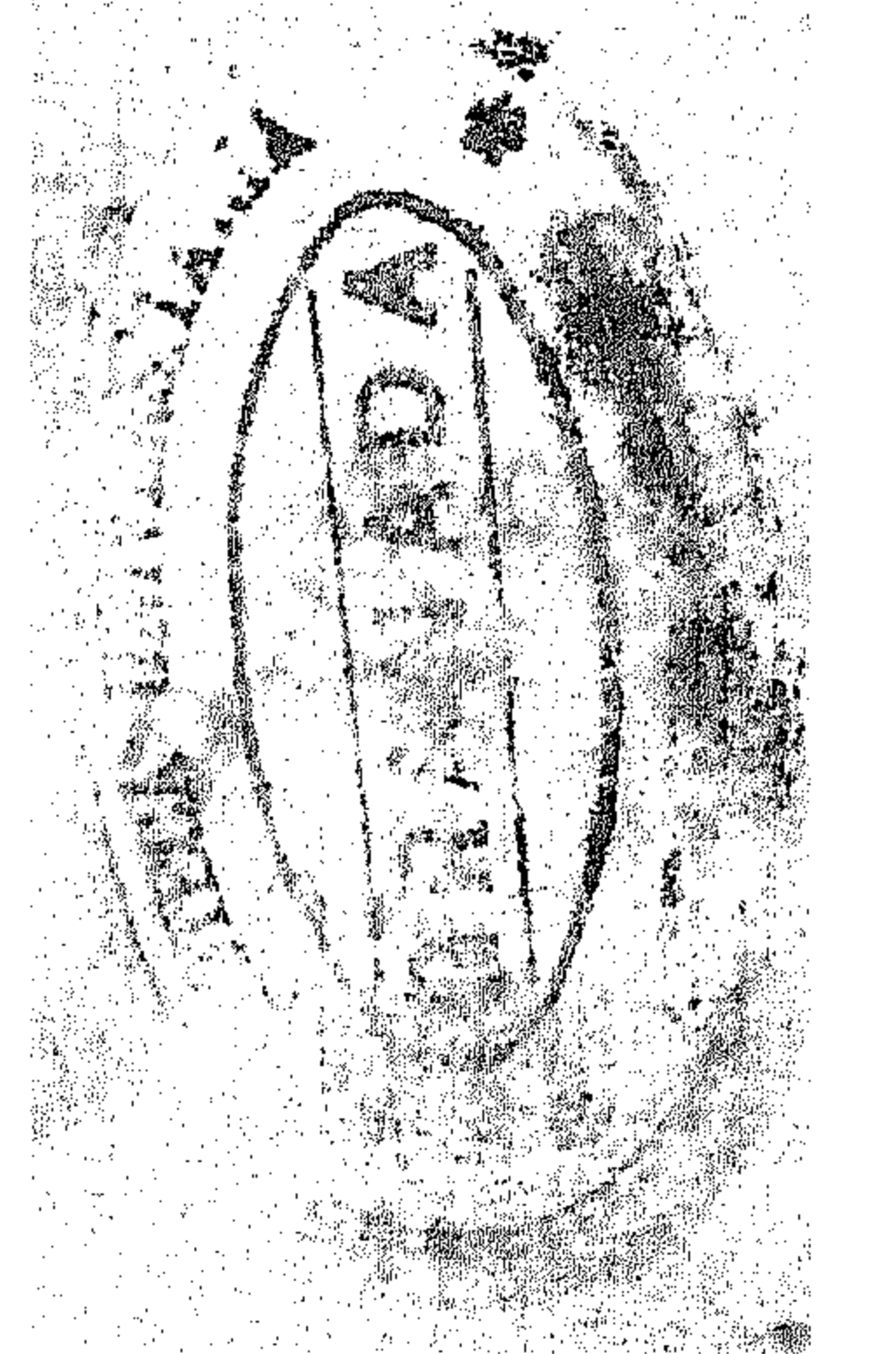

0
1
2
3
4
5
6
7
8
9
10
11
12
13
14
15
16
17
18
19
20

Biblioteca Universitaria	
GRANADA	
Sala	
Estanteria	A
Tabla	27
Folios	232

15 a - 7 - 12

15 a - 7 - 12

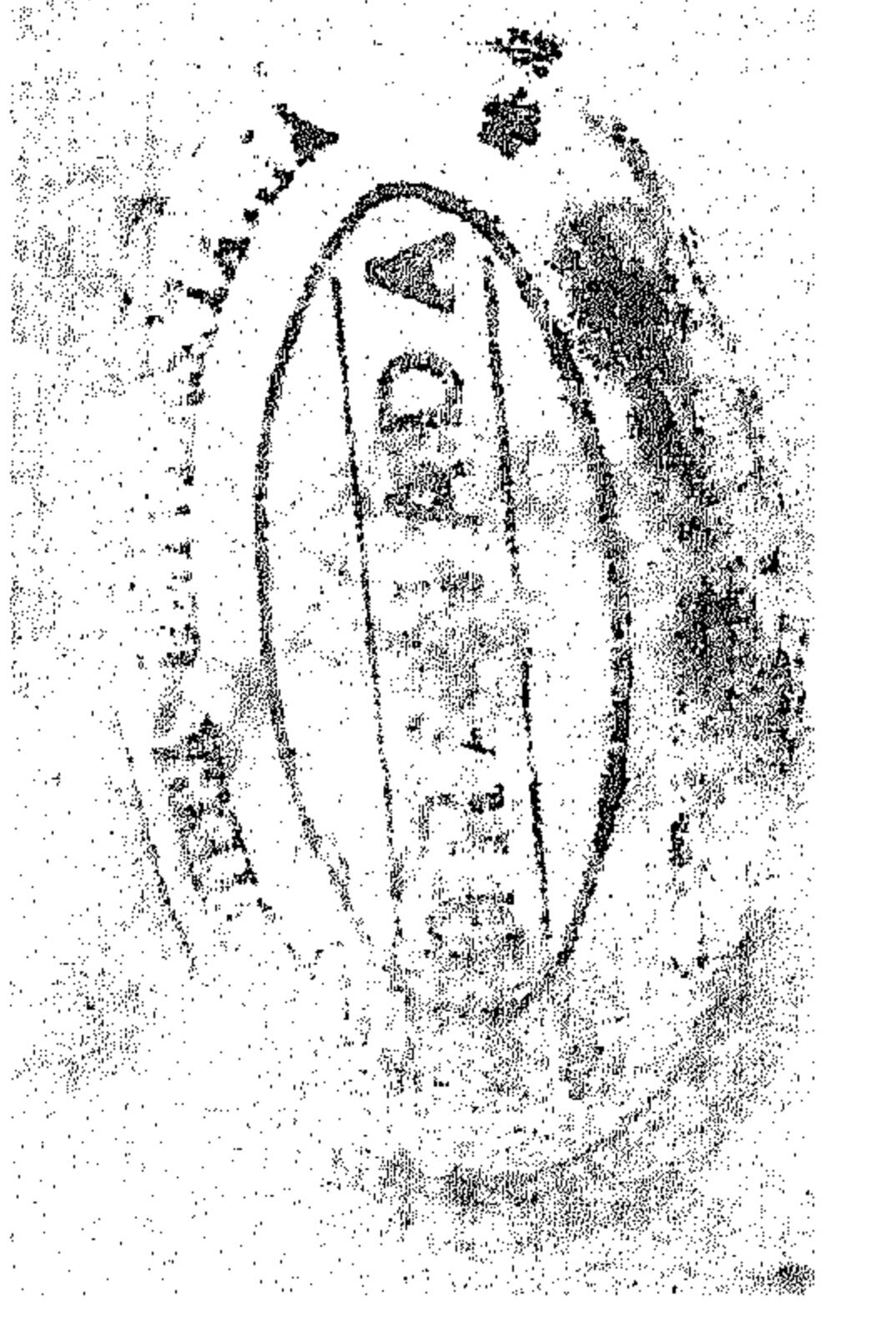
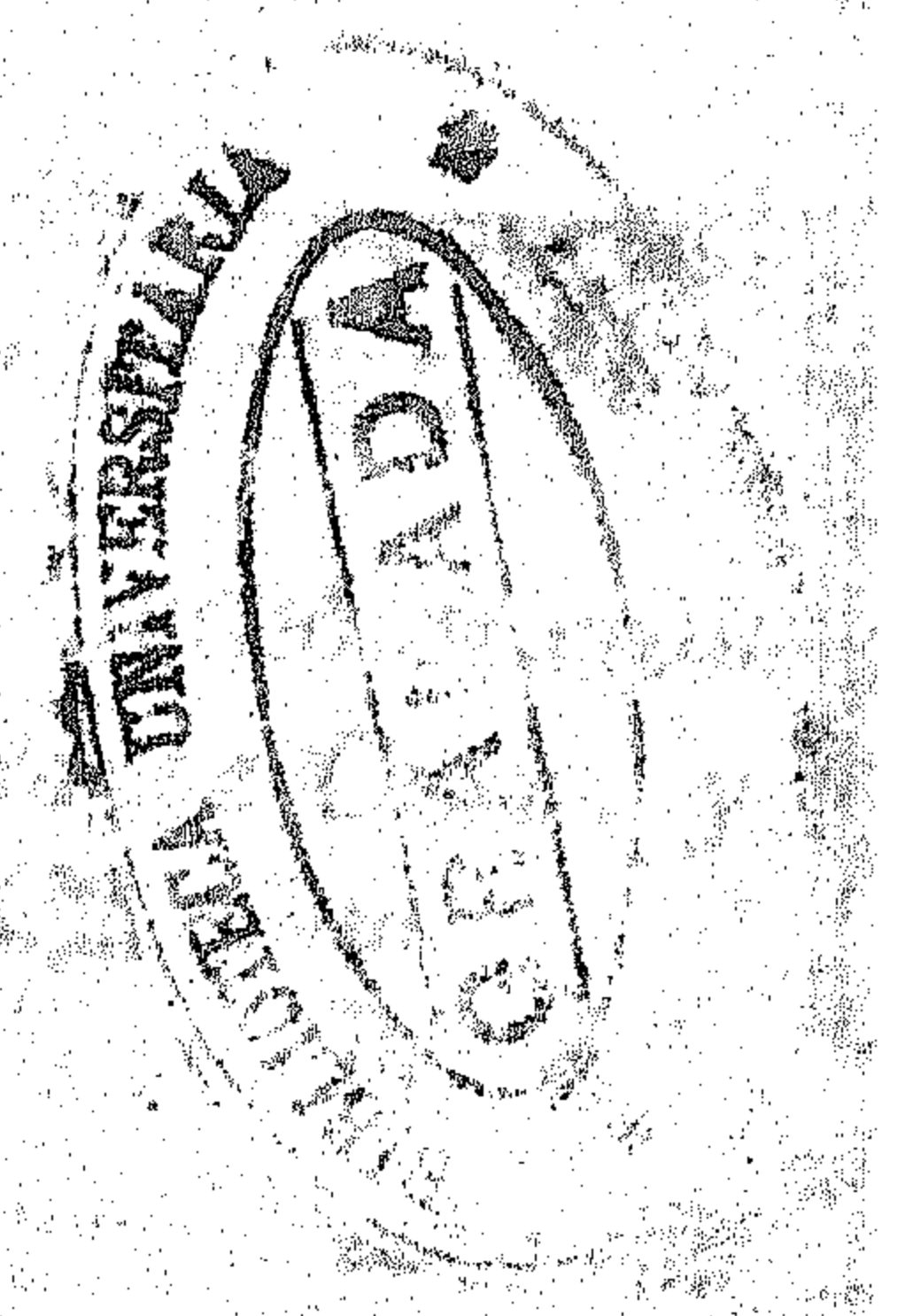

Biblioteca Universitaria	
GRANADA	
Sala	
Exemplar	A
Tabla	27
Folios	232

Ba. 7072

...

...

R. 12736
R E V E R E N D I
P A T R I S F R A T R I S P H I -

lippi Diez Lusitani, ordinis Minorum, Prouin-
ciæ Sancti Iacobi.

QVADRUPPLICIVM CONCIONVM SVPER EVAN-
gelia, quæ in Iesu Christi saluatoris nostri, & intemeratæ virginis matris eius san-
ctorumq; omnium à Festo Sancti Matthiæ Apostoli vsq; ad sacratissimum
ipsius Domini Aduentum proprijs solennitatibus decan-
tantur in duas partes diuisus.

¶ Cum Indice in fine copiosissimo.

TOMI TERTII PRIMA PARS.

Del Collegio
de Sta. Cruz
D^o Villa-

DE LA LIBRERIA
DEL REAL COLEGIO MAYOR
Reunido de Santa Cruz, y
Santa Catalina.
E. 4 C. 86 N. 2.

Cum Privilegio.
SALMANTICÆ,
Excudebat Ioannes Ferdinandus.
M D. LXXIII.

EL REY.

DON Phelippe por la gracia de Dios Rey de Castilla, de Leon, de Aragon, de las dos Sicilias, de Hierusalem, de Portugal, de Nauarra, de Granada, de Toledo, de Valencia, de Galicia, de Mallorcas, de Seuilla, de Cerdeña, de Cordoua, de Corcega, de Murcia, de Iaen, de los Algarues, de Algezira, de Gibraltar, de las Islas de Canaria, de las Indias orientales, y occidentales, Islas e tierra firme del mar Oceano, archiduque de Austria, duque de Borgoña, de Brabãte, y de Milã, cõde de Auspurg, de Flandes, y de Tirol, señor de Vizcaya, y de Molina, &c. Porquãto por parte de vos fray Phelippe Diaz predicador del Conuento de señor Sant Francisco de la ciudad de Salamanca nos ha sido hecha relacion que vos auia des compuesto vn libro en Latin de quatro sermones de cada vna de las fiestas de nuestro señor y de nuestra Señora y de los sanctos que ay desde Sãt Matthias al Aduiento y de todos los comunes de los sanctos correspondientes a las quatro Quaresmas y quatro Aduientos el qual era muy vtil y prouechofo y nos pedistes y suplicastes os mandassemos dar Licencia y facultad para le poder imprimir y vender por tiẽpo de veynte años o como la nuestra merced fuesse lo qual visto por los del nuestro Cõsejo, y como por su mandado se hizieron las diligẽcias que la prematica por nos nueuamente hecha sobre la impresiõ de los libros dispone fue acordado q̃ deuiamos mandar dar esta nuestra carta para vos en la dicha razon, e nos tuuimos lo por bien y por la presente vos damos licencia y facultad para que por esta vez podays imprimir el dicho libro que de suso se haze mencion por el original que en el nuestro Consejo, se vio que va rubricado y firmado al fin del de Miguel de Ondarça çauala, nuestro escriuano de camara de los que en el nuestro Consejo residen para que se corrija con el y se ostasse el precio que por cada volumen ouieredes de auer

*Frayn de
aguirre*

fopena de caer e incurrir en las penas contenidas en la dicha pre-
matica e leyes de nuestros reynos, de lo qual mandamos dar e di-
mos esta nuestra carta sellada con nuestro sello e librada por los
del nuestro Consejo en la Villa de Madrid a veynte e dos dias
del mes de Julio de mil e quinientos y ochenta y tres años.

El Conde de
Barajas.

El licenciado
Ioan Thomas.

El licenciado don Fernan-
do Niño de Guenara.

El licenciado Chuma-
cero de Sotomayor.

El licenciado Nuñez
de Boerques.

El licenciado don
Ioan de Lincoya.

FRATER FRANCISCVS
Burgos Provincia sancti Iacobi Ordinis
Minorum minister Provincialis admodum
Reuerendo patri fratri Philippo Diez no-
stri cōuentus Salmanticensis predicatori salutem. Cū
iam duos concionum libros assiduis lucubrationibus
elaboratos in lucem edideris, tuaq̄ inextinguibili com-
munis prouentus siti adhuc tertium volumen de Sancto-
rum solennitatibus in lucem proferre coneris, & mu-
nus pastoralis officij exigat, vt ijs, alijsq̄ quibus poteri-
mus, rationibus Christiana reipublica faueamus, nec
liber iste paruo emolumento illi futurus sit, eum post ip-
sius correctionem, a deptamq̄ regij senatus facultatem,
imprimendi, per presentes literas tibi concedimus fa-
cultatem. Datum in nostro Cœnobio Salmanticensi. se-
ptimo idus Iulij Anno. Domini. 1583.

Frater Franciscus Burgos,
Minister provincialis.

quoque ut nimis obscurum lacerarunt, Demosthenem putidum, Marcum Tullium Romanae eloquentiae lumē elumbem vocauerunt & Asianum: Zeuxis pictor alioquin diligentissimus in capitibus & articulis grandior deprehensus est. Ita sumus omnes in aliorum operibus probandis fastidiosi, in quibus non tam quid laudari debeat quam quid reprehendi possit, exquirimus. Nil horum igitur aut curans, aut pertimescens doctissimus pater, ac sanē pius huic tertio volumini, quod de sanctis inscribitur ultimam manum imposuit. Omnia enim tempus habent, & suis spatijs transcunt vniuersa sub caelo, verumq; omnium est certa periodus, & quidam terminus: tempus, & res omnes demolitur & parit, nihilque est tam arduum tamq; difficile, quod temporis diuturnitate non molliatur. Difficile quidem fuit tam magnam provinciam aggredi, sed animarum zelus, qui illum hucusque perduxit, diuino sibi assistente presidio citissime quartum volumen ediderit. Perlege ergo pie lector iterum atq; iterum haec opera, eis die noctuque inuigila, & quanta sint utilitatis, tuo iudicio relinquimus, quantum nihil eorundem, emolumentum & frugis testes simus oculati, quippe qui indices, licet non tam copiosos, ut operum vbertas, expostulabat, tamen secundum temporis opportunitatē digessimus. Haec tenus, nē nobis, suum cuique pulchrum esse dictites. Vale.

INFESTO S. MATTHIAE APOSTOLI CONCIO PRIMA.

Tu Domine qui corda nosti omnium, ostende quem elegeris. Act. 1.

V M ageret Propheta Isaias de timore diuino, diuitiae (inquit) salutis, sapientia & scientia, timor Domini ipse est thesaurus eius. Diuinum timorem haec omnia esse ait, quia iter est ad ea consequenda. Mundi diuitiae infirmitatis diuitiae sunt, quia in hominum animis plures solent miseras congerere: diuitiae vero,

quae diuino hoc timore acquiruntur, diuitiae sunt salutis; quia animam sanam & perfectam efficiunt. Sanctum hunc timorem laudauit etiam Iob, qui cum in sterquilinio sedens de sapientia multa dixisset, concludit his verbis. Ecce timor Domini, ipsa est sapientia: quo significauit animam Dei timore ad suauissimam diuinam suam Maiestatem cognitionem consequendam disponi. Sapiens etiam ille Salomon cum dixisset omnia se inuestigasse, ut quam in re hominis foelicitas consisteret, inueniret; illud tandem Ecclesiastes statuit: Finem loquendi omnes pariter audiamus, Deum time, & mandata eius obserua, hoc est enim omnis homo: siue ut septuaginta interpretes transtulerunt, in hoc consistit bonus homo: hoc est, vera hominis foelicitas, ad quam est conditus in hoc Domini timore posita est: quo etiam significare voluit Dei timorem viam homini esse ad eam foelicitatem, ad quam creatus fuit. Et ut hanc pronunciarer sententiam, quae est illius libri conclusio, attentionem sibi petit, ut quanti momenti res ea esset, exaggeraret. Vbi nos legimus Deum Israel

Tom. j.

A

prædi-

Isai. 33.

Iob. 28.

Eccle. Vtri-
mo. dicitur

Isai. 29.

2 In festo S. Mathiæ Apostoli

prædicabunt, septuaginta interpretes transfulerunt, Deum Israel timebunt: quo significatur Deum timere, esse etiam ad infinitam eius bonitatem & iustitiam verbis & virtutibus prædicandam. Quæ cum ita sint omni cura & studio dilectissimi diuinum hunc timorē acquirere studeamus, vt acquisierat Dauid, qui id eō aiebat: Confige timore tuo carnes meas, à iudicijs enim tuis timui: quasi diceret, iudiciorum tuorum consideratione tuus o Domine timor mihi in anima natus est, sed rogo te, vt eo carnē quoq; meam configas: quod beneficium à Deo impetrasse fatetur, cum dixit: Non est sanitas in carne mea à facie iræ tuæ, siue vt Diuus Basilius legit, à facie rugitus tui. Beatus ille qui carnē suam Dei iræ & rugitus timore afflictam & infirmam habet. Cum igitur verum sit ex diuinorum iudiciorū consideratione sanctum hunc timorem in anima nasci, hodierna epistola horribile quoddam Dei iudicium proponit ob oculos, & rem tam iustis quam iniustis timendam: illius, scilicet, condemnationem, qui ex eorum numero erat, quos sibi Apostolos ex omnibus Deus elegerat.

Ait igitur sacratuſ textus: *In diebus illis exurgens Petrus in medio fratrum, dixit, &c.* Primus iurisdictionis actus, quem Diuus Petrus exercuit, fuit hæc diui Mathiæ electio, eō quod eius curæ vniuersalis Ecclesia commissa esset. Cum igitur decreuisset Diuus Petrus vniuersi Apostoli electionem fieri debere, ab oratione duxerunt initium: *Et orantes dixerunt, &c.* Vſitatum hoc semper fuit, vt Dei serui priusquam arduam aliquam rem aggredierentur, à Deo fauorem & auxilium oratione peterent. Et ita Rex Iosaphat aiebat: Cum ignoremus quid agere debeamus hoc solū habemus refugij, vt oculos nostros dirigamus ad te. Et cum Patriarcha Iacob fratris sui Esau timeret occursum, orauit ad dominum dicens: Domine qui dixisti mihi, reuertere in terram tuam, erue me de manu fratris mei. Iudith ante quàm opus illud arduum aggredieretur, omnes vt pro se Deum orarent, incitauit, dicens: Nolo vt aliud fiat, nisi oratio pro me ad Dominum Deum nostrum: quasi humanas vires recusaret, cælestes tantum peteret & diuinas. Quin etiam ante quàm vinceret orasse etiam dicitur, cum proficisceretur, cum staret, cum euaginatam gladium teneret, semper & vbiq; orabat. Nam de ea sic dicitur: Factum est autē cum cessasset clamare ad Dominum, surrexit de loco, in quo iacuerat prostrata. Et inferius: Iudith verò orans Domino transiuit

Concio Prima

uit per portas. Et infra, exibat noctibus in vallem Bethulæ, & orabat ad Dominum Deum Israel, vt dirigeret viam eius: & alibi. Stetitq; Iudith ante lectum orans cum lachrymis & labiorum motu in silētio, dicens: Confirma me Domine Deus Israel, cumq; euaginasset gladium apprehendit comam capitis eius, (scilicet Holophernis) & ait: Confirma me Domine in hac hora, & percussit bis in cervicem eius, & abscidit caput eius. O spiritum mulieris vehementissimum! quæ virium suarum imbecillitatem agnoscens, diuinum in omnibus implorabat auxilium. Præclara hæc historia est & digna, quæ semper ob oculos considerationis haberemus, vt nihil, si fieri posset, susciperemus, nisi prius eleuato in Deum spiritu, vt nos in omnibus nostris actionibus regeret, humiliter peteremus. De Daniele etiā legitur: Cum Nabuchodonosor somni interpretationē ab eo peteret, noluisse statim respondere, sed rogasse Regem vt tempus sibi daret ad solutionem indicandam, & ingressus domum suam Ananiam Misaeli, & Azariæ socijs suis indicauit negotium, vt quærent misericordiam à facie Dei cæli super sacramēto illo: plurimū enim potest à pluribus facta oratio. Nam quemadmodum ea fila, quæ per se singula magnum aliquem lapidem mouere non possent, coniuncta & in funem contorta mouebūt; ita quod singulorum oratio per se impetrare non potest, multorum amoris & charitatis vinculis iuncta oratio fortasse impetrabit. Hoc idem Diuus Paulus docet, dicens: Obsecro primum omnium fieri obsecrationes, orationes, postulationes, & gratiarum actiones: vbi primum omnium ad omnia quæ facienda sunt, referri potest, quæ obsecrat Beatus Apostolus vt orationes præcedant, & vna etiam gratiarum actiones, vt docuerat quoq; alibi, dicens: Petitiones vestræ cum gratiarum actione innotescant apud Deum: nam qui se ob accepta beneficia gratum ostendit, se ad noua disponit. Quare vbi nos legimus: Laudans inuocabo Dominum, & ab inimicis meis saluus ero, Diuus Hieronymus transfuit: Laudatum inuocabo Dominum: est enim optimus modus inuocandi Dominum ipsum prius laudare. Sed quamuis ad omnia oratio necessaria sit, maximè tamen ad eorum hominum electionem necessaria esse videtur, quibus animarum regimen dandum est, quia cum res tanti momenti sit, non solum optimum sibi finem habere propositum, sed necesse etiam est à

*Psal. 118.
Lege Diuini
Basiliū in
Psal. 33.*

D. Basilius.

*2. Paralip.
ps. 20.*

Gene. 32.

Iudith, &

Ibid. 10.

Ibid. 12.

Ibid. 13.

Dan. 2.

simile.

1. Tim. 2.

Philip. 4.

Psal. 17.

D. Hieron.

In festo S. Mathiæ Apostoli

Deo petere, ut intellectus ab eo illustratus in electione non erraret. Ex quo patet quam grauius peccent illi, qui huiusmodi negotia non modo diuinæ prouidentie non commendant, sed affectibus se regi sinunt tanquam animalia rationis expertia. Diuus Thomas, electionem ait, pertinere ad homines, non ad bruta, quia appetitus sensitiuus ad vnum tantum particulare determinatus est, voluntas verò bonum comune spectat: quare qui eligere debent, non bonum particulare, ut bruta, sed commune Reipublicæ bonum, tanquam homines propositum sibi habere æquum est. Refert glossa ordinaria, quod cum Alexander cognomine Magnus morti proximus esset, quærentibus, quem nam sibi vellet in imperio succedere, respondit; digniorē, qui in eo inueniretur, & tamen filium habebat Herculem vocatum, & fratrem Ariden, & vxor eius Rodeante, grauida erat; sed scelus esse existimauit, eorum aliquem in regno succedere, si eo esset indignus. Quod verò ibi sacra Scriptura ait, diuissse illis regnū, hoc non quod ipse met diuiserit, intelligendum est, sed quod tradiderit illis diuidendū: abdicauit se regno viuens, & ut ab illis diuideretur, reliquit. Quanta hæc plurimorum deberet esse confusio, qui cum Christianā religionem profiteantur, nullam virtutis & meritorum, ut Ethnicus iste, rationem habent: ille tamen in inferno perpetuis poenis torquendus versatur: hi verò cum eo deteriores fortasse sint, cælestem gloriam se consequuturos esse existimant. Nolite quæso fratres tam cæci esse, & erga animas, proximorum ita crudeles, ut eas eorum curæ tradatis, qui neque alios regere, neque se ipsos sciunt. Tolle Iosue filium Nun virum in quo est spiritus Dei: dixit Deus ad Mosem, & pone manum tuam super eum, ut audiat eum omnis synagoga filiorū Israel: populi sui ducem esse Deus vult virum in quo erat spiritus Dei. Cur igitur vos eū populi caput esse vultis, in quo Sathanæ spiritum esse opera & vita testantur, non aliā ob causam, nisi ob amicitia, quæ vobis cum eo est, aut utilitatis alicuius & lucri spe? O iniquitas detestanda & æternis puniendā supplicijs! Noluit Salomon neque vnam quidē trabem ex suis syluis in domo Domini apponi, sed è monte Libano, qui alterius regis erat, deduci ligna iussit: nunc verò domus Domini dignitates ijs, qui sunt affinitate & familiaritate coniunctiores dantur, cum tamen illi, neque plus orationis, deuotionis, & scientiæ quam alij habeant; imò quæ his omnibus rebus destituti sint,

D. Thom.
12. q. 13.
art. 2.
2. sent. d.
25. art. 1.
ad. 6.
7. c. 5.
Metaph.
lect. 15.
Glossa ordi
na. super
lib. 1. Ma
cha. 1. c.

Num. 27.

3. Reg. 5.

Concio Prima.

12 sint, ut satis in electione erratum fuisse pateat. Voluit Deus ut ille summus Sacerdos pronuntiaretur, cuius virga floreret; cumque virgæ plurimæ in tabernaculo ponerentur, Aaron tantum virga germinasse inuenta est: nam turgentibus gemmis eruperant flores, qui folijs dilatatis in amygdalas deformati sunt. Quia in re significare Deus voluit eum eligi debere prælatum, cuius vita folia, flores habeat & fructus. Per folia significantur verba, scientia, & doctrina, per flores bona existimatio, per fructus bona opera. Scientiam necessariam esse patet, quia cum Beatus Paulus, diuersa Ecclesiæ ministeria referret, sic ait: Ipse dedit quosdam Apostolos, quosdam autem Prophetas, alios verò Euangelistas, alios autem Pastores & Doctores ad consummationem Sanctorum in opus ministerij in ædificationem corporis Christi: attendite solos Pastores, Doctores etiam vocasse, quia ut notat Diuus Hieronymus, Pastor, Doctor etiam esse debet, & magister: & ided non dixit Sanctus Apostolus, dedit alios Pastores, alios Doctores, sed alios Pastores & Doctores. Hac de causa Dominus summum Sacerdotem in pectore scriptum habere iussit, doctrina & veritas: & profecto prælatus absque literis, est tanquam auis absque pennis, nauis absque gubernaculo, horologiū absque ponderibus. Diuus Cyrillus ait: In Leuitico ided nullam, cum de peccatis prælati agitur, ignorantie mentionem fieri, quia tanquam certum ponitur, nullam in eo ignoratiam esse, quandoquidem fuit ut cæteros erudiret, electus: & ita loquens Spiritus sanctus cum ijs præcipue qui cæteris præ sunt, ait: Erudimini qui iudicatis terram: ided dignitates vocantur magistratus, quia qui in ijs positi sunt, magistri esse debent.

Cum igitur Sancti Apostoli non errare in hac electione optarent ad orationem confugiunt, dicentes: Tu Domine qui corda nostri omnium, ostende quem elegeris, ex his duobus vnum accipere locum ministerij huius & apostolatus, de quo prauaricatus est Iudas. Quisnam existimasset Apostolum ab ipso met Deo electum, esse tam ignominiosè casurum? Et quod maiorem parit admirationem est, quod cum Dominus dixit: Amē dico vobis, quod vos qui sequuti estis me in regeneratione, cum sederit filius hominis in sede maiestatis suæ, sedebitis & vos super sedes duodecim: vnus ex duodecim, cui hoc dictū est, fuit incoelix hic Iudas: & tamen nihil hæc ei promissa profuerunt, ut intelligatis tunc Dei promissa pro-

Tom. j.

A 3 futura

Num. 17.

Ephes. 4.

D. Hiero.

Exod. 28.

D. Cyrill.
lib. 2. com
ment. su
per Leuit.
Psal. 3.

Matt. 19.

D. Isidorus
libro de
summo bo
no.
Lnc. 19.

futura cum nos ei non deerimus, sed in virtute perseverabimus. 15
Mirum est quanti momenti sit perseverantiæ virtus, ita ut di-
cat Beatus Isidorus: Salus solum perseverantibus datur, non
enim beatus erit, qui bonum facit, sed qui perseveranter fa-
cit. Ideò aiebat Dominus: Memores estote vxoris Loth, quæ
eò quòd retrò respexisset à Deo severissimè punita est. O Deus
maiestatis infinitæ, cur eos qui è Sodoma egrederentur, ne post
se respicerent, imperasti? imò contrarium imperandum erat, ut
qui peccatorum testes fuerant, supplicij etiam & ultionis testes
essent: cur sequissimam mortem & horrendum incendium, à quo
eos eripueras, spectare vetuisti? Difficile omnino præceptum in-
firmæ præsertim mulieri: ardent omnia à tergo, fulgurant nubes;
ignes erumpunt & fulmina, ruunt ædificia, vrbes magno cū fra-
gore decidunt: pulvere omnia fumo & sulphure miscentur, & in 16
tanto strepitu patriæ suæ ruinam respicere prohibentur, & ea quæ
præcepto non paruit, tanto affecta est supplicio, ut in statuam sa-
lis mutata sit. O admirabile spectaculum in quo magnum in-
cluditur mysterium! hoc enim supplicium factum est, ut aliorum
exemplo divinam iustitiam pertimescere disceremus: ad nos
enim dilectissimi casus iste pertinet, quos Deus ex tot infidelita-
tum & abominationum incendijs ereptos, in hac sancta Eccle-
sia collocavit. Nam nisi ille nos divina sua misericordia præve-
nisset, & divina Sacramenta gratiæ & sanctificationis plena præ-
parasset & nos in sua hac Ecclesia posuisset, ubi illud Psalmidice
re possumus: Statuisti pedes meos in loco spaciofo, omnes infi-
deles essemus & cæci. Illi verò potissimum hoc ab eo beneficiū
acceperunt & è Sodoma egressi sunt, qui divina gratia plurimis 17
se peccatis & malis liberos vident, quæ inter Christianos esse so-
lent. At sciat qui huiusmodi à Deo beneficia accepit, si post ter-
gum, quamvis solo desiderio & voluntate respiciat, eandem sibi
pœnam servari, ut nimirum statua fiat sine anima & corde, & sta-
tua salis ut eum in hac vita A byssi bestia lambant, eum post mor-
tē in inferno denotatur: eum autem molliter Dæmonū lingua la-
bit, cuius virtus & pietas paulatim diabolicis tentationibus con-
sumitur. Cavete igitur dilectissimi, nolite seculi vanitates & abo-
minationes respicere & Deum tanta iniuria afficere, ut eum ha-
rum rerum causa dederatis, & illius mulieris supplicium ad eo-
rum exemplum fuisse intelligite, qui ab incepto virtutis itinere
reuoantur.

Psal. 30.

18 reuoantur. Hæc perseverantiæ virtus misero huic Apostolo
defuit, & ita ab eo statu, in quo eum Deus posuerat ignominto-
se decidit. Sed ô Christe æterni patris sapientia! si eum perseve-
raturum non esse sciebas, cur eum ad Apostolatus dignitatem
vocasti? cur inter sanctissimas illas oves hunc lupum admisisti?
nonne scis Domine quòd qui acetum vino miscet, vinum cor-
rumpit, neque ideò acetum melius efficit, & qui lutū farina con-
spergit, farinæ quidem damnum, luto verò nullam affert utilita-
tem? Cur igitur huc hominem dilectis tuis discipulis misces qui
nihil ipse proficiens cæteros corrumpet? sed non rectè iudica-
tis, nonne vinum & fæces in eodem vase vidistis, & tamen vi-
num à fæcibus non corrumpi, imò potius conservari? rosas non-
ne inter spinas sine vilo detrimento versari vidistis? ita etiam
19 sæpè iustis contingere solet, qui inter peccatores versantur. Pi-
ctores interrogate, cur imperfectos colores perfectioribus inter-
ponant? ut, scilicet, plus perfectiores emineant, & oculos feriant:
ita etiam bonorum virtutes malorum vitijs coniunctæ, videntur
ipsa collatione & comparatione illustriores. Præterea intelligi
Deus hoc exemplo voluit nullam esse in hac vita securitatem, neq;
vllum esse locum quamvis religiosum & sanctum, ubi tuti esse
à peccandi periculo possimus, & ideò religiosus in monasterio
tutum se esse ne putet, quando quidem in sanctissima illa Apo-
stolorum congregatione incoelice hic Iudas damnatus est: & ita
quemadmodum non ideò Christi Redemptoris nostri Apo-
stolorum & discipulorum suorum sanctitas minoris æstimatur, ob
Iudæ & aliquorum discipulorum malitiam, de quibus dixit: Ex
20 nobis prodierunt, sed non erant ex nobis: nam, si fuissent ex no-
bis, permansissent utiq; nobiscum, sed ut manifesti sint, quoniã
non sunt omnes ex nobis, supple, ideò prodierunt ex nobis: ita
etiam sacer religiosorum conventus, non ideò minoris debet æsti-
mari, si ex eo mali aliqui religiosi exeunt, imò optimi stoma-
chi signum est malos cibos, qui concoqui non possunt, eijce-
re: quare dixit Dominus Iudæ: Quod facis, fac citius: & cum
exisset, dixit Iesus: Nunc clarificatus est filius hominis, &
Deus clarificatus est in eo: ita ut magnam ex ea discessione
lætitiam capere videretur, quo significavit, quo citius mali à
bonorum congregatione recedunt, eo melius esse. Sed cur ô
Domine quandoquidem in sanctam illam Apostolorum so-
cietatem
A 4 cietatem

1. Ioan. 2.

Ioan. 13.

cietatem eum admittere voluisti, cur (inquam) pecuniæ ei curâ
 demandasti, quæ ex priorû eleemosynis colligebatur? nonne furẽ
 eum esse sciebas? quia nimirum, ait Dñs, ostendere volui, quã
 parui facerem pecuniam. Animam quam præ cæteris rebus om-
 nibus amabã, patri quẽ plus omnibus diligo, cõmendauì, dicẽs:
 Luc. 23. Pater in manus tuas commendo spiritum meum. Post animam
 quod plus diligo, Ecclesia est, quã meo discipulo D. Petro com-
 mendauì, qui plus me quam cæteri omnes discipuli amauit. Ma-
 trem meam sanctissimã, quam tantoperẽ amabam, dilecto meo
 discipulo Ioanni commendauì: pecuniam verò quanti faciam vi-
 dere vultis? cui eius curam commiserim, attendite, homini, scili-
 cet, perditissimo & proditori; & hinc intelligere potestis vilissi-
 mæ rei causa tantam hominũ multitudinem damnari & cælestia
 bona amittere. Ex ijs qui bona tẽporalia possident conijcere po-
 testis, quã parui ea æstimet Deus, quandoquidem cõmuniter
 peccatores & illi, quos Deus odit, his bonis abundant.

Dixerunt præterea: *Ut abiret in locum suum.* Quo significatur si-
 bimet suæ condemnationis fuisse causam. Isaias dixit: Sion, dere-
 liquit me Dominus, & Dominus oblitus est mei: Dominus autẽ
 Isai. 49. responder, nunquid obliuisci potest mulier infantẽ tuum, vt non
 misereatur filio vteri sui? et si illa oblita fuerit, ego tamen non
 obliuiscar tui. Benedictus sit & glorificatus talis Deus, qui filios
 Adam tanto amore prosequitur, qui tamen nulla huius amoris
 habita ratione ad interitum ruunt voluntarium. Abijt infœlix
 Iudas; & quod peius est, nunquam redire voluit. O infœlix Iu-
 das! qui, si, quemadmodum post peccatum Phariseos conueni-
 sti, Matt. 27. dicens: Tradidi sanguinem iustum, Iesum Christum salu-
 tis fontem suauissimum conuenisses, quamuis ad columnam al-
 ligatus vel cruci suffixus esset, te tamen magno cum amore ex-
 cepisset. Adestne quisquam hic fratres qui a cælestis patris obe-
 dientia discesserit? sciat Deum se non tam eum discessisse, quã
 Hier. 3. reuerti nolle conqueri: quare per Hieremiam clamat: Tu au-
 tem fornicata es cum amatoribus multis, tamen reuerrere ad
 me, dicit Dominus, & ego suscipiam te. Et paulò inferiùs:
 Frons mulieris meretricis facta est tibi, noluisti erubescere. Eia
 fratres erubescite, & ad pijsimum hunc Dominum salutis
 vestræ amantissimum quam primum reuertimini. O quot
 media, quot artificia, vt ad se miserum hunc proditorem
 conuerteret

24 conuerteret excogitauit, nunc quidem timore dicens: melius
 esset ei, si natus non fuisset homo ille, nunc amore sese ad
 eius pedes lauandos tanta cum humilitate demittens; cibum
 Marc. 14. ei propria manu ex patina porrigens, amicum cum appel-
 lans: & tamen nihil horum duro & obstinato animo profuit,
 imò, vt ait D. Matthæus, tunc abijt vnus de duodecim, qui di-
 citur Iudas, ad principes sacerdotum, & ait illis, quid vultis mihi
 Matt. 26. dare & ego eũ vobis tradam? ponderate obsecro vnumquodq;
 verbum, tunc scilicet, post eum diem, in quo Dominus Lazarum
 Luc. 22. à mortuis resuscitauerat: tunc postquam tot ac tanta miracula fa-
 cere vidisset, tunc cum Lazarus mira de alia vita narrabat: tunc
 abijt non peruersus, non coactus, sed sua propria malitia, non
 magno aliquo præmio sibi oblato adductus, quandoquidem ait:
 25 quid vultis mihi dare? & si pharisæi vilis illi pretium obtulif-
 sent, viliori etiam vendidisset, nam qui cœlestia prius gustauit
 & à sanctitatis statu in peccati miseriam decidit, quodnam malũ
 patrare non audebit? Deum ipsum minimo quoque pretio ven-
 det & ad poenitentiam magna cũ difficultate reuocabitur, quin
 etiam impossibile hoc esse dixit. D. Paulus his verbis: impos-
 sibile est eos, qui semel sunt illuminati, gustauerunt etiam donũ
 Hebr. 6. cœleste & participes facti sunt Spiritus sancti, & prolapsi sunt
 rursus, renouari ad poenitentiam, id est, per poenitentiam: dicit
 impossibile, nam moraliter loquendo, id quod difficile est, im-
 possibile appellamus, & hæc difficultas non ex parte Dei est,
 sed ex parte hominis, qui ad obstinationẽ deuenit. Nam quem
 admodum, qui robusta corporis habitudine sunt, & aliquot an-
 nis absque morbo aliquo vixerunt, si in aliquem morbum inci-
 dunt in maioris vitæ periculo versantur, & omnia fere remedia in-
 utilia sunt, quia morbus qui tantas vires frangere & prosternere
 potuit: validus necessario esse debet & fortis, cui neque natura
 neque medicinæ auxilia resistere possunt: ita de eo dicendum
 est, qui cum animæ naturam virtutibus & gratia corroboratam
 haberet & concupiscentias aliquo modo extinctas, in magnum
 aliquod peccatum prolabitur: morbus enim est, qui tanta diffi-
 cultate curatur vt exaggerationis causa sanctus Apostolus impos-
 sibile hoc esse dicat, vt in hoc misero Apostolo accidit, qui cum
 ex sublimi illa apostolatus dignitate decidisset, nullã ex diuini
 illius medici remedijs percepit utilitatem, quo minus periret: &

fic abiret in locū suū. O verbū extimāle ēdū, in locū suū audi peccator, 27.
 tuus locus infernus est; sordiū locus est sterquiliniū, lapidis locus
 est cētrū: quare cū te in lapidē peccato mutaueris ad terrę centrū
 nisi mature te corrigis, peruenies in horrēdū illud inferni cētrum
 vbi sempitern⁹ horror inhabitat: vbi nulla lux est, & si aliqua est
 maioris tormēti causa est, vt scilicet dammati suas inuicem pœnas
 videre possint. *Et abiret in locum suum: O quā diuersus est ille locus*
ab eo, quē mali in hac vita habere solent! Sed cū minus cogitabūt
veniet mors, & vnūquēq; proprio in loco collocabit. Accidit sē
pē cū duo latrūculis ludere volūt, hoc est [al. alexandre] vt eorū alter
ludi ignar⁹ nō eo quo cōuenit ordine suā aciē instruat, sed in Re
gis quidem loco peditem, Regē verō in peditis loco ponat: quod
cum alter animaduertit, tolle, tolle, inquit, non enim rectus loco-
rum ordo seruetur: & ita in suo quidq; loco constituit. O mūde 28
mundē! quā malus es lusor, quo nam in loco Iulium Cæsarem
& Neronem posuisti? in Romani imperij fede: Diuum vero Pe-
trum? in carcere & in cruce: at cum mors aduenit immutatus est
ordo, & Nero quidem in inferno, Diuus verō Petrus in supremo
gloriæ throno collocatus est. O quot nunc in honoribus & digni-
tatibus positi sunt! qui illis sunt prorsus indigni, quot vero in pau-
perrate versantur, qui si meritorū ratio haberetur sublimi essent
loco dignissimi. Sed veniet, veniet mors, & vnusquisq; in suū lo-
cū abibit. Finita sanctorū Apostolorū oratione duobus illis, quos
elegerāt sortes dederūt, Et cecidit sors super Mathiam, & unūmeratus
est cum vndecim Apostolis. Qui postea sanctissimē diuinum apo-
stolatus munus exercuit: & ita gratia plenus assequutus est glo-
riam, ad quam nos perducatur Iesus Mariæ filius. Amen.

Simile.

In eodem festo S. Mathiæ

Concio secunda.

Confiteor tibi pater Domine cæli & terra. Matt. 11.

CONFITEOR tibi, id est, laudo te: sic in Psalmo: in
 inferno autē quis confitebitur tibi? hoc est, nullus est
 in inferno, qui te Domine laudet & benedicat. Prudē
 tes autē hoc loco & sapiētes, legis Doctores vocat nō
 quia re vera ita essent, sed quia vulgo ita existimarētur: ita solet
 sacra

Psal. 6.

3. Reg. 18

& 22.

2 sacra scriptura ministros Baal, Prophetas Baal appellare, nō quia
 Prophetæ essent sed quia ab idololatriæ vt Prophetæ haberentur:
 in hoc sensu plurima sacre scripturæ loca explicāda sunt, quę dif-
 ficilia videntur: vt est illud Ezechielis. *Eccē ego ad te & eijciā gla-*
diū meum de vagina sua, & occidā in te iustū & impiū: iustū eo
loco vocat hypocritā qui proriusto habetur. Vocatur etiā à Moy-
se viri, Angeli, qui subuerterunt Sodomam: & summa veritas di-
xit: si ego testimoniū perhibeo de me ipso testimoniū meū non
est verū, hoc est à Phariseis non recipietur vt verū, nam alibi secū-
dum rei veritatē loquens dixit, & si ego testimoniū perhibeo de
me ipso, verū est testimonium meū. Agit igitur hoc loco Domi-
nus gratias æterno Patri eō quōd sancti Euangelij mysteria scri-
barū & Phariseorū superbiæ occultauerit, qui sapientes se & pru-
dēres existimabant & humilibus ea reuelauerit, qui paruuli sua
opinionē erāt: causam affert cur ita factū sit dicens: Ita pater quoniā
sic fuit placitū ante te, pro quorū verborū intelligentia notandū est
donā esse nōnullā & beneficia, quæ vt homo consequatur nihil
ex sua parte facit, sed omnia à Deo fiunt. Alia sunt in quibus ali-
quid homini faciendū est, quāuis præcipuū Deus præster: cū quis
in peccato versatur eū ex eo statu educere, & iustificare donū Dei
est: sed ita tamē vt homini necessariō aliquid ex sua parte faciendū
sit. Cū gloriā quoq; De⁹ dat, bonā opera à te diuinæ suę gratiæ au-
xiliō facta præsupponit. Alia sunt beneficia, quę à sola Dei volū-
tate nascuntur, vt est prædestinationis donū de quo D. Paulus ait: Rom. 9.
cū enim nōdū nati fuissent, aut aliquid boni egissent aut mali
vt secundū electionē proposuū Dei maneret, non ex operibus. D. Augu.
sed ex vocāte dictū est ei, quia maior seruiet minori, sicut scriptū
est, Iacob dilexi, Esau autē odio habui, Videtis vt fateatur D. Pau-
lus diuinā prædestinationē non ex meritis dari? quod confirmat
eō quod Deus dixit Moyli: miserebor cui misertus sum & misericor-
diā præstabo cui miserebor, Et ita cōcludit dicēs: igitur nō volētis
neq; currētis sed miserentis est Dei. Vocatio etiā ad sanctū euan-
gelij merū est Dei donū. Itaq; si queritis cur De⁹ Hispanis Euāge-
liū reuelauit & nō Scythis, quid respōdeā nescio nisi: Quia sic fuit
placitū ante te: nū enim meliores erāt cū eos Deus vocauit? mini-
me: cū ergo vocauit? quia voluit, & nihil aliud respōderi potest
neq; debet. Ita D. Augu. respōdet de duobus illis pueris, quorū al-
ter ante baptismū mortuus est, alter verō baptizatus. Quare hūc
traxit, perse. c. 8.

Eze. 22.

Gene. 19.

Ioan. 5.

Ioan. 8.

Rom. 9.

Exo. 33.

D. Augu.

Sup. illud

Ioan. 6. ne

mo potest

venire ad

me. idem

sub alijs

verbis asse-

rit libr. de

correp. &

gratia. c.

8. & lib.

de bono

traxit, perse. c. 8.

traxit, illū autem dimisit: noli iudicare si non vis errare, volūtas Dei est quæ licet occulta iniusta tamen minime. Quod vero ego horror & moneo est, nē singulare hoc Dei beneficium, quod in nos ineffabili sua misericordia contulit, abutamur; sed pro eo magnas quotidie gratias agamus redemptoris nostri imitatione, qui ait: *Confiteor tibi pater*. Ordinariū hoc est iustorū exercitiū, qui non solum pro seipſis gratias agunt, sed etiā pro cæteris: & ita passim. D. Paulus in suis epistolis ait, gratias ago Deo meo pro vobis: & ad Ephesios, non cesso, inquit, gratias agere pro vobis memoriā vestri faciens in orationibus meis: & alibi, gratias agimus Deo semper pro omnibus vobis, memoriā vestri faciens in orationibus nostris sine intermissione. Attendite perseverantiam & proximorum amorem, quo sancti Apostoli pectus ardebat, & frigiditatis vestre pudeat qui non modo pro vestris proximis gratias Deo nō agitis sed neque pro ijs beneficijs, quæ vos ipsi quotidie à Deo accipitis. Gratiarum actio ita diuinæ maiestati debetur, vt prima eius orationis verba, quam Christus Redemptor noster nos docuit sint: Pater noster qui es in cœlis sanctificetur nomen tuum, hoc est, laudatum & glorificatum sit nomen tuum, vt intelligeremus orationes nostras à Dei laudibus & gratiarum actionibus debere initium sumere: & sacrum missæ sacrificium vocat sancta ecclesia hoc sacrificium laudis, quia ad hoc inter alia vt Deum laudemus institutum est. Et profectò tāta sunt Dei beneficia vt si minimam aliquam gratitudinis partem haberemus, publica eum voce & præconio laudare deberemus. Memor Nabuchdonosor eius beneficij, quod à Deo acceperat, è phrenesi illa horribili liberatus aiebat: num igitur ego Nabuchdonosor laudo & magnifico & glorifico Regem cœli, quia omnia opera eius vera & omnes viæ eius iudicia & gradientes in superbia potest humiliare: & tandem saluatus est, vt ait D. Augustinus post innumeras impietates Nabuchdonosor.

Sed cum intelligeret Christus Redemptor noster dignas nos æterno Patri gratias agere nō posse pro tam singulari beneficio, vt fuit fidei mysteriorum reuelatio, ipsemet preuenire voluit & ei pro nobis gratias agere dicens: *Confiteor tibi pater*, & mox cū gratias vt homo & inferior patre egisset, vt quo ad diuinitatē Patris se equalem esse intelligeretur, duo addidit, quibus & diuinæ super personæ dignitatē & equalitatē quā cum Patre habet declarauit dicens:

Ephē. 1.

1. ad. Theſſal. 1.

Luc. 11.

Dani. 4.

D. Auguſti. 9. 27.

4. c.

8 dicens: *Omnia mihi tradita sunt a Patre meo, & nemo nouit filiū nisi pater*, D. Augu. &c. D. Augu. doctrina est, & Greg. quod cū veræ humilitatis magister & amator interdū se laudabat, hoc faciebat, vt nos in fide ipse & charitate corroboraret, & ita in David. virtutē, inquit, operum suorū annuntiavit populo suo, vt det illis hereditatē gentiū. Notandū præterea ex eodē D. August. est super hoc Euangeliū quod quoties Deus suā aliquā excellentiā & perfectionē nobis declarat, illius perfectionis & excellentiæ nomine quid nobis faciendū sit, declarat: nam cū se patrē vocat, honorari se & amari ei se significat: cū se Dominū vocat, timeri vult, cū Deū se vocat, adorari vult: cū se iudicē vocat, est vt intelligas ante eius tribunal eius tibi esse iudiciū subeundum: cū se magistrum vocat, est vt ab eo discas: nunc verò cū omnes vniuersaliter ad quietē vocat vellet, prius infinitos sapientiæ suæ thesauros ostendit, vt ita animati eum sequeremur alacrius. Si Rex priuatim alicuius personā suscipiens nobili alicui diceret vt sius esset œconomus indignatus nobilis ille responderet, ego nō diues & nobilis priuato seruiā quod si Rex Regē se esse declararet, tunc ei seruire nō ignominie sed honori maximo sibi esse existimaret. O. supreme cœli & terræ imperator Iesu Christe! qui in hunc mundū pauper & ignotus venisti, vt te homines libenter sequerentur, omnipotentiatuæ diuitias ostendisti admirabilibus operibus quæ fecisti & altissima doctrina, quam prædicasti. Quare cū dixisset, *Omnia mihi tradita sunt a patre meo*, ne existimarem sibi soli ea bona vel de, addidit, *Venite ad me omnes qui laboratis & onerati estis, & ego reficiam vos*. O liberalitatem infinitam! omnes vocat. Turcas, Arabes, Barbaros, Hebræos, omnes recipiet, si ipsi se disponere velint. Dicant hic sæculi potentes & diuites, qui sibi tantum suas diuitias volunt, vt scilicet, posthac pauperes earum participes faciant. Sed heu dolor non modo pauperi necessitatibus non opem fauent, neque solum eo quod possident contenti sunt, sed aliena etiam usurpant.

Brachium fascia alligatum non modo sanguinem suū in cætera membra non distribuit sed cæterorum etiam sanguinem tā bonum quā malum ad locum, qui fascia premitur attrahit, & ideo qui sanguinem eliciunt, hac solent industria vt, vt prius brachium fascia deuinciant & cū sanguine intumuit, lanceola vulnerant: & ita exilit sanguis, ibi verò nihil præter vulnus remanet.

Diuus

D. Augu. sup. 10a. 3. D. Gre. li. 15. Moral. ca. 5. psal. 110.

simile.

simile.

D. Chrys. Diuus Chrysoſtomus ait, quòd auaritia ligat hominẽ auarũ, qui pecuniæ ſeruit. O diues auare! tu es brachiũ auaritiæ fascia deuin-
Sup. Matt Etum, & ita non ſolum ſanguinem tuum, id eſt, bona tua tempo-
 ralia retines, ſed aliorum etiã membrorũ ſanguinem ad teipſum
 per fas & nefas attrahis, quia quacumque ratione potes pauperũ
 ſanguinem ſugere curas. Sed moneo vt caueas, nam tũc cum plus
 ſanguinis habebis Deus te mortis lancea vulnerabit & tam pro-
 prio quam alieno ſanguine te relinquet exhaustum: & nihil præ-
 ter peccati vulnus remanebit: itaque tu qui alios prædabaris tũc
 mortis & diaboli præda eris: vt minatur per Iſaiam Deus, dicẽs:
Iſai. 30. v̄ qui prædabis non ne & ipſe prædaberis? quem locum ſeptua-
 ginta interpretes ſic tranſtulerunt: v̄ qui vos miſeros faciũt, vos
 enim nemo facit miſeros? quos communis tranſlatio vocat præ-
 datores, hos ſeptuaginta vocant miſeros dicentes: v̄ qui vos mi-
 ſeros faciunt, hoc eſt v̄ vobis qui vos miſeros facitis, & ſeruos
 vos auaritiæ & cupiditatis efficitis, vos enim nemo facit miſeros,
 ſupple, niſi vos metipſi. Idem vos dilectiſſimi moneo, ſponte &
 propria voluntate efficite id quod poſtea vi ſine vlla vtilitate fa-
 ciendum eſt: tot bona quæ accumulata habetis, in pauperes di-
 ſtribuite, recordamini quòd cum Chriſtus Dei filius diſcedere
Matt. 26. ex hoc mundo vellet, ad patrem dixit: accipite & comedite hoc
 eſt corpus meum, quod pro vobis tradetur. Quòd ſi veriſſimũ &
 certiſſimũ eſt & vos firmiter creditis, cur quæ ſo non pudet nolle
 vos quòd ſupereſt, pauperi dare, qui in ſuis pauperibus tanquã
 in membris, fame perit, cum ſe ipſum vobis in cibũ dederit? maio-
 ris autem pudoris occaſio eſt, eò quòd humanæ gloriæ cauſa libe-
 rales, erga Redemptorẽ veſtrum & eius pauperes auari eſtis. Hoc
D. Cypri. plurimum ponderat D. Cyprianus dicens: quid non efficiũt ho-
Serm. de mines Demonis cauſa? quid immanius eo quod dixit Dauid? im-
elemoſy. molauerunt filios ſuos & filias ſuas demonijs: profectò quid plus
Pſal. 105. admirer, neſcio, an propter Demonis gloriã res tam difficiles nos
 præſtare velle an pro veri Dei gloria res tam faciles recuſare.
 Ait igitur liberaliſſimus Chriſtus: *venite ad me omnes qui labora-
 tis, & onerati eſtis.* Quamuis omnes ad ſe vocat eorum tamẽ potiſſi-
 mum mentionẽ facit, qui in laboribus & tribulationibus viuũt:
 nullo enim tẽpore peccator facilius conuerti poteſt quam in ad-
 uerſitate aliqua poſitus: & ideo tunc ſolet nos Deus vocare tan-
 quam agricola prudens, qui ſua tempora opportuna expectat, vt
 ſemen-

14 ſementem ſuam efficiat: ſi enim triticũ Iulij aut Auguſti men-
 ſe ſeminaret, cum omnia eſtũis caloribus ardent, inutilis eſſet la-
 bor, autũni autẽ tempus cũ decidunt imbres ſementi opportunũ
 eſt: ita etiam peccator cũ ſano & robuſto eſt corpore, diuitijs abũ-
 dat, voluptatibus affluit & honore ſuperbit, tempus hoc minime
 opportunum videtur vt cũ eo de morte & iudicio agatur, omnia
 enim quæ dicuntur contẽnunt dicentes: vt illi: pepigimus fœdus
 cum morte, & cum inferno fecimus pactum, ac verò cum in-
 fortuna, morbi dãna, ignominia & huiusmodi aduerſitates plue-
 re incipiunt, tunc terra animæ eſt ad diuini verbi ſemen recipien-
 dum magis idonea, vt affirmat Dauid dicens: imple facies eorũ
 ignominia, & quærent nomen tuum domine. Cũ filius ille pro-
 digus eſt patris ſui domo pecunia oneratus in ſolenti leniſſimorum
 15 adoleſcentum turba ſeptus exibit: ſiquis eum de vitæ breuitate
 & diuini iudicij rigore monuiſſet, quidnam obſecro respon-
 deret? abi cum tuis iſtis admonitionibus, diſcede hinc cito hy-
 pocrita, hoc ſcilicet, cogitabam, cum hanc pecuniam ex mea por-
 tione collegi, ſine me meum iter proſequi, ſine ſine eo ire quo-
 eum cupiditas præcipitem rapit, expecta paululum, inſume-
 tur pecunia, veniet fames, tunc præcepta illa, quæ antea reſ-
 puebat libenter mitis & docilis factus audiet, dolor ſtatim &
 poenitentia conſequetur, hinc illæ lacrymæ, hinc piæ illæ vo-
 ces, peccaui in cœlum & coram te, non ſum dignus vocari fi-
 lius tuus. Merito igitur Propheta Iſaias, dixit: in anguſtia
 requiſierunt te, non ſolum quæſierunt, ſed requiſierunt, quia an-
 guſtia mouet homines vt Deum non ſemel tantum ſed ſæpius
 16 quærant. Hac de cauſa dixit potiſſimum Dominus: *venite ad me
 omnes qui laboratis.* Addit præterea, *Et onerati eſtis.* Plurimi in hoc
 mundo grauiſſimis oneribus onerati vix tamen onerum graui-
 tatem ſentiunt, ita eos affectus & cupiditates inſenſibiles reddũt.
 In libro Iſaiæ plurimorũ onerum mentio fit, quæ diuerſis genti-
 bus imponenda erãt, ea tamen nullus præter prophetã videbat,
 & ſentiebat, qui in vrbe Hieruſalẽ verſabatur, quã in re mirabili-
 ter præſens huius mũdi miſeria expreſſa eſt. Primũ onus Baby-
 lonis eſt de quo dicitur: onus Babylonis, quod vidit Iſaias
 filius Amos: mira profectò res: onus Babylonis Iſaias in Hie-
 ruſalem videbat, qui verò in Babylone verſabantur minime vi-
 debant. Idẽ proſus hodierna die accidit, mũdi enim nobiles & po-
 tentes

*Simile.**Iſai. 28.**Pſal. 61.**Luc. 15.**Iſai. 26.**Iſai. d. 1. c.**Iſai. ad. 23**Iſai. 13.*

tentes onerati sunt onere Babylonis, hoc est, cōfusione, subditis, 17
 seruis, domesticis, pōpa & fastu, vanis & inutilibus impensis &
 huiusmodi alijs grauissimis oneribus, quæ tamē ipsi non sentiūt:
 iustus verō, qui in Hierusalē id est in sanctæ vitæ pace & quiete
 versatur, hic onus Babylonis videt, & admiratur quo nam modo
 sæculi potētes onus illud ferre possint. Secundum onus, quod vi-
 dit fuit onus Moab, id est, onus patris, quo eorum onus significa-
 tur, qui animarum curā habet & tamē ita insensibiles sunt, vt no-
 ua semper dignitatum onera optent, & curēt. Tertium onus est
 Damasci, id est, onus sanguinis eliciendi, quo significantur iudi-
 cum onera, quorū est munus delicta sanguinis pœna, cum opus
 est, punire, & tamen ita omnes huiusmodi officia ambiūt, vt nul-
 lū esse onus videatur. Vidit præterea Propheta onus in Arabia,
 id est, callida siue infidiatrix, quo mercatorū onera significātur, 18
 qui suis calliditatibus & artificijs diū noctuq; laborāt vt diuitias si-
 bi cōgerāt. Vidit præterea onus deserti maris, quo litigantiū one-
 ra significatur, qui in mari quodā amarissimo aduocatorū, testiū,
 notariorū, & iudicū versantur. Vidit præterea onus vallis visiōis,
 quo eorū onera significantur, qui ab officijs & muneribus vacui
 aliorū vitas & mores considerant, qui quidē si in sublimi aliquo
 mōte hoc est in dignitate aliqua constituti essent cōmodē omnia
 diligēter inspicerent. Sed vt in humili & infima valle positi om-
 nia spectare & reprehendere velint, hoc sine magna molestia &
 perturbatione fieri non potest. Vidit præterea onus Ægypti, qui
 tenebras significat, hoc autē mortalia omnia peccata vniuersaliter
 significātur, quod onus est adeo graue vt cū spiritualis anima sit
 sua natura leuis & ad ascēdendū disposita & inclinata, hoc onere 19
 ad inferni cētrū deprimatur. Hęc omnia onerā vt dixi, Propheta
 in Hierusalē existēs videbat, cæteri verō neq; in Ægypto, neq; in
 Babylone, neq; in Damascovidebāt, quod etiā peccatorib; accidit
 qui post grauissima peccata cōmissa ridēt, comedūt, ludūt, & suis
 voluptatib; operā dant, ac si nihil æternis gehēnæ supplicijs dig-
 nū cōmississent. Vix sib; Iacobinā cisternā fratrē suū Ioseph dem-
 serāt, vt eū ibi fame necarent, cū statim federū vt comederent, vt
 Gene. 37. sacra scripturā ait. Hebræi etiā cum Christū Redemptorem
 nostrum crucifixissent ad pascha celebrandum profecti sunt
 ac si nihil mali fecissent. O infelices homines! quos sic Da-
 mon peruertit, vt æternis pœnis secundum præsentem iu-
 stitiam

20 stitiam damnati nihilo plus sentiatis quàm si verò omnia quæ fi-
 des prædicat somnium esse crederetis: soli iusti, qui in spiritus
 quiete & pace viuunt, quam graua hæc onera sint, intelligunt.
 Hos igitur, qui sic onerati sunt, vocat ad se dominus dicens: *Veni-
 te ad me omnes qui laboratis & onerati estis.* Quod etiam antea per
 eundem Prophetam Isaiam dixerat his verbis: omnes sitien- *Isai. 55.*
 tes venite ad aquas: vbi in Hebræo est interiectio quædam,
 quæ affectum, quo Deus ad se homines vocat, ostendit hoc mo-
 do, o omnes sitientes venite ad aquas, quo in loco Diuus Augu- *D. Aug.*
 ait, Dominum eos peccatores vocare, qui peccata sua agnoscen-
 tes ad eum conuersione redire cupiunt, hoc enim desiderium ea
 est sitis. Fia igitur sitientes ad infinitæ misericordiæ fontem ac-
 currite, vbi & loti & refecti eritis: infelices illi qui peccatis suis
 21 contenti salutem suam non sitiunt, beati verò illi, qui hac siti
 & peccatorum suorum dolore festinant. Per eundem Prophetā
 Dominus dixerat: si reuertamini & quiescatis salui eritis: vbi *Isai. 30.*
 septuaginta interpretes transtulerunt, cum reuersus ingemueris,
 tunc saluus eris: nunc verò non solum ait, eos qui ad se reuertun-
 tur saluos fore, *Sed reficiam* (inquit) *vos:* ineffabiles sunt spiritua-
 les deliciae, quibus solet Deus suos in hac etiam vita recreare. In
 vitis Patrum de diuo Onuphrio legitur per septuaginta annos *In vitis Patr.*
 in remota solitudine degentem nullum vnquam hominem vi-
 disse, & nihil hominis manu coctū comedisse: quod cū Abbas
 Paphuntius admiraretur, verbis (inquit Diuus Onuphrius) ex-
 plicari non potest suauitas & solatium, quo Deus seruos suos re-
 ficere & recreare solet. Sed quid nam obsecro domine ijs facien-
 22 dum est, quos ad te vocas? *Tollite,* inquit, *iugum meum super vos, &*
discite à me quia mitis sum & humilis corde. Hæc duas virtutes preci-
 pue hoc loco ponit, in quibus eum nos imitari vult: mansuetu-
 do virtus est adeo præstans vt non solum Deo, sed hominibus
 etiā nos gratos efficiat, vt affirmat Ecclesiastes dicēs: *fili in man-* *Eccle. 13.*
suetudine opera tua perface & super gloriam hominum diligē-
ris: quod ita verum est, vt catulos ipsos aut quodcunq; aliud
animal homines ad sui amorem mansuetudinē allicere videa-
mus: ita enim hæc virtus hominibus grata est, vt eius etiam ima-
ginem, quam in ipsis bestijs vident, ament. Hac de causa Pro-
 phetæ & Euangelistæ Spiritu sancto moti Christum Redem-
 ptorem nostrum agnum vocauerunt, vt eius mansuetudinem
 Tom. j. B denota-

denotarent: mundi regum insignia solent esse Leones, Aquilæ, Tigres, Dracones & huiusmodi animalia ferocia vt potentiam suam & fortitudinem ostendant & timorem incutiant: celestis vero Regis insigne est agnus vt sua mansuetudine nos ad amorem alliciat. Et præterea vt eum in hac virtute omnes imitemur. Humilitatis etiam virtus Deo gratissima est & animam perficit, quæ sanctitatis vt plurimum socia est: ita vt vnus ex sanctis patribus interrogatus quisnam esset sanctus responderit, humilis, & qui sanctior? Humilior, & qui sanctissimus? humillimus, & qui se omnium minimum existimat, hic enim nihil sibi ipsi confidens, omnem suam fiduciam & spem in Deo collocatam habet. Ad hunc humilitatis gradum deuenerat Dauid, qui cum dixisset. Domine non est exaltatum cor meum, neque elati sunt oculi mei, neque ambulauit in magnis, neque in mirabilibus super me, subdidit, sicut ab lactatus est super matrem suam ita retributio in anima mea: pro quo alij verterunt, quasi ab lactatus est erga matrem suam talis in me anima mea: quibus verbis quam humiliter de seipso Propheta sentiret declarauit, idè enim animam suam puero elegantissime comparauit, qui ab ubere matris auulsus & ab lactatus omnem suam spem in matris suæ pietate positam habet, quia per se cibum sibi querere non potest. Inter plurima sanctorum exempla quæ nos ad humilitatis & mansuetudinis virtutem mouere possunt, omnium efficacissimum est Iesu Christi Redemptoris nostri exemplum, & idè se omnibus imitandum proponit dicens: *Discite à me, quia mitis sum & humilis corde, & inuenietis requiem animabus vestris.* Hoc optimè gloriosus hic Apostolus Diuus Mathias edidit assidua humilitatis & mansuetudinis exercitatione, & idè plurimam in hac vita gratiam consequutus est & mox perpetuam requiem & quietem in gloria, ad quam

Iesus Mariæ filius nos perducatur

Amen.

In

In Incarnatione Domini.

Concio Prima.

Missus est Angelus Gabriel à Deo in ciuitatem Galilæa. LUC. 1.

MAGNVS ille Rex & Propheta Dauid magno cum affectu à Deo petebat, constitue domine legislatores super eos, vt sciant gentes quoniam homines sunt. Legislator est Christus, de quo Isaias dicit: Dominus legislifer noster. Et Iacobus vnus est legislator & iudex qui potest perdere & liberare: quare petebat eo loco Dauid vt Deus filium suum hominem factum mitteret, qui hominibus amoris legem daret, vt scirent gentes quoniam homines sunt, hoc est bruta animalia non esse, sed homines rationis participes tanti valoris & pretij vt Dei filius homo, eorum causa fiat, hac enim dignitate cognita fore vt præstantissimam naturam peccati sordis foedare fortasse puderet. Hac etiam de causa idem Dauid aiebat: confiteantur mirabilia eius (scilicet, domini) filijs hominum, quia mirabilia, quæ Deus hominum causa operatus est, quid nam homines sint, declarant, nam quod ex se obscurum est non potest nisi positum in luce videri: ita hominis dignitas, non potuit nisi in Deo humanato perspicue videri. Fœlix istum locum sic vertit, vt sciant gentes, quia viles & miseri sunt: quam translationem si sequamur, hic erit sensus, mitte domine filium tuum vt se homines viles & miseros esse cognoscant. Nam cum diuini huius legislatoris imitatores se esse debere intelligent, quam longè ab eo distent animaduertent. Plurimum autem notandum est eo loco hic loquendi modus, constitue legislatores super eos, vbi in dictione illa super eos protectio significatur, qua nos diuinus hic legislator tuetur ac protegit. De Helia, Eliseo, & Diuo Paulo in sacra scriptura narratur solitos esse se mortuorum, quos resuscitare volebant corporibus superimponere, & ea suis quasi corporibus metiri, vt

B 2 de

3 Reg. 17.
4 Reg. 4.

Act. 20.

simile.

Eph. 3.

Eph. 1.

de Helia dicitur, expandit se atque mensus est super puerum 4
tribus vicibus, & de Eliseo, ascendit & incubuit super puerum
posuitq; os suum super os eius, & oculos suos super oculos eius,
& manus suas super manus eius, & incuruauit se super eum: & de
D. Paulo; sublatus est mortuus ad quem cum descendisset Pau-
lus incubuit super eum. Quid obsecro hac in re latet mysterij?
Hoc vt intelligatur notandum est, quod vir iustus optimè Dei
erga seipsum amorem & volūtatem cognoscit & pijs oculis aspici
ab eo solere nouit, qua fiducia præditus cadaueri incumbens
Deum sic alloquitur: mortuū me domine, esse existima, iisdem
oculis hoc cadauer aspice, quibus me seruum tuum soles aspice-
re, & idem quod me mortuo præstares, illi præsta. Cum pater
filium suum verberare vult adest interdum amicus aliquis qui
puerum corpore suo à patris ira tuetur, quia seipsum à verberibus 5
tutum esse, optimè nouit, & tunc pater à verberibus cessans
hoc inquit, nostro huic amico debes. Iratus erat Deus homini-
bus, idè clamat David, constitue Domine legislatorem super
eos, da nobis tuum filium qui nos à tua ira & furore defendat.
Hoc ineffabile beneficium hodierna die factum est in qua vni-
genitus Dei filius humanæ naturæ vnitur in qua homines eias-
dem humanæ naturæ participes protectionis suæ auxilio & fa-
uore suscepit. Quod si Deus vitam defuncto tribuebat, quem
sancti corpore contactum videbat quid faciet humanam natu-
ram filio suo vnitam aspiciens? ò beatos illos quibus maximum
hoc beneficium nō erit inutile! infinitæ enim diuitiæ sunt, quas
nobis aduentu suo cœlestis hic legislator attulit, de quibus sic
ait D. Paulus: mihi autem omnium sanctorum minimo data est 6
hæc gratia in gentibus euāgelizare inuestigabiles diuitias Chri-
sti, vel vt alij legunt imperuestigabiles. Quod si eas D. Paulus sic
vocat cui eas prædicandi & declarandi gratia data est, quis eas
declarare & explicare poterit? In eadem epistola narrare eas in-
cipit his verbis, benedictus Deus & pater domini nostri Iesu
Christi qui benedixit nos in omni benedictione spiritali in
cœlestibus in Christo, sicut elegit nos in ipso ante mundi consti-
tutionem, vt essemus sancti & immaculati in conspectu eius in
charitate: ex quibus verbis & alijs quæ sequuntur, colligitur vi-
tam æternam & omnia quæ ad eam consequendam pertinent
per Christum nobis fuisse donata: quod enim bonum ad salutē
nobis.

7 nobis deficere poterat, cum ipsemet salutis fons ad nos venerit?
Sponsus quem in India viuentem à dilecta sua sponsa diuisum
maxima locorum detinent interualla, literis & muneribus eius
amorem sibi conseruare studet: at verò cum ipsemet ad patriam
redit suas omnes diuitias secum adducit: ita Dei filius à gloriæ
cœlestis Indijs plurima solebat sponsæ suæ dona mittere, fide-
lium, scilicet, congregationi, vt eam ad se amandū magis ac ma-
gis alliceret: sed cum ipsemet eam humana hac carne indutus
visit, omnes secum thesauros adduxit.

Ineffabile hoc beneficium ita D. Lucas exorditur, *Missus est*
Angelus Gabriel à Deo. Gabriel idē est quod fortitudo Dñi, huic
autem incarnationis diuini verbi nuntius commissus fuit conue-
nientissimè, quia in ea non solum infinitam suam sapiētiam, sed
8 etiam omnipotentiam Deus ostendit: quare David petebat, se- *Psal. 78.*
cundum magnitudinem brachij tui posside filios mortificato-
rum. Et de victoria loquens quam de dæmonibus reportauit
ait, in bracho virtutis tuæ dispersisti inimicos tuos: & sanctissi- *Psal. 88.*
ma virgo de hoc mysterio loquens dixit: fecit potentiam in bra-
chio suo. Ea, quæ exiguas vires requirunt digitis solemus effice- *Luc. 1.*
re, vt si palea ex humo tollēda est, digitis tollitur, trabs verò bra-
chio ponderis causa tollenda est: cætera omnia Dei opera huic
comparata vocatur exigua, & idè de ijs loquens David ait: *Psal. 8.*
quoniam videbo cœlos tuos opera digitorum tuorum, Lunam,
& stellas, quæ tu fundasti: at redemptionis opus ait sanctissima
virgo brachij diuini opus fuisse. Sed vnà cum potentia Dei etiā
bonitas & pietas manifestatur, vnde D. Paulus inquit: *1. Tim. 3.*
9 stè magnum est pietatis sacramentum, quod manifestatum est
in carne: quem locum sic alij verterunt, Deus manifestatus est
in carne: sed quomodo manifestatus est Deus in carne? imò di-
cere potuisset, occultatus in carne & absconditus vt Isaias verè tu- *Isa. 45.*
es Deus absconditus: sed vtrumque factum fuisse dico nam di-
uinitas humanitate est abscondita & eius sapientia, potentia, &
misericordia manifestata operibus & miraculis, quæ verbum
humanatum præstitit.

Missus fuit hic Angelus ad ciuitatem Galilæe cui nomē Nazareth: Que-
rebatur aliquando Romæ quid nam esset ciuitas, & Publius
Cornelius ciuium esse vnitatem respondit: idè voluit domi-
nus in ciuitate concipi, vt significaret in ea familia, societate, &

Rom. 13.

republica Deum non concipi, vbi non est animorum in amore 10
& charitate vnitas, quã D. Paulus, plurimum nobis cõmendat
dicens: reddite omnibus debita cui tributum tributum cui ve-
tugal vetigal, cui timorẽ timorẽ, cui honorem honorẽ, nemini
quicquã debeatis nisi vt inuicẽ diligatis, qui enim diligit proxi-
mum legẽ impleuit. O cœlestis doctrina, curate (inquit Apосто-
lus) vt omnia quæ debetis persoluatis, præter quã hoc quod sem-
pervos debere volo vt, scilicet, quisq; existimet amorẽ perpetuò
proximo suo debere, perpetuũ hoc esse tributũ volo à quo nũquã
immunes vos esse existimetis, sed semper debere. Hoc si nostris
his tẽporibus seruaremus profectò tot proximis nostris iniurię
non fierent, quorũ crimina & delicta quãuis antiqua & iã sopi-
ta rursus excitamus, vt domũ nostram aut fundũ magna cũ pro-
ximi ignominia tueamur. Aliud fecisse legimus Sanctum illũ 11
Ioseph, qui cũ in carcere vincetus detineretur, vt Regiũ pincernã
ad pietatem cõmoueret vt libertatem à Rege impetraret, nō fra-
trum suorum crimẽ à quibus venditus nefariẽ erat narrauit, sed
tantũ dixit, memẽto mei cũ tibi benẽ fuerit; & facies mecũ mise-
ricordiã, vt suggeras Pharaoni vt educat me de isto carcere, quia
furtim sublati sum de terra Hebræorum, & hic innocẽs in lacũ
missus sum. Quod si dicitis, quomodo meũ honorẽ & existima-
tionẽ tueri possum & inimico qui mihi quacũq; potest ratione
nocet, benefacere? Respõdeo Deum qui hoc iubet esse omnibus
creaturis anteponendũ. Si quis me euaginato gladio verberaret,
gladio nẽ an homini irasci deberẽ? certũ est gladiũ culpa carere,
quia hominis manu mouetur: existimate inimicũ vestrũ qui vo-
bis nocet nihil aliud esse quã Sathanæ gladiũ, qui eo tãquam in- 12
strumẽto vtitur vt de Iuda dixit Ioannes. Cũ diabolus misisset
in cor, vt Iuda traderet eũ, & de omnibus peccatoribus D. Pau-
lus, scitis quoniã cũm gẽtes essetis ad simulachra muta prout du-
cebamini euntes: quare mirũ nō est si quis vos à diabolo, agitated
persequitur. Cõsiderãdũ etiã vobis est inimicos; Dei tortores ali-
quãdo esse, & ministros & vos in peccatorũ vestrorũ poenã sepe
torquere. S. Tobias persequationẽ illã qua Salmanasar in Nini-
ue persequabatur Hebrẽos nō tyranni illi irẽ tribuit sed orãs ad
Deũ dixit, quia peccauim⁹ tibi & mādatis tuis nō obediuimus,
ideò traditi sumus in man⁹ inimicorũ nostrorũ. Esther quoq; cũ
scelus Amã audiuit, cõfugit ad dñm, vt patet. Cũq; deposuisset
vestes

Gene. 40.

Simile.

Ioan. 13.

1. Cor. 11.

Tobi. 3.

Esther. 4.

13 vestes regias & pro vnguẽtis cinere & stercore caput impleuisset
corã Deo postrata dixit, peccauim⁹ incõspectu tuo & idcirco tra-
didisti nos in manibus inimicorũ nostrorũ. Iustus tu es dñe. Idẽ
& vobis dilectissimi faciendũ est vt odij & iracundię affectibus su-
peratis Deũ in cordibus vestris cõcipere possitis. ¶ Ait præterea,
*Ad Virgine desponsatã viro cui nomẽ erat Ioseph: Prius spõsi, quã spõ-
sæ nomẽ posuit, quãuis sponsa tantæ esset nobilitatis & dignita-
tis vt doceret semper mariti nomẽ & honorẽ præcedere debere,
vt sanctissima etiã virgo docuit, cũ dixit, ecce pater tuus & ego* Luc. 2.
dolẽtes querebamus te. Plurimũ ad pacis cõseruationẽ cõfert vt
vxor quãuis nobilissima sit, se ramẽ marito indignã existimet,
nō enim seipsam laudare debet sed ab eo laudari. Quare cũ spon-
sa dicat nigra sum, spõsus de ea ait pulchra vt Luna electa vt Sol
14 ecce vt spõsa se humiliat & à sponso exaltatur. *Et nomen Virginis
Maria. Post Sanctissimũ nomẽ Iesus hoc Mariæ nomẽ cæterorũ
omnium præstantissimum est. Quinq; mulierum mentio in sa-
cra scriptura fit, quę præ ceteris singularibus virtutibus ornata
fuerunt, ex vnus cuiusq; nomine prima litera desumitur, & ex
illis sanctissimum hoc Mariæ nomen conficitur, quasi in ea vna
omnes illæ virtutes inueniantur inclusæ, quæ in singulis diuisę
erãt. Prima est Michol filia Saul, amore & fidelitate erga maritũ
suum David illustris. Secunda Abigail, quæ prudentia & iudi-
cio floruit. Tertia Rachel quæ pulchritudine præstitit. Quarta
Iudith, quę fortitudine claruit. Quinta Abisach, quę puritate &
virginitate eluxit, ex Michol desumitur. M. ex Abigail. A. ex
Rachel. R. ex Iudith. I. ex Abisach, vltima. A. Ex quibus om-
15 nibus Mariæ nomen componitur. Et hoc nomen Deo & Ange-
lis gratum, & hominibus vtile quia hæc quinq; literæ quinq; ti-
tulos significãt propter quos cœlestis hæc Regina suũ nobis de-
bet auxiliũ. M. misericordiæ matrem esse significat vt miseræ
nostræ succurrat. A. aduocatam esse peccatorum. R. Reginam
esse cœlorum vt à diaboli nos tueatur insidijs. I. inuentricem
esse gratiæ vt eã Adæ filijs, qui eam amiserunt restituat. A. admi-
nistratricẽ diuinorũ omniũ bonorũ quia (vt D. Bernardus ait)
omnia per eius sanctissimas manus ad nos transmittuntur. Et
sicut nomen eius ita & laus eius: tanta huic nomini reuerentia
debetur vt mulieres omnes, quæ Mariæ vocantur puras se
& immaculatas cõseruare deberent, nẽ nomẽ hoc sanctissimũ*

Ben. 1. p. Hi. 34. iniuria afficerent. Beuther refert Alfonsum sextum huius nomi- 16
sto. Hispa. c. nis Regem, qui Toletum expugnauit, cum mortua vxore, Mau-
ram Hispalis Regis filiam vxorem duceret, quæ D. Zaida voca-
batur, Mariam in baptismo appellari prohibuit dicens: nolle se
vxorem quæ venerabile hoc nomen haberet maxima puritate,
& integritate dignum.

Et ingressus Angelus ad eam. Sanctissimam hanc virginem eius
parentes, cum tertium ætatis annum ageret, Deo ad templi ser-
uitiū dicauerunt vbi clausa & custodita vixit donec Ioseph de-
sponsata est: sed tum etiam domi se clausam continebat, & ideò
ait: *Ingressus Angelus ad eam.* Verum dici eius parentibus posse vi-
detur, quod Dominus dixit discipulos suos reprehendens ma-
ris tempestate deterritos: quid timidi estis modicæ fidei? quasi
diceret, non nē hīc adsum vobiscum? quod nam periculum me 17
præsentem timetis? Idē sanctis eius parētibus Ioachim & Annæ
dici aliquo modo posset, cur puellam hanc sanctissimam templo
includitis? quid timetis, quādoquidem de ea scriptum est: Deus
in medio eius, non commouebitur? confirmata eil in gratia, pe-
riclitari non potest, quāuis extra templum viuat. Sed ita Deum
decreuisse credendum est vt hoc exemplo doceret, quanta cum
diligentia virgines custodiendæ sint. Cum prouidus & prudēs
dux naues & triemes suas omnium rerum quæ ad bellum ne-
cessarię sunt præsidio egere videt & hostium periculum immi-
nere nouit, quāuis nauis in qua ipse est omnibus rebus instructa
sit ita vt hostium impetū timere nō debeat, nihilominus tamen
turo se portū claudit vt ceteræ periculum intelligant, & omnes
ad portum confugiant, & ibi reparētur. Humana natura, dilectis 18
simi, corrupta & deprauata est, vbiq; pericula, vbiq; peccandi
occasiones occurrunt, & ideò voluit Deus vt quæ eius mater
futura erat, à pueritia ab omni seiuncta periculo in templo vi-
ueret & vt desponsata etiam clausa domi contineretur, vt intel-
ligeremus quanto æquius sit vt hoc præsent, qui in magno pec-
candi periculo versantur: quod quauis omnibus, hoc necessa-
rium est, plus tamen mulieribus. Qua de causa quauis iusserit
Deus tribus temporibus anni: apparebit omne masculinum
tuum in conspectu omnipotentis domini Dei Israel nunquam
tamen hoc mulieribus iussisse legitur eò quod periculum quod
in huiusmodi festiuitatibus esse solet optimè intelligebat. Hinc
sorores.

19 sorores meæ charissimæ vos, quę innuptę & virgines estis disci-
te domi vestræ vos plurimū continere, ibi orate & ad Ecclesias
illis diebus cum Ecclesia iubet conuenite, vel cum necessitas po-
stulat, virgines enim quo plus absconditæ sunt eò magis earum
famam publicari intelligant. Descendit quis in campum ad pu-
gnam, & quò magis occultare conatur vt quis nam sit ignoretur
eò magis eorum qui adsunt desiderium excitatur, & quis nam
sit ardentius scire optant. Ita etiam quò magis se virgines celant
eò magis expeti ad nuptias solent. Non sunt virgines vt vestes
vt nisi promantur, tineæ abrodantur, imò cum clausæ asseruan-
tur à tineis securiores sunt, Dina enim filia Iacob nunquam nec
sibi, nec alijs tot damna attulisset, si se domi continuisset. Sit vir-
go tāquam, o, vndiq; clausa vt pluribus, o, digna sit, quisq; enim
20 dicet: o quāmodesta, o quāmodesta, o quāmodesta, o quā
humilis: clausura plurimę virgines vitam potius, quam virgini-
tatis suæ thesaurū amittere didicerūt, & cum antea virgines es-
sent, mox virgines & martyres factę sunt. Si clausa domi manes,
falli non poteris, vt plurimę alię matrimonij spe ad peccandū in-
ductæ. In Isaiā vbi nos legimus effœminati dominabuntur eis, 19a. 3.
Septuaginta interpretes, & Theodocion verterunt, illusores do-
minabuntur eis. Quo denotatur hominē carnalem & illusorem
idem esse, quia communiter huiusmodi homines effœminati &
carnales simplices virgines dicere solent. Feles vt mures venē-
tur eos ad foramen patienter expectant, n ox cum captum te-
nent, eo se diu oblectant. Idem adolescentes plurimi præstare
solent, nam antè quā virgo libidini suæ morem gerat, ianuam
21 illi diu & noctū obsidēt: mox vero desiderij sui compotes facti,
eam inter socios & amicos suos irrident. O homines scelesti quo-
nā maximo huic dāno satisfacere vos posse existimatis? Cauete
cauete obsecro virgines ab huiusmodi felibus, qui vestrum vo-
bis honorem deprædabuntur, & mox infamatas relinquent. O
virgo sanctissima honestatis & clausuræ magistra, fælix illa &
beata virgo, quæ te imitabitur. Clausa domi manebat cum Deo
luctans, tanquā alter Iacob, & tādiu est luctata donec Deus se illi
victum dedit: assiduis suspirijs cœlum die ac nocte rumpebat:
terram perenni lachrymarum flumine rigabat: Deū pro homi-
nū salute vehementissimis precibus rogabat. O sancta Esther
quæ supremum cœli & terræ imperatorē in amorem tuum attra-

Gen. 32.

Eccles. 43.

xisti, & vt seueram illā sententiā reuocaret effecisti & veniā mi-²²
 seris peccatoribus impetrasti: ô quam verè dicere tibi possumus
 quod Angelus dixit Patriarchę Iacob: Si cōtra Deū fortis fuisti,
 quanto magis cōtra homines pręualebis? Eia peccatores, possit
 illa in cordibus vestris tantū, vt vos eius manu superatos diuinę
 obediētię dedatis. *¶ Et ingressus Angelus ad eā dixit: Ave gratia ple-
 na, Salue virgo, aue virgo absq; vę, omni enim vę quod in omni
 creatura est, tu sola cares, nullū in te culpę & peccati vę, sed gra-
 tia plena es, & quicquid in te est gratia perfectū est absq; vllō vę.
 In te est corporis pulchritudo, & nullū in anima maledictionis
 vę: in anima gratiā habes, & nullū in corpore malę inclinationis
 vę: sacre scripture sciētiā habes, absq; vllō æstimationis proprie-
 vę: Regij sanguinis in te nobilitas est, sed nullū superbię vę: in
 te clausura & modestia sine vllō hypocrisię vę, puella es sine vl-²³
 lo leuitatis vę: desponsata es, & nullū in te est audacię & disso-
 lutionis vę: desponsata es cū fabro lignario, & nullū auditum est
 querelę vę. *Aue gratia plena.* O verbum magni solatij: cū vas
 aliquod liquore plenū est, si pondus aliquod immittitur, necessa-
 rio liquoris illius pars, quę redundat vndiq; effundetur. De cœ-
 lesti hac Regina verba illa Ecclesiastici dici possunt, vas admi-
 rabile, opus excelsi. Quicquid est à minimo vermiculo vsq; ad
 sublimiorē seraphinē, Dei opus est, de quo igitur Dei opere lo-
 quitur eo loco sapiens? Dico quāuis omnia Dei opera sunt, sin-
 gulari tamē ratione opus excelsi, sic absolutē dictum de hac san-
 ctissimā virgine intelligi posse: nihil enim præstantius præter
 sanctissimam saluatoris nostri humanitatem diuina maiestas ef-
 fecit, & hoc opus excelsi est vas admirabile, non solum homini-²⁴
 bus, verum etiam Angelis. Hoc vas Angelus gratia plenum in-
 uenit, & ideo dixit: *Aue gratia plena*, mox verò diuina illa petra
 (de qua D. Paulus petra autem erat Christus) in hoc vas immis-
 sa fuit & ita statim Angelis lætitia, hominibus fauor & auxi-
 lium effusum est, & qui huic vasi erit deuotione, amore, & imi-
 tatione propinquior, maiorem cœlestis huius liquoris partem
 habebit. *Quę cū audisset turbata est.* Non Angeli aspectu turbata
 est; non enim nouum illi erat Angelos videre, sed turbationis
 causam Euangelista declarat dicens: *In sermone eius.* Nam cū ef-
 set humiliissima cū ab Angelo laudari se audiret turbata est,
 vt nos è contra quia nos plurimi æstimamus, ideo cū lauda-
 mur*

²⁵ mur tanquam illud nobis iure debeat, nō turbamur, imò nisi
 laudamur turbari solemus, iniuriam nobis fieri existimātes. *D. D. Ambro.*
 Ambrosius, grauius, ait, & molestius esse humili cū laudatur,
 quā superbo cū vituperatur. Quanto dolore affectū fuisse Lu-
 ciferū existimatis tunc cū factū illud est, quod Dominus ait: *Luc. 10.*
 videbam Sathanam sicut fulgur de cœlo cadentem: superbissi-
 mus erat & ideo explicari non potest quātum ignominiam illā
 sensit, cū se à sublimi, & fœlici statu ad infimum, & infœlicis-
 simum demissum esse vidit, quare inter optima tentationum re-
 media illud est eum tanquam rem vilissimam silentio ipso & ta-
 citurnitate contemnere, magna enim superbo iniuria fit ei ni-
 hil respondere: ita enim, se despici putat, & ita iratus discedit.
 Cū itaq; verū illud sit quod D. Ambrosius ait: grauius esse hu-
 mili laudari, quā superbo ignominia affici, quā graue & mole-
²⁶ stum sanctissimę virgini fuisse dicemus cum ab Angelo se lau-
 dari audiuit? meritò igitur ait sanctus Euangelista, *Turbata est in
 sermone eius.* Qui per loca humilia & infima incedere consuevit *Simile.*
 si ad sublimia ducitur, turbari solet & deterreri, at verò qui hu-
 iusmodi locis assueti iam sunt vt domorum structores, nullum
 solent timorem concipere, hac de causa cū humiliissima hæc
 virgo in profundo humilitatis assiduè versaretur, dum se hodiè
 ab angelo ad altissimum tantarum laudum culmen extolli vi-
 det, turbatur: quod nobis cōtingere non solet, quia per superbię
 culmina solemus ascendere, imò laudari gaudemus ignorantes
 dāna quę ex humanis laudibus cōsequuntur, si cū superbia & ina-
 ni gloria recipiātur: & quā grauius vanitates huiusmodi Deus
 punire solet, patet in Actibus, vbi dicitur, statuto autē die He-
²⁷ rodes vestitus veste regia sedit pro tribunali & cōcionabatur ad *Act. 12.*
 eos, populus autem acclamabat, Dei voces & nō hominis: cōse-
 stim autē percussit eū Angelus dñi eò quòd non dedisset hono-
 rem Deo & consumptus à vermibus expirauit. O stupendum
 Dei iudicium! quis tam ferreus erit, qui repentinum hoc suppli-
 cium audiens non contremiscat? Et quod maximè ponderari
 hoc loco debet est, quòd cū paulò antè infœlix hic Rex Diuū
 Iacobum occidi imperasset & Diuū Petrū carcere includi, vt
 eadem morte necaret, ob tātę crudelitatis crimē statim punitus
 à Deo nō est, ob superbiā autē & ambitionem, qua populi plau-
 sus illos & laudes recepit, seuerissimo illo supplicio affectus est:
 tantum

tantum est malum gloriam & honorem Deo debitū vsurpare. 28

Turbata est in sermone eius & cogitabat qualis esset ista salutatio. Ingressus Diabolus ad virginem Euam dixit: Cur precepit vobis Deus vt nō comederetis ex omni ligno paradisi? neq; tamē turbata est Diabolum per serpentē loqui audiens: si enim magis diu fuisset, timere tamē debuisset, verba examinare, & nō temerē & impudenter respondere, nē forte moreremur: nā cū Diabolus illud nē fortē tāta cū audacia dictū audiuit, factus est audacior. Hęc verō prudētissima virgo magna cū modestia & maturitate. *Turbata est in sermone eius & cogitabat qualis esset ista salutatio.* O singularē doctrinā! quam etiā Isaiā seruasse legimus, nā cū diceret illi Deus, clama: respōdit, quid clamabo? Antē quā loqueretur quid illi loquendū esset, scire voluit: tu verō impudens homo quicquid in os venit, statim temerē loqueris, quāuis turbatus sis & ita sexcentas ineptias loqueris. Sanctus etiā Propheta David aiebat, turbatus sum & nō sum loquutus. Hinc igitur fratres ab his Prophetis & potissimū à Prophetarum dñā discite ea quę occurrunt antea maturē examinare, nē mox temeritatis poeniteat. Sustulit Angelus omnē dubitationis & turbationis causam nūtij sui declarans mysteriū: quare cū intelligeret virgo concipere se integra virginitate posse, assensa est dicens: *Ecce ancilla Dñi fiat mihi secundū verbum tuum*, & in eodē instanti diuinum verbū in ea carnē assumpsit, vt nos carnalibus & terrenis rebus exuti ad gratiam recipiendam disponeremur, qua acquiritur gloria ad quam nos perducatur idē Iesus Marię filius. Amen.

In eadē Incarnatione Domini Concio Secunda.

Missus est Angelus Gabriel à Deo, &c. Luc. 1.

SÆPE olim Deum cū hominibus, vt cum Abrahamā, cum Iacob, cum Moyse, & alijs familiariter loquutum esse sacra testatur historia: quod si quis quæreret quid sibi cum hominibus tanta familiaritas vellet responderi hac similitudine posset: videmus sepē deuotū aliquē adolescentē monasteriū aliquod frequētare, sepē religiosos alloqui,

simile.

2 alloqui, & eorum familiaritate delectari: quid ex hac familiaritate conijci potest, nisi eum paucos post dies religiosum futurū esse? & ita accidit: nam cum minus hoc cogitas, religionis illius habitu indutum vides. Similis diuinę illius familiaritatis finis fuit, & id ea significare voluit, immō iuramento id se facturū esse promisit, vt Sanctus Zacharias ait Iurandum quod iurauit ad Abraham patrem nostrum & David: Iurauit Dominus David veritatem, & non frustrabitur eum, de fructu ventris tui ponam super sedem tuam. Hinc verba illa Diui Pauli intelligis nunc autem sine lege iustitia Dei manifestata est, testificata à lege & Prophetis: Christi Redemptoris nostri aduentum, & ipsummet Christum & gratię legem quam dedit, hoc omne iustitiam eo loco vocat Apostolus, duas ob causas. Primam ab effectu quia venit vt peccatores iustificaret, & ita idem dixit: qui factus est nobis iustitia sanctificatio & redemptio, vt qui gloriatur, in domino gloriatur: quare cū poenitentes recipit, Deo vocatur iustitia: quia iustum est vt quos vocat, recipiat, & si reijceret, iniustitia esset, quę in Deo esse non potuit: & hæc iustitia sine lege est, quia iustificantur homines sine Moysayce legis auxilio. Secundo iustitia vocatur, quia hoc iuramento promiserat: promissa autem præstare iustitia est. Huius aduentus & legis testimonium admirabile est à Moysis lege & Prophetis, tot annis ante fuisse prædictam: & ideò addidit, manifestata est, testificata à lege & Prophetis. Certa est veritas vt D. Augustinus ait, quod in rebus per tēpus ortis nulla maior gratia quam quod Deus fieret homo & homo Deus. Tanta est gratia, vt eam nunquam homines antē quam Deus eā polliceretur, petierint, neq; enim in humanum intellectum cadere potuit, vt Deus æternus hominem se & mortalem vellet efficere, & ideò hoc petere temerarium omnino fuisset, quod hoc exemplo intelligetis. Quæ enim obsecro, temeritas, quæ tam rustica & rudis audacia esset vt vicus aliquis infimi & obscuri nominis in sterili aliqua & deserta rupe positus nuntios Regi & literas mitteret, quibus rogaret vt filium suum vnigenitum regni vniuersalem hæredem eō mitteret, vt inter eos vili & rustico panno vestitus viueret & ligone vel aratro vt illi, sudaret, at maior sine vlla comparatione fuisset audacia si humanū genus vnigenitum Dei filium petisset vt vilissimam hanc carnis vestem indueret & tot huius vitæ la-

Luc. 1.

Psal. 131.

Rom. 3.

1. Cor. 1.

D. Aug.

simile.

tae labores susciperet. Sed postea quam Deus se hoc velle homi-
nibus reuelauit & hoc iuramento promisit, ausi homines sunt, id
ab eo a suis lachrymis & suspirijs petere. Hac de causa quod
D. Augustinus ineffabilem gratiam vocat hoc D. Paulus vocat
iustitiam. Neq; solum hac reuelatione & hoc iuramento Deus
contentus est, sed quisnam carnem esset assumpturus declarare
voluit, vt in Isaia dicitur: accessi ad prophetissam, quae conce-
pit & peperit filium, & dixit dominus ad me: voca nomen eius
accelera, spolia, detrahe, festina, praedare: o verba mysterij plena!
quae nam haec prophetissa est nisi sanctissima virgo quae pluri-
ma Spiritu sancto plena praedixit? Praedixit honorẽ qui ei a po-
steris habẽdus erat dicens: beatã me dicent omnes generationes,
praedixit Iudeorũ ruinam & gentilium conuersionem dicens:
deposuit potentes de sede & exaltauit humiles. Ait autem Pro-
pheta, voca nomen eius accelera, spolia, &c. De Messia loquens
tanquam si iam natus esset ob prophetiae certitudinem. Sed cur
dñe diuinum hunc redẽptorem non nominibus vt alij, sed ver-
bis appellari iubes? cur non ais, voca nomẽ eius, accelerator, spo-
liator, praedator, sed, accelera, spolia, praedare? Quia nimirũ ver-
bum tantum incarnari debebat non autẽ pater aut Spiritus san-
ctus, & ideo verbis, non nominibus appellari voluit, & verbis
quidẽ pluribus, non vno, vt plures & admirabiles effectus quos
operatus erat significaret: in instanti incarnatus est, in instanti
morbos curabat, in instanti peccatores iustificabat, & ideo voca,
inquit, nomẽ eius festina: morrem suam & resurrectionem acce-
lerauit, & ideo, inquit, accelera: spoliauit, & praedatus est infer-
num, & ideo spolia, detrahe, praedare. O Christe cordiũ praeda-
tor: operare obsecro in nobis ob infinitam tuã clementiam hos
admirabiles effectus, vt iam non Sathanæ, sed tibi, cui tantum
debemus, pareamus.

Vt hoc promissum hominibus factũ & iuramento confirma-
tum adimpleretur, *Missus est Angelus Gabriel à Deo*: Quo in loco
notandũ est, quod potuisset Deus humanitatẽ nostram in purif-
simo virginis utero assumere quãuis illa repugnaret: quin etiã
ea ignorante, ita vt cum minus id cogitaret, se grauidam videret,
sed noluit tantum in eam conferre beneficium, nisi prius illa cer-
tior de eo facta suum praerberet assensum, quod & maioris illi ef-
fet solatij & meriti causa. Abraham seruus ad sponsam dñi sui fi-

lio

8. Iio quærendam profectus esse legitur, & ideo vt benè domino
suo succederet his verbis rogasse Deum, Domine Deus fac mi-
sericordiam cum Domino meo Abraham. O singularis fide-
tatis, & amoris seruus! qui Domini sui negotia Deo tanto cum
affectu commendat, (quam paucos nostris his temporibus hu-
iusmodi inueniemus,) & tãdem virginem ei fecit occurrere qua
lis sanctum illum Patriarcham Isaac decebat, quæ fuit Rebecca,
eam à parentibus petijt, qui responderunt vocemus puellam &
quæramus ipsius voluntatem: cum quæ vocata venisset sciscitati
sunt: vis ire cum homine isto? quæ ait, vadam, & illi eam dimise-
runt imprecantes prospera ei, & dicentes: crescas in mille millia,
& possideat semen tuum portas inimicorum suorum. Videtis
hic huius mysterij quod hodiẽ celebramus figurã? noluit enim
9. Spiritus sanctus in sponsam sibi recipere, neq; verbum diuinũ
in matrem sanctissimam hanc virginẽ, nisi ipsa assentiatur:
vt intelligant homines ea tantum seruitia recipere, quæ sponte
& voluntarie fiunt: nemini Deus vim facit, & ideo dixit: si quis
vult venire post me, abneget semetipsum & tollat crucem suam
& sequatur me. Hinc intelligetis quanto perẽ errent illi, qui per
vim filias suas in vxores ijs tradunt, quos ipse nollent, vel qui eas
monasterijs includunt vt religiosae sint, quamuis ipsæ repugnẽt,
quando quidem vt virginis petretur consensus. *Missus est Ange-
lus Gabriel à Deo, &c. Ad virginem desponsatam.* D. Thomas ait: hu-
manam naturam omnẽ in hominibus & mulieribus consistere:
quare cum Deus se hominem fecit, & è muliere desponsata &
virgine carnem assumpsit vniversa natura nobilitata reman-
sit. Cum sancta illa mulier Judith victoriam de Holoferne
reportasset, benedixerunt illam omnes vnã voce dicentes: tu
gloria Hierusalem, tu lætitia Israel, tu honorificentia populi no-
stri: a quibus dicere hoc de cœlesti hac imperatrice possumus quæ
virginũ statum virgo existẽs, nuptarũ statũ despõsata, matrum
statum mater, statum religiosarum suo voto & clausura, & vni-
uersum humanum genus Deum hominẽ factum in se ipsa con-
cipiẽs honorauit. Meritò igitur de te virgo sacra dicere possumus
tu honorificentia populi nostri. Conuenientissimum fuit
vt verbum diuinum virginem matrem eligeret, quia eius in-
carnationis finis fuit corruptionem nostram tollere: indecens
autem fuisset ad corruptionem tollendam nasci & matrem suam
corru-

Isa. 8.

Luc. 1.

Math. 16.

D. Tho. 3. p.
q. 31. art. 4.

Judith. 15.

Gene. 24.

Cant. 7.

Psal. 110.

D. Hier.

Simile.

corruptam relinquere. Singulare hoc priuilegium notauit Spiritus sanctus dicens: venter tuus sicut aceruus tritici vallatus lilijs: appositissima enim similitudine duas virginis & matris excellentias declarat: dum enim ventrem tritici aceruo comparat, maternitatis fecunditatem significat, dum lilijs vallari & muniti ait, virginitatis florem denotat. Vbi septuaginta interpretes trāstulerunt, ante Luciferum genui te. D. Hieron. & alij vertērunt, de vulua orietur tibi ros adolescentiæ, quibus verbis elegantissimè Redemptoris nostri conceptus & ortus declaratur. Nam quemadmodum terræ vapor cæli virtute excitatus manè congelatur in rorem, quo terra læta & fertilis redditur: ita purissimus beatissimæ virginis sanguis Spiritus sancti vi eleuatus fuit, & ex eo pretiosissimum Iesu Christi corpus formatum, qui pro nostra salute natus est.

Ad virginem desponsatam: Præstrat virginem esse quam nuptiæ & tamen nubere malunt: in rebus enim temporalibus non bono tantum contenti sumus, sed optimum quærimus, in virtute verò sumus quacunq; mediocritate contenti, & in status electione, non perfectiorem eligimus: sed eum, qui minus perfectus est. D. Paulus ait: si acceperis vxorem, non peccasti, & si nupserit virgo non peccauit: tribulationem tamen carnis habebunt huiusmodi. O sancte Deus quot tribulationes, quot molestias, quot labores vxor filij, familia, afferre solent quam quiete viuunt continentēs? & tamen omnes anhelant ad nuptias. Fingite plures milites armis & comætu oneratos ducem suum magno cum labore sequi, si dux iuberet vt eorum vnus omnium onera humeris suis solus susciperet. quantus eius esset labor? meritò deduce queri posset, qui rem omninò iniquam imperaret, vt scilicet, qui vix proprium pondus ferre posset aliena gestaret. Vt in hoc exemplo differentiam intelligeretis, quæ est inter matrimonij & continentiæ statum, nuptus enim ille est, qui omnium familiæ suæ onera perfert, & ita se ijs interdum oppressum sentit vt vix tempus ad vnum saltem, Pater noster, quietè dicendum ei superesse videatur: virgo verò onus suum sibi sola gestat, & ideò cogitat quæ domini sunt, vt sit sancta corpore & spiritu. Sed quauis virginitas matrimonio præstantior sit cælorum tamen Regina vtrumq; conuinxit & minori virtute scilicet matrimonio maiorem nempe virginitatem occultat: hoc nobis etiā facien-

12

1. Cor. 7.

14 faciendū esset vt quauis externa opera virtutis speciē haberent, interior tamen virtus perfectior esset, vt si verba humilia sunt, animæ humilitas maior sit, si charitatem præfers, maior in corde lateat, & sic de singulis virtutibus: non enim æquum est vt præ longo viduitatis ornatu & demanu calculis depēdētibus animæ scelera & abominationes occultare velis. Hoc verba illa spōsi ad sponsam significant: murenulas aureas faciemus tibi vermiculatas argento: quid hoc est domine? non est mundi consuetudo auro argentum superimponere, sed è contra argentum auro subiicitur. At non ita domine, inquit Deus, faciendum est sed sint murenulæ aureæ vermiculatæ argento, perfectior virtus imperfectiori occultetur.

Cant. 1.

Et ingressus Angelus ad eam. Ingredieo poterant Angeli, quo homo mines non admittebantur: quæ hominum conuersationem fugit, ad Angelorum visitationem disponitur: nollem virgines esse loquaces, nollem lepidas & facetas, nollem tandem aulicos mores redolere, vellem in eis silentium, timorem, modestiam, & pudorem ingenuum, sed heu dolor! quibus nam verbis hoc dicat? O tempora o mores, virgines iam & puellæ matribus ipsis loquaciores sunt & impudentiores, & si quæ modestior est rustica existimatur: quæ suos amatores non habet marito existimatur indigna: ita vt si ad nuptiarum thalamum casto & puro corpore perueniunt paucissimæ castum eò vsque desiderium conseruant. In illa hora legebat fortasse sanctissima virgo prophetiam illam Isaïæ ecce virgo concipiet, & pariet filium & vocabitur nomen eius Emanuel, & vehementissimo spiritus affectu abstractam pijs lacrymis madefactā hæc secū dicere existimarem: o te, quæcūque eris virgo, beatā & o me etiā fælicem si te videre tantū mihi à Deo concederetur! Et cū hæc secū volutaret ab Angelo salutata est: Nā si D. Ioannis conceptio ab hoc eodē Angelo Zachariæ nūtiata est, dū in tēplo sacrificiū offerebat incensū, credendū est sanctissimam virginem tunc sublimi fuisse & cælesti cōtemplatione occupatam, cum tanti mysterij omnium quorquor fuerunt maximi ei allatus est nūtius studeamus igitur omnes si diuinorū munerum participes esse volumus, eam in clausura, in oratione & contemplatione quam maximè possumus imitari. Vitreum vas ne frangatur, optimum remedium est: illud theca recondere. Cū autem nullum sit vas vitreum adeò fragile.

Isai. 7.

Luc. 1.

Tom. j.

C

vt

vt homo est, singulare remedium est clausura, quæ si difficilis vi-
debitur, cogitate plurimos ob minora fortasse delicta obscuro-
rissimis carceribus vinctos detineri, alios in purgatorio, alios etiã
in inferno, qui ab hac vita paucioribus fortasse peccatis quàm
tu nunc habes, discesserunt, & tamen illis nunquam à teterrimis
illis gehennæ carceribus exire dabitur. Dei seruus curare debet
quàm maximè potest vt sit tanquam arca testamenti, quæ
nunquam ab interiori & secretiori templi parte exibat, & cum
per desertum gestabatur, quàm plurimis integumentis & inuolucris
occultabatur: ita cum te necessitas extra domum compellet
sint timor & pudor sensuum tuorum integumentane distrahantur.
Misit Rex Salomò & vocauit Semei dixitque ei: adifica tibi domum
Hierusalem & habitabit ibi & non egredieris inde huc atque illuc,
quacumque autem die egressus fueris & transieris torrentem Cedron,
scito te interficiendum. Probauit hoc & recepit Semei, sed victus
leuissima occasione egressus est: nam vt paulò post eo in loco
dicitur: strauit Semei alinum suum iuitque ad querendum seruos
suos, qui fugerant ab eo, & ita in præscriptam sibi pœnam incidit.
Idem contingit quàm plurimis, quorum sensus ea sequuntur,
quibus ipsi delectantur, oculi pulchritudinem, aures suauem
cantus, & sic de alijs, sensum verò infelix cor sequitur & secum
asinum, id est, corpus adducit & ita spirituali morte pœnas dat.
Quare felices illi, qui cordi suo frenum imponere sciunt & sensuum
ianuas claudere. Dixit Patriarcha Iacob filio suo Ruben: effusus es
sicut aqua, nè crescas: quod de omnibus dissolutis dici merito
potest, qui sicut aqua effunduntur; & ideo nunquam virtute
proficiunt. Anima autem, quæ à mundi strepitu semota intra
seipsam continetur, quamuis antea sterilis fuerit fit diuina gratia
fecunda & fertilis, quod spiritus sanctus significare voluit cum
dixit: qui habitare facit sterilem in domo matrem filiorum
latentem, id est, fecundam reddit cordis & spiritus lætitia.
Sacrorum etiam librorum lectioni vacare vos vellem, qua anima
diuino amore inflamatur, & ideo monens Diuus Paulus discipulum
suum Timotheum quomodo se gerere deberet, ait, nemo adolescentiam
tuam contemnat, sed exemplum esto fidelium in verbo, in conuersatione,
in charitate, in fide, in castitate: & statim subdidit, dum venio
attende lectioni, quia reuera sancta &

& spiritualis lectio potissimum est medium ad ea omnia consequenda.

Et ingressus Angelus ad eam dixit, Ave gratia plena. Hoc verbum gratia duas habet in Latina lingua significationes, vna est, gratum esse: eos enim gratiosos latinè appellant, qui fauore hominum & gratia pollèt, & tandem qui grati sunt omnibus: altera est cum gratitudinem significat, hinc dicere solemus, cum beneficium ab aliquo accipimus, plurimas tibi gratias ago: has duas ob causas donum illud spirituale quod animam iustificat, gratiam appellamus, quia hos duos effectus in anima operatur. Primò enim animam Deo gratam facit, quia dum homo in peccato versatur est iræ & indignationis filius Deo inimicus. Secundò quia hominem facit ob accepta beneficia gratum: merito igitur Maria appellatur gratia plena, quia Deo omnium creaturarum gratissima fuit, & plures ab eo fauores & munera accepit: & præterea quia gratam se illi ob accepta beneficia omnium maximè præbuit, & ita ab Ecclesia laudatur verbis illis sapientiz, ludens coram eo omni tempore, hoc est, semper correspondit diuine voluntati, quia nimirum omnibus beneficijs, quæ à diuina manu accepit semper gratitudine respondit. Ex quo duo colligimus posse nos magna cum fiducia eam nobis aduocatam & patronam apud Deum constituere, quia quæ tantum illi grata est facile nobis remedium & salutem ab eo impetrabit. Alterum est, quòd cum tanta in ea sit gratitudo, quòdcumque illi seruitium quamuis vile & exiguum præstabimus, plurimi æstimabit. Veruntamen si verbum quod in Græco originali hoc loco ponitur interpretari volumus: ita dicendum erit [*Dios te salue acariciada, regalada del señor*] Græcum enim verbum est, charitomeni, à verbo charitome, quo maximus Dei amor significatur erga sanctissimam hanc virginem. *Dominus tecum*, hoc est, Deus in te perpetuo manet, à te nunquam recedit. Quòd si sol cum creatura limitata sit & finita supra terram tanta cum celeritate excurrentem eam tamen ita fertilem reddit, & foris quidem fructibus ornatam, intus verò preciosissimis metallis gravidam relinquit, quanam & quantam in hac purissima virgine sol ille infinitæ potentiz Deus operatur non celeriter excurrentem, sed perpetuò in ea manens

nens? O quam verè dixit ei Angelus: *Gratia plena*, quandoquidè dicit dominus tecum, & ideo addidit statim, *Benedicta tu in mulieribus* vbi in Hebræo est *Berucal*, quod donum & beneficium significat: quasi diceret, maximis à Deo inter omnes mulieres beneficijs ornata, benedictionem enim beneficium significare patet

1. Reg. 25.

1. Regum vbi *Abigail* dona quædam offerens *David*, ait: suscipe benedictionem hanc. Et *Naaman Syrus* cum à lepra curatus, quædam *Eliseo* daret, obsecro (inquit) vt accipias benedictionem à seruo tuo.

4. Reg. 5.

Que cum audisset turbata est in sermone eius. His verbis virginalis eius pudor significatur, & maxima eius humilitas, qua Dei matrem esse admirabili quadam congruitate meruit, quæ præstantissima est humilitatis laus. Quod vt melius intelligatur notandum est, quod in rationalium creaturarum ordine homo infima omnium est, & inter homines mulier infima; *Seraphim* autem omnibus sublimior est: attendite igitur humilitatis præstantiam propter quam humilissima virgo ex infimo statu ad omnium altissimum ascendit, qui est matrem Dei esse: *Seraphim* autem à sublimiori statu ad infimum propter superbiam descendit, qui est omnium Demonum infelicissimus: vt hinc diuersos superbiz & humilitatis effectus intelligatis: sed quamuis humilitas sanctissimæ virgini tantam vtilitatem attulerit, *Lucifero* verò tantifuerit detrimenti superbia, nihilominus tamen plures hic habet imitatores. O miseri *Adæ filij*! cur non animadvertitis, quod ait *David*, quis sicut dominus Deus noster, qui in altis habitat & humilia respicit in cælo & in terra? Quem sequimini miseri, quem sequimini? Nonne vidistis *Sathanam* sicut fulgur de cælo cadentem? nihilne hæc vos superbiz pœna deterret? spectate *Mariam* quæ, oblato Dei nomine honore turbatur; nos verò hominum nomine oblato honore nō modo non turbamur, sed magnam ex eo lætitiā capimus, quod malum omnino argumentum est: nam cum pueros aut mulieres terram magna cum cupiditate comedere videmus cibos verò vtilis fastidire statim stomachum malis humoribus corruptum esse conijcimus, quandoquidem re tam noxia & humanæ naturæ contraria delectatur; ita etiam cum homines rerum terrenarum desiderio teneri videmus, honores & dignitates appetere, ambire & oblatas magno cum gaudio recipere, res verò spirituales & hu-

Psal. 112.

Luc. 16.

26 & humilitatis opera fastidire merito conscientias corruptas & deprauatas esse conijci potest.

Et cogitabat qualis esset ista saluatio. O quot mala ex considerationis defectu nascuntur; nam si cū quis suauibus vos verbis alloquitur, quid inde sequi potest consideraretis, plurimæ Dei iniuriæ euitarentur. Dixit Deus *Gedeoni* vt eos tantum ad bellum duceret, qui inanibus tantum aquam haurirent, eos verò qui se pronos demitterent; reijceret, qua in re significare voluit, Deus non temerè nos debere sine vlla consideratione ad terrena abijcere: quia quem admodum in aqua nonnulla animalia venenosa latet, quæ necare homines solēt, nisi cauti sint & eā manibus hauriāt: ita etiam sepe delectabili rerum specie fraudes & pericula occultari solent; & ideo qui cautelā adhibet & maturam deliberationem, hic ad victoriā in spirituali bello consequendā idoneus est.

Iudi. 7.

27

Et ait Angelus ei, ne timeas Maria inuenisti enim gratiam apud Deum. Timeant qui inuenerunt gratiā apud homines, quia in magno diuinam gratiam amittēdi periculo versantur, vel fortè iam amiserunt. Nam *D. Paulus* si adhuc, inquit, hominibus placere Christi seruis non essem: neque solū spiritualia damna, sed temporalia etiam timere possunt, quia huiusmodi homines qui principū gratiæ innituntur, ijs comparare soleo, qui ex sublimi aliqua arbore fructus decerpere volunt, quos vt assequi possint alienos humeros ascendunt, & ita ramos facillè apprehendunt: sed cum minus cogitant, confringitur ramus, illi verò ridiculè cadunt: confringitur ramus cum *Rex* moritur aut princeps, quem apprehensum, vt fructus decerpere posses, tenebas, à quo magnam sperabas vtilitatem: eo mortuo qui te humeris sustinebant propriæ etiam vtilitatis spe statim te cadere sinunt, & te lucri spe deficiente contemnuunt: ex quo patet merito illis timendum esse, qui gratiam coram hominibus inueniunt: tibi verò sanctissima virgo timendum non est, *Inuenisti enim gratiam apud Dominum. ecce concipies in utero & paries filium & vocabis nomen eius. Iesum.* Cum hic quidem Angelus in somnis apparuit *Iosephi*, nominis huius causam attulit dicens: ipse enim saluum faciet populum suum à peccatis eorum: curò Angele beate hanc causam hoc loco reticuisi? si hic esset Angelus hoc credo responderet: legi in libro vitæ purissimæ huius virginis priuilegia, & tantæ puritatis eam esse intelligo vt coram ea peccatum neq; nominandū sit, *Iosephi* enim quæ

Gala. 1.

Matth. 1.

uis iustus vir sit, antea peccator fuit, & ita eius aures non ita peccato
 ti nomen offendit, & præterea quia hæc sanctissima virgo sapien-
 tissima est & incarnationis finem optime nouit, esse scilicet ut ho-
 mo à peccato redimatur. Tandem cum posse se salua virginitate
 concipere intellexit profunda humilitate & obediētia dixit: *Ecce*
ancilla domini fiat mihi secundum verbum tuū, Quibus verbis fidei etiā
 suæ præstantiam manifestauit: promissiones quæ Dei nomine
 Zachariæ factæ sunt & Ezechiz, & Gedeoni, non ita difficiles
 erant, & tamen ad exiguæ fidei solatium signa à Deo petie-
 runt: Maria vero nullum petit signum ad rem hanc omnium dif-
 ficillimam confirmandam. Cum promisit Deus Abrahæ fi-
 lium cum & ipse senex & mulier sterilis esset, fideliter cre-
 didit, & ei reputatum est ad iustitiam, quam fidem exagger-
 rās Diuus Paulus ait, & non est infirmatus fide neque considera-
 uit corpus suum emortuum cum fere centum esset annorum ne-
 que mortuam vuluam Saræ, in repromissione etiam Dei non
 hæsitauit diffidentia, sed confortatus est fide dans gloriam
 Deo, plenissimè sciens quia quæcumque promisit Deus po-
 tens est facere: idè & reputatum est illi ad iustitiam. Quòd
 si tot laudibus Abrahæ fides celebratur quibus laudibus san-
 ctissimæ virginis fidem celebrabimus, quæ & maior est & in-
 re difficiliore ut est æternum verbum incarnari, virginem con-
 cipere, & sine corruptione parere? Sed cū nullis hoc verbis exag-
 gerari possit, rem silentio prætereuntes & rei nouitatem admi-
 rantes huius & cæterorum omnium bonorum datorem Deum
 laudemus & felicissimæ huius ancillæ serui esse curemus, cui
 omnia seruiunt, eam sequamur, eam imitemur ut apud Deum
 nostra sit aduocata & hic gratiam nobis impetret, qua acquiritur
 gloria, ad quam nos perducatur Iesus Mariæ filius. Amen.

Luc. 1.

4. Reg. 20

Iud. 6.

Gene. 7.

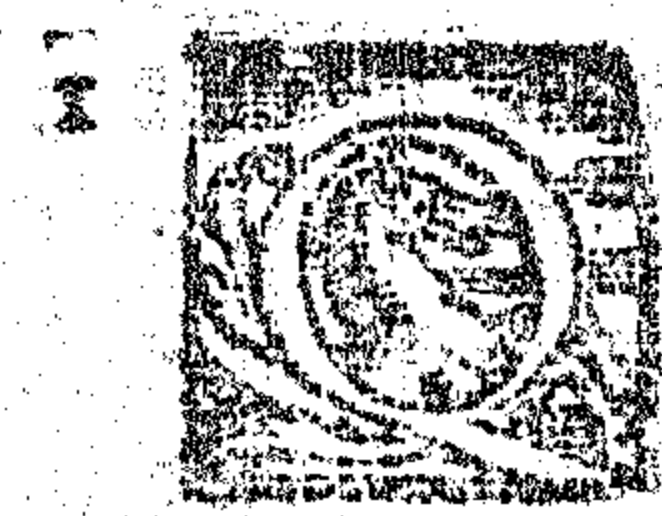
Rom. 4.

In eadē Incarnatione Dñi

Concio Tertia.

Missus est Angelus Gabriel à Deo Luc. 1.

Quam

VAMVIS homo perfectioris sit naturæ, quam cæ-
 tere res omnes visibiles & corporales, nihilominus ta-
 men nulla creatura post creationē maiori perfectio-
 nis suæ necessitate remansit quam homo, qui solus
 nondum ad id perfectionis culmen ascenderat, quam habere po-
 terat, quia eius perfectio non in naturali animæ & corporis esse
 consistit, non hoc solo contentus est hominē, scilicet, esse sed maio-
 ris perfectionis est capax, quam tunc recepit cum verbum caro
 factum est tunc enim hominis humanitatem Deus implevit cū
 diuinum illi esse dedit, quod vnum ad eius perfectionem deerat.
 O ineffabilis Dei charitas! qui ita se ut hominem sublimaret ab-
 iecit. Cū de hac humiliatione agere D. Paulus vellet verba illi
 deesse videntur, & ita de altissimo Dei filio loquens ait: qui cū
 in forma Dei esset non rapinam arbitratus est esse se equalē Deo,
 sed semetipsum exinaniuit formam serui accipiens in similitu-
 dinem hominum factus & habitu inuentus ut homo: vtitur hic
 sanctus Apostolus eo loquēdi modo quo homines vti solent, cū
 alicuius nobilitatē aut scientiā laudare volūt. Nihil illi principi,
 aiūt, vir iste detrahit, vel hic sapiēs illi doctori si se illius nobilitā-
 te aut scientiā æqualē dicat: ita hoc loco, dū ait nō rapinā arbitra-
 tus est esse se æqualē Deo, perinde est ac si diceret, nihil honoris fi-
 lius patri detrahit, si se illi æqualē dicat: quandoquidem vnum &
 idē cū Deo est, & hic quidē qui equalis est patri semetipsum exi-
 naniuit, hoc est, nihil se quodammodo fecit formā serui accipiens.
 Omnia enim Deo cōparata sunt, ut ait Isaias, quasi nō sint, om-
 nes (inquit) gentes quasi non sint sic sunt corā eo, & quasi nihi-
 lum & inane reputatæ sunt ei. Et hanc à creatura ad creatorem
 distantiam notauit etiam Diuus Paulus, his verbis: nusquam
 Angelos apprehendit, sed semen Abrahæ apprehendit: non ait
 assumpsit ut significaret tam humanam quam Angelicam na-
 turam à Deo infinito quodā intervallo esse remotā, quare illud
 apprehendere est rāquam vi, id est, potentia infinita rem adeo vi-
 lem ut est humana natura ad se quasi fugientem trahere & sibi
 vnire cuius vilitatem exaggerauit etiam Isaias dicens: egredietur
 virga de radice Iesse, vbi in Hebræo habetur de rūco Iesse vt cam
 tanquam vilem & rudem hoc nomine diminueret. Tempore au-
 tem in quo Deus admirabile hoc opus effecit bonū, quod inde cō-
 sequitur erat ostēdit. Nā cū Hebræos voluit Ægyptia seruitute
 liberare

Philip. 2.

Isai. 40.

Hebr. 2.

Isai. 11.

Exod. 12. liberare, dixit, mensis iste vobis principium mensis, primus erit in mensibus anni. Certum autem est primum Hebræorum mensis à noua luna duxisse initium, quæ æstiuo æquinoctio propinquior esset; vel ante æquinoctium vel postea, ex quo patet illi mensis Martium plus respondere quam nullum alium. Eo autem tempore eos liberare voluit, cum sol nobis appropinquare & dies maiores esse incipiunt: quo gratiæ legis tempus significatum est: in eodem enim mense Dei filius incarnatus est & crucifixus, vt ex omnibus partibus veritati figura responderet, sol enim iustitiæ qui tanto intervallo in veteri lege distabat nobis hoc tempore propinquior factus hominum corda calefacere & culpæ & ignorantia tenebras incepit expellere, loquens autem eo in loco de agno quem Hebræi sacrificaturi erant non sine magno mysterio ait: immolabitque eum vniversa multitudo filiorum Israel, vbi omnes agnum immolare iubet, quia quamuis vnaquæque familia suum sibi agnum immolaret, omnes tamen vnum tantum agnum Iesum Christum significabant, & ideò agnum dixit non agnos. Hoc eodem die in quo verbum diuinum incarnatum est, peccauit Adā, mortuus est Abel, Abraham sacrificauit, Diuus Ioannes Baptista, decollatus fuit, D. Iacobus occisus, D. Petrus vinculis ab Angelo ereptus.

Ait igitur sanctum Euāgelium, *Missus est Angelus Gabriel à Deo.* Iuris regula est, per quascumque causas nascitur contractus, per easdem dissolui: si culpæ inuestigamus originē sermonem illū fuisse inueniemus, qui inter Angelum malum & virginem Euam habitus est. Nam quemadmodum qui vult ramū ex arbore aliqua euellere debiliorem non robustiorem partem apprehendit, quā ad se trahens à trunco in quo fixus erat ramus reuellit, ita etiam Sathanas cum vniversi humani generis damnū ab Adæ culpa emanatorum esse intelligeret, ideò eum à Deo cui fixum inhaerere videbat euellere decreuit, sed cum forti & virili animo eum esse animaduertit, eū primò aggredi ausus nō est, sed mulierē tāquā debiliore partē apprehēdit vt hæc cadēs virū secū in ima traheret vt re vera factū est, quare vt maledicti illi? Angeli colloquiū perditionis nostræ iter aperuit: ita etiā sanctissimi huius Angeli cū purissima hac virgine colloquiū redēptionis nostræ iter patefecit & ita per eandē portā ingressa est vita per quā mors erat ingressa.

Hoc

7 Hoc iubet Deus, vt per eandem viam ab infœlici peccatorū vestrorum statu egrediamini, per quam eò ingressi estis. In publicis taurorum venationibus videre est, taurum sæpè ad eam portā per quam ingressus est, redire; quia naturali instinctu docetur, eam quæ malorum suorum causa fuit, salutis etiam causam futuram. O infœlix peccator tanquam taurum tot peccatorum telis confossum, à carne & diabolo agitatum, & appetituum tuorum pugna defatigatum video, ad portam per quam ingressus es confugas, quia per quascumque causas nascitur contractus, per easdem dissoluitur: voluntatis consensus malorū tuorum causa fuit, eiusdem igitur odium salutis erit causa, malorum familiaritas, otium, in rebus diuinis pigritia & negligentia, perditionis tuæ porta fuerunt, bonorum conuersatio, virtutum exercitatio salutis & remedij tui porta erunt.

8 *Missus, igitur, est Angelus Gabriel à Deo.* In hoc magna Diui Gabrielis familiaritas cognoscitur, cui talis nūtius & grauissimū hoc redemptionis negotiū cōmissum est. O admirabilis Dei sapientia! qui redemptionē mundi eius ruina mirabiliter ex omni parte respondere facit. Primus ille Angelus Lucifer cum previderet (vt grauissimi Doctores affirmant) Deum hominē fieri aliquando debere, inuidia motus primum hominem ad peccandum inducere voluit, vt ne Deus homo fieret, impediret. Optimū enim sibi ad hoc medium visum est, si vestem, quæ est natura humana peccati sorde foedaret, ne eam Deus indueret, sed tamen nihil hoc Dei consilium impedire potuit: & ita quemadmodum qui primos illos parentes decepit, omnium Angelorum, qui ceciderunt, maximus erat: ita etiam qui de salutis nostræ negotio agit, vnus est ex maioribus qui remanserunt. Hic quidem Angelus Hebræos Ægypti seruitute liberauit, per desertum dux illis fuit, legem Dei nomine dedit, Moyse in rubo apparuit, tres pueros in Babylonis fornace seruaui incolumes, Loth è Sodomæ incendio, Danielem è lacu leonum eripuit, hic Redemptori nostro in horto oranti apparuit confortans eum, & ita virtus Dei vocatur: hic Dei secreta iustis reuelabat, & hac de causa Daniel Propheta eum rogat, dicens: Gabriel fac intelligere istam visionem: hic Ioannis Baptistæ conceptionem & ortum nunciavit, hic pastoribus & Orientis Magis apparuit, hic resurrectionis gloriam & cætera omnia Redemptoris nostri mysteria declarauit, cum cæ-

C 5 teri

simile.

simile.

Dan. 8.

teri quærerent, quis est iste qui venit de Edom, & tandem in vlti-
mo iudicij die Dei tuba erit, & qui nunc missus à Deo est, tunc
diuinum iudicem præcedet & eos, qui eum puro cordis affectu
honorant, defendet. Notandum autem est, quod hoc loco Ange-
lus est nomen officij, quare missus est Angelus Gabriel, signifi-
cat Gabriel missus à Deo fuit nuntius, quia Angelus Græcè idē
est quod Latine nuntius, & ita usurpatur in Psalmo: qui facis
Angelos tuos spiritus, id est, qui facis spiritus Angelos tuos, id
est, nuntios: ponderat autem Diuus Bernardus, cum ait, hoc loco
Euangelista à Deo significat Angelum è supremis esse & imme-
diatē à Deo missum fuisse; nam, si, vt cæteri Angeli communi-
ter mittuntur, Gabriel missus fuisset, cur opus erat addere, à Deo,
si omnes à Deo mittantur? & Diuus Gregorius: Summum An-
gelum venire dignum fuerat, qui summum omnium nuntiabat. 11
Missus est ad Virginem. Virgo se debebat, ita enim Isaias promise-
rat, vbi sanctus Propheta Regi Achab dixit: Petet tibi signum à
Domino Deo tuo in profundum inferni, siue in excelsum su-
pra, vbi Diuus Bernardus ait, dedisse Deum sui amoris signum,
quando quidem se vsque in profundum inferni demisit, & post
sanctissimam suam resurrectionem in excelsum cæli ascendit.
Hinc Diuus Paulus inquit: Qui autē ascendit, quid est, nisi quia
& descendit primū in inferiores partes terræ, qui descendit ipse
est, & qui ascendit super omnes celos, vt adimpleret omnia: hoc
signum est, quod magnam nobis fiduciam præbere debet, scili-
cet, scire quod qui ita nos amauit, vt in infernum nostra causa de-
scenderit, ad dexteram patris frater & aduocatus noster sedet.
Cum igitur diceret Isaias Regi Achab, vt signū peteret, respon- 12
dit: non petam, & non tentabo Dominum: erat enim Rex ille
idololatra, & si signum peteret, quod Deus illi daret, obligare se
videbatur, vt eum Idola sua relinquendo veneraretur, quod ne
faceret se sacræ Scripturæ authoritate male intellecta tuebatur,
ex Deuteronomio: Non tentabis Dominū Deum tuum. Idem
profus his temporibus accidit; nam si peccatori alicui dicimus,
frater cogita Deum in te magna beneficia conferre velle, pete ab
eo signa, vt tuum tibi cor vulneret & incendat, & te tuis affecti-
bus liberum ad se trahat, responderet; non petam, & non tentabo
Dominum, indignus sum huiusmodi beneficijs. Ah scelesti non
humilitatis causa hoc dicis, sed quia tua tibi Idola deserenda
sunt.

13 sunt, tuæ delectationes & voluptates, tuæ cupiditates, quibus
in seruis, quas ne deseras, signum à Deo petere recusas. Septua-
ginta interpretes hunc locum sic verterunt, non petam, & non
glorificabo Dominum, in quo expressius quod diximus, decla-
ratur. Huic homini tam deprauato, qui Idolis suis potius quàm
Deo honorem dare volebat, huic homini & eius populo vniuer-
so ait eo loco Sanctus Propheta: Audite domus David, nūquid
parum vobis est molestos esse hominibus, quia molesti estis &
Deo meo? O detestandam malitiam! Dei seruis & ipsimet Deo
molestiam afferre: sed quam in re Prophetis molesti erant?
num quia cibum denegabant? nunquid quia debito honore non
afficiebant? num de hoc solo Deus conqueritur? Minimè, sed
præcipua molestia erat, eò quòd ea quæ Prophetæ prædicabāt,
14 non faciebant. O quot huiusmodi hodie inueniuntur, qui Dei
seruis & ipsimet Deo molesti sunt, nam quamuis eos verbis ho-
norant, ea tamen quæ prædicant, contemnunt. Verum tanta est
Dei misericordia, vt addat Propheta, propter hoc dabit Domi-
nus ipse vobis signum: Ecce Virgo concipiet & pariet filium. O
miram Dei clementiam! qui omnium beneficiorum maximū
tunc cum homines eo maximè indigni erant, pollicetur: & ait,
propter hoc, scilicet, propter hanc ingratitude[m] vt vos pudeat
& pudore saltem à malo recedatis, o miseros peccatores! quàm
digni æterna damnatione eritis, si diuina hac misericordia abu-
timini. Ait absolutè, ecce Virgo concipiet, quo eius virginitatis
singularitas denotatur, cuius cōparatione omnis virginitas cor-
ruptio potius videtur: cæteris enim virginibus satis est si corpo-
15 re incorrupto sint, quæ enim virgo vnquam fuit, quæ carnis
impetus & stimulos in se ipsa non senserit? non parua gloria
est, si se ab ijs superari non sinunt. At verò Maria tota est vnde-
quaq; virgo, virgo carne, virgo mente & spiritu, virgo cogitatio-
ne, virgo affectu, virgo sermone, virgo opere, virgo sensu, virgo
quæ hoc tāquā priuilegiū habuit, vt omnes qui eā aspicerēt virgi-
nes aliquo modo faceret: admirabile donū, vt tāta pulchritudine
præstās nō solū nō ad libidinē, sed ad puritatē ceteros puocaret.
Tandem id quod de ea sentio, paucis dicam, sanctissimum eius
corpus, quamuis è vera carne constabat; ita tamē à prauis carnis
affectibus alienū erat, ac si ex auro aut crystallo confectū esset.
Virgo remanens concipiet, & pariet filium, butyrum & mel eo
medet, 16

medet, vt sciat reprobare malum, & eligere bonum: hoc est, vt 16-
 rus erit puer parentis voluntati, vt ceteri omnes subiectus, eius
 cibus erit puerorum cibus, lac, scilicet, & mel, hæc vt ceteri co-
 medet, & quæ ceteri respuunt & reprobant, reprobabit; vt sunt
 amara & acerba; quod exaggerandum non esset, si puer tantum
 esset; sed cum Deus sit, puerum fieri & pueriles cibos comedere,
 hoc magna admiratione dignum est, & hunc legitimum horum
 verborum sensum esse existimo.

Simile.

Et ingressus Angelus ad eam. His verbis sanctissimæ Virginis
 clausura denotatur, quæ res est omnibus necessaria, quia expe-
 rientia videmus, quod cum aurei numi libra expenduntur, si
 plurimum manibus contrectati sunt, debito solent pondere ca-
 rere, colore solent esse diluto, & imaginem habere detritam: ac
 verò qui ex arca promuntur suum habent pondus, & integrum ad 17
 huc seruant splendorem, ita etiam cum homines in diuinæ iusti-
 tiæ libra expenduntur illi, qui huc illuc vanis & inutilibus rebus
 occupati vagantur, inueniuntur (vt Daniel dixit Balthasari) mi-
 nus habentes, appensus (inquit) es in statera, & inuentus es mi-
 nus habens. Et quamuis omnibus clausura necessaria sit iuuen-
 culis præcipuè necessaria est, quæ teneræ sunt, & cuiuscumque rei
 impressionem facile recipiunt, & hac de causa, virgo Hebraicè
 vocatur alma, quasi abscondita, ita, vt ipsamet vox qualis esse de-
 beat, moneat. Cum sponsus sponsæ delicias faceret, soror, inquit,
 nostra parua & vbera non habet, quid faciemus sorori nostræ in
 die qua alloquenda est? quo loco docet Spiritus sanctus marito
 sororem vxoris, sororis loco esse debere, ita autem eius curam
 gerere debere, vt inter ipsas delicias & voluptates eius obliuisci 18
 non debeat: vbi etiam plurimum ponderandum est verbum il-
 lud alloquenda cum nuptias significare vellet, quia nimirum nu-
 pturæ aliqua loquendi libertas virgini, ante nuptiarum diem non
 est concedenda: tunc, scilicet, cum matrimonij illi est dandus as-
 sensus. Subdit sponsus: Si murus est ædificemus super eum pro-
 pugnacula argentea; quasi diceret, vt nabat optimum remedium
 est, eam aliquo muro aut turri includere, & muro firmissima su-
 peraddere propugnacula, ne cui pateat ingressus: & si ostiū est,
 compingamus illud tabulis cedrinis, hoc est, si in ea turri aut mu-
 ro est ostium, muniamus illud tabulis cedrinis quæ firmissimæ
 sunt, & hoc omne vt diligentias seruetur ad nuptias. O nostro-
 rum

Dan. 2.

Cant. 8.

rum temporum miseriam, in quibus adolescentulæ nõ claudun-
 tur, nisi cum sanctissimo missæ sacrificio interesse debent: thea-
 tra verò, publica spectacula, & huiusmodi res profanz quan-
 ta cum libertate visuntur? Diligenter obsecro fratres, hæc vobis-
 cum considerate, & intelligite, quod si sponsus sponsæ suæ soro-
 rem tanto cum rigore asseruari iubet, maiorem omnino hac in re
 curam eius fratribus & parentibus adhibendam esse.

Et ingressus Angelus ad eam, dixit: Ave gratia plena. Cur, ô Ange-
 le beate, eam proprio nomine non appellas, dicens: Ave Maria,
 gratia plena. Vt nimirum Virginis huius præstantia tanquam
 per antonomasiam intelligeretur; vt cum dicitur Sapiens, Salo-
 mon intelligitur, qui in sapientia præstitit; ita cum dicitur, gratia
 plena, Maria intelligitur, quæ quidem excellentia omnium ma-
 xima est, scilicet, supra omnes creaturas gratam Deo esse. Possu-
 mus etiam dicere, gratia quoque & pulchritudine corporis ple-
 nam fuisse: quare Dionysius Cartusianus refert, quod cum Dio-
 nyfius sanctissimam Virginem vidit, exclamauit, Nisi vnam tan-
 tum diuinitatem esse crederem, hanc mulierem diuinam esse di-
 cerem: quare eam cæleste prodigium & sacratissimum monstrum
 appellauit. Et meritò eam ab hominum familiaritate remotam
 viuere affirmavit, aliter enim homines in magno idololatriæ pe-
 riculo fuissent, tanta erat illius maiestas. Verum nolite existima-
 re, quod quia Deus tot dona illi communicauit: idè immensi po-
 tentiæ suæ thesauri exhausti sunt; sed, si nunc beneficia ab eius li-
 beralissima manu non accipimus, negligentia nostra est causa,
 quia nõ ad ea recipienda disponimur. Loquens Deus cum popu-
 lo Hebræo, dilata, inquit, ostium, & implebo illud: quo signifi-
 cauit necessariū esse, vt si diuinis muneribus impleri volumus,
 corda nostra euacuemus, & vehementissimis dilatemus deside-
 rijs. Sanctos viros quonam modo sanctos fuisse existimatis? di-
 cet quis, quia Deus eos sanctos facere voluit. Verum quid est,
 hoc fundamentum fuisse: sed cum hoc dispositio etiam vnuscu-
 iusque concurrat: omnes enim Deus sanctos esse vult, vt Diuus
 Paulus affirmat, dicens: Hæc est voluntas Dei, sanctificatio ve-
 stra. Sed si omnes sancti non sumus, hoc est ex nostræ dispositio-
 nis defectu. Nam si cum Deus nos vocat, eius diuinæ vocationi
 vnusquisque responderet, & à peccatis recedens, veram eorum
 poenitentiam faceret, diuinorum verò beneficiorum memorem se

*Dionysius
 Cartus. in
 elucida. 3.
 c. de diui-
 nomi.*

psal. 80.

1. Tim. 4.

se

se præberet, statim De⁹ noua cōgereret beneficia, & magis quo 22
tidie, ac magis in virtute proficeretis: per hanc enim viam sancti
omnes ad virtutis culmen ascenderunt. Et hoc est dilatare os, vt
4. Reg. 4. Deus illud impleat. Nonne audiuiſtis quod de paupere illa vi-
dua narratur, cui Elifeus perſuaſit, vt cum ære alieno premere-
tur, ptereretur mutuo ab omnibus vicinis vafa vacua, non pauca;
mox domum ingrederetur vnā cum filijs ſuis, & claſo oſtio
oleam, quod domi habebat in omnia illa vafa effunderet. Quod
cū feciſſet mulier omnia, quæ illi vafa à filijs offerebantur im-
plebat, cum que omnia eſſent plena, nec plura eſſe vafa filij re-
ſpondiſſent, ſtetit (inquit textus) oleum. Res omnino admiratio-
ne digna, vt deficientibus vafis oleum quoq; defecerit: quo ſigni-
ficatū eſt, qd ſi De⁹ gratiā ſuā hominibus nō cōmunicat eſt, quia
vacua vafa non habent, ſed immunditiæ, & vanitatis plena. 23

Quæ cū audiſſet turbata eſt in ſermone eius. Non ex Angeli aſpectu
turbatam eſſe crediderim, quæ Angelorum conuerſationi aſue-
rbertinus ta erat, & ita Vbertinus verba illa Sancti Dionyſij paulò antè ci-
lib. de vita tata referens, addidit: tunc Diuum Dionyſium eam infinita An-
Saluatoris gelorum multitudine ſeptam vidiffe: quare turbata eſt laudari
Chryſoſte. ſe audiens, quia vt Diuus Chryſoſtomus ait: Iuſtus cū lauda-
in opere tur, in facie, flagellatur in corde. Et ait, Angelus ei: Ne timeas Maria in-
imperſ. ſu ueniſti enim gratiam apud Deum. Timeāt qui apud homines gratiā
per Matt. inuenerunt, de quibus illud Apoſtoli Iudæ in ſua Canonica di-
homil. 27 ci poteſt, nubes eſſe ſine aqua, quæ à ventis circumferuntur. Nu-
tom. 2. bes ſit ex vapore à terra caloris virtute excitato; quæ ita in aere
Ind. in Ca extenditur, vt cælum cōtegat, & vix aliud præter eam videatur:
non. ſed nunquam in eodem loco permanet, & huc illuc à ventis cir- 24
cumfertur, & tandem paulatim conſumitur. O Deus incommu-
tabilis, quàm verè humanarum dignitatum ſublinitas in nube
repræſentatur! Videre enim eſt aliquos è terræ puluere humani
favoris vi ad tantam dignitatum altitudinē excitatos, vt cætera
omnia occultare, & obſcurare videantur: ſed nūquam poſſunt in
eodem ſtatu quieteſcere; inuidia, odio, inimicitijs, & alijs moleſtijs
agitati inquieti vagantur, & tandem ad terram, ex qua excitati
ſunt, miſeri reuertuntur. Hos igitur timere æquum eſt, non te, ô
Virgo ſanctiſſima, quæ, *Inueniſti gratiam apud Deū.* Sed cū timor
Eſſe. 27. donum ſit diuinum, cur ô Angele beate timorem ab ea expelle-
re viſ? Eſt Dei timor ad eò neceſſarius, vt dicat Eccleſiaſticus: Si
non

25 non in timore Domini tenueris te inſtanter, citò ſubuertetur do-
mus tua. Tanti æſtimat Deus hanc timorē, vt quicquid eius cau-
ſa facimus cum timore fieri velit. Quare David ait: Seruite Dño *Pſal. 2.*
in timore. Nam cū alicui placere optatis timere ſoletis, an quæ
eius cauſa præſtatis grata illi futura ſint, vt Sanctus ille Iob, qui
hac de cauſa aiebat, Verebar omnia opera mea: & ipſemet David *Iob. 9.*
magiſtrum ſe omnium profitetur, dicēs: Venite filij audite me, *Pſal. 33.*
timorem Domini docebo vos. Inter cætera argumenta, ex qui-
bus an Deus in anima habitet conijci poteſt, eſt timor, qui exte-
riores ſenſus, & potentias regit. Nam cū in domo aliqua ianito-
rem cautè ianuas cuſtodire videmus indicium eſt dominū domi-
eſſe: at verò cū patet ianuæ, & nullus a deſt ianitor optimè con-
ijci poteſt abeſſe Dominum: ita etiam cum timor, qui animæ eſt *ſimile.*
26 quaſi ianitor ianuas, id eſt, ſenſus & potentias diligenter cuſto-
dit, ſignum eſt Deum in anima habitare: at verò cū nullus eſt
timor, & omnibus patet aditus rectè Dominum inde abeſſe con-
ijci poteſt. Quæ cum ita ſint, cur ait Angelus: *Ne timeas Maria?* Re-
ſpondeo, non ſanctum ab ea timorē expellere voluiſſe, qui præ-
cioſiſſimum eſt Dei donum, ſed alius eſt timor, qui, vt ait D. Da- *D. Dama*
maſcenus, vocatur agonia: & eſt perplexitas quædam, quæ in ar- *ſcenus.*
duis negotijs animum myſterij, quod offertur ſublinitate extol-
lit, & ſtupidū reddit, & de hoc timore loquitur. Addit: *Ecce concipi-*
es & paries filium, &c. Hic erit magnus. Quæ hæc laus eſt, ô Ange-
le ſapiētiffime, quando quidē de D. etiam Ioāne dixiſti, erit ma-
gnus? Cū Rex & comes aliquis magni titulo laudatur, hæc inter *ſimile.*
viruſq; laudē differētia eſt, quod hic quidē, vt magn⁹ comes, ille
27 verò vt Rex magnus laudatur: magna enim inter magnū comitē
& magnū regē differētia eſt: ita etiā D. Ioā. vt magnus ſanct⁹ ab
Angelo laudatur; Chriſtus verò vt magnus Deus, & quātū ad hu-
manitatem magn⁹ homo, magnus Rex, & magnus Redemptor.
Et regnabit in domo Iacob in æternum. Domus Iacob hoc loco mili-
tatem Eccleſiā ſignificat, ex veteris Iſraelitis congregatam, id eſt,
ex illis, qui fidē Iacob cōſeruāt: quia ſi Iſraelita ille eſt, qui ex ge-
nere Iſrael carne deſcēdit, cur non etiam erit Iſraelita, qui ſpiritu
& fidem Iſrael habet? Hoc ſignificauit D. Paulus, dicēs: Videte *1. Cor. 10.*
Iſrael ſecūdū carnē, quaſi res ſit vilis, & parui pretij. Idē ſignifica-
uit Chriſt⁹ Redēptor noſter, cū de Nathanaele dixit: *Ecce verus* *Ieſu. 1.*
Iſraelita, in quo dolus nō eſt. Nā quem admodū D. Dominici, & *ſimile.*
Diui

Diui Francisci filij illi potius vocari debet, qui eorum mores imitantur cuiuscunque status sint, quam illi, qui eius regulam tantum verbis & habitu profitentur; ita etiam verius Israelitæ illi appellari possunt, qui Israelis spiritum & fidem sequuntur, quam illi qui ab eo per carnem descendunt. *Et regni eius non erit finis.* Superfluum hoc videtur, cum antea dictum sit. *Regnabit in domo Iacob in æternum.* Sed respondeo, æternum ad tempus esse referendum, hoc est perpetuo eius regnum esse duraturum; illud autem: *Regni eius non erit finis,* Loci amplitudinem & extensionem significat; quasi diceret: Eius regnum nullis terminis definietur: quia ubique terrarum electi, & predestinati futuri sunt, ubique ille solus erit Redemptor & Rex. Et ita ubi nos legimus: Ego Dñs, & non est alius, septuaginta interpretes transtulerunt: Ego Dominus, & non est ultra. Et ita ait Diuus Paulus: Iesus Christus heri, & hodie ipse & in sæcula. Quo in loco notant sacri Doctores sacre Scripturæ familiarem esse loquendi modum, ut, heri carne tempus præteritum, hodie verò præsens, cras futura sæcula significet; quare Christus heri & hodie & in sæcula significat, nullus alius Christus expectandus est, quia ipse regnabit in æternum, & regni eius non erit finis.

Cum audisset sanctissima Virgo, posse se illesa virginitate concipere, magna cum humilitate dixit: *Ecce ancilla Domini, fiat mihi secundum verbum tuum.* Merito se ancillam vocat, quando quidem omni libertate carere voluit, & in omnibus se diuinæ voluntati subiecit. Et quemadmodum filius secundum iura matris conditionem sequitur: ita, quia ipsa ancilla est, ita filius seruus natus est, de quo dicitur: Ego seruus tuus, & filius ancillæ tuæ. Quare rectè se in incarnationis tempore ancillam nominat, quia filius, quem paritura erat, mundi seruus futurus erat. Hæc cum dixisset, statim in eodem temporis instanti diuinum verbum in eius purissimo ventre incarnatum est. Et quemadmodum posuit Dauid in funda lapidem, ut ex ea egressus Gigantem prosterneret: ita etiam petra Christus in hac virginalium viscerum funda positus fuit, ut inde ad Dæmones prosternendos egrederetur. Cuius lingua explicare posset, qualisnam verbi diuini prægnans remanserit? Tu ipsa hoc dicas, o Angelorum Regina, quidnam cælesti illo liquore irrigata sentires? quænam suauitas esset ipsummet suauitatis fontem ventre inclusum gestare? quænam suauis incendium esset, cæle-

Isai. 45.

Hebr. 13.

psal. 115.

1. Reg. 17

3° cælestem illum ignem visceribus continere? quænam amoris scintillæ inde exilirent? quænam radij à lucidissimo illo sole carnis nube velato manarent. Dic o virginum flos, quibusnam viribus tantarum voluptatum impetum ferre potuisti? o arca Deifera cælesti plena thesauro, o admirabile vas preciosissimo illo balsamo refertum, quibusnam verbis te laudabimus? Omnia enim à laudum tuarum dignitate superantur. Per altissima, quæ in te hodierna die Deus operatus est, mysteria à te humiliter petimus, ut nostra sis apud Deum patrona, & gratiam nobis impetres, qua proficisci detur ad gloriam: ad quam nos perducatur Iesus tuus filius, Amen.

In eadē Incarnatione Domini Concio Quarta.

Missus est Angelus Gabriel, &c. Luc. 1.

GLORIOSVS Apostolus Diuus Paulus *Gala. 4.* hæc verba scribit magnæ consolationis plena: Vbi venit plenitudo temporis misit Deus filium suum factum ex muliere. Merito omne illud tempus quod Christi Redemptoris nostri Incarnationem præcessit vacuū appellari potest, quia Deum hominē fieri fuit maiore sui communicationē facere, quàm fieri vnquam potuisset. Quemadmodum si quis cum sapiens diuitias suas distribuisset, tandem cum summum suæ liberalitatis vellet ostendere, arcam ipsam omnibus refertā thesauris daret: dederat enim Deus res omnes visibiles & corporales ad corpus alēdum, quia etiam Angelos etiam invisibiles & spirituales, ut nobis seruirent, sed ut amoris sui & liberalitatis culmen ostenderet, arcam ipsam dedit, id est, vnigenitum filium suum humanatum, in quo sunt omnes thesauri sapientiæ & scientiæ absconditi. Et hæc est causa inter alias cur gratiæ legis tempus, plenitudo temporis appellatur. Hæc etiam de causa Dei filius patris manus appellatur: quia

Tom. j.

D

quemad-

Coloss. 2.

quemadmodum manus distribui solent: ita etiam per filium
 æternus Pater cælestia dona largitus est. Hæc est illa manus,
psal. 143. quam tanto cum affectu petebat David, dicens: Emitte ma-
 num tuam de alto. Accidit aliquando, cum viæ cœno sor-
 didæ sunt, dum mulier aliqua eleganter compta & ornata
 incedit, vt quis eam pedibus inconsideratè fœdet, qui pudore
 suffusus negligentia suæ veniam petens: Tergat, inquit,
 manus quod pes fœdauit: certum enim est, quòd si eodem
 pede tergere vellet, nihil proficeret. Quare cum se David
 hominis pedibus, id est, Adæ affectionibus fœdatum videret,
psal. 53. clamat: Miserere mei Domine, quoniam conculcauit
 me homo. Homo inconsideratus, qui non se solum, sed me
 etiam & vniuersum humanum genus peccati labe fœdauit.
 Quare quandoquidem pedes me fœdarunt, miserere mei, &
Gene. 1. mitte manum tuam de alto, quia pedes, qui me fœdarunt,
 tergere me, & mundare non possunt, nisi tua manus de cæ-
 lo dilapsa aduenit, id est, vnigenitus tuus filius. Ad hoc igitur
 hodierna die: *Missus est Angelus Gabriel ad Virginem.* Per mu-
 lierem virginem malum in mūdum ingressum est, & per aliam
 virginem mulierem hodierna die bonum ingreditur. Solēt pue-
 ri auiculas captandi cupidi artificium quoddam ad costæ si-
 militudinem retibus instruere esca apposita, ita, vt demittente
 se ad escam auicula, decidat costa, & retibus auem inclu-
 dat. Hoc ipsum fuit diaboli artificium, vt homines irretiret:
 & ita conquerebatur David: Laqueum parauerunt pedibus
 meis, & incuruauerunt animam meam. Quisnam laqueus fuit
 iste? dicam: Nonne à mulieribus sæpe dici audiistis, cur nam
 homo mulieri æquari debeat, cum ille ex terræ limo, mulier
 verò ex costa Adæ formata sit? Et profectò rectè dicunt mu-
 lierem ex Adæ costa fuisse formatam. Hanc igitur costam
 diabolus verborum suorum laqueis instruxit, dicens: Nequa-
 quam moriemini, diuinitatis spe tanquam esca apposita, di-
 cens: Eritis sicut dij, decidit costa & auem, id est, primum
 hominem irretiuit. Et quot aues hodierna die hac costa, quæ
 est mulier decipit? Quapropter cauti estote dilectissimi, &
 eius familiaritatem fugite, vt vobis instructas euitetis insidias.
 Itaque quemadmodum malus Angelus cum muliere loquens
 tot malorum causa fuit; ita etiam diuina sapientia decretum
 est,

6 est, vt inctus hic Angelus cum sapientissima Virgine loquens,
 iter ad vniuersi salutem aperiret.

*Et missus est ad Virginem desponsatam viro, cui nomen erat Ioseph de
 domo Dau.* De solo David mentionem hoc loco facit Sanctus
 Euangelis, vt Diuus Paulus dicens, quod antea promiserat *Roma. 16.*
 per Prophetas suos in scripturis sanctis de filio suo, qui fa-
 ctus est ex mine David secundum carnem; vbi probat Di-
 uus Paulus: q̄steriorum Iesu Christi veritatem ab antiqui-
 tate, quia ab xordio mundi promissa fuerunt. Quare idem
 ait: Fidem electorum, quæ in spem vitæ æternæ est, esse *Tit. 1.*
 quam promisit qui non mentitur Deus ante tempora sæcu-
 laria; manifestauit autem temporibus verbum suum: magnum
 enim est testimonium videre, vt promissionibus antea factis,
 7 dona respondent. ad quæro, quonam modo potuit Deus hoc
 beneficium polliceri ante tempora secularia, cum ante sæcu-
 la nulla esset creatura, cui hoc promitti posset? Respondeo, pro-
 missionem eo loco à diuo Paulo, diuinum illud, & firmissi-
 mum propositum apparere, quod Deus ab æterno habuit, hoc
 beneficium conferendū, x quo omnes illæ promissiones per
 Prophetas factæ origine habuerunt: quibus hanc veritatem
 reuelauit, & tantam auctoritatem sua virtute tribuit, vt post
 sanctorum Apostolorum auctoritatem nulla sit maior, vt Di-
 uus Paulus affirmat, dicens: osuit Deus in Ecclesia, primum *I. Cor. 12.*
 Apostolos; secundò, Prophetas scientia, & sanctitate illustres.
 Sed quæri hoc loco meritò potest, cur sanctus Euangelista nul-
 lam hic Abraham mentionem fecit: cur etiam D. Paulus non di-
 xerit: Ex semine Abraham, cum presertim ipse Dominus dixe-
 rit: Abraham pater vester vidit diem meū, quæ est phrasia Hebrai-
 ca, quæ significat vidisse Abraham præperum Christi Redēpto-
 ris nostri statum, qui cum filius Dei esset eius filium se facturus
 erat, & mundum sua morte redempturus? Sed respondeo nõ si-
 ne mysterio solius David mentionem à vobis his sanctis fieri:
 quia nimirum docere nos volebant filij Di aduentum in carne
 futurum esse, vt peccatoribus ignosceret: & ideò non Abraham,
 qui iustus fuit, sed David peccatoris mentionem faciunt.

Ingressus igitur Angelus ad sanctissimā Virginem, cum tur-
 bari eam altissima illa salutatione vidisset, dixit: *Ne timeas Ma-
 ria: inuenisti enim gratiam apud Deum.* Vt timor omnis humanus

amittatur sufficiens hæc causa est inuenisse, scilicet causam
 apud Deum: iustus enim nullare, quæ accidere illi hac vita
 posset deterretur: non paupertas, non vxoris, mali aut fi-
 liorum mors, aut aliquod aliud infortunium animum, quæ in
 Deo suam habet spem collocatam, turbare potest. Si au-
 rum, gemmæ, pecunia, & vester omnis thesaurus in vno ef-
 set cubiculo inclusus; in altero verò nihil præter paleas esset,
 si illud tutum esset, quamuis hoc omnibus pareret, nulla vo-
 bis esset molestia: ita etiam si spiritualis thesauri vestri di-
 uitias in cælo positas haberetis, temporali damna molesta
 non essent, nisi virtuti nocerent. Quare Spiritus sanctus, Non
 contristabit, inquit, iustum quicquid acciderit ei; impij autem
 replebuntur malo. Humana omnia iustus quasi paleas con-
 temnit; mali autem leuissima quæque reprobantur: & ita, ne
 amici in se odium concitent eum sexceptis mendacijs fallunt.
 Quia, quemadmodum iudicium peritum habent, & ra-
 tionem: ita etiam ijs lingua, & ceteris sensibus turbantur; quia
 radice turbata, mirum non est ramo quoque turbari. Quare,
 vbi nos legimus: Et erit quasi Pyronis de terra vox tua, &
 de humo eloquium tuum missit: septuaginta interpre-
 tes transtulerunt: Et erit sicut loquentium de terra vox tua,
 & vsque ad pavementum vox tua infirmabitur: hoc est, cum
 in terra cor fixum habeas, tua omnia verba de terra sunt, &
 nihil triste loqueris, nisi ob terrestrium & humanarum re-
 rum damna. De iustis verò dicit David: Pax multa diligentibus
 legem tuam, & non est illis scandalum. Hoc ipsum ca-
 Domini verba significant Omnis qui audit verba mea & fa-
 cit ea, assimilabitur vi sapienti, qui ædificauit domum
 suam supra petram: descendit pluuia, & flauerunt venti, &
 non cecidit. Hæc firmitas ex eo oritur, quia in Deo, vt
 dixi, iustus spem suam omnem collocatam habet: illud ta-
 men hac in re admirationem parit, quod peccatores, qui
 tantum temporalia damna timent, vix tamen sciunt, quid-
 nam sit Deum timere. O rem verè timendam, si aliquem
 mundi Principem inimicum habes, timor te quiescere non
 finit, Deum verò Principem potentissimum, quem ad iram
 tot sceleribus irritasti non times? Num o infelix eius manus ef-
 fugere te posse existimas? scias te nõ posse. Audi quid Prophe-

simile.

Prover. 12

Isai. 29.

Psal. 118.

Matth. 7.

ta

ta Amos dicat: Non erit fuga eis, & qui fugerit ex eis non salua-
 bitur. Si descenderint vsque ad infernũ, inde manus mea educet
 eos: & si ascenderint vsque in cælum, inde detraham eos. Etsi ab-
 scconditi fuerint in vertice Carmeli, inde scrutans auferam eos; &
 si celauerint se ab oculis meis in profundo maris, ibi madabo ser-
 penti & mordebit eos. Et si abierint in captiuitatem coram ini-
 micis suis, ibi mandabo gladio & occidet eos; & ponam oculos
 meos super eos in malum, & non in bonum. O quanta hæc est
 exaggeratio! qua significatur, quã impossibile creaturæ sit Crea-
 toris manus effugere. Quam obrem timete, obsecro, dilectissimi,
 non damna temporalia, sed æterna, & diuinæ iustitiæ iram vera
 pœnitentia placare curate.

Amos. 9.

Ait igitur Angelus ad Virginẽ: Ne timeas Maria, inuenisti enim
 gratiam apud Deum, ecce concipies in vtero. (Quia in mente iam conce-
 pisti.) Et paries filium, &c. Dixit autem Maria ad Angelum: Quomodo
 fiet istud, quoniam virum non cognosco? O singularis virtus, o puritas
 inaudita. Audit Virgo fabri lignarij sponsa, Dei omnipotentis
 matrem futuram esse, & quærit: Quomodo fiet istud, quoniam virum
 non cognosco? Num fortè non æquum erat, vt virginitatem cum tã
 sublimi dignitate commutaret, & præcipuè cum diuinæ etiã vo-
 luntatis consensus concurreret? Profectò hæc omnium nostrũ
 sententia fuisset, sed aliud purissimè Virgini videbatur. Ita enim
 puritatem & virginitatem amabat, vt si quis ab ea petijset, vel-
 let ne potius virginem esse, & non Dei matrem, an verò matrẽ
 Dei esse amissa virginitate, responsuram fuisse crediderim, illæ-
 sam se malle virginitatem. Quæ quidem in virginitate constan-
 tia ad eò grata Deo fuit, vt si dignitas illa matrẽ, scilicet, Dei esse
 virtutum meritis acquiri potuisset, hac sola virtute Virgo san-
 ctissima acquisiisset. Ex quo patet quantoperè carnales repre-
 hendendi sint, qui tam vili pretio virginitatis thesaurũ vendunt.
 O stulti, o inepti! qui belluarum delectationem, rei preciosissi-
 mæ anteponitis, quam cælorum Regina tãti æstimat. Virum non
 cognosco. Idem hoc loco est, ac si dixisset: non cognosco, neque co-
 gnoscam. Est enim sacræ Scripturæ phrasis, ita præsentis tem-
 poris verbum, aliquando vsurpare, vt futurum etiam significet;
 vt cum Pharao Hebræis dixit: Non do vobis paleas, quod ean-
 dem vim habet, ac si diceret: Nec do, nec dabo. Ita etiam commu-
 ni loquendi modo, si aliquem rogamus, vt vinum bibat, respon-

Exod. 9.

Tom. j.

D 3 deri

Augusti.
lib. de vir-
gini. c. 1.
Bernard.
sermo. 4.
in Cant.
Beda sup.
Luc.

deri solet, vitum non bibo, hoc est, vinum bibere non soleo, ne-
que bibam: ita hoc loco intelligendum est, virum non cogno-
sco, hoc est, nunquam cognoscam. Ex his verbis sancti Patres,
Augustinus, Bernardus, & Beda colligunt, Mariam non solum
virginitatem cōseruasse, verum etiam promississe: quia cum sem-
per Virginem fuisse fides catholica firmiter asseueret, ex eo ma-
nifeste sequitur perfectissimum virginitatis statum habuisse, &
talem qualis Dei matrem decebat. Status autem firmitatem &
constantiam significat; maior autem omnium est voti constan-
tia. Et in hoc inter cetera boni à malis differunt, quod si boni
malum aliquod committere aliquando statuunt, illud ita fa-
ciunt, vt facile ab eo reuocari possint; quia illud non toto cor-
dis affectu faciunt: ad bonum autem quia ex toto corde faciunt
votis & iuramentis se obligare gaudēt, quod efficacissimum re-
medium est vt à malo recedere, in bono verò perseuerare possi-
mus. Cū aliquando quinque ex antiquis illis eremi patribus
conuenissent; & familiariter vnà de rebus spiritualibus loque-
rentur (huiusmodi enim debent esse Christianorum colloquia,
& familiaritates) illud inter eos agebatur, quidnam eorum quis-
que præstaret, vt diaboli tentationes superarent. Eorum vnus di-
xit plurimum sibi prodesse huiusmodi considerationem. A ssi-
duam mortis memoriam iacens, dicebat, in lectulo, in sepulchro
iacere mihi persuadeo; cum ex somno excitor tempus illud cog-
ito, cū è mortis somno excitatus rationē in iudicio iudici reddi-
turus sum, quem fallere nulla ratione potero. Alter dixit, tenta-
tionibus sæpe non assentiri statuo; quia pudet ab infelicissima,
& infima creatura, qualis est diabolus superari, qui eos tantum
vincit, qui se vinci volunt. Alter dixit: semper se gehennæ pec-
nas in animo habere impressas, & ita à peccando deterreri. Al-
ter se non peccare dixit, quia peccatorum fines & exitus amari
solent esse & tristes. Alter, à peccatis, dixit, abstinere, quia bona
omnia peccando amittuntur, & mala omnia bonis succedunt.
Alter tandem se Davidis remedio vt dixit, qui ne peccaret: Iu-
raui, inquit, & statui custodire iudicia iustitiæ tuæ. Quod quidē
remedium optimum est & singulare, cū, scilicet, quis se vehe-
mentissimo aliquo affectu torqueri sentit, promittere & iurare
se eo die peccatum illud in sanctissimæ Trinitatis honorē com-
missurum non esse, & sequenti die idem in sanctissimæ Redem-
ptoris

18 ptoris nostri humanitatis honorem polliceri: idem sequenti die,
in Dei matris Mariæ honorem, alio die in honorem Angeli cus-
todis: & ita facile à peccādo abstinere poterimus diuino fauen-
te auxilio, quod omnibus paratum est. Vtinam Deus sanctum
hoc exercitium in cordibus vestris imprimeret, quo vobis ve-
strarum tentationum daretur victoria. Nam quemadmodum, *simile:*
cū fur ad ianuam furandi animo accedit prius seram tentat,
quam si firmiter hæere comperit, spem furandi amittit: ita etiā
diabolus prius seram tentat, id est, quod quisque non peccandi
propositum habeat, quod si firmum & constans inuenit tanquā
pusillanimus, & timidus ab incepto fortasse desistet. Et hac de
causa iusti firmissimū in bono perseuerandi propositum habere
student: mali verò è contra in virtute tam frigidi & lenti sunt,
19 vt facile ab ea desistant. Ad vitia verò ita feruidi sunt, vt se votis
etiam & iuramentis ad ea patranda deuinciant, vt illi, qui deu-
uerunt se dicentes: Neque manducatuos, neque bibituos do-
nec Paulum occiderent, & nefaria illa Iezabel, quæ cū Heliā
vniuersos Prophetas Baal occidisse audiisset, misit nūcium ad
eum, dicens: Hæc mihi faciant Dij, & hæc addant, nisi hac ho-
ra cras posuero animam tuam sicut animam vnus ex illis.
Auertat à nobis Deus dilectissimi tantam in peccando obsti-
nationem, vt quis non solum malum committat, verum etiam
voto se commissurum esse promittat. Iustos vos imiramini,
& de rebus sanctis vestra sint vota, quæ semel Deo promissa fir-
miter obseruentur; quia magna Deo fit iniuria, si promissa non
præstantur. Baruch Sanctus Propheta, qui fuit Ieremiæ scriba, *Baruch. 6.*
20 cū literas ad populum Israel mitteret, qui captiui in Baby-
lonia detinebantur, eis in memoriam reuocat differentiam, quæ
est inter Deum Israel & Babyloniorum Deos, dicens: Videbitis
in Babylonia Deos aureos, & argenteos, & lapideos, & ligneos:
si quis illis votum vouerit, & non reddiderit, neq; hoc requirēt.
Quasi diceret, Deus Israel, Deus viuēs & omnipotēs, promissa
quæ sibi fiūt, exigit. Vt tibi Christiane, vt tibi sacerdos, vt tibi
religiose, nisi quod Deo pmisisti seruabis: foelices verò & beati
qui quod polliciti sunt, præstāt: ijs enim De⁹ fideliter quæ pmi-
sit, præmia dabit. Quare interrogās Isaias: Quis poterit habitare
de vobis cū igne deuorāte? aut quis habitabit ex vobis cū ardori-
bus sempiternis? (vbi ad literam de Beatis, qui in celo habitare
debet,

debet loquitur in amoris illius sempiterni ardoribus vnā cum 22
Deo, qui ignis est deuorans & consumens) respondet, quod ibi
habitabit, qui habitat in iudicijs, & loquitur veritatē. Vbi septua-
ginta interpretes transtulerunt: Qui ambulat in iustitia, & lo-
quitur rectam viam: vbi denotatur iustum seipsum iudicare de-
bere, & iustitiam exequi, Deo, proximo, & sibi quod debet per-
soluens. Quamobrem cum sanctissima Virgo perpetuam voue-
rit virginitatem (vt Doctores paulò ante citati affirmant) ex hoc
infertur, quòd cum illa rei huius præstantissimæ fuerit inuen-
trix, vt est virginitatem Deo vouere, ijs etiam opem feret, qui
eam hac in re imitari volunt. Notari etiam hoc loco debet steri-
litate fuisse in veteri testamento ignominiosam. Et ita dixit
Gene. 30. Rachel cum post diurnam sterilitatem peperisset. Abstulit
Tobi. 3. Deus opprobrium meum. Et Sara, iuuenis Tobix vxor orans, 22
dicebat: Obsecro Domine, vt de vinculo improperij huius ab-
soluas me. Phenena etiam ob sterilitatem persequebatur An-
1. Reg. 3. nam, Affligebat eam æmula eius in tantum, vt, exprobraret,
D. Berna. quòd Dominus conclusisset vuluam eius. Hac de causa Diuus
Bernardus ait, quòd quia sanctissima Virgo Deo virginita-
tem vouens, sterilitatis ignominiam perferre voluerit; Deus
non solum affici eam noluit ignominia, sed supra omnes etiam
mulieres honorari fecit. Iussit Deus Abrahæ, vt è terra sua exi-
ret, sed aliam illi meliorem dedit: iussit, vt cognatos & affines
suos relinqueret, sed statim eum plurimarum gentium patrem
facturum se esse pollicetur, & quod plus est se ipsum eius cogna-
tum futurum esse dicens: Benedicentur in femine tuo omnes
Gene. 26. gentes terræ. O magna Dei liberalitas, qui tot ac tantis præmijs 23
quicquid eius causa fit, remunerat.

Sanctissimæ Virginis interrogationi respondit Angelus: spi-
ritus sanctus superueniet in te, & virtus altissimi obumbrabit tibi. Quasi
diceret, quæris, ô Virgo, quomodo hoc fieri illæsa virginitate
possit? Modus hic erit, ætas ad concipiendum idonea tibi non de-
est, opus viri deest, sed Deus infinita omnipotentix suæ virtute
mariti vices geret: hoc enim significat: *Virtus altissimi obumbrabit
tibi.* Vbi illud, obumbrare, vmbram, id est, protectionem signifi-
cat, qua maritus suam tegit & fœcundat vxorem. Itaque Deus
omnipotentia sua, vt sine viri ope cõcipias, efficiet. Hinc sanctus
Zach. 9. Propheta Zacharias cum dixisset: Ecce Rex tuus veniet tibi
iustus,

24 iustus, & saluator, subdidit paulo post, Exhibet vt fulgur iaculum
eius. Dei iaculum est vnigenitus eius filius, quòd vt hominum
corda amore vulneraret iaculatus est. Exijt autem, vt fulgur: quia
fulgur tam subtilis & tenuis naturæ est, vt gladij vaginam pene-
tret, & sine vlla eius læsione exeat: ita etiam Dei filius in sanctis-
simæ virginis vtero conceptus, ex ea sine vlla virginitatis corru-
ptione prodijt. O iaculum diuinum quod fidelium corda pe-
netras! O infelices illos, qui corda sua à te vulnerari non sinunt
æternis enim Gehennæ vulneribus inuiti configentur. Alia etiã,
horum verborum declaratio afferri solet, *Virtus altissimi obumbra-
bit tibi.* Id est tantum hoc erit à Deo in te collatum beneficium,
vt illud homines percepturi non sint. Quemadmodum quod in
25 quam Deus matri suæ communicauit, tanta est, vt quasi tenebris,
& umbra offusa comprehendi non possit. Hæc enim sublimis
maternitas respectum dicit ad Deum: & hoc extremum est
infinite & tam hominibus, quàm Angelis incomprehensibi-
le: & ideò maternitatis etiam relatio, quæ est in sanctissima vir-
gine incomprehensibilis est. Quare, vt Deus quia comprehendi
non potest habitare in nebula, & in tenebris dicitur: Posuit te
Psal. 17. nebras latibulum suum: ita etiam Maria, quia ad tantam dignita-
tem ascendit, vt comprehendi non possit, ideò in umbra & caligine
versari dicitur, & altissimi virtutem eam obumbrare.
Dixit autem Maria, Ecce ancilla Domini. Communis opinio est noctis
initio Angelum cum virgine loquutum esse & in libro Sapientie
dicitur: Cum quietum silentium continerēt omnia, & nox in
26 suo cursu iter haberet, omnipotens sermo tuus Domine, exi-
liens de coclo à regalibus sedibus durus debellator in mediam ex-
terminij terram profiliuit. Et quo patet media nocte sanctissi-
mam virginem assensum præbuisse, & verbum diuinum conce-
pisse, ab initio autem noctis vsque ad dimidium totum illud tem-
pus in suauissima hæc colloquia insumptum fuisse: tanta & tam
singulari prudentia in suis actionibus prudentissima virgo ute-
batur. Ait, *Ecce ancilla Domini.* Quia hæc est iustorum consuetu-
do, vt se tunc, cum plus extolluntur humiliant. Dixit Saul ad
1. Reg. 18. David velle, vt suam sibi filiam vxorem duceret: humilis au-
tem David respondit: Quis ego sum, aut quæ est vita mea, aut
cognatio patris mei in Israel, vt fiam gener Regis? Et cum pru-
1. Reg. 25. dens

Simile.

Psal. 17.

Sap. 8.

1. Reg. 18

1. Reg. 25

D 5

dens Abigail David uxorem se esse audiret, eius seruis humi prostrata respondit: Ecce famula tua sit in ancillam, vt lauet pedes seruorum Domini mei. His etiam verbis cordis sui fiduciam virgo ostendit. Dicere enim Angelo potuisset, Non ne vides me parentes habere, cum quibus hoc comunicandum est? & quid spon-
 sus meus Ioseph dicet, cum me grauidam sentiet: cui si Spiritus sancti hoc opus esse dixerit, cur mihi fidem prestare debet? Cum
 1. Re. 25. Deus iussit Samueli, vt David vngeret in Regem, mortis timore propheta respondit, Audiet hoc Saul, & interficiet me. Et Ananias, cum ad Saulum proficisci Deus iuberet, respondit: Domine audiui de viro hoc, quanta mala fecerit sanctis tuis. Magnanima vero hæc virgo non vitæ, non ignominie periculo deterrita diuinæ se prouidentie humiliter subiecit: solam virginitatem illæsam conseruare voluit, cætera omnia contempsit. Et ideo
 cum ea illæsa matrem se esse posse audiuit, respondit: *Ecce ancilla Domini.* Affirmant Doctores nonnulli, quorum sententiam probo, inter cætera, quibus illa maxime meruit, hoc fuisse, nimirum assentiri, vt Dei fieret mater. Erat enim sapientissima & in sacris scripturis maxime versata, ex quibus tot Messiam passurum esse tormenta didicerat, vt Isaias & alij Prophetæ prædixerat: & per consequens eius matrem dolorum futuram esse participem, quos omnes tunc, cum præbuit assensum acceptauit: quod tantæ virtutis fuit, vt nullam aliam, nisi iisdem, quibus illa gratis fuisset ornata, hoc recepturam fuisse crediderim. *Et discessit ab illa Angelus,* Discedis o Angele beatissime tam inurbanè & tam cito relinquas? Hæc ne est cælestis aulae urbanitas? Imò quia cæli aulicus erat, ideo ita discessit: quia nimirum cælorum Dominus ad sponsam suam sanctissimam ingressus esset, & in secretiori purissimorum
 29. scerum cubiculo includeretur, discessit statim, vt modestissima virgo liberè amoribus suis frui posset. Equum etiã est, vt nos humanis omnibus negotijs expediamus, vt quiete diuina mysteria & liberè cõtemplare possimus, vt ita gratiæ participes facti proficiscamur ad gloriam: ad quam nos perducatur Iesus Mariæ filius Amen.

In festo Sancti Ioseph

Concio Vnica.

Gresset desponsata mater Iesu Maria Ioseph. Matt. 1

Cum

V Mageret Sanctus Iob de peccatoris stultitia, *Cum* 1ob. 15.
 stis, inquit, diebus suis impius superbit, & numerus annorum incertus est tyrãidis eius. Admiratur peccatoris stultitiam, qui vitam incertam habens audeat tamen superbire. Annorum autem incertitudinem ponit: quia si stultitia est peccare cum ne vnumquidem vitæ annum habeamus certum, quanto maior stultitia erit peccare, cum ne vnumquidem diem, imò neque horam certam habeamus? Sed quod hoc loco animaduersione dignum est, & ad rem nostram facit, est vitam peccatoris ab eo vocari tyrannidem: & hoc quidem plurimas ob causas. Nam tyrannis est quod debemus non soluere, proximis famam, Deo amorem, & obedientiam, quæ illi debetur auferre. Sed vna ex potissimis causis cur tyrannus appelletur hæc est, quia in iudicijs temerarius est, de proximis male iudicat, & quicquid videt malo adscribit, quæ perniciosissima tyrãnis est. Nam si Gallie Rex in Hispanie regno iudicare vellet & Regis nostri iurisdictionem vsurpare, magna profectò tyrannis esset, & iniuria Regi nostro fieret. Salomon
 2. Paral. 6. ait cum Deo loquens: Tu solus nosti corda filiorum hominum: quare hominum cogitationes diuinæ tantum iurisdictionis sunt: & qui hominum cogitationes perscrutari & iudicare vult Dei officium vsurpat, & in alieno regno magna cum Regis iniuria iudicat. Et ideo nos. D. Paulus admonet: Nolite ante tempus iudicare, quoad usque veniat Dominus, qui & illuminabit abscondita tenebrarum, & manifestabit consilia cordium. Communis hinc hominum error esse solet, res in deteriorem partem accipere, & fallit plurimum solent: quemadmodum illi de quibus ait David.
 3. Multi dicunt animæ meæ, non est salus ipsi in Deo eius: qui quã
 Psal. 43. tò in errore versarentur declarat dicens: Tu autem, susceptor meus es, gloria mea, & exaltans caput meum. Hoc plurimi imitari solent, qui cum aliquem in aduersitatibus, & tribulationibus constitutum vident statim hoc peccatorum suorum poenam esse conijciunt. Sola Dei iudicia sunt recta & iusta, hominum vero sepe iniqua & falsa: ita etiam sepe decipimur, cum eos, qui bonis temporalibus affluunt beatos existimamus, vt illi, qui beatum dixerunt populum cui hæc sunt. Sed quamuis hoc verum sit, temere iudicandum non esse, animi tamen recti & puri est peccatum timere, & si aliqua coniectura sunt, proximos mone-

re, vt sanctus ille senex Tobias, qui cum balantis hœdi vocem au-
 4
 disse timent, nè eum vxor à fure aliquo emisset, neque debitam
 Tob. 2. diligentiam dominum requirendi adhibuisset. Quare, videte, in-
 quit, ne furtius sit, reddite eum Dominis suis, quia nõ licet no-
 bis aut edere ex furto aliquid, aut contingere. Tanta erat sancti vi-
 ri paupertas, vt hœdum ab vxore emptum esse tanquam rem
 nouam admiraretur, & idèò paruo pretio à fure emptum esse con-
 iiceret. Neque solum vult Deus ne temere alios iudicemus, ve-
 1. Theß. 5 rum etiam nè alijs iudicã di occasionem præbeamus. Hoc D. Pau-
 lus his verbis significat: Ab omni specie mali abstinete vos. Et
 idèò non solum à malo abstinendum est sed caute etiam viuen-
 dum, nè mali etiã suspicio detur. Cùm dormiret Booz in area,
 Ruth. 3. media nocte venit secretò Ruth, & discooperto pallio se ad eius
 pedes projecit. Nobilis vir non modo ab ea abstinit, verùm etiã
 5
 surrexit antequàm homines se cognoscerent mutuò, hoc est, an-
 tequàm illucesceret, & eam monuit dicens: Caue nequis noue-
 rit quòd huc veneris, scilicet, nè aliqua daretur suspicio. Hac etiã
 de causa voluit Deus, vt sanctissima virgo cum verbum diuinũ
 concepit, esset desponsata: quia non solum secreta tantum virtu-
 te contentus fuit, sed eam mala adulterij suspitione occultari nõ
 D. Amb. luit. Quare, vt D. Ambrosius ait, maluit Dominus aliquos de suo
 homi. sup. ortu, quàm de matris pudore dubitare: nec putauit ortus sui fidẽ
 hoc Euan- matris injurijs adstruendam. Ita est Deus erga amicos suos fide-
 gelium. lis, vt eorum potius æstimationem & famam, quàm propriam
 conseruare velit. Si sanctissima virgo non desponsata peperisset,
 adulterij nota fuisset infamis: si desponsata peperisset, vt verè pe-
 perit, eius quidem fama tuta & illæsa remanebat: sed Dei filius,
 6
 Ioseph filius esse existimari poterat, vt vere existimatus est. Ma-
 luit tamen Christus Redemptor noster Ioseph filium existima-
 ri, & despici, quàm matrem appellari adulteram. Benedictus sit
 talis Dominus, qui seruorum suorum famam, & æstimationem
 tanti æstimat. Quod adèò verum est, vt nunquam in sacra scri-
 ptura suadeat, vt quis eius causa honorem amittat. Dixit enim,
 Matth. 10 Qui perdidit animam suam propter me inueniet eam: & alibi,
 Matth. 19 Omnis qui reliquerit domum, aut fratres, aut sorores, aut patrẽ,
 aut matrem, aut vxorẽ, aut filios, aut agros propter nomen meũ
 centuplum accipiet, & vitam æternam possidebit, Nunquam ta-
 men ab eo dici inuenietis, qui honorem suum propter me perdi-
 derit,

7 derit, quia nunquam homo honorem propter Iesum Christum
 amisit, neque amittere potest. Sed dices, si quis me verberat ego
 autem patienter me verberari sino, nonnè ignominia afficior: nõ
 nè honorem me perdidisse clamant omnes, nisi vliscor inioria?
 Respondeo: omnes, qui hoc dicunt falli. Dicite enim, obsecro, si-
 quis vinculis & cathenis manus, & pedes vinctus detineretur, &
 Simile. alius eum verberaret, num dicendum esset eum, qui ita vinctus
 verberatur honorem perdidisse, nisi eam vliscatur iniuriam? mi-
 nimè. Imò potius alterius ignominia est qui eum tunc cum se de-
 fendere non poterat affecit iniuria. Vtinam fratres hoc exemplo
 vnusquisque vestrum quãto in errore versetur intelligeret. Quid
 enim Christianus est, nisi homo diuinorum præceptorum vin-
 culis deuinctus? De quibus dicitur, Vincula illius alligatura salu-
 Ecclesi. 6. tis. His vinculis vinctus tenetur vt manus à malis operibus, lin-
 8
 gua à vanis & inutilibus verbis, voluntas à prauis cogitationibus
 abstineant. Igitur nulla ignominia est, si quis ita vinctus se non
 vliscitur, imò is, qui iniuriam facit ille infamis remanet. O Chri-
 ste supreme hominum magister, nostros, quæso, intellectus ob-
 infinitam tuam clementiam illumina, & hunc errorem homini-
 bus eripe, qui honorem in vltione positum esse existimant. Hoc
 ipsam petebat Dauid dicens: Amputa opprobriũ meum, quod
 suspicatus sum, hoc est, hunc mihi errorem, ò domine eripe: op-
 probrium enim mihi, & ignominiam esse existimo, nisi qui me
 iniuria afficiunt pœnas mihi dant: tua autem præcepta nemini
 ignominie causa sunt, imò honoris, nisi falsa hæc opinio impe-
 didet. Hoc etiam spiritus sanctus confirmat per Isaiam, vbi pro
 9
 eo quod nos legimus: Quis suscitauit ab oriente iustum, vocauit
 Isai. 41. eum, vt sequeretur se, septuaginta interpretes transtulerunt, Quis
 suscitauit ab oriente iustitiam, vocauit eam ad perdendos suos?
 Quasi diceret: quonam modo fieri potest, vt Deus, qui iustum
 tam singularem in mundo excitauit, vt est eius vnigenitus filius
 Iesus Christus, qui mundum iustitia & sanctitate impleuit, hoc
 fecerit, vt suos perderet: impossibile omnino est. Quapropter di-
 lectissimi huius iustitiae præcepta sequimini, neque vllum erit
 ignominie, & infamie periculum.
 Ex his etiam verbis, Cùm esset desponsata, Alia pia consideratio
 inferri potest, noluisse Deum hoc beneficium in homines con-
 ferre cum sanctissimæ virginis ignominia. Quo docemur nun-
 quam

quam vni beneficiendum esse alterius damno. Magnus enim aliquorum error esse solet, qui pecunia ex usuris & illicitis lucris collecta pia legata in testamento relinquunt, Qui quidem Hebraeorum sacerdotibus deteriores sunt: quos cum Iudas prodicionis pretium restituisset, dixisse legimus: Non licet eos mittere in corbonam, quia pretium sanguinis est. Corbona locus erat, in quo oblationes seruebantur ad templi restaurationem & ad alia cultui diuino necessaria. Quare iniquum eis esse visum est, ut pretium sanguinis in res sacras infunderetur. Tibi verò Christiane fas esse videtur, cum plurima tuis subditis debeas, vel iniustis, & iniquis negotiationibus, & lucris magnas tibi diuitias congesseris, in testamento legare, ut quod pauperibus ablatum est Deo offeratur. Idem hoc est, ac si quis principis alicuius filio pellem detraheret, & eam patri tanquam præclarum aliquod munus offerret, num gratum illi hoc donum esset? Idem prorsus præstant, qui pauperibus bona detracta Deo offerunt, ut affirmat Ecclesiasticus dicens: Qui offert Deo sacrificium de substantia pauperis, quasi qui victimat filium in conspectu patris. Num clarius dici poterat? Magnum fuit Dei beneficium, vni genitum suum filium hominibus dare, sed hoc sine vllius detrimento fieri voluit. *Cum esset igitur, desponsata Maria Ioseph, Qui faber erat lignarius. O altitudo scientiæ & sapientiæ Dei quam incomprehensibilia sunt iudicia eius? quot nã excogitauit artificia, ut superbiam nostram euerteret? Hinc nostrorum temporum virgines discant, quæ ita superbae sunt, ut ociosis quibusdam iuuenibus quamuis pauperes sint, dum modo nullam artem exerceant nubere malint, quam alijs qui artifices sunt, sed neque paupertate laborant, neque otiose viuunt: ex qua superbia & vanitate tot miseriæ nascuntur, quas passim in huiusmodi familijs videmus, quas parentes alere non possunt. Maria vero nobilissimo & Regali genere orta fabri lignarij paupertatem non contempsit. Mala est etiam non nullorum regnorum consuetudo, in quibus homines artes exercere, ut sibi victum quærant ignominiosum esse existimant: nam ipse quoque Ioseph regali stirpe oriundus erat, & tamen hac arte paupertatem suam meliori, quo poterat modo alebat.*

*Ait præterea sanctum euangelium, Antequam conuenirent, non est in utroque habens de spiritu sancto. Illud, antequam conuenirent, non significat postea conuenisse. Ut cum dicimus, publicus ille peccator mortuus est, antequam peccata sua confiteretur, non significat, postea confessum esse, sed sine confessione mortuam fuisse: ita hoc loco antequam conuenirent significat virginis sanctissimæ sponsum eam gravidam inuenisse, quamuis sanctissimum eius corpus non violasset. Ioseph autem vir eius cum esset iustus: & nollet eam traducere, voluit occulte dissimulare eam. Hoc viri nomen sancto Ioseph singulari ratione conuenit, vir enim dicitur à vi, quia vim infert sibi aggrediendo sortia, sustinendo aduersa, abstinendo à sensualibus. Sumus enim tanquam aduerso vento contra fluminis impetum nauigantes, qui si remigare cessant statim in contrariam partem impelluntur. Hac de causa merito vir appellatur ille, qui nunquam aduersus seipsum pugnando defatigatur, semper in virtute crescat. Quia si natura tam sollicita est, ut corpus eo tempore, quod ad hoc illa præscripsit in debitam magnitudinem excreseat, & in hoc die ac nocte occupatur ut scilicet cibum conficiat, concoquat, & in membra distribuatur cur in corporis utilitatem vigilante natura, ratio in rebus spiritualibus dormitabit? Hos, qui verè viri appellari debent, & sunt de sua salute solliciti, hos violentos Dominus vocari dicit: Regnum celorum vim patitur, & violenti rapiunt illud. Talis erat sanctissimæ virginis sponsum, qui vir eius appellatur, non eò quod viri cum ea opus præstiterit, sed quod eius sponsum existens sancto eius seruitio maxime addictus, & dicatus erat. Ait autem, *Cum esset iustus: Ut D. Hieronymus notat ad sanctissimæ virginis puritatem significandam eo quod quamuis gravidam eam esse sciens dissimularet nihilominus tamen iustus esset. Iniquum enim viro iusto visum est, ut adulteram accusare, quia tot de eius sanctitate, & puritate testimonia habebat, ut ipse met oculorum testimonio, qui eam gravidam videbant, maiora essent. O virgo purissima! cur sponsum tuum cuius animum tanta molestia torqueri vides non consolaris? O spiritus sancti secretaria rei veritatem non manifestas? Huiusmodi, inquit illa, negotium totum Dei est, ille quod ei melius videbitur expedire præstabit. O quam secure iusti viuunt, qui spem suam omnem, & fiduciam in Deo collocatam habent, & merito cum David dicere possunt: Deus noster refugium, & virtus, adiutor in tribulationibus quæ inuenerunt nos nimis. Quamuis humano iudicio timendum ho-**

ne

D. Hiero. contra Elvidium lib. de perpetua virginitate var. D. Thom. 3. p. q. 28. ar. 3. ad. 2

Matth. 11

D. Hiero. homi sup. hoc euangelium.

psal. 45.

ne illius puellæ fuisse videtur, nè à viro suo Ioseph notaretur 16
 infamia, non hoc tamen metuit, sed sui tantum sponsi molestiam
 sentit: se enim ipsam conscientia suæ securitate consolatur, quæ
 in huiusmodi angustijs magni solet esse solatij. Plus sentit iustus
 aliorum dolorem, quàm proprium: se enim ipsum Deo obtulit
 in sacrificium. Cùm alter ille Ioseph carcere in Ægypto vi-
 ctus detineretur, propriæ afflictionis oblitus alios victos conso-
 labatur: quare duobus illis Pharaonis eunuchis dixisse legitur:
Gene. 40. Cur tristior est hodie solito facies vestra? Cùm enim quædam vi-
 didissent in somnijs tristitiam ex eo conceperant: quia homines de
 prauata conscientia quacumque re terrentur. Terrebit eos so-
 nitas folij sonantis, dicitur de ijs. Iustus verò Ioseph nihil sibi
 conscius, vt eos somniorum interpretatione consolaretur: Num
Leuit. 26. quid (inquit) non est Dei interpretatio? Diuus etiam Paulus aie-
 bat: *2. Cor. 1.* Benedictus Deus pater domini nostri Iesu Christi, pater mi-
 sericordiarum, & Deus totius consolationis, qui consolatur nos
 in omni tribulatione nostra, vt possimus & ipsi cōsolari eos, qui
 in omni pressura sunt. Cur igitur, o afflictorum consolatrix, non
 idem tu facis, & sponsum tuum afflictum consolaris? Quia nimi-
 rum res graues & magni momenti cum nobis secreto manife-
 stantur quamuis nulla silentij lex imponatur, nihilominus pu-
 blicare eas non debemus. Et hac de causa cùm Angelus secreto
 cum ea de verbi diuini incarnatione egisset, secretum seruare
 tenebatur, donec aliud sibi diuinitus reuelaretur. Hoc verba illa
Cant. 4. Canticorum significant, Mel & lac sub lingua tua? Per lac, &
 mel diuinitas, & humanitas Iesu Christi Redemptoris nostri
 significantur, quæ in hypostatica, & personali vnione coniun-
 ctæ sunt: & hoc mysteriū nō in lingua tua, sed sub lingua, hoc est
 spōsa illud nō publicabit, sed secretū sub lingua seruabit. O mira
 humilitas! Quæ nā puella imperatori alicui, aut Regi desponsata
 tacere hoc posset, & non quam primum affines & amicos per li-
 teras certos facere gestiret? O cœlestis imperatrix, Deo despon-
 sata, Deo grauida, in Dei matrem electa, cui nam hoc manife-
 stasti? Ne vnquam hoc ate audiuit. Propheta Isaias plurimum
 exaggerat secretum, quod iusti de illis rebus seruare debēt, quas
 Deus cum illis communicare solet. A finibus (inquit) terræ lau-
 des audiuimus, gloriam iusti, & dixi: Secretum meum mihi, se-
 cretum meum mihi, Reuelauit mihi Deus gloriam iusti, hoc est
 laudes

19 laudes, quæ per vniuersum terrarum orbem filio suo huma-
 nato tribui debent: & firmiter statui nulli hoc secretum ma-
 nifestare, donec aliud Deus iubeat. Quem locum septuagin-
 ta interpretes transfulerunt, Ab alis terræ portenta audiui-
 mus, spes iusto, & dicit, mysterium meum mihi. Portentum vo-
 cat admirabilia Dei filij humanati opera, quæ sunt spes iusto, &
 dicit, mysterium meum mihi. Mysterium vocat quod nostra trā-
 slatio, secretum: vt significaret non solum secretum fuisse quod
 illi manifestatum est, verum etiam magnum beneficium, illud
 ei manifestare fuisse. Hoc ipsum meritò sanctissima virgo dicere
 potuisset: & ideò tacebat, eius rei curā diuinæ, prouidentia re-
 linquens. Considerare etiam hoc loco possumus, si sanctissi-
 mum illud matrimonium tot actantis afflictionibus & molestijs
 20 plenum fuit, quid erit in alijs mundi matrimonijs? quot cu-
 ræ? quot molestia: quot afflictiones? Ex quo nupti magnum
 ad hæc omnia ferenda solatium percipere possunt. Ecclesiasti-
 ci verò qui se huiusmodi curis liberos vident, gratias Deo agant,
 & ea, qua frui possunt quiete illi omni studio inseruiant: quia
 qui sine vxore est sollicitus est, quæ Domini sunt, quomodo pla-
 ceat Deo, ait Diuus Paulus: cùm antea dixisset, volo autem vos
 sine solitudine esse. Pater quidam ex sanctis illis eremi patri-
 bus dicere solebat, ex statu, in quo Deus nos constituit posse
 vnumquemque Dei in se amorem colligere. Quia quemadmo-
 dum qui ex diuersis metallis numos habet, aureos quidem in se-
 cretorem crumenæ partem includit, æreos verò per omnes cru-
 menæ partes liberos vagare sinit: ita etiā Deus eos, quos tāquam
 21 aureos numos æstimat, sacris religionū monasterijs includere, &
 diuersis votorum vinculis deuincire solet, cæteros verò tan-
 quam æreos, liberos & laxos in mundo sinit diuinæ tantum le-
 gis præceptis obligatos. Ex hac comparatione intelligent reli-
 giosi quantum Deo obtantum & tam singulare beneficium
 debeant, cui datam fidem nō seruare nefas omnino esset. Cū
 pugnarent Hebræi, terga hostibus præ timore verterūt, Iosue ve-
 rò scidit vestimenta sua, & pronus cecidit in terra coram arcæ Do-
 mini, vsque ad vesperam dicens: Mi Domine Deus, quid dicam,
 videns Israel hostibus suis terga vertentem? Tantum ex militū
 suorum fuga dolorem optimus ille dux capiebat: nos verò ex tur-
 pi fuga, qua quotidie in spirituali pugna affectibus nostris supe-

rati Deo terga vertimus, quæ nã obsecro dolorẽ percipimus? Plo 22
remus dilectissimi rem hanc lachrymis dignissimam, & scin-
damus, non vestimenta, vt Iosue, sed corda nostra præ nimia
tristitia.

Cant. 5. *Hæc autem eo cogitante, ecce Angelus domini in somnijs apparuit ei di-*
cens: &c. O ineffabilis Dei misericordia: qui iustis tunc maximè
adesse solet cum minus id illi cogitant. Meritò sponsa ait: Ego
dormio & cor meum vigilat. Quæ verba duos habent sensus.
Vnus est, domiens Deum meum somnio, eum vigilans cogito,
eum dormiens somnio, quod vehementissimi est amoris indicium.
Alter sensus plus ad rem nostram facit: amantium enim consue-
tudo est, eos quos amant cor suum appellare: & ita anima Dei
amore incensa meum (inquit) cor id est amatus meus spõsus me
dormiente vigilat. O iusti confidite, Deum enim habetis, qui nũ
quam vestri obliuiscitur. Sancto Iacob Angelos & Deum vi-
dere datum non est dum in parentis sui domo lætam, & prospe-
ram vitam ageret, sed in monte cum fratris sui Esau furorem
fugeret. Et rursus, cum timore plenus rediret in patriam, ita
Gene. 28. eum dominus solatus est, vt dixerit. Vidi Dominum facie ad
Gene. 32. faciem, & salua facta est anima mea. Ita iustum Ioseph inter
tot angustias magno hoc solatio recreauit: attendite enim dolo-
ris & molestiæ finem scire se sponsum virginis esse & custo-
dem, quæ mater Dei futura erat. Excipiamus igitur dilectis-
simum læto, & libenti animo aduersitates, quæ quidem breues
erunt, quod verò succedit solatium diuturnum. Hoc verba il-
la significant Messis nomine dicta. Spiritus domini super me,
Isai. 61. eò quod vnixerit me ad annuntiandum mansuetis misit me, vt
prædicarem annum placabilem, Domino, & diem ultionis Deo²⁴
nostro. Dies est tribulationis & pœnarum quamuis integra vnus
hominis vita, quin etiam breue potius momentum si anno illi æter-
nitatis præmij comparetur. Hoc idem exaggerat Deus dicens.
Isai. 43. In momento indignationis abscondi faciem meam parumper
à te, & in misericordia sempiterna misertus sum tui. Quid igitur
nos deterrere poterit, si laborum breuitatem, præmij verò diu-
turnitatem consideramus? Nolite Hebræos illos imitari, qui
cum Gigantes quosdam terræ promissionis ingressum impe-
dire audirent, dicere præ timore cœperunt: Vtinam mortui esse-
mus in Ægypto: constituamus nobis ducem & reuertamur in Æ-
gyptum,

25 gyptum. O timidi & pusillanimi, qui diuino muniti præsidio
non tamen timorem à se abijcere didicerant. Eorum tamen ti-
mor animos nobis addere debet, qui non Moysem, sed Iesum
Christum mortis & inferni triumphatorem habemus ducem.
Leo ille Sampsonis antequam ab eo occideretur aspectu ipso de-
terrebat: occisus verò mellis fauam habebat in ore, & apum *Luc. 14.*
examen. Tentationes & labores nunquam in hac vita deerunt:
sed postea quam Christus Redemptor noster Dæmonem & eius
artes superauit, tentationes, quæ antea tanquam viui leonis den-
tes erant, nunc quasi apes factæ sunt consolationum melle mu-
nitæ, quas Deus dum patienter tolerantur communicare solet:
& ideo nos verbis illis hortatur, Confidite, quia ego vici mun-
dum. O Christe vere, & potentissime Dux, o fortissime infer-
ni debellator: benedicta sit tua illa lingua amoris plena, qua
26 nobis suavissima hæc verba dixisti, quibus infirmitatem no-
stram duas ob causas confirmas. Primò, quia qui aduersus ho-
stem victum iam, & profligatum pugnat, animosè & fortiter me-
ritò pugnare potest. Secundo, quia qui Ducis victoris signa sequi-
tur, magnam victoriæ spem habere debet,

Ait præterea Angelus, *Quod enim in ea natum est.* Cum Zacha-
rie apparuit dixit: Pariet tibi filium, hoc est, à te genitum: hic *Luc. 1.*
verò, absolute inquit, Pariet filium, quia nihil hic sanctus Io-
seph operatus est. Ex his etiam verbis, Mariam coniugem
tuam, & quod in ea natum est, de spiritu sancto est, duæ cau-
sæ inferuntur, propter quas gloriosus iste vir Redemptoris no-
stri pater appellatur. Prima, quia si quis in alieno horto serit ar-
borem, illius est & vocatur arbor, qui est horti dominus. O
27 sanctissima virgo, tu es hortus conclusus, & soli Deo seruatus *Cant. 4.*
ita te sponsus vocauit dicens, Hortus conclusus soror mea spon-
sa, tam corporis quam animæ virginitatem significans. Cum
igitur spiritus sanctus in hoc horto, cuius sanctus Ioseph do-
minus erat, coelestem hanc arborem Iesum Christum seuerit,
meritò arbor etiam ipsius Ioseph appellatur. Secunda quia iu-
bebat Deus quod si quis mortuus fuisset absque liberis, defun-
cti frater, fratris uxorem duceret, vt fratris sui semen suscitaret,
& primogenitum ex ea filium nomine illius appellaret. San-
ctus hic vir Ioseph actui omnimodali & carnali mortuus erat:
de iustis enim Diuus Paulus ait, Mortui estis & vita vestra *Colos. 5.*
abscon-

1. Cor. 6. abscondita est cum Christo. Frater autē & propinquior sancti huius defuncti cognatus est spiritus sanctus: quia, ut idem Paulus ait: qui adheret Domino vnus spiritus est, scilicet, cum eo. O magna iustorum dignitas! qui tantam cum Deo affinitatem habent. Itaque diuinus spiritus defuncti Ioseph frater generationem suam in eius purissima sponta suscitauit, quia. *Quod incarnatum est de spiritu sancto est.* Merito igitur filius Ioseph appellatur, ut lex iubebat. O titulum inter ceteros omnes hominum titulos singularem. Ceteri enim omnes, ut Apostoli, Euangelistæ, Prophetæ, Patriarchæ, omnes seruorum sunt tituli, qui Iesu Christo Redemptori nostro subiecti sunt: hoc verò patris nomen Domini nomen est, qui in ipsummet dominum Iesum Christum dominum & imperiū habet. O beate vir! cui qui omnia sibi haberi subiecta se subijcere voluit. Iussit Deus ut duos *29*

Exo. 25. Cherubines supra propitiatorium poneret, quod quidem Redemptorem nostrum significabat, quia ut ait Diuus Ioannes ipse propitiatio pro peccatis nostris. Duo autem cherubines supra illud positi fuerunt, sanctus Ioseph & virgo sanctissima Cherubines puritate & cœlesti contemplatione: nullus vnquam filius adeo fuit parentum suorum voluntati obediens ut Ioseph & Mariæ Christus, Redemptor noster. Cum sol Iosue orante stetit ut rem nouam sacra scriptura, exaggeraret dixit: obediēte Deo voci hominis: Christus autem verus Deus & verus homo semper dum vixit in hac mortali vita sancto huic viro obtemperauit: plurimi namque Doctores sancti passionis suæ sanctissimæ tempore viuam adhuc fuisse affirmant: ut *30*

Amb. li. 2. in lucā, Diuus Hieronymus, Diuus Augustinus, Diuus Ambrosius D. Chrysostomus, & Diuus Cyprianus. Causa autem cur in cruce matrem suam sanctissimam dilecto discipulo commendauerit, fuit ut Diuus Ioannes qui iuuenis eratei & sancto eius sponso vnà seruiret. Quod si in hac vita tanto eum honore affecit, quanto in cœlesti gloria affecisse credemus? Si Christus dixit: Quicumque potum dederit vni ex minimis istis calicem aquæ frigidæ tantū in nomine discipuli, amen dico vobis: non perdet mercedē suā, quonā præmio eū remunerabit qui tot, annos vitæ illi alimenta proprio sudore suppeditauit? si ipsemet eodem in loco dixit: qui recipit iustū in nomine iusti mercedē iusti accipiet, qui iustorū dominum tanto cū amore recepit quam mercede dignus

31 dignus erit? Quapropter cum tantum sanctus hic vir in cœlo possit humiliter nos eius patrocinio dedamus, ut diuinam nobis gratiam impetret qua tandem proficiscamur ad gloriam ad quam nos perducatur Iesus Mariæ filius: Amen.

In festo S. S. Apost. Phili. & Iac.

Concio Prima.

Dixit Iesus discipulis suis, Non turbetur cor vestrum.

Ioan. 14.

1

O C Euangelium pars est suauissimi illius sermonis, quo cœlestis ille concionator Iesus Christus in vltima illa cœna discipulos suos ob eius discessum tristes consolari voluit, cum enim citò discessurum se esse dixisset ad patrem & tristi hoc nuntio turbari eos vidisset, longum sermonem instituit ut mœrorem illum ex eorū animis tolleretur, qui spiritualibus exercitijs magno interdum solet esse impedimento. Primū autem quod illis dixit hoc fuit, *Creditis in Deum & in me credite.* Quia verus sum Deus. Ex quibus verbis infertur fidem magnas animis nostris vires addere. Quare Diuus Paulus, Sancti, inquit, per fidem vicerunt regna, operati sunt iustitiam, adepti sunt repromissiones. Vbi D. Paulus, per totum caput probat sanctos omnes tam prospera, quam aduersa per fidem superasse: hæc enim duo Demonis arma sunt, quibus cum hominibus pugnare solet. Et hoc verba illa significant, Proiectus est Draco ille magnus accusator fratrum nostrorum, qui accusabat illos ante cōspectum Dei nostri die ac nocte. Per diem prospera, per noctem aduersa significantur. Quia quemadmodū die quis quisque sit cognoscitur, noctu vero minime: ita etiā in prosperitatis die omnibus noti sumus, omnes nos estimant & honore afficiunt: si verò aduersitatis nox aduenit tunc tanquam ignoti contempnimus. Accusare autem Demonem nos die ac nocte, est tam prosperis, quā aduersis nos tentare: & quamuis aduersitatis tentatio fortior sit, est tamen prosperitatis al-

Hebr. 11.

Apoc. 12.

Simile.

tera periculosior. Primò quia in his minorè solemus cautelã adhibere. De leone narrant naturales Historici cum mustela ludere interdum solere: & cum nihil tam exiguum animal posse sibi nocere credat, & incautus eam contemnat repit illa paulatim, & cum minus id improvidus leo cogitat, eum per nares ingressa enecat: ita etiã prosperitates & voluptates, in quibus tutus sibi & securus esse homo videtur per sensus sibi aditum ad animam quærunt, cui mortem infelicissimam inferunt. Secundo, huiusmodi tentationes periculosiores sunt, quia amicos in nobis ipsis habent, qui aditum libenter illis præbere solent. Si Dux aliquis exiguis copijs magnam aliquam urbem oppugnat, & ab eo quæratur causam eam esse respondebit: eò quòd urbis præfectus, & portarum custodes eius amici sint, æqua esse causa videtur, & milium multitudo inutilis & superflua foret: eodem modo quamuis prosperæ, & secundæ res non magnas habere vires videantur, & exiguis copijs animæ arcem oppugnare, sciendum tamen est latere intus insidias & arcis custodes esse externis hostibus amicitia, & familiaritate coniunctos. Inter oculos enim & pulchritudinem, inter aures, & turpia lasciuæque verba, inter corpus, & voluptates magna amicitia est: quare periculosum est ne hostes prodita fide admittant. Has ob causas iusti tam aduersitatum, quam prosperitatum tentationes fide superare conantur, ut ait eo loco Dignus Paulus Moyses exemplo apposito dicens: Fide Moyses grandis factus negavit se esse filium filiz Pharaonis, magis eligens affligi cum populo Dei quàm temporalis peccati habere iucunditatem. Hac etiam de causa de fide loquens Dignus Ioannes ait. Hæc est victoria quæ vincit mundum fides nostra. Non gladium aut ens, quo ad victoriam consequendam pugnamus sed ipsam met victoriam fidem appellat: ut significet, si quis viuam fidem habet, certam esse victoriam. Quamobrem dilectissimi in aduersitatibus, quæ passim in hac vita occurrunt non turbetur cor vestrum neque formidet, sed hoc remedium adhibete.

Creditis in Deum & in me credite. Plurimum enim ad cordis turbationem confert, credere vos Deum habere, & Deum esse Iesum Christum, qui Deus existens vna etiam homo est. Cuius quidẽ rei rationem nõ ita facile fortasse intelligeris, sed diligenter consideranda est, & exemplo declarari potest. Nam qui Do-

minum

simile.

Ioan. 1.
Cant. 5.

6 minum habet regem & ab eo amari firmiter credit, huius rei consideratio magnam illi in aduersitatibus fiduciam præbet. Et quemadmodum thesaurus absconditus magnam homini lætitiã affert, si magnum illi aliquod rei familiaris damnum contingit cum scilicet, eo thesauro posse se aduersitati suæ remedi recordatur: ita etiam & multo magis lætatur in aduersitatibus iustus, Deum se habere cogitans Regem infinitæ potentiz, & amoris, thesaurum inestimabilem, & præsidium in huius vitæ miserijs firmissimum. Quare, ubi nos legimus: Ego sum dominus faciens omnia, septuaginta interpretes transtulerunt: Ego sum Dominus, qui compleo omnia. Hac consideratione se incitabat Dauid cum dicebat: Quare tristis es anima mea, & quare conturbas me? Spera in Deo quoniam, ad huc confitebor illi, salutare vultus mei & Deus meus. Overba spei, & fiduciz plena, ea, quæ so, fratres, in animis vestris imprimite cogitantes aduersitates omnes & tribulationes à Deo immitti, qui infinitæ potentiz, infinitæ bonitatis & sapientiz Deus est. Quare cum infinitæ potentiz sit, posset quidem rerum ordinem mutare: ita, ut aduersa nulla succederent. Et cum infinitæ sapientiz sit, quod cuique conuenit optimè nouit. Cum infinitæ bonitatis sit, & infinite vos amet, plurima tamen vobis infortunia succedere permittat: proculdubio hoc vobis maximè conuenire credendum est, neque ab eius voluntate vlla in re discedendum: quòd si hoc non fiat maxima in cordibus vestris turbatio consequetur. Videre est quosdam, qui plurima in suis negotijs machinantur, & similes desiderijs suis, sibi fabricantur euentus: qui si secus ac cogitauerant succedunt, anguntur, turbantur, & conqueruntur: & ita miseram degunt vitam, eò quòd propriæ sunt voluntatis amatores. Quare si quiete viuere quis optat se suaque omnia diuinæ voluntati cõmittat, quicquid euenit, siue prosperum siue aduersum tanquam diuina prouidentia decretum læto & libenti animo excipiens. Hoc Dignus Petrus monet, dicens, Humiliamini sub potenti manu Dei, ut vos exaltet in tempore visitationis omnem sollicitudinẽ proijcientes in eum, quoniam ipsi cura est de vobis. Hoc etiam intelligebat Dauid cum aiebat, Nonne Deo subiecta erit anima mea? ab ipso enim salutare meum. Nunquam quietus viues, nisi dominum tuum quasi bestia per-

Isaie. 44.

Psal. 41.

1. Petr. 5.

Psal. 61.

E 4 mon.

montem & planitiem onerata, & sine vlllo onere eadem semper animi alacritate sequeris. O sanctissime Rex David, quem *Psal. 70.* Deus ita suæ voluntati deditum habebat, vt diceret. Vt iumentum factus sum apud te, & ero semper tecum. Quanam pœna dura illa Hebræorum cervix à diuina iustitia punita fuit, qui toties diuinæ voluntatis imperio tanquam indomitæ belluæ tanta cum animi pertinacia repugnabant? Nam ex sexcentis hominum millibus, qui ex Ægypto, terræ sibi promissæ fruendæ, spe & desiderio egressi sunt, duos tantum hac de causa in eam ingressos fuisse sacra testatur historia. Ex his etiam verbis, quibus Dominus discipulos suos monet nè eorum corda turbentur: sed in eum qui verus est Deus constantissimè credant, patet, quàm verè Diuus Paulus fidem appellauerit scutum dicens: In omnibus sumentes scutum fidei, in quo possitis omnia tela nequissimi ignea extinguerè. Nam quemadmodum scutum duas præcipuas corporis partes cor, scilicet, *Simile.* & caput defendit, ita etiam viuæ fides rationem & voluntatem nè, peccati turbatio ingrediatur defendit. Plurimum ad hanc rem faciunt verba illa à glorioso Baptista prolata: Qui credit in filium Dei, habet vitam æternam: qui autem incredulus est filio non videbit vitam: sed ira Dei manet super eum. Magna enim sit æterno patri iniuria, si filio eius Iesu Christo fides non præstatur: vt ipsemet ponderauit dicens: Quem pater sanctificauit, & misit in mundum vos dicitis, quia blasphemat: quia dixi, filius Dei sum: Quam obrem fratres creditis in Deum & in Christum credite, qui est verus Deus,

Secunda ratio quam attulit, ne eius discipuli eius absentia turbarentur est. *In domo patris mei mansiones multe sunt.* Quasi diceret, plures & varij in coelo gradus gloriæ sunt: & qui plurimam in hac vita mea causa tolerabit, plures gloriæ gradus consequetur: quare maioris præmij spes ad maiora toleranda vos incitare debet. Quemadmodum de fide diximus, ea tam aduersa quam prospera superare, idem de spe dicimus. Primo enim spe humanæ voluptates & gaudia superantur, nè cornu nostrum turbare possint, vt David fecisse legimus, qui aiebat: Si oblitus fuero tui Hierusalè, obliuioni detur dextera mea: adhæreat lingua mea faucibus meis si non meminero tui: si non proposuero Hierusalè in principio lætitiæ meæ. Siue, vt alius in *Psal. 136.* terpres

12 terpres vertit: Si non faciam ascendere Hierusalem super caput lætitiæ meæ, hoc est, si præcipuum meum gaudium non posuero in recordatione Hierusalem, illius gloriæ meditando, illius æternam pacem & quietem contemplando, ad illam terrenis omnibus spretis omni affectu, studio, & cogitatione aspirando. O beatos illos, qui si humana aliqua se se offert oblectatio & voluptas, quæ brevis ea futura sit, cogitât; & animum ad cælestē gloriā perpetuò duraturam contemplandam excitât; ita enim turbationem, quam terrenæ voluptates & prosperitates in corde causare solēt, facillè superabūt. Superantur præterea spe aduersitatum perturbationes. Quare Diuus Augustinus: Mater, inquit, *D. Augu. in medit.* Hierusalem ciuitas sancta Dei, te amat cor meum: pulchritudinem tuam nimium desiderat mens mea. Et cum plura dixisset, *13* verba illa subdidit, quæ in memoria hætere perpetuò deberent, Ibi sit mens, & hic erit requies: id est, si amorem omnē, curam, & desiderium in cælestibus bonis collocatum habebimus, terrena omnia vilissima videbuntur. Ab ijce rerum humanarum amorem, & nihil te perturbare poterit: nam quia hæc plurimū amamus, idē in quiete viuimus. Idē nos torquent iniuriæ, idē nos parentum & filiorum mors angit, idē nos rei familiaris damna perturbant. Hinc illud est quod dixit Diuus Paulus Hebræis, qui crediderant: Rapinam bonorum vestrorum cum gaudio suscepistis, cognoscentes vos habere meliorem, & manentem substantiam. Hi illud ipsam Diui Augustini experti sunt, ibi sit mens, & hic erit requies: quia enim spem suam omnem in cælestibus collocatam habebant, facillè illis fuit terrena despicere. *14* magna Christianorum confusio, homines paulò ante ad Christi fidem conuersi, ita æterna cæli bona amabant, vt cum propria bona diripi viderent, non solum nullum ex eo dolorem, verum etiā magnā lætitiā perciperent. Nos verò, quorū iam fides fenescit, qua animi molestia, qua impatientia, quo dolore aduersitates excipimus? Excitate obsecro, excitate, fratres, animos ad cælestem patriam, vbi breui, & exiguo labori præparata sunt præmia sempiterna. Cum Diuus Paulus corporum resurrectionem *1. Cor. 15.* firmissimis rationibus comprobasset, hæc verba subdidit: Itaq; fratres, stabiles estote abundantes in omni opere Domini, scientes quod labor vester non est inanis in Domino. Quæ cum ita sint: *Non turbetur cor vestrum neque formidet.* Non enim erit labor vester *E 5* inanis

Psal. 16. inanis in Domino, sed præmio & mercede plenus. Et hoc est 15
quod dixit David: Satiabor cum apparuerit gloria tua, ubi alia
translatio habet: satiabor cum vultu tuo. Ideo præ-
mium illud diurnum denarium appellatur, quia denarius, nume-
rum omnem in se continet, ut hoc nomine bona omnia in æterno
illo præmio inclusa esse intelligeremus.

Ait præterea Dominus: *si quominus dixissem vobis.* Hoc est, si
hoc verum non esset non affirmarem: sed certissimum est, quia
vado parare vobis locum, in cruce pro humani generis redem-
ptione moriens. *Et si abiero, & præparauero vobis locum, iterum veniã
& accipiam vos ad me ipsum, ut ubi ego sum, & vos sitis.* O verba suavis-
sima, & solatij plena! Pollicetur hic fratres, clementissimus Ie-
sus suorum morti se esse adfuturum. Dixit Moyses populo He-

Deut. 9.

bræo: Tu transgredieris hodie Iordanem, ut possideas nationes 16
maximas, & fortiores te, ciuitates ingētes, & ad cælum vsq; mura-
tas, populū magnū atq; sublimē filios Enachim, id est Gigātes.
Et quia iter erat periculosum, & Gigātes terræ possessionē erāt
impedituri, ut populū incitaret, addidit: scies ergo hodie, q̄ Dñs
Deus tuus ipse transibit ante te, ignis deuorās, atq; consumēs, qui
cōterat eos. Mortis transitus Iordanis est transitu periculosior, per
quē ad cælestis patrię possessionē datur nobis aditus, ubi socij no-
stri & amici viuūt, Angeli nimirū, & sancti nationes maiores &
fortiores illis, quas Hebræi possessuri erant, ibi alia ciuitates his
sine vlla cōparatione maiores, mansiones sublimes & cælestes, de
quibus loquitur hoc loco Dñs. In eo transitu dæmones nos ex-
pectant, & laqueos nobis parant, & instruunt, ut fallere no-

Psal. 55.

irretire possint, ut affirmat David his verbis: Aduersum me om- 17
nes cogitationes eorum in malum, ipsi calcaneum meum obser-
uabunt. Calcanei nomine, quæ est vltima corporis pars mors si-
gnificatur. Et quemadmodū venator in angusto aliquo transitu
tendit retia, ut sit præda securior, ita etiam dæmones in angu-
stissimo illo mortis transitu magnas iustis insidias parare conan-
tur; quia sit tunc elabuntur incolumes, nullam iam reliqua spes est.
Verū quemadmodum Moyses populo Hebræo Dei nomine
dixit, ne Iordanis transitum timeret, Scies ergo hodie, quia Do-
minus Deus tuus ipse transibit ante te: ita nunc Saluator ipse ad
suos inquit: *Iterum veniã, & accipiam vos ad me ipsum, ut ubi ego sum
& vos sitis.* O singulare & diuinū auxilium! Hoc duce quis tran-
situm

18 situm illū quamuis periculosum extimescet? Si consistent ad- *Psal. 26.*
uersum me castra non timebit cor meum, aiebat David, cum
antea dixisset: Dominus illuminatio mea, & salus mea, & Dñs
protectoꝝ vitæ meæ. Et quāuis hoc loco cum discipulis suis præ-
cipuē loquatur (ex quo colligūt Doctores sacri Christum Redē-
ptorem nostrum illorū vniuscuiusq; morti interfuisse) nihilomi-
nus tamen ideò fideles omnes eum in sanctissimo Eucharistiæ
sacramento mortis tēpore recipiunt, ut eius ope & auxilio secu-
ri ab hostium insidijs ad aliam vitam transire possint. Cum autē
moriturum se esse, ut ad patrem iret, antea dixisset, addidit: *Et
quo ego vado scitis, & viam scitis.* Illi verò doloris affectu impediti
quid sibi vellet non perceperūt. Quare D. Thomas: *Dñe inquit,
nescimus quò vadis, & quomodo possumus viam scire? Dicit Iesus: Ego sum*

19

via, veritas, & vita: nemo venit ad Patrem, nisi per me. Quærit D. Au- *D. Augu.*
gustinus, cur vocans se Christus viam, viam etiam veritatem se & *lib. d. ver.*
vitam vocarit. Non sine causa hoc quærit, ut intelligatis hanc viam *Domio.*
non esse, ut alias vias, per quas incedere mors est. Mēdacia quoq;
per vias feri & nasci solent, & ideò ea appellare soletis nuntia
viatica: hæc verò via, non solum via est, sed veritas, & vita. Qua-
re hæc tria coniunxit, ut læti & alacres hanc viam aggredieremur:
Quia nemo venit ad Patrem, nisi per me. Hoc est, per meam imitatio-
nē, vel per me, id est, per mea merita. Solebāt antiqui statuarij an-
te quam statuas vulgo ostenderēt, eas prius diligenter inspicere, *similo.*
& si qua essent vitia atētē examinare: quod si nulla inuenirēt in
humili aliquo & infimo loco collocare, ut inde omnes earū perfe-
ctionē exactē cōtemplari possēt. Quod si nō nullę essent imperfe-
20 ctiones, quas facile qui eas propē inspicerēt, deprehēdere possēt;
tūc eas in sublimi aliqua colūna statuēbant, ut procul inspe&æ
quod in ijs esset imperfectum nō appareret. De nostris omnibus
operib⁹ quāuis iustis dixit Isaias: *Quasi pānus mēstruatę vniuer-
sę iustitię nostrę: indigna enim sunt, ut diuinę maiestati grata &
accepta sint.* Quare necesse est, ut illorum artificū vtamur indu-
stria, & in sublimi illa colūna Iesu Christo Redēptore nostro ea
collocemus, ut suis meritis alicuius esse valoris, & meriti æterno
patri videātur. O Christe miseriarū nostrarū reparator, quibus te
laudibus efferemus ob tam singulare beneficium in nos his ver-
bis collatum. *Ego sum via, veritas, & vita.* Excita Domine corda
nostra, ut ad patrem per veram tui imitationē magna cum cura
& dili-

Isai. 64.

& diligentia proficisci incipiamus. Attendite autem dilectissimi- 21
mi horum verborum ordinem: prius enim viam, mox veritatē,
in fine verò vitam posuit, vt doceret neminem vitam assequi
posse, nisi prius per veritatē trāseat. Si Christianos omnes quid
quærant interrogaretis, vitam se quærere responderent, quam
per veritatem inuenient, si eam serio & diligenter quærunt.
Dic, obsecro, religiose quid quæris? quæro vitam: bene facis; sed
quamnam viam elegisti? Christi, inquires, vitam elegi, idē san-
ctæ religionis habitum recepi. Optimè, sed transitum verita-
tem esse scias, vt nimirum verus sis religiosus, Iesu Christi exem-
plum intueri paupertatis, obedientiæ, & castitatis: verum eius
esse imitatorē stude. Religiosum dixerūt aliqui dici à verbo relin-
quere, & illud religiosum appellari, quod est à rebus profanis
ob eius sanctitatem separatum. Monachus autem hominem so- 22
litarium significat, & à sæculari conuersatione remotum; & huc
D. Hiero. Diuus Hieronymus alludit, cum ad Heliodorum scribēs: Si es,
inquit, monachus, quid agis in vrbe? Si igitur tu solitarius es, ve-
rus es monachus: si rerum omnium humanarum affectum reli-
quisti, verus es religiosus; & ita per veritatem transiens, ad vitam
quæ sine caret, peruenies. Tu verò Ecclesiastice quid quæris?
Quæro, inquires, vitam per viam incedens regiam, quæ est Iesus
Christus, eius doctrina & exemplo. Optima quidem via, si per
veritatem transis, si verè Iesu Christi vestigia imitaris. Summus
enim hic Sacerdos secundum ordinem Melchisedech, eleemosy-
nas quidem recipiebat, sed non, vt maioratus institueret, non, vt
affines suos ditaret, non, vt voluptatibus, & delicijs se dederet,
sed in maxima semper puritate, & sanctitate vixit. Quare si vos 23
eum quantum in vobis est, imitami, facile, & tutè per veritatē
peruenietis ad vitam. O patres sacerdotes, per reuerentiam al-
tissimi illius Domini, quem vestris manibus quotidie tenetis, &
ore recipitis aduertite, obsecro, quodcunq; officium, & munus
in domo Dei, quamuis ex se infimum videatur, magnum tamen
esse, & sublime, & ab hominibus electis præstari æquum est. Di-
xit Deus: Elige duodecim viros singulos per singulas tribus, &
præcipe eis, vt tollant de medio Iordanis alveo duodecim duris-
simos lapides. Quid refert Domine viros electos esse, vt lapides
de flumine tollant? Nonne si baiuli hoc præstitissent, satis erat?
Hoc iussisse dico, vt significaret, quodcunq; officium, quāuis
vile

D. Hiero.
in epist. ad
Heliodo.

Iosue. 4.

24 vile & infimum, dummodo eius seruitium sit electos homines
requirere, vt septē diaconi Spiritu sancto & sapientia pleni cle-
cti sunt, vt ministrarent mensis. Quod si ad tam infima officia
in domo Dei exercenda homines eligere necessariū erat, quan-
to magis eligere opus erit ad sacerdotij munus, & ad sacrosancta
Ecclesiæ sacramenta administranda? Tu verò Iurisperite quid
quæris? quæro, inquires, vitam idē Salmanticæ tot annos literis
operam dedi, & per viam quæ Iesus Christus est incedere vellē.
At opus est te per veritatem transire, & eam te omnibus viribus
declarare sequi, & à mendacij & violentiæ viribus tueri: sed heu
dolor, quā pauci hanc veritatem sequuntur. Equos aliquos vi-
dere est, quorum ea est natura, vt ante quā fluminis aquam bi-
bant, eam pedibus turbent, cum ex se perspicua esset & lucida:
25 eadem solet esse aduocatorum & iurisperorum proprietas, qui-
bus si litem aliquam aqua clariorem committitis, ita eam argu-
mentorum & legum suarum ambagibus obscurant & turbant,
vt vix decem aut viginti annorum spatio clara & dilucida fieri
possit. Aquam turbant, vt eam sibi soli bibant, lucrum enim &
vtilitas illorum est, litigantium verò labor sæpe inutilis. Væ vo-
bis legisperiti, quia tulistis clauem scientiæ, ipsi non introistis, &
eos qui introibant, prohibuistis, dixit Dominus. O quot Iuris-
periti causa sunt, vt rudes & simplices condemnentur. Tu verò
nobilis, quid quæris? vitam (inquires) nonne me quærere vides?
quanam in re die ac nocte occupor, nisi lætam & delicatam vi-
tam in molli lectulo, in delicatis cibus, in omni voluptatum &
deliciarum genere quærens? aliam post aliam voluptatem que-
26 ro, & ita aliam vitam, quam beati viuunt, consequuturum esse
spero. Recede, recede frater ab hac via, quæ te ad inferni vi-
tam ducet, veritatis viam cape, quæ est Iesus Christus, & ita ad
beatam vitam dabitur peruenire: verus esto nobilis, & ea quæ
nobilem decent præsta, animi, scilicet, virtutem & fortitudinem
in prauis affectibus edomandis exercens: via enim per quam
ad interitum ruis nō nobilis, imò nec hominis, sed belluæ potius
via est. Sic eam appellat etiam Aristoteles: vita voluptuosa, est
vita pecudum, non hominum. Et Boetius: Si voluptates beatos
efficere possent, nihil causæ esset quin pecudes quoque beatæ fo-
re dicantur. Denique quotquot hic adestis, qui Christianos vos
esse profiteamini, & æternam vitam optatis, & quæritis, veritatis

Act. 6.

simile.

Luc. 11.

Aristo. 1.

Ethi. c. 1.

Boet. 3. de

consol. pro

sa. 7.

quæzio

quæso viam vt eam assequamini, eligite; id est, veros esse Chri- 27
 stianos curate illorum verborum memores quæ ait D. Paulus:
 Galu. 5. Qui Christiani sunt carnem suam crucifixerunt cum vitijs &
 I. Reg. 19. concupiscentijs. Cum milites Saul quærerent Dauid in eius le-
 ctulo, non inuenerunt, sed inuentum est simulacrum. Magna
 profectò Christianorum confusio vt in Christi lecto, id est, san-
 cta eius Ecclesia tot simulacra inueniantur, tot, scilicet, Christia-
 ni gratia & spiritu deslituti, eo quòd per hanc veritatis viam nõ
 transeant, & mortua tantum fide & exteriori quadam virtutis
 specie contenti sint. Gentilium historiæ narrant quod cum Gen-
 tiles templa sua dedicabant veros homines idolis sacrificabant,
 postea verò temporis progressu hominum simulacra offerebāt.
 Idem aliquo modo in Dei Ecclesia factum esse dici potest: na-
 scētis enim Ecclesiæ initio Deo se offerebāt veri homines Chri 28
 stiani, scilicet, veri & solidi gratia & spiritu viui: nunc verò sta-
 tuæ plurimi sunt & simulacra, figuram tantum & speciem san-
 ctitatis habent, existentiam verò ferè nullam. Pudeat igitur, di-
 lectissimi, statuas esse & simulacra, & veram tandem, & solidam
 virtutem serio amplectimini, & in ea constantissimè perseuera-
 te, donec ad æternam vitam peruenire detur: nam sine perseue-
 rantia virtute parum incepisse proficiet. De dæmone ait Chri-
 stus Redemptor noster: In veritate non stetit, quia non est veri-
 tas in eo. Optimè quidem incepit infelix; sed in ea, quã incepit,
 veritate non perseuerauit mendacij & falsitatis amator. Nõ hæc
 vobis, dilectissimi, via terenda est; sed ea, de qua Dauid sic ait:
 psal. 118. Legem pone mihi Domine viam mandatorum tuorum, & ex-
 quiram eam semper. Semper, inquit, quia quamuis lōgius quis 29
 per hanc viam progressus sit, plus tamen viæ illi reliquum est: &
 quia ante quàm ad mortis metam perueniatur, nunquam confi-
 stendū est. Quare de iusto ait Spiritus sanctus: Cū consumma-
 uerit homo, tunc incipiet. Per hanc viam duo hi Apostoli, quo-
 rum festiuitas hodierno die celebratur, tanta cum perseuerantia
 ambulauerunt, vt vitæ potius priuari voluerint, quàm ne mini-
 mum quidem punctum reuocari potuerint. Neque solum hanc
 ipsa viam sequuti sunt, verum etiam cæteros omnes, vt eam se-
 querentur, & verbis & exemplo docuerūt. Cū filios Israel nu-
 merari Deus iussisset, qui viginti annos excedebant, & ad arma
 idonei erant, compertum est fuisse sexcenta tria millia virorum
 quingenti

30 quingenti quinquaginta: quæ quidē multitudo opibus, viribus
 & armis potentissima exiguam omnino terrā & angustam, quæ
 Palæsthinæ angulus erat, acquisiuit, & eam magno cum labore:
 & tamen Deus potentiam suā in ea ostendisse dicitur. At quan-
 to veriùs dici poterit, Deū potentiā suam in suis Apostolis osten-
 disse, qui numero tam pauci, viribus tam infirmi, verbis tantum
 de vniuerso terrarum orbe triumpharūt, & res adeò difficiles, vt
 sunt sacrosancta fidei mysteria, ita hominibus persuaserunt, vt
 plurimi corpus diuersis tormentorum generibus obijcere mal-
 lent, quàm a semel suscepta veritate deficere. Ita, vt meritò Di-
 uus Paulus dixerit: Infirma mundi elegit Deus, vt fortia quæq; 1. Cor. 1.
 confundat. Ab eo igitur, qui tantam infirmis fortitudinem præ-
 bet, humiliter & deuotè petamus, vt eam nobis quoque præbe-
 31 re velit: ita enim per veritatis viā perueniemus tandē ad æternæ
 vitæ gloriam: ad quam nos perducatur Iesus Mariæ filius, Amen.

In eodem festo S. S. Aposto- lorum Philippi & Iacobi Concio Secunda.

*Dixit Iesus discipulis suis: Non turbetur cor ve-
 strum. Ioannis. 14.*

I O Q V E N S. Dominus cum muliere illa Sa-
 maritana iuxta puteū spiritualem aquā, quæ gra-
 tia est & humanarum rerum sitim extinguit, plu-
 ri mum commendabat. Illa verò rudis adhuc &
 spiritualium rerum ignara de hac aqua terrena lo-
 qui eum existimabat, quare obstupefacta dicebat: Dñe neq; in
 quo haurias habes & pute⁹ altus est: vnde ergo habes aquā viuā?
 Mox verò dixit: Dñe da mihi hanc aquam, vt non sitiam, neque
 veniam huc haurire. Idem inter Christum Redemptorem no-
 strum, & suos discipulos in toto hoc Euangelio accidisse videtur.
 Nā cū de via, id est, de morte, per quā ad æternū Patrē profectur⁹
 erat, loqueretur, vt homines adhuc rudēs de via aliqua corporali
 eum

eum loqui existimabant. In quo plurimum celestis Domini benignitas elucet, qui cum hominibus tam ignavis & insipidis tanta cum patientia & suauitate loquebatur, quod mundi sapientes scientiæ opinione inflati nequaquam præstitissent. Et ut hoc clarius intelligatis verba ipsa Redemptoris animaduertite, quibus eos consolabatur, dicens: *Non turbetur cor vestrum, neque formidet: creditis in Deum, & in me credite.* Nam cum ipse, qui tanto vos amore prosequor Deus sim, quidnam vobis nocere poterit? Quamuis autem nunc à vobis per aliquod temporis spatium discedo, hoc non sine causa esse scitote, neque sine magna vestrum omnium vtilitate: quia, *In domo Patris mei mansiones multe sunt.* Neque vestrum aut instorum aliquis in eas admitti poterit, nisi ipse præibo. Hoc significauit David eius nomine dicens: *Educ de custodia animam meam ad confitendum nomini tuo; me expectant iusti donec retribuas mihi.* *Quamobrè, Non turbetur cor vestrum, quia vado parare vobis locum.* Hæc omnia cum de via aliqua terrena dici existimarent discipuli. *Dicit ei Thomas, Domine nescimus quo vadis, & quomomodo possumus viam scire?* Et quoniam his verbis, tam terminum viæ, quam viam ipsam quærebant, ut vtriq; quæstioni responderet, dixit se & viam esse, & viæ terminum: quia cum in eo duæ sint naturæ, diuina & humana, quoad humanam via est, quoad diuinam finis æternus, quoad humanam via est, quoad diuinam vita: quia per eius merita, si debita dispositio præcedat, gratia nobis communicatur ad veram vitam consequendam. Et ideo addidit: *Nemo venit ad Patrem, nisi per me.* Prima igitur ratio, qua eos, ne turbarentur animare voluit, fuit: *Creditis in Deum, & in me credite.* Quia salutis, iustificationis, & fortitudinis nostræ in aduersitatibus initium in fide consistit. Quod, ut intelligatis, notate ex Diuo Paulo dicente: fidem esse rerum sperandarum substantiam, hoc est, totius ædificij spiritualis fundamentum & radicem. Ex quo inferitur, quemadmodum agricolæ arborum radices magna cum cura excolunt, quia inde in arborem omnis emanat vtilitas; ita etiam cum fides sit radix, hæc plurimū bonorum operum exercitatione alenda, & colenda est. Nam, ut idem Diuus Paulus ait: *Habebimus mysterium fidei in conscientia pura, quæ non solum consistit in fide, sed etiam in opere: secus enim, ut ait Diuus Iacobus, dæmones credunt, & contremiscunt. Tu credis in filium Dei? bene facis; sed plus præstant dæmones,* qui

Psal. 141.

Hebr. 11.

simile.

1. Tim. 3.

Iacobi. 2.

5 qui non solum credunt, sed etiam contremiscunt. Tu verò quamuis credas in Deum, non solum eum non times, verum etiam despicias, & contempnis. Quò igitur nomine, o infelix, appellandus eris, si ipsismet dæmonibus aliquo modo deterior es? Utinam rationis huius vim intelligeretis, profectò ea fide, quam profitemini tales esse puderet. Fides itaque fundamentum est. Quare quem admodum qui ædificium aliquod euertere vult, à tecto opus aggreditur; mox ad parietes, & tandem ad fundamentum deuenit: ita etiam diabolus, ut spirituale animæ ædificium euertat, prius virtutes & spiritualia dona tollere nititur, ut tandem fundamentum, quæ est fides tollat. Quare cautè, dilectissimi, vitæ rationem attendite; morum enim & vitæ deprauatio ad impietatem, & infidelitatem via esse solet. Verba illa, quibus Idumæi Babylonios ad vrbs Hierusalem euerfionem hortabantur, scilicet, *Exinanite, exinanite vsque ad fundamentum in ea, de dæmonibus explicari possunt mutuò se ad animæ euerfionem incitantibus, quasi dicant: Non gratiã tantum amittat, & merita, sed donec fundamentum quæ est fides amittat, eam persequimini.* Hieremias etiã de Hebræis quibusdam, qui fidem in peccatorum suorum poenã amiserant, sic ait, *Qui oblitus est mei populus meus impingentes in vijs suis, & in semitis sæculi, ut ambularent per eas in itinere non trito.* Attendite ut dicat, in vijs offendisse, in quibus nati & educati erant, quas semitas sæculi vocat, id est, antiquas, patrum & maiorum suorum vestigijs impressas. In ijs autem offendisse, ait, & in itinere non trito ambulauisse, nouas sibi opiniones excogitantes, ut nostris temporibus quam plurimis contigisse videmus, qui antiquis Ecclesiæ sanctæ semitis relictis nouas secuti sunt diaboli fraude decepti. Maximum hoc Dei supplicium est, ut quis tantam in se vim, & facilitatem ad fidem mendacijs, & erroribus præstandam sentiat, ac si certissimæ essent veritates. De hoc supplicio idem propheta Hieremias ait: *Ecce peruenit gladius vsque ad animam.* Supplicia, quibus corpora puniuntur facilia sunt, quia sæpè etiam animæ vtilia: ea verò supplicia, quæ vsque ad animam perueniunt à nobis, quæso, Deus auertat. Peruenire gladium vsque ad animam, Diuus Hieronymus declarat esse cum virtus in ea nulla relinquatur, neque solum charitate, verum etiam spe & fide destituitur. Quam ob causam in moribus vestris emendandis cauti obsecro estote dilectissimi, ne in se-

simile.

Psal. 136.

Hierc. 18.

Hierc. 4.

D. Hierc.

uerissimam hanc poenam, quis vestrum incurrat. Magna enim profecto stultitia est, hac, quam profitemur, fide, ita, ut vivimus vivere. Nihil mirum est si quis in precipitium aliquod decidat, eò quòd illud in tenebris constitutus videre minimè posset; sed illud videre & sponte se eo proijcere, hoc admirationem parit. O amentia diabolica! Verbis quotidie fatentur omnes hoc cæli iter esse, illud verò gehennæ: omnes cælum optant & petunt, & tamen sponte ad interitum ruunt: quidnam tantæ amentix addi potest? O quam verè David aiebat: Bonitatem, & disciplinam, & scientiam doce me: quia mandatis tuis credidi. Fidei præmiũ hoc loco à Deo Propheta petit, quasi diceret: Domine credidi, persolue mercedem, quæ fidei meæ valorem & ætimationem tribuat. Idem & nobis, fratres, petendum est, ut quandoquidem in eum iam credidimus, id nobis det quod fidem perficit. Alieno exemplo discamus, & aliorum supplicium cautiore nos faciat. In Hebræo textu Prouerbiorum sic legitur: Derisorem percuties, & simplex ingeniabitur: hoc est, cum bonus supplicij alicuius exemplum videt statim ingenia, ut sibi caueat excogitare solet. Quam igitur equum esset, ut nunc tot supplicijs, quibus diuina iustitia varias afficit nationes cautiore nos redderemur, ne idem nobis aliquando contingat? Hoc igitur posito fidem totius ædificij spiritualis fundamentũ esse facile intelligetis. Quare Diuus Paulus dixit: Iustificati gratis per gratiã ipsius, per Redemptionem, quæ est in Christo Iesu, quæ proposuit Deus propitiatorem per fidem in sanguine ipsius. Fidem prius posuit. Primum, ut Iesu Christi sanguinem, quo à peccatis nostris loti sumus honoraret. Secundò, quia fides iustificationis est fundamentum & origo: nam ex fidei lumine, nisi nostra culpa, & arbitrij nostri libertate impediatur, cætera omnia quæ ad illam necessaria sunt utcunq̃ nascuntur. Dum docet Christum Dei filium suo nos sanguine redemisse, & suorum meritorum nos fecisse participes, pios omnes motus, qui ad iustificationem requiruntur, in anima excitat, nisi nos ipsi diuinæ huic luci repugnemus. Excitat amorem, quo eum, ut Redemptorem nostrum amemus: excitat fletum & dolorem, quo commissa peccata deploramus; excitat firmum & stabilem, nunquam posse peccandi propositum. Et his omnibus, quasi condimentis, quæ fides secum non impedita adducit, impetramus iustificationem.

ificationem. Nam quemadmodum nonnulli sunt cibi, qui quãuis ex se vtilis sint, debent tamen quibusdam condimentis gustui grati effici: ita etiam fides, quamuis informis, & sine gratia Dei donum sit, debet tamen spe, charitate, & alijs penitentix virtutibus quodammodo condiri, ut & animæ utilis & Deo grata sit. Hac de causa primum, quod in hoc Evangelio Redemptor noster proponit, est: *Creditis in Deum, & in me credite.* Qui verus homo existens, verus etiam Deus sum: & ita, ut homo, sum via, quia propter mea merita iustificationem gratiosè recipitis. At verò ut Deus & idem Deus cum Patre vita sum: qua, si per veritatem, quæ est diuinæ legis obseruantia, transitis, in æternum perfruemini. Est præterea Christus Iesus via ad Patrem, quia nobis Patris præbuit cognitionem, ut Diuus Ioannes affirmat, dicens: Pater manifestauit nomen tuum hominibus. Est etiam via ad Patrem, quia nos docuit viam, per quam ad Patrem proficisceremur, quod beneficium promiserat Deus per Isaiam, dicens: Erant oculi tui videntes præceptorem tuum, & aures tuæ audient verbum post tergum monentis: hæc est via ambulante in ea, & non declinetis, neque ad dexteram, neque ad sinistram. Et hoc munere per suos ministros semper fungitur Ecclesia, donec fiat quod Diuus Paulus ait: Cum traderit regnum Deo & Patri, cum euacuauerit omnem principatum, & potestatem, & virtutem; oportet autem illum regnare, hoc est, cum electi omnes salui erunt. Hinc intelligetis quonam deuotionis & venerationis affectu concionatores Evangelici audiendi sint, cum per eos ipsemet Iesus Christus verus Deus loquatur. Hinc etiam colligere possunt, quonam spiritu ipsimet concionatores loqui debeant, quandoquidem talem, ac tantam sustinent personam. Quare ea verba Isaiz, quæ ad literam de Christo Redemptore nostro dicuntur: Dominus dedit mihi linguam eruditam, ut sciam sustentare eum, qui lapsus est verbo, de prædicatoribus etiam dici possunt: qui verbis tali, ac tanto amoris igne incensis, & tanta sapientia plenis prædicare debent, ut de illis dicere auditores possint, Deus per eos loquitur, & appareat in pulpita ascendere, non, ut eruditionis & eloquentiæ opinionem Dei verbo acquirant, sed, ut sustentent eos, qui

lapfi sunt verbo. Ait præterea Iſaias: Erigit manè, manè erigit 14
 mihi aurem, vt audiam quaſi magiſtrum. Cur bis idem verbum
 repetit? (Nihil enim à Spiritu ſancto temerè, & ſine cauſa dici
 credendum eſt) nimirum, vt vehementiſſimam concionatoris à
 rebus humanis ad contemplationis ſublinitatem ſignificet ele-
 uationem. Solet enim ſacra Scriptura verba iterare, vt plus rem,
 de qua agit, commendet. Quare cogitare concionator debet hæc
 ſibi à Deo verba dici: Surge, ſurge o concionator mane, & concio
 nandum hodie tibi eſſe cogita. Recordare quoniam pretio meus
 filius Ieſus Chriſtus has animas emerit. Attende curam & dili-
 gētiam, qua vt ſolet agricola, quàm maturè ſurgit cum vineam
 fodere debet, aut arbores ſerere, aut terrā arare & colere. Surgit
 manè, vt vaſculum ſuum aqua impleat, & ligonem & aratrum
 ad opus præparet: tu verò non ſurges vt cor tuum ad grauiffimū 15
 hoc prædicationis opus diſponas, & amore & deuotione orando
 impleas? O ſupreme & cæleſtis concionator Ieſu Chriſte, per ſu-
 blimem illam charitatem, qua homines viam ad Patrem docui-
 ſti, rogamus te, vt Eccleſiæ tuæ tanti ſpiritus & efficaciz prædi-
 catores concedas, vt eorum verbis, & exemplo animæ ad te con-
 uerſæ per diuinę legis viam incedant. Itaque vna ex cauſis, pro-
 pter quas Redemptor noſter via appellatur, eſt ab effectu; quia
 legem nobis dedit, per quam ad Patrem proficiſceremur.

Antea verò dixerat: *In domo Patris mei manſiones multe ſunt.* Vt
 nos maiori cum diligentia per hæc viam incederemus. Et vt hoc
 intelligatis, notate cæli regnum domum Patris appellari: cuius
 tanta eſt amplitudo, vt D. Vincentius dicat, vnumquemq; bea-
 torū plus ſpatij in cælo habiturū eſſe, quàm inter Orientē & Oc- 16
 cidentē interponitur. Cæli enim ſtellati tanta eſt magnitudo, vt
 ad totū circulum cōficiendū, quem luna viginti & octo dierum
 ſpatio conficit triginta & ſex annorū millibus opus eſſet, hoc ve-
 rò cælū Emphyreo cōparatum, eſt tanquā anguſtiſſima aliqua ſe-
 mita: tantū autem à terra diſtat, vt ſi molaris aliqua rota inde de-
 mitteretur, per mille & quingentos annos huc peruenire mini-
 mē poſſe nonnulli affirmant. O amplitudo admirabilis, quam
 habent beati in cæleſti illo domicilio. Deduc nos obſecro Do-
 mine ex terræ huius anguſtijs ad latos illos, & ſpatioſos cæli
 campos. Eſt enim, dilectiſſimi, mundus hic noſter aded angu-
 ſtus, vt merito anguſto pauperis alicuius lectulo com-
 parari

Vincenti⁹

17 parari poſſit, in quo plurimi iacere ſolent. Hic ſtragulum ab alte-
 ro ſibi eripi conqueritur, ille lintheum rapi & nudum ſe relinqui
 clamat: alter dum incautè volutatur ſocium expellit: & ita per-
 petua pugna eſt, & perturbatio. Eodem modo fora & auditoria,
 querelis implemus, mutuò de dote, de maioratu, de legitima, de
 hæreditate, & huiuſmodi rebus litigantes. Reges verò, vt regna
 ſibi mutuò rapiant quantum laborant? quia nimirum hominum
 animis & deſiderijs, vniuerſus terrarum orbis anguſtiſſimus eſt.
 In ampliſſimo igitur illo beatorum domicilio diuerſæ manſio-
 nes ſunt, id eſt, diuerſi gloriæ gradus. De his manſionibus loque-
 batur David, dicens: *Quam dilecta tabernacula tua Domine vir- 18*
 tutum, concupiſcit & deficit anima mea in atria Domini. Hoc
 eſt, extra ſeipſam manſionum illarum deſiderio rapitur anima
 mea, & ſola cogitatione liqueſcit. Vtinam eas nobis aliquando vi-
 dere concedatur: tunc enim eos, qui de beatitudine illa loquuti
 ſunt, minus quàm re ipſa eſt, dixiſſe intelligemus. Quamuis au-
 tem diuerſæ ſint manſiones, & varij gloriæ gradus, vt eleganter
 demonſtrant Sancti Patres, Auguſtinus & Gregorius: nihilomi-
 nus tamen ſuiſquiſque gradibus contentus eſt, & quoad deſide-
 rium omnes æquales ſunt: quia nemo maiorem ea, quam habet
 gloria, optat. Sed vt Diuus Auguſtinus ait: *Beatus habet quic- 19*
 quid vult. Ex verbis illis Diui Pauli: *Oculus non vidit, nec au-
 ris audiuit, nec in cor hominis aſcendit quæ præparauit Deus di-
 ligentibus ſe: nobis autem reuelauit Deus per Spiritum ſanctū:*
*Spiritus enim omnia ſcrutatur etiam profunda Dei, ex his in-
 quæ, verbis duo inferuntur. Primū beatorū lætitiæ æqualitas, quæ
 ex eo procedit. Quia cum quiſque gloriæ gradus maius ſit bo-
 num, quam quilibet cogitare aut optare poſſit, ſequitur vnum-
 quemque beatorum quocumque gloriæ gradu acquieſcere. Di-
 uus Antoninus Florentiæ Archiepiſcopus refert in quodam Di-
 ui Baſilij monaſterio monachum fuiſſe, qui à Deo aſſiduis preci-
 bus petebat, vt in hac vita aliquam vel minimam cæleſtium vo-
 luptatum partem ſibi præguſtare liceret. Impetrauit hoc tandem
 à Deo vir ſanctus, & ab Angelo monitus, vt in deſerti ſolitudi-
 nem ſe conferret, paruit. Cùmque ibi magno deuotionis affectu
 oraret, auem quandam pulcherrimam ſuauiſſimè ex arbore ad
 cæleſtis muſicæ ſimilitudinem canentem audiuit: & rei noui-
 tate extra ſeipſum arreptus vix canere incepiſſe illi viſa eſt, cùm*

psal. 83.

Auguſti.
 de ſancta
 virginitate,
 ca. 26.
 & tract.
 67. in loã.
 ante me-
 diū. tom. 9
 Gregor. li-
 bro. 4. mo-
 ra. c. 42.
 Auguſti.
 13. de tri-
 ni. c. 5. &
 6.
 1. Cor. 2.
 D. Ante.

iam silebat. Qua de causa tanta in eius animo tristitia consequu-
ta est, ut lachrymans in monasterium reuersus sit: quo cum per-
uenisset nullum ex ijs quos discedens reliquerat monachum in-
uenit. Quare religiosorum librum consulens, centum & sexagin-
ta annos a monasterio se abfuisse comperit. Ut caelestis musicae
suauitatem intelligatis; quae si ita animos nostros tanta voluptate
perfundit, quid faciet ipsamet Dei visio, & eiusdem dilectio
in qua beatitudo consistit? Secundum, quod ex verbis illis Di-
ui Pauli inferitur, est, hanc esse causam, cur res sit tam difficilis ho-
minibus persuadere, ne huius vitae bona, vera esse bona existi-
ment, quia cum humana ratio & naturae lumen maiora bona ostē-
dere, nec sciat, nec possit, semper in hac opinione perseverant,
haec bona praestantissima esse & optima cogitantes. Et hinc fit,

Psal. 16.

quod oculos suos statuerunt declinare in terram, ut ait Regius 28
Psaltes: Quia eo usque eos ratio docet, & naturale lumen, & eo
magis, quia diabolus res nobis temporales proponit, & in sensua-
litate speculo, quod maiores eas repraesentat, ostendit: gloriae au-
tem bona non fidei speculo, sed humano appetitu nos spectare
vult. Si enim caelestia, & terrena per speculum fidei contempla-
remur, illa maxima haec exigua repraesentari videremus. Hac de
causa dilectissimi, hoc fidei speculum ante oculos semper vos ha-
bere vellem, ut bonis his visibilibus contemptis, inuisibilia que-
reretis, magnam ea assequendi spem habere conantes: haec enim
magnam animo vim praebet, ne in aduersitatibus perturbetur,
& per virtutis viam magna cum alacritate excurrat. Hoc mirifi-
ce declarat David, bona enim quae a spe emanabant, fatetur his

Psal. 118.

verbis: Anima mea in manibus meis semper, & legem tuam non 22
sum oblitus, id est, anima mea in magno semper periculo versa-
tur, & tamen nunquam legis tuae obliuisci possum: neque solum
meam infirmitatem supero, verum etiam daemonis fraudes, &
quas mihi peccatores eius persuasionem tendunt, insidias. Et ideo
posuerunt, inquit, peccatores laqueum mihi, & de mandatis tuis
non erravi: neque hoc solum, verum haereditate acquisivi testi-
monia tua in aeternum, quia exultatio cordis mei sunt. Hoc est,
tantum me in legis tuae praecipis exercui, ut ea tanquam perpe-
tuam quandam haereditatem habeam, quia ita sunt exercitatio-
ne suauia, ut cor meum maxima laetitia & voluptate perfun-
dant. Sed quisnam, o vir sanctissime, tantorum bonorum fons?

Ipsemet

23 Ipsemet fontem indicat, cum ait: Inclinaui cor meum ad fa-
ciendas iustificationes tuas in aeternum, propter retributionem.
Retributionis & praemij spem fontem esse affirmat; nam de
gloriae praemio & retributione loqui ex Diui Hieronymi trans-
latione patet, quae sic habet, propter aeternam retributionem.
O spem suauissimam! o spem amabilem! foelix anima illa &
beata, quam tot ac tantis bonis exornas. Verum enumerans
Diuis Paulus ad Romanos Spiritus sancti dona, inter ea spem
recenset, dicens: Spe gaudentes: quo significat donum esse
spem, ex quo gaudium in tribulationibus nascitur. Quam ob-
rem, si spem habere volumus, necessario petenda est a diuino
hoc spiritu, qui eam deuotis suis fidelibus communicare solet.
Hinc intelligetis quanto cum artificio agens Redemptor no-
24 ster de caeli via, diuersas in caelo mansiones esse, id est, diuersos
gloriae gradus manifestarit, ut, scilicet, eam assequendi spe per
hanc viam festinarem, ex illis mansionibus nobiliores & po-
tissimas assequi contendentes.

Rom. 12.

Cum toties Dominus de patre loquutus esset, dicit ei Phi-
lippus: Domine ostende nobis Patrem & sufficit nobis. Dicit ei Iesus: Tan-
to tempore vobiscum sum, & non cognouistis me? Philippe, qui videt me,
videt & Patrem meum. Hoc est, si pater meus humanam carnem,
ut ego assumeret, cum vnus vnus essentiae, vnus intellectus, &
vnus voluntatis Deus simus, nihil plus corporeis oculis videretis,
quam nunc videris: quia quicquid ipse facio, quicquid dico, ipse etiam
praestaret, & diceret: ita natus esset, ita vixisset, ita mortuus esset,
ut ego moriturus sum. Existimate, cum me videtis, Patrem etiam
25 hominem factum videre: Quia ego in Patre, & Pater in me est. Hoc est,
vnus substantiae, vnus intellectus, & voluntatis sumus, quamuis
simus personae distinctae: & hoc ita esse: Propter opera ipsa credite.
Admirabile hoc testimonium est, quo haec veritas certissime, &
indubitate probatur. Fingite quod Christum in cruce positum,
& iam iam morientem quis vestrum videns, & quisnam esset igno-
rans ab eo quereretur, dicens: O homo tot tormentorum generi-
bus lacerate, quid in hac cruce positus cogitas? Ipse vero haec
responderet: Cogito rerum, quae paulo post subsequi debent,
mutationem, & me quem nunc deceptorem, & plebis se-
ductorem existimant, tanquam verum Deum adoraturos esse.
Cogito mihi faciendum esse, ut homines tantam opinionum

F 4 & reli-

& religionum diuersitatem vnica Euangelij lege recepta abij- 26
 ciant. Cogito persuasurum me hominibus esse illud, quod tan-
 quam bonum approbant & sequuntur, vt sunt voluptates, vltio-
 nes, diuitiæ, & cætera huiusmodi contenant, quod verò vt malū
 fugiunt paupertatem, scilicet, famem, cōtemptum, & alia pœni-
 tentiæ opera in posterum amplectantur. Cogito hominibus me
 persuasurum esse, vt res adeò difficiles, vt sunt sanctissimæ Tri-
 nitatis mysterium, verbi diuini incarnatio, sanctissimum altaris
 Sacramentum, & alia Christianæ religionis mysteria constan-
 tissimè credant. Cogito duodecim me tantum hominibus rudi-
 bus & simplicibus, imperatoribus bellum esse & regibus illatu-
 rum. Et quamuis nunc mortis timore deterriti omnes me reli-
 cto aufugerint, ijs tamen tantam fortitudinem, & constantiam
 prebebo, vt vniuersum terrarum orbem mihi subiecturi sint. Im 27
 peratores verò & Reges fœlices se & beatos existimabunt, cum
 vel minimam vestium, quibus corpora sua contexerunt, partem
 habebunt. Cogito crucem hanc, quæ hucusque ignominiosa fuit,
 post hac esse in tanto honore futuram, vt eam Reges & Pontifi-
 ces capitibus suis imponant, & tanquam salutis vestræ instru-
 mentum adorent. Cogito non modo viros fortes & prudentes,
 sed senes quam plurimos infirmos, teneras virgines, & pæros
 magna esse constantia crudelissima mortis genera pro fidei con-
 fessione subituros. Hæc omnia nulla est hominum potētia, quæ
 præstare possit, imò nec ipsi beatissimi & Angelici spiritus, sed
 vnus tantum Deus. Et quoniam Christum crucifixum hoc præ-
 stare potuisse videmus: sequitur hoc certissimum diuinitatis suę
 fuisse testimonium. Et ita quamuis per opera, quæ antea fece- 28
 rat, meritò dicere poterat, propter opera ipsa credite, idem etiã
 dici potest propter opera, quæ postea fecit. Diuus Philippus hanc
 veritatem ita credidit, vt postquam eam diu prædicauit, lapidari
 se, crucifigi, & occidi, vt eius testimonium præberet, permisit.
 Quare Redemptoris nostri imitatione per crucem transiit ad
 gloriam; ad quam nos perducatur idem Iesus Mariæ filius, Amen.

In

¹ In festo Inventionis S. Crucis.
 Concio Prima.

*Erat homo ex Pharisæis Nicodemus nomine, prin-
 ceptus Iudæorū: hic venit ad Iesum nocte. Ioan. 3.*

² VM noctu & secretò ad Dominum Nicodemus ve-
 nit, publicum se esse eius discipulum pudere ostēdit.
 Quæ in re plurimos hodie habet imitatores. Nonnul-
 los enim videbitis Euangelicæ vitæ amatores, sed hu-
 mano quodam timore impediri, & pudore quodam reprehensio-
 ne digno. Sanctis charitatis, & humilitatis exercitijs, cum pos-
 sunt occupantur, sed videri pudet. Hi nocte veniunt ad Iesum,
 cum die, idest, publicè venire non audeant. O hominum effēmi-
 nata infirmitas, quos bonos esse pudet. Iniurias optant ignoscere
 & ne timidi existimentur non audent. Parci & moderati in vi-
 ctu & in vestitu esse cupiunt, & auaritiæ opinionem formidant.
 Diuina sacramenta frequentare vellent, sed hypocritæ appellari
 nollent. Inter præcipua artificia, quibus Diabolus ad animarum
 expugnationem vti solet, illud est, quo vsus est Holophernes ad
 ciuitatem Bethuliam expugnandam: de quo dicitur: Porro Ho-
 lophernes reperit, quòd fons qui influebat aquæ ductum, extra
 ciuitatem dirigeret: & incidi præcepit, ne aqua, qua se in vrbe su-
 stentabant, eò ingrederetur: quare Bethuliæ ciues aquæ penur-
 ria laborantes cogitare de deditioe ceperunt. A qua, quæ animę
 nostræ ciuitatē sustentat, est gratia diuina: canales verò, & aquæ
 ductus, per quos hæc aqua deriuatur sunt ecclesiæ sacramenta.
 Hos aquæ ductus conatur Dæmon incidere, & diuertere: his
 quidem, ne in ea credant persuadens, vt hereticis: alijs verò ne sal-
 tem ijs vel deprauatione, vel pudore vtantur, ita enim facilè se
 hanc urbem expugnaturum existimat. Quapropter cauti obse-
 cro estote dilectissimi, ne vos Sathanas fallat. Publicos Iesu Chri-
 sti discipulos & seruos esse ne pudeat Diuum Paulum imitantes,
 qui ad Romanos, Non erubesco (inquit) euangelium: virtus, 3
 enim Dei est in salutem omni credenti. Et quemadmodum pu-
 blicè

Judith. 7.

Rom. 1.

blicè Euangelium prædicare, & profiteri non erubescerat, ita
 1. Petr. 2. nec eius præcepta seruare. Hoc Diuus Petrus monet, dicēs: Cha-
 rissimi, obsecro vos tanquam aduenas, & peregrinos, abstinete
 vos à carnalibus desiderijs, quæ militant aduersus animam, con-
 uersationem vestram inter gentes habentes bonā, vt in eo quod
 detractant de vobis, tanquam de malefactoribus, ex bonis ope-
 ribus vos considerantes, glorificent Deū in die visitationis. O si
 hæc verba in cordibus vestris inprimerentur: profectò qui de-
 uotos vos humiles & veros Dei seruos viderent, vestrā potius ad-
 mirarentur virtutem, quam vituperarēt. Et dicerent: Nonne vi-
 des hominem illum, qui lasciuus, superbus, & insolens erat, quā
 mutatus sit? quam humilis? quam castus? Nōne vides mulierem
 illam, quæ antea impudica, & profana erat, quā honesta, quā
 modesta, quā pudica sit? Benedictus & glorificatus sit Deus, 4
 qui tales in animis hominum operatur effectus. Magna profe-
 ctò confusio, vt malos, malos esse, & videri non pudeat, boni ve-
 rò Deo seruire, & in virtute exerceri erubescant. Qui me eru-
 buerit, ait summa veritas, & meos sermones, huic filius hominis
 erubescet, cum venerit in maiestate sua. Non erat ex hoc nume-
 ro sanctus ille Propheta Dauid, qui dicebat: In medio Ecclesiæ
 laudabo te. Cum Deus iussit Moysi, vt ex vniuersa illa mul-
 titudine septuaginta viros sibi coadiutores eligeret, Congrega-
 dixit, septuaginta senes, quos tu nosti quod senes sint. In quo
 apertè se velle ostendit, vt viri essent boni, & boni exteriori
 etiam exemplo existimarentur. Neque solum gloriosum nobis
 esse existimare debemus externa virtutum exempla præbe-
 re, verum etiam iniurias & aduersitates publicè Dei amore 6
 perferre. Nullus vnquam Imperator tantum sceptro, & co-
 rona superbuit, vt gloriosus Apostolus Diuus Paulus cathenis
 se vinctum esse, pro Iesu Christi confessione gloriabatur. Qua-
 re, dixit: Propter spem enim Israel cathena hac circūdatus sum.
 Et ad Ephesos: Ego Paulus vinctus Christi Iesu, Et alibi, Obse-
 cro vos ego vinctus in Domino. Et ad Timoth. Noli erubescere
 testimonium Domini nostri, nec me vinctum eius. Hac de causa
 Diuus Ioannes refert, cū Angeli quidam terram vastare vellēt,
 alterum se Angelum vidisse, hæc verba dicentem: Nolite nocere
 re terræ, & mari, neque arboribus; quoadusque signemus ser-
 uos

Luc. 9.

Psal. 21.

Num. 11.

Act. 8.

Ephes. 3.

1. Cor. 4.

2 Tim. 1.

Apoc. 7.

7 uos Dei nostri in frontibus eorum. Attendite mysterium: ser-
 uos Dei in frontibus signatos ait esse debere: non in si-
 nu, sed in fronte & publicè, sanctissimum crucis signum ap-
 parere debet. Quod si ex publicis operibus inanis interdum
 gloria existere solet, pugnete viriliter eorum gloriam Deo
 deberi considerantes: qui & voluntatem excitat, vt incipian-
 tur, & vires præbet vt perficiantur. Si vulgaris aliquis sa-
 crista sacris indutus vestibus, & crucem manibus gestans, simile.
 eò quòd humi omnes prostratos crucem venerari videret,
 ideò inani gloria inflatus eum sibi honorem adscriberet, non-
 ne meritò existimaretur ineptus? Ita profectò: quia cruci, &
 non ipsi sacristæ honor præstatur, quod verum esse ex eo
 intelligitur, si crucem & ornamenta deponat. At maior pro-
 8 fectò stultitia est honore, qui bonis operibus præstatur, su-
 perbere: cum præcipuum, quod in illis est, Deo debeat: qui
 si sufficientia vos priuaret & gratia, nihil omnino gloria
 dignum faceretis. Quare nihil est cur animus inani gloria infle-
 tur: sed potius cum Diuo Paulo dicendum: Regi seculorum im-
 mortali & inuisibili, soli Deo honor & gloria in secula seculo-
 rum, Amen. I. Tim. 1.

Venit igitur Phariseus ad Iesum nocte, dicens: Rabbi scimus, quia
 à Deo venisti Magister: nemo enim potest hæc signa facere quæ tu fa-
 cis, nisi fuerit Deus cum eo. Quibus verbis exiguam fidem osten-
 dit, cum nihil plus illi tribueret, quam homini alicui iusto
 & sancto. Quare reprehendi meritò à Domino poterat: & ta-
 9 men eum verbis suavissimis & amore plenis excepit, occa-
 sionem ex parua illa dispositione sumens, vt eum paulatim
 Euangelij doctrina illustraret. Hoc ipsum quotidie præstare
 solet: imperfectiones enim quam plurimas dissimulans, quod-
 cumque bonum, vel exiguum, quod in nobis videat acci-
 pit, vt animas nostras paulatim perficiat. Hoc sponsa illa Cant. 5.
 adeò occlusa significabat. Nam cum clausa esset ianua, di-
 lectus misit manum suam per foramen: quo significatur per
 minimum quodque foramen & dispositionem, quam Deus
 in anima inueniat, diuini sui fauoris manum immittere,
 vt anima hoc auxilio corroborata aditum facilius illi præ-
 bere possit. Quod cum ita sit dilectissimi, qui ita vos
 ad

ad malum prorsus videtis, & tam altas in peccatis egisse radices, rō
 vt nulla salutis vestræ via vobis esse videatur, ex intimo saltem
 cordis emittite interdum magno cum dolore suspiria: hæc enim
 solent esse foramina, per quæ manum Deus immittit, & exigua
 hac dispositione vos paulatim peccatorū vinculis liberabit. Hoc
 præterea docet nos, vt alter alterius imperfectiones patienter
 perferamus, & si quid reprehensione dignum est, magna cum
 mansuetudine reprehendendum esse, & non statim, vt multi so-
 lent, verborum, & iniuriarum strepitu fulminandum. Quod
 etiam Diuus Paulus admonet his verbis, Fratres, si præoccupatus
 fuerit homo in aliquo delicto, vos qui spirituales estis huius-
 modi instruite in spiritu lenitatis, considerans te ipsum, ne & tu
 tenteris: hoc est, recordare vel simile quid fecisse, vel certè facere
 aliquādo posse. Et Eccle. dicit: Nō incēdas carbones peccatorū ar-
 guēs eos: & ne incendaris flāma ignis peccatorū illorū. Quo in lo-
 co monemur, quòd qui propter proximi peccata iracundiæ flam-
 mis incēditur, quos conuertere debet, ira eos quoque & indigna-
 tione accendens præuertit. Præterea cū ait Spiritus sanctus:
 Non incendas carbones, opportunitatem ad peccata corrigenda
 necessariò seruandam esse docet. Nam quemadmodum, cū po-
 tio aliqua, si suo tempore detur utilis est: si verò aut temporis
 ratio non seruetur, aut infirmi vires excederet morbum auge-
 re, vel etiam insanabilem reddere posset: ita etiam reprehensio,
 & correctio, nisi opportuno tempore fiat, aut nimis aspera sit,
 nocet potius quàm prodest. Exploratores à Moysē ad Promis-
 sionis terram explorandam missi, reuersi dixerunt: Terra, quā
 iustitiamus, deuorat habitatores suos: ibi vidimus monstra quæ
 dam filiorum Enach, de genere Gigantæ, quibus comparati
 quasi locustæ videbamur. Quæ cum audirent Hebræi flere &
 de Moysē & Aaron conqueri ceperunt dicentes: Constituamus
 nobis ducem & reuertamur in Ægyptum: Moyses verò & Aarō
 ceciderunt proni in terram coram omni multitudine filiorum
 Israel. Potuissent quidem sancti viri seditiosam turbam seuerè
 reprehendere: sed cū ira & furore incitatam, animaduertent,
 precibus potius excitatos ignes sedare, quàm minis accendere
 voluerunt.

*Respondit Iesus & dixit ei: Amen, Amen dico tibi nisi quis renatus fue-
 rit denuò non potest videre regnum Dei: Quasi diceret, ab eo quod pe-*
 tis,

13 tis, ita abes, vt ne dum quidem ad ianuam perueneris, quæ ba-
 ptismus est. Dicit ad eum Nicodemus: Quomodo potest homo renasci cū
 sit senex? Respondit Iesus, Amen, Amen dico tibi, nisi quis renatus fuerit ex
 aqua & Spiritu sancto, non potest introire in regnum Dei: Hoc est, rena-
 sci iterū homo debet, quia ex muliere Dei inimicus renascitur,
 inferni ciuis, pluribus miserijs subiectus, quarū maxima est pec-
 catum: quare aliud nascendi genus querendum est, quod nulla
 in re priori sit simile. O Christe verè hominū Redemptor, quod
 nam nascēdi genus inueniri poterit ad tot miseriarum remediū?
 Nascetur, inquit Dominus, ex aqua: quando quidem sordidus è
 muliere nascitur, & è Spiritu sancto, qui tot malis mederi pote-
 rit. Et ita: Nisi quis renatus fuerit ex aqua & Spiritu sancto, non potest in-
 troire in regnum Dei: quia quod natum est ex carne caro est, & quod natū
 14 est ex spiritu, spiritus est. Notate fratres vnam ex rebus timēdis, quæ
 in sacra Scriptura inueniuntur, illam esse, de qua Zacharias di-
 cit: perpendiculum extendetur super Hierusalem: hoc est, regu-
 lam quandam & perpendiculum constituam, quo ciues omnes
 Hierusalem commensurari possint, vt eorum æqualitas & inæ-
 qualitas appareat. Diuus Augustinus de verbis Domini, ait: In-
 ter cætera quæ magis mortales decipere solent, illud esse, quòd
 vt errores suos excusent eorum, qui boni sunt virtute metiri se
 nolunt, sed eorum, qui se ipsis deteriores sunt moribus, ita vt fa-
 tis illis sit, si non tam mali sint. Auarus se maiori alterius auaritia
 metitur: superbus & luxuriosus, alterius superbiam & luxuriam
 cum sua confert, non vt se corrigat, sed vt alterum se existimet
 deteriolem. Cū Deus dixit: Iustificata est Sodoma in conspe-
 15 ctu Samariæ, num fortè non ideò Sodomā puniuit, quia ea erat
 Samaria deterior? Minimè. At ita etiam non ideò tu impunitus
 abibis, quamuis non ita sis deprauatus, vt alter: ergo eo tantum
 perpendiculo nos metiri debemus, quod Deus nobis dedit eius,
 scilicet, filio vnigenito. Et hoc perpendiculū significatur his ver-
 bis: Perpendiculum extendetur super Hierusalem, quasi antea
 nullum in mundo perpendiculum inueniretur, ad quod homi-
 num actiones, & mores dirigi possent. Et ita per Isaiam aiebat:
 Interpretes tui præuicati sunt in me: vbi septuaginta interpre-
 16 tes transtulerunt: Principes vestri iniquè egerunt in me. Ex quo
 duo colliguntur. Primum eos, qui in Republica interpretes, &
 præceptores sunt, existimari & honorari debere, vt Principes.

Secundò,

Zachar. 1.

Augusti.

Isa. 43.

Secundò, eos quos Deus in tãra dignitate collocauerat ingratos 16
fuisse, & eum magnis iniurijs affecisse, & ideò de his potissimũ
conqueritur, & præterea ob plurima damna, quæ huiusmodi ho-
mines vitiorum suorũ exemplo afferre solent. Nam si regula illa
& perpendiculum, ad quod cæterorum mores dirigi debent, ad
malum deflectitur, quis non videt, quãta inde in Republica de-
prauatio consequatur? Hoc significauit Dominus per eundem
Prophetam his verbis: Erit vobis iniquitas hæc sicut interruptio
cadẽs, & requisita in muro excelso: vbi septuaginta interpretes
translulerunt: Erit vobis iniquitas hæc sicut interruptio muri al-
tissimi, qui longam traxit ruinam: difficile instaurari potest, &
pristinũ decorem recipiet. Huiusmodi damna Principes, & qui
præ sunt omnes afferre solent, cum peccant: plurimos enim secũ
trahunt: & ideò hæc ruina & lapsus difficile restauratur. O regu 17
la cælestis, ô perpendiculum à cælo in terras demissum: tu, scili-
cet, Christe Redemptor noster, de quo D. Paulus dixit: Quos præ-
destinavit, conformes fieri imaginis filij sui: Quod si hoc perpẽ-
diculo opera nostra examinata non erunt, ea Pater æternus tan-
quam ædificium inæquale & detortum euertet. O rem omninò
timendam, si cogitarem opera nostra hoc perpendiculo pro-
banda esse, & examinanda. O bone Iesu, ô Angelorum gloria,
mea vita cum tua collata quàm deprauata apparebit, quàm sor-
dida, puritas & mundities, quàm iracunda mansuetudo, quàm sa-
perba humilitas, quàm viles, & infimæ meæ omnes virtutes vi-
debuntur. Sed non sine causa æternus pater vitam nostram vitæ
authoris vita expendi vult; quia nostra etiam gloria eius gloriæ
similis esse debet, & configurata, vt ait Diuus Paulus his verbis: 18
Saluatorem expectamus Dominum nostrum Iesum Christũ,
qui reformabit corpus humilitatis nostræ configuratum corpo-
ri claritatis suæ. Quod si dicitis, quomodo rem adeò difficilem
nobis imperat, cum abyssus miseræ & imbecillitatis simus, &
Deus gloriæ, & potentæ abyssus: vt etiã Diuus Paulus ad Ephe-
sios, clarioribus verbis, quam Zacharias: Imitatores, inquit, Dei
estote sicut filij charissimi; quis ad tantæ puritatis imitationem
se poterit excitare? Dico per se quidem hominem non posse, sed
diuini spiritus virtute, qui ad hoc datus hominibus fuit, vt vi-
tam diuinam eius possent virtute viuere, & non hominum, sed
Dei potius opera præstarent, Dei spiritum habentes. Res enim
non

Isa. 30.

Rom. 8.

Philip. 3.

Ephes. 5.

non esset impossibilis loqui aliquem vt Platonem, & disputa-
re, vt Aristotelem, si ipsummet Platonis spiritum haberet; ita
etiam impossibile nõ est hominem suo modo Dei virtutem &
vitam imitari, si Dei spiritum habeat. Non est nouum alias res
aliarum naturam participare cum vnà copulantur; & ita cibos in-
spidos sale condiri, melle suaues, aromatibus bene olentes fieri
videmus: ita etiam non est impossibile hominem diuinum fieri,
si diuini spiritus particeps fiat. Vtrumq; Redemptor noster his
verbis significat: Quod natum est ex carne, caro est; & quod na-
tum est de spiritu, spiritus est. Vbi apertè declarauit, carnem se-
solam plus quam carnem esse non posse, spiritum autem fieri di-
uini spiritus præsentia & fauore posse. Quare ne mireris, quia
ego dixi tibi, oportet vos nasci denuò, vt diuini spiritus virtu-
20 tern recipiatis.

Respondit Nicodemus, & dixit ei: Quomodo possunt hæc fieri? Respondit
Iesus, Tu es magister in Israel, & hæc ignoras? Quid hoc Domine: res
tam sublimes & occultas loqueris, & statim intelligi vis? Quam-
uis enim magister sit, non ideò tamen scire omnia potest. Nul-
lus ignorantæ coargui potest, eò quod id, quod sciri non potest,
ignoret, vel certè ad eius munus & officium nõ pertinet. Sed cũ
eum Redemptor noster reprehendat verè hic inferre possumus ea,
neq; impossibile fuisse intelligere, neq; excusabile ignorare. Lo-
quebatur de Baptismi regeneratione, cuius mysterij figuræ quã
plurimæ & testimonia in veteri testamẽto præcesserãt, quæ Do-
ctores & magistri scire debebãt; & ideò meritò eius ignorantia re-
prehenditur. Quare cum ei Dñs initio dixit: Nisi quis renatus fue-
21 rit denuò nõ potest videre regnũ Dei, Nicodemus autem respõ-
dit; Quomodo potest homo renasci cũ sit senex? tunc eũ non re-
prehendit, neq; ei magistri nomẽ exprobrauit, sed viã illi aperuit;
vt si sacrã Scripturã intelligeret paulatim in regenerationis illi-
cognitionẽ venire posset. Sed cũ in sua hẽrere eum ignorantia vi-
deret, & quomodo possunt hæc fieri quæreret, tunc eũ reprehen-
dit, quasi diceret, ita hæc declaravi vt si aliquãdo hoc intellexis-
ses, vt magistri munus, quo fũgeris postulat, vtiq; in memoriã
redijsset. Quomodo illud Ezechielis intelligis: Effundam super
vos aquã mundã, & mudabimini ab omnibus inquinamẽtis ve-
stris, & dabo vobis cor nouum, & spiritum nouũ ponam in me-
dio vestri: vbi reuera Deus de his ipsis mysterijs loquutus est.

Ezech. 36

Plus

Plus dico, quod, *Nemo ascendit in celum, nisi qui descendit de celo, 22*
filius hominis, qui est in celo. O pijsime Iesu, quæ nã verba hæc sunt
 tam tristia? Si nemo ascendit in cælum, nisi qui descendit de cæ-
 lo, ergo væ nobis, quorum nemo eo ascendet. Huic dubitationi

Augusti. ita Diuus Augustinus super hunc locũ respondit: Si quis de ali-
sup. Ioan. quo monte nudus descendit, & vestitus ascendit, idem est qui
vide Di- ascendit, & descendit: quare cum iusti omnes Redemptoris no-
ni Thom. stri vestes & ornamenta vocentur, cum ad cælum ascendunt, in
 3. parte. q. omnibus illis ipsemet Dei filius eo ascendere dicitur, qui inde
 57. art. 2. descendit. Loquens æternus Pater cum sancta Ecclesia, ait: Vi-
 ad. 2. uo ego, dicit Dominus, quia his omnibus velut ornamento ve-
 154. 49. stiens & circumdabis tibi eos quasi sponsa. Cum autem Ecclesia

Christi corpus sit, ergo omnes iusti eius vestes & ornãmẽta sunt,
 quæ singulare est iustorum priuilegium. His enim verbis signifi-
 23 catur, quod quemadmodum sponsa pretiosas suas vestes & orna-
 menta plurimi facit, Principes etiam & Reges vestes se dignas
 habere gloriãtur: ita etiam sancta Ecclesia, & quod plus est Re-
 gum Rex Iesus Christus Dei filius plurimi æstimat, iustos suas
 esse vestes & ornamenta. Quapropter quanta nobis cura adhibẽ-
 da esset, ne nos rerum humanarum sordibus fœdaremus? quan-
 doquidem tãti Regis vestes sumus, qui vt nos à peccatorum ma-
 culis lauaret, tot, ac tanta passus est, vt hoc loco significat, dicens:
Et sicut Moyses exaltauit serpentem in deserto, ita exaltari oportet filiũ ho-
minis, vt omnis qui credit in ipsum non pereat, sed habeat vitam æternam.

Num. 21. Quod vt intelligatur notandũ est, quod eò quod filij Israel con-
 tra Dominum, & Moysen murmurarunt, dicentes: Cur eduxi-
 sti nos de Ægypto, vt moreremur in solitudine? misit Dominus 24
 in populum ignitos serpentes, qui eum moribus enecabant.
 Nam quemadmodum Ægyptij ob hoc quod Hebræorum pue-
 ros aquis demersos occidebant, eos etiam maris rubri aquis obru-
 tos mori voluit; ita hos serpentum moribus mori permisit, qui
 Moysis vitam & famam inuidiæ, & murmurationis moribus
 lacerarunt, vt à serpentibus torquerentur, qui vt serpentes mor-
 debant. Nam Ecclesiasticus dicit: Sicut mordent serpentes in si-
 lentio, sic qui fratri suo occultè detrahit. Si hoc nunc supplicio
 Deus murmuratores puniret, tanta est illorũ multitudo, vt om-
 nia essent serpentibus referta. Hebræi illi vulneratos se vidẽtes
 veniam & misericordiam implorare cœperunt. Cũq; clemen-
 tissimus

25 tissimus vir Moyses pro illis oraret, respondit Dominus: Fac ser-
 pentem æneum pro signo, qui percussus aspexerit eum viuet.
 Cui hoc mirum non videbitur? quis quãuis ignarus, & rudis my-
 sterium hic latere non crederet? Sed à te prius ô Domine quæram,
 cur hoc iubeas? Nonne facilius tibi fuisset serpentes tollere, ne
 mordere possent? Quod si serpentibus murmuratores deterreri
 volebas, vt corrigerentur, quid hoc remedium significat? Æneus
 serpens in ligno positus, vnde curandi virtutem habet? Non à
 metallo, non à serpentis figura: quid igitur serpentem aspicere
 proderit? O admirabilem Dei potentiam, ô sapientiam ineffa-
 abilem. Qui mysteria sua occultare vult, ita ea occultat, vt occul-
 tando reuelet. Quia cum eius infinita sapientia sit, & nihil teme-
 re & sine causa imperet, cum aliquid imperat quod ad rem mini-
 26 me facere videtur, & sine causa imperari; (cum hoc in Deum ca-
 dere nulla ratione possit) tunc magna ibi occultari docet myste-
 ria. Serpentis itaque imagine peccator, non verus, sed apparens
 significatur; vt verus peccator vero & viuo serpẽte significatur.
 Quis autem huiusmodi fuit, nisi Iesus Christus Redemptor no-
 ster? quem (vt ait Diuus Paulus:) Misit Deus in similitudinem
 carnis peccati. Hic autẽ est, qui nos à peccati morfu sanat. Qui
 percussus aspexerit eum, viuet; ait eo loco Dominus: quæ pro-
 phetia potius est, quàm figura, quæ sanctissimæ crucis virtutem
 prædixit. Quid autem sit diuinum hunc serpentem aspicere, ip-
 semet declarat, dicens: Vt omnis qui credit in ipsum, nõ pereat;
 sed habeat vitam æternam. Credere autem esse debet, vt Diuus
 Paulus ait ad Romanos; Iustus ex fide viuit. Quod Diuus Ber-
 27 nardus declarat his verbis: Iustus ex fide viuit utique, si viuat, &
 ipsa fides, aliter quomodo vitam dabit si mortua est? Fides in sa-
 cræ Scripturæ vsu, & in Christianorum etiam exercitio viua est
 & formata, quæ charitate viuit, & præstantissimis operibus oc-
 cupatur. Et quemadmodũ mea mihi anima dat esse: ita, vt si am-
 bulo, si video, si audio, si tango, hæc omnes operationes animæ tri-
 buendæ sint: ita cum fides cum charitate coniungitur, & virtutũ
 operationes exercet, omnia illa opera charitati potissimum, vt
 animæ motus omnes debetur. Et de hac fide ait Apostolus: Iu-
 stus ex fide viuit: quia quod mortuum est, vitam dare nulla ra-
 tione potest. Quare si viuere, ait, iustum de hac fide viua loqui
 certum est, non de ea, quæ sine charitate mortua est. In eundem

Hier. 8. Erat homo. Ait de hoc Phariseo Sanctus Euangelista: & merito eum hominem vocat, quando quidem, vt homo rationis & consilij capax, quod sibi maximè conueniebat, tanta cum diligentia conquisiuit. O quam pauci hodie huic similes inueniuntur: ita, vt merito cum Sancto Hieremia plorare possimus, & dicere: Nullus est qui agat pœnitentiam super peccato suo, dicens: Quid feci? Omnes conuersi sunt ad cursum suum, quasi equus impetu vadens in prælium, quasi bestia omnes quodam, quasi furorè & impetu ad interitum ruunt. O vos infœlices, respicite aliquando, & ad salutis vestre fontem, qui Deus est, conuersi reuertimini. Ait igitur Nicodemus: *Rabbi scimus, quia à Deo venisti magister: nemo enim potest hæc signa facere, quæ tu facis, nisi fuerit Deus cum eo.* Signa & miracula, quæ à Dño Phariseus præstari viderat, vt eum conueniret & consuleret, impuberunt. O quot ac quanta, Deus operatus est & operatur, quæ nos ad eius amorem impellere, & incitare deberent. Protogenes egregius pictor Apellem ex vna tantum linea cognouisse dicitur: cum lineæ subtilitatem admiratus, non nisi Apellis opus esse posse, conijceret; & eius operis præstantia motus eum diligenter quæsiuit, vt eius & aspectu, & amicitia frueretur: nos verò si Deum ex operum præstantia cognoscimus; cur non eius desiderio tenemur? Cur non ad eum quærendum mouemur? Diuus Augustinus super Psalmos, duo ait nos in Dei cognitionem & amorem deducere, scilicet, scripturam, & creaturam. Nicephorus libro vndecimo refert, Diuum Antonium interrogatum, quo nam modo sine libris in deserto viuere posset, respondisse: naturam ipsam rerum creaturarum sibi librum esse, in quo Dei oracula & excellentias cum opus erat, legebat. Verum quemadmodum illi, qui specillis vtuntur, non ideò illis vtuntur, vt tibi visu immorentur, sed vt ulterius progrediatur, & per ea alia videre possint obiecta; ita nos quoque creaturam contemplatione vti debemus, nõ vt in illis immoremur, sed vt per eas ad diuinæ omnipotentia, bonitatis, & sapientia contemplationem, & amorem progrediamur. Præterea, vt homines fidei luce illustrati admirabilia opera considerantes, quæ hic ipse Deus homo factus operatus est, ita ea admirari debemus, ac si ea proprijs oculis spectarem: fides enim ipsomet visu certior est. Quod si vel vnum tantum miraculum, quod homines videant eos stupidos, & attonitos reddit, ita vt hæc de causa miraculum

8 miraculum appelleretur, quia animos rapit, & magna quadam admiratione suspendit, vt Diuo Petro cõtigisse dicitur: Stupor circumdederat eum, &c. Quanta igitur nos admiratione rapi deberemus, qui tot ac tanta miracula nõ oculis quidem videmus, sed fide credimus, quæ (vt dixi) oculis certior est.

Respondit Iesus, & dixit ei: Amen, Amen dico tibi, nisi quis renatus fuerit, &c. Agit hoc loco Dominus de noua hominis regeneratione, qua homo aliud esse (scilicet Christiani) recipit: noua enim per Baptismum creatura fit, quæ oculis quidem nõ apparet, sed intus latet, noua, scilicet, lux, nouæ cogitationes, noua desideria, nouus spiritus, qui est ipsius animæ anima, vt anima est corporis anima. O ineffabilis Dei bonitas, vt hominum desideria benefaciendo præcurrit: nihil enim horum Phariseus interrogauerat; neque quid sibi faciendum esset, dixerat, vt Deum videre, & in regnum cælorum ingredi posset: sed ipsemet Dominus rem tanti momenti. & quam tanto opere optabat, proposuit. Tanto enim se suamque gloriam communicandi tenetur desiderio, vt nos præueniat, & ante quam de salute nostra nos ipsi agamus, quid nobis, vt eam assequamur agendum sit, doceat. Quanta igitur cum causa Sanctus Isaias humani generis nomine magnam hanc misericordiam à Deo petebat, dicens: *Rorate cæli desuper & nubes pluant iustum: aperiatur terra & germinet Saluatorem, & iustitia oriatur simul.* Vbi septuaginta interpretes transtulerunt: *Lætetur cælum desuper, & nubes spargant iustitiam, germinet terra, & oriatur misericordia, & iustitiam germinet simul.* Hoc omne Dei filij aduentu adimpletum est: nam cælestis omnis curia hominum salute gauisa est. Et quemadmodum pluuia terra fertilis redditur & focunda; ita animas misericordia & iustitia, quæ tanquam pluuia eas irrigarunt, fertiles & focundas fecerunt, cum, scilicet, eas Dei filius docuit, illuminauit & iustificauit. Sed o clementissime hominum Redemptor, quomodo hoc sermone cum Nicodemo habito sermones nostros, & colloquit, quæ potius Gentilium & barbarorum, quam Christianorum sunt, tacite reprehendis? Nam cum vna conuenimus, quibusnam de rebus agimus, nisi aut de proximorum moribus & vita, de lasciujs rebus & obscœnis, de caducis, & temporalibus bonis? Hinc, hinc, obsecro fratres, discite qualia debent esse colloquia de cælestibus, scilicet, rebus & diuinis, quæ sit cæli via:

quid nobis faciendū sit vt Deum aliquādo videre possimus. Verum cum ea Nicodemus non intelligeret, ait Dominus: *Nisi quis renatus fuerit ex aqua & spiritu sancto non potest introire in regnum Dei: quia quod natum est ex carne caro est, & quod natum est ex spiritu, spiritus est.* Nam quemadmodum, quod ex leone generatur, leonis animos & ferocitatem habet: & quod ex equo generatur equus est: ita quod ex Dei spiritu generatur spiritualis fit, & diuinas nanciscitur inclinationes, vt Diuus Petrus affirmat his verbis: *Vt per hoc efficiamini diuinæ confortes naturæ, fugientes eius, quæ in mundo est concupiscentiæ corruptionem.* De his intelligendum est illud. *D. Ioānis Qui ex Deo est verba Dei audit: quia diuinæ gratiæ virtute eorum vnusquisque promptior ad virtutis exercitia remanet.* *Et quod natum est ex carne caro est:* Hinc. *D. Paulus, Animalis, inquit, homo nō percipit ea, quæ spiritus Dei sunt: stultitia enim est illi: spiritualis autē iudicat omnia, Quod facilius hoc exemplo intelliges: Spiritus vbi vult spirat, & vocem eius audis, sed nescis vnde veniat, aut quo vadat: Sic est omnis, qui natus est ex spiritu.* Diuus Chryso. & Græci omnes interpretes aiūt hæc verba, Spiritus vbi vult spirat, non spiritum sanctum, sed auram, & ventum significare, cui spiritus sanctus cōparatur. Nam quemadmodum ventus magno impetu quocunque vult, fertur nullis humanis legibus obstrictus, & quamuis oculis videri non possit, eius tamen vis & effectus percipitur cum arbores euellit, turres & ædificia euertit: sonus etiā auditur & strepitus: ita etiā quamuis spiritus sanctus oculis nō appareat apparent tamen effectus. Eo enim cupiditates in animis nostris inlittæ euelluntur, vanæ & superbæ cogitationum turres prosteruntur, & præterea eius sonus & vox suauissima tanquam auræ sibilus in interiori animæ parte aliquando auditur. O admirabilis similitudo, qua spiritus sancti vis optimè declaratur! Quot enim & quantos in animis nostris operatur effectus, quamuis corporeis oculis non appareat. Qui antea libidini deditus erat & rerum humanarum amator diuino hoc spiritu flante, mutatum se prorsus cognoscit: quod antea amabat, nunc odio prosequitur, & carnis affectus sibi subiectos habet. Qui vestium, externi cultus, & ornatus superbia intumescebat, diuini huius spiritus aura tactus ea omnia tanquam res vilissimas, & nullius momenti contemnit. Plurimos tandem videbitis qui cum non

vni

14 vni tatum vitio, sed pluribus dediti essent, ludis, venationibus, conuiujs, luxuriæ, superbiæ, & alijs, cœlestis huius spiritus virtute in alios prorsus esse mutatos: ita vt verè illud Diuini vatis dicere possint: Hæc mutatio de xteræ excelsi.

Cum tamen nondum ista Nicodemus perciperet subdidit *psal. 76.* Dominus. *Si terrena dixi vobis, & non creditis, quomodo si dixerō vobis cœlestia credetis? O Christe vere terrenarum rerum contemptor, quid hoc est? quando terrenas res homines docuisti: quos semper ad earum contemptum & cœlestium rerum amorem inflamasti? Nunquam profectò, sed terrena hoc loco moralis philosophiæ præcepta appellat: quia ea homo naturalis rationis lumine assequitur. Quare horum verborum sensus hic est: cum ea vobis præcepta tradebam, quæ rationi adeò conuenientia sunt, & naturali lumine ea assequi potestis, nulla mihi fides præstatur. Nam cum de auaritia & bonorum temporalium cupiditate agerem, Pharisei, qui erant avari, me & meam doctrinam irridebant: quomodo ergo si cœlestia, quæ humanam rationem excedunt, dixerō vobis, credetis? Huiusmodi erant, de quibus tunc cum Nicodemo agebat, scilicet, de hominis regeneratione, per spiritus sancti infusionem, quæ difficillima sunt, & ab ijs, qui ea minus tractant, facilius percipiuntur. Quare in Apocalypsi dicitur: *Vincenti dabo manna absconditū, & nomen nouū, quod nemo scit, nisi qui accipit. Vbi nomen nouum, nouam vitam, & nouum esse significat: quod esse quanti valoris, quantæ puritatis, dignitatis, & foelicitatis sit, nemo scit nisi qui accipit, quin etiam neque hic perfectè in hac vita sciet.* *Et nemo ascendit in cœlum, nisi qui descendit de cœlo, filius hominis, qui est in cœlo.* Hæc dictio, & cum ijs quæ præcesserant sequentia coniungit, scilicet, cum his: *sic est omnis qui natus est ex spiritu, Quia ad id, quod vt Phariseo responderet omiserat redit, eum enim phariseus ea interrogatione interpellauerat, Quomodo possunt hæc fieri? Ex quo vera huius loci declaratio hæc esse videtur. Nam ad alicuius nobilitatem declarandā dicere solemus: ille ex Austriæ familia, vel ex Gotorū sanguine descendit. Ita ait hoc loco Dominus vnumquemq; iustorū è cœlo descendere, & Dei filiū esse. Cui declarationi optimè ea cōueniūt: *Nemo ascendit in cœlum, nisi qui descendit de cœlo, hoc est, Qui natus est ex spiritu, filius hominis qui est in cœlo, Idest, ille, qui quamuis homo est, ex***

G 4

carne

Phillip. 3.

carne & ossibus compositus, spiritu tamen versatur in cælis, vt 17
 Diuus Paulus qui ait: Nostra cōuersatio in cælis est. Hic igitur,
 qui nunc in cælo spiritu & conuersatione versatur, eo post mor-
 tem, vt Deo in æternum perfruatur, ascendet; non autem ille,
 qui nunquam ad cælestia consideratione excitatur, sed humi
 tanquam bestia repit, terrena spectat, & optat. O verba omnibus
 metuenda! Quomodo enim, o peccator, hæc audiens, non per-
 horrescis, qui nunquam de cælo te cogitare optimè nosti? Cùm
 Romam, Hispalim, aut ad aliam aliquam urbem profecturus es,
 semper ea hæret in animo, de ea passim loqueris, & quid in ea fa-
 cturus sis, cogitas. Quod si eo profecturus non es, nunquam ferè
 eius recordaris. O quam certum est signum te ad cæli gloriam
 profecturum non esse, quia, scilicet, nulla ferè tibi est de ea cura,
 nulla cogitatio. Ex his etiam verbis infertur, si quis contempla- 18
 tioni deditus sit, signum hoc esse non obscurum, eum ex Spiritu
 sancto natum esse. Est autem hoc adeò necessarium, vt sine eo
 Deus amari magna cum difficultate possit. Quia, quemadmo-
 dum duo equi, qui curru iuncti sunt, se se in passibus æquant,
 ita vt alter alterum præire, nec subsequi possit: ita voluntas no-
 stra mouere se minimè potest in amoris cursu, nisi simul etiam
 eam intellectus consideratione & contemplatione concomite-
 tur, aut saltem antea hanc viam illi præmonstrauerit. Et ideò, vt
 Pharaonis voluntas erat, vt filij Israel, vel semper in Ægypto vi-
 uerent, vel saltem non longè recederent; è contra Dei voluntas
 est, vt vel ei semper adhæreamus, actuali amore & consideratio-
 ne, vel saltem, vt non longè à sancto hoc exercitio recedamus, vt
 reditus facilius sit. Animalia illa Ezechielis, ibant, & reuertebã 19
 tur in similitudinem fulguris coruscantis; quia nimirum iusti
 magna celeritate à piæ actionis studio & cura ad diuinæ contem-
 plationis exercitium reuertuntur.

Ezech. 1.

Et quoniam omnes hos diuinos effectus, quos Spiritus san-
 ctus in hominibus operatur, Christus Redemptor noster sua
 sanctissima morte meruit: ideò cum de ijs loquutus esset, statim
 de ea agit, dicens: *Et sicut Moyses exaltauit serpentem in deserto, ita ex-*
altari oportet filium hominis. Res admiratione digna est id, quod per-
 sidi Hebræi, vt Iesum Christum de hominum memoria tolle-
 rent, præstiterunt: hoc Deus tanquam medio usus est, vt eum
 exaltaret & sublimaret. Hieremiæ vndecimo maligni illi di-
 xisse

Simile.

20 xisse referuntur: Mittamus lignum in panem eius, & eradamus *Hiere. 11.*
 eum de terra viuentium, & nomen eius nõ memoretur amplius.
 Christi panis, est doctrina, qua homines cibauit, & aluit. Mitta-
 mus, inquiunt, lignum crucis in eius doctrinam, eum crucifiga-
 mus, vt eius doctrina vna cum memoria pereat. Sed contrarium
 omnino contigit, quia patientia, qua mortem suam tolerauit, eã,
 quam prædicauerat doctrinam, confirmauit; scilicet, qui non ac- *Matt. 10.*
 cipit crucem suam, & sequitur me, non est me dignus: neque
 eius nomen morte obliuioni traditum est, imò maiori cum glo-
 ria & honore exaltatum. Et ita, vbi nos legimus: In die illa radix *Isai. 11.*
 Iesse, qui stat in signum populorum, ipsum gentes depreca-
 buntur, & erit sepulchrum eius gloriosum, septuaginta inter-
 pretes transtulerunt, Erit in die illa radix Iesse, & qui con-
 21 surget, vt Princeps sit gentium, in ipsum gentes sperabunt,
 & erit requies eius honor: vbi in Hebræo pro honore legitur,
 gloria, & erit requies eius gloria. Quasi diceret, & erit mors
 eius gloriosa, quia impletum est illud, quod ipsemet Saluator
 deprecatus est, dicens: Pater glorifica me gloria, quam habui *Ioan. 17.*
 priusquam mundus fieret, id est, per mortem meam ostende me
 verum Deum esse. Possunt etiam hæc Hieremiæ verba alio mo-
 do intelligi, scilicet, vt panis nomine sanctissimum eius corpus
 intelligamus, vt ipsemet dixit: Ego sum panis viuus. Mittamus, *Ioan. 6.*
 inquiunt, crucis lignum in eius corpus, & ita peribit nomẽ eius:
 quia qui eum crucifixum videbunt, peccatorem esse existima-
 bant. Non dixerunt, mittamus eius corpus in lignum, quod mag-
 is proprium erat, quia Spiritus sanctus, ita eos loqui voluit, vt
 22 quidam Doctor affirmat, ad significandum mysterium quod
 hic factum est. Quod vt intelligatur, notate sacratissimum Re-
 demptoris nostri corpus virtutem habuisse, quod à diuinitatis
 vnione manabat; at verò crux eam à corpore sanctissimo sibi af-
 fixo receptura erat: & quia arbor vt fructum afferat, prius humi
 plantari debet, hinc est, quòd crucis arbor prius in sacrosancto
 Iesu Christi corpore poni debebat, quam virtutem ab eo reci-
 peret. Mittamus igitur, inquiunt, lignum in corpore, & non cor-
 pus in lignum, vt dici solet: mittamus, aut plantemus arborem
 in terra, & non è contra, terram in arbore, vt, scilicet, hæc crux,
 & hæc mors à persona infinita illius qui patitur infinitum valo-
 rem, & virtutem recipiat. Gloriosissima hæc Saluatoris mors

omnes martyrum mortes peperit, omnes confessorum, & san-
 ctorum omnium mortificationes & virtutes: hinc etiam omnia
 nostra opera virtutem & valorem receperunt. Exiguus riuulus
 nunquam per se ad mare perueniret, sed antea arefceret: quod si
 in magnum aliquod flumen ingreditur, conseruatur, & simul in
 mare influit: ita etiam nunquam opera nostra in cælum perue-
 nirent, nisi in maximum illud Redemptoris nostri flumen in-
 grederentur. Hoc crucis beneficium mirè Diuus Paulus exag-
 gerat, dicens: Et vos cum mortui essetis in delictis in prepu-
 tio carnis vestræ, id est, in gentilitate, & idololatria vestra,
 conuiuificauit, scilicet, Deus Pater, cum illo, scilicet, Chri-
 sto filio suo, donans vobis omnia delicta, delens quod erat con-
 trarium nobis, scilicet, peccatum, & ipsum tulit de medio af-
 figens illud cruci. Hoc est, peccatum, quod erat chirographum²⁴
 & obligatio, qua homo tenebatur ad pœnam æternam, & erat
 medium diuidens inter Deum & homines, illud deleuit in cru-
 ce, hoc est, in virtute mortis Christi. Quo significatur Redem-
 ptorem nostrum quod sibi faciendum erat fecisse, vt hominum
 peccata delerentur, si illi tanto & tam singulari beneficio vt vo-
 luerint. Hoc Propheta Dauid in spiritu præuidens, gratias Deo
 assiduè agebat, dicens: Confitebor tibi Domine in toto corde
 meo, narrabo omnia mirabilia tua, lætabor & exultabo in te,
 psallam nomini tuo altissime. Cur sancte vir tot laudandi, & gra-
 tias agendi verba iteras? Ipsemet paulò post causam affert, di-
 cens: Quoniam fecisti iudicium meum, & causam meam: sedisti
 super thronum qui iudicas iustitiam. Hoc est, tot ac tantas tibi
 gratias ago, ô hominum Redemptor, qui tam iustus es, vt in ho-²⁵
 minum iustitia, quod iudicari & condemnari possit, inuenias.
 In regali tuo throno sedisti iudex, & quantum ex te est, finem
 meæ causæ imposuisti. O verba referta mysterijs; quisnam thro-
 nus iste est, nisi sacrosancta hæc Crux? O thronum gloriosissi-
 mum, ô thronum beatum, in quo tu, ô Angelorum gloria spinis
 coronatus, sanguine scedatus inter latrones sedisti. Ibi fecisti cau-
 sam meam, & non tuam; quia nullum ibi negotium tibi agen-
 dum erat, quod ad te pertineret: sed pro meis & totius humani
 generis peccatis sanguinis tui pretium, quo ad sufficientiam per-
 soluisti: propria enim peccata, neque habebas, neque habere po-
 teras. De hoc ipso throno, & redemptionis nostræ instrumento
 dicitur:

Colos. 2.

Psal. 9.

26 dicitur: Apparebit signum filij hominis in cælo: maiori autem
 fulgore coruscans apparebit, quam omnes planetæ ad bonorum
 solatium, & confusionem malorum. Et meritò cum cæli clauis
 sit, clauis autem in ianua posita remanere sæpè soleat; ea etiam
 ibi collocanda est, vt eam iusti perpetuò videre possint. Decet
 etiam gloriosissimum Redemptoris nostri triumphum, vt san-^{1. Reg. 17}
 ctissima Crux tanquam ensis, quo tenebrarum principem su-^{D. Thom.}
 perauit in sublimi, & illustri loco ad æternam huius victoriæ
 memoriam collocetur. In cuius rei figuram gladius, quo David
 Gigantem superauit in sacro loco collocatus fuit. Et ita diuinus
 Imperator & Dux Iesus Christus crucem suam eadem à nobis,^{3. p. 9. 25.}
 qua ipse adoratur adoratione honorari voluit: quia omnis honor
 qui illi præstatur, ipsimet Dño, qui in ea passus est, tribuitur:^{articu. 4.}
 27 quare sublimiori & digniori adorationis genere eam venera-^{5.}
 mur quam sanctissimam Virginem. Hanc enim cælestem Re-^{Greg. Ni-}
 ginam ea adoratione quæ hyperdulia à Theologis vocatur, ve-^{sc. in vi-}
 neramur; quæ dulia maior est, qua sanctos reueremur: crucem
 verò latria, quæ soli Deo debetur, adoramus. Et sic tanti æstima-^{ta Macri-}
 batur apud veteres Christianos minima particula Crucis, in qua
 Christus perpendit (sicut egregiè tradūt multi sancti Doctores)^{na.}
 vt eam omnibus mūdi thesauris pretiosiores habuerint. Quod
 si cruci tantus honor præstatur, eò quod Redemptoris nostri
 membris decorata fuit: cur igitur labores & tormenta non ala-^{Paulinus}
 cri, & libenti animo amplectemur; quæ non solum sanctissimū
 Christi corpus tetigerunt, verū eius etiam animam penetrarūt,^{epist. 11.}
 & vulnerarūt? Magnus profectò ijs etiā honor debetur, dilectis-^{ad sewerū.}
 28 simi; excipi magna cum animi cōstantia, & tolerari debent, vt ca-^{Greg. lib.}
 pit nostro Iesu Christo, quoad fieri potest, asimilemur; &
 ita meritis & gratia orati cælesti gloria tandem
 perfruamur: ad quam nos perducatur
 idem Iesus Mariæ fi-
 lius, Amen.^{7. epistola}
 126.
 Beda de
 naturare-
 rū & te-
 porū ratio.
 Greg. Tu-
 ron. in vi-
 ta Christi.
 Chryso-
 sto. in homilia
 quod Chri-
 stus sit
 Deus.

In

In eodem Festo Inventionis Sanctæ Crucis

Concio Tertia.

Erat homo ex Pharisæis Nicodemus nomine Princeps Iudæorū: hic venit ad Iesum nocte. Ioan. 3.

NOLUIT Spiritus sanctus tot de hoc homine particularia à Sancto Euangelista hoc loco apponi, ut significaret rarò accidere, ut huiusmodi homines ex Reipublicæ optimatibus ad Deum conuertantur. Et ita Diuus Paulus: Videte, inquit, vocationem vestram fratres, quia non multi sapientes secundū carnem, non multi potentes, non multi nobiles, sed quæ stulta sunt mundi elegit Deus, ut confundat sapientes; & infirma mundi elegit Deus, ut confundat fortia, & ignobilia mundi & contemptibilia elegit Deus; & ea quæ non sunt, ut ea quæ sunt destrueret. Quo significauit, non solum elegisse Deum viles, & infimos homines, ut conuersionis peccatorum instrumenta essent, ut in ijs potētia sua clariùs eluceret: verum etiam ut sapientes, fortia, & ea quæ sunt confunderet, eos scilicet, qui quamuis maiora à Deo beneficia acceperint; difficilius tamen, quàm rudes, & pauperes conuertuntur, & diuitijs, sapientia & potentia abutuntur, ut duriores sint. Hoc etiam de nobilibus & potentibus mundi dixit Dauid: In labore hominum non sunt, & cum hominibus non flagellabuntur. Ideò tenuit eos superbia, operi sunt iniquitate & impietate sua, prodijt quasi ex adipe iniquitas eorū: hoc est, quia non laborant, ut pauperes; ideò superbia inflantur, & ex eorum prosperitate, quasi ex adipe prodit iniquitas, quia eo quòd diuites sunt, ideò libidini dediti, ideò iracundi, ideò superbi. O peruersitas diabolica, ut eò horum malitia, & deprauatio deueniat, ut Dei beneficijs tanquam telis quibusdam, & sagittis ipsi summet benefactorem suum vulnerent. Quantum seuerissimū, quod eis hac de causa debetur, supplicium timendum illis est. Superbos & delicatos homines Babylonis his minis Isaias deterrēt:

1. Cor. 1.

Isa. 72.

4 terret: Descende, sede in puluere virgo filia Babylon, sede in terra: non est solium filiz Chaldæorum, quia vltra non vocaberis mollis & tenera. Tolle molam, & mole farinam. Mulieris mollis & delicatæ nomine Babylonis homines alloquitur. Aliquando (inquit Dominus) de folio tuo descendes, & tanquā serua molam versabis; vtre vera illis, de quibus eo loco Dominus loquebatur, accidit. Quod si eos, qui Gentiles erant tanto puniuit supplicio, quonam & quanto Christianos afficiet, quorum similis vita est, imò etiam fortassè deterior? Efficax profectò oratio nisi homines ratione carerent, nec peccadi ebrietate delirarent. Considera, considera ô insane, quamuis diuitijs polleas, & dignitate præstes, nihilominus tamen morte omnia esse immutanda. Hęc est mutatio illa, de qua Iob ait: Cunctis diebus, quibus nunc mi-
5 lito, expecto donec veniat immutatio mea. Tunc enim pauperis labor patiēter toleratus, in æternam quietem mutabitur: breuis verò peccatoris quies, & voluptas in æterna supplicia. Tunc qui in hac vita tam molliter & delicatè viuis, qui in superbiz tag folio inflatus sedes, tunc, inquam, tanquam vilissimus seruus vitæ æterna illa Gehennæ rota versaberis. Antiqua consuetudo est, & in omni ætate vsitata, ut mundi diuites, & potentes vitijs etiā & malitia cæteris præstent. Et ita, vbi nos legimus: Ite An-
6 geli veloces ad gentem conuulsam, & dilaceratam, ad populum horribilem: septuaginta interpretes transtulerunt: Ad gentē excellentiam, & peregrinum populum & pessimum: quasi gens excelsa sit, gens couulsa, scilicet, à Deo, & dilacerata in moribus, & tandem populus horribilis & pessimus. O sancte Deus! quomodo qui in excelso loco positi sunt, cum in tanto periculo versari se videant, non contremiscunt.

Ait præterea sanctum Euangelium, hunc Iudæorum Principem venisse ad Iesum nocte. Sunt inter homines nonnulli, qui noctu bonis operibus occupantur, sed hi pauci sunt. Iustitię ministri noctu vagantur, & ita fieri necesse est, ut Reipublicæ malis medeantur. Nicodemus iste domo sua noctu egressus est, ut Iesum quæreret: nūc verò qui noctu per urbem errant, communiter diabolium quærunt. Sacra illa Passionis nocte dormiebant Apostoli omnes: solus Iudas præceptoris sui mortem vigilans, machinabatur: ita etiam nunc quamplurimi noctu machinatur, ut iterum Redemptorem suum occidant, & tradant. Nam Di-

uus

Hebr. 6. uis Paulus de ijs, qui post conuersionem ad peccatum redeunt 7
ait: Rursum crucifigentes sibi metipsis filium Dei. Et verè ita est,
quia mortis suæ causam quæ peccatum fuit, peccando renouant,
& quantum in illis est infinitam eius misericordiam, ut mortem
iterum pro illis subire velit obligare quodammodo videntur, nisi
pro omnibus peccatis, non solum præteritis, sed futuris priori
Hebr. 10. morte persoluisse: quia, ut ait idem Apostolus ad Hebræos,
vna oblatione consummauit in sempiternum sanctificatos. In
Leuit. 11. leuitico vespertilio, qui noctu tantum volat pro immundo habe-
tur: ita etiam hoc hominum genus, qui nocte à Deo ad quietem
& somnum creata est, ad sua scelera occultanda abutuntur, im-
mundi coram Deo habebuntur.

Venit igitur Nicodemus nocte: quia fortasse Dei discipulum
haberi pudebat, ut plurimi his temporibus publicè in virtutibus 8
exerceri nolunt, ne hypocritæ existimentur. Sed vtinam noctu
saltem Iesum Christum conueniremus: assiduitate enim metum
nobis paulatim tolleret, & pudorem, ita, ut postea publice eius
nosse seruos profiteremur. Ad hoc Romanos D. Paulus horta-
batur dicens: Induimini Dominum Iesum Christum: quod est non so-
lum eum in corde per amorem & gratiam habere, verum etiam
Rom. 13. exteriùs & palam ostendere: ita ut, qui te videt Iesum Christum
videat. Et quia hoc solius hominis opus non est, non ait, indui-
te vos, sed, induimini dominum Iesum Christum, id est, obse-
cro vos, ut Iesu Christo indui vos sinatis: nam quod præcipuum
est ipse præstabit. Itaque non tantum bonos nos esse vult Deus,
Matth. 5. sed videri etiam. Quare ipse dixit: Sic luceat lux vestra coram
hominibus, ut videant opera vestra bona, & glorificent patrem 9
Gen. 18. vestrum, qui in cælis est. Et cum Patriarcha Abraham, ut Sodo-
mæ ignoscere vellet, rogabat, respondit: Si inuenero Sodomis
quingenta iustos in medio ciuitatis dimittam omni loco pro-
pter eos. Vbi plurimum ponderanda sunt verba illa, in medio
ciuitatis: quasi non tantum iustos eos esse vellet, verum etiam, ut
tales cognosci & haberi & publicè eos iustos esse: hoc enim signi-
ficat in medio ciuitatis. Sed quemadmodum publica virtus diui-
næ est maiestati gratissima, ita etiam publica peccata maximè
odit ob damnum, quod inde consequi solet. Hoc egregiè exag-
gerauit Regius psalmes dicens: Veniat mors super illos, & descen-
dant in infernum viuentes: quia nequitia in tabernaculis eorum,
in me-

re in medio eorum. Hoc est, hoc publici peccatores merentur, ut
quandoquidem eorum peccata sunt publica (hoc enim signifi-
cat nequitia in medio eorum) ut eos tanquam Dathan & Aby-
ron viuos terra deoret, ut publicum quoque sit supplicium.
Quod si hoc non fit, sed ad poenitentiam expectantur, infinitè
hoc Dei misericordiae acceptum referri debet.

Quamuis hoc virtutis pudore & exigua fide ad Dominum
Nicodemus accederet, non idè tamen ab eo reiectus est, sed
amanter exceptus: nam paulatim eum illustrauit, cæli viam
& portam magna cum affabilitate demonstrans, quamuis sub-
obscuris verbis, ut eius animum attentione suspensum tene-
ret, & ut non omnia se scire intelligeret. Et hac de causa ait: Ni-
si quis renatus fuerit denudè &c. Et paulò inferius se magis expli-
cans, quomodo renascendum esset, docet, sacri scilicet, baptis-
mi aqua & spiritus sancti virtute. O admirabile Dei beneficiù,
cælestè nobis baptismi fontem dedisse, in quo vetus Adam de-
mersus nouus in Christo spiritus sancti gratia renat⁹ resurget. Ex
sanctissimo illo sanguine in cruce nostra causa effuso fons iste
manauit, & hoc Isaias his verbis petebat: Vtinam dirumperes
cælos, & descenderes, à facie tua montes deflueret. Membra enim
Redemptoris nostri cæli appellari conuenientissimè possunt:
cæli enim à cælando dicuntur, ea autè verbi diuinitatè cælabāt.
Quare, Vtinam (inquit propheta) factus homo descenderes, & cæ-
los, id est, tua mēbra flagellis, clauis, lancea, spinis, & cruce dirum-
peres, & te ad tantam ignominiam demitteres, ut nos ad cæli glo-
riam diuina gratia nobis passionis tuæ virtute cōmunicata ascen-
deremus. Hoc etiā plurimū. D. Paulus exaggerat ad Ephesios.
dicens: Christus dilexit ecclesiam, & seipsum tradidit pro ea, ut il-
lam sanctificaret, mundans eam lauacro aquæ in verbo vitæ:
Ephe. 5. ut exhiberet ipse sibi gloriosam ecclesiam, non habentem
maculam aut rugam, aut aliquid huiusmodi, ut sit sancta &
immaculata. Et cum de altissimis his mysterijs loquutus es-
set, & admirabilibus spiritus sancti effectibus, quos in ho-
minum animis inuisibiliter operatur, subdidit, dicens: Ne-
mo ascendit in cælum, nisi qui descendit de cælo filius hominis, qui est in
cælo: Quasi diceret, solus ipse, & non alius de cælestibus
rebus loqui potest, quia nullus alius eo ascendit, ita ut à se
visas, vobis narrare possit. Ego verò de cælo homo factus descen-

descendi, & in cælo adhuc sum quoad diuinitatem; quare de cæ-¹³
lestibus loqui possum, tanquam qui ea optimè noui & vidi. Et
quoniam de cælo descendit, vt eò nos per sanctissimam suã mor-
tem deduceret, ideò statim de ea agit, dicens: *Et sicut Moyses exalta-*
uit, &c. O Deus incommutabilis, & quàm incomprehensibilia
sunt iudicia eius. Serpente vsus est diabolus tanquam instrumē-
^{Gene. 3.}to, vt hominem falleret: Serpente etiam illo in deserto à Moyse
ad Hebræorum salutem excitato, mundi salus & remedium (vt
ait hic Dominus) præfiguratum est. Quis vnquam cogitasset ser-
pentem, qui diaboli fuit instrumentum filij Dei figuram esse?
Hoc factum est, vt intelligatur Deum mutare homines posse, vt
qui nunc dæmonis instrumenta sunt, mox sint virtutis, & sancti-
tatis exemplū, & qui antea venenosi quasi serpentes erant, mox
absque veneno tanquam æneus serpens in ligno crucifixi sint. ¹⁴

Plurimum autem notandum est, quod cum Dominus de sua
^{1947. 8.} morte loquitur, exaltationem eam appellare solet. Cum exalta-
tus, inquit, fuerit filius hominis, tunc cognoscetis, quia ego sum.
Et hoc loco ait: *Oportet filium hominis exaltari.* O Christe supreme
cælorum Imperator, & beatorum gloria; cur crucem tuã, in qua
tot iniurias, tot ignominias, & tormenta passus es, exaltationem
appellas? vt nimirum communem iam & receptam hominū sen-
tentiam euerteret, qui cum, qui diuitijs sanitate, & cæteris cor-
poris, & fortunæ bonis abundare vident, beatum vocare solent.
^{Psal. 143.} Et beatum dixerunt populum, cui hæc sunt, miserum verò, & in-
felicem eum appellant, cui aduersa succedunt. Si quis verbera-
tus & vulneratus patienter iniuriam tolerat, infamis existima-
tur. Si quis non modo sibi illatas ferre non potest, sed alijs etiam ¹⁵
insolenter infert: hic fortis, hic animosus habetur. Vt hanc igitur
opinionem tolleret, crucem, vbi tot affectus est iniurijs, exal-
tationem vocat, vt intelligatis iniurias quæ Dei amore toleran-
tur exaltationem esse, nõ abiectioem. Quare vbi nos legimus:
^{Isa. 45.} In Domino iustificabitur omne semē Israel: septuaginta inter-
pretes transtulerūt; In Deo glorificabitur. Vbi nos Spiritus san-
ctus docet ea tantum, quibus homines iustificantur, aut spiritua-
li aliqua gratia ornantur, veram gloriam & honorem existima-
ri debere. Cum autem tribulationes patienter toleratæ, via sint
ad hoc consequendum, æquum est, vt eas exaltationem appelle-
mus, & gloriam. ¶ Vocat præterea crucem suam exaltationem,
quia

¹⁶ quia in ea tanquam in sublimi aliquo loco infinita Dei bonitas,
& misericordia hominibus demonstrata est. Cæli enarrant glo- ^{Psal. 18.}
riam Dei, & opera manuum eius annuntiat firmamentum, ait
Dauid. Magni sunt diuinæ gloriæ præcones, cæli voces edunt,
quæ per vniuersum terrarum orbem exaudiuntur: sed plus etiã,
& altius, quam cæli, sol, luna, & stellæ Dei gloriam sacrum hoc
crucis vexillum extollit. Nam ea omnia vno tantū verbo Deus
creauit: in cruce verò rerum omnium autor hominū amore mor-
tuus est. Quis nam tam surdis auribus erit, vt has voces, quibus
crux Redemptorem nostram exaltat, non audiat? Quis tam in-
gratus, qui tam singulari beneficio attractus non festinet? Si quis ^{Simile.}
filium suum Turcarum captiuum haberet, quem illi grauissimis
deuinctum cathenis, teterrimo carcere inclusum detinerent, ip-
¹⁷se verò pater omnibus suis bonis venditis à patria, vt eum redi-
meret, discederet: sed vix Turcarum regnum ingressus, & malè
à Barbaris acceptus magnis afficeretur iniurijs, nihilominus ta-
men amor vinceret omnia, & ad filij captiui carcerem deueniēs
in hæc verba prorumperet, Fili quot, & quanta, vt huc venirem
passus sum; quot vulnera, quot verbera, quot iniurias, sed omnia
læto & libenti animo toleraui, vt te his vinculis exemptum in
patriam reducerem; iam redemptionis pretium solutum est, ve-
ni fili mi, mea lux, mea vita, bonorum meorum omnium hæres,
mater te plorans expectat; iam lætos tibi parat amplexus; veni,
quid moraris? hæc verò cum diceret pater, ita filius responde-
ret: domum pater reuertere, nihili enim omnia ista, quæ dicis,
æstimo? quid mea si verberibus es, & iniurijs affectus? quid mea
¹⁸si mater plorat? labores tuos contemno, matris lachrymas despi-
cio, tua bona recuso, libertatem nolo, Turcis seruire malo, carce-
rem & cathenas patriæ & libertati antepono, quanta obsecro
hæc filij ingratitude videretur? Quis non has voces inhumanita-
te plenas detestaretur? Ita ne, ô fili, filij nomine indigne aman-
tissimo patri respondes? has gratias pro labore tua causa susce-
pto refers? ita paterno respondes amori? Verùm mirum ne hoc
vobis videtur? Nolite hoc quod nunquam contigisse credo ad-
mirari: hoc quod quotidie contingit admiremur. Filius enim ca-
ptiuus peccator est, qui tot deuinctus cathenis in diaboli pote-
state est, quot peccata commisit. Et ita Diuus Paulus ait, vt per- ^{2. Tim. 2.}
suaderet peccatoribus, resipiscere à laqueis diaboli, à quo captiui
Tom. j. H tenen.

tenentur. Eos verò diabolus captiuos facit, vt captiuari solent, 19
 [Los negros de Guinea.] Quibus res quasdam pueriles ostendunt, sci-
 licet, [Vnos bonetes colorados, vnos siluitos, vnos cintos dorados] & alia
 huiusmodi, quibus allectos nauibus per fraudem imponūt; mox
 verò vela explicantes à littore recedunt & captiuos secum addu-
 cunt. O cæci filij Adæ, quidnam stultitiæ vestræ similis afferri
 potest, quos diabolus seculi huius vanitatibus deceptos in serui-
 tutem redigit? Diuinus vates populi sui captiuitatem deplora-
 bat, dicens: Vendidisti populum tuum sine pretio, quasi admi-
 rans quonam modo eum Deus captiuum fieri permisisset, sed sta-
 tim respondet, dicens: Et non fuit multitudo in commutationi-
 bus eorum. Id est, nullo pretio Domine vendidisti populum
 tuum, tam vilis & abiectus factus est in conspectu tuo, & meri-
 tō: nam se prius ipse contempserat, & sapius tanquam rem nul- 20
 lius pretij vendiderat. Attendite exaggerationem. Non fuit, in-
 quit, multitudo, hoc est, non fuit numerus in commutationibus
 eorum, quia non fuit numerus. Tanquam si publicè se in foro
 venales exposuissent, ita se vniciuque vitio nullo pretio vende-
 bant, ambitioni, auaritiæ, luxuriæ, iræ, omnibus tandem vitijs se
 tanquam seruos tradebant: & ideò non fuit multitudo in com-
 mutationibus eorum. Quare si se adeò viles, & abiectos existi-
 mabant, vt se nullo pretio venderent, meritò viles etiam à Deo
 habiti sunt: & ita vendidit populum suum sine pretio. Idem nos
 etiam facimus; nam minimo quoque lucro, & vtilitate propo-
 sita, minima quaque voluptate à vitijs nos & affectibus rapi fini-
 mus. Es itaq; ò peccator, diaboli captiuus, & in hoc infœlicissi-
 mo seruitutis statu versaris. Sed Pater ille clementissimus Iesus 21
 Christus, vt te redimeret à beatissima illa cæli patria in terrā hęc
 miseriz plenā descēdit; & vix in eā ingressus male à fame, frigo-
 re, paupertate, & cæteris hai⁹ vitæ miserijs accept⁹ est. Insurgūt
 nō multò post, Sathanæ ministri: rapiūt, verberant, maledicunt,
 cruci tandē affigūt: in qua pretiosissimū suū sanguinē venis sacri
 corporis vndiq; patētibus emanantē tanquā pretiū redēptionis
 persoluit. Cogita autē, ò peccator, cum sacerdos sanctissimā ho-
 stiā in sacrosancto missæ mysterio supra caput eleuatam oculis
 tuis ostendit, cogita, inquam, te ipsum met Iesum Christum Pa-
 trem tuum cruci durissimis clauis affixū proprio sanguine ma-
 defactum videre. Quamuis enim gloriosus ibi realiter adsit, verè
 tamen

22 tamen eius crux, passio, & mors, ita tunc ibi representatur, ac
 cum in Caluariz monte accidit. Has autem pijsimas ab eo vo-
 ces audire existima: A mor in te meus huc me dilecta mea addu-
 xit: pro te hos omnes labores suscepi: iam redemptionis tuæ pre-
 tium solui. Exi iam exi ex infœlicissima hac seruitute in patriā,
 libertate recepta reuertere. Lachrymans te mater Ecclesia ex-
 pectat; reditu tuo omnis aula cælestis lætabitur, quia gaudiū est
 in cælo super vno peccatore pœnitentiam agente. Amici te tui
 Angeli expectant, fratres tui sancti exoptant. Abijce iam cathe-
 nas & vincula: en mea viscera, en vulnera, quibus te tāquam nau-
 ui in securum illum cælestis gloriæ portum suauissima Spiritus
 sancti aura spirante deducam. Cogita æterno igne punienda esse
 peccata: vt ere saluari hoc crucis remedio, dum tempus, & op-
 23 portunitas datur. His patris tui vocibus, quid, ò infœlix, respon-
 des, quid ais? num patri rem tam æquam & tibi vtilem denega-
 bis? Sed heu dolor, hæc à te audire mihi videor: quid mea de tuo,
 ò pater, aduentu? quid mea de cruce, de spinis, de clauis, de san-
 guine, de morte? quid mea de matris meæ Ecclesiæ lachrymis?
 quid mea de regni tui hæreditate? quid mea de Angelorum &
 sanctorū gaudio, & desiderio? Sathanæ malo esse captiuus: liber-
 tatē, & quæ promittis, omnia recuso. O ingritudinē inauditā.
 Sed, quid dico ingritudinē? Parū hoc est, neq; vllum nomē ad
 rei gravitatē exaggerandā idoneū inueniri potest. Ore & lingua
 neminē esse qui hæc dicat, fatebor. Plurimos verò corde & ope-
 rib⁹ dicere negādū nō est: quādoquidē ne ab infœlici, in quo ver-
 santur, statu discedāt, Deo parere recusant, & misericordiā, qua
 24 eos inuitat, impudētissimè reuūt. Nollē dilectissimi vos ex hoc
 numero esse: sed si qui Sathanæ captiui sunt, liberatoris sui voces
 audiāt, seruitutis suæ infœlicitatē considerent: hæc enim ipsa eos
 arguit, & increpat, vt Propheta Hiere. peccatoribus quibusdā di-
 xit: Nūc quid tibi vis in via Ægypti, vt bibas aquam turbidā? &
 quid tibi cū via Assyriorū, vt bibas aquā fluminis? Arguet te ma-
 litia tua, & auersio tua increpabit te cito. Et vide quā malū, & ama-
 rū est reliquisse te Dñm Deū tuū, & nō esse timorē eius apud te.
 Tuamet peccata, ò peccator, clamāt, & on⁹ se esse grauissimū fa-
 ret: nā si tātillū voluptatis & delectatiōis habēt, doloris & mole-
 stiæ coeno ita miscetur, vt amara poti⁹, quā suauia dici possint.
 Tu verò obstinatus quid tibi vis in via Ægypti? O surde, qui has

voces non audis: & cæce, qui hæc mala non vides. Illuminet te 25
Deus, vt rei veritatem intelligas, vt infœlici hac Sathanæ seruitu-
te liberatus dulcissima hîc gratiæ, & postea gloriæ libertate fru-
aris: ad quam nos perducatur Iesus Mariæ filius, Amen.

In eodem Festo Inuentio- nis Sanctæ Crucis Concio Quarta.

*Erat homo ex Pharisæis Nicodemus nomine Prin-
ceps Iudæorum, hic venit ad Iesum nocte. Ioã. 3.*

*Prov. 17.
Eccle. 19.*

SPIRITVS Sancti sententia est: In facie pru-
dentis lucet sapientia. Et Ecclesiast. Ab occurfu
faciei cognoscitur sensatus. Quibus verbis nos do-
cet viri iusti esse, interna, & exteriori sanctitate
præditum esse; & ita viuere, vt vultu ipso & aspe-
ctu virtutem præferat. De sancto Ioseph legitur, cum Ducis il-
lius Putiphar seruus esset, ita tamen vixisse, vt ipsemet Domi-
nus qui idololatra erat, Dei tamen amicum eum esse cognosce-
ret. Et ita ait sacratus Textus: Habitauit in domo Domini sui,
qui optimè nouerat Dominum esse cum eo. De Sancto Loth
ait Diuus Petrus: Aspectu & auditu iustus erat, habitans apud 2
eos, qui de die in diem animam iustam iniquis operibus crucia-
bant. De Diuo Stephano dicitur: Intuentes eum omnes, qui se-
debant in concilio viderunt faciem eius, tanquam faciem Ange-
li. Ad hunc virtutis & sanctitatis gradum nondum Pharisæus
iste peruenerat; quando quidem Iesu Christi discipulum videri
erubescibat: & ideò venit ad eum nocte. Cum de plurimorum
Hebræorum conuersione Diuus Ioannes ageret, ex Principi-
bus, inquit, multi crediderunt in eum: sed propter Pharisæos nõ
confitebantur, vt de Synagoga non eijcerentur: dilexerunt enim
gloriam hominum, magis quam gloriam Dei. Auertat Deus hu-
iusmodi pusillanimitatem, vt hominum timore Deo parere nos
pudeat,

Gene. 39.

Act. 6.

Ioã. 12.

3 pudeat, quamuis & rei familiaris, & vitæ periculum sub eundem
sit. Neque tamen hac de causa hoc fecisse Nicodemum credide-
rim: eo enim tempore nondum decretum erat, vt qui eius se di-
scipulum esse profiteretur è Synagoga eijceretur.

Sed secretò & noctu venit ad Iesum fortassè, ne affines, &
amicos suos offenderet; qui Dominum odio prosequerentur,
eò quod vitiorum suorum reprehensor esset acerrimus. Itaque
Redemptoris discipulus esse volebat, vt amicos sibi suos conser-
uaret. Quod quidem nostris his temporibus vltimatissimum est:
plurimi enim sunt, qui Deo seruire vellent, & tamen mundi
amicitiam non deserere. Nemo potest, dilectissimi, duobus *Act. 6.*
dominis seruire. Iam scitis ex præcipuis hostibus, quos habe-
mus esse mundum: hic vobis deserendus est, si Deo placere
4 vultis. Et qui publica exercetis officia, cauete obsecro, ne affi-
nes, & amici vos à muneris sui integritate detorqueant. Nam si
rem iniquam petunt Deo nos magis debere, quam illis respon-
dendum est: & si nos verè amant, cur condemnationem meam
iniquis rogationibus optare, & curare videntur? Quod si di-
cant alij, hoc ipsum, quod petimus, præstiterunt, ridiculum
hoc argumentum est: perhumanè tamen respondere potestis,
& comiter hoc modo, vultis ne intelligere optare me desi-
derio vestro morem gerere? Consulamus doctos, & sanctos
viros, & si hoc conscientiæ puritate fieri potest, libentissimè
præstabo, sin minus moriar potius, quam Deo debitam fi-
dem violare. Quod si hac animi fortitudine præditos vos non
esse intelligitis, deponite officium & dignitatem: animæ enim
5 æterna salus bonis temporalibus anteposenda est. Inter cæte-
ra, quæ in sacra Scriptura sæpissimè repetuntur, est vis vehe-
mentissima, qua Dei spiritus iustorum animas admira, & su-
pra humanas vires præstanda impellit. Et ideò vocat eum Isaias *Isai. 4.*
spiritum iudicij, & spiritum ardoris, iudicij, id est, pruden-
tiæ, qua bonum à malo diiudicat. Ardoris, quia animam in-
cendit, corroborat, & penetrat; ita, vt omni infirmitate depo-
sita, dicat cum regio Psalte: Omnia ossa mea dicent, Domine, *Psal. 34.*
quis similis tibi? Ita me tuus diuinus spiritus penetrat; eius vires,
& vim ita sentio, vt minimæ tam corporis, quam animæ po-
tentia ineffabilem tuam potentiam clament. Hoc Christus
Redemptor noster significauit, dicens: Putatis, quia pacem veni *Luc. 12.*

6 dare in terram? non dico vobis, sed separationem. Erunt enim ex hoc quinque in domo vna diuisi, tres in duos, & duo in tres: diuidetur pater in filium, & filius in patrem suum, mater in filiam, & filia in matrem. Id est, quamuis vos à vestris vxoribus & filiis non separem, plus tamē meus amor in anima potest, quàm vxoris lachrymæ, & filiorum amor: hæc enim omnia homines & mulieres deserent, vt me sequantur. O verba timenda, quibus quàm frigidè & lente Deum amemus, declaratur: quandoquidem quacunq̄ue re exigua, & puerili deterremur, & hominibus magis morem gerere volumus, quàm Deum publicè profiteri.

In hac infortuna Pharisæus iste versabatur, qui ne amicis suis & affinibus, vt dixi, displiceret, venit ad Iesum nocte. Sed tanta est Dei clementia, vt nulla huius imperfectionis habitatio 7 tione eum sacrosanctis fidei mysterijs erudire cœperit. Primum autem fuit sancti baptismi mysteriū, de quo agit his verbis: *Nisi quis renatus fuerit, &c.* Quo in loco Diuus Augustinus ait, quod quemadmodum paterna hæreditate is tantum fruitur, qui ex eius vxore, cuius hæreditas est, natus est: ita etiam nemo cælesti hæreditate perfruetur, nisi prius ex Ecclesiæ visceribus, quæ Iesu Christi sponsa est, nascatur. Hinc intelligetis quam graue sit earum mulierum peccatum, quæ elegantia causa vestes habent, ita angustas & aptas, vt infantes, quos vtero gestant, sæpissimè suffocent, & compressos elidant: & ita sacri Baptismi beneficio priuantur. Plus etiam peccant, quæ eos ex industria enecant, vt scelus suum nouo scelere occultent. Has ideò Hiberdense concilium sanctissimæ Eucharistiæ sacramento per septem annorum 8 spatium priuat. Et quoniam Baptismi Sacramentum, vt omnia gratia legis sacramenta à Redemptoris nostri Passione & morte virtutem habent, cum de Baptismo loquutus esset mox de sua passione loquitur, dicens: *Et sicut Moyses exaltauit serpentem in deserto, ita exaltari oportet filium hominis.* Vt inde lauacrum illud emanaret, de quo Diuus Paulus ait, fecisse nos Deum saluos per lauacrum regenerationis, & renouationis Spiritus sancti, quem effudit in nos abundè per Iesum Christum Salvatorem nostrum, vt iustificati gratia ipsius hæredes simus, secundum spem vitæ æternæ. Et addit statim: Fidelis sermo est, beneficij magnitudinem significans. Accidit aliquē morbo Gallico laborare, vel alio quouis

D. Augu.
in Ioan.

Concil. Hi
ber. c. 2.

Ad Tit. 3

simile.

9 uis morbo contagioso, omnia autem remedia inutilia esse, donec se ligni aqua curet, quam vulgo [*Aqua del palo*] appellant. Idem humano generi contigit. Nam cum contagioso culpæ morbo laboraret, quamuis antiqua Moy sis lex plurima ei remedia dederit; plurima, scilicet, sacrificia & ceremonias, quæ in ea præcipiebantur, nunquam tamen sanitatem recuperare potuit: ita, vt cæli gloriam ingredi, & Dei frui posset aspectu, donec ligni sanctissimæ Crucis aqua curatus est. Nā cum in ligno crucis Redemptor noster affixus esset, aquam tantæ virtutis effudit, id est, tantam virtutem & gratiam, vt omnem culpæ morbum lauare & sanare possit; si tamen qui hoc morbo laborant, ea vt par est, lauentur. Et ideò ait, oportet filium hominis exaltari, vt, scilicet, diuinum hunc haberemus lauacrum, & fontem perennem, 10 ex quo morbi nostri medicina manaret. Cum Reges aurum, ar-
gentum, & pretiosa domus ornamenta vulgi oculis ostendi iubent, quamuis aspectus ipse gratus est, omnia tamen illa apud Regem remanent: cæteris verò nullam afferunt vtilitatem. Si magna præbent conuiuia regni sui Principibus, si vestes donant seruis suis, si erga familiares suos liberales sunt, ciuitatis & regni pauperes nullam ex hac liberalitate vtilitatē percipiunt. Quam obrem illud vulgo, & plebi gratum & vtile esse solet, cum scilicet, iubet Rex fontem in foro publicè collocari, ex quo præstantissimum vinum quisque haurire possit. Omnipotens cæli, & terræ Rex in mundi creatione pretiosa hæc elementorum ornamenta explicauit, & omnibus spectanda apposuit: in quibus tot creaturarum genera miro cum artificio depicta, omnium oculos 11 in se rapere, & in admirationem trahere videntur. Mensam etiā pulcherrimis vasibus ornatam apposuit, cælum, scilicet, sole, luna, & stellis decoratum, vestes etiam diuersas seruis suis Angelis dedit, id est, varios gratia, & gloria gradus. Lautum omnibus suis familiaribus & domesticis conuiuium præbuit, beatis, scilicet, omnibus spiritibus, diuinæ suæ essentia visionē & fruitionē eos pascens, qui cælicibus est suauissimus. Verum quamnam vtilitatem ex his omnibus rebus miseri peccatores percipiébāt, quia ea omnia apud Dominum suum remanebant, cum homo moriens nihil secum adduceret? Si erga seruos, & familiares suos liberalis fuit, Angelorum, & beatorum fuit vtilitas: nos enim pauperes, nudi & inopes, aspectu tantum harum rerum fruebamur.

simile.

Zach. 13. Itaque maioris solatij, & gaudij causa fuit, cum Deus prastitit 12
quod per Prophetam Zachariam promiserat dicens: In die illa
erit fons patens domui David, & habitantibus Hierusalem, in
ablutionem peccatoris & menstruat. Fons iste Iesus Christus
est in cruce positus, tot vulneribus confossus, ex quibus sanctif
simus eius sanguis ad animarum remedium emanauit. Ad
hunc fontem dilectissimi accurrite, & tam singulare beneficiū
frustra vobis datum esse nolite permittere.

Oportebat etiam filium hominis exaltari, vt non solum Dei
misericordia, verum etiam iustitia manifestaretur, quæ nulla in
re tantopere apparuit, vt in proprio filio tanta pœnarum graui
tate puniendo. Nam quot quot supplicia Deustam de Angelis,
quam de hominibus iustitiam suam manifestando desumpsit,
omnia de puristantum creaturis desumpta sunt: at verò pro- 13
prium filium ob aliena castigasse peccata, hoc mirè eius iusti
tiam extollit, & timorem magnum incutit: quia vt ipse Dei fi
lius dixit: si in viridi ligno hoc faciunt, quid in arido fiet? O
quantopere errant qui postea quam peccauerunt cælestem glo
riam assequuturos se esse existimant, quamuis nullam laborē,
nullam afflictionem ferant. Christus redemit nos, ait Diuus Pau
lus de maledicto legis factus pro nobis maledictum, pro quo
rum verborum intelligentia notandum est ex Diuo Augusti.
Aug. lib. 14. Contra Faustum. c. 3. & 4. tom. 6. D. Tho. 3. p. 9. 46. ar. ti. 4. ad. 3.
contra Faustum, peccatum maledictum esse: & per consequens
mors & poenaltas, quæ ex peccato proveniunt dicentur male
dictum. Et ita quisquis supplicio aliquo, aut pœna à Deo pu
nitur, dici potest maledictus à Deo, quia quemadmodum
Deus tunc benedicere dicitur, cum alicui benefacit, ita maledi- 14
cere alicui dicitur, cum illi malefacit. Quare cum Deus filium
suum propter scelus populi tot pœnis affecerit, ideò à D. Paulo
maledictum factus fuisse dicitur: hoc est, plurimis pœnarum ma
lis oneratum fuisse: vt per maledictum poenaltatis, maledictio
culpe tolleretur. Et ad Romanos idem Apostolus ait de pecca
to damnauit peccatum. Quem admodum ex vipere veneno (vt
Lib. de ira Dei. ca. 13. refert lactantius) medicina fit, qua ipsiusmet viperæ morsus cu
rantur: ita Dominus ex pœnis peccati, ipsius peccati remedium
fecit, vt David Goliath ipsiusmet gladio necauit: & Iudith Ho
1. Reg. 17. lophernis caput ense, quem ipsiusmet gestabat, secavit. Ad Ephe
Iudub. 13. sios ait: Ipse est pax nostra, qui fecit vtraque vnum: per crucē in
Ephe. 2. terfi-

interficiens inimicitias in semetipso. Plurimū ponendum hoc
loco est, non dixisse Apostolum inimicos suos interfecisse, sed
inimicitias. Quia Redēptor noster non interfecit peccatores, qui
Dei inimici sunt: imo vitam illis dedit po ijs in cruce moriēs: sed
interfecit inimicitias, quia nos cum patre reconciliauit. Secus nō
nulli faciunt, qui inimicos interficiunt, & viuas conseruant ini
micitias. Alij in confessione inimicitias tepido quodam inimi
cis se suis reconciliandis proposito vulnerāt: sed non interficiūt:
& itā quacunque opportunitate suas iniurias vlciscuntur, ac si
nunquam ignoscendi propositum habuissent. Christus verò
Redemptor noster non vulnerauit, sed interfecit inimicitias:
quia quæ semel eius meritis ignoscuntur peccata, nunquam re
uiuiscunt, neque redeunt, nisi tanquam circumstantia ag
grauans. Quod si dicitis omnibus his locis apertè dicere Apo
stolum Redemptoris nostri morte à peccato nos esse re
demptos, igitur nihil esse nobis laborādum. Verum si hoc esset, *Act. 14.*
nunquam idem Apostolus dixisset, per multas tribulationes
oportet nos intrare in regnum Dei, neque Diuus Petrus, Chri
stus passus est, vobis relinquens exemplum, vt sequamini vesti *1. Pet. 2.*
gia eius: neque Diuus Ioannes, qui dicit se in Christo manere,
debet sicut ipse ambulauit, & ipse ambulare. Quin etiam inter *1. Ian. 2.*
ceteras causas præcipuas, propter quas oportebat filium homi
nis exaltari hæc fuit, vt patientiam nobis in laboribus doceret,
& alias virtutes quam plurimas. Quare Diuus Augustinus, *D. Augu. tract. 119.*
inquit, vbi fixa fuerunt membra patientis, etiam cathe
dra fuit Magistri docentis. Ibi enim nos patientiam docuit, pa
in Ioan. pa rum à prin cip. to 9.
trem pro persecutoribus suis rogans: ibi nos charitatem docuit,
pro ijs ipsis moriens, qui vita illum priuabant: ibi humili
tatem docuit, tanquam latro inter latrones positus. Quid nam
hominum superbiā confundere plus potest, quā videre ipsum
met Christum vsque ad crucis mortem humiliatum? Quis nam
superbus esse audebit Dei sublimitatem, ita suo amore demis
sam contemplan, & si hic Dei finis fuit superbiam nostram
cruce euertere, vt quid adhuc superbis terra & cinis? Cum sit
verbum diuinum patri æquale, formam tamen serui accepit: tu
verò homo vilissimus vermīs existens formam Dei accipere vis
& tāquā Deū honorari? Regnare adhuc in te superbiā nō pudet?
Quid nā De' vt eā euerteret præstare potuisset? O cœlū, o terrā

insensibiles creaturæ, filiorum Adæ cecitatem obstupescite, qui 18
 ex diuinis beneficijs exiguam vtilitatem capiūt. Sanctus Isaias
 ait: Desiderauimus eum despectum, & nouissimum virorum vi-
 rum dolorum, & sciētē infirmitatem. Ita eum desiderauimus,
 vt nostra postulabat necessitas, vt nimirum nos humilitatem do-
 ceret. Venit qualem desiderabamus, & tamen eadem durat ma-
 litia, ac si nunquā virtutis nobis præbuisset exemplū. Itaq; obse-
 cro vos dilectissimi, per pijsima illa Iesu Christi crucifixi visce-
 ra, vt eum tanquam magistrū & doctore in crucis cathedra posi-
 tum contemplemini, & tanquam discipuli discendi cupidi bis
 saltem in die mane, & vesperi eius lectiones audiatis. Quomodo
 enim in Theologia, in Philosophia, aut in quauis alia scientia
 peritus esse poterit, qui nunquam eius lectiones audit, neque ijs
 diligenter studet? ita etiam quis in Euangelica Philosophia peri-
 tus erit, si nunquam de ea cogitat? In Isaiā vbi nos legimus: Qui
 portamini à meo vtero, qui gestamini à mea vulua, vsq; ad sene-
 ctam, ego ipse, & vsque ad canos ego portabo, septuaginta inter-
 pretes transtulerunt: Qui portamini de vtero meo erudimini à
 paruulo vsque ad senectutem: quibus verbis declaratur deside-
 rium quo Deus tenetur, vt ab ipsa pueritia vsque ad senectutem
 eius doctrine magna cum cura, & studio operam demus. O quā
 assiduus huius doctoris auditor erat Diuus Paulus qui dicebat:
 Non iudicauī me aliquid scire inter vos, nisi Iesum Christum &
 hunc crucifixum. Fidei, spei, & charitatis, quæ sciebas mysteria,
 nonne ô sanctissime Apostole, scientia erat præstantissima? cur
 igitur nihil te scire ais, nisi Christum crucifixum? Hoc nimirum
 significare voluit quicquid humilitatis, obedientiæ, fidei, charita-
 tis, & cæterarum omnium virtutum scio, omne in Iesu Christo
 crucifixo includitur, idē non iudicauī me aliquid scire, nisi Ie-
 sum Christum, & hunc crucifixum. Tanto sanctissimus Apосто-
 lus crucis ardebat amore, vt ad Galatas dicat: Mihi autem absit
 gloriari, nisi in cruce Domini nostri Iesu Christi, per quem mihi
 mundus crucifixus est, & ego mundo. Intelligens enim quanto
 cum labore homines gloriam in humanis rebus quærent, Absit,
 inquit, mihi in huiusmodi rebus gloriari in voluptatibus, in
 dignitatibus, in diuitijs; sed tantum in Iesu Christi cruce gloria-
 bor. Suam quoque crucem huius seculi filij habent, & in illa glo-
 riatur: sed crux est Sathanæ, vita, scilicet, profana, & deprauata.

In

21 In hac cruce tribus sunt clavis confixi, qui quidem tria illa sunt,
 de quibus Diuus Ioannes ait: Omne quod est in mundo, est con-
 cupiscentia carnis, concupiscentia oculorum, aut superbia vitæ. *Ioan. 1. Cæ
 no. 2.*
 Primus clauus est concupiscentia carnis, molliter, scilicet, & de-
 licatē viuere optimis cibis, pretiosis vestibus vti, & tādē curam
 omnem in voluptate ponere. Secundus clauus est, concupiscen-
 tia oculorum, quæ hominem incitat ad pauperum sanguinem
 sugendum. O infœlix, qui quicquid vides, concupiscis, & id tan-
 dē quod fraudulenter rapuisti, hinc manebit, tu verò æternis Ge-
 hennæ tormentis pendebis improbe poenas. Cum in aqua piscis
 versatur vorat escam, neque hamum latere percipit: at verò cum
 piscatur ex aqua eum extrahit, tunc fraudem & dolum animadu-
 uertit. Heu filij Adam, credite obsecro in lucris istis illicitis la-
 22 tere hamum, & mortem; sed voluptate, quæ ex ijs percipitur, do-
 lus non animaduertitur, qui tunc cum vos Deus ex huius mun-
 di aqua extrahet, apparebit: sed sero, quia tunc nihil proderit.
 Tertius clauus est superbia vitæ. O quot mala homines cōmit-
 tunt hac superbia moti: hæc iniurias vlciscitur: hæc omnes con-
 temnit & despicit: hæc diuitijs & honoribus inflata in omnes ini-
 iuriosa est. Nemo explicare potest dolores & tormenta, quæ in
 hac vita patiuntur, qui his clavis confixi sunt. Et ita vbi nos legi-
 mus in Isaiā: Audite viri illusores, septuaginta interpretes tran-
 stulerunt: Audite viri tribulati. Viri illusores sunt peccatores,
 qui suis moribus & vita Dei legem irrident: & isti vocantur tri-
 bulati ob afflictionem, quæ peccatum concomitari solet. Bono-
 rum crux est vita recta, & integra: in hac manus & pedes confi-
 23 xos habent. Animæ manus sunt intellectus & voluntas; intelle-
 ctum fidei clauo fixum habet, quia ex libertate intellectus, qui
 Ecclesiæ sanctæ parere recusat, errores nascuntur. Voluntatem
 amoris clauo confixam habent, vt nō quidquid vult, sed Deum
 tantum amet, & cætera omnia ita amet, vt ad ipsius Dei referan-
 tur amorem. Pedes sunt duo illi præcipui affectus, irascibilis, sci-
 licet, & concupiscibilis: hos timore fixos habent, ne appetāt, nisi
 quod eos cum Deo coniungit, neque fugiāt nisi quod eos à Deo
 separat. Fœlices illi, qui ita crucifixi sunt: quamuis enim crucis
 nomen habeat, dulcis tamen est & suavis. Experientia, & vsu
 comprobatum est, si vas aliquod ex cera noua, & pura in mare
 preijciatur optimè vndiq; clausum, aquam, quæ per poros in-
 greditur,

greditur, quamuis ex se amarissima sit, dulcem tamen fieri. Christi Redemptoris nostri corpus vas est de cera purissima: quia quemadmodum cera ex ape & floribus fit, ita sanctissimum eius corpus Spiritus sancti virtute tanquam apes in beatæ Virginis utero, tanquam in flore generatum fuit. Vas istud novum sine vlla peccati vetustate, & malitiæ omnino clausum, poros habet quâ plurimos, pretiosissima, scilicet, vulnera, quæ nostra causa excepit: & tribulationes omnes, quæ sunt aquæ amarissimæ per hos poros, & vulnera deuota & pia meditatione penetrantes suavissimæ sunt. Et ita ait Diuus Paulus: Recogitate eum, qui talem sustinuit à peccatoribus aduersus semetipsum contradictionem, ut non fatigemini animis vestris deficientes. Et ita ait vnusquisque iustorum cum Diuo Paulo: Mihi autem absit gloriari, nisi in cruce Domini nostri Iesu Christi, per quem mihi mundus crucifixus est, & ego mundo. Ponderate obsecro vltima hæc verba. Pro quorum explicatione notandum est, plurimos esse, qui neque mundo crucifixi sunt, neque ipsis mundus: eos enim mundus honorat & amat, & ipsi mundum, ut sunt adolentes virtijs dediti. Alij sunt his deteriores, qui quidem mundo crucifixi sunt, mundus verò ipsis crucifixus non est, quia mundus eos nihili æstimat, ipsi verò mundum sequuntur & amant. Huiusmodi sunt senes aliqui amatores, lufores, & ambitiosi: qui quamuis mundus repudij libellum ad eos miserit, eum tamen nolunt deserere. Alij sunt, quibus mundus crucifixus est, sed illi non sunt crucifixi mundo: illi enim mundum fugiunt, eos verò mundus querit, & ex ipsismet monasterijs & desertis ad honores & dignitates extrahuntur. Et hi quidē boni sunt, sed non securi omnino viuunt: quia, ut ait Diuus Bernardus: Periculosum est inter spinas versari & non pungi. Alij tandem sunt, ut Diuus Paulus: qui crucifixi sunt mundo, & mundus illis crucifixus est: mundus enim eos odit, & ipsi mundum: & hi securius viuunt. Ex his esse vos dilectissimi vellem, ut ita crucifixi diuinæ gratiæ auxilio perfrui possimus gloria: ad quam nos perducatur Iesus Mariae filius, Amen.

In

IN ASCENSIONE DOMINI CON- CIO Prima.

*Recumbentibus vndecim discipulis apparuit illis
Iesus, & exprobrauit incredulitatem eorum.
Marc. vltimo.*

AGENS gloriosus Apostolus Diuus Paulus de admirabili Redemptoris nostri Ascensione, quæ hodierna die celebratur, ait: Qui descendit, ipse est, & qui ascendit super omnes cælos, ut adimpleret omnia. Quibus verbis quæ sit via, quæ in cælum nos ducere possit, ostenditur: hæc autem est prius descende-
re & eius imitatione humiliari. Sapiens ille Salomon altissimas quasdam quæstiones proposuit, & insolutas reliquit, scilicet, Quis ascendit in cælum, atque descendit? quis continuit spiritum in manibus suis? quis colligauit aquas quasi in vestimento? quis suscitauit omnes terminos terræ. O difficillimas quæstiones, quisnam illis respondere posset, nisi ipsemet Dei filius in mundum veniens, lucem mentibus nostris attulisset? A secunda ducemus initiū: primam verò in vltimum locum differemus. Quis continuit spiritum in manibus suis? Spiritus aliquando cogitationem significat, quæ inquietissima esse solet; & ita de ea dici potest. Quis potest continere eam in manibus suis? Solet enim huc illuc vagari, & difficillimè vni tantum rei addicta detinetur. Audis concionantem attentus, & cum minus hoc cogitas, distrahitur animus, & paulatim laxatur imaginatio: & dum concionator tria aut quatuor verba loquitur, tu vniuersum terrarum orbem, ter aut quater imaginatione peragrasti. Oras attentissimè, & repente in varias & diuersas cogitationes animū diuisum esse animaduertis: ita, ut tanta sit perturbatio, tanta cogitationum varietas & strepitus, ut teipsum vix intelligas. Puro, & nitido spiritu

ritu orare coepisti: & te nolēte exit spiritus immundus vana, sci-
 licet, & immūda cogitatio, quæ te perturbat: & ideò merito quæ-
 ri potest, quis continuit spiritum in manibus suis? hoc est quis est
 suarum cogitationum Dominus? magnum enim hoc Dei bene-
 ficium est & donum. Hinc intelligetis, quid significet commu-
 nis ille loquendi modus, quo vti vulgo soletis. Nam cum quis in
 extremis laborat, si quis quærit, quo nam modo se habeat respō-
 dere soletis, [*Está en las manos de Dios*]. Quid nū antea in manibus
 diaboli versabatur? quid hoc sibi vult? Quia scilicet, cum sanus
 erat spiritu & animo varijs erat cogitationibus distractus: nunc
 autem morti proximus, omnes suas cogitationes & spiritum
 suum omnem in Dei manibus collocatum habet. Et quamvis
 optime hoc dici possit, nihilominus tamen non hoc quærere
 Salomonem dico cum ait, **Quis continuit spiritum in manibus** 5
suis? Sed revera in hac quæstione diuinarum personarum æqua-
 litatem indicat: quia spiritum diuinum, qui pater est, continere
 non potest, id est, comprehendere, nisi spiritus diuinus, qui est spi-
 ritus sanctus, & è cōtra. Et quanuis sancti comprehensores vocā-
 tur non ideò hoc eis nomen tribuitur eo quod Deum compre-
 hendant, sed quia consequuti iam sunt & possident quod nun-
 quā amissuri sunt, scilicet, perpetuam illam & sempiternam glo-
 riam. Hoc illud est quod D. Paulus ait de Christo Redemptore
 nostro loquens, **Qui solus habet immortalitatem & lucem habi-**
tat inaccessibilem, quem nullus hominum vidit, sed nec videre
potest. Quæ quidem verba magnæ molestiæ causa nobis essent,
 nisi ea intelligeremus, vt decet. Primum Deum solum ait esse
 immortalem: quod si verum est, ergo anima mortalis est & vna 6
 cum corpore moritur. Et ita si in hac vita tantum in Christo
 spem collocatam habemus, nos Christiani omnibus hominibus
 miserabiles sumus, vt idem D. Paulus ait. At non ita est: sed
 verè animæ immortales sunt, & de iustis dicitur, Spes illorum
 immortalitate plena est. Neque solum animæ immortales sunt:
 1. Cor. 15. sed etiam corpora ipsa resurgent immortalia: quare idem Apo-
 stolus inquit, **Cum mortale hoc induerit immortalitatem, tunc**
fiet sermo, qui scriptus est, Absorpta est mors in victoria. Quid
 igitur sibi vult cum ait hoc loco solum Deum immortalitatem
 habere? Quia nimirum solus Deus ex se & ex propria natura im-
 mortalis est, solus ipse esse habet necessarium: creaturarum enim
 esse

7 esse contingens est, & annihilari potest. Vel solus Deus est im-
 mortalis, quia in eo nihil moritur, neque mori potest: eandem
 enim sapientiam, eandem bonitatem, eandem charitatem,
 quam ab æterno habet in æternum habebit. Nam in Ange-
 lis quidem, & in anima hominis sapientia, bonitas & charitas
 accidentia sunt, quæ adesse, & abesse absque subiecti cor-
 ruptione possunt: at verò in Deo hæc omnes perfectiones cum
 ipsamet essentia identificantur: ita vt quemadmodum essen-
 tia est immortalis, ita & ipsæ immortales sint, quam immor-
 talitatem, vt dixi neque Angeli neque animæ nostræ habent.
 Durum præterea illud videri potest, quod subdit dicens, **Nul-**
lus hominum vidit neque videre potest: quia si Deum nemo
videre potest inanis est spes nostra. Verum plurimum nos con-
 8 solatur quod Diuus Ioannes ait, **Scimus quod cum apparuerit** 1. Ioan. 3.
similes ei erimus, & videbimus eum, sicuti est. Nam Diuus
 Paulus videri posse negat, scilicet, vt comprehendatur, quod
 idē est cum eo quod Redemptor noster dixit, **Nemo nouit filiū** Math. 11
nisi pater, nec patrem quis nouit, nisi filius? Iussit Deus Moy-
 si, vt in tabernaculo duos Cherubines collocaret, qui extensis
 alis propiciatorium tegerent. Singulare hoc fuit mysterium: Exod. 15.
 nam propiciatorium Deum repræsentabat, Cherubines ve-
 rò duas naturas intellectuales, scilicet, angelicam & huma-
 nam, alæ autem cognitionem, quam de Deo habent signifi-
 cant. Mysterium autem est quod quo magis alas extendunt
 eò magis propiciatorium velant, id est, quo magis intellectu-
 ales creaturæ cognitionis suæ alas, vt Deum cognoscant exten-
 9 dunt tanto magis absconditur: quia quo magis Deus intelli-
 gitur eò magis incomprehensibilis esse cognoscitur: quia vt ait
 David. **Accedet homo ad cor altum, & exaltabitur Deus.** Ille Psal. 52.
 plus Deum intelligit, qui intelligi Deum omnino non posse in-
 telligit, & ita optime explicatum est quoniam modo intelligen-
 dū sit, Deum nemò videre potest. Altera quæstio est, quis colli-
 gauit aquas quasi in vestimēto? Altissima profecto quæstio, quis
 nā vestibibus aquas omnes colligere potuerit. De verbo diuino ait
 D. Paul. q. fuit habitu inuētus vt homo? In hoc habitu & veste in
 sanctissima, scilicet, humanitate omnes aquas, id est, omnia pecca-
 ta collegit, vt proijs solueret: & ita ei⁹ nomine dixit David **Saluū** Philip. 2.
me fac Deus, quoniā intrauerūt aquæ vsq; ad animā meā. Si aquæ
 pecca-
 68.

peccata sunt, quonammodo agni immaculati animam innocentissimam intrare potuerunt? Eodem, scilicet, modo, quo vulgo uti solemus. Nam cum aliquid audimus narrari de aliquo quem amamus, triste & molestum dicere solemus, [*Llegame al alma:*] Ita etiam Dei filius ait, hominum peccata, quibus æternum Patrem offenderant intrare animam suam, hoc est, magnum ex ijs dolorem concipere, eò quod plurimum patrem suum amet & homines, quos in tot ac tantos errores incidisse dolet. Has igitur aquas, scilicet, peccata nostra ipse solus colligere in vestimento potuit, ut pro ijs satisfaceret. Quarta quæstio est, Quis suscitavit omnes terminos terræ? Terminus est finis, & est secundum Aristotelem optimum rei. Optimum harum rerum vniuersitatis, quæ in mundo sunt est homo, qui est finis, & terminus, propter quem omnia creata sunt. Itaque termini terræ sunt homines, qui omnes culpa ceciderant, & eorum præcipui, qui æquius termini terræ vocari poterant, scilicet, Adam & cæteri omnes Patriarchæ & Prophetæ in eam inferni partem, quæ limbus vocatur, propter culpam ceciderunt. Solus autem Dei filius eos suscitare potuit, & cæteros omnes, quantum in eo est à culpæ lapsu. Huic quæstioni optimè verba illa conueniunt, quæ dicuntur de diuino hoc Salvatore, scilicet, De torrente in via bibit, propterea exaltauit caput: hoc est, in via vitæ suæ bibit de torrente passionis, propterea exaltauit caput totius generis humani, scilicet, Adam à culpæ lapsu. Altera quæstio à Salomone proposita, prima in ordine est, Quis ascendit in cælum, aut descendit? Huic autem quæstioni respondet Diuus Paulus verbis initio propositis, dicens: Qui descendit, ipse est & qui ascendit super omnes cælos. 12 Ex his omnibus quæstionibus hoc argumentum efficacissimū colligi potest. Si ille, qui æternum Patrem comprehendit, qui redimere homines potuit, & eos à culpæ lapsu suscitare, animas autem sanctorum à Dæmonis potestate eripere, quamuis tantā haberet potentiam, ut cælum ascenderet, prius tamen tanta voluit humilitate descendere, quonammodo miseri homines eo se superbia elatos ascensuros esse existimant? Errant, errant qui se eius imitatione humiliari nolunt. Et quoniam priorū peccatorum cognitio via est ad humilitatem, & reprehensio plurimū ad hanc cognitionem confert, ideò Redemptor noster ante quā in cælum ascenderet, discipulos suos seuerè reprehendit, ut in misericordie

psal. 109.

13 feræ suæ cognitionem venirent. Diuus Lucas in Actibus Apostolorum ait, quòd post resurrectionem suam per dies quadraginta apparuit eis, loquens de regno Dei, id est, de statu Ecclesiæ militantis, quonammodo regenda & gubernanda esset. Res profectò animaduersione digna, quod cum per tres tantum dies in morbo illo infidelitatis fuissent, voluit Dominus eos per quadraginta dies curare, ut intelligeretur, quanta cum difficultate spirituales morbi curarentur, & quantopere decipiantur, qui eos tanquam leues contemnunt. Si quis per triduum tantum febriliter laborat, vix mense conualescit, & ne in morbum rursus incidat, diligentissimè cauet. Si quis verò per plurimos menses in peccato perseverat (utinam menses essent, & non aliquando anni,) si vel vna tantum hora in conscientie examinationem, & confessionem infumatur, nihil iam reliquum esse videtur: quia nimirum non intelligit infelix, quàm corrupta natura, & debilitata remaneat: neque cogitat pœnarum multitudinem & magnitudinem, quæ illi in purgatorio seruantur, eò quod pœnitentia tanti, ut æquum est, valoris non fuerit. Aliter fecisse legimus David, qui aiebat: Lauabo per singulas noctes lectum meum, & lachrymis meis stratum meum rigabo. Nam vel vnum tantum mortale peccatum in omni vita commissum, quotidie tamè magno esset cum dolore deplorandum: at quanto magis, tot, ac tanta, quæ passim committuntur? Hac accedit, quod de venia certi esse non possumus: & quamuis hoc nobis Deus reuelasset, nihilominus tamè sufficiens est doloris, & lachrymarum causa Deū à quo tot accepimus beneficia, ita offendisse.

15 Cùm itaque Dominus sæpius discipulis suis apparuisset, tandem iam cælos ascensurus hodierna die apparuit, dum illi accuberent; ut intelligamus in cibo temperantiam & pietatem magnam esse dispositionem, ut Deum socium & coniuuam habeamus. Ante quam comedam, inquit Iob, suspiro, & quasi inundantes aquæ, sic rugitus meus. O beatum illum, qui comedens sanctum hunc virum imitatur secum ipse dicens: Quot sunt, qui Deo maiori cum diligentia seruiunt, & tamen nec pane quidem se nutrire possunt, ego verò tot cibis abundo, qui terræ hiatu vix absorbere ob mea peccata mererer. Hac consideratione corde suspirans, & plorans Deo pro tanto beneficio gratias agit, & vitam se in posterum emendare constituit. Ex hac etiam conside-

Tom. j. I ratio ne

D. Luc.

Iob. 3.

ratione ciborum moderatio sequitur, ut ad pauperum elemosinas supersint: hoc enim corpus facile ad ea, quae volumus trahitur. Si foeni manipulum in leporis pellem iniicis nihil iam capere posse videtur, & tamen si secundum, tertium, & quartum manipulum infarcis recipiet: ita etiam humanum corpus vno tantum cibo contentum esse videtur, & tamen si plures infarcis recipiet: sed quidquid illi supra necessitatem das non modo nullius est utilitatis, verum etiam & corpori & animo maximi detrimenti. In epistola ad Corin. monet nos Diuus Paulus his verbis, Siue manducatis, siue bibitis, vel aliud quid facitis, omnia in gloriam Dei facite. Vbi plurimum ponderatione dignum est, quod cum iuberet sanctus Apostolus, ut omnia in gloriam Dei fierent, cibi & potus potissimum mentionem fecit, quia ex his rebus plurimae solent Dei offensiones nasci, nisi parce & moderatè fiant & è contra, si hæc moderatio & temperantia adhibeatur, & hic tantum sit finis propositus, ut Deo seruire possimus, maxima inde bona consequuntur.

Et exprobrauit incredulitatē eorū. O Christe mundi Redemptor qui agnus soles esse mansuetissimus, cur te nunc in discessu tam seuerum ostēdis? Euangelij prædicationē ijs commissam relinquis, & tamen eos tam asperæ reprehensione offendis? Hac in re Euangelij sui veritatem maximè confirmauit, eò quod corruptis testibus non indigeat. Nam fidei veritatem vitæ suæ & mortis innocentia, & miraculorum potentia, ita corroborauerat, ut opus non esset ijs, qui eam prædicare debebant assentari, imò eos ob incredulitatem seuerissimè reprehendit, nunc vero qui filios habent & seruos, reprehendere eorum vitia non audent, eò quod illis deteriores sint, & vitiorum exempla præbeant: & ita ne se foris infamia & ignominia afficiant seruis suis assentantur, & si quæ reprehensione digna animaduertunt dissimulant. Maximè profectò necessaria est conscientia puritas, ut quis reprehendere possit. In libris Regum legitur, quod cum dux ille Ioab Regem suum David irasci facile posse intelligeret, & eum tanquam inexpertum ducem reprehenderet, eò quod in vrbe cuiusdam Ammonitarum obsidione plurimos milites mortis periculo exposuisset, nuntio, qui hæc Regi relaturus erat, iussit, ut si Regem videret iratum, tunc diceret, etiam seruus tuus Vrias Etheus occubuit. Paruit nuntius,

& cum

¹⁹ & cum irasci Regem videret, & ducis temeritatem reprehenderet, statim Vriæ mortem nunciauit: quamcum Rex audiuit & eius se fuisse causam sibi conscius esset: reprehendere ausus non est, sed nuntio statim dixit, Hæc dices Ioab, Non te frangat istares, varius enim euentus est belli. Videtis igitur, ut praua conscientia impediatur quominus ij, qui præsumunt suos reprehendere possint, ex quo maxima in rebus publicis de prauatio consequitur cum quisque peccandi habeat impunitatem.

Reprehendit igitur Dominus discipulos suos, & mox dixit: eis, *Euntes in mundum vniuersum prædicate Euangelium omni creatura, &c.* Post reprehensionē eos tam sublimi dignitate solatur. Quæ quidem Dei solet esse consuetudo, prius affligere, mox consolari, mundus verò è contra, prius consolatur & postea affligit, & ita virtutum principia aspera sunt, finis verò suavis. Hoc D. Paulus significauit dicens? *Induimini Dominum Iesum Christum.* Nam quemadmodum vestes initio quidem angustæ videntur antequam vsu laxiores fiant: ita etiam cum primum Iesum Christum vera poenitentia, & virtutum exercitatione induimus initio quidem torquemur, & affligimur. Durum videtur ieiunium, difficilis clausura, humilitas, & obedientia, sed patienter, o Dei ferue paulisper sustine, paulatim enim progressu temporis vestis ista, quam nunc ferre non potes suauissima erit. Vitium è contra initio suauitate allectat, sed mox amara succedunt. Et ita dicitur, *Est via, quæ videtur homini iusta, nonissima autem eius descendunt ad mortem.* Hac de causa iusti spiritu sancto ducti virtutis, & vitij caudam apprehendere solent, hoc est, vtriusque finem respicere. Quare cum vitij finis amarus sit virtutis autem suavis, ille mali odium, hic autem boni amorem causat. Et ita vbi nos legimus in Isaia cum de iustis loquitur, *Miserator eorum regit eos, & ad fontes aquarum potabit eos, & ponam omnes montes meos in viam & semitæ meæ exaltabuntur, septuaginta interpretes transtulerunt, Per fontes aquarum deducet illos, & ponam omnem montem in viam: & omnem semitam in pascua eis.* Quibus verbis tam primæ, quam secundæ translationis significantur internæ animi voluptates: & consolationes, quas fidelibus suis Deus communicat, qui asperos montes, & angustas

I 2 semitas,

simile.

1. Cor. 10.

Rom. 13.

Prov. 14.

Isai. 49.

femitas, per quæ vitæ spiritualis difficultates intelligi debent, 22
in suavisima & amoenissima pascua commutat. Mali verò non
caudã, sed caput vitij, & virtutis accipiunt: ex quo virtutis odiũ,
cuius initium amarum est, vitij verò amor consequitur, cuius ini-
tium delectabile. Sed heu quantoperè errasse se aliquando in-
telligent; quia vt in eodem prouerbiorum capitu. dicitur: Ritus
dolore miscebitur, & extrema gaudij luctus occupat. Quæ cum
ita sint, dilectissimi, iustorum industriam imitami, & quæ tan-
dem finem humanæ voluptates habituræ sint, diligenter at-
tendite.

*Et Dominus quidem Iesus postquam loquutus est eis, assumptus est in ce-
lum, & sedet à dextris Dei.* Plurimum notandum est, quod quam-
uis in sacro sancto Euangelio sæpius ab Euangelistis sanctissi-
mum nomen Iesus nominatum est, nunquã tamen cum eo hoc 23
verbum, Dominus, appositum est, sed simpliciter, Iesus, venit
Iesus; Respondit Iesus, &c. Hoc verò loco cum ageret D. Mar-
cus de gloriosissima eius Ascensione, ait: Et Dominus quidem
Iesus. Qua quidem in re Christiani tacitè reprehenduntur; qui
cum sanctissimi huius capitis membra se esse profiteantur, titu-
lis tamen illustrissimis nominari volunt, & passim domini ap-
pellari, quin etiam supra Domini nomen, aliud Domini nomẽ
apponi, vt [*El señor Don Pedro, el señor Don Iuan, &c.*] Quæ quidem
magna est vanitas, & potissimum in monialibus, quæ se tanquã
sponsas humilissimo Iesu dicauerunt. Cum aurifex in aureo va-
se loca quædam vacua, & inania relinquit, signum est gemmas
ibi esse includendas: secus autem, si nulla sint vacua, signum est
gemmis ornandum non esse. Vna quæque religiosa aureum est 24
vas, quod religionis fornace conflatur? quare cum monasterium
ingreditur æquum est, vt si antea vocabatur [*Doña Margarita, qui-
te aquel Don*] & vacuum ibi relinquat, vt tunc cum in morte perfici-
endum hoc vas erit, gemma in vacuo illo possit includi, san-
ctæ, scilicet, nomen, & ab omnibus appellari possit [*sancta Mar-
garita.*] Quod si monasterium ingressa dominæ nomen retinet
vanitatem & superbiam, signum est vas istud gemmis ornandũ
non esse, quando quidem nulla in eo vacua relinquuntur, vt, sci-
licet, sanctæ nomen apponatur. Non enim bene hæc duo nomi-
na conueniunt [*sancta Doña Margarita*] Hoc est sanctitatis, & va-
nitatis tituli non bene conueniunt. Quare vanos hos titulos tol-
lite,

Simile.

25 lite, serores charissimæ, & multò magis cordis superbiam, & ia-
ctantiam: nolite in hac vita dominæ vocari, sed feruæ: nam tunc
cum cælos ascendere dabitur vnã cum cælesti sponso verum do-
minium consequemini.

Postquam loquutus est eis, assumptus est in cælum. Res animaduersione
digna hoc loco occurrit, eò quòd cum Euangelistæ de Redẽ-
ptoris nostri morte scribunt, iniurias illi illatas & ignominias lō-
gissima oratione prosequuntur: at verò Ascensionẽ eius glorio-
sissimã duo quidẽ silentio præmittunt; alij verò duo breuissimè
narrant. Diuus quidem Lucas his verbis: Videntibus illis eleua-
tus est, & nubes suscepit eum ab oculis eorum. Diuus verò Mar-
cus breuissimè etiam perstrinxit, dicẽs: Postquam loquutus est eis,
assumptus est in cælum. At verò hæc omnia Spiritui sancto, quo
26 spirante scribebant, tribuẽda esse dubitandum non est: qui qui-
dem in laboribus & iniurijs narrandis breues eos esse noluit, vt
significaret pro hominibus pati Redemptori nostro gloriosissi-
mum fuisse triumphum. Et quoniam tanta cum ignominia pati
utilitas nostra fuit, tanta verò cum gloria ascendere eius maie-
stas, & dignitas; ideò voluit, vt quod tantoperè ad nos pertine-
bat longissima oratione referretur, vt ad maiorem amorem &
gratitudinem nos inuitaret: & præterea, quia per eius mortem
& passionem corporis sui sacratissimi glorificationem meruit,
vt ait Diuus Paulus ad Philip. Humiliauit semetipsum vsq; ad *Philip. 2.*
mortem: propter quod & Deus exaltauit illum. In his meritis
longiores Euangelistæ fuerunt, honorem verò & gloriam breui-
ter perstrinxerunt, vt significarent de operibus meritorijs præci-
27 puè agendum, & loquendum nobis esse: si hæc enim adsunt cer-
ta erit gloria, quæ talis & tanta erit, vt verbis explicari non pos-
sit. Quod si de iustorum gloria dicitur: Neque oculus vidit, neq;
auris audiuit quæ præparauit Deus diligentibus se: quid dicen-
dum erit de iustorum iusti Iesu Christi gloria, per quem cæteri
omnes iusti iustitiam recipiunt?

Et sedet à dextris Dei. O mutatio admirabilis: attendite dolo-
rum & iniuriarũ finem humilissimi Iesu: quis eum vidit in præ-
sepio iacentem, in Ægypto profugum, in deserto ieiunantem,
per vias defatigatum, & tandem cruci inter latrones affixum; ita
vt hæc in spiritu præuidens Propheta Isa. dixerit: Quis credidit *Isa. 53.*
auditui nostro? Ascendet sicut virgultum coram eo, & sicut ra-

dix de terra sitiēti. Elegantissima est metaphora. Erit, inquit, 28
 tanta eius paupertas & solitudo, vt virgulto comparari possit;
 quod in arida & sterili terra natum, nulla foliorum coma orna-
 tur, nullo virore, nulla pulchritudine, aridum, sterile, & triste.
 At quā diuersus erit aspectus, dum in tanta gloria ad dexterā
 Dei Patris sedens aspicitur? Discite, discite fratres mundi contē-
 ptus, & iniurias contemnere, & patienter tolerare; nam quo ma-
 gis vos mundus contemnet, eò pluris vos aestimabit Deus: & e
 contra, quò pluris vos mūdus aestimabit, tūc magis ne vos Deus
 contemnat, caueat. Si quis plures numos numerare vult, ad nu-
 merorum notas æreos interdum numos, vel etiam lapillos adhi-
 bere solet. Dum ratiocinatio durat, non materia; sed locus tantū
 spectatur, in quo lapillus, vel æreus numus à ratiocinatore poni
 tur: nam hoc quidem in loco centum notæ sunt, & signa, in alio 29
 mille, in alio centum millium. Quare accidit sæpè, vt lapillus ali-
 quo in loco centum, vel mille nota sit; aureus verò numus vnus
 tantum numi valorem habeat. At verò pefecta iam ratiocinatio-
 ne aurei numi asseruantur in arca, lapilli verò huc illuc projiciū-
 tur: & sæpè dum domus mundatur, in sterquilinum exportan-
 tur. Mundus hic fratres charissimi, huic ratiocinatori similis est:
 nam dum in huius vitæ mensa versamur, non vnus cuiusque va-
 lorem spectat, an aureus numus sit, id est, charitatem habeat, &
 virtutem, an lapis peccato & malitia durus, loci tantum ratio-
 nē habeat, in quo collocatus est, dignitatis, scilicet, & officij. Et
 ita accidit, vt aliquando peccator magni alicuius numeri nota
 sit: quia nimirum in Comitibus, Ducibus, aut Principibus loco positus
 est: iusti verò, qui aureus est numus, eò quòd in infimo loco sit, 30
 nulla ratio habeatur: sed cum seculi huius ratiocinationi finis im-
 ponetur lapides in fœdissimū inferni sterquiliniū projicientur:
 aurei verò numi in cæli thesauris perpetuò asseruandi colloca-
 buntur. Quapropter, qui in hac vita viles vos omnibus esse vi-
 demini, æquo & libenti animo huius ratiocinationis finem ex-
 pectate: tunc enim gratia abundantes ex hac misera, & infœlici
 vita ad cælestem gloriam consequendam euolabitis; qua per-
 frui in æternum dabitur vnā cum hoc cælesti Redemptore Iesu
 Mariæ filio, Amen.

simile.

In eadem Ascensione Domini Concio Secunda.

*Recumbentibus vndecim discipulis apparuit illis
 Iesus, & exprobrauit incredulitatem eorum.
 Marc. ultimo.*

V M minatur Deus per Isaiam Regi Sennache- *Isa. 37.*
 rib, mysticè minatus est diabolo. Ponam, in-
 quit, circulum in naribus tuis, & reducam te in
 via, per quam venisti. Communis hic esse solet
 loquendi modus. Nam cum quis importunum
 aliquem à se reijcere vult, dicere vulgo solet [*An*
dad en hora mala, bolued por el camino por donde venistes.] Et quanuis
 his verbis impatientia nostra declaretur, cum tamen ea à Deo di-
 cuntur, infinita eius misericordia & iustitia declaratur. Ne sic su-
 perbias, o Sathana, eò quòd mundum tibi obtemperare videas:
 reducam enim te in via, per quam venisti, ponam circulum in na-
 ribus tuis. Quisnam circulus est iste? vita, scilicet, sanctissimi Re-
 demptoris nostri. Circinus, vulgo [*Compas*] duos habet pedes, qui *simile.*
 mutuò coniunguntur, & si alter fixus hæreat, alter extenditur,
 & quo magis extenditur, maior circulus efficitur: qui quidem
 cum pes ad idem punctum à quo linea ducta est redit, perfectus
 est. Conuenientissimè hæc omnia Redemptori nostro conue-
 niunt, qui suo exemplo, & doctrina hominum corda commen-
 surauit, & ordinauit: & infœlix est ille, qui circini huius mensu-
 ram, & ordinem transgreditur. Duos hic circinus habet pedes, di-
 uinitatem, scilicet, & humanitatem in hypostatica, & personali
 vnione vnitas. Diuinitatis pes immutabilis est, & inuariabilis:
 eius enim nomine Propheta Hier. ait: Cælū & terram ego im- *Hiere. 23.*
 pleo: quare cum vbiq̄ sit, quo ibit? Alter humanitatis pes ex-
 tensus est in hac vita per itinera, per prædicationes, per labores,
 & dolores. Circulum autem, qui sanctissima eius vita fuit, con-
 fecit ad idem punctum reuersus à quo exierat, & ita Ioan. Exi- *Ioan. 16.*
 ui, inquit, à patre, & veni in mundum; iterum relinquo mūdum,
 I 4 & vado

In

& vado ad Patrem. Quæ verba de sanctissima eius humanitate 4
intelligi possunt, quæ à Deo exiuit; quia ab eo accepit esse quod
habet, & diuinitate plena in hunc mundum venit, id est, coepit
esse in mundo, iterum ad Patrem redijt in admirabili eius Ascē-
sione. Hunc igitur circulum mysticè intelligit Deus cum ait: Po-
nam circulum in naribus tuis. Quod si dicas, num Dæmon habet
nares? Respondeo, nares esse instrumentum, quo res olfacimus:
per eas enim aer ingreditur odoris subiectum: & ita metaphori-
cè diaboli nares sunt eius astutiæ & sagacitates; his enim homi-
num inclinationes odoratur, vt eos decipere possit. Canis venat-
ticus sepem millies circuit feræ odorans vestigia, & tandem eā
inuentam insectatur & occidit. Diabolus est tanquam canis ve-
naticus, & hominum inclinationes sagacissimè odoratur: om-
nes vias tentat, vt vniuscuiusque naturam inuestiget, mox verò 5
vt hoc cognouit tunc vrget & feram insequitur. Nam si avarum
me esse cognouit sexcenta proponit, quæ ad auaritiam me inci-
tare possunt: ambitioso & luxurioso, ambitionis & luxuriæ ir-
ritamenta obijcit. Has igitur astutias, & sagacitates dæmonis na-
res esse dico, quibus posuit Deus circulum: qui quidem vt dixi,
est sanctissima filij sui vita, vt has Dæmonis astutias compre-
henderet: huius enim vitæ merita & doctrina quam docuit plu-
rimum hominibus profunt, ne se his artibus falli sinant. Ait præ-
terea, Et frænum in labijs tuis. Habes equum, qui regi non po-
test, & ideò eum non audes ascendere, nisi frænum imponas du-
rissimum, vt eo in quamcunq; partem equum torquere possis:
ita Dæmonem, qui bellua erat indomita, & omnes prosterne-
bat, Deus imposito fræno domauit. Frænum autem fuit precio- 6
sissima Iesu Christi mors, qua dæmonis potentia ita debilitata
est, vt dicat de eo Diuus Gregorius: Debilis est hostis, qui non
vincit, nisi volentem. Sed notare debetis, quòd equus dum fræ-
num in ore habet, quamuis res duras, vt est hordeum, comedere
non potest; non tamen impeditur, quominus bibere possit: &
ita, si poenitentia durus & rigidus es, Sathanæ cibus esse non po-
teris: quia frænum impedimento est, quò minus res mandere
possit tantæ resistantiæ, vt est homo virtuosus: quod si, vt aqua
effusi estis delicijs, scilicet, & voluptatibus dediti, facillimè vos
potare poterit, & frænum nullo erit impedimento. Et reducam
te in via, per quam venisti. Via, per quam diabolus mundi pos-
sionem

simile.

Gregor. in
Moralib.
simile.

7 sessionem acquisiuit, fuit arboris fructus & mulier: per eandem
viam, eandem possessionem amisit, per arborem, scilicet, san-
ctissimæ Crucis, & fructum preciosissimū, qui in hac arbore pe-
pendit, & per mulierem, scilicet, sanctissimā Virginem, quæ no-
bis admirabilem hūc fructum dedit. Quod si dicitis; quid igitur
nobis timendum est, si diabolus est à mundi possessione depul-
sus? dico depulsum fuisse, vt Principem; & ita Redemptor nos-
ter dixit: Nunc Princeps mundi huius eijcietur foras, quia prin- 1040. 126
cipatus, & imperium quod habebat, ablatum illi fuit: verum re-
mansit adhuc in mundo, vt Sathanas, id est, vt tentator.

Ex quo pia quædam querela nasci videtur. Possent enim fi-
delium animæ dicere: O Christe sponse dulcissime, cur cum dia-
bolus in mundo, vt Sathanas & tentator remanserit, & tot fauto-
res habeat, & ministros, tot, scilicet, tyrannos, tantam infide-
lium & hæreticorum multitudinem, cur nos discedens in tanto
periculo deseris? Hicne amor est, quo Ecclesiam tuam amas, cu-
ius causa tot labores suscepisti? Cur, ô cælestis seminator, triticū
inter tot errorum zizaniam relinquis? cur teneras plantas inter
tot tyrannorum spinas: cur ô pijsime pastor, agnos deseris inter
lupos? Nonne vides quòd inuadent gregem tuum lupi rapaces?
Sed respondet, corporali tatum aspectu recedere voluisse ad ma-
iorem credentiū vtilitatem, vt esset fides præstantior. Nam quā-
uis, si inter nos versaretur diuinitas in humanitate abscondita, cre-
denda esset, fides tamē tanti meriti non esset, neq; in ea tantope-
rè Dei gloria manifestaretur. Dicite enim obsecro, quanā in re-
plus Iesu Christi gratia eluces? nū, si præsens ad se homines at-
traheret, an verò dū absens hoc præstat, vt in eū tanta cū constan-
tia credāt, & vitam potius quā fidem amittere velint? Certū est,
in hoc magis elucere. Nā si præsens esset vim aliquo modo præ-
sentia sua facere videretur, vt illū coacti quodāmodo sequerentur:
neq; benedictione illa digni essemus, quā ipsemet Dñs de-
dit, dicens: Beati, qui non viderūt, & crediderūt: & præterea cæ- 1040. 210
lū plurimū dignitatis & authoritatis amitteret. Quomodo enim
tāta fuisset martyrum multitudo, si Dñs gloriosus in hoc mūdo, &
visibilis omnibus remansisset? Plus dicā; ascendit in cælū, vt no-
bis propinquior esset: ascendit humanitas, & recessit, vt propin-
quior diuinitas fieret. Hinc D. Leo Papa in sermone Ascensionis 100.
Dñi: Ineffabili, inquit, modo coepit esse diuinitate præsentior,

qui factus est humanitate longinquior; quia absente forma, in qua minor est patre illam, in qua æqualis est, liberius contemplamur. Quia nimium pulchritudinem illam corporis, & gloriam tantopere admiraremur, & amaremur, ut quasi ebrii facti insolita, & noua voluptate nunquam ad diuinitatis contemplationem ascenderemus: absente verò corpore diuinitatem præcipuè contemplamur. Quare discipulis suis dixit, Expedi vobis, ut ego vadam, scilicet, ut carnalis hic amor quo me amatis in spiritualem commutetur amorem. Hac de re Diuus Paulus gloriabatur his verbis, Et si cognouimus secundum carnem Christum, sed nunc iam non nouimus. Vetera transferunt, ecce facta sunt omnia noua: hoc est, totus iam carnalis amor in spiritualem conuersus est. Nolite enim existimare, quod quamuis à sponsæ suæ ecclesiæ aspectu recesserit, idcirco eius oblitus sit. Nam, ut suum exaggeraret amorem hac Deus comparatione utitur, Nunquid obliuisci poterit mulier infantem suum, ut non misereatur filio vteri sui? Et si illa oblita fuerit, ego tamen non obliuiscar tui. Ecce in manibus meis descripsi te: muri tui coram oculis meis semper. O verba amabilissima: quis nam tam ferreus erit, qui ea audiens commoueri se ad amorem non sentiat? Non obliuiscetur tui diuinus hic sponsus, o anima Christiana, qui in manibus te inscriptam, & impressam habet: vulnera sunt literæ, clauis calami fuerunt, sanguis vero atramentum: tui autem muri, præsidium, scilicet, quo tetuetur & protegit coram oculis suis semper, quia semper oculos in te defixos habet, ut cum opus est accurrat. Quauis aquila, ut cibum filijs & alimeta quærat ascendit nunquam tamen oculos à nido dimouet, spectans ne quis pullis suis noceat. De te, o Christe vere fideliam amator, dicitur, Sicut aquila prouocans ad volandum pullos suos, & super eos volitans, expandit alas suas. Hæc igitur aquila hodierna die ad tantam altitudinem volauit, ut supra cælos omnes ascenderit. Quod quidem vnum ex ijs fuisse dici potest, quæ difficilia sibi videri Salomon dixit, dum ait, Tria sunt difficilia mihi, & quantum penitus ignoro: viam aquilæ in cælo, viam colubri super petram, viam nauis in medio mari, & viam viri in adolescentia: vel ut Pagninus transtulit, viam viri in virgine: vel ut septuaginta interpretes, viam

viri

viri in adolescentia. Quæ quidem verba nonnulli de quatuor præcipuis Redemptionis nostræ mysterijs explicant. Quasi diceret Salomon, intelligere se non posse admirabile incarnationis mysterium, quo nam modo verus homo factus illæsa matris virginitate natus est. Et ideò ait, Penitus ignoro viam viri in adolescentia. Difficilia etiam illi videbantur passionis Redemptoris nostri mysteria: quo nam modo tanquam nauis tot virtutibus gratijs, & miraculis onusta per tot tribulationum, & tormentorum fluctus nullum impatientiæ, nullum culpæ vestigium relinquens transiit: & hoc significat via nauis in medio mari. Difficile etiam sanctissimæ resurrectionis mysterium videbatur: quo nam modo serpens ille cælestis, qui triginta trium annorum spatio per huius vitæ miserias, quasi serpens repserat, è petra sepulchri, cum clausa & signata esset, egressus sit: & hoc est via colubri super petram. Et tandem ascensionis etiam mysterium obscurum illi & difficile videbatur: volatus ille sublimis, quo aquila diuina ascendit super Cherubim, & volauit super pennas ventorum: & ideò ait, via aquilæ in cælo. Quod quidem mysterium particulari quadam ratione quadam in seipso admirationem habere videtur: & hæc de causa, cum cætera mysteria sancta ab ecclesia vocentur, hoc admirabile appellatur. Nam postquam dixit, per mysterium sanctæ incarnationis tuæ, per sanctam resurrectionem tuam, mox subdit, per admirabilem ascensionem tuam. Volat igitur cælestis hæc aquila, & cælos ascendit, ut spiritum sanctum qui animarum est cibus Christianis, qui sunt eius quasi pulli in hoc ecclesiæ nido immitteret. Nihilominus tamen inde nos spectat, ut cum opus sit, opem ferat, & nos ab hostium nostrorum tueatur iniurijs: & ut ait Diuus Paulus introiuit in ipsum cælum, ut appareat vultui Dei pro nobis. Ait igitur sanctum Euangelium, quod ante gloriosissimam hanc ascensionem, recumbentibus vndecim discipulis apparuit illis Iesus, & exprobrauit incredulitatē eorum. Ex hoc colligitur, quanti momenti sit reprehensio, quando quidem hoc tempore, & huiusmodi opportunitate voluit Dominus suos reprehendere, non leuiter, sed seuerè & aspere eorum incredulitatem exprobrans. Ita enim cum necessitas postulat, faciendum est: imo etiam verbis sæpè etiam addenda est poena, si poenæ sumendæ authoritatem habeamus. In libris 1. Reg. 2, Regum

1. Reg. 2. Regum legitur, quod cum sacerdos Heli filiorum suorum scelera
audiret, his verbis reprehendit: Quare facitis res huiusmodi,
quas ego audio res pessimas ab omni populo? Nolite filii; non
enim est bona fama, quam ego audio, ut transgredi faciat populum
Domini: Si peccauerit vir in virum, placari ei potest Deus, si autem in
Deum peccauerit vir, quis orabit pro eo? Et cum eos ita reprehē-
disset, vltimus in. 3. c. ait Deus: Suscitabo aduersum Heli omnia,
quae loquutus sum super domum eius, eò quod nouerat indignè
agere filios suos, & non corripuerit eos. O re patribus extimescen-
dam. Reprehenderat antea sacerdos filios suos; & tamē eò quod
eos non corripuisset terribiles has Dei minas audiuit: quia filiorum
crimina, non tantum reprehensione, sed poena etiā digna erant.
Quid igitur dicendum erit de ijs, qui non solum neque verbis proxi-
mi sui peccata reprehendunt, neque cum opus est puniunt, imò po-
tius illi assentantur? Medicorum est regula, omne dulce esse oppila-
tiuū, quia stomachus ita eò delectatur, ut in se ipso retineat, neque
in alia membra distribuat, ex quo oppilatio consequitur: amarum è
contra statim reijcit antequam concoquatur: & ita communiter me-
dicinae, quibus corporis nostri superfluitates expelluntur, amarae
sunt. Assentatio cibis est dulcis, & magna cum delectatione reci-
pitur, & recepta detinetur: & ideo plurimum affert damnum,
quia culpae magnitudinis cognitionem tollit, & per consequens
eius etiam correctionem. Ideo Beatus Gregorius ait, de illa lo-
quens: Nihil est, quod tam facile corrumpat mentes hominum:
veritas verò, & reprehensio amara est, & ideo utilis. Hoc signi-
ficare Deus voluisse videtur, cum ad sacrificium sal, non mel ad-
hiberi iussit. Quapropter obsecro vos dilectissimi, ut quisque
vestram ab hoc assentationis vitio abhorreat; sed magno cum
amore mutuo vitia reprehendantur. Concionatores verò, qui pu-
blice in concionibus populum reprehendunt, Diuum Petrum imitē-
tur, qui cum Hebraeos in concione seuerè reprehēdisset his verbis:
Deus patrum nostrorum glorificauit filium suum Iesum, quem vos qui-
dem tradidistis, & negastis ante faciem Pilati iudicāte illo, dimitti:
vos autem sanctum & iustum negastis & petistis virum homici-
dum donari vobis, autorem verò vitae interfecistis, post hanc
reprehensionem ad clementiam & suauitatem redit, dicens:
Et nunc fratres scio, quia per ignorantiam fecistis, sicut & Prin-
cipes vestri: Deus autem, qui praenuntiavit per os omnium Prophe-

simile.

B. Gregor.
homil. 2.
super Eze-
chielem.

Act. 3.

19 Prophetarum pati Christum suum, sic impleuit. Poenitemini
igitur, & conuertimini, ut deleantur peccata vestra. Et ut eos ad
poenitentiam attraheret, ait: Vos estis filii Prophetarum, vobis
primum Deus suscitans filium suum misit cum benedictem
vobis, ut conuertat se vnusquisque à nequitia sua. Quemnā hac
verba ad poenitentiam non attrahent? Cuinam veniae spem &
fiduciam non praebent? Huiusmodi artificio uti in concioni-
bus patres debetis, & peccatores reprehensione deterritos man-
suetudinis suauitate allicere. Hoc hodierna die Redemptor no-
ster docuit, qui postquam discipulos suos reprehendit vnà sta-
tim accubuit, & conuescens praecipit eis, ne ab Hierosolymis di-
scederent, sed expectarent promissionem patris. O Dei clemen-
tiam, o mansuetudinem ineffabilem! Attendite, ut exemplo nos
20 doceat, quid post reprehensionem, & correctionem faciendum
sit, ne odium & indignatio superfit. Sed heu dolor, quam diuer-
si sunt hominum mores, quam verè illud Isaiae dicere possumus:
Vbi est literatus? siue ut Beatus Hieronymus transtulit: Vbi est
legis verba ponderas? vbi doctor paruulorum? Quem locum se-
ptuaginta interpretes transtulerunt: Vbi sunt Grammatici? vbi
consiliatores? vbi est qui numerat eos, qui nutriunt? Hoc est: vix
inuenies hominem, qui verborum vim sciat, quibus admonen-
dus est, & reprehendendus proximus. Vix inuenies inter eos,
qui praesunt, qui curam habeat, quotnam sint qui carnaliter vi-
uunt, & quorum figis est se nutrire, ut eos reprehendat.

Recumbentibus igitur illis, apparuit Iesus. Si temperanter, & mode-
rate, ut Apostoli mādūeamus, sperare dilectissimi possumus, ut
21 nos etiam Dominus diuinis suis favoribus & gratis visitet. Cor-
pus & anima esse inter se mihi videntur, ut princeps, & subditus.
Accidit enim aliquando, ut subditus quotannis offerat domino
suo munera quauis iure nihil debeat: quod si hoc aliquando
non praestet ob inueteratam consuetudinem indignatur domi-
nus, & solita munera vel ab inuito exigit. Huiusmodi est cor-
pus, cui si quotidie cibos praebes, quam plurimos, & delicatos, si
aliquando illi denegantur, insurgit; & quasi sibi debitos poscit.
Hinc mare, & terra lustratur, ut corporis desiderijs diuersis vo-
loptatum, & deliciarum generibus inorem geramus. Hoc sapiens
admiratur, dicens: Labor hominis in ore eius, sed anima eius non
implebitur bonis. O rem miserabilem! omnis omnium labor in
cibus

Act. 1.

Isa. 33.

simile.

Eccle. 6.

cibus exquisendis collocatur: & quo plus vorat corpus eo est ani-
ma inanior; quia non implebitur anima bonis corporis, imò à
corpore pleno & pingui torquetur. Quam ob causam ait David:

Psal. 136. Filia Babylonis misera, beatus qui retribuet tibi retributionem,
quam retribuisti nobis. Filia Babylonis, hoc est, confusio, mysti-
cè dici potest caro. Quanta bone Deus, confusio in ea est. Os qui-
dem, & gustus ciborum & murmurationum quot habet appeti-
tus: aures quantam ad fabulas, & res vanas audiendas inclinatio-
nē? Oculi quoque pleuritidinis desiderio tenentur? vnusquisque
sensus suas habet inclinationes. Fœlix igitur, & beatus ille, qui
ita se habet aduersus deprauatas carnis cupiditates, vt se habet ca-
ro aduersus spiritum, & eam ieiunijs & alijs pœnitentiæ operi-
bus affligit, & torquet; ita vt cum David dicere possit iuxta in-

Psal. 108. interpretationem septuaginta interpretum: Caro mea immutata
est propter oleum. Quem locum sic interpretatur Diuus Hiero-
nymus: Caro mea immutata est absque oleo: id est, mea caro in-
firma ieiunio facta est: quia nomine olei pinguedo, aut humor
succulentus intelligitur. Qui ita corpus suum affliget & modera-
tus in cibo erit Apostolorum imitatione, hic vt antea dixi, dispo-
nitur; vt Christū Redemptorem nostrum habere conuiuā possit.

Et postquam locutus est eis, assumptus est in cælum. Sublata iā mensa
cum discessum suum illis antea manifestasset, credendū est san-
ctos Apostolos humi prostratos veniam errorum suorum humi-
liter postulasse: & quemadmodum in vltima illa cœna eorū pe-
des lauerat, ita etiā in hac cœna illi ad eius pedes deuoluti eos suis
lachrymis lauisse crediderim. Vos etiam animę deuotæ, accedi-
te, & idem in huius mysterij memoriā humili, & sancta contem-
platione efficite; & quando quidem tunc corporibus adesse non
licuit, adeste mēte & consideratione. Contemplamini, vt vna eū
ijs ad montem Oliuetum ascenderit, vt vltimos ibi daret ample-
xus. Et quemadmodū, quod plus amatur in vltimum locum fer-
uari solet: ita etiam matrem suam sanctissimam post ceteros om-
nes ad amplexus vocauit: quæ lachrymis fortasse, vt vnā secum
sibi proficisci liceret orabat, rem esse duram, dicens in hoc infœ-
licissimo exilio solam deferri. Cuius precibus hæc Dominum re-
spōdisse, dicere possumus: Non ignoras, mater dulcissima, labo-
res, quos pro Ecclesia toleraui, & quanti referat, vt in ea per ali-
quod temporis spatium ad credentium solatium remaneas: &

quonia

25 quoniam nondum ascendere debes cor mihi saltem tuum da: hoc
enim mecum vnā ascendet, quia vbi est thesaurus tuus, ibi oportet,
quòd sit cor tuum. Si igitur tuus ipse thesaurus sum, æquum
est, vt me cor tuum sequatur. Et dum hæc diceret eleuatis mani-
bus benedixit eis. Manus eleuauit, vt earum puritatem, & inno-
centiam omnibus ostenderet. Summus enim pontifex fuit sine
vlla simoniæ labe: Rex regum, & tamen populos tributis & ve-
tigalibus non oneravit: mercator fuit, & non exegit vsuras. *Mox*
benedixit eis. Quemadmodum in creatione cum omnibus creatu-
ris benedixit, generandi, & multiplicandi virtutē dedit, ita hoc
loco cum benedixit Apostolis virtutem illis dat spirituales fi-
lios generandi, & fidelium multitudinem multiplicandi.

Et videntibus illis eleuatus est. Non enim ascendit in instan-
26 ti, sed paulatim se eorum oculis subtrahebat, ad sanctissimæ ma-
tris suæ solatium (vt venerabilis Beda notat) & vniuersæ suæ fa-
milie: neque tamen plurimum in aere se detinuit, ne illorum
animas auelleret. Quia, quemadmodum magnes supra horolo-
gium solare positus attrahendi virtute, ita ferrum quod sub vi-
tro latet ad seipsum raperet, vt confracto vitro, sibi exitum qua-
reret: ita si diu Redemptor noster suspensus in aere immora-
tus fuisset spectantium animas tanta ad se virtute attraxisset, vt
corpora ipsa amoris vi confracta, & exanimata reliquissent. Et
nubes suscepit eum. Hanc nubem lucidam fuisse dicunt splen-
dorem & lumen, quod ab ipsomet Domino emanabat. Vos
quoque dilectissimi nubes vobis potestis efficere, quæ vos in
cælum tollant, si ex cordibus vestris virtutum splendor emicet,

27 quæ vos ad æternam beatitudinem vobis instar euehent. Et
cum intuerentur in cælum euntem illum, ecce duo viri affite-
runt iuxta illos in vestibus albis, qui & dixerunt: Viri Gali-
læi, quid statis aspicientes in cælum? hic Iesus, qui assumptus
est à vobis in cælum, sic veniet. quemadmodum vidistis eum
euntem in cælum. Misit Dominus hos Angelos, quia omnes
gloriosissimi ascensus contemplatione arrepti ita hærebant,
vt sui propè obliti diu in ea suauitate immoti perstitissent,
quare per Angelos vt discederent, monuit; & interim de
iudicio etiam eos certiores fieri voluit, vt homines Christia-
nam fidem maiori, qua possent celeritate docerent: quando
quidem in huiusmodi iudicio rationem vitæ suæ reddi-
turi

simile.

turi erant. Ascensus solis & descensus in terræ fructibus, diuersos operatur effectus. Nam dum ascendit, scilicet, vsque ad mensem Iunij fructus maturantur & crescunt: cum verò descendit tempus est fruendi iam maturis fructibus. Ita etiam diuinus hic Sol in cælum ascēdit, vt noster ibi esset patronus, & dum ibi pro nobis apud Patrem intercedit tempus est, vt nostrorum operum fructus formentur, & crescant; ad hoc enim plurimum infinita eius merita conferunt. Quod si nunc steriles sumus, & solis huius iustitiæ descensum expectamus, cum omnium iudex descendet, quare tunc fruendi tantum tempus erit maturis iam fructibus? Sed heu, & millies heu, si qui nullum eo vsque fructum attulerint, æternis enim supplicijs sterilitatis suæ poenas dabunt. Et quamuis Euangelistæ gloriosissimum Redemptoris triumphum, quo cælus ingressus est silentio præterire videantur, ex 29 his tamen verbis: Sic veniet quemadmodum vidistis eum euntē in cælum, colligi potest. Et ipsemet Dominus dixerat: Cum venerit filius hominis in maiestate sua, & omnes Angeli eius cum eo, tunc sedebit super sedem maiestatis suæ. Quare, si quemadmodum ascendit, venturus est, ergo ascendit in maiestate sua, & omnes Angeli eius cum eo. Cum Salomon singulare illud templi opus septem annorum spatio perfecisset, dedicationis diem magna cum totius regni lætitiā & opulentissimis sacrificijs celebravit, in quo centum & viginti millia ouium, & duo millia boū occisa sunt. Quod si templi huius terreni dedicatio tanta cum lætitiā celebrata est; quantanam celebrari æquum erat diem illum, in quo post redemptionis opus perfectum, corpus Redemptoris nostri sanctissimum in cælo collocatum est, tanta animarum 30 multitudine comitante? Cum Dauid superatis Amalechitis opimis spolijs onustus victor est à bello reuersus, magno captiuorū numero præeunte, milites, qui eum in bello sequuti erant, militari plausu clamabant: Hæc est præda Dauid. Redeunti hodierna die potentissimo duci Iesu Christo, tot amoris sui captiuos, & spolia tam opima secum adducendi, quanta cum lætitiā cælestes illos milites applausisse credim? quoties has inter se voces: Hæc est præda, hæc est præda Domini Iesu? O cælestis cordium raptor, rape nos Domine, & trahe post te, vt & nobis aliquando ad hanc cæli gloriam detur ascendere: ad quam nos perducatur idē Iesus Mariæ filius, Amen.

In

In eadem Ascensione Domini Concio Tertia.

*Recumbentibus vndecim discipulis apparuit illis
Iesus, & exprobrauit incredulitatem illorum.
Marc. vltimo.*

Vm plus de corpore, minus verò de anima sancti discipuli cogitare videbantur, tunc apparuit illis Iesus. Nec tamen mirum videri debet, eos hoc tempore visitasse: nam quanuis recumberent, recumbent vt iusti: quandoquidem te quoque ò peccator diuersis inspirationibus visitat, dum eum actualiter offendis. O ineffabilis Dei bonitas, quæ hac in re vnà cum admirabili patientiā, & amore elucet. Si seruus aliquis literas scriberet, in quibus domino suo mortem machinaretur, dominus autem cædela ei luceret, & quæ de se ibi scribuntur legeret, quanta esset serui illius audacia, si animaduertens quod scribit à domino legi, nihilominus tamen non desisteret à scribendo? quanta verò domini misericordia & patientiā, qui hoc intelligens serui sui in gratitudinem patienter ferret? Idem propè accidit inter Deum & peccatorem. Dum enim Deus te conseruat, & illuminat tu coram eo in mente & cogitatione scribis, quonammodo eum possis, quantum in te est, grauitè peccando occidere. Videt hoc Dominus, nec solum patienter fert, sed sæpe etiam te diuinis inspirationibus, & pijs vocibus ad poenitentiam vocat; & dum in lectulo peccatis oneratus dormis; vigilat Deus, Deus ille quem toties offendisti, vigilat inquam, & te sopitum custodit, mortem & demones à lecto repellens, qui te ad Gehennæ supplicia, quàm primum rapere vellent. Profecto, nisi lapides essemus, hæc sola consideratio ad pium amoris affectum nos mouere deberet. Hac de re grauitè Deus conquerebatur per Isaiam, Hebræos seuerissimis deterrens supplicijs, & omnes Hebræorum imitatores. Numerabo, (inquit,) vos in gladio, & omnes in cæde corruetis, pro eo quod vocaui, & non respondistis, loquutus sum & non audi-

*simile.**Isa. 65.*

Tom. j. K itis,

stis, & faciebatis malum in oculis meis. O impudentiam horribi-
 lem; dum actualiter peccas vocat te Deus conscientiae stimu-
 lis pungens, & hoc certò scis, & credis, & tamen eius voces &
 oculos contemnens à peccando timore saltem deterritus non
 cessas. Et quoniam hæc maxima sunt diuinæ maiestatis inju-
 ria easdem querelas & minas repetit capitu. sequenti dicens:
 Quæ timebant adducam eis, quia vocaui & non erat qui res-
 ponderet, loquutus sum, & non audierunt, feceruntque ma-
 lum in oculis meis. Statim verò à præscitis orationem ad ele-
 ctos conuertens, Audite, inquit, verbum Domini qui tremi-
 tis ad verbum eius; quasi diceret: Quandoquidem minæ istæ
 præscitis inutiles sunt, vobis saltem prosint, quibus viscera
 ad hæc recipienda sunt præparata. Voluit Dominus discipu-
 lorum interesse conuiuio, & sua diuina præsentia illud ho-
 norare; quia edulium temperatum erat, solum ad corpora-
 lem sustentationem desumptum non autem, vt appetitui mo-
 rem gererent: vt hoc nos doceret exemplo, quantum diuinæ
 maiestati sit gratum hæc sobrietas, quamque spiritui utilis sit.
 Non vos latet fratres, quanto cum vitæ periculo domus ve-
 tustæ minantes ruinam inhabitentur. De quo periculo Chri-
 stus Redemptor noster apud Sanctum Matthæum egit lo-
 quens de illo stulto viro, qui ædificauit domum suam super
 arenam, & descendit pluuia, & venerunt flumina, & irruer-
 unt in domum illam, & cecidit, & fuit ruina eius magna.
 At verò homo prudens hæc formidans trabibus reparat ædi-
 ficiam ne cadat. Cum ageret Sanctus Iob quomodo in Ange-
 lis suis reperit Deus prauitatem ait; Quanto magis hi, qui habi-
 tant domos luteas, qui terrenum habent fundamentum consu-
 mentur? Hinc Diuus Paulus vix aliud periculum, quam istud
 pertimescebat. Vnde Corinthijs sua infortunia nuntiās admi-
 rabili spiritu dixit: in laboribus plurimis, in carceribus abundan-
 tius, in plagis supra modum. Ter virgis cæsus sum, semel lapi-
 datus sum, ter naufragium feci. Periculis fluminum, periculis la-
 tronum &c. Quæ omnia postquam enumerauit inquit: Si glo-
 riari oportet, quæ infirmitatis meæ sunt gloriabor. Et sequen-
 ti capite ait, Libenter gloriabor in infirmitatibus meis, vt in-
 habiter in me virtus Christi. Propter quod placeo mihi in in-
 firmitatibus meis, in contumelijs, in necessitatibus, in persecu-

tioni

7 tionibus. Et sua pericula Romanis annuntians ait: Infœlix ho-
 mo quis me liberabit de corpore mortis huius? Quid hoc vir
 sancte, tam magnanimum te prædicas, vt inter latrones securus
 dormire te iactes maris terræque pericula calcas, & te ipsum
 horres, te ipsum pertimescis, te miserum ingemiscis, quod à tuo
 corpore sis obsessus? Vere in hoc planè ostenditur quanto plus
 se ipsum homo, quam hostes externos expauescere debet. Ideo
 cum in Litanijs dicimus; Ab insidijs diaboli libera nos Domi-
 ne, videtur etiam iure dici posse: à nobismetipsis libera nos
 Domine. Multi dæmonia vicerunt, quales illi, quos Domi-
 nus dicturos prædixit: Nonne in nomine tuo dæmonia eieci-
 mus? Alij gigantes vicerunt, vt Dauid. Alij Philistæos vt Sam-
 son, qui omnes à seipsis victi fuerunt, & inter debiles & ruinosos
 8 parietes sui corporis corruerunt. Nam de omni, qui mortaliter
 offendit dici potest corruisse parietes, & oppressisse eum, & in
 super occidisse. Etiam in peccatis spiritualibus cōtingit, quia per
 sensus corporeos intrat id, quo peccatum committitur. Ne ergo
 parietes hi corruant vna ex præcipuis trabibus, quibus adiuuari
 possunt, abstinencia, sobrietasque sunt. Quin etiam ad sanctè,
 iusteque viuendum necessaria est sobrietas, & vt prospera va-
 letudine fruamur: nam contrarium tollit salutem, & vitam bre-
 uiat. Ideo Spiritus sanctus per Ecclesiasticum dicit: Omnis po-
 tentatus breuis vita: quod, vt in plurimum à ciborum varietate
 qua vescuntur prouenit.

Ait ergo Sanctum Euangelium: *Recumbentibus undecim discipu-
 lis. Duodecim quidē elegerat Dñs, sed vnus deerat Iudas. Infœ-
 9 lix ille, qui laqueo se suspendit. Orē auditu dictuq; horribilem,*
 quod quē Deus in Apostolū elegerat ex sua malitia diabolus sit
 factus? Sic enim Dñs ait: Nōne ego vos duodecim elegi, & ex vo-
 bis vnus diabolus est? O humanam, miseramq; vitam, quæ ma-
 re es mille periculis plenum, nec aliquis saltem portus securus in
 te est: non triremis non scapha, non nauis securam in te sedem in-
 ueniant; nec coniugatus, clericus, religiosus, nec etiam Apo-
 stolus in te securus viuit. Apostolus siquidem Iudas erat, & ab
 apostolatu cecidit: magnus propheta erat Dauid, sapientissi-
 mus Salomon, & ceciderunt: ideo Apostolus monet: Qui
 stat videat ne cadat. O serui Dei, ne vos securos esse putetis
 dicentes, Ecclesiastici sumus; religiosam vitam professi sumus;

K 2

in coe-

simile.

Iob. 4.

2. Cor. 11.

Rom. 7.

Matth. 7.

Eccles. 10.

1. Cor. 10.

in cenobio viuimus. Nam cum diabolus in Christi collegium intrare ausus sit, etiam in conuentum intrare vestrum non formidabit: qui sicut ex Apostolo ipso consentiente diabolus fecit, caute ne vos seducat, qui Apostoli non estis, & vix quicquam aliud, timete, habitum exteriorem relinquat, quæ magna miseria esset. Quo dolore, quanta amaritudine Sanctus Iacob tunicam filij sui Ioseph, sibi oblatam aspiciebat dicens, Tunica filij mei est, ferapessima comedit eum, bestia deuorauit Ioseph. O Deus infinitæ misericordiæ! non me latet, Domine, quod si cor tuum tristitiæ capax esset immensa tristitia afficereris, videns aliquem monachali veste indutum & hunc feram pessimam deuorasse. Et quid in religioso plus quam monachalis vestis reperitur, cuius ambitio vorauit humilitatem, cupiditas paupertatem spiritus deglutiuit; sensualitas munditiam castimoniamque abstulit. Ideo qui hæcenus remissi fuistis respicite modo, & nouo quodam spiritu cum Dauid proclamate: portio mea domine dixi custodire legem tuam. O gloriosum religiosi verbum. Suas qui que secuti homines diuitias amplectantur, suis fruuntur prædijs, & possessionibus, tantum hæc sit portio mea diu noctuque inuigilare quomodo melius Deo seruiam, quaque via ex vnguibus diaboli me eripiam. Cum Deus Moyse modum assignauit, quod vellet à filijs Israel sibi seruiari ait: Filijs Leui dedi omnes decimas Israelis in possessionem pro ministerio, quo seruiunt mihi in tabernaculo fœderis &c. Solis filijs Leui in tabernaculo mihi seruientibus. O viri religiosi, hæc vobis dicuntur, quibus vniversus mundus suis diuitijs & laboribus in seruit, & Deo ita placet, vt vos totos diuino obsequio addicti sitis; ingens malum dira in gratitudo esset, ni sic à vobis fieret.

Et exprobrauit incredulitatem eorum, & duritiã cordis. Inter ea que magna increpatione digna sunt vnum est, cordis durities & peccatoris obstinatio. Hæc est quæ in malis nos detinet, & in qua dæmon sibi nos assimilare satagit: ipse namq; in malo induratus remansit. Cor durum malè habebit in nouissimo, Spiritus sanctus ait. Dicite rogo, si lapidem modo haberem in manu, & extendens manum sinerem cadere, quo lapis iret iste? In altum ascenderet? minimè. Plane deorsum descendere debet. Infœlix, cuius anima tot diebus in peccato indurata manet, cum veniet mors, quo versus cadet, cum instar lapidis grauis è manu cadentis.

Gene. 37.

Psalm. 118.

Num. 18.

Eccles. 3.
Simile.

13 tis sic anima tua exeat è corpore? Nunquid cœlum ascendet? ne credas. Magna amentia est existimare lapidè durū, & graue deorsum nõ ferri debere: & maior est amentia existimare animam tuam peccatis grauata in infernum non fore descensuram. O te infœlicè, quem tanto tēpore in peccato permanentem, nec conuersiones sacræ emolliunt, nec inspirationes satis mouent, nec labores deterrent: & cū socios tuos, & vicinos obire videas, qui simul tecum peccauerunt, ita quietus & lætus viuis, tanquam si salutis tuæ certitudinem haberes. Vis aliud signum adhuc, obstinationis tuæ perspicuum videre? Ecce, quia ista quæ dico quæ iustos trepidare faciunt nec te mouent, nec aliquè in corde tuo operantur effectum ac si lapis esses. Quamuis sæpe digitus contingat lapidem, nullum signum, nullum vestigium in eo relinquit, in-
14 ter rationes, propter quas Spiritus Sanctus digitus vocatur vna est, quia digito tangimus, & tactus cordis inspirationesque Spiritui Sancto attribuuntur, tanquam opera pietatis, & clementiæ: huius vero diuini digiti tactus, quod nullam vestigiū relinquit, aut signum efficiat in cor tuum, saxum quidem est. Quid ergo de te miser sperari potest, nisi quod tanquam lapis, dum Deus erit in infernum arsurus descendes? Postquam sacra scriptura de duritie Pharaonis multa verba fecit, postea de suis subditis, qui si-
15 miles illi erant loquitur dicens, Descenderunt in profundum quasi lapis. Quid nam lapides, quam descendere habebant? Similiter tu descendes, nisi remediū citò adhibueris. Et est notabile, quia vbi nos legimus in Isaia, Audite me dabo corde, septuaginta
16 ta trāstulerūt: Audite me qui perdidistis cor, & mentem; ex quo deducitur duritiem cordis prouenire eò quòd cor amissum sit & in creaturarum affectione sic tenaciter inhæsit, vt vix ab eis dimoueri possit. Et vbi nos legimus eodem capite: Redite præuaricatores ad cor, septuaginta trāstulerunt, Agite pœnitentiam qui erratis. Hoc est vnicum & singulare remediū, ex animo pœnitere à Deo enixe postulando, vt cor lapideum à te remoueat, & tenerum blandumque concedat, sicut vere pœnitentibus per Ezechielem promisit dicens: Auferam à vobis cor lapideum, & dabo vobis cor carneum.

Et dixit eis euntes in mundum vniuersum. Dñe quo discipulos tuos mittis? nunquid venari in montibus cum venaticis canibus? nūquid, vt opes sibi comparent, voluptates inquirent, aut corpori-

*D. Amb. 1.
off. c. 1.*

simile.

Exod. 32.

bus, ut indulgeant? O quantus dolor est considerare, in quibus nonnulli ex vinctis Domini modo se exercent. Non mitto eos, dicit Dominus, ad ista, quæ non se compatiuntur cum Ecclesiasticæ perfectionis statu: quod eis præcipio est, ite, prædicare: Ex quo fit manifestum præcipuum minus prælatorum esse animas instruere, sicut D. Ambrosius pertractat. Vnde moris est, cum episcopus cõsecratur, ut consecrans humeris à tergo superimponat Missale dicens: Vade, & prædicâ ouibus tibi commissis. Hinc S. Apostoli in episcopos electi dixerunt. Act. 6. Non est equum nos relinquere verbum Dei, & ministrare mensis. Ad quod elegerunt septem viros plenos Spiritu sancto & sapientia, ipsique dixerunt: Nos verò orationi, & ministerio verbi Dei instantes erimus. Experimẽto cõperimus in illis regionibus, apud quas meses & oliueta aquis irriguis nascuntur, quamuis illis aquis aliquantuliter fructificent, manere tamen immutata: veruntamen si abundanter aqua è cœlo pluat, qua saturet terra, facta etiam vberimum fructum afferunt, quia irrigatio illa naturalis est, & quavis artificiali vtilior. Sic possumus dicere etiam si doctrina, & conciones eorum, qui non sunt prælati animabus, sint vtilis multò magis prælatorum doctrinam esse, qui vitæ ex eplo, & verbis efficacia, & spiritu plenis ouibus suis prædicant. Horum namq; doctrina instar aquæ naturalis è cœlo dimanãs est, aliorum verò doctrina, quasi quodam artificio ducta videtur. Moram faciente Moysi descendendi de monte congregatus populus aduersus Aaron dixit: Surge, fac nobis deos, qui nos præcedant. Ex hoc loco fit manifestum, quàm necessariũ sit verbũ Dei, quando quidẽ Hebrei scũ per quadraginta tantum dierum spatium relictĩ fuissent absque concione pastoris sui, statim in idololatriã inciderunt. Quid de illis erit, qui per totius anni curriculum concioni non assistunt, sed fugiunt ab ea quasi pestis esset? Ecce in quem errorem isti sunt prolapsi, qui dicebant: Fac nobis deos, qui nos præcedant. Cum Deus omnium factor esset, Deum factum petebant, nec vno dumtaxat contenti plures sibi fieri postulabant. O diram excitationem, quia proprijs oculis igneam columnam, & nubem, quibus illos Deus ducebat cernentes, his omnibus ita stupidi remanebant, ut alios deos poscerent, qui eos præcederent. O domini Ecclesiastici per Dei charitatem oculos vestros aperite: damna, quæ subditis vestris prouenient perpendite, nisi omnem

19 nem curã adhibebitis, ut necessitati eorum feratis opem. Attendite, ut conuenitur Dominus per Ezechielem. Dispersæ sunt (inquit) oues mee eo quod non est pastor, & factæ sunt in deuorationẽ omnium bestiarũ agri, & non erat qui requireret. Heu quã ta super hæc lugendi ratio suppetit. O Deus infinitæ maiestatis, per tuam immensam te deprecor clementiam, in re tanti ponderis, ut vere digna loquar mihi spiritum tribuas. Agrè dolendum est, fratres, tot cernere publicos peccatores, quorum animas publice rapit demon, & non esse qui requirat. [No ay vnose quiera: que diga Demonio daca essas almas, suetra essas peccadores]. O beatissime Paule, quanta vi spiritus, qua vigilantia tuum munus exercebas: vnde Romanis dicere solitus eras: Accepimus gratiam, & apostolatũ. Vbi illa dictio, Et, declaratiua est, quasi dicat: Accepimus gratiam, id est, apostolatũ, ad obediendum 20 fidei in omnibus gentibus. Nõ in quã accepimus, ut nobis indulgeamus, neq; ut iniquis morẽ geramus eorum peccata palliãtes, sed virili animo agamus, ut omnes Deo seruiant studentes. Siceos, facere oportet, qui talibus onerari muneribus passi sunt. *Predicat e Evangelium omni creatura.* O miram Dei potentiam. Perpendite fratres, quibus mundi debellationem committit, pauper culis, inquam, idiotis. Ezechieli Dominus ait: Fili hominis speculatorẽ dedi te filijs Israel. Si dicẽte me ad impiũ, Morte morieris, nõ annũtiaueris ei, sanguinẽ eius de manu tua requirã. Et infra: Ecce data sunt super te vincula, & ligabũt te in eis, & linguã tuã adherere faciã palato tuo, & eris mutus. Quũ autẽ locutus fuero aperiam os tuũ. Res mira, q; præcipiẽs illi Dominus prædicare li 21 gat manus pedesq; eius, & linguã palato adherere facit: ut denotaret, scilicet, sapientiã & eloquentiã per linguã significatã, potẽtiã permanẽs, pedibus diligentia hæc oĩa à diuina pedere prouidẽtia. Vnde quãuis sancti Apostoli ex se minus idonei erant ad tantum munus exercendum, Dominus, qui illos elegit, sine lingua, manibus, & sine pedibus, sufficientiam eis tribuit necessariam. *Et post quã locutus est eis, assumptus est in celum.* Admirabile est quod ascensum tam mirificũ tamque dulcẽ digressum eũ tanta breuitate pertranseat Euãgelista. Sed quidẽ nõ deerat, quod scribi posset in hæc rẽ. Quin imo copiosus sermo texi poterat de his, quæ in hoc discessu inter filiũ Dei, & sanctissimã eius matrẽ acta sunt, & de copiosissimis lachrymis, & suspirijs, quib; hæc sanctissima

virgo, & illa pia familia vltimum vale audierunt. Sed hæc fan-
 ctus Euangelista consulto sub silentio præterijt, denotans hæc al-
 tissima myſteria magis mente, et oculo, & corde præmeditati pos-
 se, quam lingua enarrari, aut calamo scribi. Beatus Lucas inquit:
 Eduxit eos foras in Bethaniam. Itaque postquam cum illis epu-
 latus est, eduxit illos in montem oliuarum. Et inde in cœlum
 ascendit, vt doceret nos, quod si in misericordia exercitati fueri-
 mus, iure nos præparare possumus, vt sequamur eum euntē in
 cœlum. Quoniam si te Tolētum proficiscente ibi te aliquis ami-
 cus inuitaret, & hospitio te reciperet, magna in gratitudo & vili-
 tas reputaretur, si ille in ciuitatem veniret tuam, & non illū inui-
 tares, & similiter in tuam domum exciperes. Numquid huius-
 modi vilitas in illo Dño ingenuæ nobilitatis inueniri potest? O
 Christe vere familiaris noster, quā secure sperare possumus, quod
 si te in pauperibus tuis recipimus in vrbe mundi huius à te reci-
 piendos esse, quando in tuam ciuitatem perueniemus. Admi-
 rabile est, quod cum tēplum illud Salomonis tam mirifico artifi-
 cio esset fabricatū (nam, vt refert sacer textus, Omnes parietes
 templi percircuitū varijs cœlaturis, sed & pauimentū domus te-
 xit auro intrinsecus & extrinsecus) nihilominus (vt tibi dicitur)
 in ingressu oraculi fecit duo ostiola de lignis oliuarum, quæ ar-
 bor nodosa & foeda est. Quare ergo operi tam eximio non appo-
 suit portas ex alio ligno pulchriori, & magis precioso? Myſte-
 rium huius fuit docere nos misericordiam, & pietatem, quæ per
 oliuam significantur ianuas esse, per quas cœlum intramus. Nā
 dixit Dominus, Beati misericordes quoniam ipsi misericordiā
 consequentur. Et notabile est quod super hoc Dni Hierony-
 mi Scholias in epitaphio Pauli scrip sit, scilicet, quod etiam
 temporibus Diui Hieronymi postrema Domini vestigia signa-
 ta & impressa apparebant sicut Diuus Hieronymus in suis scri-
 ptis affirmat. Et hoc non sine magno miraculo. Quoniam cum
 fideles quotidie, venerabilem terram loci illius radant, & pro
 magna reliquia portant, adhuc vestigia integra, & formata ma-
 nent. Aliud refert Diuus Hieronymus miraculum. Quia cum
 in illo loco Ecclesia ædificaretur nusquam tectum operire po-
 tuerunt ē vestigio loci illius, quo Dominus ascendit: vt per-
 petuum maneret testimonium illac Dominum ascendisse in
 cœlum. Quibus & tam stupendis miraculis æquum fuit, vt
 tam

25 tam ineffabilis filij Dei in cœlum ascensio illustraretur. Hoc
 vnum fratres mihi persuasum habeo, si pedes affectionū vestra-
 rum in monte Oliueti verè collocatis, nempe si perseveranter
 in misericordia vos exerceatis, sine impedimento vilo via cœli
 vobis patebit. Deinde notare oportet, quod sicut pro nobis, &
 pro vtilitate nostra Deus mortuus est, ita resurrexit, & in cœlū
 ascendit pro salute nostra. Hoc est quod deprecabatur Sanctus
 Dauid dicens, Exurge Domine in præcepto, quod mandasti, &
 Synagoga populorum circumdabit te, & propter hanc in al-
 tum regredere. Super quod Diuus Basilius ait: Myſterium re-
 surrectionis orat Dauid. Præceptum, quod mandauit Christus
 filius Dei, præceptum est charitatis, quod tam peculiari modo
 nobis commendauit dicens, Mandatum nouum do vobis, vt di-
 26 ligatis inuicem. Ait modo Dauid: Propter hunc amorem, quem
 docuisti nos Domine, Te deprecor, vt exurgas. Nam quid no-
 bis prodesse mortuus, nisi resurrexisses? Et tua domine resur-
 rectione Synagoga populorum circumdabit te: nam innumera-
 biles populorum nationes ad tuam fidem conuertentur. Et pro-
 pter hanc, scilicet, congregationem populorum, quæ modo ap-
 pellatur Ecclesia, in altum regredere, vt sis aduocatus noster: &
 etiam, quia te ascendente simul corda nostra tecum ascendent,
 & rapientur, qui thesaurus noster es. Hoc etiam enixe postula-
 bat sponsa dicens: Fuge dilecte mi, & assimulare capreæ hinnulo
 que ceruorum super montes aromatum. Et est valde notan-
 dum, quod in quinto capite petierat sponsa à dilecto suo in-
 quiens, veniat dilectus meus in hortum suum, vt comedat fru-
 ctus pomorum suorum. Et in cap. sexto iam descendisse fatetur:
 27 dilectus (inquit) meus descēdit in hortum suum, vt lilia colligat.
 Et modo illi dicit: Fuge dilecte mi. In quibus locis manifeste
 ostenduntur sponsæ Ecclesiæ desideria, orationes, & suspiria,
 quibus sponsi sui aduentum in hunc mundum postulauit. Et
 quomodo venit? vt homo fieret, & lilia colligeret, scilicet, in-
 numerabilem multitudinem martyrum virginum, & confessorū,
 & aliorum plurimorum sanctorum, quos ex horto Ecclesiæ suæ
 collegit, & quotidie colligit. In hoc vero, quod illi spōsa dicit, vt
 fugiat, & ascendat super montes aromatum, id est, super Angelo-
 rum Hierarchias, significatur illud, quod ait Dominus: expedit
 vobis, vt ego vadam. Sed aduertite quid dicat, Fuge & assimila-
 re capreæ:
 K 5

Luc. 24.

simile.

3. Reg. 6.

Matth. 5.

Isalm. 7.

Cant. 8.

Cant. 5.

Ioan. 16.

re caprez hinnuloque ceruorum, qui fugiens retrò faciem ver-²⁸
tit. Taliter petit, vt fugiat dilectus dummodo faciem non auer-
tat à nobis: sed quod à dextris Dei patris vbi sedet: nos aspiciat.
Vnde hic admirabilis Domini ascensus ad duo nos inuitat. Al-
terum est, vt firmam sp̄e habeamus, quod si huius diuini capitis
membra viua sumus tandē cum ipso copulabimur, & conglorifi-
cabitur. Hoc præcinit Dauid dicens, Quam dilecta taberna-
cula tua domine virtutum; concupiscit, & deficit anima mea in
atria domini. Concupiscit desiderio, sed deficit merito: veruntā-
men spem non amitto quin imo viuam teneo. Et quare vir san-
cte? Etenim passer inuenit sibi domum & turtur nidum, vbi re-
ponat pullos suos. Quis nam est passer, nisi ille solitarius, &
singularis Iesus? & quæ est turtur, nisi sancta Ecclesia gemebun-
da, & castitatis exemplar, quæ in hac lachrymarum valle habi-²⁹
tat? Nidus cœlum est, & receptaculum filiorum huius sanctæ
turturis: quem nidum inuenit postquam in cœlum ascendit.
Hinc nos hortatur Diuus Paulus: Habentes ergo Pontificem
magnum, qui penetrauit cœlos Iesum filium Dei ad eam cum
fiducia ad thronū gratiæ eius, vt misericordiam consequamur,
& gratiam inueniamus in auxilio opportuno: id est, Pontifi-
cem & aduocatum habemus cuicumque negotio, quod nobis
se obtulerit. Alterum, ad quod nos inuitat est, quod siquidem
thesaurum nostrum habemus in cœlo, studeamus corda nostra à
terra leuare, & ibi collocare, in hoc enim veri quique huius cœ-
lestis sponsi amatores dignoscuntur. Filij Israel erāt in Ægypto
simul cum Ægyptijs, alij tanquam incolæ, alij vero tanquam pe-
grini. Vni, scilicet, Ægyptij sua sorte contenti ibi permanere zo-
cupientes, alij, scilicet, Hebræi afflicti & inde exire exoptantes.
Vbi Ægyptij ibi tenebræ erant, & vbi Israelitæ claritas erat. En
vobis discrimen inter filios Dei, & filios dæmonis. Omnes vi-
uunt in hoc mundo: sed mali in tenebris culpæ sunt tanquam
terræ incolæ, optantes hic viuere semper: iusti vero luce, & amo-
re pleni, & sui met cognitione, viuunt tanquam peregrini, & ca-
ptiui assidue desiderantes à tam misera Ægypti seruitute libera-
ri, diuites tamen gratia, & suo cœlesti capiti associari cupientes
in gloria: ad quam nos perducatur Iesus Mariæ filius. Amen.

In

ascensione domini. In hac ascensione domini. In hac ascensione domini.

In eadem Ascensione Domini

Concio Quarta.

Recumbentibus vndecim discipulis apparuit illis.

Iesus, & exprobrauit incredulitatem eorum & duritiam cordis. Mar. vltimo.

2. **Q**uod præcinit olim Regius Dauid adimpletum vi-^{Psalm. 17.}
demus: nempe, Intonuit de cœlo Dominus, & altif-
simus dedit vocem suam, grādo & carbones ignis.
Misit sagittas suas, & dissipauit eos, fulgura multi-
plicauit, & conturbauit eos, & apparuerunt fon-
tes aquarum; & reuelata sunt fundamenta orbis terrarum ab
increpatione tua Domine. Verbum Dei è cœlo suæ huma-
nitatis intonuit; dedit vocem suam tanquam grandinem, tan-
quam carbones ignis, tanquam sagittas, tanquam fulgura, &
tonitrua: hoc est: locutus est verba aspera, duritiam discipu-
lorum suorum increpans. Vnde sacer textus inquit: Expro-
brauit incredulitatem illorum. Et apparuerunt fontes aqua-
rum; quoniam illi sancti viri lachrymarum fontem effude-
runt, culpam suam agnoscentes? Et ibi manifestatum est qua-
les illi erant, quos tanquam fundamenta orbis terrarum Deus
elegerat: quam patientes se ostenderunt, quando quidem incre-
pationem tam asperam æquo animo tolerauerunt. Hoc sig-
num est prædestinationis, scilicet, patienter reprehensionem
ferre. Vnde Ecclesiasticus, Quam bonum est correptum manife-^{Eccles. 20.}
stare poenitentiam; sic enim effugies voluntarium peccatum. Et
Sanctus Ioannes Climacus in huius confirmationem ait: Tunc
certus eris Spiritum Sæctum inuisibiliter in anima tua habitare,
si à patre tuo spiritali increpatus cum fueris, maiori dilectione
es affectus. Vult in hoc dicere sanctus vir: hoc signum esse val-
de manifestū Spiritū Sanctū in illo habitare: è contra verò mag-
næ deprauationis est signū indignanter ferre correctionē. Et ita ^{Eccles. 21.}
idem Ecclesiasticus ait: Qui odit correctionē vestigium est pec-
catoris: & qui timet Deum conuertetur ad cor suum, scilicet, per-
corre-

simile. correctionem. Siquis in medio maris iactaretur fluctibus, & al- 4
ter è naui fune mitteret, vt apprehendens illum periclitans salua
retur, si miserum hunc ira percitū videres contra illum, qui misit
funem nonne mentecaptum hunc iudicares? Quanto maior
amentia illius dicenda est, qui charitatiuè à prelato, patre, siue
magistro correptus molestè fert? periculosius enim est in pecca-
to esse, quàm in medijs maris fluctibus periclitari. Tu verò mi-
ser in tanto periculo qui versaris ad Gehennam æterni ignis dam-
natus, ita, vt si in hoc misero statu cederes in æternum perires;
& cum proximus tuus è naui studiosæ vitæ mittat tibi corre-
ctionis funem, vt respicias, & salueris contra illum irasceris tan-
to beneficio affectus? O amens tuimet hostis, aperi oculos tuos,
& cognosce bonum, & vtilitatem, quam hi tibi impendunt, &
dum tempus & occasio suppetunt vt ere eis, Notandum est præ- 5
terea non exprobrasse illis, cum primū illis omnibus apparuit,
sed modo: in quo docet tempus & occasionem debere obserua-
simile. ri, ne forte reprehensio noceat. Cū aliquis acuta febris laborat, in
eius feruore non datur illi manducare, quoniam esset irritare
ignem & magis accendere febrim. Similiter, cum quis nausea
laborat, non datur illi potio, quia prouocaret ad vomitum. Ex-
pectate (inquit medicus) donec recedat febris aut mitigetur ar-
dor, & tunc date illi cibum. Expectate donec stomachus se-
detur, & cum primū quieuerit date illi potionē. Sic fratres, vt
proximū corrigatis tempus & occasio vobis est obseruanda. Ne
accedatis cum ira febre laborat, non quando frenesi alicuius pas-
sionis est alienatus: quoniam amplius indignabitur, & sanctum
à se consilium expellet. Expectate donec furor ille pertranscat, 6
& tunc accedite & arguite illum.

Exech. *Et duritiam cordis.* Quāuis apud sacrum eloquiū cordis duritia
plurimum reprehēdatur, & exprobratur; vnde pro singulari be-
neficio per Ezechielem promisit Deus dicens: Auferam à vobis
cor lapideum, tamen quidam Doctor grauisissimus pariter &
prætul dicit: aliud sibi cor deterius lapideo videri, & hoc aqueum
esse. Quid? num modo cor aqueum inuenitur? Maxime, (hic ait
doctor) cor aqueum est ab effectu. Si, verbi gratia, lineas ducis
simile. in aqua, facile cedit, non resistit, facile scinditur: at statim,
vt illud, quo diuiditur pertransit clauditur aqua, sicut prius
erat nullo prorsus vestigio remanente. Sic homines aqueos
videas

7 videas mollia corda habentes; si illos arguas facile cedunt: caput
inclinant, singulis verbis respondent [Teneys raxon, que sey gran te-
eador.] Si audiunt concionem lachrymantur, & corda illorū, qua-
dam natiua teneritudine mollificantur: sed finita concione sta-
tim clauduntur tanquam aqua, & in eis nullum omnino corre-
ctionis vestigium reperias. Quod si millies reprehendantur idē
semper faciunt. Et hoc ille doctor peius esse dicebat, quàm si in-
duratum haberent; quia si sic haberent, tandem crebris reprehē-
sionibus frangi posset. Veluti turris, quantumuis fortis, si bellicis *simile.*
machinis sæpe oppugnetur paulatim corruet; & si lapidem vel
vnico ictu ferias partem saltem aliquam franges, aut lignum ali-
quod relinques: quod si calcitram lana refertam ferias nullum
omnino in ea vestigium remanet: similiter peccatori contingit,
8 cuius cor induratum est, tot huiusmodi reprehensionibus impe-
ti & oppugnari potest, vt tandem frangatur & verè poeniteat:
non item ille, qui lentum habet cor, & lanæum, quem antequam
obiurgare incipias se accusat. Quid tibi restat ei dicendum? qui-
bus rationibus illum conuincere potes, quando quidem omnes
rationes, quibus illum mollire posses, iam nouit, sibiq; propo-
nit, se peccatorem arguit; vnde fit vt ostium obstruat, ne quid
amplius dicere possis & tandem remanet sicut ante ac si nihil di-
ctum ei fuisset. Hæc dixi, vt peccatores, quibus natiua quædam
cordis teneritudo inest, & nihilominus nunquam corriguntur,
vereantur maximum sibi periculum imminere, & quantocun-
que poterint studio inuigilent ne forte illos mors in tanta mise-
ria proiectos inueniat.

9 Postquam Dominus increpauit discipulos tandem conues-
cens consolatus est eos. Si in vltima cœna cum mortis memoria
tantum illum angebat, sic cum illo admirabili & suauissimo ser-
mone discipulos est consolatus, quæ vox, quæ lingua sufficiet
verba illa tā dulcia referre, quibus in hoc sancto hodiernæ diei
edulio illis prædicaret & exhortaretur antequam in cælum ascē-
deret? Quod sanctum Euangelium refert Dominum illis dixisse
est. *Euntes in mundum vniuersum, prædicate Euangelium omni creatu-
re.* O ineffabilis Dei bonitas, quæ in hoc singulari beneficio elu-
cet. Magnum Dei donum fuit lex, quam Hebræis Dominus
dedit; sed homines hoc tanto beneficio tam inique vsi sunt, vt di-
cat Diuus Paulus: Lex subintravit, vt abundaret delictum. Qui *Rom. 5.*
bus

Eccles. 15.

nu consilij tui, vt ait Ecclesiasticus: seruum autem cōstellationū tu te facis? Hæc non est scientia, sed inscitia: nec huiusmodi studijs alijs prodes quini mo obes valde. Vnde per Isaiam ironicè Spiritus sanctus ait; Stent & saluent te augures cœli, qui contem-
plabantur sydera, & supputabant menses, vt ex eis annuntiarēt ventura tibi. Vbi septuaginta transfulerunt: Stent, & saluum te faciant astrologi cœli.

Psalm. 67.

Et postquam locutus est eis Assumptus est in cœlum. Quam breui epilo-
logo triumphum tam nobilem & gloriosum comprehendit: ad cuius laudes vniuersum mūdum regius David inuitabat dicens: Regna terræ cātate Deo, psallite Domino, psallite Deo, qui ascēdit super cœlum cœli ad orientem. Et notabile est cernere quoties repetit Sanctus Propheta hoc verbum, psallite domino, & alia his similia in hoc psalmo: in quo ad literam de ineffabili hac ascensione fit sermo? Antea enim dixerat: Cantate Deo, psalmū dicite nomini eius: iter facite ei, qui ascendit super occasum, dominus &c. Vbi de morte loquitur in verbo, Occasum, hoc est: *[De la caída y baxa que dio en tantas miserias, se leuanto a tanta gloria y honra,]* O triumphator nobilissime super occasum te viderunt homines, & excelsum te nunc cōtemplantur beati Angeli. Iter facite ei; scilicet, in puritate cordis per obedientiam: nam hoc modo illum, quo est sequi possumus. Et ideo inferius addit: Deus in loco sancto suo, vt denotaret circūstantiam cœli empyrei in omnibus beatis quoddam singulare gaudium causare accidentale, scilicet. Alia circūstantia est: Deus qui inhabitare facit, vnus moris in domo: vbi differentiam assignat, qualiter rex ille potentissimus Christus regnat in Ecclesia triumphanti, & in hac militanti. Hic enim plures in peccatis cadere permittit, & varijs derijs duci, & quod vni vnum, alij aliud sentiant; quod etiam inter iustos cōtingit, vt patet ex Diuo Paulo, qui de se ipso inquit: Cum venisset Petrus Antiochiam in faciem ei restiti, quia reprehensibilis erat. At verò in cœlesti Ecclesia omnes eadem sentiūt. Qui habitare facit vnus moris in domo, id est, in nihilo à diuina voluntate deuiantes. Vnde Diuus Paulus: Cū tradiderit regnū Deo & patri, oportet ipsum regnare; omnia enim subiecit sub pedibus eius. Cum autem subiecta fuerint illi omnia, tunc & ipse filius subiectus erit illi, qui subiecit sibi omnia, vt sit Deus omnia in omnibus. Vbi Diuus Paulus planè ostendit vniformitatem ani-

Gala. 2.

2 Cor. 15.

19 tem animarum inter beatos, & Deum. Et quid subsequutum fuerit ex hoc admirabili ascensu vterius declarat, dicēs: Deus cū egredereris in cōspectu populi tui, id quod Diuus Lucas hic ait: Videntibus illis eleuatus est. Cum pertrāsieris in deserto, id est, cum dixisti: Ite in mundum vniuersum, & prædicate Euangelium omni creaturæ: quo significare voluisti ad gentilitatē transire te velle, totius boni desertum. Tunc terra mota est, id est, homines terreni moti sunt ad fidem, & conuersi. Etenim cœli distillauerunt, id est, Spiritus sanctus aduenit, per quem multi hominum conuersi sunt. Pluuiam voluntariam appellat Spiritus sancti aduentum; quia non fuit datus nobis propter merita nostra. Hinc Diuus Petrus in actibus dixit: Hūc Iesum suscitauit Deus cuius nos omnes testes sumus. Dextera igitur Dei exaltatus, &
20 promissione Spiritus sancti à Patre accepta effudit hoc donum, quod vos vidistis, & audistis: vbi donum, gratis datum dicit. Et quoniam hic manifestata fuerunt ineffabilia huius diuini Redemptoris merita addit: Rex virtutum, id est, Pater, qui est Rex virtutum Christi. Dilecti, dilecti. Ex cuius verbi geminata inculcatione singularem amorem, quo illum diligit, ostendit. Huic ergo tam dilecto, Pater æternus donauit speciositatem tam magnam illam gloriæ, diuidendi spolia, quæ ex inferno tulit, tribuens vnicuique suam sedē & locum. Mos est curialibus, vt omnes equites, & principes Regem comitentur in regium palatiū: quò cū peruenerint omnes hinc inde discedunt singuli in domos suas. Non sic in hac cœlesti comitiua factum est: sed hic cœlestis Rex singulos comitabatur, quousque in sua sede & habitaculo eos relinqueret. Ad chorum primum enim Angelorū perueniens, ibi puerorum multitudinē copiosam reliquit, qui suscepto remedio contra originale peccatum discesserunt è vita. Ad chorum Archangelorum perueniens, reliquit cum eis illos, qui gratia Dei præuenti appetitibus suis dominati sunt. Ad tertium chorum, qui est Principatū perueniens, ibi bonos coniugatos reliquit, qui bene familiā remque gesserunt, & pacificam vitam agentes sibi inuicem seruauerunt fidem. Ad quartum chorum perueniens, qui est Potestatum, reliquit ibi bonos iudices, rectores, & gubernatores Reipublicæ, & ciuitatum. Ad quintum chorum, qui est Virtutum perueniens, reliquit ibi eos, quos tyranni in hac vita persecuti sunt, vsque ad sanguinis effusionem, & qui

Act. 2.

simile.

Tom. j.

L

æquo

equo animo labores pro Dei amore perpessi sunt. Ad sextū cho-²²
 rum, qui est Dominationum perueniens, ibi Reges, Principes, &
 Patriarchas reliquit, qui recte munera sua exercuerunt. In septi-
 mo choro, qui est Thronorū, hic sanctos sacerdotes, qui Dei se-
 des fuerunt, reliquit. Ad octauū chorū, qui est Cherubim perue-
 niens ibi sapientes, & doctores reliquit, qui in hac vita verbo &
 exēplo homines docuerunt. In nono, qui Seraphim dicitur, hic
 omnes charitate perfectos reliquit, quib⁹ omnis in suis proprijs
 sedibus relictis vltra Dñs ascēdit. Ascendit super Cherubim, &
 volauit, vt ad æterni Patris dexterā sederet. Et hæc est speciosi-
 tas diuisionis spoliōrū: de quibus hic loquitur Dauid. Et inferius
 exactius declarat mirabilē huius ascensionis gloriosæ modū di-
 cens: Currus Dei decē millibus multiplex, millia lætantiū. Con-
 siderate, dilectissimi, illos tam Angelorū, quàm sanctorū innum-²³
 meros exercitus Dñm in hoc ascēsu comitantes: quos hic Dauid
 per denariū enumerat, vt multitudinem eorū denotaret: denari⁹
 siquidem numerus omniū supremus est: nā statim, vt perueni-
 mus ad decē statim ab vno & duo resumimus: nā vndecim, decē
 & vnū sunt, &c. Considerate etiā singulos illorum beatorū mi-
 cantes sicut sol. Nā sicut scriptū est, fulgebūt iusti sicut sol. Om-
 nes verò iustorū exercitus simul, tanquā veri Dei & hominis Ie-
 su Christi currus erant, qui tanquā triūphator Dux ineffabili ni-
 tore super illos vehabatur. Quid ergo esset talē ac tantū triūpha-
 torem, & currum cernere? Quantus splendor ac pulchritudo ex-
 tot solibus redū daret? O terq; quaterq; beati, qui huic admirabi-
 li comitatu interesse meruerūt. Quo nā pretio, dicite fratres, qui-
 cunq; illorum beatorū, quæ pertulit nō pertulisse nollet, & quæ²⁴
 præstitit nō præstitisse, propter quæ tanti boni particeps factus
 est? O dilectissimi, si hæc passim toto animo euolueremus, vtiq;
 in eorum amorem raperemur, & ad perpetuum obsequium tan-
 ti ac boni Dei incitāremur, qui sic seruitia sibi exhibita remune-
 rare nouit. Sed heu dolor, quia transacto iam festo, aliud aduenit
 festum; & his solennitatibus, nec horam quidem impendimus
 in meditatione mysteriorum, quæ in illis sancta proponit Eccle-
 sia: ideoq; vivimus cum tāta frigiditate, & animi remissione. Ne
 ita fiat dilectissimi, obsecro. Solet lampas, quæ in Ecclesia est, vt
 lucernæ, & cerei ascenduntur à summo ad imum demitti: postea
 verò sursum leuatur, vt prius erat. Regius Dauid sic deprecati so-
 litus

simile.

litus erat. Domine inclina cælos tuos & descēde. Iuxta quæ ver- *Psal. 146*
 ba magnæ vrgent difficultates. Prima est, Deum descendere:
 nam teste Philosopho, illa quæ optimo modo se habent, non in- *Aristote.*
 digēt motu. Cum ergo Deus sit infinitè bonus, & habeat se opti *2. de Calo.*
 mo modo non indiget motu, neque potest moueri, quia immu-
 tabilis est: neque quo descendat habet, neque quo ascendat; quia
 omnia replet. Cum ergo Dauid aliās sapientissimus sit, quomo-
 do illum descendere petit? Secunda difficultas est, quia cælos de-
 scendere postulat: si ergo descendat, quidnam illos capere po-
 terit? Nam teste Ptolomæo in Centilogio, quælibet stella ma-
 ior est tota terra: quid erit cælum? Credite mihi Astrologiæ ma-
 gis peritum Dauidem Ptolomæo esse, nec ignorabat cælos si de-
 scendissent capere eos terram non posse, sed fatendum est hic de
²⁶ cælis materialibus non fuisse locutum. Qualiter ergo hæc debēt
 intelligi? dicam vobis. Cum ab Hispanis Francorum Rex fuit ca-
 ptus vulgò ferebatur [Gran baxa ha dado Francia, y quando se saqueo Ro-
 ma de Xian, gran baxa ha dado Roma.] Quid hoc? nunquid Gallia de-
 scendit? Montes ijdem, saltus ijdem, sicut antea remanserunt: si-
 militer Roma cum suis ædificijs, muris, & turribus remansit.
 [Querian de Xir en esto, que Francia, y Roma auian dado gran baxa en la
 estimay reputacion.] A suo enim pristino statu & cum honoris ia-
 ctura defecerant, & eorum quasi inclinata dominia erant. Hoc
 est, quod postulabat Dauid, vt manens Deus tam excelsus, su-
 blimis & infinitus sicut antea erat, inclinaret cælos, id est, suas
 excellentias, & perfectiones, suam bonitatem, sapientiam, &
 misericordiam in hominum reputatione, & factus homo in tan-
²⁷ tam ignominiam, & pusillitatem pro nobis descenderet, siqui-
 dem cum iniquis reputatus est. Hic ergo descēsus huius cælestis
 lampadis fuit, vt animarum nostrarum lucernas extinctas accen-
 deret. Vnde idem Dominus ait: Ignem veni mittere in terrā, &
 quid volo nisi vt accendatur? Propterea operatus est, passus est, *LUC. 12.*
 & docuit quodcunq; Sacra scriptura refert. Postquam verò
 cuncta, quæ necessaria erant, vt hoc diuino igne accenderemur
 perfecit, iterum in altum tollitur lampas, scilicet, ad dexteram
 Dei Patris in cælum. Quidnam dilectissimi, si postquam vni-
 genitus Dei filius hæc omnia iam perfecit, omnemq; ad-
 hibuerit diligentiam, vt lampades cordis nostri accendantur,
 penè extincti & emortui remanserimus, sicut antea eramus?

Videns Deus homines, ita erga res terreas affectos esse, ait: *Vo-* 28
lo terra fieri, ut siquidem homines res terreas ita affectant, & di-
ligunt me terram factum diligant. Postquam ergo vidit homi-
nes affectare illam terram, hoc est, humanitatem, quam sibi vni-
uit; ascendit in cælum. Ideò dilectissimi, sursum corda, sursum
corda. Terram amatis: terra in cælum ascendit, verbo Dei vnita:
ut per hanc nos attracti præcipuè illum diligamus, tanquã sum-
mum bonum, & originem, à quo gratia dimanat, cum qua adipi-
scitur gloria: ad quam nos perducatur Iesus Mariæ filius, Amen.

IN DIE SANCTO Pentecostes Con- cio Prima.

Si quis diligit me, sermonem meum seruabit. Ioã. 14.

ADMIRABILIS Saluatoris nostri
Ascensionis veneranda solennitas Ecclesie
triumphanti læta, & iucunda fuit; huius simi-
liter diei sancta festiuitas Ecclesie triumphã-
ti non minus grata & iucunda extitit. Quòd
si in illa die ob illam sanctissimæ humanita-
tis reparatoris nostri exaltationem sic bea-
ti exultauerunt: nobis, qui in terris sumus, maior ratio gaudij
adest, propter aduentum Spiritus sancti in hunc mundum: 2
vt ilior siquidem Spiritus sancti in Ecclesiam militantem ad-
uentus fuit, quàm Iesu Christi filij Dei in Ecclesiam triumphan-
tem ascensus. Nã & si illa gloriosa humanitas in Ecclesiam triũ-
phantem non ascenderet, nihil, quod ad suum statum, & essen-
tialem gloriam attinet, Angelis deerat; quanuis accidentale gau-
dium illis accumulauit. Veruntamen si Spiritus sanctus super
Apostolos cum illa superuenientis gratiæ plenitudine non de-
scendisset, fides & charitas, quæ Ecclesie huius statui maximè
necessaria sunt, periclitarentur. Ad tormenta bellica priusquàm
ignis applicetur, etiam pueri intrepide accedunt, & plaustra hinc
inde rotant: at verò quando ignis apponitur omnes fugiunt, nul-
lus

simile.

lus accedere audeat, præterquam [*El artillero*] qui ignem admouet.
Ad sanctos Apostolos, qui vera tormenta bellica Dei fuerunt, an-
tequam Spiritus sanctus tanquã [*verdadero artillero*] igne sui amo-
ris & virtutis illorum cordibus applicaret, nullus nõ ad ipsos ac-
cedere præsumebat, & hinc inde rotare. Perpẽdite vti puella sic
D. Petrum euertit, vt vnicũ suum magistrũ negaret: at postquã
Spiritus sancti gratia plenus fuit, primo ictu animarum tria mil-
lia solo æquauit, vnica & singulari cõcione à sua infidelitate eie-
cit, & suavi iugo fidei Christi submisit: vt patet in Actibus Apo-
stolorũ, vbi dicitur: In illa & eadẽ hora (scilicet, qua Spiritus san-
ctus cũ illa admirabili gratiæ plenitudine superuenit) stans Pe-
trus cũ vñdecim, eleuauit vocem suã coram populi multitudine,
habuitq; egregiam, de qua nonnulla ibi recitatur. Et tandẽ con-
cludit D. Lucas, alijs etiã verbis plurimis testificatus est, & ex-
hortabatur eos, dicens: Saluamini à generatione ista praua. Qui
ergo receperunt sermonẽ eius baptizati sunt: & appositæ sunt in
die illa animæ circiter tria millia. Ecce quantum beneficiũ hoc
fuerit mundo conducibile. Et quãuis sacratissima hæc solennitas
propria Apostolorũ videatur, super quos diuinus ille spiritus de-
scendit, nihilominus nostra etiã dicetur, cùm super illos hoc cele-
ste donũ ita descenderit, vt in mũdo remãserit, vt infidelium cor-
dibus donec seculũ hoc perdurabit resideat. Et hoc est, quod in
symbolo canitur, & quotidie confitemur, dicẽtes: Credo sanctã
Ecclesiam, & sanctorũ communionẽ: quibus verbis in mundo hæc
sanctam Catholicorũ communionẽ esse confitemur, inter quos
sunt multi iusti, qui huius diuini spiritus donũ participãt. Moy-
se holocaustũ in deserto offerente, ignis de cælo super illud de-
scendit: quẽ in posterũ Hebræi conseruauerunt, vsq; in Babylo-
niæ captiuitatis tẽpus, super imponẽtes, & applicãtes ligna, qui
posteaquã extinctus fuit, mirificè reuixit, vt in libris Macha. di-
citur. Et ille ignis, in quo holocausta cremabantur, huius diuini
ignis, qui corda sanctorũ Apostolorũ accedit, typus erat. Et sicut
olim nullũ sacrificiorũ, quod igne illo nõ cõbureretur, Deo acce-
ptũ erat: ita modo, si huius diuini ignis desit virtus, nullũ Deo ob-
sequiũ gratũ fit. Et sicut ille ignis perdurauit, dũ lex antiqua ad-
uixit: similiter hic diuinus ignis nobiscũ permanebit in hoc mũ-
do, dũ lex gratiæ manebit, videlicet, vsq; ad vniuersale iudiciũ.
Et quãuis modò Spiritus sanctus visibiliter nõ apparet, sicut in

Act. 2.

2. Mach. 1.

Simile.

die Pentecostes; non ob id suus inuisibilis descensus inutilis dicendus est, quin potius utilis valde. Ex eadem vna, quæ in autumno colliguntur folijs & pæpinis vestitæ, solent in hyeme vèdi sine frondibus & pæpinis; & ob id non minus utiles, & grati saporis sunt. Ita in primitiua Ecclesia, sicut in vere & autumno, pomum illud è cælo cū folijs, & pæpinis afferebatur, videlicet, in signis visibilibus, quibus Spiritus sanctus dabatur. Nunc verò idè diuinus spiritus absq; signis exterioribus in fidelium corda descendit, & tamen utilissimus, & iucundissimus illis, quibus se communicat.

Gregor. homil. 30. in Euang. circa principi. D. Thom. 1. p. q. 37. art. 1.

Et quoniam hodierno die amoris festum celebramus, Spiritus nanq; sanctus, vt D. Gregorius in homil. Pent. ait: amor est; idè hoc nobis hodie proponitur Euangeliū, in quo de amore agitur: vbi diuina & absoluta bonitas Christus Redemptor noster ait: *si quis diligit me, sermonem meū seruabit.* Amor res est, cū qua rationalis creatura suo Creatori potest correspondere, & debitum soluere, quāuis non æquiualeat, saltim quadā similitudine. Si Deus homini remittit, nequit similiter homo Deo remittere, quia nō habet quid illi remittat: si Deus erga hominē misericors est, nequit homo Dei misereri, quia Deus miser non est: at verò si Deus hominē amat, etiā homo Deū amare potest. Nec mirum videbitur, qd Pygmæus, seu nanus minus quā Gigas currat, inter quos tanta est differentia: nec proinde dicitur nō currere nanus, imò currit, etsi passibus inæqualibus. Minus mirari oportet, qd creatura nō ita diligat sicut creator, inter quos infinita est distantia: nihilominus, si amor creatoris, amor dicitur, etiā amor creature amor dicitur. Et hoc singulare beneficiū fuit, quod Deus humane nature cōtulit, scilicet, qd posset illū diligere. Et quāuis in rebus tēporalibus, quarū possessio vana est, imò illas nō possidere conducit, nos fecit inæquales: quosdā enim Deus diuites fecit, alios verò pauperes & egenos; quosdā formosos, alios deformes; quosdam proceros, alios paruos: tamen in re necessaria omnes æquales fecit, scilicet, in potestate diligendi illam: quam facultatē omnes cū habeamus, verbū ignominiosum valdè nobis est, quod Dominus proponit, dicēs: Si quis diligit me. O Deus bonitatis immensæ, pulchritudinis infinitæ, quid hoc Domine in dubiū vocas? Videris cū metu loqui, quasi qd nullus sit forte, quo te diligat. Si te nō diligunt, quē diligunt? O quam meritò loquitur Dñs hoc modo de amore creaturarum erga illū, quia semper iniquum

quum

9 quū ei amoris pretiū persoluerūt. De tēporibus illis ait David: Dñs de cælo prospexit super filios hominū, vt videat si est intel- *Psal. 13.* ligens aut requirēs Deum, & vidit, qd omnes declinauerūt simul inutiles facti sunt: nō est qui faciat bonū, nō est vsq; ad vnum. Et exillimo ferè idè modò agi, aut paulò minus. Mēsurā amoris est memoria. Quē multū diligimus, semper ob oculos habemus; semper illius recordamur. Et siquidem vix, aut nunquā Dei recordamur, hæc obliuio signū est pusilli amoris, quo illū diligimus. Per Hiere. conqueritur Dñs, dicens: Nunquid obliuiscetur virgo ornamenti sui, aut sponsa fasciæ pectoralis suæ? Populus verò meus oblitus est mei diebus innumeris. O magna & terribilis confusio filiorū Adā. O quāta exaggeratione de sui obliuione hic cōqueritur Dñs dicēs, quod nihil sit in mūdo, etiā nullius momenti, cuius non sit memoria, præter se. *10* Quādo oblita est virgo ornamenti sui? quòd si aliquādo nō se ornat, sicut desiderat; die altera se perpolitè componit: at populus meus nō die vna tantū, non hebdomada vna, nō mense vno, sed diebus innumeris oblitus est mei. Quodnam igitur efficacius argumētum nostri pusilli amoris inueniri potest? Insuper ad cognoscendū quantus sit amor, quo aliquam rē diligimus, in hoc planè dignoscitur, si carētia illius tristitia affert. Pulsus amoris, est dolor, qui sensibilibus amore est. In- *11* cūbis rei familiari nimis, & amas diuitias ardentè? cum eas amittis, fit planum. Certe compertum est, quāmodice Sanctus ille Iob diuitias amabat, quas cum amisset, & nūtiis vnus, alter, & plures, vt iacturas & infortunia illi nuntiarent, superuenirent, quousque tamen de morte filiorum nuntiatum fuit, ille nunquā tristatus est. Tunc enim surrexit Iob, & scidit vestimenta sua, vt inquit sacer textus. O nostri pusilli amoris erga Deum signum *Iob. 1.* manifestum, cū illum amittere tam parum dolemus. Ipsa die qua miser homo mortaliter peccat, ridet, manducat, dormit, lasciuuit, tanto gustu ac delectatione, ac si amittere Deum esset corrigiam calciamenti perdere. Et dicere videtur illud Eccles. Peccati, & quid mihi accidit triste? O miser homo in quantā insensibilitatē tua te peccata prouexerūt. Hinc videre licet, quā meritò dixit Dñs: *si quis diligit me.* At verò inferiùs de amoris defectu loquens, nō dixit conditionaliter: Si quis non diligit me, quoniam apud homines semper huius maximum defectum inuenit.

Ait ergo Dominus: *si quis diligit me, sermonem meū seruabit.* In quibus

L 4 bus

bus verbis nos docet necessariū esse, quod manifestetur amor, ¹² & bonis operibus comitetur. Nam bona opera sine amore non sufficiunt, vnde cecinit Dauid: Holocausta medullata offeram tibi, id est, holocausta amoris vacua, & deuotionis expertia tibi non offeram, sed medullata, hoc est, amoris plena, affectus & bonæ voluntatis. Medulla nanq; boni operis amor est. Et sicut ex ossibus corrosis, & sine medullis, aut ex nucibus cassis, & crustis auellanarū magno principi oblatum munus minus gratū esset: ita opera, quæ Deo sine amore offeruntur, minus grata, neq; accepta sunt. Hoc est, quod Apostolus asseuerabat: Si distribuero, inquit, in cibos pauperum omnes facultates meas, & si tradidero corpus meum, ita, vt ardeat, charitatem autem non habuero, nihil mihi prodest. Similiter dilectio sine operibus non sufficit, si operandi facultas adsit: quo suos seculi amantes amores, ¹³ agunt, eodem modo debemus nos cum Deo agere. Si quis enim nobilis puellam ardentem amat, nihil est, quod ipsa amanti præcipiat, quin opere præstet: mittit ad illum seruum. Et, dic, inquit, equiti illi, quod noui illū cū tali vel tali inimicitias gerere, si me amat supplex oro, ne illi noceat, quin protinus pareat & reconcilietur ei. Nec solūm contētus est illius obedire mādatis, sed identidem considerat, in quo illi complacere possit. Si enim gratum hoc illi fore intelligit, circuit domū, perambulat vicū tota die sine mora, sine lassitudine & defatigatione instar horologij. Si munuscula petit, quo gaudio afficitur? qua cū lætitia ea mittit? & simul etiam cor? Ludicra certamina parat, arundinibus ludit, cantilenis noctu applaudit, musica aures demulcet. Hæc, & alia his similia facit, vt ostendat quā ardentem illam amet. O filij hominum, ⁴ si creaturarum amor in Dei amorem transfret, quantum lacri vobis fieret: & si ea, quæ pro vilissimi vermiculi amore facitis, pro illius infinitæ maiestatis amore faceretis. Agite dilectissimi, oculos vestros aperite: aggredimini obseruare in diuino amore easdē leges, quas in seculi amore obseruatis, nec iota vnum, nec apicē à Dei beneplacito trāsgrediamini. Nunciat vobis per vnū mandatorū suorū: Diligite inimicos vestros, benefacite his qui oderunt vos, caput inclinate dicentes: grauiter offensus sum: at verò quia De⁹ præcipit paciēter ferā, æquanimiter tolerabo; nec tantū hoc, sed id omne quod sibi placere nollis, sicut in suis præceptis mādauit. Idq; eadē affectione & prōptitudine facite, qua
facere

*Psal. 65.**simile.**1. Cor. 3.**simile.**Matth. 5.*

15 facere cernitis illū, qui amore seculi captus est. Mittite ad illum munera, quæ à vobis petit, per manus pauperū, & cū illis cor vestrū. Circuite portā, lustrate domū eius, quæ est sancta eius Ecclesia. Maxima cum deuotione, suauis orationis feruidę modulo psallite illi. Hastas pro sui amoris obsequio fortiter frāgite, Daemonis tētationibus & insultibus resistētes iacula repellite, victoriāq; ex his omnib⁹ reportare pro gloria tati Dei satagite. ¶ Hic valdē notādū est, q̄ loquens Dñs de sua diuina lege, quā ille, qui illū diligit, debet obseruare, sermonē illā appellat, dicēs: *si quis diligit me, sermonē meū seruabit.* Cū verò de illo, qui nō diligit loquitur, ait: *Qui nō diligit me, sermones meos nō seruat.* Nō dicit sermonem in singulari. In quibus verbis interiptum, qui non diligit, & qui diligit, vnū discrimē ex præcipuis assignat. Nā ei, qui diligit tota lex, vnū verbū videtur, & vnū tantum præceptū: quia hæc est ¹⁶ proprietas amoris facere omnia suauia. Vnde sacra Scriptura, de Moyse & Aarō maximis Dei familiaribus verba faciēs, ait: Custodiebāt testimonia eius, & præceptum, quod dedit illis. Et Regius Dauid de seipso ait: Quomodo dilexi legē tuā Dñe; tota die meditatio mea est: super inimicos meos prudentē me fecisti mādato tuo. Sexcenta, & tredecim præcepta secundū Galatinū, aut ¹⁷ secundū Guil. & Burg. tot quot dies in anno, vnum præceptū, & vnū verbū appellat: mira res. Sancti etiā Prophetæ, quæcunq; à Deo eis præcipiebātur, vnicū verbū dicebāt, vt in principio suarū visionū patet, cū dicitur: Factū est verbū Dñi ad Ionā. Verbum Dñi, quod factū est ad Micheā, & sic de alijs. In his docet nos Spiritus sanctus, quēadmodū diuinus amor facit omnia suauia, & facit ¹⁸ cilia. O fœlices, terq; quaterq; beati, qui tantū, ac tam singularē Dñm diligūt; qui quāuis multa præcipiat, & in se nimis aspera, difficiliaq; appareāt; fauet tamē, & auxiliū præstat, ita, vt facillimo quisq; negotio illa possit operari. Cū Leuitæ arcā fœderis super humeros asportarēt, quæ propter ligna Setim & cælaturā aurī solidi extrinsecus, & intrinsecus, ex quibus fabricata erat, admodū erat grauis, sed auxiliū præstitit eis Deus, vt leuiter asportarēt illā. Vnde sacer textus subdit: Cūq; adiuuisset Deus Leuitas, qui portabāt arcā fœderis Dñi, immolabantur septē tauri, & septē arietes. Vbi Lyra notat Hebræos dicere, q̄ diuina virtute arca portabat seipsam, id est, q̄ sic portabatur, vt Leuitæ nullum pōdus sustinere sibi viderētur: pro quo miraculo, immolatio illa

*Psal. 98.**Galat. lib.**11. de ar-**can. catho-**li. fid. c. 4.**Guillel. Pa-**ris. lib. de**fide & le-**gibus.**Eurg. lib.**1. scruti-**ny. d. 8. ca-**pit. 9.**Ion. 1.**Mich. 1.**1. Par. 15.*

ea nūcupari. Propterea populus ille idololatriæ vitio nimis incū²⁴ bebat, quia diabolus idololatriæ persuasit dijs placere in exequēdis suis obscœnis affectibus. Secūdo, quod notādū occurrit, est: omne id quod illis Dñs pollicebatur, ne essent idololatriæ tēporale esse, quia carnales erāt, instar puerorū qui plus æstimāt pomū, quā gēmas & aurū. Et sicut pater filiū iā adultum nō placat pomis, nisi ingētem primogeniturā tribuat: sic Deus erga populū Christianū aliter se habet, quā erga populū Hebræorū, qui veluti pueri nānias & puerilia diligebāt. Per panē & aquā, hīc sacra Scriptura omnes cibos tēporales intelligit. Vbi nō dicit: Dabo panē, sed: Benedicā panibus: vt sciamus, quia panis non saturat, nisi cū benedictiōe Dei de qua dicitur: Benedictiō Dñi diuites facit. Deinde dicit: Numerū dierū tuorū implebo: id est, vita tua nō breuiabitur peste, bello, aut fame: sed laudabilē senectū²⁵ tē cōsequeris. Hinc sacra Scriptura de sanctis patribus ait: q̄ moriebātur pleni dierū, & in senectute bona. At verō patribus nouæ legis nō terrena, nō dierū longitudinē promittit: siquidē martyria, & eorū passiones ad maiorē sui gloriā & trophæū vitā eis ademerunt. Quod nobis ergo promittit, est: *Ad eū veniemus, & mansionē apud eū faciem⁹*. Mirabile quidē est, quia loquēte Dño de illo, qui amat, statim ponit illius amoris premiū: at verō cum loquitur de illo, qui nō amat, non posuit peccati pœnam. Quid est hoc, ô Angelorū gloria, tā parū malū est te nō amari, vt nullam huic peccato pœnā statuas? Quin imò fratres tā grande malū est hoc summū bonū nō diligere, vt dato q̄ gehēna ignis non esset, suauitate & dulcedine istius diuini amoris duntaxat carere, sit grauissimum supplicium. Vnde Dominus de populo Israel ait: ²⁶ Voca nomen eius, non populus meus, quia ego non ero vester. Hæc est terribilis, & maxima pœna, nepe in suis peccatis illos Deus relinquere. Propter hoc malū Isaias Propheta dolebat, dicens: Abscōdisti faciē tuā à nobis, & allisisti nos in manu iniquitatis nostræ. O admirabilis verbi exaggeratio: siquidē, ab aliquib⁹ peccatorib⁹ propter iniquitates suas, peculiaria auxilia sua Deū auferre, dicit hic sanctus Propheta esse quasi allidere illos lapidibus, & confringere. Absit fratres pro diuina pietate tam crudelis & impia manus, qualis est iniquitas nostra. Quod si dicatis: Age pater, peccatores ex sua propria volūtate in peccato cōmorari volūt, nec Deū diligere, quomodo suppliciū id dicit? Dico, quod

simile.

Prone. 10.

Ose. 1.

Isa. 64.

²⁷ quod punit illos Deus permittens, vt in peccato permanere velint. Vnde in illo Isaia, vbi legimus: Nisi credideritis nō permanebitis: in Hebræo habetur, Amathathi: hoc est, si non credideritis, non credetis. In hoc, ô peccator, te Deus punit. Non vis credere? ne credas; & nolle credere, graue supplicium est pro peccatis præteritis inflictum. Vnde Dominus Salomoni ait: Si auersione auersi fueritis, auferam Israel de superficie terræ, quam dedi eis; & templum quod sanctificavi nomini meo projiciā à conspectu meo. Auferre Dominum ab illis terram, vtique; pœna peccati videtur: sed hoc, quod minaris templum ab eis auferendum, hoc est, quod illi & volunt, & optant: nam vt dijs alienis libent, templum nolunt. Hoc est rigidum nimis flagellum. Flagellabo illos cum iniquitate, quam diligunt, & non diligant: vt tam singularare beneficium, & refugium, quale est templum, in quo me affuturum in necessitatibus inuocatum promisi, ab eis auferatur. Et sicut datur pro pœna nolentibus templum, quod nolint credere nolentibus, ne credant: similiter diligere nolentibus ne diligant supplicium grauissimum est. Agite ergo dilectissimi, & cum hoc ita se habeat, diligenter studeamus, ne incidamus in hæc supplicia: sed tanquam rationabiles, & lumine fidei illustrati, totis viribus cordis nostri ad summum bonum hoc diligendū incitemur. Nam sic dispositi suscipiemus illum in hac vita per gratiam, & in futura per gloriam: ad quam nos perducatur Iesus Mariæ filius, Amen.

3. Reg. 9.

In eodem die S. Pentecostes Concio Secunda.

Si quis diligit me, sermonem meum seruabit. Ioā. 14

VERBA Ista magis ignominiosa sunt, quā reliqua omnia, quæ in toto sacro Euangelio continentur, quod de dilectione conditionaliter, & tam in singulari Dominus loquatur. O pulcherrime, liberalissime, rectissime, sapientissime animarum sponse, vt quid interrogas Domine dubitanter, dicens: Si quis diligit

simile.

ligit me? Si te non diligunt, quem diligunt? Mirabile est, quo impetu capitalis fluuius currat quousque intrat in mare. Quauis enim retinacula, lapidibus confita circumponantur, ne fluat, quacunque prorumpit quærens locum, ut labatur & ad finem, quo tendit perueniat: neque aliquod humanum artificium excogitari potest quo detineatur, & à suo continuo cursu cesset. At vero maiorem inclinationem animæ ad beatitudinem habent, quam flumina ad currendum in mare: & tamen quæcunque nenia est magnū impedimentum, quod eas detinet ne currant ad Deū, qui est mare infinite dulcedinis, in quo summa beatitudo consistit. Hoc significat responsum, quod dedit spōsa dilecto, cū illā vocabat ad ostium, dicens: Expoliaui me tunica mea, quomodo induar illa? Laui pedes meos quomodo inquinabo illos? O ingēte miseriam, quia cum te peccator, inuitet Deus, cui tantū debes, ut illū diligas, excusationes affers. Quas nā? Res tā parui momenti opponēs, videlicet quod inquinabis pedes. Ut demoni ostiū aperias te mille periculis, & difficultatibus exponis, rei familiaris cū iactura, honoris cum periculo, vitæ cū dispendio: & ad aperendum Deo pigrescis, ut tunicā induas. Ecce quam pueriles res nobis impedimento sunt. Quis capitalem fluuium multo tēpore retentum videns non obstupescet? Obstupescēdum magis nobis est, videre homines in rebus adeo puerilibus, quales sunt res huius seculi, detētos. Singulare beneficiū nobis cōtulit Deus re tam facile qualis est amor à nobis poscens. Ad amandū enim nullus est pauper, nullus debilis, nullus inscius: tantū enim potest diligere Deum inspiens, quantū sapiens, pauper ac diues. Nobis Deus nubes ascendere, tranare maria, mundū circuire, ut illi gratum faceremus non iussit: sed rem tam facilem, qualē nobis præcepit, eā facere nolimus, magna confusio nostra est. Quā ergo excusationem in illo tremendo iudicij magni die afferre poterimus? Hoc per Isaiā Dominus effert dicens: Non me inuocasti Iacob, nec laborasti in me Israel: Nō obtulisti mihi arietē holocausti tui, & victimis tuis non glorificasti me: nō te seruire feci in oblatione, nec laborē tibi præbui in thure: id est: Non difficilia, aut cara, nec sumptuosa tibi præcepi, sed facillima: verū tamē me seruire fecisti in peccatis tuis: præbuiisti mihi laborem in iniquitatibus tuis. O efficacissimum argumentū. Propter peccata tua, inquit, laboraui vsq; ad mortē: propter quod debueras non

solum

5 solum me diligere: verū etiā si difficillima præcepissem obedire: sed totum hoc nō est sufficiens, ut me diligas te mouere. O dirā in gratitudinē, æternis supplicijs puniendā? Obsecro fratres, dicite mihi: quid sentiret Agricola, qui in toto anno pernoctans laborauit, pigneratus ut emat triticū ad seminandū, & postquā sudauerit multū colendo agrū, & in semine laborās, quo tēpore laborū suorū fructū percipere sperat, loco tritici tribulos, & spinas germinasse inuenit? Quanta afflictione dolore, & amaritudine afficeretur vidēs, quod omnes sui labores & vigiliæ inanes exierūt, re & operā perdens? O Christe vite reparator, qui in Bethlehemitico stabulo hyemali tēpore iacuisti, ex quo tot tantosq; labores cœpisti pati, nec requiē vllam per triginta triū anorū spatiū habuisti, adeo, ut sanguineū humorē in horto Gethsemani sudares: quid æterne Deus agis? Ignē semino. Ignem veni mittere in terram, & quid volo nisi ut accendatur? Vbi. D. Hieron. legit: Ignē veni mittere in terrā, quā volo, ut ardeat. Nam, Ti, id est, quid, vel quam significat vehementiam, ut apud Matthēū: Quā angusta est porta, quæ ducit ad vitam. Et subdidit statim dicens: Baptismo habeo baptizari, & quomodo coarctor vsque dum perficiatur. In quibus verbis ostendit, quanti stetit illi facere hanc sementem, & desiderium, quoangebatur, vsque dum perficeret illam. At post hos omnes labores, & diligentias, ut tandē ex cordibus nostris, in quibus tam singularibus beneficijs amoris ignem seminavit, spinas, & tribulos colligat, qualia sunt peccata nostra, magna miseria est. Et hæc sufficiens erat occasio, ob quam, si diuinus hic sator, nunc dolere, & tristari posset, in summo gradu doleret, & tristaretur. Dixit Dominus Moysi; Tu & Aaron frater tuus loquimini ad petram, & illa dabit aquas. Quid nam hoc Domine, à petra iubes aquam peti? Vtique: & illa dabit aquas in abundantia, ut confundantur homines: & intelligant, quod omnes creaturæ, etiā quæ nō habent intellectū, nec sensum, quod ab eis postulatur, quauis ex se nō habeant, suo creatori tribuūt. Solus homo est inter has res visibiles, rebellis, pertinax, solus qui suo Creatori denegat, quod ab eo postulat, amorem, scilicet. Ex quo manifeste ostēditur cor petra durius habere: siquidē dū op^o fuit, & De^o præcepit aquā illa dedit, ab homine verò ob^o magnā duritiē, nec lachrymā quidem exhaurias. Attēdite, quia sine Dei amore nūquā faciē Dei videbitis. Forte multi sunt in cœlo qui

Luc. 12.

Matth. 6.

Num. 20.

ele-

eleemosynam non dederunt, & plurimi qui non ieiunauerunt, & alij quamplurimi, qui sanguinem suum non fuderunt, nec labores pro amore Dei passi sunt: veruntamen adulatorum nullus ibi est, qui Deum non amauerit: quoniam, si non dilexissent, caelum nunquam intrassent. Christus Redemptor noster hac hominum tam communem frigiditatem agnoscens, ait: *Si quis diligit me.*

Et quid debeat facere, qui illum diligit, subdit, dicens: *Sermo- nem meum seruabit.* Hoc est, obedire mihi debet, quoniam ipse est singularis veri que amoris effectus. Vnde verba illa sponsi intel-

Cant. 8.

1. Cor. 13.

Augusti.

Sermo. 10.

post Epi-

phaniam.

ligentur, videlicet: Fortis est, vt mors dilectio. In qua sententia duo continentur. Primum est, quod dilectio fortis est, & hoc est manifestum. Vnde Beatus Apostolus inquit: Caritas omnia suffert, omnia sustinet: & Beatus Augustinus: Omnia leuia & grauia facilia & propè nihil facit amor. Et sic mos erat Lacedaemonibus in suis bellis, antequam aggredierentur hostes amori sacrificare: quia putabant in pugnantium amore omnis penè victoriæ successum pendere. Secundum est, quod ibi dicitur, scilicet: Fortis est, vt mors dilectio: & hoc difficilius apparet, quoniam ibi sponsus loquitur de diuino amore. Prius enim dixerat: Pone me vt signaculam super cor tuum, id est: sim ego, ô sponsa, tanquam scopus, in quem omnium tuarum cogitationum, desideriorum, verborum, & operum sagittæ dirigantur. Vel aliter: Pone me, &c. Id est, sim ego cordis tui sigillum. Solet aliquid sigillari alicuius sigillo ad denotandum, quod illa res tantum illius propria est, qui ponit sigillum suum: & ita vult Deus tui cordis sigillum esse, ne alterius quam suimet cor tuum sit, nec alius eius particeps sit nisi ipse solus. Et pone me, vt signaculum super brachium tuum, vt nemo sit particeps operum tuorum præter me; quasi dicat: Dilige me ex toto corde tuo, & ex omnibus viribus tuis, quæ per brachium intelliguntur. Et subdit rationem quare hanc dilectionem petit, dicens: Quia fortis est, vt mors dilectio. Hinc tota difficultas horum verborum oritur. Quoniam, si de amore carnali & obsceno loqueretur, videtur morti congrue comparatum, qui facit homines tristes incedere, sine colore, & decore, in super occidit animas, & in profundum inferni ducit. At verò, quod amor diuinus morti comparatur, hoc mirabile est. Quid, ô Salomon sapientissime, in diuino inuenisti amore, quod illi morti compares? Nam ni fallor, qui hunc diuinum amorem depingere

pingere vellet sic debebat effingere; in curru triumphali residentem, quoniam hic est, qui triumphat, & victoriam de omnibus reportat; in manu sceptrum; in capite auream coronam gestat, tanquam regem: ipse est enim, qui corda & regit & gubernat, & cui omnes nostri affectus, vt obediant æquum est. Et cum alis velocissimis: quia ipse est, qui facit animas velociter pertransire per omnia, nec quiescere donec perueniat ad suum dilectum, qui Deus est. Effingendus erat præterea, non puer nudus, veluti Propertius, Marcellus, & Faustus amorem profanum depinxerunt, nec cæcus, sed speciosus valde, recte compositus, oculis pulcherrimis, quoniam hic diuinus amor est animæ pulchritudo, quæ cum supremæ Dei celsitudini placet: & ipse est qui componit, ornat, & illustrat intellectum, vt quid facere ei oporteat, videat & cognoscat. Et effingendus erat lætus valde, & iucundus, pacificus, & ætatis prouectus; quoniam ipse lætitia vera, & iucunditas cordis est, & ne inueteretur anima in peccato efficit. Igitur quid morti cum re tam eximia & excellenti? Fingite in illo pariete duas imagines depictas esse, amoris alteram qualiter vobis hic depinxi, mortis alteram sicut à pictoribus pingi solet, nudatam, scilicet, ossibus, carne exutis, visceribus & intestinis propatulis, oculis euulsis, naribus & auriculis abscissis. Si has modò imagines inuicem conferamus, quid magis distans esse potest? quid huic & illi imagini inter se? Dissonum insciumque videtur dicere, hæc imago amoris mortis imagini assimilatur. Quomodo ergo dicit: Fortis est, vt mors dilectio? O admirabile arcantum. Recte sanctus Iob ait: Trahitur sapiëntia de occultis. Si hæc in super

simile.

Iob. 28.

ficie attendantur, verè nullam conuenientiam inter has res esse videtur, sed maximum discrimen. At verò, si vna quæque earum rectè consideretur, & intrinsecus perspiciatur, maximam esse conuenientiam inueniemus, vt inter eas comparatio fiat. Mortem etenim, vt experimento compertum est, nullus vincere hætenus potuit: vniuersa nanque natura si aduersus illam insurgeret victoriam de illa reportare minimè posset. Nec solum à nemine vinci potest, verum, quod maius est, ipsa vincit omnes. Nec tantum sua magna fortitudo in hoc elucet, omnia vincens; sed etiã omnia consumit, & dissoluit: visum, auditum & omnes similiter sensus corporeos. In hac ergo fortitudine morti assimilatur amor, qui efficit, vt anima, in qua residet, vincat mundum, dz-

Tom. j.

M

monem,

monem, & carnem; & licet sensus corporei viui sint, mortificati¹⁴ appareant, tanquam si mortui essent; insuper, quod ipsa anima carnis oppressa imperio perfecta cum obedientia sese diuinæ voluntati submittat: vnde Beatus pater noster Franciscus dicere solitus erat, quod perfectus obediens instar cadaueris debet esse. Cadauer enim nihilo resistit, quod in illo fiat, nec quicquam sentit: & ita dilectionem fortem esse sicut mors, est in anima perfectam obedientiam operari.

Ideo dicit dominus: *siquis diligit me sermonem meum seruat*. Ita sancti patris antiqui dilexerunt illum. Ille Abraham Patriarcha singulari affectione omnino deditus, omnino subiectus erat diuinæ voluntati. De quo Diuus Paulus inquit, quod quando Deus illi præcepit, vt de terra sua egrederetur, exijt nesciens quò iret: Quo tendis Patriarcha sanctissime? Nescio prorsus; Deus præcipit: quò diuinæ voluntati placuerit, sine aliqua contradictione illuc abibo. Vnde sic legitur in sacra scriptura, Septuaginta quinque annorum erat Abraham cum exiret de Haran. Et cum tam grandæuus esset non se excusauit ab illo tam difficili & graui præcepto. Deinde cum illi Deus rem tam arduam præciperet, qualis erat filium suum immolare, nec verbum quidem respondisse legitur, vt patet in sacro textu: sed de nocte consurgens strauit asinum suum. Vbi glossa ordinaria præponderat dicens: Noluit Deus, quod statim Isaac filium suum sacrificaret, sed quod prius duceret illum in montem valde semotum, itinestrarium dierum; quia dicit ibi: Die autem tertio eleuatis oculis vidit locum procul. Et hoc Deus præordinauit, vt in illo tam longo itinere magis ac magis sancti Patriarchæ obedientia perficeretur: qui quidem dormiebat, & epulabatur diebus illis cum filio suo Isaac, sciens illum mox à se ipso sacrificandum, vt magis dolor auerteretur, & meritum magis accresceret. Vbi etiam ostenditur sancti viri ingenua fortitudo, qui illam tam magnam tristitiam illis tribus diebus ita nouit dissimulare, quod nec Isaac filius suus, nec serui, qui illum comitabantur in vultu dignoscere rem potuerunt. Etiam perfectus Moy si amor in sua perfecta obedientia patuit. Cui cum præciperet Deus, vlciscere prius Israel de Madianitis, & sic colligeris ad populū tuū, id est, postquam perfectus iudiciū hoc, statim morieris, non animaduertit sanctus vir, quod illi amplius vitæ non concedebatur, quàm vsq; dū vindictā

illam

illam faceret, sed solū aduertit, quid illi fieri mandabatur, vt sine mora exequeretur. Vnde dicitur ibi, Statimq; Moy ses, Armate, inquit, ex vobis viros ad pugnā, qui possint vltionē Dñi expectere de Madianitis. Attēde Moy ses sancte, quod finito bello, vita quoq; tua statim finietur. Nihil mea, obedire magis Deo oportet, & plus mihi lucri cōparo propter obediēdo, quā iacturæ mihi cōtinget vita priuari. Ita debet esse, quod seruus Dei omne commodū debet post ponere, vt protinus exequatur quod à Deo illi præcipitur. Quid vobis fratres videtur de amore, & fidelitate horum tam piorum virorum? Quare non confundimur, cum videamus nos ab eis tam longe distare? O Deus bonitatis infinitæ; illumina Domine cordis nostri oculos, vt nostros cognoscamus defectus & toto animo humiliemur sub tuo diuino beneplacito.

Et est valde notandū, quod dicturus Dñs illū, qui diligit debere suā legē obseruare, sic ait: *Sermonem meum seruat*. Vt facilitatē illius demonstraret, quia in vno verbo cōtinetur; sicut D. Paulus significauit dicens; Qui diligit proximum legē impleuit. Nā, nō adulterabis, nō occides, nō furaberis, non falsum testimoniū dices, nō cōcupisces. & si quod est aliud mandatū in hoc verbo instauratur, Diliges proximum tuū sicut teipsum. Dilectio proximi malū nō operatur: plenitudo ergo legis est dilectio. Et cū lex Dei tā suavis, & facilis sit, & quod diabolus seruis suis præcipit, & suadet nimis difficile, & onerosum, ea est hominū peruersitas, quod magis dæmoni obtemperare volunt, quàm Deo. Ore stupendā, & assiduis cordis lachrymis deplorandam. Vnde Dominus pro pœna antea actorū delictorum per Hieremiam peccatori¹⁹bus dicit: Seruietis dijs, qui non dabūt vobis requiem die nec nocte. Hi sunt dæmones, quibus tanquam dijs obediūt. Hoc olim Dominus insinuauit, quando diabolo in serpentis specie maledicens ait: Super pectus tuum gradieris, & terram comedes omnibus diebus vitæ tuæ: vbi gradi dæmonem supra pectus est, suū cibū opprimere. Et siquidē cibus suus terra est, & homini Deus dixit: Terra es & in terram ibis, & tunc proprius homo terra est, quando inordinate res terreas affectat, tunc enim trāsformat se in illam, ergo omnis peccator cibus est diaboli. Et gradi dæmonem supra pectus suum in terra, est oppressos habere suos, adeò conculcatos, vt ne per vnus quidem temporis momentum, vix respirare possint: quia semper repit, & super illos se volutat.

M 2

Et

Heb. 11.

Gene. 12.

Gene. 22.

Glossa.

Num. 31.

Roma. 13.

Hier. 16.

Gene. 3.

Et hoc, inquit, omnibus diebus vitæ suæ faciet. Quod intelligi-
tur vsque ad finale iudicium: tunc enim aliquo modo ei vita finie-
tur, quando desinet tentare homines, & nocere. Hæc est enim
malorum vita, obesse, scilicet: quod nisi malefaciant, videtur sibi
vivere non posse. Hoc ita Deus permisit, ut cum homines se op-
pressos, & defatigatos cernunt, saltem hac via tam miseram serui-
tutem omittant, & reuertantur ad ipsum. Quemadmodum Deus
protoparentes nostros, in aliqua speciosa & placabili figura à
Dæmone tentari non permisit, sed in forma serpentis turpi, &
odibili, & sic loqueretur ut obstupescerent, execrarentur illum,
& tanquam suspectum haberent & formidarent, (propter quod
illorum culpa maior fuit, nam si in Angeli lucis figuram se trās-
formasset excusationem aliquam viderentur habere:) ita eidem
dæmoni fuit permittum ab idololatriæ sanguinem humanum, 2 x
qui sedes animæ est, postulare, ut idola execrarentur, tanquam na-
turæ humanæ vastatores. His tamen, etsi adeo difficilia præci-
perent, sacrificabant. Ex quo manifestè ostenditur, quam propè
si homines sunt sathanicæ voluntati obtemperare. O coelum, o
terra, in tam ingenti mortalium peruersitate obstupescite. O fra-
tres saltem vestri miseremini, obsecro, atque, à tam crudeli captiui-
tate redimite; & Dominus vos, & fauore, & indulgentia inuitat,
quin etiam, si illum diligitis pater suus diliget vos.

Ait enim: *Et pater meus diliget eum.* Nunquid Deus modò ali-
quæ diligere incipiet? Diuus Augustinus ait: Absit dicere Deū
aliquem diligere, quasi noua dilectione, quæ antea in ipso non
erat. Quomodo ergo hic dicit: Pater meus diliget eum, quasi an-
tea non dilexerit? Præterea Diuus Ioannes inquit: In hoc est cha-
ritas Dei, non quasi nos dilexerimus, sed quoniam ipse prior di-
lexit nos, & misit filium suū propitiationē pro peccatis nostris.
Si ergo Deus prior dilexit nos, quomodo hic dicit, quod si dile-
xerimus eū diliget nos? Ad hoc respōdetur, Deū ab æterno suos
electos dilexisse, ad quam dilectionem habendam nullum ille
respectum habuit, ad hoc, ut illū diligeremus nec ne: sicut pater
naturaliter filium diligit, etiam si ab eo nullum obsequium rece-
perit: & de hoc æterno amore Beatus Ioannes in sua canonica lo-
quitur. At verò postquam pater diligit filium, si filius bene mo-
rigeratus, & obediens euadit ex hoc se præparat, ut multa bona
pater illi conferat. Similiter ille, quem Deus ab æterno dilexit,

per

23 per suam obedientiam & charitatem se disponit ad hoc, ut mul-
ta bona Deus ei cōmunicet. Et hanc Christus Redemptor noster
hic dilectionem vocat dicens: Pater meus diliget eum. Hoc est:
Pater meus, quā plurimis beneficijs illum afficiet. Vnde D. Bona-
nauentura ait, quod amor Dei potius est effectus, quam affectus. *B. Bonan.*
Hæc loquutus sum vobis, apud vos manēs, Paracletus autē Spiritus sanctus
quem mittet pater in nomine meo, ille vos docebit omnia. In nomine meo.
Id est, ad gloriam meam, & mei ipsius manifestationem. Ab hac *Simile.*
ciuitate ad Indos quidam dux forte discessit; literas huc inde
mittit, quomodo illuc peruenit, & prospera, qua vtitur valetu-
dine, & quanta cum opulentia viuit, significans. Plurimum
hanc veritatem confirmat, si dux hic dona pretiosa mittat & tā
eximia, ut nullibi reperiantur, nisi apud Indos. Christus verus
24 dux verus animarum sponsus, ab Indis gloriæ ad Ecclesiam
suam, epistolam mittit, quæ Sanctum Euangelium est, in qua
certiorem facit illam, quemadmodum assumptus est in coelum,
& sedet à dextris virtutis Dei. Plurimum hanc fidei veritatem
stabilit, dona ineffabilia misisse, & tam singularia, ut nullibi, quā
ibi inueniantur. Hæc sunt dona, quæ per aduentum Spiritus san-
cti sancta Ecclesia recepit, de quibus Regius Dauid prædixit: *Psal. 67.*
Ascendisti in altum, cepisti captiuitatem, accepisti dona in ho-
minibus. Et Diuus Paulus hæc verba referens ait: Ascendens in *Eph. 4.*
altum captiuam duxit captiuitatem, dedit dona hominibus.
Captiuitatē appellat illos sanctos Patres, quia captiuati fuerāt.
Quæ admodum si dux catholicus triremem infidelium ceperit, *Simile.*
in quam multi Christiani concaptiui erant, dici solet, Tulit omnes
25 captiuos secum. Nunquid qui captiui erant ante liberi non fiūt?
Vtiq; , sed, quia antea captiui fuerant captiuos appellamus illos.
Similiter illi sancti patres soluti, & liberi erant, at verò, quia an-
tea captiui extiterant captiuos vocat illos. Dedit dona homini-
bus: quæ dona pluuia voluntariam hic vocat dicens, Pluuia
voluntariam segregabis Deus hereditati tuæ, & infir-
mata est, tu verò perfecisti eam. Pluuia dona vocantur ob-
vnum singulare mysterium, quod in pluuia latet. Mirum qui- *Simile.*
dem est, nubem aqua onustam cernere, & hanc aquam per mi-
nutissimas guttulas à se expellat, & hinc inde dispertiat. Hoc hu-
manam effugitationem. At mirabilius multò videbitur, quod
Spiritus sanctus tot donis cū sit refertus guttatim, minutimq; illa

Tom. j.

M 3

homi-

hominib⁹ dispertiat: cuius ratio est quia imparatos nos inuenit: 26
 quod si parati essemus magis ac magis impertiret. Voluntaria
 hæc pluuia dicitur ob illam voluntatem bonam, & ineffabilem,
 qua sua dona communikat Deus. Vnde Sanctus Isaias de modo,
 quo Spiritus sanctus Christo Redemptori nostro se cōmunicauit,
 loquens ait: Et requiescet u^oper eum spiritus Domini. Nunquid
 Spiritus sanctus ante lassatus erat, quia requiescet? Dico sum-
 mam, & incomparabilem voluntatem comunicandi se nimis
 Spiritui sancto in esse: & hæc (si sic dici fas est) sua defatigatio
 erat: cuius requies fuit tantam ac talem inuenisse dispositionem,
 qualē in anima sanctissima Christi Redemptoris nostri inuenit,
 ut nimis se comunicaret illi. Hac pluuia voluntaria inquit hæ
 reditatem Domini infirmatam esse, de qua infirmitate sponsa
 dicit. Amore languet: quia uniuersa illa sancta familia quodam
 tenero amore affecta, & perfecta remansit. Opera fictilia quan-
 uis singulari artificio elaborata fabrefactaque sint, adhuc ad suæ
 perfectionis complementum in fornacem mittantur opus est,
 ut tibi decocta splendorem firmitatemque recipiant. Itā sancti
 Apostoli, in quibus Dominus tanto labore documēta posuerat,
 eosq; virtutibus ornauerat, opus fuit, ut tandem in illo igne, qui
 est Spiritus sanctus splendore recipere, & fortificarentur. Et
 quia hoc omne factū est, ut Christum verū esse Deum mundus
 cognosceret, & proinde diligerent, & parerent ei; ideo inquit,
 In nomine meo, hoc est, ad gloriam meam manifestandam.

Præterea subdit. *Ille uos docebit omnia, & suggeret uobis omnia,
 quaecumque dixerit uobis.* Idest: intrinsecus clarificabit, & illumina-
 bit mentes uestras, ut quæ dixi, & dicturus sum uobis intelliga-
 28

simile. *Figuræ, quæ sunt in vitro depictæ, & colores eius, si sol non
 irradiet lituræ, & reperiuntur videntur: at vero, si sol irradiet, colores
 & pulchritudo eius apparet.* Ita discipuli, in quorum cordibus al-
 tissima mysteria depinxerat Dominus, quia erant obtenebrati,
 nullus satis illa dignoscebat: ideo venit Spiritus sanctus illos illu-
 minare, ut sic figuræ, & colores discernere, & sic viri sancti
 intelligerent mysteria, doctrinas & earum sensum, pulchritudi-
 nem, & profunditatem eaque homines docerent. Sanctus Lucas
 in Actibus Apostolorum hunc Spiritus sancti mirabilem descē-
 sum enarrans ait. Et apparuerunt illis dispertitæ linguæ, tanquā
 ignis. Seditque supra singulos eorū. Quid hoc Domine, linguas
 mittit

Acto. 2.

29 mittit in mundum? Satis linguarum in mundo est. Non habet
 homo plusquam vnā linguam, & hanc diuinis legibus ligatā,
 & ore tanquam carcere inclusam & sic tot facit strages, & plures
 quam leo furens: quid si duas habeat? Leo carcere inclusus do-
 mitus manet: at linguam duplici carcere inclusam nullus doma-
 re potest. Et ita Beatus Iacobus ait: Omnis natura bestiarum, & *1ac. 3.*
 volucrium, & serpentium domantur, & domita sunt à natura hu-
 mana, linguam autem nullus hominum domare potest: inque-
 tum enim malum plena veneno mortifero. Ideoq; Spiritus san-
 ctus in linguis igneis apparuit, ut labem linguarum nostrarū tol-
 leret, easq; reformaret. Non hinc specificat sanctus Euangelista,
 an super capita Apostolorū, vel super humeros, ora uē Spiritus
 sanctus resederit, dum in linguis igneis descēdit: sed tantū dicit:
 30 Sedit supra singulos eorū. Sed ex rei fine planum videtur super
 linguas eorū resedisse, producēs ex ore cuiusq; linguā igneā sine
 eorū læsione, aut adustione. Itaq; supra ipsum naturale instru-
 mentū ad loquēdum (saluo meliori iudicio) posuit Spiritus san-
 ctus supernaturale: sicut sancto Hieremiæ fecit. Vnde ipse de se *Hier. 2.*
 ait: Misit Dominus manum suam, & tetigit os meum. Hoc mo-
 do Spiritus sanctus posuit linguas super ora Apostolorum, ut lo-
 querentur diuina mysteria, hominesque operari docerent. *Et re-*
pleti sunt omnes Spiritu sancto. Idest: non remāsit angulus, nec sinus
 aliquis tam intellectus, quā voluntatis, memoriæ, irascibilis,
 & concupiscibilis, quin refertus maneret, & ad illud munus exer-
 cendum idoneus. Et hoc Diuus Paulus, voluit dicens: *Qui fecit* *2. Cor. 3.*
 nos idoneos ministros noui testamenti. Quo diuino ministerio
 31 si rectē utemur dabit nobis suam gratiam, cum qua adipiscitur
 gloria: ad quam nos perducatur Iesus Mariæ filius Amen.

In eodem die S. Pentecostes

Concio Tertia.

Siquis diligit me, sermonem meum seruabit.

Ioannis. 14.

M 4

Ve

T Intelligatur cur Dominus hæc verba dixit, notare oportet, paulo ante discipulis illum dixisse: *Ego rogabo patrem & alium Paracletum dabit vobis, ut maneat vobiscum in æternum, quem mundus non potest accipere: quia non videt eum neq; scit eum, vos autem cognoscetis eum;*

quia apud vos manebit, & in vobis erit. In his sacratissimis verbis magna sunt recondita mysteria. Primum, quod ex eis colligitur, est Apostolorum confirmatio, ibi: *Vt maneat vobiscum in æternum.* Et siquidem Spiritus Sanctus cum eis in æternum mansit, ex quo illa superna gratiæ plenitudine illis fuit communicatus, igitur in gratia confirmati remanserunt. Secundum quod ex eis colligitur est: Spiritum sanctum etiam à filio procedere: quia dicitur ibi: *Spiritum veritatis.* Cuius veritatis: filij, qui dixit: *Ego sum veritas.* Et hoc D. Pauli testimonio confirmatur, qui ait: *Misit Dominus spiritum filij sui in corda nostra clamantem, Abba pater.* Et ita ubique de missione Spiritus sancti, siue à patre siue à filio mentio fit, Patris & filij fit commemoratio, ut cum dicitur: *Quem mittet Pater, additur in nomine meo: & iterum: Quem ego mittam vobis à patre, & hic: Rogabo patrem, & dabit vobis spiritum veritatis: & hoc ad denotandum processione Spiritus Sancti à patre, & filio esse, quia missio hæc processione presupponit.* Unde si pater humanam naturam assumeret non diceretur mitti, quia ab alio non procedit. Filius vero missus dicitur, quia à patre procedit: & etiam Spiritus Sanctus mitti dicitur, quia procedit à patre & filio. Deinde ait: *Quem mundus non potest accipere: quia non videt eum nec scit eum.* Quasi dicat: *Quia nescit eum, ideo non accipit illum: quia quod nescimus non æstimamus, quod non æstimamus non concupiscimus: quod non concupiscimus non inquirimus, ut habeamus: & quod non inquirimus cura, & solitudine non inuenimus.* Ergo necessum est illum cognoscamus, ut habeamus. Et quomodo cognoscemus: sicut cognouerunt Apostoli, quibus infra Dominus ait: *Vos autem cognoscetis eum, quia apud vos manebit, & in vobis erit.* Id est, ex sua diuina missione, & operatione in vobis cognoscetis eum. Nec esse potest in hac vita cognitio alia magis efficax, certior, aut utilior Spiritus Sancti, quam hæc. Sicut nullus est, qui virtutem mellis, aut ignis melius cognoscat, ac ille, qui experitur: ita solus ille virtutem & efficientiam diuini spiritus probe nouit, qui frequenter vim virtutis eius expertus est. Hæc cognitio ad recipiendum sanctum spiritum viam aperit magis, quam illa cognitio, quæ per lectionem, contemplationem,

vel

4 vel sermonem habetur. Sed dicet quis: Si spiritum sanctum recipere non possum, nisi experimento cognoscam illum: & hoc modo illum cognoscere non possum, nisi illum habeam intra me: ergo antequam spiritum sanctum accipiam, intra me illum deo habere. Et quomodo tenere possum, nisi accipiam? Hanc questionem Diuus Augustinus super illa Domini verba agens, proponit: *Si diligitis me mandata mea seruate: & ego rogabo patrem, & alium Paracletum dabit vobis.* Vbi ait: *Quomodo in hoc loco Dominus dicit, spiritum sanctum his esse dandum, qui Christum diligant, & mandata eius custodiant, cum sine spiritu sancto, neque Christum diligere, neque mandata eius seruare possimus? Quomodo ergo diligemus, aut eum accipiemus, quem nisi habeamus diligere non valeamus? aut quomodo mandata eius seruabimus, ut eum accipiamus, quem nisi acceperimus mandata eius custodire non possumus?* Restat ergo, spiritum sanctum habere qui diligit, & habendo mereri, ut plus habeat, & plus habendo plus diligit. Itaque iam habebant spiritum sanctum discipuli, quem Dominus promittebat, nec tamen eum habebant sicut Dominus promittebat. Hæc Beatus Augustinus. Hoc ergo modo spiritum sanctum intra nos habere necessum est: ut cognoscamus illum: & cognoscendo illum vberiore gratiam eius recipiamus. Ex quo intelligitis, quod proprie loquendo, spiritus sanctus nec abire dicitur, nec reuerti: quia ubique est, sicut anima est tota in toto & tota in quolibet parte corporis: ideo non dicitur à capite ad pedes, à manu ad stomachum abire: sed est in omnibus illis locis: sic spiritus sanctus est ubique. At sacra scriptura eum vadere, aut venire dicit, ut nostro loquendi stylo se conformet. Venire dicitur, cum in anima peculiariter effectum operatur: & missurum se dicit illis qui eum iam habebant: quia mirificos alios effectus in eis erat operaturus. Unde sic debet intelligi, quod quantum verum sit, spiritum sanctum ubique esse, iustis tamen inest, per quandam peculiariter illapsam. Veluti anima, quæ vna cum sit, indiuisibilis, & tota in toto, totaque in quolibet parte corporis, nihilominus in vno membro magis operatur, quam in alio: in digito enim operatur vitam, & motum ei tribuens: in oculo vitam, motum, & illuminationem: in capite vero amplius operatur: quia super vitam & motum, auditum visum & reliquos sensus tribuit: similiter Deus omnibus rebus inest eas sustentans, & gubernans. At verò iustis inest clarificans adornansq;

M 5 illos

Ioan. 14.
D. August.
tract. in Ioan.
nem tom. 9.

simile.

illos, suis donis coelestibus: & quo magis cum illis donis dispo-
nuntur, eò amplius, ad illos venire dicuntur: quia magis eis se com-
municat. *Simile.* Quanto enim vapor magis à terra extollitur per virtu-
tem solis, tanto magis ab ipso sole clarificatur, & condecoratur.
Similiter iustorum animæ, quanto plus affectus desideriaq; sua
à terra eleuant, tantò magis disponuntur ad maiora dona reci-
piendum, splendoresq; coelestes. Quod amplius infra Dominus
manifestauit dicēs: *Qui diligit me diligetur à Patre meo: & ego diligā
eum, & manifestabo eum ipsum.* Et cum dixisset Dominus hæc om-
nia, sanctus Iudas Thaddæus interrogauit: Domine, quid factū
est, quia manifestaturus es nobis te ipsum, & non mundo? id est:
quæ sunt merita nostra vt huiusmodi beneficijs nos afficias,
& alijs mundi hominibus nos præferas? Corde humilis quò
maiora dona à Deo recipit, eò magis indignum se eorum iu-
dicat. Sic Beatæ Elisabeth cum sanctissima virgo Domina no-
stra eam visitauit dixit: Et vnde hoc mihi, vt veniat mater Do-
mini mei ad me? Et etiam hic sanctus Apostolus, vt erat humi-
lis corde, admiratus quòd illi suisque socijs tam singulare do-
num conferretur hæc dixit. Vel forte proposuit hanc quæstio-
nem profunditatis iudiciorum Dei obstupescens, videns Isaia
dixisse, Reuelabitur gloria Domini, siue, vt septuaginta transtu-
lerunt: Apparebit gloria Domini, & videbit omnis caro salutare
Dei: Et etiam Christum Dominum dixisse: Si exaltatus fuero
à terra omnia traham ad me ipsum. Ex quibus colligitur Deum
omnibus in generali se manifestaturum esse. Vnde merito iste
sanctus Apostolus modo demiratur dixisse Dominum illis tan-
tū, & non mundo manifestandum: & ita ait: Quid factum est,
quia manifestaturus es te ipsum nobis? ac si diceret: *Quamobrem
Domine te alijs plusquam alijs manifestas? Quare sanctū Euan-
gelium alibi prædicatur, & alibi secta Lutheri, & alibi Alchora-
nus Mahomæ? Quare in vno Regno iter, quo in coelum ascendi-
tur prædicatur, & in alio via inferni lata docetur? His diuinus Ma-
gister hic respondet dicens: Siquis diligit me sermonem meum serua-
bit, & Pater meus diliget eum, & ad eum veniemus, & mansionem apud
eum faciemus.* A si diceret: Ratio, ob quam maioribus beneficijs,
maioribus fauoribus præ cæteris vos afficiam est, quia me ama-
tis, & legem meam custoditis. Et ratio ob quam his & similibus
beneficijs alios non dono, est quia nec me diligunt: nec manda-
ta mea

ta mea custodiunt. Priusquam Deus homines deserat ab ipsis
deseretur. Vnde dominus ait: Manete in me, & ego in vobis: hoc
est, si à me non discedetis, nec ego à vobis discedam. Cum enim
frangitur amicitia inter nos, & Deum, non ipse est primus, qui
dirimere eam incipit, sed nos proprijs peccatis. Hinc Isaïas ait:
Iniquitates vestræ diuiserunt intervos, & Deū vestrū; & pecca-
ta vestra absconderunt faciē eius à vobis. Itaq; ex his verbis domi-
ni planè colligitur, in omnibus dispositionem requiri ad hoc, vt
sua diuina celsitudo nobis sua dona cōmunicet. Quin etiam ean-
dē met dispositionē suo auxilio fieri constat. Ipse enim est, qui
voluntatē mouet & excitat, cū illaq; concurrat, vt se præparet &
disponat. Vnde, B. Apostolus ait. Deus est enim, qui operatur
in nobis & velle & perficere pro bona voluntate. Agitè ergo di-
lectissimi hunc tā magnū Deū diligere incipiamus: siquidē tale
auxiliū habemus. Diligamus, inquā, illū, cui tantū debemus: ad
hoc enim omnes nos inuitant creaturæ. Illi namq; tres pueri in
camino ignis dicebant: Benedicite omnia opera Domini Domi-
no: & Regi? Dauid: Cæli narrāt gloriā Dei. Dicetis fortasse, quo
modo creaturæ insensibiles Deū benedicere & glorificare pos-
sunt? Hoc inquā debet intelligi ab effectu; quoniam hæc creature,
quanuis insensibiles sint tot habent excellētias, & perfectiones,
vt homines stimulent, & moueāt, vt simul cū illis suū laudent cō-
ditorē; qui vnico verbo cuncta sic perfecta, pulchraq; creauit. Et
hæc creature, quæ suā magnitudine, suaque pulchritudine nos
mouēt, vt Deū cōditōne laudemus, similiter vt illū diligamus nos
inuitāt. Hinc D. Aug. dicebat: Cælū, terra, & omnia, quæ in eis
sunt, omnia mihi dicūt, vt diligā te. Quasi diceret: Omnes crea-
turæ linguæ quædā sunt, quæ clamant ad me dicētes: Deū dili-
ge, Deū dilige, Deū dilige. Et quidē quod plus vociferatur vt
Deū diligit, con suū esse, potest homo affirmare. Os conuulsum
& à proprio loco separatum ingenti dolore egrorum afficit, nec
quiescere illum finit, donec in proprium locum redeat: similiter
cor, si à Deo sit semotum, tantam in peccatore inquietem, & af-
flictionem efficit, vt non sinat illum quiescere, donec in proprio
loco, qui Deus est collocetur. Ergo, o surdi, cur tot tamque
efficaces voces non auditis, quibus corda vestra vos incitant, vt
in Deo illa collocetis. Timete fratres, ne forte corda vestra lassentur
vociferari, & peccatorū assiduitatē obdormiāt nec sentiāt omni-
nino

Isai. 59.

Philip. 2.

Dan. 3.

Isai. 8.

D. Aug. in
Medita.

simile.

nino afflictiones has: quin imo peccatis oblectentur, qui terribi-
Isa. 28. lis lapsus est, & iter inferni. Ecce quid per Isaiam Dominus com-
 minatur, Et nunc nolite illudere, ne fortè constringatur vincula
 vestra. Vbi septuaginta interp. transtulerunt: Et vos nolite læta-
 ri, nec confortetur vincula vestra. In quibus ostēditur, quod pec-
 catores suis lætari peccatis & nō se affligere est occasio diu in il-
 lis perseuerādi, & tandē moriātur, & in infernū mittantur. Et ad
 eum veniemus. O singulare Dei promissum. Autēdite dilectissi-
 mi, quantā celsitudinē ille, qui diligit, & Dei præceptis obedit,
 pertingat: qui habitaculū sanctissimę Trinitatis effectus manet,
 & deificatus per diuinę gratię participationē. Quando mundū
 Deus creauit antequā hominem conderet, omne genus natura-
 rū singulis quibusq; creaturis dispersit. Vitam corpoream plan-
 tis, arboribus, lapidibus dedit. Animalem verò vitā dedit animā
 tibus, bestiis, auibus, piscibus: spiritualē Angelis impertiuit. Ho-
 mini verò quid superest, quid Dñe daturus es? Dabo, inquit Do-
 minus, ei libertatē, vt quodcunque sibi placuerit fiat. Et hoc est
Eccles. 15. illud Ecclesiastici elogium: Deus ab initio constituit hominem,
 & reliquit illum in manu consilij sui. Et paulo inferius: Appo-
 suit tibi aquam & ignem, ad quodcunque volueris porrigere ma-
 num tuam. Ante hominem vita & mors, bonū & malum: quod
 placuerit ei, dabitur illi. Si voluerit terreis frui bonis & sustēari,
 sicut arbor sustentatur, erit arbori similis ad ignem tantum vti-
 lis. Si sensualibus delectationibus se velit cōmittere, erit tanquā
 brutū. Quod si contemplationi rerū spiritualiū supernarū ope-
 ram dederit, Angelus utcunque dicetur. Vnde apud sacram scri-
 pturam similibus nominibus, homines appellantur. Nā arbores
Isai. 2. apud Isaiam peccatores dicuntur. Dies Domini exercituū super
 omnes cedros Libani sublimes, & super omnes quercus Basan.
 Vbi cedros sublimes superbos vocat: quærcus verò, quæ in ter-
 ræ visceribus hæret auaros appellat. Bestias, carnales dicit apud
Hier. 5. Hieremiam: Equi amatores in foeminas, & emissarij facti sunt:
 vnusquisq; ad vxorem proximi sui hinniebat. Etiam Angelos
 vocat eos, qui Angelicis operibus se occupant. Vnde Malachias
Mal. 2. ait: Labia sacerdotis custodiūt scientiā, & legem requirēt ex ore
 eius: quia Angelus dñi exercituum est. Et alibi: Ecce ego mitto
C. 3. Angelū meū, qui præparabit viam ante faciem meam. Nec tan-
 tum hoc diuinę maiestati placuit tribuere homini libertatem:
 vt cum

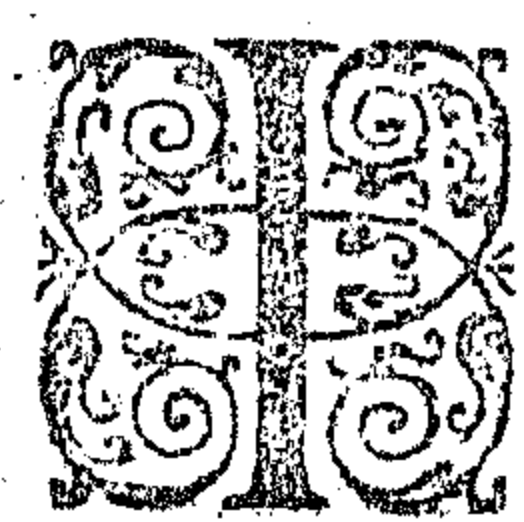
16 vt cum vellet Angelus diceretur, & fieret aliquo modo: sed, quod
 maius est & modo ait, si illum diligeret, si ei obtemperabit deifi-
 caturum illum, ad eum veniens, & deificās illum. Quia, vt Apo-
 stolus inquit. Qui adheret Deo vnus spiritus est, scilicet, cum eo. *1. Cor. 6.*
 O Benedictus talis Deus sit. Talis liberalitas sit glorificata: cui
 ita placuit tam vili & abiecto vermiculo, qualis homo est,
 se coniungere. Et subdit præterea dicens: *Et mansionem apud eum
 faciemus.* In quo ostenditur [*Quandē assiento*] In suis Deus inhabi-
 tat: & quod, quantum in se est, ita ad illos venit, vt nunquam ab
 eis recedat, nisi illum à se repellant. Vnde Diuus Paulus nobis *Colo. 3.*
 charitatem commendans, vt illam habere studeamus, rationem
 reddit dicens: Super omnia charitatem habete, quod vinculum
 est perfectionis. Est phrasis Hebraica; quia superlatiuus caret, lo-
 17 co superlatiu genitiuum ponere; vt illud psalmi; Virga dire-
 ctionis virga regni tui. Directionis, hoc est, directissima; & hic:
 vinculum perfectionis, id est, perfectissimū. O quam ligati sunt
 cum Deo iusti; si quidem vita mulctari, dilacerarique patientur
 antequam separentur à Deo. Hinc Diuus Paulus nomine sui, &
 ipsorum ait, Quis nos separabit à charitate Christi? Et infra: cer-
 tus sum enim, quia nec mors, neque vita, neque creatura alia &c.
 poterit nos separare à charitate Dei. O quam magna confusio
 nobis est hæc audire: quando quidem non tantum metus amit-
 tendi vitam, sed quantumuis minima occasio, seu voluptas, vt
 grauius contra Deum peccemus efficit: quod signum est vincu-
 lum illud perfectissimum, quod sic animas fortiter cum Deo li-
 gat, non habere. Et quoniam dixerat antea: *Siquis diligit me sermo
 nem meum seruabit,* Ait modo: *Et sermonem, quem audistis, nō est meus,
 sed eius, qui misit me patris.* Quasi diceret; Ne putetis legem Euange-
 lij mei, aliquod hominum figmentum esse, qui proprio ducun-
 tur arbitrio: sed rem magni cōsilij esse existimate; rem, inquam,
 à patre meo ordinatam, & à tota etiam beatissima Trinitate con-
 stitutam. Hoc enim Dominus dicit quatenus homo, & patrem
 appellat sanctissimam Trinitatem. Quod ita fatetur, vt cognosca-
 mus, quanta obligatione constringimur ad huius sanctissimę le-
 gis obseruantiam. Et subdit: *Hæc loquutus sum vobis apud vos manēs.
 Paracletus autem spiritus sanctus, quem mittet pater in nomine meo, ille
 vos docebit omnia, & suggeret vobis omnia quæcunque dixerō vobis.* Id est,
 quamuis, o discipuli, hæc, quæ locutus sum vobis, & quæ dictu-
 rus:

& saporem querimus. Quod si prudēs cōfessor amaricantiū, ver 25
borum quibus nos reprehēdit, reubarbū miscet, pœnitentiam
peccatorum grauitati congruam imponens conquerimur dicen-
tes, quod angit nos & quod scrupulosus rigidusque est. O cœci-
tatem execrandā, ô te miserum. Nunquid ex sacramento, quod
ad amaritudinem institutum est, vis statim consolationem dedu-
cere? Si crimen læsæ maiestatis commisisses, propter quod debe-
res mori; dato omnia bona tua publicarentur, non iniustitiam,
aut rigiditatem nimiam existimares, sed magnam misericordiā
tecum fieri putares, si vita non mulctareris cum alias morte dig-
nus esses: & cum tot crimina contra Deum admiseris, & pro sin-
gulis Gehennæ igni dignus sis, si iuberis centū aureos erogare,
corpus ieiunij, & disciplinis affligere pœnitentiarium rigidum
in scium que appellas? Quare talia cogitare, nedum ore proferre 26
non confunderis? Et quæris pœnitentiarium piū, vel, vt melius
dicam, remissum, qui tibi pœnitentiam imponat, duos, scilicet,
ieiunij dies, & sint ex his, quos ieiunat Ecclesia. Nō est solatium
hoc Spiritus sancti, sed spiritus proprii amoris. Agedum frater;
si quidem tantum Deum & tam grauitè offendisti; afflige te, &
maxima cum humilitate accipe pœnitentiam, quanuis rigidior
æquo videatur, eamque æquo animo adimple in vitæ puritate
perseuerans, & videbis internam Spiritus sancti cōsolationem:
quam tibi communicabit, sedens in anima tua per gratiam.

FERIA SECVN- da in Pentecoste Con- cio Prima.

*Sic Deus dilexit mundum, vt filium suum vnigeni-
tum daret. Ioannis. 3.*

Leui. 6.

N Leuitico præceperat Deus; dicens: Ignis in altari
semper ardeat: quoniam volebat, vt igne illo altaris,
qui cœlestis erat, omne sacrificium combureretur.
Spiritus autem & veritas illius vmbrae est, quod vult
Deus

2 Deus, vt corda nostra sacrificiū verum, amoris igne combusta,
illi offeramus. Et prunæ, in quibus debent comburi, sunt hæc di-
uina verba, ex illo sacratissimo altari, qui Christ⁹ est desumpta,
in quo amoris ignis semper exarsit. Singula horum verba san-
ctissima, calculi quidam igniti, & efficaces sunt, ad quodcunq;
humanum cor inflammandum, quantumuis frigidum existat:
& omnia simul paterna Dei viscera erga nos manifestant. Et vt
vim illorum intelligatis, nosse opus est, quo sine illa Dominus
dixerit. Propositum ergo fuit, quod loquens cum Nicodemo de
sua sacratissima morte, dicens: sicut Moyses exaltauit serpētem
in deserto, ita exaltari oportet filiū hominis, subdidit: Sic enim
Deus dilexit mūdum, vt filium suum vnigenitum daret: hoc est,
quia hucusque amor Dei peruenit. Vbi diuinus Magister affir-
mat ex infinito Patris amore processisse hoc, scilicet, vt nobis fi-
lium suum vnigenitum daret. Vnum quodq; horum verborum
valde mysteriosum est. Vbi ponderādum est vobis, quis est qui
diligit, quis est quē diligit, & quomodo diligit. Qui diligit Deus
est: tanto preciosior amor est, quantum ille, qui diligit est maior.
Si Princeps vos diligit, plus æstimatis, quàm si à plebeio dilige-
remini: quod si Rex vos diligit plus multò æstimatur: quantò
ergo plus æstimari debet ab illo magno Deo diligi, maiestatis &
bonitatis infinitæ? Et quem diligit? mūdum. O ineffabilem Dei
clementiam; & cuiam suum amorem communicat. Quod An-
gelos diligit non mirum: sunt etenim, sicut dicit Dauid: Mini-
stri eius, qui faciunt voluntatem eius. Quod iustos diligit, nihil
mirum, quando quidem ab ipsis diligitur, sicut sponsa ait: Recti
diligunt te. Quod si dixisset illum, creaturas irracionales dilige-
re, & insensibiles etiam, non esset mirum; si quidem omnes diui-
no subiacent nutui, vt cecinit Dauid, dicens: Quoniam omnia
seruiunt tibi. Sed quod diligit mundum, proditorem, rebellem,
suis non obtemperantem præceptis, ac suæ diuinæ voluntati re-
sistentem, de quo Diuus Ioannes: Et mundus eum non cogno-
uit, iustorum persecutorem: hoc est, quod maximam admira-
tionem parit, si quis profundè id considerare voluerit: quod dile-
xit Deus peccatores, & modum quæsiuit, vt traheret illos in suo-
rum peccatorum cognitionem, & sic iustificaret eos. Et quomo-
do diligit? sic. Et quomodo sic? Expende nobis illud Euangelista
sancti. Iā dixi, amplius dici nō potest, sic. Sunt aliqua, de quibus

Tom. j.

N

magis

Psal. 102.

Cant. i.

Psal. 118.

Ioan. i.

simile.

Ioan. I.

Ioan. 4.

Luc. 2.

Marc.

magis dicitur tacendo, quam si sermone explicare illa velimus. Velut rusticus, qui Regnam cum ingenti apparatu, pompa, & comitatu intuitus est, quem si alij sui ruris interrogent, qualiter Regina incedebat, hæret, & sic attonitus loqui nescit, & vnico verbo comprehendit, dicens: Tanquam Regina ibat. Hac loquē di norma Sanctus Ioannes vsus est, dicens: Vidimus gloriā eius. Quam gloriā? nescio prorsus illam specificare. Gloriam quasi vnigeniti à Patre, [*Gloria como hijo de quien es, como gloria de vnigenito hijo de Dios.*] Ita in hoc loco dicendo, sic: infinitum Dei amorē explicuit. Phrasis est sacræ Scripturæ mysterij fecunditatem hoc verbo comprehendere. Sic magnam diuini Saluatoris fatigationem supra puteum sedentis explicat Diuus Ioannes, dicens: Sedebat sic. Sacratissimæ Angelorum Reginæ dolorem quando filium suum amisit in comitatu explicat Diuus Lucas, dicens: Fili quid fecisti nobis sic. Et Diuus Marcus modum, quo mundi Redemptor expirauit, exaggerat inquit: Videns Centurio, & sic clamans expirasset. Similiter hinc magnam emphasim & pondus, sic, habet. *Sic Deus dilexit mundum.* Sic tam vere, tam fideliter, tam sine termino, & modo, sic, tantoperè demonstrans. Ex omni parte amor hic est infinitus, quia in se infinitus est, & donum similiter, quod per ipsum nobis impertiuit infinitum, & finis, propter quem nobis ipsum donauit, infinitus, scilicet, vt nobis vitam gloriosam infinitæ durationis impenderet. Quicquid ergo cum hac dilectione nobis impertiret maximæ æstimationis, & pretij esset, ex eo quòd à tam magnifica manu, & amore eximio procederet. At æternus Pater non solum contentus est cælū creasse, vt esset cubiculum nostrum, mundum condidisse vtilitati nostræ, Angelos ad nostrum ministerium dedisse: sed vt infinitum suū amorem erga nos ostēderet, vnicum filium suum nobis dedit. Obenēdictus glorificatusque sit talis Deus. Laudent te Domine omnes cælestes Hierarchiæ pro nobis vermiculis, qui rudes sumus, vt pro tanto beneficio gratias tibi debitas exhibeamus. Dato quòd plures tibi essent filij, & vnum illorū nobis dedisses, adhuc linguæ seraphicæ, nedū humanæ possent tantum beneficiū efferre. At verò filius vnicus cum tibi esset, ex tua substantia genitus, & tam tuus, vt sit idem tecū, & hunc dare nobis voluisse, hoc est, quod magnā admirationē parit, mentēque alienat. Quod si nobis illū dedisset & hoc solū, vt oculis illū cerneremus,

5

6

7

8 mus, nimis quidē esset: hoc enim dūraxat cōtētus erat David cū imprecaretur, dicēs: Ostēde faciē tuā, & salui erimus. Facies Patris filius suus vnigenitus est: quia per faciē hāc fuit ipse mundo manifestatus. Et magis esset misisse illū visitare nos tantū, sicut Iacob misit filiū suū Ioseph, vt videret fratres suos dicens: Vade & vide si cuncta prospera sint erga fratres tuos. Veruntamen totū hoc Patri æterno secundū amoris sui immensitatem parū visum est: & idē omnimode nobis dedit illum dicēs: Accipite vobis illum [*Tomaldo alla.*] Fruimini illo; in omnibus vestris necessitatibus auxiliatorem habete. Ignorantiam enim nostram vidēs, magistrum, & præceptorem nobis dedit illum: & videns militiam esse vitam hominis super terram, ducem dedit nobis illū. Vnde Isaias ait: Ducem & præceptorem dedi eum gentibus. Capitiuitatem nostram vidēs Redemptorem nobis dedit illum. Imbecillitatem nostram vidēs, cibum dedit illum nobis. Infirmi-
9 tatem nostram vidēs, medicum nobis dedit illum. Quid amplius dicam, nisi quòd videns nos in malorū abyssum proiectos hunc, bonorum omnium abyssum nobis donauit, vt ab omnibus malis nos eriperet. Et hoc nobis totum cum dederit quid non donabit nobis? Hoc Diuus Paulus vtitur argumento dicens: Qui etiam proprio filio suo non pepercit, sed pro nobis omnibus tradidit illum, quomodo non etiam cum illo omnia nobis donauit? Sic enim Deus dilexit mundū. Condidit Deus mundū, & illius emblemata [*El esmalte del.*] præcipuaq; ei⁹ pulchritudo fuit homo. Et sic vltimo, & postremo loco conditus est. [*Como esmalte, y cosa que concluye, y remata la perfection del vniuerso, la clauē del.*] Et postquā
10 creatus est, inquit sacer textus: Vidit Deus cūcta, quæ fecerat, & erāt valde bona. Priusquā hominē De⁹ cōderet, ait, quæ vidit De⁹ cūcta, quæ fecit: & de qualibet re creata dicit, quæ erat bona: sed postquā hominē creauit, vidit quæ erāt valde bona, propter hominis excellentiā, qui iā inter res cōditas erat. Sed propter peccatū obscuratum est hoc emblemata, & mūdi pulchritudo deperijt. At Pater ætern⁹ dās nobis filiū suū reparauit hominē, restituit mundū. Et idē ait: *Sic Deus dilexit mundum, vt filium suum vnigenitum daret.* Non vēdidit illum, quia inæstimabilis est, nec proinde nos, quo illum emeremus possidebamus; & hæc Iudæ proditoris iniquitas fuit, qui vendidit quod pretio comparari non poterat: vendidit, quod Pater æternus gratis donauit. Mittit aliquis simile.

familiaris ad vos literas, & iniquus tabellarius ponit mercedem **11** pro vectura. [*Pone porte.*] Sic Pater æternus priuilegium, & literas redemptionis nostræ ad nos gratis misit, qui est Christus, & impius tabellarius Iudas triginta denarios mercedē pro vecture posuit. Hæc magna iniuria fuit Patri æterno illata. Hunc miserum hominē imitantur simoniaci, qui taxāt & appetriant Christum, & denarijs vendunt, cum sit inestimabilis. Cum Eliseus Propheta magno beneficio Naaman Syrum affecisset, quia salutē illi impetrauit de lepra, qua laborabat, eius puer Giezi appetriauit illud, numos & vestes à Naamā accipiens. Cui Sanctus Propheta ait: Accepisti argentum, & accepisti vestes, lepra Naaman adhærebit tibi, & semini tuo vsque in sempiternū: & egressus est quasi nix ab eo leprosus. O si sic hodie Deus simoniacos puniret, quāti leprosi in Ecclesia apparerēt. Sed ne fallantur huiusmodi existimantes se impunē id facturos; quia modo Deus dissimulat, nec eos punit, nisi enim verē citoque pœniteant, maiores pœnas dabunt, ac ille Giezi, quia in æternū peribunt. Nec proinde ait Patrem æternum mutuō dedisse nobis filium suum, [*No nos lo dio emprestado.*] sicut mundus, qui mutuō dat, vt auferat repente, & vt vni det, alteri aufert: veluti sacrista facit qui vestē ab vna imagine tollit, vt alteram ornet. O miseros illos, qui sic propter bona temporalia se affligunt, innumerabiles labores tolerantes, quibus inopinatus superueniet interitus: & quando minus cogitāt mors ab eis bona cūcta tollet. De quibus illud Osee **7.** dici potest: Ephraim quasi columba seducta, non habens cor. Quia solum est intenta cibo, quem ei apponunt, & non quærit cibum aliunde, nec incauta nouit se inescari, vt vita mulctetur, **13** aut pullis suis, vt priuetur. Caue tibi peccator, ne mundus bonorum temporalium esca te fallat, & vitiorum cibo te inescet, quoniam his vitam animæ, quæ est gratia à te tollere studet: & pignora filiosque tuos, qui sunt merita deprædari: quæ omnia per culpā amittis, & posthæc res quibus frueris à te tollet. O quam verē illud Hieremiæ tunc dicere poteris: Vere mendaces erant colles, & multitudo montium, verē in Domino Deo nostro salus Israel: sicut iniquo peccatori solet euenire, qui totam vitam viuendo luxuriose consumpsit, tandē in hora mortis oculi mentis suæ aperiuntur, & fraudes detegit. Quanta verborum vi ex lecto, vbi iacet, habens candelam in manu, suum prædicat doli, suam

4. Reg. 5.

ose. 7.

Hier. 3.

simile.

14 suam cæcitatem detestatur. [*De alli predica con efficacia su eng año y de seng año.*] Quanta vi & efficacia vitia damnat, & contumelijs afficit, dicens; quod vanitas vanitatū & omnia vanitas sunt. [*Ordinariamente los mayores infamadores del mundo, son los que mas se han dado a el.*] Tanquam oculati testes, qui fuerunt suorum criminum. Et vtinam id talibus circumstātijs ab eis fiat, vt profit eis ad salutem. Ideō fratres cautius erit, modō oculos aperire, & videre quē finem omnes mundi res sint habituræ, & hæc omnia relinquere ante quam ab eis deseramini. Nolite diligere mundum, ait Beatus Ioannes, neq; ea quæ in mundo sunt. Et inferius rationem huius reddit, dicens: Et mundus transijt, & concupiscentia eius. Et, **1. Ioan. 2.** id est, quia. Non sic donauit nobis Deus hoc summum bonum mutuatum, sed donatum. Vt filium suū vnigenitum daret: quia **15** ineffabili Dei liberalitate ita abusi sunt homines, vt ex filio Dei vnigenito, quod eis placuit, fecerint. Et hoc est quod Beatus Lucas de illo iniquo iudice Pilato annotauit, dicens: Iesum flagellatum tradidit voluntati eorum, scilicet, Iudæorum. O summa Dei bonitas, & quo propter hominem peruenire voluisti?

Ex his verbis: *Sic Deus dilexit mundum, vt filium suum vnigenitum daret.* Colligitur, quod omnia, quæ Deus nobis impertit amore donat. Quod si quando ab hoste offenderis soles magis malitiā, quam offensam pensare, & quius est, vt in omnibus, quæ à Deo recipis plus amorem eius, quam opus penses. Et similiter quando aliquam aduersitatem ad te mittit, crede, quod eodem amore aduersa ac secunda donat: velut chirurgus, qui filium cauterizat eodem amore, quo alias si nudus est, vestit. Vnde Beatus Iob ait: **16** Si bona suscepimus de manu Domini, mala autem quare non sustineamus? Æquum est etiam super hæc verba consideretis, vt cum verum sit, quod pro singulis quibusque à Deo beneficijs acceptis amorem & seruitium ei debemus, qua dilectione, quo obsequio soluemus illi, nobis vnigenitum dedisse filium? Inter alia nomina, quibus olim homines Deum nuncupare solebant, vt apud sacram Scripturam, duo peculiaria maximè erant, quibus illum vocabāt. Vnū erat Heloi, id est, Deus iustitiæ. Vnde Christus Redemptor noster in cruce, quia opus illud summæ iustitiæ erat, exclamauit, dicens: Heli, Heli. Alterum nomen erat Ico-ua, hoc est, Deus misericordiæ. Et est valdè notā dum, quod cum crearet Deus hæc omnia ad seruitiū hominis, semper sacra Scri-

1. Ioan. 2.

Luc. 21.

Iob. 2.

Gen. 1.

ptura illum ibi nominat Heloi quando dicit: Dixit Deus, fiat 17
lux, Dixit Deus, fiat firmamentū. In omnibus illis locis de crea-
tione ubi dicitur, Dixit Deus, est in Hebræo Heloi, idest, Deus
iustitiæ. Sed videtur æquius debere dici, Dixit Iehoua, idest,
Deus misericordiz: quando quidem tantam misericordiam ho-
minibus impendebat, cælum, terram maria & omnia illis cre-
ando: & non dicit, nisi Heloi, idest, Deus iustitiæ. Quod non
vacat mysterio. Nam dicitur ad denotandum, quod ille Deus,
qui tot tantaque beneficia hominibus conferebat, strictam ali-
quando cum eis rationem positurus erat, nisi benè vsus illis
inueniretur, & ea qua decebat gratitudine non corresponderet.
Si ergo tam rigidè, & strictim de his rebus temporalibus, quas
nobis donauit, rationem est à nobis posciturus, pro tam ineffa-
bili dono, qualis est filius suus, quam rationem deposcet? O 18
quantum terrorem hoc tam efficax argumentum nobis incu-
tere deberet, ne tantum bonum in grande malum, culpa no-
stra vertatur. Obsecro, dilectissimi, hoc animis vestris con-
siderate, pijsque cordibus aduertite: quia lingua deest, verba
non sufficiunt, quibus huius rei necessitas exaggerari possit. In
his etiam verbis docemur, vt sicut omnia beneficia, quæ nobis
donat Deus, amore facit, similiter & nos, quicquid fecerimus,
amore Dei faciamus: hoc est enim, quod suæ diuinæ maiesta-
ti magis placet. Quod etiam sponsus significauit dicens: Vul-
nerasti cor meum in vno crine colli tui. Quasi diceret: Quantum
uis exiguum sit opus, quod homo facit, dummodo à charitate
procedat, mihi placet: nam collum est animæ. Vnde non dixit,
in vno crine capitis tui, sed colli tui. Dicit etiam: Vulnerasti cor 19
meum. Qui facit vulnus in corde carneo, facit fontem, per quem
humor eiusdem cordis dimanat. Per hunc ergo tam singularem
dicendi modum voluit Deus significare, quod bonum opus, quã
tuisuis minimum, si in charitate fiat, est veluti sagitta, quæ vul-
nerat cor eius, & fontē perennem in eo facit, ex quo humor suæ
diuinæ gratiæ emanet. O mirifica verba, quod saxum est ad eò
durum, vt hæc audiens non emolliatur, firmiterque proponat,
Deum diligere? Sic enim Deus dilexit mundum, vt filium suum
vnigenitum daret. O quã confusa hic nostra ingratitude manet.
Nescit homo Deo tribuere aliud, quam quod abiectum, & vilius
omnibus est, & quod bonū est diabolo. Domū aliquam intrabi-
tis, &

Cant. 4.

simile.

20 tis, & statim videbitis, quod penè nihil loqui sciunt omnes: quin
omnia diabolo voueant. Hi sunt vestri matutini: hæc est vestra
prima: hæc sunt vespere: nocte, scilicet, mane, & vespere semper
omnia vestra diabolo vouere & dare. Magis datis illi, quã quod
à vobis petit: quando quidem maritum, filios, seruos, & ancillas
illi datis: & dando illi hæc etiam animam vestram illi datis.
Nam quotiescunque hæc ex animo dicitis, & ex corde male sa-
no, & irato optantes illa euenire, mortaliter peccatis. Pater (di-
cet aliquis) statim hæc indignatio subita recedit. Dico, quod quã
uis statim recedat ira peccastis quando id dixistis. Ideo pro tan-
to malo poenitemini, & quantum in vobis est, tam deprauatam
consuetudinem tollere studete. Pater æternus dat tibi, o peccator
vnicum filium, quem habet, & tu omnes filios, quos habes dia-
21 bolo das? Quid tibi videtur: & quomodo Deo tuo correspon-
des? Quod si aliquando elemosynam facis de viliori, quod do-
mi habes, facis: itaque quod melius est Sathanæ offers. Hoc ma-
lum conqueritur Dominus per Hieremiam dicens: Nonne vi-
des quid isti faciunt inciuitatibus Iuda? Fili colligunt ligna, & pa-
tres succendunt ignem, & mulieres conspergunt adipem, vt fa-
ciant placentas reginæ cæli, & me ad iracundiam prouocent.
Adeps est farinæ flos, ex quo panes delicatos subigebant, vt Lu-
næ, quam vt cæli reginam colebant, & Deam esse existimabāt,
libarent. Sic omnes nunc faciunt, qui occupati sunt in optimis
sui temporis & vitæ, rei familiaris, primitijsque dæmoni of-
ferendis. At verò Dei pauperibus subuculam ruptam, & tu-
nicam repeciatam erogant: panem durum diuidunt egenis.
22 Tandē tādē omne id, quod nihil illis prodesse potest Deo dant.
Vnde per Malachiam dicit Dominus: Maledictus dolosus,
qui habet in grege suo masculum: & votum faciens immolat
debile Domino: quia rex magnus ego, dicit Dominus exer-
cituum: & nomen meum honorabile in gentibus. O verba
stupenda, & gladio ancipiti penetrabilia: singula eorum
perpendite fratres. Maledictus, & dolosus (inquit) est ille,
qui debilius Deo offert. Non sic sanctus Patriarcha Abra-
ham faciebat: qui peregrinos illos inuitans cucurrit ad
Gen. 18.
armentum, & tulit inde vitulum tenerimum & optimum:
tulit quoque butyrum & lac, & dixit vxori: Tria fata similæ
commisce. Simila est farinæ flosculus. Itaque cū optimo quoq;
rei fa-

Hier. 7.

Mal. 1.

Gen. 18.

rei familiaris suæ Deo in pauperibus ministrabat. Sic vos dilectissimi facere debetis, ut in aliquo saltem liberalitati, & beneficentiae eius respondeatis: quia, ut ipse de se inquit, Rex est magnus, & nomen eius honorabile.

Finis verò, ob quem filium suum vnigenitum dedit mundo est: ut, *Omnis qui credit in illum non pereat, sed habeat vitam aeternam.* Si in hac ciuitate taberna esset, in qua vita venalis haberetur, per dies, menses, & annos, quis non iret emere? Credo profectò, quòd maior pars rei familiaris ab hominibus impenderetur, ut rem tantam, tamque pretiosam emerent. Quanto plus ergo vita aeterna à nobis est inquirenda, ut à Gehennæ damnatione erepti cum Deo in aeternum gloriemur? Quo verò pretio eam debemus comparare hic Dominus specificat, dicens: Ut, omnis qui credit in illum non pereat. O benedictus sis Domine, benedicta sit tua lingua, qui verbo isto tuo adeò consolatus es nos: quoniam si per fidem vita aeterna acquiritur, omnes obtinebimus, quia omnes credimus. Aduertite fratres, quid hic Dominus dicat, ne fallamini. Diuus Augustinus enim passim exponit differentiam, quæ est inter credere Deo, & credere in Deum. Credere Deo est, dictis eius fidem habere: & hoc etiam iniqui faciunt. Credere in Deum est, credendo in eum ire, eum amare, & ei adherere. Ideò summa veritas hic non dixit, qui credit ei; sed, qui credit in eum. Vnde Diuus Ioannes ait: Qui non diligit, manet in morte. Quòd si apud sacram Scripturam reperias, fidem iustificationem nostram esse, ut Romanis dicit Apostolus: Arbitramur iustificari hominem per fidem, intelligendum est fundamentaliter: quia fides fundamentum nostræ iustificationis est; ut olim dixit Adà de Eua loquens: Hoc nunc os ex ossibus meis. Noluit dicere, quòd tota Eua esset os, sed quia fundamentum formationis Euz fuit os; ideò os vocat illam. Propterea fratres, ne seducamini existimantes per solam fidem saluandos vos esse: sed, ut fides vestra viva sit, & charitate formata satagite, ut vitam sempiternam consequamini. Vltimum, quod notandum restat est, quòd cum sancta mater Ecclesia de admirabili Spiritus sancti aduentu ageret, hoc proponit Euangelium, in quo agitur de ineffabili filij Dei aduentu in hunc mundum, deque sine aduentu ipsius, ut doceret homines quænam esset causa meritoria, & finalis aduentus Spiritus sancti. Quoniam præcisa causa, ob quam Pater aeternus dedit

simile.

1. Ioan. 3.

Roma. 3.

Gene. 2.

26 dedit nobis Spiritum sanctum est, dedisse nobis filium suum, qui homo factus hoc tam singulare beneficium hominibus inuenit. Nunc verò Spiritus sanctus venit disponere nos, ut suis fruamur meritis, & tandem, ut opera, qui diuinus mundi reparator coeperat, perficeret. Venit filius Dei in mundum, ut filios hominum, filios Dei & sui regni participes efficeret. Sic Diuus Ioannes ait: Dedit eis potestatem filios Dei fieri, his, qui credunt in nomine eius; qui non ex sanguinibus, nec ex voluntate carnis, nec ex voluntate viri, sed ex Deo nati sunt. Et verbum caro factum est, & habitauit in nobis. Ac si diceret, filius Dei, qui est verbum, caro factum est, ut homo fieret Deus. Hæc diuina generatio ortum habuit à Christo filio Dei. Ex quo Apostoli discipuli que Domini tanquam oua remanserunt, & quasi caeleste seminum, in nido Ecclesiæ huius, ex quibus noua quædam germina pullularent. Et venit Spiritus sanctus, ut se ouibus his superimponeret, & illa viuificaret, ut calore recepto nouella sanctitatis germina ex se producerent. Sicut ex sanctissima Virgine Maria per virtutem sancti Spiritus filius Dei, & conceptus, & natus est: sic ex Ecclesia virgine, & per Spiritus sancti virtutem hæc sancta generatio producta est. Et illud coenaculum, in quo omnes pariter erant congregati, fuit tanquam uterus sanctæ Ecclesiæ, in quo ex veteribus hominibus subito noua generatio formata fuit. Cuius rei demiratus ille Sanctus Isaias dicebat: Quis audiuit vnquam tale, & quis vidit huic simile? nunquid parturiet terra in die vna, aut parturietur gens simul, quia parturiuit, & peperit Sion filios suos? Nunquid ego qui alios parere facio ipse non pariam, dicit Dominus? De hac etiam generatione Regius Dauid loquitur, dicens: Emitte spiritum tuum & creabuntur: id est, regenerabuntur. O quales illi viri sancti remanserunt, quam accensi, quam immutati, qui vix seipso cognoscebant. Ea est Spiritus sancti virtus, quam in anima operatur, ut anima aliquatenus Spiritus sanctus appareat: adeò, ut si forte aliquis posset animam intueri Spiritu sancto plenam vix cognoscere posset, aut discernere animam esse, necne. Tanquam ferrum ignitum in fornace positum, quod magis ignis, quam ferrum apparet: sic anima in fornace diuini ignis posita, magis Deus quam anima videtur: quæ ita diuino nutui subiecta manet, ut propria voluntate carere videatur. Hoc Diuus Paulus significauit, dicens: Quicumque spiritu

Ioan. 1.

Isa. 66.

Psal. 103.

simile.

Rom. 8.

N 5 Dei

Dei aguntur hi sunt filij Dei, id est serui Dei, quamuis liberū arbi-
 triū habeāt, vt sunt per Spiritū sanctū regenerati taliter operan-
 tur, tāquā, si à Deo solo mouerētur. Sicut equum bene domitū,
 quocūq; vult eques maxima cū facilitate vertit. Vnde sacra Scri-
 ptura iustos equos Dei appellat, vt in illo Abacuch: Qui ascēdis
 super equos tuos. Et quoniā Spiritus sanctus descēdit, vt virtutē
 sanctæ Ecclesiæ impertiret, ad hāc diuinā generationē propagā-
 dam, & vt homines filij Dei essent; ideō in specie ignis descēdit,
 qui natura sua semper ascēdit. Nā filij Dei qui sunt mentes, desi-
 deriaq; sua in altū tollūt, desiderijs & cupiditatibus mūdi in ipso
 cōbustis. Hoc etiā D. Paulus in illo significauit: Vbi spiritus, ibi
 libertas. Nam de peccatoribus alibi dixit: Tradidit illos Deus in
 desideria cordis eorū: hoc est, q̄ ita sunt detēti, & traditi in mani-
 bus cupiditatū, & desideriorū suorū, vt vix cogitare, aut desidera-
 re cælestia possiat. Tamē Spiritus sanctus ab hoc vinculo & ca-
 ptiuitate homines soluit, vt ab ipsa liberati facillimē mētes, desi-
 deriaque sua ad verum cælestemque Patrem tollant. Eia pecca-
 tores, qui vestris affectibus, & desiderijs captiui estis: hunc diui-
 num deprecamini spiritū, vt sua admirabili potentia soluat vos,
 & à tam misera seruitute redimat: vt sic sua gratia erepti currere
 possitis vsque ad gloriam, quam mihi & vobis donare dignetur
 Iesus Mariæ filius, Amen.

In eadē Feria. II. in Pentecoste Concio Secunda.

¶ *Sic Deus dilexit mundum, vt filium suum vnige-
 nitum daret. Ioannis. 3.*

NON verba hominum, non Angelorum linguæ
 sufficiunt horum verborum singularitatem expri-
 mere: etenim efficacissima sunt, & valde sufficien-
 tia ad quodcūque emolliendum cor, & amoris
 igne illud accendere. Multi ex antiquis Philoso-
 phis, (Platonici præcipuè) assenerant tam seniore, quàm
 iuniore deorū amorē esse: quo loquēdi modo insinuatē volebāt
 omnia Dei opera, tā noua quam vetera amore fieri, & facta esse.
 Vnde Plato in libro, quē conuiuijū Socratis inscripsit, in oratione
 Aristot.

simile.

Abac. 3.

2. Cor. 3.

Rom. 1.

Plato.

2 Aristophanica vocat amorem diuinū, potens, singulare, & vni-
 cum mundi beneficium. Et hoc manifestè verba ista ostendunt,
 quæ docent nos quousq; diuinus peruenit amor, scilicet, vt non
 solum propter ipsum mundum Deus creauerit, verum etiā vni-
 genitum filium suum dederit redemptionem ipsiusmet mūdi.
 O singularem Dei charitatē, qui, vt nobis donaret, proprio filio
 suo nō pepercit, vt nobis misericors fieret, sibi factus esset (si sic fas
 est dicere) immitis, & crudelis. Illam Abrahamæ charitatem adeo
 Deus ponderauit, filio, scilicet, suo pro sui amore nō parcere, &
 tam crebris præconijs illam extulit, vt ore proprio iurauerit per
 semetipsum illū multarū gētium patrem futurum esse: vt patet
 in sacro textu, vbi dicitur: Per me metipsum iuravi, dicit Dñs, *Gene. 22.*
 quia fecisti hāc rē, & nō pepercisti filio tuo vnigenito: benedicā
 3 tibi, & multiplicabo semē tuū sicut stellas cæli, & velut arenam,
 quæ est in littore maris. Et benedicentur in semine tuo omnes
 gētes terræ, quia obedisti voci meæ. Ecce quāti illā Abrahamæ obe-
 dientiā & amorē Deus æstimauit. Tu verò, ô homo, hāc Dei cha-
 ritatē immensam, quā erga te habet in tui intellectus statera non
 pensas, nec æstimas? Quid erat Abrahamā cum Deo comparatus? &
 quid erat Isaac cum suo vnigenito filio Iesu Christo? Et tandem
 Abraham non occidit filium suum Isaac: at Pater æternus verè
 execut⁹ est quod dicit Isaias: Propter scelus populi mei percussi *Isa. 53.*
 eū: vere nāq; filius Dei mortuus est. Sic Deus dilexit mūdum, Id est,
 hucusq; amor Dei peruenit. Omne amoris experimentū homi-
 nibus Deus fecerat, nec aliud, quàm hoc faciendum decrat, vt ni-
 hil omnino deesset, & illud Isaiæ dici posset: Quid est, quod de- *Isa. 5.*
 4 bui vltra facere vineæ meæ, & non feci ei? Et quamuis potentia
 Dei hoc necessarium minimè fuit, nec sapientiæ, cui non dee-
 rant multa alia media, quibus nos redimeret: attamen necessa-
 rium erat (vt ita dicam) ipsi amoris: quia æquum non erat, vt ho-
 mines Deum in amando vincerent. Nam ex humanis historijs
 constat nobiles Romanos ingenua altercatione contendisse, vt
 se propter patriæ libertatem tutandam mortis periculo expo-
 nerent. Hoc est supremum & efficacissimum amoris argumen-
 tum, aliquem, scilicet, pro alio mori: & qui huc nondum perue-
 nit amoris metā nondum pertingit. Et cum homines huc perue-
 nerint, Deus, qui est amor infinitus non perueniret? vtiq; perue-
 nit, & plus vltra transcendit. Nam homines propter amicum, ad
 summum

summum se mortis periculo exponunt: quem si absque vitæ suæ discrimine eripere possent, tali periculo nõ se exponerent: at verò Deus cum posset alia vi homines redimere, mori voluit; & nõ tantum propter amicos, sed etiam propter inimicos. Quod Diu^s Paulus exaggerat, dicens: Commendat autem charitatem suam Deus in nobis; quoniã, cum inimici essemus, pro nobis mortuus est. O miram verbi exaggerationem. Cum inimici essemus, ait. Nusquã Deus inimicus noster fuit; nos inimici eius eramus. Ille offensus, ille exosus à nobis fuit: sed ab æterno ipse dilexit nos; & tamen post hanc nostram ingratitude[m], Sic Deus dilexit mundum, vt filium suum vnigenitum daret. Cũ Iacob Patriarcha tot liberos haberet, ægrè ferebat, quòd filium suum Benjamin tollerent, & pro redemptione fratris, qui captiuus remanserat in Ægyptum ferrent: at tu Pater infinitæ misericordiæ vnicum filium, quem habes morti tradis, vt nos ab hostibus eripias? Sic Deus dilexit mundum: & non mundum, sed immundum & foetidum. Vnde illud: Facti sumus immundi omnes. Hunc ergo mūdum dilexit Deus, vt sanguine suo pretiosissimo lauaret illum. Hoc est, quod sponsa dilectum quærens, & signa illius ostendens exaggerat, dicens: Dilectus meus, candidus & rubicundus, electus ex millibus. Caput eius aurum optimum. Vt verò hæc, & alia signa dedit, subdidit: Talis est dilectus meus, & ipse est amicus meus filie Hierusalem. Id est, tam magnus cum sit, tam potens, tam mirificus, & ego pauperula, meam vilitatem, & paupertatem non despicit, sed singulari me amore diligit: quare ergo non quæram illum, & pro illo moriar? O ars artium, ô scientiarum scientia, verè digna Deo.

Vt filium suum vnigenitum daret. Quantum est in se omnibus dedit, quia omnes illo egebant: omnes peccauerunt, & egent gloria Dei: inquit Apostolus, Gloria Dei est vnigenitus filius suus Iesus Christus. O miserum illum, qui existimat se Christo nõ egeret, neccurat opem ab illo impetrare, quem Pater mediatorẽ dedit, in infirmitatibus medicum, in peccatis iustificationẽ. Vnde multis retro seculis dicebat Dauid: In iustitia tua libera me. Quam iustitiam postulabat Dauid, nisi illam Dei homo facti, in quo erat pretium operum Dauid, & antiquorum Patrum, & subsequentiũ vsque ad finem mundi? Propter quod in

Apo. 12 Apocalypsi dicitur: Agnus, qui occisus est ab origine mundi.

Et

8 Et dedit nobis filium suum, voluntate deliberata relinquens illum nobiscum vsque quaque. Et ita vixit, mortuus est, & resurrexit, in cælumque ascendit tanquam noster: quia nũc in illa cælesti magna curia noster fidelissimus est aduocatus. O quanta cũ emphasi hoc Diuus Paulus significauit, dicens: Christus Iesus qui mortuus est, imò qui resurrexit, qui est ad dexteram Dei, qui etiã interpellat pro nobis. O foelicem diẽ, in qua talis donatio facta est, quando æternus Pater tantis laboribus, tamq; ignominiosæ morti, & impijs Iudeis illum tradidit: quem Iudæi extra ciuitatem eiecerunt, quasi indignum existimãtes, vt inter homines habitaret, aut tanquam si esset abortiuus partus, qui canibus proijcitur. O pulcher inter filiorum hominum, & qualiter propter scelera mea deformis factus es. A planta pedis, vsque ad verticem capitis immerfus es in profundo passionum, & totum hoc, vt animam meam lætitia adimpleres. O peccatoribus mire spei spectaculum, si tanto bono vti voluerint. Cum filij Israel quandam ciuitatem obsiderent, & eiusdem vrbs Rex, cum in magna angustia positum se cerneret, arripiens filium suum primogenitum, qui regnaturus erat pro eo obtulit illum in holocaustum super murum, & facta est magna indignatio in Israel, statimque recesserunt ab eo. Fortè dixerunt hi: Rex, qui iram & indignationem deorum suorum, vt sedaret, proprium filium sacrificaret, quid non pro seruis suis faciet? Hoc argumẽto æquius possumus nos formare: Quid non dabit nobis, qui filium suũ vnigenitum tam crudeli tradidit morti in sacrificium pro nobis? Et quid non faciendum est nobis pro obsequio illius, qui sic dilexit nos? O filiorum Adam ingratitude[m], qui tanta beneficia æstimare nesciunt. Tres illi iuuenes Darij Regis custodes deposuerunt: quænam mundi res fortior esset. Et vnus scripsit: Forte est vinum. Alius: Fortior est Rex. Tertius verò: Fortiores sunt mulieres, super omnia autem vincit veritas: & hæc sententia iudicio omnium verior fuit, & melior. Ego verò aliud fortius inueniri dicere[m]: amorem, scilicet, qui inuincibilem Deum vicit, & in mundum traxit. Quod si amoris vires, dilectissimi fratres, tanta sunt, quàm iusta erit amoris querela, quod illa cõsequentia, quã Angelus Dei Iacob fecit in seipso non teneat? Legitur enim, quòd rediens Iacob in patriam suam meticulosus, in via luctatus est Angelus cum eo. A quo metum, vt auferret [Dando se por

vencido.]

vencido] dixit: Si contra Deum fortis fuisti, quanto magis contra homines praeualebis: Hæc est, fratres, amoris querela, quod in Iacob teneat hæc consequentia & in ipso non. Quod amor tam fortis sit, vt Deum in hunc mundum ligatum trahat hominem factum, & homines ab ipso vinci non patiantur, sicut Deus. Est malum hoc tam abominabile, vt verba ad debitam exaggerationem desint. Singulari amore dicit Deus. Deliciae meae esse cum filiis hominum. Delectatio secundum Auicennam est ex coniunctione conuenientis cum conuenienti. Ex quo colligitur perinde esse in his verbis ac si diceret, Plurimum est mihi conueniens esse cum filiis hominum, ita vt si gloria mea crescere posset in hoc cresceret. O miram exaggerationem ineffabilis Dei charitatis reuelatricem. Et quare, o vermiculi putridi, hæc audientes non confundimini? Quod dicat Deus: Deliciae meae esse cum filiis hominum, vobis autem graue nimis amarumque videtur cum Deo conuersari, cum res adeo conducibilis vobis sit? Totum hoc defectus amoris signum est manifestum. Attendite, quia hoc præcipue à nobis Deus postulat, quia amore amor rependitur. Si nobilis quidam ingenuam puellam amaret, cui illa diceret in præmium amoris tui erga me faciam te regis domesticum & cum hoc pariter multa dona tribuam: si vere hic amat dicet vtique, *[Que no quiere bienes, ni priuancas]* sed redamari vult. Nam commutare amorem pro alijs rebus, est quasi, qui commutaret auri puri monetam pro vili ære. Confunditur enim amor quoties in non amorem commutatur. Ista est etiam Dei consuetudo, qui vult amorē suum, quē erga nos habet, amore repēdi, & omnia quæcūque prorsus facimus obsequio in hoc amore fundari, vt sint illi grata & accepta. Vnde infertur, quā sit facilis diuina lex, quādo quidē præcipuū, quod in ea nobis præcipitur, & à nobis postulatur est illud, quod in nostra manu est. Quid magis in potestate hominis est, quā sua volūtas? & quæ via magis plana esse potest, quā bonū diligere? O quā durum erit, cū Deus dixerit peccatori, Dico tibi, o infelix, vt rem familiarē relinqueres, & sic expoliatus, nudus, discalceatusq; in syluas & cāpos te conferres, & herbis crudis vescereris, aut sub dio dormires, nunquid tibi præcepit? Hoc & amplius si tibi præcepissem parū esset tolerare obpremiū quod de me sperabas. Sed quod poposci est tantū, vt eleemosynā mihi faceres de illo, quod magis tuum erat, qualis est tua voluntas

Prov. 8.

simile.

14 luntas. Dico tibi quid tunc respondebis cū suam iustitiam tam planā, & tuā condemnationē tam evidentē aspexeris? Quādo Naamā regis Syrię prepositus ad Eliseū se cōtulit, & vidit sanctum Prophetā illi non occurrisse, sed quod iussit illi dici, Vade & lauare septies in Iordane, & recipiet sanitatem caro tua, atque mundaberis: iratus Naaman reuertebatur in terram suam, & accesserunt ad eū serui sui, & locuti sunt ei: Pater, & si rem grandē tibi dixisset Prophetā, certē facere debueras, quanto magis quia nūc dixit tibi: Lauare & mundaberis. Rem ergo tam facilem quare nō facies? Hac ratione serui illi dominū suū cōuicerūt. O Deus infinite maiestatis pro tua clementia oro domine, des nūc verbis meis istis efficaciam, vt hac eadē ratione hos tuos fideles conuincam. Dicite fratres quid intenditis? Quid intenditis, cœlū adipisci? Et quid homo deberet facere vt cœcum obtineret? Quamuis enim ibi per vniustantum diei spatium se futurum speraret pro illo, si suum esset, daturus erat vniuersum, & nihil daret, quia omne aurum in comparatione illius arena est exigua. Quare ergo rem tam facilem qualis est amor non donatis? O saxo duriorum, qui hac ratione non conuincitur.

Et vt magis Dominus ad hoc nos excitaret, subdidit statim finem, propter quem Pater suus misit illum dicens: *Vt omnis, qui credit in illum non pereat, sed habeat vitam æternam.* Quasi diceret. Ne putetis, quod Pater æternus misit filium suum in mundum, sic diligens illum, vt hominibus facultatem concederet, vt secundum suum appetitum viuerent: sed misit illum, vt tam ineffabili dono inuitati, in illum crederent: credendo diligerent & obedirent: & sic non perirent, sed vitam æternam haberent. Quod si o peccator tam durus es, vt te tam ingens Dei amor nō moueat, moueat te saltem, vt habeas vitam æternam. De eodem Saluatore dicit Diuus Paulus: Qui proposito sibi gaudio sustinuit crucē confusionē contempta. Statue ante oculos animæ tuæ vitam illam æternam tot gaudijs plenam, & sic quantumuis frigidus remissusque sis, ad relinquenda peccata, & virtutem sectandā excitaberis, & etiam ad resistendū difficultatibus, & obstaculis, quæ in hac misera vita passim sese offerunt. Ob cuius considerationis defectum quam plurimi in vitijs suis consepulti iacent: de quibus illud Hieremias iure dici potest: Sordes eius in pedibus eius, & non est recordata finis sui. Vbi illa dictio, & cau-

4. Reg. 5.

Heb. 12.

Then. 1.

& causalis esse potest, ut sit sensus: quia homo oblitus est glorię, 17
ad quam fuit conditus, hinc fit, ut in sordibus affectionum rerũ
simile. temporalium positos habeat pedes. Quis tam stupidus erit, ut
propter ientaculum aliorum & cepearum, opiparum amittat
simile. conuiuium? Omnes sæculi deliciae ientaculum sunt cepearum
& aliorum, respectu illius lautissimi cælestis conuiuij, ubi totũ
bonum præsens, & sine successione est. In conuiuij, ubi multa
fercula ministrantur, vnusquisque cibus per se suum habet sapo-
rem, & gustum. Quod si conuiuium multum durat, plures gu-
stus successiuè conuiua recipit, quia diuersitas ciborum diuersos
sapores efficit. At si fieri posset, ut statim ac conuiuæ recumbũt
in priori buccella omnium ferculorum sapores, quæ apponen-
da essent, degustarent, certum est, quod illa buccella tantum de-
lectaret, ac omne conuiuium, & tempus durationis illius. Hac 18
rudi similitudine aliquo modo explicari potest illa magnitudo
dulcedinis, quæ in cælesti gloria degustatur, quæ cibus est il-
lius lautissimi conuiuij. Non ibi successio gaudiorum est modo
vnum, mox aliud: sed omne id quod in æternitate recipietur,
in priori instanti recipitur, & ita bonis innumeris simul fru-
entur. Hoc Regius David præcinit, dicens: Satiabor cum apparue-
rit gloria tua. Vbi alia translatio habet: Satietas lætitiarum est
cum vultu tuo. Quis ergo in huius tanti boni amorem non fer-
tur? quis ad illum non rapitur? Quis ita amens existit, ut millies
mori non proponat, antequam hoc summo bono priuari? Hoc
egregie Diuus Augustinus nouerat cum dixit: Si quotidie nos
oporteret tormenta perferre, si ipsam gehennam longo tempo-
re tolerare, ut Christum in gloria sua videre possemus, & san- 19
ctorum eius numero associari, nonne dignum esset pati omne
quod triste est, ut tanti boni, tantæque gloriæ participes ha-
beremur?

*Non enim misit Deus filium suum in mundum, ut iudicet mundum: sed,
ut saluetur mundus per ipsum. Ac si diceret: Peccata erant in mundo
in abundantia, & ratio sufficiens satis erat, ut mundum condem-
naret. Deus propter scelera sua nimia: veruntamē hoc diuina pie-
tas non quærebat, sed mundum tantum à suis peccatis eripere &
saluare. Dicet quis: Quomodo hic Dominus ait, se non venisse,
ut iudicet mundum, cum Isaias ad literam de ipso loquens, di-
cat: De Sion exhibit lex, & verbum Domini de Hierusalem: &
iudicabit.*

*Psal. 16.**D. Aug.**Isa. 2.*

20 iudicabit gentes, & arguet populos multos, & Dominus in Euā *Ioan. 12.*
gelio: Nunc iudicium est mundi? Ad huius difficultatis expla-
nationem notare oportet, duplex esse iudicium, alterum perso-
narum, alterum operum. Et ita sæpè contingit quod opera iudi-
camus dicentes: Hoc opus bonum, aut malũ est; absque eo, quod
notemus personam: nonnũquam verò personam iudicamus. Se-
cundum hoc quæstioni respondetur: quid in priori aduentu fi-
lius Dei mala opera condemnauit, & personas saluauit, quia in
suo sanctissimo Euangelio docuit opera, quæ homines, tanquã
nimis perniciofa fugere debebant. At in secundo aduentu iudi-
cabit homines, qui iudicium prioris aduentus accipere nolue-
runt. Suo namque sacratissimo exemplo, omnem pompam, am-
bitum, delectationem, cupiditatem, vindictam & huiusmodi
21 alia donauit, suoque diuino ore protulit dicens: Væ vobis, qui ri- *Luc. 6.*
detis nunc, quia lugebitis, & flebitis: væ vobis diuitibus, qui ha-
betis consolationem vestram, væ vobis qui saturi estis, quia esu-
rietis. Quod si hæc diuinus magister ita minatur in earum rerum
pœnas, quas vix homines illicitas esse reputat, quid erit de adul-
terijs, furtis, homicidijs &c. O miseros illos, qui hoc iudicio uti
noluerint, quia in iudicio vniuersali in æternum peribunt. Ob-
secro dilectissimi pro ineffabili pietate, qua modo hic diuinus iu-
dex indulgentiam, & remedium offert, ut acceptetis illud, nec tã-
tum bonum præterire patiamini. Forte hoc sacrosanctum Euan-
gelium in hodierna solennitate legitur, huius verbi causa, quod
bonus Iesus ait, scilicet, quod misit illum pater suus, ut saluetur
mundus per ipsum: id est, ut faciat ea quæ sunt necessaria ad mũ-
di salutem. Postremum verò, quod faciendum deerat, Spiritus
22 sancti erat missio. Quia semine humi iacto solet prudens hortu- *simile.*
lanus fata copiosa aqua irrigare, ut vberimum fructum afferat.
Hic diuinus hortulanus in Ecclesiæ suæ horto, cœleste illud fi-
dei semen seminauerat: & opus erat, ut Spiritus sancti aduentu,
qui fluuius est perennis, & copiosus, irrigaretur. De quo Ioan-
nes dicit, ostensum esse ei fluuium aquæ viuæ, splendidum tan-
quam crystallum, procedentem de sede Dei & agni. Dicitur Spi-
ritus sanctus fluuius aquæ viuæ ab effectu, quia vitam anima-
bus tribuit. Dæmon est lacus aquæ emortuæ, quam si quis bibit
hydropisis in anima generatur: aqua, inquam, corrupta, quæ bi-
bentem inficit. Miseri illi, qui sathanicos sequuntur insultus: hi

Tom. j.

O

enim

enim sunt, qui illius fetidam aquā imbibunt. Dicit deinde quod ²³ est coelestis fluvius splendidus tanquam crystallum, etiam ab effectu, quia clarificat, & illuminat animas, in quibus habitat; & cuius favore tenebræ ignorantiae expelluntur. Et procedit, (inquit,) quia semper procedit & currit. De sede Dei & agni. Sedes voluntas est: quia sicut in sella quiescitur, ita in voluntate requies ponitur. Cum enim aliquid secundum beneplacitum voluntatis fit, communiter dici solet. Nunc quiesco. Dei, & agni; quia Spiritus sanctus procedit à voluntate patris & filij. Quem etiam Redemptor noster aquam vocavit dicens: in die magno festivitatis stabat Iesus, & clamabat dicens: Siquis sitit veniat ad me & bibat; Qui credit in me sicut dicit scriptura flumina de ventre eius fluent aquæ viæ. Et subdit Divus Ioannes: Hoc autem dixit de spiritu, quem accepturi erant credentes in eum. ²⁴ O vox pietatis, & misericordie plena. O vere digna vox, quæ semper in auribus resonet nostris, & corda nostra in desiderium superni domini huius erigat. O Christe præco diuine, & quomodo hanc aquā negabis petenti ex animo, qui ingenti clamore ad illam inuitas? Eia fratres mei, qui sitit currat, ut bibat, ut bibat, inquam, tantū bonū, de quo Isaias dicit: Omnes sitiētes venite ad aquas: emite absq; argento, & absq; vlla commutatione: Sed quare dicitur, gratis dari? Quia in Canticis dicitur: Si dederit homo omnem substantiam eius pro dilectione, quasi nihilum despiciet eā. Id est, Omnē diligētiā si adhibeat homo ex se, ut hanc pretiosissimā aquā obtineat, nihil erit in comparatione inæstimabilis pretij illius. Ecce aquā, quam ille diuinus sator misit, ut sui horti coeleste seminarium germinaret, fructificaretq; Sed interrogo, quare ²⁵ Diuus Ioannes inquit; hanc fluvium aquæ viæ esse cum Daniel Propheta hanc eundem fluvium igneū esse dicat, inquit: Fuvius igneus, rapidusq; egrediebatur à facie eius, nempe Dei. Si igneus est, quomodo aqueus? Huic respondeo, proprietates diuinarum personarum plures esse: vnde explicari nequeūt per vnam rem tantum, sed pluribus & diuersis. Sic sacra scriptura Christum Redemptorem nostrū Leonem appellat, ut eius fortitudinē denotet: vocat similiter agnū, ut eius mansuetudinē ostēdat. Similiter Spiritū sanctū Aquā appellat, quia concupiscentiæ ardores extinguit, animāq; refrigerat, & fructificare facit diuinū semē, quod in ea seminatur. Ignis verò dicitur; quia purificat,

²⁶ cat, & inflāmat. In lege præcipiebat Deus, postquā agnus immolaretur, reliquæ ne perderentur ex eo, sed, ut igne cōburerentur, his verbis: Siquid residuum fuerit igne comburetis. Veritas vmbra huius hodie cōpleta est; quia immolato paschali agno Christo, & in ara crucis mortuo, suscitato deinde, & in cœlum ascenso, ex hoc coelesti agno reliquæ remanserunt sancti, scilicet, Apostoli, & discipuli, qui hodie combusti fuerunt hoc coelesti igne Spiritus sancti; ut sic combusti, mundum comburerent, & charitatis igne accenderent. Agamus ergo dilectissimi ingentes gratias Deo pro tam singulari dono, quod super Apostolos misit: siquidem in commodum nostrum redundauit: quia ab ipsis fides, & omne bonum nobis prouenit. Hoc est enim, quod Beatus Apostolus ait: Omnia vestra sunt, siue Paulus, siue Apol- ²⁷ lo, siue Cephas: id est: omnia ad vestram salutem instituta sunt. Tanquam nobilis pater multa dona magistro seu pædagogo impertit, ut maiori studio filium eius instruat: & in hoc filium suum honore afficit & maximum erga illum amorem habere ostendit: similiter Apostolos tot afficiens Deus beneficijs, tot illis distribuens dona, ut essent doctores mundi que magistri, nos omnes horum donorum debitores fecit. Et quia si ut oportet nos disponemus etiam communicabit se nobis idem met spiritus in hac vita per gratiam in futura per gloriam: ad quam nos perducatur Iesus Mariæ filius. Amen.

In eadē Feria II. in Pentecoste

Concio Tertia.

Sic Deus dilexit mundum, ut filium suum unigenitum daret. Ioannis. 3.

Sanctus Propheta Dauid Psalmo septuagesimo secundo ait: Quam bonus Israel Deus his, qui recto sunt corde. Hic Israel dativi casus est, ut habetur in Græco & in Hebræo: & est sensus: Quam bonus est Deus Israel, id est, his qui recto sunt corde. Itaq; posterior hæc pars prioris est expositio. Et quare dicit his bonū esse?

esse? Nūquid Deus aliquib⁹ malus est? minime: nec esse potest. Si
Thren. 3. mile est hoc, quod dicit David illius Hieremiæ: Bonus est Domi-
 nus sperantibus in eum, animæ quærenti illum. Quare dicit ani-
 mæ quærenti illum: nunquid animæ non quærenti illū malus
 est? Dico naturam boni esse diffusivū sui ipsius, & communicati-
 vū. Quod si hic dicit, Bonū esse, id est, [*Dadinofo y liberal*] Boni tā-
 tum est: quia mali impedimento sunt, ne Deus sua utatur natu-
 ra, nempe communicare se. Et alibi loquens David in persona
psalm. 15. Christi ait: Sanctis, qui sunt in terra eius mirificavit omnes volū-
 tates meas in eis. Vbi Hebraica lectio sic habet: Sanctis, qui sunt
 in terra, & admirabilibus omnis voluntas mea in eis. Omnia hæc
 sacræ scripturæ loca peccatoribus maximè doloris causa sunt &
 ægra: in quibus omnis ratio de iustis habetur, & solum fit eorū
 relatio. At verò hæc dulcissima verba, quibus hodiernū Euange-
 lium exorditur, non solum iustis consolationem afferunt, sed
 etiam peccatoribus: in eis siquidem Deum diligere mundū, sum-
 ma veritas dicit: hoc est, tam iustos, quàm peccatores. Et patris
 æterni amorem eo vsq; peruenisse, *Et filium suum unigenitum da-*
ret. Non Angeli, non dæmones, ut in cruce moreretur fecerunt,
Gene. 35. sed homines. Pulchra illa Rachel obiit ex partu Benjamin: itaq;
 matris mors vita filij fuit: & vita filij tam desiderati mors fuit ma-
 tris. Et ideò imminente iam morte vocavit nomen filij sui, Benō-
 ni, id est, filius doloris mei. O benoni, ô Christiane, fili incompa-
 rabilium Christi filij Dei dolorum, ne tanti amoris obliuiscaris
 obsecro. Te sapiens hortatur dicens: Gemitus matris tuæ ne obli-
 uiscaris. Id ipsum tibi dico peccator, ne sis adeò ingratus, ut gemitu-
 tum inenarrabiliū dolorum illius agni sacratissimi, quem pater
 æternus tam crudeli morti pro te tuoque amore tradidit imme-
 mor sis. Propheta Isaias hoc beneficium, quod mundo Deus col-
Isai. 7. laturus erat, prædicens, ait, Vocabitur Emanuel, id est, nobiscum
 Deus. Vbi est valde notandum, quod vocari noluit: Nos cum
 Deo, sed nobiscum Deus: ut intelligatur, ita nos diligere, ut quā-
 tum in se est semper nobiscum velit esse: & si deest, nostra cul-
 pa est, qui tanquam ingrati ab illo fugimus. Verecundemur di-
 lectissimi, & confundamur tam grandem abominationem de no-
 bis dici: incipiamus iam diligere illum, cum omnis amor debe-
 tur. Et sicut in Deo ex amore ipsius prouenit benefacere nobis:
 ita in nobis ex amore, quo illum debemus diligere, debet proce-
 dere.

dere, ut illi seruitia exhibeamus, & proximos diligamus. Docto-
 res Theologi dicunt, quod in cognitione, à creaturis ad creato-
 rem ascendimus: sicut etiam Diuus Paulus affirmat dicens: Inui-
 sibilia enim ipsius à creatura mundi per ea, quæ facta sunt, intel-
Rom. 1. lecta conspiciuntur: sempiterna quoque eius virtus & diuinitas.
 In dilectione verò è contra: quia ab amore Dei descendimus ad
 amorem creaturarum. Vnde qui proximum diligit propter
 Deum principaliter Deum diligit: & ita signum est qui proxi-
 mum diligit à Dei dilectione descendere.

Sic Deus dilexit mundum. Quomodo, sic? quemadmodum no-
 stra postulabat durities ut molliretur. Per Isaiam Dominus dixit
Isai. 48. Scio, quia durus es tu, & neruus ferreus cervix tua, & trans-
 gressorem ex utero vocavi te. Ad tantam ergo duritiem emol-
 liendam tam magno igne opus erat, qualis, scilicet, Deum homi-
 nē factum mori: ex tunc enim homines mollificari domarique
psalm. 21. coeperūt & Deo subijci. Sic enim de eo prædixerat David: Mādu-
 cauerunt, & adorauerunt eū omnes pingues terræ: in conspectu
 eius cadent omnes, qui descendunt in terram. Pro eo autē, quod
 subditur: Et anima mea illi viuet, in Hebræo habetur: & anima
 eius non viuet. Et secundum hanc lectionem sensus est: Quod
 pingues terræ, id est, potentes, & diuites terræ, qui vitam suā in
 voluptatibus degebant, omnes etiam mundi nationes, debent
 Christum verum Deum, verumque hominē adorare, & humili-
 ter suæ diuinæ subijci voluntati. Et huius obedientiæ, & humili-
 tatis rationē reddit dicens: Et anima eius non viuet, id est: quia
 propter ipsos animā suam morti exposuit, & mori dilexit, ut ip-
 si vita viuerēt. Quod apertius Isaias dixit: Si posuerit pro pecca-
Isai. 53. to animam suam, videbit semen longæuum. Et iterum ibi: Pro
 eo, quod laborauit, anima eius, videbit & saturabitur. Videbit
 enim patrem fidelibus suis multa dona communicare, per meri-
 ta sanctissimæ passionis suæ.

Ut omnis, qui credit in illum non pereat, sed habeat vitam æternam.
 Super hæc verba notare oportet, quod cū sacra scriptura absolute
 de fide loquitur, de fide viua, & charitate formata debet intelli-
 gi: ut cū hominem vidisse quis dicit hominem viuum, & non pi-
 ctum, vidisse intelligendum est, nec mortuum: quia regula dia-
 lecticorum est: Analogum per se sumptum stat pro famosio-
 ri significato. Similiter hīc est intelligendum ad vitam æternam

consequendam opus esse, credere in filium Dei amore & charitate. Vnde quod inferius dicit: Qui non credit iam iudicatus est: quia non credit in nomine vnigeniti filij Dei, non solum debet intelligi de illo, qui non habet fidem, sed etiam de illo, qui quãuis habeat, emortuã peccato lethali illã habet: & illud, iã iudicatus est, id est: iam condemnatus est, vt apud D. Ioãne: procedent, qui bona fecerunt in resurrectionẽ vitæ, qui verò mala egerunt in resurrectionẽ iudicij, id est, condemnationis. Ita hic: Iam iudicatus est, id est, Iam in se habet rationẽ & causam suæ damnationis, scilicet, fidem non habere, aut lethali peccato extinctã. O temiserum, & infœlicem peccatorem, quomodo non obstupescis rem tã tremendam audiens? Qui fortẽ hic sedes sanus, pompaticè, pinguis & maxima cum autoritate, es apud sanctissimæ Trinitatis tribunal secundum præsentem iustitiam ad ignem æternum condemnatus: nec te magis mouent hæc, quàm si ea nõ crederes. Et hoc inquit Dominus hic circumstantiam esse, quæ nimis tuum aggrauat peccatum, nempe lucem habuisse, & harum rerum cognitionem, ex quo ipse Dominus in mundum venit, vt ea doceret, & nolle eis vti. Vnde ait: *Hoc est autem iudicium, quia lux venit in mundum, & dilexerunt homines magis tenebras, quàm lucem: erant enim eorum mala opera.* O terribilẽ abominationẽ, quod sint homines ad peccandum adeo propensi, vt cum filius Dei vnigenitus in mundum venerit factus homo, & peccatorum gravitatẽ docuerit, & tã singulare lumen circa hoc ostenderit: & mortuus cum sit, vt à peccatis nos eriperet, post hæc omnia peccet homo eadem, qua antea libertate peccabat: sic auarus, turpis, immũdus superbusq; existat, ac si vnigenitus Dei filius nec in mundũ venisset, nec illum illuminasset. Hoc est iudicium, id est, hæc erit vna circumstantia, quæ grauitè iudicium, & condemnationem hominum aggrauabit. Est etiam iusta Dei permissio, ne tanta luce fruantur in pœnam suorum delictorum. Ideo subdidit: Erant enim opera eorum mala. Et in verbis, quæ paulo inferius, quàm corruptus, & vitiatus hodie sit mundus, plane ostenditur. Ait enim: *Omnis enim, qui male agit, odit lucem, & non venit ad lucem, vt non arguantur opera eius.* O Christe lux vera, quid ais Domine? omnes, scilicet, qui male agunt odissent lucem. Ecce, quia iam homines non fugiunt lucem, vt malefaciant: iam publicè peccare se iactant. Ecce quam corruptus sit mundus. Olim

vfuræ

11 vsuræ exercebantur: tyrannides fiebant: turpitudines, & scelera multa patrabantur: at vero modi quærebantur, quibus occultè fierent, nec intelligerentur ab hominibus: fugiebant lucem, vt non arguerentur opera eorum. Iam verò non pudet, non confunduntur homines: quini mo se iactant peccatores esse: publice vsuram exercent: turpes, tyrannos, superbos, ambitiososque se ostentant. Quod olim sanctus Isaias deplorabat, hodie adimpleri plenius, crediderim. Ait enim, Agnitio vultus eorum respondet eis, & peccatum suum quasi Sodoma prædicauerunt, neque absconderunt, væ animæ eorum. Pensate fratres verbum illud, Agnitio vultus eorum respondebit eis: hoc est: Peccata sua in facie scripta ferunt, & in fronte: facies ipsa loquitur peccatores esse: ea est vultus eorum profanitas, & dissolutio. O rem

12 sanguineis lachrymis deplorandam, & quæ mouet nos non semel aut bis sed millies, vt dicamus: Væ animæ illorum. Ecce commodum, & vtilitatem, quam perditissimi quique homines receperunt ex illo tam ineffabili Dei beneficio mundo exhibito, scilicet, filiũ suum vnigenitũ dedisse. Amplius nostra ingratitude sit manifesta ex eo, quod Pater æternus non solum contentus est nobis donasse quod ex suo intellectu procedit, qui est filius, sed quod procedit ex voluntate, scilicet, spiritum sanctum. Velut pia mater, quæ deliciosum filiolum

13 tam durus hæc audiens non emollitur, vt hunc Deum diligat? Pensate, o filij hominum, quanta obligatione sitis adstricti, his diuinis vberibus frui, quæ nobis Deus dedit, vt gratiam, & benedictionem sugamus. Hoc illa eximia Ezechielis verba significant: Et sumam ego de medulla cedri sublimis, & ponam, de vertice ramorum eius tenerum distringam, & plantabo super montem excelsum &c. & erumpet in germen & faciet fructum. B. Thom. in opusculo de sacramento hæc verba sic exponit: Cedrus sublimis coelestẽ patrẽ, vertex autem cedri, id est, [El pimpallo] vnigenitũ, qui à patre procedit, medulla verò intra cedrũ cõdita, spiritũ sanctũ designat, qui intim⁹ patris, & filij amor est: & vtrũq; plantauit ætern⁹ Pater in mōte Ecclesię, mittẽs nobis

O 4

filium,

Ioan. 5.

Isai. 3.

simile.

Eze. 17.

D. Thom.

filium & Spiritū sanctum, vt virtute vtriusq; personę, homines in terris vitam coelestem viuerēt, & fructus spirituales redderēt. Quia, quamuis verum est, Dæmonem nec intrare, nec tangere animam posse, Deo tamen permittente, & ipsa volente tot mala in ea efficere potest, vt de peccatore, illud Dauidicum dici possit. Comparatus est iumentis insipientibus, & similis factus est illis: sicut etiam Nabuchodonosor dixit: Et cum bestijs erit habitatio tua. Vbi interpretes loci huius dicunt, hominē hūc superbū sub forma & figura hominis cor brutum habuisse: de quo infra dicitur: Cor eius ab humano commutetur, & cor ferę detur ei. Hoc modo remanet peccator, qui instar brutorū ab imperu, & vi suorū motuū ferri se patitur, & tanquam animal rationis expers præter ea, quę ad corporis sustentationē pertinent nō curat. Si ergo dæmon, qui animā hominis attingere nequit, tot strages in ea facere potest, quid poterit De⁹ efficere, cū sit causa infinita, qui tāgit ipsam animā, eam penetrat, in ea habitat, suāq; dona ei cōmunicat? Vnde Theologi hęc Dei dona habitus appellāt: vel quia habiles nos reddūt ad bene operandū, vel quia tanquā habitus quidā animas nostras & vires eius ornāt & cōponūt, fortificāt q; vt sic vitā supernaturalē Deo gratā viuamus. Sed, heu dolor; nā aduētū filij Dei nō fruētes, nec etiā Spiritus sancti ineffabili descensu fruimur. Obsecro dilectissimi per immensam Dei pietatē, ne vobis ipsis hostes sitis. Hoc tā singulari remedio vtimini: date locū huic diuino spiritui: & sicut Nabuchodonosor in forma hominis cor ferę habebat, vos in forma humana mentē diuinūq; numē habebitis. Locū date ei, cōscientias vestras à labe peccati mūdantes, quod impedimentū est, ne eas inhabitet. Mos antiquus fuit corpora imperatorum comburere mortua. Refert autem Suetonius Tranq. de Germionio. C. Caligulę patre, cū post mortem eum comburerent, cor eius illęsum remansisse. Et cū de huius rei causa consultarent, inuenerunt cor plenū veneno: & idē ignis penetrare non poterat: sed cum iuxta theriacā apposuissent, venenum expulit, & ita combustum est. Similiter Spiritus sanctus, quāuis ignis infinite actiuitatis sit, corda nostra minimē cōburet, nisi prius peccati venenum, cū theriaca poenitentię expellamus. Nec solū curare debemus à peccati labe mūdari, sed in super equū erit alijs spiritualibus exercitijs inuigilare, instar sanctorum Apostolorum, quoniam quātō maiorem curā adhi-

*Psalm. 48.**Dan. 4.**Exemp.*

17 adhibebimus tanto maiori cū plenitudine illū accipiemus. De Apostolis enim B. Lucas ait: Dū cōplerentur dies Pentecostes erāt omnes discipuli pariter in eodē loco. Concordia, & recollectio, quę in his verbis denotantur, res sunt Spiritui sancto valde gratę, & acceptę: quin etiā gētiles vitę moralis studiosi hoc cognouerūt. De recollectione ait Seneca: Primū argumentū mētis compositę est secū morari. Ita Apostoli in hac concordia, erant perseuerantes in oratione. Ex quibus verbis perditorum hominum sentētia cōfutatur, qui dicunt. Si Deus iam decreuit coelū, aut infernum mihi dare, non potest mutare consilium, volo laute, libereq; viuere, volo mihi indulgere. Non utique sancti Apostoli dixerunt: Magister noster nobis promisit semel & sepius ante suum obitum: Mittam vobis, dicens, spiritum veritatis. 18 Et post resurrectionem suam: Vos autem baptizabimini Spiritu sancto, non post multos hos dies: & cum veritas Dei infallibilis sit, bene possumus dormire in vtramque aurem, quia vtrumque sit, mittet ad nos quod promisit. Nō quidem hoc dixerunt: sed, vt æquū erat, erant perseuerantes enixe die noctuq; in oratione: quia decreuerat Deus per hęc media mittere illum, scilicet, per orationē Apostolorū, & præcipuē meritis & intercessione vnigeniti filij sui Christi Domini nostri. Ideo fratres ne seducamini: quid Apostolus dicat attēdite: Quę enim seminauerit homo hęc & metet. Quoniā si seminat in carne sua de carne & metet corruptionē: qui autē seminat in spiritu, de spiritu metet vitam æternam: bonum autē facientes non deficiamus, tempore enim suo metemus non deficientes. O quam dulcia, quāq; amara verba: bonis dulcia, quia cū multa bona opera seminent, vtiq; sperare possunt cito magnū fructum ex ipsis esse reportaturos. Quanto gaudio afficitur agricola videns tritici aceruū in area puluere, & palea purgatū: iam laborum oblitus præteritorum, frigoris, quo seminavit, imbrium, quibus terram coluit, caumatum, quibus messuit & trinit: sed quid hoc cū illo gaudio, quo iustus afficitur, quando propter bona opera rerum coelestium possessor fit? Quoniam pretio, dicite mihi, nollet ille, quę operatus est non fecisse, aut quę passus est, non perpeffus esse? O si hoc identidem nobiscum consideraremus, vtiq; aliter, quam, vt modo viuimus studeremus viuere. Malis amara sunt, qui totam vitam consumunt. Deum offendendo. Quid miseri homines

*Acto. 2.**Seneca.**Gal. 6.**Simile.*

extot inimicitijs, odijs, simultatibus turpitudinibus, cupiditati- 20
busque, quas in vita vestra seminastis quam ignem æternū me-
tere speratis? O mittite, omittite iam tam iniquam sementem: se-
minate in benedictionibus veram pœnitentiam, & colligetis glo-
riæ fructus. Est valde notandū, quod postquā Beati Apostoli Sā-
ctum spiritū receperūt, cū hac dispositione, qua diximus, statim
foras exierunt publice prædicantes, quod Spiritus sanctus dabat
eloqui eis. Non in angulis prædicabant, sed publice, & coram
omnibus. Quando aliquis doctrinam nouam vos occultè do-
cuerit, dicite illi, vt publice illam prædicet, vt norint omnes, &
discant, quod si noluerit eam, nisi in angulis prædicare, scitote,
spiritum cœlestem non adducere, sed falsitatis, & doli: quia qui
spiritum Dei afferunt, publice in vijs, in tectisque prædicant, vt
omnes cœlestem doctrinam recipiant: quam opere exequentes 21
gratiam hic obtineant, gloriam in futuro: ad quam nos perducatur
Iesus Mariæ filius. Amen.

In eadē Feria. II. in Pentecoste

Concio Quarta.

*Sic Deus dilexit mundum, vt filium suum vnigeni-
tum daret.* Ioannis. 3.

Christus Redemptor noster de sua sanctissima mor-
te cum Nicodemo agens, eiusque rationē & causam
reddens inquit. *Sic Deus dilexit mundū.* Hoc est, quia
hucusque amor, quem erga mūdum habebat Deus
peruenit. Si Nicodemus diceret: Dissonū videtur
Deū mori pro homine: ad hoc ei respōdet: Minime: sed vis amo-
ris hæc est. Quod si amorem cæcum depingunt ac si rationis lu-
ce priuatus sit, talis amor profanus est. At diuinus amor non sic
effingi debet, sed oculis perquam lucidis, & acutissimi visus:
quia quicquid agit et si iudicio hominum aliquando deuium à
ratione videatur, nunquam tamen est, imò rationi maxime con-
sentaneum. Itaque amor hic cæcus non est, sed infinitus: & quia
talis effecit, vt pater æternus donū tribueret infinitū. O ineffabi-
lem

- 2 Iem Dei magnificentiam: *vt filium suum vnigenitum daret.* Huius
consideratione mota sponsa ait: Oleū effusum nomen tuū. *Qua Cant. 1.*
si prodigum vocat sponsum: quasi dicat: O superne cœlestisq;
sponse tam magnificus es, vt iure oleum effusum dicaris. Ea est
tua magna liberalitas, vt qui eius originem ignoraret quæ à boni-
tate im mensa emanat. [*Pensaria que erades vnmanirrot*]. Te prodi-
gum iudicaret. Oleum effusum nomen tuum: hoc est, videris
aliqua lter bonorum tuorum dissipator. O benedictus & glorifi-
catus sit tam liberalis Deus, qui talem charitatem, rei tam vili &
abiectæ exhibuit, qualis est mundus dans illi filium suum, vt pro
eo moriatur. Omnia beneficia alia, quæ nobis Deus confert etiā
ob amorem confert, & ad illū amandū illis inuitat. At verò cum
hoc beneficio non solū inuitat ad illum amandum verum etiam
3 aliquo modo cōpellit sicut Diuus Paulus exaggerat dicens. Cha- 2. Cor. 5.
ritas Christi vrget nos æstimantes hoc: quoniā si vnus pro omni-
bus mortuus est; ergo omnes mortui sunt: & pro omnibus mor-
tuus est Christus, vt & qui viuunt iā nō sibi viuāt, sed ei, qui pro
ipsis mortuus est, & resurrexit. Perpendite verbum illud, vrget
nos: quod denotat aliqualem violentiam: quod si charitas Chri-
sti, quatenus homo, vrget nos quantò magis charitas Dei? Spon-
sa ait: Introduxit merex in cellam vinariam, ordinauit in me
charitatem. Hoc est, ostendit mihi amorem suum erga me, &
cum hoc docuit me ordinare charitatem. Ordo charitatis postu-
lat, vt illud, quod super omne est, super omnia diligatur, omni di-
lectione possibili. Et alia translatio habet: Introduxit me rex
in cellam vinariam: cuius vexillum erga me charitas: quæ lectio
4 ad hunc locum mirifice facit: Quod perinde est, ac si sponsa dice-
ret: Sicut in bello milites signum militare sequuntur, nec aliquo
modo ab ipso oculos auertunt: sic ego tanquam signum habeo
charitatem illam im mensam, quam mihi sponsus ostendit habe-
re. Hac ducor, hanc sequor, hac feror rapiorque: in ipsa mentis
meæ oculos fixos habeo, in hac semper cogito: de hac omnibus
mundi rebus posthabitis assiduus mihi sermo est.

Sic Deus dilexit mundū, vt filiū suū vnigenitū daret. Nūc intelligetis
ob quā rationē D. Paul⁹ Christū filiū Dei bonū nostrū appellat
dicēs: Non ergo blasphemetur bonū nostrū. Certè hic bonū no-
strū Christū Redēptorē nostrū vocat: quia pater ætern⁹ nobis de-
dit illū. Et tūc blasphematur bonū hoc nostrū, quoties minoris
alli-

Roma. 12.

æstimatur,quàm res huius mundi, & post habetur & contem-
nitur,vt illas adipiscamur quasi meliores æstimantes. Et quia
hoc voluntate fit,quamuis intellectus aliter sentiat,dicitur blas-
phemia voluntatis: sicut blasphemia intellectus diceretur,aut
oris,si tale aut crederetur:aut ore proferretur. O miserum pecca-
torẽ,quis te ad aurẽ alloqueretur, quotiescumq;ue pro turpi de-
lectatione,& alia quauis creatura vilissima hoc summum com-
mutas bonum,& diceret:quid miser cæcutiens agis? Non miser
vides te hoc summũ bonum,quod tibi æternus pater sic donauit
blasphemare? Sic tã singulari gratus es beneficio?sic tãti æstimas
donũ? O si scires donũ Dei:õ si donũ hoc scires pensare. O si nos-
ses quã magnus thesaurus,& qualis paradisu traditus tibi fuit,
quando Christus Dei filius tibi fuit datus: famelicus,sitiens,ar-
dens,amans,vtiq; te illi dedisses. O quam lætus esses & in ipso
trãformatus, diceresq;:Parum est me has viles & abiectas volu-
ptates relinquere,vt tantum bonum habeam. Quid mihi diui-
tias quærere,cum tanto conscientie periculo:quandoquidẽ Do-
minus meus Iesus Christus nudus pro me in cruce pependit?
Quare tristior videns homines mihi ingratos extitisse,quãdoqui-
dem hoc eodem pretio remuneratus est bonus meus Iesus? Si ab
hostibus meis proditus sum,quare æquo animo non feram: si-
quidem Dominus meus,ac bonum meum Iesus traditus est?

Sic Deus dilexit nõdum, vt filium suum vnigenitum daret. Profecto
æquum est, vt secũdum possibilitatẽ nostram huic magno Deo
par pari, vt possumus referamus. Et quęcũq; fecerimus amore
fiãt, amoreq; donetur. Dixit Raab exploratoribus, Nũc ergo iu-
rate mihi per Dominũ,vt quomodo ego misericordiam feci vo-
biscum: ita & vos faciatis cũ domo patris mei. Æquius profecto
erit, vt omni nostra possibilitate rebus, quas pro nobis Deus fecit
respõdeamus: & in omnibus operibus nostris oculos nostros tan-
tum in sua bonitate collocemus: quia, vt inquit Beatus Bernar-
dus: verus amor, idest, perfectus de spe vires non sumit, &
tamen diffidentie damna non sentit. Hunc amoris gradum
Regius David habere ostendit, cũ dicebat: Voluntarie sacrificabo
tibi, & confitebor nomini tuo Domine, quoniam bonum est:
Quasi diceret, Tua bonitas Domine sic me vrget, & stimulat, vt
tibi seruiam: vt dato, nullum præmium interesset eius duntaxat
respectu tibi obtemperarem.

Nob

8 *Non enim misit Deus filium suum in mundum, vt iudicet mundum.*
S. Thomas exponens illa verba Marc. vltimi: Dominus Iesus
assumptus est in cœlum, & sedet à dextris Dei, dicit, hanc selsio
nem tria denotare. Primum est, quandam æqualitatis dignita-
tem. Secundum mirabilem quandam firmitatem. Tertium iudi-
cium denotat. Et secundum hanc expositionem, si quis interro-
garet, Ad quid filius Dei venit in hunc mundum? posset illi res-
ponderi, venit, vt dominaretur malis. Et quare in cœlum ascen-
dit? vt iudex esset inter bonos. Quid nam est hoc? Videtur ordi-
nem commutare: quoniam qui dominari debet, bonorum vide-
tur & non malorum dominum esse oportere, vt gaudium & læ-
titiam cũ dominio suo sortiatur. Similiter qui futurus est iudex,
inter malos iudex debet esse, vt suo munere fungatur erga ipsos,
9 puniens eos: nam si iudex inter bonos cõstituatur vix suum mu-
nus exercere potest. O ineffabilem Dei clementiam: quod mi-
sit Deus filium suum in mundũ, vt Dominus esset malorũ & nõ
iudex. Nam si vt iudicaret illos venisset, omnes ferẽ in infernum
misisset, sed venit, vt dominaretur eis, eorum corda, & volunta-
tes sibi plurimis maximisq; beneficijs deuinciens, & pietate ma-
xima eorum peccatis indulgens. Et hoc Regius David in spiritu
loquens cum Christo Redemptore nostro significauit, dicẽs: Sa-
gittæ tuæ acutæ, populi sub te cadet in corda inimicorum regis.
10 Quasi dicat: Sagittæ tuæ õ Redemptor, tua mira sunt opera, &
verba cœlestia. Hæc corda inimicorum pertingunt, & populos,
vt tuæ subsint obedientie efficiunt. Ecce quomodo venit, vt do-
minaretur malis. Ad secundum verõ cũ dicitur: Iudex vt esset
inter bonos ascendisse, quibus iudicis nõ est opus responderetur,
hoc fecisse, quia sic iudex inter eos positus tot vtrinq; intercesso-
res habeat, & suæ diuinæ iustitiæ rigorem moderetur. Et ideo
dicit: *Non misit Deus filium suum, vt iudicet mundum, sed vt saluetur mũ-
dus per ipsum.* Id est: vt faciat omnia necessaria ad salutem. O sua-
uissima verba, & omni consolatione plena. Non quidem posset
in festo amoris magis amatoriu[m] *[Mas amoroso]*, Euangelium recita-
ri. Et æquum erat, in aduentu Spiritus sancti, qui ipse amor est,
tam magnum amoris experimentum enarrari. Hic aduentus di-
uini huius spiritus deerat vt vere dici posset filium Dei (quantũ
in se erat) omnia necessaria ad mundi salutem fecisse, quia opus
fuit, vt omne quod hic cœlestis magister & docuit, & fecit pro
omniũ m.

Marc. 16.

Psalm. 44.

Ios. 2.

D. Bern.

Psalm. 53.

omnium salute, per vniuersum mundum prædicaretur. Ad hoc ¹¹ autem necessarium fuit venisse spiritum sanctum, vt discipuli Domini fortificarentur, & sic suum possent ministerium exercere. Cum ignem ascendere vultis subtus stipulas paleasque ponitis, deinde ligna minuta, deinde maiora: & sic paulatim vnum ab altero accenditur, & ignis fit. Hoc artificio Deus vsus est, qui, vt igne sui amoris accenderet ligna maiora, id est, reges, & imperatores mundiq; Monarchas, & summos illos mundi sapientes prius stipulas, minutissimasq; paleas cœpit accendere struemq; minutâ inflammare. Misit enim spiritum suum in figurâ ignis, qui illam sanctam familiam congregatam accenderet, congeriem, in quam, hominum abiectorum & pauperum: vt hi succensi mundum succenderent, atque conuerterent. Hodie illud Isaia: vaticinium adimpletum est: Consolabitur Dominus Sion, & consolabitur omnes ruinas eius: & ponent desertum eius quasi delicias, & solitudinē eius quasi hortum Domini: gaudium, & lætitia inuenietur in ea, gratiarum actio & vox laudis. Et subdit statim, bonū illud inde vniuerso mundo communicandum. Attendite (ait) ad me populus meus, & tribus mea me audite: quia lex à me exiet & iudiciū meum in lucē populorū requiescet. Vbi septuaginta interpretes transtulerunt: Consolabitur Dominus Sion, & omnia deserta eius ponet quasi paradisum Domini. Exultationem, & lætitiā inuenient in ea, confessionem & vocem laudis. Perpendite dilectissimi quas consolationes spiritus sanctus suis communicat: siquidem hic paradisus Domini vocatur. Classis magnis mercibus onusta, opus habet secundo vento, vt à portu discedat, vnde nauæ expectant secundum ventum & maximis precibus à Deo efflagitant. Sancti discipuli classis erāt coelestibus donis, & mercibus onusta, fide, scilicet, & Euāgelicis mysterijs, factisque Christi, potestate absoluendi à peccatis, & diuina sacramēta administrandi naues onustæ erant. Nunquā antea huius merces in terra visæ sunt. Erant in illo sacro coenaculo cētum viginti animæ, tanquā centū & viginti naues in portu, locupletior classis quæ vnquam visa est, quam eius Dominus Iesus Christus vita ipsa & sanguine emerat, vt naues illas exemplis, virtutibus fide, spe, & charitate patiētiaque oneraret. Sed vt merces tam pretiosæ, & eximix mundo prodesent opus erat eis secundo vento, qui illas è portu educeret. Vnde in Actibus Apostolorum

*simile.**Isai. 51.**simile.*

¹⁴ stolorum dicitur, quod erant perseuerantes vnanimiter in oratione postulantes: Emitte spiritum tuum & creabūtur. Tua Domine classis est, tuæ sunt merces, mitte ergo secundum ventū, qui eas foeliciter tranare faciat. Vnde Dominus ab eis discedens præcepit, ne sine hoc vento discederent. Et conuescens præcepit eis ab Hierosoly mis ne discederent, sed expectarent promissionem Patris, scilicet, aduentum spiritus sancti: quia nauis, quæ sine secundo vento discedit in periculo versatur, & eius iter minime proderit. Et ideo multi concionatores, multaq; conciones perduntur ob huius secundi venti penuriam: qui gratia est sancti Spiritus, & auxilium, quem illi sancti viri hodie copiosissime receperunt, à quo moti tanquam à validissimo & secundo vento per mare huius mundi nauigauerunt, fructumque vberrimum, quē ¹⁵ hodie nostris oculis cernimus, fecerunt. Quando quis aqua suffocatur ideò suffocatur, quia aqua, quam imbibit est impedimento ne aer vitalis intret, vt respiret, qua respiratione viuit. Peccata aquæ sunt quæ animam intrantia, impediunt ne Spiritus sanctus, qui aer viuificus earum est intret in eas: vnde huius aeris defectu pereunt. Et siquidem omnes hoc diuino spiritu viuimus, & illo egemus, magna instantia postulemus illum, nullum dantes locum his aquis execrandis, quæ eius ingressum impediunt. Clamemus cum Dauid. Emitte spiritum tuum, & creabuntur, & renouabis faciem terræ. Et notate, quia, vt significaret sanctus propheta illud, quod est impedimento, ne hic diuinus spiritus superueniat, & vt doceret nos, summis precibus à Deo postulare, vt suo auxilio illud obstaculum à nobis auferat, præmisit dicens: Auferes spiritum eorū & deficiēt, & in puluerem suum reuertentur. Duo Reges non itā bene regnum gubernant, sed vnus tantum, nec duo gubernatores rempublicam. similiter in regno animæ duo spiritus non se compatiuntur: alter spiritus carnis, Dei alter. Sed si volumus, vt spiritus Dei intret, carnis spiritus extrā mittatur necesse est: quia dixit Dominus: Non permanebit spiritus meus in homine, quia caro est. Ille caro dicitur, cuius anima carni subiecta est. Contingit vas preciosi vini apponi: & quia sapit picem, bibi non potest. Anima nostra carne inclusa est tanquam vinum cuppa, quæ quando rebus carnis indecenter affecta est, carnem sapit, nec Deus illam degustare potest: quia caro est.

*Act. 21**simile.**Psalm. 103.**simile**Gene. 6.**simile.*

est. Vnde David ait: Auferes spiritum eorum. Hoc est: Succurre 17
Domine, illis auxilium præsta, vt hunc carneum à se expellant
spiritum: & deficient, id est, desinent malos esse: sicut eodē psal-
mo dixit: Deficiant peccatores à terra, & iniquità, vt non sint,
scilicet, peccatores. Et addit: Et in puluerem suum reuertentur.
simile. Nonnulli sunt, qui in puluerem alienum conuertuntur. Cum vi-
detis proximum, aut vicinum è vita discedere, miramini: & sic
obstupefacti deinde bene viuere decernitis, tunc in alienum pul-
uerem conuertimini: at, quia vestram mortem non meditamini,
simile. sed alienam tantum, hoc bonum propositum statim deperit. Cō-
tingit vobis sicut auiculis solet euenire, quæ garriètes in viridi ar-
bore confident, superuenit auceps, soluit arcum & forte occidit
vnam, reliquæ verò exterritæ inde volitant, aerem circundant:
sed mox oblitæ redeunt & sicut ante confident, & garrere inci- 18
piunt. Non secus multis contingit, qui in rerum humanarum de-
licijs confident: soluit Deus arcum mortis, mittit sagittam, oc-
cidit vnum, reliqui sodales exterriti à malo statu surgunt. Sed
hic volatus parum durat: nam mortis mox obliuiscuntur, & vici-
ni mortui: & tanquam si nihil vidissent ad priora mala reuertun-
tur. Et hoc ita euenit, quia efficaciter in puluerem suum non fue-
runt conuersi, suam met ipsorum mortem non præmeditantes,
quod sicut ille heri ipsi hodie aut cras obire possunt: & si mors in
malo statu aduenit ibunt in supplicium æternaliter puniendi.
Alij sunt, qui nec etiam in puluerem alienum conuertuntur, nec
morte aliena terrentur. Sæpe contingit, vt cum latro ad furcam
ducitur præco clamat: Sic fit facienti, (*Quien tal haçe que tal pague:*)
simile. Alius è contra clamat, vç mihi, quia crumenam cum aureis quin- 19
quaginta mihi secauerunt. Quàm magna audacia, & temeritas
furis, qui quo tempore in furcam alter ducitur ipse furatur bur-
sam. De hoc miramini, & rectè, sed mirari magis te ipsum oportet,
qui idem ferè agis. Quando proximus tuus moritur, aut vi-
cinus executio est pœnæ pro Adæ furto inflictæ, quia mors pœ-
na est peccati: & quo tempore Ecclesiastici responsoria can-
tât, & funeralibus exequijs pro defuncto Deum orant, tunc in
ea, quæ non decent oculos tendis corde concupiscens, & cum
socijs funeris loquens de ieras ab illo, qui tali vel tali iniuria te
affecit vindictam laturum, & alia huiusmodi garruens. O diabo-
licam peruersitatem: ô dirâ impudentiam: ô minimū Dei timo-
rem:

20 rem: nam quo tempore pro peccato pœna proximo tuo infligi-
tur, tu denuo diuinam celsitudinem offendis, qui nec in pulue-
rem alienum cōuerteris, idè quæ prioribus peior es. Si ergo nos
præparare volumus, vt Spiritum sanctum recipiamus, in pulue-
rem nostrum debemus conuerti, nostrum obitum memoria re-
colentes. Memento homo, qui nunc prospera valetudine affe-
ctus & lætus me audis: veniet tempus, & sit ne hodie, an cras
ignoras, quando videas te in lecto iacere, hinc inde protensum,
& in manu cereum, rigidum mortis iaculum expectans: quando
duarum vna tibi sors continget, vel gløria perennis, vel æternus
ignis. Quæ si profunde consideres (esto saxum habeas pectus)
diuino tamen fauore adiutus, qui nunquam deest, peccatorum
tuorum dolorem & pœnitentiæ firmissimum propositum con-
21 cipies; & hoc erit, in puluerem tuū conuerti. Quicumq; ergo hoc
feceritis, quæ sequuntur, confidenter dicere poteritis: Emitte spi-
ritum tuum, & creabuntur. Dicetis: Nonne creati sumus? Dico,
quòd creare secundum Theologos, est ex nihilo aliquid facere: *Doct. in. 2*
& cum in peccato estis, nihil estis: quemadmodum Diuus Pau- *dist. 1.*
lus affirmat, dicens: Si charitatem non habuero nihil sum. Vn- *scot. 2. q. 3.*
de recipiendo Spiritum sanctū homo esse gratuitum recipit; & *D. Tho. 1.*
ita qui in peccato erat, cum nihil esset, recipiendo gratiam mul- *p. q. 45. ar*
tum est in diuina acceptatione. Ex quo subdit: Et renouabis fa- *tic. 1. 1.*
ciem terræ. Quis vnquam terram cum facie vidit? Ad hoc notā- *1. Cor. 13.*
dū est, q̄ sicut facies est, in qua pulchritudo hominis magis ostē- *Qualiter*
ditur, & eius perfectio ampliùs relucet, ita illud, in quo mundi *qui est in*
huius pulchritudo magis ostenditur, homo est: & idè dicitur *peccato ni-*
22 homo terræ, mundi quæ facies. Et dicere: Renouabis faciem ter- *hil fit de-*
ræ, est quæsi diceret: renouabis hominem dando illi spiritum *clarat Ma-*
tuum, facies illū nouam creaturam, qui antea senex, rugosus, de- *gist. in. 2.*
crepitus, macilentusque peccatis erat: hæc enim animæ sene- *d. 35. &*
ctus sunt. Nulla est decrepita senectus, quæ ita faciem ruget, & *Diuus Tho.*
deformet, corpusque debilitet, ac peccatum animā ipsam. Hæc *ibidem.*
est igitur deprecatio, qua Patrem misericordiarum profundè,
& deuotè precari debemus, vt nobis suum diuinum spiritū im-
pertia, & sua nos gratia adimpleat, cum qua gløria acquiritur:
ad quam nos perducatur Iesus Mariæ filius, Amen.

Feria. III. in Pentecoste

Concio Prima.

Dixit Iesus Phariseis: Amen, amen dico vobis, qui non intrat per ostium in ovile ovium, sed ascendit aliunde, ille fur est & latro. Ioan. 10.

VÆRI solet ratio, ob quam primam fœminam ex costa arcuata & retorta, non item ex osse recto Deus formavit. Cui responderi potest, ut in illo facto ostenderetur malum, & bonum, quod ex fœmina erat nobis prouenturum. Nam formans illam Deus ex osse arcuato, in hoc denotauit hominem occasione fœminæ à Deo retorquendum. Fecit Deus hominem rectum inquit Ecclesiasticus. At verò sicut virgula recta, quæ suam originem habet in terra, aliam verò extremitatem versus cælum, si magno pondere prematur, instar costæ arcuatur, duabus extremitatibus versus terram aspicientibus: similiter homo rectitudine originalis iustitiæ (habens originem in terra, de qua sumptus est) alteram extremitatem versus cælum habebat: quia absque eo, quod in terra moreretur in cælum transferendus erat. Itaque statim, ut in terra esse desineret, in cælo statim esse inciperet. Sed peccati pondere oppressus arcuatus est, instar costæ, ambabus extremitatibus in terra defixis manens: quia de terra formatus est, & in terram moriens conuersus fuit. Omnesque propter illam culpam pro parentis taliter relictis sumus, ut de nobis illud Dauidicum iure dici possit: Conuersi sunt in arcum prauum; quia de terra nascimur, & in terram imus per mortem, scilicet & quia mulier in causa fuit, ut sic torqueretur homo, huius facti prognosticum Deus ostendens, illam ex costa formavit. Etiam formavit illam ex costa Adæ, ut bonum, quod ex ipsa prouenturum nobis erat, præiunctius esset. Ex ipsa namque iusti, & prædestinati nascituri erant: quorum quisque arcus est triumphalis, & cæli quædam porta: illa namque costa fuit tanquam cymbria, & lignei arcus, quos arcuarij facere so-

lent,

4 lent, ut super ipsos veros & triumphales arcus fabricentur. Et *simile.*
in hoc sensu verba illa Hieremiæ intelligi possunt: Obstusce *Hiere. 2.*
scite cæli super hoc, & portæ eius desolamini vehementer. In quibus verbis cum cæli habitatoribus, qui erant Angeli conquerebatur, ubi ait: Obstusce cæli. Quasi dicerem ego: Obstusce ciuitas, idem esset, ac si dicerem: Habitatores huius ciuitatis obstusce. Etiam cum iustis terræ conquerebatur de iniuria magna, quam illi peccatores faciebant, in illo: Et portæ eius desolamini vehementer: id est, tristamini, & afflictione cordis vestri vehementissima in terram cadite. Itaque hic Dominus iustos portas cæli vocat: quemadmodum apud Matthæum peccatores inferni portas nuncupauit; ubi de firmitate Ecclesiæ suæ loquens, ait: *Matt. 16.*
5 Et portæ inferi non præualebunt aduersus eam. Planum quidem est infernum nec ferreas, nec ligneas portas habere: sed portas hic iniquos homines appellat, tam hæreticos, & infideles, quam peccatores, qui non sunt contenti mali sibi solis esse, sed alios euertunt; hæretici quidem suis falsis doctrinis, infideles suis erroribus, peccatores suis peccatis. Ideo quasi portæ, quædam sunt, per quas peruersi in infernum intrant. O infelices, & crudeles homines in tantam corruptionem dauenientes, ut summum bonum (cui summus amor & obedientia debetur) non solum offendere non formident, sed alios secum euertant, ut misere eos perdant: & quod peius est, nec considerant, neque sentiunt quid mali faciunt, ut remedium possint adhibere. De hoc *Hiere. 3.*
6 per Hieremiam grauissimè Dominus conqueritur, dicens: Facilitate fornicationis suæ contaminauit terram. Pensate verbum illud facilitate, id est, si peccant, ac si non peccarent, & tanquam si Deus non esset: unde prouenit homines se inuicem inficere, & terram immundam relinquere. De his portis dicit Dominus, quod non præualebunt aduersus Ecclesiam. Similiter boni portæ dicuntur, qui Deo famulari non contenti, toto conatu student, ut saluentur omnes, & Deo seruiant. De Magnete lapide *simile.*
dicitur, non solum ferrum ad se trahere, sed etiam ipsum ferrum eius contactu recipere virtutem, & trahere aliud ferrum. Ita diuinus ille magnes Iesus Christus non solum suos sanctos discipulos ad se traxit, verum etiam suo cælesti contactu elo-

P 2 quij

quij, & conuersationis, talem virtutem eis impressit, vt hac virtute sibi communicata innumeros secum homines attraxerint, in Dei cognitionem & amorem. Hæc est seruatorum Dei efficacia, & signum valde manifestum ab illo superno & cælesti magnetè Christo Iesu tactos esse, videlicet, famem, sitimq; insatiabilem habere, vt omnes sua sequantur vestigia in obsequiū summæ celsitudinis. O quam magnificè quamque ardentè Diuus Paulus hoc desiderio se teneri ostendit, dicens: Testis enim mihi est Deus, quomodo cupiam omnes vos esse in visceribus Iesu Christi, & hoc oro vt charitas vestra magis ac magis abundet in omni sciētia, & in omni sensu, vt proberis potiora, vt sitis synceri, & sine offensa in diem Christi, repleti fructu iustitiæ per Iesum Christum in gloriam, & laudē Dei. O mirabilia verba spiritu & efficacia plena. Obsecro fratres hanc sancti Apostoli exaggerationem notetis, qui ait: Amare illos in visceribus Christi, id est, aliquomodo cum illis visceribus, quibus illos Christus dilexit. Agitè dilectissimi, ab isto sancto Apostolo, & ab omnibus viris tam bonis, quam pijs, qui in hac sancta Ecclesia vixerunt, discite, qui ardentissimo desiderio vtilitatis proximorum exarserunt. Deumque deprecamini, det vobis linguam, & os, & efficaciam, vt proximis vestris prodesse possitis, quia omne hoc donum suum est, vt Sanctus Isaias ait: Dominus dedit mihi linguam eruditam, vt sciam sustentare eum, qui lapsus est lingua. Vbi septuaginta interpretes transtulerunt: Dominus dat mihi linguam disciplinæ, vt sciam quomodo oportet me loqui verbum. In eo, quod dicit: Dat, assistentiam Dei continuam denotat, quod nunquam fatigatur dare, sed semper dat, semper impertit, si homines bonis suis vti volunt. Nullo modo Respublica posset conseruari, si vnusquisque sibi soli laboraret. Si factor sibi tantum vestem insueret, si sutor sibi tantum calceos faceret, si negotiator sibi tantum mercaretur; si agricola sibi solum seminaret: ideo necesse est ad Reipub. conseruationem, vt alij alijs sibi-que laborent. Idem in Reipub. Christianæ conseruatione circa spiritualia fieri oportet, vt vnusquisque ita sibi laboret, quod simul alijs prodesse studeat. Quoniam, si vt contingit, artifex ditatur alijs laborando, multò magis in spiritualibus, anima ditior fit, vtilitati proximorum studens. Et vos, qui in virtutis studio nouelli, & tyrones estis semel & millies oro, & nomine Dei vobis

*Philipp. 1.**Isa. 51.**Simile.*

10 bis commēdo viris sanctis, & studiosis adherere curetis: quia lingua deest, verba non sufficiunt, quibus commoda, spiritualesque diuitiæ, que ex sancta cōuersatione & pio colloquio solent comparari. De Sancto Bernardino nostri ordinis fratre, lumine, & decore legitur, materteram, & amitam habuisse. Matertera hūc piū virum puerum & orphanum educauit: & hæc deuotissima erat sanctissimæ Virginis Mariæ matris Dei, à qua etiam puer deuotionem erga pijsimam cæli Reginam habere didicit, cuius intercessione plurima dona à Deo impetrauit. Alteram habebat amitam viduam sanctissimam octogenariam, podagra laborantem, cui sanctus & pius iuuenis obsequium præstitit in sua infirmitate vsque ad mortem. Et hæc venerabilis matrona deuotissima erat nominis sacratissimi Iesus. Iuueni verò tantam deuotionem in hoc altissimum nomen pia foemina impressit, quod meritò deuotus valde fuit huius sanctissimi nominis inter omnes, quos multo tempore habuit Ecclesia. Videte quales, quantasque deuotiones pius vir ab istis deuotis foeminis hæreditauit: vt intelligatis bonorum consortium, eorumque deuota conuersatio quantum prodest. Quod si vnusquisque horū virorum porta cæli dicitur, quanto potiori iure titulus hic Christo seruatori nostro optabitur, per quem omnes iusti tanquā per ostium cælum intrant? Optimè ergo in hoc sacrosancto Euangelio cum magna affirmatione dicit: Amen, amen dico vobis, quia ego sum ostium. Pro quo notandum vobis est, necessum esse vnusquemque; fidelium nosse, quod quæcūque bona possidet, & possidere sperat per hunc diuinū Redemptorem sibi aduenisse, & intimam ex hoc gratitudinem concepiat, in veroque amore se inflammet illius, per quem tot beneficia recepit. Nam, sicut omnes fide tenemus, omne bonum gratiam & gloriam à beatissima Trinitate nobis prouenit, tanquā ab origine & fonte, à quo cuncta bona procedunt: & ostium per quod hæc bona exeunt, Christus Redemptor noster est. Ideoque aspice Christiane vnū præmiorum, quod Pater æternus filio suo dilecto pro munere illorum triginta trium annorum seruitij, & laborum sibi oblatozum donauit, & in præmium magni thesauri, quem tibi comparauit est, vt illi hanc coronam, gloriamque tribuas, agnosceas omnia bona pro suis meritis tibi obtigisse. Vnde quoties peccatorum absolutio tibi impenditur, & cum sentis gratiæ Dei pignora ha-

S. Bernard.

bere, vel quando aliquo gustu, & spirituali consolatione affice-
ris, aut quouis alio beneficio: vult pater æternus, vt magna cum
gratiarum actione ante faciem eius procidas, & reuerenter co-
ram illo humiliaris: quia ipsa est fons omnium bonorum: si-
mulque gratias agas: quia hunc tibi nobilissimum redempto-
rem donauit, qui ostium est, per quod cuncta bona transeunt:
illumque adores, & tuæ salutis autorem agnoscas, quam suo
precioso sudore laboreque in sua sanctissima morte, & vita ac-
quisiuit, Et illi homines, qui hanc veritatem in suis visceribus
non plantant, nimis ingrati dicendi sunt, qui auferunt à bono
Iesu coronam, quam Pater æternus ei dedit, vt Diuus Pau-
lus fatetur dicens: humiliavit semetipsum Dominus noster

Philip. 2. Iesus Christus factus obediens vsque ad mortem mortem
autem Crucis. Propter quod & Deus exaltauit illum & do-
nauit illi nomen, quod est super omne nomen, vt in nomi-
ne Iesu omne genu flectatur cœlestium, terrestrium, & infer-
norum. Ne ergo dilectissimi hanc coronam, & honorem, quem
pater æternus illi donauit, ab eo auferatis. O Benedicant te An-
geli bonum nostrum, iustitia nostra: gratias flagellis tuis, gra-
tias spinis, gratias clavis tuis, Cruci tuæ gratias, morti tuæ
gratias, tibi gratias agamus, qui tam magno amore omnia
passus es, vt Patri obediens in redemptionem vermiculorum
terræ. Et quid mirum, ô mi Rex, ô mi Domine, quod Pater
æternus hanc tibi dederit coronam, ô peccatorum solatium? Si
Pharao gentilis & peccator cum esset adeò gratus extitit er-
ga Sanctum Ioseph, cuius consilio regnum Ægypti, in maxi-
ma quadam sterilitate saluatum est: (Nam, vt legitur, Pha-
rao Ioseph dixit: Ecce constitui te super vniuersam terram Æ-
gypti: tulitque anulum de manu sua, & dedit eum in manu
eius, vestiuitque eum stola byssina, & collo torquem auream
circumposuit, fecitque ascendere super currum suum claman-
te præcone, vt omnes coram eo genu flecterent, & præposi-
tum esse scirent terræ Ægypti:) si hoc fecit gentilis homo cum
alio homine, quid mirum, ô dulcis amor animarum, post-
quam veneris cum fame & paupertate tua, & nostram fa-
mem & paupertatem abstuleris, tuisque meritis tam copio-
sam, & superabundantem attuleris gratiam: quid, inquam,
mirum, si æternus pater hanc tibi gloriam, & coronam vo-
luerit

Gene. 41. ma quadam sterilitate saluatum est: (Nam, vt legitur, Pha-
rao Ioseph dixit: Ecce constitui te super vniuersam terram Æ-
gypti: tulitque anulum de manu sua, & dedit eum in manu
eius, vestiuitque eum stola byssina, & collo torquem auream
circumposuit, fecitque ascendere super currum suum claman-
te præcone, vt omnes coram eo genu flecterent, & præposi-
tum esse scirent terræ Ægypti:) si hoc fecit gentilis homo cum
alio homine, quid mirum, ô dulcis amor animarum, post-
quam veneris cum fame & paupertate tua, & nostram fa-
mem & paupertatem abstuleris, tuisque meritis tam copio-
sam, & superabundantem attuleris gratiam: quid, inquam,
mirum, si æternus pater hanc tibi gloriam, & coronam vo-
luerit

luerit rependere, vt omnes credant, diligant, & confiteantur te
verum Dei filium, adeò dilectum & nostri totius boni cau-
sam esse? Nunquid mirum pie pater, si omnibus tuis concio-
natoribus iubeas, vt prædicent hoc, & manifestent homini-
bus, hunc cœlestem Ioseph nostri totius boni autorem esse, &
quod in nomine eius omne genu flectatur? Laudent te ergo
ô æterne Pater millies centies millies omnes cœlestes Hierar-
chiæ pro amore, quo dilexisti nos dans nobis filium tuum: si-
quidem nos rustici, & elingues te laudare sicut decet nescimus.
Hunc etiam diuinum redemptorem collaudent, à quo tot bo-
na nobis promanauerunt & futura prouenire speramus. Hoc
Regius David rectè insinuauit, vbi pro eo, quod nos legimus,
Exaltabit mansuetos in salutem, Diuus Hieronymus vertit: Exal-
tabit mansuetos in Iesu, quia per Iesum est omnis nostra exalta-
tio. Et Diuus Paulus de ipso loquens ait: Quem proposuit Deus
propitiatorum, sine, vt alia lectio habet: Quem proposuit Deus
propitiatorum scilicet, pro peccatis nostris. Et credite, dilectis-
sime, si mundus hunc propitiatorum coram Patre æterno non
haberet, forsitan sæpe desolatus fuisset. Nam, dicite fratres,
quantò grauius peccant nunc homines, quàm illi, qui ante di-
luuium extiterunt? Et tunc vires dæmonis nondum erant ener-
uatae per Christi redemptoris nostri potentiam, necdum ianua
cœlestis patuerat, nec sacramenta legis gratiæ instituta, necdum
spiritus sanctus è coelo missus, necdum exempla cœlestis magi-
stri, martyrumque, & sanctorum floruerant, quibus homines ad
pietatem, & virtutem sectandam incitarentur. Et quod magis ob-
stupescendum est, adhuc Deus in cruce mortuus non fuerat, nec
tam dilucide amorem suum erga homines demonstrauerat, &
quanto odio peccatum prosequeretur: & tamen hodie tot
committuntur tyrannides, tot turpitudines tot iræ, tot cu-
piditates. Quare ergo Deus non destruit nos, qui post tot be-
neficia accepta tam abominabiles euasimus? Certè per hoc pro-
pitiatorum, quod astat coram beatissima Trinitate diuina iusti-
tia nos patitur, & longanimitate quadam ad poenitentiam
vocat.

Ecce quo iure Dñs dicat: *Ego sum ostium.* Et eos qui per ostium
hoc sanctam Ecclesiam nō intrant fures appellat. Illi autem non
intrant per ostium hoc, qui ad magistratus, præfulatusq; aspi-
rant,

rant, munus prædicationis exercent, sacramenta administrant, 19 non vocati, sed ambitu, & alijs motiuis indecentibus ducti. Vnde inferius subdit, dicens: *Omnes, quotquot ante me venerunt, fures fuerunt & latrones.* Nūquid Domine, Moyses & alij sancti Prophetæ ante te non venerunt: at hi non fures, sed sanctissimi viri extiterunt, quomodo ergo dicis, Quotquot ante me venerunt fures fuerunt & latrones? Dico omnes, qui ante me venerunt absq; eo quod misissem eos, sed ipsi proprio spiritu ducti venerunt, latrones esse. De quibus per Hieremiam dixit: Non mittebam Prophetas, & ipsi currebant, non loquebar ad eos, & ipsi prophetabant. At Moyses & reliqui Prophetæ, nō suo spiritu proprio ducti venerūt, sed à Deo misi & destinati. Et illos modo per ostiū intrare dicemus, qui gloriam Dei zelantes, & animarum salutis desiderio feruentes, hæc sacra munera exercent, in quibus per 20 maiorum obedientiā sunt constituti, aut canonica electione promoti. Hi nimirum tanquam veri imitatores summi pastoris Iesu Christi, omni cura & solitudine super ouium salutem debent inuigilare, & quid Dominus hic dicat attendere: scilicet, Ego veni, vt vitam habeant, & abundantius habeant. O benedictus glorificatusque sit talis Pastor, qui non vtcunq; contentus est vitam ouibus suis tribuere, sed abundantius vt haberent, curauit. Et ideo pro eis mori, & in cibum suum sacratissimum, dedisse corpus, non satis ei fuit, sed insuper suum diuinum spiritum cum plenitudine donorum eis misit, quibus naturæ nostræ damnā mirificè repararētur. Quod multis retrò seculis prophetauit Baruch, dicens: Sicut enim fuit sensus vester, vt erraretis à Deo, sic 21 decies tantum conuertentes quæretis eum. O mirificum promissum, quod tam copiosè hodie impletum est. Si aliquis attentè voluerit considerare, quanta cum affectione & cura, quanto cum feruore & diligentia huius seculi homines ad honores anhelant, diuitias quærent, voluptates affectant, ad regna aspirāt, & imperia, potestates, & dominationes ambiunt: si in memoriā voluerit reuocare illos Annibales, Cæsares, Alexandros, & reliquos mundi Principes, & Monarchas, quot labores perpessi sunt, quibus se periculis exposuerunt, vt seculi res obtinerent, ei forsitan sufficere videbitur, si aliquis Deum quæreret illo ardore, cura, solitudine & animi anxietate. At Sanctus Prophetā nobis decies tantum, scilicet, feruore quæremus Deum dicēs:

Decies

22 Decies tantum conuertentes requiretis, nempe dona cælestia illorumque datorem. Eum dicit, id est, Deum. Ea est diuini spiritus vis, & virtus, vt ita clarificet, inflammet, fortificet, accendatque in rerum supernarum amorem cor, in quo habitat, quod superet, & multis numeris excedat omnes ambitiosos, auros, voluptatum amatores, omnes denique amore seculi ebrios. Quænam (dicite mihi) cupiditas, aut diligentia hominis cuiuscunq; mundani æquari potest cum illo Diui Pauli feruore? Quisnam vitæ, honoris, voluptatis ita avidus fuit, ac vnus Laurentius, Vincentius, & alij Martyres quamplurimi mortem concupierunt? Quam sitim Sanctus Ignatius habebat, cum ad bestias damnatus dilacerandus ab eis dicebat: O fœlices bestias, quæ præparantur mihi, quando venient? Quando 23 emittentur? quando eis licebit frui carnibus meis? quas ego opto acriores fieri, ne fortè, vt in nonnullis fecerunt, timeant contingere corpus meum: quin etsi cunctabuntur ego vim faciam, ego me ingeram. O admirabilem martyris fortitudinem, & aliorum similiter, qui in Ecclesia sancta fuerunt. Et vnde tanta vis in cordibus carneis, nisi ab hoc diuino spiritu promanasset? Ideoque in vehementis specie ventise dedit, vt in hoc significaret quantam vim in humanis cordibus inferre debebat, & ea rapere, & in amorem pietatis iustitiæque tollere. Etiam dicitur in hoc admirabili aduentu repletos omnes fuisse Spiritu sancto, quod maxime necessarium fuit: nam ad nauigandum contra aquæ cursum, opus est vento vela adimpleri, vt rapido aquæ motui possint resistere nauigantes. Et quoniam 24 Sancti Apostoli mundi mare contra cursum sensualium motuum nauigaturi erant, necessum fuit suæ voluntatis vela hoc diuino aere adimplerentur. Accipiter quando soluitur, vt prædam capiat, fortè ita satur dimitti poterit, vt nunquam ad aucupis manum reuertatur. Volens Deus spiritus sanctorum Apostolorum ab amore mundi timoreque dissoluere, suo diuino spiritu ita eos refecit, & gustibus spiritualibus saturos dimisit, vt nunquam ad mundi manum redirent. Vas fictile si 25 vacuum ad ignem applicetur, facile fragitur, non item si plenum sit, imò conseruatur. Similiter, quia vasa hæc Apostolica ad ignem tribulationum erant applicanda, repleti sunt omnes Spiritu sancto, ne impatientia frangerentur. Tot siquidem

P 5 effectus

Hier. 23.

Baruch. 4.

S. Ignat.

Simile.

Simile.

Simile.

effectus hoc diuinum donum operatur, assidue à Domino postulemus, nobis impertiat illud: nos autem corda nostra preparamus per veram poenitentiam ad illud recipiendum, vt hoc spiritu ditati indies abundemus in virtute & gratia, quousque perueniamus ad gloriam: ad quam nos perducatur Iesus Mariæ filius, Amen.

In eadē Feria. III. in Pentecoste Concio Secunda.

Amen, amen dico vobis, ego sum ostium. Ioan. 10.

Isa. 33.

SANCTVS Propheta Isaias de mundi reparatione loquens, postquam singularia dona, quibus sancta Ecclesia ditanda erat, enumerauit; huius rationem reddit, dicens: Dominus enim iudex noster, Dominus legifer noster, Dominus Rex noster, ipse saluabit nos. Vbi septuaginta interpretes transtulerunt: Dominus Iudex noster, Princeps noster, Dominus ipse saluabit nos. Tot nominibus sanctus Propheta Christum Redemptorem nostrum appellans Spiritu sancto illustratus in hoc significare voluit, ipsum ostium futurum, per quod omnia bona ad nos debebant intrare. Et alibi idem Sanctus Propheta, vbi nos legitimus: Brachia mea populos iudicabunt, septuaginta interpretum translatio habet: In brachio meo gentes sperabunt. Brachium æterni Patris suus vnigenitus est filius, in cuius meritis spes gētis saluandæ fundatur. Si quis ab Hispali ad insulam, Sanlucar in nauicula per terram transire vellet, quanuis optimos haberet remos, frustra esset, quia nauicula super terram sita nulla vi posset moueri: at si nauicula in aquam mitteretur, prospero vento, vi, velo, & remis facile finem optatum ille consequeretur. Omnes ad illam cælestem ciuitatem peruenire optamus. Nauicula ergo, qua vehi debemus, bonum opus est; remi, quibus remigare debemus sancti affectus, bonaque desideria sunt. Quod si nauicula hæc in terra sistitur; hoc est, si opus hoc solum in humana virtute

Isa. 51.

simile.

3 & proprio merito innititur, nullo modo illuc peruenire poterimus. At nauicula hæc boni operis in flumine meritorum Christi innixa, & flante aura diuini spiritus (sua inquam gratia) voluntatis velo, cum sanctis desiderijs, & deuotis affectibus remigantes, facili negotio hunc beatum finem consequi poterimus. Ideo ait: In brachio meo gentes sperabunt. Hoc ipsum idem Propheta significauit alibi, dicens: In vmbra manus suæ *Isa. 49.* protexit me: vbi septuaginta interpretes plus declarant, qui transtulerunt, sub protectione manus suæ abscondit me. In quo denotatur, quemadmodum per merita huius diuinæ manus (qui filius est, contra potestatem dæmonum protegimur, virtutemque adipiscimur, cum qua ex omnibus aduersis, quæ nobis in huius vitæ via se offerunt victoriam reportamus.

4 Ex quo infertur quanto iure hic summa veritas dicat: *Ego sum ostium: & infra, Per me si quis introierit saluabitur, & ingredietur, & egredietur, & pascua inueniet.* O felices illos, qui nunc intrant per ostium hoc fide, charitate, & obedientia; quia hi pascua inuenient, postquam interius clara diuinitatis visione, & fructione intrauerint, & exterius exeuntes, quod est humanitas Christi, in qua singulare, ac cæleste gaudium accidentale reperient. De quolibet horum Ecclesiasticus inquit: *Eccl. 1.* Omnem domum illius implebit generationibus, & receptacula à thesauris illius, scilicet, sapientiæ. Tanquam Pater cum filio coniugato rebus necessarijs & utensilibus domum adornat, qui etiam angulos, & receptacula eius, supellectile adimplere vellet; & postquam omnia referta habet, vbi amplius reponat, quærit: sic æternus misericordiarum Pater domum bonis refertam instruit iustis in cælis: & optat (si dici potest) aliquod esse vacuum meritorum capax, quod magis ac magis reciperet. Obsecro fratres per immensam Dei bonitatem consideretis, quam è diuerso miseris dānatis in inferno positus continget, qui quoquo se vertat, circumdatos tormentis & dæmonibus se inuenient. O miseram sortem, o miserum statum, liberet nos à te Deus, pro sua infinita clementia. Studeamus ergo dilectissimi per illud vitæ ostium intrare; quia modo patet, & vt intremus, inuitamur. Ne forte sicut virginibus fatuis nobis etiam claudatur, timeamus, & cum pulsauerimus nobis etiam sicut eis respondeatur: Nescio vos. Existimo, quod propter hæc verba, *Ego sum ostium, hodie sancta Ecclesia nobis* hoc

Isai.6.

hoc Euangelium proponit, ut nobis significaret, si Spiritus sanctus hodie super fideles descendit, fuisse propter merita huius cælestis Redemptoris: ille namque ostium fuit, per quod etiam hoc ineffabile donum nobis fuit communicatum. Cùm sanctus Isaias tot revelationes à Deo recepisset, ait: Væ mihi, quia tacui, quia vir pollutus labijs ego sum. Quasi in hoc significare volens, se idoneum non esse ad loquendum tam profunda mysteria. Ad quem Seraphim descendit, qui calculo ignito, quem ex altari forcipibus tulerat labia eius mundavit: qui postquam mundatus est igne, illo statim se Deo obtulit, dicens: Ecce ego, mitte me. In hoc figuratum est, hoc altissimum mysterium, quod in hac sanctissima festiuitate celebramus. Nam cum sancti Apostoli magnas reuelationes ex ore diuini præceptoris sui recepissent, & cum minus idonei essent ad illa hominibus prædicandum, calculus ignitus charitate (qui est Spiritus sanctus) venit forcipibus apprehensus qui combussit illos ab imperfectionibus mundanis, eosque præparauit, & ministros idoneos fecit sui sancti Euangelij, ut illud per mundum vniuersum prædicarent. Hæ forcipes sanctissima Christi humanitas sunt, ex corpore & anima composita. Hic calculus his forcipibus allatus est: quia propter merita huius sanctissimæ humanitatis Spiritus sanctus descendit, ut mirabilia in hominibus operaretur, & tantam in verbis efficaciam haberent, ut tot millia animarum ad fidem sancti Euangelij conuerterent. Inter eos, qui apud sacram Scripturam Christum Redemptorem nostrum clarius figurasse leguntur, vnus est Iosue, qui in operibus, & etiam in nomine Christum Dominum figurauit. Hic enim primus esse legitur, qui Iesus nomine appellatus est: qui etiam populum Israel in terram promissionis introduxit: Iordanem sicco pede transiit. Ad hæc Hierico ciuitate ingressum impediens, mirabili modo eam expugnauit. Non machinis muralibus, nõ tormētis bellicis, nõ munitionibus, nõ vi & armis, sed clangore buccinarum, strepituque hominum solo equata fuit, & muri Hiericuntini ceciderunt. Vbi etiam Iosue sub granibus pœnis & censuris iussit, ut nullus aliquid ex Hierico spolijs attingere auderet. O rem mirabilem, quam dilucide mysteria Saluatoris nostri Iesu Christi hic figurata apparēt. Hic namque diuinus dux populum suum per Iordanem vitæ huius traduxit

9 traduxerit pede sicco, absque eo, quod delicijs, voluptatibus, honoribus, cupiditatibus, negotiationibus huius seculi intingetur. Vnde Apostolus dicebat: Hoc itaque dico fratres, tēpus breue est: reliquum est, ut qui habent uxores, tanquam non habentes sint; & qui emunt, tanquam non ementes sint; & qui viuuntur hoc mundo, tanquam non vtantur: id est, quod in medio aquarum quasi in sicco sint absque eo, quod inquinentur, aut madescant. Hinc Regius David: In flumine pertransibunt pede, ibi lætabimur in ipso. Per flumen vitæ huius veri ducis Christi milites transeunt pede sicco. At ibi, id est, in vita futura lætabimur in ipso, in illo infinite dulcedinis mari immergemur. O immensa suauitatis pelagus, quando erit, ut lætemur, refocillemur, & immergamur in te: ibi lætabimur in ipso. Illa verò victoria, quæ ab Hierico reportata est, ex eo quod ingressum terræ promissionis impediens, planè significauit victoriam ex dæmonis monarchia adeptam, quæ non armis nec gladijs consecuta est, sed præconijs, & vociferationibus diuinis, quas Sancti Apostoli ediderunt, quasi tubæ vehementes per totum vniuersum resonantes. Muri Hierico ceciderunt, id est, Imperatores, Reges, Principesque terræ; coram arca foederis, quæ sanctissima Christi humanitas est: vnde solo æquata idololatria remansit, vanitas occubuit, & pompa mundana, & omni Christiano interdictum est, ne quid spoliolum Hierico sibi seruet. Cauete dilectissimi, ne quod Dominus prohibuit ab hoc sæculo desumi vobis vsurpetis, cuiusmodi sunt iniuriarum vindicta, delectatio carnalis, & turpis, & reliqua quæ in præceptis Euangelicis, sub æternæ damnationis poena sunt interdicta. Ecce quo pacto mundus debellatus victusque fuit. O rem mirabilem, quod cum sancti Apostoli res tam difficiles docerent, tanta affectione omnes illorum doctrinam receperunt, ut pro illarum rerum fide & amore nonnulli lapidati, alij adusti, alij verò trucidati sint, quidam verò innumeris affecti supplicijs, quæ cū magno gaudio, & cordis lætitia perpessi sunt: talis ac tantus amor crucifixi in animabus suis accensus erat. Rectè David: Dominus dabit verbum Euangelizantibus virtute multa. Nusquam tot hominum conuerterentur, nec talis immutatio in eis fieret, nisi Spiritus sanctus per os illorum sanctorum virorum loqueretur, & audientium corda iatus moueret atque disponderet. Rectè quod per Hieremiam Dominus dixit hic adimpletum

*2. Cor. 10.**Psal. 65.**Psal. 67.*

exercitium, & celebrent festiuitatem tabernaculorum. Et erit 18
 qui non ascenderit de familijs terræ ad Hierusalem, vt adorent
 Regem Dominum exercituum, non erit super eos imber. Mira
 lex, nec minus mira eius comminatio videri debet. Quasi vide-
 tur enim velle Dominum legis antiquæ ceremonias reuiuifce-
 re, quæ iam per aduentum filij Dei abrogatæ sunt. Deinde mi-
 rum est, quòd omnibus antiquis festiuitatibus relictis, vnam tan-
 tum integram remanere velit, festum, scilicet, tabernaculorum.
 Hoc argumento planè docet nos Sanctus Propheta literam oc-
 cidentem fugere: litera enim occidit, spiritus viuificat. Festum
 tabernaculorum, vt in Exodo patet, fuit institutum, vt filij Is-
 rael memoriam facerent de illis quadraginta annis, quibus per
 desertum peregrinati sunt, sine domibus, & locis proprijs in ten-
 torijs habitantes. Et festum hoc (cum reliquis, quæ sepulta & abo- 19
 lita sunt quantum ad literam) vult Dominus, quòd secundum
 spiritualem sensum à fidelibus celebretur: vt quemadmodum
 quadraginta annis peregrinati sunt; ita & nos per totius præsen-
 tis vitæ tempus peregrinemur, vsque ad illam cælestem patriam,
 & cognoscamus natos non fuisse in hoc mundo, vt corda nostra
 hic figeremus, sed tantum vt in cælum faceremus iter. Ad hoc vi-
 ta, mors, & omnes creaturæ nos inuitant, quæ excellentiam sui
 creatoris docent, vt illum solum quæramus. Et cum verum sit
 Spiritum sanctum pluuiam dici; & ita David vocat eum dicens:
 Pluuiam voluntariam segregabis Deus hæreditati tuæ, dicit mo-
 do Propheta Zacharias super illos, qui ita non viuunt, nec festum
 hoc tabernaculorum in spiritu celebrant, sed eis tantum res ter-
 renæ curæ sunt, hæc cælestis pluuiam non descendet, quæ fertilem 20
 reddit animam, & sitim malorum affectuum extinguit. Non
 erit (ait) super eos imber. O terribilem comminationem, & se-
 uerissimam, legis huius transgressoribus infligendam: quia sine Spi-
 ritus sancti gratia, quid aliud anima erit, quàm vitiorum lucus?
 Propter quod nomine sanctissimæ Trinitatis adiuro vos fratres
 omni studio & efficacia, corda vestra à deordinato rerum terre-
 narum amore dimouere studeatis, & tanquam peregrinos hic vi-
 uere, illud semper Apostoli dictum memoria recolentes: Non
 habemus hîc ciuitatem permanentem, sed futuram inquirimus.
 Vbi ponderare debetis verbum, inquirimus, in quo denotatur
 cura & sollicitudo nimia, cum qua rem ad eò necessariam debe-
 mus

Exod. 23.

Psal. 67.

Hebr. 13.

21 mus aggredi: qua dispositione preparati spem habeamus super
 nos hanc Spiritus sancti pluuiam descensuram, quæ est sua diui-
 na gratia, cum qua adipiscemur gloriam, ad quam nos perducatur
 Iesus Mariæ filius, Amen.

I N F E S T O S A N - ctissimæ Trinitatis Con- cio Prima.

*Data est mihi omnis potestas in cælo, & in terra.
 Euntes ergo docete omnes gentes, baptizantes
 eos in nomine Patris & Filij, & Spiritus sancti.
 Matth. 28.*

MYSTERIA Fidei nostræ sanctissimæ
 sunt ad eò excelsa, recondita, & à lumine no-
 stri naturalis intellectus ita semota, tamque
 secundum Dei mensuram præscripta, quod
 absque vlla proportionem humanam facile fa-
 cultatem superant. Propter quod lumen na-
 turale Deus in anima plantaret necessarium
 22 fait, quòd dignoscere, proportionarique tantis mysterijs posset
 nostrasque voluntates afficere, quòd etiam intellectus captiuare-
 tur in obsequium fidei, illorum, quæ nullatenus proprijs viribus
 adipisci potest. Vnde Apostolus de hoc supernaturali dono lo-
 quens ait: Deus, qui dixit de tenebris lucem splendescere, ipse il- 2. Cor. 4.
 luxit in cordibus nostris ad illuminationem scientiæ claritatis
 Dei in facie Christi Iesu. Id est, ille omnipotens Deus, qui solo
 verbo dicens, fiat lux, effecit, vt in medio tenebrarum, in quibus
 mundus situs erat, lux oriretur, has tenebras fugans, dans creatu-
 ris distinctas formas, cuiuslibet secundum suam naturam, idem ip-
 se Deus suamet infinita potentia aliam excellentiorem lucem
 produxit, nempe fidem, vt hac fidei luce mentes nostras illustra-

Heb. II. leg.
Chrysostom.
de fide spe &
charitate to.
4. Cyrillum
lib. 4.
Thesaur. c. 91

simile.

Deut. 4.

Matth. II.

Rom. I.

Sap. 13.

ret, & diuina mysteria perciperent, quæ lumine naturali conse-
qui non possunt. Et alibi fidem definiens ait: Fides est substantia
rerum sperandarum, argumentum non apparentium. Hoc est, fi-
des est lux, singulare spiritus sancti donum in anima infusum:
quæ lux ita intellectum illustrat, ut sine miraculo, aut humana ra-
tione, omnibus, quæ à Deo reuelata, & ab Ecclesia proposita sunt
ad credendum assentire faciat. Et donum hoc inter alia spiritus sancti
primum est: quod tanta efficacia, & firmitate hic diuinus spiritus
in anima fidei imprimit, ut quanuis propter peccatum reliqui vir-
tutis habitus perdantur fides & spes remanere solent. Veluti si à
radice arboris nouella germina tollantur, iterum atque iterum
germinat: sed toties mutilari potest, ut exiccetur penitus, nec
amplius germinet: similiter quanuis aliarum virtutes semel & sæ-
pius ab anima depereant, ipsa tamen fide illustrata remanet. At
toties contra id, quod lex præcipit homo facere poterit, ut in pœ-
nam suorum delictorum contingat illam Deum à peccatore au-
ferre. Hoc supplicium minatus est Moyses Hebræis dicens:
Cauere ne obliuiscaris pacti Domini Dei tui, quia derelinquet te Deus
ut seruias dijs, qui hominum manu fabricati sunt ligno, & lapide.
Nos ergo ne similem pœnam incurramus formidemus. Hoc tamen
fidei donum celeste maxime faciamus, per quod (ut dixi) noster intel-
lectus præparatur, & ad diuina mysteria credenda adiuuatur: quo-
rum omnium sanctissimæ Trinitatis arcanum fundamentum est: quomo-
do Deus cum in essentia simplicissimus sit in Personis sit Trinus,
Vnde Dominus ait: Nemo nouit filium nisi pater, neque patrem quis nouit
nisi filius, & cui uoluerit filius reuelare? Ex quo fit manifestum, my-
sterium hoc, scilicet, Deum esse Patrem, Deum esse filium, Deum esse spiritum
sanctum, à nemine cognosci posse proprio ingenio, nisi per diui-
nam reuelationem. Non dixit: Nemo nouit Deum, nisi Pater, quoniam
naturalis lumine Deum esse homo adipiscitur: quod D. Pauli testi-
monio comprobatur: inuisibilia ipsius à creatura mundi per ea, quæ
facta sunt, intellecta conspiciuntur, sempiterna quoque eius virtus
& diuinitas. Et Sapiens ait: Amagnitudine speciei & creature co-
gnoscibiliter poterit eorum creator uideri. Id est, ex omni visibili
creatura scala fit, per quam in unius Dei cognitionem ascenditur. Ad
hoc notandum uobis est, quadruplicem esse creaturam. Quædam crea-
turarum solum habent esse: aliarum esse & uiuere: aliarum esse, uiuere, &
sentire: aliarum uero esse, uiuere, sentire, & cognoscere. Ecce quadru-
plex

6 plex scalæ gradus. Prioris ordinis sunt lapides, metalla, Planetæ,
corpora celestia &c. Secundi gradus sunt plantæ, herbæ, arbo-
res. Tertij generis sunt animalia. Quartij & ultimi sunt homines.
Nunc ergo dicite, quis harum creaturarum naturas ita limitauit, ut
ab uno ad alium gradum transire non possent? Et quis nam hæc
tria inter se tam discrepantia, nempe esse lapidis, uiuere plantarum, sen-
tire brutorum in tanta conformitate uniuert in homine? Nunquid
homo quod habet sibi ipsi dedit? Se ipsum aliquibus creaturis su-
periorum fecit? Minime. Sed planum est alium sui opificem & guber-
natorum habere, & rerum omnium etiam conditorum, qui summa provide-
tia cuncta gubernat. Hunc uero omnium opificem, unum & non plu-
res esse constat. Quoniam et si creaturæ multæ diuersæque sint, om-
nes tamen de minore ad maius ascendunt unio ordine: quia omnes
ad unitatem tendunt: quæ unitas ordinis, unicum ordinatorum esse de-
monstrat. Nam uti fieri posset res adeo inter se contrarias, cuiusmo-
di sunt ignis & aqua, calidum, & frigidum in unum copulari, & summo
pacis federe cohabitare, nisi hoc ab uno ordinatore, simul & condi-
tore promanasset? Illud uero unum ad quod isthæc omnia ordinan-
tur est homo. Ergo non conuenit, ut cum natura rerum creatarum (cum
sint diuersæ) ad unam naturam meliorem, qualis est humana tendat, ut
ista, quæ melior est, tendat ad plures naturas perfectiores, tanquam
ad diuersos fines. Omnes namque creaturæ ad unitatem tendunt, & ho-
mo ad diuersitatem (quod est peius) tendere deberet? Minime gen-
tium. Nam tendere ad unitatem, est tendere ad esse bonum, perfectum, & conser-
uationum: sed tendere ad diuersitatem est tendere ad diuisionem & destru-
tionem. Ergo sola una natura est, scilicet, creatoris, ad quam homo tem-
dit. Hoc est, quod gradatim per creaturas ascendendo adipiscitur. Tul-
lius Cicero de Natura Deorum refert tyrannum quendam Sicilianum Hiero-
nem nomine à Simonide Græciæ sapiente quæsiuisse. Quidnam ef-
set Deus? A quo Philosophus tres dies postulauit, ut rem decerne-
ret. Quo termino finito, triginta amplius postulauit, deinde se-
xaginta, & sic numerum in terminis multiplicabat. Ad quem tyrannus
indignatus ait, quare ei illuderet? Cui Simonides: Non ut deci-
piam facio, o Hiero, sed, quia Deus res tam magna sit, ut quo plus
in ipsam, de ipso cogito: minus mihi menti, quod de illo dicam
suppetit. Et Pythagoras dicebat de Deo loqui sine Deo non pos-
se inuenies in hoc de re tam eximia absque suo peculiari auxilio,
& numine agi non posse. Ex quo patet quanta Philosophi de Deo

Cicer. I. de
nat. deorum,

Q 2

cognitio-

cognitionē habuerint. Sed inquit Apostolus ibi: **Cūm Deū cog** 9
nouissent, non sicut Deum glorificauerunt, aut gratias egerunt:
sed obscuratum est insipiens cor eorum. Euenit illis [*Lo que suele
acontecer a los que juegan a la gallina ciega.*] Vnus eorum velatos ha-
bet oculos, alter manibus inuicem exploris strepitum facit. Cu-
ius strepitu & sono cæcutiens velatus hinc inde vagatur, & gy-
rat non inueniens vbi sonus fuit factus. Similiter Gentiles illi re-
ctē vocem audierunt, vniuersalemque rerum conditorem noue-
runt: sed quia illum sicut decere cognouerunt, nec dilexerūt, nec
glorificauerunt, obcæcatus fuit intellectus eorum, suis passioni-
bus affecti; qua cæcitate vacillantes in diuersa ferebantur. Alij
ad solem ibant existimantes illum esse Deum, alij lunam Deam
confitebātur, alij astra &c. hoc in pœnam suorum peccatorum:
quia non sicut Deum illum glorificauerunt, aut gratias egerunt, 10
Quod autem ratione naturali (sicut diximus) obtineri non po-
test est, hunc vnum Deū Trinum esse in personis. Vnde Diuus
Dionysius lib. de diuinis nominibus ait: Impossibile est nobis
lucere diuinum radium, nisi in veritate sacrorum voluminum
circumuelatorum. Hoc est, impossibile est nos habere notitiam
in Deo esse processiones, nisi per sacram scripturā edoctos, vbi
hæ veritates velatæ sunt cognoscendæ. Dicit diuinum radium
ad denotandum, vnum inter ea, quæ mysteriū sanctissimæ Tri-
nitatis magis repræsentant, solem esse in sui radij productione.
Et Beatus Damascenus lib. 1. orthodoxæ fidei illum igni compa-
rat in lucis productione, & caloris, qui est soli valde similis. Et
idem Dionysius de cœlesti Hierarchia ait, inter omnes visibiles
creaturas solem esse, in quo Deus magis relucet, & ostenditur. 11
Manifestatur enim in sole Dei immensitas, cum omnia sol re-
pleat lumine, omnia circuit, & visitat. Ostenditur Dei æterni-
tas visa duratione solis, qui post tot annorum millia absque vlla
alteratione idem permanet. Et sicut sol generat ex se radium, ita
pater generat filium. Et sicut sol produciendo radiū non est prior
radio: ita pater producendo filium nō est prior filio. Et sicut sol
semper generat radium semperque radius est genitus; similiter fi-
lius à patre est genitus, & filium semper pater generat. Et sicut
sol nunquam à radio separatur, nec radius à sole: ita nūquam à fi-
lio pater separatur, nec à patre filius. Et sicut à sole & radio produ-
citur calor: ita à patre & filio procedit Spiritus sanctus. Ecce er-
go, de

simile.

Dion. de diu.
nom. c. 1.Damas. li. 1.
ort. sc. c. 9.Dion. li. 3. de
cœl. Hier.

12^{go}, de quo radio. D. Dionysius loquitur in his verbis dicēs: Impos-
sibile est lucere nobis diuinū radiū. &c. Præterea inquit, Huius
diuini radij cognitionē habere nō possumus, nisi per doctrinam
reuelatā sacræ scripturæ, & hoc sub fidei velamine. Et quod D.
Dionysius velū dicit D. Paulus speculum appellat dicens: vide- 1. Cor. 13.
mus nūc per speculū. Quando quis visum obtusum habet, vt scri- simile.
pturā ex minutis characteribus perlegat, cōspicilia ponit, quæ vi-
sum iuuāt, & literas cōspicuas reddūt; & sic recte legitur scriptu-
ra, quæ antea ab illo legi nō poterat. Sacra scriptura maximis my-
sterijs est referta; visus autem animæ nostræ ad illa intelligenda
nimis debilis est: necessaria interim est fides, quæ instar speculi,
& conspicij visum animæ iuuat fortificetque, vt ea consequa-
tur. Vnde Isaias secundum translationem septuaginta interpre- 13
tum ait; Si non credideritis non intelligetis. Sed notandum tres
esse speculorum differentias. Quædam sunt specula, quæ turpi-
ter res repræsentant; qualia sunt specula ferrea, aut ex chalibe
[*De Azero*]. Alia sunt, quæ plures facies repræsentant, cum re-
vera vna tantum sit. Alia res sicut sunt repræsentant. Simili-
ter tres sunt credendi differentiæ. Hæreticorū modus credēdi est
instar speculi ferrei [*De Azero*] quod repræsentat illis Deus rudi-
ter, & nō sicut ille est. Quidā enim illorū credunt, quod sicut in
Deo nō est amplius, quā vna essētia, ita nec amplius, quā vna
persona. Alij existimant, quod sicut in diuinis tres sunt personæ
ita tres sunt essentiæ. Alij credunt Spiritū sanctum non esse Deū
sed creaturā. Alij quanuis Deum esse fateantur, tamen à filio pro-
cedere negāt, sed solū à patre. Alij putant Christum verū corpus 14
nō habuisse, sed phantasticū. Quidam purū hominē & nō Deū
esse dicunt. Ecce quā ruditer diuina mysteria his miseris homi-
nibus repræsentantur. Hi per speculum [*De Azero*] vidēt. Specu-
lum verò quod plures facies repræsentat cum nō sint plures quā
vna, est modus credēdi gentiliū, quibus repræsentat plures Deos
esse, cū vnus sit tantū. At verò speculū, quod res sicut sunt repræ-
sentat, est fides sanctę Ecclesię catholicę, quæ nobis Deū sicut est
repræsentat. Hoc speculo ante animæ nostrę oculos posito cerni-
mus in sacris literis huius diuini radij mysteria. Lumine naturæ
recte adipiscimur, quod Deus vnus est, & intelligit, & quod
amat; quia intelligere, & amare perfectiones quædā sunt. Perfe-
ctiones autē omniū creaturarum sunt à Deo. Etiā lumine naturę
Tom. j. Q3 cog-

cognoscitur, intelligere, & amare Dei non esse sicut nostrū: nam in nobis est accidens quoddam extrinsecum: quia cum volumus nunc operari, modo non operari possumus: cæterum in Deo nullum est accidēs. Vnde suū intelligere, suum amare, & sua essentia idem sunt: quapropter non potest non semper intelligere, non semper amare, &c. Etiam lumine naturæ adipiscitur, quod illud, quod producitur differt ab eo qui producit illud. Et ipso facto, quo aliquid producitur, à reproducēte quodā modo differt, atq; opponitur. Super hæc ergo principia, quæ lumine naturali obtinētur, lumē fidei ascendit, creditq; quod intelligendo seipsum Deus format in suo intellectu quādam suimet imaginē. Sicut vobis contingit, quoties rem aliquā consideratis imaginem intra vos illius rei cognitæ formatis: similiter Deus intelligendo se, suimet imaginem format. Et quia intellectus Dei est infinitus, & sua essentia infinita, illam intelligit essentiam quantum potest intelligi. Et quandoquidem illa infinite potest intelligi, eam sic infinite intelligit: vnde notitiam infinitam producit. Quæ notitia infinita est substantia; & cum sit infinita substantia, est intellectualis. Et cum sit substantia infinita, & intellectualis est persona: cum vero sit persona à patre producta, est similiter à patre distincta. Et hæc persona à patre distincta per intellectum producta dicitur filius. Hic pater, & hic filius cum eiusdem essentia sint, habent vnā & eandem infinitam voluntatem; & illam infinitam essentiam diligunt quantum ipsa diligere potest. Illa amari potest infinite; & ita illam infinite amāt, & amorem producunt infinitum; qui amor cum sit infinitus est essentia. Essentia cum sit infinita est intellectualis; & cum sit essentia, infinita, intellectualis est persona, & hæc persona à patre & filio distincta: quia illam produxerunt. Et hæc persona per voluntatem producta dicitur Spiritus Sanctus. Vnde Diuus Paulus; Flecto genua ad patrem Domini nostri Iesu Christi, vt det vobis secundum diuitias gloriæ suæ, vt impleamini in omnem plenitudinem Dei. In his verbis Sanctus Apostolus pro Ephesijs à Deo postulabat, vt illos traheret in plenam sui cognitionem. In omnem plenitudinem Dei, id est, in cognitionem pleni & absoluti Dei; quia Deus, qui se ipsum nō cognosceret, Deus diminutus, Deus inops & medicus esset, & nō Deus verus: siquidē cognitio ipsa

Ephes. 3.

18 tio ipsa imaginē non faciebat, quā Deus cōcepit, ex seipsoque genuit. At illā format, & talis est filius Dei. Et ita. D. Paulus illū vocat; imago Dei inuisibilis. Deinde quod pater filiū infinite perfectionis genuerit, & pater hūc filiū, filius similiter hūc patrem nō amet Deus medicus & diminutus esset magis quā perfectus & plenus. A ctu igitur amādi quo pater diligit esse filij, & filius diligit esse patris, quod idē est esse, producitur spiritus sanctus. Et hæc est Dei plenitudo, quā D. Paulus, vt fideles cognoscerēt optabat, & nos habere tenemur. Et in hodiernæ diei festiuitate sancta Ecclesia hoc pponit Euāgeliū, in quo sūma veritas Christus tam perspicuē de Trinitate diuinarū personarū & essentia vnitate agit, præcipiēs discipulis, vt baptizēt credētes, *In nomine Patris & filij & Spiritus sancti*. In nomine, dixit, significās vnā esse potentiā, maiestātē & autoritatē omnium trium personarum diuinarū. Et siquidē illos gētiles (vt D. Paulus dixit: Qui cū Deū cognouissent nō sicut Deū glorificauerūt, aut gratias egerūt), propterea tradidit Deus in desideria cordis eorū nos, qui maiorem lucem, & cognitionē diuinarū mysteriorum recepimus, grauius puniri formidemus; si instar illorū ingrati extiterimus. Ideoq; has diuinas personas assidue glorificemus cordibus, & linguis dicētes: Gloria Patri, & Filio, & Spiritui sancto. Gloria inquā, patri, magnorum Patri, & patri paruulorū, & orphanorū patri gloria patri luminū, & lumini patrū nostrorū. Gloria patri iustorum, & peccatorum patri sit gloria eorum, qui efficaciter volunt iustificari. Gloria patri, qui proprio filio non pepercit, vt pater fieret eorū, qui filij sui esse noluerūt. Gloria patri, à quo 20 omne quod habemus recepimus, & à quo speramus quod deest nobis. Gloria patri, qui nos diligit tāquā filios, & tāquā pater suffert. Gloria patri patrū nostrorū, patri fratrum nostrorum, & patri omnium patrem habentium. Et gloria sit filio huius tanti patris. Gloria filio, qui tanti patris nos filios effecit. Gloria sit Filio, qui est gloria patris, & ecclesie pater. Gloria filio, qui non est minor, nec posterior Patre. Gloria filio, qui obediens fuit Patri vsque ad mortem, & per ipsam dedit vitam filijs Patris sui. Gloria filio qui pater est matris sue. Et gloria Spiritui sancto qui lumē est omnis creaturæ. Gloria Spiritui sancto, qui dat spiritum, replet Spiritu omnes, quos replere sibi placet. Gloria Spiritui Sancto, cuius linguæ igneæ sunt, ex igne, qui illuminat, sed

Coloss. 1.

nat, sed non vrit: splendet sed nō denigrat, nec fuligine inficit: 21
 ignis malum consumens, fortificans, & coagmentans bonum.
 Gloria Spiritui sancto, qui desolatorum est solatium & viuifica-
 tor cordium, quæ illi se submittunt. Idest, gloria patri magno-
 rū & humilium & orphanorum. Gloria fit patri luminum, & pa-
 trum nostrorum lumini. Gloria fit patri iustorum & patri pecca-
 torum, qui voluntate efficaci ab eo iustificari desiderant. Gloria
 fit patri qui etiam proprio filio non pepercit vt posset esse pater
 eorum, cuius noluerunt esse filij. Gloria fit patri à quo omne
 quod habemus accepimus & à quo omne etiam quod nobis defi-
 cit, speramus. Gloria fit patri qui nos tanquam filios diligit, &
 nos tāquam pater suffert. Gloria fit patri nostrorum parentum,
 & patri fratrum nostrorum, & patri eorum, qui patrem habent.
 Gloria etiam fit filio tam boni parentis, gloria fit filio, qui fecit 22
 nos esse filios tanti parentis, gloria filio, qui est patris gloria, &
 pater Ecclesie. Gloria fit filio, qui nō minor nec patre posterior
 est. Gloria fit filio, qui fuit obediens patri vsq; ad mortē, & per
 ipsam filijs sui patris vitam tribuit. Gloria fit filio, qui est pater
 matris suæ. Gloria fit etiam Spiritui sancto, qui est omnis creatu-
 ræ lumen. Gloria fit Spiritui sancto, qui spiritum tribuit, & om-
 nes sibi gratos sacro flamine complet. Gloria fit Spiritui sancto,
 cuius linguæ sunt ignis, qui illuminat non tamen comburit, emi-
 cat nihilominus non foedat, ignis tandem, qui malum cōsumit,
 & corroborat & auget bonum. Gloria fit Spiritui sancto, qui cō-
 solatur desolatos, & corda sibi submittentia viuificat. Hoc
 modo dilectissimi has diuinas personas assidue laudemus cum
 amore, quandoquidem tanta obligatione ad hoc cōstringimur. 23

Dicit modò sanctū Euāgeliū, quod post sanctā resurrectionē
 suam Christus Redēptor noster discipulis apparēs dixit eis: *Data
 est mihi omnis potestas in caelo & in terra. Euntes ergo docete omnes gētes.
 &c.* O benedictus & glorificatus sit talis Dñs, qui sua potestate
 non vult nocere sed potius prodesse. Quanta res est potestātē in
 bonitatē cadere, sicut in reparatore nostro. Cū sacratissima vir-
 go Maria in suo cātico dixisset de Deo loquens: Quia potēs est,
 statim addidit; Et sanctū nomē eius, omnipotentiā sanctitati in-
 iungēs. Et Regius David: Cōfiteātur nomini tuo magno, quoniā
 terribile, & sanctū est. Ecce qualiter sanctitatē cū potentia copu-
 lat. Beati illi, qui hāc cōiunctionē semper facere studēt, ne forte
 poten-

Luc. 1.
 Psalm. 98.

24 potentia in tyrānidē cōuertatur. Absit à nobis dilectissimi po-
 tentia super malitia fundata: quæ non solum propriæ conscien-
 tiæ, verū etiam reipublice nocet. Sacra scriptura de illo vniuer-
 sali diluuiō rationem reddēs ait: Gigantes autem erant super ter-
 rā diebus illis. Eccē quomodo malitia humana omne etiā bonū
 in malum conuertit. His Gigantibus vires corporeas, vt labora-
 rent, & terram colerent dederat Deus; & etiam, vt minus poten-
 tibus prodesse. Illi autem sua fortitudine abutentes vires suas
 collocauerunt tyrannidem exercendo: quod aliqua ex parte in
 causa fuit, vt mundum Deus aqua deleret. Quod si malū hoc ibi
 finem sumeret nō esset adeò lachrymabile. Sed, quod peius est,
 modo in lege gratiæ quam plures sunt horum Gigantū imita-
 tores, qui suas tyrannides exercentes mundū solo equatū habēt.
 25 O rem sanguineis lachrymis deplorandam! quod præcipiebat
 Deus in lege, vt nullius animalis mater, siue illa bos siue ouis es-
 set, immolaretur cū foetibus suis, ne homines immites erga ani-
 malia viderētur: nunc verò sæculi potentes in puncto volūt om-
 nia destruere, & nec parentes, nec filios relinquere! Reuera potē-
 tiā accepisse videntur, non ad aliud, quā, vt debilibus noceāt. O
 vos infelices, quā stricte ab illo potētissimo Dño puniēdi estis,
 qui iniurias paruulis illatas tanquā sibi factas reputat, & punien-
 da suscipit. Vnde sapiēs ait: Potētes potenter tormēta patiētur. Sap. 6.
 Nō enim subtrahet personā cuiusquā Deus, nec verebitur mag-
 nitudinē cuiusquā: fortioribus autem fortior instat cruciatio. O
 tremenda verba, quod nā est saxum, quod hæc audiens non con-
 uertatur? Quādo Hebræi cum Madianitis foeminis peccauerūt,
 26 dixit Moyse Deus: Tolle cunctos principes populi, & suspende
 eos contra solem in patibulis, vt auferatur furor meus ab Israël. Num. 25.
 Multi alij præter hos principes in populo peccauerant: sed à
 quibus magis Deus offensus erat, principes erant: quia maiori
 obligatione adstricti erant bono exemplo minores edificare. O
 si modo Deus hæc supplicia exequeretur, quot patibulis opus es-
 set: siquidem magnorū maior pars adeò carnalis & profana est
 vt in huius consideratione frangatur cor. Si ergò malitia cū po-
 tentiam obtinet, quācunq; passionē malam atq; vitiosam exci-
 tat; nos, qui absq; potentia humana viuimus, occasionem habe-
 mus Deum pro hoc glorificare. Nam quantumuis malē affecti si-
 mus ad malumque propensi, tandem peccata nostra in solo defi-

Q 5 de-

2. Reg. 23.

derio finem accipient, & facilius corrigentur: at potens non solum, quo suos appetitus exequatur habet, sed multos etiam fautores, qui illa exequi iuuabunt. Legitur aquam de illa cisterna Bethlehemitica David concupiuisse, & pro illa suspirasse. Et mirabile est, quod homo alioqui prudens, pro illa aqua suspirasset, quam hostibus obsessam esse nouerat, neque sine magno vitæ dispendio afferri posse. Nam, ut ibi dicitur, Rege dicente: O si quis mihi daret potum aquæ de cisterna, quæ est in Bethlehem iuxta portam, non defuit ex suis, qui cum vitæ periculo voluit regis desiderium implere. Et subdit sacer textus: Irruperunt ergo tres fortes castra Philistinorum, & hauserunt aquam de cisterna Bethlehem, & attulerunt ad David. Ecce quantum formidare debent maiores, & cauere, ne subditis suis desideria sua aperiant, ne forte quod hi fecerunt, illi faciant. Quod si forte fortuna, ut ministri dominorum appetitus cõpleant, ipsi ministri, dominorum subditos in aliquo offenderint offerentes dominis nõ aquam sed gallinas, capones, hœdos, vitulos &c. Cauent illa recipiant, nec comedant ea, quia sunt illicite vsurpata. Sed si eut David fudit aquam eam gustare nolens; ita domini per veram restitutionem has res à se expellant. O Christe cœli teræq; imperator, Qui accipiens potestatem in terra quatenus homo, vis cum illa vniuerso mundo benefacere.

Luc. 24.

Vnde discipulis dicit: *Euntes ergo docete omnes gentes.* Videte mã suetissimum agnum, quã sine vlla indignatione de omnibus sibi iniurijs illatis reman sit: qui mox vt à crudelissima morte, quã ei dederunt resurrexit statim discipulis suis inquit: *Euntes docete omnes gētes.* Et apud Diuũ Lucã addidit: Incipiẽtib; ab Hiero solyma. Ac si diceret. Hinc incipiat misericordia & indulgentia, vbi magis offensus sum. (*Entraos por sus pñertas:*) Ego eis parco; & pro mihi illatis iniurijs indulgentiam offero eis. O Dñe cum lapides Caluarij montis tuo sanguine (*Que aun en las piedras del monte Caluario no esta enxuta.*) Madefiant vis, vt hominibus tanti sceleris reis pacẽ & amoris recõciliationẽ prædicemus? Expecta Dñe, quousq; ipsi veniã petãt. Nolo, sed illis veniã nomine tuo offerre, vt misericordia mea nota fiat, & discant homines iniurias condonare nec respõdeant cū ab eis venia postuletur, culpa est adeo recens, videtur valde temerariũ, [*Y que es grande atreuimiento*] Tã cito veniã postulare. Cõsiderate, õ miseri quid vobiscum quotidie

30 die Deus facit, & pudeat vos talia respõdere. Cū Rex Achab, vt vineã Naboth possideret abiret audiuit per os Elię minas Dei, 3. Reg. 21. 1 propter quas poenituit; & hæc fuit magna Dei misericordia. Et quoties tu peccator actualiter peccas, & inferni timore, remordet te cõscientia, cognosce hanc Dei vocẽ esse: qui sic affatur, vt te cū clementer agat, & tu dicis iniuriam recentẽ esse nec remittere velle? O pater (dicetis) ne talia mihi dicas: nõ statim vt aliqua iniuria afficior, & post aliquot dies, ita cõmotus maneo, vt si inimicum dilacerare mordicusq; consumere possẽ minimẽ parcerem. Quomodo indulgebo? Ita ne? Caue ergo ne intra dẽtes iustitiæ suæ rapiat te Deus, & æternis soluas tormentis. Vt autẽ noscatis, quanto odio id prosequatur Deus, illa verba tremenda, quæ sua altissima celsitudo per Prophetã Amos dicit notate: Super 31 tribus sceleribus Damasci, & super quatuor nõ conuertã eũ. Eo quod tritauerit in plaustris ferreis Galaad. Ecce quã terribilis comminatio, quam Dominus his facit, quia cum hostes haberent, [*Los trillaron con trillos de hierro*] Vere enim tribulos ferreos cuspidibus quã acutis fecerunt & tritauerunt Galaaditas. Idolatræ quidem, auari, & carnales hi erant: verum crudelitas nimia in hostes exercita, ait Dominus; quæ quidem fuit quasi sigillum suorum scelerum. Quis talia audiens non formidabit? & quis non remittit, vt illi remittatur? Moueat vos dilectissimi, & illuminet Deus vt ita faciatis.

Amos. 1.

Deinde dicit, *Baptizantes eos in nomine patris, & filij, & spiritus sancti.* Venetijs super aquam ædificatur, quibus mos est, vt publica fundamentorum sumptus soluat: reliquũ verò ædificij impensis Domini illius fit. In hac sancta Ecclesia spirituale ædificium super baptismi aquam ædificatur: fundamenta vero fidei, spei, & charitatis Beatissima Trinitas ponit, illa, in qua æterna Dominatio. Postea verò ædificio coepto vnusquisq; ad annos discretionis perueniens debet ædificare, super imponere, & mereri. Quauis nõ est sicut Venetijs. In hoc enim spiritali ædificio non solum placet Deo fundamenta iecisse, sed semper suggerit, semper opem fert nobis, vt coeptum perficiamus ædificium: sicut Diuus Paulus affirmat dicens: Deus est enim, qui operatur in vobis & velle & perficere pro bona voluntate. Ne ergo pigrescimus, sed fruamur his diuinis fauoribus, vt diuites gratia perfruamur gloria, ad quã nos perducatur Iesus Mariæ filius. Amen.

simile.

philip. 2.

In

In eodē Festo sanctissimæ Tri- nitatis Concio Secunda.

*Data est mihi omnis potestas in cælo & in terra. Eū-
tes ergo docete omnes gentes, baptizātes eos in no-
mine patris, & filij & Spiritus sancti. Mat. 28.*

2. Cor. 13.

Es notatu dignissima est, quod Paulus diuinarum personarum beatissimæ Trinitatis mentionem faciens, non seruat hūc ordinē, quē hic Christus summa veritas eas enumerando obseruat. Sic enim ait: 2
Gratia Domini nostri Iesu Christi, & charitas Dei, & cōmunicatio Sancti spiritus sit cū omnibus vobis, amen. Vbi prius filij mentionē facit, qui est secunda persona sanctissimæ Trinitatis. Quod sic facit, vt intelligamus propterea in cognitio- nē aliarū personarū nos deuenisse, quia filius Dei secūda Trini- tatis persona carnē assumpsit. Secūdo notādū valde est, quod hic Apostolus gratiā secūdæ personę tribuit. O sancte vir, eximieq; theologe, quid hoc denotat, vt gratiā Christo tribuas? Hoc fecit, vt in memoriā reuocaret quantū Dei filius pro nobis fecit; quia homo factus mortuus est, vt nos suscitaret. Hæc gratia humano generi sublimiori modo, quā excogitari potest, fuit collata. Gra- tia sublimis dicitur, beneficiū, quod alicui fit, nullis præcedētib⁹ meritis; & sublimior dicitur, si de merita præcesserint. Huiusmo- di fuit mors filij Dei. Et hoc est, quod Apostol⁹ implorat, vt hac gratia perfruamur, quā solus fili⁹ fecit: quia in quātū homo mor- tu⁹ est, & nō pater nec Spūs sanct⁹. Et vocat secūdā personā Dñm nostrū, nō tantū, quia nos creauit, & gubernat simul cū patre & Spiritu sãcto, sed etiā, quia nos preciosissimo sanguine suo rede- mit: qui titulus secūdæ personę pprius est. Vnde loquēs David de diuinis tribus personis addidit dicēs: Benedicat nos De⁹ De⁹ noster; benedicat nos De⁹. Quia Deus trinus est in personis ter di- xit, Deus, & secūdo addidit, Noster; quia secūda persona nostrā suscepit naturā. Et vt demonstraret tres illas personas vnū Deum esse subdit: Metuāt eū. Et quia hoc filius Dei ex sua bona gratia fecit, 3

4 fecit, non autē propter merita nostra ait: Gratia Domini no- stri Iesu Christi. Implorat etiam sanctus Apostolus charitatem Dei dicens: Et charitas Dei. Et certum est Apostolum hīc loqui de persona patris quam Deum vocat absq; eò, quod aliud quod uis nomen addat: cū veritas infallibilis sit quamlibet aliarū personarum Deum esse. Sed quia à persona patris prouenit, vt aliæ duæ personæ Deus sint, ideò personam patris Deum appel- lat, alias duas personas diuersis alijs nominibus nuncupans. Per charitatem verò Dei intelligit Diuus Paulus amorem, quem pa- ter æternus mundo ostendit habere, dans nobis filium suum, & mortis supplicio pro salute nostra illum tradens. Vnde Domi- nus ait: Ipse pater amat vos; quia vos me amastis, & credidistis, quia à Deo exiui. Magnam enim pater æternus sibi gloriam tri- bui reputat, si credamus Iesum Christum filium suum esse, quē cū ita ineffabiliter amaret, dedit illum, vt pro nobis moreret- ur. Hæc quidem immensa fuit charitas. Hanc ergò implorat Apostolus charitatem nobiscū esse, hoc est, vt illa bene utiscia- mus. Implorat etiam communicationem Spiritus sancti. Ad cuius intelligentiam sciamus oportet, veritatem catholicam esse Spiritum sanctum à patre filioque procedere. Itaque pater, & filius communicant in spiratione actiua Spiritus sancti, & pater non communicat alij personæ generationem actiuam filij, sola spiratio communis est, ideò communicatio Spiritui sancto com- petit. Vnde fit quod patris & filij concordia vocetur quia in eius spiratione ita concordant, vt quamuis duæ personæ distinctæ sint, ambæ Spiritum sanctum tanquam vnicū principium spi- rant, quia per quandam virtutem spiratiuā filio à patre commu- nicatā est Spiritus, Spiritus sanctus. Modo vult dicere D. Paulus, quod ex illo summo mysterio, per quod Spiritus sanctus com- munis est alijs diuinis personis, redūdet in nobis, vt simus cōmu- nes eisdem personis, id est, quod omnibus tribus seruiamus, & il- las adoremus vnica adoratione: ita, vt non demus nos taliter vni personę, quod alias relinquamus. Implorat etiam nobis sanctus Apostolus Spiritus sancti communicationem, exoptans illum itā nobis communicari, quod efficiat nos communes, nē simus partiales, neue itā commodum nostrum curemus, vt alieni obli- uiscamur. Nam vnus ex præcipuis effectibus, quos solet Spiritus sanctus in hominibus operari, est, vt inuicem communicentur li- bera-

beralesq; sint, quia, vt idē Apostolus ibidē ait: Vbi spiritus ibi li-
 bertas, & vbi ista sancta libertas, ibi etiam liberalitas. Auaritiam
 vocauit etiam Apostolus idolorum seruitutem; & Dauid viros
 diuitiarum auaros appellat, quia serui sunt, & mancipia diuitia-
 rum suarum. Et sicut Spiritus sanctus ab hac misera seruitute cor-
 da hominum eripit, & libera reddit: ita magnifica liberaliaq; fa-
 cit. Nucamentum quod nucleos crustis incarceratos habet, si
 ad ignem applicetur & torreatur statim scinditur, enucleatur, &
 fructum communicat. Ita auarus, si ab Spiritus sancti igne cale-
 fiat, & cremetur, statim eius præcordia instar nucamenti scin-
 duntur: manus & crumena aperiuntur: & se ipsum suaque bo-
 na alijs communicat. Non vtiq; communis dicendus est, qui
 bona sua suaq; virtutes propter vanitatē duntaxat collocat, &
 expendit, & in pauperes parcus est. Non sic faciebat sanctus Iob
 cum dicere solitus erat: Si despexi pereuntē, eò quòd non habue-
 rit indumentū, si, id est, non. Et alij transtulerunt: Si despexi præ-
 tereuntē, eò quòd non habuerit indumentū: & sic etiā legit Bea-
 tus Gregorius. In quo denotatur, quod nullū pauperē legitimū
 siue peregrinū despiciebat, quin opitularetur eis. Etiā dici potest
 tria nobis hīc Apostolū imprecari, quæ maximè necessaria nobis
 sunt. Primū peccatorū remissionē, ne inimici Dei simus: & hæc
 datur à Christo gratis per gratiā ipsam, in hoc sensu: quia ipse so-
 lus, & non pater, non Spiritus sanctus eā nobis meruit. Vnde D.
 Paulus ait: Iustificati gratis per sanguinem ipsius. Ideòque dicit:
 Gratia Domini nostri Iesu Christi sit cum omnibus vobis. Dein
 de remissione peccatorum per gratiam facta, indigemus charita-
 te, vt Deo copulemur, quia idem Apostolus inquit: Caritas est
 vinculum perfectionis. Vinculum illam vocās ostendit duo ex-
 trema vnita esse, scilicet, Deum & hominē per vinculum charita-
 tis. Hæc caritas patri tribuitur, quia patris est amorem erga fi-
 lios ostendere. Et ideò dicit: Et caritas Dei. Ad hæc necessaria
 nobis sunt alia plura dona, ad augmentum, & conseruationem
 caritatis: & hæc omnia operatur vnus atque idem Spiritus diui-
 dens singulis prout vult. Ideò ait: Et communicatio Sancti spiri-
 tus. De tribus verò personis mentionē faciens non dicit sint, sed,
 sit, vt Diuus Ambrosius notat, quod ad essentiæ vnitatem refer-
 tur. Et quod primum super hæc verba adnotauimus, est: Diuū
 Paulum prius in eis mentionem facere de Christo filio Dei,
 qui

2. Cor. 3.

Psal. 75.

simile.

Iob. 31.

Roma. 3.

Coloss. 3.

10 qui est secunda sanctissimæ Trinitatis persona, quàm de patre,
 qui prima persona est, à quo fili⁹ procedit. Et hoc (vt dixi) fecit,
 quia ex eo, quod secunda persona carnē assumpsit, in aliarū per-
 sonarū cognitionē venimus: sicut ex discursu historiarum Euan-
 gelicarum constat: vbi verbum incarnatum toties de suo æterno
 patre & Spiritu sancto loquitur: & in Euangelio quod nobis ho-
 die proponit Ecclesia peculiariter. In quo dicitur Dominū post
 suā gloriosam resurrectionem discipulis apparuisse, eisq; dixisse:
 Data est mihi omnis potestas in cælo & in terra. Euntes ergo docete om-
 nes gentes, baptizantes eos in nomine patris. &c. Qualiter potestatem
 habentes ea vti debeant, nempe vtilitati proximorum incumbē-
 tes, hic dominus docet, scilicet, ad sui met imitationem, qui suam
 potestatem in totius mundi vtilitatem collocavit. Vnde disci-
 11 pulis præcipit, vt abeant & suam omnibus potestatem prædi-
 cent, vt properantes omnes animabus suis cōmodū obtineāt. O
 seculi potentes, quàm è diuerso nūc à vobis sit. Certè quod olim
 sanctus Amos plangebatur, possumus & nos deplorare, & cū illo
 dicere, Væ vobis, qui opulenti estis in Siō: optimates, capita po-
 pulorum, ingrediētes pompaticè domum Israel. Et inferiūs, qui
 dormitis in lectis eburneis, & lasciuitis in stratis vestris. Et pau-
 12 lō inferiūs: & nihil patiebantur super contritione Ioseph. Vbi
 Spiritus sanctus cōqueritur, eò quòd omnia bona, quæ diuitibus
 & sæculi potentibus donat, luxuriosè viuēdo consumūt, paupe-
 rū laboribus, & ærūnis non cōpatientes. Ideò seuerè illis commi-
 natur dicēs: Quapropter nūc migrabūt in capite trāsmigrantiū
 & auferetur factio lasciuientiū, iurauit Deus in anima sua. O ter-
 ribilia Dei verba: quare non tremitis ea audientes, qui in eadem
 damnatione estis? Quòd si sic Dñs conqueritur, eò quòd paupe-
 rū afflictionibus non cōpatimini, o potentes, quid si non tantū
 erga illos immites estis, verū etiā vestra potentia eos affligitis, at-
 que destruitis? O dirā crudelitātē, & quibus supplicijs punieris:
 Væ Assur (ait Dñs) (virga furoris mei, & bacul⁹ ipse est, in mani-
 bus eius indignatio mea. Et septuaginta interp. transtulerunt. Væ
 Assyrijs. Ex quò planè constat illud, væ, super Assur, & Assy-
 rios cadere: & quòd etiā illis Dñs minatur: quanuis (vt Hebræos
 propter scelera sua puniat) illos tanquam virgam furoris sui
 assumit, quos postea, seuerè puniturus erat: licet pater, qui
 postquā filios virga percussit, in ignē eā mittit. Hoc formidādū
 vobis

Amos. 6.

Isai. 10.

simile.

vobis est, qui virgæ furoris Dei estis. Nã quauis pauperes à vo-
 13 bis lædi modò Deus permittat, tempus erit quando debitas stri-
 ctè soluat pœnas. Tam varijs modis potentes affligunt paupe-
 res, vt propterea id Deus diuersis nominibus appeller, & decla-
 Mich. 3. ret. Aliquãdo dicit, quod excoriant illos: vt apud Michãam:
 Violenter tollitis pelles eorum de super eis, & carnem eorũ de
 Ifai. 3. super ofibus eorum. Aliquando dicit, quod depascuntur illos,
 vt apud Ifaiam: Vos depafli estis vineam meam, & rapina pau-
 peris in domo vestra. Quare atteritis populum meum, & facies
 pauperum commolitis? Nonnunquam verò dicit, quod come-
 Eccles. 13. dunt eos: vt apud Ecclesiasticum: Venatio leonis onager in ere-
 mo: sic pascua diuitem sunt pauperes. Quã feras crudelitates
 inuicem homines committunt, cum diuina sapientia talibus ac-
 tam varijs nominibus illas discernat! O furibundæ bestia, si ra-
 tionis expertes essetis, quid faceretis amplius? Quòd leo leonem
 non occidat, lupus lupum: at verò homo hominem viuum deu-
 ret! Per viscera pietatis vos obsecro fratres, à tam immani bestia-
 litate abftineatis, & homines ratione præditos vos esse remini-
 scamini, Christianos fide insignitos, & strictè teneri vestrũ coc-
 lestem magistrum imitari: qui suam potestatem apud homines
 rectè administravit ad eorum vtilitatemque gessit. Sic Regius
 Psalm. 58. David faciebat cum dixit: Fortitudinem meam ad te custodiã.
 Id est, viribus meis, & fortitudine mea non vtar, vt proximis no-
 Ifalm. 54. ceam: sed vt tibi domine seruiam, & illis profim. Et alibi; Quis
 dabit mihi pennas, sicut columbæ. Hoc est: vt sint alæ meæ po-
 tentiæ, non vt aquilæ tyrannæ, sed pennas habeam columbæ si-
 ne amaritudinis felle, ne alicui amarus, sæuusq; sim. Aquila quã
 15 uis auium Regina dicitur: at quia vnguibus rapacibus præualet
 audet eas arripere, & dilaceratas vorare. Sic sæculi potentes, qui
 bus potentiam Deus donauit, vt cum illa paruulos protegerent,
 & tanquam reges eorum essent, vt se cum fortibus vnguibus cer-
 nunt, nec alius in republica fit, qui eis valeat resistere, illos dilace-
 rare, & mordicùs consumere non verentur.

Euntes ergò docete omnes gentes, baptizantes eos. Priùs illis præci-
 pit, vt doceant homines quid credere, quid operari debeant: &
 postquam instructi, edocti que fuerint baptizentur. Et hic mos
 in sancta Ecclesia vsque hodie cum adultis obseruatur: qui ante
 quam baptizentur in rebus ad fidem necessarijs rectè instruun-
 tur.

16 tur. Sed cum paruulis hoc non obseruatur, & meritò: sed paren-
 tes, & compadres eorum debent pueros docere, cum primùm ad
 ætatem discretionis peruenerint. Ideò tu qui pater spiritualis es,
 id est, [Padrino,] ne sis remissus, & negligēs; sed parenti pueri dic:
 Heus cõpater, quanta obligatione tenemur hunc edocendi pue-
 rũ aspice. Si id facere negligis, dicit mihi, & ego maxima, qua
 potero diligentia, sicut de beo, perficiam. Qui quauis se factu-
 rum promittat, securius & magis piũ erit, vos à puero petatis,
 & quid sapiat, quidve ignoret, inquiratis, et si ignorat remediũ
 adhibeatis. Hugo de Sancto Victore dicit: hoc nomen, quod vul-
 go dicimus, [Padrino] esse idem ac padre diuino, quod nomen ho-
 mo fortitur, quia illum hominem Deo genuerit, quatenus mini-
 ster illius sacramenti, in quo gratia puero collata est, per quam
 17 filius Dei effectus manet. Et siquidem pater diuinus es munus
 tuum diuinitus exercere cura. O quot parentes, & patres spi-
 rituales in infernum mittentur, eò quòd his obligationibus de-
 bitam curam nõ adhibuerint. Nam sicut verbis exprimi nequit,
 quanta vtilitas in catechizandis, & benemorigerandis pueris
 comparatur, sic lingua deficit ad exprimendum, quantum dam-
 num subsequatur in suis primordijs pueros indoctrinatos relin-
 quere. Vnde Diuus Anselmus inquit, quòd quemadmodum re-
 cens vas, si semel liquore aliquo imbuatur diu seruat illius fra-
 grantiam, & saporem: similiter cum pueris facere debetis illos
 edocendo, vt virtutem sectentur, & ament & perseuerent. Quia
 in Prouerbijis dicitur: Adolescens iuxta viam suam, etiam cum
 18 senuerit non recedet ab ea. Tam bonũ quàm malum difficulter
 omittit, Asparragi, id est, [Los esparragos,] si teneri sint saporosi,
 & vtilis sunt: quòd si inspiciari & indurari sinantur, cum eos col-
 ligere acceditis spinis innatis pungunt, & vix frangi possunt.
 Idem erga pueros euenire solet: vnde præcipua parentum cura
 in hoc se exercere debet: nempe remediũ his necessitatibus ad-
 hibere. Mirabile est videre illam efficaciam, cum qua Regius Da-
 uid ducibus cõtra Absalon filium suum in bellum exortibus,
 eò quòd rebellasset contra eum, cuncto populo audiente dice-
 bat; Seruate mihi puerum Absalon. Et fortè pater hoc fecit, ne
 fili⁹ suus in lethali peccato discederet è vita, qui postea tã amarè
 morte eius lamentatus est, vt inferiùs ibi dicitur: Porrò Rex
 operuit caput suum, & clamabat voce magna: Fili mi Absalon.

Tom. j. R Et

Hugo de
 sancto vi-
 tore libro
 2. de sacra-
 ment. p. 6.
 c. 12.

D. Ansel.
 lib. de simi-
 litu. c. 141

Prou. 22.

simile.

2. Reg. 18

Et antea dixerat; Quis mihi tribuat, vt ego moriar pro te. Et cre-
dibile est sic luxisse filium suum, quia in peccato mortali filius
eius mortuus est. Hoc etiam parentes de filijs debent for-
midare.

Baptizantes eos, in nomine Patris, & Filij, & Spiritus sancti. O
Christe animarum veresponse, cur, vt in nomine tuo bapti-
zent homines non dicis? Quare non sic præcipis, Baptizan-
tes eos in nomine Iesu Christi? Pater pro nobis mortuus non est,
nec Spiritus Sanctus, si ergò tu solus pro nostra salute passus es,
æquum erit, vt baptismus in nomine tuo detur. Dum quis sa-
cellum ædificat, ibi stemmata sua, ibi nomina ponit; ibi enco-
mia, ibi arma figit. Et si quis librum in lucem edit suum in eo
nomen inscribit. O superne cœlestisque saluator, baptismum,
quem tu instituisti nomini tuo consecrari non vis? Cui respon-
deo, gratiam in sacro baptismatis fonte collatam à tota beatissi-
ma Trinitate procedere, quanuis Christus reparator noster no-
bis eam promeruit. Vnde eidemmet sanctissimæ Trinitati tri-
buenda est gloria. Idcò sanctis Apostolis præcepit, vt bapti-
zent in nomine Patris, & Filij, & Spiritus sancti. Discite fratres
ab hoc cœlesti magistro vestrorum operum bonorum, gloriam
præcipuo earum auctori referre, qui beatissima Trinitas, vnus
Deus est, à quo auxilium & virtus, quibus ea operamini prouenit.
Cum Ioab dux Regis Dauid obsessam quandam ciuitatem
haberet misit literas ad Dauidem dicens: Dimicauit aduersus Rab-
bath & capiēda est vrbs aquarum, nunc igitur cōgrega reliquam
partē populi, obside ciuitatē, & cape eā, ne cum à me vastata fue-
rit vrbs, nomini meo adscribatur victoria. Videte boni ducis fide-
litatē, qui, vt vidit ciuitatē copijs, pecunijs, signisq; Regis milita-
ribus ita oppressam, vt nullo modo euadere posset, quin se daret
vrbs illa, petijt regem præsto esse, vt primus intraret ciuitatem,
& illi soli victoria tribueretur. Sic bonus quisq; miles Christia-
nus debet facere. Dæmonē in aliqua tentatione vicisti? proprias
debellasti passiones? ad bonum opus te excitasti? Mitte Episto-
lam ad Deū, Altissime Domine, hanc à dæmone victoriā tuli: hæc
bona opera feci: gloria & honor sit tibi quādo te duce, te auxilia-
tore factū est hoc. Sic D. Paulus faciebat: vnde dicebat ipse: gra-
tia Dei sum id quod sum. Caue ne tibi boni quod egeris gloriam
adscribas, qui diuinam celsitudinē iniuria afficies, & tibi nocebis.

Vide

22 Vide dæmonis astutiam, qui etiam si bona opera, vt facias pro-
hibere non possit, vt tamen vanitate & præsumptione meri-
tum eorum amittas inuigilat. Qua solent cauti lusores astutia
vtere. Cum enim cum aliquo minus cauto imperitoque ludant
in principio ludi consultò se ipsos vinci permittūt. [*Y que les gane
algunas manos, para que se engolofine, y cene*] Et inopinato. [*Hácese del
ojo*] Et sic nutantes [*Arma el naype*] Et ita miserum expoliant, &
perdunt: nam consultò amissum recuperant, aduersario deui-
cto. Similiter Dæmon, vt vaser callidusque primis aggres-
sibus cum nos tentat se à nobis vinci patitur, vt ob nostram san-
ctitatem ceptam aliquo vano gaudio afficiamur, & sic nos per
superbiam deijcit, quòd non tantum, vt perdamus efficit, quod
in illo actu fueramus lucrati, sed quod per totā vitam acquisiui-
mus. Ne in tam magnam confusionem incidatis, dilectissimi,
caute. Sed vt mos est inhabitantibus hospitibus meliora cu-
bilia concedere, vt in eis hospitentur, sibi autem angulos domus
& deteriora receptacula seruant: sic faciendum vobis est tãquam
veri humilitatis sectatores. Quicquid boni vestris animabus in
est hospiti Deo tribuite, omnia suæ bonitati suæque magnificen-
tiæ adscribentes. Omne verò imperfectum, & iniquum, quod
in vobis inueneritis, vobis adscribite, qui tanquam miseri talia
operati estis. Attendite, quam terribiliter comminatus est Do-
minus Pharaoni dicens: Eccè ego ad te Pharao draco magne,
qui cubas in medio fluminum tuorum, & dicis, meus est fluuius,
ego feci me metipsum. O diram peruersitatem, & audaciam, ho-
minem dicere, Ego feci me metipsum. Et tu quoq; superbe, qui
operum tuorum gloriam tibi tribuis, quanuis hæc ore nō profe-
ras, corde tamē dicis. Aspice quid Pharaoni illi Dñs dixerit. Be-
stijs terræ, & volatilibus cœli dedi te ad deuorandū. Te quoq; o
superbe bestijs infernalibus deuorandū æternaliter tradet, nisi cor
elatum humiliaueris, veramq; egeris poenitentiam. Attende
etiā vt paucas quid Dñs Assyriorum Regi fecerit: cui per Isaiā
comminatus est dicens: Visitabo super fructum magnifici cor-
dis Regis Assur, idest, super opera superbi cordis sui, & super
gloriā altitudinis oculorum eius. Dicit enim: In fortitudine ma-
nus meæ feci; & in sapientia mea intellexi. Liberet nos Deus à tã
gravi peccati huius abominatione. Ab hoc crimine Sanctus Iob
se immunem fatetur esse, dū inquit; Si vidi solem cum fulgeret,
& Lunam

R 2

& Lunam

Psal. 18.

S. Iohannes
Aegy-
ptius.

& Lunam incedentem clarè, & osculatus sum manum meam, 25
quod est peccatum grande, & negatio contra Deum altissimum.
Hoc secundum literam de illis dicitur, qui honorem Soli & Lu-
næ tribuebant, & in dedecus, & vituperium Dei altissimi & ve-
ri illa adorabant. Sed in sensu spirituali in eos dicitur, qui ex suis
tam spiritualibus, quam corporeis bonis sibi, & non Deo gra-
tias referunt: quod est peccatum grande, & negatio contra Deum
altissimum. Ecce quatum malum sit superbia, quam peccatum
grande vocat: & Regius David delictum maximum eam appel-
lat, dicens: Si mei non fuerint dominati tunc immaculatus ero,
& emundabor à delicto maximo. Quod autem de superbia hic
loquatur versio Divi Hieronymi ex Hebræo declarat; qui pro
eo, quod nos legimus in versu præcedenti: Ab occultis meis munda
me; vertit ipse: A superbis quoque libera seruum tuum. Et sta- 26
tim subdidit: Si mei non fuerint dominati emundabor à delicto
maximo, id est, ab hoc peccato superbiæ. Et secundum nostram
translationem dicitur; Ab occultis, quia superbia est incognita
possidenti eam. Et, ut sciatis, quam Deo sit odibile osculari ho-
minem propriam manum, & de operibus suis superbire, audite
eventum, quem Sanctus Iohannes Aegyptius, vnus ex illis anti-
quis patribus, perquam celebris eremita refert. Erat (inquit san-
ctus vir) quidam monachus, qui prope nos in eremo habitabat,
vir egregiæ notæ, qui specum pro cella habebat, vir etiam sum-
mæ abstinentiæ, qui victum propria manu comparabat, die, no-
ctæque sanctæ orationis studio incumbens, omni denique vir-
tute clarus euasit: qui propter bonam sortem elatus coepit de suis
bonis operibus, & diligentia confidere, nec omnia Deo autori 27
tribuebat. Hanc tentator superbiæ intuitus opportunum satis
tempus expectauit, quò illum turbaret, animamque eius lucraretur.
Qui in forma speciosæ puellæ apparens se illi obtulit, dissi-
mulans se in illo deserto aberrasse, & ante ostium specus proci-
dens ab illo opem postulabat, ne nocte illa à bestiis fortè discer-
peretur, vellet remedium aliquod sibi tribuere. Tandem preci-
bus & pietate ductus illam intromisit, & paulatim vltro citroque;
sermonibus habitis illam ardentè amare coepit, qui cum vellet
suum turpe desiderium opere complere tunc illa terribilen, tri-
stemque fremitum emisit. Et cum esset vmbra, & corpus phan-
tasticum è manibus eius elapsa est. Tunc dæmones quam plu-
rimi,

28 rimi, qui ad spectaculum desuper in aere conuenerant, excla-
mare & illudere coeperunt, dicentes: O monache, monache,
qui superbiebas, & in cælum vsque te attollebas, quomodo vs-
que ad infernum te abiecisti: disce, quia qui se exaltat, humilia-
bitur. Tunc infelix monachus verecundiam ferre non valens,
& illius facti dolum, amplius deinceps se seduxit, quam fuerat à
dæmone deceptus. Quia cum superbiæ suam, & peccatum de-
plorare deberet, & sic se à lapsu reparare, hoc non curauit: sed
tanquam desperatus tradidit semetipsum (vt inquit Diuus Pau-
lus) omni impuditiæ & iniquitati, & tandem ad sæculum re-
diit dæmonum præda factus. Hæc ille. Ex quo manifestè collig-
gitur, quantum malum sit superbia spiritualis. Propter quod
Diuus Paulus nos admonet, dicens: Qui se existimat aliquid
29 esse, cum nihil sit, ipse se seducit. Humiliemur ergo nos fratres
coram beatissima Trinitate, illam fontem & originem bonorum
omnium esse confitentes, à qua omnis nostra sufficientia di-
manat, vt bene operemur per merita sacratissimæ humanitatis
Christi Iesu; vt sic nos cum vera humilitate præparantes abun-
dantiorem gratiam tribuat, vt maioris gloriæ participes simus:
ad quam nos perducatur Iesus Mariæ filius, Amen.

Ephes. 4.

Galat. 6.

In eodem Festo Sanctissimæ Trinitatis Concio. Tertia

I

*Euntes ergo docete omnes gentes, baptizantes eos in
nomine Patris, & Filij, & Spiritus sancti,
Matthæi. 28.*

M N I S fidelis Christianus erga mysteria diui-
na fide vtitur, quanto magis erga hoc beatissimæ
Trinitatis ineffabile mysterium. Fide inquam vti-
tur tanquam ratione efficacissima, quia nec ratio-
ne vti, nec mente vult comprehendere, quod om-
nem rationem, & mentem facile superat. Nam fides, vt Diuus

Tom. j.

R 3

Paulus

Hebr. xi. Paulus diffinit, est sperandarum rerum substantia, argumentū 2
non apparentiū. Id est, fides est fundamentum: cui spes rerum cæ-
lestium innititur; quia nullus sperat, nisi quod futurum esse cre-
dit. Et est argumentum non apparentium: id est, lumen fidei à
Deo mentibus nostris infusum argumenti vice nobis est. Quod
quidem lumen absq; vilo humanę rationis argumento, res, quas
nobis Deus ex se reuelavit, facit nos firmiter, certiusque credere,
quàm quòd vllum argumentum aut humana ratio suadere pos-
set. Nam certius multò debet existimari illud, quod diuina veri-
tas affirmat, quàm id, quòd rationibus mathematicis quantum
uis efficacissimis concludi potest. Quòd si plerisq; fidem adhibe-
mus firmissimam, & hoc solum, quia ab hominibus dicta sunt,
quantò magis adhibenda est fides, si à Deo ista dicantur: Hoc D.
1. Ioan. 5. Ioannes utitur argumento, dicens: Si testimonium hominum ac 3
cipimus, testimonium Dei maius est, quòd testificatus est de fi-
lio suo: Qui credit in filium Dei habet testimonium Dei in se:
id est, Deum habet fidei suę testem, cuius veritas sine vlla com-
paratione quacunque alia veritate certior est. De Pythagora
multi referunt autores, quòd sic discipulos docere solitus erat,
vt primis septem annis tantum audirent: nec rationem aliquam
illorum quę discebant, quærere fas erat, sed quòd tantum dictis
magistri crederent, quousque omne, quòd ab eis discendum
erat, audissent. Vnde cautum erat inter discipulos illius Philo-
sophi, vt si ab altero alter propositi rationem postulabat, inter-
rogatus respondebat: ipse dixit. Itaque hic probus Philosophus
fide præparabat discipulos, vt discerent. Ad rerum maiorum in- 4
telligentiam plus nos hæc facere oportet: quandoquidem Spi-
ritus sanctus nobis per Isaiam dicit: Nisi credideritis, non intel-
ligetis. Et ita nos in hac fidei simplicitate, & synceritate radica-
ti diuino numine adiuti, de hoc ineffabili altissimoque myste-
rio non nihil dicemus. Et quòd primo notandum occurrit est
hoc, vnum, scilicet, Deum esse, vt ait Sanctus Thomas lumine
*D. Thom. 1. p. q. 2. ar-
tic. 1.* naturali constare. Et ita crediderunt Plato, & Aristoteles. Et
Diuus Hieronymus ad Paulinum scribens, ait Pythagoram
D. Hiero. ad Paulin. Philosophum ab Athenis in exilium relegatum fuisse ex eo,
quòd tantum vnum Deum esse affirmavit. Et Diuus Augusti-
Augusti. lib. 8. de ci- nus ait: Socratem credidisse vnum Deum esse bonum & ve-
rum, & propter hoc fuisse accusatum, & capite plexum. Idem
fertur

5 fertur de Anaxagora, hoc etiam ex multis locis suorum scri-
pturum constat, quos collegit Augustinus Eugubinus. Hoc *uitate Dei
c. 9.*
ratione lumineque naturali consequebantur. Nam si Deus *Anaxa-
goras.*
est, summum bonum debet esse, & omnipotens, quòd si duo *Plutarch⁹
in vita Pe-
riclis, ex
dicto Dio-
phiti.*
sunt dij necessario, duas debent habere voluntates distin-
ctas, & velle possunt res contrarias & diuersas. Demus al-
terum illorum Angelum velle creare, alterum verò nolle.
Ergo si contra alterius voluntatem hic creat, ille Deus non
est: siquidem non est omnipotens. Ergo hic solus, qui con-
tra alterius voluntatem potuit Angelum creare Deus dicen-
dus est. Quòd si Angelum hic creare vult; & non potest,
ergo non est omnipotens; & per consequens non est Deus,
sed ille tantum qui ob stare potuit. Quòd si hic velle cogi-
tur quòd vult alter, iam libero arbitrio careret: vnde homi-
ne inferior esset. Quòd si liberum arbitrium habeat, at verò
alterius nutui subiaceret, sequitur illo inferiorem esse. Quæ ra-
tio sic etiam formari potest. Dato plures essent dij, aut es-
sent concordēs, aut discordēs. Si discordēs, ordo vniuersi vnus
non esset, nec mundus ita ordinatus esset, sicuti est. Si verò con-
cordēs essent, vel vnus sine alio in creaturarum gubernatione
operari posset, vel quilibet per se posset quantum ambo si-
mul. Si quilibet per se sufficiens non erat, manifestum alte-
rum alio indigere, quòd magna est imperfectio. Quòd si quis-
que per se solus ad creationem, & gubernationem vniuersi
fat esset, alter esset superfluous. Et hæc veritas adeò perspicua
est, quòd dicit David: Dixit insipiens in corde suo, non est
Deus. Non est ausus id ore præferre: nam lapides in illum
insurgerent. Et vna horum verborum dilucidatio est, scilicet:
Non est Deus, cui res huius sæculi curæ sint: & cum hac
falsa opinione corrupti sunt, & abominabiles facti sunt, vt
ibi sequitur. Et translatio Chaldaica ad hanc expositionem
alludit: ait enim: Dixit insipiens in corde suo, non est pote-
ras Dei in terra. Hoc suis prauis operibus mali fatentur, vt
Diuus Paulus affirmat, dicens: Confitentur se nosse Deum, *Tit. 1.*
factis autem negant: quando quidem viuunt, ac si Deus
non esset, vel tanquam si Deus non cerneret quòd ipsi faciunt.
O summam peruersitatem, vt sic homines à suis passionibus
se excæcari patiantur. Et cum tam singulare donum qualis est

fides, acceperint, in hoc infidelibus deteriores sint. Et quidē multi Christianorum in hoc gentilibus peiores sunt. Nam, vt diximus, multi illorum hanc veritatem cognouerūt, vnum, scilicet, tantum Deum esse: & multi Christianorum plures deos colunt, sicut Diuus Paulus deplorabat, dicens: Multi enim ambulant, quos sæpe dicebam vobis, &c. quorum Deus venter est. Et alibi carnales & auaros idololatrias appellat, dicens: Omnis fornicator, aut immundus, aut auarus, quod est idolorum seruitus, nō habet hæreditatem in regno Christi & Dei. O miseros illos, qui tale audiunt, & cum in his abominationibus iaceant, ab eis exire non curant, nec tam horribili comminatione terrentur. Ne ita fiat dilectissimi vos obsecro: sed cum Apostolo dicamus: Nam, et si sunt qui dicantur dij, siue in cælo, siue in terra, siquidem sunt dij multi, & domini multi, nobis tamē vnus Deus Pater, ex quo omnia, & vnus Dominus Iesus Christus. Sunt qui dicantur dij in cælo, inquit, sicut Sol, Luna, & stellæ, quæ omnia tanquam Deos homines colebant: & in terra sicut Iupiter, & Bacchus, & alij perditissimi homines, qui venerabantur sicut dij. Præterea venter, auaritia, & luxuria, quibus mundus scater, nobis tamen vnus est Deus, & vnus Dominus. Hunc ergo Deum & Dominum amplectamur, & toto conatu viribusque die & nocte seruiamus, ore laudemus; quoniā ipse solus est vnus & verus Deus, & erga quem summa obligatione tenemur. Hucusque dilectissimi de vnitæte æterni Dei nostri agentes iuxta oras maritimas nauigauimus: nunc littora omittentes sinus, & profunda huius diuini maris Oceani, excelsaque petamus. Nam hætenus ea proposuimus, quæ naturali lumine haberi possunt. Et sicut Abraham Patriarcha, qui ascensurus in montem vt oraret ad calcem eius seruos reliquit, assumpto secum Isaac filio suo: ita nos rationem infra relinquentes, vbi locum habere solet, sola fide comitati celsitudinem mysterij huius adæamus; quandoquidem humana ratio huc peruenire nequit. Quod figuratum est in illa visione Helix Prophete. Vidit enim Spiritum grandem, & fortem subuertentem montes, & conterentem petras: postea terræ motum magnum; deinde ignem, tandem sibilum auræ tenuis. Quod cum audisset Helias operuit vultum suū pallio. Mira res, quod Helias terræ motum, turbinem, & ignem videns nec vultum suum, neque oculos operuit, sed ad auram tenuem & subtilem.

Ad

Ad denotandum Dei omnipotentiam per turbinem, & sapientiam suam infinitam per commotionem significata, suamque bonitatem figuratam per ignem, hæc omnia per naturalem rationem posse obtineri? At verò subtile & delicatum, cuiusmodi sunt altissima sanctissimæ Trinitatis arcana; nempe quod vnus Deus cum sit, tres sint personæ; & quomodo cum Pater sit, filij principium non est prior ipso filio: & cum filius tam potens sit ac Pater, non producat alium filium, sicut Pater; & cum Spiritus sanctus tam sit omnipotens ac Pater, & filius, alium filium non generet, sicut Pater, nec alium spiret Spiritum sanctum, sicut Pater & filius, ad hæc vultum operire & oculos velare debet homo, ingenuè fatendo hæc naturali lumine adipisci minime posse, sed fide tantum. Nec proinde angere debemus ex eò, quod hæc altissima arcana penetrare non possimus; quandoquidem, vt ea intelligamus nobis non præcipitur, sed tantum, vt credamus. Fide tamen præsupposita ad hanc fidem stabilendam non desunt aliquæ rationes congruæ. Non, inquam, ita fortes & peremptoriæ, vt conuincant: nam stultus dicendus esset ille, qui humanis rationibus has incomprehensibiles veritates conuincere hominibus studeret. Cum visum esset Eliphaz Themanitæ se rectè loquutum Dei sortem defendendo, post hæc de illo dixit Deus ipsi Iob: *Quis est iste inuoluens sententias sermonibus imperitis? Ac si diceret: Quisnam est iste stultus, qui suo rudi, & inculto sermone, & suis minus sufficientibus rationibus inuincibiliter mea mysteria studet comprobare? Ratio igitur est: Quandoquidem lumine naturali constat vnum esse Deum, in ipso bonitatem confiteri debemus, & ex consequenti amorem siue charitatem ei inesse; & proinde hanc bonitatem, & charitatem Dei nimis excellere humanam bonitatem, & charitatem. Vnde Diuus Dionysius inquit, quod omnes perfectiones quæ de Deo excogitari possunt, potius negari quam affirmari possunt. Nam quicquid de ipso dici potest nihil est in cōparatione illius, quod in rei veritate est. Nam etiā si sapientes, quiq; mentes ingeniaque sua attollant, & bonitatem, iustitiam, misericordiam & charitatem Dei contemplantur, omne id remoueri potius, & negari de Deo potest, quam affirmari. Et hoc significat illud Ecclesiastici: *Glorificate Dominum quantum potestis superualebit adhuc. Benedicentes Dominum superexaltate illum, quantum potueritis.**

R. 5 ritis:

ritis: maior est enim omni laude. Ne laboretis, non enim com-
*psal. 138.*prehenditis. Hinc etiam Regius David aiebat: Confitebor tibi,
 quia terribiliter magnificatus es. Et si quidem in Deo charitatē
 confitemur, charitas autem est amor gratuitus tendens in alium,
 ergo debet esse in Deo alia persona, quam amet: & hæc persona
 debet esse Deus. Nam si creatura esset oporteret in tempore cœ-
 pisse: ergo antequā hæc creatura esset Deus non amabat: & sic
 nō habebat bonitatē, nec proinde erat Deus. Igitur sicut Deus
 est æternus, ita debemus in illo bonitatē & amorē æternū pone-
 re: ergo eadē ratione in Deo debet esse alia persona æterna, & tā
 æterna, quā ipse Deus, quāq; æternaliter amet. Præterea cū opor-
 teat ad hoc, vt Deus bonus sit, in ipso duas personas esse: itā ad
 hoc, vt Deus perfectus sit requiritur, q̄ sint tres personæ. Amor
*simile.*imperfectus non admittit consortiū. Si aliquē sensualiter amatis
 ægrè fertis ab alio, quā à vobis illū diligere: singulares nāq; in amo-
 re esse vultis. At verò si Sancto Ioanni Baptistæ, aut Euāgelistę
 deuoti estis, velleis omnes illis esse deuotos: similiter qui Deū di-
 ligunt omnes vt illū diligerēt vellet. Ecce amoris spiritualis excel-
 lentia, qui ipsa re, qua ipse fruitur, quāque ipse participat, vellet
 omnes & participare, & frui. Et quoniam amor, qui in Deo est,
 summe perfectus est (nā alias Deus nō esset), in amore, quo vnā
 personā diligit debet admittere cōsortiū. Quapropter, sicut De⁹
 æternaliter bonus est & perfectus: similiter debet alia persona es-
 se, quā æternaliter diligit, vt sit bonus, & alia tertia persona, vt
 sit perfectus: vnde istæ tres personę testimoniū perhibent boni-
 tatis, & perfectionis, quę in Deo est. Et hoc est, q̄ D. Ioan. in sua
*1. Ioan. 5.*Canonica affirmat: Tres sunt (inquit) qui testimoniū dant in cœ-
 lo, Pater, verbū, & spiritus sanctus: & hi tres vnū sunt. Nā sicut
 tres sunt personæ, tres similiter essent essentiæ, essent tres Dij,
 quod (sicut dixi) est impossibile, & implicat. D. Ambrosius vni-
 tatē essentię triū personarū sic probat. Nā alias Regnū Dei, suūq;
 esse dissolueretur: quia omne regnū in se diuisum desolabitur. Si
 enim tres essent essentiæ, tres haberēt volūtates, & totidē intelle-
 ctus, & sapientias: vnde posset vna volūtas ab alia dissentire. Mul-
 ta sunt, & perspicua in veteri lege testimonia, quæ hanc ineffabilē
 veritatē cōfirmāt. Primū est illud Geneseos: Vbi cū Deus voluit
 hominē creare dixit, Faciamus hominē ad imaginē & similitudi-
 nē nostrā: & homo non fuit creatus ad imaginē & similitudinē
 Ange-

17 Angelorū. Præterea Angeli nō debebant concurrere cū Deo ad
 hominis creationē, ergo frustra fuisset dicere, Faciamus hominē,
 Planū ergo videtur vnā ex diuinis personis alias allocutā fuisse.
 Et dicēs: Ad imaginē & similitudinē nostrā, & nō: Ad imagines
 & similitudines nostras, declarat essentię vnitatē. Et Regi⁹ Da-
 uid clarū reddit huius veritatis testimoniū dicēs: Sedes tua Deus
*psal. 44.*in seculū seculi. Et paulo post: Propterea vnxit te Deus, Deus
 tuus. Vbi Deū appellat eū, qui vnctū etiā. Quarū prior
 vox est vocatiui casus: quasi dicat, o De⁹, De⁹ tu⁹ (scilicet Pater)
 vnxit te in quantū homo. Vbi Patrē Deū filij appellat quaten⁹
 fili⁹ est homo. Itē est clarū testimoniū Christi Redēptoris nr̄i, q̄
 ex psal. apud Mattheū recitauit ad probandā suā deitatē. Phari-
 seos nanq; cū interrogaret: Quid vobis videtur de Ch̄o, cuius si
*Matt. 22.*18 lius est? dicūt ei: David. At illis: Quomodo ergo David in spiri-
*psa. 109.*tu vocat eū Dñū dicens: Dixit Dñs Domino meo, sede à dextris
 meis. Si ergo David vocat eū Dñū, Quomodo filius eius est? Ex
 quibus manifeste deducitur Christū (qui inquantū homo filius
 est David) naturam etiam diuinam habere per quam Dominus
 est ipsiusmet David. Etiā Ecclesiastic⁹ testimoniū hui⁹ veritatis
 reddit dicens: Inuocaui dñm patrē Dñi mei: vbi Messia filium
*Eccle. 51.*Dei appellat. Et Isaias ait: Et vocabitur Deus fortis. Et alibi in
*Isai. 9.*48, persona filij, Antequā fierent, ibi erā, & nunc dominus Deus mi-
*Zach. 2.*48, sit me & spiritus eius. Et Propheta Zacharias postquā in perso-
 na eiusdē mundi saluatoris dixerat: Ego venio & habitabo in me-
 dio tui ait Dñs: statim addidit: Et scies, quia dominus exercitū
 19 nus dicitur. In his locis reuera sanctissimę Trinitatis mysterium
 reuelatum fuit, quanuis non verbis ita perlucidis ac in nouo te-
 stamento. Nam patre æterno volente tam singulari beneficio
 mundum insignire, quale erat filium suum humanæ vniri mor-
 talitati, necessum fuit explicite, & distinctè reuelari, in diuina
 essentia distinctionem esse personarum. At quanuis hoc ita sit,
 notandum tamen est, omnem fere sacrę scripturę sermonem in
 hoc tēdere, vt beneficia hominibus à Deo exhibitā cōmementet,
 vt erga suū diuinū amorē nos inflāmet de his verò, quę ad incōpre-
 hēsilē Sāctissimę Trinitatis celsitudinē pertinet, raro loquit. *Lege D.*
 Nā B. Ioā. Euāgelista qui præ omnib⁹ hanc rē tractādā suscepit *Hiero. de*
 nēpē de Christi reparatoris nostri diuinitate aduersus quā plures *scripto.*
*Ecclesia.*hære-

hæreticos Hebionitas nomine, qui illis tēporibus insurrexerunt 20
Christi diuinitatē abnegantes. Hoc tamen in principio sui Euan-
gelij breuibus verbis perstrinxit, dicēs: In principio erat verbū,
& verbum erat apud Deum, & Deus erat verbum. Idque ma-
xima, qua potuit breuitate pertransiens, mox de diuinis operi-
bus, & beneficijs, quæ pro nobis Deus fecit, diffuse agere cœpit,
& etiam ad ostendendam Christi reparatoris nostri diuinita-
tem. Vnde statim subdidit: Omnia per ipsum facta sunt, & ver-
bum caro factum est, & habitauit in nobis, & vidimus gloriam
eius, gloriam quasi vnigeniti à Patre. Vbi gloriam Christi filij
Dei, miracula eiusdem Christi appellauit nomen causæ effectui
aptans. Quoniam Apostoli in hac vita essentiam verbi diuini
non viderūt, sed effectum, miracula, scilicet, quibus in cognitio-
nem causæ (qui Deus est) deueniunt. Quod autem per gloriam 21
hic diuinitatem non intellexerit, sed tantum miracula patet ex
illo, quod infra ait: Hoc fecit initium signorum suorum Iesus in
Chana Galilææ, & manifestauit gloriam suam. Non utique ibi
diuinitatem suam manifestauit, ita, ut oculis cerneretur. Sed idē
est, ac si diceret, quod miraculo illo gloriam, id est, omnipoten-
tiam suam manifestauit. Gloriam quasi vnigeniti à Patre: hoc
est, fecit opera, quasi tanti parentis filius, & quasi vnigenitus tan-
ti patris. Agēdo verò de operibus, quæ pro nobis fecit in hoc vo-
luit nos erga suum amorem inflammari debere. In cœlo enim
reuelat Deus suam gloriam, ut cernentes iusti beati sint: in terra
verò opera bonitatis, & misericordiæ suæ manifestat ut arden-
tissimo amore à nobis diligatur. Hinc D. August. ait: Cognoui
te, nō sicut tibi es, sed cognoui, sicut mihi es, & nō sine te, quia tu 22
es lux quæ illuminasti me. Id est, tu quidē in te ipso ineffabilis,
& incomprehensibilis es, in me autem benignus, & suavis, & mi-
sericors: & ideò ex te cognosco quid es erga me, quāuis non co-
gnosca, quid es in te. Noui quātū debeo te diligere: thronū autē
tuæ celsitudinis non obtineo, nec prorsus penetro. Vnde nomē,
quo Christus salus nostra voluit, ut illū in terris cognosceremus,
nō fuit ex illa paterni intellectus emanatione, aut æqualitate de-
sumptū, sed ex suis nobis beneficijs collatis, & ex debito, quo il-
li seruire tenemur. Hinc S. Hieremias ait: Hoc est nomen, quod
vocabunt eum, Dñs iustus noster, id est, iustificator noster: Do-
minus sanctitatis & iustitię nostræ, ac proinde foelicitatis nostrę
autor.

Ioan. I.

D. Augu.
in solilo-
quijs.

Hierem. 23.

23 autor. O benedictus & glorificatus sit talis Deus, qui huiusmo-
di nomine vult vocari. Magis vult cognosci, inquit Diuus Augu-
stinus, per illud quod in nobis est, quam per id, quod est in se.
Igitur omnem vim, omnemque animum, ut illum diligamus
collocemus, magis quā, ut illum cognoscamus; quia maius me-
ritum nobis accrescet amando illum, quā intelligendo. In his
etiam docemur, ut de diuinis altissimisque mysterijs reuerenter
loquamur, & parum. Ideò Sapiens ait: Ne sis velox ad proferen-
dum sermonem coram Deo; Deus enim in cælo, & tu super ter-
ram: idcirco sint pauci sermones tui. Id est, Deus est infinitus, tu
verò terrenus; ideoque de suis mysterijs loquere reuerenter. In
amando autem, & operando stude nimis largus & prodigus esse;
nam fere omne, quod credimus hoc docet nos. Vnde in sacrosan-
24 cto E uangelio, quod sancta hodie proponit Ecclesia præcipiens
Dominus suis discipulis, ut irent per vniuersum ad docendum
omnes gentes, eosque baptizarent, statim addidit: *Docentes eos ser-
uare omnia, quæcunq; mandauit vobis.* O quam decepti nonnulli vi-
uunt, quibus actum esse cum Deo videtur, eò tantum, quòd rem
sacram audiunt. Horas canonicas recitant, vnum erogant dipon-
dium, neque aliud esse reliquum faciendum putant. O cæci nō
cernitis Dñm suis præcipere concionatoribus, ut doceāt vos ser-
uare non vnum tantum, aut quatuor, sed cuncta quæ obligant?
Docentes, inquit, eos seruare omnia, quæcunq; mandauit vobis. Ideò ne
seducamini, sed obseruare curate omnia diuina præcepta, quæ
vobis suo nomine annuntiata sunt. Non vos later, quibus titulis,
hic amor & hæc obedientia ei debeantur, qui vos creauit, rede-
25 mit, & conseruat. Hoc Regius Dauid significauit, quoties in suis
psalmis de Deo loquēs nomen, Dñs, geminat, ut in illo psalmo: *psal. 8.*
Domine Domin⁹ noster. Et alibi; Domini, Domini exitus mor-
tis. Pro cuius intelligentia notate Hebræos superlatiuis carere: *psal. 67.*
vnde ut superlatiui vim æquent geminare, inculcareque verba so-
lent. Et sic Cantica Canticorum, Canticum excellentissimum
significant; Sabbatha Sabbathorum, id est, festiuitas solenni-
sima. Sabbathum enim septem dies continebat, quorum vnus læ-
tissimus, incūdisimusque illis erat, & hunc diem Sabbatha Sabba-
thorum dicere soliti erant. Et similiter Sancta Sanctorum, id est,
locus sanctissimus, vbi Arca fœderis sita erat. Ita Domine Dñs
noster, id est, *[Muy señor nuestro.]* qui supra nos magnam habet
domina-

dominationē, & cui maximā obedientiā debemus. Quapropter, ²⁶ et si difficilia, & laboriosa nimis nobis præcepisset magna cū ani mi prōptitudine & alacritate deberemus exequi. Veruntamen cū leuia & facilia nobis imperauerit, adhuc tamē hæc operari nolimus? O durā peruersitatē. Vt cōfundamini dilectissimi no- ^{Gene. 47.} tabilē rē volo vobis enarrare. Cū magna fames per vniuersam terrā præualeret, solus Ioseph magnā frumenti copiā congregatā habebat. Quapropter omnis Ægyptus afflicta ad illū venit, & ante ipsum omnes Ægyptij prociētes humiliter deprecati sunt illū dicētes: Salus nostra in manu tua est: tātū modo respiciat nos dñs noster, & læti seruiemus Regi. Quid fecit Ægyptios ante Ioseph procedere, nisi quia intellexerūt eorū salutē, & vitam ab eo pēdere? Nūc fratres dicite, Nūquid nō creditis Christū Iesum nō solūm verū Deū esse, qui vos & creauit, & conseruat, & verū ²⁷ esse reparatorē, qui vos redemit? Nec tantū hoc, sed in ipso refe- ctionē nostrā sitam esse; in ipso remediū nostrū collocatū, ab ip- so salutē nostrā pendere, extra quē omnia fames, omnia miseria sunt? Quare ergo (necessitate saltē ducti) ad ipsum nō cōfugim⁹, & corā illo procūbentes dicimus: Salus nostra in manu tua est; tātū modo respiciat nos Dñs noster, & læti seruiemus tibi? O Chri- ste Angelorū gloria, oculis clemētiæ tuæ respice in nos, vt nihil aliud à te queramus, nihil aliud, quā te diligamus, nemini, quam tibi seruiamus. Quare dilectissimi hunc pijsimum Deū non sic alloquimini? Ecce quo affectu Sanctus Dauid canebat: In mani- ^{psal. 30.} bus tuis fortes meæ. O Deus maiestatis immensæ: in manibus tuis omne bonū meū sitū est. Illæ tam dispares fortes, quæ mihi cōtingere possunt, infernus, scilicet, aut gloria: ecce in manibus ²⁸ tuis sunt. In manibus siquidē tuis clauēs vitæ, & mortis sunt. Po- tens es me condēnare & potens es me saluum facere. O quā vti- lis, & proficua consideratio. Vt inā dies noctesq; in ea collocare- mus; vtiq; excitaremur ad obediendū tanto Dño. Idem Regius Dauid dicebat: Nonne Deo subiecta erit anima mea? Et subdit causam, ab ipso enim salutare meū. Hoc vnusquisq; identidem cōsideret, & dicat: Quare anima mea Deo meo & Domino sub- iecta nō erit? ab ipso enim salutare meum; quæcūq; possideo ab ipso possideo; & quæcūq; spero, ab ipso spero. Pœnitentiam si egero, gratiam spero, cū qua adipiscitur gloria: ad quam nos per- ducat Iesus Mariæ filius, Amen.

In

In eodem Festo S. Trinitatis

Concio Quarta.

Data est mihi omnis potestas in celo & in terra. Eū- tes ergo docete omnes gentes, baptizantes eos, in nomine Patris, & Filij, & Spiritus sancti.

Matthæi. 28.

BE A T V S Apostolus Paulus ad Romanos scri- ^{Roma. 13.} bens, ait: Non est potestas, nisi à Deo. Et in Prouer- ^{Prove. 6.} bijs diuina Sapiencia; Per me Reges regnant; per me Principes imperant. Et quando hoc ita est, om- nem, scilicet, potentiam, quam sæculi potentes ha- bent, à Deo esse sibi datā, maxima obligatione tenētur, secundū ipsiusmet Dei voluntatem ea vti, & in commodum, & vtilitatē proximorum eam collocare; non autem, vt eos perdant: tamq; prudentes existant, vt magnam fidem erga ipsos habeant subdi- ti. Ideo Isaias ait: Princeps ea, quæ digna sunt principe, cogita- ^{Isa. 31.} bit, & ipse super duces stabit. Id est, Principum cogitationes, & opera munerum suorum debito ita correspondeant, vt à subdi- tis in hac opinione habeantur: sic enim cum suauitate obediēt. Et, vt intelligatis quantum hæc fides in eo, qui gubernat, requi- ratur; notate argumentum, quod volo formare. Cū adeo su- perbia, pompa, & vanitas hominum Deo sit odibilis, vt pro- pterea Regibus Hebræorum ne multos equos haberent, neq; ma- ³ gnas diuitias, siue thesauros congregarent Deus prohiberet, vt patet in Deuterono. vbi dicitur: Cū fuerit constitutus, scilicet ^{Deute. 17.} Rex, non multiplicabit sibi equos, nec argenti, & auri immensa pondera, nihilominus, cū sacra Scriptura agit de electione Sau- lis, omne ius, quod regibus tribuit in pompa, & apparatu resol- ^{1. Reg. 8.} uitur. Deinde cum Salomon sapientiam à Deo postulauit ad ^{2. Paral. 1.} bene gubernandum regnum respondit ei Deus: Quia hoc ma- gis placuit cordi tuo, & non postulasti diuitias, & substan- tiam & gloriam; petisti autem sapientiam, & scientiam, vt iudicare possis populum meum, super quem constitui te Regem, sapientia, & scientia data sunt tibi; diuitias autem, & substan-

*D. Thom.
libr. 2. de
regi. prin
cipum, ca
pit. 7.*

& substantiâ, & gloriâ dabo tibi: ita vt nullus in regibus, nec ante te, nec post te fuerit similis tui. Verè loci illi inter se cõtrariari videntur: quia in vno loco pompa fastus, & gloria principibus interdicitur, in alijs verò locis hæc permittit. At verò D. Tho. hos locos concordat, dicēs: Quòd id quod non licet propriæ gloriæ, aut famæ alicuius, necessariū est ad status decentiam, & ad iuandū respectum & venerationē, in quibus æquū necessariumq; est, vt principes habeantur; & hoc ad bonā subditorū gubernationē, & vt subditi obediāt. Hinc argumentū fabricemus: Si veneratio subditorū, erga superiores propter pompā exteriorē tantū prodest ad optimā populorū gubernationē, adeò, vt propter hoc illā pompā Deus concedat, quāto plus, vtilior erit respectus, & veneratio propter bonitatē, & virtutē maiorū eis exhibita, ad hoc, vt subditi cum suauitate dominis suis obediāt, & vt discāt ab eis quales debeāt esse? O quā efficax hæc ratio est: eā diuinus spiritus in cordibus omnium, qui potestatem exercēt super terrā imprimat: vt cognoscāt bonū, vel malū subditorū, vt in plurimū à probitate vel improbitate superiorū pendere. In Iona legitur, priorem, qui poenitere coepit, Regē Niniues fuisse, & qui indutus est sacco, & sedit in cinere. Coepit Rex, quē statim omnes subditi secuti sunt. Huic verò contrariū legimus in Daniele, priorē, scilicet, qui vasa templi profanauit Regem Balthasar fuisse, & post illū optimates eius, vxoresq; eius, & concubinæ. Referens Isaias Tyri vastationem interim ait: Erubescet Sidon, ait enim mare. Hic, mare, non pro aquatico sumitur, sed pro Tyro ciuitate, quæ supra mare fundata erat, & cum omnes merces, & negotiationē ad hanc ciuitatem appellerent, & inde in Sidonem. Itaq; in Sidone nihil merciū veniebat, nihil contractus fiebat, quam quod à Tyro descenderet. Postquam verò ciuitas Tyri vastata fuit, modò Propheta nomine Tyri Sidonem alloquitur, dicens: Væ tibi Sidon, [*Ponte de lodo Ciudad de Sidon.*] Væ tibi, quia in magnā paupertatē, indigentiam & confusionē deuenies, quoniā me deficēte nō erūt in te merces, nō negociationes. Hoc subditis prædicari potest, postquā maiores & prælati corrupti & cõtaminati vitijs fuerint, [*Poneos de lodo, ay de vos otros subditos.*] Væ vobis; in magnā enim virtutum indigentiam incidetis, vestris principibus labefactatis, in quibus tamen si viget sanctitas, virtus, & bonitas exinde per bonum exemplum in subditos prouidentia copiosa descendet.

O quā

7 O quā latus hic patet campus, quanta opportunitas, quā magna se offert occasio lachrymandi copiose (inquam) si talein, qualem Christianos decet charitatem habemus. Nam quis erit ille verus Christianus, qui si oculos aperiat, & modum viuendi quorundam sæculi maiorum cernat non ægreferat. Videntur enim magnitudinem, gloriam, & dignitatem simul & bona temporalia, non accepisse magis, quā, vt Deum offendant, & proximis noceant, & vt tyrannide omnes opprimant. Nam, vt suos appetitus compleant, nihil sua, si totus mūdus depereat. Misit Ochozias Rex ministrum, & quinquagenarium vt Heliam Prophetam captum adducerent: & ignis descendit de cœlo, qui omnes consumpsit. Quod cum Regi innotuisset totidem homines misit cum alio ministro, quos similiter ignis vorauit. Tertiò verò alios misit. Considerate pertinaciam diabolicam, & quā parū dolebat pro subditorum iactura, nihil aliud intendens, quā, vt suo appetitui morem gereret. O diram crudelitatem. Quanti huius iniqui regis sectatores hodiè sunt in mundo, qui ratione ludi, & ad luxuriosè profaneque viuendum alios vita priuant, eorum bona consumentes, quibus alebantur, quibus consumptis alios vorant, & disperdunt, absque eo, quod sceleribus suis finem imponant: quousque Deus diebus suis finem præscribit. Meritò quidem per ironiam eis dicere possumus quod sanctus Isaias Babylonie dixit: Denuda turpitudinem tuam: discooperi humerum: reuela crura. Vbi septuaginta transtulerunt: reuela operimentum tuum: denuda canos: discooperi tibias. Quia omnes tam senes, quā iuuenes gloriabantur turpes esse, immundos, superbos, iniquos: & videbantur, quasi consultò suas turpitudines & abominaciones discooperire, vt ab omnibus viderentur. Et hinc prouenit, quòd infra subsequitur: Nequaquam vocaberis vltra Domina regnorum. Vbi septuaginta interp. transtulerunt: Nequaquam vocaberis vltra fortitudo regni. Ex quibus planè colligitur, quòd quādo potentes, & maiores boni sunt, fortitudo sunt Reipublicæ; quia suo bono exemplo efficiunt, vt subditi quadā animi simili fortitudine etiam suis dominantur passionibus. Qui cum in officio non sunt, nec tales se ostendūt, quales debuerant, offendendi occasionem subditis tribuunt: qui fortè dicent, Quid mirum, si nos hæc eadē faciamus? Vident enim eos, quos meliores decebat esse: siquidem potiora beneficia à Deo receperunt,

Tom. j.

S

runt,

runt, plus delinquere, & in peccatis versari. O Christe cœli & 10
terre imperator summe: te omnes cœlestes collaudēt hierarchie:
quando quidem hanc tibi potestatem datam erga hominum vti-
litatem collocare voluisti.

Vnde postquā dixit: *Data est mihi omnis potestas in cœlo & in terra*
Statim subdidit, *Eūtes ergo docete omnes gentes.* Scilicet, vt mea pote-
state fruantur. Discite o temporales domini, discite & vos Ec-
clesiæ prælati ab hoc diuino magistro, quomodo vestris domi-
nijs & potestatibus vti debeatis. Ab arbore humili non amplius
desideratur, quā, vt tempore suo det parum fructus. At verò ex-
celsa arbor æquum est, vt frigidis ligna tribuat, lassatis vmbra
suggerat, famelicis poma donet. Similiter primates huius seculi
victum famelicis parare debent: auxilium & protectionem affli-
ctis impertire: & ligna boni exempli, quibus frigidi in peccatis 11
calefiant, & accendantur charitatis igne præbere: quæ quidem à
plebeijs & inferioribus hominibus nō expectantur. *Data est mihi om-
nis potestas in cœlo & in terra.* Apud. S. Lucā hic pijsissimus Dñs di-
xit, Oportuit pati Christum, & itā intrare in gloriam suam. Et
exillimo ibi, gloriam suam nuncupare, diligi scilicet, & obediri
ab hominibus: & vt tanquam Dominum illum haberent homi-
nes. Quod idem est cum illo, quod hic ait, nempe: *Data est mihi*
omnis potestas, &c. Et etiam D. Paulus ad Philippenses ait: Hu-
miliauit semetipsum factus obediens vsque ad mortem, mortē
autem Crucis. Propter quod & Deus exaltauit illum. &c. Sicut
amor interfecit eum, ita pro satisfactione amoris & mortis suæ
voluit ab hominibus diligi. Hinc cernere licet, quam diuersam 12
laborum suorum mercedem postulat ab ea, quam nobis tri-
buit ob labores nostros. Accipit enim pro mercede prote-
gere nos, & gubernare tanquam Dominus? Et est maxi-
mum animæ solatium sub tanti Domini, qui ad eam dili-
git, potestate esse. Et vt mundus hanc ei obedientiam præstet
ait discipulis:

*Eūtes docete omnes gētes, baptizātes eos in nomine Patris, & filij & sp̄s
ritus sancti.* Non dixit, Baptizantes eos in nomine meo, quamuis
ille sua morte nobis gratiam promeruit, quæ in baptismo, &
in reliquis sacramentis confertur. Sed, quoniam hæc gratia à bea-
tissima Trinitate originatur, vult, vt in nomine trium persona-
rum diuinarum baptizentur homines: docens nos propriam
gloriam

simile.

Luc. 24.

Philip. 2.

13 gloriam ex operibus nostris non quærere, sed tantum Dei. Ideò
cœlestis sponsus in Canticis sponsam hoc nomine vocat, hortus
conclusus, à quo nullus alius præter ipsum, fructum colligit, Vn
de sponsa alibi inquit: Veniat dilectus meus in hortum suum, vt
comedat fructum pomorum suorum. In quibus verbis fatetur om-
ne bonum, quod habet in se, sponsi esse, & gloriæ suæ referendū,
cuius gratia omne illud bonum fit. O verè fœlicem illam ani-
mam, quæ ita hoc ex animo fatetur: nec sibi aliud, quam imper-
fectione tribuit. Operibus enim, quæ cum hac humilitate non
fiunt non inuidet Sathanas. Hinc D. Ambrosius ait: Hostis no-
ster tantum à superbia lucrum reportat: vt non moleste ferat ho-
minem esse pudicum, modo superbum reddat. Scit enim origi-
nem malorum superbiam esse: & hanc bona opera, quæ cum il-
la fiunt inficere, Quapropter fratres, omni cura satagite mentes
vestras à superbiæ & vanitatis scoria & ferrugine mundare, in so-
14 lam Dei gloriā opera, intentionesque dirigentes, secundū huius
diuini magistri exemplum, qui tam ex animo semper Patris sui
gloriam quæsiuit. Vnde dicebat: Ego honorifico patrem meum. Ioan. 8.
Et paulo inferius: Ego non quæro gloriam meam. *Docentes eos ser-
uare omnia quacunque mandauit vobis.* O admirabile Dei beneficiū,
ostendere Deum hominibus in quo vult ab eis sibi serui. *Docentes eos ser-
uare omnia quacunque mandauit vobis.* O admirabile Dei beneficiū,
ostendere Deum hominibus in quo vult ab eis sibi serui. Exaggerat
Moyses, quod quamuis multis beneficijs Hebræos Deus affecisset,
nullum eorum excellens ita fuit, sicut legem eis præbere, & suum
eis ostendere beneplacitum dicens: Hæc 15
est vestra sapientia, & intellectus coram populis, vt audientes
vniuersa præcepta hæc dicant: En populus sapiens, & in-
telligens, gens magna. Nec est alia natio tam grandis, quæ ha-
beat Deos appropinquantes sibi, sicut Deus noster adest cun-
ctis obsecrationibus nostris. Si ergò legem tam grauem eis de-
disse tam magnum fuit beneficium, quantò maiori beneficio
nos affecit ab isto tam graui onere eripiens nos, legem tam suauē
facileque nobis donans? Benedicant te Angeli Domine pro hoc
tā eximio dono, quo nos affecisti: quando quidem nos rustici &
elingues, dignas tibi gratias soluere nescimus. Sed aduertite, quæ
cū Moyses legis librū absoluit, inquit sacer textus Moysen Leui-
tis dixisse, Tollite librū istū, & ponite illū in latere arcæ fœderis
Dñi Dei vestri, vt sit ibi cōtra te in testimoniū. Hoc dixit: quia
quāuis in Prouer. dicit: Mādātū lucerna est, & lex lux, & viē tuę

Cant. 4.

Cant. 5.

D. Amb.

Ioan. 8.

Deut. 4.

Deut. 31.

Prou. 6.

10 an. 5.

hoc intelligitur, obsequiis legi, sed negligētibus illam iudex¹⁶
 est & testis. Vnde dominus Iudæis dixit; Est Moyses, qui accu-
 sat vos in quo vos speratis. Ex quo sequitur legem Euangelicam
 terribilem fore testem contra nos, si eam non obseruauerimus; si
 quidem maius beneficium fuit quam alia lex. De his diebus di-
 xerat Deus: Ecce dies venient, & dabo legem meam in visceri-
 bus eorum, & in corde eorum scribam eam, & ero eis in Deum,
 & ipsi erunt mihi in populum. Noluit in hoc dicere eos legē me-
 moria tenere, sed quod maximo amore erga illam afficiēdi erāt.
 O quam acris hæc reprehensio nobis est! In his enim verbis Do-
 minus insinuare voluit beneficia, quæ hominibus erat collaturus,
 tā magna fore, & quā suavis lex futura erat, quā eis daturus
 erat, vt cum hoc non solum illos inuitaret sed etiam aliquo mo-
 do cogeret, vt ingenti promptitudine & animi alacritate, & dili-¹⁷
 gerent eum, & ei obedirent. Quæ omnia postquam Deus tam
 plenē abundeque peregit, nos itā obdurati permanemus, & for-
 tē amplius, quā antea illi fuerant. Cur ergo fratres in Christo
 Iesu non confundimur & talia audientes non pudet nos, cum
 itā in culpa simus? Per immensam Dei bonitatem adiuro vos, si-
 quidē quotidie ea, in quibus diuinę maiestati sibi seruire, & obe-
 diri magis placet, docemus vos, modō saltim cum omni animi
 feruore ea exequi studeatis: & vnusquisque quod psallebat re-
 gius David dicat. Confitebor tibi in directione cordis. Quando
 cor amat quod amare debet, & quod odisse oportet odio haber,
 tunc rectitudinem habere dicitur, & qui itā cor rectum habet dis-
 positus est, vt quod Deus præcipit opere perficiat. Hoc sacrosan-
 ctum Euangelium hodie sancta Ecclesia nobis proponit: quo-¹⁸
 niam mysterium sanctissimæ Trinitatis per lucidē Christus Re-
 demptor noster in eo manifestauit: & sat est summam veritatē
 hoc dixisse, vt infallibiliter itā esse credamus. Illa sancta ac my-
 steriosa quatuor animalia, quæ facta voce per firmamentum vo-
 lando incedebant, inquit sacer textus, quod stabant & submitte-
 bant alas suas. In quo significatum est omnem creaturam ad vo-
 cem Dei alas sui intellectus debere submittere. Cum homo lo-
 quitur, quatenus homo, fas est verba eius rationesque pensare.
 Loquatur mihi Aristoteles, loquatur & Plato, eorum verba &
 rationes examinare mihi licet, si fides eis debetur nec ne. At ve-
 rō cum Deus loquitur, omnes tenentur alas suas submittere, &
 captiuar-

Psalm. 118.

Ezech. 1.

19 captiuare intellectū in obsequiū fidei, & quod satis sibi sit Deū ^{2. Cor. 11.}
 dixisse. Nam fidei mysteria idcirco res fidei dicuntur, quoniā fi-
 nes nostri intellectu strāscendūt. Aristotelis intellectus (de quo
 Diuus Hieronymus ait: Magnum miraculum & prodigium in
 natura) perpauca de diuinis nouit, & hæc generalia & errori-
 bus plena. Vnde omnes illi decepti sunt, qui in vasculo sui intel-
 lectus illud pelagus inexhaustum diuinæ celsitudinis, & myste-
 ria comprehendere tentauerunt. O cæci an ignoratis, quod si
 Deus ab humano intellectu posset apprehendi iam Deus non
 esset? Quomodo ignorat (inquit Sapiens) quæ sit via spiritus, & ^{Eccles. 11.}
 qua ratione compingantur ossa in ventre prægnantis, sic ne-
 scis opera Dei, qui fabricator est omnium. Quasi dicat, Te ipsum
 non cognoscis, & quomodo Deum vis intelligere? Ergo miser
 20 humilia te; captiuam intellectum in obsequium fidei: crede nobis
 à Deo reuelari, quæ illi placent. Quod si in omnibus fidei articu-
 lis & erga omnes fidei propositiones hanc obedientiam diuinæ
 reuelationi humana ratio debet præstare, quantō magis ac lecu-
 rius, erga altissimum hoc, & ineffabile Beatissimæ Trinitatis
 mysterium? Inquit Salomon: Tria sunt difficilia mihi: via ^{Proue. 30.}
 aquilæ in cælo, via colubri super terram, via naui in medio
 mari. Hæc Sapienti difficilia videbantur: quia dato, quod oculis
 cernantur, nullum prorsus vestigium ex se relinquunt. Verbi di-
 uini à patre procedentis viam, & Spiritus sancti à patre filio-
 que, quam intellectus non cernit, nec in creaturis vestigium satis
 expressum inuenitur, quomodo intellectus cognoscet? Quod ^{simile.}
 Deus intelligat, in creaturis ratione vtentibus vestigium inueni-
 21 tur: si enim in speculo te aspicias quandam tui imaginem itā ad-
 viuam expressam in illo cernes, vt nullus pictor, quantumuis
 ingeniosus inueniri possit, qui sic eam depingeret qualiter in
 speculo apparet. Alterum est naturale speculum, huic artifi-
 ciali simile: & hoc in tuo intellectu habes, in quo illius, quem
 amas, imaginem expressam tenes, per quam illius reminisceris,
 quamuis sit absens, tanquam si præsentem haberes. Igitur,
 quod Deus seipsum intelligens, producat conceptum in mente,
 in quo illud, quod respicit, & contemplatur, expressum maneat:
 de hoc vestigium est in hoc exemplo de imagine hominis men-
 te concepta. Et quod Deus amet se, & hunc amorem non esse ac-
 cidens aliquod, quoniam Deus accidentium subiectum non
 est,

est, hoc indagando rectè inquit ratio. At verò conceptum hūc, 22 & ipsum etiam amorem personas esse, hoc nec intellectus penetrat, nec vestigium in creaturis inuenitur. Cæterum quanuis mysteria hæc omnem rationem superent sunt tamen eidem rationi maximè consentanea. Pro quo est notandum, Sanctum

D. Diony. de diuinis nominibus Aristoteli. I. de gener. xxx. 51. simile.

Dionysium de diuinis nominibus dicere, naturalissimum esse omnibus uiuentibus perfectissimis generare sibi simile. Et verique sapientes quascunq̃ perfectiones in creaturis considerant, omnes in gradu eminentissimo in Deo esse fatentur, cum omnes ab ipso promanauerint. Si aqua riuuli eò quod à fonte manat, dulcis est, utique dulcior in fonte inuenietur. Si stellæ, & planetæ, lumen à Sole recipiunt, lux in ipso Sole perfectior inuenietur. Si locus igni circumstantis calidus est, quia igni propinquus perfectius multò calor in igne erit. O summa 23 & consummata bonitas! O pelagus à quo cunctæ creaturarum perfectiones dimanant! quanto iure affirmare possumus omnes illas in te Domino Deo nostro, perquam eminenter existere.

Isai. VI.

Quod si perfectionem esse dicimus creaturam gignere nempe generare sibi simile, potiori iure hanc perfectionem in Deo ponemus. Vnde ipse per Isaiam inquit: Nunquid ego, qui alios parere facio, ipse non pariam? dicit Dominus. Si ego, qui generationem cæteris tribuo sterilis ero? ait Dominus Deus tuus. Et idem Dominus filium suum unigenitum alloquens dicit,

Psalm. 109.

In splendoribus sanctorum ex utero ante luciferum genui te. Vbi litera Hebræa habet; in splendoribus sanctitatum. Si in Patre filium producente unicum duntaxat attributum, quod splenderet, aut vna tantum sanctitas esset; In splendore aut in sanctitate genui te, dixisset. At verò quia in patre infinitæ perfectiones, infinitæ sanctitates sunt (quanuis omnia vnica sint essentia) & omnes illæ sanctitates sunt perfulgentes, & æternus pater ab initio suas contemplatus est perfectiones, suoque diuino intellectui splenduerunt, ideò filium suum producit non tantum ex apprehensione suæ essentia, sed etiam ex cognitione suarum perfectionum. Ideo dixit: in splendoribus sanctorum, siue sanctitatum ex utero genui te. Vterum hic suam memoriam fecundam appellat, suum, scilicet, intellectum, qui suam diuinam essentiam contemplatur; ex quo utero, æternus diuinusque hic filius nascitur. Hanc ergo beatissimam Tri-

nita-

nitatem laudemus, & glorificemus, & charitatis visceribus diligamus; cui ita placuit, se nobis reuelare. Et, ut grata obsequia sciamus illi exhibere, à Sancto Abraham patriarcha discamus; cui (sicut in sacra scriptura legitur) beatissima Trinitas in forma visibili apparuit. Dicit enim; Apparuit ei Dominus in conualle Mambre, sedenti in ostio tabernaculi sui in ipso feruore diei. Cumque eleuasset oculos apparuerunt tres viri stantes prope eum. Et cum tres essent dixit eis; Domine, si inueni gratiam in oculis tuis, ne transeas seruum tuum. In quibus significatur, quanuis tres sint diuinæ personæ tamen omnes vnum tantum Deum esse & Dominum. O quo ritu siue apparatu hic sanctus ac venerabilis senex Deum excepit: longe quidem diuerso ab apparatu, quo Reges & principes terræ suscipi solent. Cum enim Rex in aliquam venit ciuitatem, in turres homines ascendunt, colles, & montium cacumina petunt. At verò Sanctus Abraham stabat in conualle Mambre. Cum Rex venit in ciuitatem extra illam ciues illi occurrunt: Abraham verò stans in limine ostij. Rege adueniente ita omnes occupati, sollicitique versantur, ut vix sedendi tempus vacet: at verò Deo adueniente sedens Abraham inuenitur. Regem manè vel serò excipere homines solent, quia in estu non fit iter; Abraham verò in feruore diei excipit Dominum. Aduentante Rege omnes in eum intendunt, oculos ab eo non remouent: veruntamen Deo aduentante Abraham oculos in cœlum tollit. Quid novi hoc est, vir sanctissime, quo ritu Deum excipis? Dico has ceremonias, & ritus, modum & præparationem repræsentare, qua sanctissimam Trinitatem excipere, reuereri, & adorare debemus. Prima præparatio est, ut in valle humilitatis esse studeamus: in ipsa namque disponitur anima, ut diuinæ veritates reuelatæ magis perspicue & pulchriores ei sint. Dicunt perspectiui, quod si quis in profundum descēdat puteum & ab imo cœlum aspiciat, etiā si meridies sit stellas tanquā si nox esset, videbit. Nam ratio, ob quam die stellas non cernimus nō est, quia nō fulgeant, sed quia claritas diei disgregat visum, & à maiori lumine occupantur oculi: at verò in putei profundo existēti nō disgregatur visus. Veritates fidei stellæ perfulgidae sunt, quæ ab his, qui in profundo humilitatis iacent, melius intelliguntur. Vnde S. David ait: Credidi, propter quod locutus sum: ego autem humiliatus sum nimis. In quibus verbis sanctus

Gene. 28.

simile.

Psalm. 115.

Gene. 3.

vir fatetur, profunda quadam humilitate se disposuisse ad hoc, ut si 28
des sua viua, feruida, & honoris Dei proximorumque utilitatis
æmulatrix esset. In Genesi habetur Rachelem à Lia sorore sua
Mandragoras, ut eas olfaceret petijisse, & secundum Beatum Cy
prianum super hunc locum Mandragoræ illæ lilia erant, quas,
ut conciperet Rachel olfecit, quia sterilis erat. Sic verè humili
bus contingit, quibus fidei veritates stelle perfulgidæ apparent:
etiam odorifera lilia sunt eis, quibus sancta desideria concipiunt,
magnosque partus edunt. Secunda præparatio est, ut tranquillita
tem, & quietem cordis habere studeamus, & ut noster spiritus
consideat laboremus: hoc enim maximè decet ad hoc, ut anima
in virtute crescat, & Deo sit grata. Tertia præparatio est, ut si
mus ad ostium tabernaculi. Qui ad ostium & in limine eius est,
nec foris nec intus stare dicitur. In quo nobis significatur, ita nos 29
debere animæ conformari, ut corporis non obliuiscamur: & si
militer corpori ita morem geramus, ut animæ non obliuiscamur.
Quarta præparatio est in feruore diei, quod amorem ferui
dum, & singulare studium denotat, quo diuinæ maiestati debe
mus famulari. Et sicut olla cum feruet spumam & alia excremen
ta foras expellit, sic feruidus amor quamplures imperfectiones
ab anima extra mittit. Quinta præparatio est oculos in cœlum
leuare. Cumque subleuasset oculos &c. Inter nobiles, & viles vo
lucres hoc est discrimen, quod viles, cuiusmodi sunt milui, ocu
los versus terram super pullos inclinant, nec leuare oculos in ar
deam sciunt: at verò aues nobiles quales sunt accipitres, aq
uila, & aliæ prædis assuetæ, oculos in altum tollant, & ardeam,
quæ versus cœlum volat intuentur. Hoc etiam inter iustos & 30
peccatores interest. De peccatoribus inquit David, Oculos suos
statuerunt declinare in terram. De iustis verò ait: Sicut oculi an
cillæ in manibus dominæ suæ: ita oculi nostri ad Dominum
Deum nostrum, donec misereatur nostri. Ergo fratres à terra ocu
los nostros erigamus, nec appetamus terrena, sed mentes, affe
ctusque nostros in cœlum leuemus, ubi thesaurus est noster, qui
Deus est: assidue deprecantes, ut à mensa vbertatis misericordiæ
suæ nobis gratiam impertiat, cum qua acquiritur gloria, ad qua
mos perducatur Iesus Mariæ filius. Amen.

simile.

simile.

Psalm. 16.

I N

I N F E S T O S A -

cro sancti Eucharistiæ sacra -

menti Concio Prima.

Caro mea verè est cibus. Ioannis. 6.

2

3

IN LIBRO Sapientiæ de diuina sapien *Sapient. 8.*
tia dicitur; Attingit à fine vsque ad finem for
titer, & disponit omnia suauiter. Attingit à
fine vsque ad finem fortiter, idest: omnia
comprehendit, & potens est cum omnibus,
quæ sic apprehendit finem pertingere, &
quodcunque voluerit opere complere. Et
disponit omnia suauiter, scilicet, quæcunq; facere decernit. Qua
propter quauis natura sua Deus sit spiritus inuisibilis, quia ta
men secundum cuiusque naturam creaturarum, eas gubernat
& regit, ideò sub rerum visibilibus specie eum nos reuereri, & adorare
voluit: & etiam quia homines ex quo ratiocinari coeperunt in
ter has res visibiles degentes ab eis quæcunq; adepti sunt, di
dicerunt. Itaque humanæ fragilitati se coarctans, sub rerum cor
porearum specie voluit ab hominibus coli: & hoc modo cum ho
minibus ab origine mundi se gessit, tam in lege naturæ, & scri
ptæ, quam in lege gratiæ. Inuenietis siquidem in lege naturæ
ab hominibus cunctis sub rerum visibilibus specie Deum coli
nec proinde res illas adorabant, sed Deum tantum, in quibus re
præsentabatur. Sæctus Abraham, qui ex primis fuit, quos Deus
est alloquutus, in forma visibili se illi manifestauit, & sub hac for *Gene. 12.*
ma illum adorauit, ut ex sacro textu patet: & deinde tres illos vi *Gene. 18.*
dit viros, in quibus Deum veneratus est. Etiam Iacob in illa sca *Gene. 28.*
la, quam vidit, Deum adorauit dicens, Dominus est in loco isto:
in qua visione se Deo vouit, ei que seruire promisit. Moyse *Exod. 3.*
quoque in rubo se manifestauit: ibique Moyse illum ado
rauit. Postea in lege scripta idem inuenimus. In Exodo enim *Exod. 25.*
præcipit Deus, dicens: Facient mihi sanctuarium, & habi
tabo

S 5

tabo

Isai. 6.

Iere. 1.

Ezech. 2.

Ose. 11.

Baruch. 3.

Leg. Irenæi

lib. 4. contra

Fale. Hier.

in Malach.

Cypria. li. cō

tra Indeos. c.

16. Aug. li.

18. de Cuit.

Dei. c. 35.

lib. 19. c. 23.

Theodor. in

Malachi. Da

mas. libr. 4.

orth. fid. ca.

14.

Ioan. 14.

tabo in medio eorum, iuxta omnem similitudinem tabernacu-
 li, quod ostendam tibi. Vbi Deus colebatur ab Hebræis. Et pla-
 nam est arcam, Cherubim, propiciatorium, & reliqua taberna-
 culi illos non adorare, sed Deum tantum, quem illa repræsentaba-
 bant, & quibus mediantibus Deus loquebatur ad illos. Etiam
 prophetis sub corporeis visionibus se Deus manifestabat. Vnde
 Isaias ait, vidi Dominum sedentem super solium excelsum, &
 eleuatum. Et Ieremias: Misit Dominus manum suam, & tetigit
 os meum. Et sanctus propheta Ezechiel, postquam in priori ca-
 pite quandam sibi ostensam admirabilem visionem enarrauit,
 inquit. Hæc visio similitudinis gloriæ Domini: & vidi, & cecidi
 in faciem meam. Alijs etiã prophetis in visibilibus signis se ostē-
 dit: quemadmodū per Oseam affirmat dicens: Visionem multi-
 plicauit & in manu prophetarum assimilatus sum. Hæc, vsq; ad
 vniuersalis misericordiæ tēpus perdurarunt, cum Deus è cælo
 in terram carne indutus descendit, vt Baruch prædixit? Hic est
 Deus noster (ait:) & paulo inferius, in terris visus est, & cū homi-
 nibus conuersatus est. Qui postquã in formavibili & corporea
 sui sacratissimi aduentus mysterijs finē imposuit, transiturus de
 hoc mundo ad patrē, & iã prope vltimū vale mundo dicturus,
 voluit eundem modum in lege gratiæ obseruare, quē in lege na-
 turæ & scriptæ obseruauerat, modū, inquam, statuens, quo in re-
 bus visibilibus & corporeis illum coleremus, Quapropter hoc in-
 effabile sacramentū instituit, vt sub panis & vini speciebus illū
 coleremus, sub quibus vere & realiter ad animarum nostrarum
 commodum & vtilitatem voluit remanere. Ex quo magnum di-
 scrimen esse ostenditur inter beneficia, quæ modo nobis cōtulit
 & illa quæ in seculis antiquis fecit. Quia quanuis res visibiles, in
 quibus illum adorarent Deus donauit, non inerat ipsis Deus
 quemadmodum sub his accidētibus inest: sub his enim verè &
 realiter Christi Redēptoris nostri caro est, & anima eius sanctis-
 sima per veram concomitantiam, & verbum diuinum per vni-
 onem hypostaticam, & Pater & spiritus sanctus non per cōcomi-
 tantiam, sed per vnitatem essentiæ, Quia ego in Patre, & pater
 in me est, vt idem dominus ait. Vnde si thesaurum, qui sub hoc
 diuino sacramento latet, nobis Deus vellet ostendere, omnem
 Dei maiestatem ibi cerneremus. Nunc verba, quæ Dominus hic
 proponit intelligetis. *Caro mea vere est cibus*, Id est, Plura de me di-
 cuntur,

7 cuntur, non per naturam, sed per similitudinem, Lapis angularis
 dicor; quia vtrūq; populū vnica lege, singulari amore vna petra
 fundamentali coniūxi, supra quã Ecclesię edificiū fabricatū est. *Eph. 2.*
 Ipso summo angulari lapide Christo Iesu (inquit Apostolus):
 in quo omnis edificatio constructa crescit in tēplū sanctū in Do-
 mino. Nec proinde lapis sum per naturā. Etiã agnus vocor: non
 quia illā brutalitatē fortiar, sed quia tāquã agnus patiētissimè mor-
 tem toleraui. Leo nūcupor, & alijs huiusmodi nominibus appel-
 lor, quorū similitudinem duntaxat gero. Cæterū hic in toto rigo-
 re sermonis loquendo dico verè & non figuratiuè, Carnē meā
 verè cibum esse. *Caro mea vere est cibus*. Non figura, non similitudo,
 non metaphora vlla hic est: sed verborum proprietas, & sermo-
 nis rigor. Quod si quis obijciat Christum Redēptorē nostrū de
 8 seipso dixisse: Ego sum vitis vera nec proinde vitis naturalis est, *Ioan. 15*
 sed per quamdā similitudinem: igitur quanuis hic carnem suam
 verum cibum esse dixerit, similitudinariè, & non verè debet in-
 telligi, ad hoc respondeo ex antecedentibus & subsequentibus
 verum sacræ scripturæ sensum deduci. Modo quando Dñs in-
 quit: Ego sum vitis vera subdidit: Et pater meus agricola est, &
 paulò inferius ait: Ego sum vitis & vos palmites. In quibus sig-
 nificatur, eo modo Christū vitē esse, quo homines palmites sunt.
 At verò homines non vere, & realiter, sed figuratiuè & quodam
 modo. Veruntamen cū hoc sacrosanctum sacramentum insti-
 tuit, ait: Hoc est corpus meum, quod pro vobis tradetur. Et cer-
 tum est, corpus suum verum & non figuratiuū traditum fuisse, &
 pro nobis crucifixum, nec magis perspicuis & lucidioribus ver-
 bis dici posset. Et de sanguine preciosissimo inquit: Qui pro vo-
 bis effundetur. Si ergo sanguinem nobis dedit, qui pro nobis ef-
 fusus est, sine dubio sequitur sanguinem suum verum nobis de-
 disse: quoniam ille verè effusus est. Et alibi Dominus ait: Panis, *Ioan. 6.*
 quem ego dabo, caro mea est pro mundi vita. Vbi alia lectio ha-
 bet: Panis, quē ego dabo caro mea est, quam ego dabo pro mun-
 di vita. Vbi planè Deus promisit carnem suā in sanctissimo sacra-
 mento daturū, non mysticè, aut figuratiuè, sed illā, quā pro mun-
 di totius vita daturus erat. Hæc veritas roboratur per illa D. Pau-
 li verba: Quicumq; manducauerit panem, & biberit calicem do-
 mini indignè, reus erit corporis, & sanguinis Dñi. Ex quibus ver-
 bis validissimū argumentū colligitur. Quia, si in hoc sacramēto
 nihil

1. Cor. 11.

nihil aliud, quam panis esset, quomodo qui in peccato manduca-
 caret peccaret mortaliter? Propter buccellam panis in peccato
 sumptam Deus animam perderet, & in Gehennam mitteret? Si
 quis fortè dicat, quod ex eo, quod mundi Redemptor in eo figu-
 ratur peccat, qui in peccato sumit, respondeo agnum paschalem
 similiter figuram Christi gessisse, nec proinde peccabat, qui in
 peccato illū comedebat. Ergò firmissime tenendū est, verā Chri-
 sti Redēptoris nostri carnē hīc propriè existere, & cum ipsa eius
 animā eiusq; diuinitatē. Vnde Deus hīc nobis tribuit quicquid
 tribuere potest; siquid enim nobis se ipsum donat, & quantū ab eo po-
 stulare possumus. Nec Deus ampliùs quod tribuat habet, nec
 ampliùs homo quod petat. Cū Esau accederet, vt benedi-
 ctionem à patre suo Isaac reciperet, & venerabilis senex re-
 spondisset iam benedictionem fratri suo Iacob impertisse, ait
 Esau: Nunquid non reseruasti mihi benedictionem? Cui Isaac:
 Frumento & vino stabiliui eū, & tibi post hæc fili mi ultra quid
 faciam? Dicit Patriarcha sancte, nunquid omnes diuitiæ tuæ in
 panis, & vini summam rediguntur? Hoc sanctum Isaac dixit-
 se reor, vt mysterium & figuram huius sacramenti denotaret:
 quia donans se nobis Dominus sub accidentibus panis & vi-
 ni quicquid dare potuit donauit. Tantum enim hominibus in
 terra tribuit quantum Angelis in coelo, quanuis diuersimodè.
 Veruntamen quod sic velatum se nobis dedit non ob id bene-
 ficium minuitur, sed potiùs effecit, vt ita nobis vtilius esset maio-
 rem meriti occasionem tribuens. Contingit, nobilem ac diui-
 tem sponsum, scriniolum aureum preciosis cum munu-
 sculis, torquibus, annulis, & murenulis aureis sponsæ suæ mit-
 tere; & hoc scriniolum foris apprimè elaboratum cælatura mi-
 rifica, sera preciosa obseratum. Quo dono suscepto sponsa ait:
 Monilia quidem, & quæ intus continentur, valdè preciosa sunt,
 & preciosum etiam est scriniolum, in quo hæc continentur. O
 ineffabile mysterium: cœlestis siquidem sponsus Iesus Christus
 Ecclesiæ sponsæ suæ hoc diuinum sacramentum donauit; in
 quo preciosissimum est quod intus latet, & preciosum est etiam
 quod foris est. Volo dicere quod non tantum fidelis gratiam
 recipit per virtutem sacramenti ex opere operato, quam fons
 perennis gratiæ Christus, qui realiter in ipso continetur, illi com-
 municat: sed etiam meretur & gratiam recipit, credens sub illis
 acci-

Gen. 27.

simile.

13 accidentibus tantum ac ineffabile bonum existere. Itaque tam
 id, quod intus latet, quam quod foris cernitur dignè sumentis vti-
 le est. Et voluit Dominus sic velatum se dare nobis, non solum
 maioris meriti gratia, sed etiam, vt modus vitæ nostræ conserua-
 retur. Pro quo est notandum, quod in hac vita quædam possu-
 mus, quæ tamē nolumus; alia verò volumus, quæ impetrare, vel
 exequi non possumus. Et hoc velle & tamē non posse, pœna est
 alterius posse & nolle. Ea quæ possumus cum Dei auxilio, & ta-
 men nolumus sunt in vita spirituali proficere, comparare virtu-
 tes, debellare vitia, & in bono cœpto perseverare, quæ si obtine-
 re vellemus possemus vtiq; . Si vellemus, inquam, voluntate effi-
 caci, sed reuera nolumus, ex quo fit, vt merito illis priuemur.
 Vnde dissolutus, & remissus ille, qui ait: Vellem quidem sed ma-
 14 lam vitam relinquere non possum, non verum loquitur: nā vti-
 que posset mediante Dei auxilio, qui nunquam deest illi, qui ef-
 ficaci voluntate vult conuerti. Et ita verba illa Ezechiae Regis
 dicentis: Domine vim patior, respōde pro me, de peccatore dici
 possunt, qui ait: à peccato velle exire, sed minimè posse. Ah do-
 mine, vim patior, responde pro me: auxiliare domine, quia bo-
 nus esse cogor nec tamē licet. Et talis meritò addere potest: Quid
 respondebit mihi cum ipse fecerit? Idest, iam auxilium mihi
 Deus præstitit, nec tamen donis & auxilijs eius vti volo. In cul-
 pa ego sum, quia non possum, quoniam nolo: nam si vellem vti-
 que bonus esse possem. Id autem quod volumus, & optamus &
 tamen non possumus, est vitam quietam cum gaudio, & iucun-
 ditate viuere. Hoc tamen obtinere non possumus. Nā iusto Dei
 15 iudicio factum est, postquam homo peccauit, quia quod potuit
 (scilicet in bono perseverare) noluit: quod requiem habere, gau-
 dio frui, & lætitia potiri velit, id tamen obtinere minime possit:
 sed, quod hæc misera vita humana cum hoc afflictionis censu ei
 concederetur, vt nihil vitæ huius penitus ei placeret. Nam ei, qui
 in cœtus est omnia fere molesta videntur. Si nocte est diem exo-
 prat, si die noctem precatur; si domi est in agrum exire deside-
 rat: si in agro, in domum reuerti fatagit. Si solus est comitem ad-
 esse implorat: si adest, molesta ei videtur cōuersatio. Hæc enim
 afflictio tristitiaque efficiunt, vt homo in re præsentis, quam vi-
 det, solatio & quiete frui non possit. Ideoq; , vt vita humana ama-
 ritudinibus, & afflictionibus plena esset diuina prouidentia præ-
 ordi-

Isai. 38.

ordinauit, nè requiem in his rebus homines quærent; sed tan-
 quã peregrini, & aduenæ hic uiuerent, & corda sua in cœlũ leua-
 rēt. Ecce vitæ nostræ modus. Igitur si vita, & bonũ nostrũ Chri-
 stus, in forma uisibili, & gloriola nobiscum mansisset, itã ut pro-
 prijs oculis illũ cerneremus, tãto gaudio tantaq; afficeremur leti-
 tia, ut vix vnquã è sæculo hoc vellemus exire. Nã si B. Petrus vi-
 so Dño transfigurato humanæ redemptionis oblitus ait: Dñe
 bonum est nos hinc esse. Quid nos miseri & imperfecti faceremus
 cum tantus Apostolus præsentis lætitiæ alienatus generis huma-
 ni redẽptionis oblitus fuit? Nè ergo huiusmodi lætitiæ obliuisceremur
 patriæ cœlestis ideò Dñs sic velatus, & occultus nobiscũ
 manere voluit. Et etiã, ut & credẽdo cũ illa natiua querela & an-
 xietate uiuerem⁹, scilicet, quia quod credimus nõ possumus ad-
 pisci, & ex hac naturali anxietate in uolũtate subsequeretur tri-
 stitia: ex hac uerò tristitia sanctũ odium erga res huius sæculi, &
 quædã præparatio ad amandũ Deũ pullularet. Hinc sanctus ceci-
 nit David: parasti cibũ illorum, quoniam itã est præparatio eius.
 Idest, Non solũ cibũ congruentem hominibus dedisti, sed etiam
 eo modo, quo magis illis cõueniebat illũ dedisti. O Benedictus,
 & glorificatus sit talis Deus. Obsecro vos fratres hunc liberalissi-
 mũ Dominum, qui tot modis animas nostras ditare studet, die
 noctuq; totis uiribus collaudetis.

Ait ergo Dñs: *Caro mea uere est cibus, & sanguis meus uere est potus,*
qui manducat meã carnẽ & bibit meũ sanguinẽ in me manet, & ego in illo.
 Res notatu dignissima est, in Leuitico Dñm dixisse, Sanguinem
 omnis animalis non sumetis in cibo. Omnis anima, quæ edent
 sanguinẽ peribit de populis suis. In hodierna uerò lectione Euã-
 gelica nõ solũ Deus permittit sanguinẽ suũ à nobis bibi, sed in-
 frã subdit: *Nisi manducaueris carnẽ filij hominis, & biberitis eius sangui-
 nẽ non habebitis uitã in uobis.* Res mira! quod in lege antiqua, ne tan-
 guis conederetur, sub mortis supplicio præcipiebatur: nũc uerò
 sub eadẽ, ut bibatur præcipitur. Quid hoc mysterij? Respõdeo, id
 in lege antiqua Deũ inhibuisse, ut doceret homines bestialẽ uitã
 fugere, sanguis enim, ut à Philosophis dicitur sedes est animæ, seu
 uitæ, & cũ noluit Deus sanguinẽ bestiarũ bibi, nè bestiarũ mo-
 res in hominibus resideret, prohibuit. Nunc uerò sanguinẽ suum
 uult ut bibamus, ut uitã cœlestẽ suæ uitæ similitẽ agamus. Super
 hæc uerba alia quæstio ualde necessaria se offert. Quare, cum

uerrum

19 uerũ sit fideq; tenendũ, itã sub accidentibus uini in calice Christũ
 esse, quẽadmodũ sub accidentibus panis est in hostia cõsecrata, si
 ergo sub quolibet horũ accidentiũ integer est, quid sub bina spe-
 cie esse oportuit? Respõdeo hoc fecisse, ut uiuum sui amoris me-
 moriale nobis relinqueret, & ut quantũ pro nobis fecerat ostẽde-
 ret. Pro quo notare oportet ex vi uerborũ sacramentaliũ hostiæ,
 tantũ uerũ Christi corpus ibi esse. At uerò quia corpus est, uiuũ,
 sanguinẽ & animam habet: & hoc corpus & anima uerbo unita
 sunt: & Uerbu est cũ Patre & Spiritu sancto. Hæc omnia modo
 supra dicto ibi sunt. Similiter ex vi uerborũ cõsecrationis calicis
 tantũ est sanguis Christi Redẽptoris nostri: sed quia sanguis uiu⁹
 est, debet in uenis esse, uenẽ in corpore, & corp⁹ habet animã. Et
 cũ corpus & anima Christi sint debet esse unita uerbo, & uerbu
 20 est, cũ Patre & Spiritu sancto; quẽ omnia in calice cõtinẽtur. Vn-
 de si quis ex Dñi discipulis (post quã in cruce Dominus expira-
 uit) consecrare attentaret sub hostia, non amplius quã Christi
 corpus mortuũ esset, quauis uerbo unitũ, & in calice cõsecrato
 sanguis mortuus & à corpore separatus etiã diuinitati unitus. Ita
 quẽ ex vi uerborũ sub hostia tantũ est Christi corpus sacratissi-
 mum, & sanguis eius preciosissimus sub accidentibus uini. Et
 sub utraq; specie hoc sacrosanctum mysterium Dñs instituit,
 ut uiuum nobis relinqueret exemplar; quis propter nimiam sui
 Charitatẽ erga nos corpus suum exangue uoluit remanere, san-
 guine suo preciosissimo pro nobis in terram super Caluariæ mō-
 tem effuso. Vnde fratres dum sacerdos hostiã per se leuat, dein-
 de calicem, illum singularem amorem, quo iste cœlestis sponsus
 21 uos dilexit memoria recolite, qui omnem suum sanguinẽ effun-
 dere uoluit, quod per illam hostiæ & calicis elevationẽ disiunctã
 significatur, eò quod in cruce totalis separatio sanguinis à corpo-
 re sit facta. O filios Adam saxi duriores, quorũ corda tã singu-
 lari beneficio, tãq; eximio Dei amore non emolliuntur: & post
 quam sæpissime hoc sacramento ufi sumus, uix aliquod uilita-
 tis incrementum, aut deuotionis uestigium in nobis apparet.
 Hic summa ueritate dicente: *Qui manducat meã carnẽ in me manet*
& ego in illo. In me manet quasi gutta aquæ, cũ intrat in mare. Et
 ego in illo tanquam columna ferrea in arundine debili inclusa,
 quam fortificat. Gutta aquæ si per se existat tenui uento, aut
 modico calore facile siccatur: at uerò si mittatur in mare con-

serua-

simile.

Sap. 11.
 Isai. 42.
 Acto. 2.
 Iob. 17.

seruatur ibi : quòd si mare totum vinum esset illa gutta aquæ in 22
 vinum conuerteretur. O anima Christiana: quæ sola per te exi-
 stens instar guttulæ aquæ es, quæ quantumuis minima re offen-
 deris, & leuissima occasione destrueris (. Nec si te guttam aquæ
 dixerim mireris, cum sapiens de toto vniuerso inquit: Ante te or-
 bis terrarum tanquam gutta roris antelucani, quæ descendit in
 terram.) At verò si digne hoc recipis sacramentum in Christo, qui
 mare vini amoris est, remanebis, in quo deificata & in eius amo-
 rem transformata conseruaberis. Quòd si fieri posset, vt fortissi-
 ma columna ferrea in arundine, quantumuis debile includere-
 tur illam fortificaret & muniret. O homo, per te solus arundo
 quædam debilis, vacua, & vento agitata es. Sic peccatorẽ Isaias
 appellauit. Vbi de Messia loquens ait: Arundinem quassatam
 non confringet. At, si dignè ad hoc sacramentum accedas, colum-
 nam inflexibilis fortitudinis tibi copulas, quæ sic te fortificabit
 ne iaculis tentationum dæmonis succumbas. Ideòque hic Do-
 minus ait: *Qui manducat meam carnem in me manet.* Tanquam gut-
 ta aquæ in mari Oceano, *Et ego in illo,* Tanquam columna fortis
 in fragili arundine. In primitiua Ecclesia mos erat fidelibus quo-
 tidie communicare: vnde in Actibus Apostolorum, & cõmunicatione fra-
 ctionis panis & orationibus: ex quo tanta illis fortitudo proue-
 niebat, vt nec Regum, Imperatorum, aut dæmonum potentia suc-
 cumberent. Quin imò sacer textus subdit, Fiebat autem omni
 animæ timor. Sanctus Iob dicere solitus erat: Pone me domine
 iuxta te, & cuiusuis manus pugnet contra me. Si sanctus Iob (dũ
 modo iuxta Deum esset) vniuersum mundum non formidabat: 24
 qui quotidie hoc diuinum frequentat sacramentum, quem ani-
 mum quamque fortitudinem habeat æquum est cum in se Deũ
 recipiat & Deus illum?

In me manet, & ego in illo. Vnde credendum est fidelem illum,
 qui dignè accedit, & manducat dæmonibus horrorem esse, ab
 eoque tanquã à crucis aspectu fugere. Ratio verò Diui Thomæ
 est, qui ait: Hoc mirabile sacramentum signum esse, quod in me-
 moriam reuocat sacratissimam Iesu Christi Domini nostri mor-
 tem, quæ magna cõfusio dæmonibus fuit, qua miserè victi sunt.
 Vnde viso hoc signo infidelibus, terrore afficiuntur. Hinc san-
 ctus Gregorius Nazianzenus in oratione, quam habuit ad po-
 pulum

25 pulum. Cum reuenteretur ex agro post ea, quæ gesta sunt cõtra
 Maximum, inquit, quòd tria sunt inuincibilia, Deus omnipotens, Angelus beatus, & in terra Philosophus Christianus. Nã
 verus Christianus, qui crucis philosophiam didicit, & spe, quã
 fides & charitas illi suggerunt, viuit, & simul cum hoc sacro ci-
 bo, qui in hoc sacramento ei ministratur fortificatus manet, hu-
 iusmodi tot Spiritus sancti munitionibus obsessus est, vt penè in-
 uincibilis videatur. Qui quoties se tribulatum, fatigatumque cer-
 nit, considerat quantam gloriam ille gloriæ princeps nobis lu-
 cratus est, & per easdem pœnalitates, & ærumnas nobis acquisi-
 uit: illas omnes amplectitur, & diligit; & adiungens considera-
 tionem hanc auxilijs, quæ Deus animæ communicare solet, pe-
 culiariter in huius sacrosancti sacramenti perceptione: ita fortifi-
 26 catus iustus manet, vt inuincibilis ab isto sancto Doctore nomi-
 netur. Sed heu dolor, quã rarò in hominibus hodie hanc forti-
 tudinem cernimus? Quot videas homines manè communicare,
 & in fero ad antea vitia reuerti? o diabolicam peruersitatem,
 quòd sic homo diuinam gratiam à se tam citò repellat. Et qui-
 dem præsumere poterit ille, qui tam citò se malis immiscuit, pro-
 pter suam indispositionem, effectus huius sacramenti non acce-
 pisse, quorum vnus fortitudo est, ex qua perseuerantia oritur, &
 hæc perseuerantia per cordis munditiam acquiritur. Et sic, vbi
 nos legimus apud Sanctum Iob: Mundis manibus addet fortitu-
 27 dinem, textus Hebræus, Græcus, & paraphrasis Chaldaica ha-
 bent: Mundus manibus addet fortitudinem. In quo denotatur,
 quòd quantumuis Deus communicat hominibus fortitudinem, re-
 quirit tamen in eis dispositionem, vt illam accipiant. Et hanc ap-
 pellat cordis fortitudinem bonis operibus acquisitam. Et vt Spi-
 ritus sanctus honorem iusto tribueret, inquit, eum esse, qui suis
 bonis operibus vitæ suæ fortitudinem addit. Vnde cum nostra
 versio dicat: hanc iusti fortitudinem à Deo esse, aliæ lectiones
 habent; Mundus manibus addet fortitudinem. Quòd si propter
 cordis munditiam solet Deus fortitudinem communicare: am-
 plius ei communicabit illam, qui cum cordis munditia hoc al-
 tissimum sacramentum recipit. Et siquidem hi miseri homines
 tam eneruati, & sine fortitudine remanserunt: verendum est eos
 non recepisse hoc sacramentum, sicut decebat. Et quòd magis
 mirandum illud est, quia cum hi tam debiles & inconstantes in

psal. 7.

bono sint, in malo nimis fortes sunt, & cōstantes. Quod per Prophetam David spiritus sanctus significavit. Quia ubi nos legimus: Parturit iniustitiam, alij transtulerunt, Parturiunt iniustitiā. Et sic est in Græco, & etiam sic legit. B. Augustinus. Et in Hebræo, & Chaldaica paraphrasi habetur: Parturiet iniustitiam. In quibus varijs lectionibus ostenditur non satis esse peccatoriam peccasse de præterito sed quod etiam de præsentis peccat, & in futuro peccabit. Absit à nobis talis perseverantia. Obsecro vos fratres per infinitam Dei charitatem, tantum bonum in malum conuerti né patiamini: & vnde vobis vita prouenire posset ne inde mortem, & condemnationem hauriatis. Nam in omnibus legis gratiæ sacramentis vniuersale est, vt quemadmodum dignè sumentibus sunt valdè vtilia: ita indignè sumentibus maximi damni occasionem præbent. Sicut sol, aqua, & ventus germinare, & crescere plantas faciunt: si tamen in terra sint radicata, sin minus ab eisdemmet causis & influentijs citius exciccantur, & putrefiunt: ita sanctissimum hoc sacramentum animas, (quæ in charitate radicata sunt), crescere facit, Quæ verò sic non sunt dispositæ, quò magis accipiunt, eò plus exciccantur, indurantur, & deteriores fiunt, non ob sacramenti defectū sed propter suam indispositionē. Ideoque operæ precium erit, omnem curam, omne studium adhibere, vt ad illud digne suscipiendum nos præparemus: sicut Diuus Paulus nos admonet dicens: Habentes itaque fratres fiduciam in sanguine Christi, accedamus cum vero corde in plenitudine fidei aspersi corda à conscientia mala, & abluti corpus aqua munda. O mirifica, singulariaque verba, quis horum singula opere exequetur quantum ipsi ritualis commodi sibi comparabit. O Deus infinitæ maiestatis. Pro tua Domine clementia in cordibus horum fratrum meorū ea ingeras, vt per ea se gubernare sciant. Notetis, obsecro, quia non solum accedere debemus, vt ipse Apostolus inquit, vero corde, sine figmento, aut hypocrisi, & aspersi à conscientia mala, hoc est, saltim à labe culpæ mortalis mundi, & abluti corpus aqua munda, scilicet, bonum exemplum exhibentes, abstinentes corpus ab omni occasione mali: sed etiam inquit, quod debemus accedere in plenitudine fidei. Fides vacua est, quæ charitate non comitatur nec alias virtutes & opera bona: fides plena, quæ illis est coniuncta. Hoc ergò modo preparati accedere debemus.

Hebr. 10.

Quæ-

31 Quæso ergo fratres in vero corde tanquam ad fontem infinitæ virtutis eccedatis assidue, vt hoc sacramentum vestros concupiscentiæ ardores extinguat illum accipite cum illo anhelò desiderio, quo lassatus & sitiens ad frigidum fontem properat: & instar cuiusdam famelici, qui ad arborem dulcibus pomis onustam peruenit properate. Quomodo manus parat attendite: laciniam vestimenti qualiter supponit, quanta cum efficacia, & vi ab illo, qui supra in arbore residet, importunis precibus sibi poma dari efflagitat. Sic vos præparate, & visceribus apertis coram sancto altari procidite, & sic ad Deum exclamate. O Angelorum gloria, o iustorum vita: o peccatorū iustificator. Quæ fidelibus tuis dona mittere soles, nobis domine impertire, gratiæ tuæ poma, suauitatis plena mitte nobis. Agite fratres accedite, & sicut pecuniæ auidus ad ingentem thesaurum ditandi se gratia properaret, festinate. Toto conatu accedite: & instar cuiusdam mulieris coniugata, quæ plures filios habens, maximis necessitudinibus & ærumnis obsessa coniugem suum ab Indis reuersurum expectat vt illum cum ingenti gaudio excipiat, à quo solatium, protectionem, remedium, honorem, & omnia sperat: si fortè illum per ostium intrantem cerneret, quanto affectu properaret optatis amplexibus frui procumbens è collo eius lacrymas gaudio miscens. Cur ergò fratres ardentiori desiderio illius dulcissimi spō si amplexus non concupiscitis, qui ab illa cœlesti India ad vos descendit, vt honore vos afficiat, diuites faciat, & consoletur? Extendite fratres vlnas vestras: præcordia referate: ardentè illū suscipite: toto affectu illum amplectimini: amore & gratia & postea gloria perfruemini. Ad quā nos perducatur Iesus Mariæ filius Amen.

Simile.

Simile.

33

T. 2 In

In eodem Festo Sacrosancti
Eucharistiæ Sacramenti
Concio Secunda.

Caro mea verè est cibus, &c. Ioan. 6.

Psal. 110.

SA N C T V S Propheta David psalmo centesimo, amore flagrans coepit, dicens: Confitebor tibi Domine in toto corde meo. Nec ego solus te Domine laudabo; sed etiã inuitabo iustos vt mecum concinant. Ideo subdit: In concilio iustorum & congregatione. Cuius rationem reddit, inquiens: Magna opera Domini exquisita in omnes voluntates eius. Opera enim, quæ pro mundi reparatione Deus facturus erat, prouidit, & ideò ait: In congregatione iustorum illum se laudaturum. Sed quare dicit: In omnes voluntates eius? Nunquid Deo plures voluntates sunt? minimè. Sed hinc voluntates opera diuinæ placita volutati significant: quæ quia voluit operatus est. Vnde hinc dicere vult, opera redemptionis inter omnia, quæ diuina voluntas operata est, & quæ in hoc mundo operabitur singularia & eximia esse. Quorum vnũ tanquam maximè singulare inter omnia, & quod tenerimi amoris signũ in se contineat, statim specificat, dicens: Confessio & magnificentia opus eius. Hoc verò tam singulare, tam plenum magnificentia, tam dignum laude, & confessione opus huius altissimi sacramenti institutio fuit. Vnde in Canticis sponsa de dilecto ait: Manus illius aureæ plenæ iacynthis. Iacynthus color cæruleus est. Modo sponsa inquit: Cuncta opera sponsi mei, quæ per manus significantur, sunt aurea iacynthina, & charitatis opera & cælestia. Cæterum hunc diuinum sponsum dare se in cibum hominibus, hoc opus quandam singularis amoris teneritudinem in se continet. Dum quis ægrotat filius non tãtum mater iubet lectum suum iuxta illum sterni, sed etiam medicus si familiaris infirmi est propè illum dormit, ei semper adhæret, vt quam primum ægrotus, heu dixerit, opem ei ferat. O Pater pijsimè, ô mater amantissima, ô medice dulcissime, & amice fidelissime

Cant. 5.

simile.

4 delissime per quam familiaris noster Iesu Christe, quàm ligatũ te noster amor tenet, quàm propinquus factus es mihi, vt quàm primum, heu cor meum dixerit, mihi succurras & auxiliaris: siquidem in panis & vini accidentibus ibi lectum habes, ibi propinquus infirmo es. O miram amoris teneritudinem: ecquis tã durus est, qui hac saltim consideratione non liquefiat? Ad hæc non solum nobiscum voluit manere, sed etiam nostrum medicamentum, noster cibus voluit esse, vt illum & manducaremus, & præcordijs insertum haberemus. Non vt ipse in nos, sed nos in illum conuerteremur. Ita Diuus Augustinus audiuit vocem dicentem illi: Augustine, Augustine, cibus sum grandium, cresce & manducabis me. Nõ tu me mutabis in te, sed tu mutaberis in me. Rectè ergo ait: Confessio & magnificentia opus eius. Vnde Moses merito dixit: Quis similis tui, magnificus in sanctitate. O filij sæculi huius, cur hæc audientes non confundimini. Qui non dignamini instar Dei vestri magnifici in sanctitate esse: sed vestra gloria est magnificos in vanitate, impietate, & in turpitudine esse. O quam miseros, parcos, & egenos erga Dei opera, & misericordiam se homines ostendunt; non item erga vanitatem, pompam & multos famulos alendos. Dixit Deus Moy si: Ecce vocaui ex nomine Beseleel; & impleui eũ intelligentia, & scientia in omni opere, ad excogitandũ quicquid fabrefieri potest ex auro & argento, & ex ære, marmore, & gemmis, & diuersitate lignorum. Quare Domine ad opera tam diuersa sanctuarij, qualia sunt aurea, argentea, ferrea, lapidea, marmorea, & lignea vnũ tantum artificem eligis? Hoc Dominũ fecisse reor, vt sæculi magnatum pompam condemnaret; quibus suo statui honoriq; iactura fieri videtur, nisi famulis abundant, & etiam ad quamlibet nãmiam exequendam assignatos famulos singulis quibusq; seruitijs habeant, videlicet, ab aure, à libellis, à pedibus, à calcaribus, à pugione, ab scopa, à pilulis, &c. quibus omnib; vnus satis esset. Et hi famuli, vt sunt ociosi magna peccata in Deum committunt: dñi verò, vt eos alant ab operibus pietatis, & misericordiam deficiunt: quin etiã in necessitates & penurias ingètes deueniunt, quæ maximis iniustitijs iter præbent. O vani homines, maiores Deo esse tètatis? Qui tantus Deus, ac Dñs cum sit, & tã singularis fabricæ, qualis erat tẽpli illius, vnicũ tantũ architectũ esse voluit, & illo contentus est: vos autẽ, nisi viginti famulos habeatis eru-

Tom. j. T 3 hescitis.

simile.

bescitis. Paulo caput exiguum, & debile cum habeat, caudam habet speciosam & prælongam: sic multos sæculi homines videas magna eos comitante caterua, longa famulorū cauda subsequente, quibus exile caput est. Nam cum propter sapientiam, & prudentiam nullius ponderis, nullius æstimationis apud homines sint, saltem propter magnum comitatum æstimari volunt. Quid de magnificentijs, ut homines vindictam de sibi illatis iniurijs sumant, & suos exequatur affectus dicam? O Deus infinitæ maiestatis, pro tua clementia, tot huiusmodi malis, quibus mundus scater succurre. O fratres, vestri Creatoris imitatores estote, & magnificos in sanctitate, & pietate vos ostendite; non autem in turpitudine, & vanitate. Ut autem intelligeremus quodnam esset opus, de quo loquitur hic Sanctus David; subdidit: Memoriam fecit mirabilium suorum, misericors & miserator Dominus. Ecce quo nomine Sanctus Propheta hoc mirabile sacramentum ap-

*simile.**Eccle. 26.*

pellat, memoriale Dei mirabilium illum vocans. Cum mercator diues seruum suum ad nūdinas mittit, cui multa tradidit negotia; ne forte obliuiscatur libellum, manu propria cōscriptum ei præbet, ut per ipsum se gerat. Nam, ut Ecclesiasticus ait: Difficile exiit negotians a negligentia: Qui memoriale seu libellum quotidie intuens quid fecerit, quid verò ei faciendum deest considerat, & sic facile exiit a negligentia. Vita præsens emporium quoddam est, & nūdina. Vnde Dominus ait: Negotia mini dum venio. Ex hac enim vitæ negotiatione, videbitis quid emolumentum sequatur in alteram. Peccatores, qui in ea malè negociati sunt, mala in inferno nunciant. De quibus sapiens ait; scilicet, eos dicere: Quid nobis profuit superbia, aut diuitiarū iactantia, quid contulit nobis? Transierunt omnia illa tanquā vmbra.

*Luc. 19.**Sap. 5.*

Iusti verò, qui bene se gesserunt in hac vita bona nuntiant, beneque de ea loquuntur; quæ tanquam instrumentum illis fuit lucrandi quod possidēt. Vnde illud psalmi canunt: Lætati sumus pro diebus, quibus nos humiliasti, annis, quibus vidimus mala. Et si quidem huius diuini mercatoris exercitores sumus, ut Diu⁹ Paulus affirmat, dicens: Dei enim adiutores sumus, memoriale fecit (hoc, scilicet, diuinum sacramentum) ut memoria teneremus, quid pro eius obsequio nos facere oporteret. Ideò inquit: Memoriam fecit mirabilium suorum. Et quemadmodum fidelis seruus, qui diebus singulis memoriale domini sui recollit,

I. Cor. 3.

aperit,

10 aperit, & intuetur, ut quid sibi faciendum sit, memoretur: ita fratres curandum vobis est diebus singulis rei sacræ interesse, & quoties sacerdos in altari sanctissimam hostiam eleuat, considerate memoriale vobis ostendi, in quo scriptum est, quod Deo debetis, & quid pro suo seruitio facere debeatis. Nam quanuis in ipsa hostia verus Dei filius gloriosus, & immortalis sit, etiam ibi repræsentatur mors, quam in cruce passus est. Considerate ergo fratres, vos ibi proprijs vestris oculis Christum Dominum, & sponsum vestrum cernere crucifixum, coronatum spinis, duris transfixum clavis, & sic vobiscum loquentem: Ecce ô homines quid pro vobis feci, & quantum mihi debeatis. O memoriale cæleste, aspiciate illud rectè fratres, quia in ipso vobis dicitur quanta obligatione sitis obstricti peccata fugere, a quibus, ut nos filius Dei eriperet tam crudelem mortem passus est. Ibi etiam dicitur vobis quantum debeatis pro illius obsequio vitam vestram impendere, qui vnā pro vestro amore vitam perdidit, quæ omni vita pretiosior erat. O quam strictum nos manet iudicium, nisi in nūdinis his negotiaberemur, secundum quod in hoc memoriali nobis præscriptum est: Memoriam fecit mirabilium suorum. Reliquit etiam hoc memoriale tanquam verus amicus, qui quo tempore ab amico discedit, pignus aliquod, relinquit ei, sed hi omnes rem sine vita solent relinquere, ut rei viuæ memoriam afferat, quod est mortuum. At verò hic verus amicus hoc nobis memoriale reliquit, quod viuum est, quia in ipso res viuā continetur, ut viuum memoriale esset suæ

12

mortis, & eximij amoris, quo passus est. Et, ut apertius intelligeremus, de qua re loqueretur, addidit: Escam dedit timentibus se. Timentibus se (inquit) hanc cælestem illum dare escam, quia non timentibus eam ipse non dat, sed ipsi potius contra eius voluntatem, & in suimet damnationem & iudicium accipiunt. O felices illos Dei timoratos, quibus tantum hoc cæleste conuiuium fit. Optimo iure statim nos admonet David, dicens: Seruire Dño cum timore. Vbi in Hebræo, & Græco, & *psal. 2.* in paraphrasi Chaldaica legitur: Seruite Domino in timore. In quo denotatur non solum obsequium nostrum sociarium timore debere (ut in nostra translatione significatur) sed etiam

T 4 nos

nos Deo debere seruire in ipso timore immerfos, & vndequaq; 13
eodẽ obfessos. Hoc est enim seruire Domino in timore. O quis
hanc vitæ metam pertingeret, vt omnestam sensus exteriores,
quàm interiores potentias, hoc diuino timore refertas haberet,
quanta cum facilitate se disponderet, vt digne ad hoc pretiosissi-
mum accederet conuiuium, & escam, quam donat Deus timen-
tibus se. De qua sanctum dicit Euangelium: *Caro mea verè est ci-
bus.* Sed quæro, si cibus hic caro est quomodo in Actibus Apосто-
lorum Diuus Petrus panem appellat, vbi dicitur: Erant perse-
uerantes in communicatione fractionis panis. Et Beatus Paulus:
1. Cor. 10. Panis, quem frangimus, nõne participatio corporis Domini est?
Dico illos panem appellasse, quia ex pane fuit conuersus no-
men causæ tribuentes effectui. Vnde dici solet: Vinum hoc est
acetum. Vinum acetum dicitis, non quòd verè sit vinũ, sed quia 14
ex vino factum est. Hoc loquendi modo sacra Scriptura vtitur.
Gene. 2. Postquam enim Eua fuit formata, dixit Adam: Hoc nunc os ex
ofsibus meis: nec proinde os erat, sed mulier ex corpore & ani-
ma composita: sed os vocauit eam, quia ex osse formata fuit. Et
Exod. 7. in Exodo dicitur: Deuorauit virga Aaron virgas eorum, vbi ser-
pentem virgam appellat, quia ex virga in colubrum est cõuersa.

Ait itaque Dominus: *Caro mea verè est cibus.* Satis compertum
est nullam creaturarum tam sensibilem, corpoream, quàm spiri-
tualem absq; cibo posse viuere. De sensibili planum est, quia na-
tius calor humidum radicale consumit, cum quo vita animalium
conseruatur, quod necessum est cibo recuperari. De spirituali
etiam patet, quoniam Angeli in cælis diuina gratia aluntur. Vn-
de Raphael Angelus Tobiaë dixit: Cùm essem vobiscum per vo- 15
luntatem Dei, videbar quidem vobiscum manducare, & bibere:
sed ego cibo inuisibili vtor. Si ergo tã corporeis sensibilibus, quã
spiritualibus creaturis cibo opus est, igitur homo, qui corporeus,
& spiritualis est cibo similiter corporeo, & spirituali eget, &
proinde ineffabile Dei beneficium fuit, postquam tot cibos cor-
pori suggessit, nobis hunc tãdem cælestem animæ cibum dona-
re, quo reficerentur strages, quas concupiscentiæ nocius calor
in ea operatur, & gratiæ vita conseruaretur. Vnde idem Domi-
nus inquit: Amen, amẽ dico vobis, nisi manducaueritis carnem
filiij hominis non habebitis vitam in vobis. Nec miremini, si tot
cibos corporib; Dominus creauerit, Vnum verò animę dederit,

siquidem

16 siquidem hic solus valoris est infiniti, & sufficiens mirificos in
anima operari effectus, & in se ipso illã transformare. Hinc D.
Thomas ait, quòd præcipuus huius sacramenti effectus est pau-
latim diuinos, id est, sanctos, innocentes, & puros eos efficere,
qui illud deuotis & supplicibus animis frequentant. Et hoc est
quod hic ait Dominus: *Qui manducat meam carnem, & bibit meum
sanguinem in me manet, & ego in illo.* Quid verò ex hac mansione
sequatur quadam admirabili similitudine declarat statim, dicens:
sicut misit me viuens Pater. Et ego viuo propter Patrem, & qui mā-
ducat me, & ipse viuet propter me. Id est: sicut vita mea, eadem-
que Patris est, quia Pater in me est: sic vita eius, in quo ego per-
mansero, vitæ meæ similis erit: hoc est, puritatis, humilitatis, san-
ctitatis, iustitiæque meæ similitudinem quandam habebit. O
17 rem æternis laudibus efferendam, & quæ beatos & ignitos Sera-
phinos in magnam rapit admirationem, quia per hoc diuinum
sacramentũ ita se anima in Deum transformat tam cælesti vnio-
ne, vt Dominus ac Redemptor noster nullam omnino vnionem
adinuenerit, cui eam comparare posset, ac illi vnioni ineffabili,
quæ inter ipsum & Patrem est. Hæc est vna ex præcipuis, & ma-
ximè rebus mirabilibus, quæ de anima adhuc in carne mortali vi-
uenti dici possunt. O foelices illos, qui ad tãtam dignitatem per-
uenerunt. Si anima rationalis, cùm sit creatura tam exigua, cor-
pori, quod informat, esse tam pulchrũ tribuit, scilicet, oculis per-
spicacitatẽ, vultui elegantiam, denique vniuerso corpori fortitu-
dinem, & sensum, quale esse, dicite mihi fratres, erit illud, quod
Iesus Christus verus Deus dabit homini interiori in hoc sacra-
18 mento sumptus? Quam intellectui viuacitatem tribuet? quos af-
fectus & sancta desideria in volũtate generabit? quantã pulchri-
tudinẽ in toto rationali spiritu efficiet? Et quemadmodũ quidã
sunt cibi, qui non tantum victui hominis deseruiũt, verum etiã
sunt medicinales: similiter hic diuinus cibus non solũ hominem
interius alit, sed etiã est salutare medicamentũ, quo eius imperfe-
ctiones sanantur. Vnde B. Cyprianus ait: Panis iste substãntialis
ad totius hominis vitã, salutemq; proficit simul medicamentũ, 19
& holocaustũ ad sanandas infirmitates, & purgandas iniquita-
tes existens. Vtiq; diuinam sic decebat bonitatem, qui singulari
prouidentia tot herbarum genera, & lapidum, corporibus me-
dendis vtilia creauit, ne rem tam eximiam sine medela relin-

queret,

simile.

D. Cypria.
in sermo.
de Cæna
Domini.

queret, qualis est anima, & tã subditam miserijs & languoribus. 19
Zach. 9. Vnde Propheta Zacharias de aduentu Iesu Christi Redēptoris
 nostri in mundū loquens ait: Quid enim bonū eius est, aut quid
 pulchrū eius, nisi frumentū electorū, & vinum germinans virgi-
 nes? Et quanuis hoc de munditia, & virginitate corporali intelli-
 gatur, qui vnus ex præcipuis effectibus sanguinis pretiosissimi
 Iesu Christi est. (Etsi enim materiale vinum concupiscentiam
 carnis accēdit, & propterea. D. Paulus ait: Nolite inebriari vino,
Ephē. 5. in quo est luxuria, hoc tamen cœleste vinum, quod sanguis Do-
 mini est, consumit concupiscentiæ ardores, & eos eneruat, & de-
 bilitat, & castitatis munditiæq; desideria generat: nihilominus
 possunt verba hæc intelligi de puritate, & spiritali munditia,
 ita vt in eis sanctus Propheta dicere velit, sanctissimum hoc sa-
 cramentum animas mundas purasque reddere, omnem scoriã 20
 omnemq; imperfectiōem ab eis tollendo. Propriū etiam cibi
 est delectare edentē illum: nam autor simul & cōseruator huma-
 næ vitæ Deus vt homines quotidianam sumerēt refectionem,
 dedit cibus saporem & prouidit, vt gustu & delectatione sumē-
 tem afficerent: quanto plus ergo equum'erat in cibo hoc spiritua-
 li hæc inueniri quando maior hoc necessitas postulabat? Et ita
 B. Thomas inquit, quod nemo suauitatem huius diuini sacramē-
 ti explicare potest, quia ibi dulcedo in suo fonte, idest Deo de-
 gustatur. Quod si plurimi ex nobis hanc dulcedinem, & suauita-
 tem non sentimus, nonnunquã ex propria culpa prouenit, quia
 non accedimus sicut debemus, aliquando verò per diuinam di-
 spensationem quod sic præordinauit ad maiorem vtilitatem &
 commodum nostrum. Nam quemadmodum lienico dulcia no- 21
 cent, similiter inflatis superbis spiritalis dulcedo nocet. Et
 etiam ab humilibus & timoratis aliquando hanc abscondit dul-
 cedinem, secundum quod verba illa Dauidis possunt explicari:
Psal. 30. Quam magna multitudo dulcedinis tuæ Domine, quam absco-
 disti timentibus te. Idest: Abscōdis hanc dulcedinem ne gustan-
 tes superbiant.

Propter hæc omnia inquit Dominus: *Caro mea verè est cibus, &
 sanguis meus verè est potus.* Sed opus est ad recipiendū hos admira-
 biles effectus vos profunde considerare, non solū ad illū mandu-
 candum cibū accedere, sed etiã ab illo manducari, quoniã Domi-
 nus vos recipit, & vos Dominū recipitis. Hinc est, q̄ communi-

care

22 care Latine communicatio dicitur, ibi namq; ex communicante, &
 Deo communicato quædam cōmunis vnio fit. Et ideò hic dicit:
In me manet, & ego in eo. Vt Christus verus Deus cibus Angelorū
 sit nullum in cœlo miraculū operatur: at vero, vt cibus hominū
 fiat in terra mirabilia multa operatur. Primū miraculū est, quia
 ad hoc, vt cibus tuus fiat, quadam admirabili & totali panis in-
 verū suū corpus transsubstantiatione (postquã verba consecra-
 tionis per sacerdotem fuerint debite pronuntiata) succedit Chri-
 stus substantiæ panis, quæ antea erat, vt huic nos correspondētes
 conuersioni, in ipsum per amorē transformemur. Et ita deberet
 esse q̄ statim vt sacerdos consecrationis verba protulit simul præ-
 cordia, & cor post ipsa verba raperētur, & omniū deinde circum-
 stantiū, & post panis substantiã ad Christū transirēt & in ipsum
 23 trāsformarentur, qui rotū bonū est nostrū. Fracta verò hostia nō
 frangitur Christus iustorū vita, sic suscipiētes illū aduersis nō de-
 bent frangi: solet nãq; diuinū hoc sacramentū sumentibus illud
 tantã vim tantãq; fortitudinē cōmunicare, vt dicat. D. Chrysost.
 Tanquã leones ignem spirantes ab illa mēsa recedamus facti dia-
 bolo terribiles. Vnde sanctus Cyprianus quandã Ecclesiæ perse-
 cutionem imminere videns, Christianū populum in Ecclesiam
 conuocauit, quos armavit muniuitq; non armis, nō lanceis, non
 gladijs, sed, vt sanctã reciperent cōmunionē eos exhortans, qua
 fortitudinē vimq; reciperent, nē à fide deficerent, neq; impatien-
 tia frangerentur. Hoc cœlesti Domino ab iniquis percepto nihil
 ei mali aduenit nec te proinde malorum conuersatio debet infi-
 24 cere, cum aliquando ipsa cōpellente necessitate cum illis fueris
 conuersatus. Sacramētum hoc suscipiētib; bonis, scilicet, vita
 est, iniquis mors eorum culpa: sic debet quisque in seipso bonavi-
 uificare, mala autē mortificare. ¶ In hoc altissimo sacramēto est
 idē Christus in diuersis locis: sic tu debes in omnibus per charita-
 tē, adesse etiã si inimici tui sint. Hęc omnia facili negotio exequ-
 tur ille, qui verè se in Christū trāsformauit, ille, in quã, in quo glo-
 riosum promissum hic factum ab ipsamet veritate cōpletur, quī
 ait: *Sicut misit me viuens Pater &c. & Qui manducat me uiuet pro-
 pter me.* Omnes cibi, quibus vescimur mortui sunt, nos au-
 tem viuificamus illos in substantiam nostram conuertentes.
 At cœlestis hic cibus viuus est, nos verò emortui debemus ac-
 cedere ad recipiendum illum, vt in seipsum nos conuertens
 det

det nobis suã vitã. Ideòq; quãuis cùm accedimus ad hoc ineffabi 25
le sacramentũ plures sanctas intētiones possumus habere, cæte-
rũ præcipuus finis, qui nos debet mouere, est mediante hoc sa-
cratissimo Sacramento in animabus nostris spiritũ Christi reci-
pere, quo mediãte, & in ipsum trãformati, sicut ille vixit, viua-
mus; illa, scilicet, charitate, obediētia, spiritus paupertate, corpo-
ris mortificatione, & mũdi contēptu. Quemadmodũ receperat
Gal. 2.
ille, qui dixit: *Viuo iã nõ ego, viuit verò in me Christus.* Ex quo
sequitur aliquã Christi similitudinẽ requiri ad dignẽ hanc sacra-
tissimam communionẽ recipiendũ, saltim requiritur in consciẽ-
tiã puritate similitudo, videlicet, vt sine peccato lethali acceda-
tur. Nã quid subsequi posset ex rerũ contrariarũ coniunctiõne,
quales Christus & peccator sunt, nisi corruptio vnus ab alia?
simile. Quia, quæ sibi similia sunt, facilẽ copulãtur ad inuicẽ, vt ferrum 26
ferro, aqua miscetur aquæ. Quæ verò cõtrariãtur inter se, vt ignis
& aqua nullo modo vniri possunt, quin vnũ ab altero corrupa-
tur, nempẽ à fortiori debilius. Cùm ergo mediãte hoc sacramẽto
sanctissimo fiat quædam vnio homini cũ Christo, quid ex hac
vnione sperari potest, si inter se hæ res contrariẽtur, quàm debi-
lioris corruptio? Ideòq; requiritur quãdã similitudinẽ esse inter
recipientẽ & ipsum Christũ, vt fiat in illũ trãformatio. O Deus
infiniã maiestatis, per amorẽ, quo filiũ tuũ in mundũ misisti, &
tã ineffabili modo inter nos illũ manere voluisti, te deprecor, in
cordibus horũ fratrũ meorũ hæc imprimere digneris, vt his om-
nibus, & bene vti, & opere exequi ea sciãt. Libet fratres finẽ im-
ponere. Hoc vnũ à vobis supplex, & pedibus cuiuscũq; prouolu-
tus implorans, peto per viscera pietatis illius diuini Redẽptoris, 27
qui tã singulari amore in tã mirabili mysterio se nobis cõmuni-
cauit, vt vos hodie præparemini, vt magna cum animi deuotio-
ne & reuerentia sanctissimæ processioni adsitis. Hodie nan-
que sponsus vester Iesus Christus suam ciuitatem est lustratu-
rus, & deambulaturus vicos eius, vt populum suum adimpleat
benedictiõne. Obsecro comitemini illam maxima cum humili-
tate, maxima cũ deuotione, reuerentia & honestate. Ne illum in
die tam magnæ misericordiæ offendatis. Ne in festo tã singularis
amoris ex vobis diabolus triũphet. O Rex gloriæ, ò cæli & ter-
ræ Imperator potētissime, quã æquũ est vt si pro nobis duẽt⁹ fui-
sti per vicos Hierusalẽ, de prætorio in prætorium, à iudice in iudicẽ.

Denique

28 Denique crucem baiulans in Caluariæ montem, cum tãta igno-
minia & vituperio, mille blasphemias, mille conuitia audiens,
vt hodie Domine portemus te per vicos, per plateas cum magno
honore & trophæo, & tibi hymnos, tibi canamus gloriam. O
quã æquum est, vt omnes hodie Dauides quidam simus ante
diuinam hanc arcam præeuntes, cordibus accensis, & quasi à no-
bis alienati gaudio pleni, lætitia exuberantes; gloriam tãtæ cel-
situdini deferẽtes. An putatis, fratres, ab re esse, aut mysterio ca-
rere tot musices instrumenta in hac processione adhiberi? mini-
mẽ. Omnia personant, omnia plaudunt, vt linguarum nostrarũ
defectum & imperitiã suppleant, quæ mutæ & impotentes
sunt ad tantum beneficium efferendum. Hoc nobis recolendum
est quotiescũque harmoniam tot ac diuerforũ musices instru-
29 mentorum audimus, quæ quasi linguæ quædam sunt, quibus
ad laudandum Deum adiuuamur. Sed væ, væ, væ, quam dolen-
dum hoc est: ò diram ingratiudinem. Hodie nanque vnum in-
ter beneficia, quæ à Deo maiora percepimus, recolimus: & puto
hunc inter alios dies esse, in quo plura contra diuinam maiesta-
tem peccata committuntur. Quando in vrbibus & ciuitatibus
minus homines rei sacræ interfunt, quàm hodie? Quando tam
viri, quàm fcemina sic se ornant & componunt profanẽ, non vt
sacratissimam venerentur solennitatem, sed vt sibi inuicem com-
placeant, ac hodie? Quando tot adulteria mentaliter committun-
tur, sicut hodie? Hodie turpitudinum pactiones fiunt in vicis &
fenestris. O gens ingrata, hæccine reddis Domino Deo tuo, quia
tanquam socius tecum remanserit, cibus, & medicina? O lapidi-
30 bus duriores, siquidem tanto beneficio non estis mollicati. Ca-
uete infœlices homines, ne vobis, quod olim Bethsamtibus cõ-
tingat. Notum satis vobis est, quemadmodum in lege veteri nul-
la maior apud Hebræos reliquia erat arca fœderis. Postquam er-
go hæc arca fuit capta à Philistæis, cùm illam dimitterẽt, Bethsa-
mitæ, qui in valle triticum metebant, inquit sacer textus, *Leuã* 1. Reg. 6.
tes oculos viderunt arcam, & gauisi sunt cùm vidissent, & conciderunt ligna plaustrum, vaccaque imposuerunt super ea holocaustum Domino. Nihilominus subdit sacer textus ibi: *Percussit autem Dominus de viris Bethsamtibus, eò quòd vidissent arcã Domini, & percussit de populo, id est, de principibus populi, septuaginta viros & quin quaginta millia plebis, luxitq; populus,*
eò

eò quòd Dominus percussisset plebem plaga magna. Quæ cæ- 31
 des, quæ strages absq; eo, quòd culpa aliqua appareat? quinimò
 dicit textus gauisos esse visa arca. Quidnam est hoc vltionum
 Deus? quare tam seuerè hos punis & flagellas? Huic sacri docto-
 res respondent dubio, causam punitionis huius fuisse, quia in-
 tuiti sunt Bethsamtæ arcam discoopertam, & sine reuerentia,
 curioseque; volebat enim Deus, vt velata, & papilionibus coo-
 perta maxima cum reuerentia, & deuotione aspiceretur. Quid
 vobis fratres videtur de tam magna Dei seueritate, & iudicio?
 Quia tamen si dies festiuus & iucundus erat, non ideò impunitos
 hos reliquit pro re, humano iudicio, tam facili, & parui momen-
 ti; & existimas tu, quia dies festus, & processionis est, quãdo ma-
 ior se se occasio offert loquendi, & malè cogitandi, si hoc facias
 quòd impunè feres? planè deciperis. Caue, quia fortè Deus per- 32
 mittet, vt hodie insperata morte corruas, aut iurgium aliquod ex-
 citetur, & pugionis ictibus pereas, & inde ad infernum descen-
 das in æternum cremandus. Quæ etsi non ita eueniant, ne existi-
 mes Deum surdum, aut cæcum esse, nec proinde hæc mala im-
 punita relicturum, siquidem illos gentiles tam grauitè puniuit,
 tantum quia arcam curiosè & sine reuerentia aspexerunt, te au-
 tem Christianum tot abominationes, & horrenda flagitia com-
 mittentem non coram arca foederis, sed in conspectu diuinæ
 maiestatis suæ impunitum relinquet? O cæce, & amens, & quo-
 modo te dæmon deceptum trahit, ne res tanti momenti confi-
 deres, & cognoscas. O Christe lux vera, quæ illuminas omnem
 hominem venientem in hunc mundum: illumina Domine cor-
 dis nostri tenebras, vt puritate & amore noscamus, te omni tem- 33
 pore vitæ nostræ laudare & glorificare, & in hac peculiariter sa-
 cra die, in qua memoriam facimus, tuæ infinitæ charitatis, qua
 voluisti nobiscum permanere in hoc diuino sacramento,
 vt sic tuam obtinentes gratiam in æternum tibi
 associatos tua perfruamur gloria:
 ad quam nos perducas,
 Amen.

In

In eodem Festo Sacrosancti Eucharistiæ Sacramenti Concio Tertia.

*Caro me verè est cibus, & sanguis meus verè est po-
tus. Ioannis. 6.*

R

OSTQVAM Christus Redemptor noster
 illud solenne miraculū de quinque panibus in de-
 serto fecit, cum ex Hebræis quidam ad eum veni-
 rent, illosque instrueret in fide ipsius, siquidem tā
 singulare miraculum, quod eis fecisset, viderāt; di-
 xerunt ei: Quod tu facis signum, vt videamus, & credamus tibi?
 Maius quidem fuit miraculum, quod Moy ses fecit, quando fe-
 cit manna è cælo pluerè, quo per tot annos omnem populum pa-
 uit. Patres nostri manducauerunt manna in deserto, sicut scriptū
 est: Panem de cælo dedit eis manducare. Horum ergo increduli-
 tatis occasione, & pro nostra in se credentibus vtilitate tot Dñs
 mira proposuit mysteria; quemadmodū in illo sermone continē-
 tur. Vbi plurib? egit & cōclusit quāto maius beneficiū fuerit mi-
 sisse Deū filiū suum in mundū cibū vitæ æternæ. Hæc est enim
 Dei cōsuetudo è malis bonū deducere, & bonū pro malo redde-
 re, vt patet hic, cum homines adeò incredulos & sua miracula de-
 spicientes tot mirabilibus instruit, & illis tot arcana reuelat. Et
 quoniā psalmi septuagesimi septimi verba citauerant, dixit eis:
 Amen, amen dico vobis, non Moy ses dedit vobis panē de cælo
 verum, sed Pater meus dat vobis panem de cælo verum. Nam
 si David panem de cælo manna vocauit, ibi cælum aerem ap-
 pellant, vt patet alibi vbi dixit: Volucres cæli, id est, aeris: & si-
 militer panem Angelorum dixit, non quòd illo Angeli ve-
 scantur, sed quia eorum ministerio fuit manna in aere factum.
 Et est valdè notandum, quia ad huius tam necessariæ verita-
 tis confirmationem iusiurandum addit Dominus, dicens:
 Amen, amen. Cum Deus sit infinitæ autoritatis, vt omni-
 bus, quæ dicit, fides adhibeatur, meretur per suum, duntaxat, sim-
 plex verbum, nihilominus in rebus arduis, & plurimū conduci-
 bilib?, nō satis sibi videtur simplici verbo affirmare quod dicit:
 sed

sed etiam iusiurandum addere solet, in hoc humanæ fragilitati 4
 condescendens: quia sunt aliqui hominū adeò increduli, vt ipsi
 etiam Deo dicenti nō credant, nisi iuret. Huius rationem reddit
 Diuus Paulus, quare, scilicet, iureiurādo Deus fuerit vsus in pro-
 missione Abrahæ facta, dicens: In quo volens Deus abundan-
 tius ostendere pollicitationes hæredibus immobilitatem consi-
 lij sui interposuit iusiurandum, vt per duas res immobiles, qui-
 bus impossibile est Deum mentiri fortissimum solatium habea-
 mus. Pensate verbum illud, hæredibus, in quo denotatur, quia
 respectu successorum Abrahæ hanc iurisiurandi firmitatem sa-
 peraddidit. Nam Abrahæ sufficiebat sine iuramento promissio.
 Erat quippè res grauissima nasci Deum ex Abrahæ stirpe: ideo
 que iurauit, dicens: Per me metipsum iuravi, dicit Dominus,
 quia non pepercisti filio tuo vnigenito, benedicentur in semine 5
 tuo omnes gentes terræ. Similiter negotium erat grauissimum,
 vt veniente filio Dei in mundum, seipsum offerret in sacrificiū,
 æternusque sacerdos pro nobis esset. Et ideo iureiurando Dau-
 di promissit, vt in Psalmo dicitur: Iurauit Dominus, & non poe-
 nitabit eum, tu es sacerdos in æternum. Nec satis illi fuit iureiu-
 rando se nobis sacerdotem futurum promississe, verum etiam iu-
 rauit se nobis daturum socium, vt sacerdotes in missa eundem Ie-
 sum Christum per verum sacrificium possemus offerre. Obse-
 cro fratres mihi attentionē præbeatis: quia volo probare, quòd
 quemadmodum Deus iurauit se nobis vnigenitum filium suum
 missurum, æternū sacerdotem factū, similiter iurasse nobiscum
 mansurum in hoc sanctissimo altaris sacramento. Pro quo scien-
 dum vobis est Hebraicam linguam foecūdiorem, & magis com- 6
 pendiosam omnibus esse, quia nullum est verbum Hebræū, quin
 plura significata habeat. Et hinc proueniunt tot sacræ Scri-
 pturæ translationes. Nam alij verba Hebraica in vno sensu, alij
 in alio sumunt, & ferè semper omnes hi sensus in vnam & ean-
 dem sententiam tendunt, quanuis diuersis considerationibus.
 Vnde pro magno reputatur miraculo, quòd euenit quando Pto-
 lomæus Ægyptiorum Rex, à sacerdotibus Hierosolymitanis po-
 stulauit, vt ad se mitterent quosdam ex Hebræis linguæ Græcæ
 peritos (hac enim lingua Ægyptij utebantur) qui etiam legis ve-
 ram notitiam haberent, & linguam Hebræam rectè nouissent,
 quoniam legem traduci ex Hebræo in Græcum vellet. Ad quæ
 septuaginta

7 septuaginta duos Hebræorum sapientiores, quos inuenire potue-
 runt miserunt. Quos Ptolomæus Rex cum excepisset, singulis
 singulas assignauit mansiones, & vnusquisque perse absque eo
 quod se communicare, aut videre possent maneret, & sic Biblio-
 rum libros ex Hebræo in Græcum sermonem verterent. Res
 quidem miraculosa: quod cum omnia exemplaria singulorum
 postea inuicem conferrentur tam in verbis, quam in sententijs
 vniformia, & in nihilo discrepantia inuenta sunt. Quod argu-
 mentum planum fuit Spiritum sanctum eos duxisse, vt sic vni-
 formiter cōuenirent, & ex quolibet verbo Hebræo vnam & eā-
 dem significationem deducere nouissent, cum (sicut dixi) tam
 varia & diuersa sint cuiuslibet verbi significata. Hæc omnia di-
 xi, quia psalmo. 131. vbi nostra translatio habet: Viduam eius be-
 nedicens benedicam, loco verbi huius, vidua: est in Hebræo ce-
 da, quod verbum quanuis viduam significet, vt communis tran-
 slatio habet, & Diuus Augustinus, atque alij doctores exponūt,
 nihilominus, ceda, etiam escam, siue cibum significat. Et Foelix
 in sua translatione dicit, victum, vel cibum viaticum significare,
 qui propriè significat cibum quo viatores vtuntur. Vnde quan-
 dò Ioseph fratres suos dimisit inquit sacer textus: quod dimisit
 illos datis cibarijs in via: & interpres noster transtulit cibarijs in
 via ex solo illo verbo, ceda, quod est in Hebræo. Et vbi ait Iob: 1ob. 38.
 Quis parabit coruo escam suam in Hebræo habetur: Quis para-
 bit coruo, ceda. Itaque secundum Hebraicam literam possumus
 hic dicere: Escam viaticam eius benedicens benedicam, paupe-
 res eius saturabo panibus. Et Rabbi Auenza, qui multò ante
 9 Christi Redemptoris nostri aduentum vixit, absque eo quod
 mysterium intelligeret sed nudum tantum literæ Hebrææ con-
 textum secutus dixit: ceda, in hoc loco significare cibaria ad viā.
 Et paulo ante versiculum hunc dicitur. Iurauit Dominus David
 veritatem, & non frustrabitur eum, de fructu ventris tui ponam
 super sedem tuam, hoc est, de fructu lumborum tuorum. Nec po-
 test de Salomone hoc intelligi, quia paulo antè deprecatus fue-
 rat David dicens. Propter David seruum tuum non auertas fa-
 ciem Christi tui. Quod si postulasset, Salomonem filium suum
 in regno locari, dixisset: Non auertas faciem regni à Christo tuo.
 At verò quia dixit: Non auertas faciem Christi tui, scilicet, à no-
 bis planum videtur de Messia loqui. Statimque sub hoc iuramē-
 Tom. j. V to pro-

to promittit: cibum viaticum, Benedicens benedicã, idest, copio-
sa benedictione benedicã. Quasi diceret, efficiã, vt vnus viatorũ
cibus duas habeat benedictiones, alterã, quæ sit sacramentũ, & al-
teram, quæ sit sacrificium. Ex ea parte qua sacramentum est, erit
benedictio ad saturandum, & reficiendum pauperes panibus,
idest, fructibus, quos hinc diuinus cibus in eis operabitur. Ex ea
verò parte, qua sacrificiũ est, patri æterno pro viuis, & defunctis
illud sacerdotes offerent ad satisfactionẽ culpæ & poenæ. Ad cuius
rei cõplemẽtũ, & vt ministri huius altissimi mysterij sint, sa-
cerdotes eius induã salutari, idest: dabo euangelicis sacerdotibus
virtutẽ ad consecrandũ, & offerendũ hoc altissimum sacramen-
tũ. Ad huius confirmationẽ facit illud psalmi: Erit firmamentũ
in terra in summis montiũ. Vbi B. Hieronymus iuxta Hebrai-
cam veritatem sic transfert: Erit memoriale triticum in terra. Et ita
Paulus Burgens. transfert. Erit placentula tritici in terra in capi-
tibus sacerdotum. Affirmatque sic haberi in Chaldaica transla-
tione, quæ ante Christi Redemptoris nostri aduẽtum fuit facta.
Eccẽ quã apertẽ loquitur de hac sancta hostia super capita sacer-
dotũ modo eleuata, vt à populo adoretur. Et hæ duæ translatio-
nes satis conformant in hoc altissimum mysterium. Nam hoc
diuinum sacramentum est firmamentum in terra ad conseruan-
dam gratiam in anima, quia est nutrimentum præstans vires
animæ. Et sicut frequenter communicare animam fortificat sic
ẽ diuerso nimium protrahere moras in percipienda communio-
ne est occasio in mille miseriis, & fragilitates incidendi, & am-
plius multò si indignẽ communicetur.

Hanc fortitudinẽ hic Dñs significauit quando dixit: *Qui mã* 12
ducat me viuet propter me. Sed quomodò summa veritas hic dicit:
viuet propter me? Nunquid antea hanc vitam gratiæ non habe-
bat, qui digne accessit? maximẽ. Quid ergò significat, viuet pro-
pter me? Significat, quod perseuerabit in eo vita gratiæ. Et quan-
dò dixit: Nisi manducaueritis carnẽ filij hominis non habebitis
vitam in vobis, intelligitur de vita permanente, idest, non diu
in gratia permanebitis, nisi frequenter communicabitis. Nam
quemadmodum corpus, nisi cibo corporali sustentetur, deficit,
& enervatur: sic anima si ab ea hic coelestis tollatur cibus. Vnde
iure David in psalmo hunc panem firmamentum appellat, quẽ
psalmum ferẽ omnes Rabbinus ad literam de Messia exponunt.

Et

13 Et hic, Montes ad literam sacerdotes significat, de quibus paulo
antẽ dixerat: Suscipiant montes pacem populo. Et Rabbinorũ
translatio non discrepat à Chaldaica: nam quidam eorũ transtu-
lerunt: Erit placentia frumenti in capite sacerdotũ, alij verò tran-
stulerunt: Erit sacrificium panis in terra in capite mōtium. No-
tate obsecro amore Dei quẽadmodũ totũ hoc mirificẽ congruit
huic sacramento, scilicet, esse triticum memorabile, idest, in me-
moriam Christi, & esse sacrificium panis, & animæ firmamen-
tum. Et ex eo, quod sit sacrificium, quod offertur pro viuorũ &
mortuorũ satisfactione, sequitur, sacerdotibus illis qui frequẽter
& digne communicant, parum aut nihil superesse, quod in pur-
gatorio soluant, aut satisfaciant. Nam diuinum hoc sacrificium,
vt pro defunctorum debito & poenis satisfacit, ita pro peccatis il-
14 lius, qui offert. Et quidem hoc magnam sacerdotibus consolatio-
nem affert. Itaque duas benedictiones, quas Dominus huic sa-
cratissimo cibo se daturum iurauit, sunt duo munera, quæ sacra-
mentum hoc habet in Ecclesia. Alterum est, esse sacramentum,
quatenus illud accipimus, & gratiam confert, vitamque spirita-
lem tribuit amore & charitate accensam, qui est præcipuus eius
effectus secundum Diuũ Thomam. Et est sacrificium in quantũ
illud Deo offerimus. Optimo quidem iure antiqui patres rẽ ma-
ximẽ Deo gratam, quã illi offerrent desiderabant. Dixerat enim
per Dauidẽ Deus: Nõ accipiam de domo tua vitulos, neq; de gre-
gibus tuis hircos, quoniam meæ sunt omnes feræ syluarum. Si
esuriero non dicam tibi, meus est enim orbis terræ, & plenitudo
eius. Ergò Dauid, si vis sacrificium tuum gratum, & Deo acceptũ
15 esse, aliquam rem quære, quæ nõ sit Dei; siquidẽ ipse dicit, omne
quod est in mũdo suũ esse, nec quicquã illorũ sibi fore gratum,
nec acceptum. Quid igitur inueniri potest, quod Dei non sit? Di-
cã vobis. Ipse met Deus nõ est suus. Omnes enim creaturæ Dei
sunt: ipse autẽ Deus, (si sic dici fas est,) iã suus non est. O benedi-
ctus sit talis Deus: O glorificatus sit talis dominus: qui pro nobis
se à se ipso alienauit. Quomodò suus dicetur quandò per beatũ
Ioannem dixerit: Sic Deus dilexit mundum, vt filium suum vni
genitum daret? Et Diuus Paulus inquit: Dedit semetipsum
pro me. Et alibi: pro nobis omnibus tradidit illum. Et ita sacri-
ficiũ hoc æterno patri offerentes rem nostram illi offerimus
quam ille nobis dedit, vt ei offerremus, rem, inquam, tanta

D. Tho. 3. p.
q. 79.

Psalm. 49.

Ioan. 3.

Gala. 2.

Roma. 8.

V 2

maie-

maiestate dignam. Quis ergo fratres dilectissimi amore non languet, & liquefit præ dulcedine contemplationis huius? O ingratos filios Adam, quàm merita vos manent supplicia si huius tanti beneficii immemores fueritis.

Et hoc quod multis retrò sæculis iureiurando Deus promiserat, nunc tanquam præsens, & etiam iureiurando nobis promittit dicens: *Amen, amen dico vobis non Moyses dedit vobis panem de cælo sed pater meus dat vobis panem de cælo verum.* At quannis manna illud, quod Moyses dedit Hebræis panis de cælo non erat, huius tamen cœlestis, & diuini panis figura fuit. Nam de illo dicitur: Cùm descenderet nocte super castra descendebat pariter & man. Similiter, cùm hoc nostro diuino manna ros cœlestis, qui est gratia descendit. Sic eam Beatus Iob appellauit dicens: Ros morabitur in messe mea. Cùm tempore magnæ ariditatis, & siccitatis metitur triticum dum messores manipulos apprehendant, ante quam falce messoria segetes amputentur franguntur præ nimia ariditate spicarum calami, degranantur spicæ, & triticum perditur & ad nihilum valet, quàm, vt à bestiis pascatur. At verò si in messe humiditas roris sit segetes, & spicarum calami humiditatem illam imbibunt: vndè quando falx apponitur manipuli que apprehenduntur, nec degranantur spicæ, nec triticum perditur; quin potiùs colligitur, totù deinde purgatur & in horreo collocatur. Nos omnes tanquam messes sumus, tempus autem metendi est cùm ab hac vita per mortis falcem amputati discedimus. Quibusdam verò hæc messis in siccitate provenit, videlicet, in peccato mortali existenti: vnde discedunt afflicti, contracti, quam plurimis conscientiæ moribus affecti: vnde animæ ab ipsorum corporibus exeunt tanquam grana, quæ ab spicis cadunt in æternum à bestiis infernalibus depascendæ. Liberet nos Deus à tam grandi calamitate & damno. Iustis verò sua messis, (scilicet mors,) provenit cum gratiæ rore: vnde contracti afflictionibus, seu conscientiæ remorsibus impulsu non discedunt: sed absque eo, quod patientia frangantur integri virtute pleni, in cœli denique horreis collocandi. Ideo inquit Iob: Ros morabitur in messe mea, quia viuam spem habebat suam mortem in gratia futuram. Igitur fratres Deum precemur, vt in messe etiam nostra sit ros. Ideoque hoc diuinum sacramentum frequentemus oportet, quia cum ipso simul hic cœlestis ros descendit.

Num. 11.

Iob. 29,
simile.

19 dit. Illud etiam manna non fuit datum populo Israel quando in Ægypto captiuus erat, sed quando in deserto peregrinabatur, & postquam farina quam tulerant de Ægypto consumpta fuit, & postquam mare transferunt hostibus in aquis submersis: in quibus figurabatur hunc diuinum panem captiuorum cibum non esse sed filiorum maximè delicatorum. Nec etiam cibus est beatorum, qui in cœlesti iam patria regnant: nec eorum, qui tanquàm si essent incolæ in hoc mundo sua affectantes desideria turpiter que res huius seculi inquirentes resident, sed eorum duntaxat, qui tanquam per desertum huius mundi peregrinantur: & ideò viaticum appellatur, quasi viatorum cibus. Similiter cibus eorù est, quibus farina Ægypti consumpta est. Et hoc summo cum studio curare debemus, vt dirahæc Ægypti farina in nobis consumatur. O amarissima Ægypti farina, ecquisnam hodie te aspersus non est. Omnes tanquam molendinarij farina conspersi incedimus, quæ maxima omnium confusio est. Quid aliud farina hæc est, nisi cupiditates, odia, inimicitia, desideria turpia, peiora opera? Heu heu & quando erit, vt hac farina careamus. Habemus siquidem intra nos molam aquariam, & triticum ad molendum. Quæ mola tam rotabilis, & quæ in gyrum ita velociter vertatur inueniri potest, ac cor nostrum, quod aquæ turgidæ variarum cogitationum ita in gyrum voluunt, vt ex quo rationis vsus à natiuitate lucefcit quousque per mortem aduersperascit nunquam rotare desinat, nunquam in gyrum verti cesset, neque triticum quod molat vsquam desit. Nam ex sensualitatis horreo perpetuò malæ inclinationes, peruersæque passionis dimanant. O miseros, quando erit, vt à tam iniqua farina conficienda quiescatis? O quanto iure illam comminationem, quam Babylonæ Dominus fecit vobis dici posset. Descende, sede in puluere virgo filia Babylon: sede in terra, quia ultra non vocaberis mollis, & tenera: tolle molam & mole farinam. O quàm terribilis comminatio Babylonæ hæc fuit, quæ spiritaliter loquendo in illa in foelici anima adimpletur: quæ inter sericos, & aulicos tapetes inter delicatos, & subtiles linteos cùm fuerit educata præ nimia teneritudine, delicijs, & animi candore, vel iniquam cogitationem, desiderium turpe, siue inordinatum pati non poterat, cui quælibet venialis culpa grauissimum, & intolerabile pondus videbatur, quæ ita de praua-

Tom. j.

V 3

ta est,

Isa. 47.

& gloriosè eueniret: in redemptionis humanæ negotio quod ad
 adoratus sum effecit, sic gloria honorque meus est, vt prosperè
 illi contingat, qui me in hoc sacramento sanctissimo suscipit.
 Ideoque propter me & honorem meum maximis illum pater
 meus beneficijs afficiet, & misericordijs. O superne coeli, terræ-
 que imperator, vere hominum amator Christe Iesu fili Dei, ec-
 quis erit qui tali confusus verbo assidue te non recipiat? Scitote
 fratres hic agi de honore Christi Redemptoris nostri. Vt recipiē-
 tibus vobis hoc ineffabile sacramentum benè vobis sit. Fingi-
 te medicum famosissimum maximi nominis, & reputationis
 & hic dicat ægroto, quem curat, Heus domine accipe potionem
 hanc, & confide, quia statim sanus fies: planū est honoris medi-
 ci huius interesse, vt illud, quod promisit ægroto verificetur. Sic
 ad honorē Christi filij Dei pertinet, vt ille qui communicat ex
 sanctissimæ communionis receptione valdè prouectus euadat.
 Hunc ergo fauorem tribuit ei, qui recipit illum, & hoc signi-
 ficat: *Sicut misit me viuens pater, & ego vivo propter patrem, & qui
 manducat me, & ipse viuet propter me.* In his etiam verbis manife-
 statur, quod quemadmodum qui lucernam ex aliquo lumine
 accendit, & deinde cum illa alias plures, sic illa sacratissima Chri-
 sti humanitas lucerna fuit ex igne diuinitatis accensa, vt nos ac-
 cenderet, & accensos in sua charitate, patientia, humilitate & in
 reliquis omnibus virtutibus relinqueret, ita vt carne illa sanctis-
 sima deificata in nostra carne posita iam caro nostra carnem non
 sapiat. Et hoc est: *Qui manducat me viuet propter me,* Id est, iam car-
 nem non sapiet, sed Christum. Sed proh dolor, quam latus hic
 patet campus ad lachrymas sanguineas fundendum, si confide-
 remus quam pauci ex his, qui hoc ineffabile recipiunt sacramen-
 tum hos in se sentiunt effectus. De Mauris, qui in Mechem ciui-
 tatem abeunt gratia videndi [*El Zancarron de Mahoma,*] Dicitur,
 quod postquam vident tam foelices tamque beatos se esse exi-
 stimant, vt multi illorum sibi oculos eruant, quasi eis videatur
 magnum crimen & irreuerentiā esse, si illis oculis, quibus tan-
 tam ac tam mirabilem rem (vt falsò credunt) viderunt rem aliā
 conspiciant. O quanto potiori iure nos oportet non oculos
 nostros eruere, sed mortificare, cum reliquis sensibus, siquidem
 tam singulare bonum, quale hoc sanctissimum sacramentum
 est, non solum oculis perspeximus nostris, sed etiam in pectori-
 bus.

simile.

simile.

simile.

bus recepimus. Sed ea est maxima nostra rebellio, vt ne parum
 quidem hoc efficere velimus. O coelum, o terra, o insensibi-
 les creaturæ, hanc magnam ingratitude filiorum Adam
 sentite nobiscum. Vos fratres per viscera Dei pijsima, obse-
 cro, quod siquidem tantam adhibetis curam in exhibendo ex-
 teriori cultu huic diuino sacramento, nè illius, quod præcipuum
 est obliuiscamini. Et quandoquidem vias, per quas hic cœle-
 stis Dominus est transiturus, componitis, pauimentum flori-
 bus, rosis, & odoriferis herbis sternerentes, tapetibus sericis, & au-
 licis ornamentis parietes cooperientes auro, gemmis, & monili-
 bus altaria ornantes, ita vt nulla cura nulla diligentia amplius
 in hoc exteriori cultu desideretur (& iure optimo) maiorem fra-
 tres mei curam adhibete in ornandis; & componendis corpo-
 reis sensibus, & potentijs spiritualibus, nè quis in vobis inuenia-
 tur, quod tantam maiestatem offendat. Hoc mysteriosum sacra-
 mentum suos effectus in anima non operatur, nisi corporaliter
 ore percipiatur. Alia bona opera, si efficaciter illa efficere opta-
 mus, & operandi facultas non adfit, fructum, & meritum ex eis
 colligimus, tanquam, si reuera exequeremur illa: cæterum
 quanuis maximo teneamur desiderio hoc recipiendi sacramen-
 tum nunquam effectus eius recipiemus, quos efficit ex opere
 operato, nisi illum recipiamus. Et siquidem os est ostium, & cor-
 pus est via publica, perquam pertransit, vt hos diuinos effectus
 in anima operetur æquum est, vt os ab omni labe & turpilo-
 quo munderetur ab omni mendacio, & murmuratione, nè dæmō
 intret hac via, per quam Deus intrat in nobis. Corpus similiter
 ab omni corporali immunditia purgetur, vt sic dispositi glo-
 rificantes hanc diuinam celsitudinem exteriori cultu,

suæ gratiæ participes efficiamur, cum qua ac-
 quiratur gloria, ad quam nos perducatur

Iesus Marię filius.

Amen.

V 5

In

In eodem Festo Sacrosancti

Eucharistiæ sacramenti

Concio Quarta.

Ego enim accepi à Domino quod & tradidi vobis, quoniam Dominus Iesus in qua nocte tradebatur. &c. I. COR. II.

QUOD Unigenitus Dei filius diuinum hoc sacramentum nocte, & tali nocte instituerit, magno quidē mysterio nō vacat. Nam sponsa inquit, Dilectus meus &c. qui pascitur inter lilia, donec aspi-
ret dies, & inclinentur vmbra. Quorū verborum sensus est: Sponsus meus pascit me, & vsq; in finem & metā præsentiæ vitæ pascet. Nec miremini, si exposuerim: pascit me, dicente sponsa: pascitur: nam phrasis est sacræ scripturæ, cum de aliquo beneficio hominibus à Deo collato agit, quia illo delectatur, & illud conferre iuvat dicere Deum illud accipere: quemadmodum per Isaiam dixit: Super quem requiescet spiritus meus, nisi super humilem, & quietum? Nunquid veniente Domino ad iustum defessus aut fatigatus venit? Quare ergo dicit se requiescere super illum? Non utique defatigatus venit Deus: veruntamen quia per suum aduentum requiescit iustus, & hoc tantum placet Deo ac si ipse requiem illam acciperet, ideo super illum requiescere dicitur. Et in Apocalypsi: Siquis aperuerit mihi ianuam introibo ad illum, & coenabo cum ipso. Intrante Domino in animam non coenat; cæterum, quia ipse dat animæ coenam suā, scilicet, gratiam, adeoque hoc illi placet, ac si ipse coenaret, ideo se coenaturum cum ipsa promittit. Hic similiter, quia delectat sponsum dilectam pascere, tāquam si se ipsum pasceret, ait: Qui pascitur. Et quibus pascit illam? Vnus ex præcipuis quibus animas pascit, est corpus suum sacratissimum, quod in hoc altissimo sacramento altaris offertur: & hic pascit animā inter lilia, scilicet, inter Angelorū millia, qui adsunt hic Dñm Deum suū adorantes. Et quoniā hic pascitur duraturus est dum præsentiæ seculi vita manebit, inquit: Qui pascitur inter lilia, donec aspi-
ret dies,

4 dies, & inclinentur vmbra. Si ergo (vt inquit sponsa) die nos pascit, magis cōgruum videtur hoc sanctissimum sacramentū die, quā nocte institui debuisse: nēpē, vt sic denotaret duraturū esse, donec vita huius seculi durabit: in nocte verò venturæ vitæ ipso non esse nobis fruendum. Respondeo nihilominus conueniēter nocte à domino fuisse institutū, vt denotaret, quòd quanuis ad omnia sacramenta necessaria est fides, quæ per noctem obscurā significatur: peculiariter tamen ad hoc sacramentum sanctissimū requiritur, in quo maiores difficultates maioraque mysteria clauduntur. Vnde verba illa, quæ Diuus Paulus pronuntiauit ad Corinthios scribens: In captiuitatem redigentes intellectum in obsequium Christi: vnum ex præcipuis fidei mysterijs, in quibus debent obseruari est hoc. Cum princeps urbem aliquam vi, & armis expugnat, primum quod facit est, captiuum ducere vrbis ducem, deinde milites & turbam populi gladio occidit. Similiter hac ciuitate, quæ est anima expugnata à Deo statim Deus captiuat eius ducem, qui est intellectus in obsequiū fidei: alias verò potentias corporeas occidit: hoc est, relinquit eas tantā mortuas & insensibiles, quia respectu diuinorū mysteriorū manet visus, gustus, odoratus & tactus, ac si essent mortui: intellectus verò in obsequium fidei captiuus manens sincere hoc vtitur beneficio difficultates, quæ circa ipsum offeruntur non inquitens. Cum Daniel esset in lacu leonū, ad quem misit Dominus Angelum suum, qui capillo capitis à Iudæa in Babylonem portaret Habacuc, vt prandium Danieli ministraret, si viso hoc miraculo, scilicet, vt capillo portaretur obstupefactus Daniel nec de prædio curas curiosè inuestigare hanc difficultatē voluisset & ab Angelo discere, quomodo fieri posset, vt capillo pēderet, possetq; homo sustineri, & quomodo capillus non frangeretur magna fuisset amentia. Verūtamen Daniel sanctus cū esset nō curauit hanc rē inquirere, sed tacēs sedit, & cū gratiarū actione assumpsit cibum, & comedit. Similiter tu serue Dei fac, nē disputes, nō inquiras, quomodo hoc fieri possit, sed tace accede & māduca, & Deū glorifica, sicut S. Daniel fecit. Et hoc tecū cōsidera Deum nō esse Deum nisi plus efficere posset, quā tu intelligere. Dixit Dñs Moyse, cū inuoluerint Aaron, & filij eius sanctuarium, & omnia vasa eius in commotione castrorum, tunc intrabunt filij Caath, vt portent inuoluta, & non tangāt vasa sanctuarij ne moriantur.

Cant. 2.

Isai.

Apo. 3.

2. Cor. 10.

Simile.

Daniel. 14.

Num. 4.

riantur. O diuinorum mysteriorum profunditatē. Notabile quidem est Dominum præcepisse vt prius inuoluerentur vasa sanctuarij pellibus ab ipsis sacerdotibus, & sic inuoluta humeris superimponerent eorum, qui erant ea asportaturi. Itaque non videbantur quia pellibus cooperta erant nec proinde tangi poterant, ne morentur. In quibus figuratur summum sacerdotem filium Dei Iesum Christū dedisse nobis vasa sancta, scilicet, diuina sacramenta, eaq; fidei operimento velasse, & sic nobis super imposuit, nos admonens, nē curiosē tangere, seu inuestigare illa velimus: nā qui corporeis sensibus tāgere præsumperint statim per infidelitatē corruēt. Vnde in Prouerbij dicitur: Qui scrutator est maiestatis opprimetur à gloria. In lege præcipiebat Deus, vt quod residuū esset ex agno, eo quod māducari nō posset igne cōbureretur. In quo mirificē mysticēq; docetur, vt quod ex hoc cœlesti agno reliquū fuerit, quod edere nō possimus, igne cōburamus: id est, vt id, quod ex hoc altissimo mysterio intelligere, & penetrare nō possumus suæ relinquamus omnipotentie. Si adipisci nō potes, quomodo panis substantia in verū sacratissimūq; Christi corpus cōuertatur, omitte id omnipotentie diuinæ. Ita

D. Damasc. Diuus Damascenus inquit: Si verbum Dei fecit omnia, si dixit, fiat lux & facta est lux, fiat firmamentum, & factum est, non potest panem in corpus suum conuertere, & vinum in sanguinem? Plus enim est creare aliquid ex nihilo, quā vnum in aliud conuertere. Prætereā, si creaturæ possunt vnum in aliud cōuertere, vt patet de calore stomachi, qui panem in carnem conuertit, & vinum in sanguinem, similiter sol suis radijs viscera terræ penetrans ipsam terram in aurum, & lapides pretiosos conuertit, ignis etiā lignū in cineres vertit, ergo à fortiori Deus melius hæc

Aristot. 1. efficere potest: quia inquit philosophus. Propter quod vnum quodque tale, & illud magis, id est, quod est causa aliorum, vt sint talia, illud est magis tale. Si tamen capere non potes, quomodo corpus Christi tā grande cum sit à tā minima quantitate comprehendatur, & vnum corpus cum sit, in tot & tam diuersis sit locis, & quomodo fracta hostia corpus sacratissimū Christi nō frangatur, igne cōbure id, diuinæ relinque omnipotentie. Quin etiā in creaturis aliquale huius veritatis similitudinē videbis. Nā in quouis minimo speculo magni montis figura repræsentatur: & quanuis mille specula essent vna in omnibus & eadem figura appa-

*Prout. 25.**Exod. 12.**D. Damasc.*
*lib. 4. c. 14.**Aristot.* 1.
*post. tex. 5.**simile.*

re appareret, quod si in mille partes speculum frangatur non frangitur imago, sed in singulis frustis integra apparet. Quanuis verum sit, has & omnes similitudines viliores esse, quā rei dignitas postulat, & huic altissimo mysterio impares valde. Et ideo conuenientius erit, has omnes difficultates, vt diximus, Dei omnipotentie relinquere: hoc est enim, quod illa verba Exodi nos docent: Quod residuum fuerit igne comburetis. [*No son mas las cosas de lo que Dios quiere que sean*]. Dixit Deus Moyse: Quid est quod tenes in manu tua? Respondit: virga. Dixitque Dominus: Projice eam in terram. Projecit, & versa est in colubrum, ita, vt fugeret Moyse. Iussit iterum illi Dominus, vt sumeret illam: extendit & tenuit versa que est in virgam. Si tunc quæreret ab illo Dominus: Quid est, quod tenes in manu tua? experientia respondere didicerat, & posset respondere: [*Señor lo que vos quereys, que sea esso es.*] Cum volueris virgam esse, virga erit, & cum volueris colubrum esse, coluber est. [*No son mas las cosas de lo que Dios quiere que sean*]. Et siquidem ipse dicit in ipsa hostia verè & realiter suum sanctissimum corpus esse, sic infallibiliter firmiterque tenere debemus. Etiam in eo, quod præcepit agni reliquias igne comburi significatur; quod hæc diuina mysteria debent nobis præbere maiorem charitatis materiam, nobiscum considerantibus, adeo magnum esse amorem, quo nos Deus diligit, quod mouit illum huiusmodi pro salute nostra operari, quæ omnē facile humanū intellectum superant. Nec ferè minorem admirationem parit homines posse induci ista credere, quā Deum eadem fecisse. Et ita contingit, vt quod infidelibus maioris perfidie est occasio, & materia maioris amotis in Deum, cum magnitudinem suæ liberalitatis cōtemplemur, qua pro nobis tot mirabilia operatus est, & quæ ita nostram rationem superant. Vnde in hoc mysterio & charitatis & fidei materiam inuenimus. Et quoniā fides per noctem obscuram significatur, respectu diei illius claræ visionis, quæ est in gloria, ideo hoc sanctissimum sacramentum nocte instituit, quodque inter cætera sacramenta sacramentum fidei appellatur, in ipso nanque fit Deo satisfactio pro quadam sibi iniuria illata.

Offensus enim, & grauer erat Deus, quia homo dæmoni mendaci plus fidem præstiterat, quā summæ veritati: credit enim

*Exod. 17.**Exod. 4.*

enim immortalitatem, simul & diuinitatem posse obtinere, si
 ex fructu vetito comederet, Cum dæmon dixisset: Eritis sicut
 dij, scientes bonum & malum. Dicitis verò Dei obtemperare no-
 luit, qui antea dixerat: De ligno sciëntiæ boni, & mali ne comedas.
 In quocunq; enim die comederis ex eo morte morieris. Ait er-
 go modo Deus: Volo, vt mihi satisfactio fiat, & pro inobediëntia
 obedientia, fides pro perfidia compensetur, & q̄ fides quam ho-
 mo dæmoni adhibuit, mihi, qui decipere nequeo, tribuatur. In
 cuius præmiũ dabo ei quandam beatã immortalitatem, quã dia-
 bolus dolose promisit. Et hoc est, quod summa Veritas promi-
 sit, vt apud D. Ioannẽ habetur: Qui manducat hunc panẽ viuere
 in æternũ. Quã enim via malũ aduenit, eadẽ constituit Deus bo-
 nũ intrare. Per aquas diluuij mundus periit: per aquam baptismi
 voluit renasci mundum. Propter somnia fuit Ioseph veditus & 14
 tribulatus: per eadẽ somnia fuit honoratus, & sublimis effectus.
 Per cibum mors introiuit, sicut dixit Deus homini: In quocunq;
 die comederis ex eo morte morieris: per cibum similiter vita in-
 trauit, cum dicat ipse Deus: Qui manducat hunc panem viuere
 in æternum. Per os mors intrauit: per os intrat & vita. Comeden-
 do perijmus, & comedendo vult, vt saluemur. Ecce obquam ra-
 tionem fidei sacramentum hoc vocetur.

Hinc intelligere vos velim vnum circa hoc sacramentum my-
 sterium, quia cum ab Apostolorum temporibus vsque hodie
 contra nostræ fidei mysteria semper hæretici, semper hæreses in-
 surrexerint, quantum ad hoc sacramentum attinet mille anni, &
 plures post Domini passionem præterierunt absque eo quod he-
 resis vlla contra illud insurgeret, cum re vera hoc altissimum sa-
 cramentum miraculosius omnibus sit, & à quo peruersi homi-
 nes propter suam malitiam possunt maiorem errandi ansam su-
 mere, quàm ex alijs, ex eo quod plures difficultates, maiora my-
 steria in eo sunt recondita, quam in alijs, & quæ humanam ratio-
 nem obstupescere faciunt. Et nihilominus tot secula transierunt
 absque eo, quod vllus contra hoc error suscitaretur. Cuius ratio-
 nem fuisse credo: quia, etsi temporibus illis fragiles erant homi-
 nes: veruntamen non erant tam in deuoti, nec rem sacram tã pa-
 rum reuerbantur, sicut his miseris temporibus. Et propter hanc
 irreuerentiam & in deuotionem existimo quod Deus homines
 cadere permittit in hos errores contra hoc altissimum sacramen-

tum.

16 rum. De sancto Seuerino Archiepiscopo Coloniae refert Diony-
 sius Carthusianus, quod cũ aliàs sanctus esset, in Purgatorio de-
 tentus, grauiterg; punitus fuit, non amplius, quã propterea quod
 inter celebrandum permisit, vt seruus, aut sacrorum minister
 accederet tantum alloqui illum. Et certum est, sanctum vi-
 rum in Ecclesia vana, aut superflua non fuisse locutum. O rem
 auditu, dictuque horribilem. Quare fratres hæc audiendo non
 confundimur, si bene consideramus ea, quæ corã hoc diuino sa-
 cramento, & loquimur & operamur? Cauete fratres ne forte pro-
 pter hæc peccata permittat vos Deus circa hoc tantũ bonum in
 aliquem misere errorem incidere.

Inquit ergo sanctus Apostolus. *In qua nocte tradebatur.* Noctẽ,
 scilicet, & tali nocte instituisse. O ineffabilem Dei bonitatem. O
 stupendam inauditamque amoris vicẽ. Quia inter maiores ani-
 mi angustias hic diuinus Iesus tanquam sui oblitus tam singula-
 ri nos beneficio donare recordatur. Habens mater puerulum de-
 licatum contingit hæc pauperulam incipere mori, & à lecto, in
 quo iacet, interrogare non cessat nutricem, Heus nutrix lactasti
 puerum? Puer lactatus est? Iam misera in extremis laborat, iam
 cereum in manu tenet, & cura filiolis angit illam, nunquid lacta-
 tus, nunquid cibatus sit? O diuine Redemptor quomodo mani-
 festas quã tenere nos tanquam proprios filios diligas: quando
 quidem non satis fuit tibi per totius vitæ tuæ curriculum nostre
 salutis studere, sed iam morti propinquus tam ex proposito disci-
 bis ad præparandum nobis cibum, quo vescamur. In Tobia legi-
 tur: Cũ factum esset prandiũ bonũ in domo Tobia nunciauit
 ei filius eius vnũ ex filijs Israel iugulatũ iacere in platea: statimq;
 exiliẽs de accubitu suo relinquẽs prandiũ ieiunus peruenit ad cor-
 pus. Ille sanctus vir propter mortẽ proximi relinquit cõuiuiũ: tu
 verò dñe sciẽs mortẽ iã imminere tuã tã lautũ conuiuiũ paras? O
 animum ingenuum, & mirificũ, quem mortis memoria non frã-
 git, nec eius propinquitas oblivionem generat, quin maximis
 suos beneficijs donet. Abrahã Patriarcha fecisse legitur magnũ
 conuiuiũ in die ablactationis Isaac Videte, quo tẽpore, qua op-
 portunitate: nempe cũ mater à lacte remouet puerum, cũ
 fortẽ puer plorabat, videns se à dulcedine lactis priuari, tunc san-
 ctus Patriarcha conuiuiũ parat, tunc vicinos, & cognatos ad gau-
 dia vocat. Et hoc fecit fortẽ, quia rumor fortasse erat Sarã nuquã

pepe-

Gene. 3.

Gene. 2.

Ioan. 6.

simile.

Tobi. 2.

Gene. 21.

peperisse, sed quod filiū quendā adoptasset, & vt sterilitatis suæ 19
 opprobrium tolleretur ac si diceret Abraham: Ita se res habet ego
 efficiam, vt sit omnibus veritas rei manifesta. Ablactetur infans.
 Plures matres cum filijs suis à mammis pendentibus venient.
 Factū est itā, & cū venissent, iussit Abraham infantes illos ad
 vbera Saræ apponi, vt sugerent lac, & hoc testimonio manifesta
 fuit veritas scilicet, Saram peperisse Isaac, quando quidē ab vbe-
 ribus eius lactati sunt infantes. O infinitam Dei sapientiam. O
 quam rectē figura hæc cōgruit cum hoc mysterio altissimo, quā
 do quidem in die, in quo verus Isaac Iesus Christus ablatatus
 est, & ab omni humano solatio separatus à suoque æterno patre
 derelictus, in die, quo idemmet risus, & Angelorum lætitia la-
 chrymatur, ipso die in ipsa opportunitate tam lautum & solen-
 ne conuiuium fuit mundo celebratum, vt pueri non ætate, aut 20
 sensu sed puritate & candore accedant ad gratiæ lac in hoc coele-
 sti sacramēto sugendum. *In qua nocte tradebatur*: Tunc erga homi-
 nes tam magna vtitur liberalitate, vt doceat nos, quod si itā mor-
 ti vicinus angustia & amaritudine affectus huiusmodi nos bene-
 ficio donauit, quid modo ad patris dexteram sedens efficiet? *In*
qua nocte tradebatur. Cū minus homines illud promerebantur:
 quando homines modum quærebant, vt illum occiderent ille
 modum quærit, per quem nobis vita lucretur. Quantum cogita-
 tiones Dei ab hominum cogitationibus distant! Deus tam ea,
 quæ ad victum, quàm ad vestitum hominis spectant, creans ho-
 mo verò in diuina offendenda celsitudine peruigilans. O diram
 ingritudinem. Ne simus fratres tanquam illi execrandi He-
 bræi, qui quo tempore Moyfi legem dabat Deus, quod maxi- 21
 mum beneficium erat, tunc ipsi vitulum fabricabantur, vt tan-
 quam Deum illum adorarent.

In hac sacratissima nocte, *Accipit panem & gratias agens*. Egit
 gratias bonus Iesus suo æterno patri quatenus homo propter be-
 neficiū hoc, quo illos afficiebat; nam homines per se satis nō va-
 lebant. Nihilominus obligationem, & debitum non abstulit;
 quin imo in his docuit nos, & exemplum præbuit, totis viribus
 pro tanto in nobis collato beneficio ingentes gratias referre. San-
 ctus Propheta Isaias multis retrò seculis, hoc sacrum cōuiuium
 à Deo mundo exhibendum in spiritu cernens, vt sermonem de
 illo haberet, glorificans & laudans Deum exorsus est in hūc mo-
 dum

Isai. 25.

22 dum inquit: Domine Deus meus es tu, & exaltabo te: confi-
 tebor nomini tuo, quoniam fecisti mirabilia, cogitationes anti-
 quas fideles amen. Eusebius Cæsariensis ait, has gratias sanctum *Euseb. Cæ-*
 Prophetam referre, pro huius sanctissimi Sacramenti institutio *sariē. libr.*
 ne. Nam inferius dicit: Et faciet Dominus exercituum omnibus 1. *de demō*
 populis in monte hoc conuiuiam pinguium, conuiuium vinda- *stra. An-*
 miæ, conuiuium pinguium medullatorum vindemiæ defæca- *gelica.*
 tæ. Et vt denotaret huius conuiuij magnificentiam gratiarum
 actionem præmittit his tam dulcibus verbis muniens se: Exal-
 tabo te, confitebor nomini tuo propter mirabilia, quæ facis. Co-
 gitationes antiquas, id est, quæ à principio præfinieras, nunc re-
 ipsa præstitisti. Ecce quales cogitationes in sua æternitate Deus
 habuit, se, scilicet, homini in cibum dare. Quæ verò mirabilia sint
 23 hæc, exponit, dicens: Et faciet Dominus exercituum omnibus
 populis in monte hoc conuiuium pinguium. Per montem hunc
 sancti Patres Ecclesiam sanctam intelligunt, quæ excelsa est, &
 conuersionem in cælis habet. Beatus Cyprianus sic interpre- *D. Cypria.*
 tatur verba ista: Faciet Dominus in monte isto inueniri lætitiā,
 quæ lætitia gaudium est ineffabile quod solet communicari il-
 lis, qui dignè ad hanc cælestem mensam accedunt. Dicitur con-
 uiuiū pinguium, quia hominibus pinguibus fit. Sic Diuus Cy- *D. Cyrill.*
 rillus inquit, per hunc dicendi modum Christianos intelligi, qui *libr. 4. de*
 pingues appellantur propter nimiam doctrinam, qua exube- *spiritu &*
 rant. Et hic, vbi nos legimus, conuiuium vindemiæ, septuaginta *litte.*
 interpretes transtulerunt, conuiuium vini: quod omnes patres
 intelligunt de vino, id est, de sacratissimo Christi Redemptoris
 24 nostri sanguine. Vocat etiam, conuiuium pinguium medullato-
 rum, id est, hominum vita plenorum. Nam ad digne illud reci-
 piendum vita gratiæ opus est. Si ergo Sanctus Isaias à tam retrò
 seculis gratias pro hoc beneficio, quo frui non potuit, egit; quan-
 to potiori iure nos illas agamus oportet, qui tãto bono fruimur?
 Vnde hic optimè quadrat quod Sanctus præcinit David: In vo- *psal. 41.*
 ce exultationis, & confessionis sonus epulantis. Nam alia vox,
 quàm laudis, & confessionis non debet audiri, nec in ore conui-
 uarum resonare à tanto Domino, & tanto conuiuium inuitatorū.

Et cum gratias egisset, dixit: *Accipite, & manducate. Hoc est cor-*
pus meum, quod pro vobis tradetur. Hoc facite in meam commemorationē.

Cū auceps accipitrem vult dimittere, paulò ante quam abire *simile.*

Tom. j.

X

finat

finat ex optima parte aucupij dat illi frustum, vt illius recorde-
 tur, facileque reuertatur in manum aucupis. Volebat filius Dei
 à suis discipulis discedere, & illos mittere per mundum animas
 venari in peccatis perditas: & antequam illos mittat, dat eis buc-
 cellam ex optimo, quod in cælo & in terra est. Accipite, & man-
 ducate. Hoc est corpus meum. In ipso etiam est anima mea & di-
 uinitas: nihil est reliquum, quod vobis dari possit. Hoc facite in
 meam commemorationem. Hoc vobis do, vt mei reminiscami-
 ni, vt assidue per viuam memoriam recordemini amoris mei,
 quo dilexi vos. Ægyptij, & Romani summis nominibus & en-
 comijs celebrauerunt amorem, quem Cleopatra erga Marcum
 Antonium habuit. Cuius experimentum fuit, quia lapidem pre-
 ciosum dedit ei, in aceto dilutum, in quo lactucam debebat in-
 tingere ad manducandum; quem lapidem ferunt autores fuisse
 maioris precij, quam magnam ciuitatem. Itaque lapis preciosus
 valde erat, sed in acetum immixtus, & dilutus. At Christus verus
 animarum amator suum sacratissimum corpus dedit cælo, terra-
 que preciosius: cæterum non in aceto, sed in magna dulcedine
 & suauitate. O liberalissime Domine, te omnes cælestes Hierar-
 chia: benedicant, quia sic terræ vermiculos magnificare voluisti.
 Verè magnū fuit miraculū, tres illos pueros Ananiam, Azariā,
 Misaelem, in camino ignis non comburi: & etiam magnum est
 miraculum, nos inter tot igneas flammis immixtos, & inter tot
 beneficia ineffabilia positos non comburi. Veruntamen miracu-
 lum illud per Dei omnipotentiam, & virtutem fuit factum: hoc
 tamen per dæmonis artificium & malitiam nostram est fabrica-
 tum. Magna exaggeratione, & animi dolore dixit Sanctus Ioan-
 nes: In mundo erat, & mundus per ipsum factus est; & mundus
 eum non cognouit. Non tanquam Deum homines glorificaue-
 runt, aut venerati sunt, quia carne indutū illum viderunt. Heu,
 heu, quàm dignum est hoc lachrymis, quia cum sit inter nos hic
 Deus, nec illum cognoscimus, nec veneramur, quia sub acciden-
 tibus panis, & vini velatum cernimus. Eia fratres dilectissimi, at-
 tendite quid vester Deus dicat vobis: Accipite, & manducate:
 hoc est corpus meum. Scindite præcordia vestra, & maximo cū
 amore & feruenti charitate illum suscipite, tantoque bono frui-
 mini. Quæsiuit Dominus à Pharisæis: Dicite mihi, baptismus
 Ioannis unde erat, è cælo, an ex hominibus? At illi cogitabant
 inter

Dan. 3.

Ioan. 1.

Matt. 21.

28 inter se dicentes: Si dixerimus è cælo, dicet nobis: Quare ergo
 non credidistis illi, & eius baptismum non recepistis? Si autem
 dixerimus, ex hominibus, timemus turbam. Vnde responde-
 re statuerunt: Nescimus. Hanc etiam vobis fratres quæstionem
 propono; dicite mihi: hic panis è cælo descendit, an à terra est?
 Est hominum figmentum, aut Dei opus? Omnes firmissima mi-
 hi fide respondebitis, è cælo esse, & non è terra. Igitur, si ita credi-
 tis de cælo descendisse, quare illo non fruimini, quare tantum bo-
 num fugitis? O vestrimet hostes, quis vos detinet? quis impedit
 ne rem tam vobis necessariam participetis? Cæcus ille Timæi
 filius, qui secus viam Hierico eleemosynam petebat, statim, vt ei
 discipuli dixerunt: Animæ quior esto, surge, vocat te, dicit tibi sa-
 cer textus: quòd proiecto vestimento suo exiliens venit ad
 29 eum. Idem Dominus ab illa sanctissima hostia te amanter & le-
 niter vocat, vt det tibi non visum corporeum, in quo muscis simi-
 lis es, sed spiritualem cum alijs plerisque donis cælestibus, quare
 non exilis? vestimentum non proijcis, scilicet, ab ipsis negotijs,
 quibus inuolutus este expediens? Quare cum cæco nõ curris? O
 cælum, o terra nobiscum sentite, & cæcitatem omnis ferè popu-
 li Christiani deplorate. Væ, quia non est nisi filius Timæi, qui
 exiliens ad Christum veram animarum vitam currat. Vix diui-
 num hoc sacramentum frequentari videbitis, quàm à pauper-
 culis, & plebeijs. Nam Reipublicæ magnates, & sæculi potentes in
 suis vanitatibus occupati, semel si in anno communicet satis eis
 videtur illi, quos Deus plus honorauit, eum minus honorant. Si
 Rex in medio plateæ conuiuium faceret, & ipse ad mensam se-
 30 dens, deprecaretur omnes, vt gustare vellent cibum salutiferum,
 & viuificum, quem postquam manducassent adhuc eos se remu-
 neraturū esse polliceretur, scilicet, Comites, Duces, & Domi-
 nos magnorum principatum illos faciēs: quod si homines circū
 circa deambularēt, beneuola dulciaq; Regis verba tantū audien-
 tes, nec recūbere vellēt, nec cibum tangere regiū, quis nõ dice-
 ret hos homines Regem, mensam, & cūcta quæ promittit despi-
 cere? Hoc reuera inter Regē Regū Iesum Christum, & nos con-
 tingit. Ecce enim ab illa sacrata mensa nobis dicit: Accipite, &
 manducate, hoc est corpus meum. Et hunc cibum, sicut oportet di-
 gnè manducantes, principes eritis, æternam gloriæ dominatio-
 nem obtinebitis, & de his omnibus tam parum curamus: hæc

Mar. 10.

simile.

tam vili pendimus, ac si minimè illa crederemus. O gens rustica 31
& inculta, quid inuentis frugibus glande vesci cupimus? Porco-
rum cibum plus quam Angelorum desideramus? Omnes nan-
que res terræ, propter quas tot angustias, tot patimur afflictio-
nes, porcorum nutrimentum sunt, pro quibus hoc tantum bonū
Proh. 27. relinquitur. Inquit Scriptura: Meliora sunt vulnera diligentis,
quàm fraudulenta oscula odientis. Eo verò nostra cæcitas per-
uenit, vt vulnera odientis recipere malimus, quàm dulcia oscu-
la diligentis? Peccata, quæ committis, ô miser peccator, vulnera
sunt, quæ tui tibi hostes infligunt: in mensa autem Domini dul-
cia oscula, dulces amplexus tibi dantur. Et si mundus dulcia tibi
oscula daret, Deus autem cruda verbera impingeret, Deum po-
tius, quàm mundum adire debueras: præstat enim cum Deo fle-
re, quàm cum mundo gaudere. Veruntamen cæcitas nostra tan- 32
ta est, vt hoc cognoscere non valeamus. O sacrata mensa, quam
malè te nouerunt homines, & idè à paucis in precio habita, &
x. Reg. 28 frequētata minus. Cùm Saul Pythonissam consuleret super bel-
lum, quod aggredi intendebat, sciens postera die moriturū esse
nihilominus dicēte ipsa: Et nunc ponā corā te buccellam panis,
vt comedas, conualescas, & possis iter agere, sumpsit buccellam,
& comedit, crastina die moriturus. O rem tremendam, quòd
miser ille comedit, cras moriturus. Tu verò frater, vt in æternum
vivas non vis comedere. Magna quidem est tua amentia. Dein-
de inquit Dominus: Hoc facite in meam commemorationem.
Ecce quanti æstimat Deus, quòd homines memorentur illius,
quia protam ingenti beneficio, quale fuit dare se nobis in cibum
pro hoc tãto dono memoria, gratitudine & amore cõtentus est. 33
Hinc etiam constat, quantum memoria beneficiorum acce-
ptorum prodest, quàm que potens sit facere homines obedien-
tes, & obseruationi diuinæ legis promptos, quandoquidem hãc
à nobis petit recordationem, cùm hoc sacramento vfi fuerimus.
Vnde Diuus Paulus subdit, dicens: *Quotiescunque enim manducabi-
tis panem hunc, & calicem bibebitis, mortem Domini annuntiabitis donec
veniat*, Scilicet, vt illius recordemur illam, sentiamus, & gratiam
pro illa referamus. Si duorum maximè familiarium alter furtū
Simile. committeret, pro quo deberet mori; cum autem esset carcere in-
clusus, & ad furcā damnatus, alter præ nimio familiaris sui amo-
re se conferret in carcerem, & furis indumenta pollulans indue-
ret illa,

34 ret illa, suis autem vestibus furem indueret, & solueret illum, li-
berumque abire permetteret, dicens: Abi frater mi; ego enim
moriar, vt tu viuas, tandemque suspenderetur, dicite mihi, quan-
do alter amicum suum è ligno pendentem cerneret, & hoc pro-
se suoque amore, quidnam sentiret? quas funderet lachrymas?
quomodo liquefieret cor eius? qui si sic non fecisset, saxo durior
esset. O vtinam hac saltim via cognoscamus quid oporteat nos
sentire, dum sanctissimum rei sacræ mysterium celebratur; in
quo vnigeniti filij Dei familiaris nostri acerbissima, quam pro
nobis passus est, mors repræsentatur. Qui cùm genus humanum
amicum suum pro furto ligni vetiti in carcerem omnium mise-
riarum detrusum cerneret, ad æterna supplicia, & ad inferni fur-
cam damnatum, voluit ipse in eundem carcerem detrudi, & fu-
35 ris indumenta vestire, quia habitu inuentus est vt homo. Et ita
ad crucis supplicium damnatus acceptauit ignominiosam mor-
tem, & æquo animo tolerauit, tantum, vt homo liber euaderet,
& à mortis æternæ poena eriperetur. Hoc siquidè re vera in my-
steriosissimo sacrificio missæ nobis repræsentatur cur lachry-
mis non dissoluimur? cur amore non accendimur huius memo-
riam recolentes? O marmoribus duriores, qui huiusmodi confi-
deratione non emolliuntur. Quauis existimo fratres hanc du-
ritiæ ex magna obliuione horum promanare, & quia vix horum
recordamur. Quapropter vos obsecro per hanc Dei immensam
charitatem, vt ruminetis, & hæc vobiscum consideretis, & assi-
duè recolatis, vt sic præparantes corda tantis fruamini be-
neficijs, & diuinam gratiam consequamini, cum
36 qua acquiritur gloria: ad quam nos per-
ducatur Iesus Mariæ filius,
Amen.

Tom. j. X 3 In

In eodem Festo Sacrosancti Eucharistiæ Sacramenti Concio Quinta.

Dominus Iesus in qua nocte tradebatur, accepit panem, &c. Accipite & manducate, hoc est corpus meum. 1. Corinth. II.

SANCTVS Propheta Hieremias amorem, quo erga suos affectus erat, satis ostendit. Nam cū Hierusalem à Chaldæis vastata fuisset, & exercitus dux eum secū in Babyloniam vellet ducere, & proinde maximis illum muneribus donare promitteret; potius cum suis sic destructis manere voluit, quam iniurias ab eis permultas acceperat, quàm abundantibus donis, & diuitijs in regio palatio frui. Vnum ex argumentis, quibus planè ostenditur nimius amor, quem Christus verus Dei filius erga homines habet, est; quia cū passim ab eis offendatur, talem, vt cum illis maneret, modum quæ fuit. Pro singulari auxilio, & favore Hebræis promissit Deus: *Ponam tabernaculum meum in medio vestri, & non abiciet vos anima mea: ambulabo inter vos, & ero Deus vester.* Veruntamen omne illud huius ineffabilis veritatis vmbra erat, huiusque summi beneficii figura, quod in legis gratiæ tempore hominibus contulit. Ita nobis appropinquare volens, vt nō solum inter nos in illa sanctissima hostia velit esse tanquam in tabernaculo, sed in super facultatem concedit, vt illum comedamus, & in nostris geramus visceribus. Agens Sanctus Iob de suæ vitæ innocentia, & quam rectè erga seruos suos se gerebat, deq; amore, quem erga ipsum habebant, ait: *Dixerunt viri tabernaculi mei, quis det de carnibus eius, vt saturemur? O mirabilem exaggerationem dilectionis subditorum erga Dominum suum: cui non tantum seruire cupiebant, sed suis visceribus includere, & sibi met incorporare. O si ita fieret, aiebāt, vt tam coniunctum nobis esset, quòd intra viscera nostra eum haberemus. Non utique præstare hoc poterāt, sed*

Leuit. 26.

Iob. 31.

- 4 sed suū desiderium manifestabāt, id est, si re ipsa id fieri posset, fecissent. Huc filij Dei amor peruenit, vt eis qui illū diligunt præcipiat, vt illum comedāt, in sui amoris erga illos testimonium, & in spei suæ pignus. Cum deprecaretur Dñm David: *Ne longè facias auxilium tuum à me, alia translatio habet: Ne longè facias auxilium meum à me.* Hac mirabili exaggeratione voluit Sanctus Propheta ostendere suam firmissimā spem, quam in Deū habebat, auxiliū Dei suū appellans tanquā sibi à Deo debitū. Quasi diceret: *Redde mihi Domine quod debes: auxiliū tuum meum est, ne longè illum facias à me.* O foelicissima nostra tempora, in quibus, quod olim sanctissimo David fuit promissum adimpletum cernimus: siquidem auxilium hoc ita nobis appropinquauit, vt illud in visceribus habeam⁹ inclusum. Et ideò dixit: *Si ambulauero in medio vmbrae mortis, nō timebo mala, quoniam tu mecum es.* Cuius securitatis rationem reddit, dicens: *Parasti in conspectu meo mensam aduersus eos, qui tribulant me, & calix meus inebrians, quàm præclarus est? Hæc quidem est mensa illa cælestis, quam Dominus posuit nobis cum hoc cælesti cibo, qui vires contra hostes tribuit, & hic similiter est calix maximè illustris sui preciosissimi sanguinis, qui animas amore inebriat. O rem mirabilem. Quis vnquam mensam ad pugnandum vidit? Quis vnquam tale audiuit, vt mensa expugnentur hostes, & victoria ex eis reportetur? Hoc verè ex sacratissima hac mensa acquiritur, quia vires desumim⁹ in ea, vt hostes profligem⁹, & vincamus. Et iā hoc diuino sacramento augetur nostra spes. Iter facis fortè, nobilissimum equitem offendis, qui te magnificè inuitat, & per diuersoria impensam soluit, quibus spè animo concipiens ais: *Si sic per viā tam opiparè me inuitat, quid erit cum in domū eius peruenero? O Iesu Christe fili Dei regum terræ Princeps, si in vitæ huius itinere, & in mūdi huius diuersorio sic nos pascis, sic impensam soluis, tam mirifico nos pascēs cibo, cū in tuā cælestē domū peruenerimus, quibus nos donis afficies? Hic nos optimo ferculo pascis; quia in vna buccella tuā nobis, & diuinitatē & humanitatē tribuis. Et hoc est, quod olim cū Moyse loquens significare voluisti, dices: *Pones super mensam panes propositionis, & in Hebræo habetur: Panes facierū.* Nec singulari mysterio vacat, panes facierū, & non faciei dixisse, siquidem hunc cælestem panem significabant, in quo duæ naturæ, scilicet, diuina, &**
- X 4 humana

Psal. 22.

Psal. 22.

simile.

Exod. 25.

humana sunt. Si ergo nos in hac vita sic inuitas, iure optimo
7
maiora beneficia sperare in alia possumus. Vnde canit Eccle-
sia: O sacrum conuiuium, in quo futuræ gloriæ nobis pignus
datur.

Fuit etiam hoc mirabile Dei artificium, vt nos in suum obse-
quium, & amorem inclinaret. Nam medium valde sufficiens est,
vt aliquem in vestrum obsequium trahatis, cibare illum. Sic San-
ctus Iacob Patriarcha, postquam illius scalæ mirabilem visionē
aspexit, ait: Si dederit mihi Dominus panem ad vescendum,
erit mihi Dominus in Deum, & toto tempore vitæ meæ seruiā
illi. Nunquid satis non erat illam scalam vidisse, & omnium Do-
minum in eius summitate, ei que dixisse: Ero custos tuus quo-
cunque perrexeris, & alia multa promissa fecisse ei, vt illi pare-
ret; ei que obediret ex animo, absque eo quod modo addidisset,
ei obsequiturum se, dummodo panem ad vescendum illi daret?
Certè argumentum valde efficax est hoc, quantum homines obli-
gat, vt alijs seruiant, si victus eis tribuatur. Temporibus elapsis
tanta fames in vniuersa Africa præualuit, quod multi ex Sara-
cenis, & Mauris huc pertransierint, vt serui fierent, dummodo à
nostris pascerentur. Quid igitur esset, si postquam Deus nos ita
cibauit, ei seruire contemneremus? O homines, ne in tam ma-
gnam ingratitudinē incidatis. Ne patiamini in hoc à bestijs vin-
ci, quando quidem experimento compertum est, etiam maximè
feroces domari, & hominibus subdi beneficijs allectas, vt de
quamplurimis leonibus & feris legitur. Sed studete potius hu-
ius singularis doni recordatione, & teneritudinis amoris, qua vo-
bis donatum est modum semper inquirere, quo magis ac magis
9
Domino qui donauit, seruiatis. Cum Tobias iuuenis in domum
patris sui Angeli ministerio & comitatu diues valde, & opulen-
tus rediret patri dixit: Pater quam mercedē dabimus ei, aut quid
dignum poterit esse beneficijs eius? Me duxit, & reduxit sanū:
pecuniam à Gabello ipse recepit: vxorē ipse me habere fecit, &
dæmonium ab ea ipse compescuit, gaudium parentibus eius fe-
cit, me ipsum à deuoratione piscis eripuit, te quoque videre fecit
lumen cæli, & bonis omnibus per eum repleti sumus. Quid illi
ad hæc poterimus dignum dare? O quantum cum hoc altissimo
mysterio hoc quadrat. O quanto & potiore iure quam Tobias
dicere possumus: Quibus verbis, quibus encomijs hoc diuinum

sacra-

10 sacramentum collaudabimus, & efferemus? Per ipsum siquidē
bonis omnibus repleti sumus. Ipsum nos comitatur in via vitæ
huius, hoc à laqueis dæmonis nos eripit, animas nostras dicit,
& mentes nostras illuminat, meliùs quam Raphael Tobiz fe-
cit. Quid ergo retribuemus ei? sed quid erit, si non tantum ingra-
tos nos ostendimus erga hanc incomprehensibilem Dei mise-
ricordiam; verum etiam nec ipsa vti volumus? Quibus verbis po-
terit tantum malum ponderari? Vbi fuerit corpus (ait Domi-
nus) ibi congregabuntur & aquilæ, quæ à longè per cadauerum
odorem ducuntur, vt illis vescantur. O confusio magna filio-
rum Adam. Quod brutis animantibus tam viuaces sensus in-
sint, vt odor duntaxat cadaueris sufficiat à maximè distantibus
locis aquilas trahere, vt illo proprio, & naturali cibo vescantur:
11 corpus verò Christi sacratissimum verus hominis cibus in vtero
virgineo conditus, in ara crucis assatus, nullum homini appeti-
tum, nullum edendi gustum afferat? Considerate, ô fratres, illum
verum animarum vestrarum sponsum ab illo sacro altari vobis
dicere: *Accipite, & manducate. Hoc est corpus meum.* Attēdite, quan-
ta cum velocitate aquilæ ad cadauer tendunt. Vestras affectio-
nes à terra leuate, & tanquam aquilæ volate, non ad corpus
mortuum, sed ad corpus viuum, deificatum, & gloriosum Repa-
ratoris vestri, in quo omnem curiam cælestem maxima lætitia,
maximoque gaudio afficietis. O quæ lætitia Angelis est vide-
re agmina fidelium instar columbarū simpliciū ad altare acce-
dere, & communicare oculis demissis, & lachrymosis. Illæ verò
angelicæ linguæ diuinæ liberalitatis, & magnificentiz laudatri-
ces, quo iubilo sanctæ congratulantur Ecclesiæ dicentes: O san-
cta Ecclesia, qui tibi conuiuæ sunt? quàm speciosi? quàm pul-
chri? Filij tui sicut nouellæ oliuarum in circuito mensæ tuæ. Vo-
bis autem fratres notum facio, vnum ex præcipuis, quæ ab ho-
mine in die iudicij debent exigi, esse nolle remedijs sibi exhibi-
tis vt, quorum ex præcipuis vnum est hoc. Si Rex luculentissi-
mum pauperum, & infirmorum hospitium fabricatus copio-
sissimis locupletasset muneribus, prouidens cuncta pauperibus,
& infirmis curandis necessaria, si postquam maximis sumpti-
bus, & impensis opus consummasset, & magna languidorum
copia esset, nullus tamen ibi curari veller, nonne magnum in-
fortunium, aduersamque sortem hanc Rex existimaret, confi-

X 5 derans

Matt. 24

simile

derans rem, & operam perdidisse, omnem curam omnem denique laborem, studium, & impensam suã vana esse? Vtique. O Deus bonitatis, & gloriæ infinitæ, si dolere mœrereque posses, quam grauius doleres, & incomparabili mœrore afficereris, videns homines tam languidos, tamque miseros esse, & medicamentis remedijsque, quos tanto amore & tui dispendio illis reliquisti, vti nolle?

Non solum liberalissimus Dominus contentus est suum sacratissimum corpus discipulis dedisse, sed insuper dedit eis potestatem idem faciendi addens: Hoc facite in meam commemorationem. Quod autem hæc potestas in Ecclesia permanferit vsque ad finem seculi plane hic subdit D. Paulus inquit: *Quotiescunque enim manducabitis panem hunc, & calicem bibetis, mortem Domini annuntiabitis donec veniat, scilicet, ad iudicium. Ita-que veritas infallibilis est, fidesque catholica vsque ad vnigeniti filij Dei aduentum ad iudicium vniuersale in Ecclesia militanti hoc ineffabile sacramentum duraturum. Et quomodo possibile esset eo vsque perdurare, nisi eo vsque etiam in Ecclesia consecrãdi autoritas inesset? Ergo infallibiliter illic dedit eam, & hæc in sacerdotibus perdurabit vsque in finem. Omni- rificam dignitatem à Deo hominibus communicatam. Diuus Paulus hoc vtitur argumento ad probandum Christum in quã- tum hominem maiorem Angelis esse, inquit: Tanto melior Angelis effectus, quanto differentius præ illis nomen hæreditauit. Cui enim dixit aliquando Angelorum: Filius meus es tu: ego hodie genui te? Simili argumentatione probare possumus sacerdotes Angelos dignitate excellere. Cui namque Angelorum dixit aliquando Deus: Hoc facite in meam commemorationem, vel; Quorum remiseritis peccata, remittentur eis? O bonitatem diuinam. Quæ sic manifestata est, homines à terra ad tantam dignitatem prouehendo, vt eis dicat, quod Angelis non dixerit, in eorumque manibus suam potentiam, honorem, diuitias, denique suam met personam collocet. Exaggerat valde sacra scriptura, quemadmodum sanctus ille dux Iosue Solè sistere fecit obediens Domino voci hominis. Sed maior obedientia hæc dicenda est, quãdo quidem ibi Dominus, vbi antea erat remansit: hic verò remanens vbi prius erat modum sacramentalem de nouo accipit, vbi prius non habebat. Quis tam velociter & tanta*

animi

16 animi promptitudine suo superiori obedit, ac Deus sacerdoti? Hoc ita Dominus statuit, vt nostrã abdicaret, & remoueret superbiã: vt confundatur superbus & inobediens, maxime si est sacerdos corã ipso apparere. Quoties ergo aliquid difficile, aut nimis arduũ ex diuinis præceptis nobis videbitur, recordemur obedientiæ huius humilitatis, & amoris, quo Deus voci hominis obedit, in verbis consecrationis. Aucupis illic *Elreclamo* vt perdix *simile.* audit anhelata citãque; pergit præ nimio pulli perdicini amore, & se sub retibus includit: vnde capitur comediturque. Ita ad illic sacerdotisque vocẽ Deus humanatus, quasi perdix anhelauit, & sub accidentiũ rete se includit, vt capiatur, & mãducetur ab hominibus. Hic sacerdos Dei personã agens nomine Christi profert verba illa sanctissima. Vnde honor ille, quẽ Angelis ante suã ineffabilem incarnationẽ tribuebat, scilicet, vt nomine suo diceret: Ego Dñs, iã ad sacerdotes trãslatus est, qui dicunt: Hoc est corp⁹ meũ: Ego te absoluo, in persona Chri Redẽptoris nostri. Quæ lingua explicare posset honoris celsitudinẽ, ad quã nos De⁹ prouehit? Cuius non liquabitur cor instar Simeonis, dũ sanctorũ sanctũ *Luc. 1.* manibus cõtrectat proprijs? Quicũque ergo Deũ honorare voluerit recordetur honoris huius quẽ ab illo accepit. Quicũque extra altare cõpositus, & grauis incedere optat, recordetur, quã magnificẽ fuerit sublimatus ibi, quantãque rẽ gesserit in sacro altari. Siquis tentatus, & illectus à demone & à propria cõcupiscentia se viderit, quã suauiter apud sanctũ altare exceptus fuerit meminerit. Sanctus iuuenis Ioseph, dominæ suæ dicebat: *Gen. 39.* Ecce Dñs meus non est quicquam quod non tradiderit mihi, quomodo ergo possum hoc malum facere, & peccare in dominum meum? Similiter dicito tu pater sacerdos: Non est quicquam, quod non tradiderit mihi Dominus in manibus meis, & pectus: quomodo ergo in tam magnificum benefactorem peccare poterò? Liberum arbitrium habebat Ioseph: sed itã debitorem se nouerat, & erga dominum suum itã obligatum, vt modum, quo illi offensam inferret non inueniret. Tantò maiori obligatione obstrictos esse se nouerint sacerdotes æquũ est, quãto maiora Deus in manibus suis posuit, quã Putiphar in manib⁹ Ioseph. O Patres mei, felices nos, si honorẽ hunc, quẽ a Deo accepimus, & estimare, & gratificare nouerimus. Sed vã nobis, si postquam à Deo tãti habitifumus, nec nos, nec illum æstimamus. O verbũ gladio

ancipiti

Hebra. 1.

Ios. 10.

Malach. 1. ancipiti penerrabilius, quod olim Deus antiquis sacerdotibus 19
comminatus est per Malachiam, dicens: Filius honorat patrem,
& seruus dominum suum. Si ergo pater ego sum, ubi est honor
meus? & si dominus ego sum, ubi est timor meus? dicit Domi-
nus exercituum ad vos, ô sacerdotes, qui despicitis nomen meum.
Si ita conqueritur Dominus de illis, quibus non ita magna con-
tulerat beneficia, quid erit erga nos, quos tam magnifice sublima-
uit? Ne simus, ô patres, similes illis, qui responderunt: In quo de-
speximus te? Liberet nos Deus à tam graui malo, vt superadda-
mus peccatis nostris cæcitatem non agnoscentes ea.

Nec tantum sacerdotes D. Paulus monet, sed etiam omnes il-
los qui ad hoc sanctissimum recipiendum sacramentum accedunt, infe-
rius dicens: *Itaque quicumque manducauerit panem, & biberit calicem Domini in-*
digne, reus erit corporis & sanguinis Domini. Vnde colligitur, quod 20
illud, quod aliàs vitam impertit bonis, malis est sua culpa maioris
dânationis occasio. Cùm filij Israel à Philistæis exagitarerent, &
1. Reg. 4. victos se cererent, arcam fœderis adduxerunt, existimantes tali au-
xilii victoriã à Philistæis reportaturos. Quod præter opinionem
euenit. Nã victoriã, non solum non reportarunt: verum maioris
ruinæ occasio illis fuit illud, à quo salutem expectabant: & hoc ob-
scelera sua. Similiter sacra cõmunio peccatoribus non solum nõ
prodest, quinimò obest nimis. Ideoq; D. Paulus proclamat, di-
cens: Probet autem seipsum homo, & sic de pane illo edat. Et vt hæc
Matt. 18. probationem faciat, tres testes necessarij sunt. Dominus enim apud
Matthæum dixerat: In ore duorum vel trium stare omne verbum.
Tres hi testes sunt, contritio, oris confessio, & satisfactio. Contri-
tio, vt Theologi definiunt; est dolor de peccatis propter Deum 21
summe dilectum, summum odiũ peccatorum conceptum, & firmissimum
propositum super omnia mundi mala peccata vitare. Hanc con-
tritionem debet habere quicumque ad communicandum acce-
dit, & eam à Deo postulare, & insuper omnem diligentiam, om-
ne studium necessarium adhibere, vt eam obtineat. Et hæc con-
tritio est quidam actus, & dolor, qui super omnia peccata simul
debet cadere tanquam mola aquaria, quæ super omnia simul
tritici grana cadit, & super ipsa se vertit & gyrat, & ita perfe-
ctè molit simul, ac si singulum per se granum moleret. Vnde
opus non est singula grana per se moli. Similiter non requiri-
tur singulorum peccatorum particularis contritio, sed vna suffi-

simile.

cit.

22 cit, quæ ad omnia simul peccata se extendat: ita, vt cum Sancto
Ezechia Rege dicatur: Recogitabo tibi omnes annos meos in *Isa. 38.*
amaritudine animæ meæ. Non dicit, in amaritudinibus, quia
vna amaritudo sufficit, cum qua anima mundatur. A qua maris *simile.*
etsi amara, & falsa sit, nihilominus amaritudinem, & saluginem
à carnibus tollit. A amaritudinem sacra Scriptura peccatum appel-
lat. Vnde Diuus Petrus peccatori dixit: In felle amaritudinis, & *Act. 8.*
obligatione peccati video te esse, quæ amaritudo pœnitentiæ
amaritudine tollitur. Secundus testis est oris confessio, quæ pu-
ra, integra, & qualificata debet esse. Effunde cor tuum sicut aquam *Thren. 2.*
ante conspectum Domini, ait Propheta Hieremias. Quibus ver-
bis Spiritus sanctus docet, quemadmodum verus pœnitens se
gerere debet. Nam aqua inter omnes liquores nullum omnino
23 relinquit sui vestigium, si à vase fundatur, in quo est. Si sangui- *simile.*
nem, oleum, aut mel contineat vas, & effundantur semper in eo
reliquiæ manent, si vinum habet seruat odorem; si mel, aut oleum
saporem conseruat; aqua verò neutrum horum relinquit. Hoc
modò peccator studere debet omnia peccata fundere, & à corde
suo expellere, vt ne vestigium quidem eorum remaneat. Testis
tertius est satisfactio, quæ difficilior esse contingit illis, qui rem
alienam furati sunt, aut retentam habent, siue honorem proxi-
mi detraxerunt. In Genesi legitur: Cùm Sichem & omnes Si- *Gene. 34.*
chimitæ circuncisi essent, duo tantum filij Iacob ingressi ciuita-
tem, vt iniuriam sibi illatam vindicarent, omnes illos iugularunt.
Et ait sacer textus eos hoc die tertio fecisse. Die tertio, quando
grauissimus dolor vulnerum est. Itaque non prima die circunci-
24 lionis aggressi sunt; sed tertia, quia tunc maior vulnerum dolor
erat. Sic se habet dæmon cum fidelibus in circuncisione spiritua-
li, quæ est pœnitentia, quæ tribus constat diebus. Primus, scili-
cet, est contritio; secundus, oris confessio; tertius, satisfactio: & in
hoc tertio die plus noster hostis nos aggreditur. Quamuis enim
pro viribus conetur ne homines pœniteant, nec ore peccata con-
fiteantur; tamen satisfactionem maximè impedire studet, & fu-
riosius hæc aggreditur, & expugnat, quia maioris doloris est dies,
vnde nullos homines inuenietis, quibus dolor maximus est, se
Deum offendisse, qui & peccata sua confitentur: cæterum ad sa-
tisfactionem deuenientes ibi succumbunt, ibi pereunt. Nam ei,
qui rem alienam detinet, aut furatus est, siue illi, qui honori pro-
ximorum

ximorum detraxit, difficile nimis est alienis bonis non frui, aut 25
falli testimonij palinodiam recantare. O vos miseros, nunquid
in æternum in inferno cremari difficilius non est? Nonne pusillū
laboris, aut confusionis hic perpeti plus præstat, quam in æter-
nū labores perpeti & cōfundi? Per immēsam Dei charitatē vos
obsecro fratres, hæc in statera intellectus vestri rectē pēsetis: &
his tribus testibus vestrā partē agere studeatis, & vos cōmēdare,
quātū in vobis est nō deficiētes. Sic enim diuinū auxiliū vobis
non de erit: & ita dispositi ad hāc sacratissimam altaris mensam
accedere potestis.

Ait ergo sanctus Apostolus, *Et sic de pane illo edat & de calice bi-*
Gene. 35. bat. Cū sanctus Iacob patriarcha sacrificare Deo vellet conuo-
cata domo sua (inquit sacer textus) ait: Abijcite Deos alienos,
qui in medio vestri sunt, & mundamini, ac mutate vestimēta ve-
stra, surgite, & ascendamus in Bethel, vt faciamus ibi altare
Domino, qui exaudiuit me in die tribulationis meæ & socius
fuit itineris mei. Et dicit amplius sacer textus, quod dederūt ei
omnes Deos alienos, quos habebant, & in aures, quæ erāt in auri-
bus eorū, & ille infodit eas subter terebinthū. Similiter & nos de-
bemus facere ante huius diuini sacrificij celebrationē. Exuentes
vitia induamur virtutes, idolaq; nostra, videlicet, passiones, & af-
fectiones subter terebinthū eas fodiamus, scilicet, subtus pedem
crucis. Et sic dignē accedemus ad sacram cōmunionē. Vna verò
ex præcipuis virtutibus, quibus nos ornare debemus ad accēdē-
2. Reg. 9. dū est humilitas profunda. Cū David Rex Israel creatus esset, quæ
fuit nunquid de domo Saul aliquis remansisset, vt cum eo
bene ageret propter Ionatham. Cui nunciatum cum esset, si-
lium Ionathæ Miphiboseth nomine remansisse; bonus rex
illum vocari iussit, & inter alia beneficia, quibus illum do-
nauit dixit illi: Tu comedes panem in mensa mea semper.
Quod cū audiret Miphiboseth pronus in terrā dixit: Quis
ego sum seruus tuus, quoniam respexisti super canem mor-
tuum similem mei? Si tanta ergo humilitate beneficium hoc
ille homo accepit, quanuis Regis nepos, principisque filius
erat, & seipsum despexit canem mortuum se appellans, quan-
tò plus humiliemur æquum est, cū ita sublimes & magni-
ficatos videamus nos ad mensam magni ac incomprehensi-
bilis Dei sedere iustos? Quam iustum est, ac dignum vnum-
quemq;

28 quemque ex animo dicere: Quis ego sum seruus tuus, quo-
niam respexisti super canem mortuum similem mei? Vnus-
quisque vestrum fratres mei, oculos in propria vilitate figat,
& quanta sit humiliandi ratio facile inuenietis, considerantes
vos ad tam sublimem statum prouectos, cuiusmodi est con-
uiuas Dei esse. Sanctus Iob humilians se dicebat: Operui cine-
re carnem meam, & in Hebræo habetur. Operui cinere cornu
meum. Et Diuus Hieronymus, & septuaginta interp. transtule-
runt: Operui cinere robur meum. Et Chaldæus vertit: Ope-
rui cinere gloriam meam: Hæc omnia significata verbum He-
bræum loci huius fortitur, & in omnibus denotatur. Quæcun-
que singularia, & præstantia sanctus Iob possidebat, ex quibus
gloriarī posset, cuncta fragilitatis & miseræ humanæ consi-
29 deratione operiebat, nè fortē eorum amore captus superbi-
ret. O admirabilem serui Dei prudentiam, qui talem humi-
liandi se modum quæsiuit. Cinere miseræ, fragilitatis, mor-
talitatisque vestræ fratres, quamcunque excellentem virtu-
tem in vobis inueneritis operite, & sic humiliabimini, & in æsti-
matione tanquam canes mortuos vos reputabitis hac cęlesti mē-
sa indignos.

Concludit sanctus Apostolus inquit: *Qui enim manducat, &*
bibit indigne, iudicium sibi manducat & bibit, nō dydicās corpus Domini.
Nō dijudicare corpus Domini est non discernere inter cibū hūc
sacratissimum, & mensam profanam epularum, sed absq; vlla
præparatione ad illā accedere. Liberet nos Deus à tā magno ma-
lo. Hæc rigida verba horrete fratres: Iudicium sibi manducat &
30 bibit. Ne iudicium vobis depromatis, vnde alij salutem hau-
rire solent. Lupi cum fame laborant terram comedunt: ve-
runtamen, si postea bonum cibum inueniunt, vt illo ve-
scantur, prius terram euomunt. Si ob nimiam sensualitatis
famem terram vorastis, si conscientias vestras, quæ sunt
tanquam stomachi animarum tam iniquis, & nouis epulis
cuiusmodi sunt peccata, onerastis priusquam ad recipien-
dam hunc cœlestem cibum accedatis, illa omnia vomite,
nè fortē in iudicium, & condemnationem vestram vertatur.
Quem postquam hac dispositione receperitis, tantum bo-
num in vobis conseruari studere. Pernigil carceris cultos, qui
magnum principem in sua custodia captum tenet, semper inui-
gilat

Gen. 3.

gilat super illius custodiam, non quiescit die noctuq; , vt melius 31
custoditū habeat, & ne fortē eripiatur, satagit. Similiter qui sum-
mum cæli Imperatorem Iesum Christum Dei filium in vincu-
lis, & custodia amoris captum tenet, postquam in hoc diuino sa-
cramento illum recipit, super hoc debet inuigilare, & omnem cu-
ram adhibere, ne sibi elabatur. Age frater, & tam graui stude ne-
gocio; cum sponsa dicit: Tenui eum, nec dimittam. Multa amo-
ris vincula in eum inijce. Bona opera, orationes, lachrymæ, suspi-
ria, & cuncta sanctitatis exercitia vincula sunt, quibus hic cæle-
stis, & diuinus sponsus ligatur, vt in bonis, quæ suo aduentu ani-
mæ contulit, perseueret; vt hac perseuerantia in dies in virtutibus,
& gratia crescas, quousq; ad gloriam perueniatur: ad quam nos
perducit Iesus Mariæ filius, qui cum Patre & Spiritu sancto vi-
uit & regnat in sæcula sæculorum, Amen. 32

IN FESTO NATI- uitatis S. Ioannis Baptistæ Concio Prima.

*Elisabeth impletum est tempus pariendi, & pepe-
rit filium. Luc. 1.*

Gen. 3.

IN Genesi legitur, Euam protoparentem 1
postquam filium suum Cain peperit, dixit:
Possedi hominem per Deum. In quibus
verbis insinuauit, si quodlibet beneficium
tanquam Dei donum cum gratiarum actio-
ne debet suscipi, multo maiores pro filio
suscepto ipsi gratias agi debere. Vnde ita gra-
ta Deo extitit, tanquam si natura nihil ibi cooperata fuisset.
Nos verò miseri ferè semper Deo non retribuimus, neque gratias
agimus, nisi pro operibus miraculosis, quasi reliqua omnia ope-
ra sua non essent, quod ex defectu bonæ considerationis dima-
nat. Et quanuis filios dare donum Dei est, maius donum benefi-
ciumq;

2 cumque est illos studiosos, virtutis sectatores, probosque tribue-
re. Vnde Abrahamo pro singulari beneficio dixit Deus. Faciã Gen. 12.
te in gentem magnam. Non dixit: Faciam te in gentem multam:
nam filiorum multitudo non tam æstimanda est, quam eorum
sanctitas. Maiori dono illum Deus afficit, cui filium studiosum
probumque tribuit, quam cui plures non tales dat. Pro quo no-
tandum est, quod, magnus apud sacram scripturam vt in pluri-
mum, non dicit magnitudinem molis, sed virtutis. Vt apud san-
ctum Lucam; Hic erit magnus, & alibi: Hic puer magnus corã Luc. 1.
Domino. Gentem magnam Abrahæ promittit Deus, quia mag-
na gens cuius Dominus Deus eius. Vnde Sanctus Moyses dixit: Deut. 7.
Non quia cunctas gentes numero vincebatis vobis iunctus
est Dominus, & elegit vos, cum omnibus sitis populis pauciores
3 sed quia dilexit vos Dominus, & custodiuit iuramentum, quod
iurauit patribus vestris. Totum hoc in hodierno sacro Euange-
lio manifestatur. In quo dicitur, quod cum Beata Elisabeth filiũ
sanctum peperisset, *Audierunt vicini, & cognati eius, quia magnifi-
cavit Dominus misericordiam suam cum illa.* Verè talem filium ei tri-
buens misericordiam suam Deus cum illa magnificauit, & etiã
cum vniuerso mundo. Nam iustos mittendo misericordiam mag-
nam mundo Deus ostendit. Vnde Diuus Paulus de sanctis lo- Heb. 10.
quens ait: Quibus dignus non erat mundus. Si ergo mundus illis
indignus est, Deus autem absque eius meritis dat ei iustos, sequi-
tur manifestè propter suam immensam misericordiam dare il-
los. Et, vt melius sciatis, quam magna misericordia cum mundo
Deus vtitur, dans illi iustos, perpendite quid nam illi Sodomitæ,
& aliorum ciuitatum confines darent, vt decem tantum iusti
4 illis essent, quando Deus Abrahamo dixit: si decem iustos in il- Gene. 18.
lis ciuitatibus inueniret non interfectorus eos propter ipsos. Cũ
ta (credo) quæ possidebant libenter impenderent dummodo ta-
les auxiliares sibi adessent. Et quid esset Aegypto (dicite mihi)
in illis septem sterilitatis annis, nisi iustus Ioseph inter eos coha-
bitaret? Quid populo Israel esset quoties Deus illis minabatur Gene. 41.
ruinam, necemque nisi Sanctum Moysen patronum haberet?
Hoc Regius David, diuino spiritu exposuit dicens, quod statue-
rat Deus perdere eos: si non Moyses electus eius steterit in con-
fractioe in conspectu eius. Perpendite verbum illud, In confra-
ctioe: in quo denotatur fidem, amorem, & obedientiam, quæ

Tom. j. Y Deo

Deo debebant eos fregisse. Et alij locū hunc transtulerunt sic: Si nō stetit in muri ruina, vt reprimeret impetū eius. O mirā verbi exaggerationē. Hæc similitudo quædā est eius, quod fortes quiq; duces, & equites patrię libertatis amore accēsi facere solēt, cū hostes tormentis bellicis muros suos rūpunt, & euertūt qui in illa murorū scissura, cū vitæ suæ discrimine viriliter se opponūt ne illac aggrediantur, & ingrediātur hostes. Sic S. Moyses fecit cū murus exercitus Hebræorum per illā abominationē, & idolo latriā ruptus esset, (nempe) fides amor, & obediētia, quæ Deo debebāt. Et cū remansissent absq; muro, qui illos ab ira Dei defendere posset, S. Moyses tanquā murus se opposuit, vt in illa maxima necessitate eis faueret. Et quidnā esset populo huic rebelli cū alibi furor Dei accensus descēdit super illos, magnā stragē in eis faciens, nisi Sāctum Aaron haberēt, qui accepto thuribulo inter viuos & mortuos incensa dedit, & sic iram, & indignationē Dei sedauit? Vnde per Isaiā dixit Deus: protegā ciuitatē isrlā, vt saluē eam propter me, & propter Dauid seruū meū. Et nunc mihi per suam habeo, plures iustos in mundo esse, siquidē tot abominationes, & iniquitates, quę quotidie cōmittūtur, Deus sic patitur, nec sua diuina iustitia nos destruit. Et cū mali bonorū intercessio ne tot bona recipiant eos persequi non cessent? O dirā ingratitude. Qui ex vobis steriles, & infœcundi estis, & hæc Deus misericordiā vobiscū non fecit, dans, scilicet, vobis liberos, ne ægreferatis, obsecro, nā alia via hoc cōpensare potestis. Si filios nō suscepisse vos affligit, eo quod rei familiaris heredē nō habetis, hoc vanitas est. Ceterū, si illos habere optatis, vt bonis moribus eos instruētes, Deo famularentur, heredesq; regni coelorū fierent, hoc desideriu bonū est. Huius tamē rei defectus hac via suppleri potest, nēpe, si seruos vestros, proximōsq; verbo & exēplo doceatis, filios vestros spirituales illos efficietis, vt salui fiant, & ita multo plures filios habebitis, quā possētis gignere. Et tūc illud Isaię vaticiniū vobis dici poterit: Lauda sterilis, quæ nō parit, quoniā multi filij desertæ magis, quā eius, quæ habebat virū. O beatos illos honoris gloriaq; Dei feruidos, & proximorū salutis cupidos: quoniā hi steriles dici nō possunt, siquidē tantū fructum in Republica efficiunt, sicut Spiritus sanctus in Prouerbijis affirmat dicens: In bonis iustorum exaltabitur ciuitas. Vbi alij transtulerunt: Exultabit ciuitas. Et phrasis Chaldaica, & contextus Græ-

cus.

simile.

Num. 16.

Isai. 37.

Isai. 54.

Prou. 11.

cus sic habēt: In bonis iustorum laudabiliter egit ciuitas. In quibus denotatur quantam lætitiā & commodum spirituale iusti bono suo exemplo in proximis efficiunt.

Et congratulabantur ei. In his verbis synceritas illorum temporum ostenditur, siquidem vicini, & cognati omnes de bono proximorum gaudebant, & lætabantur. Nunc verò primi, qui se affligunt, qui ægreferunt, & intus liuore consumuntur propter vestram secundam foelicemque sortem vicini vestri sunt, quia nō synceri, non probi sunt, sed omni dolo omniq; inuidia pleni. Ait Plutarchus in Themistocle, hunc Themistocle inter Græcos maximi nominis principem, prædium suum vendi iussisse, & vt præco simul proclamaret prædium illud optimum vicinum habere; nam existimabat Themistocles (& iure optimo) propter hanc optimi vicini circumstantiam plures emptores esse debere, & hæreditatem illam maioris pretij habendam. Verè maximi pendenda res est probos habere conciuēs, qui bonis vestris secundis congaudeant, & aduersis condoleant. Quos tamen his miseris temporibus rarò inuenies. O vos cæcos, qui sic ab re, & absq; vlla occasione Deum offenditis, & animas vestras occiditis. Piscator hamum esca cooperit, vt piscem fallat: similiter dæmō honoribus, voluptatibus, vindiētis, diuitijsq; homines infecat, vt eos capiat. At verò inuid⁹ sine esca in malū trahitur, absq; eo, quod aliqua delectatione, honore, aut diuitijs inuitetur se ipsum offert, siquidē nihil horū per inuidiam cōsequitur. Ex quo sequitur, hominē inuidū cūctis bestijs, seu maris piscibus magis brutū esse: quandoquidē ad hamū sine esca piscis nō accedit, ipse verò absq; vlla esca à Sathanę hamo peccato, scilicet, patitur capi. Obsecro vos fratres meos in Dño Iesu Christo, vt hæc attendatis pro eius amore & reuerētia, nec patiamini sic stultē à Dæmone falli. Memoramini, quia vera, & perfecta charitas efficit, vt bona, & mala proximorū, ac si nostra essent, æstimemus, sentiamusq;. Hoc docere voluit D. Paulus cū ait: Gaudere cū gaudētib; & flere cū flentibus. Hoc ipsum Christus Redēptor noster perfectissimè adimpleuit: nā iniquitates & scelera nostra in se suscepit, tanquā si illa admisset, tātū vt pro illis solueret, & tanquā si propria essēt, sentiret. Vnde D. Paul⁹ verba illa Dauid de Christo Redēptore nostro dicta referēs ait: Cōprehēderūt me iniquitates meæ, & non potui, vt viderē. Idest, tā multę erāt, vt vix eas

Plutarch.

simile.

Roma. 12.

Psalm. 39.

Y 2

enu-

Exod. 12.

enumerare, atq; videre posse, Eccè, quia omnia peccata innocen-
tissimus agnus sua vocat. Hoc figuratū est in illo Exodi, vbi præ-
cipiēs Dñs, vt immolaretur agnus, iussit, vt deficiente agno hœ-
dus immolaretur. O Deus infinite maiestatis, quid his inter se?
Agnus siquidem innocētiam denotat, hœdus peccatum signifi-
cat; quid ergò innocētię cū peccato? Nimis quidem: nā hoc figu-
rauit Christum verū mundi redemptorē, agrum simul hœdum
quæ esse: agnū in se, hœdum propter nos, quia licet innocēs es-
set propter peccatores mortuus est. Nostrum etiam gaudium ni-
mis optauit, illudque quæ fuit. Vnde Beatus Paulus ait: Qui

Hebr. 12.

proposito sibi gaudio sustinuit crucem confusione contempta.
Quod nam gaudium sibi propositū fuit? gaudium, scilicet, quod
pater æternus daturus erat iustis in beatitudine propter eiusdem
Christi filij sui merita. O benedictus, & glorificatus sit talis Do-
minus, qui sic bona malaque nostra sensit. Quanto iure prophe-
ta Zacharias ait: Ero eis Dominus in iustitia, & veritate. Vbi glos-
sa ait: Non in mendacio: sicut sunt plurimi, pro dolor! qui Do-
mini sunt tantum, vt subditos excoerent, non autem, vt bonis eo-
rum congaudeant, & malis condoleant, nec, vt in necessitatibus
eos protegant. Hunc ergo diuinum magistrum dilectissimi, in
hac charitate erga proximos nostros imitemur. Ietro quauis ru-
sticus, & Gentilis esset, de eo tamen legitur: Lætatus est Ietro su-
per omnibus bonis, quæ fecerat Dominus Israeli, eò quod eruis-
set eum de manu Aegyptiorū: & ait: Benedictus Dominus, qui
eruit populum suum de manu Aegypti. O quàm magna confu-
sio Christianis hæc est, vt homo Gentilis eos excellat. Ne huius-
modi rem dilectissimi patiamini, sed diuinam celsitudinem cū
cordis lætitia glorificate propter beneficia, quæ proximis ve-
stris confert. Nec tantum propter bona, quibus proximos donat
illum laudate, & glorificare debemus, sed etiam propter excellē-
tiam, & perfectiones, quibus creaturas tam sensibiles, quàm in-
sensibiles insigniunt. Hoc enim facere nostrum est, nostroq; mu-
neri incumbit, siquidem illæ suum cōditorem laudare minime
possunt. Venit Rex in vicum, seu rus aliquod, vnus ex rusticis,
qui magis peritus est, regem alloquitur pro alijs omnibus, qui
minus idonei sunt. Similiter homo loco omnium creaturarum,
quæ loqui nesciunt, nec suum conditorem collaudare, debet vi-
ces gerere, & Deum pro eis glorificare. Dicit quis: Quomodo

Exod. 18.

crea-

simile.

14 creaturæ irrationales, & insensibiles Deū laudare nesciunt, cū
Regius Dauid in psalmo, Laudate &c. inuitat omnes illas ad lau-
dē sui cōditoris? Et similiter illi tres pueri in fornace Babylonis
fecerūt, nā omnes creaturas ad id inuitabāt. Dico quod est phra-
sis sacræ scripturæ dicere, quod creature insensibiles, & irratio-
nales benedicunt, & laudant Deum, quoniam suis perfectioni-
bus mouēt nos, vt eum laudemus, & glorificemus, qui virtutem
& excellentias ad seruitium, & vtilitatem nostram eis commu-
nicauit. Vnde postquam illi sancti iuuenes omnes creaturas ad
laudandum Deum inuitarunt [Echaron el sello] Dicentes; Bene-
dicite filij hominum domino, laudate & superexaltate eum in
secula, tāquam ei, cui stat vicem creaturarum gerere, quas antea
enumerauerant. Si ergò pro omnibus creaturis Deum laudare
15 debemus, quid erit illis, qui in tota die vix os aperiant, nec men-
tem eleuant saltim, vt dicant glorificatus Deus sit, nec pro acce-
ptis beneficijs gratiam referunt? O homines brutis animanti-
bus magis ingratos. O pater luminum, illumina illos domine, vt
à tam grandi malo resipiscant, & antequam furor tuus illos ab-
sorbeat sibi remedium adhibeant.

Et factum est in die octauo, venerunt circumcidere puerum. Est hîc val-
de ponderandum, quod ambo coniuges in eandem sententiam
iudiciumque inciderunt. Ambo namque puerum Ioānem vocā-
dum subscripserunt: & ratio est, quia eūdem met spiritum habe-
bant, & ideo tā concordēs, & vnanimēs erant. Si modo eundē spi-
ritū haberetis, tot discordiæ, totq; rixæ inter coniuges nō essent
quot sunt. Ex rebus præcipuè à Deo cōmendatis vna est, scilicet,
16 cōcordia: & inter res magis Deo odibiles vna est, discordia, vt in
discursu sacræ scripturæ patet. Et hinc magnū mysteriū cognosce-
tis. Nā, vt cōstat ex Genesi, de omnibus rebus quas tūc Deus crea-
uit, ibi dicitur: vidit Deus, quod esset bonū, nisi tantū illa, quæ se-
cunda die creauit. Ratio, quæ adduci solet huius est: quia dies se-
cundus, qui numerum binarium continet, primus est, qui ab vni-
tate recedit, quæ vnitas concordia & amorem significat, in qui-
bus animæ perfectio consistit: Et etiam, quia diuisionem aquarū
ibi sacer textus refert, his verbis: Diuisitque aquas, quæ erāt sub
firmamento ab ijs, quæ erāt super firmamentū. In his omnibus
manifestatur quāto odio prosequatur Deus cordiū diuisionem,
& animorum discordiā: & etiā ostenditur, quantum malū, sit dif-

Psal. 148.

Dan. 3.

Gene. 1.

Prov. 106.

cordia, & quod malorum plurimorum fons & origo est in illis verbis psalmi: Effusa est contentio inter principes, & errare fecit eos in inuio, & non in via. Vbi ad literam dicitur, quod contentio, & discordia fecit eos errare in inuio infidelitatis, ne in viâ fidei redire nouissent. Et est valdè ponderandum verbum illud, effusa, in quo denotatur discordiam esse instar pestiferi liquoris, qui per totum hominem dilabitur, tã, scilicet, per potētias interiores, quam exteriores, eumq; omni malo & colluue adimplet. Notandum est etiam aliam translationem habere, contemptio, & sic est in contextu Græco, & in paraphrasi Chaldaica: sic etiã. B. Hieronymus, & B. August. legunt. In quo denotatur, quod ex discordia, & rixa, contemptus vnus ad alterum dimanat, vt quotidie experimur. Nam mox, vt aliqui inter se discordes sunt, clanculo alter alteri detrahit subsannatq; & non tantum sibi inuicem vitam demere moluntur, sed etiam honorē famamq; tollunt. Liberet nos Deus fratres à tã magno malo, cuius modi hoc est: siquidē tam odibile Deo est, quia tot malorum est causa. Si ergo discordiã inter extraneos tã magno odio prosequitur Deus, quantò magis si inter coniuges sit, de quibus Deus ait: Erunt duo in carne vna? Et quemadmodum vna caro sunt, vna voluntas, vnusq; amor esse debent. Obsecro fratres. S. Apostoli notabilia quidem verba attendatis, quæ ad Ephesios scribēs ait Viri debent diligere vxores suas, vt corpora sua. Qui suã vxorē diligit seipsum diligit: nemo enim vnquã carnē suã odio habuit, sed nutrit & fouet eã. Ex his verbis planè constat, quã concordia inter se coniuges habeant, æquum est. Etiam ponderatione dignum est quod sanctus Zacharias scripsit dicens, *Ioannes est nomen eius.* In quo denotauit nomen hoc à se impositum non esse, sed potius à Deo. In eo namq; beati, gloriosiq; pueri magna excellentia manifestatur. Quia, siquidē Adã cunctis animantibus, arboribusq; secundū cuiusq; naturã nomina imposuit, nã omne, quod vocauit Adam ipsum est nomen eius, multò magis nomē, quod alicui à Deo imponitur erit secundū ea, quæ in eo sunt, accommodatū. Quod si per cūcta nomina rerū sigillatim discurramus, præter sacratissima nomina, Iesus, & Maria, nullū hoc nomine Ioannes excellentius inueniemus, quod idē significat, ac gratus, dilectus, priuilegiatus, priuatus, Dei amicus, qui maximus omnium titulus est, quos creatura rationalis fortiri potest, nēpe eã gratã, acceptam

Gene.

Eph. 5.

Gen. 2.

20 acceptamq; suo Creatori esse. O beatū puerū, qui ex ore altissimi Dei tam excelsum nomen adeptus es. Et sicut de hoc diuino domino præcinit David: Secundū nomen tuū Deus, sic & laus tua in fines terræ: ita aequaliter huic diuino puero dicere possumus. Secundū nomen tuū puer, sic & laus tua in fines terræ. Etiã planum fit ex hoc, quod postquam gloriosus Euangelista natus est, & Ioannem nomine eum vocauerunt, id ratione sancti Ioannis Baptistæ fecisse, quia eius erat cognatus, & Ioannes vocabatur. Nam si prius Euangelista natus esset, quippe nō dicerent hi: *Nemo est in cognatione tua qui vocetur hoc nomine.* Et cum pater loqueretur (anteã enim mutus fuerat) & mira prophetaret obstupesciti omnes dicebant: *Quis putas puer iste erit?* Tam mirificus eis puer iste videbatur! & iure optimo, nam in vita sua adeò mirificus fuit, vt sicut in alijs sanctis commendandis testimonijs vtimur longe petitis: sic diuino præcursori rationes, & testimonia quærere fuit opus [para desantori charlo]. Nam mundi erga ipsum opinio nimia erat: ipsum nanque Messiam esse multi existimabant, ideoque sanctus Euangelista testimonium de illo reddens ait: Non erat ille lux. Quando eximius primusque artifex de nouo in aliquam ciuitatem venit, vt sui ingenij ostensionem faciat, opus summa industria, mirifice elaboratum in lucem edit, ex cuius pulchritudine, & perfectione ingenij sui dexteritatem ostentat. Christus Dei filius, summusque artifex, in mundum veniens, vt suæ infinitæ maiestatis, potentæ, scientiæq; testimonium præberet, vnum S. Ioannem Baptistam fabricauit. Vnde, B. Euangelista ait. Ille venit in testimonium, vt testimonium perhiberet de lumine. Eccè quã mirificum opus est hoc, cum quo Christus summus artifex voluit mortales in admirationem rapere, vt operis magnitudine cōspecta opificis excellentia dignosceretur: & nūtij præcursorisq; dignitate visa, Regis Domini que post illum venientis dignitas manifestaretur, cuius metatus [apost. sent ador] tam magnus illustrisque erat. Sanctus Dionysius ait, quod ascendentes nobis sermones contrahūt. Idest: quātò amplius intellectus noster altiora inquirat, minùs verba, quibus ea appellet inuenit. Vnde libro de diuinis nominibus ait, quod cū rē nominatã nomina nō adæquāt, aut dignitatē eius satis exprimunt, hoc remedij superesse, scilicet: multis nominibus titulisque illam nuncupare, vt vnum alterius defectum suppleat. Vnde

psal. 47.

Ioan. 1.

Simile.

Ioan. 1.

Dionys. li. de

mystica theo

lo.

sacra scriptura multis nominibus Deum appellat propter suam ²³
 incomprehensibilem essentiam. Eodē stylo utitur erga sanctissimā
 virginē Mariam Dominā nostrā; quia singula nomina non suffi-
 ciunt eius perfectionē exprimere. Hoc etiam priuilegio placuit
 Deo hūc gloriosum infantē propter nimiam eius excellētiam in sig-
 nare, scilicet, ut multis etiā nominibus nūcuparetur. Vocat illū
Mal. 3. Angelū apud Malachiā: Ecce ego mitto Angelū meum, qui prę-
 parabit viam tuā ante te. Nam, sicut Angelus, qui est substantia
 spiritualis, si aliquandō corpus phantasticū sumit non manet cū
 eo ligatus, nec eius curā gerit, ut pascat, nutriat, impinguet, aut ei
 indulgeat, nec proinde aliquas eius passiones sentit. Ita Beatus
 Ioannes aliquomodō spiritualizatus erat, ut viuens non in phan-
 tastico, sed in vero, & mortali corpore, quasi videbatur animam
 non ligatam nec coniunctam illi esse. Tam parum siquidem de ²⁴
 corpore curabat, & cū illo sic se gerebat, ac si phantasticū corpus
Matth. 1. esset. Vnde summa veritas eius testimonium reddens ait: Venit
 Ioānes non māducans, nōq; bibens, quod dixit propter eius absti-
 nentiā, & parsimoniam nimiam, quam in victu seruabat, quod
 magis Angelicum, quā humanū erat. Quoniam secundum B.
D. Hier. Hieronymum, in carne præter carnem viuere, non humanum,
 sed Angelicum est. Nec putetis ex eo, quod hic sanctus vir natu-
 ra Angelus non esset, sed gratia tantum, ob id minoris honoris ef-
 se. Nā Diuus Chrysostomus de laudibus Sancti Ioānis ait: glorio-
D. Chrys. sius fuit Ioāni: quod cum homo esset Angelus vocaretur: quā-
simile. si illud esset, & nomine & natura. Nam dicite, obsecro, quod nā
 est maius, aliquem esse regem ex eo, quod proprijs viribus, in-
 signibusque virtutibus regnum obtinuit: aut regem esse quia à ²⁵
 patre regnum hæreditauit? Planum est primum maius esse hoc
 secundo. Nam regem esse aliquem iure hæreditario [*Ni grado ni*
gracias]. Quia sicut à Rege fuit genitus, ita à rustico pastore gigni
 posset, & tanquam rusticus gregē custodiret. Qui natura Ange-
 lus est ad eodē illud esse hæreditauit, nec suis meritis id obtinuit;
 Deus enim sua misericordia illum tā excellentē, tamq; perfectū
 voluit creare. At verò quod Diuus Ioannes Angelus sit vāta gra-
 tia ornatus, & in virtute tā eximius, hoc certē fuit, quia suis pro-
 prijs virtutibus, & heroicis gestis consecutus est, diuino, inquā,
 fauore adiutus, & hoc, maior honor est. Præterea dicite, quod nā
simile. est maius, arborē pulchram, odoriferam, pomiferamque esse; in
 hor-

²⁶horto tamen, terraque temperatissima plantatā, vbi quotidiana
 cura excolitur, & copiosissimis aquis irrigatur, aut si alia arbor
 sit tam viridis, tam foecunda, pulchra, odorifera, tamque fructi-
 fera in excelsa tamen terra, frigida, sterili, & inculta plantata?
 Certum est hoc secundum mirabilius priore esse. Quod Angeli
 sint arbores virides pulchræ, & floribus, fructibus, fructibusque
 virtutū onustæ, & sanctis desiderijs refertæ, nihil mirum, siqui-
 dem in horto paradisi cœlestis conditi fuerunt, vbi ab instanti
 sue creationis tam abundantigratia irrigati, cultique fuerunt.
 At verò, quod Sanctus Ioannes arbor fuerit in rupe frigida, ste-
 rilique originalis peccati plantata, & nihilominus tot perfe-
 ctionibus, totque virtutibus Angelicis exuberet, non secus ac
 ipsi Angeli, hoc certe magnam admirationem parit. Vocat
²⁷etiam illum hominem. Vnde gloriosus Ioannes Euangelista,
 postquam sicut aquila volauit, abditissima Sanctissime Trini-
 tatis arcana profunde penetrans, ad inferiora resque humanas
 descendens primum, de quo egit hic diuinus Baptista fuit, di- *Ioan. 1.*
 cens: Fuit homo missus à Deo, cui nomen erat Ioannes. Singu-
 lariter illum hominem vocat, quia, ex vtero materno, tanquam,
 si vir perfectus esset, ratione uti coepit: ex quo mereri coepit, nē-
 pe in illo actu amoris & reuerentiæ, quo verbum Dei humanat-
 um coluit. Et tanquam homo adhuc puerulus, & tener, relictis
 paternis delicijs se contulit in vastam solitudinem, inter be-
 stias absque vilo terrore degens, sine domo, sine foco, sine igne,
 sine lecto, sine socio, caumatibus, soli, aquæ frigori, imbribus
 que subiaccens, vbi nuda humus eius lectus erat, dies noctesque
²⁸in orationis contemplationisque studio insumens. O miraculo-
 se puer, qui in natiuitate tua mundo terror fuisti, nūc in deserto
 cœlo Angelisque stupores. Hi nanque obstupefacti, ut rem
 tam prodigiosam spectarent ecœlo descendebant. O quis illum
 in deserto hoc offenderet, interrogaretq; . Quid hic diuine puer-
 agis, & quisnam rigor hic est? quæ poenitentiae austeritas? Quæ
 nam flagitia commisisti? quæ homicidia? quæ adulteria? quæ sa-
 crilegia? quæ scelera patraisti, quia tam duram, rigidamque poe-
 nitentiam agis? O sancte puer! qui nondum peccare nouisti &
 iam contemplationi vacare, dolere, & pro Dei amore pari didici-
 sti? O nos miseros peccatores, sub quorum pedibus infernus ar-
 det, & viuus flammis, ut nos absorbeat, expectat, nisi emenda-
 bimur.

bimur. Quibus alterutro opus est, aut citò poenitentiam age-
re, aut in æternum ardere. Væ nobis, qui cum tot peccatis op-
pressi simus nolimus vel leuem pati laborem; diem ieiunij for-
midamus, vigiliæ vnam horam, orationem humilem, pusil-
lum frigoris formidamus? O quantæ confusioni nobis puer hic
tener, & delicatus est, qui tanta austeritate vitæ, tot lobores pa-
tiebatur. Ecce quanto aure homo vocetur adhuc puer: & quam
intempestiuus homo cœpit esse. Cum aues rete capiuntur, iam
magnæ, semper refugæ manent (*Esquias y Zahareñas*). At si auis
in nido parvula capiatur facile mansuescit. Cæteros Apосто-
los cepit Deus rete misericordiæ suæ iam grandænos: & ideo
magna cum difficultate (*Perdieron la esquiva*). At verò hunc san-
ctum virum cepit Deus in nido hoc est in utero matris suæ ad-
huc pullum & infantem, vnde ab infantia sua fuit mansuetus, 30
& diuinæ voluntati obtemperantissimus: semperque in suis
operibus tanquam verus perfectusque homo prudentia & ratio-
ne vsus est. Vocat etiam illum lucernam. Vnde Dominus de ip-
so ait: Ille erat lucerna ardens, & lucens. Vt lucerna illuminet de-
bet consumi, & paulatim liquari. O præclarissime Baptista, qui
vt bonæ doctrinæ, & exēpli hominibus lucē dantes liquatus es, &
ex omnibus rebus mundanis te exemisti, omnibus delicijs & vo-
luptatibus seculi renuntiasti. Quid ergò erit nobis dilectissimi,
nisi in viam lucis lucernæ huius ierimus? Et, nisi eius imita-
tione à seculi vanitatibus nos expedire studuerimus mortifi-
cantes corpora nostra per veram poenitentiam? Obsecro fratres
per immensam Dei pietatem, a modo incipiat hęc tam condu-
cibilia apprehendere, vt sic gratiam obtinentes tandem gloria 31
perfruamini, ad quam nos perducatur Iesus Mariæ filius. Amen.

In eodem Festo Natiuitatis Sã cti Ioannis Baptistæ Con- cio Secunda.

*Elisabeth impletum est tempus pariendi, & peperit
filium &c. Luc. i.*

Sancti

Ancti gloriosique Ioannis Baptistæ dignitas, &
excellencia tanta fuit, tamque eius vita mudo pro-
digiosa extitit, vt omnes sacri Euangelistæ San-
cti Euangelij enarrationem ab ea exorsi fuerint.
Quos dirus Mahoma imitari volens in sui Al-
chorani initio huius sancti viri longam mentionem facit, existi-
mans ex hoc suæ falsæ doctrinæ maximam autoritatem accu-
mulari. Et quamuis omnes sacri Euangelistæ de vita miraculosa
huius sancti viri egerint, sanctus vero Lucas extensius rem hanc
tractadam suscepit. Ait enim, fuisse in Iudæa sacerdotem hono-
rabilem, Zachariam nomine, nobili matrone Elisabeth nomine
matrimonio cõiunctū. *Et erant (inquit) iusti ambo ante Deum.* Mag-
na quippe res est, aliquē iustum esse corā Deo, de quo in *Prouer-*
bijs dicitur: Spirituū pōderator est Dominus. Iusti coram mun-
do multi quidem sunt, qui sanctitatem mentiuntur, quales illi
erant, de quibus Sanctus Apostolus ait. Transfigurantes se in
Apostolos Christi. Et nō mirū, ipse enim Sathanas transfigurat
se in Angelum lucis, nō inquam mirū, si ministri eius transfigu-
rentur. Tales illi etiam erant, de quibus Dominus per Zachariā
quereretur dicens: Cum ieiunaretis, & plangeretis nunquid iei-
unium ieiunastis mihi? Et cum comedistis & bibistis nunquid
non vobis comedistis, & vobismetipsis bibistis? Id est, omnes fe-
stiuitates, quas celebrastis, & ieiunia, quæ ieiunastis, omnia pro-
pter humanos respectus fecistis, absque eo, quod recordare mi-
ni aliquod horum operum meæ gloriæ, aut honori tribuere. O-
diram amentiam & abominabilem peruersitatem, vt homines
suis operibus alijs placere studeant, & non Deo. Lignum putri-
dum, & carie confectum nocte relucet, & quasi res pretiosa ap-
paret, die tamen eius vilitas, & corruptio ostenditur. Modò su-
mus omnes tanquam in nocte obscura & tenebrosa. Et quā plu-
rimi cum sint corrupti, & carie peccati confecti, vitijsque pleni
fictis vultibus mentitisque virtutibus micare contendunt, boni vi-
deri cupientes: at postquam dies clarus illu xerit, cum ante iudi-
cem apparebimus, tunc quidem reuelabitur quis lignum putri-
dum, & quis non putridum sit. Vnde Diuus Paulus ait: Nolite
ante tēpus iudicare, quoad usque veniat Dominus, qui illumina-
bit abscondita tenebrarum, & manifestabit consilia cordium, &
tūc laus erit vnicuique à Deo. O quāta vultus cõfusione tūc multi
afficien-

simile.

Ioan. 5.

simile.

Prou. 16.

2. Cor. 2.

Zacha. 7.

simile.

1. Cor. 4.

afficietur, qui sub palliata, fictaq; sanctitate tot flagitia cōmittē bāt. Ideò fratres studeamus hos venerabiles cōiuges imitari, qui erāt ambo iusti ante dominum. Et perpēdite quod dicit, Ambo: nā rarò cōtingit, vt inter coniuges vnus sit iustus, alter verò peccator: nā eorū qui iustus est vehementissime peccatorem attrahit. Vnde B. Paulus ad Corinthios ait: Quod, si qua mulier habet virū infidelē, & hic cōsentit habitare cū illa, non dimittat virū. Ecce Apostolus existimat propter cōmunē amorē coniugū alterum ab altero conuerti, & proinde cohabitare eos permittit. Et ideo subdidit dicens: Sanctificatus est enim vir infidelis per mulierem fidelem, & sanctificata est mulier infidelis per virum fidelem. Et ita quidam pater concionator Imperatricis, testificatus est mhi se in Germania vidisse tres nobiles dominas magnis tribus hæreticis coniugatas quæ vt erant catholicæ, ad fidem Sāctissimæ Romanæ Ecclesiæ illos conuerterunt.

Dicit præterea Sanctum Euāgelium, quod hi ambo iusti, Erāt incedentes in omnibus mandatis & iustificationibus Domini sine querela. Ex quo inferitur, quod ad hoc, vt aliquis sit iustus, non sufficit aliquod legis mandatorum custodire, nisi omnia obseruet. Ideò que Beatus Apostolus nos admonet dicens: In omnibus exhibeamus nosmetipsos, sicut Dei ministros. Et postquam magnū catalogū virtutū inseruit, in quibus nos exercere debemus addidit: per arma iustitiæ, à dextris & à sinistris; hoc est, vt vnde-quaq; virtutū armis nos protegamus. Nā quāuis eques omnibus armis munitus sit, si saltim armorū fragmentū desit [*Por sola vna peça que le falte*] Propter illud solet vitam amittere. Similiter contingit, vt ob vnum vitium duntaxat pereat homo, quanuis multis alijs virtutibus munitus sit. Sicut pharisæo oranti in templo euenit, qui, etsi multa opera bona, de quibus gloriabatur, operatus esset, humilitatis tamen defectu omnia perdidit. O quam ti viuunt decepti, qui aliquibus bonis operibus confisi nō attendunt alijs flagitijs, quæ operantur, ea delent, & labe inficiunt.

Et erāt sine querela. Quod dupliciter potest intelligi. Vno modo, quod viuebāt sine querela inter homines, nullū malū exēplū eis præbentes. Hoc Diuus Paulus tanquā rē maxime necessariam nos admonet dicēs: Bonum est non manducare carnē, & non bibere vinum, neque in quo frater tuus offenditur, aut scandalizatur, aut infirmatur, scilicet, facere. Vnde ad Timotheum scribens

7 bēns, seruis catholicis, qui Gentilibus dominis famulabantur nimis commendabat, vt magna diligentia tale seruitium exhiberent, ne nomen sanctissimum Iesu Christi blasphemaretur, sic dicens: Quicumque sunt sub iugo serui dominos suos omni honore dignos arbitrentur, ne nomen Domini, & doctrina eius blasphemetur. Vos etiam dilectissimi fratres obsecro vt huic maximam diligentiam adhibeatis, nē vestro malo exemplo occasionem proximis præbeatis, vt iniqui fiant. Sæpè enim contingit, vt alij peruertantur, & iniquitates suas peccatis aliorum excusent. Et ita vbi nos legimus: Desiderium impij munimentū est pessimorum, alia translatio habet: Desiderium impij munimentum est pessimorum. Vbi plane ostenditur, qualiter mali solent peccata propria aliorum peccatis excusare. Liberet nos Deus nē ad tantum malum perueniamus, vt, scilicet, desideria nostra talia opera producant, quod tam iniquum effectum in proximis nostris efficiant. Secundus sensus horum verborum, sine querela, est, quod taliter hi duo coniuges vitam agebant, vt neuter inter se querelam haberet. O quanta confusio est his temporibus tot inter coniuges querelas cerni. Sed cur non conqueretur, & iure maritus, coniugis suæ tantam dissolutionem videns, quæ propter excessiuos sumptus pompæ, monilium ornatus, & indumentorum varietatem, facit miserum reptare, & pignoratū semper esse, & illicitis cōventionibus quàm plurimis vti? Et cur etiā mulier non conqueretur, sciens virum suum concubinarium esse, & plus concubinæ impendere, quàm sumptus faciat cum tota familia? Non utique huiusmodi querelæ inter hos coniuges erant: quia. *Erant ambo iusti ante Deum.* Ex tantis parentibus magnum Baptistam nasci oportebat. Nimis confert ad vnus sanctitatem ex honestis, bonisque parentibus nasci. Eorum nanq; merita, bonorum morum instructio, doctrina, & disciplina, obseruatiāque nimium confert, vt filij probi euadant. Vnde Diuus Paulus ait. Si radix sancta, & rami.

De his beatissimis coniugibus subdit ibi Sanctus Lucas dicens: *Et non erat illis filius, eò quod esset Elisabeth sterilis, & ambo processissent in diebus suis.* In his verbis duplex mysterium denotatur. Alterum est, quia sicut Diuus Chrysostomus præponderat, hæc Beatæ Elisabeth sterilitas, similiter aliarum sanctarum foeminarum, Sazæ, Rebeckæ, & Rachelis non casu fuit, aut propter earum culpam,

pam, sed diuina prouidentia id factum est, scilicet, vt mundus recederet Christum Redemptorē nostrum ex matre virgine remanente natum fuisse, ideo prouidit, vt hæc sanctæ foemina conciperent, cum alias essent steriles: & ita mundus crederet, & cor humanum ex vnus fide ad fidem alterius veniret. Quemadmodum saltatori contingit, qui, vt longè profiliat, magnūq; saltum edat, prius duos, vel tres minores saltus facit. Inæstimabilis fuit saltus, quē Deus dedit transfiliens è cœlo, vt homo fieret, & è virgine matre nasceretur. Antè ergo, quàm sic profiliret, præordinauit, vt Isaac, Iacob, & Ioseph, & gloriosus Baptista de parentibus sterilibus nascerentur: quæ res naturæ facultatē superat, & solus Deus id efficere potest. Vt homines hoc, quod parum est crederent, & sic disponderentur ad credendū quod maius est, scilicet, virginem sacratissimam concipere, & virgine permanente parere posse. Alterum mysterium denotatur in illis verbis: *Et ambo proesserant in diebus suis.* Nempe quod voluit Deus, vt hæc sancta mulier conciperet Baptistam, cum iam suæ iuuentutis passiones exiccatae erant, vt aliquo modo filius carnis nō esset: hoc est, ex voluptate carnis genitus. Vnde. D. August. super hunc locū ait: Partus Elisabeth non est ablati, sed dilatati, donec transiret opus carnis, passio corporis: reuiuiscit senectus, fides cōcipit, parit castitas, nascitur maior homo, par Angelis, tuba cœli, præco Christi. Fides concipit (ait) quia virtute Dei hi duo coniuges confisi genuerunt, cū tam longæuæ ætatis essent. Quia, sicut ad construendas portas magni ædificij, ligna sicca, quæruntur, ne si viridia sint arcuentur, torqueanturq; & ne putrescant, aut carie generent, in lunæ decremento scinduntur: similiter, quia Beatus Ioannes porta fuit, per quam diuini redemptoris notitia, fidesque in mundum intrauit, vnde sanctus Euangelista Ioannes de ipso ait: Fuit homo missus à Deo &c. hic venit, vt omnes crederent per illum, maximè oportuit, vt hæc porta fabreficeret, ex lignis siccatis, & à labe seu voluptate carnis purgatis, vt illa caro castitate concepta à carnali turpitudine magis libera esset. Cū ergo hi duo iusti crebris orationibus benedictionis fructum à Deo postulassent, placuit diuinæ eius celsitudini eorum preces exaudire.

Et factum est cum sacerdotio fungeretur Zacharias, sorte exijt, vt incensum poneret. Ingressus in templum Domini, & omnis multitudo populi

simile.

D. August.

simile.

Ioan. I.

13. puli erat orans foris hora incens. Per ineffabilem Dei charitatem hoc dilectissimi notate. Attendite precor qua reuerentia illis temporibus loca sacra colebantur, & quisnam cultus mysterijs, rebusque sacris exhibebatur. Quia dum sacerdos incensum in altari Domini offerret populus foris longè segregatus erat. Nunc verò cum altissimum altaris mysterium celebratur, vbi vnigenitus Dei filius in sacrificium offertur, non contenti estis, nisi omnes altari sacro adhæreatis, vnusquisque hoc pro maiori honore reputans, quò magis in compositus, immodestusque contra Deum, & diuina eius mysteria se ostendit. O sacrilegam abominationem. Si cum hominibus urbanis & viris mundi illustribus hæc politia solet obseruari, nequis humerum humero adæquet, & contrarium immodestia inurbanitasque reputatur, quid magno Deo maiestatis infinitæ debetur? Cum Christianissimus Imperator Constantinus sanctæ Synodæ generali Constantinopoli celebratæ adesset, ei tantum concessum fuit intra cancellos maioris sacelli intrare, non, vt interesset diuinis, sed tantum ad offerendum munus. Nec intrauit tanquam illo priuilegio gaudens, sed, ne sacerdos, qui rem sacram celebrabat, extra exiret, quod factum videretur contra auctoritatem, quam minister in similibus officijs debet obseruare. Et concilium Turoni cum decernit, vt nullo modo laici in Ecclesia clericis miscantur. Et cū sanct. Ambrosius Mediolanensis Episcopus esset, & serui Imperatoris Theodosij vellent stratum Imperatoris intra sacellum maius Ecclesiæ ponere, vbi erat chorus clericorū, sanctus Episcopus id non permisit, sed extra in Ecclesiæ corpore sterni iussit, Imperatori dicens: Sacellum, & locum illum non fuisse factum, nisi tantum sacerdotibus, & eorum ministris: secundum antiquum ritum sanctæ Ecclesiæ. At bonus Imperator Hispaniæ nostræ corona, & decus, à qua oriundus erat, illam sanctam correctionem humiliter accepit, tanquam si ab Angelo sibi facta fuisset. Qui postea cū Constantinopoli adesset, & serui similiter vellent stratum intra sacelli cancellos sternere iussit foras extrahi, dicens: Quòd postea quam Episcopum vidit, qui rectè munus suum exercere nouerat, ipse quoq; boni Imperatoris munus exercere didicerat, scilicet, in reuerentia, quam quisque bonus fi-

delis

Syno. 6. general. Constantinopoli celebratæ adesset, ei tantum concessum fuit intra cancellos maioris sacelli intrare, non, vt interesset diuinis, sed tantum ad offerendum munus. Nec intrauit tanquam illo priuilegio gaudens, sed, ne sacerdos, qui rem sacram celebrabat, extra exiret, quod factum videretur contra auctoritatem, quam minister in similibus officijs debet obseruare. Et concilium Turoni cum decernit, vt nullo modo laici in Ecclesia clericis miscantur. Et cū sanct. Ambrosius Mediolanensis Episcopus esset, & serui Imperatoris Theodosij vellent stratum Imperatoris intra sacellum maius Ecclesiæ ponere, vbi erat chorus clericorū, sanctus Episcopus id non permisit, sed extra in Ecclesiæ corpore sterni iussit, Imperatori dicens: Sacellum, & locum illum non fuisse factum, nisi tantum sacerdotibus, & eorum ministris: secundum antiquum ritum sanctæ Ecclesiæ. At bonus Imperator Hispaniæ nostræ corona, & decus, à qua oriundus erat, illam sanctam correctionem humiliter accepit, tanquam si ab Angelo sibi facta fuisset. Qui postea cū Constantinopoli adesset, & serui similiter vellent stratum intra sacelli cancellos sternere iussit foras extrahi, dicens: Quòd postea quam Episcopum vidit, qui rectè munus suum exercere nouerat, ipse quoq; boni Imperatoris munus exercere didicerat, scilicet, in reuerentia, quam quisque bonus fi-

Conci. Turon.

2. Can. 3.

D. Amb.

delis in Ecclesia debet obseruare. Quid vobis dilectissimi vide-
tur de zelo illorum sanctorum prælatorum, & de obedientia il-
lius temporis Imperatorum? Et quidem non mirum, vt hæc re-
uerentia haberetur altissimis legis gratiæ mysterijs, quæ in san-
cta Ecclesia celebrantur, quâdo quidem legis antiquæ mysteria,
& sacra officia tanta reuerentia & obseruantia celebrabatur, quæ
omnia vmbra solùm erant eorum, quæ modo administrantur.

Ios. 3. Quondam filijs Israel præcepit Deus, vt apud Iosue habetur, vt
cauerent, nè nimium appropinquarent arcæ foederis, cum iter
præbebat eis per aquas Iordanis, sed, vt inter eos, & arcam duum
millium cubitorum spacium saltim esset, nè fortè eos occideret.

Marc. 2. O summe Deus, & quomodo hæc audiendo non obstupescimus,
& etiã cū videamus, quæ in locis sacris aguntur? Dicitur Christus
Redemptor noster tantã reuerentiam templo habuisse, & itã ab om-
nibus, vt reuereretur voluisse vt non sineret quemquam per tẽ-
plũ vas transferre. Dicitè, si crimen læsæ maiestatis quis admisisset,
& regium palatium intraret, vt veniam criminis à Rege po-
stularet, qualiter, & quanta cū confusione intraret? quanta cū
humilitate, & corporis animiq; submissione adiret, vt ante regẽ
procideret? Quis dies est, in quo diuinam celsitudinem non of-
fendamus? Cū in Ecclesiam venitis, vt ab eo veniam impetre-
tis acceditis; quare ergò cum tanta pompa, & autoritate intra-
tis? Quomodo intrantes angulum statim non quæritis, vt confu-
sibiliter à longè stantes tundentes pectora coram tanta celsitudi-
ne quam offendistis vsque ad abyssum humiliari cupientes veni-
am poscatis? Illuminet vos fratres lux de cœlo, vt deinceps
sic faciatis.

simile.

Cum ergò Sanctus Zacharias huic ministerio vacaret appa-
ruit ei Angelus Domini dicens: *Exaudita est deprecatio tua, uxor
tua Elisabeth, pariet tibi filium &c. Erit enim magnus coram Domino, vi-
num, & siceram non bibet: & spiritu sancto replebitur adhuc ex utero
matris sue.* O admirabilis prærogatiua, magnum, scilicet, esse co-
ram Deo. Regius Dauid ait: Et substantia mea tanquam nihilũ
ante te. Nec mirum videbitur, si hoc Sanctus Dauid de se pronũ
tiauero, cū Sanctus Isaias dicat: Omnes gentes, quasi non sint,
sic sunt coram eo, & quasi nihil, & inane reputatæ sunt ei. Et sa-
piens ait: Tanquam momentum stateræ, sic est ante te orbis ter-
rarum, & tanquam gutta roris antelucani, quæ descendit in ter-
ram.

psalm. 38.

Isai. 40.

Sap. 11.

19 ram. Si Angeli per se confiderentur tam excellentes sunt, vt S.
Ioannes Euangelista pronus ceciderit coram Angelo, qui loque-
batur ei, existimans illum Deum esse: at Angelus illum admo-
nuit, dicens: Vide nefeceris, conseruus enim tuus sum. Quasi di-
ceret: Ah Ioannes, Ioannes, magnus tibi videor? quid si Deum
cerneres? Et fortè Angelus ille ex inferioribus erat, quia superio-
res ad nos mitti non solent. O Christiane, si in cælum ascende-
res, si vias illas stratas cælestis curiæ deambulares, & Angelum
duntaxat offenderes, vtique Deus esse tibi videretur, & viso Ar-
changelo, multò magis obstupesceres; & Thronus in maiorem ad-
mirationẽ te raperet, & Dominatio multo magis. Et si ulterius
incederes, & vnũ ex Seraphim cerneres, quos antea vidisses, in
eius comparatione parũ tibi viderentur. Quod si ulterius trans-
cenderes, vt Deum tam excelsum cerneres, vtique videreris ti-
bi iure optimo dici posse: Omnes quasi non sint sic sunt coram
eo. Et idè ipse Dominus de se ipso ait: Ego sum qui sum. Om-
ne esse in comparatione mei esse nihil est. Vnde Diuus Diony-
sius non vocat esse de esse, sed supra esse: non vitam, sed supra vi-
tam, non amorem, sed supra amorem. Et vnũ ex præcipuis mi-
raculis, quæ Deus operatur, est eleuare intellectum tam Angeli
cum, quam humanum quodam admirabili artificio, quod lumẽ
gloriæ Theologi appellant, ad hoc, vt clarè, & distinctè illam in-
comprehensibilem abyssum lucis diuinæ secũdum suam essen-
tiam, & existentiam intelligat. Si ergo hæc ita se habent, quo-
modo ait Angelus: *Erit magnus corã Domino.* Responso facilis est.
Non enim dicit, quòd in comparatione, seu respectu Dei ma-
gnus erit: sed coram Domino, id est, in acceptatione Dei, quòd
creaturæ rationalis omnis valor est. Pro quo est notandum, quòd
aliqui sunt magni corã hominibus, alij coram se, alij corã Deo.
Magni coram mundo, & hominibus sunt diuites, & potentes se-
culi, & hæc magnitudo vana fallaxque est. Nam sicut cibus, quẽ
non manducas, nec te nutrire, nec impinguare potest: similiter
magnitudo, quæ intra te non est, nec te magnum efficere po-
test. Diuitiæ, familia, primogenitura, res familiaris, hæc omnia
extra te sunt: [*Todo esto por defuerate cæe.*] Si propter hæc magnus
diceris, tanquam nanus magnus eris, qui perticatis soleis ince-
dit, [*Que anda en çancos.*] Quæ magnitudo est, quam febris solo
æquat? Fingite magnum Imperatorem in nocte æstatis in lecto
iacentem,

Apo. 22

Exod. 3.

D. Diony-

sus de diu-

nom. &

de myst.

Theolo. ca

pit. 2.

simile.

simile.

Tom. j.

Z

iacentem,

iacentem, clamitantem, appellantemque seruos. Qui dnam ve-
 lit interrogatus? respondet, culicem illum pungere, & quod ci-
 niphes eum dormire non sinūt. O miseram magnitudinem, quā
 culex inquietat, & formica angit. O vtinā oculos nostros Deus
 aperiret, vt cerneremus quanta sit vanitas, & miseria in his re-
 bus mundanis, in quibus tantum confidimus. Cū Diuus Pau-
 lus in rerum cælestium contemplationem raptus esset, ita ocu-
 los perspicuos lucidosque habebat, vt omnes res inferiores non
 veræ ei viderentur, sed quasi rerum imagines, & vmbrae. Vnde
 I. Cor. 7. Corinthijs dicebat: Qui vtuntur hoc sæculo, tanquam non vten-
 tes sint; præterit enim figura huius mundi. Alij sunt magni co-
 ram se, quibus Sanctus Isaias ait: Væ qui estis magni coram ocu-
 lis vestris; iure optimo dicit: Væ, quia contra huiusmodi super-
 bos, & elatos solet Deus seu eritatem suæ iustitiæ maximè exe-
 qui. Et ita vbi nos legimus apud Sanctum Iob. Propter super-
 biam, quasi læna capies me: alij transtulerunt: Propter super-
 biam, quasi læna capies me. In quo denotatur, quod se vertit
 Deus contra superbos, quasi læna fera. Ideoque Diuus Paulus
 ait: Si quis existimat se aliquid esse, cū nihil sit, ipse se seducit.
 Alij verò sunt magni coram Domino: & hæc est vera magnitu-
 do, quam vt habeamus omnes studere debemus.

Et quia Sanctus Zacharias non adhibuit integram fidem ver-
 bis Angeli, dixit ei Angelus: *Ecce eris tacens, & non poteris loqui
 usq; in diem, quò hæc fiant, pro eo, quod non credidisti verbis meis, quæ im-
 plebuntur in tempore suo.* O rem itupendam, in hoc siquidem mani-
 festatur, quā sit Dñs vltor criminū, quāq; amentes sint, qui existi-
 māt impunè laturos, postquā tot flagitia cōtra diuinā celsitudi-
 nē admiserint, cū suo familiari Zachariæ, vel leue peccatū ve-
 niale Deus nō dissimularit, tua mortifera inulta remanere exi-
 stimas? Et lætus valde manes, eò qd statim vt peccas ærūnæ labo-
 resq; tibi nō superueniūt? Erras, erras, & falleris ingenuè: quia ti-
 bi dicit Spiritus Sanctus: Ne dixeris, peccavi, & quid mihi acci-
 dit triste: altissimus enim est patiens redditor. Quod si in hac vita
 te non punit, nisi poenitueris, in alia æternis supplicijs solues. In
 hoc se gerit Deus cū hominibus, tanquā pater, qui, si filius suus,
 vel leuē nēniā cōmittit, illū punit: at quāuis extraneū, aut alienū
 filiū videat multa crimina committentē nō tangit illū. Cū Io-
 nas Propheta nauigās diceret: Propter me orta est hæc tēpesta,
 nauæ

I. Cor. 7.

Isa. 5.

Iob. 10.

Gal. 6.

Eccle. 5.

simile.

Iona. 1.

25 nauæ in mare proiecerunt eū, statimq; cessauit tēpesta; & illa
 nauis qua seruus Dei Ionas vehebatur, plena erat idololatriæ, &
 infidelibus, quos tamē pro tūc Deus nō puniuit, & de inobedi-
 tia serui sui Ionæ vindictā tulit. Ex quo infertur, quāuis nos fi-
 deles videamus in tātis periculis positos, & tātis naufragijs labo-
 rū immerfos, & videamus Mauros, Turcas, & alios infideles in
 tanta fœlicitate, & prosperitate viuere, non ob id existimare
 debere nos in obliuione apud Deū esse, nec proinde animo lin-
 qui nos debere, quia in hoc tanquā cū filijs valde dilectis nobis-
 cū se gerit, & hac inuentione, & iudicio vtitur De⁹, vt emēdemur,
 & soluamus hic quod debemus, ne in æternū puniamur. Vos au-
 tē peccatores hæc attēdite, & in alieno periculo respiscite, quia
 hoc intēdit Deus, vt alij ex aliorū supplicio experimentū suma-
 26 mus. In Numeris legitur, cū quidā viri sacerdotij ministeriū *Num. 16.*
 vsurpare attētarent, & incensum in altare Domini offerēt, de-
 scendisse ignē de celo, & consumpsisse eorū ducentos quinquā-
 ginta. Et cū ibi thuribula remanerēt præcepit Deus, vt tollerentur
 thuribula, & in laminas producerentur, & altari affigerentur;
 vt quoties sacerdotes ad offerendū accederēt tanquam signum,
 & memoriale coram oculis haberent illas, & formidarēt valde,
 ne fortè peccati labe infecti ad altare accederent, sed maxima cū
 puritate, & sanctitate. Ira æquum est, vt discamus nos, & ex diui-
 nis iudicijs, poenitque alijs inflētis exemplum sumamus, ne in
 eiusmodi supplicia incidamus propter scelera nostra.

Sanctus Zacharias mutus permansit, quousque adimpletum
 fuit quod ei ab Angelo nuntiatum est, scilicet, S. Elisabeth con-
 27 iugem suam concepturam esse. *Et impletum est tempus pariendi, &
 peperit filium.* In cuius circūcisione, postquam Sanctus Zacharias
 scripsit: Ioannes est nomen eius. *Apertum est ilico os eius, & loque-
 batur benedicens Deum.* Diuus Ambrosius ait: Vide quam bonus
 Deus, & facilis indulgere peccatis, nō solum ablata restituit, sed
 etiā in sperata concedit. Ille dudū mutus prophetat. Nemo vete-
 rum confcius delictorum præmia diuina desperet: nouit Domi-
 nus mutare sententiam, si tu noueris emendare delictum. Sicut
 in hoc sancto viro factum ostenditur, qui non solum fecit, vt lo-
 queretur, sed etiam repletus est Spiritu sancto. Quis pietatis hu-
 ius consideratione motus, quantumuis peccator existat ad tam
 bonum Deum non conuertetur. O peccator, miserum statum

Z 2. in quo

D. Am-
 brosi⁹ Ho-
 mil. super
 hunc locū.

in quo iaces, & mala, in quæ incurristi, & bona, quæ amisisti pro
 fundè considera, & quomodo cum venia te inuitat Deus, & in-
 super, vt ineffabilibus beneficijs te afficere vult, & hac saltem
 consideratione morus veram pœnitentiam ages. Ideò que San-
 ctus Ezechiel loquens de illo, qui verè pœnitet, ait: Consideras,
 & auertens se ab omnibus iniquitatibus suis, quas operatus est,
 vita viuet, & non morietur. Primum, quod dicit, est: Confide-
 rans. In quo denotatur ex consideratione provenire; vt quis di-
 uino fauore adiut⁹, verè pœniteat, & à peccato discedat. Est etiã
 hic valdè notandum, quòd parentes Sancti Ioannis ambo pro-
 phetarunt Spiritu sancto pleni. Sed, vt Diuus Ambrosius ibidè
 ponderat, Beata Elisabeth pauca verba locuta est, & Zacharias
 plura, cum nihilominus ambo eundem spiritum haberent, qui,
 vt oportebat eorum linguas mouebat, mulieris linguam, vt pau-
 ca loqueretur, nam silentium fœminis maximè quadrat, quan-
 nis alijs multis virtutibus ornata sint, viro tamen pulchrum est
 [Se la assienta bien,] non solum bene operari, sed etiam bene loqui,
 & docere. Hic etiam fratres vobis considerandum est, quòd sta-
 tim vt S. Zachariæ os apertum est gratias agere Deo cœpit pro
 beneficio, quod mundo Deus conferebat, dicens: *Benedictus Domi-
 nus Deus Israel, quia visitauit, & fecit redemptionem plebis suæ.* Non tan-
 tum dixit, quia hunc filium mihi donauit. Et ita ad eius imitatio-
 nem primum, quod facere debetis, statim, vt manè è lecto surgis-
 tis, si possibile est, non solum gratias agere propter beneficia
 à Deo vobis collata, sed etiam propter ea, quæ hominibus con-
 fert. Sic Regius David faciebat, cum dixit: Circuiui, & immolaui
 in tabernaculo eius hostiam vociferationis, cantabo, & psal-
 mum dicam Domino. Id est; Circuiui per omnia opera, & bene-
 ficia Dei, tam mihi, quàm hominibus collata; & sic lustrans ea
 inflammatione grati cordis accessus, compulsus fui magnos cla-
 mores edere, & in laudes benefactoris rumpere. O si sic quoti-
 die cum memoria circuissimus considerantes, quanta pro nobis
 Deus fecit. Et quomodo fieri posset, vt cum maxima animi affe-
 ctione illum non laudaremus? Sed dicet quis: Quomodo in na-
 tiuitate Diui Ioannis Sanctus Zacharias gratias sic agit, dicens:
Quia visitauit, & fecit redemptionem plebis suæ. Nunquid in natiuita-
 te huius pueri redemit Deus mundum? Hoc dixit, quia redem-
 ptio valdè propinqua erat. Contingit aliquem ægrotum esse, &

psal. 65.

simile.

in

31 in nocte perlonga maximis doloribus, maximoque tædio illū
 afficit, qui pertæsus suspirat, vociferatur, diemque venire im-
 plorat, excitat famulum vt surgat, aperiat fenestram, & videat,
 si fortè lucefcit. Ait seruus, minimè. Secundò & tertio idem fa-
 cit: aitque, adhuc non lucefcit. Tandem reuertitur, dicēs: Domi-
 ne iam lucefcit. In quo vides? Quia Lucifer ortus est, inquit.
 Quod ægrotus audiens, ait: O benedictus Deus, quia iam illu-
 xit. Similiter in illa nocte perlonga legis antiquæ, cum propter
 diem redemptionis mundus suspiria dabat. Bonum nuntiū (ait
 Sanctus Zacharias) lætamini, quia (benedictus Deus) iam illu-
 xit. In quo id cernis Zacharia? quia Lucifer Sanctus Ioānes or-
 tus est. Etiam est hic valdè notandum, primum, quod gloriosus
 Baptista ex ore patris sui audiuit laudes Dei fuisse. Vtinam sic
 32 modò fieret, vt prima verba, quæ pueri ex ore parentum audiūt
 diuinæ laudes essent. Sed heu dolor, quàm è diuerso fit: prius
 enim pueri maledicere, & demonem inuocare sciunt, quàm dul-
 cissimum nomen Iesu: prius cantilenas turpes discunt, quàm
 Dominicam orationem, & Angelicam salutationem. Confun-
 dimini parentes tam iniquos præceptores filiorum vestrorum
 existere: & caute nisi fortè huic malo remedium adhibeatis, ne
 grauitè à Deo puniamini,

Et super omnia montana iudea diuulgabatur verba hæc: Quibus ob-
 stupefacti dicebant ad inuicem: *Quis putas puer iste erit?* Et si quidè
 illi non responderunt, interrogo vnumquemque vestrum: Quis
 putas puer iste fuit? Dicetis fortè, taurorum agitator, arundinū
 agilis lusor, æquatarum hastarū certator strenuus, maior, quàm
 33 visus sit: nam in his, & similibus ludis diem sanctum hunc consu-
 munt homines. O terribilem vanitatem, quod existimemus no-
 stris profanitatibus, & ludis sanctos honorari, cum reuera ludi,
 & corporeæ festiuitates tam nociuæ animabus sint. Vnde hodie
 deprecamur: Da Ecclesiæ tuæ spiritualium gratiam gaudiorum,
 non, inquam, agitandi tauros, aut arundinibus ludendi. Et quan-
 do quidem in hoc, scopum nō attigistis, interrogo vltèrius: *Quis
 putas puer iste erit?* Dicet quis, Pater fuit fortè maior herbarius om-
 nium, qui vsq; hodie fuerūt: hodie nanq; herbe floresq; agri odo-
 riferæ leguntur. O terribilem amentiam eorum, qui putant, pro-
 pterea quòd hodie herbe colligantur, maiorem virtutem sua ve-
 neficia esse habitura: & hoc titulo legendi, scilicet, flores & her-

Tom. j.

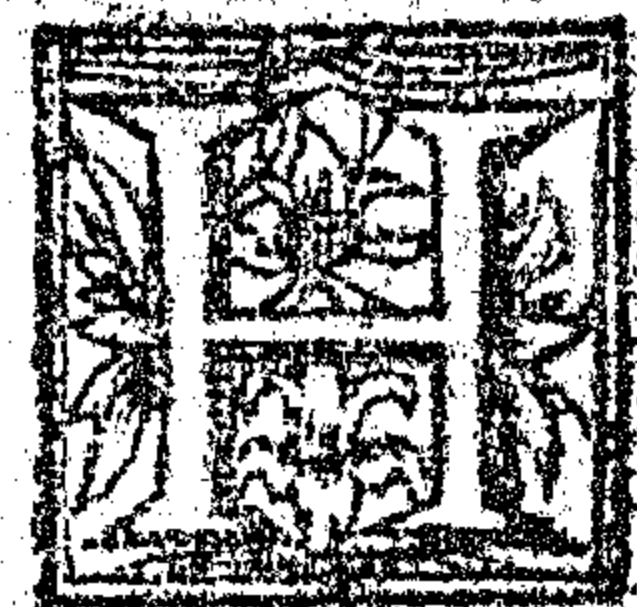
Z 3

bas

bas turpissima vitia hodie cōmittuntur. Et si quidē nec etiam in hoc scopum attigistis, vlteriū interrogo: Quis putas puer iste erit? Dicetis fortē, iuuenis omnium, qui fuerunt maxime perpolitus, elegans, lautus, inuentor vestium, cultus inquisitor, amās, vorator, & potator: nam in his peculiariter hodie student homines se exercere. Hodie nanque homines ornant, & poliunt: hodie lasciuia, hodie spectacula, adulteria mentis, hodie se inuicē spectant & concupiscunt amantes, hodie lauta parantur conuiuia. O rem sanguineis lachrymis deplorandam, quod in maioribus solennitatibus, diuina celsitudo magis offendatur. Minimē certē hunc miraculosum virum imitamur, quem, vt sanctitatis exemplar, temperantia, & castitatis speculum nobis proposuit Deus in mundo. Confundamur ergo, dilectissimi, nostram dissolutionem considerantes, eiusque vitam gloriosam imitemur, vt sic gratiam & tandem gloriam impetremus: ad quam nos perducatur Iesus Mariæ filius, Amen.

In eodem Festo natiuitatis Sancti Ioannis Baptistæ Concio Tertia.

*Elisabeth impletum est tempus pariendi, & peperit
filium. Luc. I.*

HODIE Sancta Ecclesia singulari fidelium lætitia, & iucunditate gloriosi Baptistæ natiuitatē celebrat: non illam natiuitatē, qua ad vitam immortalem natus est, sed qua ex visceribus maternis ad hanc laboriosam vitam est ortus. Et mirabile est, quod sancta Ecclesia maiori gaudio diem hunc celebrat, in quo ad tantos labores perferendos in hanc miseram lachrymarum vallem introiuit, quā diem illum, in quo per suam mortem sanctissimā ab his omnibus miserijs ereptus est. Præcipuē cum aliorum sanctorū natalitia non soleat obseruare, sed dies illos, in quibus ab hac vita victores discesserunt, eosque natiuitates eorū appellat,

3 pellet. Ad hoc tamen respondetur, quod sancta Ecclesia diem hunc celebrat, non attendens ad id, quod vtilius, gloriosiusque eidemmet sancto fuit, sed ad id, quod vniuerso mundo magis profuit. Et quia eius natiuitas prænuntia fuit natiuitatis sacratissimæ Domini nostri ac Saluatoris Iesu Christi, tam hominibus desideratæ, quàm necessariæ, ob id eius natiuitas cum tanto gaudio celebratur. Et meritō quidem eius natiuitas maximo cū gaudio, vt celebretur æquum est, qui tam bonum nuntium attulit mundo, dicens: Ecce agnus Dei, ecce qui tollit peccata mundi. Et quantum bonum fuit hoc illi, tantum sicut oportet sentient, qui nouerint quantum malum peccatum sit. Quemadmodum Regius Dauid senserat, cum ait: Miser factus sum, & curuatus sum, tota die contristatus ingrediebar, afflictus sum & humiliatus sum nimis, rugiebat à gemitu cordis mei. O miram contriti cordis vehementiam. Et quis hunc gradū pertingeret, vtiq; sentiret quāti ponderis sit dicere: Ecce agnus Dei, ecce qui tollit peccata mundi. Quod idem est, ac si peccatori diceretur: Ecce malorum tuorum remedium. Ait ergo sanctum Euāgelium: *Elisabeth impletum est tempus pariendi.* Quam potens est Deus, qui ex malis nouit bona deducere, siquidem ex sterilitatis opprobrio sua diuina potentia tam sanctum filium eduxit. Non mirum quod ex malis pœnæ educat Deus bona, quandoquidem tam mirificus artifex est, vt ex re tam vili, & ignominiosa, quale est peccatum, rem tam nobilem depromat, qualis est propria cognitio, humilitas, & formido, & desiderium martyrij. Mirificus, eximiusque artifex profectō ille esset, qui purgans argentum ab scoria, non solum illam scoriam non perderet, verum etiam vas pulcherrimum, quo Rex biberet inde fabricaret. Hoc igitur est mirificū Dei artificium, qui ex vilitate, & scoria peccati res tam excellentes, quales recensuimus depromit. Nam postquam magnum peccatorem ad verā peccatorum cōtritionem attrahit, & ad hoc, vt ex cordis contriti teneritudine proprijs lachrymis dissoluitur, simul cum lachrymarum fusione solet statim iniungere desiderium fundendi sanguinem pro suo amore. In locis Armeniæ sunt quædam aues harpyiæ nomine, quæ vultum humanum habent, vncas manus & pallida semper ora fame. Et harpyia ferocissima nimis est, quæ hominem infestat atque occidit, quem postquam occidit ad lauandum in aquam se confert, vbi conspiciens

vultum fuum fimilem eſſe illi, quem occidit tanto mœrore, & rabie in ſe afficitur, quòd ſui ſimilẽ occiderit, vt proprijs vnguibus ſe dilaceret. Similiter verè pœnitentibus contingit, pro quorum peccatis Chriſtus verus Deus, & homo mortuus eſt, qui in fonte lachry marum veræ pœnitentiæ immerſi, ibique conſpicientes ſe fuiſſe in cauſa, vt ille, qui tantum eos diligebat, moreretur; & qualiter pro ſuo amore, eorum formam accipiens, ſimilem eis ſe fecit; adeò in eis dolor accreſcit, & mori cupiant, vt id boni per pœnitentiam recuperent, quod per peccatum amiſerunt, effundendiq; ſanguinem deſiderio ardent, propter illum, qui cum tanto amore pro illis ſuum fudit. Hoc ad literam Regius Dauid præcinit, dicens: Dixit Dominus, ex Baſan conuertam, conuertam in profundũ maris, vt intingatũ peſtuus in ſanguine. Dixit, id eſt, diſpoſuit Dominus ab æterno ex Baſan, id eſt, de turpitudine huius ſæculi, conuertam peccatores ad me, etiam eos, qui ſubmerſi ſunt vſque in profundum maris, id eſt, in peccatorum abyſſum. Vel, vt alia tranſlatio habet: Conuertam in profundis maris, id eſt, non ſolum conuertã eos, qui in vno peccato fuerint ſubmerſi, ſed etiam eos, qui in plurimis delictis conſepulti fuerint. Et ita conuertentur, vt ſint peſ tuus, ò ſancta Eccleſia, vt in ſanguine martyri; balneari immergiq; deſiderent. Hoc enim ſignificat illud, vt intingatũ peſ tuus in ſanguine. Vbi eſt valdè ponderandum illud verbum, peſtuus, in quo admirabile Dei artificium denotatur, ſcilicet, cum ex illo, qui perſecutor S. Eccleſiæ fuit faciat pedẽ, virtute cuius Eccleſia ſancta ſua currat, vt patet in Diuo Paulo, & alijs ſanctiſſimis viris, qui in ea fuerunt. O benedictus & glorificatus ſit talis Deus, talia equidem opera, tantam cellitudinem, tantamq; pietatem decent. Per tuam infinitam clementiam te Domine obſecro, vt hæc mirabilia hodie in his fratribus meis operari digneris, ſi fortè hic adest aliquis in peccati corruptionem immerſus.

Et audierunt vicini, & cognati eius, quia magnificauit Dominus misericordiam ſuam cum illa. De hoc diuino Domino ait S. Dauid: Et miſerationes eius ſuper omnia opera eius. Id eſt: nunquam fecit opus, quin miſericordia coopertum fuiſſet; ſed vnum inter omnia, in quo hæc Dei miſericordia magnificentior oſtenditur eſt, ſcilicet, aliquibus parentibus filios probos, virtutibusq; inſignitos tribuere. Ob idq; maxima obligatione adſtricti tenentur huiusmodi

iuiſmodi parentes, pro tanto beneficio ingètes illi gratias agere, & ex animo ſeruire. Quin etiã diuitias hominibus Deus donat, vt bonis tanquam murus ſint, & præſidiũ contra peccata, & etiã contra dæmones. Et ita non eſt auſus dæmon S. Iob aggredi, videns illũ diuina protectione, honoreq; ac diuitijs vndiq; circumſeptum. Vnde loquens cũ Deo ait: Nonne tu vallaſti eum? quaſi diceret: Non mirũ Domine, ſi Iob te amet, timeatq; , quandoquidem tot bonis illũ affeciſti, atq; vndiq; vallaſti, quòd nullũ anfractum, ſeu rimulam inuenio, quã illũ aggrediar. Aufer Dñe ab eo bona, & cũ huiusmodi muris munitus non fuerit, nec diuitijs & honore ſtipatus, tũc audacter illũ aggrediar, vincamq; . O rem dictũ, auditũq; horribilem, ſcilicet, eo humanã malitiã perueniſſe, vt cum diuitiæ olim murus, & præſidiũ cõtra dæmones hominibus fuerint, & ad amicitia Dei conſeruandã eis valdè cõduxerint: nunc illis tanquam armis muniantur, quibus contra Deum bellum gerant. Quod ſi diuitias, quæ tam exiguum bonũ ſunt Deus hominibus impertiuit, vt cum eis excitetur, & in ſui amore conſeruarentur; quanto maiori beneficio adſtricti manebunt, tantum bonum ſicut filios probos, virtutisq; ſectatores accipientes. Ex quo inferitur abominabilẽ peruerſitatẽ eſſe, ſi quis pater filios virtute præditos haberet, ille verò improbus exiſteret. Regius Dauid ait: Exaltauit mãſuetos in ſalutẽ. In quo denotatur, qd boni ex omnibus beneficijs, quæ à Deo recipiũt, anſam ſumũt, vt meliores fiãt. Et ſi Deus exaltat illos diuitijs, filijs, aut alijs bonis, omnia ſunt in ſalutẽ, hoc eſt, ad ipſorum commodũ, & vtilitatẽ. Vbi alij tranſtulerũt: Exaltabit mãſuetos in ſalutẽ: & ſic eſt in contextu Græco, & in paraphraſi Chaldaica. In quo deſignatur, quã aſſiduus, & conſtãs Deus ſit, qui nõ laſſatur benefaciẽdo bonis, cũ viderit eos gratos eſſe. Ideoq; dilectiſſimi vos obſecro, vt ſtudeatis bene vti omnibus beneficijs, quæ à diuina miſericordia accepitiſtis, præcipuè hoc, quo Deus magnificat, hoc eſt, magnificã miſericordiã ſuã vobis oſtẽdit, dans vobis liberos, ſtudioſos, qui loco præceptorũ, & cõcionatorũ domi vobis ſint, & corã diuino cõſpectu interceſſores pro vobis exiſtãt. Et congratulabantur ei. Nõ ſic faciũt inuidi, ſed propter quodcũq; bonũ, aut prosperitatẽ proximorũ, aut cognatorũ, etiã fratrũ, indignatur, & rabie amaritudinẽq; afficiũtur. Ideoq; illos odio proſequũtur: ſicut filijs Iacob euenit, vt in Geſeſi habetur; vbi dicitur:

tur Israel diligebat Ioseph super omnes filios, fecitque ei tunicam polymitam, id est, manibus artificis mira varietate distinctam. Videntes autem fratres eius quod à patre plus cunctis filiis amaretur oderant eum, neque poterant ei quicquam pacificum loqui. O rem stupendam, quod in vna domo vnus solus filius bonus est, & tot mali inuidia, doloque pleni, & hoc propter vnâ tunicellam, quam pater magis bene merito donauit. Attendite, dilectissimi, à quo tam leui & imo principio res tam distinctæ emanauerunt, vbi hominum malitia, Deique potentia, & mira prouidentia reuelata est. Propter tunicam inuidiatus (vt ita dicâ) & etiam venditus fuit, ex quo captiuitas Aegypti consequuta est: Deinde exitus admirabilis Aegypti, Aegyptiorumque vastatio. Ex quibus colligitur ex paruo malo multa ingentiaque mala oriri solere. Ergo dilectissimi die ac nocte instantissime Deum precemur vt ab hac peste nos eripere dignetur, & corda nostra charitate adimpleat, quo bonis proximorum lætemur. Tempore verò circuncisionis huius miraculose pueri, cum adhuc pater eius Zacharias mutus permaneret.

Apertum est illico os eius, & lingua eius loquebatur benedicens Deum.

In hoc facile cernes frater, quisnam os tuum operiat. Si Deum benedixis, & laudas, Deus aperit os tuum: si mentiris, & iuras diabolus aperit illud, & etiam si proximo detrahis: & efficit, vt tot strages facias. In lege veteri præcipiebat Deus, vt vas, quod sine operimento esset, haberetur immundum. In quo denotabat, quod homo, qui os suum non claudit immundus odibilisque sue diuinæ maiestati erit. Et D. Bernardus ait: DetraCTOR dæmoniū habet in lingua. Et huiusmodi lingua Sathanæ penicillus est, non ad pingendum sed ad obscurandum, labefactandumque proximorum famam, & prius oblitit, & deturpat animam eiusdem miseri. Sanctus Gregorius in dialogis quandam religiosam foeminam, iam defunctam fuisse refert, quæ etsi in vita sua castissima extitisset, attamen aliorum honori famæque maxime detrahebat. Cumque sepulta esset, quædam soror inuigilans vidit cateruam dæmonum, qui illam emortuam effoderunt, & coram altari per medium secantes, caput & pectus combusserunt, reliqua corporis membra relinquentes in combusta, vt in illo facto, denotarent, quod ex illo maledicto pectore dira verba, quæ alijs detrahens loquebatur, procedebant. Quid

dicetis

dicetis ad hoc vos, qui os vestrum vix aperitis, nisi, vt misero muneris studeatis, quod hæc misera exercebat? Quomodo non tremitis & confundimini rem tam horrendam audientes, cum in eadem damnatione sitis, eademque pœna digni? O stulti, stulti, stulti, Deus vobis intellectum tribuat, Deus oculos mentis vestræ adaperiat, sensus cordaque illuminet, vt resipiscatis, & in tantorum malorum cognitionem deueniatis. S. Ioannes ait: Impij commanducauerunt linguas suas præ dolore, & blasphemaerunt Deum cœli præ doloribus, & vulneribus suis. Hi forte erant qui mordacibus linguis in hac vita fuerunt, quia propter hoc peccatum peculiariter, puniebantur, torquebanturque in eis. Et in Prouerbij dicitur: Domini est gubernare linguam. Ergo dilectissimi summis precibus à Deo contendamus, vt sicut B. Zachariæ, sic linguas nostras gubernare, & ora nostra aperire dignetur, vt die noctaque à suis diuinis laudibus, & præconijs non cessemus. Auditis mirabilibus, quæ in circuncisione huius pueri contigerunt, omnes adinuicem dicebant: Quis putas puer iste erit? Et si quidem hi responsum non dederunt id quæramus ab eis, qui nobis respondeant. Possemus certè à sanctis prophetis id quære, quorum nonnulli, vt Malachias, Isaias, & Hieremias de hoc sancto viro mira prophetarunt, sed, vt breuitati consulamus satis nobis sit id à sancto Ioanne Euangelista dilcere, qui de ipso testificatur: Fuit homo missus à Deo, cui nomen erat Ioannes, hic venit in testimonium, vt testimonium perhiberet de lumine, vt omnes crederent per illum. D. Paulus ait: Vnicuique nostrum data est gratia secundum mensuram nationis Christi. In quibus Apostolus docet nos, quod quanto ad maiorem dignitatem, & ministeriū Deus aliquem designat, tantò potiora dona ei communicat. Et si quidem B. Ioannem misit Deus, vt rem tam arduam mundo persuaderet, qualis erat aduentus filij Dei in carne humana [paratam grande empresa] magna autoritate magnoque Dei auxilio opus erat. Sed interrogo vnde prouenit hunc articulum adeò esse difficilè? Dico, quod cum Deus res altissima sit, homo autem vilissima, abiectissimaque, facile intellectus humanus fertur, vt rebus altissimis Dei assentiat, & vilissimis hominis. Et è contra, si infima quæque de Deo loquamur, de homine verò altissima intellectui, difficillimum est creditu. His verò in articulo iacatio-

natio-

Apo. 16

Prou. 16

Ioan. 1

Eph. 4

nationis verbi diuini. debet fides adhiberi, scilicet, quòd Deus ita abiectus fuit, vt homo passibilis fieret, & quòd fuit sputis fœdatus, flagellatus, iniurijs lacessitus, & cruci affixus: quænam viliora de Deo dici possunt? E contra verò debet fide teneri hunc hominem sic abiectum, & crucifixum, creatorem cæli & terræ esse, principium finemq; omnium rerum. Et propterea quòd tā vilia, & abiecta de Deo dicuntur, de homine verò tā excelsa verificantur, ideò tam difficilia creditu sunt. Aliud mirabile in hac missione fuit, scilicet, quo medio Diuus Ioannes facturus erat, vt hoc altissimum mysterium omnes crederent. Ad rem siquidem tam difficilem commendandam magna miracula patrari opus erat. At verò de isto viro eximio legitur: Ioannes quidem nullum signum fecit. O rem mirabilem, quòd mysteria illa fidei, quæ sancti Apostoli mundo prædicauerunt, vt crederentur miraculis confirmauerunt, vt apud Sanctum Marcum dicitur: Illi autem profecti prædicauerunt, vbiq; Domino cooperante, & sermonem confirmante sequentibus signis: gloriosus autem Baptista sola autoritate, & sanctitate propria, vt id crederetur, effecit. Hæc est vna ex præcipuis laudibus huius sancti viri, vt quicquid Sancti Apostoli mediantibus miraculis effecerunt, hic præclarissimus vir sua admirabili vita, & singulari virtute effecerit. Si Rex ignotus huc venisset, & habitu vili indutus incederet sine comitatu, sine pompa vlla, vt nobis persuasum esset illum esse Regem, magna autoritate opuserat alicuius, cui fides adhiberetur. Et si aliquo dicente: Ecce Rex, omnes statim crederent, magna illius testificantis esset autoritas. Hac tanta autoritate placuit Deo magnum Baptistam insignire, vt illi soli absq; miraculis fides adhiberetur: vt eo dicente de homine abiecto, pauperculo, & solitario, & qui ibi miracula non fecerat nec gloriam suam operibus manifestauerat: Ecce agnus Dei, ecce qui tollit peccata mundi, omnes crederent per illum. Vnde merito hodie sancta Ecclesia illum Isaïæ verbis magnificat, dicens: Audite Insulæ, & attendite populi de longe, Dominus ab vtero vocauit me, de ventre matris meæ recordatus est nominis mei. Et posuit os meum, quasi gladium acutum. In vmbra manus suæ protexit me. Et posuit me quasi sagittam electam, in pharetra sua. Abscondit me, & dixit mihi, Seruus meus es tu Israel, quia in te gloriabor. Et paulò

inferius

21 *inferius*: Hæc dicit Dominus, Formans me ex vtero seruum sibi. Dedi te in lucem gentium, vt sis salus mea vsque ad extremum terræ. O mirifica verba, & quomodo huic mirabili viro quadrant. Vult Dominus, vt ea non solum Israelitæ audiant, sed etiã populi de longe. Vbi septuaginta interpretes transtulerunt: Attendite gentes. Vnde merito dicere possumus hunc sanctum virum. Apostolum vniuersalem fuisse à Deo delegatum, non solum ad vnam provinciam, aut regnum, sed etiam ad vniuersum mundum. Dicit ergo Sanctus Propheta nomine eiusdem Sancti: Dominus ab vtero vocauit me. In his verbis, & in illis: Formans me ex vtero, seruum sibi: denotatur id, quod Gabriel Angelus dixit, scilicet, Spiritu sancto replebitur adhuc ex vtero matris suæ. Arbores vetustæ, si transponantur, non ita tenaces & fortes radices emittunt, ac si nouellæ transpicerentur: vnde fit, vt flante vento forti facile eradicentur. Cæteros Apostolos, quos Deus à seculi statu ad suum seruitium trãstulit, iam grandævos, non statim profundas radices in illo miserunt, quales oportebat; vnde flate vento, procella que passionis suæ excitata non permanserunt, sed protinus à fidelitate abscessi, eradicati que sunt, vt Sanctus Matthæus affirmat, dicens: Tunc discipuli omnes relicto eo fugerunt. At Sanctus Ioannes Baptista, vt fuit ad gratiæ statum transpositus, cum adhuc tenera esset plantula, nempe, ex vtero matris suæ, tam fortes radices in fidelitate quam Deo debebat, misit; vt nullus ventus, procella nulla sufficiens fuerit illū diuellere ab ea. Magna calamitas nostra est, dilectissimi, quòd absque vlla tempestate qualicumque vento à seruitio Dei diuellimur. In hoc etiam quod loquitur Dominus cum hoc paruulo, adhuc in vtero matris suæ existente denotatur rationis vsum anticipatum ei esse. Quibusdam sensus aduenit post decem annos, alijs post quindecim, quibusdam post viginti, nonnullis post triginta. Et alios videas, qui post septuaginta, octoginta vnde nonnulli sensu prævalent. Vnde videbitis huiusmodi senes octogenarios vanos, perpolitos, puellarum amatores. At verò Diuo Ioanni intempestiuè sensus aduenit. In visceribus siquidem maternis nouit Deum, ibi illum adorauit, eiusque voci obediuit.

Dicit præterea: Posuit os meum quasi gladium acutum. O quantum hic gladius acutus opuserat mundo, qui tam durus est, vt nullus sit gladius, qui eum penetrare possit. Sicut his tempo-

ribus

Ioan. 10.

Marc. 16.

simile.

Ioan. 1.

Isai. 49.

simile.

Matt. 26.

simile.

ribus tormentorum bellicorum varia instrumentorum genera²⁴ reperta fusaque sunt ad expugnandum, similiter diuersa genera armorum defensorum adiuuenta denuò sunt, etiam castella, & arces terriplenæ & opere signino ita constructæ, vt nulla vi tormenti bellici expugnari possint: ita quauis validissimæ rationes denuò formentur ad prædicandum, & corda dura emolliendum, sunt corda hominum, dæmonis astutia & hominum malitia, ita obstinata, & noua duritie obdurata, vt nullum vestigium in eis diuina verba, & quæquerationes efficacissimæ efficere possint. Ideò dilectissimi humiliter summisque precibus à Deo sic postulemus, Deus maiestatis, potentiæque infinitæ pro tua Domine clementia mitte nobis gladios acutos similes huic, qui corda nostra penetrent, & tua charitate fauciant, & obedientiæ tuæ diuinæ subdita sint. Red²⁵dit deinde rationem sanctus Propheta, ob quam gladius acutus fuit dicens: Sub vmbra manus suæ protexit me. Vmbra protectionem, auxiliumque denotat. Et sub vmbra alicuius esse est ab eo protegi, & defendi, veluti vmbra eos protegit, qui à solis ardore ad ipsam confugiunt. Vnde Iudicum nono dicitur. Si regem me constituitis venite, & requiescite sub vmbra mea. Et Threnorum quarto, Sub vmbra illius viuemus inter gentes. Vnde verba hæc: sub vmbra manus suæ protexit me denotant maximè peculiare auxilium, & protectionem potentiæ Dei, quæ hic diuinus vir protectus fuit. Et hoc est etiam, quod sanctus Lucas hic denotat dum inquit: *Etenim manus Domini erat cum illo.* In libris Regum habetur, quod Ioas Rex Israel misit sagittam, quam salutis vocauit, & manus Eli²⁶sei prophetæ adiuuit illum. Similiter Diui Ioannis, verba, vt erant sagittæ acutæ à potenti manu Dei adiutæ (etenim manus Domini erat cum illo) ideo corda hominum vulnerabant. O Christe mundi reparator, manus æterni patris potentissima, da virtutem verbis meis obsecro, vt sint hodie sagittæ acutæ, quæ corda horum fratrum meorum vulnerent, & amoris tui vulnere fauciata maneant. Nec tantum huius diuini prænuntij verba erant instar sagittæ acutæ, verum etiam totus ipse suaque vita erat efficacissima sagitta. Vnde statim subdidit: Et posuit me quasi sagittam electam. O maledicta anima, quæ tali sagitta non patitur se vulnerari, tali exemplo, & san-

Iudic. 9.

Thre. 4.

4. Reg. 13

27 & sanctitate. Est ne hic homicida aliquis, aut adulter, aut auarus, aut qui proximum suum odio prosequatur? Obsecro te frater, quicumque es, tui saltem miserearis: fige oculos mentis in vita gloriosa huius sancti viri, tanta asperitate plena, tanta abstinentia nuditate, & puritate perfulgente, & erit tibi tanquam sagitta, quæ præcordia tua transiget, & ad seruitium Dei te conuertet.

Et subdit: in pharetra sua abscondit me. Quando aliqua sagitta bona, & probata est, & iactum rectum fecit, pluris eam æstimat sagittarius, eam seruat in pharetra, vt cum ea iaculetur sæpe. Concionatoris munus quasi sagittæ est, scilicet, vulnerare, & occidere animas Deo. Vnde bonum ei esset, postquam concionatus est, in pharetra lateris sacratissimi filij Dei se abscondere, & pro cunctis statibus deprecari, peculiari²⁸ter pro ijs, quibus prædicauit, & fugere conuenticula, & vagationes de domo in domum. O præclarissime Baptista, & quomodo te recipere, & in corde Dei abscondere, postquam populo prædicaueras solitus eras. Et propterea quod bene suo munere fungeretur dicebat ei Dominus, Seruus meus es tu, quia in te gloriabor. Contingit matrem plures filios habere, & vni eorum, qui voci suæ obtemperat, dicit, ad aliorum confusionem, & ignominiam, Hic est filius meus, & talem filium habere maximè gloriatur. Similiter ad confusionem, & ignominiam nostram, quia voluntati Dei parere nescimus, huic sancto viro peculiari²⁹ter Deus ait: Seruus meus es tu, & in te gloriabor. O quam pauci modo sunt, in quibus Deus glorificetur, & seruos sibi illos habere honorabile ducat. Quinimò ira viuimus, vt merito nobis dici possit, quod Paulus ad Romanos scribens ait: Nomen Dei per vos blasphematur inter gentes. Et concludit Dominus dicens: Dedi te in lucem gentium, vt sis salus mea vsque ad extremum terræ. Hæc est lucis peculiaris excellentia super omnes alias qualitates corporeas, quod sine impedimento qualitatis contrariæ ab oriente vsque ad occidentem velociter, & in instanti suum cursum perficit, quod aliæ qualitates non habent. Nam ad hoc, vt calor corpori abhaereat, & incorporaretur ei, opus est, vt præuijs dispositionibus intret, & hoc propter resistentiam frigiditatis, quam in corpore calor inuenit. Et similiter de frigiditate dici potest: vt expellat calorem ab aqua, & se

simile.

Rom. 2.

simile.

Rom. 7.

& se ingerat ei paulatim tepescit aqua, & tandem frigidit. At vero lux nullam resistantiam in tenebris offendit, sed in instanti totum hemispherium illuminatur solis presentia. Hæc fuit vna ex differentijs inter vitam huius sanctissimi viri, & nostram miserorum. Nos enim tam ex parte carnis nostræ, quam ex parte mundi quam plurimis contradictionibus impetimur, quæ animabus nostris impedimento sunt, quominus iter rectum ad Deum velociter faciant. Quorum nomine Beatus Paulus ait: Ego autem carnalis sum, venundatus sub peccato, &c. Non enim quod volo bonum hoc facio, sed quod nolo malum id ago. Huius vero rationem reddit, dicens: Video autem aliam legem in membris meis repugnantem legi mentis meæ, & captiuantem me in lege peccati. At vero hic spiritualis vir, sic suas denicit passionem, & ita eis dominabatur, ut quodam modo ei, quasi non inesse viderentur: unde instar lucis velociter per viam virtutum cucurrit. Et est valde notandum, quod salutem spiritualem, quam hæc cælestis lux inter gentes operata est, scilicet, exemplo & doctrina, & quam usque hodie per vniuersum operationem fructum que facit, vocat Deus suam dicens: Vt sis salus mea, quia tantum ei placet illam ab hominibus recipi, quasi (si illa indigeret) eam ipse reciperet. O æterne Domine, te omnes Hierarchiæ cælestes, te omnis terræ iustorum cœtus collaudent, qui sic nos amas, & nostro bono congaudes. Hunc ergo dilectissimi tam bonum Deum totis visceribus diligite, & hanc salutem amplectimini, quam sanctitas, & exemplum sancti Ioannis vobis offert, ut diuina gratia ornati perueniatis ad gloriam, quam mihi & vobis donare dignetur Iesus Mariæ filius

Amen.

In

In eodem Festo Natiuitatis Sancti Ioannis Baptistæ Concio Quarta.

Quis putas puer iste erit? Luc. 1.

Refert Sanctus Lucas, quod audientibus habitatoribus montanæ Iudææ mirabilia, quæ in circuncisione miraculose pueri Ioannis euenerunt, obstupefacti dicebant: Quis putas puer iste erit? Ad similia sumptuosa à fundamētis magnitudinem suam futuram ostendunt; sic Sancti Baptistæ primordia designabant magnum quid illum esse futurum. Et siquidem illi quæ sit de hac re non responderunt, hanc nos proponamus questionem ijs qui nobis respondeant, quia hunc gloriosum Baptistam tam homines, quam Angeli adhuc & ipse Deus laudauerunt. In quo denotatur amplius de eo dici posse, quam quod homines possunt explicare. Postquam enim prophetæ laudibus eius finem imposuerunt Angeli ceperunt, & ipsis finientibus coepit ipse Deus (Tomo la mano el mesmo Dios) Integras conciones de eius laudibus habens. Omnis ergo hominibus, Angelis hanc questionem proponamus: Quis putas puer iste erit? Ad quod Sanctus Gabriel respondet: Erit magnus coram Domino. Viam, per quam quisque magnus fit in diuina acceptatione summa veritas Christus ostendit dicens: Omnis, qui se humiliat exaltabitur. Tantam vim humilitas humanis cordibus ingerit ut pene omnium vitiorum generale remedium existat. Hoc Diuus Chrysolomus ponderat dicens: quod Diuus Paulus studens cupiditati diuitum remedium adhibere, non præcepit eis, ut pauperes essent, aut diuitijs renuntiarent siue eas cõtemnerent, sed tantum, ut essent humiles, quia humilitas sufficiens est, non solum appetitum superbiæ eradicare, sed etiam cupiditatis. Nec solum purificat animam à prauis cupiditatibus, sed etiam disponit illam ad suscipiendum dona Dei, quæ illam magnificent, & efficit, ut coram Deo nuda presentetur, & mendica, ut assidue à diuina li-

Tom. j.

Aa

libera-

beralitate illa imploret. Quidam ex sanctis patribus legitur, ma-
ximo & iterato cordis affectu solitus esse dicere: Deus meus, no-
uerim te, nouerim me, optabat quidē hic sanctus vir duas lucas
inhabitare in anima sua, vnā, qua immēsitatē Dei, & alterā, qua
suarū miserix abyssū contempleretur. Nā ex his duabus notitijs
amor Dei, & proprius cōtemptus emanat, & ex his duabus vir-
tutibus aliæ quam plures rēstant. Et cognoscens anima boni-
tatis ac liberalitatis Dei magnitudinem, & suarum miseriarum
abyssum sine intermissione suspirat remedium illis postulans,
& hac profunda humilitate, & proprio contemptu quæcun-
que facit modica esse ducit. Quemadmodum ei, quires à longe
contemplatur, quantūuis in se magnę sint, paruz tamē vidētur:
ita vero humili contingit, qui à suis operibus lōgissimē per amo-
rē abest, quantūuis magna sint, parua ei apparēt: vnde amplius
operari festinat, quasi sibi parum aut nihil operatus fuisse videa-
tur: ex quo prouenit, vt ditetur & in diuina acceptatione crescat.

si mile.

Iob. 9. Huius mirū exemplum in Sācto Iob habemus, qui dicebat: Ve-
rebar omnia opera mea, sciens, quod non parceres delinquen-
ti. *De todas mis obras me recelaua, y de ninguna dellas me fiata.* Dic no-
bis vir egregie, nonne ille est, de quo dæmoni Deus dixit: Nū-
quid considerasti seruum meum Iob, quod non sit ei similis in
terra, homo simplex, & rectus, actimēs Deū & recedens à malo?
Quare ergo dicis: Verebar omnia opera mea? Expende nobis: &
narra qualia tua opera fuerint? Consurgens diluculo offere-
bam holocausta per singulos filios meos, dicebam enim: Ne for-
te peccauerint filij mei: sic faciebam cunctis diebus. O mirum
studium, miram sancti curam, & quanta vigilantia familiam
suam custodiebat, si quidem propter illud duntaxat: si fortē pec-
cauerint, tot sacrificia, & oblationes faciebat, quid si illos pec-
casse reuera inueniret? Et prætereā quia dicit ibi: Mittebat ad
eos Iob, & sanctificabat illos, hoc est, sanctas exhortationes, mo-
nita, & consilia filijs suis mittebat, vt probi euaderent. Ad hæc
sanctę vir scire desidero, qualiter rem familiarem expenderes,

Iob. 29. & cū proximis quomodo te gereres? Huic respondet alibi: Ocu-
lus fui cæco, & pes claudus, pater eram pauperum. Et alibi: Fle-
bā super eo, qui afflictus erat, & compatiēbatur anima mea pau-
peri. Et alibi: Foris non mansit peregrinus, ostium meum via-
tori patuit. Mirabilia quidem exercicia hæc sunt. At nonnulli
sunt,

7 sunt, qui huiusmodi pietatis operibus se exercent: cæterum
aliunde rimas habent, per quas omne meritum dilabitur, scili-
cet, quia simul hæc operantes carnales existunt, nec peccati occa-
siones amittunt. Sed qualiter sanctę vir erga passiones carnis te-
gerebat? Ad hoc alibi respondet dicens: pepigi fœdus cū oculis
meis, vt ne cogitarē quidē de virgine. Hoc est, ne leuem saltem
prauam cogitationem haberem de eo, quod mihi nocere posset,
oculos meos claudebam. Nam ex eo, quod homo rem specio-
sam intuetur, tandem fit vt illam mente contempletur. His ergo
cunctis perfectionibus, vir egregie quanti te æstimas? Iam di-
xi: Verebar omnia opera mea, sciens, quia non parceres delin-
quenti. Hoc intelligendum est, quod ei, qui actualiter peccat,
Deus non parcat, nam qui deliquit, & postea verē pœnitet abs-
que dubio verē Deus ei remittit. Et quia noui Deum rectissi-
mum esse vereor semper opera mea, si fortē grata ei sint. Co-
quus, qui magno principi delicatissimi gustus cibos præparat,
quanuis in condiendis illis summum studium, summamque fo-
licitudinem adhibeat, semper tamen veretur: nunquam sine ti-
more est, nusquā quiescit, quousq; eius Dominus eos degustat,
& approbat. Ita viri iusti, quanuis in operibus bonis exequēdis
peruigilant, semper tamen verentur, quousque sua opera à Deo
probentur, & grata illi esse nouerint. Et hoc est quod Ecclesia-
stes ait: Sunt iusti atque sapientes, & opera eorum in manu Dei,
& tamen nescit homo, vtrum amore, vel odio dignus sit: sed om-
nia in futurū seruantur incerta. Non loquitur hīc de illis, qui sciē-
ter mortaliter peccant, nam hi rectē nouerunt secundū fidē, quā
habent se in Dei indignatione viuere: sed de his tantum, qui om-
nibus viribus suis Deo studēt famulari. Hi sunt qui cum hoc san-
cto timore viuunt, & sancti Iob imitatores sunt, scilicet, in pro-
funda humilitate, quam his verbis ostendit. Et alibi, vbi pro eo,
quod nos legimus, Et opprimas me opus manuum tuarum, ex
Hebræo vertitur: Et opprimas pauperem: & sic etiam habetur
in paraphrasi Chaldaica. In quo denotatur, quomodo sanctus
Iob cū alias plenus virtutibus esset, & bonis operibus insuda-
ret, illis se carere fatebatur, & sic tanquam mendicus, & pau-
per se Deo præsentabat, & ita se disponebat ad maiora benefi-
cia recipienda. Etiam humilitas efficit, vt anima sit grata: hu-
milis namq; nullius rei dignum se existimat. Ideoque nimis gra-

tum se ostendit: gratitudo etenim est velut hamus, quo libera-
 lis quicunque dominus ad beneficia conferenda trahitur. Nā,
 sicut magnes ferrum ita gratitudo homines attrahit. Et sicut Ari-
 sto. ait: Benefaciens diligit beneficiatum, tāquam proprium ef-
 fectam, quia non est artifex, qui non diligit opus suum. Et meri-
 to hoc Philosophus asserit, quia statim, vt aliquis beneficijs vos
 afficit tanquam opus manuum suarum vos diligit, vnde vulgo
 dici solet: (*este hombre es hechura de tal señor.*) Quia multa beneficia
 ab illo recepit. Et cum ille, qui beneficium ab aliquo recipit, &
 à beneficiente diligitur (si gratum se ostendat) ostium aperit ad
 recipiendum maiora beneficia, propterea, quia humilitas facit
 animam gratam, est via ad hoc, vt humilis coram Deo magnus
 fit. Vnde, quia gloriosus Baptista humilissimus fuit tot virtutes
 & dona à diuina manu impetrauit, vt meritò de eo dici possit: *Magnus coram domino.* Hanc humilitatem vita, & operibus osten-
 dit, præcipuè quando miserunt ad eum Iudæi ab Hierosolymis
 sacerdotes, & Leuitas, & interrogauerunt eum: propheta es tu?
 Vbi Theophylactus, & omnes Græci doctores legūt: propheta
 ille es tu? Et idem Theophylactus apud Matthæum in confes-
 sione Petri sic legit, Tu es Christus ille filius Dei viuentis? Qui
 humiliter respondit dicens: Non sum dignus, vt soluam corri-
 giam calciamenti eius: & in hac profunda humilitate se conser-
 uauit vsque ad mortem. Vnde cum Dominus, vt baptizaretur
 ad illum veniret ait: Ego à te debeo baptizari, & tu venis ad me?
 Super quo quædam glossa dicit: Non audebat sanctus vir tan-
 gere sanctum Dei verticem, sed clamat cum tremore. Sanctifica
 me Saluator. O profundam viri humilitatem. Aristoteles in Me-
 teor. ait: quod in montibus valdè sublimibus non flant ven-
 ti. Hoc exemplo & experientia comprobatur, quia in monte
 Olympo quotannis ignis accenditur, & cum iterum homines
 ascendunt superioris anni cinerem ibi coaceruatam reperiunt;
 in quo manifeste ostenditur ventos illuc non peruenire. Ita san-
 ctus Ioannes fuit mons sanctitatis ita excelsus, vt venti quatuor
 passionum, scilicet, timoris, spei, doloris, & lætitiæ nūquam per-
 tingere potuerint ad hoc, vt cinerem humilitatis tollerent. Cine-
 res sunt reliquæ ignis; sic humilitas effectus quidam est, & reli-
 quia ignis charitatis. In nobis verò, vt fumus parui in virtute, tā
 fortiter hi venti passionum perflāt, vt cinerem humilitatis à no-
 bis.

Aristo. 2.

Eccles.

Matth. 16.

Matth. 3.

simile.

73 bis auferant. Nō sic in S. Baptista fuit, sed potius ob magnitudi-
 nē, & perfectionē eius omnis cinis humilitatis in ipso remāsit. Iu-
 re quod sapiens admonet hunc celestē virū implese cernimus. *Eccles. 3.*
 Ait enim: Quāto magnus es humilia te in omnibus, & corā Deo
 inuenies gratiā, quoniam magna potētia Dei solius, & ab humili-
 bus honoratur. Donis naturalibus, & corporeis pulchritudinib⁹
 solent homines euanescere, & etiā dona spiritualia solent aliqui-
 bus ansam superbiēdi tribuere: ideōq; sapiēs hic admonet dicēs:
 Quāto magnus es humilia te in omnibus. Si cū artifex lignū de-
 dolat, mox lignū accresceret, & excrementa stipulæq; denuo ori-
 rētur, semper, vt dedolaret, opus ei esset. Eiusmodi est humana
 natura, & miseria, quā etsi semper dedolemus, denuo virefcit, &
 superbit: quapropter nos eā semper dedolare oportet, sanctis cō-
 siderationibus & pietatis exercitijs nos humiliātes & supra mo-
 dū fugiētes omnē pompā, & vanitatē huius seculi. Recordamini
 dilectissimi illius tremendę sentētiæ: Scrutator maiestatis oppri-
 metur à gloria. Quæ verba D. Bern. sic exponit: Qui scrutatur, *Prov. 25.*
 quomodo maiestatem, & gloriam sæculi lucrabitur, eadē gloria va-
 na opprimet illum, & constringet cor simul, & animam, illumq;
 torquebit: & quando non putat, cum magna sui confusione ab
 ea excidet. Ergo dilectissimi huiusmodi magnitudines ne qua-
 ratis, quando quidem tam nociuæ sunt. Et qui in mundo hono-
 rificatos, & maximi habitos vos cernitis, timete valdè memoria
 recolentes illud, quod Dominus ait. Quod hominibus altum est *Luc. 16.*
 abominatio est apud Deū. Ideo fingite, & vobiscūmet ipsis cō-
 siderate, si forte (quod absit) abominabiles odibileq; Deo estis,
 75 quāuis in mūdi æstimatione magni sitis quid vobis proderit? O
 quā necessaria hæc doctrina est, eā Spiritus sanctus in visceribus
 vestris imprimere dignetur, vt nunquam eius obliuiscamini.

Nō solū Angelus de B. Ioanne nuntiauit magnū fore corā do-
 mino, id est, in Dei acceptatione, sed subdidit: *Vinū, & siccā nō bi-
 bet,* Magnā eius abstinentiā, tēperantiāq; denotās. O quā pau-
 ci huius sancti viri imitatores hodie sunt in hac virtute! Maior si
 quidē pars hominū bonū suæ vitæ tēpus consumunt, inquirēdo
 quomodo impinguabūtur: quomodo corporib⁹ indulgebūt: Ex
 quo, heu dolor, multa damna subsequūtur. In Numeris legitur, *Num. 2.*
 quod Israclitæ in deserto gula stimulatī gemētes dixerūt: Quis
 dabit nobis carnes ad vescēdū? Quorū desiderii ad eorū incōmo-

dum dominus impleuit: nam subdit ibi sacer textus: Quod ad 16
 huc carnes erant in dentibus eorum, & ecce furor Domini concitatus est in populum suum. Percussit eum plaga magna nimis. Et quæ plaga illa fuerit, ibi non explicatur. Cæterum illud hinc elicimus quod vsq; in hunc diem Deus plaga magna nimis voracitates, intemperantiasq; in cibo, & potu punire consuecit. Nunquid, ô miser homo plaga magna nimis non est, quod ex nimio cibo, & potu proueniat, vt turpis sis, corpus, & quod peius est animã inquinat? Nunquid plaga magna nimis non est, mille ægri tudines, in quas propter nimium esum homines incidunt? Nunquid non est plaga magna nimis, iræ, rixæ, & murmurationes, quæ procedunt ex eo, qd ex nimio cibo, & potu homines alienati sunt? Nunquid nõ est plaga magna nimis, sumptus, debita, & pignoratos vos cernere, humipetasq; a maximo vsq; ad minimum fere, & hoc propter excessiuum potum & cibũ? Liberet nos Deus à vitio, à quo tot mala procedunt, quæ instar plagarum, & flagelli, & pœna peccati sunt. Vnũ, dũtaxat, nos deberet mouere, & hoc sufficere, vt vitiũ gulæ fugeremus s; profunde id velle mus considerare: nam certe consideratione dignũ est. Postquã enim summũ mundi magister Christus Dñs de iudicio vniuersali egit, & de stricta ratione, quã in die illa reddituri sumus, immediate subdidit dicẽs: Atrẽdite autẽ vobis, ne forte grauentur corda vestra crapula, & ebrietate. Ecce quomodo nos Dñs ante omnia, vt gulã tanquã fontem, ex quo tot tamq; innumera dãna dimanãt, fugiamus, hortatur, ne in illo tremẽdo iudicio dãnemur. Per immẽsam charitatem Iesu Christi saluatoris nostri dilectissimi hoc cœleste consiliũ, perquam necessariũ amplectamur, 18 & deinceps omni possibili temperantiã studeamus.

Postquã Angelus de abstinentia, tẽperantia & sanctitate eximia S. Ioannis egit, addidit statim: *Et multos filiorum Israel conuertet ad Dominum Deum ipsorum.* In hoc denotans ad peccatorum cõuersionem, abstinentiam, reformationem, & sanctitatem concionatorum necessariam esse. Præcipiens Dominus Prophetę Hieremias, vt Hebræis annuntiaret, quomodo futurum erat, vt obstinati permanentes non sentirent flagella, quibus illos puniturus erat, dixit ei: Ego tollam à te cras vxorem tuam, & non planges illam, neq; fluent lachrymæ tuæ, vt hoc signo eis ostendas, & quasi velis dicere: Sicut ego non plango, nec vxoris meę mortem

Luce. 2.

Iere. 27.

irent sentio, similiter & vos non plorabitis, nec luctum facietis propter desiderabilia, & res, quæ magis amatis, dum à vobis ea Deus aufert. Et A libi iussit illi, vt multis diebus paucopane, & in mensura vesceretur, & illo fimo stercoreq; cooperto, & hoc faceret coram populo dicens: Sic comedet filij Israel panem suũ pollutum inter gentes, ad quas eijciam eos. Quam graues & molestas ceremonias præcipiebat Deus suis sanctis Prophetis, & quot difficultates faciebat eos pati ad hoc, vt eorum doctrina in cordibus audientium maiorem fructum efficeret! Et insuper, vt in hoc denotaret, quanto cum sui dispendio debet concionator suum munus exercere, quia, siquidem ieiunium prædicat, debet ipse ieiunare, orationem cõmendat, ipse debet orare, & cum poenitentiam prædicat, debet ipse poenitentia agere. Et ita conuertet multos filiorum hominũ ad dominum Deum ipsorũ, ad exemplar gloriosi Baptistę, qui tam ex animo poenitentiam suscepit, vt suo exemplo & doctrina peccatores ad Deũ conuerteret, vt summa veritas dicat: A diebus Ioãnis Baptistę vsq; nunc regnũ cœlorũ vim patitur, & violenti rapiũt illud. Et hæc quædã magna prærogatiua, & excellẽtia huius præclarissimi viri est. Aliquem honoratum, seu magnũ in sæculo esse, in hoc solet discerni, qd quandoq; subsequitur, aliquãdo antecedit omnes. In processione vltimus plus solet reuereri, & æstimari. Similiter in processione veteris testamenti patrũ vltimus S. Ioannes Baptistæ fuit. Vnde Dñs ait: Omnes prophetæ & lex vsq; ad Ioannẽ Prophetauerunt, & quia post omnes venit iuxta Hebdomadariũ Christum, ideò honorificetior est. Et quando ad aliquod castellũ, seu arcẽ scalis cõscenditur aut expugnatur vrbs, primus scalarũ conscensor reportat honorem, quia in hoc virilitatis animi sui signũ ostẽdit. Et cum Dñs dicat: à diebus Ioãnis Baptistæ regnũ cœlorũ vim patitur, sequitur ille prior expugnator fuisse, qui scalam regni cœlestis ascendit vnicus & singularis, & omnibus præpositus, qui ante illum fuerunt. Rectẽ vidistis, quid Angelus de isto glorioso puero nobis annuntiauerit. Verumtamen hoc tam singulari testimonio non satis contenti sumus, sed insuper quod maius est ab ipso Domino quæramus, qui non tantum in vita, sed in morte amorem suum eximium erga illum ostendit. In vita quia prius quàm quicquã faceret homo factus mundũq; intrans illum visitauit. Si potentissimo Rege in aliquã

Isa. 4.

Matt. 2.

Simile.

Matt. 2.

Simile.

Simile.

ciuitatem adueniente, antequam è curru, siue vehiculo descēderet, amicum ibi commorantē viseret, nōnē magnæ amicitia hoc signū esset? Christus summus princeps in hunc mundū intrās, ante quam è vehiculo virginēi ventris suæ sacratissimæ matris descenderet, hunc Angelicum virum visitauit, quod maximi amoris signum fuit. In morte quoq; amorem erga illū singularē ostēdit.

simile.

Quando enim Regis familiaris moritur id sentit secundum amorem, quo illum diligebat: at verò cum filius eius, aut vxor, siue frater è vita discedit, absens fit, & se recipit: in qua absentia ostendit amorem suum erga illum. Sic Christus Redemptor noster videns, quod sanctus Ioānes interfectus esset tanto mœrore affectus est, tamq̄ue intime id perfenit, vt discesserit in montes,

Marc. 6.

vt patet Mar. 6. vbi dicitur: Quo audito abiit in desertum locum veruntamen non semel, & bis, sed pluries illum laudauit summis 23 que præconijs, & singularibus verbis illum extulit, atq̄ue commendauit. O quanta gloria, quantaque excellentia est, eum talem, ac tātum laudū suarū, & virtutū præconē habuisse. Sanctus

D. Hier.

Hieronymus in vita Hilarionis refert, quod cum Alexander ad sepulchrum Achillis peruenisset foelicem illum prædicauit, eò quod Homerum suorum facinorum præconē habuisset, qui tam egregijs, luculētisque carminibus eius gesta retulit. Quātō foelior B. Ioannes Baptista æstimāndus est, qui non Homerū, sed filiū Dei suarū virtutū egregiū, & præclarum meruit habere præconē? Quāuis omnes coelestes Hierarchie à laudibus eius vsq; ad finem sæculi non cessarent, non tanti ponderis id esset, quanti eū

Matth. 2.

ab ipso Deo laudari. Et est valdē notandū, quod S. Matthæus refert; dicens: Cœpit Iesus dicere ad turbas de Ioāne. Id est: quod 24 quauis magnis laudibus illum extulit, nihilominus finem non imposuit: sed tantum cœpit. Ergo Christe sapientia infinita, & verē honorificator tuorum fidelium amicorū, quis putas puer iste erit? Ad hoc ibi respondet, postquam laudes eius decantauit dicens: Amen dico vobis, non surrexit inter natos mulierum maior Ioanne Baptista. Ex his verbis nonnulli inferunt maiorē esse, qui surrexit inter natos mulierum. Quia Diuus Paulus ait:

1. Cor. 15.

Stella enim à stella differt in claritate, sic & resurrectio mortuorum. Ex quo inferunt nullum sanctum in gloria alij æqualē esse in gloria & claritate. Et siquidē nullus est Ioāne Baptista maior, & se-

25 & secundū horū sententiam non habet æqualē, sequitur omnes illo minores esse. Si quis dicat non sequi, est maior ergo melior: nam in domo principis ipse est maior, & tamen non semper est melior: quin imò sæpe contingit, vt in acceptatione Dei eius coquus, aut vetulæ abiectissimæ sui palatij meliores sint: dico in temporalibus itā esse; fieri enim potest, vt multi magni sint: in spiritualibus verò peiores cūctis, & vereor ne fortē cōmuniter itā sit at verò in spiritualibus non sic se res habet: sed ille maior est, qui melior. Nam coram Deo non est alia maioritas, nisi meliorē aliquē esse. Vnde dicēs: Non surrexit maior, vtiq; dixit, nō surrexit melior. Et in hoc verbo, surrexit, insinuauit, quomodō sacratissimam virginem matrem suam excepit, quæ nunquam surrexit, quia in nullam culpam, siue originalem, siue actualem inci-

26 dit. Reliqui verò omnes surrexerunt, quia ceciderunt. In sacris literis peccatum casus appellatur, vt apud Isaiam: Cecidimus

Isai. 64.

quasi folium vniuersi. O quanti huiusmodi casus quotidie in mundo eueniunt, & quot hic adestis, qui sic misere excidistis, nec tamen vestrum miserum casum attenditis, & lutum, in quo

Apoc. 2.

iacetis. Quibus meritō dicere possumus illud Apocalypsis: Memēto vnde excideris. Et quomodō peccator cecidisti, qui tā misere

simile.

re discriptus exulceratusq; es? Aliqui excidūt, veluti artifex, qui postquā magnā excellamq; fabricā extruxit super ambulacrū incautē gradiens excidit. Sic nonnulli sunt, qui postquā magnā fabricā spiritualem extruxerūt minus cauti per superbiam ex hoc excelso edificio excidūt. Propter quod Diuus Paulus nos admonet dicens: Qui se existimat stare videat ne cadat. O quātus, heu,

27 dolor est cernere, quā vane homines perdunt magna merita, quæ acq̄uierāt. Ergo, o homo memēto, vnde excideris, & quomodo excideris. Cadit etiā peccator instar pueri, qui per cancellos sola

simile.

rij fortē cecidit, & mortuus est. O quanti à se ipsis excidunt per cancellos, & timulas sensuum. Exit enim anima eorum per oculos, dum ea, quæ non decet intuetur, & affectat. Exit præterea

Psalm. 114.

per os, & reliquos sensus. Ideò Regius David gratias Deo agebat dicens: Eripuit animam meam de morte, oculos meos à lachrymis, pedes meos à lapsu. Id est: Eripuit me à lachrymis, quasi peccatō fundere debebā. Cadit etiā peccator, sicut Regis amicus

simile.

ab eius amicitia cadit. Quādo aliquis Regis amicus est nullus aut det, vel illum alloqui, omnes illum timent, omnesq; reuerentur:

Aa 5.

at ves.

Psalms. 70.

Gene. 4.

Simile.

Roma. 8.

Simile.

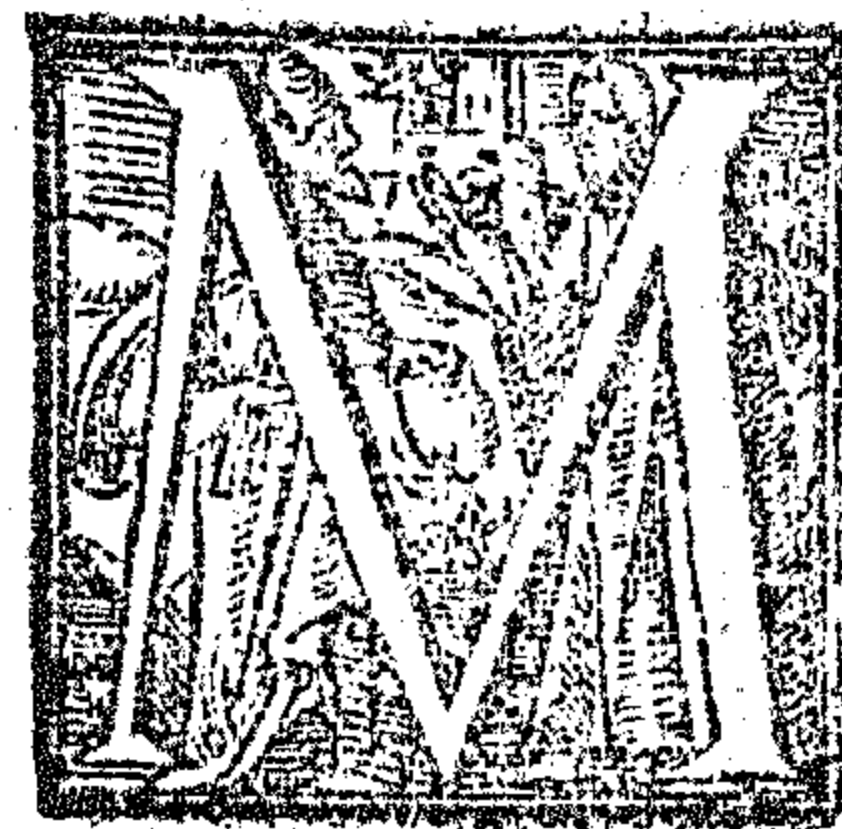
Psalms. 1.

at verò quã primũ à Regis amicitia excidit etiam lapides in eum²⁸ insurgunt tanquam omni præsidio destitutũ. Idẽ homini cõtingit: nam dum in gratia Dei perseuerat honoratur ab Angelis, timetur ab hominibus, sed quoties mortaliter peccat, ab illa gratia, & Dei amicitia cadens statim dæmones, vitiaque in eum irruunt: vt patet in psalmo, dicentes: Deus dereliquit eum, persequimini & comprehendite eum, quia nõ est qui eripiat. Nullus non eum inuadere audeat omnesq; præsumunt ab eo reportare victoriam, paucas eius vires agnoscentes: peccator autem pusillanimitate, & ignauia ab omnibus se vinci patitur. Quod plane in Cain figuratũ cernimus: qui postquam peccauit Deo dixit: Ecce eijcis me hodie, & ero vagus, & profugus in terra. Omnis igitur, qui inuenerit me occidet me. Idest, errabũdus incedam, eius domini ero qui me voluerit recipere. Hanc Caini pusillanimitatẽ, & ignauiam communiter peccatores habent, quibus videtur impossibile esse, quin peccent, impossibile esse concubinam relinquere, ludum, ambitus, & cupiditates. O miseros, & infelices: vobis vtiquẽ hoc prouenit, quia à gratia excidistis. Cadit etiã peccator tanquam mercator, qui à fide excidit propria qui cum bonam fidem apud homines haberet nimium lucrabatur, qua fide amissa parum aut nihil lucratur. O quantam fidẽ habet homo apud Deum, quãque diues est, quando est in gratia, & quot thesauros sibi lucratur & acquirit, quoties bonũ opus facit, etiã ex indifferentibus operibus si ea in Deũ referat meritũ depromit. Quia vt D. Paulus ait: Diligẽtibus Deum omnia cooperãtur in bonum. Postquam miles militari signo se subdidit, non solum dum pugnat stipendium facit, sed etiam, comedens, bibensque. ³⁰ Similiter iustus non solum meretur ieiunans, orans, pœnitens, &c. verum etiam dum comedit, bibit, & dormit, quia omnia in Deum refert. Cæterum cum peccat, quia ab hac bona fide [Deste credito] excidit, gratiam, & gloriam non potest mereri. Et, quod peius est, postquam homo in peccato misere cecidit, non curat surgere Deo manũ ei præbente: quod Regius David insinuauit. Vbi pro eo, quod nos legimus: Non resurgunt impij in iudicio ex Hebræo transferri potest: Non cõsurgent impij in iudicio: & sic est in contextu Græco, & in paraphrasi Chaldaica. Et iudicium hĩc significat, sententiam & consilium, quod iusti eis præbent nomine Dei, vt surgant. Hoc patet ex illo, quod subsequitur.

³¹ tur. Nec peccatores in consilio iustorum, scilicet, consurgent. Et ex Hebræo potest hĩc transferri, In concilio iustorum, & sic est in paraphrasi Chaldaica, & etiam Beatus Hieronymus sic legit. Et in consilio iustorum denotat, quod non prodest peccatoribus consilium, quod quilibet iustorum eis dat. Etiam in consilio iustorum denotat, quod nec etiam vtantur consilio, quod eis iusti dant. O terribilem pertinaciam, O diram cæcitã quod hac via singulari beneficio affecti, & à potenti manu Dei adiuti nolint tãto bono vtĩ. O fratres dilectissimi in Christo Iesu per ineffabilem Dei misericordiam vos obsecro, si forte cecidisse, & solo equatos vos intuemini, miserum statum, & periculũ, in quo versamini cõfiderate, & hac cõgrua opportunitate vtimini, siquidẽ cũ venia vos inuitat Deus. Et quanuis gloriosus Baptista ab hoc lapsu nõ ³² surrexit quãdoquidẽ adhuc ex vtero matris suę sanctificatus, & in gratia cõfirmatus fuit, & ideò mortaliter nunquã peccauit, at verò à peccati originalis lapsu surrexit, sicut omnes filij Adã. Et de omnibus, qui prolapsi sunt Dñs ait: Nullus surrexit maior Ioãne Baptista. Ille potẽtissimus Deus, qui hũc sanctũ virum tãtis virtutibus illustrauit, nobis pro sua clementia auxiliari dignetur, vt illum imitemur; quò sic gratia ditati perfruamur gloria, Quam mihi & vobis donare dignetur Iesus Mariæ filius. Amẽ.

IN FESTO SANCTO rum Apostolorum Petri, & Pauli Concio Prima.

Venit Iesus in partes Casarea Philippi. &c. Matt. 16.

MAGNAM Admirationẽ parit cernere, quantum Deo curæ sit, & quanti æstimat, nè homines inique de eo loquantur. Hoc cum Sanctus Moyses recte cognouisset pro vitibus Deum placare studebat propter irã, & indignationẽ, quam in Hebræos habebat (quia abominabilem idololatriam cõmiserant) illũque

N° 179. I. 4.P^{ro}u. 18.

que inclinare satagebat, ne illos destrueret, hoc ante oculos eius statuēs: Ne quæso dicant Ægyptij, Callide eduxit eos, vt interficeret in montibus, & deleret e terra, quiescat ira tua & esto placabilis super iniquitatē populi tui. Quasi diceret: Parce eis Dñe, nè fortè causentur Ægyptij, & maledictis te laceſſant, & te Deū falsum & deceptorem dicant. Et alibi, cū iterum Deus contra Hebræos indignatione commotus esset (dixerant enim: Constituamus nobis ducem, & reuertamur in Ægyptum) eosque pestilentia consumere decreuisset, simili ratione sanctus vir Deum placare cœpit dicens: Vt audiant Ægyptij, de quorum medio eduxisti populum tuum, & habitatores terræ huius, & dicant: Non poterat introducere populū in terrā, pro qua iurauerat, idcirco occidit eos in solitudine. Quod si Deus tanti facit [*El que diran del,*] Cū alias suus honor, suaq; gloria nullū detrimentū pati possint, nec decreſcere, cur homines non verebuntur, & cautè viuere studebūt, nè fortè aliquā occasionē præbeant, vt eorū honori alij detrahant? Equidem signū valdè manifestum conscientia corruptæ hoc est. Non vos latet dilectissimi in prouerbij scriptum esse: Mors, & vita in manu linguæ. Dicit, in manu linguæ: nam, vt lingua verba vitæ, & ædificationis loquatur debet à diuino amore duci, quo quasi manu illa ducitur. Et quoties verba mortis loquitur à contraria manu, quæ est malitia ducitur. Et alij interpretes ex Hebræo transtulerunt: Mors & vita in manibus linguæ, & sic etiam Venerabilis Beda legit. In quo denotatur, non sufficere ad hoc, vt lingua verba vitæ loquatur, amorem habere, sed insuper ab alijs duabus manibus, scilicet, prudentia, & sapientia duci necessum esse. Nam sine his amor tanquam cæcus erit, nec illo duntaxat lingua, quæ decet loqui sciet. Et lingua illa, quæ à malitia ducitur, si duabus insuper manibus adiuuatur, ira, scilicet, & inuidia, quod malum contra proximum non machinabitur, & loquetur? Nā malitia per se sola non tantū monet, ac si ira inuidiæque sit coniuncta: ergò, si his superuenit occasio, quam præbes, dum minus cautus, incircumspectusque viuis, utique plus illa lingua commouebitur, vt venenum suum super te & super honorem tuum effundat. Quapropter, dilectissimi, vt Deum vestrum imitemini, & qualiter viuatis circumspecte, nemini dantes vllam offensionem. Quod si à me quæritis, quare Deus tanti æstimet, ne de illo homines

9 mines peruerſe loquantur, quandoquidem, etiam si omnes creaturæ illum blasphemare eiusque celsitudinem maledictis impetere nunquam cessarent, nullum detrimentum ei posset prouenire, vt vobis respondeam, mihi prius, vt respondeatis velim. Interrogo vos, quare Deus à bonis laudari vult, quandoquidem, et si æternaliter à cunctis creaturis laudaretur suæ gloriæ siue honoris nihil accreſceret? Et certè mirabile est Regis David studiū, qui ferè in omnibus psalmis, vt laudemus Deum nos inuitat. Nonnunquam enim dicit: Laudate Dominum de cœlis, vbi tã coelestes, quàm terrestres creaturas ad hoc inuitat. Alibi inquit: Lauda Hierusalem Dominum. Alibi: Laudate Dominum omnes gentes. Laudate pueri Dominum &c. Molestum esset recitare loca, quibus, vt Deum laudemus nos inuitat. Et certum est
6 Sanctum Prophetam vana, aut impertinentia verba non loqui. Sed potius, quæcunq; loquebatur diuino spiritu dicta erant. Et mirabilius multò apparet, quod videtur Deus honoris cupidus, aut quod in hoc sua res agatur, siquidem per suum sanctum Prophetam tamen enixè, vt illum laudemus nos iubet. Si magnus ac potens imperator maximam sollicitudinem adhiberet, vt à vilibus, & rusticis pastoribus, à subulcis, & alijs abiectissimis hominibus laudaretur, habens in sua curia viros illustres, urbanos, & ingenuos abundè satis, qui ei honorem deferrent, eumque laudarent, nonnè hunc stultum, amentem, vanumque esse iudicaretis, qui à tam vilibus sicut illis laudari vellet? Quid ergò de te dicemus Deus maiestatis, & gloriæ infinitæ, qui cū tam lucidum laudantium numerum, quales sunt coelestes angelicæ Hierarchiæ in curia tua habeas, in quorum comparatione nos vilitas, & abiectio ipsa sumus, & nihilominus studeas, præcipiasque, vt te laudemus? Vt quid hoc Domine? quo fine? qua ratione hoc facis? O ineffabilem Dei bonitatem, quod in omnibus, quæ præcipit plus nostro, quam suo cōmodo studet. Vnde, si præcipit, vt illum laudemus, hoc certe facit, vt ingentes coronas coram sua celsitudine mereamur. Hoc enim vnū ex exercitijs est, quod plus efficit, vt anima lucretur coram Deo. Quapropter Regius David non contentus erat alias solum modò creaturas ad laudem conditoris inuitare, sed etiam se ipsum excitabat dicens: Lauda anima mea Dominum, laudabo Dominum in vita mea, psallam Deo meo quandiu fuero. Anima mea, inquit, quia ille tantum, & vere di-

simile.

Psalm. 143.

re dicere potest, anima mea, qui à peccato liberam mundatam & que habet, nec eam alienauit propter appetituum suorum executionem. Vnde iniqui, qui per viles, & abiectas mundi res eam vendunt, non verè dicunt: Anima mea Et Dominum dicens, de notat obedientiam, quam Deo obseruabat. Nam quid tibi prodest, Deum, Deum esse, nisi dominationem in te exerceat? Quicumque dæmoni obedit, & si Deum tanquam Deum colat, dæmonem verò tanquam Dominum habet. Non sic sanctus hic vir faciebat, sed potius quadam obedientia, & puritate animam suã excitabat, vt perpetuo Deum glorificaret: igitur, sicut Deus pluris æstimat, vt homines perpetuò illum collaudent, propter eorum commodum, ita nimis offenditur, si de eo male loquatur, & blasphemijs iniurijsque illum afficiant propter damnum, quod eis prouenit tam horrenda peccata committentibus.

Vnde in hodierno sacro euangelio Dominus suos sanctos discipulos interrogat. *Quem dicunt homines esse filium hominis?* Non propterea quod sua aliquid interesset hoc dixit: sed propter utilitatem hominum. Quæ sicut, quod sciebat, vt tu interroges, quod nescis. De quodam Rege memini me audisse, qui bene gubernandi desiderio ardens, mentiri habitum solitus erat, & sic personatus (*disfragado*) inter suos incedebat, quærens ab eis; *Quid de hoc Rege dicitur, qualiter gubernat, quid facit, quid ve faciendum relinquit, & sic emendabat se, & vitia corrigebat.* Nemo enim est, qui pauciores in mundo veritates, quàm Rex, & princeps nouerit. Quemadmodum hæc misera anima carceri corporis inclusa est, & quicquid scit per fenestras sensuum intrat, & hi eam decipiunt vnum pro alio representantes. Sicut qui intra templum nutritus esset, nec solem vnquam vidisset, sed tantum per vitrum coloribus tinctum transeuntem, putaret quidem solem cæruleum, viridem, & rubicundum esse, quia sic per vitrum representatur: similiter cum omnia per vitreas sensuum fenestras in animam intrant, tales ei res esse videntur, quales à tinctis sensibus representantur. Ita profus fit, vt Rex, aut princeps, quæcunque scit, per illos tres, siue quatuor amicos, & familiares, qui à latere sunt intrent, quibus sua negotia communicat, hi ad aurem ei loquuntur, blandiuntur, assentantur, auresque demulcent, exaggerant res, in cœlum vsque attollunt, aut sit libet eis, ita extenuant, & annihilant, vt varijs coloribus rem apparere faciant,

Simile.

Simile.

faciant, & hoc quia magis sua interest propter suas cupiditates, & ambitus, ex quo incommoda magna iniustitiæ quam plures, ingentesque tyrannides in regno resultant. Vnde Rex ille prudenter agebat rei veritatem propter commodum Reipublicæ illa via inquirens. Qui hanc Regem in hoc imitari nolunt, saltem verum magistrum Iesum Christum imitentur, interrogantes non adultores, sed viros Apostolicos, & studiosos. *Quem dicunt homines &c.* Quid de me vulgo circumfertur? Quid in mea gubernatione desideratur? Quod vitium ostenditur? Et hoc interroget duntaxat zelo proficiendi, & corrigendi defectus. In psalmo vbi nos legimus: Cogitauerunt, & locuti sunt nequitiam, alij transtulerunt ex Hebræo, Locuti sunt in nequitia, & sic est in contextu Græco. In quo denotatur, quod ex eo, quod aliquis in nequitia multo tempore iacet, loquitur nequitiam. Ideo huiusmodi interrogationes non sunt faciendæ hominibus iniquis.

Et est res notatu consideratoque dignissima, quod ad hoc, vt summus mundi magister Christus testimonium & fidei confessionem exigeret ab illis, à quibus per vniuersum mundum fides propaganda erat, à Hierusalem & à finibus eius illos eduxit tulitque secum in partes Cæsareæ Philippi inter Gentes idololatrias. Quid oportebat (diceret quis) Dñm segregare illos à loco, vbi notus erat, & in terra Gentiliū illā questionē proponere? Dico illū hoc fecisse vt nos doceret, quod fidem confiteri, vbi omnes credunt nihil mirum. Tunc fides nostra omni laude digna esset, quādo inter infideles eam profiteremur. Quid enim mirum fidem confiteri inter fideles, & passim operibus negare illam? Christianos ab auis quadragesis vos prædicare, longo sanguine censerri, & simul concubinarios esse, adulteros, fures, & alieni sanguinis sagillatores? Sicut, D. Paulus dicebat: Confitentur se nosse Deum factis autem negant. O miseros nos, qui fide sola contenti vivimus. Sæpe contingit, vt quis literas regias prætori notificet, & certò credit Regis chirographum esse, & tanquam tale reueretur: at verò quantum ad executionem decreti ait: Nō habet locum. Sic nos facimus, ad quos mittit Deus literas manu propria, & suæ infinitæ autoritatis sigillo subscriptas, sacrum, scilicet, Euangelium, nos autem credimus Dei Euangelium, & quæ in eo continentur infallibilem veritatem esse: at vero quantum ad executionem eorum, quæ in eo præcipiuntur dicimus

Psal. 79.

+

Tit. 1.

Simile.

dicimus: Non est oportunitas. Scitote fratres, quod Christiani nos esse, sicut oportet credere ad salutem est castos esse, humiles, charitativos, mansuetos & omni virtute ornatos. Ideo per viscera Iesu Christi crucifixi vos obsecro, ut sic fidem profiteamini, & sciatis, quod profitentes eam absque villo vestri detrimento non multum facitis, sed in super promptos, & paratos vos esse debere, ad reddendum testimonium inter infideles, si forte se offerret occasio; quia ut doceret hoc Christus Redemptor noster, eduxit suum sacrum discipulorum collegium, à loco ubi notus erat, & ubi mirabilia eius homines viderant, & in terram infidelium duxit, ut ibi sacratissimam illam confessionem faceret.

Et interrogabat discipulos suos dicens. *Quem dicunt homines esse filium hominis?* Si modo ego interrogarem: Quid sentiunt homines de Deo, & in qua reputatione apud illos est, equidem respondere possetis, & merito, quod re vera minus de Deo sentire videntur, & eum minoris æstimationis apud illos esse, quam quæ libet hominem etiam mundi abiectionis, siquidem coram diuino eius conspectu ea facere non formidant, quæ coram vilissimo homine facere non auderent. Dicitis miser turpitudines, & abominationes, quas coram illo tam magno Deo committis, quem magis præsentem habes, magisque intimus tibi est, quam tu tibi met, coram hominulo, quantumuis vilissimo auderes committere? Crediderim certe, quod non: ergo minoris æstimationis ipse Deus apud te est, quam ille homo vilis. O cælum ô terra, ô creaturæ insensibiles, vestræ naturæ limites nunc transcendite, & tantam peruersitatem mortalium nobiscum sentite. Nec solùm miser minoris Deum æstimas, quam homines, verum quantum in te est sub pedibus illum conculcatum habes, ô Christe Angelorum, & beatarum mentium gloria, quod te (de quo Sanctus Apostolus ait: Cum sit splendor patris sedet ad dexteram maiestatis in excelsis) homines sub pedibus conculcatum trahant, sicut idem Sanctus Apostolus alibi affirmat, ubi ponderat maiora supplicia mereri, qui in lege gratiæ peccat, quam qui in lege scripta peccabat, his verbis: Irritam quis faciens legem Moy si sine vlla intermissione duobus, vel tribus testibus moritur, quantum magis putatis deteriora mereri supplicia: qui filium Dei conculcauerit, & sanguinem testamenti pollutum duxerit? Ecce vo-
bis

Hebr. i.

Hebr. 10.

17 bis ô miseri homines, quanti Deum vestrum æstimatis, quando quidem sub pedibus conculcatum habetis. Nunc ergo dilectissimi confundimini vos obsecro, & verecundamini nimis, sic tantam maiestatem tam vili modo tractare, quam omnes cælestes potestates collaudant & reuerentur, & omni cura inuigilate tam terribilis abominationis poenitentiam agere.

At illi dixerunt: Alij Ioannem Baptistam, alij Heliam, &c. Admirabilis quidem sanctitas Beati Ioannis Baptistæ fuit; siquidem antequam Christus Redemptor noster mundo se manifestaret, illum Christum esse homines putabāt. Et postquam Christus verus Deus, & homo miris operibus, & signis mundo se manifestauerat Ioannem Christum esse existimabant. Vnde Herodes dixit: Quem ego decollavi Ioannem hic surrexit à mortuis. Fuit
18 tanti ponderis hic Regis error, ut in toto suo regno, & extra illud opinio esset summum mundi Dominum Christum Ioannem esse. Ecce quam efficacia tam dicta, quam facta Regum, & principum sunt, ad seminandos errores, & vitia introducenda, & adducendum post se millia millium animarum in infernum. Si enim sunt mendaces, voraces, lufores, turpes, tyranni, omnes illos sequuntur, quia illud vitium esse non putant, aut si putant, vitium regum, & principe dignum æstimant. O vtinam verbi diuini præcones, & prælati, quos Deus Ecclesiæ suæ rectores, & principes posuit in suis verbis, & operibus tantam efficaciam ostenderent, ad ducendum animas in cælum, quantam vim, & energiã isti habent ad ducendum post se eas in infernum. O quam merito per Isaiam peculiariter de eis conqueritur Dominus, dicens:
19 Væ qui confurgitis mane ad ebrietatem sectandam, & potandum
vsque ad vespem, ut vino æstuetis: cithara, & lyra in conuiujs
vestris, & opus Domini non respicitis, nec opera manuum eius
consideratis. Propterea dilatauit infernus animam suam, & aperuit os suum absque villo termino, & descendēt fortes eius & populus eius, & sublimes gloriosusque eius ad eum. O quam tremenda verba hæc. Et quod nã est saxum quod hæc audiens timore non frangatur? Attendite viri illustres, & ingenui num Deus ad vnguem exacteque vitam, vitiaque vestra in capita redacta habeat, qui tam lautè tamque persueraster vestris voluptatibus operam datis. Quibus vanitatibus dediti, nec opus supernæ redemptionis consideratis, nec alia multa opera ad diuinam misericordiam,

Marc. 6.

Isa. 5.

Tom. j.

B b

ricordiam,

ricordiam, & iustitiam spectantia, quæ Deus in hoc mundo operatus est, quorum memoria efficax est ad separandum homines ab omni malo, & in bonum trahendum contemplamini. Et hoc malo exemplo efficitis, ut infernus impleatur his, qui vos imitantur.

Vos autem quem me esse dicitis? Nuncquid Domine interrogando: Quem dicunt homines esse filium hominis? in hac quaestione discipuli tui non comprehenduntur? Nuncquid, & ipsi homines non sunt? Aduertite, quod hoc nomen, homo, aliquando vilitatem denotat, & miseriam. Et ita quando quis grande malum committit vulgo dici solet: Tandem est homo. Mulum supellectilibus culioque principis onustum, videlicet, sartaginibus, lebetibus, fuscinis, caldarijs verubusque stragulo mulio cooperit, & ita supellectilium fuligo, nigredoque operitur: sic vulgo dicere, [*Al fin es hombre,*] est quasi stragulum desuper sternere, quo omnis miseria humana velatur. In hoc sensu Diuus Paulus ait: Cum enim sit inter vos zelus & contentio, nonne carnales estis, & secundum hominem ambulatis? nonne homines estis? Nonnunquam vero homo, significat excellentiam. Vnde quando quis heroica facinora patratu est dici solet: [*Hi zelo como hombre.*] In hoc sensu accipit Ecclesiastes, cum inquit: Deum time, & mandata eius serua, hoc est omnis homo, id est, perfectus homo. Ecce quomodo etsi tam bonis, quam malis hoc nomen quadrat, malis vituperium, & ignominia est, bonis autem gloria & excellentia. Et ita hic Dominus discrimen ponit inter homines & discipulos suos, denotans illos non esse homines, sicut ceteros.

Vos autem, quem me esse dicitis? Quasi diceret: Vos, quos è mundo eduxi, quos tam singularibus donis affeci, quid de me sentitis? Ab illis, quos maioribus beneficijs Deus donauit, plus perit. O patres sacerdotes attendite, quod peculiari à Deo beneficio affecti estis, & ideo vult Deus, ut in vobis illustrior fidei confessio sit amore, & bonis operibus ornata, quam in alijs plebeijs hominibus. Sanctus Dionysius significare volens, qua bonitate & perfectione religiosi clarere debent, quadam exaggeratione & sacerdotum exemplo ait: Tam boni ferè religiosi esse tenentur, ac sacerdotes. Cum ergo illius ætatis religiosi magis recollecti, & penitentes essent, quam huius nostri temporis, heu dolor, & illi sacerdotes debent imitari, ut essent perfecti, quales sacerdotes illius ætatis esse debebant? O quam magna nimis confusio est hæc consideratu, quando

simile.

1. Cor. 3.

Eccle. 17.

Dionysius
lib. de cal.

Hier. c. 9.

facer-

23 sacerdotibus nunc videtur non debere tantam perfectionem, & sanctitatem observare, sicut religiosi, quin imò ita aliqui viuunt, ut mala exempla eorum pallium sint, quo alij peccatores operiuntur, & se excusant. Per Hieremiã de Iudæa conquerebatur Dominus, quod suis iniquitatibus Samaritæ occasionem dederat, ne tam abominabiles ei idololatriæ viderentur, in quibus iacebat, sicut re ipsa erant, dicens: Iustificauit animam suam aduersatix Israel, comparatione præuaricatricis Iuda. Hoc re vera inter Ecclesiasticos & seculares hodie contingit: quod videntes seculares aliquorum Ecclesiasticorum abominationes, & dissolutiones solent hoc clypeo se protegere, excusantes peccata sua. Ex quo satis apparent dâna, quæ hi Reipublicæ inferunt. Hoc tanquam grauissimo flagello orbi Dominus comminatur per Isaiam 24 his verbis: Ecce Dominus dissipabit terram, id est, dissipari permittet. Et qualiter id fiet? Et erit, ait, sicut populus, sic sacerdos. Pœna grauissima Reipublicæ est propter peccata præterita, quod ad tantam confusionem & ignominiam ipsa Respublica perueniat, ut tam iniqui, tam profani & dissoluti Ecclesiastici, ac seculares sint. Liberet nos Deus pro sua infinita clementia, ne in tantum malum incidamus. Et vos fratres mei seculares attendite, quia siquidem fidem Christianam profitemini, maiori proinde obligatione adstricti estis aliam distinctam cognitionem de Deo habere, & vitæ puritate, morumque integritate illum confiteri, quam reliquæ mundi gentes: nam & peccata vestra maiori supplicio digna erunt, quam eorum. Vnde per Hieremiam dicit Dñs: Peccatum Iuda scriptum est stylo ferreo in vngue adamantino. In quibus verbis significatur, quod peccata populi à Deo pluribus beneficijs affecti, quales tunc erant Iudæi, & nunc sunt Christiani, remissu difficiliora sunt. Sunt peccata ita dura, quæ si semel intrant, & adherent, vix aut nunquam exeunt: & quoniã super tantam ingratitude cadunt, iusto Dei iudicio fit, ut ita cordibus imprimantur, ut difficulter ab eis diuelli, & radi possint.

Vos autem, quem me esse dicitis? Respondens Simon Petrus dixit: Tu es Christus filius Dei viui. Quasi diceret: Extra hanc congregationem, extra Ecclesiam hanc Domine, variæ opiniones de te vulgo circumferuntur, & omnes falsæ, omnesque erroneæ sunt. Verum quod hic fide tenetur, quod omnes vno ore profitemur est: Te Christum filium Dei naturale esse. Extra Ecclesiam verò oēs Mauri &

B b 2 hæretici,

hæretici, & Iudæi quâ plures errores, & falsitates de Christo Do-
 mino credunt. Et in Ecclesia sancta & Catholica solum est vera,
 pura & infallibilis fidei confessio, vbi Iesum Christum verum Dei
 filium omnes confitemur esse, & penes ipsam Ecclesiam omnium
 mirabilium mysteriorum, quæ operatus est, fides residet, & eo-
 rum quæ docuit. Respondens autem Iesus dixit ei: Beatus es Simon Bario-
 na, quia caro & sanguis non reuelavit tibi, sed Pater meus, qui est in caelis.
 Quasi diceret: Hoc non inuenisti in Credo Phariseorum, qui me
 blasphemant, nec aliqua alia persona humana id tibi reuelavit,
 sed Pater meus. Et ego dico tibi, quia tu es Petrus, & super hanc petram
 edificabo Ecclesiam meam. O benedictus & glorificatus sit talis
 Deus. Aduertite dilectissimi, quam grato Deo seruiamus, qui
 propterea quod ei dicitis, quod in se est, ut sitis, quod antea non
 eratis, vobis concedit. Nam dicite, quam gratiam quis illi habe-
 ret, qui ei diceret: Domine oculos habes, nares habes, os habes,
 manus habes. Quid mea, dicit ille, etiam vel te tacente hæc ha-
 beo. O ineffabilem Dei bonitatem, qui propterea quod laudan-
 tes illum dicimus: O Domine infinitam potentiam habes, infini-
 tam bonitatem habes, pulchritudinem infinitam, gloriam per-
 ennem, hoc nimis gratum habet, & efficit, ut simus quod non
 eramus: nam ad augens nobis gratiam efficit, ut iustiores simus,
 quam antea eramus. Sed notandum vobis est, quod, ut laudes hæc
 valde meritorie sint, & diuinæ celsitudini acceptæ, debent esse
 quidam excellentes actus amoris. Nam de quolibet attributo, seu
 excellentia, quam in Deo laudantes ponimus, debemus magis
 lætari, quod Deus illam possideat, quam si nos eam haberemus.
 Vnde, dilectissime, cum lingua profiteris, dicens: O Deus meus
 infinitus es, omnipotens es, sapiens es, &c. debes complacere, &
 tecum lætari, quod Deus hæc sit magis, quam si per impossibile
 tu eadem esses. Quod si huc non pertingis saltem hanc habere
 complacentiam, & gaudium opta. Et ita vbi nos legimus: Exal-
 tabo mane misericordiam tuam. Alij transtulerunt: Exultabo
 mane misericordiam tuam: & sic est in contextu Græco. Et etiã
 Beatus Hieronymus sic legit. Et etiã ex Hebræo potest trans-
 ferri sic: Laudabo mane misericordiam tuam. In quo denotatur
 gaudium, quo afficitur plena amoris laudandi Deum, & quod
 laudes Dei gaudia spiritus, & cordis sunt. Et ita crediderim,
 quod cum Diuus Petrus hanc confessionem faciebat, dicens: Tu

simile.

psal. 58.

29 es Christus filius Dei viui, maiori gaudio afficiebatur, quod Chri-
 stus hoc esset, quam ipsemet is esset. Sed o miseros nos, quam
 longè nostræ laudes dissimiles his sunt.

Et ego dico tibi, quia tu es Petrus, & super hanc petram edificabo Ecclesiam
 meam. Quando Basilica edificatur, artifices fodere solent quous-
 que petram viuam offendunt, & desuper illam fundamentalem
 petram, quam primam dicimus iaciunt. Petra viua, Christus ve-
 rus Deus, & homo est. Vnde Sanctus Apostolus ait: Fundamen-
 tum aliud nemo potest ponere præter id, quod positum est, quod
 est Christus Iesus. Et super fundamentum hoc, & petram viuam
 ponitur in Ecclesiæ edificio prima petra fundamentalis, quæ est
 Sanctus Petrus: ut egregie adnotant sancti Doctores, de quo mul-
 ta scripserunt. Et super hanc petram, posuit Dominus alios Apo-
 30 stolos tanquam petras fundamentales huius sacri ædificij; sed
 primum omnium fundamentorum est Diuus Petrus, & caput.
 Quia quauis Dominus immediatè totius vniuersi prælatos sin-
 gulos suos sanctos Apostolos constituit: at verò Diuum Petrum
 omnium prælatum posuit, & voluit, ut hæc vniuersalis pote-
 stas in solis Petri successoribus maneret, non autem in successo-
 ribus aliorum Apostolorum. Tunc adimpletum est quod qua-
 dam sancta femina præcinit, dicens: Domini enim sunt cardi-
 nes terræ, & posuit super eos orbem. Hi sunt sancti Apostoli, su-
 per quorum humeros totum mundum, omniumque curam Do-
 minus imposuit. Quæ petra tam afflictæ, & lassatæ fuerunt? Quæ
 curam & solitudinem adhibuerunt, quot labores perpessi sunt,
 ut omnes salui fierent? Quæ charitate nos dilexerunt, sicut Diuus
 31 Paulus nomine omnium significat, dicens: Non angustiamini
 in nobis; angustiamini autem in visceribus vestris, id est, vnus-
 quisque nostrum vos omnes amplissimo charitatis sinu comple-
 ctitur, cum tamen vos amoris huius vicem nobis rependere noli-
 tis. Hunc etiam feruidum amorem ad Philippen. scribens signifi-
 cavit, dicens: Coarctor autem est duobus, desiderium habens dis-
 solui; & esse cum Christo, multo magis melius, permanere autem
 in carne necessarium propter vos, quid eligam, ignoro. Id est, cer-
 tamen intra me ipsum ingenio, quod meum cor constringit, affli-
 gitque, cum corpus meum famelicum cerno flagellatum, multis
 laboribus oppressum, & animam meam sitibundam aspicio dis-
 soluedi, & cum Christo dilecto suo esse desiderio affectam. Tum

simile.

1. Cor. 3.

Basil. de
pœnit.

Ambros.
in Luca.

c. 9.

Paulin. in
episto. ad
Seuerum.

Dionys. in
epistol. ad
Timoth.

Cyprianus
episto. ad
Quintum.

Theoph.
Luc. 22.

Epiphani-
in lib. ana-
coratus.

Tertul. li-
bro de
pres.

D. Chryso-
homil. 55.

in Matth.
Cyril. lib.
2. in Ioan.
c. 12.

Hier. Isai. verò amor vestri me detinet, & spes vtilitatis, quæ ex vita, & ³²
2. Cor. 16. conuersatione mea prouenire potest. His duobus coarctor, quid
in epi- eligam, ignoro; duplici spe pendeo, neutram eligo; quia, quan-
Stol. ad uis merendi occasionem hic habeam, vellem nihilominus me-
Marcel. liorifroi, in illis, scilicet, brachijs dilectissimi Redemptoris mei
in Mast. me cernere. Tandem propter amorem hunc carceribus inclu-
16. Hilar. si fuerunt, & denique gloriosum sanguinem fuderunt. Eo-
Matth. dem enim die hi duo sanctæ Ecclesiæ principes è carcere edu-
16. Am- cti sunt, præcone clamante: Hæc est iustitia, quæ Imperatoris
br. ser- iussu exercet in his duobus hominibus alienæ sectæ innouatori-
mo. 27. bus, & Deorum cultū prohibentibus, &c. O quis cernere dignus
de fide. Pe- esset has geminas sanctæ Ecclesiæ columnas, binas sanctuarij ia-
tri. nuas, duò mundi lumina, veros Dei Apostolos ferreis cathenis
1. Reg. 2. circumdatos, & militari comitatu obsessos, quibus verbis, quibus ³³
2. Cor. 6. lachrymis, qua cordis teneritudine ab inuicem diuisi sunt. Nam,
Philip. 1. quia Diuus Petrus piscator erat, ignobilium supplicio nempe
 crucis erat puniendus. At verò D. Paulus, vt nobilis capite trūcan-
 dus. Vnde in diuersis locis passi sunt. Quæ lingua explicare pos-
 set, illos dulces amplexus, interiorēque animi dolorem, quo
 vltimum vale sibi dixerūt. Diuus Paulus benedictionē poscens
 à Sancto Petro Pontifice summo, dicebat: O Ecclesiæ Sanctæ
 princeps, ac Domini mei Iesu Christi præcipue vicarie, impen-
 de mihi obsecro tuam benedictionem, & vale, ô pastor egregie.
 Contra Diuus Petrus respondit. O Doctor Gentium, vas ele-
 ctionis Dei mei, tuba cæli, & prædicationis sancti Euāgelij dux,
 Dominus tecum sit in hac vltima hora. Gaude interim, & læta-
 re, quia parum hæc nostra absentia durabit, citò in illa perenni ³⁴
 gloria nos videbimus, conglorificabimur, & simul semper eri-
 mus. Hunc gloriosum discessum Sanctus Dionysius, qui præ-
 sens fuit, refert ad Timotheum scribens. Et cum separarentur,
 Sanctum Petrum eius discipuli secuti sunt, & similiter Di-
 uum Paulum eius discipuli comitati sunt: cordibus tamen non
 sunt diuisi. Cum autem Sanctus Petrus ad locum martyrij per-
 uenisset, videns sanctam crucem genu flexo procidit, ministrif-
 que ait: Obsecro fratres ne me crucifigatis eo modo, quo magi-
 strum meum amantissimum Iudæi crucifixerunt, quia non sum
 dignus sic esse. Inclinate crucem, & sic caput versus terram me
 crucifigite, vt melius cælum intendere possim: & ita illum cru-
 cifixe-

³⁵ cifixerunt. O gloriosissime Princeps, quam luculentum sugge-
 stum, quam speciosam cathedram habes, ô concionatorum ca-
 put. Hinc Sanctus Apostolus proclamabat, dicens: Filioli mei
 dilectissimi mihi, diligite inuicem, supportate inuicem: in cæle-
 sti doctrina, quam vobis prædicauimus perseuerate. Citò enim
 labores hi finem accipient, & in æternum cum vestro cælesti
 magistro Iesu Christo conglorificabimini. Hæc dicens, san-
 ctissimam illam animam Deo reddidit. O quis ex alia parte San-
 ctum Paulum cerneret, qua maxima deuotione potuit genu fle-
 etere, qui horam tam desideratam appropinquare cognoscens,
 dat collum sanctissimum gladio, & simul cor & viscera iungens
 Christo suo obtulit. Abscisso venerabili capite sapientia pleno,
 semel profiliens dixit: *IESVS*: & protinus fons inde emana-
³⁶ uit. Secundò profiliit, dicens: *IESVS*: & fons iterum ibi eru-
 pit. Tertiò profiliit, dicens: *IESVS*: & fons inde emanauit. In
 nomine sanctissimæ Trinitatis. O animæ fideles quanti Deo ve-
 stro stetitis, qui non contentus est dare animam suam redem-
 ptionem pro vobis, sed etiam ad vestrum exemplum sanctos
 Apostolos, aliosque sanctos quamplurimos inori permisit. Pla-
 ceat suæ diuinæ celsitudini vobis spiritum impertiri, vt eos imi-
 temini, contradictiones, quæ in vitæ huius curricula se se offe-
 runt æquo animo tolerantes, & alijs pijs operibus intendentes,
 quibus mereamini gratiam copiosam, & tandem gloriam adi-
 piscamini: ad quam nos perducatur Iesus Mariæ filius, Amen.

In eodem Festo Sanctorum Apostolorum Petri & Pauli Concio Secunda.

Venit Iesus in partes Casarea Philippi. Matth. 16.

NANC eandem historiam Diuus Marcus refe- *Marc. 8.*
 rens, ait: In via interrogabat discipulos suos, di-
 cens: *Quem me dicunt esse homines? Christi filij*
 Dei totius sanctitatis exempli, hic mos erat,
 quod iter faciens verbis ædificationis plenis suos
 exhortabatur. Non sic hodie Christiani faciunt, sed vt pri-

2
 mum faciendi iter se offert occasio, fundere preces omittunt,
 nec rem sacram audire curant, nec in via verbum saltem Chri-
 stiana religione dignum loquuntur, quibus videtur siquidem
 iter faciunt ad nihil boni se obligatos esse, ac si iter facere, illos ab
 omni Christianæ religionis opere immunes redderet. O terribi-
 lem cæcitatem, quod in itineribus, ubi plura inconuenientia so-
 lent offerri, & infortunia maxima, Dei obliuiscamini? Imò tunc
 plus Dei reminisci debebatis, & cum maiori efficacia eius diui-
 næ misericordiæ vos commendare. In Actibus dicitur de Eunu-
 cho Regiæ Candacis, qui venerat adorare in Hierusalem, & re-
 uertebatur super currum suum, legensque Isaiam Prophetam.
 Ecce hic, licet Gentilis esset, exercebatur in via lectioni sacræ va-
 cans, ex quo illum Deus illuminauit, & in fidei cognitionem ad-
 duxit. Tu verò cum sis Christianus, mille commenta, mille fa-
 bulas, & turpiloquia in via misces? Sanctus Lucas eandem histo-
 riam referens, ait Dominum quæsiuisse: Quem me dicunt esse
 turbæ? Vbi Diuus Chrysostomus adnotat, cur non interroga-
 uit Dominus: Quem me dicunt esse Pharisei? Ratio est, quia ma-
 nifesta erat malitia, & odium, quo illi Dominum prosequaban-
 tur, & non est ratio habenda de his, quæ ab hominibus dolo, &
 passione affectis dicuntur. Vnde Diuus Paulus dicebat: Mihi au-
 tem pro minimo est, ut à vobis iudicer, aut ab humano die. Et
 alibi: An quæro hominibus placere? Si adhuc hominibus place-
 rem, Christi seruus non essem. Hominibus, id est, peccatoribus,
 & iniquis: nam huiusmodi homines, nisi sibi similibus non gau-
 dent, illosque tantum collaudant. Vnde Seneca ait: Tam triste
 sit tibi laudari à turpibus, quam si ob turpia lauderis. Et ita Dio-
 genes Laertius de Philosopho Antisthene refert, qui cum ab ho-
 minibus infimæ notæ se cerneret laudari, exclamare coepit: O
 me miserum, metuo, ne in crimen aliquod inciderim. Et cum alius
 ei diceret: Quare cruciaris, nonne vides, ut te isti collaudant? Phi-
 losophus respondit: Quid mali feci? Vtique huic Philosopho vi-
 debatur, quod mali non nisi sibi similes laudare sciunt. Ideoque
 Dominus interrogat: Quem dicunt turbæ me esse? quasi dice-
 ret: Gens sincera plebis, sine dolo, sine malitia, & sine inuidia,
 quem me esse dicit?

3
 4
 At illi dixerunt: Alii Ioannem Baptistam. Hæc asserentes, magna
 iniuria Christi mandati Saluatorem afficiebant. Nam quauis
 hi viri

5
 hi viri sanctissimi extitissent, nihilominus comparantes eis Chri-
 stum, infinitum honorem ab eo auferabant. Et magna calamitas
 nostra esset, si Sanctum Ioannem Baptistam, Heliam, aut Hiere-
 miam in Deum haberemus. Nam præter errorem, scilicet, Deum
 existimare illum, qui non erat, Helias tamē biliosus erat, & ignis
 de cælo, ut descenderet faciebat (quanuis merito.) Quid flegmati-
 ci facerent, si Deum tam cholericum haberent? Hieremias me-
 lancholicus erat, semper lachrymis dissoluebatur; quid lætis, &
 iucundis esset, si Deum tam melancholicum haberent? Sanctus
 Ioannes homo syluestris montanusque erat, poenitens, non mā-
 ducans, neque bibens; quid vrbis amatores, societatis & collo-
 quij facerent? Bonum profectò nobis esset, si tales dii nobis es-
 sent. [Buenos son para Santos, pero no para dioses.] Ratio ob quam ocu-
 lus non habet colorem (inquit Aristoteles) est, quia, si aliquo co-
 lore infectus esset, omnia eiusdem coloris sibi apparerēt: & quia
 discernere debet inter colores idem colorem nō habet. Deus nec
 est biliosus, nec melancholicus, nec sanguineus, nec flegmaticus,
 nec alijs huiusmodi peregrinis passionibus subiacet. Est infinita
 bonitas, quæ omnes apprehendit, nobilissimus, qui omnes reci-
 pit, tam biliosum, quam flegmaticum. Vnde Sanctus David ait:
 Ecce alienigenæ, & Tyrus, & populus Æthiopum, hi fuerunt il-
 lic. Omnes Dei domus, & viscera eius capiunt, dummodo ve-
 lint homines peccata relinquere, & diuina misericordia uti.

6
 7
 Dicit illis Iesus: Vos autem, quem me esse dicitis? Quia licet inter ho-
 mines opinionum, iudiciorumque diuersitas sit, nō sic inter vos
 debet esse, sed omnes vnā sententiam tenere, idemque iudi-
 cium sequi debetis. Vnum inter ea, quæ Reipublicæ Christianæ
 maximum nocumentum afferunt, est disparitas iudiciorum in-
 ter concionatores, confessores Theologos, & Iurisperitos, quan-
 do ignari sapientibus opponuntur. Contingit aliquem confiteri
 & confessarius negat absolutionē, quia verè si absolueret, pecca-
 ret ob indispositionem illius. Statimque confurgit, & ad alium
 confessarium se confert, qui eum absoluit. Talis quidē confessa-
 rius illum perdit, ei que nocet. Petit quis consilium à Iurisperito,
 Iurisperitus ille subscribit: nequaquam id fieri posse, quod po-
 stulat, quia iniustum petit, nec tali contractu ei uti licere. Mox
 ille alium, & alium adit, quousque imperitum reperit, qui iu-
 re id fieri posse, subscribat: cui maiorem fidem præstat, quia

1. Cor. 1.

secundum proprium beneplacitum decernit, & subscribit nec tamen quid loquatur, penitus intelligit. Vnde merito Diuus Paulus affectu quodam efficacissimo dicebat: Obsecro vos fratres per nomen Domini nostri Iesu Christi, ut id ipsum dicatis omnes, & non sint in vobis schismata: sitis autem perfecti in eodem sensu, & in eadem scientia. Profecto ingens miseria est non esse peccatorem, qui quantumuis indispositus ad confessionem accedat, si minus hic, alibi saltem non inueniat poenitentiarium, qui eum absoluat, & quantumuis illicitum commercium gerat, non reddat securum, & iure id fieri posse non affirmet. Ne ita fiat patres, & domini mei per infinitam Dei misericordiam, obsecro, sed omnes ligare, qui ligandi sunt, omnesque soluere quos oportet parati simus, propter vtilitatem tot hominum perditorum, qui in mundo sunt.

Vos autem, quem me esse dicitis? Dicitis fratres, si forte Dominus hoc vos interrogaret diceretque: Vos autem quem me esse dicitis? quid de me sentitis? quid, obsecro, de illo sentire potestis, qui nec in oratione, nec in sacratissima comunione illum tractatis? Deus est fons infinitae suauitatis, & dulcedinis, soletque animae communicari duabus vijs, seu canalibus, oratione scilicet, & diuinorum sacramentorum vsu. Quam ergo de Deo cognitionem habebitis qui nec per dimidia horae saltem spatium cum eo agitis orationi, aut contemplationi vacando, nec diuina sacramenta gratia, & sanctificatione plena frequentatis? Accedite dilectissimi, accedite, properate ad hos canales, per quos hic diuinus fons se communicat, & quid in vobis sentietis experiemini. Id profecto, quod Regius David sentiebat, cum dicebat: Defecit in salutare tuum anima mea: vbi alia translatio habet: deficit in salutare tuum anima mea, de praesenti, & sic est in contextu Graeco: & etiam B. Ambrosius sic legit. In quo denotatur quod anima, quae assidue contemplationi vacat, semper expauiet opera diuina videns. Vnde non debemus contenti esse orationi, & contemplationi vacasse, sed etiam actualiter huic sancto exercitio, ut plurimum vacare. Hoc enim denotatur in illo, deficit in salutare tuum anima mea. Ad hoc etiam idem sanctus David nos inuitat alibi dicens: delectare in Domino, & dabit tibi petitiones cordis tui. Si cibo, & potu delectaris bruto similis effectus manes: si ludo, musica & alijs corporalibus exercitijs. Cuncta

Psal. 118.

Psal. 36.

11 Ita oscitando finiuntur: mox enim satiant, fastidium generant, & ad nauseam prouocant. Stude in Deo delectari, cum eo agendo: hoc enim est quod desiderio & petitioni cordis tui satisfacit. Quod enim maximopere desiderat est, gaudium gustumque verum habere, cum quo quiete vita transigitur. Diuus Augustinus ait: Angeli Deo fruente beati sunt, quo & nos frui desideramus: & quantum in hac vita iam fruimur, vel per speculum, vel in aenigmate, tanto nostram peregrinationem, & tolerabilius sustinemus, & ardentius frui cupimus.

D. Aug.
li. 1. de do
ctri. Chri.
c. 30.

In his etiam verbis: *Vos autem, quem me esse dicitis*, Nos docet diuinus magister, quod quanto potiora beneficia tam spiritualia, quam temporalia a Deo recepimus, tanto maiori obligatione tenemur excellentiorem, & magis amicabilem confessionem suae magnitudinis, & maiestatis infinitae facere. O quanta super hoc legendi occasio se offert, siquidem, ut plurimum maiores magis Dei oblitos cernimus. Sanctus Hieremias dicebat: Ibo ad optimates, & loquar eis ipsi enim cognouerunt viam Domini, & iudicium Dei sui. Et ecce magis hi confregerunt iugum, ruperunt vincula. Quod si calamitas haec ibi finem acciperet, non admodum dolendum esset: sed heu dolor, quia ad vsque nostra misera tempora peruenit. Nam dicitis obsecro, vbi magis dissolutiones, vbi audaciae in Deum committuntur, quam in domibus regum, & seculi magnatum? Ibi contra Iesu Christi Euangelium coniuratur: ibi foedera fiunt: ibi diuinae illius legis iura franguntur, & diuinorum ipsius praecceptorum vincula rumpuntur: & ibi minus de Deo sentitur, quam 13 apud Arabes & Turcas. O ingrati, sic beneficijs, quae a diuina, & liberalissima Dei manu accepistis retribuistis? Verecundamini fratres, & confundimini pro tanto malo antequam ira Dei vos rapiat, & aeterni tormentis soluatis. *Vos autem quem me esse dicitis?* Ad vos o discipuli, qui mecum agitis, & conuersamini, me verto. Quid de me sentitis? Ah domine, quid respondebunt? Da eis domine, quid respondeant, & tunc scopum attingent. Attendite dilectissimi benignitatem Dei nostri: ipse enim interrogabat eos, & etiam quid deberent respondere intus suggererat. Vnde interrogans mittit ex caelo fulgur & Diuum Petrum diuino splendore diuinoque amore imbuat. Sanctus propheta Ezechiel nubem flammigeram vidit, & ibi

Hier. 5.

Eze. 1.

sancta

sancta illa quatuor animalia. Nubes illa sacratissimam Redemptoris nostri humanitatem figurabat imbuta, vnitæque diuinitatis igne, quæ venit, vt mundum combureret. O si per affectionem intra nubem hanc nos ingereremus, & sub vmbra illius requiesceremus, quos diuinos splendores, quas luces & ardores in nostris spiritibus reciperemus?

Cum ergo D. Petrus singulari amore huic nubi iunctus esset, eius meritis fuit illuminatus, & amore accensus, respondit: *Tu es Christus filius Dei viui. Respondens autem Iesus dixi ei: Beatus es Simon Bariona.* O supernam Redemptoris mei bonitatem, te Domine cælestes Angelorum cœtus, & iusti terræ benedicant; qui non contentus es tuis sacris confessoribus gloriam reseruasse, sed etiã in hac vita eos præmijs afficis. Vix D. Petrus Christum confessus fuerat, cum in eodem instanti retribuit ei dicens: *Beatus es Simon Bariona.* Vnde merito D. Paulus ait: Pietas ad omnia utilis est, promissionem habens vitæ, quæ nunc est, & futuræ. Huius veritatis iusti testimonium reddunt, qui eiusmodi consolationes, quæ exprimi nequeunt, in se experiuntur. Cum illi sancti iuvenes in medio fornacis Babylonicæ essent, Angelus Domini descendit, & fecit medium fornacis, quasi ventum roris flantem, & non tetigit eos omnino ignis, neque contristauit, nec quicquam molesti intulit. O quam gratus est Deus, quantum curæ illi est, suos consolari in hac vita. Quot iustos videbitis flammigeris fornacibus inclusos, videlicet, paupertatis, nuditatis, ægritudinum, persecutionum, ieiuniorum, silentij, & alijs quamplurimis pœnalitatibus immersos, qui humano iudicio in magna affectione positi, & cordis amaritudine affecti videntur: & in medio harum flammarum intrinsecus animas eorum talibus roribus consolationis visitat Deus, vt omnes hos labores superent, & pœnalitates exteriores vincant, & in medio eorum cum magna consolatione vivant. Et peccatores in vitijs sepulti, si verum fateri volunt, vtique fatebuntur, quam onerosa, & molesta voluptates eis sint, quamque tristes & infelices fines habeant. O fratres mei, qui in vitijs sepulti estis, perpendite obsecro, quam copiose retribuat Deus in hac vita, & in fœdera eis, qui conuertuntur ad illum. Relinquitte dæmonem, qui vos deceptos trahit, & quid vobis donet in hoc sæculo, nihil habet, nisi amaritudinem, & in futuro ignem æternum.

Quibusdam

17 Quibusdam peccatoribus per Ieremiam dicit Deus: Non consolaberis eos, quia abstuli pacem meam à populo isto. In quo significatur non esse consolationem veram his, qui sunt in peccato extra pacem Dei. Hic Dominus Diuum Petrum laudans patris eius mentionem facit, dicens: Beatus es Simon Bariona. Et etiã quando summum illum Pontificem creauit, vt patet Ioan. 21. Simon Ioannis diligis me plus his. Quare ô bone Iesu, tali tempore, & occasione mentionem patris illius facis? Quia volo, vt Christianus, quoties ad aliquam dignitatem, & honorem illum prouexero, paupertatis suæ, vilitatis generis sui, & cuius filius sit recordetur, vt hac memoria vinum honoris & dignitatis temperet, nec euanescat. Si hoc quamplurimi considerarent, qui ab infimis primordijs ad maximos honores, & dignitates prouecti sunt, non vtique tantum superbirent, nec honor, aut dignitas illa in dedecus, & ignominiam eorum redundaret, vt re vera propter humilitatis defectum resultat. Vnde in Prouerbij, vbi nos legimus: Stultorum exultatio in ignominia, alia trãslatio habet: Exaltatio stultorum in ignominia. Et sic est in contextu Græco, in quo significatur, quod superbiorum lætitia, honor, & dignitas, omnia in eorum incommodum resultant.

Tu es Petrus, & super hanc petram ædificabo Ecclesiam meam. Quando Nabuchodonosor tempore Ioachin dominatus est regni Iudææ, constituit Matthaniam patrem eius pro eo, imposuitque ei nomen Sedechiam. Vbi Nicolaus de Lyra ait, quod hoc nomẽ ei imposuit, vt iuramenti fidelitatis quod ab eo deposcit recordaretur, vt in Paralipomenone patet, vbi sacra Scriptura commemorat, quod iurare eum fecit vectigal fideliter redditurum, & in memoriam huius iuramenti imposuit ei nomen Sedechias, id est, iustitia Domini: ita vt nomen illum obligaret ad implere quod iurauerat. Ita Christus Redemptor noster Simonem, appellat Petrum, quo tempore filium Dei vtrū illum confessus est, vt hoc nomine memoraretur simul obligari in hac confessione fideliter perseuerare. Similiter æquum est, vt quilibet Christianus nomen suum adimplere studeat. Tu qui religiosus diceris, tu clericus, tu prædicator, tu iudex, tu pastor, tu prælatus, id quod nomen denotat esse studeas. De quibusdam peccatoribus Sanctus Iudas in sua Canonica ait, quod erant nubes sine aqua quæ à vento circumferuntur. Nubes sine aqua inutilis est, sic sunt homi-

homi-

homines vacui qui vix aliud quam nomen habent. Nil enim eius quod nomen eorum denotat efficiunt. In hoc etiam quanda[m] fidei firmitatē significauit quā ei in quantum Deus cōmunicabat, & quæ nunquā deficere debebat. Vnde alibi dñs ei dixit: Simon ecce Sathanas expetiuit vos vt cribraret sicut triticū ego autem rogavi pro te Petre vt non deficiat fides tua. Rogavi inquam quatenus homo. Quando purgatur triticum per cribri foramina grana exeunt: at vero paleæ & aceres intus manent. Hoc etiam Sathanas intendit scilicet extra sanctam Ecclesiam bonos pellere & q̄ mali in ea maneat. At vero Christus redēptor noster ne in tantam calamitatem D. Petrus deueniret scilicet vt fidem amitteret rogauit pro eo, & ita nunquam perdidit eam et si non amisit fidem. Quomodo ergo dominus subdidit: & tu aliquando conuersus confirma fratres tuos? Quia quamuis 21 fidem non amisit negando Christum, nihilominus mortaliter peccauit, & ex toto corde conuersus est. Vnde B. Mattheus ait: Egressus foras fleuit amare. O quantum robur hoc peccatoribus est & quanta illis occasio spei. Merito quod S. David præcinit hic quadrat: Petra (ait) refugium herinacijs. Peccatores herinacijs similes sunt peccatorum spinis pleni. Diuus autem Petrus his herinacijs petra & refugium est. Confidite peccatores quod sicut Deus homini tam ingrato pepercit, & qui cum tot beneficia ab eo recepisset tam grauiter Deum offendit, & ob tam leuē occasionem, etiam vobis parcat si quemadmodum ille ita vos extra exhibitis, & plorabitis. Nonnulli sunt qui quamuis sua peccata fleant, extra tamen non exeunt quia peccandi occasiones non amittunt. Hoc dilectissimi non satis est nisi foras exeatis, 22 omnem mali occasionem relinquentes tūc enim fletus & lachrymæ vobis proderunt. Hoc Spiritus sanctus vos admonet per Ieremiam dicens: si reuerteris ad me Israel, ad me conuertere, si abstuleris offendicula tua a facie mea non commoueberis. Ecce quomodo ad hoc vt vere poeniteamini, & ad Deū conuertamini necessarium est omnia obstacula, impedimenta, & occasiones peccandi tollere. Ideo Regius David sapientissime postulabat dicens: Eripe me de luto vt non infigar, & de profundo aquarum. Nonne iuxta profundas lacunas, luteos anfractus vidistis, de super limosos & putridos, & quasi induratos, & casu quis pedem figit inopinateq; cingulo tenus se immergit? Ideo san-
ctus

Luc. 22.

simile.

Matt. 26.

Psal. 103.

simile.

Iere. 4.

Psal. 68.

simile.

23 ctus David enixe hæc deprecatur à peccatis profundis se eripi, in quibus fortissimi qui que mergi solent. Et quia ab illis pelagis ereptus poterat inquinari in luto quod est iuxta oras (scilicet in occasionibus) ideò non tantum dixit: Eripe me de profundo aquarum, sed etiam petit dicens: Eripe me de luto vt non infigar. Quia hominem occasione se offerre est peccare, & ab ea non separari est à peccato non exire. Ergo peccator exi foras, vt possis cum D. Petro amare flere & veniam sicut & ipse impetrabis.

Et super hanc petram edificabo Ecclesiam meam. Prius petram eum fecit & deinde super hanc Petram Ecclesiam suam fundauit. Lutum quod liquidum est ignis indurat & tanquam lapidem vertit, vt patet in lateribus decoctis, qui postea magnum 24 edificium sustinent. Et etiam videmus lapides duros igne molliiri & in calcem conuerti. Hic vir egregius in suis primordijs debilis & miser fuit. At vero postea diuini amoris ignis taliter illum inflāmauit, combussit, & fortificauit quod instar lapidis durus remansit. Et idemmet ignis qui Diuum Petrum fortificauit Diuum Paulum ita mollificauit vt ille qui tanquam lapis durus percutere solitus erat eos qui sanctissimum nomen Iesus inuocabant, instar calcis contabuit & mollificatus est dicens: Domine quid me vis facere? Et quidem hoc maxime oportebat: nam Deus cum edificaturus esset Ecclesiam lapide, & calce ei opus erat. Diuus Petrus fidei petra solida est: Sanctus vero Paulus doctrinæ calx, cum qua huius sanctæ Ecclesiæ edificium edificatum & 25 ornatum est, & semper edificabitur & ornabitur. Et sicut illi, qui edificant maiores præcipuosque lapides in fundamento iaciunt qui maxime edificium fortificant, & postea in operis prosecutione non sunt tam magni lapides: sic Deus in sanctæ Ecclesiæ fundamento sanctos illos, fide, fortitudine & charitate pleniores locauit, & ita nullo modo asserendum est in prosecutione huius sancti edificij aliquos iustos fuisse qui sanctitate beatos Apostolos equarent. Et sicut videmus in aliquo magno templo in fundamento & parietibus maiores potioresque lapides sitos esse & tandem summitas 26 edificij seu pinnaculū proteo. i. [veleta] terminari qui quolibet vento agitur & absq; vlla constantia & firmitate mutatur: sic

simile.

simile.

sic heu dolor, nostris oculis cernimus in hoc sanctę Ecclesię ædi-
ficio, quę tam firma & præcipua fundamenta habuit, & tot, tan-
tisq̄ue sanctis illustrata fuit. Nunc verò vt sumus iam, in quos fi-
nes sæculorum deuenerunt, vt Diuus Paulus dicebat: Et sumus
I. Cor. 10. tanquam ædificij summitas, & pinnaculum, nõnullos videbitis
Protheis similes & ipsis mutabiliores, quos quilibet ventus flãs
post se tollit. Nam quæuis minima tentatio, quantumuis leuis
occafio: hinc inde miseros vertit, & volutat. O magnam populi
Christiani calamitatem, ò rem sanguineis lachrymis deploran-
dam. Quodnam est cor ita durum, vt considerans sanctitatem il-
lam, in qua hæc sancta Ecclesia fundata fuit: charitatem, & fer-
uorem temporum præteritorum: frigiditatem & miseriam præ-
sentium non frangatur, & mœrore tabescat? Illis temporibus Di-
uus Paulus sic proclamabat: Quis nos separabit à charitate Chri-
sti, tribulatio, an angustia, an fames, an nuditas, an persecutio, an
gladius? Certus sum enim, quia neque mors, neque vita, nec An-
geli, neque Principatus, nec creatura alia poterit nos separare à
charitate Dei, quę est in Christo Iesu Domino nostro. Hęc fœ-
licium temporum illorum firmitas erat. Sed his miseris tempo-
ribus: proh dolor, ferè omnia immutata sunt, ita vt aliter, & verè
interrogare possimus: Quis nos nõ separabit à charitate Christi:
quę mundi res quantumuis leuissima erit & minima, quę in plu-
rimorum Christianorum cordibus hoc non perficiat? quod par-
uum lucrum, quis minimus honoris ambitus, quę modica volu-
ptas, quę exigua vanitas quolibet temporis momento à Christi
charitate nos non separabit? O tempora, ò mores, ò calamitas, ò
Christiani nominis ignominia, ò religionis sanctę dedecus, & 28
vituperium æternis lachrymis deplorandum. Vtiq̄ue quod in
Prouerbijis dicitur, adimpleri nunc cernimus. Ait enim sapiēs:
Prou. 1. Auersio paruulorum interficiet eos; siquidem nequię & puerilia
nos vincunt, & à Christi charitate nos separant.

Et siquidem dilectissimi hoc tantum malũ, tãtamq̄ue calami-
tatem verbis exprimere, nec exaggerare satis possum, illud vo-
bis remitto, qui Dei spiritum habetis, vt id ruminetis, & vobiscũ
consideretis, sentiat, & cordis lachrymis deploretis, considerã-
tes charitatem illam, quam fidei nostrę patres habuerunt, qui
tot labores perpessi sunt, & quam mirabilis Deus in eis se osten-
dit: & quam merito illud Psalmi dicere possumus: Eleuauerunt

flumina

29 flumina domine, eleuauerunt flumina vocem suam, eleuauerunt
flumina fluctus suos à vocibus aquarum multarum: mirabiles
elationes maris, sed mirabilior in altis Dominus, qui tyrannorũ
omnium atq̄ue totius huius magni maris procellam, in sanctam
Ecclesiam elatam inuicibili amore & sanctorũ illorum patrum
virtute sedauit. Dicens dominus: *super hanc petram edificabo Eccle-
siam meam*, Sanctam Ecclesiam ædificium, & fideles petras appel-
lauit, in quo significare voluit opus nobis esse tanquam lapides
expoliri & ab imperfectionibus nostris mundari vt inuicem cõ-
nectamur & conueniamus. Ideo maxime curę Deo est tanquã
singulari artificio, tunfionibus, pressuris, malleis & excussorijs,
laborum ægritudinum & persecutionum nos dedolare, tundere
& expolire, vt sic absq̄ue cupiditate, ira, luxuria superbia, & va-
nitate maneamus. Nam impossibile est his imperfectionibus ob-
30 leffos conformari & fraternitatis fœdere conuenire in pace &
amore. Beatus Hieronymus de quodam monacho Ægypti re-
fert qui carnis stimulo agebatur, quod cum Abbati innotuisset
diligentiam adhibuit, quo pacto monachus ille externis persecu-
tionibus tribularetur, vnde die vno apud Abbatem ab aliquo ac-
cusabatur, die altera ab alio, qua afflictione cum afficeretur eum
tætatio reliquit. Ita vt vix recordaretur an carnẽ haberet nec ne,
nã vt Ecclesiasticus ait: malitia horæ obliuionem facit luxurię
magnę. Malitia idest labor, & sicut labor luxuriam aufert, ita &
alias imperfectiones. Hoc sanctus Job cũ recte cognouisset dice-
bat: inturbine conteret me & multiplicabit flagella mea etiam si-
ne causa. Sine causa (inquam) quę ei innotesceret quia peccati
31 mortiferi scrupulum in se non sentiebat. Rectè enim nouerat
Deum absq̄ue ratione & causa nihil facere. Et inferius de Deo lo-
quens ait: anima eius quęcumq̄ue voluit fecit, & cum expleue-
rit voluntatem suam, tot flagellis me afficiēs, præsto sum ei idcir-
co à facie eius turbatus sum, & considerans cum timore sollicitor,
scilicet quia iudiciorum eius celsitudinem intellectus meus non
potest obtinere. Huius sancti viri timor magnopere securitatẽ
nostram condemnat quia cum sciret flagella illa nõ esse propter
peccata sua, nihilominus iudicia Dei profunda tantopere formi-
dabat. Quãtò ergò equius esset vt timeremus nos miseri tot pec-
catis onusti, tot flagellis affecti & in nihilo profus emendati? O
lapidibus duriores, illi enim tunfionibus & ictibus expoliti qua-

Tom. j.

Cc

drati-

dratiq; manent, & recte inuicē cōnectuntur. Nos verō tā fortissi-
 mis iētibus contuli semper cum eisdem imperfectionibus mane-
 mus, & à nostris proximis separati. Ex his verbis B. Job plane col-
 ligitur, vnā ex vniuersalioribus causis propter quas Deus homi-
 nibus labores mittere solet esse scilicet propter peccata, si quidē
 sanctus vir in se peccatū nō sentiēs dicebat labores suos sine cau-
 sa esse quapropter dilectissimi cū tribulatos nos viderimus, cau-
 sam propter quā sic nos Deus cōmuniter visitat tollamus. Sicut
 sponsa fecit nam sponsus stabat ad ostium pulsans magnas que-
 rimonias proponens & interim dulcia verba miscens. Nempe:
 Aperi mihi soror mea amica mea quia caput meum plenum est
 rore & cincinnati mei guttis noctium. Videns autem hæc verba vt
 ei aperiret non sufficere tetendit manum suam & tetigit illam,
 & verbis contactum addens statim illa tremens surrexit vt ibi
 dicitur: surrexi vt aperirem dilecto meo. Nam nisi emendabi-
 mur, Deus in hoc mūdo augebit labores & aternaliter in alio pu-
 niet, quemadmodum Sanctus Propheta Baruch affirmavit di-
 cens: Quid est Israel quod in terra inimicorum es? Inueterasti in
 terra aliena coinquinatus es cum mortuis, deputatus es cum de-
 scendentibus in infernum, dereliquisti fontes sapientiæ nam si
 in via Dei ambulasses habitasses vtiq; in pace super terrā disce-
 igitur vbi sit prudentia, vbi sit virtus, vbi sit intellectus vt scias si-
 mul vbi sit longiturnitas vitæ, & vbi sit lamē oculorum & pax.
 Quid clariùs hoc dici poterat? Attendite quomodo Deus illorū
 labores prolongauit quia illi prolongabant malitiam. Et quo-
 modo etiam sanctus Propheta pacem & gaudium illis promit-
 tebat si à peccato discederent. Deus nos illuminet vt inuentioni-
 bus quas dominus querit vt i sciamus vt à miserijs nostris nos pu-
 rificet & sua gratia nos perfectos efficiat cū qua gloria acquiri-
 tur. Ad quam nos perducatur Iesus Mariæ filius. Amen.

In eodem Festo Sanctorū Apo- stolorum Petri & Pauli Con- cio Tertia.

Venit Iesus in partes Cesarea Philippi. &c. Matt. 16.

Pri-

Risci Philosophi asseruerunt, omnium quæ excogi-
 tari poterant optimam sententiam hanc esse. Homo
 nosce teipsum. Quam vt singularem in prolimine tē-
 pli inscriptam habebāt. Vt vnusquisque ingressurus
 templum vt oraret in eam sententiam intenderet, & secum confi-
 deraret: quisnam esset, nam ex profunda sui ipsius, & defectu
 propriorū cognitione facile quisq; scire poterat, quid conueniēs
 sibi foret postulare vel forte (quia propriam cognitionem tam
 necessariam hominibus esse nouerant) hæc verba in templi facie
 inscripta habebant, vt hi qui ingrediebantur intuentes, memora-
 rentur in oratione hanc propriā cognitionem à dijs suis postula-
 re ne re tam necessaria carerent. Iussit Deus vt templi fenestras
 obliquæ essent id est ex parte interiori maiores amplioresque. In
 quo significare voluit quod homines qui verum Dei templum
 sunt, maiorem claritatem, maioremque suimet cognitionem,
 quam aliorum habere debent. Hæc enim cognitio propria, mag-
 na præparatio ad animarum reformationem est. Vnde Sanctus
 Apostolus magno spiritus feruore à Deo fidelibus postulabat di-
 cens: Non cessamus pro vobis orantes & postulantes vt implea-
 mini agnitione voluntatis eius (scilicet Dei) in omni sapientia,
 & intellectu spirituali, vt ambuletis digne, Deo per omnia pla-
 centes in omni opere bono fructificantes & crescentes in sciētia
 Dei. In illa particula: in omni sapientia & intellectu spirituali,
 includitur etiam propria cognitio: nam parum prodesset aliarū
 rerum scientiam habere, si homo seipsum ignoraret & prius po-
 nit agnitionem Dei & voluntatis eius, nā ex hoc propria cog-
 nitio emanat, & prouenit etiam vt in scientia Dei homo crescat, &
 dicens, sciētia Dei, postquā dixit: in omni sapientia in hoc signi-
 ficare voluit aliquam etiam sapientiam quæ non est rerum diui-
 narum, & harum maxime necessaria est propria cognitio. Vnde
 patet ibi Sāctum Apostolū cognitionē propriam à Deo po-
 stulare. Et quanuis verum sit quod propria cognitio Dei donum
 est, & vt tale Diuus Paulus refert ad Romanos scribens, vbi Spi-
 ritus sancti dona enumerans ait: Non alta sapientes sed humili-
 bus consentientes, nolite esse prudentes apud vosmetipsos. Et
 ita cum maxima instantia à Deo debet postulari, nihilominus ta-
 men ex parte nostra aliquid agere debemus & diligentias ali-
 quot adhibere vt id obtineamus.

Cc 2 Et

Et vna ex præcipuis est, quam diuinus magister. Christus in hodierno sacro Euangelio nos docet, discipulos suos interrogās: *Quem dicunt homines esse filium hominis?* Non de alijs, sed de seipso dominus interrogat. Et quāuis vt verus Deus recte nouerat quē illum esse homines dicerent, & quam opinionem de ipso haberent, quæ fuit quod sciebat vt nos doceret interrogare quod nescimus non vitam proximorum sed propriam. Oculi enim quāuis res alias vident, tamen seipso, & partes valde sibi coniunctas cernere nequeunt. Sic nos proximorum defectus & imperfectio nes peroidemus, nostras vero imperfectiones & peccata difficile iatueimur. Hoc Spiritus sanctus significauit, vbi pro eo quod nos legimus: delicta quis intelligit in contextu Græco & in paraphraſi Chaldaica habetur: delicta quis intelliget de futuro. In quo denotatur cognitionē priorū delictorū in hac vita adeo difficilem esse quod nemo adipiscitur nec perfectè adipiscetur absque maximo peculiari Dei auxilio. Et hanc interrogationē vnusquisq; debet facere à viris studiosis, & Dei timoratis cū quibus agit, & de quibus sperat verum ei consulturos esse, & quod recte sentiunt dicturos. Etiam dilectissimi, interrogare potestis oculos vestros, & munus, rem familiarem, vestros contractus & negotiationes, & munus vestrum quid de vobis sentiunt? Quos dicunt vos esse? Vt si fortè aliquid horum defectuū in vobis notāt maxima cum diligentia remedium adhibeatis. Attendite si forte oculi vestri vobis dicunt quod finitis eos abire vt quæcunq; eis libet videant. Si aures dicunt quod laxas habenas eis præberis vt quæ non decent audiant. Et res familiaris quod sic male parta vobis nuntiat. Et vestri contractus, & negotiationes illicitas se esse vobis dicunt, attendite inquam & omne possibile remedium adhibete. O Deus infinite maiestatis pro tua clementia te Domine obsecro, hanc doctrinam in cordibus horum fratrum meorum imprimere digneris vt cum maxima affectione rem tam sibi necessariam amplectantur.

At illi dixerunt: alij Ioannem Baptistam, alij autem Heliam. &c. Nō referunt discipuli quod sciebant Phariseos de suo diuino magistro dicere, scilicet: quod erat vorax & homo iniquæ conuersationis, & cōtractus vt patet in Matt. quādo dixerunt. Ecce homo vorax & potator vini, publicanorum, & peccatorum amicus. Nā dominus eos interrogauit: *Quem dicunt homines esse filium hominis?*

Et illi

Et illi qui tale asserbant non homines sed diaboli erant. Etiam Sancti Apostoli noluerunt hoc referre quia sciebant totum hoc magnum mendacium esse. O quam perutilis doctrina. Discite dilectissimi ab his sanctis viris quod cum auditis proximis vestris detrahere & id mendacium falsumque testimonium esse scitis, ne illud ei dicatis, velut nonnulli faciunt qui sub prætextu amicitia quod ab alijs audierunt ad eos deferunt, de quibus id dictum fuit quāuis omne mendacium esse nouerint, vnde absque vlla vtilitate illos tristantur & torquent. Imò cum maximo discrimine animarum id faciunt quia occasionem eis præbent vt ira, & odio tabescant, & vt sapissime contingit maximæ discordiæ & inimicitia, & alia quam plurima damna inde oriantur. Hoc Spiritus sanctus manifestauit dicens: lingua tertia multos commouit, & disperſit illos de gente in gentem, ciuitates muratas diuitum destruxit, & domos magnatum effodit, virtutes populorum concidit, & gentes fortes dissoluit. O quam durum & crudele instrumentum lingua iniqua est, siquidem tot strages facit. Quis ergo hæc audiens non refrēnabit linguam suam, & studebit detractiones & murmurationes, quibus inuicem homines consumuntur palliare, ne tot mala, cædes, & discordiæ inde oriantur?

Dixit illis Iesus: vos autem quem me esse dicitis? Nūquid Domine dicendo: Quem dicunt homines esse filium hominis discipuli tui ibi non includuntur? Nonnè etiam ipsi homines sunt? In hoc dominus velle videtur quod sui fideles amici (siquidem aliquantulum magis vitam diuinam, quam humanam viuunt) homines non appellentur sed dij. Et ita Diuus Hieronymus super hunc locum ait: Apostoli nequaquam homines sed dij appellantur. Dixit Deus Moyſi: ecce constitui te Deum Pharaonis quasi diceret. Ne timeas Pharaonem quāuis Rex sit, Nam quis fortior est Deus, an Rex? Sit sibi rex quantum voluerit, Deum eius te constitui, nihil tua: nam in minimo etiam tibi nocere nō poterit. Te ille, non tu illum timere debes. O mificam iustorum dignitatem, & quanto eos Deus æstimat & honorat qui suam potētiam, virtutem, sapientiam, bonitatem, in super & nomen suum eis communicat. O terq; quaterq; beati, qui tam bono domino famulatur. Nolite fratres seruire Sathane, siquidē in magnū dedecus & ignominiam, damnumq; vestrū redundat. Et

Tom. j. Cc 3 huic

simile.

Psalm. 9.

5

5

Eccles. 28.

D. Hier. l. 3.

sup. Matth.

Exod. 7.

Matth. 12.

Pfal. 138.

huic liberaliffimo & magnificentiffimo Domino feruite qui eos tam fingulariter honorat qui fideliter ei famulantur. Vnde illud Pfal. Nimis honorificati funt amici tui Deus nimis confortatus eft principatus eorum ex Hebreo transferri potefl. Nimis honorificatæ funt cogitationes tuæ Deus vbi Emphatice iufli cogitationes Dei dicuntur quia eos femper Deus in fuis cogitationibus portat. Et hic confortatus quali magnificatus & fublimatus fignificat. Vt in eodem pfalmo paulo antea dixerat: Mirabilis facta eft fciētia tua ex me confortata eft & non potero ad eam. Id eft, dū contēplor Dñe qualiter me creafli, & quid in me pofuifli, tuā mirificā fciētiā confidero & confortata eft id eft, valde fublimis efficitur, non poffum eā obtinere. Ita hic, Nimis confortatus eft principatus eorū. Id eft ftatus, & dignitas Dei amicorū eft valde fublimis. Super hoc fratres rem perneceffariā vobis adnoteris velim. Fuit certe magna dæmonis aftutia dare hominibus alios homines perditos & fenfuales loco deorū fua- dēs eis vt tāquā deos illos colerēt, vt facerēt homines quod deos fuos feciffe nouerant, & ita turpes effent vt Iuppiter, intēperati vt Bacchus, vltiores vt Mars, & etiam modo ftudet vt illi quos Deus nobis tanquam deos dat, quales funt eius miniſtri & familiares, peruertantur, & peccata nōnulla cōmittant vt alia plebis gens vident illos quos omnipotens Deus tanquam deos eis donauit tam miferē in peccatis proiectos fuis malis fecuritate fumant, & peccandi anfam & dicant: quid nimis fi nos peccemus cum illi tam fublimate & honorati à Deo ita libere delinquant? Ideo vos qui à Deo fupernos fauores accepifli, oculos aperite, & cum maxima vigilantia & tremore viuite ne forte id quod dæmon intendit obtineat & victoriam ex vobis reportet cum maximo reipublice nocumento.

Respondens Simon Petrus dixit. Tu es Christus filius Dei viui. Quamuis Dominus omnes interrogauit folus Diuus Petrus pro fe & omnibus respondit tanquam qui caput omnium futurus erat & ficut patet in difcurfu fancti euangelij non tantum femel vt hic fed multoties idem fecit vt cum dixit: Ecce nos reliquimus omnia & fequuti fumus te quid ergo erit nobis? Et alibi cum Dominus parabolam de feruo vigili referret, Diuus Petrus ait: Domine ad nos dicis hanc parabolam an ad omnes? Et quando Dominus ad duodecim ait: Nunquid & vos

vultis

Matth. 19.

Luc. 12.

Ioa. 6.

¹³ vultis abire? Diuus Petrus respondit: Domine ad quem ibimus? Verba vitæ æternæ habes, & nos credimus, & cognouimus quia tu es Christus filius Dei. *Respondens autem Iesus dixit ei, Beatus es Simon Bar-iona. &c.* Res notatu digna valde eft quod etiam. B. Martha dixit. Ego credidi quia tu es Christus filius Dei viui. Et Nathanael ait: Tu es filius Dei, tu es rex Ifrael, & tamen eos non laudauit ficut hic Diuum Petrum, & huius ratio eft quia quemadmodum vitiorum inuētores maiori supplicio funt digni quam alij vt Adam inobedientiæ inuentor, Cain homicidij &c. fic virtutum inuētores maiori præmio digni funt alijs quia ficut illi exemplum & scandalum mali relinquunt ita boni exemplum boni & ædificationis, vnde ¹⁴ Diuus Paulus de Abel ait: fide primam hostiam Abel quam Cain obtulit Deo per quam testimonium confequutus eft iustus, testimonium perhibente muneribus eius Deo, & per illam defunctus adhuc loquitur. Nam per illam suæ vitæ innocentiam & feruitij Dei ftudium fingulare, fidem, & patientiam omnia tanquam exemplar & prototypum mundo reliquit & ita virtutes eius femper vsque in finem feculi loquentur & docebunt homines vt eas imitentur: Ita fecundum Diuum Hieronymum in Petro incepta eft confessio fidei explicitæ verbi incarnati simpliciter necessaria ad salutem, & ab illo in mundum deriuata eft, & ideo tam magnifice a Domino laudatur. Quemadmodum cum solenniffimæ vespere in quadam Ecclesia Cathedrali celebrantur, hebdomadarius est quidam venerabilis senex & cœpit fubmissa voce antiphonam intonare & quæ vix aure percipitur. At statim cantorū chorus modulo vocem eleuat, hymnos personat, & fuaui concentu super eo quod hebdomadarius intonauit difcurrit. Sic venerabilis senex Diuus Petrus tanquam hebdomadarius fidei verbi incarnati confessionem cœpit intonare ibi vbi à paucis audita fuit. Et super illam. S. Petri confessionem, omnium credentium laudes & confessiones fundatæ funt. Et dico vt B. Hieronymus afferit. Diuum Petrum primum fuisse, quia etfi alij dixerunt: Tu es filius Dei non intelligebant filium Dei per naturam. At verò S. Petrus illum primo confessus est filium Dei naturalem. Et hic articulus reliquorum omnium fundamentum eft quia omnes per hunc probantur. Nam firmiter cre-

Cc 4

dendo

dendo Iesum Christum filium Dei naturalem esse hinc etiam 16
 probatur omne quod dixit & docuit infallibilem veritatem esse. Et ita in quacunq[ue] fidei tentatione ad hoc debet recurri dicendo: Dominus meus Iesus Christus est filius Dei naturalis, & idem Deus cum patre & Spiritu sancto ergo omne quod de sacramentis gratiæ, de gloria, & inferno docuit & dixit, est firmissima & infallibilis veritas. Ille in nihilo decipi potuit quia sapientia summa est, nec fallere quenquam potuit quia est summa bonitas. Hunc fidei defensionis modum Dignus Petrus in sua canonica assignat dicens: Aduersarius vester diabolus tanquam leo rugiens circuit quærens quem deuoret, cui resistite fortes in fide.

1. Pet. 5.

Hęc igitur est ratio ob quã diuinus Redemptor a deo Diuum Petrum collaudat dicens: *Beatus es Simon Bar-iona. Et ego dico tibi* 17
quia tu es Petrus, & super hanc petram ædificabo Ecclesiam meam?
 Hic dominus Sanctam Ecclesiam suam petrarum ædificium appellat, ad denotandum quod sicut in materiali ædificio vna petra sustinet onus alterius petræ, quæ super illam est, & hæc ab inferiori sustentatur; nam omnes illi lapides graues sunt & alterius gravitatem alter sustinet, sola petra viua quæ est præcipuum fundamentum sustinet onus omnium aliarum ipsa vero à nulla sustentatur: sic debet esse in hoc sanctæ militantis
 1. Pet. 2. Ecclesiæ ædificio. Loquens Dignus Petrus cum fidelibus in sua canonica ait: Ad quem scilicet Christum accedentes lapidem viuum ab hominibus quidem reprobatum, à Deo autem electum & honorificatum & ipsi tanquam lapides viui super ædificamini domos spirituales. Vnde tanquam lapides inuicem nos ferre 18
 re debemus. Omnes namque onera & miseras habemus. Et si quidem volumus vt alij onera nostra portent, similiter vt nos aliorum onera portemus æquum est. Et cum iniuria afficimur indulgeamus quando quidem remitti nobis volumus cum alios offendimus. Solus Iesus Christus qui est petra viua, & præcipuum huius sanctæ Ecclesiæ fundamentum omnes suffert, omnium onera portat, & nullam necessitatem habuit ab alio supportari, quia quid supportaretur nõ habuit. O benedictus & glorificatus sit talis dominus. Qui omnibus parcere, omnes tolerare vult, nullam occasionem præbens vt illum offendamus imo innumeris beneficijs nos afficiens, quare ergo proximos nostros

non

19 non patiemur? præcipue quia vt plurimum si nos offendunt prius nos eis occasionem præbemus. Hoc ad literam Dignus Paulus admonet dicens: Alter alterius onera portate & sic adimplebitis legem Christi.

Gal. 5.

Dicit præterea dominus: *Et portæ inferi non præualebunt aduersus eam.* O Christe summa veritas quæ nam portæ hæc sunt? Numquid domine mi infernus portas ligneas aut ferreas habet? Non equidem sed inferni portas peccata appellauit, hæreses, hæreticos & peccatores qui suis malis exemplis, aut perusionibus alios peruertunt: quia sicut per portam in domum intratur, sic per peccata, per hæreses, & per malos homines in infernum intratur. O quã latæ inferni portæ Mahoma, Arrius, & Lutherus fuerunt per quos tot millia animarum intrauerunt & intrabunt in infernum? O miseris & infelices peccatores, quibus malos esse non fat est sed etiam vt alij iniqui fiant studeatis. Attendite quod nomen hic vobis Deus imponat inferni portas vos appellans. Saltem vestri miseremini obsecro ne tanti mali causa sitis, aduertite quod æternis supplicijs dum Deus erit puniendi estis, non tantum propter peccata quæ commisistis sed etiam propter omnia quæ vestra occasione committuntur. O rem dictu, audituque horribilem quomodo fratres hæc audientes non tremitis? Illuminet vos Deus vt id sentiat & dum tempus habetis remediũ adhibeatis. Dicit ergo dominus: firmabo super te

Simile.

20 ò Petre Ecclesiã ad eò fortẽ, quod omnes peccatores, omnes tyranni, omnes hæretici, omnia deniq[ue] mala quæ in eam insurgent non præualebunt vt conterant illam. Et quando aliquãlitter solo
 21 equata esse videbitur, tunc re vera magis erecta erit, & triumphas, vt contigit cum Reges & imperatores tyranni & infideles erant animarum tria millia simul & quadraginta millia per martyriũ in cœlum ascendebant. Et nunc quauis humano iudicio omne consummatũ est passim multi martyres sunt, vt patet apud Galliam, Angliam, & Germaniam. Nam non in multitudine beatitudo consistit præstat enim paucos eosq[ue] probos esse quam multos & improbos. Et illi qui nunc in suis erroribus moriuntur in pœnam suorum delictorum sic terminantur. Nam quauis hæretici alias non essent nihilominus damnandi erant & hoc Dignus Paulus significauit de Antichristo loquens, quod veniet (inquit) in omni seductione iniquitatis ijs qui pereunt eo

2. The. 2.

Cc 5 quod

quod charitatem veritatis non receperunt ut salui fierent, ideo 22 mittet illis Deus (scilicet permissiue) operationem erroris ut credant mendacia. O terribilia verba! quomodo fratres hæc audiendo non obstupescimus? Timete dilectissimi ne forte propter delicta vestra in tam magnam calamitatem & pœnam incidatis.

simile. Et tibi dabo claves Regni cœlorum. &c. O foelicissimum verbum beati illi qui tam bonum nuntium audiunt si illo uti sciunt. O mira temporū immutatio. Solet faber ferrarius ex frusto gladij aut cultri rubigine cooperto in fornacem mittens illud claves fabricare cum quibus preciosissimus thesaurus referatur. Gladius quē Cherubim in paradiso terrestri habebat vel ut melius dicam id quod per gladium illum figurabatur, scilicet, pefulum & sera cœli iam per ignem qui in fornace diuini pectoris ardet 23 qui est eius amor in claves regni cœlorū se conuertit. Et has claves ad maiorem consolationem nostram in manibus hominum

simile. Deus eas ponit, quod quidem sacerdotij dignitatem vehemēter magnificat. Si Rex alicui ius & potestatem committeret, ut omnes sententias contra omnes male factores apud primam sedem pronuntiatas reuocare posset, & ipso dicente, ego hanc sententiam à Rege latam contra te reuoco, & ipso facto reuocaretur, dicite cum quanta diligentia & anxietate, malefactores omnes, homicidæ, fures, & alij ad mortem damnati, ad eū properarent, & quanta cum humilitate & instantia postularent ab eo ut sententias illas in se illatas reuocare vellet? Notum sit vobis dile-

simile. ctissimi, quod statim ut quis lætaliter peccat in eodem instanti apud Sanctissimæ Trinitatis tribunal fertur in eum sententia 24 ut æternaliter in inferno crucietur. Et quemadmodum cum lata est sententia contra furem ut suspendatur stant tortores ad ostium carceris expectantes ut quam primum malefactor exeat in eum manus injiciant & illam sententiam exequantur: ita Dei tortores, qui sunt dæmones expectant ut quam primum misera anima à corporis carcere exeat illam rapiant & superni iudicis sententiam exequantur. O miserum concubinarium, ô infœlicem turpem & carnalem, ô avarum infœlicem, ô miserum & crudelem tyrannum, ô infœlicem iniuriarum vltorem! quia circa lectos in quibus iacitis in vtrâq; aurē dormientes, & in circuitu menfarū in quibus cū maximo gustu splendide comeditis, & po-

25 & potatis, adsunt dæmones iustitiæ Dei ministri ut quā primū vestræ miseræ animæ à vestris corporibus exeant in manibus rapiant & in profundum inferni ducant ut in eius furca vos suspendant. Ideo cito resipiscite remedium adhibentes, siquidem Deus talem potestatem suis ministris & sacerdotibus dedit, ut sententiam ab eo latam secundum presentem iustitiam reuocare possint. Curam maximā adhibete ad eorū pedes cum debita animi præparatione accedere, cum vero peccatorū dolore, & firmissimo correctionis proposito, & sic humiliter cōfite mini peccata vestra & à suo diuino ore per suū ministrū audietis quomodo sententiā illatam reuocat dicens: Ego te absoluo ab omnibus peccatis tuis. Hoc est, ego reuoco sententiam quam Deus contra te tulerat ne æternaliter in infernum crucieris, ad hoc siquidem 26 claves dominus reliquit in sua sancta Ecclesia, nempe ad claudendum infernum & cœlum reserandum. Sed vè, vè, vè, quam latus campus hic patet & quanta lugendi occasio se offert cū videamus tam paucos esse, qui tanto bono uti velint, & re vera ad confessionem nonnulli ut coacti accedunt & iam ad finem quadragesimæ. Qui quidem nec peccatis onustos se cernere, nec magnarum festiuitatum totius anni solennitas eos mouet ut in aliqua earum confiteantur. Super hæc verba consideratu dignissimum est, quod hunc gloriosum virum & Apostolum quem dominus tot encomijs hic extulit, & quem tantum honorificauit, tantisque beneficijs affecit, & in tam magna potestate constituit, denique tantis laboribus illum commiserit, & tantis afflictionibus tradiderit ut Diuus Chrysostronus hic ponderat dicens: Quid enim dicam, aut quid loquar vestras con- 27 templans afflictiones nescio quot carceres sanctificastis? Quot catenas decorastis? Quot tormenta sustinuistis. Quot maledicta tolerastis? Quomodo Christum portastis? Quomodo ergo permisit ut illi quostantum diligebat in tantis afflictionibus constituerentur? O mirum Dei artificium quo pacto ostendere voluit quid in suis sanctis haberet & quam perfecti essent. Qui aureum pretiosissimum ponderat, ab vna statera in aliam transfert ut vtrâque statera ostendatur aurei pondus & qualiter conueniant inter se. Sic Deus efficit qui fideles amicos in statera prosperitatis collocat, & inde in stateram aduersitatis & afflictionis transfert, ut in vtrisque perfectionem & amoris

*D. Chryf.
Serm. de San-
ctis Apo sto.
Petr. & Pau-
lo.*

simile.

amoris gradus quos iusti habent ostendit. Sanctum Iob in statera secundæ fortunæ posuit, & ibi sanctitatis suæ signa dedit, & deinde in stateram aduersæ fortunæ illum transtulit, & patientia plenus in hæc verba prorupit: sicut domino placuit ita factum est sit nomen domini benedictum. Et sacer textus statim addidit dicens: In omnibus his non peccauit Iob in labijs suis. Et de Sancto patriarcha Abraham legitur quod peregrinatus est in Geraris. Magna quidem huius sancti viri patientia fuit, siquidem cum in miseram sortem incideret animus eius non fuit deturbatus. Paulo antea enim ex domesticis & subditis suis exercitum comparauerat cum quo præliatus est contra quatuor illos reges à quibus victoriam reportauit. Et post paululum temporis in tantam paupertatem deuenit quod baculo in manu versus Geraris peregrinabatur inops & mendicus. Eccè quomodo illum Deus ab vna in aliam stateram transferebat vt vtrobiq; ostenderet quam vera eius sanctitas esset. Idem omnino cum his duobus sacris Apostolis fecit. Cum Diuo Petro tam mirificam reuelationem ei ostendens, tamq; gloriosa verba ad eum loquens, & tam mirabilem potestatem super Ecclesiam suam ei tribuens. Cum Diuo Paulo quia statim in suæ conuersionis initio vsq; ad paradysum Dei rapuit illū, & alijs quam plurimis & peculiaribus fauoribus illum donauit, & ex hac statera in tot carceres & tribulationes illos transtulit, quæ pro eius amore perpessi sunt. Et in vtrisq; stateris satis eorū valor eluxit. Nam Diuus Paulus tantum decus existimabat pro Christo crucifixo pati vt cum mos ei esset in exordio suarum epistolarum Apostolus vocari dicens: Paulus Apostolus Iesu Christi &c. 3° postquam verò propter Euangelij prædicationem in vinculis coniectum se cerneret nomen Apostoli consulto tacens, cepit vocari. Vincetus in Christo Iesu, gloriosius sibi reputans pro Christo mundi Redemptore vinci & ligari quam eius Apostolus esse. Sic solent magnates facere qui cum ad maiorem dignitatem promouentur titulum minorem amittunt veluti si dux Nauarchus fiat vel si structor œconomus creetur, alter ducis nomen amittit & appellatur Nauarchus, & structoris titulum alter perdit & vocatur œconomus. Diuus Chrysostomus super illa verba Pauli, obsecro ego vos vincetus in domino sic ait: Vincetus esse propter Christum illustrius est quā siue doctore, siue

31 siue Euangelistam siue Apostolum esse. Et sic nusquam imperator de torquibus aureis ita gloriatus est quantumuis preciosissimis, sicut Diuus Paulus de ferreis cathenis. Vnde in Actibus precordis lætitia dicebat: Propter spem enim Israel cathena hac circumdatus sum. Regius Dauid in laudem ducis Abner, postquam mortuus fuit dicebat: Nequaquam vt mori solent in nauis mortuus est Abner, manus tuæ non sunt ligatæ & pedes tui non sunt compedibus grauati. At vero hodie laudamus hos sanctissimos viros, quia vinculis & ferreis cathenis ligati fuerunt, & carceribus inclusi. Quia quanuis in prælijs corporeis ligari & vinci ignominia sit tamen propter Christum ligari summū decus summusq; honor est. Et Diui Petri patientia in tolerandis laboribus planè ostenditur, nam cum Herodes sententiam contra eum tulisset & cum iam nuntiatum esset illum postera die capite plectendum dicitur de eo in Actibus: Erat Petrus ipsa nocte dormiens inter duos milites vincetus cathenis duabus, & sicut ibi ostenditur discalciauerat se & vestimētum deposuerat, & in vtramq; aurem dormiebat, siquidem opus fuit vt Angelus accederet, & percussio lateris Petri eū excitaret. O quā merito in Prouerbijs dicitur: Non contristabit iustum quicquid acciderit ei. Attendite dilectissimi quam tranquillus hic sanctus vir erat cum mortuam propinquus esset. Alius fortè si sic esset somnum oculis negaret & peruigil per totam noctem exclamaret dicens: O Deus & quomodo sic fit vt innocens sic iniuste pereat? Nihil horum sanctus vir imprecabatur nec querebatur, sed quiete pacifice & tranquille omnia tulit. Et vt nos id cerneremus posuit eum dominus in his duabus stateris vt secundum eius exemplum discamus diuinam celsitudinem glorificare tā in prosperis quam in aduersis, nam ita facientes in vtroque diuinam gratiam obtinebimus cum quā adipiscitur gloria. Ad quam nos perducatur Iesus Mariæ filius.

Amen.

In eo-

In eodem Festo sanctorū Apo- stolorum Petri & Pauli, Con- cio Quarta.

Venit Iesus in partes Casarea Philippi. Matth. 16.

Sanctus & diuinus ille vates David magno cordis sui affectu Dominum orabat, dicens: Ne simul trahas me cum peccatoribus, & cum iniqua gentibus ne perdas me. Et alij interpretes transtulerunt ex Hebræo: Ne simul trahas me cum peccatoribus:

& sic est in contextu Græco & in paraphrasi Chaldaica. In quo denotatur S. David non tantum postulare hoc scilicet: Ne me condemnes Domine, & cum peccatoribus perdas, sed quod etiā deprecabatur, scilicet. Ne me permittas Domine cū iniquis agere, & conuersari: nam hac via in condemnationem deueniam. Et est quidem magna verbi exaggeratio hæc, nempe dicere: Ne simul trahas me, quia significare videtur, quasi coactè Deum aliquem ad iniquorum cōsortium trahere permittens eum in pœnam præcedentium delictorum cum hominibus corruptis & sceleratis conuersari: in quo manifestatur quantum malum sit à bonorum consortio aliquem separari, & cum malis agere. S. Isaias se excusans, q̄ labia immunda haberet, & ad prædicandum diuina mysteria minus idonea his verbis: v̄a mihi, quia tacui, quia vir pollutus labijs ego sum, addidit statim causam, vnde illud malum sibi prouenerit dicens. Et in medio populi polluta labia habentis ego habito, Vbi illa particula, Et, est causalis, quæ pollet, vt. Quia. Sicut Dominus dixit: Veni separare hominem aduersus Patrem suum, & filiam aduersus matrem suam, & inimici hominis domestici eius: ibi etiam, Et, causalis est & perinde significat ac si diceret: Quia inimici hominis domestici eius. Sanctus Isaias tanquam miraculum refert dicens: Habitabit lupus cum agno, & pardus cum hoedo accubabit, leo, & ovis simul morabuntur. Et ita profectò mihi videtur, q̄ sicut miraculum esset hæc animalia ferocia inter mansueta habitare absq̄ eo, q̄ illa interficerent, & vorarent: ita vtcunq̄ miraculum est hominē debilem

Isai. 28.

Isai. 6.

Matth. 10.

Isa. 2.

4 bilē, miserū & ad malū propēsū inter peccatores degere absq̄ eius damno. Vnde sacra scriptura inquit: Et factum est grande miraculum, vt Core perente filij eius non moterētur. Nam miraculosa certe res est, q̄ filij cum patre iniquo agentes, vt agunt non labefactentur, & iniqui fiant. Hęc dixi, quia hodiernū sacrum Euangeliū de quadam maximè singulari confessione agit, quā D. Petrus de Christo filio Dei vnigenito fecit, cū esset inter illam sanctam ac venerabilem Apostolorum societatem. Qui postea cum in domo Caiphæ impiorum societati ministrorū Sathane interesset suum diuinū magistrum nō semel tantum, sed bis, & ter etiam iureiurando negauit: quod præfagium fuit, quā plurimos, scilicet, hunc Dominū fore negaturos, ex eo, q̄ inter corruptorum hominum congeriē se intromittunt, quales illi erant.

5 Quapropter in Christo Iesu dilectissimi, vos obsecro huiusmodi confortia fugere tanquam pestem, & ad huc amplius: nam pestis ad summū corpus interficit, at societas praua (vt vidistis) occidit animam.

Ait ergo sanctū Euangelium: Interrogabat Iesus discipulos suos: Quem dicunt homines, esse filium hominis? Vnicuiq̄ nostrum dilectissimi, ita viuere opus est, vt nullus vitæ nostræ aliquam notam obijcere possit: sicut de illa sancta Iudith legitur. Et hæc erat (inquit sacer textus) in omnibus famosissima, quoniā timebat Dominū valde neq̄: erat qui loqueretur de illa verbum malum. Et multo plus hominibus in dignitate constitutis hoc congruit, qui nō debent tantū contenti esse cum interiori virtute, sed maxima obligatione tenentur eam extrinsecus ostendere. Vnde Diuus Paulus de quolibet eorum ait, Oportet illū testimonium habere bonum ab his, qui foris sunt. In Leuitico præcipiebatur sic: Omnis oblatio, quæ offertur Domino absq̄ fermento fiat, nec quicquam fermenti ac mellis adolebitur in sacrificio Domini. Et ratio ob quam hæc vetabantur est, quia mel & fermentum an ignē si mittantur male olet. Et cū sacrificia cremarentur meluit Deus vt essent ex male olētibus rebus. In quo significauit nō satis esse hominem dulcem esse, sicut mel, si aliās male olet: id est, non sufficit bonitas interior, cum malo nomine. Hinc plane colligitur quantum errat ille, qui ait: Quid me a si de me homines male loquantur & murmurēt: possum detractorum ora claudere? Etiā, quando aliqua specie malę murmuratiōis occasionem præbes.

Habet

Numer. 26.

Iud. 8.

I. Tim. 3.

Leu. 2.

habet innocentissimus Iesus suæ famæ rationem interrogas quæ dicunt homines esse filium hominis? Vt nos doceret de nostro nomine curam habere.

At illi dixerunt: Alij Ioannem Baptistam, alij autem Eliam. & c. Videtur discipuli in hoc adultores se ostendisse, nam rectè nouerant Phariseos dicere solitos esse, eorum magistrum, seductorè, Samaritanum, dæmoniacumq; esse, & in virtute, Beelzebub eij cere dæmonia, & nihil horum ad suum diuinum magistrum detulerant, sed illud tantum quod honoris & decoris erat. O quam uisitatum est hoc in mudo. Conuersaris cum aliquo apud omnes infimè notè, tu verò ne uerbum quidem correctionis ei loqui audeas, quin imo assentaris ei eius uitam peruersam laudans. De quibusdam diris hominibus, qui populum seducebant dicitur: Ipse ædificabat parietem, illi autem linebant eum luto absque paleis. Ille parietem ædificat qui malum opus facit, cum quo quasi quodam pariete diuiditur & separatur à Deo. Vnde Isaias dicit: Iniquitates uestræ diuiserunt inter uos & Deum uestrum. Et adultores hunc parietem adulationis luto liniunt dum dicunt: Quid mirum, parum mali hoc est, non multum est hoc perpetrare quia fragiles sumus, homines sumus & ad malum propensi. Dicit luto absque paleis quod non firmiter adhæret parieti, sed cito cadit. Quia adulatio quauis in principio exerceat, & peccati cognitionem tollit, quando illud Deus punit (quod cito erit) planè grauitas culpæ apparebit ab omni assentatione exuta. De Magno Alexandro legitur quendam Philosophum à se fuisse dimissum, & ab eius domo cui dixit. Ego tanquam homo erro, tu uerò ut sapiens meos defectus arguere debueras, id minime facis, si hoc facis quia defectus meos non cognoscis sequitur quod non es sapiens. Quod si defectus meos nouisti & taces uerus amicus non es. O quanta confusio Christianis est, hæc uerba ab homine gentili audire, & contrarium in nobis experiri, quin imo mordicus eos consumere uolumus qui minimum etiam consilium nobis præstant, quantum uis peccata nostra enormia, manifesta que sint quod quidem nostræ damnationis æternæ magnum prognosticum est. Nam in Prouerb. dicitur: Doctrina mala delerentiæ uiam uitæ, qui increpationes odit morietur, quod si etiã dicatis: Qui increpationes diligit morietur dico hic, morietur, æternaliter intelligi. Et alia translatio sic habet: Doctrina mala delerenti

Ezech. 13.

Isai. 39.

Prou. 15.

renti uiam uitæ. Vbi denotatur, quod non solum mali qui à uia uitæ deuiant, malam doctrinam docent; sed ut plurimum cui magis imprimitur, est ille, qui deserit uiam uitæ, id est, qui à lege Dei separatur, hic est cui magis infedit & quadrat, & sequitur inferius: Non amat pestilens eum qui se corripit, nec ad sapientes graditur. Quis uerba hæc audiens non contremiscit, agnoscens sanctam monitionem, fraternamque correctionem quanto odio prosequatur? Certè hoc non timere pessimum etiam signum est: ex hoc quod tantum diligunt homines laudationem, & tam moleste ferunt reprehensionem & ueritatem prouenit, ut illi qui cum eis conuersantur & agunt, eis assententur. Hæc autem Apostolis digna essent, & ueritatem suo diuino magistro non dicerent? Dico eos hoc non fecisse ut suo diuino magistro adularerent, sed quia nouerant Phariseos dolo & inuidia plenos, immaculato agno falsissimè illa imponere, unde referre noluerunt nisi quod populi turba, sincera & sine dolo sentiebat. Et primum quod referunt, est aliquos dicere illum Ioannem Baptistam esse, quæ opinio maioris ponderis alijs opinionibus erat, quia Rex Herodes id asseruerat. Solent seculi magnates & principes seruos habere parum studiosos, & ita parum de Deo sentiunt. Iam Ionæ prædicatio totam ciuitatem impleuerat, quando ad aures Regis nuntium peruenit. Vnde dicitur ibi, quod prædicante Sancto Propheta crediderunt uiri Niniuitæ in Domino, & prædicauerunt ieiunium, & uestiti sunt farris à maiore usque ad minorem, & peruenit uerbum ad Regem Niniues. Ecce quomodo uultimus ad quæ sermo Ionæ peruenit Rex fuit. Idem Herodi Regi contigit, qui anno ultimo quo Christus Redemptor noster prædicauit, quando iam mundus suis miraculis plenus erat, ait Sanctus Lucas: Audiuit autem Herodes Rex omnia quæ fiebant ab eo. Nam qui cum eo conuersabantur, ei minime ea nuntiauerant. O mundi optimatum ingens calamitas, qui uix aliquem habent, qui eis rem bonam nuntiet. Prius enim concionator uitam consumpsit, & plebs rudis eius doctrinam accepit, quam multi seculi primates, uel unicam (duntaxat) eius concionem audiant, quia non habent uiros spirituales qui eis id nuntiet, sed tantum Sathanæ ministros qui eis ea referunt, quæ eorum animas in damnationem adducunt. Vix sancta foemina Sara Egyptum intrauerat cum Pharaonis Regis ministri, coram eo illius pulchritudinem lau-

Ion. 3.

Luc. 9.

Gene. 12.

Gene. 20. dauert. Et postea Regis Geraris Abimelech ministri, idem Regi de Sara nuntiauerunt. Et quanuis infœlix hic Herodes mirabilia Domini sero audiuit, si tunc eis usus esset, huic damno remedium adhibuisset; veruntamen non solum hac bona opportunitate non est usus, sed ansam ex eius miraculis sumpsit, ut in magnum errorem se precipitaret. Nam dixit: Quia Ioannes Baptista surrexit à mortuis, & propterea virtutes operantur in illo. Et quoniam Rex id asseruerat, idè gens plebis ita esse credebat: nimis debent aduertere principes magni, & prælati quomodo loquantur. Nam munus, & dignitas in qua constituti sunt eorū verbis auctoritatem tribuit, & mox eorū subditi post illos abeunt, quanuis irrationabilia & fatua loquantur.

Marc. 5. *Dicit illis Iesus: Vos autem quem me esse dicitis? Cui nimium tribuitur, nimium ab eo exigitur. Quod si postquam Deus maius ingenium, maioremq; lucem tibi tribuit, eos qui tot beneficia à Deo non receperunt, virtute non superes eius diuina iustitia te puniet tanquam seruū inutilem, infidelem, & sceleratum. Respondit Diuus Petrus: Tu es Christus filius Dei viui. Hoc est: Tu es verus Messias, Spiritus sancti copiosa vnctio vnctus, & filius Dei viui, in quo Dei vita ostenditur; siquidem gignere nisi vitam haberet non posset. Vnde Diuus Paulus ait: Solus habet immortalitatem, & ita Deus essentialiter viuus dici potest. Quemadmodum enim immortalitatem habet ex se, ita vitam que nunquam incepit, nec finietur. Et dicens: Tu es filius Dei viui, filium Dei naturalem illum esse confitetur. Cateri iusti filij Dei vocantur propter dona Dei que ab eo receperunt, & per adoptionem quod factum est in virtute mortis Iesu Christi: vnde meritò filij Dei mortui dici possunt, solus Iesus Christus est filius Dei viui à Patre genitus vitali actu, tanquam filius eius naturalis. Attende ergo, o anima Christiana hunc Deum viuum res mortuas nolle. *Apud Ezechielem ait Dominus: Transiens per te vidite cōcūctam in sanguine tuo, & dixi tibi: Viue. In quo denotatur quid ab animabus peccatricibus, & immūdis Deus postulet: nempe, vt conuertantur, & viuāt, & quod opera emortua extra tendāt. O anima peccatrix (ait Dñs) conuertere ad me, qui sum Deus viuus, viuat in te fides, viuat in te charitas, viuat in te proficiendi feruor, viuat in te honoris mei, & utilitatis proximorum zelus, negligentia, & remissio procul exulet: in omnibus, & per omnia**

16 nia gratia in te regnet, quæ vita tua est, per quam vitam in te, & ad vitam æternam te disponam. O fœlix anima, quæ huius pij Patris vocibus obtemperauerit. Itaque dicens: Viue, non tantū nos admonet, vt vitam gratiæ habere studeamus, sed etiā, vt accidiam, quæ animam torpere facit, penitus expellamus. Et ita vbi nos legimus: Dormitauit anima mea præ tædio; alia translatio *Psal. 118.* habet: Stillaui anima mea præ tædio: & sic legit etiam Beatus Ambrosius. In quo significatur, quod quemadmodum herbar, *simile.* flores, & lilia, quantumuis excellentissimum colorem, odoremque habeant, si tamen destillentur, & premantur virtutem, colorem, & odorem perdunt, & aridæ absque vlla virtute manēt: similiter anima, quæ cum gratia Dei est rosa pulchrior & floribus: accidia tamen, destillata exiccata, in deuotaque manet. O admirabilis metaphora, cum qua exaggeratur damnum, quod pigritia animæ infert. Idè dicit Deus: Viue, hoc est, stude vitæ feruidam, sollicitamque agere.

17 Et Dominus respondit: *Beatus es Simon Bariona quia caro & sanguis non reuelauit tibi, &c.* Quasi diceret: Vnde Simoni Ioannis filio vili, ac pauperculo piscatori prouenit, qui nusquam aliud didicerat, quam retia reficere, & piscari, tam mirificam cognitionem habere, tamq; mirificam confessionem facere? Certè hæc pater tuus, o Petre nō te docuit; sed pater meus, qui in ælis est. Vnde S. Iacobus in sua Canonica ait: Omne datū optimū, & omne donum perfectū de sursum est, descendens à patre luminum. Patrem luminū Deū appellat, quia ab eo lux emanat, & peculiariter illa, cū qua supernaturalia mysteria cernuntur, quo lux naturalis rationis non peruenit. Ille hoc altissimum mysterium D. Petro reuelauit, & per suam infinitam misericordiam nos quoq; in lucē, & agnitionem huius infallibilis veritatis traxit; quod quidē ineffabile beneficiū est. Nam quanuis naturali lumine obtinetur, vnum Deum esse, vnde de illo, qui hoc negaret ait Sanctus Dauid: Dixit insipiens in corde suo, nō est Deus. Quasi diceret: Nō lingua id pronuntiare ausus est, quia ab omnibus illudē etur. Si quis per desertum iter faciens, casu domum miro artificio fabricatam offenderet, & sericis, pretiosissimisque tapetibus ornata, & mensam ibi strata opiparis epulis refertam, & super tectum domus strepitum audiret, & tabulas stridere, & moueri cerneret, iure optimo hic dicere posset, certè habitatores

Psal. 13.
simile.

D d 2 huic

huic domui sunt. Vnde nosti? quia id oculis cerno, & auribus percipio, & qui hoc negaret fatuus iudicandus esset. Similiter videns homo ratione præditus hanc domum, quæ est mundus tam singulari artificio fabricatam, fulgidissimis astris, planetisq; ornatam, plantis, herbis, & floribus odoriferis consitam, mensam copiosissimis optimisque epulis & viaticis plenam, & vestigiorum strepitum, nempe cælorum motus tam singulari ordine, & perseverantia, merito quidem dicere potest: Sine dubio dominus est huic domui, qui eam gubernat & regit. Quis ergo potest esse, nisi Deus, qui hæc cuncta creavit? veruntamen cognitio hæc est imperfecta. Quia, etsi Divus Paulus inquit: Inuisibilia ipsius à creatura mundi per ea quæ facta sunt, intellecta conspiciuntur, sempiterna quoque eius virtus & diuinitas; tamè, quia omnium rerum perfectiones simul, in comparatione infinitæ perfectionis Dei nihil sunt; idèò notitia Dei, quæ per illas obtinetur, imperfecta est. Et quamvis Sanctus Isaias inquit, illa beata Seraphim, quæ vidit dicere: Plena est omnis terra gloria eius. Nam in omnibus mundi rebus bonitatis Dei gloria relucet, sapientia, & bonitas eius: cæterùm hic mundus, hæc terra, & aliæ innumera si essent omnia, quod nobis repræsentarent, parum esset respectu eius, quod in se Deus est. Vnde singulare beneficium illud fuit, quod hic luminum pater nobis contulit, dans nobis aliam perfectiorem cognitionem eius, quod in se est per lumen fidei, quam in intellectibus nostris infudit. Cum qua alia mirifica mysteria adipiscimur, quæ rationis lumine non obtinentur, & omnium fundamentum est. Hunc, scilicet, Deum verum, vnicum filium naturalem habere à se æternaliter genitum, & hunc Redemptorem nostrum Iesum Christum esse: quamvis hæc notitia imperfecta est, respectu eius quam in gloria habebimus. Et sic Sanctus Dionysius ait: quod nimium scire de Deo, est cognoscere illū rectè comprehendere non posse his verbis: Perfecta eius ignorantia, eius vera cognitio est, quia ipse super omnem mentem, & substantiam noscitur. Hunc ergo piissimum Patrem, dilectissimum, cum maxima instantia deprecemur, vt fidei suæ lumen, quod in cordibus nostris effudit conseruet, & semper adaugeat, & ignorantia tenebras, & cuiuscunq; erroris ab eis releget, & quod lumine eius, increatum lumen (quod ipse est) cernere mereamur.

Rom. I.

Isa. 6.

Dionysius
Epist. I.

Et

22 Et ego dico tibi, quia tu es Petrus, & super hanc petram edificabo Ecclesiam meam. O benedictus & glorificatus sit talis Deus, qui tã peculiarem rationem de hominibus gerit, & sic illos honorat postquam homo factus est. Non vtiq; Angelos sanctæ Ecclesiæ suæ, vt fundamenta posuit: quinimo dignum, & honorificum valdè ipsi sibi esse reputant coadiutores in hoc sacro ædificio se præbere, fidelium saluti consulentes & fauentes. Eam tamen ædificat super hominem Petrum nomine. Huic dicit: *Tibi dabo claves regni cælorum.* Sed notate interim, quòd prius ei Dominus dicit: *Pater meus reuelavit tibi.* Quasi diceret: Siquidem Pater meus tibi scientiam impertiuit, ego claves regni cælorum tibi dabo, & Ecclesiæ meæ potestatem tibi committam. In quo docuit, quòd si dona & sufficientiam alicui Deus non impertit ad aliquod munus ad ministrandū, nullatenus tale munus debet ei committi. Pauper Divus Petrus erat, & piscatoris filius, apud homines nullius ponderis, seu æstimationis erat: sed per id quod à Deo acceperat Ecclesiæ sanctæ huius prælatus creatus est. Hoc non ex dotibus carnis & sanguinis, sed ex cæli pignoribus quæ habebat, impetrauit. Et ita quando Divinus Pastor Christus voluit ouium curam ei committere, non interrogavit eum, an nobilis esset, an ingenua profapia natus: nam generis nobilitas parum sine virtute prodesset, vt quis prælatus crearetur: sed interrogavit eum: *Simon Ioannis diligis me plus his?* Nam ad huiusmodi munus exercèdum magno Dei amore opus est, ob cuius defectum tot mala communiter fiunt, totque damna succedunt. Et non dicit ei: *Do tibi claves;* sed, *dabo tibi.* Dum Christus Redemptor 24 noster in hac vita vixit, noluit curam ouium suarum alteri committere, nec etiam Diuo Petro: ipse nanque vsque ad mortem eas pascere voluit. O quã singularis doctrina prælatis, vt discant super curam ouium suarum ipsimet inuigilare, quantum possibile fuerit, nec de ministris confidant quantumvis optimi videantur.

Ioan. 21.

Tibi dabo claves regni cælorum. Claves sunt scientia ad discernendum inter dignos & indignos, & potestas ad aliquos admittendos, alios verò excludendos, ad sanciendo leges, & præcepta statuenda, ad sacramentorum administrationem, & sacram Scripturam elucidandam, & tandem ad reliquum omne, quod ad regimen sanctæ Ecclesiæ necessariū est. Tempore famis & frumenti penuriæ dominus, & paterfamilias clauem frumentariam solet

simile.

Tom. j.

D d 3

semper

semper secum afferre, nec seruo eam committere audeat; at tem-
 pore vbertatis, & copiarum frumenti facile eam illi committit. Ante
 Christi Redemptoris nostri mortem magna paradisi fames, &
 bonorum eius penuria erat: tantum in manibus domini eorum
 clavis inueniebatur: at verò post passionem eius sacratissimam,
 quia maximæ vbertatis tempus est claves seruis sacerdotibus,
 scilicet, commissæ sunt, quorum caput est Dicus Petrus, ne ho-
 mines vllam excusationem haberent, dicentes se cælum obtine-
 re non posse. Nam ad impetrandam veniam peccatorum, non
 ad inuisibiles substantias, & alterius naturæ nos misit Deus, aut
 ad innocentes, quales sunt Angeli cæli, qui nunquam peccave-
 runt, sed mittit te ad Dicum Petrum hominem, sicut te peccato-
 rem, & forte maiorem te, qui post tot beneficia à Deo accepta,
 ter illum, & iureiurando negauit. Quid igitur respondebis mi-
 ser, si hac via tam facili veniam impetrare contempnis? Age dile-
 ctissime, ne tuimet tam intimus hostis sis obsecro. Nunc quia
 claves sunt propera, & accede ad pedes confessorij, nam post quã
 in inferno inclusus fueris, exiendi locus non erit.

Attende quid Dominus dicat: *Quodcumq; solueris super terrã, erit
 solutum & in cælis.* Dum super faciem terræ viuis, poenitentiam
 age: plange peccata tua, ad pedes confessoris accede, & peccata
 tua humiliter confitere, & pete absolutionem. Nunc enim Diui
 Petri claves tibi proderunt, non autem postquam è vita discesse-
 ris. Ieremias ait: Concluserunt vias meas lapidibus quadris, semitas
 meas subuertit. Hæc verba cuicumque inferni damnatorum ad-
 aptari possunt. Nam fletus, fames, & paupertas, quæ via cæli esse
 solebant, in infernum retorserunt; nam ibi hæc omnia abunde
 sunt: Ibi enim erit fletus, & stridor dentium; in quibus, nec utili-
 tas, neque meritum erit. Inquit Sanctus Ioannes quendam se vi-
 disse, qui ei dixit: Ego sum primus, & nouissimus, & habeo cla-
 ues mortis & inferni: Hic est Christus Redemptor noster: & has
 claves hic cælestis Dominus non sacerdotibus, non summo Pon-
 tifici eas tradidit: nam neque sacrificia sacra, neque indulgentiæ,
 neque absolutiones damnatis proderunt ad hoc, vt inde exeant.
 Super hæc mirabilia beneficia, & alia quã plurima, quibus Euan-
 gelium hodiernum plenum est, quæ Dominus Diuo Petro con-
 tulit, potest magna consideratio in laudem & gloriam eius fabri-
 cari. Diuus Paulus inquit: Ne magnitudo reuelationũ extollat
 me,

Ihren. 3.

Apo. 1.

2. Co. 12.

me, datus est mihi stimulus carnis meæ, Angelus Sathanæ, qui
 me colaphizat. Vbi Diuus Hieronymus ait, hoc simile fuisse cõ-
 suetudini Romanorum quando triumphabant, quorum lateri
 præco adherens de mortalitate eos admonebat, ne superbirent
 ob victoriam partam. Ita in Diuo Paulo, ille carnis stimulus tan-
 quã præco erat, qui eius mortalitatẽ & fragilitatem prædicabat,
 ne forte tot Dei fauoribus superbiret. Et res quidem mira est, vt
 Diuo Petro in tanta celsitudine, & dignitatis honore constituto
 huiusmodi spiritus non fuerit datus, ad eius humilitatis conser-
 uationem, cum res tam singularis sit, vt vmbra tantum corporis
 sui omnem infirmitatem, omnemque langorem sanaret, quod
 nusquam alicui alteri sancto concessum legimus. Ex quo potest
 colligi, quòd, quemadmodum ille diuinus ædificator, & artifex
 tam excelsum ædificium fabricauit, etiam profundissimam hu-
 militatem in eo posuit, vnde non fuit opus sicut Diuo Paulo sti-
 mulam carnis ei dare, & ita perseueravit in hoc diuino ministe-
 rio singulari cum sanctitate Ecclesiam gubernans, & tot innu-
 meras animas ad fidem & obedientiam Christi Domini conuer-
 tens, vsque ad sanguinis effusionem: vna siquidem & eadem die
 cum eius coepistolo Diuo Paulo gloriosum martyrium com-
 pleuit. Quòd si olim Roma in signum magnæ gratitudinis Impe-
 ratorem triumphantem, & è bello reuertentem, cum tanta læti-
 tia & trophæo suscipiebat, quanta gloria & trophæo existima-
 mus hodie in cælo susciperentur illi, qui tot prouincias & regna
 à dæmonis imperio, & tyrannide erepta, legitimo Christi Do-
 mini imperio subiugarunt? Quòd si cælum ita lætatur, quid ter-
 ra nostra facere debet, quæ vtque hodie vberrimo doctrinæ se-
 mine eorum, fertilis est, & indies æternæ vitæ fructus producit?

Quo amore & reuerentiã diligere, sequi, & imitari debemus
 hos fidei nostræ patres, vt imitantes eos in virtutibus
 gratia pleni, cum eis gloria perfruamur, quam
 mihi & vobis donare dignetur Iesus
 Mariæ filius, Amen.

(:)

Dd 4 IN

IN FEFLO VISI- tationis facratiffimæ Vir- ginis Mariæ Concio Prima.

Exurgens Maria abijt in montana cum feftinatione.

LUC. I.

RE S odoriferæ eò magis suum odorem com-
municant, quo plus tractantur. Campus flori-
dus, hortus diuerfis floribus confitus, nisi aer
flans illos moveat, parum odoris emittunt: at
si flante aura flores liliâq; moveantur, statim
magnam fragrantia, magnumq; odorem emit-
tunt. Vnde sponsus in Canticis dicebat: Sur-
ge Aquilo, & veni Auster, perfla hortum meum, & fluant aro-
mata illius. Hinc est, quòd sicut Sanctorum exempla odor voca-
tur (vt D. Paul. ait:) Christi bonus odor sumus, alijs odor mortis
in mortem, malis, scilicet, qui inuidia, & rabie pleni inuicem se
mordent, & inuicem consumuntur, bona iustorum exẽpla olfa-
cientes: alijs odor vitæ in vitã, bonis, scilicet, qui odore boni ex-
empli Sanctorum meliores efficiuntur) eo minus proficiunt, quo
rarius de eis loquitur, & agitur: tunc verò vberem fructum effi-
ciunt in humanis cordibus quando cogitatione ruminantur, men-
te euoluuntur, & in lectione, sermone, & colloquio de eis agitur.
Hortum Deus habebat nimis occultum, de quo in Canticis dici-
tur: Hortus conclusus soror mea, sponsa hortus cõclusus. Hic hor-
tus purissima Virgo domina nostra est, multo præstantior illo,
de quo dicitur: Plantauerat autem Dominus Deus paradysum
voluptatis à principio, in quo posuit hominem, quem formaue-
rat. De illo dicitur, In principio respectu temporis: de hoc autẽ:
Ab initio, & ante sæcula creata sum, respectu perfectionis, & pu-
ritatis, in qua ab initio Angelos creauit. In illo voluptatis paradi-
so, ex costa Adæ formata fuit Eua: in hoc verò paradiso secundus
Adam Iesus Christus ex costa Euz, hoc est, ex purissimis Vir-
ginis

Simile.

Cant. 4.

2. Cor. 2.

Cant. 4.

Gene. 2.

4 ginis sanguinibus fuit formatus. Ex illo paradiso primus Adam
cum ignominia, vituperio & tristitia fuit eiectus: in huc verò pa-
radysum secundus Adam Dei filius cum magno trophæo, & læ-
titia, tam hominum quam Angelorum intrauit & exiuit. In pa-
radiso illo quæcunq; arbor, secundum genus suum fructum af-
ferebat: pyrus, pyra dabat; malus, mala; nux, nuces: at in hoc hor-
to, arbor fructum super omne genus, & naturam reddidit; nam
pura mulier verum Deum protulit. Ille hortus voluptatis para-
disus dicebatur: hic etiam paradysus dicitur, id est, parens ri-
sum: nam risum & gaudium terræ cælorumq; peperit, & fuit
primus paradysus, in quo primo anima Deum vidit, & beatifica
eius visione fruita est. Et hæc est vna ex præcipuis Virginis hu-
ius sacratiffimæ excellentijs. Nam prima anima quæ Deum vi-
dit, & fuit beata, anima sacratissima Christi Redemptoris nostri
5 fuit, & hoc primo in virgineo vtero sanctiffimæ foemine huius
factum est. De hoc horto Diu⁹ Hieronymus ait: Hortus delicia-
rum, in quo sunt confita vniuersa florum genera, & odora menta
virtutum. Et ad communicandum hos odores, postquam adim-
pletum est quod Angelus dixit: Spiritus sanctus superueniet in
te, tanquam aura, quæ perflat in horto eam concitauit & mouit.

Et exurgens Maria abijt in montana cum feftinatione. O quos odores
& fragrantias illis communicauit, cum quibus egit ab eius do-
mus egressu vsque ad reditum? Quod si quis dicat in eodem loco
vbi sacra Scriptura hanc sacratiffimam Virginem hortum ap-
pellat etiam fontem eam dicere. Vnde postquam dixit: Hortus
conclusus, subdidit dicens: Fons signatus. Si ergo est fons, quo-
modo ascendit? Ad hoc respondeo, quòd Aristoteles in *Meteo.*
6 ris aliquot causas assignauit, propter quas aqua ascendit. Prima
est, propter grauioris corporis infusionem: si enim in fontem la-
pis magnus iniiciatur, statim aqua ascendit. Secunda causa est,
ne detur vacuum in natura: si enim vrna fictilis, quæ sit calefacta
sumatur, & super aquam frigidam collocetur, statim aquæ gutta
læ in vrnam ascendunt. Et ratio est, quia cum vrna illa fictilis sit
calida, etiam aer, qui intus est, & quia aer calidus est rarus, & fri-
giditate adueniente spissatur, & contrahitur, ne detur vacuum
ascendit aqua. Propter hanc ergo duplicem rationem hodie Vir-
go sacratiffima cum esset fons ascendit in montana Iudææ. Pri-
mum, propter infusionem corporis grauioris: cecidit enim in
illam

Aristo. 2.

Meteo.

Simile.

7
 I. Cor. 10. illam lapis ille pergrandis, de quo Diuus Paulus ait: Petra autem erat Christus: & hæc cœlestis petra illam mouit, ascendere que fecit. Vnde sanctus Ambrosius ait: Quo enim iam Deo plena, nisi ad superiora ascenderet? Secunda ratio, ob quam aqua ascendit est, ne detur vacuum: & propter causam hanc hic sacratissimus fons hodie ascendit. Erat enim anima pueri Ioannis gratia vacua, & originalis peccati labe infecta. Ascendit fons, ne illa anima vacua esset, & vt adimpleretur Angeli promissum dicentis: Et Spiritu Sancto replebitur adhuc ex utero matris suæ. Et sacrum Euangelium ait. *Quod abiit in montana, cum festinatione.* Nam idem Dominus, quem in suis sacratissimis visceribus gestabat, illam mouebat, vt eo modo abiret festinans. In quo ostendebat cum quanta cura, & studio animarum salutem operabatur. Regius Dauid ait: Dominus sollicitus est mei. Idem Diuus Ioannes asseuerare potuit: nam mox, vt in mundum intrauit cum solitudine perrexit, vt illum sanctificaret, & animam eius possideret. Potentissimus ille Rex Assuerus inter omnes Imperij sui vrbes, Susam ciuitatem maxime dilexit, & in maximo honore habuit, propterea quod ciuitas illa prior fuit omnium quæ possederat. Vnde sacer textus inquit: Quando sedit in solio regni sui Susa ciuitas regni eius exordium fuit. Ideo que in ea principibus, & magnis regni, sui insuper & vniuerso populo splendida conuiuia fecit. Sanctus etiam Dauid magno amore prosequabatur Sion ciuitatem, quam peculiari priuilegio urbem suam appellabat, quia prima fuerat, quam sibi adscripserat: Vnde eam honorificauit arcam fœderis in ea locans. Nam illam rem, quam plus diligimus, amplioribus beneficijs donamus. Itã prior ciuitas, quam potentissimus, ac cœlestis Imperator Christus postquam in mundum intrauit à dæmonis imperio eripiens sibi deuinxit, sancti Ioannis Baptistæ anima fuit: & ita maximo honore illam affectit, maximeque dilexit. In hoc verbo, *Cum festinatione.* Verorum Dei seruorum ingenium denotatur, nempe in rebus ad eius seruitium pertinentibus sollicitos se ostendere. Vnde Diuus Ambrosius ait: Nescit tarda molimina spiritus sancti gratia. Et ita vnum ex præcipuis signis, quæ sacri doctores assignant prædestinationis alicuius est, curam & sollicitudinem in eo cernere in famulando Deo. Quæ à magnete tacta sunt non quiescunt.

8
 Psal. 39.
 Esther. 1.
 9
 D. Amb. in Hom. super Luc. simile.

10
 11
 12
 13
 14
 15
 16
 17
 18
 19
 20
 21
 22
 23
 24
 25
 26
 27
 28
 29
 30
 31
 32
 33
 34
 35
 36
 37
 38
 39
 40
 41
 42
 43
 44
 45
 46
 47
 48
 49
 50
 51
 52
 53
 54
 55
 56
 57
 58
 59
 60
 61
 62
 63
 64
 65
 66
 67
 68
 69
 70
 71
 72
 73
 74
 75
 76
 77
 78
 79
 80
 81
 82
 83
 84
 85
 86
 87
 88
 89
 90
 91
 92
 93
 94
 95
 96
 97
 98
 99
 100
 101
 102
 103
 104
 105
 106
 107
 108
 109
 110
 111
 112
 113
 114
 115
 116
 117
 118
 119
 120
 121
 122
 123
 124
 125
 126
 127
 128
 129
 130
 131
 132
 133
 134
 135
 136
 137
 138
 139
 140
 141
 142
 143
 144
 145
 146
 147
 148
 149
 150
 151
 152
 153
 154
 155
 156
 157
 158
 159
 160
 161
 162
 163
 164
 165
 166
 167
 168
 169
 170
 171
 172
 173
 174
 175
 176
 177
 178
 179
 180
 181
 182
 183
 184
 185
 186
 187
 188
 189
 190
 191
 192
 193
 194
 195
 196
 197
 198
 199
 200
 201
 202
 203
 204
 205
 206
 207
 208
 209
 210
 211
 212
 213
 214
 215
 216
 217
 218
 219
 220
 221
 222
 223
 224
 225
 226
 227
 228
 229
 230
 231
 232
 233
 234
 235
 236
 237
 238
 239
 240
 241
 242
 243
 244
 245
 246
 247
 248
 249
 250
 251
 252
 253
 254
 255
 256
 257
 258
 259
 260
 261
 262
 263
 264
 265
 266
 267
 268
 269
 270
 271
 272
 273
 274
 275
 276
 277
 278
 279
 280
 281
 282
 283
 284
 285
 286
 287
 288
 289
 290
 291
 292
 293
 294
 295
 296
 297
 298
 299
 300
 301
 302
 303
 304
 305
 306
 307
 308
 309
 310
 311
 312
 313
 314
 315
 316
 317
 318
 319
 320
 321
 322
 323
 324
 325
 326
 327
 328
 329
 330
 331
 332
 333
 334
 335
 336
 337
 338
 339
 340
 341
 342
 343
 344
 345
 346
 347
 348
 349
 350
 351
 352
 353
 354
 355
 356
 357
 358
 359
 360
 361
 362
 363
 364
 365
 366
 367
 368
 369
 370
 371
 372
 373
 374
 375
 376
 377
 378
 379
 380
 381
 382
 383
 384
 385
 386
 387
 388
 389
 390
 391
 392
 393
 394
 395
 396
 397
 398
 399
 400
 401
 402
 403
 404
 405
 406
 407
 408
 409
 410
 411
 412
 413
 414
 415
 416
 417
 418
 419
 420
 421
 422
 423
 424
 425
 426
 427
 428
 429
 430
 431
 432
 433
 434
 435
 436
 437
 438
 439
 440
 441
 442
 443
 444
 445
 446
 447
 448
 449
 450
 451
 452
 453
 454
 455
 456
 457
 458
 459
 460
 461
 462
 463
 464
 465
 466
 467
 468
 469
 470
 471
 472
 473
 474
 475
 476
 477
 478
 479
 480
 481
 482
 483
 484
 485
 486
 487
 488
 489
 490
 491
 492
 493
 494
 495
 496
 497
 498
 499
 500
 501
 502
 503
 504
 505
 506
 507
 508
 509
 510
 511
 512
 513
 514
 515
 516
 517
 518
 519
 520
 521
 522
 523
 524
 525
 526
 527
 528
 529
 530
 531
 532
 533
 534
 535
 536
 537
 538
 539
 540
 541
 542
 543
 544
 545
 546
 547
 548
 549
 550
 551
 552
 553
 554
 555
 556
 557
 558
 559
 560
 561
 562
 563
 564
 565
 566
 567
 568
 569
 570
 571
 572
 573
 574
 575
 576
 577
 578
 579
 580
 581
 582
 583
 584
 585
 586
 587
 588
 589
 590
 591
 592
 593
 594
 595
 596
 597
 598
 599
 600
 601
 602
 603
 604
 605
 606
 607
 608
 609
 610
 611
 612
 613
 614
 615
 616
 617
 618
 619
 620
 621
 622
 623
 624
 625
 626
 627
 628
 629
 630
 631
 632
 633
 634
 635
 636
 637
 638
 639
 640
 641
 642
 643
 644
 645
 646
 647
 648
 649
 650
 651
 652
 653
 654
 655
 656
 657
 658
 659
 660
 661
 662
 663
 664
 665
 666
 667
 668
 669
 670
 671
 672
 673
 674
 675
 676
 677
 678
 679
 680
 681
 682
 683
 684
 685
 686
 687
 688
 689
 690
 691
 692
 693
 694
 695
 696
 697
 698
 699
 700
 701
 702
 703
 704
 705
 706
 707
 708
 709
 710
 711
 712
 713
 714
 715
 716
 717
 718
 719
 720
 721
 722
 723
 724
 725
 726
 727
 728
 729
 730
 731
 732
 733
 734
 735
 736
 737
 738
 739
 740
 741
 742
 743
 744
 745
 746
 747
 748
 749
 750
 751
 752
 753
 754
 755
 756
 757
 758
 759
 760
 761
 762
 763
 764
 765
 766
 767
 768
 769
 770
 771
 772
 773
 774
 775
 776
 777
 778
 779
 780
 781
 782
 783
 784
 785
 786
 787
 788
 789
 790
 791
 792
 793
 794
 795
 796
 797
 798
 799
 800
 801
 802
 803
 804
 805
 806
 807
 808
 809
 810
 811
 812
 813
 814
 815
 816
 817
 818
 819
 820
 821
 822
 823
 824
 825
 826
 827
 828
 829
 830
 831
 832
 833
 834
 835
 836
 837
 838
 839
 840
 841
 842
 843
 844
 845
 846
 847
 848
 849
 850
 851
 852
 853
 854
 855
 856
 857
 858
 859
 860
 861
 862
 863
 864
 865
 866
 867
 868
 869
 870
 871
 872
 873
 874
 875
 876
 877
 878
 879
 880
 881
 882
 883
 884
 885
 886
 887
 888
 889
 890
 891
 892
 893
 894
 895
 896
 897
 898
 899
 900
 901
 902
 903
 904
 905
 906
 907
 908
 909
 910
 911
 912
 913
 914
 915
 916
 917
 918
 919
 920
 921
 922
 923
 924
 925
 926
 927
 928
 929
 930
 931
 932
 933
 934
 935
 936
 937
 938
 939
 940
 941
 942
 943
 944
 945
 946
 947
 948
 949
 950
 951
 952
 953
 954
 955
 956
 957
 958
 959
 960
 961
 962
 963
 964
 965
 966
 967
 968
 969
 970
 971
 972
 973
 974
 975
 976
 977
 978
 979
 980
 981
 982
 983
 984
 985
 986
 987
 988
 989
 990
 991
 992
 993
 994
 995
 996
 997
 998
 999
 1000

præordinati ad vitam æternam. Quid clariùs id, de quo agimus, dici possit; siquidem prædestinati soli verbo Dei lætabantur, & illud glorificabant? Verbum Dei glorificare est opere illud exequi cura, studio, & feruore. Nam qui negligenter, & tepide operatur, videtur verbum Dei contemnere, & iniuria afficere. Nam ille, qui sic remisse operatur quasi significare videtur, promissa, & minas; quæ in ipso continetur non credere. Etiam illud, gauisæ sunt, perseverantiam denotat. Nam secundum Philosophum: Delectatio conseruat operantem in opere. Eia dilectissimi oculos vestros aperite, & hunc torporem, & desidiam procul à vobis pellite. Incipite nunc vere poenitentiam agere, nec quiescatis donec coram sydere hoc diuino sitis. Hoc Sanctus David verbis subobscuris significauit, dicens: Constituite diem solennem in condensis, vsque ad cornu altaris. Quod celebramus (inquit) solennitates in densitatibus, quæ sunt peccata, quæ mox inuicem connexa sylua condensa in anima fiunt. Et quomodo in peccatis solennitas celebrari debet? Dico festum peccatis celebrare, est illa flere cum firmissimo proposito deinceps non peccandi. Tunc enim tauris festum celebratur, quando agitantur, & telis confodiuntur: similiter cum peccata vestra telis poenitentiae & lachrymarum cordis confoditis, festum eis celebratis: sicut Dominus ait: Gaudium fit in cælo Angelis Dei super vno peccatore poenitentiam agente, &c. Et hoc festum debet celebrari vsque ad cornu altaris, id est, quousque in cælo cum Christo gloriatur homo. Nam ille est cornu, & vis altaris, ab ipso nanque vis, & virtus in altare, Ecclesiam, sacrificia, & sacramenta descendit. Plorate ergo, & mortificamini dilectissimi, quousque ad verum australe sydus, in quo est tota vita perueniatis. Nã de iustis S. Isaias inquit: Qui sperant in Domino mutabunt fortitudinem: assumment pennas sicut aquilæ, current, & non laborabunt; ambulabunt, & non deficient. Quasi dicat: Prius ad malum fortes erant, nunc verò ad bonum sine lassitudine volant. Nullus dicat, quando iuuenis eram, ieiunavi; iam multis bonis operibus me dedi, & pijs exercitijs incubui, nunc quiescere, nunc mihi indulgere volo. Auertat à nobis Deus dilectissimi, vt tale verbum ore proferamus, siquidem ipse nobis præcipit ne quiescamus, sed quòd vsque ad cornu altaris curramus.

Vbi

16 Vbi nos legimus apud Sanctum Iob: Non peccavi, & in amaritudinibus moratur oculus meus; ex Hebræo transferri potest: Non peccavi, & in amaritudinibus morabitur oculus meus, de futuro, & sic est in paraphrasi Chaldaica. Si ergo ille, qui mortaliter non peccauit, vt hic ipse affirmat, non solum flebat de præsentibus, sed in venturis seculis sibi fore flendum prædixit: quid faciant æquum est hi, qui oculos suos in vitam præteritam vertentestantam multitudinem, & congeriem peccatorum, quæ admiserunt, cernunt? Hæc omnia dixi eius occasione, quòd sanctum Euangelium inquit: *Exurgens Maria, abiit in montana cum festinatione.* Considerate fratres hoc sacratissimæ Virginis iter, & quomodo hæc prior processio solennis fuit, in qua corpus Christi sanctissimum gestatum est, quam non psallentium, & laudantium turba, sed Angelorum chori beatissimam Virginem comitantes, & laudes Deo decantantes, ornabant.

Et intravit in domum Zacharie, & salutavit Elisabeth. Quæ lingua 17
 17 Quauisissimam illam Virginis preciosissimæ vocem explicare sufficeret? Illud: Salve cognata? Illud, Sanctam Elisabeth cum venerabili eius senectute coram cæli Regina genu flectere? Quis etiã illos dulcissimos amplexus vtriusque exprimere possit? Perpendite primò quòd Sanctus Euangelista refert, esse quomodo terra cælorumque; Regina salutavit Elisabeth. Eia domina hanc humilitatis lectionem discite. Quia senior non expectat, vt iunior eam saluet, sed ipsa illam præuenit, ipsa præit: humilitas enim & urbanitas gratiam comitantur, & vbi ambitus, vani respectus, inurbanitates, ibi gratiam Dei minimè cohabitare signum 18
 18 est. O quot adiuuenta inurbanitatum, inciuilitatumque Sathanas adiuuenit, omnia in superbia fundata. Quàm plurimæ enim domine mutas esse se fingunt, cum loquaciores sint, quàm oporteat. Nonnullæ verò cæcas se esse simulant, cum lince, aut aquila acutiorem visum habeant. Nonnullæ paralyti, aut podagra laborare videntur, aut ægritudinum occasiones obijciunt, ne alijs asurgant: velut, qui pileum in manu continet, antequam alter ingrechiatur, vt eum alloquatur, ne fortè caput ei aperuisse videatur. Odiam vanitatem, in quam plurimarum amicitiarum iacturam introductam, & in charitatis destructionem statutam. Nã, vt quidam ait: multos conciliat comis, & blanda salutatio. Vnde 19
 19 Dicitur Paulus commendat, dicens: Charitatem fraternitatis in-

uicem

vicem diligentes, honore inuicem præuenientes. In quo S. Apo 19
 stolus denotat, quòd ad conseruationem charitatis maxime ne-
 cessarium est nos honore inuicem præuenire, comiter, festiue, &
 vrbane. Et hoc peculiariter cum senioribus, & prouectæ ætatis
 hominibus debet obseruari. Olim apud gentiles in maxima ve-
 neratione senes habebantur, adeò, vt Petrus Apianus refert, q̄
 in Gades insula in fano senectutis, quòd quidam Græci Genti-
 les illac transeuntes crexerunt, ibi senectutem deam colebant,
 vt vitæ magistram, & magnarum rerum reuelatricem, & sensua-
 litatis etiam mortificatricem. Vnde fertur quòd illis tempori-
 bus, sicut modò ad templa sacra malefactores confugiunt, ita fu-
 res, & homicidæ, & alij ad senes tanquam ad sacrum locum con-
 fugiebant. Quòd si apud Gentiles talis honor senibus defereba-
 tur, quid faciant æquum est hi, qui religionem Christianam co-
 20 lunt? In Leuitico præcipiebat Deus: Honora personam senis.
 Et inter alias iniurias, de quibus. S. Hieremias in Babylonios
 conquirebatur cum filios Israel ab Hierusalem in Babyloneim
 captiuos duxerunt vna est: Facies (inquit) senum non erubue-
 runt, neque miseri sunt, scilicet, eorum. Et etiam Propheta Ba-
 21 ruch, de eodem conqueritur dicens: Eduxit super illos gentem
 de lōginquo, gentem improbam, quæ non sunt reueriti senem.
 Et vbi sacra scriptura refert mala, quæ nonnulli perversi homi-
 nes perpetraturi erant, hoc inter illa assignat dicens: Opprima-
 mus pauperem iustum, non parcamus viduæ, nec veterano, nec
 reuereamur canos multi temporis. Ex his omnibus locis planè
 colligitur quanta obligatione adstringamur ad senes veneran-
 dos, & quanta abominatio coram Deo sit id non facere. Disca-
 22 mus fratres ab hac caelesti magistra, quæ honore senem præ-
 uenit.

Et salutauit Elisabeth. Quo salutationis genere aut quo pacto
 eam salutauerit non legimus, sed piè credi potest, non fuisse sa-
 lutatam aliquâ harum salutationum, quæ modo vsitantur, qua-
 rum etiam Sathanam autorem extitisse crediderim, vt paula-
 tim cuncta aboleat obliuio eorum, quæ animam in Deum tolle-
 re possunt, factorem rerum omnium illum fatendo. Quid sibi
 vult. [Refo las manos de. v. m.] Mane, meridiè, & vesperis? Præstaret
 quidem, vt sicut olim, sic inuicem vos salutareris dicentes. Bo-
 na dies frater, Fausta nox vobis sit, Deus det vobis suam pacem,

aus

23 aut gratiam, &c. Tandem tandem, vt operamur sic loqui-
 mur: & sicut intrinsecus tam parum spiritus Dei habemus,
 ita exterius id minime communicamus, aut ostendimus: *Luc. 6.*
 Nam, vt summa veritas ait: ex abundantia cordis os loquitur.
 Eia dilectissimi amore Dei vos obsecro, vt Deum in corde, &
 in lingua gestare gloriemini, & intus extraque probos esse vos
 ostendatis.

*Et factum est, vt audiuit salutationem Mariæ Elisabeth, exultauit in-
 fas in vtero eius.* Super hoc notare licet, quòd vox salutationis Bea-
 tissimæ virginis fuit quoddam instrumentum, & vehiculum,
 per quod Christus Iesus emisit spiritum sanctificationis in Ioan-
 nem, sicut cochlear est instrumentum, cum quo liquor medici-
 nalis propinatur ægroto: & spiritu sanctificationis non solum à
 peccati originalis labe fuit mundatus, & in gratia confirmatus,
 23 verum etiam vsu rationis intempestiue præuentus ad Deum
 cognoscendum, vt communiter tenetur. Et ita D. Ioannes prius
 matre eius spiritu sancto plenus fuit, quia audita voce exul-
 tauit in vtero matris, & mox repleta est spiritu sancto Beata
 Elisabeth. Itaque quanuis sacratissimæ Virginis vox prius per
 aures matris transiit, operationem tamen prius in eius filio fecit.
 Et non est mirum, quia radij solares prius per medium *simile.*
 aërem transeunt, quam terram pertingant, sed prius calo-
 rem in terra producant, quam in aëre, quia in terra termi-
 nantur, & sistunt, postea verò per reflexionem calorem in
 aëre producant. Sic in hodierna sacra visitatione contigit.
 Christus verus sol emisit virtutem sanctificatiuam per os ma-
 tris suæ in Ioannem transeuntem per aures Beatæ Elisa-
 24 beth: & hæc virtus fecit reflexionem in anima Beati Ioan-
 nis; & inde in animam matris transiit. Et cognoscens
 puer Deum suum vultum ad eum conuertit. Nam, vt na-
 turales aiunt, foetus in ventre faciem versus matris tergum ha-
 bet, & Ioannes vertit se, vt Deum, quem nouerat adora-
 ret: & hæc adoratio meritoria fuit, quia facta fuit in gra-
 tia, & cum diuino amore. Itaque hic sanctus puer ab vte-
 ro matris suæ coepit mereri. Nec tantum mundi saluato-
 rem ibi adorauit, sed etiam laudauit, & prædicauit, ad hoc
 tanquam instrumento eius matris lingua vtens. Et ita
 manus suam hodie exercere coepit, quod quidem erat, sicut
 Diuus

Ioan. I.

Diuus Ioannes Euangelifta ait: Hic venit in testimonium, vt te 25
ftimonium perhiberet de lumine, vt omnes crederent per illū.
Hæc eft magna, & peculiaris laus, & prærogatiua Sancti Ioan-
nis, qui post fanctiffimam Virginem dominam noſtrā primus
fuit, qui verbum diuinū incarnatū nouit, & prior, qui hoc incar-
nationis facratiffimum myſterium promulgauit. Et poſtquam
ille cognouit, & promulgauit, ſecundò Sancta Elifabeth, deinde
pater eius Zacharias, deinde Sanctus Ioseph, deinde paſtores,
deinde reges, & etiam beſtiæ illum cognouerunt.

Et repleta eſt ſpiritu ſancto Elifabeth, & exclamauit voce magna. Nū
quid ſancta fœmina, hæc tua autoritas, grauitas, & ſerenitas vul-
tus tui eſt, quia, vt amens clamas? Ah, quando alicuius domus ar-
det, nunquid ille poterit ſe continere, quin vociferetur? Beatæ
Elifabeth viſcera comburebantur, & quomodo non magnos cla 26

ſimile.

mores e deret? Muſicus, qui organa pulſat, facit fiſtulas reſonare,
ſecundum quod intrinſecus in corde ſentit. Hæc ſancta fœmina
organum erat, & eius filius muſicus, qui viſcerum eius orga-
na pulſabat, & ſic eam reſonare faciebat ſecundum quod ipſe
in corde habebat. Vnde exclamans Beata Elifabeth ait: *Benedicta
tu inter mulieres.* In duplici ſtatu mulierum genus diuiſum eſt, ſci-
licet, in non virgines, & virgines. Primus ſtatus à mundi initio
fuit maledictus, vt in Geneſi patet, vbi fœminæ Deus dixit: In
dolore paries filios tuos. Et etiam ſecundus ſtatus virginum in-
foelix reputabatur. Vnde communiter inter Hebræos dici ſole-
bat: Maledicta ſterilis, & quæ non parit. Itaque omnes maledi-
ctæ erant illæ, quia in dolore filios pariebant, hæc verò, quia fru-
ctum non reddebant. Veruntamen per Hieremiam dicit Deus: 27

Hier. 15.

*Si ſeparaueris pretioſum à vili, quali os meum eris. Quafi dice-
ret: Omne pretioſum manebit, quod factum cernimus in hac ſa-
cratiſſima fœmina. Sublatum eſt enim à matribus, quod eas ma-
ledictas efficit, nempe in dolore parere, & etiam à virginibus ma-
ledictum ablatum eſt, ſcilicet, fructum non dare, & quod pretio-
ſum eſt, remanſit puritas, ſcilicet. Et hæc duæ excellentiæ in illa
conuenerunt, vnde benedicta inter mulieres remanſit. Nam om-
ne bonum, quod in eis eſt, in ea ſimul inuenitur, quæ ſola mater
& virgo eſt. Etiam hæc verba ſignificant hanc ſanctiſſimam vir-
ginem, omnium aliarum mulierum tam veteris, quam nouæ le-
gis benedictionem habuiſſe. Nam in veteri lege matres benedi-*

ctæ

28 ctæ erant: in noua verò lege virgines benedicuntur. Et cum hæc
coeleſtis regina, & mater, & virgo ſit, vtrarumque benedictionē
habuit. Ideò dicit ei: *Benedicta tu inter mulieres & benedictus fructus
ventris tui.* Quando Angelus ſalutauit eam dixit: *Benedicta tu in
mulieribus, & non amplius dixit.* At vero Sancta Elifabeth ad-
didit: *E benedictus fructus ventris tui.* Quando primo vere ar-
borem flore plenā cernitis, dicere ſoletis: *Benedictus qui te crea-
uit, quæ tam ſpecioſa es.* Ceterū quando autūni tempore fructu
onultā eam videtis, dicitis: *Benedicta ſit arbor, quæ talem fructū
affert.* Quando Gabriel Angelus ſanctiſſimā virginē ſalutauit,
quaſi primum vere erat, quā vt arbore floribus plenam vidit gra-
tia, ſcilicet, donis, & virtutibus, & ideò ait: *Aue gratia plena, Be-
nedita tu in mulieribus.* At verò Sācta Elifabeth hanc ſanctam
29 arborem fructu onultam vidit, erat enim ſanctiſſima virgo preg-
nans, & ideò ei dixit: *Benedictus fructus ventris tui.*

ſimile.

Dicit præterea: *Et vnde hoc mihi, vt veniat mater Domini mei a d-
me?* Hæc clauſ excelfior eſt, quam huic ſanctiſſimæ virgini refer-
re poſſumus, & quod ei magis placet, nempe, Dei matrem illam
nuncupare. Neſtorius hæreticus miratur, quare mater Dei appel-
letur. Et ait ille non debere appellari, niſi matrem hominis. Et
reddit rationē, quia cum Chriſtus duas naturas habeat humanā,
ſcilicet, & diuinam, à matre non niſi humanam accepit: igitur
non debet dici, niſi mater hominis. Cui Sanctus Ignatius aduer-
ſus hæreſes reſpondet dicens: *Ego tibi probare volo, ô Neſtori,
hanc ſanctiſſimam fœminam Dei matrē eſſe. Dicit mihi, mu-
lier, quæ te peperit eſt mater tua, nec ne? Etiam. Et hæc mater
30 tua nonne corpus tantū tibi dedit? Maximè: nā animam Deus
creauit. Ergò quemadmodum, quæ te peperit mater tua dicitur,
quia corpus tibi dedit, in quo anima continetur; ita Maria ſa-
cratiſſima Dei mater eſt, quia corpus ei dedit, ſub quo natura diui-
na continetur. O mirificam gratiam, & excellentiam, vt vna pu-
ra mulier verè affirmare dicereque poſſit, *Ego mater Dei ſum.*
Et in hac dignitate, & titulo matris Dei ſignificatur Deum in
alueo introiſſe [*Que Dios entro en madre*]. Quando fluuius extra al-
ueum currit ſolus eius aſpectus terrorem affert: nā turbidus eſt,
rapido curſu deſluit, arbores eradicat, ſata euellit, & deſtruit, &
alias complures ſtrages facit: at verò poſtquam in alueū intrat,
tranquille, & placidè fluit, perſpicuus, & lucidus eſt; ad eū acce-*

ſimile.

Tom. j. Ec ditis,

ditis, & fuauiter eius dulcem aquã deguftatis. Similiter, antequã 31
Deus homo fieret, quali fluuius extra alueum erat: & ita Moy-
fes illum appellabat: Deus magnus, & potens, & terribilis: & Sã
ctus David: Tu terribilis es, & quis refiftet tibi? Et tanquam rapi-
dus fluuius extra alueum magnas frages faciebat, rigidè homi-
nes puniens, vt in diluuiò, & in ciuitatibus Sodomę, & Gomor-
rhæ patuit, & in multitudine hominum, quos propter idolola-
trias, quas in deferto cõmiserunt, vt interficerentur præcepit, &
in alijs quam plurimis supplicijs ab eo illatis, quæ sacra fcriptu-
ra cõmemorat. Tandem hominibus tã terribilis erat vt aspectũ
eius horrerent & Moyfi dicerent: Loquere tu nobis, & audie-
mus, non loquatur nobis Dominus, nè fortè moriamur. At post-
quã fluuius hic in alueũ introiuit, fcilicet, in puriffima virginis
vifcera, factus homo, vt fluuius liquidus splendidusque manfit, 32
tranquillus, & hominibus fuauis, vt ad ipfum cum fpe viua acce-
damus, & eius dulciffimas diuinafque aquas bibamus ad fitim cõ-
cupifcentiæ noftræ extinguendã, & irę ardores mitigandos. Vn-
de Diuus Ioannes refert, eundẽ Dominũ iam hominẽ factũ, &
in medio multitudinis hominũ in die magno feftiuitatis clama-
fe: Siquis fitit veniat ad me, & bibat. O felices illos, qui affectio-
ne accedunt, vt ex hoc tràquillo flumine bibãt, & eius aqua pec-
catorũ fuorum maculas lauẽt. Quoties ergò dilectiffimi dein-
ceps aliquem dicere audieritis: Mater Dei, recordamini huius
ineffabilis beneficij, quod Deus nobis contulit, fluuiũ intra al-
ueum fe faciens ad animarũ noftrarũ remedium, & hunc fluuiũ
efle, de quo Sãctus David præcinit dicens: Flumen Dei repletũ
eft aquis, fcilicet, gratiarũ & beneficiorũ. Et ita vbi nos legimus: 33
Benedictionem dabit legislator, ibunt de virtute in virtutẽ, alij
tranftulerunt. Benedictiones dabit legislator. Et fic eft in cõtex-
tu Græco, & in paraphrafi Chaldaica, & fic etiã legit B. Hierony-
mus. Vbi innumeræ gratiæ benedictiones denotantur, quæ fi-
lius Dei humanatus mundo attulit, vt eis nos diuites effecti ea-
mus de virtute in virtutem proficientes quoufque Deum in glo-
ria cernamus.

Et cum venerabilis matrona Elisabeth vereretur nè fortè ca-
stiffima virgo vultu confunderetur quod eam mater appellaffet
excufat fe reddens rationem, ob quam id dicat, & ait: *Ecce enim,
vt facta est vox falutationis tuæ in auribus meis exultauit in gaudio infans
in vtero*

34 *in vtero meo.* Quafi diceret: O domina statim, vt locuta es, tua te
verba manifeftarunt; tui met figna dederunt: nam statim ab ore
tuo odorẽ Dei dedifti. Nè mireris Beata Elisabeth, nam mox,
vt quis odoriferum cibum aliquod comedit fi os aperiat, odor,
qui exit fuauitatis, & fragratiæ, quę intus in pectore eft, testimo-
nium reddit: & ita hæc cœlestis virgo, quę te falutat, ô Elisabeth
Deũ olet, quia paulò ante eius vifcera introiuit; intra fe cibũ odo-
riferum portat Deum humanatũ nempe. Itã credo (inquit illa)
nam puer, quem in vtero meo porto fenfit, & hoc reuelauit arca-
num. Res mira videtur id quod Sancta Ecclesia circa hoc canit di-
cens: Hinc parens nati meritis vterq; abdita pãdit, fcilicet, quod
ambo pueri parẽtes eius meritis prophetarunt: ficut olim Deus
de fpiritu Moyfi accipiens feptuaginta illis viris coadiutoribus
35 eius dedit: fic de fpiritu B. Ioannis accepit, & parentibus eius de-
dit: Moyfes enim, & Sãctus Ioannes tanti ponderis, & æftima-
tionis viri apud Deum fuerũt, vt fpiritum alijs mererentur. Etiã
hic Beata mater Elisabeth confitetur Domini præfentia in-
fantem in vtero eius exultaffe in gaudio. Peccatores etiam læ-
tantur fed non Dei præfentia. Vnde in Prouerbijs dicitur: Qui
lætantur cum malefecerint, & exultant in rebus peffimis. Læ-
tantur in vindicta, quia quod intendebant adipifcuntur, fed hoc
non eft in gaudio, eft gaudium vanum, quia ex rebus externis,
& temporalibus dependet, nec pertingit vfque ad interiora spi-
ritus. Imò quod lætentur de hoc miratur Sãctus Iob dicens: fic
in tenebris, quafi in luce ambulat. Sacra fcriptura vitæ profe-
ritatem lucem, & aduerfitatem tenebras appellare confuevit:
36 Et de hoc non intelligitur, quod Sãctus Iob hic inquit: nam id
potius laude, quàm reprehensione dignum eft, nempe tam pro-
fpero, quàm aduerfo euentui æquam mentẽ obferuare, eundẽq;
vultũ oftendere: id nanq; iuftorum potius eft, qui tanquam fco-
puli in mari tam firmi tempeftati, ac tràquillitati perfiftant. Alio
modo lux fignificat vitam ftudiofam, & tenebræ vitiofam. Vn-
de Diuus Paulus ait: Abijciamus ergò opera tenebrarum, & in-
duamur arma lucis. Et vã illis, qui tam fecuri læti que viuunt in
obfcuritate peccati, & in mala vita ficut fi eflent in gratia Dei.
De his Sapiens ait: Sunt impij, qui ita fecuri funt, quafi iufto-
rum facta habeant, fed & hoc vaniffimum iudico. Et de his lo-
quitur Sãctus Iob dicens, quod fic in tenebris, quafi in luce

Deut. 10.
Pfal. 75.

Exod. 20.

Ioan. 7.

Pfal. 64.

Pfal. 83.

Prou. 2.

Iob. 24.

Roma. 3.

Ecclef. 8.

ambulant auertat à nobis. Deus dilectissimi ralem lætitiã. 37
 Sit fratres mei lætitiã, & gaudium nostrum in rebus tantũ diuini
 seruitij occupatos esse, & coram eius diuino aspectu incedere. Et
 hoc modo huic diuino Domino seruitium exhibentes gaudio,
 & lætitiã cordis in virtute crescemus & in gratia. cũ qua cœlestis
 gloria impetratur, ad quã nos perducatur Iesus Marię filius. Amē.

In eodem Festo Visitationis sa- cratissimæ Virginis Mariæ Con- cio Secunda.

Exurgens Maria abiit in montana cũ festinatione.

LUC. I.

*Arist. lib. 1.
 de Gener.*

Aristoteles in lib. de Generatione ait: Cessante
 motu cœli cessat omnis generatio, & corruptio.
 Nã nisi cœlum moueretur, solem secũ non affer-
 ret, qui est tanquã terræ maritus, cuius calore, &
 influentijs, terra fœcundatur, & fertilizatur.

Isai. 55.

Vnus ex titulis, qui iure optimo sacratissimæ
 virgini Mariæ Dei matri apratur est cœlũ eam appellare. Vn-
 de verba illa quæ Deus per Isaiã dixit: Mystice de ea possunt in-
 telligi: Sicut exaltantur cœli à terra, sic exaltatæ sunt viæ meæ à
 vijs vestris. Viæ quibus in hunc mundũ venimus matres nostre
 sunt. Et viæ, quibus Deus in hunc mundum venit, corpus, & ani-
 ma purissimæ virginis sunt, quia ad verbi diuini admirabilẽ in-
 carnationẽ concurrunt anima intellectu credens, & voluntate con-
 sentiens, & corpus materiã purissimã administrans, ex qua san-
 ctissimũ Redemptoris nostri corpus cõpactum est. Et inter alia
 vnũ discrimen, quod inter matres nostras, & Dei matrem versa-
 tur est: discrimen, quod inter cœlum, & terrã versatur. De cœlo
 inquit Philosophus, quod non recipit peregrinas impressiones,
 & sic virgo sanctissima tanquam cœlum eas non recepit. Nulla
 impressio magis peregrina, & contraria homini est, quã pecca-
 tum. Nã nihil est, quod naturali rationi, qua homo insignitus est
 ita.

*Arist. 2. de
 celo. tex. 36.*

3 ita contrarietur (vt Augustinus ait) ac vitium & peccatũ: & proin-
 de nihil ita rationi naturali consentaneum est, quã virtus. Vtrũ
 que ostēdit Diuus Dionysius dicens Bonum hominis est secun-
 dum rationem viuere, malum verò præter rationem esse.

Et hinc intelligetis id, quod Diuus Hieronymus ad Deme-
 triadem scribit de virginitate seruãda. Quam excellens, inquit,
 est natura, quam Deus nobis communicauit, quod aliquod pec-
 catum perpetrantes naturaliter mœsti, & tristes manemus, nec
 alicui omnino innotescere vellemus. Nam peccantes contra no-
 stram naturam imus, & aliquod bonum operantes naturaliter
 lætamur, & vt omnibus innotesceret vellemus: nam tunc secun-
 dum ingenũ naturamq; nostrã operamur. Et hæc est lex (inquit
 D. Hieronymus) de qua Paulus loquens ait: gentes, quæ legem

4 non habent naturaliter ea, quæ legis sunt, faciunt. Eius modi le-
 gem nõ habentes ipsi sibi sunt lex, qui ostendunt opus legis scri-
 ptum in cordibus suis testimoniũ reddente illis conscientia ipso-
 rũ & inter se inuicẽ cogitationum accusantiũ, aut etiã defenden-
 tiũ. Et alia translatio id magis explicat, quæ habet. Cogitationi-
 bus accusantibus, aut etiã defendētib; & sic legit etiam B. Am-
 brosius. In quibus verbis D. Paulus manifestat, etiã, Gentiles si-
 ne lege, & fide naturaliter gaudere cũ bene operantur, & naturali-
 ter etiã tristari, cũ inique agunt. His ergò peregrinis impressio-
 nib; sanctissima virgo minimẽ subiacuit instar cœli, quas omnes
 matres nostræ receperunt, sicut terra: quæ peregrinas impressio-
 nes solet recipere. Cœlũ, vt inquit Aristoteles, natura sua nõ est
 incorruptibile, nisi quia non habet contrariũ: similiter hæc cœle-
 stis regina nõ fuit impeccabilis natura sua, sed, quia Deus per mi-
 sericordiã suã eã præuenit, ne restã cõtraria, & iniqua quale est
 peccatum ad eam accederet. Et quia peccatũ itã malum est sapiẽ-
 tissimus vir Eleazarus dixit: Præmitti se velle in infernũ, potius
 quã leges Dei trãsgredi. Nec solum actuale peccatũ magnũ ma-
 lum est, sed etiam originale deterius est cunctis inferni tormen-
 tis: quapropter placuit Deo virginem sanctissimam ab eo im-
 munem liberamque facere. Et itã Spiritus sanctus de illa in can-
 tibus inquit: Tota pulchra es amica mea, & macula non est in
 te. Assero hæc verba de ea dici, quia secundum doctrinam Bea-
 ti Thomæ, omne quod in communi de Ecclesia sancta dicitur,
 de aliqua personã particulari debet verificari. Et siquidem

*August. lib.
 3. de libero
 arbit. c. 13.*

*paulo ante
 fin. tom. 1.*

*Dionys. de di-
 ui. nom. c. 4.*

*D. Th. 1. 2. q.
 71. art. 2.*

*D. Hier. ad
 Demetriad.*

*Roma. 2.
 Ambros.*

*Aristo. pri-
 mo de celo*

*tex. 20. &
 2. de celo.*

*tex. 1.
 2. Mach. 6.*

Cant. 4.

hoc de sancta Ecclesia dicitur, de nulla persona in particulari æquius est, ut id verificetur, quam de illa, quæ electa fuit, ut Dei mater esset. Quod si quis dicat, verificatum fuisse in ea illud: *Tota pulchra es amica mea, & macula non est in te*, postquam sanctificata fuit, id profecto parum est. Nam Sancta Ecclesia semper fuit tota pulchra, & sine macula: ergo etiam sanctissima virgo (de qua, ut diximus æquius est, ut hoc in particulari verificetur semper immaculata fuit.) Hoc ergo cœlū, quod solē iustitiæ Iesum Christum in se continebat, hodie motum est, ut generatio, & corruptio fieret, vel, ut proprius loquamur corruptio & productio. Nam eius divino aduentu in domum Zachariæ peccatum originale animæ Sancti Ioannis annihilatum fuit, & etiā divina gratia creata & in ea infusa.

Vnde Sanctum Evangelium inquit: *Exurgens Maria abiit in montana cum festinatione*. Tanquā cœlū, quod mouetur ad fecundandum, & fertilizandum terram. Quod, si hoc purissimum cœlū nostri non miseretur, & compateretur, quid nobis miseris esset? O virgo sacrata, quantū opus nobis est, te semper deprecari, ut nobis succurras, nostriq; miserearis, & nunc potiori iure id facere tenemur, cum videamus te hodiernā die tam sollicitā te ostendisse egenis subueniēdo, siquidem tam longū inter agebas cum festinatione. Naturalium philosophorum sententia communis est, & certa, tunc potentiarum vnamquamque ad suam operationem magis moueri, quando propria obiecta præsentia habet. Et ita experimur, gustū amplius excitari, quando cibos præsentis habet. Idem etiam experimur in potentia visiva: tunc enim oculi magis displicantur, & aperiuntur, quando rem pulchram præsentem habent. Aures etiam tūc viuaciores, & attentiores se præbent, cum suauem concentū, & dulcem harmoniam audiunt. Et ita contingit, ut aliqua potentia per sui obiecti præsentiam, quod ei delectat, ita absorpta, & alienata sit ut efficiat, ut reliquæ potentia suarum operationum obliuiscantur, ut edendi, dormiendi, & aliarum naturalium operationum. Hæc cum vera sint, & cum pauperis miseria, diuitis liberalitatem, & misericordiam habeat pro obiecto, tunc amplius excitatur pauper ad postulandum, cum diuitem operibus liberalitatis, & misericordiæ vacantem videt. Et cum hodierna die cœlestem imperatricē oculis mentis cōspiciamus, cum tāto feruore & solitudine spirituali animæ necessitati Beati

ti Beati

ti B. Ioannis incubere, hæc liberalitas, & misericordia miseriam nostrā hodie excitat, ut maiori affectu remediū sibi deprecetur. Nam si cessante cœli motu, omnis generatio, & corruptio in his inferioribus cessat, unde absq; hoc motu terra sterilis esset, sterilior multo vita nostra esset absque huius cœlestis virginis pio motu.

Sed scitu dignū est, siquidē Sanctū Euangeliū inquit: *Exurgens Maria*. Vnde exurrexit? Huic dubio verba Ecclesiastici respondēt, quibus Sancta Ecclesia hæc gloriosam Angelorū reginā glorificare, & laudare cōsuevit, scilicet: *Ego sicut aqueductus exiui de paradiso, dixi, rigabo hortū meū plantationum & inebriabo partus mei fructū*. O virgo benedicta, nondum paradysum intraueras, quando hanc visitationem fecisti, etiam a paradiso existi? De quo paradiso Domina mea existi? *Emea paupercula domo, ab illa quiete, & contēplatione, cui ibi incubebam*. Illā recollectionē, illā orationē, illā paupertatē, illam assiduā meditationē, in quibus sanctissima virgo ibi se exercebat, paradysum appellat, & inde hodie exiuit. O dilectissimi mihi, si hæc experimento probare velletis, re vera comperissetis nullum paradysum præter hunc in terra esse. Veritas infallibilis est, quam Dñs asserit: *Beatus vir, qui in sapientia morabitur, & qui in iustitia sua meditabitur, & in sensu cogitabit circumspectionē Dei*. Et de hoc ipso inferiorius inquit: *Iucunditatē & exultationē thesaurizabit super illum*. Ad horum verborum intelligentiā notandum vobis est duplicem rerum cognitionē esse. Aliqua enim cognoscimus, quia plura de eis audiuimus, aut legimus: alia cognoscimus, quia vim & virtutē eorum expertisumus. Aliter enim dolores partus mulier, quæ peperit nouit, & aliter qui eos dicere audiuit: & aliter mel, qui illud degustauit, cognoscit, aliter verò, qui eius proprietates tantum audiuit aut perlegit. His duobus modis in hac vita Deus cognoscitur: nam lectione, siue auditu venit homo in Dei cognitionem, & aliarum perfectionū eius. Secundo modo Deū cognoscimus familiariter cum eo agētes, toto corde illū amātes, & assidue perfectionū eius profundæ contēplationi vacantes: sic enim aliquāliter eius dulcedinē experimur, & degustamus. Et hæc notitia, quæ Spiritus sancti virtute, & magisterio adipiscitur, est illa diuina sapientia, quæ ex præcipuis Spiritus sancti donis vnum est. Et nomen hoc fortitur deriuatum a sapore, id est, saporosa sapientia, & quia donum Dei est. *Propheta Baruch*

Ec 4 de

Baruch. 3. de ea loquens ait: Nō est qui possit scire vias eius, nec qui exquirat semitas eius ex se, sed qui scit vniuersa nouit eam, adinuenit eam prudentia sua. Idest, Deus solus ex se, & à nullo doctus adinuenit eam, & secum habet, & cui ei placuerit reuelabit illam. Et donum hoc sapientiæ non solum fidei donum præsupponit, sed etiam donum spei, & charitatis. Nam hæc, sicut Diuus Thomas inquit, sunt principia scientiæ Dei, & doctrinæ, & religionis Christianæ. Huius sapientiæ opus & munus est bonitatis & pulchritudinis diuinæ quædam altissima contemplatio: vnde iusti nonnūquam ita in hac contemplatione delectantur, vt absorpti, & pene alienati à se maneat. Et ita Diuus Bernardus ait: In hoc genere contemplationis interdum exceditur & seceditur, etiam à corporis sensibus, vt se mens non sentiat, quæ verbū sentit. Hæc sapientia omne, quod terrenum sapit, facit contēnere. Demus hominem, quem Deus à vili sorte, & infimo statu in sublimem prouehat, omnium imperiorum dominum illum constituens, & hic post parum temporis ab illo foelici statu, prosperitate, & dominatu deiectum se videat, quē Deus in summo paupertatis statu collocet, hactamen conditione, vt illo superno dono eius animam imbuat, sicut sanctorum animas imbuat, & refecit, ita vt in eo hæc verba adimpleantur: iucunditatem, & exultationem thesaurizabit super illū, cui Deus dicat, Fili ad vitam æternam præordinatus es, in quocunq; statu viuas, siue diues, siue pauper sis, optio tibi datur, vtram malueris sortem elige. Nū foelicitatem temporalem, quam antea habebas eligis, an spiritualem quam modo habes? Præsupposito, vt dixi, quod vtrouis horū statuū tam differentium saluaberis, siquidem ambo diebus quā plurimis expertus es, dico sine dubio illū potius in illa paupertate, penuria, indigentia, & nuditate velle viuere cum illo, inquam, spiritus gustu, quam hoc priuari, & in maxima illa prosperitate voluptate, & honore vitam degere. Quis hoc nō mirabitur, & obstupescet? Hoc verō ita esse sacra scriptura, quæ errare non potest testatur: Sapientiæ. 7. his verbis: Et præposui illā regnis, & sedibus, & diuitias nihil esse duxi in comparatione illius. Nec cōparavi illi lapidem pretiosum, quia omne aurum in comparatione illius arena est exigua, & tanquā lutū, æstimabitur argentum in cōspectu illius. Super salutē & speciem dilexi illā, & proposui pro lucē habere illam, quoniam inextinguibile est lumen.

me illius. In his verbis Spiritus sanctus omnium bonorum, & rerum temporalium genera comprehendit, quæ seculi homines tā enixe appetere, & tā ardentem, & affectuose solent amplecti. Argentū, & aurū, lapides preciosos, diuitias, dignitates, regna, imperia, & tandem salutem corporalem, pulchritudinē, & reliqua, quæ sub his nominibus continētur, hæc omnia, inquit, Spiritus sanctus, sapientē contēpisse, & tanquā lutum, & arenam in comparatione illius æstimasse. Quod ergo testimonium lucidius hoc esse potest? Quis huic diuinæ bonitati cōtradicare audebit? Hoc autē, quod diuina sapientia hic asserit, Regum plurimorū, principum, & magnatum exempla confirmant, qui postquā hoc diuinū donū degustarunt, cuncta, quæ possidebant Dei amore reliquerūt. Sacram Diui Benedicti religionē, centum & duodecim Imperatores, & Reges vnum & viginti intrasse legitur, qui relictis imperijs, diadematis, & sceptris propter pauperulā cucullā illa cōmutauerunt, maiorem gloriam, & celsitudinem in Christi paupertate inclusam inuenientes, quā in regijs sceptris. Inter quos duo maximi nominis viri extiterunt, alter Bamba Hispaniæ Rex, qui anno Domini sexcentesimo quinquagesimo vixit, alter verō Ramirus Rex Aragoniæ, qui anno redēptionis nostræ millesimo centesimo quadragésimo septimo floruit. Innumere sunt stelle, & astra, quæ noctis tenebras expellūt, sicut Deus Abrahæ dixit: Numera stellas coeli si potes. Et cū tot tamq; innumere sint vnus (dūtaxat) sol plus omnibus illuminat. Si ergo inter creaturas vna alias ita excellit, quid Deus super omnes creaturas efficiet, & quātō plus ad letificandū, & solādū hominē prestabit, siquidē cūctę creature respectu Dei nihil sunt? Existimo fratres nullū vestrū erga res diuinas ita remissū esse, qui hæc audientē foelicitatis desiderio nō exardescat, & quib⁹ vijs tātū bonū adipiscitur non scire cupiat. Huic S. Iob respondet. Qui postquā dixit quomōdō Deus singulis quibusq; rebus locū cōstituit, interrogat: Sapientia, vbi inuenitur. Et postquā dixit, nō inueniri in terra suauiter viuentiū, & quod ab yllus, & mare dicunt: Non est mecū, & quod volucres coeli latet, (vbi volucres coeli mundi sapiētes superbosq; appellat) concludit dicens: Deus intelligit viā eius, & ipse nouit locū illius. Et inferius: ecce timor Domini ipsa est sapientia, & recedere à malo intelligentia. In quo docet non solum vbi sit, verū etiam iter, quo illuc peruenitur, scilicet,

*philip. 1.**D. Aug.
Cant. 5.**1. Ioa. 4.**Sap. 7.**Isa. 56.*

cer, ut antea diximus, vitæ puritate, & charitate. Unde Dicitur 18
Paulus ait: Hoc oro, ut charitas vestra magis, ac magis abundet,
in omni scientia, & in omni sensu, ut probetis potiora. In his
verbis sanctus Apostolus significat, cognitionem & intelle-
ctum ad eligendum potiora à charitate dimanare, ideo Dicitur
Augustinus ait: Qui vult cognoscere amet. Et in Canticis
adolescentulæ sponsam interrogauerunt, qualis, & quam pul-
cher esset sponsus: in hoc quasi significantes, quod qui illum
plus diligit melius illum cognoscit: & quod sponsa quæ illum
nimis diligit, nimis illum cognoscit. De hac Dei notitia dulci, &
delectabili intelligitur illud, quod Dicitur Ioannes in sua cano-
nica inquit: Qui non diligit non nouit Deum: quia, etsi pecca-
tores non diligunt Deum attamen fide cognoscunt non tamen
illa notitia affectiua & delectabili. Hinc scietis quam ob causam 19
de spiritu sancto confitemur: Qui locutus est per prophetas quæ
uis opera Trinitatis ad extra sunt indiuisa: & loqui filio potius
conuenire videtur, qui est verbum patris, & etiam patris sapien-
tia, ad quem docere potius pertinere videtur, quam ad spiritum
sanctum: Et ratio est, quia spiritus sanctus est amor, & quia amor
efficacissimus, & perspicacissimus est ad intelligendum, & lo-
quendum res diuinas. Etiam ad hanc sapientiam impetrandam
magno eius desiderio, & oratione assidua opus est. Et ideo sa-
piens ait: Optaui, & datus est mihi sensus, inuocaui, & venit in
me spiritus sapientiæ. Et per Isaiâ Deus inquit: Latificabo eos
in domo orationis: Hæ sunt dilectissimi vitæ, quibus hoc tam sin-
gulare bonum adipiscitur, quod paradus in terra dicitur. Et de
hoc paradiso intelliguntur verba, quæ initio, nomine sacratissi-
mæ virginis diximus: Ego sicut aqua ductus exiui de paradiso.
Inde quippe hodie exiuit, sicut aqua ductus ad rigandû hortum
plantationum. Hortus hic est B. Elisabeth, & plantæ eius sunt
potentiæ animæ S. Ioannis, & totus hodie irrigatus mâ sit, quia
B. Elisabeth repleta est spiritu sancto, & sancti pueri intellectus
fide, & cognitione Dei illustratus est, & voluntas gratia, & amo-
re plena, & memoria gratitudine referta. Et id, quod inquit: Ine-
bria bo partus mei fructum, est quædam mirifica exaggeratio:
in qua Beatissima virgo denotat: ipsam filium suum unigenitû
inebria esse, & extra se exire fecisse, ut hanc sanctificationem ope-
raretur. Ergo fratres ab hac sanctissima virgine discamus, quia,
vt

vt D. Ambrosius ait: Mariæ vita omnium nostrum exemplar
est, & disciplina. Et siquidem ab illa profunda contemplatione
exurrexit, ut pietatis officio vacaret, similiter nos faciamus. Bo-
num est receptaculum, & solitudo, & quantum in nobis est hæc
animi quiete debemus inquirere, nostram fragilitate agnoscentes.
Sed cum Deus vocat, & charitatis, muneriq; debitum postu-
lat, proximorum necessitatibus tam corporalibus, quàm spirituali-
bus succurrendû nobis est. Vt enim mihi est, dicebat. D. Paulus,
si non euangelizauero. Electus à Christo in eius Apostolû hæc
dicebat: Mihi credite, vnû ex præcipuis, & certioribus signis, q,
scilicet, Deus alicuius anime in sit, est feruidissimû utilitatis pro-
ximorû desiderium habere. Quando iussit Deus illas ciuitates
refugij ædificari, ut ad eas homicidæ confugerent, simul præci-
piebat maximâ curam adhiberi, ut vitæ, quibus malefactores illi
ituri erant planæ, & mundatæ essent, dicēs: Sternentes diligen-
ter viâ. Et hoc præcepit, ne illi miseri afflicti, dū quærerent refu-
giû, & vitæ saluti consulere aliquod offendiculum ne curre-
rent eis impedimento esset. Quis te Domine ædilẽ constituit, &
vt viarû curâ geras? His Dominus docere voluit, qualem oportet
animû eorum esse, qui timent Deû erga proximorum labo-
res, & necessitudines: quæ non secus, ac si propriæ essent debet
sentiri, nec minori studio succurri. Quod si ad subueniendû corpo-
ralibus necessitudinibus, tantâ curâ, & sollicitudinẽ, ut adhibea-
mus nobis opus est, multò magis circa spirituales proximorum
necessitates sollicitos nos præbere debemus. Sanctissimû quip-
pè, & maximè meritorîum est pro peccatorû conuersione orare, &
hoc magnos effectus corâ Deo solet operari. Et ita, vbi nos legi-
mus: Deficiât peccatores à terra, & iniqui, ita, ut nō sint, scilicet,
peccatores, alia trãslatio habet: Deficiēt peccatores à terra: & sic
est in paraphrasi Chaldaica. In quo denotatur, nō solû hæc ver-
ba deprecatione esse, sed etiã prophetiam, quæ denotat futurû
esse, ut sanctorum desideria, & orationes Deus adimpleat, quo-
rum precibus peccatores conuertet. Ideo sanctissimum est ora-
re, ut peccatores conuertantur: hoc enim plurimum iuuat, ut eos
Deus conuertat. Ergo orate, ut deficient peccatores a terra, & de-
ficient. Cæterû hoc tantû non satis nobis debet esse, sed in super-
oportet, ut quâdo opus fuerit à quiete spiritus exurgam, & ver-
bis curisq; nostris pro viribus studeam, ut à suis peccatis exeant
& con-

*D. Amb.**1. Cor. 9.**Deut. 19.**Psal. 103.*

& conuertantur. Plurimiq; sunt, qui à contēplationis studio exur-
gunt, non vt pietatis operibus incumbant, sed tantum, vt inutili-
bus rebus vacent, & diuertantur. Itaq; & Deo vacare volunt, &
fuis voluptatibus, & corporis delicijs operam dare, & fuis deam-
bulationibus, & colloquijs frui. Tandem Deum gustare vo-
lunt, & feculi vanitates non relinquere. Hi sacratiffimæ virgi-
nis huius veri imitatores non sunt. In Leuitico præcipiebat
Deus, vt aues, quæ simul natant & volant, vt in mundæ, & re-
probæ ad sacrificium haberentur: quibus existimo figurari il-
los, qui diuinæ contēplationi vacare volunt, & simul sub vo-
luptatum, & illecebrarum aquis immergi. O virgo sacrata tuum
vnigenitum filium deprecare, homines illuminare dignetur,
vt vere discant diuinæ eius celsitudini vacare, mundo, pom-
pis, ac voluptatibus eius terga dantes. *Abijt in montana cum festi-*
natione. Super hoc Diuus Ambrosius inquit: Discite virgines nō
demorari in plateis, non aliquos in publico miscere sermo-
nes. Maria in domo sera, festina in publico mansit apud cogna-
tam suam tribus mensibus. Ego verò non tantum virginibus
hæc commendo, sed omnibus in communi: nam ingentia sunt
damna, quæ anima recipit ob ea, quæ per aures, & oculos intrant
in vijs & plateis. D. Petrus in sua canonica inquit. Iustū Loth op-
pressū à nefandorum iniuria ac luxuriosa conuersatione eripuit:
aspectu enim, & auditu iust⁹ erat, habitās apud eos, qui de die in
diem animam iustam iniquis operibus cruciabant. Vbi Sanctus
Apostolus docet, quod ex eo quod oculis & auribus castus erat
Loth fugiens illorū confortia, ne eorū turpitudines cerneret, aut
audiret, eripuit illum Deus, ne cum eis contaminaretur. Ecce 26
quanti interest mundi mala non intueri, aut attentè audire.

Et intrauit in domum Zachariæ, & salutauit Elisabeth. Quandocun-
que spiritus Domini malus arripiebat Saul, Dauid tollebat citha-
rā, & percutiebat manu sua, & refocillabatur Saul, & leuius se ha-
bebat; recedebat enim ab eo spiritus malus. Hic spiritus malus,
Dni spiritus dicitur, quia iustitiæ diuinæ instrumentū est, nec
potest in aliquo hominibus nocere absq; eiusdem Dei licen-
tia. In hoc figuratū est quod hodie est adimplerū. Christus enim
Redēptor noster tanquā alter Dauid tollēs instrumētū musicū,
& citharam matrem, scilicet, eius sanctissimā, illius labia moue-
bat, & dulci melodia resonare fecit, quæ fuit illa sanctissimæ
virgi-

27 virginis salutatio, cum qua fugatus est dæmon, qui animæ Bea-
ti Ioannis dominabatur, cuius spiritus gratia sanctificationis ex-
pit refocillari & Domini præsentia lætari. Vnde Sanctus Euāge-
lista inquit: *Et factum est, vt audiuit salutationem Mariæ Elisabeth exul-*
tavit infans in utero eius. In toto sacro Euangelio nullibi legitur Sā-
ctum Ioannem exultasse, nisi in ventre matris inclusum. O quā
mirifica doctrina hæc Ecclesiasticis est. Sacerdos enim extra cu-
biculū, & receptaculū non debet exultare, nec monachus extra
suum conuentum, & Monialis similiter. Vilitas, & abiectio mag-
na esset, vt cum Rex aliquem in cubicularium suum, & à secretis
eligeret, hic vt verreret in catabulū bestiarum abiret, & vt equos
stringeret, & curam eorum ageret. Quis hunc non irideret, sub-
fannaretque, & vt amentē reputaret? Maior ergo vilitas, & abie-
ctio, & irrisione, vel, vt melius dicam resploratu digna, quod Ec-
clesiastici, qui in cubicularios, & à secretis Dei sunt electi, vt præ-
cipuam vitæ partem orationi, & contēplationi vacantes insu-
mant, hæc sacra exercitia omittant, & alijs secularibus, & parum
utilibus curis se immisceant. Hoc maximo animi dolore prophe-
ta Hieremias deplorabat dicens: Qui nutriebantur in croceis am-
plexati sunt stercora. O res sanguineis lachrymis deploranda:
quam plurimos Ecclesiasticos videre, qui in suis primordijs, in
magna virtute enutriti, sanctissimis exercitijs operam dederunt
(hoc enim significat: Nutriebantur in croceis, nempe in tapeti-
bus, & in auro & serico, hoc est in maximis virtutib⁹) post hæc hu-
ius mundi vilia, & abiecta toto animo amplexati sint. Hoc enim
significat: amplexati sunt stercora. In materni ventris cubili in-
clusus Sanctus Ioannes exultat, & mundi Redēptoris præsen-
tia lætatur: quia, nisi vbi Deus est, nullibi verum gaudiū inueni-
tur, & in eius absentia omnis lætitiæ est vana. Vanum quippè est
gaudium, quo aues exultant, dum in retibus aucupum grana pa-
fcunt: & pisces similiter vane exultant, qui esca ab hamo pendē-
ti delectantur, siquidem tam propinquū mortis dolorem habēt.
Multò magis vana est lætitiæ, quā in humanis voluptatibus ma-
li recipiunt, siquidem quando non putabunt æternis supplicijs
soluent. Nam, vt Diuus Paulus inquit cū dixerint, pax, & secu-
ritas repentinus eis superueniet interitus. O miseri peccatores,
quàm decepti, illusiq; manebitis, cū vos videatis propter tam
breues voluptates æternis tormētis puniri. Nolite paruuli effici

senti-

simile.

Thren. 4.

simile.

1. Thes. 5.

2. Cor. 14.

sensibus, idem S. Apostolus dicebat. Plus æstimat puer arum-³⁰
dineum equum quam verum. Ergo dilectissimi, ne pueris simi-
les sitis. Ne voluptates vanas, & mendaces pluris faciatis, quam
veras, & solidas nempe spirituales.

Ioa. 8.

Exultauit infans in utero eius. Apud D. Ioannem ait Dominus:
Abraham pater vester exultauit, vt videret diem meum, vidit
& gauisus est. Si tantum hoc scire Abraham: nempe verbum
diuinum fore incarnandum, sic præ gaudio tripudiauit, quomo-
dò Diuus Ioannes non exultaret, sentiens illum præsentem ef-
se, cuius diem videre ita Abraham concupierat? O Christe An-
gelorum gaudium, quomodò homines gaudio non exuberant,
credentes te illa iam operasse propter eos, quæ tandiu ab anti-
quis patribus desiderata fuerunt? *Exultauit infans in utero eius.* De
aduentu creatori suo illum iustificans iubilans gratulabatur,³¹

Luc. 7.

& gratum se præbuit, diuinam celsitudinem glorificans, pro
beneficijs diuina eius præsentia sibi exhibitis. Vnam quere-
lam, quam de nobis inter alias Deus habet est, quia non salta-
mus secundum sonum quem nobis facit. Vnde ipse ait: Cui er-
go similes dicam homines generationis huius & cui similes
sunt. Similes sunt pueris sedentibus in foro, & loquentibus
adinuicem, & dicentibus: Cantauimus vobis tibijs & non sal-
tastis. Plurima sunt beneficia, quæ quotidie à magnifica manu
Dei accipimus: in quo quasi sonum nobis facit, vt laudibus, &
gratitudine coram eius diuino conspectu saltemus, & tripudie-
mus sicut S. Ioannes exultans fecit. At nos instar lapidum in-
sensibiles sumus. Mola aquaria gyrat dum aqua fluit, at statim,
vt aqua fluere cessat, illa similiter sistit. Et quoniam Deus nouit³²
lucris nos auidos esse, & quòd non molimus, nec vertimur, nisi
dum beneficiorum eius aquæ decurrunt, quibus sistentibus, so-
lent etiam homines sistere, curat, vt quantum in se est huius-
modi beneficiorum eius aquæ currere nunquam cessent. At in
hoc nostra ingratitude manifestatur, quòd cum beneficiorum
fluxum Deus nunquam detineat, quin assiduò currant, nos mi-
seri passim sistimus, tanquam molæ aquariæ perturbatæ, nec
molimus, quanuis aquæ copia sit. O coeli Seraphines igniti, si
huc descenderetis, & vestris seraphicis linguis hanc magnam
hominum abominationem exaggeraretis, nam apud nos lin-
guæ, verbaque deficiunt, quæ debitam ponderationem eis dare
suffi-

Simile.

³³ sufficient. Oculos vestros dilectissimi assidue figite, & mentem
locate assidue meditantes dona, quæ à diuina manu recepistis:
quoniam huius considerationis defectu, idè vos ingratos erga
Deum ostenditis. In psalmo, vbi nos legimus: Virtutem ope-
rum suorum annuntiabit populo suo, in contextu Græco, & in
paraphrasi Chaldaica habetur: Virtutē operum suorum annuntia-
uit populo suo, de præterito. In quo significatur Deum velle, vt
semper mira opera, quæ pro nobis operat⁹ est corā oculis habea-
mus. Et ob id Regius David inquit quòd nò solùm manifestabit,
sed etiam iam manifestauit, vt semper eorū memoria habeatur.

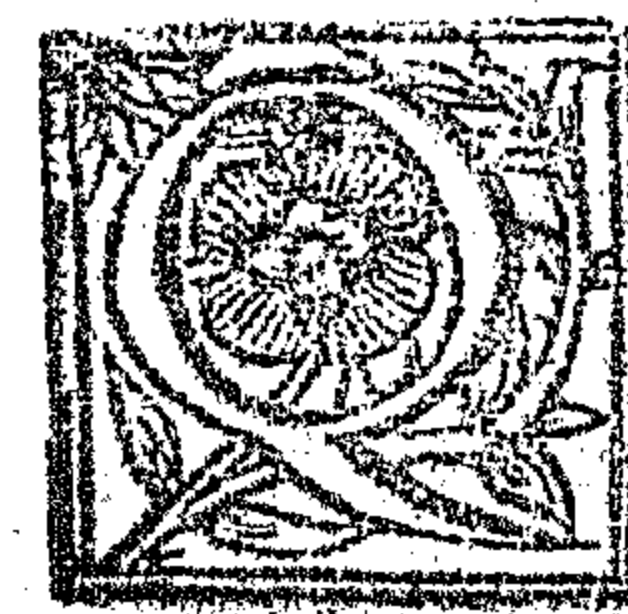
psal. 110.

*Et repleta est spiritu sancto Elisabeth, & exclamauit voce magna, &
dixit: Benedicta tu inter mulieres.* Ecce quam mirificæ operationes
Virginis sanctissimæ salutatione fiunt. Curate dilectissimi vos:
³⁴ obsecro huic sacratissimæ matri filij Dei deuotum gerere obse-
quium, & super omnes creaturas debitum honorem ei exhibe-
te, tanquam inter omnes gratia, & sanctitate excellentissimæ.
Eius opem in vestris angustijs, & necessitatibus implorate: sunt
enim verba & orationes eius coram diuina celsitudine efficacis-
simæ. Salomon dixit matri suæ: Pete mater mea, nec enim fas
est, vt auertam faciem tuam. Quanto ergò potiori iure supernus
Rex Regum Iesus Christus hæc sacratissimæ matri suæ dicet, &
eius intercessione communicabit nobis suam abundantissimam
gratiam? Cum qua gloria perfruamur, ad quam nos perducatur
Iesus Mariæ filius Amen.

3. Reg. 2.

In eodem festo Visitationis sa- cratissimæ Virginis mariæ Con- cio Tertia.

*Excursus Maria abiit in montana cum festinatio-
ne. LUC. I.*

Vandò sacratissimam virginem Angelus saluta-
uit, & sacratissimæ incarnationis verbi diuini coe-
leste mysterium ei communicauit, inter alia, quæ
illi nūtiavit dixit; Ecce Elisabeth cognata tua, &
ipsa concepit filium in senectute sua, quod sacræ
scripturæ aduersari videtur. Nam cum olim Deus terram pro-
missio

missionis forte Hebræis diuisit, ne forte pars, quæ vni tribui con-
 2 nigerat ad aliã transiret, & ita quod diuisum erat confunderetur,
 Deut. 36. præcepit eis, vt omnes viri ducerent vxores de tribu sua, & de cog-
 natione sua; & cuncte foeminae de eadẽ tribu maritos acciperent,
 nec sibi miscerentur tribus. Et siquidem sanctissima virgo è rega-
 li progenie tribus Iuda descendebat, sancta verò Elisabeth è tri-
 bu sacerdotali Leui, quomodò ergò cognata eius erat? Venerabi-
 Beda. lis Beda super hunc locum ait, hoc Angeli dictum ad honorem
 Christi Redemptoris nostri pertinuisse. Nam cum Deus præcepis-
 set, nè tribus per matrimonium miscerentur ratione supra dicta,
 diuinus legislator dispensauit in lege, nam decebat honorẽ vni-
 geniti filij sui, & ita permisit, vt illi de tribu Iuda, & de tribu Leui
 inuicem possent nubere: quia Christus verus mundi Redemptor
 etiã quatenus homo & Rex, & sacerdos futurus erat. Et ita inue-
 3 nimus Aaron summum sacerdotem vxorem duxisse virginem
 quandam Elisabeth nomine de tribu Iuda, & Diuus August. ait:
 D. Aug. ser. Sanctam Ismaram matrem fuisse Beatæ Elisabeth sanctæ An-
 mo. 29. ad næ sororem, vnde sanctissima virgo & Beata Elisabeth erant so-
 fratres in ere rores amiræ. Sancta Ismara vxor fuit Aphrani de tribu Leui, &
 mo. Sancta Anna nupsit Ioachim de tribu Iuda. Hi beati parêtes has
 sanctissimas filias genuerunt. Cum ergò sanctissima virgo An-
 gelum dicentem sibi audiret Beatam Elisabeth cognatam eius
 D. Amb. l. grauidam esse inquit Sanctus Ambrosius hinc: Non quasi incre-
 2. sup. Lucã. dula de oraculo, nec quasi incerta de nuntio, nec quasi dubitans
 de exemplo, sed quasi læta pro voto, religiosa pro officio festi-
 na præ gaudio, in montana perrexit. Et ita Sanctum Euange-
 lium inquit: *Exurgens Maria abiit in montana cum festinatione.* Vt sic
 4 seruaret secretum, quod Deus in ea fuerat operatus. Res maximi
 momenti ex se obligant, vt eis secretum seruetur. Est vobis fami-
 liaris quidam cui cordis secretum aperitis; non est opus, vt in re-
 bus magni ponderis ei commendetis, vt seruet secretum: nã pla-
 num est ipso facto illum ad hoc obligari: imo pro ignominia re-
 putat sibi dici, vt secretum seruet. Sacrosanctæ incarnationis fi-
 lij Dei mysterium res tanti ponderis fuit, quod totius mundi re-
 medium intererat: tunc verò sanctissimæ virgini duntaxat reue-
 latum erat, vnde secretum seruare debebat, vt re vera fecit. Et ita
 verba illa, Mel, & lac sub lingua eius, optime ei quadrant: nam
 diuinitatis mel, & humanitatis lac, quæ in eius purissimis visceri-
 bus

5 bus conuenerunt, quando Deus ex ea carnem assumpsit, hæc nõ
 habuit in lingua vt diuulgaret; sed sub lingua, vt secretum serua-
 ret. Et etiam vt audiuit dicere Beata Elizabeth cõcepisse secum
 cœpit considerare, & intra se dicere: Si eo visere illam mea foecũ-
 ditas nota erit, & ita reuelabitur mysterium: si nõ viso illam, hoc
 pietatis opus erga meam cognatam omitto. Scio quid faciam:
 Volo festina statim abire, & mox redibo antequam foecundi-
 tas mea manifestetur. Et ita abiit cum festinatione. Quæ post-
 quam in domum Zachariæ peruenit, & mysterium reuelatum
 vidit, mansit ibi per aliquot dies pietatis operibus vacans, vene-
 rabili matronæ prægnanti gratum gerens obsequium. Etiam
 abiit cum festinatione: nam mos iustis est opera pietatis, & san-
 cta exercitia, quibus operam dant maximo studio & cura perficere.
 6 De quib⁹ Regius Psaltes ait: Sicut sagittæ in manu potētis, *Psal. 126.*
 ita filij excussorũ. Filij excussorum Hebraico idiomate signifi-
 cat homines, qui maxima cum efficacia & dexteritate à se ex-
 pellunt illa, quæ à Dei seruitio illos dimouere possunt, & impe-
 dimento esse. Et huiusmodi homines in suis exercitijs tam velo-
 ces se ostendunt: sicut sagittæ in manu potentis. Et vbi nos legi-
 mus inferius: Non confunderetur cum loquetur inimicis suis in
 porta; alij transtulerunt ex Hebræo: Non confundentur, cum lo-
 quetur inimicis suis in porta. Et sic etiam legit Beatus Hilarius;
 & etiam in contextu Græco, & in paraphrasi Chaldaica sic ha-
 betur. Et secundum hanc translationem versus hic debet referri
 ad illud: Filij excussorum. In quo denotatur, quòd solliciti in vir-
 tute non confundentur cum loquentur inimicis suis in porta, sci-
 7 licet, huius vitæ, quæ est mors: vbi hostes infernales maiores vi-
 res sumunt, vt iustos confundant, & opprimant. Et quoniam hu-
 iusmodi sollicitudine operari, est diuinæ celsitudini maximè gra-
 tum: addidit Sanctus Propheta dicens: Beatus vir, qui impleuit
 desiderium suum ex ipsis, scilicet, exemplis eorum. Hoc est: Bea-
 ti, qui imitari eos desiderant, & bonum hoc desiderium adim-
 plēt: cuius studij, & sollicitudinis defectus, ita animæ nocet, sicut
 in Apocalypsi Deus ostendit, dicens: Quia tepidus es incipiam
 te euomere ex ore meo. O terribile verbum, in quo denotatur
 tepiditatem viam esse ad perdendam charitatem, & amicitiam
 Dei. Et antequam hanc sententiam proferret, ait: Hęc dicit, A mē,
 testis fidelis & verus. Id est: Hęc dicit verbum, qui est testis fi-
 delis

Ephes. 5.

simile.

simile.

Prov. 1.

Prov. 7.

simile.

delis & verax. Hæc omnia dixit, vt sententiæ huius necessitatem amplius ponderaret. Etiam ob diligentia, & festinationis defectum plurimi temporis fit iactura, quod est vnum ex maximis vitæ huius detrimentis. Propter hoc Diuus Paulus inquit: Vide te itaque fratres, quomodo cautè ambuletis, non quasi insipientes, sed, vt sapientes, redimentes tempus, quoniã dies mali sunt. Eos, qui tempus male consumunt, hic Sanctus Apostolus insipientes appellat, & eos, qui bene vti tempore sciunt, sapientes vocat: nam hoc sapientia magna est. Pensate verbum illud: Cautè, in quo denotatur cura & sollicitudo, quam circa hoc adhibere debemus, vt circa rem maximè nobis conducibilem. Sartor pannũ optimum bene potest scindere, vt tunicam ex eo faciat: at verò postquam tunica scissa, & formata fuerit, non facile pallium ex ea facere potest absque panni detrimento, & insuper segmenta & repetia insuendo. Ideò antequam forcipes mittat caute saponè lineas ducit, & in mente fabricat vestem, quam debet scindere. Similiter tempus in diuersis studijs possumus insumere: sed operæ pretium est, antequam illud conteramus, inspiciamus caute qualiter scindamus, aut in quibus illud collocemus: nã postquam semel in aliquo studio collatũ fuerit neuiquam, vel etiã repetijs, aut segmentis recuperari potest, vt aliquid aliud ex eo formare possimus. Nec tantum oportet in bonis, & honestis exercitijs tempus collocare, sed etiam, vt hæc bona opera festine fiant. De malis dicitur: Pedes illorum ad malum currunt, & festinant, vt effundant sanguinẽ. Et de carnali alibi dicitur: Quod tanta auiditate currit, vt suos carnales appetitus compleat, velut si auis festinet ad laqueum, vbi vitam necessariò debet amittere. Quæ ergo confusio hæc est, quòd festinent homines, vt in infernum abeant; & ita pigri, & desides sint, vt iter in cælum faciant? O miseri cæci filij Adam, qui veloci cursu, & festino gressu in infernum properatis. Cursor equestris, dum currit, secunda quæque hora equũ mutat, vt agilius decurrat. Sic vos statim, vt peccatum commissistis, mox aliud committere incipitis, nocte ludo incumbentes, mane turpitudinibus vacantes, meridie ventri indulgentes, serò deambulationibus, vanis colloquijs, & alijs diabolicis cõmercijs operã dantes, & ita cursu velocissimo ad infernum properatis. Hoc est enim habere pedes veloces ad effundendum sanguinem, id est, ad perpetranda cuncta peccata. Auertat à nobis

à nobis Deus dilectissimi tam magnam deprauationem. Erubescant ergo qui in cælum iter facere parant, videntes iniquorum sedulitatem & festinationem in sceleribus perpetrandis, & suã negligentiam & desidiam, qua virtutibus student, & huius cælestis Virginis veri imitatores se præbeant.

Et intravit in domum Zachariæ. In libris Regũ legitur: Quòd habitauit Arca Domini in domo Obededò tribus mēlibus, & benedixit Dominus Obededò, & omnem domum eius. Profectò multo magis benedicta domus Zachariæ remansit ob sanctissimæ Virginis mansionem in ea, siquidem in hac Arca fœderis, diuinum manna reconditum erat, ex quo salus nostra dimanauit. Nã si in eius ingressu tot mirabilia Deus operatus est quid in toto illo temporis spatio esset? In Genesi legitur Iacob dixisse Laban: Modicum habuisti antequam venirem, & nunc diues effectus es, benedixitq; tibi Deus ad introitum meũ. Omnis multiplicatio, & benedictio domus Laban ob ingressum Iacob rerũ temporalium fuit. Cæterũ multiplicatio & benedictio domus Zachariæ ex Virginis ingressu, fuit de rebus spiritualibus, quæ maioris pretij sunt. Iure optimo coniugati consolari debent audientes, quòd priores, quos visit Deus factus homo boni coniugati fuerunt, qui erant ambo iusti, & sine querela. Ex quo fit manifestum, non solum cælibes donis Dei, & eius visitationibus frui, sed etiã bonos coniuges, qui in pace, iustitia, & fidelitate viuunt. In vitis Patrum legitur Sanctũ Macharium vnum ex celeberrimis patribus & monachis illiustèporis, audiuisse aliquando vocem dicentẽ sibi: Nondam ô Machari duarum fœminarũ coniugatarum, quæ circiter in quadam vrbe habitant perfectionem attingisti. Quo audito Sanctus vir, vt eas inquireret perrexit. Et factum est, vt diuino ductu domum, in qua illæ sanctæ fœminæ cohabitabant, offendit: & ingressus domum, inuenit duas mulieres, quæ duobus fratribus matrimonio copulatæ erãt. A quibus cum sciscitaretur ille, & importunis precibus efflagitaret, vt vitæ suæ discursum ei vellent enarrare, tandem precibus eius obtemperantes ei dixerunt: Vnde decim annis in eadem domo cohabitasse, in summa pace & concordia inter se, & viros suos, à quibus sæpe enixè postulauerant, vt vitam cælibem agere vellent, quòd cum impetrare minime possent cordis puritatẽ (quod poterant) Deo obtulerunt: & insuper q̄ summo studio

inuigilabant, ne verbo saltem, aut opere Deum offenderent. ¹⁴ Quod cum Sanctus vir audiret, exclamare coepit, dicens: In quocunque statu cordis puritas Deo placet. Ita ut quandoque puritas coniugatorum, virginum & monachorum puritatem excellet, credibile profecto est, hanc cordis puritatem, gloriosi Baptistæ parentes obseruasse. Et vos fratres, qui in hoc statu constituti estis, curate hos beatos coniuges imitari, quia eundem hospitem quem illi habuerunt, Dominum, scilicet, & vos habebitis.

simile.

Et salutauit Elisabeth. Quando homines, aut animantia rabie laborant, aut infecta sunt, solet adduci psyllus [*Un saludador que los salude.*] Erat anima Beati Ioannis rabie originalis culpæ infecta, [*Vino este saludador de la salud,*] huic malo remedium adhibere: [*Y anfi en saludando a la madre*] filius, qui in visceribus eius erat, ab originalis culpæ rabie liber masit. O cælestis domina [*Pues soys Verdadera saludadora, saludad nos a nosotros.*] Nam passiones nostræ, ita animas nostras mordent, quod omnes quasi infecti, & rabie consumpti incedimus. Quod si tu ô Virgo sacra coram diuino conspectu nobis opem fers, confidimus in tanta necessitate remedium animabus nostris adepturos: *Et factum est, ut audiuit salutationem Mariæ Elisabeth, exultauit infans in utero eius, & repleta est Spiritu sancto Elisabeth, & exclamauit voce magna, & dixit: Benedicta tu in mulieribus, & benedictus fructus ventris tui.* E tali spiritu talia verba prodire debebant. Vnusquisque in sermone ostendit quod intrinsecus latet. Si horologium, rotas, & artificium intrinsecus rectè compositum habet, & ordinatum cymbalum, extra rectè ordinateque sonat, & è contra. Similiter homo in verbis compositis, & proximorum ædificatione plenis, & laudibus Dei ornatis, quod ¹⁵ intus latet, ostendit. At verò quando verba imposita loquitur, signum est conscientiam, & quæ intus latet perturbata esse. ¹⁶ Vnde in Prouerbij, ubi nos legimus: Qui recta loquitur, dirigetur, alia trãslatio habet: Qui recta loquitur, diligitur: & sic est in contextu Græco, & in paraphrasi Chaldaica. In quo denotatur, quod si quidem ille, qui recta loquitur, à Deo diligitur: hoc non tantum prouenit ex eo, quod recta loquatur, sed etiam propter virtutem & charitatem interiorem, ex qua verba illa composita dimanant. In eo verò, quod Sanctus Euangelista Sanctam Elisabeth voce magna exclamasse, ait, spiritus illius sanctæ feminae feruorem denotat, quæ res diuinæ Maiestati valdè est grata. De hoc

Prou. 16.

¹⁷ hoc gloriabatur Regius David dicens: Ad ipsum ore meo clamaui, & exultaui sub lingua mea. Vbi alia trãslatio habet: Ad ipsum ore meo clamaui, & laus eius sub lingua, in quo feruor, & spiritus denotatur, quo sanctus vir Deum benedicebat, siquidè clamare illum compellebat. Et in contextu Græco, ubi nos legimus: Et exultaui sub lingua mea, habetur, & exaltaui sub lingua mea: & sic legit B. Hilarius, & D. August. Vbi significatur, exaltationem, & laudè Dei exteriorè, quæ ex spiritus feruore dimanat, causari ex singulari lætitia interiori illius, qui has laudes decantat. Etiã concionatoris clamores signum sunt feruoris spiritus, & desiderij, quod habet gloriæ Dei, & conuersionis animarum. Et dū vocem eleuat & exclamat, hoc facit, ut melius eius desiderium adimpleatur. Ideò Isaïæ dixit Deus: Exalta in fortitudine ¹⁸ vocem tuam, qui euangelizas Hierusalem, exalta, & noli timere. O quanta confusio hoc illis est, qui quandam terribilem frigiditatem in se continuo sentiunt dum Deum laudant, & glorificant; & etiam verbi Dei præconibus, qui tanta desidia, & tepiditate populo prædicant, quo planè ostendunt, quam parum gloriæ Dei, & animarum salutis desiderio flagrent. Et in modo, & stylo dicendi, quasi dicere videntur: Hoc facite, si vobis placet, sin minus omittite.

Et dixit: Benedicta tu inter mulieres, & benedictus fructus ventris tui. Solus Christus Redemptor noster inter homines fructus proprie dici potest: nam fructus è flore, & in eodem flore nascitur. Quod si intempestiuè decidit arboris flos, non nascitur fructus; ut experimento compertum est, cum gelu & pruina florem adurit, aut ventus siue procella, aut aqua illum tollunt. Itaq; pyrum, malum, prunum, amygdalum, & alia, ut patet in illo flosculo inclusa nascuntur. Omnes autem homines, prius quàm nascamur, aut esse habeamus, iam matrum nostrarum flos virginittatis cecidit: solus Christus Redemptor noster ex flore natus est, hoc est, ex matre purissima, & virgine, & in virginittatis eius flore absque eo, quod caderet. Et, quia sic natus est in flore, hoc est, matre eius, sanctissima Virgine permanente, & cum tota eius integritate, & puritate, ideò proprie fructus dicitur. Et etiã conuenienter fructus dicitur: nam fructus cibus est, qui ante, & post prandium apponitur: & hic cælestis Dominus est totius boni nostri fons & origo, & etiam finis vltimus, in quo beatificari confidimus.

Tom. j.

Ff. 3

dimus.

Apoc. 22 dimus. Vnde ipse de se inquit: Ego sum alpha, & ω, principium & finis. O fructus dulcissime, beat⁹ ille, qui te degustat, & beati illi, qui in principio operationum suarum te constituunt, & in fine earum te collocant. Dilectissimi mihi, vobis consilium do, salutis vestræ desiderio flagrans, vt quotiescunque opus, siue corporale, siue spirituale vobis est aggrediendum, prius conscientias vestras per confessionem puram, & simplicem præparantes, hunc cælestem fructum in ineffabili altaris sacramento recipiatis, vt quodcunque facere intenditis amplius ad gloriam celsitudinis eius, & ad vtilitatem animarum vestrarum fiat: siquidem ille est fructus, qui, vt diximus, ante, & post operationem apponi debet.

Et vnde hoc mihi, vt veniat mater Domini mei ad me? Quinimò, ô venerabilis mulier, quæro abs te, vnde nosti hanc sanctissimam Virginem matrem Dei esse? In quo vidisti? Nunquid in habitu & regio, quo induta incedit? aut in famulatu, & magno comitatu, quem secum affert? aut in pompa, & regio cultu, & apparatu, equorum, aut curruum, quibus vehitur? Non equidem: nam pedes incedit, vili induta veste, & pauper culis comitata pedisequis, quas secum domi habebat, & honestis moribus instruebat. Nam Sanctus Ioseph tunc illam non comitabatur. Quia si cum illa venisset, & audiret quod tu, ô benedicta foemina, plena Spiritu sancto in laudem sanctissimæ sponsæ eius exclamans dixisti, in illam ambiguitatem & animi perplexitatem non incideret, cum vellet dimittere eam, prægnantem illam videns. In quo ergo nouisti eam Dei matrem esse? Vt facta est vox saluationis tuæ in auribus meis, exultauit infans in gaudio in utero meo. Quasi dicat: Tu, ô domina id mihi dixisti, etiam nolens. Quæ verba loqueretur illa, quæ verbum Dei in utero suo gestabat: siquidem talem effectum cum eis in filio, & in matre Deus operatus est? O qualiter nouit Deus iustorum mutare consilia: ita, vt eorum merita crescant, & eius diuina voluntas in eis adimpleatur. Iusti virtutes suas, valorem, & dignitatem celant, & manifestat illos Deus ad vtilitatem proximorum. Ibat sanctissima Virgo festina ad visendum cognatam suam, & festina incedit, vt dignitatem, in qua illam Deus collocauerat, celaret, & puerulus, qui adhuc in matris ventre inclusus erat, illam manifestauit. Quis vnquam tale posset cogitare? Nemo virtutes suas mundo manifestare satagat: nam, si id conuenire Deo videbitur, qua via homo non putat ipse illas manifestabit.

23 nifestabit. Quauis enim arbor fructum folijs operiat, si fructus odorifer est, eius odore & se, & arborem manifestat: vnde à longè transeuntes fragrantiam sentientes coniectare solent, & dicere: talis arbor, aut fructus in hoc horto est, quia odore id noui. Cælestis domina, folijs humilitatis fructum, quem in visceribus portabat, operire studebat. Sed, vt fructus odorifer erat, se & arborem manifestauit: vnde Beata Elisabeth cognouit illam matrem Dei esse. Aduertite etiã huius sanctæ matronæ humilitatem, & quomodo tanti beneficij indignam se prædicat, dicens: Et vnde hoc mihi, vt veniat mater Domini mei ad me? Vis scire, ô sancta mulier, vnde tantum bonum tibi prouenit? quia te illius indignam reputas. Nam si te eo dignam esse præsumeres, profectò ad te non veniret. Nam dona Dei ad eos ire solent, qui se illis indignos esse reputant. Saulem, qui refugiebat honorem, in Regem Deus elegit: 1. Reg. 15. vnde postea Samuel dixit ei: Nonne cum paruulus esses in oculis tuis caput in tribubus Israel factus es? Et quando S. Petrus dixit: Exi à me Dñe, quia homo peccator sum, tunc illum Deus in sui Euangelij præconem confirmat, dicens: Noli timere, ex hoc iam eris homines capiens. O quam merito sapiens ait: Quanto Luc. 5. magnum es, humilia te in omnibus & coram Deo inuenies gratiam: quoniam magna potentia Dei solius, & ab humilibus honoratur. Quod planities sit in vallibus non ita delectat, sicut si planities illa in excelsorum montium cacuminibus sit: nam in montis planities aquæ detinentur, & prata viridia & venusta fiunt. Eccl. 3. Quod si montis cacumen, quasi teli cuspede terminetur, nec planitiem habet, aquæ ibi non detinentur, sed protinus terram versus decurrunt, & crepidines per rupes efficiunt, & montem deuantant & scedant. Similiter, quauis humilitas & planities in hominibus plebeijs, & vilibus pulchra videatur, at verò pulchrior in illis apparet, qui propter ipsorum dignitates, nobilitatem, & sapientiam possunt montes excelsi nuncupari: & hæc planities, siue humilitas efficit, vt diuina dona reflexionem in eis faciant. Et ad id, quod ais; Quomodo mater Dei cum sit venit ad te: ad hoc respōdeo: Quinimò propterea quod mater Dei est magna, & potens: ideò venit ad te, quæ anus, ægra, & mendica es.

Triplicem creaturarum ordinem condidit Deus, & in omnibus illis statuit, vt maiores minoribus fauerent. Quædam creatu-

rarum sunt pure spirituales, vt Angeli: quædam corporeæ, vt cæli & elementa: quædam verò semicorporeæ, & semispirituales, vt homines. De illis, quæ sunt pure spirituales, Angelis, scilicet, inquit Sanctus Dionysius de cælesti Hierarchia, quod maiores illuminant, purgant, & perficiunt minores, nempè reuelationibus, quæ à Deo recipiunt. Inter corporeas præstantior est Sol: nam quantum hæc creatura alijs profit, plane cõstat. Nam si forte hic Sol absconderetur, nec mundum illuminaret, aut vertendo se illū lustraret, quid nobis esset? De hominibus verò, qui semispirituales, & corporei sunt, id, quod maius & præcipuū est, minori fauet. Vnde Diuus Bernardus inquit: Compositio animæ, & corporis charitatem nobis commendat. Nam cum anima sit spiritualis ad imaginem Dei facta, & tam excellens, corpori vili, & terreno iuncta, non illud destruit, imo viuificat, & perficit: ita, vt omne bonum, quod possidet, ab anima sibi proueniat, & illa separata statim corpus corrumpitur. In his ergo omnibus docemur, quod maiores, & sapientiores, & potentiores hoc debent in mēte fabricari, nempè mundi solem ipsos esse, & animā corporis Reipublicæ, ad illuminandum, fauendum, & opitulandum minoribus, pauperibus, & egenis. Quorum singulos alloquitur Deus dicens: Declina pauperi sine tristitia aurem tuam, & redde debitum tuum, & responde illi pacifice in mansuetudine: libera eum, qui iniuriam patitur de manu superbi, & non acide feras in anima tua. In iudicando esto pupillis misericors, vt pater, & pro viro matri illorum, & eris tu velut filius altissimi obediens, & miserebitur tui magis quam mater. O dulcissima, & mirifica verba, e a dilectissimi cordibus vestris Deus imprimat. Pensate amore Dei singula eorum: ponderatione quippè maxima digna sunt, præcipue illud: Redde debitum tuum: vbi Deus inquit, debitum esse, quod pauperi debetis in eius necessitatibus ei opem ferre. Et illud etiam: Libera eum qui iniuriã patitur. Attendite quantis fauoribus hic pauperes afficiat, quibus non assignat iudicem. Vult enim Deus, vt quotiescunq; pauperi iniuria aliqua infertur, quicumq; aderit, illum defendat, iudicem, & patronum eius se ostendat. Nouerat enim Dominus pauperum impossibilitatem ad hoc, vt de tribunali in tribunal commearent, & quam vili apud homines æstimentur. Ideo curam eorum committit ei, qui magis ad manum aderit, vt à manu potentis,

29 potentis, & superbi cum maximo studio illos eripiat. Et etiã præcipit ne lentè, seu remisse id fiat, sed festinè. O quanta, heu dolor, hic lachrymandi se offerebat occasio, & loquendi materia, cum hæc omnia è contra fieri videamus. Videtur enim re vera magnos, & potentes Deū non fecisse, nisi, vt minores tanquam panem comederent. Ne ita sit fratres, & Domini mei per viscera Dei pijsima, sed omni pietate, & misericordia, quod hic vobis à Deo præcipitur operi mandate, vt vos recipiat, sicut filios charissimos, & vestri plus, quam pia mater misereatur, sicut hic promittit, & eius gratia vos impleat, cum qua adipiscitur gloria: ad quam nos perducatur Iesus Mariæ filius, Amen.

In eodem Feflo Vifitationis sanctissimæ Virginis Mariæ Concio Quarta.

Exurgens Maria abiit in montana cum festinatione.
LUC. I.

RE G I V S Propheta cum maxima spiritus efficaciacia ad Deum orabat, dicens: Domine labia mea aperies, & os meum annuntiabit laudem tuam. In quo sicut in præcedentibus carminibus peccatorum suorum veniam precatur. In quibus dixit: Misere mei Deus secundum magnam misericordiam tuam, & secundum multitudinem miserationum tuarum dele iniquitatem meam. Amplius laua me ab iniquitate mea, & à peccato meo munda me. Ita postulans, vt eius labia Deus aperiat, & os ad loquendum, in hoc etiam deprecatur sibi peccata remitti, & vt eius anima sanctificetur. Nam inter ea, quæ Dei magnitudinẽ ostendunt, & quis hic Dominus quãtusq; sit, demõstrant; & vt illū laudent, animam mouent; vnum est conscientia puritas, & à peccatis, quæ antea homo committere solitus erat, se liberũ eripitumq; cernere. Fortè vobis contigit aliquod insperatum periculum pertransisse, & postea eius recordatos tremuisse, hor-

psal. 50.
simile.

Ff 5 ruisseq;

Cant. 2.

Isai. 48.

ruisseque non secus ac si præteritum periculum præsens habere
 tis. Huiusmodi se habet anima, quam Deus illuminat, ut resipiscat,
 & poeniteat. Dum in peccatis est, sicut ea non æstimat, ita
 minimè sentit leuiter ea pertransit & cum eis dormit, tanquam
 cum amicis & familiaribus. At postquam Deus eius oculos aperit,
 & maximum periculum, quod pertransit considerat, ita tremit,
 & horret, quòd Deum benedicere, & glorificare nunquam
 cessat, qui eam à tanto malo eripuit. Vnde in Canticis, vbi nos
 legimus: Tempus putationis aduenit, ex Hebræo aliqui transtu-
 lerunt: Tempus cantationis aduenit: Vtrumque enim verbum
 Hebræum denotat. Nam eo tempore propter nouum Solis ac-
 cessum sanguis animalium feruet, & crescit, & eorum corda qua-
 dam lætitia super fundit, & implet, ex quo canendi desiderium
 in hominibus nascitur. Hæc omnia significant in primo vere
 gratiæ, & conuersionis peccatoris quædam desideriorum nouel-
 la germina in denuo conuerso pullulare, dum contemplatur pe-
 riculum, & durum statum, à quo illum Deus eripuit. Hoc etiam
 Deus per prophetam Isaiam significauit dicens: Propter nomē
 meum longè faciam furorem meum, & laude mea infrænabo
 te, ne intereas. Vbi septuaginta interpretes transtulerunt:
 Propter nomen meum ostendam tibi furorem meum, & glo-
 riosa mea inferam super te, ut non te interficiam. Vbi Deus ma-
 nifestè ostendit, quòd in peccatoris conuersione iram, & furo-
 rem, quibus propter eius delicta dignus erat, illi demonstrat, &
 etiam ostendit desiderium, quod ex hac Dei misericordia in eo
 nascitur ad hoc ut ipse peccator Deum benedicat, & glorificet,
 & quomodo cum hac gratitudine conseruatur, ne iterum in pec-
 catum incidat. Et hoc significat: Ostendam tibi furorem meum,
 & laude mea infrænabo te, ne intereas, vel, ut nō te interficiam,
 scilicet, puniendo æternaliter. In hodierno sacro Euangelio hoc
 fati apparet. Postquam enim beatus Ioannes sanctificatus fuit,
 & rationis vsu præuentus, & postquam fauores quos à Deo ac-
 ceperat sensit, per matris suæ linguam illum glorificare, et lau-
 dare coepit, et etiam matrem sanctissimam, quæ illum gesta-
 bat, et genuit dicens: *Benedicta tu inter mulieres, & benedictus fructus
 ventris tui.* Est valdè notandum, quod ad hoc, ut Dominus hæc
 sanctificationem operaretur, matrem suam sanctissimam mouit,
 ut Beatam Elisabeth videret. Et quanuis verbum Dei in-

carna-

6 carnatum, poterat absens gloriosum Baptistam sanctificare, abi-
 re tamen voluit, ut illum sanctificaret, et honoraret. Et ita san-
 ctū Euangelium ait, quod cum sanctissima virgo verbum diuinum
 concepisset, et cū esset prægnās. *Exurgens abiit in montana cum fe-
 stinatione.* Animarū prægnantium duo sunt genera. Quædā sunt
 prægnantes à dæmone: quædā verò prægnantes à Deo. De vna
 quaq; prægnantiū à dæmone in particulari dicit S. David: Ecce *Isai. 7.*
 parturit iniustitiā, concepit dolorē, et peperit iniquitatē. In his
 verbis spiritus sanctus denotat afflictiones, et amaritudines, quas
 peccator patitur, ut suos turpes appetitus cōpleat. Hoc enim in-
 sinuat parturire iniustitiā, scilicet, afflictione, angustia, et dolore
 parere. Et quemadmodū nonnullæ prægnantes sunt comedendi
 terræ, testas, et carbones desiderio flagrantēs: ita harū maledi-
 7 ctarū prægnantiū desideria omnia sunt de rebus terrigenis, et im-
 mundis, à quibus instar carbonū fuligine inficiuntur, et denigrā-
 tur, quibus etiā desiderijs, et anxietatibus perpetuè torquentur.
 Vnde quidam doctor ait: hominem non impetrare quod è terra
 desiderat [*Es en alguna manera yn arrabal del infierno*]. Nā in inferno
 præter alia tormenta, cruciat etiam maximū desiderium rerum
 earum, quæ ardenti amore in hac vita prosequerantur, et earum
 appetitus in summo gradu vigent, absque vlla spe complendi
 eos. Et huius typum gerit ille, qui post res terreas fertur absque
 vlla spe obtinendi eas, quia ex eis nihil aliud habet, præter quā
 desiderium, quod miserum torquet. Quod si plura ex his, quæ
 desiderat adipiscitur, non ob id magis contentus viuit: nam quo
 plura obtinet, eò plura amplius exoptat. Velut, qui sal come-
 8 dens sitim vellet sedare, aut oleo ignem extinguere studeret, vnde
 sapiens ait: Auarus non implebitur pecunia, et qui amat di-
 uitias fructum non capiet ex eis, quibus idem quod canis vena-
 tico contingit, qui nimio labore, et lassitudine inter tribulos, et
 spinas prædam sectans, postquam leporem venatus est dum
 ea vesci existimat, ab eius ore tollitur, ex cuius labore et defa-
 tigatione nihil aliud, quàm pili leporis in ore eius relinquitur:
 similiter avarus lassatus, et defatigatus per spinas, et tribu-
 los, per saxa, per ignes, mille difficultatibus, et periculis
 se exponens tandem res mundi adipiscitur, quibus cum
 frui sperat, ecce mors venit, et cunctas ab eo tollit, cui
 nihil relinquitur, præter quam pili in ore, peccata, scilicet,
 quæ

Isai. 7.

simile.

simile.

Eccles. 5.

simile.

quæ cum illis rebus admittit, quæ semper in voluntate manent, 9. quasi in ore. O miseræ prægnantes inordinatis desideriis plenas, & quomodo æternis tormentis id soluetis, nisi citò remediū adhibeatis. Quædam verò animæ sunt prægnantes à Deo, quales illæ, de quibus Isaias inquit: A facie tua Domine concepimus, & peperimus spiritum salutis. Et vnū ex signis magis manifestis, quod anima à Deo conceperit est, si charitatis viscera erga proximos habeat, & singulari zelo dimouendi peccatores à suis peccatis æstuet. Hoc desiderio & charitate D. Paulus flagrabat, 2. Cor. 12 cū dicebat: Ego autem libentissimè impendam, & super impendam ipse pro animabus vestris licet plus vos diligens minus diligar. O mira sancti viri efficacia, qui totus in sumi, & tabescere propter proximorum salutem exoptabat, quanuis rectè nouerat se non ita ardentè ab eis diligi. Et Sanctus Moyses antequam 10. nimis familiariter cum Deo ageret, cū maxima difficultate munus illud acceptauit, eundi, scilicet, in Ægyptum, vt fratres suos è captiuitate & idololatria renocaret. Et in illis verbis cū ait Deū alloquens: Non sum eloquens ab heri, & nudius tertius, & ex quo locutus es ad seruum tuū, impeditioris, & tardioris linguæ sum, significatur per triū dierū spatium Deum ab eo efflagitasse, vt illud munus suscipere. Tantis se occasionibus, & argumētis excusabat, onus illud à se repellere studens, quod ibi dicitur: Iratus fuit Dñs in Moyse. At postquam familiariter cum Deo agere cœpit, indies similior Deo efficiebatur: & tandè tanto populi flagrabat amore, vt quantūcūq; populus ille rebellis esset, & Dei beneficijs ingratus se ostenderet; etiā admonitus à Deo nunquā induci potuerit, [Nunca pudo Dios acabar con el] (si sic dici fas est) vt 11. illum populū rebellem omitteret, & alterius præcipui curam suscipere. Quinimò dicente illi Deo: Dimitte me, vt irascatur furor meus cōtra eos, & deleam eos, faciamq; te in gentem magnā, illum Sanctus Moyses cœpit deprecari, dicens: Cur Dñe irascitur furor tuus contra populū tuum? Cum in illo munere principatus propriam gloriam non intenderet, sed populi duntaxat remedium, non elegit maiorem gerere dominatum, dum modo populus ille, quem ita diligebat, non periret. Vnde inferius dixit: Aut dimitte eis hanc noxam, aut si non facis, dele me de libro tuo, quem scripsisti. Quasi diceret, [Lo que fuere de los. sea de mi.] Aut illos Domine mecum libera, aut dele me cū illis. Quæ

verba.

12 verba dixit, vt eximij amoris sui erga proximos signum daret. Quid ergo dicemus de illis, qui vel punctum saltim, aut momentum quietis suæ, & gaudij spiritus amittere nolunt, etiam ob maximam angustiam & necessitatem in qua proximos constitutos vident? O Virgo sacrata [Que bofetada days] quā plurimis huius temporis contemplatiuis, qui nec leuem saltim laborem pati volunt, vt proximorum spiritualia vulnera curent. At tu o domina festina, pergis per montes & nemora, vt animam duntaxat vnā à peccato eripias? Vt fontem illum aquæ viuæ in suis visceribus sensit statim ducere eum voluit, vt plantula illa recenter insita irrigaretur. Discite fratres mei desiderare, vt omnes participent, & degustent ipsum Deum, quē vos gustatis, & huic studio maximam curam adhibete: hi enim sunt veræ charitatis effectus.

13 Hoc Sanctus David faciebat cum dixit: Venite, audite, & narra 13. bo omnes, qui timetis Deum, quanta fecit animæ meæ. Etiam dilectissimi ab hac sanctissima Virgine discamus, & per montana vitæ studiosæ eam festine sequamur. Quamuis Deus legem suam iugum appellauit quod quidem onus denotat; at statim subdidit: Snaue est. Ita, et si vitam studiosam montana vocemus viæ huius ardua, & accliuæ [Las cuesta del] non debent nos terrene: nam in eis suauitas, & dulcedo maxima inuenitur. Si enim in via accliuæ quarto quoque passu, planities, & ridentia prata, dulcissimi fontes, vmbre delectabiles, vireta, & nemora grata, & spaciola inuenirentur; hoc iter profectò plus delectationis, & solatij afferet, quàm lassitudinis. In via ergo virtutis quanuis accliuæ, & ardua sit, quia contra carnis rebellionem & sensualitatis 14 repugnantiam iter fit, tamen in vna quaque tentatione, quæ vincitur, & in vno quoque bono opere quod fit statim incipit apparere diuinæ consolationis pratum, quo via suavis fit. Et quanuis aliud solatium non esset, nisi credere, & sperare, quod post accliuæ hoc, in eius summitate est illa supernæ gloriæ ciuitas, hoc satis esset ad hoc, vt eius ascensus facilis videretur quantumuis arduus esset. O si profundè mente euolueremus gaudium illud, cum quo ab Angelis sumus excipiendi, & gaudia illa, delectationesque perennes, quibus coram diuina celsitudine in eorum societate frui debemus: vtique omnes labores suaues fierent. Sanctus Chrysostomus homilia prima de diuite epulone, & Lazaro super illud: Factum est, vt moreretur mendicus, & portaretur

D. Chryso.

ab

ab Angelis, notat ibi quomodo cum vnus Angelus duntaxat 15
sufficeret vt illū portaret, voluit Deus, vt portaretur à plurimis?
Inquit ille: Gaudet enim vnusquisq; Angelorum sanctū onus
tangere, & libenter talibus oneribus non grauantur, vt adducāt
homines ad regna coelorum. Sicut contingit in ingressu cuiusdā
hospitis cognati desideratissimi, & cunctis expectatissimi, qui
statim, vt ex equo descendit, in vlnis ab omnibus gestatur, om-
nes illum tangere, omnes ad illum accedere contendunt. Alter
galerum emanu, alter pallium ab humero, alter calcaria tollit, al-
ter ocreas itinerarias soluit: alij mensam sternunt, alij vero ci-
bos apponunt, & tandem omnes obsequium illi præstare ge-
stiunt, & quadam vultus læticia faustum, fœlicem & omnibus
gratum eius aduentum esse demonstrant: similiter omnes An-
geli iusti in coelum ingressum totis viribus celebrant. Dilectissi- 16
mi mei, vos obsecro, vt hanc sanctam considerationem rumi-
netis, & vestris Christianis pectoribus euoluatis, quia lingua
deest, verba non sufficiunt, quæ debitam ponderationem ei præ-
bere possint.

Et intravit in domum Zachariæ, & salutavit Elisabeth. Credibile
est non tantum verbo illam salutasse, verum etiam suauissime
amplexatam fuisse. Nam hæc sanctissimæ virginis visitatio fuit
velut cognatarum, & amicarū, quæ quo tēpore cognatæ partu-
riunt, si aliquas venerabiles ac preciosas Reliquias habent ad il-
las ferunt, vt minus in partu laborent. Et propter hunc effectū,
cū Reliquiæ aliquibus schedulis (quas vulgo nominas dicimus)
inclusæ seruentur, & intrinsecus sericis velis inuolutæ è collo pē-
dentes illas reliquias ponunt. Similiter hæc coelestis domina 17
(*Era como vna nomina*) quæ intus in sacratissimo utero eius illam
reliquiam valoris infiniti gestabat, nempe verbum diuinum ve-
lis humanitatis inuolutum, extendit vlnas suas sacratissimas su-
per collum cognatæ eius prægnantis, & ita piè credi potest pro-
pter contactum illum sanctissimum, beatam Elisabeth minus
in partu laborasse.

Et repleta est spiritu sancto Elisabeth, & exclamauit voce magna. &c.
Quam dissimilis visitatio hæc visitationibus huius temporis
erat! Quot mala visitationes hæc afferunt, & quot bona illa visi-
tatio intulit! O quantus, heu, dolor est cernere quod in hodie-
nis visitationibus contingit. Hæc duæ sanctissimæ foeminae in

18 illa visitatione de misericordijs Dei egerunt, vos autem in ve-
stris visitationibus de vita proximorum agitis, eorum honori,
fidei, & nomini detrahentes. Et reuera ob nihil aliud vos visita-
re videmini, nisi quia vos delectat cum alijs detractoribus vestri
similibus conuersari. De hoc grauitè Dominus conqueritur di- 19
cens: Dilexisti omnia verba præcipationis lingua dolosa. Vbi
alij transtulerunt: Dilexisti omnia verba præcipationis lin-
guam dolosam. Et sic est in contextu Græco. Et sic etiam legit
B. Augustinus. Vbi significatur huiusmodi linguas peruersas,
& iniquas non tantum delectari loquendo iniqua, sed etiam
aliam linguam peruersam, & dolosam diligere vt verba iniqua au-
diant. Ne ita sit dilectissimi, vos obsecro per infinitam Dei cha-
ritatem: sed inuicem vos visitate, vt de diuinis misericordijs,
20 quas vobiscū, & cū vniuerso mundo hic coelestis Dominus ope-
ratus est, verba faciatis, secundum harum coelestium magistra-
rum exemplar, quas hodie sanctum Euangeliū nobis ob oculos
ponit. Et discite à Virgine sanctissima gloriam beneficiorum,
quæ à Deo accepistis ei referre. Attendite quemadmodum post
quam Beata Elisabeth eam maximis encomijs, & clamoribus
laudauit dicens: Benedicta tu inter mulieres, illa, vt Deum lau-
daret, se conuertit dicens: *Magnificat anima mea Dominum.* Qua-
si diceret: Si aliquid in me est, o cognata, quod me magnam
efficit donum Dei mei est, & magnificentia eius, quod velit
creaturam ex se vilem, & abiectam ita magnificare. Ideo.
Magnificat anima mea Dominum. Nunquid (dicit aliquis)
Deum magnificare aliquis potest, siue magnitudini eius ad-
dere? Minimè gentium: nam magnitudo infinita est. Quomo-
20 do ergo hæc sanctissima domina inquit: *Magnificat anima mea
dominum?* Dico Deum magnificare esse in intimo cordis quo-
dam gaudio spiritus, immensæ magnitudinis Dei in eius mi-
rificis operibus demirari. Regius David excitabat, inuitabatq; 21
animam suam, vt Deū laudaret dicens: *Lauda anima mea Domi-
nū,* & alibi: *Benedic anima mea Domino.* At sanctissima vir-
go non inuitat animam suam, sed ait: *Magnificat anima mea
Dominum:* denotans promptitudinem, quam eius anima habe-
bat ad benedicendū Deum, quoniā actualiter illum laudabat,
magnificabat, & benedicebat. Vnde ei non opus erat illam in-
uitare. O quanta cōfusio hoc nobis est: siquidē nec quā plurimis
etiam

Psal. 51.

Psal. 145.

Psal. 102.

etiam exhortationibus mouemur ad hoc, vt sanctis his exercitijs 21
operam demus, non secus ac si bruta animantia essemus. Nec so-
lum humilibus laudibus non laudamus illum, nec magnifica-
mus, sed quantum in nobis est illum vilipendimus, improperamus,
& illudimus, & occasionem præbemus, vt sanctum nomen eius
ab alijs blasphemetur: sicut illi faciebant, de quibus Diuus Pau-
lus dixit: Nomen enim Dei per vos blasphematur inter gentes.
O Deus maiestatis infinitæ, pro tua ineffabili clementia te ob-
secro, vt tanto malo succurras.

Et addidit sanctissima Virgo dicens: *Et exultauit spiritus meus in
Deo salutari meo.* Non laudibus humanis spiritus meus exultat, &
lætatur. (Omnia enim, vt vilia reputans sub pedibus habebat)
sed in Deo salutari meo. Ipse enim solus est vera cordis exulta-
tio. O anima fidelis, quæ æterna, & Deus æternus, & poten- 22
tias capaces Dei æterni habes, & nullus præter ipsum te adim-
plere, saturare, & perfectam consolationem donare potest. In-
troduce rusticum pauperulum in regium palatium, vt ibi so-
lus inhabitet, & quasi nullus ibi esset, ita videbitur. Est animare
gium palatij æterni Regis, & habet capacitatem infinitam passi-
uam ad recipiendum illum. Quauis ergo dæmon, & totus mû-
dus in eam intrassent, minimè illam fatiarent, neque adimple-
rent, sed semper vacua, semper famelica, & desolata maneret.
Ideò Sanctus Dauid dicebat: Quid mihi est in cælo, & à te quid
volui super terram? Quæ verba Diuus Augustinus deuotè ex-
plicat, dicens: Quandam admirationem hæc verba esse, quam
Regius Dauid secum loquens facit, dicens: Tu, ô anima mea, bo-
num quod tibi est in cælo non cognoscis? O Domine quid est il- 23
lud, quod habeo in cælo, quantum est? quale est? quid est? Cum
ergo te habeam in cælo, quid à te velim super terram? Nunquid
quod habent impij, scilicet, desiderare debeo? quod habent &
mali? quod habent & facinorosi? pecuniam, aurum, & argētum,
gemmas, familias, quod habent & scelerati multi? quod habent
multæ foeminae turpes? multi viri turpes? & quos à te repellis?
Hæc desiderabo à Deo meo super terram, cum seruet se mihi
Deus meus in cælo: Hic, & ibi Domine te desidero, te volo. De-
fecit cor meum & caro mea pars mea Deus in æternum. Id est,
hac consideratione: cor meum & anima mea liquantur, tantum
bonum considerantes. Nec hic, nec ibi aliud à te volo, si ibi in
æternum.

Rom. 2.

simile.

psal. 71.

Di. Augu.

24 æternum te debeo habere: volo, vt hoc in æternum à modo inci-
piat, vt nunquam finiatur. O Beata illa anima, quæ nihil præter
Deum exoptat, & in nullo, nisi in Deo lætatur, qui est eius sa-
lus. Nam exultatio, quæ ex rebus terreis sumitur ægritudinem
potius, quàm salutem causatur: sicut qui acuto lateris dolore la- *simile.*
borat qui vinum abunde bibit, & tunc poculo delectatur, at po-
stea miser id vita soluit, quia quod nullo modo decebat de-
gustauit.

Ne exultes ergo frater, nisi in Deo, qui est salus tua, ad imita-
tionem huius sanctissimæ virginis, quæ sic ait: *Exultauit spiritus
meus in Deo salutari meo.* Exultet spiritus tuus, ô cæli regina quia
cito solues. Mos Dei est initio consolationes, & ineffabiles gu-
stus iustis communicare, cum quibus eos amore accendit, & for-
25 tificat, vt onus, quod postea impositurus eis est libenter ferant,
& æquo animo patiantur. Vnde Sanctus Dauid inquit: Præue-
nisti eum in benedictionibus dulcedinis. Præbeamus ergo dile-
ctissimi corda nostra amore, & charitate, & puritate ad has con-
solationes diuinas recipiendas, nec postea earum obliuiscamur
in tentationibus, & aduersitatibus, quæ superuenient. Nam ea-
rum obliuisci plurimum efficit, vt non resistamus viriliter tenta-
tionibus, quin potius vincamur. Vnde D. Paulus inquit: Nondū *Hebr. 12.*
vsq; ad sanguinem restitisti, aduersus peccatū repugnantes, &
obliti estis consolationis, scilicet, Dei. Ergo ô virgo sacrata exul-
tet spiritus tuus in Deo salutari tuo. Tempus enim erit, quando
id solues, scilicet, quando impius Herodes quæret filiū tuū, vt in-
terficiat illū: & hac de causa fugias cū eo in terram alienigenarū
26 gentiū, & cū eo tam longum laboriosumq; exiliū pertuleris: &
quando in Hierusalem illū perdideris, & quando coram oculis
tuis spinis, clavis, & lancea corpus eius sacratissimū impij crucifi-
xores ruperint. Ideò nunc exultationi, & lætitiæ provide, ad tan-
tas cruces perferendas, vt cū venerint huius exultationis recorde-
ris. Exultet etiam puer Ioānes: *Exultauit infans in gaudio.* Qui etiā
in deserto fame, siti, frigore, & caumatibus per multos dies id sol-
net: & quando Herodes illū apprehenderit, & in vinculis conie-
ctū, manicis, pedicis, & ferreis cathenis circumdatum tenuerit:
& quando caput eius amputari iusserit. In omnibus his tribula-
tionibus, & angustijs prioris solatij memoria valde proderit, &
spes alterius (scilicet gloriæ) incomparabiliter maior.

Tom. j.

Gg

In

Insuper pretiosissima virgo addidit. *Quia respexit humilitatē an 27*
cilla sua. Ecce enim ex hoc beatam me dicent omnes generationes. Ex his
 verbis fit manifestum vnam ex præcipuis huius sanctissimæ vir-
 ginis virtutibus, quæ oculis diuinæ celsitudinis magis gratæ ex-
 titerūt profundam eius humilitatē fuisse. Quod antea sponsus in
 canticis significauerat dicens: *Vulnerasti cor meum foror mea*
sponsa, in vno crine colli tui. Et hæc est humilis cordis eius cogi-
 tatio, quæ cor Dei vulnerat, & amore eius inflamat. Tanti pō-
 deris est apud Deū profunda & callificata humilitas, quod quan-
 tumuis magnus peccator quis sit, hoc tantum capillo, & crine
 colli placetur ira Dei, eiusque potentissimæ manus ligentur.
 Videte Regem impium Achab, qui occidit Naboth, vt illius
 vineam sibi vsurparet, & tot tantaque scelera perpetravit, vt sa-
 cer textus dicat. Igitur non fuit alter talis sicut Achab, qui ve-
 nundatus est, vt faceret malum in conspectu Domini. Perpen-
 dite qualis fuisse colligitur, siquidem cum plures Reges iniqui
 præcessissent, tyranni, & idololatræ, & præcipue Ieroboam, qui
 fecit idololatrare vniuersum Israel. Nihilominus de Achab di-
 citur: Non fuit alter talis. Ad quem cū Sanctus Helias Dei no-
 mine veniret, vt propter eius scelera ingentia mala, calamita-
 tes, & flagella illi comminaretur, inquit sacer textus: Cum au-
 disset Achab sermones istos scidit vestimenta sua, & operuit ci-
 licio carnem suam, ieiunauitque, & dormiuit in sacco & am-
 bulauit demisso capite. Et factus est sermo Domini ad Heliã
 dicens: Nonne vidisti humiliatum Achab coram me? O bene-
 dictus, & glorificatus sit talis Deus. Te omnes cœlestes Hie-
 rarchiæ Domine collaudent, & omnes iusti terræ benedicant, 29
 propter hanc tãtam pietatem, qui sic vinci permittis vno crine,
 vno duntaxat humilatis capillo, quem in homine, quantumuis
 maximo peccatore conijcias. Antiquus quippe Dei mos est
 dare se illi qui ei se dat & resistere illi qui sibi resistit. Vnde San-
 ctus David dicebat: Populum humilem saluum facies, & ocu-
 los superbiorum humiliabis. Quid esset Pharaonem cum eius nu-
 merofo exercitu tam potentem cernere, Dei voluntati resisten-
 tem, & in ictu oculi omnes consumi absque eo, quod vestigium
 eorum remaneret? Quid de illis factum est? Ille clypeorum
 splendor, illa equestrium superba comitia, illi rotantium cur-
 ruum strepitus? Submersi sunt in mari rubro: abyssi operue-
runt

Cant. 4.

3. Reg. 21.

Psalms. 17.

30 runt eos: descenderunt in profundum quasi lapis. Hoc San-
 ctus Moyses quodam iubilo cecinit. Ecce quantum lucri com-
 paretur Dei voluntati resistendo. E contra mirum profectò
 est cernere Deum sic contra Regem Achab ira percitum, &
 tam breui temporis spatio ita placatum esse, vnde Heliam ac-
 cersuit, vt illius poenitentiam & humilitatem, qua placatus est
 cerneret. Quando ergò ô peccator cilicium induis, & in sacco
 dormis, & carnem tuam ieiunijs, & disciplinis maceras, & in
 Angulo humi proiectus iaces, vt, humiliter peccata tua deplo-
 res, scito Deum te intueri, & illum Angelos etiam inuitare,
 qui te aspiciant. Ideò in bono cœpro perseuera, & honestis exer-
 citijs incumbere, quibus cœlesti curiæ places. Quia gaudium
 est in cœlo super vno peccatore poenitentiam agente, ait sum-
 ma veritas. Si ergò coram oculis Dei tam potens est humili-
 tas, quid illa profundissima humilitas esset à tam puro, & sim-
 plici corde procedens quale huius cœlestis reginæ erat? Ad hoc
 Spiritus sanctus eius linguam mouebat, & fecit, vt eiusmodi
 verba pronuntiaret, in quibus humilitatis eius excellentia ma-
 nifestaretur. Et notate, vt quædam glossa inquit illam non di-
 xisse: Quia aspexit humilitatem, sed, quia respexit humili-
 tatem: nam Respicere est obiectum prius inspectum iterum
 aspicere tanquam rem gratam nimis. Vnde sæpe illam Deum
 respicere signum est maximè gratam sibi esse, & sæpissimè au-
 xilium ei præbere & singularissimis fauoribus eam visitare.
 Nam respicere Dei est opitulari & fauere. Hanc ergò cœle-
 stem Dominam, quam Deus respexit etiam nos dilectissimi
 32 respiciamus, & iterum, atque iterum oculos in eam colloce-
 mus, vt eius heroicas virtutes imitemur, & vt deuotum
 obsequium ei præbeamus, totis visceribus illam am-
 plectentes, vt hac via copiosam gratiam obtinea-
 mus, cum qua gloria comparatur ad quam
 nos perducatur Iesus Mariæ fi-
 lius. Amen.

Exod. 15.

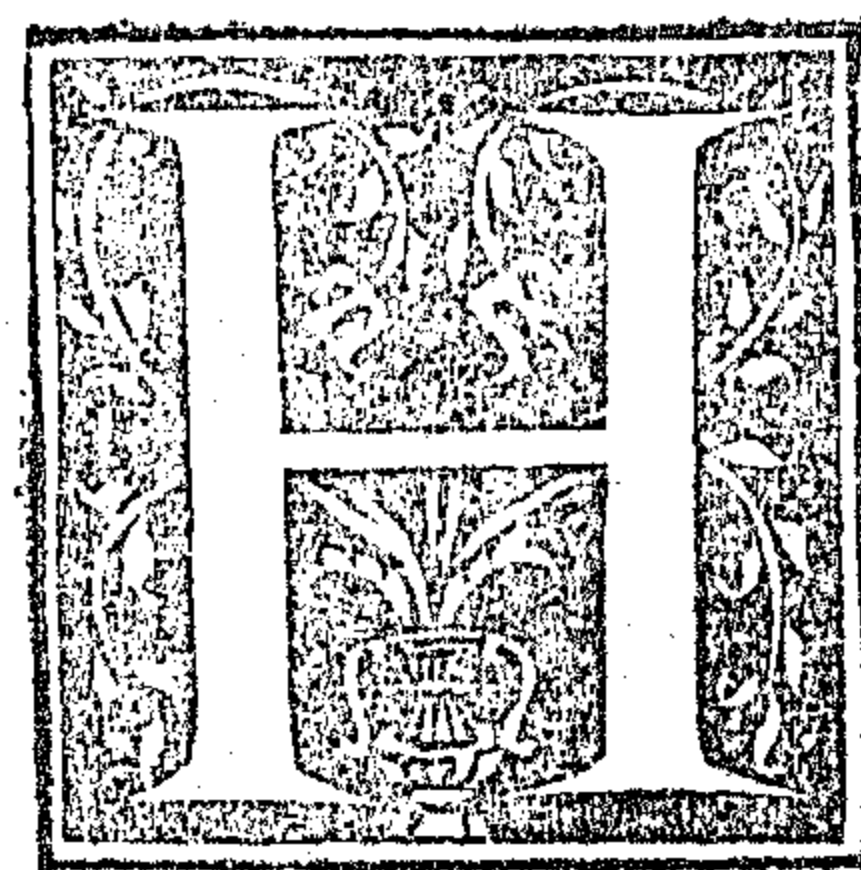
Luc. 15.

Gg 2 IN

INFESTO SAN-

Etæ Mariæ Magdalenaë Con-
cio Prima.

*Rogabat Iefum quidam Pharifæus, vt manducaret
cum illo. Luc. 7.*

HOC Sacrum Euangelium hodiernum est veluti quedã descriptio vniuersi, veluti mappa mundi. Qui regnorum situs, & alias mûdi plagas, & præcipua loca scire studet quamdam mundi descriptionem, intuetur, in qua exactè descriptum est, quod nosse desiderat. Si misericordix Dei immensæ, magnas singularitates scire optatis, hodiernum sacrum Euangelium diligenter scrutamini, & attētis oculis intuemini, est enim quasi mappa mundi, in quo maximæ illius excellentiæ describuntur, & ob oculos nobis ponuntur. In eo nanq; agitur quomodo Deus peccatores ad se trahat, & quanta benignitate eos recipiat, iustificet, & protegat. Res quidē mira videbitur, vt plurimos, quos Deus præordinatos habet ad gloriam permittat in hac vita in plura, & horrenda peccata prolabi. Hoc autem ob duplicē rationem efficit. Primum, vt cum maiori humilitate, vigilātia, & cautione viuant. Et si quis dicat, videtur Sanctū Ioānem in sua canonica cōtrarium affirmare his verbis; Omnis qui natus est ex Deo peccatū non facit: & natus ex Deo est prædestinatus, ergo prædestinatus non facit peccatum, dico illum peccatum non facere propter quod condemnandus sit quinimo, id maioris commodi ei occasio est. Nam Diuus Petrus erat natus ex Deo, & prædestinatus, & tamen peccauit, & Diuus Paulus, & Beata Magdalena, & alij complures: sed his omnibus peccata in commodum eorum redūdarunt. Et ita super illa verba Diui Pauli: Diligentibus Deū omnia cooperantur in bonum, inquit D. Augustinus: Si fas est dicere, etiam & ipsa peccata, quia ex illis peccatores humilitatē, vigilantiam, & cautionem deducunt, ne deinceps prolabantur.

Et

4 Et hic est legimus sensus illorum verborum: Melior est iniquitas viri, quā mulier benefaciens. Quod difficile apparet. Nā quo modo fieri potest iniquitatem viri, mulieris beneficentia præstare? Ad huius dubij intelligentiam notate, hic mulieris nomine intelligi fragilem peccatorem, modo vir, modo fœmina fit, Nam sacra scriptura solet nonnunquam hoc nomen, mulier, rebus vilibus, & abiectis tribuere. Vnde Sanctus Isaias Ægyptios minitans ait: In die illa erit Ægyptius quasi mulieres, & viri nomine hic iustus intelligitur, modo ille vir modo fœmina fit. Et vult Ecclesiasticus in his verbis dicere sæpe contingere iustum in peccatum aliquod incidere, & peccatorem bonum opus operari, & iustū ab illo peccato exurgere tam profunda humilitate, suimet cognitione, & tā terribili dolore animi affectus eo quod suum conditorem offenderit, & deinceps tam vigilanter, & circūspecte viuit, ne iterum incidat, quod peccatū illud in maius bonum eius resultat, quā bonū opus peccatori, ex quo occasione sumpsit superbiendi, & præsumendi se bonum esse, cū minimè sit. Legitur de quodam Hebræo, qui accedit vt Elephantem interficeret, & mortuo Elephante cecidit super illū & interfecit eū: itaq; occisus ab occiso, & victus à victo remansit. Similiter ille, qui vires sumit, & munit se, vt bonū opus exequatur, & magnā tentationē deuincat, postea verò superbia, & vanitate inflat se, hic misere occumbit, & vincitur à victo & occiditur à sibi occiso: & huic mulieris nomen optime quadrat, & melior est iniquitas viri, quam hæc mulier benefaciens. Secunda ratio, ob quam Deus permittit prædestinatos in peccata prolabi est, vt diuina misericordia amplius reluceat indulgendo eis, & ex magnis peccatoribus magnos sanctos efficiens. Hoc Sanctus Iob nimium ponderabat dicens: Si reuersus fueris ad omnipotentem ædificaberis, & longè facies iniquitatem à tabernaculo tuo. Dabit pro terra filicem, & pro filice torrentes aureos. Idest, dabit pro infirmitate fortitudinem & pro ignorantia, & cæcitate dabit torrentes aquæ sapientiæ salutaris, quæ pretiosior est auro. In his omnibus Spiritus sanctus significat effectus miraculosos, quos diuina misericordia in peccatoris conuersione operatur. Antequam sacrum Euangelium aggrediamur (*Me quicquid assurgar de vna cosa*) Quæ maxime est formidanda. Ea est. Ne forte hic adsit peccator tam audax, vt Dei misericordia abutatur.

Tom. j.

Gg 3

tur.

7
simile. tur, qui cernens, qua facilitate Deus tam magnæ peccatricis delicta remittit, ex hoc ansam peccandi sumat. Est in rosario, rosa, ut pyropus rubicunda, exit aranea, & illam comedens venenum deducit. Similiter in supernæ deitatis rosario, ubi rosæ infinitæ sunt, nempe eius attributa diuina, & perfectiones, & vna harum pulcherrimarum rosarum est eius ineffabilis misericordia, & ex hac rosa tam pulchra aranea, qui est peccator, venenum depromit dicens: Magna est Dei misericordia, libere peccare possum, & sensualitati morem gerere. Non enim permittet Deus me condemnari: sed sicut Magdalenæ, ita & mihi indulgebis. O cæce, cæce, ne ita deceptus viuas. Audi eundemmet Deum dicentem: Ne dicas: Miseratio Domini magna est, multitudinis peccatorum meorum miserabitur. Misericordia enim, & ira ab illo cito proximant. Hoc est: iustitia Dei tam magna est, sicut eius misericordia, & tam cito peccatori supplicium aduenit, sicut iusto præmium suarum virtutum. Vnde Regius David canebat dicens: Misericordiam, & iudicium cantabo tibi domine. Id est: si misericors es, ô Deus æterne, etiam es iustus, & ideo vtrumque canere libet. Quem admodum vna & simplici voce canere nullam efficit consonantiam, at canere in duo magis delectat, quoniam concentus suavis fit: similiter cum sola Dei misericordia canere non dulcem harmoniam efficit propter occasionem, quam miser homo ad peccandum desumit: vnde necesse est, canere ad duo, scilicet, diuinam misericordiam, & etiam iustitiam præmeditando, & ita suavis concentus fit. Agens Diuus Paulus de singulari misericordia, quam Deus ostendit dans nobis filium suum, statim iustitiæ eius mentionem facit dicens: Quem proposuit Deus propitiatorem per fidem in sanguine ipsius ad ostensionem iustitiæ suæ. Et alia translatio clarius habet: Quem proposuit Deus propitiationem. Itaque idem opus, & misericordix, & iustitiæ opus fuit. Quod dæmon intendit est, ut in alterum horum extremorum incidatis, scilicet, aut quod nimium in diuina misericordia confidatis, ut mors in peccato mortali vos rapiat, aut nimium diffidatis, & instar Iudæ in desperationis barathrum incidatis, ut vtra harum viarum in infernum æternaliter cremandos vos ducat. Ideo dilectissimi, si ab his malis liberari vultis, & sicut Magdalenæ, ita vobis Deus
remit-

10 remittat, siquidem sequimini errantem, sequimini etiam peccitentem. Diuus Paulus ad Galatas scribens dicebat: Estote sicut ego, quia & ego sicut vos fratres, obsecro vos. Quasi diceret, obsecro vos fratres, ut attendatis, quod aliquando tam magnus peccator extiti, sicut vos modo estis. Et siquidem quod eram estis, curate esse, quod modo sum. Imitatores mei estote fratres, in pœnitentiâ, & in virtute, quandoquidem in vitijs me imitati estis: & ita sicut ego veniam impetrabit. O quam ingens amentia est sperare cum sanctis gloria frui, & eorum vestigia non sequi.

Ideo dilectissimi oculos vestros collocate in eo, quod Sanctum Euangelium refert hanc sanctam peccatricem fecisse, ut cognoscatis, quid vos oporteat facere. Quod sic incipit: Rogabat Iesum quidam Phariseus, ut manducaret cum illo. Et ingressus in domum Pharisei discubuit. Nonnunquam bonus Iesus manducabat cum Phariseis, ut eorum superbiam reprimeret, & cum publicanis quandoque manducabat, ut ad pœnitentiam eos prouocaret. Aliquando verò cum familiaribus manducabat, & amicis, ut cum Lazaro, & eius sororibus, ut amorem in eis conseruaret, & auget. Nonnunquam verò cum suis cognatis & propinquis manducabat, ut eorum necessitatibus faueret, scilicet, aquam in vinum conuertens. Benedictus sit talis hospes, qui semper dicit hospitium, in quod intrat, & foelix conuiuium illud, cui hic bonus Iesus adest. Nam in huiusmodi conuiuium tam animæ, quam corpori refectio sumitur. Sed vobis, qui non solum illum non inuitamus, verum etiam, nec vllomodo patimur, ut in nostris conuiuijs aliqua eius honesta mentio fiat. Quæ conuiuia Sathanas ita polluit, & infecit, nimis intemperantijs, & ebrietatibus, susurrijs, & scurrilitatibus, ut Iesus Christus totius puritatis fons minimè dignetur huiusmodi foetoribus interesse. O dilectissimi amore Dei vos obsecro, ut attendatis Christianos nos esse, & maximè obligari ab his omnibus abstinere. Nox præcessit (inquit Diuus Paulus) dies autem appropinquauit: abijciamus ergo opera tenebrarum, & induamur arma lucis, sicut in die honestè ambulemus, non in comestitionibus, & ebrietatibus, non in cubilibus, & impudicijs. Quasi diceret: Si adhuc in infidelitatis nocte versaremini, non mirum esset his abominationibus vos vti: at postquam lucem

tam magnam acceperitis, qualis est fides, viuite tanquam ho-
mines, ita illustrati, & tam singulari Dei beneficio affecti.
Et alibi: operum carnis magnum catalogum texens, dicens-
Gala. 5. que: Manifesta sunt opera carnis, quæ sunt fornicatio, im-
munditia, impudicitia, luxuria, idolorum seruitus, veneficia
inimicitia, contentiones, æmulationes, iræ, rixæ, dissensio-
nes, sectæ, inuidiæ, homicidia, tandem statuit, ebrietates, &
comestiones. In quo significauit has duas res fontes, & ori-
gines esse, à quibus reliqua ista mala oriri solent. Auertat à no-
bis Deus dilectissimi pestem, quæ sic inficit, & corrumpit. Et
postea concludit dicens: Qui talia agunt regnum Dei non con-
sequuntur. O sententia tremenda, quod est saxum ita durum,
quod te audit, & horrore non frangitur? Confusus fratres, quod
vos, qui in malis estis, & culpatos vos agnoscitis diuino auxi-
lio, gratia & fauore adiuti emendabimini, pedibus vnus cuiusq;
prouolutus vos deprecor ultra hoc studeatis, qui ex vobis diuites
estis Iesum Christum hospitem in mensa vestra habere. Et Ie-
sum Christum hospitem tunc habebitis, si pauperem eius amo-
re ad mensam vestram receperitis. O Deus maiestatis infini-
tæ, si nunc Domine his verbis meis efficaciam præberes, vt his
fratribus meis hoc persuadere possem, quot necessitatibus facilli-
me, & cū maximo merito succurreretur. Nam scriptum est, facere
misericordiam, & iudicium magis placet Domino, quā victime.
Prout. 21. Et in contextu Græco, & in paraphrasi Chaldaica habetur: Face-
re iustitiam, & iudicium magis placet Domino, quam victime.
In quo denotatur, facere misericordiam esse facere iustitiam, si-
quidem est rem adeo debitam & adeo commendatam facere. 15

*Et ecce mulier, quæ erat in ciuitate peccatrix, vt cognouit, quod Iesus accu-
buit in domo pharisæi &c. De Christo Redemptore nostro sputis fæ-
dato, flagellato, a lapis cæso, spinis transfixo, & eius sanctissimo
corpore sanguine tincto Pilatus populo illū ostendens ait: Ecce
homo. Et de hac peccatrice foemina Sanctū Euangeliū inquit:
Ecce mulier. Et optime hæc inuicem connectuntur, Ecce mulier,
& ecce homo. Nā merito dicere possumus: Ecce mulier pecca-
trix, & ecce homo qui hos labores, ignominias, & ludibria per-
pessus est, vt illā redimeret. Ecce, tali mulieri, talis homo. Quæ erat
in ciuitate peccatrix. Verbum hoc, in ciuitate forte S. Euāgelista addi-
dit, vt significaret causam, ob quā hæc mulier in tantā calamitatē
& mi-*

16 & miseriam deuenit fuisse ex eo, quod in ciuitate habitaret,
vbi, vt plurimum peccandi occasiones sese offerunt. Ideo San-
ctus Hieremias dicebat: Fugite de medio Babylonis, vt saluet *Hiere 51.*
vnusquisque animā suam. Et cognoscens, quam prigris homines
essent ad fugiendum incommoda, & occasiones iterum inferius
ait: Siquidem murus Babylonis corruet egredimini de medio
eius populus meus, vt saluet vnusquisque animam suam ab ira
furoris Domini, & ne forte mollescat cor vestrum, & timeatis
auditum, qui audietur in terra. O à quot quantisque malis se ille
eripit: qui mundum fugit & quam mirifice hoc sanctus prophe-
ta hic exaggerat. Eripit se ab ira Dei, & ab æterna damnatio-
ne. Et ne audiat verbum illud tremendum: Ite maledicti in *Matth. 5.*
ignem æternum. Et etiam se eripit à pusillanimitate, & cordis
17 mollitie, quam mundani homines habent, vt omne malum in
eis imprimatur. Quid enim vult Sathanas in cordibus eorum im-
primere, quod exactam dispositionem ad id non inueniat? Si su-
perbiam, cupiditatē, luxuriā, aut irā vult imprimere dispositio-
nem congruam ad hoc ibi reperit. Igitur ne mollescat cor vestrū
nec liquefiat, vt timeatis auditū, qui audietur in terra. Egredimi-
ni de medio Babylonis. Ne timeatis (inquit) auditum. Nā in re-
surrectione vniuersali mali tantum timebunt expectantes quan-
do æquissimus iudex rigidam illam & tremendam sententiam
in eos pronuntiabit. Boni nanque huiusmodi timore carebunt:
nam quanuis sententiam audient nihil eis nocebit. O fratres in
Christo dilectissimi, si modo hoc cœleste consilium velletis
amplecti, & eo uti, & angulum quæreretis, vbi quietè Deo fa-
18 mularemini, & à tanto malo vos eriperetis, sicut hæc peccatrix fe-
cit (quæ in ciuitate peruersa, & deprauata) vt sancta fieret in va-
stam solitudinem se contulit, vbi triginta annis cum maxima vi-
tæ austeritate vixit, cum Deo, & Angelis eius conuersans, & diui-
nis studijs assidue vacans. Corruptio morum in ciuitatibus tam
magna semper fuit, vt ob hæc causam olim in portis publicis ciui-
tatum tribunalia locarentur, vt auditiones fierent, & ibi populo-
rum causæ agerentur, vt pauper culis agricolis, qui è vicis & locis
confinibus confluebant, opus non esset in ciuitates intrare, & for-
te corruptis ciuium moribus inficerentur. Ecce zelus, qui illis tē-
poribus habebatur, ne homines se inuicem inficerent.

Vel etiam dixit, *In ciuitate peccatrix*, Vt significaret illā pecca-

tricem esse, & infimæ notæ mulierem. Quædam peccata sunt ¹⁹ cordis, nonnulla domus, nonnulla verò ciuitatis, & ab omnibus biberet nos Deus. Peccata ciuitatis sunt peccata publica, quæ signum sunt magnæ corruptionis, & deprauationis. Quando ciuitatis mala in ore omniū versantur, signū est, alsidua iterataq; esse, quorum remedium nimis difficile esse solet. Et ita vbi nos legimus: Cor eius congregauit iniquitatem sibi, alia translatio habet: Cor eius congregabit iniquitatem sibi, & sic est in paraphrasi Chaldaica. In quo denotatur, quod ille, qui plures iniquitates congregauit sibi, id est, in damnū animæ suæ facit (primus enim cui nocet peccator iniquitatibus suis ipse sibi est.) Et non tātum hoc fati illi erit verum etiam in futurum congregabit eas in malitia sua perseuerans. Itaque, vt plurimum, qui congregauit, congregabit iniquitatem sibi. Huius mulieris peccata carnalia erāt: quæ quanuis non sunt maioris culpæ, tamen magnæ infamiæ esse solēt, & causa non parui scādali, quando publica sunt. A deo est nitida & splendida fama alicuius personæ nobilis, & singularis, quòd quælibet etiam minima res eam obscuret, & deformat. Vnica duntaxat leui dissolutione honor alicuius notabilis personæ infectus & maculatus manet. Qualis ergò esset mulieris illius infamia, quæ anniis multis [*se empla en hâzer anatomia de coraçones de hombres?*] & sensualitatis appetitibus morem gerens? Mulier iuuenis, diues, pulchra, & in libertate collocata, quid non faceret? De sancto Ioseph sacra scriptura inquit: Erat autem Ioseph, pulchra facie, & decorus aspectu. Et in hoc sancto iuvene pulchritudo corporalis certè laudabilis erat: nam in corpore pulchro & decoro, animam pulchram habebat. Cæterum confusio magna est, cum pulchritudine corporali, deformitatem spiritualem habere. Socrates philosophus discipulis suis circa hoc salubre consilium dabat dicens: quòd si cōtingeret, vt facies suas in speculo contemplantēs se turpes, & deformes esse inuenirent, studerent pulchritudine, & virtutibus animæ corporis defectum compensare: quod si pulchros se esse inuenirent, studerent, ne in corpore pulchro anima turpis esset, quod valde dissonum videretur. Et sic re vera est, prudentem ex corporali pulchritudine occasionem sumere, vt pulchritudinem spiritualem acquirat: quanuis imprudens contrarium facit. Et ita in pro uerbis dicitur: circulus aureus in narib⁹ suis, (id est porci) mulier pulchra

Psal. 40.

Gene. 39.

Socrates.

Prou. 2.

²² pulchra & fatua, id est, incontinens. Nam si in naribus suis aureus circulus ponatur, nostro terram effodiat, nequaquam se continet, quinimo nares, & circulum aureum simul in luto, & proluuio immergit, & omnia inficit. O miserabilis creatura, Deus pulchritudine corporali te dotauit, vt cum ea vitia tua frenaret, & magis te obligaret, vt ei obsequium prestares, tu autem omnia in volutabro turpitudinis, peccati luto illinis: & ex Dei beneficijs occasionem sumis, vt illum magis offendas? Huiusmodi erat hæc mulier, & idè in tantam calamitatem peruenit, vt esset in ciuitate peccatrix. Antiqui Deam Venerem nudatam, & Mineruam indutam pingebant, in hoc significantes discrimen, quod inter carnalem, & prudentem studiosumque virum versatur. Nam qui desiderijs carnis flagrat id statim oculis & verbis manifestat: aspectu ostendit carnalis, quod intus habet. At iustus occultat iustitiā, sapiētiamque suam ne gloria inani capiatur. Hęc igitur mulier ita peccatrix ad pedes Domini hodie venit: ab eius diuinis verbis attracta, quæ ex eius ecclesti ore audierat. Experimēto compertum est animalia debiliū capitum, maximè perturbari, quando tonat: & ille sonus tonitruī ab speluncis & receptaculis eorum attonita perturbata, & timore correpta illa deducit. Et hæc est ratio, ob quam anguillæ, quæ sunt animalia debilissimi capitis, tonitruum & fulgurum tempore facile capiuntur. Nam sonus ille eas deturbat, & facit eas supra cœnum enatare, & sic capiuntur. Idem serpentibus, & draconibus cōtingit, qui, vt sunt debilissimi cerebri, tonitruī sono exterriti ab speluncis, & cauernis exeunt, & sic facile apprehendūtur. Hęc animalia, debiliū capitū sunt peccata nostra. Nam sicut huiusmodi animalia, si in capite percutiantur intereunt: similiter si in suis primordijs peccata percutiantur, quæ initia sunt eorum capita facilè intereunt, & à corde diuelluntur. Idè Regius David dicebat: Beatus, qui allidet paruulos suos ad petrā. Quasi diceret: Beatus, qui malis suis in eorū primordijs remediū adhibuerit, quæ sunt tanquā capita debilia, quæ leui ictu intereunt, & deficiunt. Et alij transtulerunt: Beatus, qui allidet paruulos tuos ad petrā. Et sic est in contextu Græco, & in paraphrasi Chaldaica, & sic legit etiā B. Aug. Et secundum hanc translationem debent hæc verba referri ad illa, quæ immediate præcesserunt, scilicet, filia Babylonis misera, beatus qui allidet paruulos tuos ad petram:

Simile.

Simile.

Psal. 136.

petram: id est, primos impetus, & sensualitatis motus, eos mortifi-²⁵
cates ad imitationem laborum, & afflictionum, quas Christus Redē-
ptor noster sacratissimum eius corpus parti permisit. Hæc enim
est petra, ad quam hi paruuli debent allidi, & in ea cōfringi. Et, vt
hæc animalia, scilicet, serpentes, & dracones, quæ sunt peccata in-
tereant, & ab speluncis, & cubilibus conscientiarum exeant, neces-
sarium est, vt intonet cōcionator, & ab eius ore fulgura, & tonitrua
procedant, verborum, scilicet, terribilium, & minarum. Sed quem
admodum huius modi effectus in illis animalibus non fiunt, ni-
si tonitruis, & fulgoribus, qui è coelo descendunt: similiter ad
hoc, vt reprehensiones, & concionatorum minæ in conscientijs
peccatorum suum effectum operentur, & serpentes, quæ in eis
sunt interficiantur, necessarium est, illos instar coelorum esse, &
vt vitam celestem agant. Nam huius defectu fit, vt quam pluri-²⁶
mæ conciones, quæ in ciuitatibus, & populis prædicantur tam pa-
rum fructus efficiant, sicut proprijs oculis cernimus. Ergo dilectis-
simi patrem misericordiarum assidue deprecemur, vt mittat plures
viros spirituales, qui instar coelorum tonitrua mittant, & effica-
cia spirituque plena verborum coruscantium fulgura iaculen-
tur, vt tantis malis, remedium adhibeatur. Hoc ergo ad no-
strum propositum applicantes, fingite hanc sanctam pecca-
tricem, instar maris esse, & quod in cordis sui coeno multa aqua-
tilia immunda essent, quæ erant eius turpitudines, & quod
etiam erat instar speluncae serpentibus, & draconibus referte, &
quod tonitruis, & fulguribus reprehensionis, & minarum illius
superni coeli Iesu Christi filij Dei cuncta interempta sunt, & è
corde eius, & conscientia, quasi è receptaculo exierunt. Qua pro²⁷
psal. 73. pter illa Regij Davidis verba dicere possumus: Tu confirmasti
in virtute tua mare, contribulasti capita draconum in aquis. O
Christe vere peccatorum iustificator per illam immensam cha-
ritatem, ob quam tot mirabilia in mari tam elato (qualis hæc mu-
lier) operatus es cor eius tanto foedere & pace transquillans te
obsecro eosdem effectus in cordibus nostris operari digneris, vt
secundum eius exemplar ad te conuertamur.

Cum ergo Dominus recubisset, ecce mulier hæc ingrediatur, conui-
uis astat, habitu peregrino, & lugubri induta, non considerans,
quod more hominum tunc lugendi opportunitas non erat. Sed
verus animarum sponfus Christus secundum hominum libitum non
ambu-

²⁸ ambulans, quod illis rectum apparet, ei deuium videtur. Non *simile.*
quidem importune venit, qui donum affert discumbenti, quod
gratum fore nouit, & gustui illius delectabile. Peccatorum dolo-
ris, & contriti cordis ferculum donum est quod hunc diuinum Do-
minum plurimum delectat. Vnde Sanctus David dicebat: Cor cō-
tritum, & humiliatum Deus non despicias. Non ausa fuit ingre-
di, quo à bono Iesu videretur præ nimia verecundia, & pudore.
Pudor optime in omnibus apparet, & præcipue in illis, qui, vt
verecundentur causam habent quales sunt peccatores. *Et stans re-
tro secus pedes eius, lachrymis cepit rigare pedes eius, & capillis capitis sui
tergebat &c.* Sanctum Euangelium, non quod hæc foemina locu-
ta est, sed quod fecit enarrat. Nam poenitentia potius in operibus,
quam in verbis compositis consistit. Vtinam dilectissimi cum tot
²⁹ verborum ambagibus peccata vestra confitemini, plus lachrymæ
loquerentur. Non loquitur Maria, quia sacerdos, cui confitetur,
corda penetrat. At vero nunc postquam in coelum ascendit, &
reliquit ministros suos in terris, necessum est, vt morbum animæ
vestræ manifestetis, vt sacerdos tanquam medicus, quam medi-
cinam debeat applicare cognoscat, & vt iudex, quam sententiã
debeat inferre, & vtrum absolutione digni sitis nec ne. Sed ne tot
circumloquijs, ambagibus, & verbositate confiteamini, vt ma-
gis excusati, quam accusati maneatis. Nam tanta cerusa, id est, [*Al-
uayalde*] Æthiopissa illiniri potest, vt candida videatur. Similiter
possibile est, vt tot verborum ambagibus, & excusationibus con-
fiteamini, quod vix peccata appareant. Et satagite, vt verba ve-
stra aliquibus lachrymis comitentur ad imitationem huius san-
³⁰ ctæ peccatricis, quæ tam abundantes erant, vt pedes Domini ri-
gare sufficerent. (*Assi, assi, en hora buena.*) Peccata lugeri debent,
& non sicut ego, & vos, qui tanquam lapides duri absque vlla
cordis teneritudine, aut dolore ad confessoris pedes accedimus.
O magna confusio gentis ita peruersæ, vt iam mundi iacturæ ama-
re lugeantur, & animæ damna, & ruinæ, nec saltim sentiatur. Si
quis mille aureos amittit nunquam à lachrymis cessat, semper id
proluget. Quod si pro huiusmodi iactura atram vestem & lu-
gubrem induere in vsu esset sic vestitus hic incederet: & passim
amittitur Deus, & minime sentitur. Pudeat vos fratres alem-
amentiam in vobis regnare: sed potius sentire studete, quanta ca-
lamitas sit Deum amittere, & hanc iacturam lachrymis cordis vestri
de-

deplorate, vt sic inueniatis illum per gratiam, postea vero per 3^{am} gloriam ad quam nos perducatur Iesus Mariæ filius Amen.

In eodem Festo Sanctæ Mariæ Magdalenæ Concio secunda.

*Rogabat Iesum quidam Phariseus, vt manducaret cum
illo. Lucæ. 7.*

Diuus Paulus de electis verba faciens inquit: Ostēdit Deus diuitias gloriæ suæ in vasa misericordiæ, quæ præparauit in gloriam. Vbi ponderatione dignum est valde, quod appellat Sanctos, vasa misericordiæ. Et ratio est, quia omne illud, quod hominem ad vitam æternam ducit, est propter diuinam misericordiam. Prædestinatio, vocatio, conseruatio, & reliqua alia media, vsque ad collationem gloriæ, omnia misericordia Dei proueniunt. Et ita idem Sanctus Apostolus alibi inquit: Non ex operibus iustitiæ, quæ fecimus nos, sed secundum misericordiã suam saluos nos fecit. Non vult hic sanctus Apostolus dicere, opera in gratia facta non esse meritoria gloriæ, sed, si eam homines merentur per misericordiam Dei est, per quam etiam gratia eis collata est, cum qua operantur. Et per eam facta est promissio, vt operantes ea tali præmio ipsa remunerarentur. Et hæc omnia diuitias gloriæ Dei sanctus Apostolus vocat. Et quoniam animæ hæc omnia dona in se, tanquam in vasibus recipiunt, ideo vasa misericordiæ electos appellat. Et subdidit: quæ præparauit in gloriam. Id est, per diuitias gloriæ suæ vasa illa misericordiæ ad gloriam præparauit, sumpta metaphora ex præparatione vasorum. Nam sicut aurifex aurum examinans, & ab scoria mundans, & varijs instrumentis poliens, tandem vas pretiosissimum deducit: sic supernus artifex Deus varijs artificijs, & medijs disponit hominem, & tanquam vas apprime fabricatum polit, & ad suscipiendos pretiosos liquores, nempe eius diuina dona aptat. Et verbum hoc, præparauit, denotat curam, studium

Rom. 9.

Tit. 3.

Simile.

3 studium & Dei artificium, & diuersas vias, quas inquit, vt nostram salutem operetur. Vnde Beatus Apostolus alibi fideles alloquens inquit: Dei ædificatio estis, Dei agricultura estis, denotans, quod, sicut illi, qui ædificant, aut terram colunt, maximas diligentias adhibent, & alia quam plurima operantur, quousque hæc perficiant: sic se habet Deus erga hominum salutem, qui maximo studio plurima operatur, quousque perfecti sint, & sicut oportet. O Dei immensam bonitatē. Vtique his omnibus manifestat amorem, quē erga nos habet, & quanto studio salutem nostram operetur, & exoptet. Ad hæc postquam. B. Apostolus vasa misericordiæ iustos appellauit, addidit: Præparata à Deo, quos & vocauit, non solum ex Iudæis, sed etiam ex Gentibus, sicut in Osea dicit: Vocabo non plebem meam, I. Cor. 3.
4 plebem meam, & non misericordiam consequutam, misericordiam consequutam. Hic sanctus Propheta de vocatione efficaci loquitur, cum qua Deus mollificat corda, & ad se inclinat. Sanctus Ezechiel de se ipsis inquit: quod cum pronus in faciem suã cecidisset, venit vox de cœlo, quasi loquentis qui dixit ei: fili hominis sta super pedes tuos, & loquar tecum. Et ingressus est in me spiritus, postquam locutus est mihi, & statuit me supra pedes meos. Vbi Diuus Gregorius ait: Iacentes vox Domini cōsolatur, vt in opere surgamus, sed nostra virtute non surgimus sed spiritus nos implet & leuat, & supra pedes statuit. Vbi mysterij profunditas reuelatur: quod, scilicet, vocatione Dei etiam nouo, & peculiari spiritus sancti auxilio nobis opus est, vt vocationi & locutioni diuinæ pareamus. Vnde post vocē quã S. Propheta audiuit inquit. Et ingressus est in me spiritus. Vbi glossa interl. Sine quo spiritu adiuuante stare non poteramus. Ideo S. Osea. 1.
5 David ait: E duxit me de lacu miseriæ, & de luto fæcis & statuit supra petram pedes meos, & direxit gressus meos. Ad hæc omnia maxime opus est homini diuino auxilio. In illis verbis: quos vocauit, non solum ex Iudæis, sed etiam ex gentibus, electio gratuita & vocatio Dei manifeste ostenditur: siquidem ex tam innumeris Iudæis, & Gentilibus tantum vocauit quos ei placuit. Ait enim Apostolus: quos vocauit ex Iudæis, & gentibus. Ex his omnibus dilectissimi deducitur quanta obligatione nos Christiani ad stringamur diuinæ misericordiæ gratos esse, quãdoquidem tot Iudæos, & Gentiles in suis incredulitatibus Ezech. 2.
Psal. 39.
relin-

relinquens, nos in lucem eius sancti Euangelij traxit, & dono Sæ
 & iustissimæ fidei affecit. Quibus ergo supplicij digni erimus, si cū
 maxima fidelitate, amore, & studio huic tam liberali Domino,
 & erga nos ita pio non obsequemur? O utinam hæc considera-
 tio assidue in vestris Christianis pectoribus versaretur.

In hodierno sacro Euangelio rectè apparet, quàm merito Di-
 uus Paulus in his verbis vasa misericordiæ electos appellet. In
 eo namque agitur, quanta pietate, & misericordia Deus magnā
 peccatricē ad se traxit, conuertit, & iustificauit. Vnde ait: Quod
 cum Dominus in domo Pharisei discubisset, *Mulier quæ erat in*
civitate peccatrix, Ingressa est vbi Dominus erat, & stans retro se-
 cus pedes eius lachrymis cœpit rigare pedes eius &c. Cereus ve-
 nenata sagitta vulneratus præ cordis angustijs fontem inquit,
 & accedens in aquam se proijcit, & ibi euomit quod in stomacho
 retinet, & statim moritur. Hoc modo Sæctus David vulneratus
 erat cū dicebat. Quæadmodū desiderat ceruus ad fontes aqua-
 rum, ita desiderat anima mea ad te Deus. Sic etiam hæc sancta
 peccatrix vulnerata erat: nam verbum diuinum, & eius inspira-
 tio, quæ sunt sagittæ acutissimæ cor eius vulnerauerunt. Vnde
 maxima anxietate Iesum Christum vitæ fontem quæsiuit; ad
 quem perueniens in eum se proiecit, vbi omnium suorum pecca-
 torum venenū euomit, & ibi etiam mundo, pompis, & vanita-
 tibus eius mortua est. Vtinam verba sonantia, efficacia plena, &
 instar sagittarum acuta mihi Deus donare dignaretur, quibus
 corda vestra dilectissimi nunc transfigerem, & hinc vulnerati di-
 scederetis, & eiusmodi cordis angustijs affecti, vt in nulla omni-
 no re mundi huius requiem haberetis, & ad fontem properantes,
 ad pedes confessoris vicem Iesu Christi gerentis peccati vene-
 num vomeretis, & lachrymis dissolueremini, vt sic omni malo
 mortui soli Deo (ad imitationem huius sanctæ peccatricis) viue-
 retis. Sicut ex mari salso ascendunt vapores, & nubes fiunt, quæ
 in aquam dulcem, & terræ vtilem resoluuntur: sic è corde ama-
 ro, & tristi propter offensam Deo illatam suspiriorum, & gemitu-
 rum vapores ascendunt, & nubes exhalantur, & feruidæ oratio-
 nes, quæ in suauem lachrymarū pluuiam resoluuntur animæ ste-
 rili perquam vtilem & frugiferam: sicut Regio Davidi contigit
 cum dixit: Lauabo per singulas noctes lectum meum. Vbi Di-
 uus Hieronymus vertit ex Hebræo: Natate faciam lectum præ
 abun-

9 abundantia, videlicet, lachrymarū, ita vt lauari possit in lachry-
 mis. Quod propter exaggerationem dixit: Sunt lachrymæ, quæ
 è corde contrito procedunt, ita efficaces, vt eis regno cælorum
 vis inferatur, & idem met Deus ab eis vincatur. Nam Dominus *Matth. 2.*
 ait: Regnum cælorum vim patitur, & violenti rapiunt illud. Et
 alibi idem Dominus inquit: Nisi conuersi fueritis, & efficiamini *Matt. 18.*
 sicut paruuli, non intrabitis in regnum cælorum. O Christe veri-
 tas infinita, qualiter hæc duæ sententiæ à tuo diuino ore prolatae
 se compatiuntur? Si ad expugnandum, & rapiendum regnū cæ-
 lorum vi, & violentia opus est, quomodo homines id efficere po-
 terunt, si conuersi fuerint, & efficiantur sicut paruuli? Dico hanc
 sententiam secundam priori non aduersari: quinimò manifestat
 & docet, quomodo vis & violentia illa regno cælorum debet in-
 10 ferri: quæ debet esse instar paruulorum vim parentibus suis infe-
 rentium. Quibus si parentes non concedunt quod ipsi postulāt,
 vagiunt, & lachrymis resoluuntur, quousq; illos vincunt, & com-
 pellunt, vt non solū quod ab eis illi petunt, concedant; sed quod
 etiam blanditijs & suauibus verbis illos leniant, & lachrymas
 ab eorum oculis abstergant, & dulces amplexus, & oscula eis
 dent. Benedicant te ó æterne Saluator omnes cæli Hierarchie,
 qui talem viam miseros filios Adæ docuisti, & talem modum
 adinuenisti, quo tam facile ab eis vinci potes. O quātum anima
 deuota Deum in amorem conciliat, quæ assiduis lachrymis effla-
 gitans sic petit: O Domine, cælum terramque qui implet, nun-
 quid Domine cor meum duntaxat vacuum relinques? Et si qui-
 dem lilia, & flores varijs coloribus vestis me solam nudam relin-
 11 ques? Cibum animalibus, escam auiculis paras, viles vermicu-
 los pascis, & me solam fame confectā relinques? Ne quæso tale
 amore tuo permittas.

Lachrymis cœpit rigare pedes eius. Quando accesserunt Angeli, vt *Gene. 19.*
 ab incendio Sodomæ Loth eriperent pedes eius lauit, & quando
 bonum nuntium ad Abraham attulerunt de conceptu Isaac, & *Gene. 18.*
 de remedio sterilitatis vxoris suæ, etiam Sara lauit pedes eorū.
 Et siquidem magni consilij Angelus Iesus Christus filius Dei
 hanc mulierem à peiori incendio, & magis diro, quam Sodomæ
 incendium eripuit, nam illud corpora comburebat hoc autē spi-
 ritum, & siquidem eius animam sterilem curat, & eam fecun-
 dam fertilem que reddit, æquum erit, vt suauis aqua pedes eius

psal. 68.

lauet. Videns autem pharisæus, qui vocauerat eum, ait intra se, dicens: *Hic 12*
si esset propheta sciret utiq, quæ & qualis esset mulier, quæ tangit eum, quia
peccatrix est. O terribilis calamitas & miseria, in qua ferè omnes
 immersi sumus. Nam cum oculos tam perspicuos habeamus,
 vt aliena peccata videamus, tam cæci sumus, vt nostra contem-
 plemur. Vnde Regius David postulabat, dicens: Obscurentur
 oculi eorum, ne videant, & dorsum eorum semper incurua. Hoc
 est: Excæca illos Domine, ne aliorum defectus ita acute videant,
 sed potius seipsos cernant, & inclina eos versus se. Remedium
 optimum profectò esset, ne manifestos aliorum defectus perui-
 deremus vt nostros occultos intueremur. Sed heu dolor, quia tã-
 tum abest, vt hoc faciamus, quinimò proprios defectus manife-
 stos omittimus, & ad scrutandum proximorum corda nos confe-
 rimus, arbitrâtes illos magnos peccatores esse, cū non sint, quem *13*
 admodum hic Pharisæus fecit hanc mulierem iudicans. De qua
 Sanctus Euangelista inquit, quod erat in ciuitate peccatrix.
 Non dicit, est, quia tunc peccatrix iam non erat. At Pharisæus
 inique iudicans, ait: Quia peccatrix est, non dicit, erat, sed est.
 Quomodo ô Pharisæe peccatricem appellas eã, quam talia ope-
 rantem vides? tales lachrymas fundentem, tam amare lugentem,
 & tam humiliter procidentem, & sic repentè immutatam veniã
 imprecantem? O cæce, & amens, quam deceptus viuis. Obsecro
 dilectissimi, ne in similem errorem incidatis. Nam postquã se-
 mel de aliquo iniquè sentitis, quamuis heroica illum facientem
 videatis, semper de eo male præsumitis.

Dominus autem vt verus Deus huius Pharisæi cogitationes
 penetrâs, ait illi: *Simò habeo tibi aliquid dicere, & c. vsq, Intraui in domum*
tuam, aquam pedibus meis non dedisti, & c. Diuinus magister in
 hoc discursu significauit, quomodo Pharisæus, qui se iustum esse
 existimabat, & peccatis non ita grauatum se esse ac mulierem il-
 lam; sic non ita obligatum erga eundemet Christum se sentie-
 bat, nec proinde tantum illum diligebat, & ideò tanta siccitâte
 illum receperat, & erga illius obsequium tam inurbane se gesse-
 rat. Cæterum hæc mulier, cum maximam peccatricem se esse, &
 erga Dominum maxima obligatione adstrictam se agnosceret,
 à quo suorum delictorum veniam sperabat: ideò multum illum
 dilexit, & his, quæ operata fuit huius debiti signum manifestū
 dedit. Quod si Deus ita exprobrat obsequium, quod repide sibi
 præstatur;

15 præstatur; quid tecum faciet, ô diues epulo, auare, qui non solum
 Christi pauperes non subleuas, sed etiam fastidis? nec solum pe-
 des eorum non lauas, nec amplexibus illos recipis, quinimò fa-
 me perire illos sinis? O quam strictum te frater iudicium manet,
 nisi remedium adhibueris. Concludit Dominus dicens: *Propter*
quod dico tibi, remittuntur ei peccata multa, quoniam dilexit multum. Et,
 sicut nonnulli exponunt, vt hæc sententia parabolæ cohæreat,
 illud, quoniam, non causam hic denotat, sed effectum. Id est: Di-
 mittuntur ei peccata multa, ideòque dilexit multū. Sic sumitur
 psal. 16. vbi S. David inquit: Ego clamaui, quoniã exaudisti me, *psal. 16.*
 id est, ideò exaudisti me, quia clamaui. Non clamaui, quia exau-
 disti me, sed quia clamaui exaudisti me. Vnde in contextu Gre-
 co in hoc loco B. Lucæ est quædam dictio, quæ significat, quam-
16 obrem, vel, quapropter, vel, ideòque.

Cui autem minus dimittitur, minus diligit. In hac sententia difficul-
 tas magna versatur. Nam sequitur ex ea, bonum latronem plus
 Deum diligere Sancto Ioanne Baptista, & sacratissima Virgi-
 ne Maria ipsiusmet Dei matre: nam plus dimissum fuit latroni.
 Ad hoc respondeo, amorem quem erga aliquè habemus ex mul-
 tis radicibus, & causis posse oriri. Hoc patet exēplo: Demus q̄
 chirurgus à lethali vulnere aliquè curet, & propriū filiū à parua
 digiti scissura. Postea hi duo, qui vulnerati fuerāt, contendūt ver-
 bis, vter eorū plus diligat chirurgū. Extraneus inquit: Ego plus
 te hūc chirurgū diligo, quia me à crudeliori vulnere sanauit. Fili⁹
 è contra respōdet: Quāuis verū sit, vt hac via plus diligas, & pa-
 trem meum diligere maiori obligatione tenearis, quā ego, attā-
17 me multo plura debita mihi sunt, & respectus quā plurimi, qui-
 bus illū plus diligere astringor. Nā me genuit, educavit, aluit, &
 alijs quā plurimis beneficijs me affecit, & insuper, quia vulnus
 hoc meum curauit. Ecce hic chirurgus plus diligitur ab extra-
 neo, quia lethale vulnus eius curauit: cæterum in quantum pa-
 ter plus à filio diligitur. Similiter, qui maximi peccatores exti-
 terunt, maiori obligatione tenentur Deum diligere, propterea
 quòd mortifera suorum peccatorum vulnera indulgendo eis sa-
 nauit. At sanctissima Virgo plus nimis dilexit illum, quia illam *scot. 4. di*
 præseruauit ne caderet, & alia quā plurima & ineffabilia be- *stin. 22. q.*
 neficia illi contulit. Subtilissimus Scotus singularem expositionē *1. art. 3. l.*
 nē horū verborū notat, scilicet, cui plus dimittitur, plus diligit. *tera 2.*

simile.

Est quidam, verbi gratia, ab alta turri propè casurus. Adest alius, 18
qui illum tenet dicens: *Agradece me esta.* Cui ille ait: Quam gratiam
habebo? De casu. Nam et si non cecidisti, si te non tenuissem utique
eccidisses. Similiter, quia omnia peccata, quæ aliqui homines
committunt, poterant etiam alij committere, nisi diuina manu
tenerentur: ideo maxima obligatione adstricti manent, Deum
pro beneficio tam singulari diligere. Pro hoc Sanctus David in-
gentes Deo gratias agebat, & maximo studio illi famulari pro-
ponebat, dicens: Fortitudinem meam ad te custodiam, quia Deus
susceptor meus es. Deus meus misericordiam eius præueniet me.
Omnia bona quæ possidebat propter hoc beneficium à Deo ac-
ceptum in eius seruitio impendere volebat. De Socrate Philoso-
pho dicitur, quod cum aliquando ab aliquo offenderetur, & ma-
ledictis impeteretur fur & adulter ab illo appellatus, & id eius 19
discipuli audirent moleste ferentes, & magistri iniuriam vindi-
care studerent, illis Philosophus ait: Sinite illum, vaticinatus est
enim quid de me futurum esset, nisi philosophia me seruasset.
In quo significauit, quod peccata illa, & alia quamplurima com-
misisset, nisi philosophia, quam didicerat illum non adiunxisset,
ut passiones suas deninceret. Quod ergo Socrates philosophiæ
dedit nos potiori iure, & verius infinitæ Dei misericordiam debe-
mus tribuere.

Socrates.

Concludens Dominus sermonem cum Phariseo ad pecca-
tricem, quæ pedibus eius prouoluta erat conuersus ait: *Remittun-
tur tibi peccata tua.* O verbum dulce, o nuntium felicissimum, o
Iesu pijsime, fac me Domine verbum hoc ab ore tuo diuino au-
dire. Regna sibi reges habeant, mundi optimates suos status pos-
sedeant *[aducho en hora buena]* & audiam ego ab ore tuo: Remittun-
tur tibi peccata tua. Hoc mihi diuitiæ, hoc mihi regna, & impe-
ria, hoc duntaxat omnibus sæculi monarchis præstabo. O felix
mulier, quæ tale verbum audire meruisti, quod initium fuit alio-
rum magis consolationis, quæ postea ei dixit. Quadruplicem
ignorantiam in hac vita habemus, quæ nos torquet, & angit. Pri-
ma est, quod nullus scit, an peccatorum suorum veniam impe-
trauerit. Secunda, an in statu gratiæ sit. Tertia, utrum obsequia
Deo grata & accepta exhibeat. Quarta, quis eius finis sit. De his
omnibus hanc mulierem Dominus certiore fecit. De prima
dicens: *Remittuntur tibi peccata tua.* De secunda dicens: *Vides tuare*

saluam

21 *saluam fecit, vade in pace.* De tertia quando Phariseo dixit: *Lachry-
mis rigauit pedes meos, & capillis suis tersit. Ex quo intrauit, non cessauit
osculari pedes meos, & unguento unxit pedes meos.* Hæc omnia specifi-
cavit, denotans sibi grata illa esse. De quarta, cum dixit: Maria *Luc. 10.*
optimam partem elegit, quæ non auferetur ab ea. Et cum hanc
quadruplicem securitatem ab ore summæ veritatis haberet, tri-
ginta annis in horrida solitudine vixit. Et tu miser peccator, qui
ignoras, utrum peccata tua tibi dimissa sint, vix ieiunij diem su-
stinere potes, vel leuem laborem tolerare, & caufaris te debilem
& delicatum esse. Quis magis tener & delicatus, quam Maria
Magdalena in voluptatibus & illecebris educata? O iners vere-
cundare, & vires assume, respira, & siquidem peccatricem in
peccatis sequutus es, sequere poenitentem in poenitentia, & do-
22 *lore.* Attende, ut quolibet instanti te vocet Deus. Finge illum te
alloqui, & animæ tuæ dicere, quod in Canticis sponsæ: Reuer- *Cant. 6.*
tere Sunamitis, reuertere, reuertere, ut intueamur te. Diuus Hie-
ronymus in tractatu, quem de nominibus Hebraicis composuit,
inquit: Sunamitidem miserabilem, & captiuam significare. O *D. Hiero.
de nomi.
Hebræis.*
quam bene nomen hoc animæ tuæ quadrat, siquidem tam mi-
sera, & captiua in peccatis, quæ commisit, iacet. Et est valde no-
tandum, quomodo tam breui eloquio hanc miseram animam
edoceat, moneatque, ut ad illum conuertatur. Nam certum est
longius, & præcipuum iter in conuersione peccatoris esse reuer-
sum ab eo, quod est, quando est in peccato ad illud, quod Deus
illum esse vult, & hoc nobis intimat dum quater repetit; Reuer-
tere. Nam si primo illum non audierimus, eo quod in malis im-
23 *merli, & consepulti sumus, saltim alijs tribus vicibus illum au-
diamus.* Et quod à nobis postulat, est, ut siquidem ob miseriam
nostram illum non aspiciamus, collocemus nos vbi ille nos in-
tueatur. Et ideo inquit: Reuertere, ut intueamur te. O dulcissi-
me animarum sponse Iesu Christe fili Dei, quanti nostra inter-
est, ut intuearis nos. Tam potentes enim sunt oculi tui, ut si nos
aspicias salus nostra certa sit. Quia si natiuum est Soli, locum, in
quem reflexionem facit, calefacere, & gelu pruinaeque liquefa-
cere; magis proprium tibi erit animam, in qua oculos tuos col-
locaueris, mollificare, & amoris calorem intensum ei donare.
Ergo o anima te colloca, vbi hi diuini oculi te aspiciant. Nam
postquam in peccatum incideris, tibi surgere impossibile erit,

Tom. j.

Hh 3

nisi

simile.

nisi prius hic cælestis sponsus te intueatur. Si imago, quæ in spe²⁴culo apparet versus terram inclinatur, quia qui illam efficit, se inclinavit; nusquam imago illa resurget, quousque ille, cuius imago est, se erigat, & oculos in ea collocet. Similiter anima, quæ imago Dei est, si per peccatum cadit, nequit resurgere, quousque Deus oculis suæ misericordiæ illam respiciat, illuminet, moueatque, ut peccatum detestetur, & eius amore flagret. Et collocare se ubi Deus illum intueatur est se disponere, & ex parte sua aliquam diligentiam adhibere. Non existimet peccator Deum ipsam gratiam per vim in os eius esse immisuram: sed necessarium est, ut peccator concurrat faciendo quod in se est. Sicut navigationi ventum prosperum Deus dat, at soluere nauim, tollere anchoras, & dare vela ventis, hoc ad nautas pertinet: similiter in hac spirituali navigatione Deus inspirat, fauet, excitat, & mo-²⁵uet. At tibi peccator conuenit occasiones tollere, voluntatis vela pandere, dolore, affectione, & amore, & hoc modo diuini spiritus flatus recipiens, anima viuificatur gratia Dei, cum qua acquiritur gloria, ad quam nos perducatur Iesus Mariæ filius, Amē.

De Festo Diuæ Magdalene tres conciones reperies Feria quinta post quintam Dominicam quadragesimæ, in quadragesimali volumine.

IN²⁶

INFESTOSAN-

cti Iacobi Concio

Prima.

Accessit ad Iesum mater filiorum Zebedæi cum filijs suis adorans, & petens aliquid ab eo. Matth. 20.

2

SÆ P E diuina prouidentia ordinat, ut ubi sancti pallium suū amiserunt, ibi illud reperiāt, & lucrentur: hoc est, ut ubi ignominia affecti fuerūt, postea ibidē honorificētur. Locus, in quo D. Iacobus maiori ignominia fuit affectus, Hispania fuit. Ne existimetis gloriā, & honorē cōcionatoris in hoc cōsistere, videlicet, ut turba multa eos sequatur, & eorū cōciones summis laudib⁹ ab omnib⁹ efferātur. Nō utiq; hæc ei⁹ fœlicitas est, sed, ut ex eius doctrina vberimus fructus percipiatur. Quā maxima ignominia seru⁹ Dei cōcionator afficitur, qui postquā per plurimum temporis spatiū in aliqua prouincia verbū Dei cum ingēti labore seminauerit, tādē parū, aut nihil fructus inde percipiat. Quāta contumelia sancto Ezechieli fuit, quod illi De⁹ dixit: Filij populi tui, qui loquūtur de te iuxta muros, & in ostijs domorū, & dicūt vnus ad alterū: Venite, & audiamus quis sit sermo egrediēs à Dño, & veniūt ad te, & audiūt sermones tuos, & nō faciūt eos, quia in canticū oris sui vertūt illos. *Ezech. 33.*

3

Hoc re vera hodie cōtingit. Post concionē enim in vestris sermonibus, & colloquijs dicitis: Nūquid similit̄ huic cōcionatorē vidistis? profectō mira loquitur. Nūquam sic loquutus est homo. At verò ex eius concione nullum omnino fructū percipitis, in quo magna contumelia illū afficitis. De hoc D. Paul. conquerebatur dicēs: Vellem autē esse apud vos modo & mutare vocē, quoniā cōfundor in vobis. Id est, confusus & ignominia affectus sum, ut postquam tot conciones vobis prædicauī, tam parum fructus ex vobis perceperim. Et de illis, qui ex eius doctrina fructum capiebant, Sanctus Apostolus confitetur maxima lætitia affici, & consolatione nimia, & honoris coronam super caput eius ob hoc poni. Vnde ad Philipenses ait: Fratres mei dilectissimi, & *Philip. 4.*

Hh 4. deside-

desideratissimi, gaudium meum & corona mea, sic stete in Domino charissimi, modestia vestra nota sit omnibus hominibus, Dominus enim propè est.

Gloriosus Apostolus Sanctus Iacobus in Hispania plures conciones prædicauit, & tales, quales hominem Spiritu sancto plenum decebant, attamen modicum fructum in ea fecit, quod secus illi euenit in alijs prouincijs, & locis, in quibus prædicauit. Nam Sancta Ecclesia de eo canit: Prædicante Apostolo iugiter, multitudo conuersa est populorum, dicentium, peccauimus, & impie gessimus. Propterea dico hunc Sanctum Apostolum apud nos ignominia maxima affectum fuisse. Et hic, ubi tanta contumelia fuit affectus, nunc est in maximo honore, & festum hodiernum gloriosumque eius martyrium, magna populorum lætitia spiritali & corporali celebratur: & in hac solenni festiuitate hoc sacrum Euangelium canitur, quod sic incipit: *Accessit ad Iesum mater filiorum Zebedæi, adorans & petens aliquid ab eo.* In his verbis latus patet campus, & sufficiens materia lachrymarum, & doloris se se offert, si consideremus cum quanta humilitate, & reuerentia, quando hominibus egemus, ab eis petimus nobis succurri, & è contra quàm modica humilitate, & reuerentia ad Deum accedimus, ut remedium nostris necessitatibus imprecemur, cū Dominus maiestatis infinitæ sit, cui summus honor & reuerentia debetur, & cuius ope ita indigemus. Vitis, & hedera cum plantæ debiles sint, surgere nequeunt, nisi adiumento arboris, & magistra natura suggessit eis vincula, & neruos, quibus naturaliter arboribus iunguntur, & ligantur, ut vires sumant, & crescant. Similiter homines tam miserabiles sumus, & versus terram ita propensi, quòd ad hoc, ut ascendamus arbori vitæ Iesu Christo debemus inniti, & nerui vinculaque, cum quibus ei ligari, & hære debemus, sunt orationes, & suspiria, & pij affectus. Si enim anima in tristitia, & amaritudine iacet, aut in quavis alia necessitate surgere nequit, absq; eo, quòd his vinculis huic cælesti arbori ligetur, & cohæreat. Vnde Propheta Ionas inquit: *Cum angustiaretur in me anima mea Domini recordatus sum, ut veniat ad te oratio mea ad templum sanctum tuum.* Et Anna Elcanæ vxor, postquam maxima deuotione orauit in domo Domini vultus illius non sunt amplius in diuersa mutati. Et hoc non tantum, quia sperabat ei Dominum concessu-

simile.

1on. 2.

1. Reg. 1.

7 concessurum quod ab eo ipsa postulauerat, verum etiam, quia eius diuina celsitudo post orationem quandam quietem, & tranquillitatem solet cordi communicare. Quapropter tanquam magnum beneficium per Zachariam promisit, dicens: *Effundam super domum Dauid, & super habitatores Hierusalem spiritum gratiæ, & precum.* Ex quo apparet, quòd orandi spiritus, cum quo cætera dona à Deo postulamus non potest non inter eius dona præcipua enumerari. Cum ergo hoc ita sit, nempe adhesionem, & fauore diuino maximo opere nos egere, & assidue ab eo debere postulare: confusio magna est, ut id tam minima humilitate, & reuerentia ab eo petamus. Quomodo non confundaris, o homo & verecundia adimpleris, ut si necessitate compulsus ad aliquem hominem te confers, ut tibi opem ferat, mille genuflexionibus, & totidem adorationibus & vrbauitibus id ab eo deposcis, & in domum Dei orationis domum veniens, quæ est Ecclesia, ut ab eo quæ plurimum te decent postules, vix coram diuina eius celsitudine te humilies, vix procidere, aut deuote genu flectere scias, sed vno duntaxat genu flexo, oculos in ea, quæ non decent intentos habens, & cor varijs cogitationibus diuisum, ore tantum profers: *Pater noster, qui es in cælis.* O amens & cæce, cum hac reuerentia loqueris, & ab illo magno Deo sic petis, ante cuius diuinum conspectum omnes cælestes potestates procumbunt? De hoc cælesti Domino prædixit Sanctus Dauid: *Coram illo procident Æthiopes, & inimici eius terram lingent.* Id est: *Coram illo inimici eius terram osculabuntur,* postquam ad eius diuinam obedientiam fuerint conuersi. Hoc modo dilectissimi, humiliter procumbentes Deum orare & adorare debetis. Et est valde notandum, quòd in eodem psalmo, ubi nos legimus: *Et adorabunt de ipso semper:* (de ipso, scilicet, munere virtutum: nam à Deo recipit homo dona, quibus illum adorare potest, sicut decet:) alia translatio habet; *Orabunt de ipso semper:* & sic legit Beatus Augustinus. In quibus verbis duo significantur. Alterum est orationem ita Deo gratam esse, quòd loco adorationis eam acceptat, quæ est maxima ponderatio. Nam vnum ex præcipuis obsequijs, quæ Deo in hoc mundo fiunt, est adoratione patriæ illum colere: & ad eum delectat dona hominibus impertire, & homines ab eo petere, ut ipsam orationem adorationis appeller. Secundum, quod ibi denotatur, est, deuotâ

Zacha. 12

psal. 71.

& perfectam orationem adorationem debere comitari. Ideo id que quod vna translatio orationem, alia adorationem vocat. Accelsit ergo hæc sancta mulier & procidens ait. *Dic ut sedent hi duo filij mei, vnus ad dexteram tuam, & alius ad sinistram.* Quare pia mater dexteram filio magis dilecto non petis? Prudenter quidem ego fauorem illum non in particulari, sed in communi deposcens. In hoc vellem, vt parentes hanc sanctam feminam imitarentur, vt pacem sic in domibus suis conferuent, ne vnum filium plusquam alios diligere significarent, nec in re familiari diuidenda alij alijs præponerentur, aut magis ditarentur, dummodo probi & obediens omnes existant: nam ex contrario magnæ discordiæ oriri solent. Attendite inuidias, & iurgia, quæ inter filios Iacob oborta sunt propter singularem fauorem, quem vir sanctus Ioseph præ alijs fratribus ostendit. Vnde in Genesi dicitur: *12*

Gene. 37.

Israel diligebat Ioseph super omnes filios, fecitque ei tunicam polymitam. Videntes autem fratres eius, quod à patre plus cunctis filijs amaretur, oderant eum, nec poterant ei quicquam pacifice loqui. Quia propter sanctus vir deinceps [*Como es carmentado*] quando mortis suæ tempore testamentum ordinauit aduocans filios suos, & vnicuique tribui eorum futura prænuncians, singulos alloquens cum ad Iudam deuenisset dixit ei: Nō auferetur sceptrum de Iuda, & dux de fœmore eius, donec veniat qui mittendus est. Noluit Sanctus senex verbis manifestis dicere de tribu Iuda reges descensuros, sed obscure, & verborū ambagibus id pronuntiauit, ne occasionem alijs fratribus daret, vt in fratrem suum Iudam indignarentur, sicut in fratrem Ioseph fecerunt. Similiter hæc mulier hos fauores, & sedes in generali deposcit, neutri dexteram seu sinistram assignans, ne discordiæ occasionem inter illos excitaret.

Gene. 49.

Respondens autem Iesus dixit: Nescitis quid petatis. O quot hodie hæc dici possent, qui afflictione & anxietate maxima viuunt, vt filijs suis dignitates & sedes obtineant. In vita Neronis legitur Agrippinam Neronis ipsius matrem plurimū optasse, vt filius suus Imperij sedem impetraret, & quendam Astrologum vaticinatum fuisse ei, qd si filius eius imperij sedem obtineret, futurum erat, vt propriam matrem interficeret: illamq; Astrologo respondisse fertur, Obtineat filius meus Imperiū, & matrem suam interficiat. Nec proinde à suo coepto destitit, quinimo magnā diligentiam adhibuit,

hibuit, vt filius suus Imperiū impetraret, quā deniq; matrem, postquam Imperator creatus fuit, publice pugionū ictibus necari fecit. O ingentē amentiam. Ecce quem finē habeat filios in magnis dignitatibus cum ambitu collocare. Et quanuis in hac vita propter ipsos pugionis ictibus non intereat, æternaliter tamen in futura vita puniemini. At filiorū vestrorū amor, ita vos excæcatos habet, qd nihil horū curatis, dūmodo quod optatis ipsi obtineant. In Genesi habetur, qd cum Rebecca consuleret filio suo Iacob, vt benedictionē à fratre suo Esau fraudulenter surriperet, timeret autē Iacob, ne si factū Patri eius innotesceret loco benedictionis illū malediceret, illa respondit: In me sit ista maledictio fili mi, tantum audi vocē meam. Ita nonnulli vestrum, quanuis non verbis, attamen operibus idem omnino facitis. Nam illi *14* citæ negotiationes, & inuentiones diabolicæ, quas adhibetis, vt filij vestri sedes officia, & dignitates in hoc seculo obtineant, idē est ac si diceretis: filius meus Canonicatum obtineat, & ego in infernum abeam. O stupendam abominationem. O Domine, & luminum pater, illumina hos, vt à tanto malo resipiscant, & cito remedium adhibeant.

Gene. 27.

Sed notandum est, quod sola matre postulante filijs eius Dominus respondit dicens: *Nescitis quid petatis.* Nam illi matri suggererant, vt id postularet. Quod quidem vobis omnibus qui ad hæc & similia aspiratis dici poterat. Dicite, si cui viginti auri solidi talenta [*O veynte arrobas*] offerrentur, hac tamen conditione, vt quatuor millia passuum illa super humeros asportaret, nunquid illud auri pondus sibi tolleret? Minime. Nam quid mihi prodest aurum (diceret ille) cum quo crepere, & male perire debeo? (*pues como*) bonum corporale propter onus corporis abijcitis & non abijcietis mille aureos præbendæ, & redditus, propter magnum pondus spirituale, quod animæ affert? Nunquid æquum non est, sicut & corporis, ita & animæ misereri? Gemit bestia, & incuruat se quando onere maximo premitur: at miseri homines gaudio maximo afficiuntur, & latantur quando maximis munerum oneribus premuntur. O bestia, & illis peiores, siquidem bestia oneribus oppressæ gemunt, & vos oneribus gaudetis. Optime sapiens *15* ait: Stultorum exultatio in ignominia. Et quod peius est nemo est, qui quantumuis minus idoneus existat, non tamen maxime

maximè sufficientem, & idoneum se existimet. Nam quis est 16
 cui si Rex dicat: Accipe episcopatum, renuat dicēs: Domine in-
 dignus sum, & vires meæ non suppetunt ad hoc munus exercē-
 dum? Pauci profectò sunt qui se excusent, & munus illud repel-
 lant. Dicite homini, vt è panni segmēto, aut frusto tunicā faciat,
 statim se excusat, dicens: Nescio, quòd si scindam, pannū perdā.
 Alteri dicetis, vt è frusto corij calceos faciat, si nescit similiter se
 excusat, & se nescire fatetur: non verecundamini dicere, tunicā
 siue corium scindere nescire. Et verecundamini dicere minus
 idoneos vos esse ad præsulatum suscipiendum, & tot animas
 perdere (cum sint tam pretiosæ) non veremini? Et cum eas re-
 gere res tam difficilis sit, vt Diuus Gregorius in principio sui
 Pastoralis ait: Ars arrium est regimen animarum. O miseras ani-
 mas, quoniam cum Deus tanti vos æstimet, vt vitam suam pro 17
 vobis dederit modo minoris estis, quam frustum panni, aut co-
 rij. In eodem Pastoralis Sanctus Doctor inquit. Pollens virtu-
 tibus inuitus, & coactus accedat ad regimen animarum: & ita re-
 nera faciunt virtutibus pleni. Quod significauit Spiritus san-
 ctus in illa parabola Iud. 9. vbi dicitur: Ierunt ligna, vt vngerent
 super se Regem. Oliua autem noluit regiam tenere, neque pro-
 moueri, nec ficulnea, nec vitis: at sceptrum suscepit rhamnus,
 quæ arbor est species rubi nodosa, & spinis plena, quamuis in
 principio suavis & tractabilis videatur. Per cæteras arbores iu-
 sti intelliguntur, qui ne virtutis suæ pinguedinem relinquunt,
 timent dignitates suscipere, & suscipit eas ambitiosus quidam,
 qui in principio instar rubi mollis est, & fingit se humanum, tra-
 ctabilem, & omnium amicum, omnium subditum esse: at post- 18
 quam ad gradum, ad quem anhelabat, promotum se cernit, fit
 asper, rigidus, acerbus, inhumanus, tyrannus & crudelis, qui
 pungit, & insuper extoriat oues. Ideò que, *Nescitis quid petatis*. Si
 quis dicat Diuum Paulum dicere: Si quis episcopatum desi-
 derat, bonum opus desiderat: si ergo bonum est illum desidera-
 ri, iure optimo, & postulari, & inquiri poterit? Ad hoc respon-
 deo, quòd desiderare quod bonum est in prælato, & in præsula-
 tu hoc bonum est desiderare. Et hoc Sanctus Apostolus si-
 gnificare voluit, quasi diceret: Ille qui idoneitatem, & suffi-
 cientiam ad munus optime exercendum, nempe virtutes inqui-
 rit, & optat, bonum opus desiderat. Et quòd Sanctus Apostolus
 hoc

D. Grego.

Iud. 9.

1. Tim. 3.

19 hoc voluerit dicere, statim declarat rationem statuens, ob quam
 bonum opus desiderat, dicens: Oportet enim Episcopum irre-
 prehensibilem esse, sobrium, ornatum, prudentē, pudicum, ho-
 spitem, doctorem, nō vinolentum, non percussorem, sed mo-
 destum, non litigiosum, nō cupidum. Hæc omnia desiderare est
 bonum opus desiderare. Notandum etiam hic est, quòd si hæc
 pia mulier reprehensibilis fuit, quia sedem singulam, duntaxat
 singulis filiorum petebat, quid erit de illo, qui non dignitatem
 vnā, non munus vnum tantum, verum etiam plura acceptat, &
 suscipit, & insatiabili ambitione, & superbia ad illa aspirat? O
 diabolicam audaciam, quòd audeat homo tam incompatibilia
 appetere? Eques vnā lanceam bene vibrare poterit, at verò tres, *simile.*
 siue quatuor in manu habens, quomodo illis ludere poterit? Scri-
 20 ba vnico duntaxat calamo graphicè scribit: at verò duobus, aut
 tribus simul scripturam obliuiscit. Vnde manifestè ostenditur,
 quantum damnum rebus publicis & regnis principes inferant,
 qui plures magistratus, & officia vni tantum commendant, &
 quam terribilis superbia & ambitio illorum est, qui huiusmodi
 munera suscipiūt. De quibus illud, quòd Sanctus David præci- *psal. 138.*
 nit dici potest: Accipient in vanitate ciuitates suas. Nam hos va-
 nitas mouet, vt onera tam graua, & periculosa super humeros
 suos tollant. Et alij transtulerunt ex Hebræo: Ciuitates tuas, &
 sic est in contextu Græco, & in paraphrasi Chaldaica. Et Bea-
 tus Hilarius intelligit ciuitates Dei: in quo significatur, ciuita-
 tes, dignitates, & possessiones, quæ mali acquirunt, aut hæredi-
 tant Dei esse, & de illis strictam rationem reddituros esse.
 21 *Nescitis quid petatis.* Petere in hoc mūdo summa dementia est,
 id quod damnationē vobis afferat, & postquam adeptum fuerit
 munus, aut potestas de ea gloriari, sicut infelix ille Pilatus, qui
 Domino ait: Nescis, quia potestatem habeo crucifigere te, & di-
 mittere te? O te miserum, & infelicem, bonum profectò tibi es-
 set, talem potestatem nunquam habuisse, siquidem tam horren-
 dum peccatum cum illa commisisti. O quantis præstitisset po-
 tius in triremibus remigasse, aut porcos in agro custodisse, frigo-
 re, fame, & nuditate, quam ad summos dignitatum gradus alpi-
 rasse, cum quibus magnas contra Deum offensas incurrerunt,
 sicut Pilatus. Etiam in his desiderijs horum Sanctorum manife-
 statur, quomodo nusquā homines rebus huius sæculi saturantur:
 siquidem

Ioh. 19.

Luc. 10.

simile.

Psal. 118.

D. Amb.

liquidem pauperuli, quos Deus è puluere suscitauit, & in tam²² sublimem statum prouexit, vt ipsimet dicerent: Etiam dæmonia subiiciuntur nobis his non satisfacti, petunt modo præcipuas sedes in regno Dei. Ergo filij Adæ, vsquequo graui corde, vt quid diligitis vanitatem, & quæritis mēdaciū? Qui postquam ingenti labore obtinetis quod intendebatis, tandem omnia confusionem animabus vestris esse inuenitis. Pueri post papiliones id est, [*mariposas*] auidi currunt, vt eos capiant, & passim offendunt, hic, & illic procidunt: & postquam illos apprehendunt nihil aliud in manu reperiunt, quam vermiculum & puluisculum de argentatum. Similiter hi bonorum temporalium cupidi, hic offendunt mendacijs, illic dolis: hic deierant: illic furantur, & denique lassati ad ostium mortis nihil aliud, nisi vermiculum, qui est remorsus conscientiæ inueniunt: & tunc plane intuentur, quòd omne illud, quod ambiebant, & affectabant puluis erat: & nihil inuenerunt omnes viri diuitiarum in manibus suis. O Christe lux vera, quæ illuminas omnem hominem venientem in hunc mundum, illumina nos Domine te deprecamur, & loquere intime cordibus nostris, & dicito. *Nescitis quid petatis.* Dilectissimi mei, quare non discimus, videntes, quod nullus in hac vita sua sorte contentus sit, quin imo omnes magis ac magis ascendere satagunt: non tantum vt res, quæ tam parùm cor adimplent contemnamus, verum etiam vt hanc famem & sitim insatiabilem habeamus crescendi in virtute, & sanctitate. O nos foelices, terque quaterque beatos, si in alieno capite experimētum fumeremus, & ex malis aliorum hoc bonum deduceremus. Hoc desiderio flagrabat Sanctus Dauid cum dicebat: Concupiuit anima mea desiderare iustificationes tuas in omni tempore. Hoc est: Nusquam Domine saturatus sum desiderare mandata tua nimis obseruare. Sanctus Ambrosius super hunc versum ait: Verum iustitiæ, & sanctitatis desiderium non existimare præter illud quod odio habet diuinam celsitudinem offendere: & omne quod huius occasio est. Et ita mihi videtur carmen præcedens, scilicet, incola ego sum in terra, non abscondas à me mandata tua, desiderij huius effectum esse. Quasi diceret: Nam ex maximo desiderio, quo teneor ne diuinam celsitudinem offendam (*De no descontentar a Dios*) ex hoc inquam huius vitæ incolatum, tanquam exilium, & peregrinationem reputo. Vnde

de videtur carmen illud, Concupiuit anima mea desiderare iustificationes tuas in omni tempore, rationem esse, quam Sanctus Propheta reddit, ob quam se exulem in hac vita esse putat. Et etiam Sanctus Isaias scribit canticū, quod iusti canunt beneficiorum Dei memores, & desiderio flagrantes, huic liberalissimo Domino fidelissimè seruiendi, & gratiam referendi his verbis: In die illa cantabitur canticum istud in terra Iuda. Vrbs fortitudinis nostræ Sion, saluator ponetur in ea, murus, & antemurale. Et paulo inferius addit: Nomen tuum, & memoriale tuum in desiderio animæ. Hoc est: Dum iusti memorantur Dei, & beneficiorum eius, desiderium maximum oritur in eis, illi vsque quaque seruiendi. Vnde subdidit: Anima mea desiderauit te in nocte, sed spiritu meo in præcordijs meis, de mane vigilabo ad te. O vehementissima verba, ardentissima iustorum desideria manifestantia. & quomodo die noctuque à diuinis laudibus, & obsequijs non cessant, & illum summis efferre encomijs nõ desistunt, qui est vrbs fortitudinis, & refugij eorum, & murus, & antemurale ad protegendum eos à dæmonis, mundi, & carnis potentia. O vtinam hæc feruidissima desideria semper in cordibus nostris regnarent, vtique sitim rerum terrenarum extinguerent.

Cum ergo Dominus discipulis non assentiretur, sed quas ab eo sedes postulabāt eis denegaret, interrogauit eos: *Potestis bibere calicem, quem ego bibiturus sum? Dicunt ei, possumus.* In quibus verbis ostenditur cor, & spiritus, quem honoris cupidus habet ad dignitates, & honores obtinendos. Nam cuncta facilia ei videntur: triginta calices amaritudinis ille bibit propter minimi honoris respectum. Omnia suffert dummodo pluri æstimetur. Ait illis: *calicem quidem meum bibetis.* Hic liberalissimus Dominus plus illis concessit, quàm ab eo postulauerant. Nam si temporalem honorem quærebant, & sine meritis promittit eis fauorem, & gratiam ad bibendum patienter martyrij calicem, vt honore, & gloriā æternā possent mereri, sicut optime Theophylactus pōderat, & siquidē gloriosius est, per merita corona frui sicut probat Scotus in 3. sent. sequitur manifeste hoc, quod illis hic Dominus concessit altissimū Dei beneficiū esse. Et est valde ponderandū, quod eis dicit: *Calicem meum bibetis.* Calicem suū appellat labores, quos hic iusti propter ipsum patiūtur. Nā suū est

Isai. 26.

Scotus. 3. d. 13. c. 28.

vnicui-

unicuique illos diuidere, sicut oportet, & ei expedire videtur. 28
psal. 74. Et ita Regius Dauid ait: Calix in manu Domini vini meri plenus mixto. Et inclinavit ex hoc in hoc: veruntamen fæx eius non est exinanita; bibent omnes peccatores terræ. O quanti estimare deberemus hunc tribulationis calicem, quando quidem in manu Dei est, & quoties nobis impertitur, ab eius potenti manu provenit. Quando aliquid in manu vestra habetis liberè potestis ex eo facere quod vobis placuerit. At si tribulationis calix est in manu Domini, & ille vobis propinat ex illo, quomodo, & quando ei placet, vel inuiti ex eo debetis bibere. Ideò libèter bibite, ut vobis profit: nam, id est, quod vos magis oportet. Dicitis vicina mea inuenit virum iuxta cor suum, cum quo vitam tranquillam, & lætam ducit, ego verò maritum habeo [*Que me hæc ver las estrellas al medio dia.*] Non mirum, quia calix in manu Domini. Deus illi virum illum, tibi autem hunc dedit, quia sic utriusque expedire, Domino visum est. Deus etiam alium pauperem & ægrotum esse permittit, alium verò diuitem, & prospera valetudine fruentem, quia salutē utriusque sic decabat. Et hoc est, quod Regius Dauid hic ait: Hunc humiliat, & hunc exaltat, quia calix in manu Domini. Sed dicit præterea, calicē vini puri esse, & calicem etiam vini lymphati, his verbis: Vini meri, plenus mixto, id est, calix in manu Domini vini meri, & calix in manu Domini plenus mixto. Calicem purum & merum solus Christus Redemptor noster bibit: nam labores bibit, perferens eos in carne eius preciosa, absque mixtura consolationis. Et hoc est, quod in cruce significauit cum clamans, dixit: Deus, ut quid dereliquisti me? Nam taliter diuinitas humanitatem deseruit ab illa se non separans, quòd reliquit illam sanctissimā tam purè pati, & sine admixtione solatij, tanquam si illi vnita non esset. At iusti calicem Domini bibunt, quam plurimis consolationibus, & auxilijs diuinis admixtum, & cum vi & fortitudine, quæ ex calice mero Domini illis provenit, quia inclinavit ex hoc in hoc. Vnde Sanctus Hilarius inquit, quòd cum Dominus orauit ad Patrem dicens: Transeat à me calix iste, postulabat in hoc, ut merita passionis suæ ad fideles transfirent, ad hoc, ut patienter calices suos biberent. *Quemadmodum, cum quis potionem sumpsit ne illam euomat pulsi eius aceto tinguntur, aut malum citreum mordet, ut stomachus quiescat: similiter, ut cor tranquillum,*

D. Hilari.

Simile.

31 tranquillū, & quietū in laboribus habeatis, ne per impatientiam illos euomat, siquidē salutifera potio animæ sunt, acetum, quo aspergi, & malū citreū, quod mordere debetis est dominicæ passionis consideratio. Nec ad hoc tantū, verum etiā ad cuiuscunq; exercitij sancti executionē utilis est. Vnde Sanctus Dauid, post quā dixit: Calicem salutaris accipiam, & nomen Domini inuocabo, addidit: Vota mea domino reddā corā omni populo eius. Vota, quæ quilibet Christianus in fonte baptismatis fecit, sunt nostrū diuinū Redemptorem Iesum Christū imitari, & dæmoni, mundo, & pōpis eius renuntiare. Ad quæ vota obseruanda maximū & peculiare auxiliū est memoria passionis eius sacratissimæ. Et ideo inquit, vota se esse redditurū, post quā calicē accepisset. Et in hoc quod dixit, Fæx eius non est exinanita, merita eius sacratissimæ passionis significatur, quæ nunquā euacuabuntur. Ita Diuus Augustinus hunc locū explicat super illa verba psalmi: Infixus sum in limo profundi. Et quia merita eius euacuari non possunt, bibent omnes peccatores terræ. Si enim illi voluerint omnibus satis est. Omnes peccatores terræ inquit: nā peccatores inferni iam de hoc calice bibere nequeunt. Quid inferni peccatores darent, ut libertatē haberent ad bibendū ex hoc calice, sicut peccatores terræ habent? Eia peccatores terræ, ne hanc bonā opportunitatem, præterire sinatis: bibite nūc calicē, quem dominus meritorū eius auxilijs mixtū propinat. Accipite illū æquo animo, cū vera peccatorū cōtritione, & erit satisfactio pro poenis, quibus propter illa digni eratis. Attendite, quod si semel è mundo disceditis nusquam tanto bono vobis uti licebit. Dicēs

33 Dominus discipulis suis, quostam singulari amore prosequetur, dū sedes petebant: calicē quidē meum bibetis maximam nobis imēdi præbet occasionem, siquidē ipse & eius discipuli hūc amaritudinis calicē biberunt si forte ex suis sumus, quando quidem labores nobis non adueniunt, imo in voluptatibus, & illecebris vitā agimus. Si Rex quidam potēs eius seruo diceret: Procedamus ambo ad bellum, tu autem equum ascēde, ego autem pedes incedam; tu autem victum opiparū, & abundantissimū tecū feres: ego vero fame confectus, & mendicus abibo: cui subditus: Nunquid Domine ego equitando, & satur, tu vero pedes, & fame confectus ibis? minime patiar, at si rex instaret dicens: ita fieri oportere, & vel inuitum illum cogeret, ut obtēperaret, profe-

psalm. 115.

psalm. 68.

simile.

Et hæc obedientia rigida ei esset. Cum quanto dolore, & cordis 34
amaritudine ille equitando, & satur incederet videns Domi-
num suum peditem lassatum, & famelicum iter facientem? O
utinã dilectissimi hac saltem consideratione cognoscereris quan-
to dolore, & tristitia affici nos æquum erat, cum videamus
vitam nostram prosperè, quiete, honorifice, pompaticè, & vo-
luptuosè pertransiri, & quod iter facimus equitando, & læti,
& videamus Regem Regum Iesum Christum Redemptorẽ no-
strum peditem iter fecisse, fatigatum fame confectum, & labo-
ribus oppressum, vsque ad crucem. Vere si tales, quos esse nos
debet, essemus, labores in desiderio & deliciæ in patientia nobis
esse deberent, & maxima tristitia deberemus affici cum Deus
calicem suum nobis non propinet. Si gaudia spiritualia vult
Deus, vt cum timore, & tremore accipiantur (vnde Sanctus 35
David ait. Seruite Domino in timore, & exultate ei cum tremore)

Psalm. 2.

quanto timore, & tremore consolationes corporeas, & hu-
manas debemus accipere, quæ vinum sunt, quod homines inebriat,
& alienat, & efficit, vt Dei obliuiscantur, & sui met non re-
cordentur? Et è contra quotiescunq; Deus calicem suum nobis
dederit ad bibendum æquum est, vt lætemur, cum videamus tunc
se nobiscum gerere, sicut se gessit cum suis amicis. Vnde Diuus Ia-
cobus in sua canonica nos admonet dicens: Omne gaudium exi-
stimate fratres mei cum in tentationes varias incideritis, scien-
tes, quod probatio fidei vestræ patientiam operatur: patientia
autem opus perfectum habeat, vt sitis perfecti, & integri in nul-
lo deficientes. Ecce quomodo hic Sanctus Apostolus nos do-
cet æquum esse, vt perfectum gaudium habeamus hoc enim de. 36
notat omne gaudium: quando varijs tentationibus, & tribula-
tionibus circumdatos nos videbimus. Nã hac via proficiemus, &
in vita spirituali perfecti erimus, ad imitationem huius glorio-
si Apostoli Diui Iacobi, cui peculiarem amorem, & deuotio-
nem debemus: nam neque in vita neque in morte nos deseruit,
& hanc regionem sibi elegit, quam viuens visitauit, & post
obitum eius sacro corpore honorificauit, ditauit, & ornauit.
Et summum studium nobis adhibendum est ne ille, qui mo-
dò est patronus coram Deo, propter nostra demerita, in fi-
nali iudicio sit noster aduersarius. Nam, sicut de Moyse dixit

Exod. 5.

Dominus: Est Moyse, qui accusat vos in quo vos speratis: sic

sancti.

37 sancti, qui modo patroni sunt, si eorum intercessionibus, & auxi-
lijs vti nolumus, & eorum mirifica exempla, quæ in hac vita no-
bis reliquerunt imitari, aduersarij nostri fient, & in tremendo
Dei iudicio nos accusabunt. Ideò studeamus eos imitari, & no-
bis Deus suam gratiam conferet, qua gloria comparatur, ad quã
nos perducatur Iesus Mariæ filius. Amen.

In eodem Festo Sancti Iacobi Concio Secunda.

*Accessit ad Iesum mater filiorum Zebedæi cum fi-
lijs suis. Matth. 20.*

Iuus Chrysostomus agens de petitione huius be-
nedictæ foeminæ inquit: Laudanda est mater, in opere im-
que non terrena, sed coelestia filijs suis petebat, perfecto sup.
Quod confirmari videtur verbis, quæ idem Do-
minus, à quo illa petebat inferius dixit, nempe, *Matthæ. ho-
mi. 35. to. 2.*

Sedere autem ad dexteram meam & ad sinistram non est meum
dare vobis, sed quibus paratum est à Patre meo. In quo denota-
tur illum de coeli sedibus loqui, quæ dare non ad Christum mun-
di Redemptorem quatenus hominem, sed ad æternum patrem
pertinet, per quem beatissima Trinitas hic subintelligitur. Hoc
ipsum videtur Sanctum Euangelistam insinuare voluisse, quan-
do dixit: Accessit mater petens aliquid ab eo. Dicendo, aliquid,
denotatur illam coelestia petere. Nam quicquid in terra est ali-
quid dici non potest, nec iure tale nomen ei debetur: Siquidem
omne terrenum nihilest. Hoc sapiens confirmat dicens: Idcirco *Eccles. 2.*
tædui me vitæ meæ videntem mala vniuersa esse sub sole, & cum
cuncta vanitatem, & afflictionem spiritus. Profectò mira verba hæc
sunt. Nonne Moyse dixit: Vidit Deus cuncta, quæ fecerat, & *Gene. 1.*
erant valde bona. Quomodo ergò Salomon cuncta, quæ sub coe-
lo sunt, mala esse hic inquit? Diuus Hieronymus ait, quod appel-
lauit illa mala respectu diuinæ bonitatis. Raptus in ecstasi sa-
piens diuinam pulchritudinem contemplans immoratus est, &
tanquam ille, qui solem aspexit sine lumine manet, & repente

*Psal. 8.**Philipp. 3.**D. Hiero. in
Eccles. 5. c.
Isai. 6.**simile.*

cubile intrans nihil omnino videt, sic sapienti ex diuinę bonitatis contēplatione lumine priuato manēti cuncta mala visa sunt, & nihil respectu diuinę pulchritudinis. O quomodo hoc experiremur, & omne, quod est in mundo nihil nobis appareret, si rerū diuinarum contēplationi incumberemus. Omnia subiecisti sub pedibus eius, Sanctus David ait; significans in hoc quam uili res huius seculi æstimandę sunt: siquidem illas nobis Deus dedit, ut sub pedibus haberemus, & ut abiectas calcaremus. Nos uero tanti facimus illas, ut super caput eas collocemus, & earū serui efficiamur, & etiam propter ipsas summam bonū qui est Deus relinquimus. Quod prouenit ex hoc quod eius diuinę bonitatis & pulchritudinis contēplationi non vacamus. Non sic gloriosus Apostolus Paulus faciebat, sed per diuinarum rerū profundissimā contēplationē, postquā plurima ē mundo enumerauit, de quibus gloriari posset, ad Philippenses scribens ait. Omnia arbitratum sum, ut stercora, ut Christum lucrifaciam. Etiam Diuus Hieronymus in Ecclesiastē inquit, quod ubi nos legimus, Vanitas textus Hebręus habet, vapor fumi: nam res huius mundi ex cæcant, & molestant sicut fumus. Et Sanctus Isaias dicens: Vidi dominū sedentem super solium excelsum, & eleuatū, & vidi duo Seraphim clamantia & dicentia: Sanctus, Sanctus, Sanctus, Dominus Deus exercituum. Et dū hanc tam mirificā sibi factā uisionē contēplaretur, oculos uersus domum inferiorē inclinauit, quā fumo repleti uidit. Et hoc idē significauit quod illud Salomonis, cui Deū contēplanti omnia nihil videbantur omnia fumus sunt, qui molestat & cruciat. Hoc supposito dilectissimi placet mihi consiliū salutiferum uobis dare ad facile omnes mundi machinas, & dæmonis fallacias deuincēdas, nepe quod sicut prudens iudex non profert sententiā, nisi prius utriq; partium præbeat auditū, sic homo non debet diffinire, nec sententiā inferre in suę consciētie tribunali, quin prius utraq; partē aduersam contēpletur, & attendat. Siquis in manu stateram habet, & in una parte staterę aliquā rem quantumuis leuem imponat, si in altera parte nihil imponat, illud parum ponderis stateram post se feret: unde oportet in utraq; lance aliquid imponi, ut staterę æquitas dignoscatur. Si dæmon, mundus, & caro, coram te statuunt diuitias, honores, & uindictas, & tibi suadent bonum esse, ut his rebus te committas in alia staterę cordis parte infinitā Dei bonitatem, eius pulchritudinem infinitam, & gloriam statue, hæc omnia profunde considerans, & quod frui illo in æternum, amittes propter breuem delectationem horum, quæ dæmon, & mundus tibi offerunt. Et si hanc diligentiam adhibueris quam uana tibi hæc videbuntur conspicias. Quod si adhuc uim tibi inferent, & post se traxerint, statue in alia parte staterę cordis tui tormentorum inferni considerationem, quæ malis præparata sunt: ubi illud Apocalypsis adimplebitur: Quantum glorificauit se, & in delicijs fuit, date illi tormentum, & laetum. Et insuper adde illam percelebrem (& merito) sententiam, quæ ait: Siquid feceris honestum cum labore, labor abiit & honestas manet. Siquid turpe cum uoluptate, uoluptas abiit turpitudine manet. Utinam hæc omnia Spiritus sanctus in cordibus uestris, & omnium mundi hominum imprimere dignaretur: utique omnia fumi uapor nobis apparerent, & à nulla re creata decipi pateremur. Omnes etenim res mundi huius nihil sunt.

6 nitatem, eius pulchritudinem infinitam, & gloriam statue, hæc omnia profunde considerans, & quod frui illo in æternum, amittes propter breuem delectationem horum, quæ dæmon, & mundus tibi offerunt. Et si hanc diligentiam adhibueris quam uana tibi hæc videbuntur conspicias. Quod si adhuc uim tibi inferent, & post se traxerint, statue in alia parte staterę cordis tui tormentorum inferni considerationem, quæ malis præparata sunt: ubi illud Apocalypsis adimplebitur: Quantum glorificauit se, & in delicijs fuit, date illi tormentum, & laetum. Et insuper adde illam percelebrem (& merito) sententiam, quæ ait: Siquid feceris honestum cum labore, labor abiit & honestas manet. Siquid turpe cum uoluptate, uoluptas abiit turpitudine manet. Utinam hæc omnia Spiritus sanctus in cordibus uestris, & omnium mundi hominum imprimere dignaretur: utique omnia fumi uapor nobis apparerent, & à nulla re creata decipi pateremur. Omnes etenim res mundi huius nihil sunt.

7 Et hæc pia mulier accessit ad Iesum petens aliquid ab eo, sequitur illā non sedes huius mundi, sed cœlestes postulare, ceterum si hoc uerum est, quare Dominus illis respondit: Nescitis quid petatis? Dico, quia has sedes absque meritis petebant, quod ex illis uerbis apparet: Dico, ut sedeant hi duo filij mei, unus ad dexteram tuā & unus ad sinistram in regno tuo. Nunquid mulier benedicta maritus tibi non est, quia de te solum rationem habes? Nunquid filij nobilitatem & honorem à patre non accipiunt potius, quā à matre? Quare ergo non dicis: Dic, ut sedeant hi duo filij Zebedei & non, hi duo filij mei? In hoc manifestū fit petitionem eius fundari in hoc, nempe quod illi duo Apostoli erant filij eius, & consobrini Christi Redēptoris nostri & propter hanc respectum primæ sedes illis deberentur in regno eius. Et ideò Dominus inquit: Nescitis quid petatis. Nam sicut Diuus Paulus ait: caro, & sanguis regnum Dei possidere non possunt. Id est: regnum cœlorum non obtinetur per cognationem, genealogiam, aut propter stēmata, sed per propria merita, super diuini Saluatoris merita fundata. Quomodo ergo idem Apostolus ait: Non ex operibus iustitię, quæ fecimus nos, sed secundum suam misericordiam saluos nos fecit? Dico hoc intelligendum esse de principio nostrę iustificationis, quæ est uerbi diuini incarnatio.

Tom. j.

li. 3.

De

*Apoc. 18.**1. Cor. 15.**Titu. 3.*

De qua ibi Apostolus sermonem facit dicens: Apparuit benignitas & humanitas Saluatoris nostri Dei non ex operibus iustitiarum, quæ fecimus nos. Nam in cælo nos collocari hoc propter merita nostra debet esse. Hæc nos saluabunt super merita Redemptoris nostri fundata,

Et ideo illis dicit: *Potestis bibere calicem, quem ego bibiturus sum?* Quod perinde est ac si diceret: Ad impetrandum sedes meas cælestes oportet calicem meum bibi, & hoc vobis libenter concedo: calicem quidem meum bibetis. Per merita siquidem mea dabitur vobis gratia, ut patienter illum bibatis: & hæc via sedibus meis digni eritis, easque obtinebitis. Sed interrogo, quid sub tribulationibus latere Deus vidit, ad hoc, ut regni sui iter illas faceret? Quis thesaurus sub re tam amara latere poterat? Imo videtur magnificentiam Dei plus decere, ut regnum suum gratis donaret, quam commutaret illud propter tot labores. Nam ex eo, quod hanc viam elegerit tam pauci eam sunt sequuti. Scio pro responsione satis esse, hoc velle Deum, & illum dixisse: *Væ vobis diuitibus, qui habetis consolationem vestram, Væ vobis, qui ridetis nunc, quia logebitis, & flebitis.* Nihilominus aliquot rationes huius non desunt, quarum vna est: quoniam tribulationes culpam destruunt, & animam ad obedientiam, & amorem Dei reducunt. Nam sicut in omni amore voluptas quietis est in re amata, tribulatio, quæ tollit quietem, tollit etiam vim amoris. Nam tribulatio, ut plurimum oriri solet ex rebus, quas inordinate diligimus. Inordinate quis diuitias, & pecuniam affectat, permittit Deus, quod vna & eadem die illas amittat, tunc poena, & tribulatio illum docent illas veras diuitias non esse, siquidem vel inuito ab eo auferri potuerunt, & quod non debent diligere res quæ tanto labore acquiruntur, tanto timore seruantur, & tanto dolore perduntur. Alter suam carnem nimis amat, superuenit ægritudo, quæ eius pulchritudinem consumit, & deformat, tunc poena oculos eius aperit, ne cor suum in illa re collocet. Et idem dici potest de honore, & alijs rebus temporalibus. Vnde manifeste apparet, quod tribulatio cor ab omnibus illis remouet, & efficit, ut anima ad Deum reuertatur, ostendens ei, quod extra Deum in omnibus vanitas & afflictio sit. Sicut columba quam dimisit Noe ex arca, de qua dicitur:

citur:

12 citur: Quod cum non inuenisset, vbi requiesceret pes eius reuer-
sa est ad eum in arcam. Vnde Diuus Gregorius inquit: Mala, *Gen. 8.*
quæ nos hic premunt, ad Deum ire compellunt. Et quemad- *D. Greg.*
modum cum clauum in tabula figitis, quo plus malleatur fixior *Simile.*
manet: similiter cor eò fixius in Deo manet, quo pluribus labo-
ribus premitur, & impetitur. Et hæc est ratio, ob quam sancti
persecutiones optabant, quia nimis formidabant à Deo separa-
ri, & desiderabant se fixos in illo firmosque esse. Ideo exopta-
bant tunc sionibus & pressuris malleari. Sanctus David inter agē *psal. 118.*
dum de diuinis iudicijs, duo asserit, quæ contraria inter se appa-
rent. Primum est: *A iudicijs enim tuis timui.* Secundum vero: *In*
iudicijs tuis speravi. Qualiter sancte vir se compatiuntur, tum
dicere iudicia Dei tremenda esse, & ideo te illa timere, tum ve-
13 rò spem tuam sitam habere in iudicijs eius? Hoc Diuus Hiero-
nymus exponens inquit, Deum duplex iudicium habere, alte-
rum cum malis, alterum verò cum bonis. Iudicium iniquorum
est, quod permittit Deus, ut habeant lætitiarum, gaudiaque breuia
in hac vita, & in alia tormenta æterna. Et quidem horrendum iu-
dicium est hoc, scilicet, soluere tormentis æternis tam breues vo-
luptates. Et quia ut in plurimum in hac vita sine laboribus illos
Deus relinquit, inde occasionem sumunt, ut deteriores fiant. Et
ita S. David cum de peccatoribus dixisset: *In labore hominum* *psal. 72.*
non sunt, addidit: Ideò tenuit eos superbia, operti sunt iniquita-
te, & impietate sua. Prodiit quasi ex adipe iniquitas eorum. A-
more Dei dilectissimi singula hæc verba perpendatis obsecro,
ut formidetis, & in tantam calamitatem deuenire timeatis. Pri-
14 num dicit: Tenuit eos superbia: id est, captiui & serui superbiæ
remanferunt. Nullus enim seruus est, aut captiuus, qui ita domi-
no suo obsequatur, sicut hi superbiæ deseruiunt: siquidē diu no-
ctuq; semper inuigilant, ut exequantur illa, ad quæ superbia eos
inuitat. Secundo dicit: Operti sunt iniquitate, & impietate sua.
Id est: Nihil in eis spectatur quod non sit iniquitas, & impietas.
Nōnulli peccatores sunt, in quibus aliquis bon⁹ respectus appa-
ret, ut pote qui verbū Dei audire gaudēt elemosynā pauperib⁹
impendant: & quanuis iniqui sint, ne alijs malū exemplū præ-
beāt student. At verò hi vnde quaque cooperti sunt iniquitate
sua. Rurs⁹ ait: Prodiit quasi ex adipe iniquitas, id est, ex corū pul-
chritudine, salute, diuitijs, generis nobilitate, deniq; sciētia, ex
I i 4 omnibus

omnibus exprimitur, & prodit quasi ex adipe iniquitas. Nam ex
 omnibus occasionem sumunt, vt iniquitatem operentur. Al-
 terum iudicium habet Deus huic valde contrarium, nempe,
 quod in hac vita breues labores, & ærumnas iustis dat, in futura
 verò vita gaudia æterna. Ideo Sanctus David cum in prospe-
 ritate se cernebat honorificatus, & obtemperatus ab homini-
 bus, timebat ne forte Deus in hoc seculo illi retribueret, & se-
 cundum peccatorum iudicium illum duceret. Et ideo dicebat: A
 iudicij tuis timui. At verò cum eum Saul persequeretur, & in
 maxima angustia positum se cerneret, consolabatur, confide-
 rans, quod ducebat eum Dominus per iudicium iustorum, &
 hic breues labores illi dabat, vt in æternum gaudia æterna re-
 tribueret. Et ideo dicebat: In iudicij tuis speravi. Ex his mani-
 festè constat, quantum aberrant, qui omnem solitudinè adhi-
 bent, vt in hac vita quietem, lætitiã, & gaudium obtineant, si-
 quidem tam tremendum est damnum, quod ex his prouenit. In
 Gene. 3. Genesi habetur: Postquam Adam fuit à paradiso expulsus pro-
 pter inobedientiam collocavit Dominus ante paradysum vo-
 luptatis Cherubim, & flammæum gladium, atque versatilem ad
 custodiendam viam ligni vitæ. Quod reuera hoc ita euenerit de
 fide est, siquidem sacer textus est. Veruntamen non satis adhuc
 constat, ad quid Angelus ille ibi fuerit collocatus. Nam si dunta-
 xat, vt paradysum custodiat, non videtur admodum necessa-
 rium esse. Nam postquam protoparès Adam ab eo fuit eiectus,
 nullum hominem adhuc legimus qui illuc proficisci cogitaret;
 nec locus certus, vbi paradysus sit, hætenus notus est. Vt quid er-
 go cum igneo gladio ibi à Deo est collocatus? Quid circa hoc mi-
 hi videatur dicã, scilicet, quod in illo voluerit Dñs significare, &
 ostendere hominibus, quã aliena eorũ corda esse deberent à desi-
 derio reuertendi in paradysum terrestrè post peccatũ. Quid erat
 in paradiso voluptatis? Quid? frigore, fame, mærore, labore, dolo-
 re, deniq; carere. Et ne iterum reuertèremur ad hoc inquirendũ,
 cum contrarium in poenam peccati nobis datum fuerit, ideo tan-
 tam custodiã in paradiso collocat, vt doceret nos ne paradysum
 optemus, nec inquireamus in terra. Itaque voluntas Dei est, vt in
 hoc seculo in quadam continua & generali poenitentiã viuamus.
 Hoc mihi significare videtur verba illa: Ad custodiendã viam
 ligni vitæ. Hoc sanctus David eũ cognosceret dicebat: Ego autẽ
 in

18 in flagella paratus sum. Semper sanctus vir scapulas suas paratas
 habebat, vt Deus flagella ei impingeret. Domine, Saul, cui tã fi-
 deliter seruitia exhibui omnibus vijs me persequitur, flagellum
 tuum est; ecce ego Domine, veniat, ego in flagella paratus sum;
 Domine filius meus contra me est, in me coniurauit: flagellum
 tuum est, veniat, ecce scapulas, ego in flagella paratus sum. Do-
 mine subditus quidam meus in me lapides iacit, & me male-
 dictis lacessit & impropert: flagellum tuum est, veniat, ego in
 flagella paratus sum. Domine, quidam filius meus alterum fi-
 lium meum interfecit: flagellum tuum est, veniat, ego in fla-
 gella paratus sum. O glorificata sit infinita maiestas, quæ tam sin-
 gulare auxilium huic viro præstitit, vt ita patienter, & æqua-
 nimiter calicem amarum ex eius manu biberet. Et quam-
 19 uis hunc calicem bibere ad nos omnes attinet; cæterum San-
 ctos Apostolos plus decuit bibere ad hoc, vt eorum prædi-
 catio maiorem fructum in nobis efficeret. Sanctus David aie-
 bat: Super ea volucres coeli habitabunt, de medio petrarum
 dabunt voces. Quasi diceret: vidi Domine viretum tot plan-
 tis consitum, tot floribus vestitum, tot fontibus aquarum, &
 tanta pulchritudine ornatum, vt in magnam admirationem
 intuentes raperet. Hic coeli aues nidificant, & de medio pe-
 trarum dant voces. Per hoc viretum mysticè Sancta Eccle-
 sia vniuersalis intelligitur, in qua tot sunt diuina sacramen-
 ta, quæ sunt canales aquæ viuæ, quæ dimanant ex viuo fon-
 te Iesu Christo, & tot flores, & lilia, & plantæ virtutum, & do-
 20 na spiritualia. Hic coeli aues habitant, qui sunt viri coelestes,
 & de medio petrarum dant voces. Siquis cum plurimis rixa-
 tur, ab alta gleba, aut aggere [De vn monton de tierra] non po-
 terit illis nocere, aut percutere, sicut, si inter magnum lapi-
 dum acerrimum esset, quibus potest illos percutere, & excere-
 brare, & sanguinem promere. Quidnam sunt lapides, nisi
 poenitentia rigiditatem, ieiunia, labores, & persecutiones æquo
 animo tolerare? Qui inter hos lapides sunt vtiq; poterunt
 mundum lapidare, & verbis efficacibus corda hominum vul-
 nerare, inter lapides tam sanctorum exemplorum pronun-
 tiata. Vnde maxime oportet, vt sacratissima, & perfectissi-
 ma lex euangelica à viris studiosis, austeræ vitæ, poeniten-
 tibus, honorum, voluptatum, & huius seculi diuitiarum con-
 Li 5 tem-

temptoribus prædicetur. Nam concionatores illi, qui pulvere sunt obsessi, & super aggerem collocati, & non in medio petrarum, hoc est, qui viuunt deliciose, in pompa, & cum rerum temporalium abundantia, quanuis exinde vociferentur, non ita percutient corda, sicut qui in medio harum petrarum sunt constituti. Ideò necessarium erat, vt sacri Apostoli inter lapides plurimorum laborum constituti sanguinem fundendo patientissime, sanctissimam Redemptoris nostri legem prædicarent, vt exhortarentur nos, & meliori exemplo ædificarent, & tandem maiorem fructum in cordibus nostris efficerent. O Christe vere animarum dilector, pro tua clemētia te deprecamur tales modo concionatores mittere digneris in tuam Sanctam Ecclesiam, qui de medio petrarum dent voces, & corda nostra dura cum illis frangant. Inter omnes sacros Apostolos primus, 22 qui, accepta benedictione à virgine sacratissima Domina nostra, exequutus est quod diuine eorum magister præceperat dicēs. Ite in vniuersum mundum, prædicare Euangelium omni creaturæ, Sanctus Iacobus fuit. Nam statim post aduentum Spiritus sancti in diuersas mundi partes profectus est, & perueniens ad hanc occidentalem plagam, nostram Hispaniam in sponsam sibi accepit. Hic ponderatione valde dignum est, quāta obligatione adstringimur ad agendum gratias Deo, quoniam inter alias mundi nationes, nostræ prius auxiliatus est, & curam adhibuit nos certiores facere per hunc sanctum nuntium de eius sacro Euangelio, & de foelicibus nuntijs eius, quomodo generis humani redemptio iam facta erat, ante quam ceteros Apostolos per reliquas mundi partes mitteret. Et quanuis 23 in hac nostra Hispania paucos ad fidem Christi conuertit ipsi tamen diuinum seminarium fuerunt, ne postea in Hispania Euangelicæ doctrinæ panis deficeret. Postea verò rediens in Hierusalem postquam ingentem animarum copiam ad fidem Christi sanctissimam, & obedientiam conuertit, gloriosum martyrium pro eius amore compleuit, in paschali solennitate eodem die, quo eius cœlestis magister passus est, quanuis non eodem anno, cum virgo sanctissima domina nostra adesset, & ceteri Sancti Apostoli, qui nondum discesserant, vt Euangelium sanctissimū per mundum disseminarēt. Et in hoc singulari priuilegio fuit insignitus, qui fuit tanquam aries sectarius, id est, (El

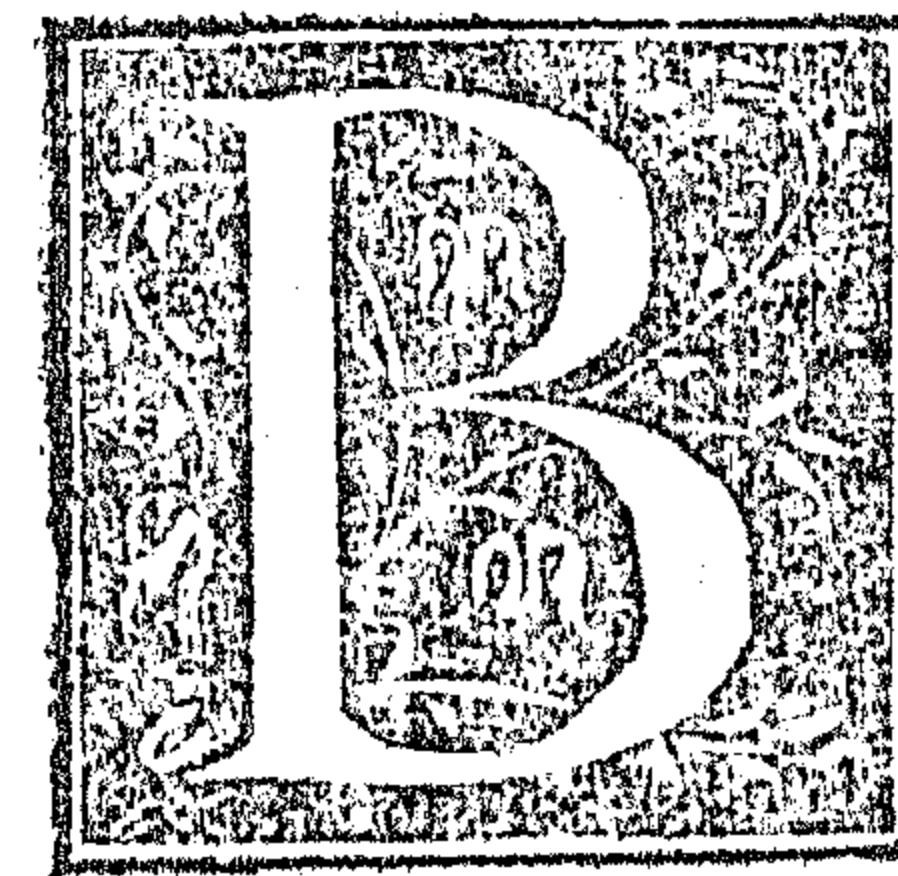
man

24 *manso*) qui alios agnos apostolicos ad mortis carnificinā duxit, & primus omnibus alijs Apostolis calicem Domini bibit, & primus fuit vocatus, & ductus ad gloriam, ad quam nos perducatur Iesus Mariæ filius. Amen.

¶ S V P E R Hoc Euangelium quatuor conciones reperies fer. 4. post. 2. dominicam in Quadragesimali volumine.

IN FESTO SACRA- tissimæ Virginis Mariæ ad Niues Concio Prima.

1 *Loquente Iesu ad turbas extollens vocem quadam mulier de turba &c. LUC. II.*

BEATVS Apostolus Paulus Corinthijs scribens ait. An nescitis, quia iniqui regnū Deinō possidebūt? Nolite errare, neq; fornicarij, neq; idolis seruientes, neq; adulteri, neque fures, neque maledici regnū Dei possidebūt. Vbi ostenditur, quā graue peccatū sit detractio, siquidē D. Paulus eā enumerat inter tā graua peccata, turpissima, & nefandissima, quæ ibi cōmemorat. Detractoris lingua est dæmonis pēnicillus, quo proximorū fama denigratur, & prima, quæ denigratur ipsiusmet anima est. 2 Vnde Ecclesiasticus ait: Lingua insipiens subuersio est ipsius. Et Vatablus hic transtulit: Lingua præcipitat hominē, sicut equus effrænis à se proijcit sefforem. E visceribus per os protrahit vermis fila cum quibus se ligat, & incarcerat, vt ibi ligatus, & incarceratus pereat. O infœlix detractor, qui è putridistuis visceribus verba infamatoria depromis, cum quibus tuam animam ligas, & incarceras, & facis miseram mori in proprijs filis, quæ per os emisisti. Ideo Cato ait: Virtutem primam esse puto compefcere linguam. Magna quippe res est fræno linguam compefcere, & tanquam mulam fallacem, & indomitā vinculis semper ligatam habere. Nonnullos castos esse videbitis, alios liberales, & alios alijs virtutibus præditos, & qui recte illas acquirunt, Pau-

1. Cor. 6.

Eccles. 5.

Cato.

paucos tamen qui bene & compositè loquantur. De Sancto Pá-
s. pamb. Abb. bo Abbate, qui fuit celebris, & in silentij virtute insignis inter il-
 lius ætatis monachos, legitur, quod cū aliquādo episcopus Theo-
 philus ad illum se contulisset, vt aliquam sanctam doctrinam ab
 illo audiret, nec verbum quidem religiosus Abbas illi dixit.
 Cū autem monachi conquererentur, eo quod nullum ædifi-
 cationis verbum ad Episcopum locutus fuisset, respondisse fer-
 tur: Si meo silentio non fuit ædificatus, non inuenio qualiter ver-
 bis ædificari possit. Hic sanctus vir cum morti propinquus esset
 dixit se letum proficisci ex hoc mundo, quia nunquam ab eius
 ore verbum prodierat, propter quod sibi pœnitendum esset. O
 foelicem illum, qui tunc temporis quando rationi reddendæ in
 illo tremendo Dei iudicio propinquus fuerit hoc testimoniū de
 se præbere poterit. Quantum vir ille sanctus lætus discedebat,
 tantum nobis flendum est, qui forte in nihilo frequentius de-
 linquimus, quam lingua. Nam cætera peccata non ita ad manū
 sunt, sicut peccata linguæ, ad furādum enim latrocinandū, adul-
 terādum, &c. nō tāta facilitas aut occasio est, sicut ad detrahēdū,
 & maledicendū. Et vtinam, quāta facilis est lingua ad detra-
 hendū, itā vulnus, quod facit facile curaretur. Cæterum nō sic
Eccles. 28. se habet res. Quod Ecclesiasticus affirmat dicens: Flagelli plaga
 liuorē facit, plaga autē linguæ comminuet ossa. Multi ceciderūt
 in ore gladij, sed non sit quasi qui interierunt per linguam suam.
 Aduertat à nobis Deus tantam calamitatem. Ad curandum autē
 morbum hunc est salubre remedium, quod diuinus spiritus ibi-
 dem ponit dicens: Verbis tuis facito stateram, & frenum oris tuo
D. Grego. in quodam dia- lo. & Diuus Gregorius in quodam dialogo inquit: Ponderet vnus-
 quisq; sermones suos, & quod sibi loqui non vult alteri non lo-
 quatur. Vna ex differētij, quæ inter sapientes, & insipientes ver-
 sentur, est, quod cū omnibus nobis mille cogitationes sese offe-
 rant, sapiēs habet stateram inter phantasiā, & linguam, & omne,
 quod dicendum sese offert, statuit in illa rationis statera, & pōde-
 rat illud: quod si bonū est, & probatum, præbet illud linguæ, sin-
 minus, nō. Quia, vt Diuus Bernardus ait: lingua est aptissimum
D. Bernar. instrumentum ad euacuandum cor, sicut pala, quæ foras om-
 nia mittit. Et idē nihil, nisi ponderis fuerit, in ea est collocan-
 dū, & quod tale non est non proferatur, sed intus reuertatur. Ex
 toto hoc perlongo discursu infertur, quod si proximus detrahe-
 re tam

6 re tā grāte peccatū est, quid erit falsa testimonia cōtra proximos
 innocuos dicere? Magnas calamitates infortunia, & corruptio- *2. Tim. 3.*
 nes tēporū futurorū Sanctus Apostolus prænuntiās inter alias,
 quæ retulit, vna fuit, scilicet, Erunt homines criminatores: hoc
 est, imponent falsa crimina proximis suis. De hoc conquereba-
 tur Regius David dicens: Surgentes testes iniqui quæ ignorabā *Psal. 34:*
 interrogabant me, id est, imponebant mihi falso, quæ non fece-
 rā, & quæ penitus ignorabā. Et alia translatio habet: Surgentes te-
 stes iniqui quæ ignorabant interrogabant me. Et sic legit Beatus
 Hieronymus. Hoc est: Cū ipsi ignorarent mihi dicebant me in-
 gentia mala commisisse, & de illis me accusabant. De quolibet
 istorum in Prouerbijis dicitur: Iaculū, & gladius, & sagitta acuta *Prou. 25.*
 homo, qui loquitur contra proximū suum falsum testimonium.
 7 Quæ nomina sacer textus illi tribuit maximi dāni significanti,
 quod sibi met, & proximo suo ille infert quæ nomina ei adscri-
 bit ad exaggerandū amplius malū ipsum. Et paulō antea dix-
 rat: Quæ viderunt oculi tui ne proferas in iurgio cito, ne postea
 emendare non possis cū dehonestaueris amicū tuū. Vbi sapiens
 notat, quā difficilē fama restauratur cū quis proximum male fa-
 cientē vidit, & alijs publicē reuelauit. Quod si Spiritus sanctus
 ita exaggerat, & verbis extollit dicere hominē quod vidit, quid
 erit dicere quod non vidit? Super omnia ergo hæc mala habet in-
 diciū maioris deprauationis, & malitię qui videt proximos suos
 bona operantes, & illis imponit, quod illa facientes graua pec-
 cata cōmittunt. Quæadmodū illi peruersi Pharisæi faciebāt, qui
 videntes Christū Remptorē nostrū dæmonia eijcientē dicebāt:
 8 In Beelzebub principe dæmoniorū eijcit dæmonia. O dirā mali-
 tiā; quis vnquā cogitare posset filios Adæ in tantā deprauatio-
 nē deuenturos, vt tantæ pietatis, & misericordiæ opera abomi-
 nationes appellarent dicentes, qui talia operabatur pactum cum
 dæmone habere? Et quo tempore hi diri homines innocentissi-
 mum agnum ita diffamabant?
*Extollens vocem quædam mulier de turba dixit illi: Beatus venter, qui
 te portauit & vbera, quæ suxisti. O serui Dei patientiam habete vos
 obsecro cū videritis, quod bona operantes de vobis alij murmu-
 rant. Si iniuriā remittitis, & vos timidos esse dicunt, si bona ve-
 stra pauperibus impenditis, & dicunt restitutiones esse furtorū,
 quæ cōmisisistis, si cū humili habitu induti inceditis, miseros vos
 esse*

esse dicunt: Hoc ita permittit Deus propter commodum vestrum, 9
nam per malorum detractorem vestra bonitas perficitur. Nam
detractio est quasi lima, qua superfluum operis collimatur, & va-
nam gloriam, quam de bonis operibus sumere possitis, à vobis
tollit. Et per patientiam ipsam singularibus beneficijs vos Deus
afficiet, sicut Regius David significauit, dicens: Verba iniquo-
rum præualuerunt super nos, & impietatibus nostris tu propi-
ciaberis. Et quando non putatis Deus permittet, vt aliquis exur-
gat (velut hæc pia mulier coram Pharisæis surrexit) qui voce
publica vestra bona opera cum detractorum confusione prædi-
cet. Et quando non fuerit, qui pro vestro honore propugnet,
ipsemet Deus vos defendet. Quando Beatæ Mariæ Magdale-
næ vaguento illo pretioso pedes Domini vnxit, vt Sanctus
Ioannes ait: Domus impleta est ex odore vnguenti, & tamen 10
non defuit cui male oleret. Nam ibi Iudas ille perditus aderat,
[*Tolite todo a perdidit.*] Vnde dixit: Vt quid perditio hæc? Quis-
nam putaret opus tam callificatum, & optimum tam pessimè
olendum esse? Sed nihil mirum: nam vinearum floridarum pre-
tiosus odor animalibus venenatis male olet, & etiam fugere il-
la facit. Cæterum si Iudas Sanctæ Magdalenæ detraxit infami
prodigalitati nota illam redarguens; Dominus pro illa respon-
dit, & eam laudauit, dicens: Sinite illam bonum opus operata
est in me. O benedictus, & glorificatus sit talis Deus, qui sic
protegit, sicque honorat suos. In Numeris legitur; Mariam, &
Aaron de Moyse murmurasse, dicentes: Num per solum Moy-
sen locutus est Dominus? nonne, & nobis similiter est locutus?
Quod cum audisset Dñs iratus est, & subdit sacer textus: Erat 11
enim Moyse vir mitissimus, super omnes homines, qui mora-
bantur in terra. Hoc ait ad exaggerandum, quàm inique illi fe-
cissent murmurantes de illo qui nullam murmuris occasionem
eis præbuit. Et quoniam Moyse non se defendit, Deus cau-
sam, vt propriam suscepit. Et ait sacer textus: Et statim locutus
est ad Moyse, & ad Aaron & Mariam; Egredimini vos tan-
tum tres ad tabernaculum foederis. Hoc illis Dominus præcē-
pit, quia volebat summum sacerdotem Aaron separatim obiur-
gare, & noluit coram populo illum reprehendere propter mu-
neris eius autoritatem. Et cum separati essent, dixit eis: At non
talis seruus meus Moyse, qui in omni domo mea fidelissimus
est:

psal. 48.

10. 12.

Num. 12.

12 est ore enim ad os loquor ei palam, & nõ per ænigmata, & figu-
ras Dominum videt. Quare ergo non timuistis detrahere seruo
meo Moyse? Iratusque contra eos abiit. Ecce quam sibi vtilita-
tem iusti depromant ex eo, quòd illis alij detrahant, nempe;
quod ore proprio Deuseos collaudet. Nusquam legitur in to-
ta sacra Scriptura, ita Dominum Moysen laudasse, sicut hic.
Et est valdè ponderandũ, bis hic dici: Iratus est Dñs, ad denotan-
dum, quam grauius ferat Deus detractores in seruos suos.

Extollens vocem quædam mulier. Quis diceret inter gentem tam
pessimam, & in quam Sathanas tantum virus diffuderat, tam
viuæ, integræ, & inflammatae fidei animam reperiri posse?
Solet peccator deprauatus quando illum reprehenditis dice-
re: Ne miremini, si hæc me facientem videatis, quia ab omni-
bus sic viuatur. Licet verum sit nonnullos tam incautos esse,
13 vt peccata sua in fronte scripta habeant: alij verò sunt ma-
gis perspecti, & cautiore, qui nimio artificio peccant, &
peccata sua ita palliant, vt solus Deus eos dignoscere possit:
cæterum improbos illos esse non est dubium. Vult peruer-
sus hic defendere, & aliquo colore iniquitatem suam, cum
aliorum nota & ignominia texere. O dirum iudicium. Di-
cito qualiter mundum Deus pateretur, nisi inter malos quam-
plurimi probi existerent? Ne fratres dicatis, vniuersum mun-
dum spinas esse: nam inter spinas has plurimas, & pulcher-
rimas rosas Deus insitas habet, quamuis sæpè non appareant.
Est Sancta Ecclesia militans instar magni acerui tritici paleis
admixti, quem vulgo dicimus [Parua.] Qui cum in area est,
14 vbi grana paleis admixta sunt, grana non bene discernun-
tur: veruntamen, cum agricola accepto ventilabro purgat,
area triticum, grana hinc, paleæ inde secedunt. Similiter iu-
sti modò sunt inter peccatores commisti, qui vix discernun-
tur: at verò cum dies ventilandi aduenerit, nempe iudicij magni
dies, tunc omnes iusti in vnum congregabuntur, vt tanquam
grana in horreum regni calorum collocentur, & mali tan-
quam paleæ ibunt in ignem æternum. Hac metaphora vsus
est gloriosus Baptista, de Christo Redemptore nostro verba
faciens. Cuius ventilabrum in manu eius, & purgabit eam
suam, & congregabit triticum in horreum suum, paleas autem
comburet igne inextinguibili. O tremenda verba, quomodo
fratres

Simile.

Luc. 3.

3. Reg. 19.

Apoc. 7.

fratres hæc audientes corda vestra timore non franguntur, morū 15
 nostrorū corruptionē considerando? Quapropter meritò existi-
 mare possumus paleas nos esse, quæ æternaliter igne inextin-
 guibili sumus cōburendæ, nisi citò remediū adhibebimus. Quō-
 dam Sanctus Helias Deo dixit: Altaria tua destruxerunt, & pro-
 phetas tuos occiderūt gladio, & derelictus sum ego solus, & quæ-
 runt animā meam, vt auferant eā. Et inter alia, quæ Dominus ei
 respondit dixit: Et derelinquam mihi in Israel septem millia
 virorum, quorū genua non sunt incuruata ante Baal. Attendite
 quomodo in illo angulo tā angusto septē millia virorū sancto-
 rū remanserant. Quis vnquā putaret inter tantā infidelitatē, &
 idololatriā, qualis tunc erat in Israel, tot iustos in sua puritate, &
 integritate conseruari? In libro reuelationū inquit Sanctus Ioan-
 nes: Vidi quatuor Angelos stantes super quatuor angulos terræ, 16
 & vidi alterū Angelū, qui clamauit voce magna quatuor Ange-
 lis, quibus datū est nocere terræ, & mari, dicens: Nolite nocere
 terræ, & mari, neq; arboribus, quoadusq; signemus seruos Dei
 nostri in frontibus eorū. O miranda res: nā cū mundus ita labe-
 factatus esset, vt pene illū Deus solo æquare vellet, nihilominus
 inter tot malos, quā plurimi boni erant, quos signare volebant
 Angeli, vt ab illo Dei flagello eriperentur. Ex his omnibus ma-
 nifestè apparet, quam fallum sit malorū iudiciū, existimantium
 omnes, sicut & ipsos malos esse. *Mulier quædam*. Profecto confu-
 sio magna est, quod sapientes, potentes, & diuites omnes taceāt,
 & quædā muliercula, cuius nulla ratio habebatur, ipsa sola pro
 honore Dei respondeat. Quando fidei nostræ volumus testes ad-
 hibere, quærimus homines maximi honoris, & præcipuos, qui 17
 inueniri possunt. At verò vnigenitus Dei filius consultò gentē
 abiectiorem, & viliorē videtur quærere, quæ pro eius honore re-
 spondeat. Quando ingressus est Hierusalē pueri & gens plebeia
 illum laudauerunt. Illum laudat in cruce latro, & per vniuersum
 mundum quidam simplices piscatores illum prædicauerunt, &
 hodierna die, quædam vulgaris, & plebeia mulier illum laudi-
 bus effert. *Mulier quædam*. Hoc fecit ad significandum, diuites &
 potentes huius seculi tam fixas in terra misisse radices; quod dif-
 ficillime possunt disponi ad hoc, vt honori Dei consulant, & pro
 eo respondeant. Peccatum efficit hominem ignauum, & quod
 timeat, vbi non est ratio timendi. Superuenit illis maledictio,
 quam

18 quā Dominus cōminatus est eis, qui legē eius non obseruassent,
 vt in Leuitico habetur. Dabo (inquit) pauorem in cordibus eorū *Leu. 26.*
 terrebit eos sonitus folij volantis, cadent nullo persequente. O
 quibus verbis peccatorū fragilitas, & pusillanimitas magis, quā
 his Domini verbis explicari, poterat? In hac miseria miser ille
 Cain iacebat, cū dixit: Ecce eijcis me hodie à facie terræ; om-
 nis igitur qui inuenerit me occidet me. Tunc temporis in mun-
 do, præter quā eius parentes, & ipse alij homines non erant: at
 parentes eius non erant eum interfectori, quomodo ergo dicit:
 Omnis qui inuenerit me occidet me? Peccati effectū in his ver-
 bis in foelix ille manifestat, nepe timidū, & meticulosum pecca-
 torem reddere: vnde vires nō habet nec spiritū ad propugnandū
 pro Dei honore. E contra vero iustus tam securus viuit, vt pos-
 19 sit cum Sancto Dauid canere: Si consistent aduersum me castra, *Psal. 26.*
 non timebit cor meū. Cuius rationē antea reddiderat dicens: Do-
 minus illuminatio mea, & salus mea, quē timebo? Dominus pro-
 tector vitæ meæ à quo trepidabo? Et ita vbi nos legimus: Sub
 vmbra alarū tuarū protege me, alia translatio habet: Sub vmbra *Psal. 17.*
 alarū tuarū proteges me. Et sic est in contextu Græco, & in para-
 phrasi Chaldaica. Vbi ostēditur securitas, & fiducia, cum qua iu-
 stus à Deo postulat, vt eū protegat: siquidē petens ab eo, prote-
 ge me, &, proteges me, perinde est ac si diceret: Deprecor te Do-
 mine, vt protegas me, & certus sum, quod me proteges. Et hoc
 est, quod in Prouerbijis dicitur: Qui ambulat simpliciter ambu- *Prou. 10.*
 lat confidenter. O quā latus hic patet cāpus, & quā copiosa lugē
 di materia sese offert, cū tot iniurias, & contumelias diuinæ celsi-
 tudini hodie inferri videamus, tot tāque diuersa peccata cōmitti
 & quod nemo sit qui honori Dei consulat, non dico cū vitæ di-
 spendio, verū etiā neque cum minimo quoq; iacturæ periculo:
 quod signū est modici amoris quē erga Deū habemus. Hæc verò
 ignauiam, & timiditatem in cordibus nostris peccatum efficit.

*At ille dixit: Quin imo beati qui audiunt verbum Dei & custodiunt il-
 lud. Nimis gloriabantur Hebræi ex Abrahæ stirpe descendere.
 Vnde dicebant: Semen Abrahæ sumus. Itaque omnē nobilita-
 tē in carne collocabant. Et cum hæc mulier ex hoc genere esset,
 hinc prouenit; quod totā foelicitatē, & gloriam in carne sanctissi-
 ma. Domine nostræ collocaret. Caterum cum hoc non ex mali-
 tia, sed ex deuotione, & amore procederet, voluit Dominus ab*

Tom. j.

Kk

hoc

hoc errore illâ educere, vt cognofceret, vnde bonum omne, vnde 21
beatitudo emanat. Et ita refpõdit: *Quin imo beati, qui audiunt ver-*
bum Dei, & custodiunt illud. Denotans in hoc, virginis facratiffime
ventrem beatum effe ex eo proueniffe quod verbum Dei audi-
uiffet, ei que obtemperauiffet. Vnde Beatus Auguftinus ait:
Beatior fuit virgo Deum mente concipiendo, quam ventre.
Et hoc manifeflum eff. Nam coeleffi reginæ nihil prodeffet
Deum concipere, & in vtero geflare, nifi credidiffet, & fide
amore que in anima illum concepiffet. Vnde Beata Elifabeth
Spiritu fancto repleta non dixit ei: Beatus venter tuus, quia con-
cepit Deum, fed dixit: Beata, quæ credidiffi; quoniam perficien-
tur in te ea, quæ dicta funt tibi à Domino. *Quin imo beati qui au-*
diunt verbum Dei. Non affero venter, qui me portauit beatum
non effe. Cæterum venter beatus eff, quia prius mente, & fpiri- 22
tu me concepit illa, cuius venter me portauit. Hinc planè con-
ftat, quàm vani, & amentes funt, qui de generis ingenua profapia
gloriantur, ficut Hebræi quorum, fi carnem folam attendamus,
fatis conftat Abraham, quem patrem habere gloriabatur, Tha-
re idololatræ, & gentilis filium fuiiffe. Quapropter illi Deus
præcepit, vt egrederetur è Chaldæa. Vnde Abrahamo nobi-
litas non prouenit ex carne, fed ex fide, & obedientia. Et ita
Diuus Paulus ait: Credidit Abraham Deo, & reputatum eff il-
li ad iuftitiam. Hæc fides, quam concepit, illum nobilitauit. Si
ergò Abraham nobilitatem non habuit ex carne, quomodo
eam ex carne Abrahæ tu habebis, fi ille, cuius filium effe te ia-
ftas, non fuit ingenuus per carnem fuam, quia patris improbi
& idololatræ filius fuit, & prior illo extitit, qui genus fuum ere- 23
xit, & nobilitauit ob nimiam eius virtutem? Quomodo ergo
tu gloriaris de eo quod ille non eff gloriatus, nec nobilem il-
lum fecit? O amentes Hebræi, qui de carne Abrahæ tan-
tùm gloriabantur, eius fidem, obedientiam, & amorem non ha-
bentes; & amentes Chriftiani, qui modò in lege gratiæ om-
nem foelicitatem, & beatitudinem in generis nobilitate, in diui-
tijs, & bonis temporalibus conftituunt.

Ecce dilectiffimi, in quo bonũ, & hæc beatitudo confiftat;
credite summæ veritati dicenti: *Beati qui audiunt verbũ Dei, & custo-*
diunt illud. Humiliamini, & diuine voluntati obedite, & quod no-
mine eius vobis intimatur exequimini, & tunc beati eritis. Nã
hæ

24 hæ res tēporales, etiã gaudiũ & foelicitatē vitæ huius parũ iuuât.
Cum in certamine quodam hominem procerũ, & per longa bra-
chia habentem quidam collaudarent, ftrenuus luctator, qui ade-
rat refpondit: iure optimo illum laudaretis, fi brauium ab alto
penderet, nam ita melius illud hic obtinere poffet, quam alij.
Idem, inquit Plutarchus, dicere poffumus illis, qui res huius fe-
culi plaris faciunt, quod beati foelices que effent, fi beatitudo, &
gaudium vitæ præfentis in foro venalis haberetur, aut per gene-
ris nobilitatem commutaretur; nam hoc pacto, qui plus his abun-
daret maiorem beatitudinem obtinere poffet, & ita beatior ef-
fet, quod minimè ita fe habet. Imo nobiliores, potentiores, & di-
tiores huius feculi, vt plurimũ minus contenti viuunt. [*Poco fabe*
de mundo,] qui ignorat hos magis defatigatos, & plus cunctis la-
25 fatos viuere. Et fi generis nobilitatem non comitantur ingen-
tes diuitiæ, & thefauri ad illam fufitentandam, nullum in-
foelicitatis humanæ deterius genus eff. Nam cæteri mundi ho-
mines nafcuntur cum manibus ad alendum fe, & quos fibi fo-
cios vitæ Deus dederit. Hi verò impediti, & inutiles nafcun-
tur, & tanquam trunci per vanitatis leges, ad hoc, vt fine fa-
ftidio & moleftia aliorum hunc breuem vitæ curfum transi-
gant. Nam illud, quod Deus tanquam hominum diuitias or-
dinauit (nempe laborem) & induftriam manuum fuarum illis
dedecus & ignominia eff, quæ naturales diuitiæ funt. Vnde
Sancto Iob ait: Homo nafcitur ad laborem. Veruntamen hi, 26
funt velut fuci, qui volunt aliorum mel fugere, quod tanquam
apes fabricati funt. His miferis hominibus, tanquam paralyti-
cis, cæcis, & mancis, vt plurimum, qui eos magis diligunt, mor-
tem quotidie exoptant, & imprecantur. Foelix ille ftatus, in
quo vinea, & boum iugo ditantur homines, & eorum gaudium
adimpletur abfq; eo, quod amplius exoptent. Et cum huiusmo-
di miferiæ feculi magnatibus adueniant, Beatum dixerunt popu-
lum, cui hæc funt. Veruntamen ego affero, quòd tibi Sanctus
Dauid inquit: Beatus populus, cuius Dominus Deus eius. Hoc
facrum Euangelium hodie legitur, (in quo agitur de hac laude fa-
cratiffimæ virginis Mariæ; quæ dignitatem matris Dei obtinuit
verbum diuinum in vtero fuo concipiens) in hac facra folēnitate
Niuum, quæ eff commemoratio cuiusdam miraculi, quod Ro-
mæ Deus fecit, fcilicet, in hoc æftiuo tempore, fignans locũ, vbi

D. Auguft.

Luc. I.

Gene. 12.

Roma. 4.

Plutarchus.

Iob. 5.

Pfal. 143.

templū in honorē celestis reginæ ædificaretur. Et congruenter²⁷ nimis hoc sacrū Euangeliū in festiuitate niuiū canitur. Nam in niue figurata sunt dona, propter quæ sanctissima virgo meruit tā singulare Dei templū esse, & quod Deus in eius sacratissimo ventre cohabitaret, & illa mater eius esset. Nix namq; refrigerat, & in hoc gratiæ correspondet, & cū ea similitudinē gerit: nā gratiæ munus est concupiscentiā refrigerare. Nix in montibus excelsis conseruatur, & in hoc uirginitati; & integritati correspondet, quæ non ita cōmodē in palatijs conseruatur, nec in uisitacionibus, sermonibus, & colloquijs, sed in oratione, contemplatione, & receptione, quæ sunt montes excelsi. A solis radijs liquatur nix, & descendit in ualles: in hoc autē humilitati correspondet, quæ efficit, ut quo plures radios beneficiorū à sole iustitiæ Iesu Christo homo recipit, plus humilietur, & uilior fiat.²⁸ Hæc omnia per quā eminenter in hac gloriosa coelorum imperatrice reperta sunt. Cuius rei manifestum testimoniū reddidit colloquiū, quod inter ipsam, & Angelum habitū est. Nā salutans illā dixit. Aue gratia plena. Aristoteles ait: quod quanto magis aliquid appropinquat principio, in quolibet genere, tanto magis participat excellentiā illius principij. Principiū calefaciendi est ignis. Principiū illuminandi est fax accensa. Quō magis ad ignē acceditis, eō magis calorē eius participabitis. Quāto magis faci appropinquabitis, tantō magis eius splendorē recipietis. Gratiæ principiū Deus est: ergo qui huic principio magis propinquus fuerit, amplius eius diuinā gratiā participabit. Vnde Sāctus Dionysius ait: Angeli, qui propinquiores sunt Deo, magis participant de bonitatibus diuinis. Quōd si aliqua creatura est, quæ omnibus²⁹ Angelis, & hominibus propinquior sit Deo, eius diuinā gratiā, & bonitate plus omnibus illis participabit. Hæc est sacratissima uirgo, quæ diuinæ uoluntati, amore cūctis creaturis propinquior est: & itā plus illis omnibus diuinā gratiā participauit. Et itā D. Hieronymus ait: Cæteris uirginibus præstatur gratia per partes, Mariæ uero tota se infudit plenitudo gratiæ. Quando aliquis pater familias frumētum uicinis dispergit, per mensuram distribuūt. At uerō in domus suæ usum non curat mensura, sed abūdē accipit, quantū sibi opus est. Sic æternus pater ex horreo omnipotentis suæ educens frumentū gratiæ, animabus iustorum in mensura impertit, at uerō sacratissimæ uirgini Mariæ quæ

Aristo. 8. Phys.

Dion. l. 4. de cel. Hier.

D. Hier. in ser. assum. v.

simile.

30 quæ domus eius erat, non in mensura dedit, sed potius in illa se infudit tota plenitudo gratiæ: hoc est tanta, quanta necessaria fuit ad hoc ut mater Dei esset. Quando Rebecca Isaac patriarchæ desponsata fuit nuptiarum tēpore non exijt ornata monilibus, quæ à patre suo Batuele acceperat sed cum illis, quæ Abraham patriarcha cum œconomo suo ad eam miserat. Ita hæc purissima uirgo ad uinculum illud, & desponsationem uerbi æterni non exijt cum aliquo monili patris eius Adæ, in hoc sensu; Non prodijt cum peccatis, & imperfectionibus, quas cæteri filij Adæ ab eo hereditauerunt, sed potius æterni patris monilibus, quæ sunt gratiæ, & uirtutes infusæ, & acquisitæ, quibus plena erat. Et ideō Angelus dixit ei: Aue gratia plena. Et quod etiā in illa esset secunda excellentia per niuē significata, quæ est puritas & uirginitas, etiam ostenditur per illud, quod ipsa dixit: nempe, Quomodo fiet istud, quoniam uirum non cognosco? Cuius tanta puritas, & uirgineus candor fuit, quod solum illam intueri (ut probat Gerson) carnis ardores, & concupiscentias aliquo modo sedabat: sicut præsentia niuis vim, & efficaciam refrigerandi habet. Nam imaginatio facit casum. Et hoc experiuntur qui ætatis tempore montes niue coopertos intuentur, statim ex intuitu, quodam algore affici uidentur. Eūdem omnino effectū huius purissimæ niuis intuitus in cordibus intuentiū efficiebat, & nunc efficit in cordibus contēplantium eā. Ex maximis miserijs, quibus creatura subiacet, vna est ipsam ad malū concupisci, & occasionem offendiculumq; esse, ut alij Deum offendant. Ingens calamitas profectō hæc est, & quæ unūquemq; Dei timorātū affligere, & dolore nimio afficere potest, quod Dei creatura ego sim, & pulchritudinē aliāq; dona corporalia mihi Deus donauerit, ego uerō cū donis corporeis animarum laqueus sum, & offensarū eiusdē Dei occasio. Magna equidē miseria hæc est, & ut talem sentiebat illā sapiens cum dicebat: Creaturæ Dei factæ sunt in tentationem animabus hominū, & in musculam pedibus insipientium. O rem sanguineis lachrymis deplorandam ab illis, qui uero Dei amore flagrāt. Quōd bene ut ēte aliquo donis, quibus illū Deus insigniuit, & etiā, si nolēte, ueniat alter & offendant in illo eius dona inordinate affectās, & Deū, quē ille diligit hic offendant. Magna profectō acerbitas (*Acidiaz disgusto*) hæc est, ut gladio meo alij patrē meū interficiant, & cum cingulo

Sapi. 14.

meo suffocetur ille, qui me à Turcis redemit. Ego id minimè fa-
 cio, verū non possum non dolere, quod mea bona tanti damni in-
 strumentū alijs sint. Hac miseria sacratissima Angelorū regina
 caruit. Nā quauis pulchrior fuit omni creatura pura, quā Deus
 formauit, nec in posterū creauit, eius tamen pulchritudo fuit or-
 nata, honorificata, & dignificata hoc tā singulari priuilegio, nem-
 pe, vt hac miseria careret, & nūquā carnaliter ab vllō posset cōcu-
 pisci. Reliquarū foeminarum pulchritudo (quauis aliās sanctæ
 sint) in malū inducit insipientes. Vnde Ecclesiasticus ait: Propter
 speciē mulieris multi perierūt, & ex hoc cōcupiscentia quasi igni-
 nis exardescit. Et hoc, vt dixi, quāuis foemina sanctissima sit, nā
 culpa eius non fit, sed illius, qui incautē illi aspicit. S. Catharina,
 & Beata Cæcilia sanctæ erant, attamen earū pulchritudo plures
 angebat, & in offensam Dei trahebat, vt ex earū historijs cōstat.
 In hac verò seraphica virgine nō sic se res habuit, cuius pulchritu-
 do hoc malo caruit, & hoc bonū habuit, quod nūquā fuit scanda-
 li occasio, vt aliquis offenderet, quin potius carnalē libidinem in
 alijs intuentibus eam sedabat, vt optimè D. Bonauentura refert.
 Vnde merito Sancta Ecclesia illā magnificat verbis illis: Quasi
 cedrus exaltata sum in Libano, & quasi myrrha electa dedi sua-
 uitatē odoris. Nam cedrus suo odore fugat serpentes, & Myrrha
 odore suo extinguit vermes. Similiter hæc gloriosa domina, pe-
 culiari Dei prærogatiua infrænatos hominū appetit⁹ sua purissi-
 ma pulchritudine extinguebat. O virgo sacrata, quā merito tibi
 sancta mater Ecclesia canit, & clamat, dicens: Eia ergo aduocata
 nostra, illos tuos misericordes oculos ad nos cōuerte, vt tuo auxi-
 lio nostras passiones deuincam⁹, quæ sunt vermes, qui viscera no-
 stra rodūt, & serpētes venenati, qui animas nostras inficiūt. Etiā
 ostēdit singulariter humilitatis virtutē habere, quæ in niue repræ-
 sentatur, dicens, quo tēpore in Dei matrē electa fuit: Ecce ancil-
 la Dñi fiat mihi secundū verbum tuū. Ecce quomodo diuinis ra-
 dijs solaribus liquefit, & in valles humilitatis, & abiectionis pro-
 priæ descendit. Sed dicit aliquis, Videtur superbia dixisse, Ecce
 ancilla Dñi, & tantam dignitatē, & honorem statim acceptasse.
 Nam Moyse, vt humilis erat, quando Deus ad Pharaonē illū
 mittebat, & ducem populi sui illum faciebat sapiēssime se excu-
 sauit, vt patet in sacro textu, dicens: Quis sum ego, vt vadam ad
 Pharaonē & reducā filios Israel de Ægypto? Et alibi: Obsecro do-
 mi-

D. Bonau. in.
 4. D. 43. art.
 Vltimo.
 Eccle. 24.

Exod. 3.

Exod. 4.

mine, nō sum eloquēs, Et inferi⁹: Obsecro Dñe mitte quē missu-
 rus es. Et cū Hieremię prophete Dñs dixisset: Prophetā in gēti-
 bus dedi te, ille respōdit: A, a, a, Dñe De⁹, ecce nescio loqui, quia
 puer ego sum. Et gloriosus Baptista, quando Dñs, vt baptizare
 tur ad illū se cōtulit, excusabat se dicēs: Ego à te debeo baptiza-
 ri, & tu venis ad me? Bonū etiā esset, quod hæc humillima virgo
 pri⁹ se excusaret, & nō statim acceptaret dicēs: Ecce ancilla Dñi.
 O heroicā humilitatē: nouerat hæc sapientissima virgo perfectā
 humilitatē, in perfecta obediētia fundari, & in exequendo prō-
 ptissime Dei volūtātē, & cognoscēs illā eius volūtātē esse noluit
 cōtra ire. Nā seru⁹ tāto gratior est Dño suo, quāto magis obediēs
 illi est, tā in rebus laboriosis, quā in honorificis. Et cū illa esset an-
 cilla humillima, & obedientissima Dño, tota se subdidit diuinę
 voluntati, quāuis recte nouerat hæc supremā dignitatē, scilicet,
 matrē Dei esse [Le auia de costar muy caro] & ob hanc causam omni-
 bus mulieribus magis afflictā fore: quia omne, quod propheta-
 tū fuerat Messiam passurū, ipsa sciebat. Ceterū his omnibus ca-
 put libenter submisit, tam honori, quam vituperio, & dolori,
 quæ passura erat. Hæ ergo fuerunt virtutes, quas Deus in illa re-
 perit, propter quas, vt templum, & matrem sibi illam accepit. Et
 siquidem hæc sanctissima Domina maiestati diuinæ tam grata
 extitit, omnibus viribus nostris studeamus hanc vnicam patro-
 nam, & aduocatam in omnibus necessitatibus habere, vt eius in-
 tercessione, & auxilio accipiamus gratiam, cum qua gloria im-
 petratur. Ad quam nos perducatur Iesus Mariæ filius. Amen.

Hier. x.

Ioan. x.

In eodem Festo sacratissimæ Virginis Mariæ ad Niues Con- cio Secunda.

*Loquente Iesu ad turbas extollens vocem quadam
 mulier &c. LUC. II.*

M Redēptorem nostrū Iesum Christū, quidā in-
 terrogaret: Dñe, si pauci sunt, qui saluātur? ille respō-
 dit: Cōtendite intrare per angustā portā. Et videtur
 respōsum secundū propositū non esse. Nā interroga-

LUC. 3.

tus nō fuit quid nā op^o esset ad intrādū in regnū cœlorū sed quot 2
saluādi essēt? Ceterū, si rectē consideretur respōsio, patet sapiētif
sime (vt qui ille erat) respōdisse. Et voluit dicere in hoc: Porta cœ
li angusta est, scilicet, pœnitētia, & ferē omnes homines, pōpam,
abūdantiā, illecebrā, volūptatē, deniq; vindictā diligunt. Hinc cō
iectare licet an pauci, multi ve sint, qui saluātur. Hac respōsione
Dñs in duplicē finē tēdit, scilicet, quæstioni satisfacere, nempe,
q̄ pauci sunt qui saluantur, & etiā docere quid debeāt homines
facere, vt saluentur, dicens: Cōtendite intrare per angustā portā.
simile. Quādō vir quidā animosus, & fortis aliquē locū intrare exoptat,
& sunt plures, qui eius introitū impediāt omnē vim, & industriā
adhibet, vt illos expugnet, & violentia maxima per mediū illo
rum rumpit quousq; ad locum optatū perueniat. Ita Dominus
inquit: Attendite, quod mūdus, dæmō, & caro, cœli introitū vo 3
bis impedire satagunt: idē cōtendite, & omne studiū adhibete
hos hostes debellare, & ex eis victoriā reportare. Et quoniā pau
cissimi sunt, qui intrare cōtendunt, idē pauci sunt, qui saluātur.
Magister quidā Parisiensis (vt legitur) diuina ordinatione post
obitū, eisdē vrbis Episcopo apparuit. Cui dixit: Scito me in in
ferno esse. Episcopus verō illum interrogauit, si adhuc scientiā
illā tā magnā haberet, quā in seculo habebat. Ille respondit: Ne
scio plus, quā tria. Primū eternaliter me dānatū esse. Secūdū sen
tētiā in me illatā irreuocabilē esse. Tertiū, quod ppter carnis vo
luptates, & seculi honores priuatus sum diuina visione in pepe
tuū. Et interrogauit episcopū, nunquid mūdus, vt antea perseue
raret, aut forte finitus esset? Cui episcopus cū diceret, quare illud
sciscitaretur, ille respōdit: Tot animę his diebus in infernū descē 4
derunt vt vix crederē tot homines in mundo esse posse. Quōd si
tot sunt, qui condēnantur, & tā pauci qui saluantur, admiror val
dē, quod hoc tam cōmune periculū non pertimescimus. Dato
quod cœli, & inferi portę equales essent, & tot saluārētur, quot dā
nantur, adhuc maximatimendi erat occasio. Verū quid dico por
tę equales? Dato, quod vnus dūtaxat esset condēnādus, tā ingēs
malum est visione Dei beatifica carere, & in infernum perpetuō
torqueri, quod tantū hoc scire nempe vnicum tantum fore dam
nandum, hoc tremorem nobis in ferre deberet. Si magnus ho
minum exercitus in cāpo esset, & omnibus diuina reuelatione
innotuisset fulmē casurum, & vnum ex eis interfecturū, & quis
ille

5 ille esset omnes ignorarent, non dubium, quin singuli propriū
periculū pertimescerent. Quid si reuelatum eis fuisset fulmen il
lud maiore eorum partem fore necaturum? qua tristitia, & amari
tudine omnes afficerentur? Cur ergo dilectissimi non formida
mus, cum summa veritas (quæ mentiri non potest) dixerit: An
gusta porta, & arcta via est, quæ ducit ad vitā, & pauci sunt, qui
inueniunt eam? Nisi forte perperā dicamus minus malū esse in
fernum perpetuū, quam fulmen, quod è cœlo cadit, & vnum ho
minem interficit. Nostrū neminē adhuc securū Deus reddidit,
nec testimonium aut chirographū eius habet aliquis, quod sit sal
uandus, opera nostra secundum præsentem iustitiam nos condē
nant: quomodo ergō tam magnum tamque perpetuum malum
non formidamus? (*Quien os asseguro*) dilectissimi, vt quorū opera
6 imitami, nō quo illi, sitis peruēturi? O cæci, & miseri hæc vobis
calamitas reliquis superaddenda erat, vt cū in periculo maximo
versemini, id minimē formidētis? In eū statum homines deuen
rant, quando mundum Deus aqua deleuit, quod inquit sacer
textus: Omnis quippe caro corruerat viam suam. Et in Nume
ris (quando Deus puniuit Hebræos ne in terrā ab eo promissā, &
tādiu ab eis optatam intrarent,) dicitur: Marmurati sunt contra
Moy sen cuncti filij Israel. Et paulō inferiūs: Cum clamaret om
nis multitudo, & lapidibus eos vellet opprimere, apparuit glo
ria Dñi, & tūc dixit eis: Omnes homines, qui viderunt signa, que
feci in Ægypto, & in solitudine, & tētauerunt me per decē vices,
neq; obediērūt voci meę, nō videbunt terrā, pro qua iuraui patri
bus eorū. Deniq; in diebus Hieremiæ in tantā corruptionē mo
7 rū omnes deuenērāt, vt diceret Deus: Circuite vias Hierusalē, &
aspicite, & cōsiderate, & querite in plateis eius an inueniatis virū
facientē iudiciū, & quærentē fidē. Ex quo apparet, neq; iustum
quidē vnū inter tantam multitudinem esse. Et quidē ingēs cala
mitas erat, quod hæc tam vniuersalis malitia diebus illis in homi
nibus regnaret. Cæterū multo maior calamitas est, vt in lege gra
tię, in qua nūc sumus, quando tam singularia dona à Deo accepi
mus, tā generaliter hæc malitia regnet. De his nostris tēporibus
præcinit S. Dauid: Deus noster ante sæcula, id est, Deus noster
æternus: operatus est salutem in medio terræ. Vbi alia translatio
Chaldaica, In quo significatur plura esse beneficia, quibus nos
Kk 5. Deus

*Matth. 7.**Gene. 6.**Nume. 14.**Hier. 5.**Psal. 73.*

Deus donauit, nec tantum plura, verum etiam perspicua, & ad
modum manifesta. Hoc enim significat: In medio terræ: Et quod
modo tanta corruptio in omnibus statibus sit: tanta remissio in præ
latis: tanta inobediētia in subditis, tanta infidelitas inter coniu
ges, tā parū pōderis, & grauitatis in senibus, nulla disciplina aut
modestia apud iuuenes, hæc calamitas deplorāda maxime est:
siquidem maiori obligatione adstringimur meliores nunc esse
illis, qui in seculis præteritis fuerunt. Merito ergo Dominus di
xit: paucos esse, qui saluantur, & hi pauci, ut in plurimum non
sunt ex optimatibus, & præcipuis populi. Quemadmodum
enim luna patitur eclipsim quando est plena per interpositio
nem terræ inter ipsam & solem: sic homo malitia sua tunc ecli
psari, & excæcari solet quando autoritate, & dominio ple
nus est, & tunc terra, & eius affectio inter animam & rationem
magis interponitur. Quando mundi gloria plenior est homo,
tunc, ut plurimum contingit, gratia & lumine diuino vacuū ef
se. Vnde fit, quod tam corruptus manet, ut indignetur, & mo
leste ferat, si quis salubre consilium aliquando ei præbet. Ideo
Sanctus Hieremias animi angustia dicebat: In abscondito plo
rabit anima mea à facie superbiæ. Tam probi illi sibi videban
tur, cum reuera maximi peccatores existerent, ut iniuriam sibi
inferri à sancto Propheta putarent, cum super eos flebat, quod
illis proueniebat ex nimia superbia. Nam cum magni, & poten
tes seculi à cunctis æstimari, & pluris haberi se cernant, ita sibi vi
dētur apud Deū pluris fieri & honorari. O vani, vani, vani, quā
deceptos in hora mortis vos inuenietis. O Christe lux beatif
sima, siquidem sol infinitæ lucis es pro tua clemētia te deprecor
hos nunc illuminare digneris, ut cognoscant, quod quanto in bo
nis fortunæ maiores sunt, tanto plus in bonis gratiæ maiores de
bent esse, & ut remedium cito adhibeant. Huius totius veræ do
ctrinæ hodiernum sacrum Euangelium planum testimonium
reddit. In quo agitur quomodo populi magnates scribæ, & Pha
risæi innocentissimo agno Iesu Christo Dei filio detrahentes,
& eius miracula diffamantes virtuti Beelzebub illa tribuebāt.
Quædam muliercula, infima, & pauper, fide tamen plena, &
amore flagrans inter omnem illam copiosam turbam pro Dei
honore propugnauit, & extollens vocem dixit: *Beatus venter, qui
te portauit, & ubera qua suxisti.*

Ait

xi Ait ergo sacrum Euāgeliū: *Loquente Iesu ad turbas, &c.* Antiqua
mundi cōsuetudo fuit & erit, gentē rudē, & populi turbā diui
nū verbū plus frequentare, & audire, quā nobiles, & seculi mag
nates. Vnde in sancti Euangelij discursu sæpe inuenitur, quod
summus mundi magister prædicās loquebatur ad turbas: & tur
ba significat multitudinē gentis minutæ. Profectò res mira fuit,
quod tā singularis, & egregij concionatoris fama qualis erat Verbū
diuinū humanatū. (De quo S. Lucas ait: Mirabātur in his verbis
gratiæ, quæ procedebant de ore ipsius) magni, & seculi potētes
nō mouerentur, ut eius cœlestē doctrinā audirent. De Elephan
te Plinius refert, quod formidat valde per aquā transire. Et ratio est,
quia cōtēplatur in aqua imaginē, & vmbra sui corporis, qui cū
fit bestia tā immanis horret vmbra suæ molis, & ita transire for
midat. **xii** O mundi Elephantes, utiq; hoc de vobis verificatur: qui
cū bestiæ tā immanes sitis, & in aqua diuinæ doctrinæ vestra for
ma, & vmbra appareat, ibi fit manifestū, quinā vos sitis, & quā
bestialis vita vestra sit. Ideo tantū recusatis ad concionē venire,
ne forte hanc vestrā molē, imaginē, & vmbra contēplantes, vos
ipso horreatis. Cū Annas dominum interrogaret de eius doctri
na, Dominus respondit: Quid me interrogas? Interroga eos, qui
audierunt, quid locutus sim ipsis. Ecce hi sciunt, quæ dixerim
ego. Ex quibus verbis colligitur, hūc infelicē Pontificē, Annā
cū ex præcipuis populi esset, diuinū concionatorē Iesum Chri
stum, postquā tot conciones habuerat in Hierusalē, nunquā au
diuisse. Et rursus quādo bonus Iesus in domū Herodis ductus fuit
Ait B. Lucas, quod gauisus est valde Herodes: erat enim cupiēs ex
multo tempore videre eum. Ex quo etiam patet, quod quan
uis sæpe Dominus in Galilæa prædicauerat, vbi hic impius
Herodes regnabat, neque verbū quidē ab eo audierat, nec eū vi
derat. Et huc vsq; (heu dolor) hic maledictus mos peruenit. Nā,
ut in plurimū turba plebis Ecclesiæ implentur, magni vero &
potētes in vtranq; aurē sopiti dormiūt, & turpiter in lecto iacēt,
hoc, dumtaxat contenti in diebus festis rem sacram sero & hanc
perbreuē audire. Tantus est horror, & acerbitas, quam erga res
diuinas habent! O homines infelices: equidem vos Annæ,
& Herodis socios in alia vita futuros esse credo, si quidem in hac
vita eorum imitatores estis. Loquente ergo Domino ad tur
bas, & efficacissimis rationibus comprobante falsissimum esse
illorum

simile.

Hier. 13.

Luc. 4.

Plinius. de
natur. hist.

Ioan. 18.

Luc. 23.

illorū iudiciū, dicentium illū in Beelzebub eijcere dæmonia. 14

Extolles vocē quædā mulier de turba (idest, de infima plebe) *Dixit illi: Beatus vter, qui te portauit.* Hæc mulierculā mouit Spiritus sanctus, vt hæc verba proferret, & satrapas illos cōfunderet. Nā vt D. Paulus ait: Infirma huius mūdi elegit De⁹, vt fortia quæq; cōfundat. Et ita sancta illa Judith postquā ab Holoferne victorā reportauit, dixit: Nō excelsi Gigātes imposuerūt se illi, scilicet, infideli, sed Judith filia Merari dissoluit eū. Magna cōfusio, magnis, & seculi potētibus est, vt quo tēpore Deū, quā plurimis, & horrēdis sceleribus offendunt (qui eos magnos & potētes effecit) tunc paupercula, & pauperculus illū collaudent. Quēadmodum hic contigit, quia dum satrapæ Dominum blasphemabant, mulier paupercula ingenti clamore illum benedicit. Vnus ex præcipuis effectibus animarum sanctarum hic est. Et itā vbi nos legimus: 15 Rectos decet collaudatio, alia translatio habet: Rectos decet laudatio. Et sic est in contextu Græco, & sic legit etiam Beatus Augustinus. In quo significatur, nō tantū iustos in congregatione Deo debitas gratiarum actiones referre, verum etiam vnusquisque in particulari studet illū laudare, quia diuinus amor ad hoc illos inuitat. Ideo dilectissimi, qui maximam tepiditatem, & ignauiam in vobis sentitis, & nullam affectionem, aut promptitudinem ad debitas gratias Deo persoluendas, timete, ne forte hoc vobis proueniat, scilicet, quod in animabus vestris non sit rectitudo iustitiæ, & gratiæ diuinæ, quandoquidē hic Spiritus sanctus inquit: Rectos decet laudatio & collaudatio, & immediate dixerat: Exultate iusti in Domino. Et ad significandū quod iusti ipsam latitiam, & gaudium debebant recipere in laudibus 16 Dei subdidit: Rectos decet collaudatio. Itaque hæc secunda particula est prioris expositiua.

Quod autem hæc pia mulier exclamans dixit est: *Beatus vter qui te portauit.* Quod si venter benedict⁹ erat, quid esset anima? Si domū regiā intrantes videtis vasa infimi ministerij argentea, & aurea esse, inde iudiciū sumitis, quid erit, quod in regis ministerium deputatum est? Forcipes, candelabri, & clauī portarū ex purissimo auro erant cōfecti. Quod si hæc, quæ tam parū conducebant aurea erant, quid esset altare in sancta sanctorum, Cherubim, & propitiatoriu? Et in Paralipomenone, vbi de diuitijs, & potentia Regis Salomonis agitur, scabellū pedum eius aureū esse

1. Cor. 1.
Judith. 16.

psalm. 32.

3. Reg. 7.

2. Paral. 9.

17 esse commemoratur, & alias etiam res minutissimas. Quid ergo de præcipuis ad cultum regum signatis esset? Hoc ipsum argumentum hic formamus. Si venter purissimus virginis sacratissimæ beatus erat, quanto beator eius anima esset? In canticis illam laudans sponsus inquit: Quam pulchra es amica mea, quam pulchra es absq; eo, quod intrinsecus lateret. Quasi diceret: Quod in te, ô amica mea foris splendet, aliquid possunt homines intueri & de eo loqui: at vero, quod intus absconditum est ego solus qui sum Deus cognosco. Solus donorum impertitor nouit absconditos thesauros, quos in illa anima virginis sanctissima collocauit. Et vt significaret hoc idem Dominus respondit: *Quinimo beati qui audiunt verbum Dei, & custodiunt illud.* Illa mulier laudauit virginem sanctissimam de matris dignitate, Dominus vero illam laudat de virtute, obedientia, & gratia, quæ maiora sunt, & pluris habenda quàm quælibet dignitas. Vnde Diuus Paulus ait: Per quem accepimus gratiam, & apostolatum. Vbi prius gratiæ quæ Apostolatus mentionem facit: quia plus æstimabat gratiam Dei habere, quàm Apostolus eius esse. *Beati qui audiunt verbum Dei.* Non ibi sistit, sed vterius addit: *Et custodiunt illud.* Quoniam nō satis est verbum Dei audire, nisi exequaris, quod in ipso præcipitur. Cum Samuelem quondam Dominus vocaret ille ad Heli sacerdotem se conferebat. Sic multi sunt, qui vocem Dei audiunt in concionibus, & mundo respondent, quia inde exeuntes quæcunq; eis mundus præcipit exequuntur. Ideo per Isaiam conqueritur Dominus: Vocauit, & non erat qui audiret. Vbi septuaginta interpretes transtulerunt: Vocauit, & non erat, qui obediret. Vbi audire & non obtemperare appellat Dominus non audire. Ideo dilectissimi per immensam Dei charitatem vos deprecor, vt deinceps studeatis, quæ vobis prædicantur, & quæ in libris deuotis legitis, & audire & perficere. Ob id enim Diuus Ioannes postquam dixit: Beatus qui legit, & audit verba prophetiæ huius subdidit: Et seruat ea, quæ in ea scripta sunt. Et idem Dominus ait: Omnis, qui audit verba mea hæc & facit ea asimilabitur viro sapienti, qui ædificauit domū suam supra petrā, & descendit pluuia, & venerunt flumina, & flauerunt venti, & irruerūt in domū illā & non cecidit: fundata enim erat supra petrā. Et omnis qui audit verba mea hæc & nō facit ea similis erit viro stulto, qui ædificauit domū suā super arenam, & descendit pluuia,

Cant. 4.

Roma. 1.

1. Reg. 3.

Isai. 50.

Apoc. 1.

Matth. 7.

pluuiâ, & venerunt flumina & flauerunt venti, & irruerunt in domum illam, & cecidit. Hac admirabili similitudine docet Dominus quantam firmitatem obseruatio doctrinæ Euangelicæ in corde humano efficit. Et est valde notandum, non dixisse Dominum: Qui audiuit verba mea, & fecit ea, sed, dixit: Qui audit verba mea, & facit ea. Sicut hic non dixit: Beati qui audierunt, & custodierunt, sed ait: Qui audiunt, & custodiunt: vt intelligamus non satis esse audiuisse, & fecisse, nisi perseuerabimus in audiendo & operando, vsque in finem. Et ideò vnum ex præcipuis iustorum studijs debet esse maxima instantia à Deo postulare, vt eis auxilium præstet ad perseuerandum in bono cœpto, & ne dæmones victoriam reportent, qui iustorum perseuerantiæ maximè inuident, & omnibus viribus, vt illam iusti perdant student. Propterea Sanctus Dauid Deum precabatur: Exurge, intende iudicio meo, Deus meus, & Dominus meus in causam meam, ne dicant deorabimus eum. Vbi alij transtulerunt: Ne dicant deorauimus eum. Et sic est in contextu Græco, & in paraphrasi Chaldaica, & sic etiâ legit Beatus Augustinus. Quasi diceret in hoc sanctus Propheta: Ne concedas eis Domine facultatem obsecro, vt possint dicere, iam deorauimus eum. Ne proinde videntes fauorem quo me protegis sperent, quòd me deorabunt. Vbi ponderatione valde dignum est verbum hoc, deorare. In quo significatur quomodo dæmones exoptant penitus hominem destruere, ita vt nullum omnino boni vestigiũ in eo relinquatur.

Et dicit: *Beati qui audiunt Verbum Dei.* Quia quemadmodum pomum virtualiter est in semine: ita beatitudo virtualiter in auditione verbi diuini continetur. Vnde dæmones tantam sollicitudinem adhibent, vt homines illud non audiant, ne audientes hanc beatitudinem obtineant. Etiam beati dicuntur, quia iam in cordibus suis quosdam gustus cœlestes, & diuinas consolationes infusas habent, propter quas beati aliquo modo dici possunt. Celsus & Iulianus Christianæ religionis maximi hostes dicebant: Nihil infœlicius in hac vita posse homini euenire, quam esse Christianum & leges Euangelij sequi. Væ, væ, væ, quot Iulianos & Cellos modo inter Christianos reperietis, qui quannis hanc blasphemiam ore non proferant, operibus tamen & viuendi modo id dicunt. Quia siquidẽ, huius cœlestis doctrinæ obseruatiam

Psal. 34.

21.

23 tiam ita abhorrent, in hoc quasi significare volunt illam obseruare maximam infœlicitatẽ esse. Hi miseri propter sua demerita huius diuini iugi suauitatẽ interiorẽ non degustauerunt. In simili errore versabantur Pharisei, quando dixerunt Christo Redemptori nostro: Quando regnũ Dei venturũ est? Quibus Dominus respondit: Regnũ Dei non venit cum obseruatione, (id est, non veniet sicut vos putatis & speratis.) Nec dicent: Ecce hic, aut, ecce illic. Regnũ Dei intra vos est. Pharisei, vt carnales regnũ Dei in reb⁹ carnis expectabãt, scilicet, in diuitijs, in seculi honoribus, &c. Dominus autẽ nos & illos ab hoc errore educit dicens: Regnũ Dei non consistere in his rebus tẽporalibus, sed in charitate & virtute, quibus Deus possidetur, qui spiritui quietem tribuit, & harum rerum tẽporaliũ sitim extinguit. Vnde D. Paulus dicebat: Mortui enim estis, & vita vestra abscondita est cũ Christo in Deo. Illi, de quibus S. Apostolus loquebatur mortui erant mundi concupiscentijs, & fruebantur gaudijs atque diuitijs spiritualibus in Deo. Nam, vt inquit Diuus Bernardus: cui Deus incipit dulcescere necesse est, vt mundus amarus sit. Cæterum hoc carnalibus res inaudita & noua videtur. Quia carnalis homo non percipit ea, quæ spiritus Dei sunt: stultitia enim est illi.

Vigilate ergò dilectissimi, & summũ studiũ adhibete spirituales fieri, & in obseruatione diuini verbi vos exercere, & experiri incipietis, quã merito Dominus dicat. *Beati, qui audiunt verbum Dei, & custodiunt illud.* Hoc sacrũ Euangeliũ nobis alma mater Ecclesia proponit in hodierna solẽnitate, quæ Sanctæ Mariæ ad Niues dicitur, propter Niuis miraculũ, quod in honorẽ huius sacratissimæ Dominæ Romæ Deus fecit. Et quoniam in sancto Euangelio dignitas matris Dei cõmendatur, & in Niue figuratur pulchritudo & puritas eius, ob quã Deo grata extitit, ad hoc, vt illã in matrẽ sibi acciperet optime quadrat hoc sacrũ Euangeliũ cũ præsentis festiuitate Niuis. Ecclesiastici. 43. dicitur: Aspergit Niue, pulchritudinẽ candoris eius admirabitur oculus. Quæ verba conuenientissime huic gloriosæ Reginae aptari possunt: quia splendorem pulchritudinis eius mirantur, non solum homines, sed etiam Angeli. Non hic de pulchritudine corporali loquimur. Nam et si cupressi proceræ sint, & lauri perpetuo virides, platani vmbrosæ, cedri pulcherrimæ, attamen eas infrugiferas, & steriles videmus. Similiter homines non pro-

Luc. 17.

Coloss. 3.

D. Bern.

Eccle. 43.

pterea

pterea quod perfectæ staturæ sint, & pulchritudine corporali²⁶ emineant, ob id magis studiosi sunt. Quinpotius, vt in plurimū videmus sub gelu cry stallino periculosum cœnū latere, & in interiori dentis albi vermē putidum esse. Sic sub elegantibus corporibus, & pulchris aspectibus, quam plurima, & horrenda peccata latere solēt. Vnde assero pulchritudinē corporeā in imprudentibus plurimorum vitiorū matrem esse. In imprudentibus inquā, nam prudentes, & verē sapientes ex corporali pulchritudine occasionē sumunt, vt meliores fiant. Nam sicut homo prudens, quantō preciosior est vestis, qua indutus incedit, tantō magis à puluere & alijs immunditijs illā seruat, ne maculetur, & inficiatur: ita quantō pulchrius est corpus, quod animæ indumentū est tantō magis illud iustus obseruat, ne huius seculi turpitudinibus inficiatur. De hac corporali pulchritudine hic nobis nō²⁷ est sermo, sed de spirituali, de qua Regius David cecinit dicens: *Psalm. 44.* Omnis gloria eius filiæ regis ab intus. Hæc verba magnā admirationem inducere videntur quod Sanctus Propheta dicat: Omnis gloria eius ab intus. Nūquid in rebus exterioribus pulchritudo non est? Maxime. Siquidē, vt Diuus Ioannes in sua canonica ait, non solū intrinsecus charitatē habere debemus, verū etiam externis pietatis operibus illam ostendamus necessum est. Ait enim: Qui habuerit substantiam huius mundi, & viderit fratrem suum necesse habere, & clauerit viscera sua ab eo quomodo charitas Dei in eo manet? Et sponsus laudans dilectam ait: *Cant. 4.* Emissio nes tuæ paradus malorū punicorum. Hoc est: Nouella tua germina o sponsa (*Son como pimpollos de granados*) scilicet, opera, quæ ex corde tuo dimanant. Quare, o sponse malis granatis illā²⁸ comparas? Nūquid aliæ arbores, aut plantæ magis deliciose, & delectabiles non sunt, quam mala punica? Sunt certe vireta rosarum, albæ violæ, & alij quā plurimi flores odoriferi, & fructus qui magis grati malis punicis videntur. Dico quod iure optimo malo punico comparatur sponsa, quod extra rubicundum apparet, & intus multō magis rubet, cuius grana miro ordine sunt disposita. In quo significatur animam sanctam cogitationes, & desideria sua diuini amoris igne sic combusta habere, quod extrinsecus interioris charitatis signa dat manifesta. Et hæc etiam est ratio, ob quā Deus præcepit arcam foederis tot pauimentis, tamque depictis tegere, vt patet in Exodo ad denotandum necessa-

*Psalm. 44.**1. Ioan. 3.**Cant. 4.**Exod. 26.*

²⁹ cessariās esse in hac vita virtutes exteriores, vt arca interior, quæ est anima seruetur. Vnde in Canticis sponsa de se loquens, ait: Nigra sum, sed formosa, sicut tabernacula Cedar, sicut pelles Sa-
lomonis. Tabernacula nanque, & pelles ab imbribus, & tempe-
state, aqua, frigore, & alijs iniurijs protegunt eos, qui sub ipsis se
recipiunt. Similiter virtutes exteriores pulchritudinis interioris protectio sunt. Quapropter illud Ioelis Prophetæ vaticiniū
possumus dicere, nō sine lachrymis: Ficum meam decorticauit,
nudans expoliavit eam, & proiecit, albi facti sunt rami eius. O
tempora calamitosa, in quibus gens crudelis nempe hæretici
sanctam Ecclesiam, à sanctis ceremonijs, & ab omnibus bonis exterioribus denudare nisi sunt. Cortices, quantumuis teneri & delicati sint plurimum iuuant ad conseruandam virtutem arboris.
³⁰ Sic quamuis sanctæ Ecclesiasticæ ceremoniæ res parua videantur; ad virtutum tamen interiorum conseruationem plurimum conducunt. Ergo si hoc veritas infallibilis est, quomodo inquit David: Omnis gloria eius filiæ Regis ab intus? Vult dicere valorem, & pulchritudinem exteriorum operum, ex interiori animæ procedere. Nam in ea liberi arbitrij bonus vsus consistit, diuinæ tamen gratiæ & charitatis auxilio. Vnde opera externa diuinæ maiestati grata fiunt. Et ideò postquam dixit: Omnis gloria ei⁹ ab intus, addidit: In sinubrijs aureis circumamicta varietate. Vbi manifestè docetur iusto gloriam, & decorem non solum ab intus, sed etiam ab externis operibus habere. Quamuis, vt dixi, opera exteriora ab interioribus vitam accipiant. De hac ergo pulchritudine hic loquimur (non autem de pulchritudine corporali) quæ elegantissimè candor appellatur. Vnde Alexander
³¹ Alenfis ait: Diuinam gratiam, quæ animā pulchram efficit candorem lucis æternæ esse, qui intellectum clarificat, & voluntatem inflamat. Et quemadmodum radius solaris in speculo reuerberans videtur, secum solis imaginem trahere; quam in speculo imprimant, ita, vt in eodem speculo solis effigies appareat: Sic diuina gratia in anima reuerberans taliter Dei imaginem in ex format; tamq; Deificatam illam relinquit, vt plus Deus, quā anima videatur. De Beata Catharina Senensi legitur gratiam à Deo impetrasse, vt intueri posset pulchritudinem animarum, quæ cum illa conuersabatur. Et confessori suo dicebat: O Pater, si vnus duntaxat, animæ pulchritudinem cerneret, non dubito,

*Cant. 1.**Ioel. 1.**Alex. an.**Alenfis**3. p. q. 69.**S. Catharina Senen.*

IN FESTO ASSUMPTIONIS SACRATISSIMÆ VIRGINIS MARIÆ CONCIO

Prima.

Intrauit Iesus in quoddam castellum, & mulier quædam Martha nomine excepit illum in domum suam. LUC. IO.

A L M A mater Ecclesia Spiritu sancto illustrata, hoc sacrum Euangelium in hodierna celeberrima festiuitate nobis proponit: in quo Marthæ, & Mariæ sororum obsequia Christo Redemptori nostro exhibita referuntur, propter quæ fratris sui Lazari resurrectionem meruerunt. In quibus obsequijs singularia seruitia significantur, quæ sacratissima Virgo Maria domina nostra Deo exhibuit, propter quæ sui purissimi corporis resurrectionem, & glorificationem meruit. Statim in exordio Euangelij singulare beneficium, quod filius Dei hominibus contulit, ostenditur, scilicet, [*Auerse puesto de manera,*] vt ei possent homines famulari. In regio palatio duplex famulorum ordo est: alij domui regis deseruiunt; alij verò eiusdem Regis personæ adstant. Seruitio domus Regis signati sunt, qui domui necessaria suppeditant, & qui eam mundant & ornant. Qui verò Regi adstant, sunt cubicularius, structor, œconomus, chironomon, id est, [*El trinchant,*] à scypho, & à ferculis, &c. Maximum discrimen versatur inter eos, qui domui regis deseruiunt, & eos, qui Regi adstant. Nam hi plurimum illos excellunt, quia apud Regem plus illis valent, & potiora beneficia ab eo recipiunt, maioraque dona expectant. Multum quidem distat inter Regis villicum, cui magna merces exhibetur, & illum, qui aquam, & ligna in domum regiam portat, cui post annum quinquaginta aureos pro mercede laboris soluuntur. Hoc discrimen aliquantulum

versari

4 versari videtur inter homines legis antiquæ, & legis gratiæ. Quoniam cum filius Dei homo factus sit, & sicut propheta Baruch inquit, In terris visus est, & cum hominibus conuersatus est, potuerunt homines eius diuinæ personæ seruitia exhibere. Qui quamuis in cælum ascendit, nobiscum remansit in ineffabili altaris sacramento, & sic occasio nobis relicta fuit, vt singulari modo eius diuinæ personæ seruitia exhiberemus. O supremum beneficium, cui ad debitam exaggerationem tribuendam linguæ hominum, & Angelorum non sufficiunt, vt vilissimi terræ vermiculi dicere possimus, & affirmare, quod personæ filij Dei seruiamus, cum admirabili occasione multo plures diuitias, & dona impetrandi, quam illi, qui in veteri lege illi seruitia exhibuerunt.

Baruch. 3.

5 Hoc ergo significat: *Mulier quædam Martha nomine excepit illum in domum suam.* Nunc ergo dilectissimi attentione maxima consideretis obsecro, illum potentissimum Deum, ante cuius diuinum conspectum omnes cælestes potestates procidunt, qualiter venit pauper, æstuosus, lassatus, fatigatus, & humilibus pauperculisque socijs comitatus, & sic per cuiusdam nobilis foeminae ianuas se ingerit. Ecce quid amor filijs Adæ tribuat. Olim (*Quando Deus no era mas que Dios:*) per quam familiari eius Moyfi in deserto in medio rubi spinosi, & igniti apparuit, vt patet in Exodo. Et cum Moyses Deo appropinquaret, dixit illi Deus: Ne appropies huc, tene retro, ne huc accedas, fidelis es, & mihi maxime familiaris; attamen huc accedere ne audeas. Considera interim, quis ego sim, & quis tu. Solue calciamenta de pedibus tuis: locus enim in quo stas, terra sancta est. Ego sum Deus patris tui, Deus Abraham, Deus Isaac, & Deus Iacob. Attendite cum quanta maiestate Deus appareat duplici vallo obsessus: altero ignis, spinarum altero. Hodierna verò die idem Deus homo factus amoris, & charitatis infinitæ igne flagrans, & laborum, miseriarumque spinis nostræ humanæ naturæ vallatus, quanta cum humilitate accedit. Nec dicit, vt homines ab eo retrocedant, sed potius per eorum ianuas se intromittit, vt cum eis conuersetur, & singularibus beneficijs illos afficiat. O quantum hoc sponsæ in votis erat, cum deprecabatur: *Quis mihi det te fratrem meum,* vt inueniam te solum foris & de osculer te, & iam nemo me despicit. O æterne Deus, quis mihi te fratrem meum daret. Hæc

Exod. 3.

Cant. 8.

Tom. j.

Ll 3

sponsa

sponsa est fidelium congregatio, quæ in mundo est. Et in his 7
 verbis incarnationis mysterium postulabat, nempe vt Deus
 homo fieret. Dicebatque: Quis mihi det, non autem; Quis mi-
 hi vendet, quoniam beneficium tam singulare neque emi pote-
 rat, nec de iustitia mereri. Et petebat, vt frater eius esset, vt ipsa il-
 lius cohæres fieret. Et sic exclamabat: O vtinam foris in hoc mû-
 do illum inuenirem, extra illam inuisibilitatem solum absque il-
 lo Angelorum vallo solum, in præsepio solum, pauperulis di-
 scipulis comitatum, solum in cruce à Patre derelictum, vt me
 protegeret. O dilecte mi, si sic te inueniam, ad te appropinqua-
 re non verebor. Labijs meis te tanquam intellecto, scilicet, & vo-
 luntate, vt deosculer te. Intellecto, in te credam, & voluntate te
 diligam (quæ animæ meæ labia sunt) & iam nemo me despiciat.
 Ab Angelis enim plaris æstimabor, & dæmonibus formido 8
 ero, cum videant te fratrem meum esse, & quod tantum auxi-
 lium mihi præbes, quod nõ solum speras, vt ad te me conferam, ve-
 rum etiam tu ad me venis. Iam non sicut Moy si mihi dicis: Ne
 appropies huc, quinimò tu mihi appropinquas, & per ianuas
 meas te ingeris, vt de meis seruitijs accipias. Hæc sanctæ Ecclē-
 siæ desideria iam sunt adimpleta, siquidem iam Deus homo fa-
 ctus est. Et ipse venit vt redimeret, & consolaretur nos. Vnde
 Diuus Paulus amore languens de hoc ineffabili Dei beneficio
 verba faciens, ait: Fidelis sermo, & omni acceptione dignus quod
 Christus Iesus venit in hunc mundum peccatores saluos facere.
 Et statim gratitudine plenus subdidit: Regi autem seculorũ im-
 mortali, inuisibili, soli Deo honor, & gloria in secula seculorum,
 Amen. Ergo dilectissimi charitatis visceribus hoc tam lætũ
 nuntiam suscipite, & diu noctuq; propter beneficium tam sin-
 gulare à diuinis laudibus non supersedeatis.

Mulier quædam excepit illum in domum suam. Multi sunt, qui ex-
 optant, & volunt, vt hic diuinus hospes excipiat hac tamen le-
 ge, vt sit in domo aliena, non autem in propria eorum. Volunt
 inquam, vt alij ieiunent, vt abstineant, vt se recipiant, & poeni-
 tentiam agant, & super proximorum salutem, & morum refor-
 mationem inuigilant: ipsi verò ne dum in porticum domus suæ
 Christum Redemptorem nostrum excipere volūt. O miseram
 cæcitatem, ô inauditam amentiam, vt homines alijs cælum ex-
 optent, sibi autem infernum eligāt? Quantum curæ secularibus
 est,

10 est, vt Ecclesiasticorum mores refoventur, & quomodo Ecclē-
 siastici de secularium dissolutionibus, & abominationibus mur-
 murant, cum, vt plurimum neutri eorum de propriæ consciëntiæ
 reformatione curam habeāt. Beata Martha excepit Dominum
 in domum suam. Auertite, auertite iam fratres oculos vestros à
 vita, & consciëntijs alienis, & in proprijs collocaate, & vnusquis-
 que propriæ reformationi tam exteriori, quam interiori incum-
 bat, & suam quisque domum Deo præparet, & ornet, semper
 mortificationem Iesu in corpore nostro circumferentes. B. Apo-
 stolus dicebat: In corpore nostro, quoniam præcipuum, cui in- 2. Cor. 4.
 cumbere debemus, propria mortificatio debet esse. Et Gal. 5. in-
 quit: Qui Christi sunt carnem suam crucifixerūt cum vitijs: Nõ
 dicit alienam, sed suam. Et alibi: Castigo corpus meum, & in ser- 1. Cor. 9.
 uitate redigo. O vtinam vnusquisque nostrum proprium cor-
 pus castigare studeret. O quot mala excusarentur, & quot serui-
 tia Deo grata fierent. Refert B. Ioannes in Apocalypsi se audi-
 uisse vocem, sicut citharcedorum, citharizantiũ, in citharis suis. Apoc. 14.
 Et cantabant, inquit, quasi canticum nouũ ante sedem agni. In
 quo significatum fuit gratum valde esse Deo, vt vnusquisque sui
 corporis citharã, cordis, consciëntiæq; pulset. Reprehensibilis qui-
 dem esset ille, qui in domũ suam aliquẽ nobilem, & insignẽ vi-
 rum esset excepturus: & quot tẽpore illũ venturũ esse speraret, à
 domo sua discederet, & absens fieret. Et siquidẽ quolibet tẽpo-
 ris momẽto hunc diuinũ animarũ nostrarũ sponsum venturum
 speramus, sicut idem Dñs promisit cum Patre, scilicet, & sancto
 Spiritu ad eũ, qui illum diligit venturũ his verbis. Ad eũ venie- 1. Ioh. 14.
 mus: & mansionẽ apud eũ faciemus. Ne extra nos ipsos exeamũ,
 sed cum maxima vigilantia illũ expectemus. Hunc cælestẽ Re-
 gem scitote dilectissimi, nõ esse sicut alios Reges terræ. Nam Re-
 ges terræ quando in domos alienas excipiuntur, volunt, vt prius
 earum habitatores ab eis exeant. At verò hic supremus Rex do-
 mum consciëntiæ vestræ non intrabit, nisi voluerit in ipsis suis.
 Ideò vnusquisque studeat intra seipsum esse, & seipsum respicere,
 non extra vagando, & proximorum vitam inquirendo.
 Et huic erat soror nomine Maria, quæ etiam sedens secus pedes Domini
 audiebat verbum illius. Duo notabilia sanctum Euangelium de hac
 sancta foemina hic commemorat, quæ valde necessaria sunt ad
 hoc, vt verbum diuinum in cordibus audientium operationẽ effi-
 ciat.

ciat. Primum est, quod hæc sancta foemina verbum Dei sedens
cum maxima animi quiete audiebat. Nunc ferè omnes verbum
Dei stantes auditis, cordibus elatis, & inquietis exoptantes, ut
citò concionator concioni finem imponat. Vnde dulcius con-
cionis verbum vobis est, Ad quam nos perducatur. An ignoratis
Eccle. 12. fratres Spiritum sanctum dixisse: Verba sapientium, sicut sti-
muli, & sicut clavi in altum defixi? Stimulos illa appellat, nam
sicut stimulis animalia excitantur, reuiuiscunt, exiliunt, & tor-
porem amittunt, sic diuina verba sopitos excitant, & à mala vi-
ta proflire, & torporem pigritiamque spiritus amittere faciunt,
& sunt tanquam clavi, quæ corda à terra eleuant & suspen-
dunt. Quemadmodum ergo non sufficit semel animal remis-
sum, & lentum stimulo pungere, sed iterum atque iterum de-
betungi, ut illam ignauiam, & torporem amittat, & sicut non
sufficit ad hoc, ut clauus parieti fixus maneat, vnica ictus, sed
pluribus opus est: Similiter ad hoc, ut Dei verba pungant, &
stimulent animam lentam, & desidem opus est sæpe illa re-
petere, & inculcare, & spirituale eloquium quam plurimis, co-
piosis, & sanctis verbis, rationibus, considerationibusque in-
longum protrahere. Et ut in animam tanquam clavi fixa adha-
reant, opus est plures ictus impingere, utpote exclamations
facere & acerbis, seuerisque increpationibus peccatores argue-
re & terrere. Ad quod requiritur temporis mora, & in audi-
2. Tim. 4. toribus patientia. Vnde nonnulli verba illa Diui Pauli: Insta
opportune, importune, sic exponunt, non quod velit dicere,
ut predicet [*Consazon, y sin sazon,*] sed quod opportunitatem cum
inuenerit, sit importunus & prolixus in sermone. Id est, insta
importune, quando opportunitatem inueneris, ut hac impor-
tunitate verbum diuinum operationem faciat. Ad quod, ut di-
xi, necessarium est, ut auditores sedentes, quiete & tranquille,
& longanimitate quadam audiant. Et quoniam piam affectio-
nem diuinæ doctrinæ habere oportet, & hæc pia affectio do-
num Dei est, necessarium est fratres, ut cum maxima efficacia
illam à Deo postuletis, sicut Sanctus David efficaciter petebat.
Psal. 5. Vbi pro eo, quod nos legimus: Dirige in conspectu tuo viam
meam. In contextu Græco, & in paraphrasi Chaldaica habe-
tur: Dirige in conspectu meo viam tuam. Vbi Sanctus David
non solum postulat, ut vita sua grata sit Deo secundum nostram
transla-

translacionem, sed etiam deprecatur, ut eius diuina lex, & do-
ctrina sibi grata sit. Dirige in conspectu meo viam tuam. Hoc
est, deprecor te Domine, ut lex tua mihi dulcis appareat, & er-
ga illam valde affectus ego sim. O quanti interest hoc donum
à diuina manu impetrare. Ego vobis affirmo dilectissimi, quod
si illud haberetis, nusquam cum tanta afflictione, suspensione,
& acerbitate concionibus adfuissetis, exoptates per breues esse, &
statim finiri. Etiam dico vobis hanc piam affectionem erga di-
uinam doctrinam, signum valde manifestum esse diuinæ præ-
destinationis. Nam sicut inter alia discrimina, quæ inter aues,
& bestias versantur, vnum est, quod si nocte coram oculis auium
lucerna accensa ponatur, omnes ad illam lucem protinus confu-
giunt, è contra bestiis si lucerna contraponatur fugiunt, & vul-
37 tum abscondunt, quia lucernæ splendorem pati nequeunt: si-
militer inter prædestinatos & præscitos hoc discriminè inuenitur.
Nam lucerna accensa & lucens, est diuinum verbum in media
huius seculi nocte, sicut Regius David inquit: Lucerna pedibus
meis verbum tuum, & lumen semitis meis. Et aues scilicet, præ-
destinati, videntes hanc lucem, quam ob oculos suos conciona-
tores ponunt post illam gustu, affectione, & deuotione currunt.
Peccatores verò bestiis similes hanc lucem pati non valentes,
statim terga vertunt, & fugiunt. De quorum quolibet inquit
Sanctus David: Noluit intelligere ut bene ageret. Iniquitatem
meditatus est in cubili suo, astitit omni viæ non bonæ. Per-
pendite plurimum hæc verba obsecro: Iniquitatem meditatus
est in cubili suo, & sequentia: Astitit omni viæ non bo-
38 næ: in quibus significatur, quam de proposito peccator occu-
patur, cogitans iniquitates, & sedet, ut operetur eas. Si autem
per dimidiæ horæ spatium concioni adsit, maximè defatigatur.
Etiam circa hoc notetis velim id, quod Diuus Augustinus ait,
scilicet, Concionatoris auditorium esse tanquam mensam, cui
tam iuuenes, quam senes accumbunt. Vbi iuuenes breuiter quæ
eis apponuntur, glutunt; & amplius sibi apponi vellent. At ve-
rò senes, ut edentuli sunt, parum comedunt, & paulatim masti-
cant: vnde equum est, ut iuuenes senes expectent. Ita in audito-
rio multi sunt ingenij perspicacissimi, qui quam primum con-
cionator verbum proferre incipit, mox callent, & illius mentem
penetrant, & vellent, ut ulterius procederet, & noua diceret.

Rom. 8. ficamur tota die æstimati sumus, sicut oves occisionis. Vbi ponderandum est, tota die totius vitæ spatium significare. At tamen non ob id se derelictum putabat: quinimo ibidem affirmat, dicens: Certus sum, quod neque mors, neque vita, nec alia creatura poterit nos separare à charitate Dei. Et mihi credite fratres, quod Diuus Paulus pericula formidabat. Nam licet Paulus esset, homo nihilominus erat. Vnde Diuus Chrysostomus illa verba Diui Pauli dilucidans: Ego in infirmitate, & timore, & tremore multo fui apud vos, ait: Quamobrem qui dicunt quod plagas non timuit, non modo nullo eum honore prosequuntur, sed multum ex illius laudibus auferunt: nam si non timuisset, quæ fortitudo, aut quæ philosophia fuisset perferre pericula? Quid audax metus tolerando facit, aut insensibilis labores perferendo? Hæc ille.

D. Chryso. 3. Cor. 2. Vnde Martha benedicta colligis, quod non es curæ Deo? an quia adiutorium ad te non mittit? Tantæ auxilium æstimas; ut si sociam in laboribus tibi Deus tribuat, maioris meriti occasio minuat? Falleris ingenue. Quondam Moyse molestè ferens laborem, quem in populi gubernatione sustinebat, conqueretur, dicens: Cur affixisti feruum tuum, & cur imposuisti pondus vniuersi populi huius super me? Vt autem Deus pondus illius subleuaret septuaginta venerabiles viros coadiutores illi dedit. Veruntamen facer textus ait ibi Dominum dixisse: Auferam de spiritu tuo, tradamque eis. Et inferius dicitur: Auferens Dominus de spiritu, qui erat in Moyse dedit septuaginta viris. In quo significatur, auxilium in rebus exterioribus sæpe occasionem esse iacturæ interioris. Ideo dilectissimi mihi credite, quod ille, qui laborem subterfugit, meritum suum defraudat. Nonnulli religiosi conqueri solent, quod eis plus, quam alijs præcipiatur, & quod alijs non tantum sicut & ipsi laborant. Dicit frater ipsius laboris lucrum cuium est? nonne tuum? Quare ergo molestè fers, quod maioris coronæ occasionem tibi præbeant alijs? quinimo ingentes Deo gratias agere deberes, pro tam singulari beneficio.

Et respondens dixit ei Dominus: Martha, Martha sollicita es, & turbaris erga plurima; porro minus est necessarium. Placuit Spiritui sancto, ut hæc beatæ Marthæ querelâ, & Domini responsum literis mandaretur, ut hac via cognoscerent homines, quod nimium vagari;

28 ri, & sollicitos turbatosque esse erga res temporales, quâuis aliâs hæc sollicitudo incommodum, & vtilitatem proximorum redderet, hæc nimia sollicitudo est occasio, ut spiritus perturbetur, & interiores potentia vitentur, si ibi tantum omnis rei sollicitudo & cura sistat. Ideo necessarium est tali circino, [Contal compas] ut ita dicam, & ordine operibus charitatis externis hominē incumbere, ut signatum temporis spatium supersit ad vacandū illi vni necessario, quæ est diuina meditatio, consideratio, & contemplatio. Si artifices, ut fabri ferrarij, & aurifices, & huius sortis cæteri semper, sine intermissione eisdemmet instrumentis, ut potè, serena, lima, ferreo scalpro fabricarent, quâuis hæc ferrea sunt, nihilominus si semper eis vterentur, vitiarentur, & hebetarentur. Vnde necessarium est, ut nonnunquam in fornacem mittantur, 29 reficiantur, & acuantur. Sic animæ potentia, quæ sunt instrumenta, quibus homo laborat, & operatur: si tamen per longum temporis spatium operibus externis, & corporeis vacetur, quâuis pietatis opera sint; vitiantur tamen, & hebetantur. Ideo nonnunquam opus est, ut hæc instrumenta quiescant, & in fornacem diuinæ contemplationis mittantur, vbi diuini amoris igne reformentur, & reficiantur ab incommodis, & obtusionibus, quæ ab exercitijs corporeis accipiunt. Mercator, qui tabernam suam, id est, [Sutienda,] varijs mercibus refertam vult habere, & copiosas diuitias lucrari: hinc, inde suos exercitores per diuersa prouinciarum loca mittit. Quosdam in Flandriam, nonnullos in Italiam, alios verò ad Indos, ex quibus omnibus locis illi preciosissimas merces afferunt, & maximi lucri, & vtilitatis. Sic homo, qui vult 30 animam suam ditare, & conscientia suæ tabernam diuinis mercibus refertam habere, necessum habet mittere exercitores suos per diuersas prouinciarum partes, ut merces spirituales ad se afferant. Hi animæ exercitores, sunt cogitationes, & considerationes. Mitte ergo frater quandam cogitationem in Indiam cælestem, ut lustret, & contempletur illam gloriam, delicias, diuitias, denique gaudia perennia, quibus beati in æternum fruuntur. Nam etsi diuitia, quæ ibi sunt incomparabiles sunt, tuus exercitor non veniet vacuus, quia quâuis ex inde non amplius reportet, quam nouum earum desiderium, id dūtaxat plurimum valet, illudque feruidissimum afferet, si cælestia rectè contempletur. Mitte deinde aliam cogitationem in prouinciâ inferni, quæ

quæ optime consideret tormenta, quæ ibi mali patiuntur, quoniam exinde merces ad te afferet, scilicet, horrorem & odiû peccati, & periculum capitis alieni, quæ res maximi pretij sunt. Mitte aliam cogitationem in prouinciam purgatorij, vt attente consideret, quæ ibi aguntur, & quomodo illi, qui ibi patiuntur amici Dei sunt, & eius diuinam gratiam, & charitatem habent, & nihilominus terribilia tormenta ibi illos pati permittit. O quam stupenda hæc res est licet amicus Dei quis sit, si ab hac tamē vita discedat absque eo quòd de verbo saltem ociofo poeniteat in horribilem purgatorij ignem illum mittit: Si ergò de verbo saltim ociofo tantam tationem Deus habet, quòd ipsa summa veritas dicit: *Matt. 12.* Dico autem vobis, quia de omni verbo ociofo quòd locuti fuerint homines reddent rationem de eo in die iudicij, quomodo palsim tot verba perdere non veremur? Ideò dico non tantû vtilissimum esse exercitores hos in coelum & in infernum mittere, sed etiam in purgatorium. Nam exinde merces potissimas pretiosissimasque adducunt quibus opulens & referta conscientia manet tanquam diuitis institoris tabernæ. Hoc ergò est illud vnum necessarium, vbi anima quærit modos, & vias, quibus per amorem perfectius vniatur Deo. Vt autem huic vno operam demus opus est, vt cum necessario contenti simus. Nam si ad prouidendum necessarium ad vitæ sustentationem oportet nos inquietari, nec possumus tanta interiori animi tranquillitate illud inquirere, quin aliquando in aliquas perturbationes incurramus, quid erit si supra necessarium tantum superfluum addamus, quòd necessarium cum superfluo collatum, est tanquam si non esset? O filiorum Adam miseram cæcitatem, qui turbamur erga plurima, vt illa acquiramus, ac si plura nobis opus essent. Quod falsum est: nam paucis vtimur, quanuis plura possideamus. Si plures domos habetis, vnam duntaxat habitatis. Si plures vestes possidetis, vnica tantum operimini. Si plures cibi vobis sunt, paucis illorum stomachus adimpletur. Si plures equos habetis, vnicû solû ascenditis, & vias lustratis. Quare ergo miseri defatigamini, & turbamini plura inquirendo, quibus tam modice indigetis, vt tandē propter hæc vnû illud vestræ felicitati, per quâ necessariû omittatis? Præterea, cû experientia vobis compertum sit, quòd illa quæ tanta solitudine, & perturbatione inquiritis, postquâ ea adepti fueritis, fastidiû vobis maxi-

mum

34 mum generant, & illa odio habentes alia denuo inquiritis, & exoptatis, vnde illud sapientis dictû, quod de diuitibus affirmat, *Ecccl. 1.* in vobis adimpletur: scilicet: Ad locum, vnde exeunt flumina reuertuntur, vt iterum fluant, hæc flumina vestra desideria dici possunt. Videamus modo, vnde hæc flumina exeunt? Et qua fluunt? Quis eorû terminus sit. Et quantâ via ad ipsorum originem reuertuntur? Fons & origo, vnde tot tamque diuersa desideria oriuntur, est necessitas. Quare diuitias concupiscitis? quia male nos habemus cum paupertate. Quare honores ambitis? quia abiecti sumus. Quare amicos quæritis? quia inopiæ & fragilitati nostræ auxiliantur, & in aduersis nos consolantur. Quare cibos optatis? vt appetitui morem geramus, aut famē sedemus. Videamus modo, quòd hæc omnia tendant, quis eorum finis & meta sit? 35 satisfactio. Ideo hæc omnia inquiri (dicet quis) vt sim satisfactus. Cæterum cum in hac vita etiâ minimæ nostrarum necessitudinum plena satisfactio dari non possit, nam videntes, quòd post quâ diuitiæ sunt adeptæ, magnû laborem secum afferunt, & quòd honor alitu grauis est, & amici molesti, denique ciborum varietas plurimas ægritudines generant, & instar lapidum graues vos reddunt, tandem hæc omnia fastiditis, & horretis. Ecce quomodo omnia ad locû vnde exierunt reuertuntur. Necessitas in causa fuit, vt hæc omnia concupisceretis. Illa fons, & origo fuit, vnde hæc omnia flumina emanauerunt, & ipsamet causa est, vt hæc omnia odio habeatis. Hic tamen necessitas non sistit: nam iterum efficit, vt quòd modo odio habetis rursum inquiratis. Quapropter dico, in vobis adimpleri illud: Ad locum, vnde exeunt flumina reuertuntur, vt iterum fluant. Et si quidem dilectissimi, 36 ita se se res habet, his omnibus terga date, & ea contemnite, & vnû hoc amplectimini, quòd est pars, quâ Maria sibi elegit. Cæterû hac lege id fiat, vt tēporibus opportunis, & dū necessitas postulat, proximorû pietatis operibus cû Martha studeatis. Nulla creaturarû magis egena est, quam homo. Eget enim sole, igne, aqua, aëre, & terra. Eget præterea auibus, & piscibus, & animalibus, & omnes creaturæ, ei auxiliû præbēt. Exēplû ergò sumite vobis, homines, ex omnib⁹ creaturis, quas De⁹ cōdidit: oēs enim vos docēt proximorû vestrorû misereri, & in necessitatib⁹ illos adiutare. Attendite quomodo oēs illæ, ex quo Deus eas creauit vsq; hodie, alienis necessitatib⁹ succurrere nusquâ finē fecerūt. S.

Diony-

Dionysius de divinis nom. c. 4. circa prin. Dionysius ait; quod bonum est sui diffusivum, & summum bonum summè communicativum. Et quoniam omnes creaturae sunt quaedam bonitas à Deo participata, operam dant alienis necessitatibus succurrendo; ut experimento comperimus in caelis, & elementis, & in alijs creaturis. Et siquidem omnes illae fauent homini, quanto æquius est, ut vnus homo alteri auxilium præstet? Aristoteles appellat hominem Microcosmon, hoc est; mundum abbreviatum, in quo totius naturae summa, & epilogus continetur. Et quandoquidem ita se res habet, quod homo virtualiter & eminenter continet in se omnes creaturas. (Vnde sapiens de eo verba faciens, ait: Hoc quod continet omnia) quare non sicut illa operabitur? Si contines, ô homo in te Solè, fac sicut Sol, cuius munus est necessitatibus alienis opitulari; fac sicut terra, quæ omnes alit. Tandem has omnes creaturas conspice, & sine tibi omnes magistra. Et siquidem, ut dixi, omnes illas, in te habes, stude, sicut & illa operari. Memorare scriptum esse: Clementia præparat vitam, seclatio malorum mortem. Et alia translatio habet: Clementia præparavit vitam. Et alia translatio habet: Clementia præparabit vitam. In quibus significatur clementiam in omni tempore prodesse, tam in præterito, præsentis, quam in futuro. Ideo in omni tempore illa debemus uti. E contra verò seclatio malorum in mortem, quoniam sunt crudeles, tyranni, & proximorum vastatores. Sed vix, vix, & millies vix, quod vix reperitur, qui utatur clementia, & proximis in suis necessitatibus subveniat: multi verò reperiuntur, qui eos persequantur, & perdant.

Innocent. P. P. Hæc duo exercitia corporale, & spirituale harum duarum sanctorum, significant obsequia corporalia, & spiritualia, quæ sacratissima Virgo domina nostra Deo exhibuit: quapropter meruit, ut eius sacratissimi corporis resurrectio gloriosa acceleraretur. Iuris peritorum regula percelebris est, & est Innocentij de constitutionibus c. 1. ut quando delicta sunt exorbitantia non coarctentur iudices regulæ iuris communis sequi. Et merito id sancitum est, quia siquidem delictum, quod talis committit, à via communi delinquentium prætergreditur, etiam, ut iudex metas suppliciorum à iure communi signatas transcendat æquum est. Vnde Divinus Chrysostomus ait: Quod arbitrabantur demones propter exorbitantia scelera, quæ admiserant non expectaturum

400urum Dominum commodius punitionis tempus, sed acerbitate, & magnitudine peccatorum commotum, tunc vltimis supplicijs puniturum. Et ideò deprecabantur, rogabant, & obtestabantur dicentes: Vt quid venisti ante tempus perdere nos? Quoniã optime norunt diem illam plenam tormentorum mensuram illis allaturam esse, quam adhuc plenam non acceperunt. Et D. Augustinus, & Divus Gregorius aiunt, quod grauitas peccatorum Sodomitarum [Hic salter a Dios de paciencia (si sic dici fas est)] & ita iratum non expectare diem iudicij, ut illos puniret, sed quod ex nefanda eorum iniquitate occasionem sumpfit, ut vltimas poenas, & finale iudicium in eis acceleraret, omnia igni comburendo. Si ergò secundum horum sanctorum sententiam, sufficiens causa fuit vitiorum excessus, ut Deus iudicij diem in illa turpissima natione 41 acceleraret, multo magis sufficere debuerunt virtutes heroicæ, & suprema merita ad hoc, ut Deus præmium aliquibus iustis acceleraret: de quo iure optimo dicitur ad præmiandum magis pronũ esse quam ad puniendũ. Et siquidem huius cœlestis reginæ, & matris misericordiæ virtutes non fuerunt communes, quin potius admirabiles, & excellentes, quid mirum si in præmiando illam viam communem transcendit? Et quandoquidem finale iudicium in Sodomitis abbreviauit, quid mirum si accelerauerit Deus huius sanctissimæ virginis resurrectionem, præcipue, cum multorum sanctorum res Deus præuenerit, quæ alterius vitæ propriæ sunt? Certitudo gloriæ non solet dari in hac vita, sed potius beneficium est, quod plus ad præmiũ vitæ futuræ spectat, quam ad huius vitæ merita, quod ita magnum est, ut nusquam etiã Angelus boni illud adepti sint, nec securi aut certi fuerunt de gloria, quousque illam possederunt. Et nihilominus sanctorum nonnulli in hac vita illud impetrauerunt. Inter alias enim D. Ioannis Baptistæ excellentias, vna commemoratur, quod cæteri sancti post mortem in numerum diuorum redacti fuerunt: at verò D. Ioannes ore summi ac cœlestis pontificis Jesu Christi adhuc viuens in sanctorum numerũ relatus fuit cum dixit, Non surrexit inter natos mulierum maior Ioanne Baptista. Vnde in eius canonizatione, ut ita dicam, prædicauit Dominus dicens: Quid existis videre in desertum? &c. Et D. Paulus de se confessus est dicens: Reposita est mihi corona iustitiæ, quã reddet mihi iustus iudex. Et de Magdalena hic Dominus asseueravit: Maria optima

D. August. l. de excidio Vtia. D. Greg. 9. Moral. c. 25.

Matth. 23. 2. Timo. 4.

partem elegit, quæ non auferetur ab ea. In quibus verbis etiam vivens⁴³ in numerum dierum redacta fuit. Et siquidem res futuræ vitæ in his sanctis Deus præuenit in hac vita, æquum erat profecto, ut hanc in eius sanctissima matre præueniret: præcipue, quod vna ex prærogatiuis huius singularissimæ reginæ, est facere, ut Deus acceleraret, quæ ad illam pertinebant. Alios sanctos solet Deus iustificare, postquam in lucem mundi huius prodeunt, & sanctorum Ioannis, & Hieremiæ sanctificationem in utero materno præuenit. At verò huius cælestis dominæ iustificationem magis præuenit, quia in eius conceptione illam præseruauit, etiam liberi arbitrij vsum eius accelerauit

D. Augu. in
epist. ad Dar
dan. D. Ber.

Deus, ut in utero matris illo vteretur, sicut Diuus Augustinus, & Diuus Bernardus affirmant. Et quanuis verbi diuini in carnationem sancti non meruerunt, tamen eius accelerationem⁴⁴ sic: & præ omnibus illam accelerationem meruit huius Seraphicæ virginis flagrans amor. Et siquidem Deus eius res ita accelerauit piè etiam credi potest, quod etiam eius resurrectionem præuenit, & abbreviauit. Hoc illa Beati Ioannis visio denotauit, quando vidit illam sanctam mulierem, quæ erat amicta sole, & luna sub pedibus eius. De priscis quibusdam legitur quod lunatos calceos afferebant, quibus videbatur lunam efficaciam habere ad reddendum pedes veloces. Nam cæteri planetæ sunt lenti, & pigri in suis motibus, respectu lunæ, quæ cursum suum velocius peragit, videlicet, per viginti septem, circiter dierum spatium. Igitur cum Dominus hanc mirificam foeminam habentem lunam sub pedibus Diuo Ioanni ostenderit significare voluit, velocius, citiusque eius vltimum finem⁴⁵ in corpore, & anima fuisse consecutam, quæ cæterorum sanctorum; quemadmodum luna alijs astris velocius cursum peragit, & finem suum adipiscitur. Vnde merito confitemur hodie gloriosam in corpore, & anima in coelum ascendisse, ut cum eius filio regnaret in illa cœlesti patria, & perenni gloria. Ad quam nos perducatur

Iesus Mariæ filius:

Amen:

In

In eodem Festo Assumptionis
sacratissimæ Virginis Mariæ Con-
cio Secunda.

Intrauit Iesus in quoddam castellum, & mulier
quædam Martha nomine excepit illum in do-
mum suam. &c. LUC. IO.

X
2
3
Causis, quæ assignantur, ob quas Limbus Abrahæ sinus dicitur, vna est: quoniam voluit Deus magnam Abrahæ patriarchæ misericordiam, & pietatē honorificare. Nā mos Dei est pro singulis quibusque obsequijs sibi exhibitis, singulares honores, & dona conferre. Et quoniam S. Abrahā tā solícite operā dedit in excipiendis peregrinis, & protegendis pauperibus, & tā quam pater erga filios, ita erga illos se gerens in sinum & viscera sua illos ingerere exoptans, eius pietatem, & misericordiam voluit Dñs hoc honore afficere, videlicet, ut ille locus, qui sanctis patribus in requiē signat⁹ erat, cognomē acciperet illius sinus, & cordis pij Abrahæ, quod semper tribulatis, & egenis patuit. Omirificū mysteriū quod vnus hominis misericordia tāti apud Deū esset, ut idem Dominus volens amplificare charitatem qua diebus illis iustos excipiebat, postquam labores, & erūnas pro eius nomine tolerauerant, voluerit, ut locus, in quē illos apicabat, sinus Abrahæ diceretur. Quasi diceret in hoc: Sic illos apico, & excipio, sicut Abraham pauperes, & peregrinos excipiebat, & apicabat. Quæ tam magna ponderatio est, ut profundè id considerantes in admirationē, & ecstasim rapiat. De hoc venerabili patriarcha Abrahamo legitur quod peculiarē gratiā, & singulare beneficiū existimabat, si peregrini, & pauperes aliqua obsequia ab eo illis exhibita dignarentur accipere. Qui cum alias centenarius esset, idem ad gregē ibat, & quibus illos reficeret afferebat, & cibos proprijs manibus ministrabat. Et cum tanta urbanitate, & modestia coram illis erat, stansque tanquam, si in vnoquoque; illorum Deū reciperet. Et ita in Genesi legitur, quod cū tres illos

Mm 2

iuue-

iuuenes vidit dixit eis: Si inueni gratiam in oculis tuis ne tran-
seas seruum tuum. Et dicens: Si inueni gratiam, denotat sibi ipsi be-
neficiū fieri, quod illi vellent aliquod refrigerium ab eo accipe-
re. Et inferius dicitur: ipse verò ad armentū cucurrit, & tulit inde
vitulū tenerrimū, & optimū. Et paulò inferius: Tulit quoq; bu-
tyrum, & lac, & vitalum, quem coxerat, & posuit coram eis. Ec-
ce quomodo proprijs manibus cuncta seruitia exhibebat, &
reuerentia, qua illis ministrabat, ostenditur in eo, quod sacer tex-
tus statim subdit dicēs: Ipse verò stabat iuxta eos sub arbore. O
quā meritò Sanctus Isaias viros misericordiæ iustos appellat,
hoc est seruos, captiuos, & victos misericordiæ, qua ita induti,
vnitiq; sunt, vt sacra scriptura eodē vocabulo, quo illos sanctos
appellat, etiam pios, & misericordes vocet. Et ita D. Hierony-
mus pro eo, quod nos legimus. Sancti tui benedicant tibi, ex He-
bræo vertit: Misericordes benedicant tibi. Vbi manifestè osten-
ditur idem esse, dicere sanctos, quod misericordes.

In hodierno sacro Euangelio exactè conspicitur, scilicet, Bea-
tam Martham veram Abrahamæ filiam esse, siquidem de illa in-
quit, quod postquam coelestem peregrinum in domū suam ex-
ceperat, *satagebat circa frequens ministerium*. Quamuis diues erat, &
potens, & famulas complures domi habebat, tamen circa Domi-
ni ministerium ipsamet sollicitam se gerebat. O quanta confusio
huius temporis hominibus hæc sanctorum Abrahamæ, & Marthæ
exempla sunt, qui quam primū duplex dipondium habent per
manus alienas volunt omnia operi mandare, quod magnæ su-
perbiæ, & vanitatis signum est. Fratres, vt bonum opus efficia-
tis vicarios sumitis, vt autem malum operemini proprijs mani-
bus facitis? Siquidem corde vestro, lingua, oculis deniq; toto ve-
stro corpore Deum offenditis, quare eisdem instrumentis illi nō
obsequemini? De illa sancta muliere, quam Spiritus sanctus in
Prouerbijs commendat, dicitur. Manum suam aperuit inopi, &
palmas suas extendit ad pauperem. Væ illi, qui animæ suæ pro-
prijs manibus salutem non comparat. Ideoq; Martha satagebat
circa frequens ministerium. Discite fratres ab hac sancta magi-
stra, vt quam primum ante domus vestræ ianuas pauperem vi-
deritis, fingite eundem Iesum Christum Dei filium vos cerne-
re: & quod sicut D. Paulus præponderat dicens: Scitis enim gra-
tiam Domini nostri Iesu Christi, quoniam propter vos egenus
factus.

Isai. 57.

Psalm. 144.

Prov. 31.

2. Cor. 8.

- 7 factus est, cum esset diues, vt illius inopia vos diuites essetis, etiā
singulare donū Dei fuit, vt cū posset omnes homines diuites fa-
cere plurimos tamē eorū pauperes fecit, vt erga quos suā pietatē,
& misericordiā exerceret sibi essent. O Christe coeli, & terrę ve-
re Domine optime quidē posses tu Deus meus cibus per manus
Angelorū allatis cibari, attamen noluisti, nisi, vt te Martha ciba-
ret, & hoc magis propter Marthę cōmodum, quā propter tuā ne-
cessitatē. Sic coeli rore pauperes tuos alere posses: ceterum ad ia-
nuas diuitū illos mittis, vt eisdē diuitibus bene facias. Hæc ergo
fratres gratiā æstimate, & illa vti scitote. Quando sanctum pro-
phetam Heliam fame confectum in domum viduæ Sareptanæ
Deus misit, vt beneficeret viduæ hoc disposuit, siquidē per ip-
sum Heliam in illa magna sterilitate, & fame illā paut. Sic existi-
mare debetis, quod propter vestrū cōmodū pauperē ad vos Deus
mittit. Dixit Deus Caino: Vox sanguinis fratris tui clamat ad
me de terra. Si sanguis Abel tā immaniter fusus ad Dominū ita
clamabat, vindictā de interfectore deposcēs, multò magis clama-
bit misericordia erga pauperes exercita, & in auribus Dei plus
sonabit, siquidē pronior est ad misericordiam, quam ad iustitiā.
Ideo Ecclesiasticus inquit: Pone thesaurum tuum in præceptis
altissimi, & proderit tibi magis, quam aurum. Conclude eleemo-
synam in corde pauperis, & hæc pro te exorabit ab omni
malo. Ecce quos clamores à sinu pauperis eleemosyna mittit
(inquit Spiritus sanctus) nempe, quod cœlos penetrabunt, & sa-
lutē tuā coram diuina celsitudine impetrabunt. Optime hæc cœ-
lestem doctrinam princeps quidā Amadeus nomine seruabat.
9 De quo legitur, quod à quibusdam oratoribus aliquando ques-
tus nunquid venaticos canes haberet, illos duxit in aulam, vbi
plures pauperes erant, quos alebat, & dixit: Hi sunt canes, qui-
bus gloriam venari spero. Et de Sancto Lodouico Francorum
rege etiam legitur, quod cū mundus prælijs & seditioni-
bus perturbatus esset, suum ipse regnum in summa pace rege-
bat. Et cum mutata veste aliquando noctu incederet eleemo-
synam pauperibus erogando (erat quippe erga pauperes pi-
issimus) illum cum seruus quidam agnosceret, dixit illi: Hi
sunt milites, qui regnum meum summo fœdere, summaque
pace sustentant, & nunc stipendium eis soluo. O egregium, ac
pium regem. Vtiq; nouerat quantum coram oculis Dei va-
leat

3. Reg. 17.

Gene. 4.

Eccles. 29.

leat in pauperes, & egenos misericordia. Utinam dilectissimi rō hanc cœlestem doctrinam in cordibus vestris hodie Spiritus sanctus dignaretur imprimere, ut omnes, qui possibilitatem habetis Iesu Christi hospites essetis, & huic sancto, ac pio ministerio vosmet incumberetis.

Matth. 9.

Philipp. 1.

Ait ergo Sanctum Euangelium: *Ingressus Iesus in quoddam castellum. Diuinus concionator omnia lustrabat.* Vnde Sanctus Matthæus ait: Circuibat ciuitates, & castella prædicans regnum Dei. Modo ex concionatoribus multi dedignantur in vicis, & pagis concionari, solum prædicare intendunt in præcipuis, & magnis ciuitatibus: & hoc magis propter ostentationem, & auctoritatem, quam propter animarum salutem. Et ita Diuus Paulus dicebat: Quidam quidem, & propter inuidiam, & contentionem quidam autem propter bonam voluntatem Christi prædicant. O dulcissime Iesu Christe animarum dilector, & amor, certe flagrans zelus tuus ostendebat, ut omnes saluarentur te optare: siquidem discaletus, pedes, fatigatus, & lassatus, magna & minima loca circuibas, tam magnis, quam paruis summa charitate prædicans. O patres concionatores discamus obsecro ab hoc diuino præceptore animas pauperum æstimare; siquidem coram eius oculis magni sunt. Ne simus, sicut organorum fistulæ quæ nisi vento plenæ sint, nec resonant, nec vllam melodiam faciunt. Miserum illum concionatorem, qui ad prædicandum nec os, neque affectionem habet, nisi dum aura vanitatis, & superbix flat, & proinde in locis humilibus, & genti ignobili, & rudi prædicare non dignatur, eo quod humana gloria ibi non acquiritur.

12.

Et mulier quedam Martha nomine excepit illum in domum suam.

Psalm. 110.

Hæc benedicta mulier non expectauit, ut dominus domum suam intraret, sed potius illi occurrit. Hoc idem facere ad nos omnes spectat. Inuitare Dominum est nos disponere, auferendo impedimenta, fundendo lachrymas copiosas, & suspiria crebra mittendo, Deum deprecantes, ut in cordibus nostris per gratiam hospitari dignetur. Nos autem in eius aduentu ne dormiamus, sicut virgines fatuæ, sed potius, sicut Sanctus David, sic nos faciamus: qui de se dicebat. Psallam, & intelligam in via immaculata quando venies ad me. Canticis, & ramis præparemus viam, qua ad nos veniat. *Et huic erat soror nomine Maria,*

quæ

13 *quæ etiam sedens secus pedes Domini audiebat verbum illius.* Non dicit, quod loquebatur, sed quod audiebat. In quo reuelatur modus singularis, quo quamplurimæ animarum coram Deo nimium valent, & lucrantur. Videlicet, si fingant secus pedes huius cœlestis sponsi se esse, & diuina verba ab eius sancto ore audire. Ad hoc vnamquamque earum Regius David inuitat dicens: Audi filia, & vide, & inclina aurem tuam. Non dicit: Loquere nimis coram tuo diuino sponso: nam plus intendit Deus ad cordis affectionem quam ad verbositatem. Beata Catharina Senensis Deum aliquandò interrogauit: Quare domine nunc seruis tuis tot mysteria sicut in transactis sæculis non reuelas? Cui dominus respondit: O Catharina, quia nunc animæ non accedunt, ut me tanquam magistrum audiant, sed potius, ut loquantur, & adeò loquuntur ut locum mihi non concedant, quò eas alloquar. Ideò inquit David: Audi filia & vide. Ergò ô anima secus pedes Iesu Christi te constitue, non, ut multum loquaris, sed dicito cum Sancto Davide: Audiam quid loquatur in me Dominus Deus: quoniam loquetur pacem in plebem suam. Audi in silentio & finge, quod dulcissimis verbis te alloquitur dicens: Veni sponsa mea. Et quod tecum loquitur segregatim, & dicit quod in Euangelio omnibus lassatis dicit. Venite ad me omnes, qui laboratis, & onerati estis, & ego reficiam vos. Discite à me quia mitis sum, & humilis corde, & reliqua omnia quæ in eius sancta lege dixit, quæ ad tuum statum pertinent. Tu autem ô anima id audiens refocillare, & ut illud exequaris affectum tuum in illo colloca opere complere proponens. O Deus infinitæ maiestatis, si nunc his verbis meis efficaciam dares, ut his fratribus meis persuaderem, quod postquam aliquas vocales preces fudissent, silentium sibi imponerent, & cum maxima deuotione, & reuerentia secus pedes tuos sederent, ut tibi qualiter eos docui auditum præberent. O quantum commodum spirituale ab hoc sancto exercitio depromerent. Etiam in hac Mariæ sessione tranquillitas, & mansuetudo significatur, qua verbum Dei debet audiri. Ita Ecclesiasticus exhortatur dicens: Esto mansuetus ad audiendum verbum Dei, ut intelligas. Ne illa audias [*Como quien esta de camino.*] & calcaribus politis, ut aiunt: nam hoc modo non intelliges. Offert se alicui verbi gratia iter agendum, & contingit

Psalm. 44.

Psalm. 44.

Matth. 11.

Eccles. 5.

Simile.

Mm 4

nego.

Luc. 6.

Colof. 3.

Plinius. li. 3.

Macro. 1. li.

Satyr.

illis illū exhortare ut vires fumēs crescat in arborem. Ne illi fructum adimas: considera, quod nondum perfectus est, quod si esset parum tua subfannatio ei noceret. Hoc tanquam maxime tibi conueniente docet Spiritus Sanctus, his verbis: Ne despicias hominem auertentem se à peccato. Auertentem se (ait) videlicet, quando est in actu conuersionis, aut paulò post eius conuersionem, ad denotandum tunc illum maiori periculo adiacere. Et vos serui Dei, ne agrè feratis, si alij vobis detrahant, sed potius, ut singulare donum id suscipite, cum contrarium in maledictionem comminatus fuerit Dominus dicens: Væ cum benedixerint vobis homines. Tam scelerati sunt aliqui homines, ut si de vobis bene loquuntur, væ vobis, & si male de vobis loquuntur foelices vos. Vna ex virtutibus, quæ in sacris literis plurimum nobis commendantur, est patientia, quam Diuus Paulus maximopere effert dicens: Induite vos sicut electi Dei sancti, & dilecti viscera misericordiæ. Benignitatem, humilitatem, modestiam, patientiam, supportantes inuicem, & donantes vobis metipsis, si quis aduersus aliquem habet querelam, sicut Dominus donauit vobis, ita & vos. In his verbis duo ut consideretis vellem. Primum, quomodo Sanctus Apostolus in hac virtutum serie, patientiam infine constituit, tanquam reliquarum omnium sigillum, Secundò notare libet, quod appellat hic S. Apostolus patientiam indumentum, & vestem decretam, id est (*Librea*) electorum, & dilectorum Dei, cum dicit: Induite vos, sicut electi Dei, & dilecti patientiam. In quo docet diuinus Apostolus, quod sicut veste totus homo potest operiri, sic totus etiam debet operiri patientia. Itaque non solum debet habere patientiam in corde, sed etiam in manibus, & pedibus & in toto corporis aspectu peculiariter in ore, videlicet, tacendo, & illatis iniurijs non respondendo. Vnde quidam venerabilis vir dicebat patientiam mutam esse, & loqui nescire. O beatum virum illum, qui huc peruenerit, & cum iniurijs laesitatus fuerit, os claudere, & tacere didicerit. Inter Gentiliam deos, duas colebant deas, Volupiam alteram, quæ voluptatis dea dicebatur, alteram vero Angeronam, & hæc dea angoris, siue tribulationis vocabatur, statua deæ Angeronæ tanquam præsul silentij os fera ob signatum habebat, sicut Plinius refert. Et hæc dea angoris erat in templo Volupiae voluptatis & lætitiæ deæ, ut refert Macrobius. Et ratio ob quam sigillum, aut seram habebat,

25 habebat in ore, erat ad denotandum, quod ille, qui iniurijs sibi illatis tacet voluptatē, & gaudiū impetrabit, propter patientiæ beneficiū, & tristitia in lætitiā conuertetur. Hanc rationē ibi reddit Macrobius. Et ideo, ut dixi, deā tristitiæ in templo deæ lætitiæ prisci habebant. Quod si Gentiles illi tanti faciebant silentium erga iniurias illatas, quanto æquius est, ut nos Christiani plures hanc virtutem estimemus, & habere studeamus, siquidem discipuli sumus illius magistri, & agni patientissimi, de quo sanctus David cecinit: Ego autem tanquam surdus non audiebam, & sicut mutus non aperiens os suum. O sapientia muta, o lingua coelestis, quæ tuis dulcissimis verbis tot, tantosque consolata es, & quæ erga iniurias acceptas tantum silentium seruasti, doce Domine ora nostra mutescere. Vultis ergo dilectissimi hanc virtutem impetrare, secus pedes huius coelestis magistri vos collocare, nonnunquam eius profundissimam patientiam præmeditantes, & contemplationi eius vacantes & deuota oratione, & deprecatione auxiliū ab eo deposcentes: nonnunquam vero eius diuinam doctrinam ab ore concionatorum eius audiendo: quoniam ibi sicut Beata Magdalena tacere discetis. Ecce quomodo tacebat secus Domini pedes sedens, detrahentium verbis non respondens. Nec Phariseo detrahenti sibi, nec discipulis murmurantibus, nec modo sorori conquerenti responderet. En fructus, qui percipitur ex semine, quod seminatur secus pedes Iesu Christi veræ patientiæ magistri. Ait sapiens: Mane semina semen tuum, & vespere ne cesset manus tua. O quā bonū est semen, quod mane seminatur, & vesperi colligitur. O quantam vim oratio, & cōtemplatio, & 27 verbum Dei habent.

Ne prætermittatis obsecro in his vos exercere, quoniam statim ex hoc labore, & semine vberimum fructum percipietis, quando quidem Beata Magdalene secus pedes Domini sedens inde patientiæ, silentijque fructum colligebat, & quanuis illa tacuit Dominus tamen pro illa respondit dicens: *Martha Martha sollicita es, & turbans erga plurima, porro vnum est necessarium.* O Christe fons misericordiæ, quomodo Martham reprehendis, quia sollicita tam pio operi vacat, quale est tibi lassato, & defatigato ci bos præparare? Equidem magnum mysterium hic latet. Nā D. Thomas postquam probauit vitam contemplatiuam præstantiorem actiua esse, inquit, vtra earum maioris meriti sit. Et

Psalm. 37.

Ecclesiast. 11

D. Tho. 2. 2.

q. 182. art. 1.

c. 2.

quan

quamvis diffiniam, quantum est ex parte vitæ contemplatiuæ hanc & maioris meriti esse, quam actiuam: nam amor Dei in æquali gradu cum proximi amore positus, est maioris meriti, quia melioris obiecti, & cum vitæ contemplatiuæ Deum pro obiecto habeat, & eius amorem, actiuæ verò proximi dilectionem, sequitur illam magis meritoriam esse, quam hanc. Nihilominus contingere potest, quod dilectio proximi propter amorē Dei ad tantum gradum perueniat, vt vitæ actiuæ, quæ hoc amore exerceatur, sit magis meritoria, quam contemplatiuæ illius, qui tepide & remisse in ea sese exercet. Sanctus Dauid ait: Dormitauerunt qui ascenderunt equos. Et, vt colligitur ex doctrina Beati Gregorij, equi sunt suprema seruorum Dei contemplationis exercitia, quos ascendunt vt velocius percurrant ad videndum oculis mentis Deum deorum in Sion. Cæterum multi eorum, qui hos equos ascendunt dormitant propter nimiam tepiditatem, quæ illos exercent. Et sicut periculosum nimis est equitantem dormire, vel quia inde potest cadere, vel quia contingit ipso non attendente ad locum vnde exiuit reuertitur: sic tepiditas, & remissio efficere solet, vt homo à sancto exercitio decidat, aut si non cadit, saltem ad easdem imperfectiones & miseras reuertatur, quas in principio ipsius exercitij habebat. Cum ergo hoc ita sit, videlicet, vitam actiuam (si seruire, & diligentia exerceatur) vitam contemplatiuam tepide exercita præstantiorem esse, quomodo tu o superne mundi reparator, hanc benedictam foeminam, tam seruide vitæ actiuæ vacantem reprehendis? Dico in hoc dominum significare voluisse quam eximia res sit spiritualis quies, & quam nocina sollicitudo & perturbatio erga huius mundi res. Etenim aliquaher per exaggerationem reprehendere videtur sollicitudinem & perturbationem erga res pias. In lege veteri erant quidam, qui vocabantur Nazaræi. Hi statutis temporibus Deo consecrabantur, & tempore separationis eorum præcipiebatur eis, ne ferrum, seu nouacula per eorum caput transiret. Et in paraphasi Chaldaica habetur: Terror non ascendet super caput eorum. In quo significatur illos, qui Deo consecrandi sunt, ab omni perturbatione, & terrore nimio expeditos esse debere, vt superflua sollicitudine remota possint Deo quiete famulari. Diuus tamen Chrysostomus ait, huius domini reprehensionis causam in hoc consistere, quia

Psalms. 75.

D. Greg.

Num. 6.

D. Chrysost.

31 quia quo tempore, & opportunitate Martha verbo Dei, & contemplationi vacare deberet, & tanta cibi dulcedine, & suauitate frui, nimia cura, & solitudine alijs corporeis exercitijs vacabat. Et idem est ac si diceret Dominus: Quid Martha; talem medicum, talemq; doctrinam, deniq; Dominum omnium domi tuæ habens, in hunc te exerces? Non quia illud, cui vacabat malum esset, sed voluit Dominus significare, quanto plus homines in omnibus animarum remedium debent inquirere potius, quam corporum. In his duarum harum sororum studijs, significantur studia, in quibus sacratissima domina nostra se exercuit, & obsequia, quæ vnigenito filio suo per totius vitæ curriculum exhibuit. Quæ lingua sufficiens erit explicare, quo amoris seruire studuit, vt maxima cum humilitate, & reuerentia illud sacratissimum Redemptoris nostri corpus tractaret, ex quo in porticu Bethlehemitico illum peperit, quousq; illum sepeliuit, illum, qui coelum, terram, & alia pascens, & proprijs manibus victum comparans corpori necessaria illi suggerens? Et difficilius multo esset altissimos contemplationis gradus expendere, quam eius anima sanctissima in illa intima, & diuturna conuersatione, quæ habuit cum diuino mundi redemptore quando puer, quando iuuenis, deniq; quando vir, quæ verba, quæ colloquia, quæ quæstiones, quæ responsa, quæ mysteria, quæ deniq; secreta vltro citroq; habita sunt? O foelicem scholam, in qua Deus est magister, & mater eius virgo discipula, in tam longo temporis spatio, & in tam frequenti magisterio, quid à tali magistro talis discipula non disceret? Quid illa sacratissima cœli Regina, à suo filio non obtineret? Vere existimo, nec falli puto, nisi per auxiliū maxime peculiare Dei esset quod illud tenerrimum corpus & illa anima feruentissima non posset sustinere tantæ suauitatis torrentes, qui ex illo perenni fonte manabant. Cui propter eius singularem eruditionem, & sapientiā cœlestis ille magister, transiturus de hoc mundo ad patrem, à quo exiuit, suam scholam, & cathedram commendauit, non, vt eius oves pasceret (sicut Diuo Petro) sed, vt eas instrueret, & doceret cum illa superna ac cœlesti sapientia, quam ab eo didicerat. Vnde post domini ascensionem, (vt fertur) duodecim annis fuit in Hierusalem, vt magistra omnium Sanctorum Apostolorum, discipulorum, & credentium. Et hæc vna ex præcipuis rationibus fuit, ob quas eius amantissimus filius illam secum non tulit cum in

coelum.

quauis diffinit, quantum est ex parte vitæ contemplatiuæ hæc 28
 maioris meriti esse, quam actiuam: nam amor Dei in æquali gra-
 du cum proximi amore positus, est maioris meriti, quia me-
 lioris obiecti, & cum vita contemplatiua Deum pro obiecto ha-
 beat, & eius amorem, actiua verò proximi dilectionem, sequi-
 tur illam magis meritoriam esse, quam hanc. Nihilominus con-
 tingere potest, quod dilectio proximi propter amorē Dei ad tan-
 tum gradum perueniat, vt vita actiua, quæ hoc amore exerce-
 tur, sit magis meritoria, quam contemplatiua illius, qui tepide
 de & remisse in ea sese exercet. Sanctus David ait: Dormitauerunt
 qui ascenderunt equos. Et, vt colligitur ex doctrina Beati
 Gregorij, equi sunt suprema seruorum Dei contemplationis
 exercitia, quos ascendunt vt velocius percurrant ad videndum
 oculis mentis Deum deorum in Sion. Cæterum multi eorum, 29
 qui hos equos ascendunt dormitant propter nimiam tepidi-
 tatem, qua illos exercent. Et sicut periculosum nimis est equi-
 tantem dormire, vel quia inde potest cadere, vel quia con-
 tingit ipso non attendente ad locum vnde exiit reuerti: sic te-
 piditas, & remissio efficere solet, vt homo à sancto exercitio deci-
 dat, aut si non cadit, saltem ad easdem imperfectiones & miseras
 reuertatur, quas in principio ipsius exercitij habebat. Cum
 ergo hoc ita sit, videlicet, vitam actiuam (si seruore, & di-
 ligentia exerceatur) vita contemplatiua tepide exercita præ-
 stantiorē esse, quomodo tu o superne mundi reparator, hanc
 benedictam foeminam, tam seruide vitæ actiuæ vacantem
 reprehendis? Dico in hoc dominum significare voluisse quam
 eximia res sit spiritualis quies, & quam nocua sollicitudo & per-
 turbatio erga huius mundi res. Etenim aliquantulum per exagger-
 rationem reprehendere videtur sollicitudinem & perturbatio-
 nem erga res pias. In lege veteri erant quidam, qui vocabantur
 Nazaræi. Hi statutis temporibus Deo consecrabantur, & tem-
 pore separationis eorum præcipiebatur eis, ne ferrum, seu noua
 cula per eorum caput transiret. Et in paraphasi Chaldaica habe-
 tur: Terror non ascendet super capite eorum. In quo significa-
 tur illos, qui Deo consecrandi sunt, ab omni perturbatione, &
 terrore nimio expeditos esse debere, vt superflua sollicitudine re-
 mota possint Deo quiete famulari. Diuus tamen Chrystosto-
 mus ait, huius domini reprehensionis causam in hoc consistere,
 quia

Psalm. 75.

D. Greg.

Num. 6.

D. Chrystost.

31 quia quo tempore, & opportunitate Martha verbo Dei, & con-
 templationi vacare deberet, & tanta cibi dulcedine, & suauitate
 frui, nimia cura, & solitudine alijs corporeis exercitijs vacabat.
 Et idem est ac si diceret Dominus: Quid Martha; talem medicū,
 talemq; doctrinam, deniq; Dominum omnium domi tuæ ha-
 bens, in histe exerces? Non quia illud, cui vacabat malum esset,
 sed voluit Dominus significare, quanto plus homines in omni-
 bus animarum remedium debent inquirere potius, quam corpo-
 rum. In his duarum harum sororum studijs, significantur studia,
 in quibus sacratissima domina nostra se exercuit, & obsequia,
 quæ vnigenito filio suo per totius vitæ curriculū exhibuit. Quæ
 lingua sufficiens erit explicare, quo amoris seruore studuit, vt
 maxima cum humilitate, & reuerentia illud sacratissimum Re-
 32 deptoris nostri corpus tractaret, ex quo in porticu Bethlehemi-
 tico illum peperit, quousq; illum sepeliuit, illum, qui coelū, terrā
 quæ alit pascens, & proprijs manibus victum comparans corpo-
 ri necessaria illi suggerens? Et difficilius multo esset altissimos
 contemplationis gradus expendere, quam eius anima sanctissi-
 ma in illa intima, & diuturna conuersatione, quā habuit cū diui-
 no mundi redemptore quādo puer, quando iuuenis, deniq; quā-
 do vir, quæ verba, quæ colloquia, quæ quæstiones, quæ respon-
 sa, quæ mysteria, quæ deniq; secreta vltro citroq; habita sunt? O
 foelicem scholam, in qua Deus est magister, & mater eius vir-
 go discipula, in tā longo tēporis spatio, & in tam frequenti magi-
 sterio, quid à tali magistro talis discipula nō disceret? Quid illa sa-
 cratissima cœli Regina, à suo filio nō obtineret? Vere existimo,
 33 nec falli puto, nisi per auxiliū maxime peculare Dei esset quod
 illud tenerrimum corpus & illa anima feruentissima non posset
 sustinere tantę suauitatis torrentes, qui ex illo perenni fonte ma-
 nabant. Cui propter eius singularem eruditionem, & sapientiā
 cœlestis ille magister, transiturus de hoc mūdo ad patrem, à quo
 exiit, suam scholam, & cathedram commendauit, non, vt eius
 oues pasceret (sicut Diuo Petro) sed, vt eas instrueret, & doceret
 cum illa superna ac cœlesti sapientia, quam ab eo didicerat. Vn-
 de post domini ascensionem, (vt fertur) duodecim annis fuit in
 Hierusalem, vt magistra omnium Sanctorum Apostolorum, di-
 scipulorū, & credentium. Et hæc vna ex præcipuis rationibus
 fuit, ob quas eius amantissimus filius illam, secū non tulit cū in
 cœlum.

D. Ansel.

coelum ascendit. Sanctus Anselmus aliam rationem assignat di-
cens, quod non tulit illam secum Dominus, ut dies peculiaris assi-
gnaretur, in qua celebraretur eius sacratissima assumptio, & om-
nium oculi occuparentur illam intuendo. Quoniam sicut con-
tingit in sacratissimæ Eucharistiæ diei festo, quavis aliæ san-
ctorum reliquiæ portentur, omnes tamen, qui optime confide-
rant relictis omnibus tantum in illo summo bono oculos fixos
ferunt, ita, si foelicissima cœlorum imperatrix cum supremo
triumphatore Iesu Christo eius filio simul in cœlum ascen-
disset omnium contemplantium oculi in præcipuum raperen-
tur. Quapropter voluit Deus, ut signatus dies eius assum-
ptioni esset, & totum festum ei attribueretur. In quo agitur
de gloriosa eius in cœlum assumptione in corpore & anima.
Et merito quidem, quia manus, quæ nusquam erectæ sunt, nisi
ad benedicendum sanctam conditorem non æquum erat, ut verte-
rentur in terram. Oculi qui nunquam se exercuerunt, nec aperti
sunt, nisi ad laudandum illum, qui eos formavit indecens erat, ut
in terram verterentur. Pedes, qui nunquam gressum dederunt,
nisi ad seruitium Dei, & utilitatem proximorum, non decuit, ut
eorum particeps terra esset, Os, quod nusquam apertum est, ni-
si ad debitas gratiarum actiones Deo exoluendas, cur Deus per-
mitteret, ut in cineres verteretur? Caro, quæ nusquam carnem
sapuit, quinimo purior fuit omni sanctorum spiritu, etiã purif-
simo, non æquum erat, ut terram saperet, nec in terra maneret,
sed potius ascenderet, ut præmium simul cum anima acciperet,
& tale præmium, ut Angelorum, nequæ hominum linguæ ad il-
lud explicandum satis sint. In Genesi legitur quod multiplica-
uit Dominus rem familiarem Laban, eo quod secum habebat virum
probum Iacob. Et ita confessus est idem Laban dicens: Experi-
mento didici, quod benedixit mihi Dominus propter te. Et idem
Iacob dixit ei. Modicum habuisti antequam venirem, & nunc
diues effectus es, benedixitque tibi Deus ad introitum meum.
Si ergo diuina liberalitas tanta est, & tantus amor, quem erga
suos fideles habet, ut impijs idololatris beneficiat, propterea quod
in domibus suis viros iustos habuerint, quibus donis, & bene-
dictionibus ditaret illam, quæ non Iacob in domum suam, sed
ipsum Deum in ventre suscepit, & habuit, & postea illi tot an-
nis in domo sua tam singulari amore seruiuit? Et quibus præ-
mij

Gene. 3.

37 mijis illam donaret in domum illius hodie intrans? equidem
ineffabilis est corona, qua hodie coronata fuit in gloria. Ad quã
nos perducatur Iesus Mariæ filius, Amen.

In Festo Assumptionis sacra- tissimæ Virginis Mariæ Con- cio Tertia.

*Intrauit Iesus in quoddam castellum, & mulier
quædam Martha nomine excepit illum in do-
mum suam. Luc. 10.*

Equum profectò est, ut secundum celsitudinem fe-
stiuorum, quas colimus, sic etiam deuotio, qua
illas celebramus excelsa sit. Et planum est inter
sacratissimæ Virginis Mariæ festiuitates hanc pri-
mum locum tenere, quoniam in hac die ab exi-
lio reuocata est, & libera, ut filium eius vnigenitum absq; vlla
tristitiæ mistione cerneret. Hæc gloriosa domina plures dies
lætos, & festiuos habuit, videlicet, diem, in quo matrem Dei
effectam se vidit, & cum mundi redemptorem natum in vlnis
suis tenuit, & cum postquam illum perdidit inter doctores in
templo differentem inuenit, & quando illum resuscitatum vi-
dit, & cum postea illum cum admirabili trophæo in cœlum
ascendentem aspexit, at nullus horum dierum purus fuit, sicut
hodierna dies. Omnes sibi aduenerunt cum alicuius tristitiæ
mitione. Nam etsi magnam consolationem accepit matrem
Dei se cernens, & etiam verbum incarnatum in vlnis suis vi-
dens, tamen, ut sapientissima erat, & nouerat quid denique
in cruce ille passurus esset, huius recordatio amaritudinem
magnam in eius corde sanctissimo efficiebat. Et quavis ma-
ximo solatio affecta est, videns illum resuscitatum, & in cœ-
lum gloriosa maiestate ascendentem, ut pia mater tam dulci
conuersatione priuari se videns, tanti filij absentiam non senti-
renon potuit. Et ita credibile est hanc solitudinem nimis illã an-
xissè

1ob. 19. xisse diebus omnibus, quibus postea vixit. Et sicut Beatus Tob, 3
 cum priuatum se cerneret illa foelicitate, in qua antea se colloca-
 tum viderat, dicebat: Quis mihi tribuat, vt sim iuxta menses pri-
 stinos, quando splendebat lucerna Dei super caput meum, & ad
 lumen eius ambulabam? Quando lauabam pedes meos buty-
 ro, & petra fundebat mihi riuos olei? Ita hæc pijsissima mater, su-
 spira dabat, & copiosas lachrymas fundebat, quoties recorda-
 batur illius dulcissimæ conuersationis, quam in tempore tã diu-
 tino cū suo dilectissimo filio habuit, & suauitatis illius, qua tunc
 spiritus eius refocillabatur. At verò dies hodierna fuit pura abs-
 que alicuius tristitiæ mistione. Cū iam se vidit non genu flexo
 coram Bethlehemitico præsepio cū tanta paupertate, nec cum il-
 lis timoribus [Vt sobre saltos] Job memoriam illius, quod Sanctus Si-
 meon de dilecto filio eius prophetauerat, nec cū lachrymis quæ 4
 rendo puerū inter vicinos, & notos, sed potius cum gloria inesti-
 mabili, & securitate nimia sedens ad dexteram filij sui, absq; vl-
 lo timore, vsquam thesaurū illum amittendi. O virgo sacrata,
 gaude, & lætare nunc domina mea, quia iam non fugientem in
 Ægyptū, nec iuxta crucem guttas sanguinis ab alto cadentes sus-
 cipientē, te cernis. Iam amplius à dulcissimi filij tui aspectu nō
 separaberis, sicut illū sepultū relinquens te separasti: iam siqui-
 dem hæc omnia finem acceperunt. Et tu, o gloriosa regina, quæ
 in hac præsentī vita plus omnibus creaturis afflictam te vidisti,
 nunc super omnem creaturam exaltatam, & glorificatam te cer-
 nis. Vbi quod sponsa de se dicebat, singulariter tu dicere potes:
 Cant. 3. Inueni quem diligit anima mea, tenui eum nec dimittam. Et
 hoc fratres absq; nostri iactura factum fuit, quia quauis hodie 5
 mundus eius aspectu sanctissimo priuatus est, attamen curam re-
 spiciendi in nos illa non amisit: quin imo Beatissimæ Trinitatis
 tribunal hodie ascendit, vt rem nostram ageret, ac salutem nobis
 imprecaretur & vt perpetuo aduocata nostra esset. Quapropter
 illud D. Pauli dicere possumus: Nunc enim propior est nostra
 Roma. 13. salus, quam cū credidimus. Propinquiore enim nostram salu-
 tem habemus, siquidem sanctissimam Dei matrem, ante supre-
 mū iudicem filiū eius aduocatam habemus. Et est valde notan-
 dū, quod sicut tribus diuersis diebus Christi Redemptoris nostri
 sacratissimam mortem, & gloriosissimam resurrectionem, &
 perquam admirabilem ascensionē celebramus sic hodierna die
 simul

6 simul celebramus sanctam mortem, & gloriosam resurrectio-
 nem, & in cælum mirificam assumptionem huius cælestis Regi-
 næ. In primis eius mortem sanctissimā celebramus, quia quan-
 uis pie confitemur illam peccato originali, & actuali caruisse:
 placuit tamē Deo, vt per mortis ianuas transiret, vt notum esset
 hominibus, quam infallibile eius diuinum verbum sit; & quam
 vera illa sententia, & iudicium, quod diuus Paulus eius nomine
 promulgauit, dicens: Statutum est hominibus semel mori, quā-
 uis eius mors sanctissima, ab aliorum hominum morte nimis
 dissimilis fuit. Nam aliorum mors cum dolore est, at verò eius
 mors cum lætitia. Quando aliquis iniquus, & abominabilis ma-
 lesactor in carcerem ducitur quatuor, aut quinque iustitiæ mini-
 stri, manus in eum iniicientes, vi & impulsibus tanquam vilem
 7 apprehensum trahunt. At verò si quis nobilis in carcerem duci-
 tur, nō sic fertur, sed sub eius fide, & verbo, nec iustitiæ ministri
 illum tangunt, sed spontaneè illum ire permittunt. Nos tanquā
 diuinæ maiestatis proditores, capti ducimur in mortem à mini-
 stris iustitiæ Dei, qui sunt dolores, & ægritudines, & mortificæ
 cum quibus morimur. At sanctissima Virgo, vt nobilissima, &
 fidelissima Deo ducta fuit ad mortem absque eo, quod horum
 ministrorum aliquis eam tangeret. Non illā dolores, non tristi-
 tiæ tetigerunt, quæ cæteros Adæ filios rapere solent. Quando
 res aliqua dura scinditur, non potest fieri scissio absque violen-
 tia, & crepitu: at verò res molles, vt gossypium, id est, [Algodon]
 & lana carmenata, & exacta absque violentia, & crepitu scindū-
 tur. Sic nos: quoniam duri, rebelles, & inobedientes sumus in mor-
 8 te cum maxima violentia & crepitu scindimur. At verò hæc
 pijsissima Regina, de qua canit Ecclesia: Virgo singularis inter
 omnes mitis, quia tenera, & lenis erat per admirabilem charita-
 tem, diuisa est per mortem absq; vlllo doloris strepitu, aut violenti-
 a tentationum dæmonum. Etiam solent homines ab huc vita
 discedere cum maxima tristitia, amaritudine, & anxietate pro-
 pter dæmonum tentationes. Nam in illa hora, peccata, quæ quorū
 tempore illa admittebatis nihil esse vobis dicebant, & etiam re-
 præsentabant magnam Dei misericordiam esse, ad indulgendū
 vobis: tūc inquam illa representant magna esse, & maiora quā
 vt veniam mereamini. Vnde Regius David inquitens: Curti-
 psal. 48. me bo in die mala: id est, in die laboriosa, quæ est dies mortis: et
 Tom. j. Na spondet

*simile.**Philipp. 1.
simile.**D. Augu.
l. de viden
do Deum.**simile.**Psal. 119.*

spōdet: Iniquitas calcanei mei circūdabit me. Quādo creditores vident debitorem suum velle discedere, omnes in eum irruunt. Sic demones tempore mortis obsident homines, & peccata obijciendo eos affligunt, quasi, quod circūdatos illos cum eis habeant, & quōd non possint subterfugere illis repræsentant, vt in desperationis baratrum incidant. His omnibus angustijs purissima Virgo caruit. Sancti aiunt illam obiisse ex nimio desiderio videndi Deum. Ad Philippenses Diuus Paulus ait: Coarctor desiderium habens dissolui, & esse cum Christo. Sicut accipiter, qui in altum volans ardeam prædauit, & ligurienti carnificatoque in ea, mox capitium ei auceps imponit, & pedicis ligat, & in pertica illum ponit, cui pennæ erectæ manent, & rostro pedes pungit, vt pedicas soluat, & capitium excutit, alisq; quatit perticam, nec vllō modo quietari potest. Sic gloriosus hic Apostolus, tam altum petierat, vt in diuina essentia prædam faciens illam degustauerit. Postea cum carnis capitio se videns, & in pertica corporis ligatus, quietari non poterat, & quasi omnia frangere velle videbatur. Et non tantum Diuus Paulus, de quo Diuus Augustinus ait: In illo raptu diuinam essentiam vidisse, verum etiam alij iusti, qui quauis tantam gratiam, & donum non obtinuerunt, ita tamen ardenti amore Deū prosequuti sunt, quōd præ nimio desiderio videndi illum plures lachrymas fuderunt. Canis, qui dominum suum odoratur, si forte cathena ligatus est, & cubiculo inclusus, gemit, & latrat, & vnguib; ostium radit, & totus dilacerari videtur, vt dominum suum adeat. Quod si brutum animal hæc facit, quid faciet iustus corporis custodia inclusus? Horum vnus erat Sanctus Dauid, siquidem suspiria emittens, dicebat: Heu mihi, quia incolatus meus prolōgatus est. O quam malum signum est dilectissimi hoc desiderium videndi Deum in nobis non sentire. Timeamus æquū est, cum videamus nos huic vitæ mortali tam affectos, & nobis quædam angustia alteri succedit, quorū recordamur, quod sumus morituri, quod ex minimo erga Deum amore procedit. Quod si D. Paulus, & alij iusti ad eō exoptauerunt ab hoc mundo exire, & esse cum Christo, qualia huius seraphicæ Virginis desideria essent, cuius cor tam tenero, & flagrāti Dei amore vulneratum erat? Vnde possumus considerare, quōd altissimæ contemplationi dedita, & coram diuina celsitudine prona dicebat:

Iam

12 Iam Domine tot annos in hac vita duxi postquam in cælum, ô fili mi dulcissime, ascendisti. Nunc in vnoquoque tuorum fidelium morior, quia te in vnoquoque illorum interficiunt. Iam dissecor, & langueo vt tecum me videam, concupiscit & deficit anima mea in atria tua, sancti tui, & Angelorum exercitus, qui tecum sunt me desiderant propter amorem, quo me prosequuntur. Ideo educ de custodia animam meam ad confitendum nomini tuo, me expectant iusti, donec retribuas mihi. Et mox pijsimus Dñs sanctissimæ matris eius iusta desideria, & pia vota compleuit. Et quauis mors Virgini sanctissimæ dulcissima fuit, sanctis tamen Apostolis molesta nimis, & amara extitit, qui ibi adfuerunt, vt S. Dionysius refert, Timotheum alloquens. Quia etsi diuini magistri sui absentiam ægre nimis tulerunt; præsentia tamen, & protectione gloriosæ matris eius consolabantur, & eius tantum aspectu confortabantur. At verò nunc à sanctissimo filio, & eius gloriosissima matre orphani relictū quid sentirent? Etiam pie credere possumus desolatorum, & tristium consolatorem Iesum Christum, solatium eis præstitisse, moerorem leuasse, denique dolorem minuisse, qui iure optimo voluit amantissimæ matris eius morti adesse. Nam si discessurus è mundo discipulis suis dixit: Iterum veniam ad vos, & accipiam vos ad me ipsum, vt vbi sum ego, & vos sitis. Ex quo Doctores colligunt illum morti cuiuscunque Apostolorum adfuisse. Ergo æquius erat, vt sanctissimæ matris eius morti adesset, siquidem cum mulier mortalis & passibilis esset, cum tanto sui discrimine periculo se opposuit, vt per mediam Iudæorum turbam furentem irruerit, quōd morti dulcissimi filij sui adesset, quō tempore ab omnibus derelictus fuit. Quis ergo cogitare poterit hæc rectè considerans, & quæ mater cum eius filio fecerit, & cum idem filius tam facile adesse poterit, quōd pro eius sanctissimæ matris solatio non adfuerit? In diuino officio, quod illi sancti sacerdotes in hoc pretioso Virginis transitu celebrauerunt, inuitatorium profectò non esset: Circūdederunt me dolores mortis, siquidem sanctissima defuncta illis caruit. Nec responsoria essent: Peccantem me quotidie, siquidem nunquā peccauit. Nec lectiones essent: Parce mihi Dñe, quando quidem, quid illi Deus remitteret non habuit. Quinimò Domini præsentia consolati cum maximo iubilo dicebant:

Nū 2 Venite

Venite exultemus. Et lectiones essent: In omnibus requie que-
 siui, & in hereditate Domini morabor. Quam plena meritis ei
 anima sanctissima ab hac vita discesserit, non hominum, nõ An-
 gelorum linguæ id explicare sufficiunt, quando quidem certum
 est per totum vitæ spatium, videlicet, sexaginta, & plus annis,
 nusquam fecit, aut quicquam cogitavit, in quo prioris gratiæ augmẽ-
 tum non reciperet. Quod si Diuus Paulus inquit: Quod oculus
 non vidit, nec auris audiuit, nec in cor hominis ascēdit, quæ præ-
 parauit Deus diligentibus se, quid præparatum haberet ei, quæ
 cum tanta puritate illum peperit, & cum tanta fidelitate, & amo-
 re seruiuit? Et credibile est, quod post eius scelicissimum transi-
 tum, cum eius gloriosa anima in celo esset, & corpus sacratissi-
 mum mortuum in sepulchro iaceret, Sanctos Apostolos cū ma-
 gna instantia à Deo postulasse, vt illud suscitaret, & glorificaret. 16
 Ad hoc asserendum nimium me mouet, quod cū Christus Re-
 demptor noster his sacris Apostolis euerisionem Hierosolymæ
 ciuitatis reuelaret, & quod lapis super lapidẽ relinquendus non
 erat. Dicit ibi sacer textus, quod accesserunt discipuli eius, vt
 ostenderent ei ædificationem templi. Vbi Origenes notat, hoc
 illos fecisse (quãuis Dominus melius illis nouerat quid in tem-
 plo esset) quia videbatur eis hoc modo in pietatem illum posse
 ducere, ne pateretur, vt ædificium tam primum destrueretur.
 Quasi dicerent: Attende Domine, & tam illustre, & egregium
 ædificium conspice, ne patiaris rem tam egregiam, & pretiosam
 deuiari. Si ergo discipuli tam pios, tamque studiosos se osten-
 derunt propter illius templi materialis cõseruationẽ, quid illos
 imprecatos esse putandum est, ne illud virgineum corpus corrũ-
 peretur? Quam pijs verbis, quanta vi & efficacia dicerent: O
 æterne Deus, & Pater infinitæ misericordiæ, ne permittas Do-
 mine, vt corpus tam sanctum, tam purum, tam pium, & rationi
 parens, quod tanta promptitudine tot annis in tuo sanctissimo
 famulatu se exercuit, modo in corruptionem incidat, sicut cæte-
 ra corpora filiorũ Adam. Quod ita Deum fecisse piẽ credimus,
 respiciens ad obsequia, quæ hæc cælestis domina ei exhibuit.
 De Augusto Cesare legitur, quod Alexandria ciuitatem vastã
 re noluit, propter eiusdem vrbs magnitudinem: & etiam, quia
 maximus eius amicus & familiaris in ea habitabat: & etiam se-
 cundum Plutarchum, quia Alexander Magnus illam fundamẽ-
 tuum uerat.

2. Cor. 12.

August.

Matt. 24.
Origenes.

August.

August.
Cesar.

18 uerat. Igitur, si quidam Gentilis, & tyrannus hos respectus ha-
 buit, ne urbem illam solo æquaret, nunquid non satis esset ad
 hoc, vt sanctissimum illud Virginis corpus in corruptionẽ non
 deueniret, hanc cælestem dominam quandam ciuitatem esse su-
 premorum, ac singularium ædificiorum fabricatam, non, vt fa-
 miliaris eius in ea habitaret, sed, vt totius beatissimæ Trinitatis
 receptaculum esset? Plura piẽ credimus de hac cælesti Regina,
 quorum apud sacram Scripturam testimonium non erat. Pro-
 pter quod in Canticis de ea dicitur: Hortus conclusus, sors mea, sponsa,
 hortus conclusus, fons signatus. In quo significatur, res
 & mysteria, quæ Deus in illa operatus est nimis occulta esse. Et
 ubi apud Isaiam legimus: Ecce Virgo concipiet, & pariet filium, 19
 Doctores Hebræi dicunt id de quadam Virgine secreta, & ni-
 mis occulta intelligi. Etiam Sanctus Ezechiel in spiritu prophete
 rico illam vidit, quando ad literam secundum Diuum Hierony-
 mum dixit illi Deus: Porta hæc clausa erit, & non aperietur, &
 vir non transiet per eam, quoniã Dominus Deus Israel, ingres-
 sus est per eam, eritque clausa principi. In quo etiam denota-
 tur, quod solus Deus, eius excellentias cognoscat, cui placuit il-
 las ei communicare. Vnde Diuus Bernardus ait, ob id Angelum
 ei dixisse: Virtus altissimi obumbrabit tibi, quia multa, quæ in
 illa operatus est, sic operauit, vt solus ipse cognosceret. Et vnum
 ex præcipuis, quæ ex hac cælesti Regina piẽ confitemur, de qui-
 bus (vt dixi) in sacra Scriptura planum testimonium non habe-
 mus, est eius resurrectio gloriosa, & admirabilis assumptio in
 celum in corpore, & anima. Sanctus Ioannes in Apocalypsi re-
 fert se septem tonitrua audiuisse, & cum voces eorum literis ma-
 dare vellet, quidam Angelus dixit ei: Signa quæ locuta sunt se-
 ptem tonitrua, & noli ea scribere. Et fortẽ aliquod ex illis my-
 sterijs, erat eius gloriosæ assumptionis arcanum quod signare il-
 li iussit, vt pijs & fideles huius sanctissimæ Virginis deuoti, hu-
 militer, & piẽ sanctæ Ecclesiæ fidem adhiberent, quæ congruis
 ducta rationibus, piẽ confiteretur, & solenniter cum ingenti gau-
 dio spiritali celebrat, & canit, dicens: Exaltata est sancta Dei
 genitrix super choros Angelorum ad cælestia regna. Nam sicut
 Beatus Bernardus præponderat, siquidem quando Deus in mũ-
 dum venit, illum sanctissima hæc domina in loco honorificen-
 tiori, qui in eo reperiebatur, suscepit, æquum erat profectõ,
 Tom. j. Nn 3 quod

Cant. 4.

Isa. 7.

Ezec. 44

B. Bernard.

Apoc. 10

D. Berna.

quod ascendentem illam in cælum in loco præcipuo, & ante
 omnes puras creaturas ipse illam collocaret. Et hoc significat
 quod *Apo. 12.* Diuus Ioannes deinde vidit, dicens: Signum magnum ap-
 paruit in cælo, mulier amicta sole. Hæc mulier sanctissima Vir-
 go est: & eam sole amictam esse, est ira Deo coniunctam esse, vt
 inter ipsam, & Deum alia pura creatura non mediet. Ibi sanctis-
 sima Virgo planè cognouit quanta dignitas erat matrem Dei
 esse, qui quamuis in hac vita vere credidit se matrem Dei esse,
 at nusquam intellexit huius admirabilis dignitatis celsitudinē,
 quousque in cælum assumpta est, cum quid Deus esset, cogno-
 uit. Et etiam tunc sicut plene Deum comprehendere non po-
 tuit, sic etiam huius dignitatis matris Dei omnem altitudinem
 comprehendere nequiuit. Quo gaudio tunc afficeretur matrem
 tam incomprehensibilis Dei se cernens? Et quo etiam gaudio sa-
 cerdotes afficerentur, quando cælum intrauerint, & infinitam Dei
 maiestatem viderint, & cum quanta cordis lætitia dicent: Ecce
 Dominus, quem in manibus meis, etsi indignis quotidie habe-
 bam. O glorificata sit talis liberalitas, & misericordia tanti Dei,
 qui à talibus manibus tractari patiebatur. Et Angeli obstupefa-
 ti videntes celsitudinem, quam hæc cælestis Regina periguit,
 illud *Cant. 8.* Canticorum elogium protulerunt: Quæ est ista, quæ ascen-
 dit de deserto delicijs affluens, innixa super dilectum suum? Mi-
 rum fuit, aiebāt, quod è cæli diuitijs ad mundi pauperiem Deus
 descenderet. Et etiam miramur, quod è terræ paupertate ad tam
 supremum cælestium diuitiarum culmen hæc sacratissima fœ-
 mina sit eleuata. Et cum mulier sit nobis omnibus, qui cælestes
 spiritus sumus antecellat, & omniū domina sit. Deniq; cū sit ter-
 ra absq; eo, quod vertatur in terrā, ascendit, vt super omnes cælo
 rū principatus regnet: hoc in magnam admirationem nos rapit.
 Sed væ, væ, & millies væ dilectissimi, quid nobis prodest de ad-
 mirabili gloria huius cælestis Imperatricis agere, si tamē propter
 nostra demerita ab eius consortio in perpetuum separandi su-
 mus? Ideo fratres studeamus eius gloriam considerantes, cum
 maxima affectione illam imitari, quibus illam meruit, vt eius
 dulci consortio coram diuino conspectu in æuam perfruamur.

In hac sacratissima solennitate sancta mater Ecclesia hoc no-
 bis Euangelium proponit, in quo agitur de duplici vita, nempe
 actiua, & contemplatiua, quibus tanquam duabus alijs peruo-
 lant

24 lant animæ vsque ad gloriam impetrandam. Quod sic incipit:
*Intrauit Iesus in quoddam castellum, & mulier quedam martha nomi-
 ne excepit illum in domum suam.* Vbi primum maximè consi-
 derandum occurrit, quod ille magnus Dominus, qui om-
 nium rerum vniuersalis conditor est, voluit pro nobis in hoc
 mundo peregrinus fieri, & de domo in domum transire non
 habens propriam, vt ipse testificatus est de se, dicens: Vul- *Matt. 8.*
 pes foueas habent, filius autem hominis non habet vbi ca-
 put suum reclinet. O quanta confusio filijs huius seculi hæc
 est, qui omnia occupare, & vsurpare sibi volunt, nec proxi-
 mos viuere sinunt. De his conqueritur idem Dominus per
 Isaiam, dicens: Væ qui coniungitis domum ad domum, & *Isa. 5.*
 agrum agro copulatis vsque ad terminum loci. Nunquid ha-
 25 bitatis vos soli in medio terræ? In auribus meis sunt hæc, di-
 cit Dominus exercituum, nisi domus multæ desertæ fuerint
 grandes, & pulchræ, absque habitatore. O terribilem com-
 minationem. Attendite seculi amatores, quid hic Dominus
 vobis dicat. Quod siquidem vestros proximos viuere non si-
 nitis, & vos omnia fugere, omniaque ambire vultis, & vt ma-
 gnas fabricas construatis, pauperes compellitis, vt vestris
 suas vicinas, & coniunctas vobis vendant, propterea vos Do-
 minus vita multabit, & domos vestras à vobis tollet. Et hoc pa-
 rum est: nam illud, væ, amplius denotat, videlicet, quod in infer-
 num vos cremados in perpetuū detrudet. Quondā dixit Deus:
 Congregentur aquæ, quæ sub cælo sunt in locum vnū, & appa- *Gene. 1.*
 26 reat arida, & factū est ita. Vnde sit manifestū, quod nisi hoc ita
 Deo præcepisset, tota terra aqua cooperta esset, nec fructū proin-
 de reddere posset. O quā efficax argumentū hinc deduci potest
 in eos, qui volūt in hoc mundo nimium se protrahere, & expor-
 rigere. Si Deus præcepit aquis, vt propriū locū desererēt ad hoc,
 vt terra fructificaret, cur volet, vt tu cuncta ambias, & aquis tuæ
 cupiditatis oīa operias, vt nemo præter te viuere possit? Sit satis
 tibi frater; quod tibi Deo non præcepit, vt quod tuum est relin-
 quas, sicut præcepit aquis, vt locum suum desererent, sed tantum præ-
 cipit, ne aliena rapias, & cum mediocri contentus viuas. Ingens
 profectò insania est tantam curam adhibere in regijs & opulen-
 tis domibus construendis, & non remitti vbi in alia vita ha-
 bitandum sit. Figite dilectissimi oculos vestros in hoc cælesti

magistro, & discite ab illo peregrini esse, in hoc mundo. 27
Et huic erat soror nomine Maria, quæ etiam sedens secus pedes Domini, audiebat verbum illius. Intrat Dominus fatigatus ex itinere, & fame confectus. Maria autem de necessarijs ad victum divini Magistri non curans, secus pedes illius sedet, vt verbum eius audiat. Magna quippe res est animam sui & mundi rerum obliuisci coram Deo. Sic mulier illa Samaritana iuxta fontem eloquio Domini absorpta hydriæ, & aquæ oblita est, sed magis absorpta erat Maria, siquidem Dei coram ipso Deo oblita est. O quâ bonâ Maria, quæ Christi coram Christo obliuiscitur: hoc est, quæ cibationis, & deliciarum ipsius Christi obliuiscitur corâ eodem Christo. Aspice sancta mulier, quæ ille, qui Angelos gloria reficit, fame perit. Pereat ille fame, vt saluet ego. Ecce quantum curæ sit Diuæ Magdalene animæ suæ, quod videns diuinum Redemptorem lassatum ex itinere, ne buccellam quidem illi administrat. Quasi diceret: Sinite illum, nolo vt manducet, reparetur anima meâ, quamuis ipse famem patiat. Quid Maria, anima sua tantum valet tantum, quando quidem propter illam in cruce sit peribit. O benedictus sit talis Deus, & glorificata sit talis charitas. A deo exoptat Deus salutem animarum nostrarum, quod vult, vt illam inquiramus, quamuis [Fuisse a cæstâ] famis, sitis, & lassitudinis eius, quando passibilis erat. Hoc est primum, & præcipuum, in quo misericordiarum pater vult, vt nos exerceamus: *in illis quæ sunt in mundo, vt in illis quæ sunt in mundo.*
Cum ergo Maria sic sederet, Martha sat agebat circa frequens ministrum, quia stetit ea: vsq; dic erga illi, vt mel adiuuet. In quo significatur vitæ actiua exercitia, abtque orationis & contemplationis auxilio cum debita utilitate, & fructu non bene posse sustentari, & conseruari. Vnde Diuus Paulus ait: Orationi instantes necessitatibus sancto rum communicantes. Enimvero si orationi instanti hoc studio plurimum subueniunt iusti aliorum iustorum necessitatibus, & meritorie efficiunt, ne in exercitijs cæptis lassentur, sed potius perseuerent. Et alibi idem Sanctus Apostolus ait: Rogo te germane comparadiuina illis, quæ mecum laborauerunt in Euangelio, & alibi: maxima instantia, & verbis efficacissimis ait: Obsecro vos fratres per Dominum nostrum Iesum Christum, & per charitatem sancti Spiritus, vt adiuetis me in orationibus vestris pro me ad Deum. O quam manifestum ex hoc

Rom. 12.
 Philip. 4.
 Rom. 15.

hoc fit quatum iustorum pro alijs iustis oratio valeat, siquidem Sanctus Apostolus verbis tam efficacibus ab illa adiuuari deposcit. Et est valde notandū, quod propterea quod Beata Martha (vt idem Dominus dixit) turbata erat erga plurima, ideò de sorore sua conquesta est, & forte eius exercitium non approbavit: in quo significatum est, id quod re ipsa hodie in mundo contingit. Multi enim sunt, qui plura, quæ à proximis suis fiunt, non probant, & de illis murmurant, quia ipsimet turbati incedunt, curis negotijsq; secularibus inuoluti. His euenit idem, quod illi, qui è mari exijt, cui, quia caput perturbatum affert omnia in gyrum verti videntur. Sic mali in inferno fatentur, dicentes: Hi sunt quos aliquando habuimus in derisum, & in similitudinē improperij. Nos in sensati, vitâ illorū est imitabamus in saniam, & finem illorum sine honore. Est aliquis, verbi gratia, in campo tripudians, & saltans ad suavis instrumenti sonum, quem alius facit, & secundum diuersitatem sonorum sic ille diuersas motiones tam pedibus, quam corpore facit. Et ille, qui à longè illū speculatur, & nec tibicinem videt, nec sonum audit, putat illum sine sono tripudiare, aut quod amens aliquis sit, & insanias faciat. Sic mundani, quia vident seruos Dei in eius sancto seruitio inuistata, extranea q; facere, & non cernunt impulsus Spiritus sancti, quibus mouentur, omnia illa amentiam, & insaniam esse putant: vnde murmurationes, & detractiones oriuntur, videlicet, ex nimio ieiunio, oratione, & plurimis humiliationib; alijsq; sanctis operibus. Qui Sanctum Heliam cerneret senem, & annosum, coram Rege Achab cum maxima agilitate currentem, sit tantū exterius intueretur non amentiam existimaret? Id tamen ex proprio decreto non fecit: nam ibi sacer textus inquit: Et manū Domini facta est super Heliam, accinctisq; lumbis currebat ante Achab donec veniret in Iezrael. In quo voluit Deus ostendere vim, & virtutē, quā seruis suis solet præbere, vt etiā senes, & ainos in executione munerum suorū possint agiliter currere. Et respondens dixit ei Dominus: Martha, Martha sollicita es, & turbaris erga plurima: parvo vnum est necessarium. Maria optimam partem elegit, quæ non auferetur ab ea. In hoc Dominus significauit, quomodo, etiā Martha exercitium sibi gratum erat, Mariæ tamen studium multo magis. Et est notandum non dixisse Dominum: Optimam elegit Maria, sed optimam partem. Nam harum partium Na 5 præstat

701. 507
 Sap. 5.
 simile.
 3. Reg. 18.

præstat contemplatiua, quam actiua: & ambe simul potiores sunt, 33
 quam quælibet per se sola. Ideo vtramq; partem nobis sanctus
Psalm. 41 Dauid commendat dicens, Indie mādauit Dominus misericor-
 diam suā, & nocte canticum eius. Hoc est, die, quando maior di-
 spositio, & opportunitas adest, mandauit nobis Deus, vt vitæ
Psalm. 107. actiue exercitijs, & operibus pietatis incumberemus. Nocte ve-
 rò quando maior est quies orationis studio & cōtemplationi va-
 caremus. Et alibi sanctus Rex de se ipso ait: Paratum cor meū
 Deus, paratum cor meum. Bis repetit, paratum cor meum, deno-
 tans tam ad vitæ actiue quam ad contemplatiue exercitia se esse
 paratum. Circa hoc Domini responsum etiam hic est aduertē-
 dū nōnullos literæ nimis adhærentes dixisse: quia Martha diues
 erat, propterea in præparandis varijs ferculis sollicitam curam ge-
 rebat, quasi ei videretur tanto hospiti cuncta parum esse. At ve- 34
 rò Christus R. noster quia hos excessus & apparatus nimium ab-
 horrebat dixit ei; quid turbaris erga plurima? quid in plurimis ci-
 bis præparandis turbaris, quando quidem vnus eorum mihi suf-
 ficere? Et hunc huius loci literalem sensum esse asserunt. Et cum
 dixit: Porro vnum est necessarium (aiunt) cibum intellexisse.
 At si attente id, de quo ibi præcipue agebatur, consideremus, in-
 ueniemus, vnum necessarium esse illud, cui Maria incumbē-
 bat, scilicet, per quandam cognitionem, & quoddam mirifico
 charitatis vinculo appropinquare Deo. Si quis dicat: Num
 id, cui Martha incumbēbat, videlicet, pietatis exercitiū ne-
 cessarium non erat? Maxime. Veruntamen Dominus ait, hoc
 vnum præcipue esse necessarium, quia hoc acquisito, vt præci-
 puo facile alterum acquiritur. Nam illa anima, quæ huc perue- 33
 nit scilicet, vt perfecte Deo vnita sit per hunc mirificum nexum
 postea facile se exercet in his charitatis operibus, quæ à Deo ei præ-
 cipiuntur. Cum ergo hoc ita sit, nempe, vnum illud necessariū
 hoc esse, quid terribilius, dicite obsecro in hac vita potest eueni-
 re, quā cernere fidelē, qui hæc omnia; vt certissima firmiter credit
 & quod nihil ei magis in obliuione sit, quā hoc necessariū? Omnes
 mundi res, voluptates, honores deniq; diuitias quisq; fidelis re-
 linquere deberet, & contēnere, vt hoc vnum necessarium inquir-
 reret. At verò è cōtra facit, nā hoc vnū necessariū relinquit, & al-
 terū cum maxima auiditate, & nimia cordis anxietate inquirat.
 Hoc est, quod proprijs oculis quotidie cerno, & quod mihi ma-
 gnā

36 gnā admirationem infert. De hoc conqueritur Dominus per
 Isaiam dicens: Quare appendistis argentum, non in panibus, & *Isai. 55.*
 laborem vestrum non in saturitate? Quasi dicat: quare laborastis
 propter illud, quod vos saturare minimè potest? Vt autē vos fra-
 tres hæc intelligatis, & miremini perpendite etiā Aristotelē di- *Arist.*
 xisse: Sumus nos quodā modo finis omniū. Igitur ad quē finē ho-
 minem Deus creauit? Vt summum bonū intelligeret, & intelli-
 gendo amaret, vt B. Augustinus inquit: Nihil hoc rationabilius,
 aut vtilius, nec pluribus titulis magis debitum. Quomodo ergo *D. Aug.*
 cœlum, & terra non terrentur, & nos non obstupescimus, viden-
 tes, quod illud, cui minus homo incumbit est id, propter quod fuit
 conditus? Si aliqua gens inter mortales tam fera, & immanis ali-
 cubi esset, vt nulla amicitia, nulla deniq; fidelitas seruaretur etiā
 37 inter parentes, & natos, sed omnes inuicem se mordicus consu-
 merent, & mutuo se extraneis vili pretio vendarent, quis tan-
 tam immanitatem audiens non obstupesceret? Quanto plus er-
 go nos Deo debitores sumus, quā vnus filius sit patri, & etiam,
 quā omnes simul qui fuerunt & erunt? Et cum huic ineffabili
 patri tantum debeamus, non solum illum non diligimus, quin
 imo, quantum in nobis est, illum occidimus, & vilibus huius mū-
 di nanijs vendimus. O summam peruersitatem æterna damna-
 tione dignam. Quo animi dolore Sanctus Moyses dicebat: Ge- *Deut. 32*
 neratio parua, atque peruersa hæccine reddis Domino popule *D. Augu.*
 stulte, & insipiens? Nunquid non ipse est pater tuus, qui posse *in l. contra*
 dit te, & fecit te & creauit te? Nec minus, quin potius multo ma- *Maniche-*
 gis ingratos erga Deum nos ostendimus, quā illi, siquidem *os & de l.*
 38 potiora quā illi beneficia accepimus. Rē stupendā notetis ve- *arbitrio*
 lim, nempe ex hominum peruersitate Manichæorum errorem *& in l. 2.*
 ortū esse asserentiū, duos esse Deos, bonū alterū rerū bonarū cō- *de morib⁹*
 ditorē, alterū verò malū, qui iniqua creat: Nam induci non pote- *ecclesie. et*
 rant, vt crederent, quod vnus Deus bonus res tam detestabiles, *l. 5. conf. c.*
 quales sunt homines iniqui, cōderet. In quo errore D. Augusti. *10. lib. vni-*
 nouē annis versatus est. Sed post quā ad fidē est cōuersus acerri- *co de dua-*
 mē contra eos disputauit. Ecce quā abominabilis malorū depra- *bus anima-*
 uatio sit, quā doquidē illi infœlissimi homines ex illa occasione *bus. c. 10.*
 desumpserunt in tā magnum errorem incidendi. Tandem vlti- *& l. 3. cō-*
 mam huic rei manum imponam cum alia consideratione, *tra iul. pe-*
 quæ etiam terrorem vobis incutiet, videlicet, cuncta ani- *lag. c. 5*
 ma-

malia irrationabilia, sic à suo conditore formata esse, quòd nihil 39
omittunt eorum, quæ ad vitæ suæ conseruationem conducunt.
Solutus homo è contra facit, qui non tantum contra Deum est,
Iob. 7. sed etiam contra seipsum. Vnde Sanctus Iob dicebat: Quare
posuisti me contrarium tibi, & factus sum mihi metipso grauis
Magna querela, & miseria hæc est. Nam, cum summa humanæ
perfectio consistat in imitatione perfectionis, & bonitatis di
uinx, quæ maior miseria hac excogitari potest, vt non solum
homo Deo similis esse nolit, sed etiã omnino ei cõtrarius sit? Si
quidẽ quod ille vult ego nolo, & quod illi displicet, mihi placet;
& quod ille diligit, ego odi; & quod ille odio prosequitur, ego
amo. Ex quo sequitur, quòd cum hominis foelicitas, & eius sa
lus coniuuata sine cum diuino cultu, quòd ille, qui rebellis, &
constrarius est Deo, necessariò sibi metipso grauis, molestus, & 40
nocuus sit. Itaque cetera animalia in suis operationibus pro
priam conseruationem querunt: tantum miser homo in omni
bus, quæ agit, cogitat, exoptat, & loquitur propriam mortem,
& destructionem querit. Cum igitur proprijs oculis hæc pas
sum intueamur, & palpemus, nescio cur in lachrymarum mare
non eamur. O Christe lux beatissima, qui cum tam ineffabi
li charitate docuisti homines, quòd te sequi, te diligere, & tecum
in vinculo charitatis perfecto vniri est illis præcipuum & ne
cessarium, nunc dulcissime Domine per viscera misericordie
tuæ nos illumina, & à somno peccati excita, vt relictis om
nibus huius caduci mudi rebus, in hoc præcipuo,
& necessario nos exerceamus, quousq; gratia insigniti tecum gloria
perfruamur, Amē.

(.)

41

In
Canticis sponsam alloquens, ait: Sicut turris David collu
num, quæ ædificata est cum propugnaculis mille. Clypei pen
dent

In eodem Festo Assumptionis
sacratissimæ Virginis Mariæ

Concio Quarta.

Intrauit Iesus in quoddam castellu, & mulier quæ
dam Martha nomine excepit illum in domum
suam. Luc. 10.

Exponatur litera Euangelij in principio.

V A N V I S abre videatur, quòd sancta ma
ter Ecclesia in hodierna sanctissima festiuitate hoc
sacrum Euangelium recitet: si tamen rectè confi
deretur ad rem maximè facere videbitur. Quado
alieni Reginae, aut Imperatrici indumenta sunt,
dedecẽs est, vt factor illis appropinquet, vt mensuram desumat:
ceterum adfunt aliqua dominæ similis stature à quibus men
sura desumitur, & sic regia indumenta sunt. Simili vrbanitate
hodie sancta Ecclesia vtitur, quæ huius cælestis imperatricis cel
itudinem agnoscens vestimenta illi facere volens, eius solenni
tatem celebrando vix illam tangere audeat: & ob id duræ famulæ
eius Martha, & Maria hic proponuntur, quæ, vt cunq; similis
stature sunt, cuius animam sacratissimam, & purissimum cor
pus representant. Et ita de his duabus sororibus verba faciens,
occasionem nobis præbet, vt de hac sanctissima Virgine, & de
eius sanctissimæ festiuitatis mysterio non nihilo loquamur. Itaq;
hoc sacrum Euangelium, si profunde consideretur, est velut quæ
dam effigies, in qua huius gloriosæ Regine mirabilis assumptio;
quam hodie celebramus, mystice representatur. Et hanc vnã
ex præcipuis rationibus esse puto, ob quas sancta Ecclesia nobis
illud proponit. Quod sic incipit: *Intrauit Iesus in quoddam castellu.*
Ex titulis quos sacra Scriptura convenientissimè Virgini sacra
tissime adscribit, vnus est castellum illam appellare. Vnde spon
sus in Canticis sponsam alloquens, ait: Sicut turris David collu
num, quæ ædificata est cum propugnaculis mille. Clypei pen
dent

simile.

da. 10.

Cant. 4.

dent ex ea, omnis armatura fortium. Hæc sponsa in sensu litera
 4 In sancta ecclesia catholica est. Et collū huius celestis sponsæ, vt
 B. Bernardus exponit, est sanctissima virgo domina nostra, quæ
 idē collū dicitur. Nā sicut collū inter cætera mēbra præter ca-
 put sublimius est, ita inter cæteros sanctos, excepto Christo, R.
 nostro, qui est caput illa sublimior est. Et sicut caput versus cor-
 pus mediante collo inclinatur: ita hoc diuinum caput ad huius
 mystici corporis miserendam per huius clementissimę virginis
 intercessionem inclinatur. Et sicut collum est canalis, quo influē
 tiæ à capite in corpus descendunt, & quo etiam humores à corpo-
 re in caput ascendunt: sic virgo immaculata est canalis, per quē
 Redemptoris nostri dona ad nos descendunt, & quo etiam suspi-
 ria, & orationes nostræ ad illum perueniunt. Et collum hoc in-
 quit spōsis esse sicut turrē David, quæ ædificata est cū propug-
 5 naculis, cuius fabricatio eius purissima cōceptio fuit. Et ibi Deus
 propugnacula posuit, videlicet, spiritus sancti dona, ne in labem
 culpæ originalis, sicut, & nos incideret. Omnis armatura fortium,
 quæ in hac turri sita est, omnes virtutes sunt per cæteros sanctos
 dispersæ, quas omnes simul illa habuit. Et mille clypei, qui ex
 ea pendent sunt variæ protectiones, & auxilia, quæ miseri apud
 eam reperiūt: nā hæc turris peccatorum refugium est. Quapropter,
 6 ō peccator, tibi consulo, vt in quacunq; tribulatione cōstitu-
 tum te videris ad hanc turrē cōfugas, nam cōtra omnia pericu-
 la clypeos reperies. Modo à peccatis persecutū te cernas, aut va-
 riijs periculis afflictum, aut tentationibus obsessum, aut quolibet
 alio infortunio singulis quibusq; malis clypeum reperies: Tri-
 6 bulationi lætitiā, persecutioni patientiā, culpæ lachrymas.
 Tentationi fortitudinem, quia mille clypei pendent ex ea, mu-
 rus fortissimus, qui hoc castellum ambit idem mundi Saluator
 fuit, vt mystice Sāctus Isaias prophetavit dicens: Saluator pone-
 tur in ea murus & ante murale. Et sicut murus iaculorum iētus
 suscipit ne forte castellum ipsum pettingant, quapropter sæpe
 cōtingit, qd manet ruptus, & vndique discissus, vt castellum illæ
 sum maneat: sic Christus R. Noster in cruce tanquam murus di-
 scissus vndiq; mansit, ne eius mater sanctissima alicuius peccati
 iētū peteretur. Quia si à peccati labe mansit libera, hoc fuit vir-
 tute passionis preciosissimi filij sui in diuino cōspectu præuisæ.
 In illo castello, quod Dominus intrauit duæ sorores commora-
 bantur,

7 bantur; altera vitæ actiue, altera verò contemplatiue exercitio
 dedita. Et in hoc sacro castello etiam duæ sorores sunt, videlicet,
 corpus sanctissimum, & anima purissima huius gloriosæ domi-
 næ. In nobis verò anima & corpus sorores dici non possunt: nam
 semper in continuo iurgio versantur, & altera aduersus alteram
 insurgit, vt diuinus Apostolus affirmat dicens: Caro concupif-
 8 cit aduersus spiritum, spiritus aduersus carnem. Hæc enim con-
 tinuò sibi inuicem aduersantur: & tam ingens controuersia & di-
 sceptatio inter hæc versatur, qd idem Apostolus alibi dicit: Si
 enim secundum carnem vixeritis moriemini, si autem spiritu fa-
 8 cta carnis mortificaueritis, viuetis, & quàm ingens bellum est
 hoc, qd si vultis, vt anima pacem, vitam, & libertatem habeat,
 oportet captiuam, & mortificatam carnem habeatis, & perpe-
 tuum bellum contra eam geratis, nempe, disciplinis, cilicijs, &
 ieiunijs &c. Quòd si optatis, vt caro viuat, & qd pacem liberta-
 temque habeat dicit sanctus Apostolus hoc per mortem animæ
 esse debere. Videtur mihi inter animam, & corpus discrimē ver-
 sari, quod inter imaginem solidam [*Imaginem de bulro*] & pictam.
 Nam imago picta perfectionem accipit, semper addendo ei, so-
 lida verò è contra, si auferatur ab ea. Accipit, V. g. pictor tabu-
 lam leuigatam, & incipit imaginem delineare, & colores colori-
 bus superimponere, & vmbra vmbra addere, quousque per-
 9 fectam imaginem depromit. E-contra verò imago solida, si cō-
 tinuo dedoletur, & ab ea dematur aliquid tandem perfecta ma-
 neret. Accipit exculptor rude lignum, seu truncum, & semper de-
 dolat, quousque perfectam imaginem exculptam relinquit. Simi-
 liter considerandum nobis est animam nostram à Deo creari, vt
 inquit Philosophus tāquā tabula rasa, in qua nihil est depictū,
 quam Deus in manibus nostris posuit, vt quam primam libera-
 rationis vsu vti inciperemus illam paulatim perficeremus, sup-
 9 posito qd per gratiam baptismatis nitida, idest, (*brūnda*) nobis
 datur. Et hinc mysterium intelligetis, quid fuerit in causa quòd
 postquam Deus cuncta creauit, vt in Genesi habetur, inquit sa-
 cer textus, qd vidit illa, & vidit valde bona esse, vt de luce, quam
 vt vidit bonam esse affirmavit. Et ex eo quòd aquæ in loco vno
 congregatæ essent, & arida appareret dicit sacer textus: Vi-
 dit quòd esset bonum. Et videns plantas fructificare, & her-
 bas virefcere dicitur: Vidit Deus qd esset bonum &c. At verò
 quando

Gal 5.

Rom. 8.

Simile.

Aristo. 3.
de anima.
text. corn.
12. 14.

Genesi. 14.

quando hominem Deus condidit, non memoratur, nec dicitur: *10*
 Vidit Deus, quod esset bonus. O Deus maiestatis infinite, quid
 hoc Domine, lux, aqua, & terra bona tibi videntur, & homo nõ
 item, cum sit ipse finis propter quem hæc omnia condita sunt?
 Dico Deum hominem non laudasse, quia omnem perfectionis
 plenitudinem, quam debebat habere, tunc nõ habuit, quia ipse
 met paulatim animam suam (Dei auxilio) debebat perficere. Et
Eccle. 15. hoc est quod Ecclesiasticus ait: Deus ab initio constituit homi-
 nem, & reliquit eum in manu consilij sui. Id est, creauit illum, &
 in proprijs manibus eum reliquit, vt si vellet se depingeret, atq;
 perficeret. Et modus quem debet obseruare est semper impone-
 re, & virtuti virtutem addere, & sanctitati sanctitatem iniunge-
 re. Et tot tamque perfectos virtutum colores poterit superimpo-
 nere, vt illam perficiat. At verò corpus è contra debet perfici
 tanquam imago solida, quia trunco, & ligno rudi simile est, vn-
 de dedolari oportet, & ab illo auferri ex victu, somno, illecebris
 colloquijs & conuersationibus, vt tandem perfectum maneat.
 Itaque ad perficiendum corpus opus est, vt superfluum ab eo de-
 matur, & vt anima perficiatur ei superaddere opus est, ne forte
 (cum a deo sibi inuicem contrarientur) corpus suis inordinatis de-
 siderijs animam occidat, & anima virtutibus ornata vinci, & oc-
 cidi ab eo non patiat. His omnibus contradictionibus sanctissi-
 ma Virgo domina nostra per admirabilem Dei virtutem, & di-
Iob. 38. spensationem caruit. Interrogat Sanctum Iob Dominus: Nun-
 quid gyrum Arcturi poteris dissipare? Arcturus septem stellis
 constat, cuius prima est sydus septentrionale, id est, [El norte,] in
 buccinæ formâ arcuatus, qui semper sine quiete in gyrum versa
 tur: & quando tres stellæ supra sunt, aliæ quatuor infra, & è con-
 tra. Dicit modo Dominus ad Sanctum Iob: Quis poterit has stel-
 las detinere, quisve clauum figet, ne in gyrum vertantur? Nul-
 lius vires, aut industria sufficiunt: solus Deus, qui cælum condi-
 dit, has stellas ne gyrent efficere potest. Scitote idem in homine,
 quod in cælo euenire, qui est tanquam Arcturus, cuius septem
 stellæ tres animæ potentie sunt, & quatuor corporis elementa,
 ex quibus potentie exteriores, & corporeæ componuntur. Quæ
 omnes stellæ taliter mouentur, quod aliquando tres animæ po-
 tentie infra sunt à corporeis potentijs oppressæ, aliquando verò
 animæ potentie supra sunt, & componunt potentie infra ab illis
 oppressæ,

13 oppressæ, & eis subditæ. At in sanctissima virgine Domina
 nostra, Deus omnipotentie suæ clauum posuit, quo eius po-
 tentias fixit, ne has inuersiones, & gyros facerent, sed semper
 quietæ permanerent, videlicet, tres animæ potentie supra, cor-
 poris verò potentie infra, & perpetuò illis subiectæ. O rem mira-
 bilem, nam cum virgineum corpus huius cœlestis dominæ alias
 humanum esset, & via communi, qua cæteri filij Adæ genitum,
 & cum naturales appetitus, sicut & cætera mortalium corpora *Gene. 6.*
 haberet, nihilominus ita rationi subdita essent. In Genesi legi-
 tur Dominum Noe præcepisse, vt cuncta animantia tam fera, quã
 mansueta in arcam intromitteret, vt à diluuiò seruarentur. Quid
 Domine ad seruandum animalia iubes, vt in arcam includatur?
 Lupus cum oue, leo cum agno, canis cum fele, accipiter cū per-
14 dice, & vulpes cum gallina quomodo se habebunt? Nonne Do-
 mine cernis, quod animalia fera mansueta vorabunt, & deniq;
 fera inuicem morsibus consumentur? Non recte (ait Dominus)
 mysterium nouistis. Scitote hanc feritatem animalia habere in
 mōtib, & syluis, & in desertis vallibus, at verò intra ipsam ar-
 cam statim mansuescent. Tam mansuetus quippe leo erit sicut
 agnus, & lupo, vt ouis: vulpes: vt gallina. O sacratissima virgo,
 & mater Dei, tu domina veri Noe Iesu Christi filij Dei arca es,
 & tua protectione à peccati diluuiò crepti sumus. Huius ad mira-
 bilis arcæ animalia fera sunt sensus corporei, quæ perpetuo pacis-
 fœdere cum animalibus mansuetis, videlicet, cum animæ potē-
 tijs habitauerunt. In cæteris Adæ filijs verum est, quod sensus
 corporei solent vorare, & destruere tanquam fera animalia, ani-
15 mæ potentias; cæterum intra ipsam non. Et ob hanc causam huius
 sanctissime virginis caro innocentissima, & anima pretiosissima
 iure optimo sorores dicuntur. Et in hoc castellum, in quo hæc duæ so-
 rores morabantur, intrauit Christus mundi Redemptor, sacratissi-
 mæ incarnationis eius tēpore, vt ibi hospitaretur, & reficeretur.

Et, vt mysterium hoc plenius intelligatis, notetis oportet ex
 præcipuis penurijs, & defectibus mundi huius, vnum esse, vide-
 licet, quod in eo sedes non sit. Sæpe mecū cogito, quomodo illi,
 qui post hunc mundum abeunt, & in eo omnem foelicitatem collo-
 cant, non veredantur, si quidem in nulla ex eius creaturis sedē
 inuenire possunt. Soler quis veredari, & confundi aliquam do- *similis*
 mū frequentare, in qua ei sedes non conceditur, sed tanquam si

seruus esset stare iubetur. Et ita si vultis, vt dæmon à vobis rece-
dat magnum remedium est sedem illi denegare. Cauete illum,
quoniam semel si sedeat, non facilè illum expelletis, idcirco
illum sedere ne patiamini; hoc est, ne immoremur ad confi-
derandum mala, quæ vestræ phantasiæ offert, hoc enim est il-
li non permittere, vt sedeat nec vt intret. Et cum eius super-
bia maxima sit, si hoc tamen modo illum stare facitis, statim
confusus abibit nec ibi immorabitur. Et tamen mundani non
vetecundantur ad eò res mundi diligere, quando quidem omnes
simul non sufficiunt sedem illis dare. Sic enim Deus præordi-
navit, videlicet, quod nulla earū in particulari, nec omnes simul
verum, & integrum gaudium, (quæ propria hominis sedes est)
illi præbere possint. Vultis nosse, quisnam fuerit locus, vbi prius
homini in hoc mundo sedere permissum est? Virgineus vte-
rus fuit reginæ Angelorum. Ibi enim anima sacratissima Re-
demptoris nostri in primo instati suæ creationis diuinam essen-
tiam vidit, & fuit beata, & sic veram sedem habuit. Quod San-
ctus Ezechiel prophetauit dicens: Porta hæc clausa erit, & non
aperietur, & vir non transiet per eam, quoniã Dominus Deus
Israel ingressus est per eam. Eritque clausa principi, princeps ip-
se sedebit in ea, vt comedat panem coram Domino. Diuus Hie-
ronymus, & alij sancti doctores asserunt hæc verba de sacratissi-
ma Dei matre intelligi. Et quauis alia verba præter hæc de illa
scripta non essent, ingenuè fateri possemus tot excellentijs illā
præstare, vt illas explicare nec hominū aut Angelorum linguæ
sufficiat. Nam quis plures seras thecæ superimponat, & magnā
custodiam adhibeat, nisi in ea multum habeat, quod furari quis
possit? Cum quis foras abit, & dicit ei amicus, attende, quod illa
aræ reserata manet, cui ille: parū refert, nihil ibi est, quod eripi
possit, & si quidem hic dicitur tot seras, tantamque custodiā huic
sacro castello Deum adhibuisse, sequitur ineffabiles thesaurōs in
eo reconditos illum habere. Et hoc factum est ita, quia princeps
regum terræ Iesus Christus, quatenus homo in eo sedit, vt diui-
næ fruitionis panem coram Domino comederet, hoc est, in vi-
sione Dei.

Merito ergo dicimus in hoc castellum hunc cœlestem hospi-
tem fuisse exceptum, & refocillatum, cui hæc duæ sorores fidelis-
sime ministrauerūt. Vna earū, videlicet, caro per triginta trium

anno-

19 annorū spatium quibus in hoc mundo vixit seruitia corporalia
exhibuit: anima vero igneis diuini amoris actibus illi famulata
est. Et ideò de carne virginali dici potest, quod satagebat circa
frequēs ministerium: & de anima eius sanctissima, quod sedebat
secus pedes Domini. Sed dicet quis: Si hæc duæ sorores huiusmo-
di fraternitatis vinculo iunctæ erant, & tanto pacis foedere adu-
natæ, quando adimpletum est id, quod Marthæ querela contra
Mariam significauit, videlicet, quod caro de anima cōquesta di-
ceret. Soror mea reliquit me solā, dic ergo illi, vt me adiuuet? Di-
co tempore mortis eius sacratissimæ hoc actum esse. Pro quo no-
tandum vobis est, quod cū Deo placuit, vt hoc sanctissimæ ma-
tris suæ exilium terminaretur, omnes Sacti Apostoli ibi adfue-
runt, vt Sanctus Dionysius refert, quos à diuersis mundi parti-
bus, quibus peregrinabantur, verbum diuinum seminantes
Deus congregauit. Et est credibile, quod inter ipsos, & pijsimā
matrem verba dulcissima, & amore plena haberentur, & etiam,
quod dum illi prope diuino & spiritali eloquio operam da-
rent, Christus mundi Saluator totus pulcher, & gloriosus illis
apparuit. Cuius aspectu mater eius sanctissima verba illa Ia-
cob patriarchæ iure dicere potuit, qui filium suum Ioseph, vi-
dens summa læticia, & gaudio superfusus dixit: Iam lætus mor-
riar, quia vidi faciem tuam. Quæ lingua explicare sufficet,
quo sanctissimæ virginis huius læticia peruenit cum plenitudi-
nem illius quod tandiu exoptauerat appropinquare vidit, vi-
delicet, ex hoc mundo transire, & perpetuo Deo vniri? San-
ctus David huius miseræ vitæ multa mala contemplan, & bo-
na alterius, efficacissimis suspirijs dicebat: Quis deducet me in
ciuitatem munitam? quis deducet me vsque in Idumæam? In
ciuitatem munitam, id est, gloriam, ciuitatem fortem, securam,
pacificam, & quietam, vbi nullus timor, anxietas nulla, nec vl-
lus horror inhabitat. In Idumæam, hoc est, rubicundam, [Arrebo-
lada] cuius coloni, & ciues omnes instar flammæ igneæ sunt.
Ibi enim est, vbi Deus facit ministros suos ignem vrentem, amo-
re accensos, nitore micantes, & pulchros. Hæc est dilectissi-
mi ciuitas illa, versus quam tendimus. Nonne læticia, & gau-
dio superfusi liquecitis, sperantes inter ciues tam speciosos
collocari, vt in perpetuum cum Domino regnetis? O mise-
ra, & infœlix anima, cur terrenas consolationes exoptas,

Oo 2 qua-

Ezech. 44.

Simile.

S. Dio. l. 2. de
diuin. Nomi.

psalm. 59.

quare errabunda vagaris, tam anxie vilissimas huius seculi voluptates inquirendo, quæ tibi maximo impedimento sunt ne tanto bono perfruaris? O si profunde illa æterna gaudia contempleremur, quanta vi, & efficacia cum Regio Davide exclamaremus dicentes: Quis deducet me in ciuitatem munitam? Quis deducet me vsque in Idumæam? O qualiter idem Sanctus Prophetæ hoc desiderio flagrabat, quando cum lachrymis, & gemitibus inenarrabilibus illam iucundam societatem sitiens, iam peneluminibus deficientibus aspiciendo in cœlum quotidie illas celestes mansiones salutans dicebat: Memento nostri Domine in beneplacito populi tui, visita nos in salutari tuo, ad videndum in bonitate electorum tuorum, ad lætandum in lætitia gentis tuæ, ut lauderis cum hæreditate tua. O ignita verba à feruido corde prolata. Quid postulet hic sanctus attendite. Memento nostri Domine (ait) scilicet, gratiam conferendo, ut simus in beneplacito populi tui, id est, in meritis sanctorum, qui tibi placent. Visita nos, scilicet, ut saluemur in salutari tuo Iesu Christo, in quo peccata dimittuntur ad videndum, scilicet, te facie ad faciem, in bonitate & gratia electorum tuorum, ut participes simus beatorum in cœlo. Ad lætandum in lætitia gentis tuæ, id est, ut connumeremur in cœtu piorum, & ut lauderis à nobis cum hæreditate tua, qui sunt Angeli, & electi. Hoc, quod Sanctus David deprecabatur etiam nos eodem affectu deberemus postulare, si quos decet esse. Cæterum in curis huius vitæ immersi in tam mortali obliuione gloriam habemus, quasi ea futuri nusquam speraremus. Ergo dilectissimi à Deo summis precibus contendamus, ut illorum perennium gaudiorum viuam spem nobis donare dignetur, ut per illam ab huius vitæ rebus caducis corda nostra subleuemus, Spem viuam appello illam, quæ per gratiam viuificatur, & in vitæ sanctitate fundatur. Hanc enim spem laudauit sponsus in sponsa dicens: Nasus tuus, sicut turris Libani? Quis nam hic laudandi modus est? quid turri, & virginis naso? Nimium, si mysterium quod hic latet attendatis. Per nasum siquidem spes significatur. Nam quemadmodum naribus olfacimus, & per fragrantiam etiam à longè res degustamus, & percipimus, similiter spe olfacimus, & degustamus res coelestes, & hoc odore post illas currimus: sicut quondam sponsa promittebat dicens: Curremus in odorem unguentorum tuorum. Vnde quanto magis probus quis est,

est, tanto agilius festinat, & maiori desiderio angitur morti appropinquandi: nam hinc cœlum olfacit. Et peccator morti appropinquare formidat, quia hinc infernum odoratur. Et etiam spes animæ sanctæ turris dicitur propter eius firmitatem. Et ait in Libano fundatam esse, qui est mons odorifer, fertilis, & speciosus, in quo vita studiosa significatur: nam sancta & viuua spes hoc fundamentum habere debet. Vnde in Prouerbijis de illa muliere forti dicitur: Manum suam misit ad fortia, & digiti eius apprehenderunt fenum. O mirificum mysterium, quod antea sapiens de hac sancta foemina exclamauerat dicens: Mulierem fortem quis inueniet? Et denique de illa ait: Digiti eius apprehenderunt fenum. Quid? tanta fortitudo est fenum apprehendere? Vtique. Non vos latet fenum esse, & colum, id est, (Larueca) in colu est, quod nondum est nentum, in fuso verò quod iam est elaboratum. Et illa anima fortis dicitur, quæ fuso innitur, & non colui, hoc est, quæ innitur illi, quod fabricatum, & elaboratum est, & non è contra, videlicet, illi quod nondum est opere perfectum. Si hominem quantumuis perditum interrogetis, si sperat gloria perfrui? vos irridebit, & dicet: Quid sperare debeo præter id ipsum? Quid? talem vitam agens in cœlum ire speras? Ad hoc respondebit: propositum habere deinceps poenitendi, id quidem est colui inniti. Scis o miser, quod si hodie, aut cras in peccato immersum mors te offenderit in infernum perpetuo cremandus es iturus.

Age ergo frater obsecro, & mox poenitere stude, ut huic poenitentiae in meritis Saluatoris nostri Iesu Christi possis inniti, & tunc de te dicetur: Digiti eius apprehenderunt fenum. Quod si Davidis, & aliorum sanctorum cor ita desiderio flagrabat ab hoc mundo exeundi, quale esset obsecro desiderium feruidissimum, quo huius tenerrimæ, & amantissimæ virginis seraphicum cor flagrabat? Et cum quanta lætitia eius anima sanctissima ab illa purissima carne discederet, in cœlumque ascenderet cum eius diuino filio? Igitur anima gloriosa iam separata conquerebatur sanctum corpus quod soror eius anima illud reliquisset. Et hæc querela est quædam inclinatio, & naturalis appetitus, quem suæ perfectionis habet corpus, videlicet, informandi ab ipsa anima, Deus au-

tem ad eius sanctissimæ matris merita respiciens, voluit huic naturali corporis inclinationi condescendere, quam, videlicet, habebat ut animæ suæ vniretur, & illa informaretur, & etiam desiderio satisfacere, quo ipsa anima flagrabat, ut suæ gloriæ particeps illud faceret, qua ipsa fruebatur. Æquum est enim, ut Regina eisdem exemptionibus, & priuilegijs gaudeat, quibus Rex. Cum rex, & Regina quam plurimis equitibus, & dominis stipati incedant, quam primum ad fores palatii perueniunt, omnes ex equis descendunt, & pedites incedunt. Solum Rex & Regina equitant, & sic palatium intrant. Omnes sancti, & sanctæ sunt tanquam equites superni Regis Iesu Christi, & Reginæ sacratissimæ matris eius. Per huius vitæ viam incedunt animæ in corporibus tanquam in equis: cæterum, quam primum ad fores cœlestis palatii perueniunt ex equo corporis descendunt, & pedites illud intrant. Solus Christus, tanquam Rex, & eius mater purissima, tanquam Regina equitando intraverunt in corporum suorum sacris equis. Præterea magnus ille præliator David quondam dixit: Aqua pars erit descendens ad prælium, & remanentis ad sarcinas, & similiter diuident. Et statim sacer textus addidit: Et factum est hoc ex die illa, & deinceps constitutum, & præfinitum, quasi lex in Israel vsque in diem hanc. Hanc legem magnus præliator Iesus cum sanctissima virgine eius matre hodie obseruare voluit. Nam cum ille in campum certaminis contra hostes dæmones prodijt & victoriam ex illis reportauit [*Ysignio los alcances*] vsque ad inferos, tunc mater eius sanctissima iuxta crucem mansit, illud sanctissimum corpus sanguinemque preciosissimum effusum custodiens, & alia opima spolia, quæ Dominus ibi reliquit. Ideo æquum erat, ut quantum ad hoc æque inter se diuiderent. Videlicet, quod quemadmodum Dominus gloriam in corpore reportauit, similiter illa. Etiam cum quis læsæ maiestatis crimen admittit ius est, ut domus eius solo æquetur, & sale aspergatur. Sic quia nos omnes maiestatis diuinæ rei sumus, æquum est, ut corporum nostrorum domus solo æquentur, & in puluerem conuertantur, & sale, id est, vermibus qui ea rodant proferminentur. At hæc fidelissima virgo, quæ nunquam crimen, neque vllum peccatum admittit, cur domus corporis sui solo æquanda & in puluerem vertenda, aut sale vermium ferenda?

Ex

*simile.**1. Reg. 30.**simile.*

31 Ex his omnibus rationibus planè constat, quam meritò confitemur in hac sacra die illam beatam animam cœlestibus hierarchijs comitatum rediisse, ut eius sacro corpori infunderetur, & sic gloriam suam illi communicaret, vnde gloriosum, & immortale resurrexit. Tunc adimpletum mirabiliter est, quod Ecclesiastes ait: scilicet: Generatio præterit, & generatio aduenit, terra autem in æternum stat. Duplex est hominis generatio. Altera quando in vrero matris gignitur altera vero quando homo resuscitauerit. Vnde Dominus apud Matthæum dixit: In regeneratione, cum sederit filius hominis. Id est, in secunda generatione, & in sacratissima Dei matre præterijt vna, & aduenit altera, quando resuscitauit. Terra autem in æternum stat, hoc est, eius sacrum corpus nusquam versum est, nec reuertetur in pulueres, quin imò gloriosum cum maximo trophæo assumptum est hodie in cœlum. In cuius ascensu glorioso obstupefacti Angeli interrogabant illud Canticorum: Quæ est ista, quæ ascendit per desertum, sicut virgula fumi? O Beati spiritus, quomodo hanc cœlestem reginam fumo assimilatis? Potius in hoc videretur, quod illam contumelia afficitis. Nam apud nos de homine inquieto, & parum sensato dici solet fumo leuiorem esse, & de impatiēte, & bilioso dicimus, illum in naribus fumum habere, & cum quis mundi diuitias collaudat, ad extenuandum eas dicimus: Omnia vanitas & fumus sunt. Vnde Sæctus David humiliter de se sentiens dicebat: Defecerunt, sicut fumus dies mei. Dico nihilominus hanc vnã ex præcipuis laudibus esse, quibus illam Angeli efferre potuerunt, & quandam admirabilem comparisonem ad eius excellentiam explicandam. Nam fumus odorifer, & fragrans apud sacram scripturam placationem denotat. Vnde in Numeris legitur, iram Dei contra Hebræos exarsisse, & thura dante Aarō statim Deum fuisse placatum. In Genesi etiam habetur, sacrificio Noe odoratum esse Dominum suauitatis odorē. Et in Exodo præcipitur sacrificiū fieri in odorem suauissimum, in conspectu Domini. In Numeris etiam dicitur: In calendis offeretis holocaustum suauissimum in odorem suauitatis Domino. Vnde dicentes Angeli quod ascendebat illa sicut virgula fumi ex aromatibus in hoc significare vulerunt, ad placandum iram Dei illam ascendere. O mirificam puræ rationalis creaturæ prærogatiuam, cuius munus est

Oo 4 Deum

*Eccles. 1.**Matth. 19.**Cant. 3.**Psal. 101.**Num. 16.**Gene. 8.**Exod. 29.**Num. 28.*

ambulate in ea. Hoc est, in tuo cœlesti præceptore opera, quæ
 imiteris videbis, & audies doctrinam, quam amplectaris, & se-
 quaris. Et ad vtrumque horum aduertere donum peculiare Dei
 est, vt Sapiens affirmat dicens: Oculum videntem, & aurem
 audientem, Dominus fecit vtrumque. Ergo dilectissimi oculos
 vestros aperite, & mirificum exemplum, quod vnigenitus Dei
 filius vobis hic præbet, attendite. Ascendens in montem orare,
 solitudinem petens, & noctu priusquam suos sacros Apostolos
 eligeret, dicens nos, quod in omnibus rebus gerendis primus gra-
 dus sit, ad Deum in oratione properare. Hoc multis retro secu-
 lis idem Dominus Moyse significauit in Exodo, Vbi ait: Hæc
 dices domui Iacob, & annuntiabis filiis Israël. Vos ipsi vidistis,
 quæ fecerim Ægyptijs, quomodo portauerim vos super alas
 aquilarum, & assumpserim mihi. Si ergo audieritis vocem
 meam, & custodieritis pactum meum eritis mihi in peculium
 de cunctis populis (mea est enim omnis terra) & vos eritis mi-
 hi in Regnum sacerdotale, & gens sancta. Res profecto mira.
 Quid hic Dominus sibi vult? Nunquid omnes Hebræi sacer-
 dotes erant? Minime gentium. Cæterum in hoc significauit,
 quod discrimen inter suos, & reliquas mundi nationes futurum
 esset. Nam cæteri homines quia verum Deum non habent, nec
 ab illo aliquod auxilium impetrant, omne studium omnemque
 spem in terra & proprijs manibus, & industria sitam habent. At
 cum vestra vita, salus, dignitas, fœlicitas, denique omne bo-
 num à vero Deo dependeat præcipuum studium & cura vestra
 esse debet, videlicet, oculos vestros ad illum leuare: & sic in ora-
 tione & in spiritus subleuatione sacerdotibus similes eritis. Et
 vt magis ad hoc illos incitaret, & omnem spem in illo sitam ha-
 berent, in memoriam illis reuocat magnum beneficium stupen-
 dorum operum, quibus illos eripuit, & quomodo portauit eos
 sicut aquila, quæ inter omnes aues super alas pullos suos portat.
 Quod illis dictum est, æquum est, vt nobis dici putemus, si qui-
 dem eidem Deo ac Domino seruimus, & ab eius magnifica ma-
 nu potiora multò beneficia accepimus. Vnde Diuus Petrus ait:
 Vos autem genus electum regale sacerdotium: non propterea
 quod omnes Christiani sacerdotes sint, sed quia omnes tan-
 quam sacerdotes debent esse in spiritus eleuatione, & in assidua
 ad Dominum deprecatione. Nam oratio est quoddam antido-
 tum,

Prover. 20.

Exod. 19.

2. Petr. 2.

9 tum, & commune remedium & refugium contra omnia mala.
 Vnde Sanctus Theodoretus in historia religiosa refert illos san-
 ctos eremi patres solitos esse dicere: Medi ci diuersis ægritudini-
 bus varia medicinarum genera, & pharmaca habent. At verò om-
 nibus animæ ægritudinibus, & cunctis corporis infortunijs vna
 est medicina communis, nempe oratio. Hæc namque Deum at-
 trahit, qui est virtus, & singulare remedium contra omnia
 mala. Sed oportet, vt feruore exerceatur, quali Regius Pro-
 pheta David flagrabat, cum dicebat: Psalmo sexagesimo septi-
 mo In die tribulationis meæ Deum exquisiui manibus meis.
 Quem locum alij sic verterunt: In die tribulationis meæ Deum
 exquisiui manus mea nocte extensa fuit, sine intermissione: Re-
 10 nuit consolari anima mea, memor fui Dei, & vociferabar, loque-
 bar, & deficiebat spiritus meus. (O Valas me la beatissima Trinitas)
 quo feruore, qua inflammatione, quibus verbis, quan-
 to clamore, & instantia Sanctus Propheta à Deo effla-
 gitabat, quoties periculis obsessum se videbat, & hunc oran-
 di modum coram Domino proponebat (y lo alegua como ti-
 tulo) vt illum Deus exaudiret, & quod importunis pre-
 cibus ab eo contendebat ei concederet. Et alibi dicebat: Cla-
 maui in toto corde meo, exaudi me Domine. Ille in toto corde
 orat, qui ad id, quod loquitur attendit, nec alijs vanis, & terrenis
 cogitationibus diuertitur. Ideò orationes (de tarea) reprehensi-
 biles sunt in illis inquam, qui non amplius attendunt, quam, vt ora-
 11 tionum numerum absoluant, nec magis aduertunt quam si bruta
 animantia essent: quæ orationes vix ad aliud deseruiunt, quàm ad
 fictum solatium eorum: qui eas fundunt, quibus videtur, si quo-
 tidie Rosarium, & officium defunctorum, aut psalmos poeniten-
 tiales recitent, securos esse de propria salute, cum illas preces ita
 fundant, vt potius veniam à Deo precari debeant propter irreue-
 rentiam, qua Deum infinitæ maiestatis alloquuntur, quam ius
 habeant, vt præmium pro illis deposcât. Dilectissimi ne fallamini,
 existimantes orationes sacramenta esse, quæ & si indeuotè sus-
 cipliantur gratiam conferunt ex opere operato. Plus proderit
 vobis vna oratio Dominica, paulatim, reuerenter, & de-
 uote pronuntiata, quàm si centum turbulenter, confuse, &
 cursim recitentur, sine attentione & reuerentia. Quæ condi-
 tiones si dum oramus propter negligentiam nostram deficiunt
 saltem

S. Theodoret.

psalm. 67.

psalm. 18

saltem à veniali labe non excusamur. O filiorum Adam ingeniam miseriam, quomodo vt plurimum incommodum deducunt, vnde vtilitatem promere debebant. Super quos illa maledictio cadit, quam Sanctus Dauid, non vt maledictionem, sed

Psalm. 108. tāquam prophetiam comminatus est, dicens: Oratio eius fiat in peccatum.

Ideoque plurimum conducit loca solitaria quærere ad orationi vacandum, ad huius coelestis magistri imitationem. De quo dicitur hic quod, *Exijt in montem orare.* Et Sanctus Mattheus ait: *Ascendit Iesus in montem solus, vt oraret.* Et molestum esset relatu quoties in totius sacri Euangelij discursu dicitur, quod discessit solus, vt oraret. O Christe vere mundi præceptor, equidē itā quiete in populo, sicut in solitudine orare poteras. Ceterū, quia propter nos homines, & propter nostram salutem de cælo ¹³ descendisti, & homo factus es, voluisti omnia opera tua sacratissima ad nostram instructionem disponere. Et itā opus fuit, nō tibi, sed nobis, vt in locū semotum oraturus discederes, vt nos itā faciamus, & orationis tempore ab omni humana cura nos expeditamus. Nam sicut vacuum aliam rem ad se trahit, quæ illud adimpleat, & eius defectum suppleat: ita cor à rebus terreis vacuum, & expeditum Deum ad se trahit, qui eius diuinis donis illud adimpleat. Et in solitudine maior occasio suppetit, ad hoc, vt cor euacuetur, & attente reuerenterque, vt oportet orationis studio vacet. Beatus Ægidius nostri ordinis frater à quodam religioso interrogatus, cur in oratione plusquam in alijs exercitijs tentaremur? Sanctus vir respondit: Dicitur, si litem ageres, & regem adires, vt protectionem, & auxili- ¹⁴ um ab eo deposceres, nonne aduersarius tuus pro viribus contenderet, vt iter tuum impediret? Maxime. Cum igitur in oratione contra Sathanæ astutias auxilium deposcamus, versutus ille omnibus vijs studet, hoc sanctum exercitium nobis impedire. At verò, si in quietis solitudine constituti simus, instrumenta pauciora sibi sunt, quibus nos expugnet, & orationem nostram impediatur. Nam seculi tumultus, & strepitus vnum ex efficacibus instrumentis est, quibus orationes nostras labefactare solet.

Et erat pernoctans in oratione Dei. O bone Iesu, Angelorum decus, & gloria, quis tam foelix esset, qui tibi adesse mereretur, & tuę san-

¹⁵ sanctæ orationis feruorem cernere, & reuerentiam, qua ad patrem orabas? Attendite dilectissimi, & vobiscum considerate, qualis hæc Domini oratio esset, quàm feruida, quàm pura, quàm excelsa, quàm instans, & diutina, deniq; quantæ efficaciz, & virtutis. Sanctus Apostolus de hoc diuino Redemptore verba faciens ait: *Qui in diebus carnis suæ preces supplicationesq; ad eū, qui pos-* ¹⁶ *sit illū saluū facere à morte, cū clamore valido, & lachrymis offerens, exauditus est pro sua reuerentia.* Perpendite obsecro verba illa: *In diebus carnis suę, id est dū vixit.* Vnde constat, quod non solū in cruce illū clamorem emisit ad patrem cū lachrymis: verū etiam per totius vitæ suæ curriculū sæpe idem fecit. O quantæ confusioni nobis est hæc omnia audire siquidem ab eorū imitatione tam longe absumus, & hoc sanctæ orationis studiū in ¹⁶ diebus carnis nostræ in tanta obuiione habemus, cū alias, vt diximus tam singulare remediū cūctis necessitatibus, & miserijs nostris existat. Quod si aliquando illud aggredimur mox ab incepto desistimus, & lassamur: & ob id tam parū cum eo proficimus. Candelarius, non statim à prima, secūda, aut tertia vice ¹⁷ candelas format, sed sæpe in balneo eas immittit, & paulatim opercula suscipiunt, & sic perficiuntur. Similiter anima in orationis balneo paulatim perficitur, & donorum opercula successiuè recipit, cuius instantiæ defectu tam parum proficit:

Et cū dies factus esset, vocauit discipulos suos, & elegit duodecim ex ipsis, quos & Apostolos nominauit. Aduertite, quomodo diuinus præceptor postquā pernoctauit orationi instans, sacrorū Apostolorū electionē fecit: Etiam equū est, vt sciatis, quod, vt questionem ¹⁷ illam discipulis suis proponeret, videlicet: *Quem dicunt homines esse filiū hominis? & vt miraculose D. Petrū assignaret tanquā suū vicariū dicens illi: Tu es Petrus, & super hanc petram ædificabo Ecclesiam meam, & tibi dabo clauēs, prius ad patrem orauit vt soli Petro hanc veritatem (videlicet quis ille esset) reuelaret, & etiam, vt hanc fidē in corde eius figeret, vt postea cōstitit. Vnde Sanctus Lucas ait: Et factū est, cū solus esset orans erant cū il-* ¹⁸ *lo, & discipuli. Et interrogauit illos dicens: Quē me dicunt esse turbar? Itaq; sicut ad eligendū ex discipulis duodecim Apostolos erat pernoctans in oratione Dei, eodē modo, vt ex duodecim electis vnū præficeret, qui eius vices gereret, & qui Ecclesiam cū illa admirabili confessione illustraret, etiam orauit Dominus,*

Heb. 5.

simile.

Luc. 9.

vt

vt in electionibus prælatorum ecclesiam suam orationi instare 18
 doceret. Pro quo notandum vobis est, sic se Deum habere erga
 Ecclesiam militantis administrationem, quemadmodum erga mū-
 di gubernationem se gerit. Sanctus Dionysius ait, Deum nō om-
 nia per se solum facere, sed etiam per media præordinata. Dispo-
 nit enim extrema per media, videlicet, per causas secundas, pluit
 mediantibus coelis. Suggestit necessaria victui humano, videli-
 cet, frumentum, vinum, & carnes mediante terra. Eodem modo
 ad fidem propagandam Christus R. noster hoc opus per se solū
 noluit perficere, sed suos sacros Apostolos elegit, & alios discipu-
 los, vt eius gratia, & auxilio in conuersione animarum sibi adiu-
 tores essent. Vnde diuinus Apostolus agens quomodo fideles
 sunt Dei agricultura, & ædificatio, postquam dixit: Ego plan-
 tati Apollo rigauit, Deus autem incrementum dedit, subdidit 19
 dicens: Dei enim adiutores sumus. Sic etiam modo Dominus
 hanc ecclesiam non per se solum gubernat, sed adiutores habet,
 videlicet, prælatos, & ministros earum. Aduertite ergo quales
 esse decet adiutores Dei in tam singulari, & prope diuino mini-
 stero, quale est animarum. In Genesi habetur, q̄ postquam Io-
 seph interpretatus fuit somnium Pharaoni, & consilium ei præ-
 buit, vt aliquem virum sapientem, & industriū vniuersæ terre
 Ægypti præficeret, vt in annis vbertatis frumentum colligeret,
 & seruaret. Et subdit sacer textus: Locutus est Rex ministris suis
 dicens: Num inuenire poterimus talem virum, qui spiritu Dei
 plenus sit? Vbi ponderandum valde est, quod rex ille, cum alias
 Gentilis esset, & idololatra cognouit tamen ad optimam Reipu-
 blicæ gubernationem spiritum Dei opus esse. Vnde statim Iose-
 pho dixit: Quia ostendit tibi Deus omnia quæ locutus es, nun-
 quid sapientiorum, & consimilem tui inuenire poterō? Tu eris
 super domum meam, & nō solum domui suæ illū præfecit, vt il-
 lam regeret verū etiā, vt doctor, & magister eius esset sicut san-
 ctus David affirmat dicens: Constituit eum Dominum domus
 suæ, vt erudiret principes eius, sicut semetipsum, & senes eius
 prudentiā doceret. Hoc Deus intēdebat, vt per ministeriū Ioseph
 in cognitionem suæ celsitudinis Ægyptij deuenirēt. Si ergo ad
 illa terrena ministeria cognouit ille Gentilis necessariū esse mi-
 nistrū spiritu Dei plenū, quanto magis ad ministeriū spirituale
 & diuinū? Quod si hoc reuera ita se se habet, vt vos patres, & Do-
 mini

S. Diony.
de celest.
Hierarc.

1. Corinth. 3.

Gene. 41

Ps. 104

21 mini in vestris electionibus scopū (vt aiūt) attingatis, ne hæc ne-
 gotia carni, aut sanguini consultetis, quæ perperā vobis consulēt.
 Nec de cognatione, amicitia, aut alijs mūdi respectib⁹, seu lucris
 curetis, quia exærabimini. Verū tamen cū Deo illa deliberate,
 in oratione feruida, & efficaci ab eo summis precibus cōtenden-
 tes, vos illuminet, vt viros spiritu Dei plenos ad dignitates pro-
 mouere noscatis. Artifex, qui domum ædificat, per pendiculum
 seu regulam ligneam in manu affert, qua norma dimetitur & regu-
 lat lapides ædificij: & quæ prominere cernit mallei iētibus intro-
 mittit, quousq; in perpendiculo cū alijs ponatur: etiā quæ iatus ab-
 scōditū videt extrahit, & manifestat. Sic maioris prælati munus
 est cū regula suæ religionis (si regularis est, alioquin si Episcopus
 aut summus Pōtifex cū lege Dei quæ est regula vniuersalis) sub-
 22 ditorū vitas dimetiri: & subditū, quæ prominentē viderit, videli-
 cet, honoriscupidū, ambitiosum, & imperādi auidū hunc, qui sic
 prominet recludat, & intus mittat humiliādo illū, & rationē de
 illo nō habēdo. At verō illū, qui absconditus est, & relictus,
 humilis atq; deuotus, & sine tumultu, manifestet publicet eli-
 gatq; dūmodo cetera, quæ ad munus exercendū requirūtur ha-
 beat. Talis erat Saul, quādo in Regē Israel illū Deus elegit, qui
 quo tēpore vngēdus erat se abscondit, quæq; inuenire nō poterāt
 subditi, quousq; dixit Deus: Ecce absconditus est domi. Vbi Sa- 1. Reg. 10
 ruel de illo dixit ad populū: certē videtis quæ elegit Dñs, quo-
 niā non sit similis illi in omni populo. Et antea sacer textus ait: 1. Reg. 9.
 Nō erat vir de filijs Israel melior illo. Et postea Samuel dixit ei. 1. Reg. 15
 Cum paruulus esses in oculis tuis, caput in tribus Israel factus
 23 es. Ecce quæ Deus populi sui in principē eligit, videlicet, optimū
 eiusdē populi virorū, & qui paruulus siue humilis erat in oculis
 suis, non in alienis, sed in proprijs, se vilipendendo.

Ergo dilectissimi in vestris electionibus Deū imitamini. Vt
 autē quod hic vobis dixi sciatis perficere, diuinā celsitudinē hu-
 militer deprecāmini, vt vos illuminet. Nā nisi electiones feceri-
 tis, sicut oportet omnia dāna, quæ exinde puenirint super vos
 incidēt, & æternis tormētis soluetis, quæ etiā in hac vita Deus pu-
 nire solet. Quod in Oza sacerdotis animaduersione patuit. De
 quo legitur, q̄ cum arcā fœderis educeret de domo Aminadab, 2. Reg. 6.
 imposuit eam super plaustrum nouum, vt eā duceret in Beth-
 lehem ciuitatem David, & cum iter agerent, extendit Oza
 manum

Simile.

manū ad arcam Dei, & tenuit eam, quoniam calcitrabant boues 24
& declinauerūt eam. Iratusq; est indignatione Dominus con-
tra Ozā, & percussit eū super temeritate, qui mortuus est ibi iux-
ta arcam Dei. O Deus pietatis, & clementiæ infinitæ, quid Do-
mine hoc præmio donas illū, qui tibi obsequiū præstare existi-
mat? Arca minabatur ruinam, & quoniam sacerdos accedit, vt te-
neat illam ne cadat, & detrimentū patiat, occidis illū? Ad hoc
Glossa, & Nicolaus Lyranus respōdent, quod Deus non punit
Ozā, quia tetigit arcam, sed quoniam eius culpa declinauerat.
Præceperat enim Deus in Numeris, vt Leuitæ arcam super hu-
meros asportarent. Vbi sacer textus inquit: Filijs autē Caath nō
dedit plaustra, & boues, quia in sanctuario seruiūt, & onera pro-
prijs portant humeris. Ille verò bestijs illam imposuit. Nam si
humeris rationalium hominū illam imponeret, non utiq; decli- 25
naret. Et ideo peccauit, & grauius à Deo punitus est. Maius pec-
catum sine dubio admittunt illi, qui bestijs, videlicet, homini-
bus vitæ bestialis dignitates imponūt, turpibus, & sensualibus,
cū rationalibus prudentibus, & studiosis viris deberent illas im-
ponere, quam Oza, qui animalibus arcam imposuit. Et siquidē
occasionem præbēt, vt declinet arca, quæ est res publica, & quæ
libet Christiana congregatio, quæ aliās non declinaret, neq; tor-
queretur, nisi bestiarū humeris imposita esset, hi omnia damna
soluent non solū in alia vita, sed forte in hac. O quam latus hic
patet campus ad copiosas lachrymas fundendū, si cōsideremus,
quam multi parum curant de his, & ingētia damna, quæ ob hāc
causam Ecclesiæ Dei succedunt, & forsitan propter hoc tam assi-
duis laboribus affligimur, & tam duris flagellis percutimur. In li 26
bris Regum legitur, quod populus Israel egressus est obuiā Phi-
listijs, & instuxerunt aciem contra Israel. Inito autem certami-
ne verga vertit Israel Philistæis, & cæsa sunt in illo certamine
quatuor millia virorū. Vt autem tantæ calamitati remediū adhi-
berent decreuerunt arcam Domini in exercitū adducere, & ni-
hilominus à Philistæis victi fuerūt, & facta est plaga magna ni-
mis. Et reuera, vt sacer textus in præcedenti capite expressit, om-
nis illa calamitas illis prouenit, quia secū habebant quosdā diros
sacerdotes, de quibus in præcedenti capitulo dixerat: Filij Heli
filij Belial, nescientes dominum, nec officium sacerdotum ad po-
pulum. Itaque nec iuxta lapidem adiutorij castrametatos esse,
nec

Glossa d. c.
Nicolaus Ly-
ranus.
Num. 7.

1. Reg. 4.

27 nec arcam foederis in campum adduxisse illis profuit, quo mi-
nus propter malorum sacerdotum peccata punirentur. O super-
ne mundi Saluator Iesu Christe, meritò Domine verus lapis ad-
iutorij dici potes, & nos Christiani asseuerare possumus, quòd ca-
strametati sumus iuxta lapidem adiutorij, siquidem te vt auxi-
liatorem, & tanquam caput nostrum habemus, & tuum sacra-
tissimum, & verum corpus in ineffabili altaris sacramento apud
nos est: cuius vmbra fuit illa arca foederis Hebræorum. Cū
ergo Domine hoc ita sit, quomodo ferè omnes mundi nationes
ex nobis victoriam reportant? Non possumus fratres non inge-
nuè fateri tam terribilium flagellorum, vt quotidie recipimus no-
stra magna peccata in causa esse. Et etiam credi potest tā inge-
ntia peccata in populo Christiano fortè esse propter negligentia
28 prælatorum. Quapropter semel, & millies vos obsecro, & nomi-
ne sanctissimæ Trinitatis adiuro, vt omnes, quibus eligendi mu-
nus est, attendatis, ne brutis animantibus, hoc est, hominibus vi-
tæ ferinæ, & bestialium morum muneris arcam imponatis, nec
patiamini à passione, affectione, aut lucro excæcari. Sed potius
promouere studete homines ratione vigentes, prudentia insigni-
tos, & spiritu Dei plenos, super quorū humeros munus seu præ-
sulatus optimè insidet, nec eius administratio torquebitur, aut
declinabit. In numeris legitur, quòd quia Phinees honorē Dei
mirifico zelo propugnauit, de illo dixit Deus: Ecce do ei pacē
foederis mei, & erit tam ipsi, quam semini eius pactum sacerdo-
tij sempiternum, quia zelatus est pro Deo suo, & expiauit sce-
lus filiorū Israel. In quo denotatur illum verè dignum esse sacer-
29 dotio, & dignitate, atque præsulatu, qui amoris Dei zelo ardet,
& qui magis zelat, is dignior est, & quòd magna contumelia ho-
norem Dei afficiunt, qui promouent homines, in quibus hic ze-
lus non placet. Et in quibus hic zelus simul cum prudentia &
sapientia inuenietur, quanuis generis nobilitas eis desit, nullum
inconueniens erit si eligātur. Nam mortuo Moyse allocutus est
Dominus Iosue filium Nun ministrumque Moysi, & dixit ei: 30
Moyse seruus meus mortuus est, surge & transi Iordanem, tu
& omnis populus tecum, sicut fui cum Moyse, ita ero tecum:
confortare, & esto robustus. Vbi ostēditur, quòd non errant prin-
cipes, si homines humilis generis promoueant ad supremas di-
gnitates, si tamen sufficientes sint, siquidem Deus ducem sui ex-

Num. 25.

Ios. x.

ercitus elegit seruum Moyses; nam generis nobilitas nō adeo est gō
attēdenda, sicut sufficiētia, & quōd possit homo praire ante po-
pulum sibi commissum, vt hic Dominus Iosue dixit: Surge, &
transi Iordanem istum tu, & omnis populus tecum. Nam pluri-
mum conducit quōd subditi prælaturam præcedere videant in
cunctis arduis virtutis negotijs. Tales nobis Deus pro eius mise-
ricordia donare dignetur, vt eorum bonis exemplis animati pro-
ficiamus in virtute, & copiosam gratiam acquiramus, cum qua
gloria impetratur: ad quā nos perducatur Iesus Marię filius, Amē.

In eodem Festo Sancti Bartho- lomæi Apostoli Concio Secunda.

*Exijt Iesus in montem orare, & erat pernoctans in
oratione Dei. Luc. 6.*

2. PARA. 9

Quoniam Regina Saba gratia vidēdi Salomonem, &
prudentiam sapientiamque eius Hierosolymam
veniret tandem optimum regimen domus, & re-
gni illius videns ultra non habuit spiritum, sed stu-
pens dixit: Beati serui tui hi, qui assistunt coram
te omni tempore, & audiunt sapientiam tuam. Sit Dominus
Deus tuus benedictus, qui voluit te ordinare super thronū suū
regem Domini Dei tui, quia diligit Deus Israel, & vult seruare
eum in æternum. Idcirco posuit te super eum regem, vt facias iu-
dicia atque iustitiam. Vbi ponderandum valde est illud: Quia
diligit Deus Israel, & vult seruare eum in æternum. Idcirco po-
suit te super eum regem, quia in his verbis manifestatur, quam
magno beneficio Deus Rempublicam illam afficit, cui dominū
ac prælaturam optimum dat. Vnde in libro Iosue dicitur: Seruiuit
Israel Dño cunctis diebus Iosue. Vbi etiam ostēditur quantum ad
rem faciat bonitas prælari, & domini, vt inferiores Deo seruiāt.
Et in Exodo dicitur: Cū leuaret Moyses manus vincebat Israel,
sin autem paululum remisisset, superabat Amalech. Vbi etiam
ostenditur nimis cōducere ad hoc, vt inferiores, & subditi victo-
res

Iosue. 24.

Exod. 17.

3 res euadant, quōd maiores, & prælari habeant manus suas ad
Deum erectas. Hoc est, vt sint deuoti, spirituales, & sanctorum
operam effectores. Ideoque maximē oportet electores prælato-
rum, & rectorum nimiam curam adhibere, vt semper quos me-
liores inuenire poterint, promoueant. Ait Sanctus Apostolus:
In Christo sorte vocati sumus, prædestinati secundum propo-
situm eius, qui omnia operatur secundum consilium voluntatis
sue, vt simus in laudem glorię eius. Vbi docet, quōd Apostolū,
feu Christianum esse, donū Dei est. Et, vt denotaret omnia opus
Dei esse absq; hominum meritis, ait, se, ceterosq; Apostolos sor-
te vocatos esse. In distributione, quę sorte fit, nullus respectus ha-
betur ad merita. Nam cum sortes mittuntur, euenire solet, quōd
equitis, & nobilis, & magni pōderis viri schedula alba exeat, &
4 pauperuli operarij schedula cū vase aureo, aut alio precioso mo-
nili prodeat. Et has vocationes (ait S. Apostolus) sic disponi, vt
Deus laudetur, & seruiatur, & feruentiori amore diligatur, vt si-
mus in laudem glorię eius. In hodierno sacro Euangelio hoc pla-
nē constat, in quo narratur, quomodo elegit Dñs in Apostolos
quosdā homines abiectos, & nullius æstimationis in oculis mor-
taliū, & absq; merito, & perfectione corā ipso. Quōd si mihi
obijciatis, dicentes: Cur Pater nobis præcipis, vt in nostris ele-
ctionibus optimos præficiamus, siquidē Dei filius tam viles, &
imperfectos homines in prælatos, & monarchas mūdi elegit. Et
etiam Apostolus in præfatis verbis fatetur, q̄ operatur omnia se-
cundū consiliū voluntatis sue; igitur etiā nos ad illius imitati-
onē possumus eligere secundū consiliū voluntatis nostrę? Ad hoc
5 respondeo, q̄ hæc verba: Qui operatur omnia secundū consiliū
voluntatis sue, in solo Deo denotāt infinitā perfectionē. Nam in
homine ex eo, q̄ velit aliquā rē secundū consiliū voluntatis sue,
non proinde est bona. Similiter, si iudex sententiā inferat secun-
dū consiliū, & libitum voluntatis sue nō ex eo bona est, sed si fe-
rat sententiā secundū regulā rectę rationis. Nam voluntas ex se
cæca est. Et ideō dedit illi Deus tanquā ducē rationē ipsam, per
quā debet duci, & gubernari. At verò in Deo nō sic se res habet,
quinimò eius volūtas rectū facit esse quicquid vult. Et proinde
bonum illud est, quia secundū consiliū voluntatis sue factū est.
Et ob id Deus operatur, omnia secundum consilium volunta-
tis sue: at verò homo, si cōsiliū voluntatis sue solū sequeretur

Ephes. 1.

simile.

erraret utique. Et cum voluntas Dei infinitæ potentia sit, quan- 6
 nis minus idoneos ministros eligat, illos idoneos efficit, unde
 2. Cor. 3. Sanctus Apostolus ait: Idoneos nos fecit ministros novi testa-
 simile. menti. Hoc est, idem Deus, qui ad ministerium tam singula-
 re nos elegit, nobis dedit, ut digne illud exerceremus. Qui in ma-
 ri piscari vult, prius vermiculos colligit, [*γνος γυσαρapos*] qui in ri-
 pa seu littore maris post refluxum remanent, cum quibus alios
 pisces piscatur, qui in aquarum profundo sunt. Sic diuinus pisea-
 tor fecit, qui prius quosdā pauperulos homines colligit, qui ve-
 lut vermiculi [*γνος γυσαρapos*] iuxta maris littus deambulabāt, ut hac
 esca peccatores in profundo aquarum, voluptatum, infidelitatū,
 & peccatorum maris mundi huius iacentes piscaretur, & suam
 omnipotentiam in hoc ostenderet, quando quidem tam vilibus
 instrumentis opus tam mirificum perfecit, cuiusmodi fuit tantæ 7
 gentium multitudinis cōuersio ad eius sacrosancti Euangelij pu-
 ritatem. Sancto Ezechieli quondā dixit Deus: Fili hominis, mit-
 to ego te ad filios Israel, ad gentes apostatras, quæ recesserunt
 à me. Et quoniam in secundo capite ingeniū & mores Hebræo-
 rum illi explicans dixerat: Domus Israel attrita fronte est, & du-
 ro corde. Et Sanctus Propheta illam dupitiem poterat pertime-
 scere hominem debilem se reputans. Statim Dominus subdidit:
 Ecce dedi faciem tuam valentiorē faciebus eorum, ut ada-
 mantem, & ut silicem dedi faciem tuam: ne timeas eos, neque
 metuas à facie eorum. Ecce quomodo aliquem Dominus eligēs
 sufficientiam necessariam ei præbet: nam eius volūtas etiam ad
 hoc potēs est. Cæterum neque meus amor, nec mea affectio, nec
 mea voluntas necessariam sufficientiam illi, quem elegit potest 8
 donare. Unde neminem debeo eligere ratione amoris, quo illū
 prosequor, aut alterius humani respectus, sed quoniam ratio di-
 ctat illum virum probum, & optimè meritum esse. Et est valde
 notandum, quod prius quam Dominus hanc electionem faceret
 tam prolixè orationi vacauit, quod dicit Sanctum Euangelium:
 Erat pernoctans in oratione Dei. Non quia ipse ignoraret quid
 sibi faciendum esset, sed, ut doceret nos ad orationem recurrere
 in nostris electionibus, & cum maxima instantia à patre lumi-
 nū postulare, ut nos dignetur illuminare. Præcepit Deus Moy-
 si, dicens: Mitte viros, qui considerēt terram, quam daturus sum
 Num. 13. filijs Israel, singulos de singulis tribubus ex principibus. Et se-
 quitur

9 quitur statim: Fecerat Moyses quod Dominus imperarat, id
 est, summo studio & diligentia elegit, qui sibi potiores ad hoc
 munus videbantur. Cæterum, cum non omne quod relucet (ut
 aiunt) aurum sit, quanuis iudicio suo meliores elegit, plures tamē
 eorum non euaserunt, sicut ille opinatus est, quinimò nimium
 Deo infideles extiterunt. Nam cum reuertentur timore corre-
 pti dixerunt populo: Terra, quam lustrauimus deuorat habitato-
 res suos. Vidimus monstra quædam filiorum Enach, de gene-
 re Gigantæo, quibus comparati quasi locustæ videbamur. Qui-
 bus verbis adeò perterritus est populus, quod cœpit murmurare
 contra Moysen, & Aaron. Et tandem propter illud peccatum
 de eis dicitur infra: Mortui sunt atque percossi in conspectu Do-
 mini. Quis ergo de suis electionibus confidet, siquidem Moyse
 10 electiones tam sancto zelo factæ tales euaserunt? Quid denique
 de nostris erit sæpe infœlici intentione factæ? Ideò plurimum
 conducit nobis orare, & Dominū deprecari, ut si quas habemus
 erga homines inordinatas affectiones à nobis auferat, ut in no-
 stris electionibus nihil aliud attendamus, quā ad illud, quod ma-
 iori suæ celsitudinis seruitio sit. Et est valde ponderandum San-
 ctum Euangelistam dicere: quod erat pernoctans in oratione
 Dei. Nunquid oratio aliqua est, quæ Dei non sit, cum oratio sit
 eleuatio mentis in Deum? Dico nonnullas orationes esse, quæ
 potiori iure orationes diaboli, quam Dei dici possunt: nam plus
 illas diabolus participat, quam Deus. Illi, qui tenaciter in corde
 electum habent indignum, tantum quia amicus est, aut propter
 alios humanos respectus, & postea dicūt: Veni Creator spiritus
 11 mentes tuorum visita, cum alias non decernant eligere secundū
 Deum, sed secundum propriam passionem. Hi non orant ora-
 tionem Dei, siquidem Deum operari non sinunt, neque cū Dei
 voluntate se conformant, sed potius suas sequi passionem volunt.
 Quod si illas orationes faciunt, solum est propter vsum & cere-
 moniam. Auertat à nobis Deus patres mei tam ingentem cala-
 mitatem, ne tam magna iniuria diuinam eius celsitudinē offen-
 damus, sed potius studeamus, ut nostre orationes, orationes Dei
 sint, cum conscientia puritate eas facientes, & cum sancta inten-
 tione, & quodam efficacissimo desiderio attingendi scopum. Et
 præter orationes, quæ in communi facimus, alias in particula-
 ri faciamus æquum est, in quibus amplius dilatari licebit, &

Psal. 29. prolixius illis instare. Et ita ubi nos legimus: In templo eius omnes dicent gloriam, alia translatio habet: In templo eius omnis dicet gloriam. Et sic legit Beatus Augustinus. Et alia translatio habet: In templo eius omnis dicit gloriam, & sic est in contextu Græco. In quo significatur, quod iustis non satis est laudare Deum cum alijs in communi, sed unusquisque in particulari huic sancto exercitio incumbit. Et dicens Sanctus Rex, Dicit, & dicit, voluit denotare perseverantiam, quam unusquisque habet in his sanctis exercitijs. Et ne existimetis iustum dicere gloriam solum, quando Deum laudat, sed etiam quando reverenter, & humiliter orat, & postulat ab eo sibi succurri. Quia idem Dominus ait: Inuoca me in die tribulationis, eruam te, & honorificabis me. Vbi ostenditur Deo gloriæ, & honori esse, ut homo in suis necessitatibus ad illum tanquam ad patrem recurrat. O benedictus, & glorificatus sit talis Deus. O felices illos, qui tanto Domino famulantur, qui gloriam reputat illis benefacere. Etiam æquum est, ut perpendatis verbum hoc pernoctans. In quo duo significantur. Primum est, quietem, quam diuinus magister quæsiuit, ut oraret: siquidem non tantum solus esse in monte, ut oraret contentus est, sed etiam noctem elegit, ut huic tam sancto exercitio vacaret. O quanti interest has opportunitates quærere, ut cor liberum, & expeditum ab omnibus, quæ illi impedimento esse possunt Deo detur. Quando Deus præcepit Moyse ascendere in montem, ut illum alloqueretur, refert ibi sacer textus ei dixisse: Solus Moyses ascendet ad Dominum, nec populus ascendet cum eo. Et inferius ait: Cumque ascendisset Moyses operuit nubes montem. Itaque non satis fuit Moyse solus esse, sed quod solitudi-¹⁴ni addidit Deus ingentem nebulam, & obscuritatem, quam postquam Moyses intrasset illum alloquutus erat. Et hoc sic Deus disposuit, ut illa nebula, & obscuritas omnium, quæ Deus non erant auferret aspectum, dum Moyses cum eo ageret. Etiam cum venit Dominus, ut Eliam Prophetam alloqueretur, Sanctus vir operuit vultum suum pallio, ne creaturarum aspectus familiari Dei consortio impedimento esset. Et in actibus Apostolorum, cum Diuum Paulum Deus conuertit, volens plura ei reuelare, illum excæcauit. Et erat tribus diebus non videns, inquit sacer textus. Etiam ne creaturarum aspectus reuelationi obstaret. Ex his omnibus mirabilibus exemplis docemur, ut studeamus

¹⁵ deamus accedere ad diuinum consortium, & orationem, cum corde ita solitario, recollecto, & rerum terrenarum oblito, & in Deo absorpto, ut pro tunc alium præter ipsum, & Deum nobis videatur in mundo non esse. Et quanuis humanæ conditioni hoc impossibile videatur, non tamen charitati, & gratiæ diuinæ. Nam de illa in Canticis habetur: Fortis est, ut mors dilectio. Et comparatur morti: nam sicut mors rapit animam, & à corpore illam separat, sic charitas rapit spiritum, & à rebus terreis illum segregat, & intimè Deo coniungit. Alterum quod in hoc verbo pernoctans significatur, est perseverantia, cum qua Dominus orabat, omnem noctem insumens in oratione Dei. Nos verò quatuor Dominicas orationes recitare satis esse putamus. Nolite fratres decipi, quia hoc non satis est. Nam diuinus Magister propterea in oratione pernoctabat, ut nos doceret perseverare in illa, & quæ sciamus ipsum ab hominibus efflagitari velle. Vnde Ecclesiasticus de iusto ait: Qui diligit Deum exorabit pro peccatis, & continebit se ab illis, & in oratione dierum exaudietur. Non inquit illum quod postulat adepturum. (Hoc enim significat, exaudietur) per breuem orationem, sed per orationem dierum plurimorum. Et ita S. David dicebat: Tribulationem, & dolorem inueni, & nomen Domini inuocaui. Et quomodo, o sancte Rex, illud inuocaui? Illum inuocaui, dicens: O Domine libera animam meam, misericors Domine, & iustus. Et alia translatio habet: Et nomen Domini inuocabo, & sic est in paraphrasi Chaldaica. In quo ostenditur perseverantia, qua sanctus vir Deum inuocabat. Siquidem ait: Inuocaui, & inuocabo. Quapropter dilectissimi vestræ salutis consulens vos obsecro, ut perseveretis in vestris orationibus. Et siquidem ad quolibet mundi natiã impetrandam non lassamini quantumvis plurimæ contradictiones vobis sese offerant, quousque metam, & finem optatum pertingitis. Cur ergo defatigabimini agere cum illo Deo bonitatis, ac nobilitatis infinitæ, de quo dicitur: Non habet amaritudinem conuersatio illius, nec tædiū conuictus illius, sed lætitiã, & gaudium? O diuina verba illa dilectissimi, vestris cordibus Deus imprimat, ut cum fiducia maxima ea experiri studeatis. Etiam intelligatis plurimum exopto præter electiones prælatorum, alias esse maxime conducibiles, in quibus scopum attingere salus nostra versatur: quapropter orationibus valde necessaria est. Quotidie dæmō, mūdus, & caro ingenti dāna nobis ob oculos ponunt, ut illa eligamus, & amplectamur,

quibus Deum offendimus. Ex alia parte ipse Deus virtutem ob 18
oculos nobis ponit, & suæ diuinæ legis obseruantiam. Vnde ne-
cessarium valde nobis est efficacissimè ab ipsomet Deo postula-
re, vt nobis auxilietur, ne malum eligamus, sed bonum, & quòd
virtutem amplectamur, non autem vitium; & etiam, vt nos illa
minet, vt cognoscamus vtilitatem, quæ ex virtute dimanat, &
damnum, quòd ex peccato prouenit. Nam etsi veritas infallibi-
lis sit, id quòd Diuus Paulus ait, videlicet: Ira, & indignatio, tri-
bulatio, & angustia in omnem animam hominis operantis ma-
lum: gloria autem, & honor, & pax omni operanti bonum; ta-
men à propria passione adeò solet homo excæcari, quòd omniũ
horum oblitus potius peccatum quam virtutem eligit. Hoc pla-
nè satis constitit in filiabus Loth, quæ non sunt recordatæ bene-
ficii magni, quòd à Deo receperant; cum à Sodomæ incendio il- 19
las eripuit. Nec attenderunt quomodo Deus coram eis tam ter-
ribili igne nefandum carnis peccatũ pridie vltus fuisset, nec in-
foelicem & repētīnam matris suæ mortem vidisse. Non inquam
satis illis hæc fuerunt, quæ lapides frangere sufficiebāt, quo mi-
nus enormitatem illam perpetrarent cum patre suo peccantes.
Auertat à nobis Deus dilectissimi talem passionem, & cæcita-
tem. Libet fratres cuiusdam peccatoris vitam miseram vobis de-
pingere, vt videatis, quid eligatis quando peccatum amplectimi-
ni. Fingite hominem summa paupertate oppressum filijs vndi-
quæ circumseptum, quorum necessitatibus nullò modo subueni-
re potest. Quo dolore, qua afflictione, dicite obsecro, hic miser
afficietur, quoties cernit filios suos nudos, mendicos, discalcia-
tos, frigore stridentes, & trementes, & fame confectos, & audit 20
omnes simul clamare remedium ab eo deposcentes, vnum panẽ
petentem, alterum tunicam, alterum calceos, alterum subucu-
lam, & quòd vnusquisq; cum lachrymis, & singultibus neces-
sitate propriam manifestat, non habens quo, vel leuiori saltem
necessitati tam charorum pignorum satisfaciat? Quid hic senti-
ret? In quanta amaritudine, & angore constitutum se cerneret?
Existimo fratres, quòd hac similitudine, vtrũque intelligetis
aliquantulum ex nimio, quòd quisque miser peccator patitur,
quem omnes carnis appetitus circumstant, & ingenti clamore
tam diuersa, & impossibilia ab eo efflagitant. Quid ò miser pas-
sim à te oculi petunt? quid os? quid cor? quid denique totum
corpus?

Rom. 2.

Gene. 19.

simile.

21 corpus? Quibus ò infœlix his appetitibus satisfacies? Audi hoc
pauperula, & ebria, non à vino, sed à tuis proprijs passioni-
bus, ait Deus: Attendite, quibus duobus titulis animam pec-
catricem Deus appellat, videlicet: Ebria, & pauperula. Hoc
est cupida carnis motibus suggerendi [*Dessesa de dar contento y
satisfacion a los appetitos del cuerpo,*] & pauperula cui, possibili-
tas ad id exequendum non adest. Tam ingens tormentum
est hoc, quòd per hoc argumentum voluit Deus populum He-
bræorum ad se reducere, vt patet apud Oseam, vbi dicit: Se-
piam viam tuam spinis, & sepiam eam maceria, & semitas suas
non inueniet, & sequetur amatores suos, & non apprehendet
eos, & quæret eos, & non inueniet. Et dicit: Vadam, & re-
uertar ad virum meum priorem, quia bene mihi erat tunc ma-
gis quam nunc. O ineffabilem Dei clementiam, qui tam ad-
mirabili prouidentia peccatoris vias amaritudinis, & afflictio-
nis spinis sepiuit. Vnde Diuus Augustinus ait: Iussisti Do-
mine, & verè sic est, vt pœna sibi ipsi sit animus inordinatus.
Et quòd amatores suos quærendo, hoc est appetitus, inuenire,
hoc est, complere illos non possit. Hoc re vera ad Deum te de-
beret reducere, nisi iudicium ita peruersum haberes. Idem
Beatus Augustinus, exponens verba illa Psalmi, Abyssus
abyssum inuocat, ait: Si male hic vixerint homines abyssus
abyssum inuocat, quia de pœna ad pœnam transeunt, de te-
nebris ad tenebras, de supplicio ad supplicium, de ardore cu-
piditatis ad flammam gehennæ. Quæ ergo maior amentia ex-
cogitari potest, quam per vnã inferni gehennam ad aliam per-
transire? Igitur dilectissimi instanter in oratione deprecamini,
vt vos Deus illuminet, & succurrat, ne tam perperam eliga-
tis, nec à dæmone tam leuiter decipi patiamini. Hoc enim est
fortissimum telum ad illum expugnandum. Vnde postquam
diuinus Apostolus ad Ephesios scribens, vires hostis nostri &
aduersarij dæmonis exposuit, & interim verba faciens de mul-
tis protectionibus, & telis, quibus contra illum sumus prælia-
turi orationem in vltimo loco statuit, dicens: Per omnem ora-
tionem, & obsecrationem, orantes omni tempore in spiritu,
& in ipso vigilantes in omni instantia, & obsecratione. In qui-
bus verbis diuinus Apostolus adeò exaggerauit vtilitatem,
instantiam, & perseuerantiam orationis, eamque commenda-

Isa. 51.

Ose. 2.

D. Augu.

D. Augu.
Psal. 41.

Ephes. 6.

uit, quod amplius esse non poterat. Idcirco fratres, ut quodlibet horum verborum pensetis velim, quia ponderatione digna sunt, ut per illa discatis, tanquam per breue compendium quomodo orandum vobis sit. Hoc remedio vtebatur sanctus David quando à Sathana persecutum se videbat, dicens: Domine praeueni eum, & supplantam eum, eripe animam meam ab impio. Frameam tuam ab inimicis manus tuæ. Idest: Domine exi obviam dæmoni, quando videris illum properare ad tentandum me, & prosterne illum. Eripe animam meam (quia mea est) ab impio, Quod si nolueris illam eripere, quia anima mea est saltem libera eam, quia framea tua est. Eripe frameam tuam ab inimicis manus tuæ. Indecens est Domine, ut hostis tuus frameam tuam possideat. Anima sancta gladius acutus Dei est, cum quo profligat hostes. Nōne gladius fuit acutus anima B. Bartholomæi, & anima Diui Petri, & Pauli, & c. Siquidem cum illis uniuersum mundum profligauit, solo æquauit, & sibi subiecit? O Domine, siquidem anima mea framea tua est, qua poteris efficere quicquid cum animabus aliorum iustorum operatus es, cum quibus corda peccatorum vulnerasti, Ideo Domine à manibus dæmonis hostis tui, eripe illam. Fœlix ille, qui cum hac cordis puritate, & spiritus feruore ad Dominum orauerit: nam hic ingentes diuitias exhauriet, ex thesauris infinite misericordiæ.

Exurgens Dominus ab illa profunda oratione: *Cum dies factus esset vocauit discipulos suos, & elegit duodecim ex ipsis, quos Apostolos nominauit Simonem, quem cognominauit Petrum, & c.* Hic ad impletum est, quod Sanctus David spiritu prophetico dicebat loquens cum Messia his verbis: Pro patribus tuis nati sunt tibi filij: constitues eos principes super omnem terram. Vocat hic Sanctus Propheta patres Christi Redemptoris nostri Patriarchas & Reges, ex quibus in quantum homo descendit. De his Diuus Paulus loquens de miserabili Hebræorum ruina compassus & illam exaggerans his verbis ait. Ex quibus est Christus secundum carnem, qui est super omnia benedictus in sæcula, Amen. Nam reuera maximi doloris, & compansionis materia est, quod cum aliqui Dei amici extiterint, & singularibus beneficijs affecti fuerint post hæc in ingētia peccata prolabantur, ut Hebræis contigit, (*Que de tan grande priuanga*) quam apud Deum habuerunt, in tam horrendæ infidelitatis abyssum pro-

prolapsi sunt. Et loco illorum, qui ceciderunt, ait sanctus David: Nati sunt tibi filij, constitues eos principes super omnem terram. Antiquorum patrum præsulatus, & principatus non est transgressus fines Iudææ, quæ angulus Palæstinæ est. Cæterum filij horum, scilicet, Apostoli fuerunt principes uniuersæ terræ: siquidem eorum iurisdictio per illam omnem extensa est. Et tam singulare beneficium hoc mundo fuit, quod subdidit statim sanctus David dicens: Propterea populi confitebuntur tibi in æternum, & in seculum seculi. Vbi alij transtulerunt. Propterea memor ero tui in æternum, & in seculum seculi. Et sic est in contextu Græco, & in paraphrasi Chaldaica. In quo denotatur quemlibet credentium in particulari magna obligatione adstringi pro tam singulari beneficio ad gratias Deo referendum.

Quos Apostolos nominauit, inquit. Apostolus humilitatis, obediētis que nomen, est: nā significat, missus. Et ita sicut fideles nuntij à Deo delegati cum humilitate, & præopta obedientia mundo nuntiabant quæcumque illis Deus præcipiebat, sicut Beatus Lucas testificatur dicens: Loquebatur varijs linguis Apostoli, scilicet, prout spiritus sanctus dabat eloqui illis. Non prædicabant figmēta, aut noua dogmata, sed ut nuntij fideles, quæ eis præcipiebatur. Hieremię prophete dixit Deus. Ecededi verba mea in ore tuo. Quasi diceret: (*Mira que mis palabras no has cobardes*) quinimo spiritu, & efficacia illa prædica. Vel aliter: Deinceps nō est tibi lingua, nec os, ut tua verbaloquaris, quæcumque loqueris mea erunt futura, dicit Deus, & quæ mea nō fuerint os tuum non capiēt. Et statim subdit dicēs: ecce cōstituite hodie super gētes, & super regna, ut euellas, & destruas, & dissipēs, & ædificēs, & plantēs. (*Haec como cosa tu ya, todo lo fio de ti.*) Quando aliquis exercitor vobis est, cui fidē adhibetis (*a carga cerrada.*) rē vestrā familiarē illi cōmittitis. O verbi diuini præcones, si recte munus vestrum agnosceretis, & quomodo rem familiarem præcipuā, quam Deus in hoc mundo possidet, videlicet, animas vobis commiserit, & vestris manibus traderit, utique pernoctaretis, & cum maxima vi, & efficacia, quæ vobis Deus præcipit, ut dicatis, & quæ literis mandata reliquit prædicaretis, non autem vanas rhetoricas, & frigida verba, quæ vobiscum excogitatis. Attendite quid Dominus dicat. Ecce posui verba mea in ore tuo, ut euellas, & destruas, & dissipēs, & ædificēs & plantēs. In quo denotatur eius diuina verba esse, quæ

quæ hos effectus in peccatoribus efficiunt. Et quod illi conciona-
tores, qui verba sua ficta predicant, vitia non destruent, nec pro-
fligabunt peccatores, nec eorum corda vulnerabunt ad hoc, vt Deo
subditi vere poeniteant. Et est valde ponderandum, quod refe-
rens Sanctus Euangelista nomina omnium Apostolorum, vlti-
mo loco Iudam Iscarioten posuit, qui fuit proditor. Equum est
enim, vt peruersi in hac vita vltimam sedem occupent, quando-
quidem in futura tam miseram sedem sunt adepturi. E contra ve-
rò mundus facit iniquos in præcipuis locis constituens, & plus
simile. honorificans. Contingit Dominum à propria domo discedere, &
mox serui incauti illam euertunt, & incompositam relinquunt:
& vbi lectus debebat esse, ibi mensam collocant: & vbi mensa,
ibi sellam statuunt: at verò reuertens Dominus singula in pro-
prio loco ponit. Hoc re vera in mûdo contingit. Nam cum Deus
erga homines sic se habeat, quod relinquit eos in manu consilij
sui, ac si absens esset, ipsi tanta confusione omnia euertunt, & con-
fundunt, quod tyrannum, crudelem, superbum, denique ambi-
tiosum in præcipuis gradibus constituunt, & ad dignitates altio-
res promouent; & viros iustos & benemeritos sub pedibus con-
culcatis habent, vilipensos, & posthabitos. At verò cum venerit
filius hominis in sede maiestatis suæ, congregabuntur ante eum
omnes gentes, & statuet oues à dextris, hoedos autem à sinistris, vt
Matt. 25. apud Matthæum ipsemet Dominus testatus est, tunc omnia summo or-
dine disponet, & unicuique proprium locum, qui sibi competit,
tribuet. O diabolicam confusionem, quod illi, qui propter deme-
rita sua indigni sunt, vt in facie terræ viuant, hi iustis, & bene-
meritis præferantur, propter quos terram Deus sustentat. Peccante
Gene. 3. Adamo statim illi dixit Deus: Maledicta terra in opere tuo. O
Deus iustitiæ, & reſtitutionis infinitæ, quod peccatum terra ad-
misiſit, quod illam maledicis? Execror illam, quia eam terit, qui
meam celsitudinem offendit, qui viuuit in ea peccator, ad pon-
derandum quam indigna res est, vt ille habitet, & commoretur
in ea, siquidem quia solum in illa est, maledictam reddit.
simile. Dum capillus in capite regio est in magno honore, & pretio
ab omnibus habetur: at verò postquam tondetur, & à capite
decidit calcatur, & tanquam stercus in sterquilinum porta-
tur. Ita dum homo in hac vita vnitus est per charitatem cum
Christo, qui est caput eius, & caput regium, & diuinum, honori-
ficatur

33 ficatur à sanctis, & formidatur à dæmonibus, vt Sanctus David
cecinit, dicens: Nimis honorati sunt amici tui Deus. At verò si
ab hoc diuino capite radatur, & decidat per iniquitatem, de qua
Psal. 138. Ecclesiasticus ait: Quasi Romphæa bis acuta omnis iniquitas,
Eccle. 21. mox peccator dignus est, vt conculcetur, & vilipendatur, & in
sterquilinum inferni tanquam stercus mittatur. Et hunc hono-
rat mundus, & præhabet, quia nescit honorem digno, & bene-
merito tribuere. Et Sanctus Euangelista mentionem hic facit de
huius miserimi hominis prodicione, postquã inter sacros Apo-
stolos illum enumerauit, vt eius iniquitatem amplius exaggera-
ret. Quasi diceret: Homo qui à Deo electus fuit ad ministerium
tam admirabile, ita ingratus extitit, quod suum benefactorem
prodidit. Hac etiam de causa peccata nostra Deo nimis exosa
34 sunt, quia ab eius diuina manu maxima, & singularia beneficia
accepimus. Postquam Sanctus Isaias cælum, & terram in testes
vocaui, cum ingenti ponderatione dixit: Israel autem non co-
Isa. 1. gnouit me. Res quidem stupenda, quod Israel, id est, qui videt
Deum, Deum non videat? Quod cæcus non videat, nihil mi-
rum: at oculos habentem non videre terribile est. Quod infide-
lis non videat, & Deum offendat malum est. Cæterum, quod
fideles Christiani, qui Deum cognoscunt, vt cæci viuant, &
eum qui illos honorificauit, & amauit tanquam filios dilectos,
offendant, ingens profectò malum est. Ideò dilectissimi omni-
bus viribus nostris studeamus beneficijs, quæ ab hoc su-
perno ac diuino patre accepimus, fidelibus seruitijs
correspondere, vt sic gratia pleni gloria per-
fruemur: ad quam nos perducatur
Iesus Mariæ filius,
Amen.

35

I N

IN FESTO DECOL- lationis S. Ioannis Baptistæ Concio Vnica.

Misit Herodes, ac tenuit Ioannem, & vinxit eum in
carcerem, Marc. 6.

Psal. 17

QUENS Propheta David de infinita
Dei misericordia dicit: Protector est omniū
sperantium in se. Quod cum ita sit, magnam
affert admirationem talem ac tantum virum
gloriosum Ioannem Baptistam in carcerem
detrudi, posteaq; tyranni cuiusdam imperio
crudelissima morte necari. Quomodo o De^o

infinitæ probitatis protectorē in te sperantium te appellas, si qui
dē eos quasi diuini auxilij tui expertes perpeti sinis? Ad hoc re-
spondetur, Deū non à corporalibus quidem, sed ab spiritualibus
plerunq; suos incommodis liberare: hæc enim solummodo dā-
na vocari possunt. Et ita dicebat David: Misere mei Deus, mise-
rere mei, quoniam in te confidit anima mea, & in vmbra alarum
tuarum sperabo, donec transeat iniquitas. Non terogo, vt me à
laboribus protegas, siquidem tantum bonum afferunt animæ &

Psal. 56

Iudith. 8.

sicut dixit sancta Iudith, Omnes, qui placuerunt Deo, per mul-
tas tribulationes transierunt fideles, & qui hos fugit, maximam
substantiam fugit, qua in coelo celebrem, atq; heroicam gloriæ
coronam lucrari posset. Nec te rogo, vt me ab infirmitate li-
beres: nam virtus in infirmitate perficitur. Nec, vt me à morte
vindices: nam pretiosa in conspectu Domini mors sanctorum
eius, sed, in vmbra alarum tuarum sperabo, donec transeat ini-
quitas. Hoc est, cū peccatorū diluuius tanto impetu irruens, vt
innumerabiles animas in inferni mare deiciat, irruperit, tūc ego
alarum tuarum vmbra, atq; fauore protegar, donec transeat ini-
quitas. Ad hoc te Domine rogo, vt sis protector meus, & singu-
larem hanc mecū facias misericordiā, vt iniquitas me nō deferat,
neque

Psal. 115.

neq; pertingat. Hoc satis apertè perspicitur in sancto Iob, ad quē
persequēdū cū Diabolus à Deo peteret facultatē, ei concessit, vt
eius diuitias tāgeret, liberos interimeret, illū amicorū desertione
propriæq; vxoris molestijs insestaretur. Hæc nāq; omnia potius
ad sancti viri gloriā, quàm ad ipsius incōmodū fuerūt. Siquidem
dicit illic sacratus cōtextus: In omnibus his non peccauit Iob in
labijs suis, neq; stultū quid cōtra Deū locutus est. Et valdè notā-
dū est, cū Diabolus adeò superbus sit, vt bonorū diuisionē, quæ
soli Deo cōpetit, sibi arroget, sicut apparet Lucæ. 4. c. cū tētans
Dñm dixit ei: Tibi dabo potestatē hāc vniuersam, & gloriā il-
lorū, quia mihi tradita sunt, & cui volo, do illa: hominibus tamē
officere, sibi tribuere noluisse, sed se illis nocere nō posse fatuus
est dicens Deo: Extende paululū manū tuā, & tange cūcta, quæ
possidet. Nec vero Dñs ei semel facultatē concessit, vt ei simul
officeret, sed paulatim ei permisit, prius, vt eū in diuitijs, deinde,
vt in liberis, tertio, vt in valetudine: at nunquā, vt in anima tan-
geret. Et sic ei dixit: Ecce in manu tua est: verū tamē animā illius
serua. Benedictus sis Dñe in perpetuū, quia tā fidelē seruū tuū
inimici tui manibus cōmittis. Arbitratur homo labores sibi casu
venire. Veruntamen longè opinione fallitur: omnes enim diui-
na dispensatione proueniunt: neq; vllus labor à Deo hominibus
immittitur, qui prius in diuino ipsius iudicio nō fuerit appēsus.
Adeò, vt idcirco labor in diuinis literis Dei iudiciū nuncupetur,
vt ait D. Petrus: Tempus est, vt incipiat iudiciū à domo Dei,
id est, vt amici Dei laboribus affligantur. Vbi iudiciū laborem,
tribulationemq; significat. Ideoq; etiam Dominus laborem, &
afflictionem calicem, id est, potionem vocauit dicens: Calicem
quidem meum bibetis. Hoc illum nomine appellat, quia nul-
lus medicus diligentius ægri potionem assignat, neque vncias, ac
drachmas accuratiū pensat, quàm Deus hominū labores per-
pendit. Vnde Beatus Paulus dicit: Fidelis Deus est, qui non
patietur vos tentari supra id, quod potestis: sed faciet etiam cum
tentatione prouentum, vt possitis sustinere. Nec etiam totum
pondus, quod portare possumus, nobis imponit: sicut apparet in
sancto Iob, qui quamuis magnoperè tribulatus est, plus etiā pon-
deris posset portare, quando quidem dicebat: Etiam si occiderit
me, in ipso sperabo. Ex his omnibus apparet quantum huic
Sancto viro labores profecerint. Nam hoc expetebat Do-
minus

Iob. 1.

Luc. 4.

Iob. 2.

1. Petr. 4.

Matth. 20

1. Cor. 10.

Iob. 13.

Sap. 3.

Simile.

minus facultatem demoni concedens, ut eum in corporalibus rebus persequeretur, dummodo eius animam non tangeret. Huius etiam veritatis testimonium perhibetur in Sapientiae libro, ubi dicitur: Iustorum animae in manu Dei sunt, & non tanget illos tormentum mortis. Vbi alia translatio habet: Et non tanget illos tormentum malitiae. O dulcissimum, ingenti que amore plenum verbum. Equis est vel saxeus homo, qui illud audiens non mollescat, atque ad tantum, tamque bonum Deum diligendum non moueatur, qui tanti iustorum animas aestimat, ut eas in manu suaretimeat, neque vllō vnquam tempore ab eis oculos amoueat. Hoc autem facit, ne illas peccatum tangat; quo tormenti genere terribiliter contorquentur. Ideoque dicitur: non tanget illas tormentum mortis, vel malitiae. Vt autem noueritis fratres quantum sit malitiae tormentum, considerate vos videre hominem per asperrimum cliuū precipitari: in cuius cliui exitu profundus quidam, venenosique serpentibus plenus est fluuius, qui apertis oribus miserum illum hominem deuorandum expectant. Contemplamini que illum teneram quandam inuenisse genistam, cui adhærens scit illa contracta statim se in ora serpentium esse prolapsurum. Considerate simul duos mures hinc inde teneram illam, ac debilem genistam rodere. Dicitur fratres, homo hic, qui contracto illo ramo in fluuium se corruiturum, atque ab atrocissimis illis serpentibus crudelissimè se deuorandum esse cognoscit, quibus angustijs affligetur? quanto cor eius mœrore torquebitur? O quam metuendum est hoc dictum etiam, & consideratum. O vtinam ex hoc fratres mei cognosceretis quantum sit tormentum hominis in lethali culpa existens. Infelicissimus utique peccatoris status est acerrimum precipitium, cuius exitus est profundum illud inferni pelagus, non aqua quidem, sed igni terribili plenum. Serpentesque sunt demones miserum illic peccatorem expectantes, qui de peccato in peccatum prolabitur, ut eum æterno interitu crucient. Vt enim dicit Diuus Paulus: Finis illorum mors est. Et inferius: stipendia (inquit) peccati mors. Quod si iam ad æterna illa tormenta non peruenit, hoc est, quia huius breuissimæ vitæ fragili genistæ adhæret: quam duo semper mures, dies, videlicet, & nox rodunt, qui semper illam comminuunt, quæ vbi primum fuerit contracta, nisi prius peccator remedium sibi curauerit adhiberi, in

Rom. 6.

10 in illud æternū pelagus, incidet. Eia fratres, nunquid aliquis vestrum in lethali culpa commoratur? Anne est hic aliquis adulter, siue proximorum suorum honoris obtrectator? Est ne hic aliquis odio plenus? Dic infœlix homo in tanto periculo constitutus, quomodo edere, quomodo ridere, quomodo dormire, quomodo requiescere potes? Quid te in hoc tanto discrimine consolatur? quæ spes animi tuum in hac tantare erigit? quid nunc animo voluis? quid cogitas? quid in hac causa solatij capis? Quid, quæso, agit ratio? quid sensus? quid mens, atque consiliū? Si igitur hoc ita est: si fides hoc credit, & confitetur, quomodo à tam infœlici statu diligentissime non curas exire? O Deus æterne, Deus æterne, Deus æterne, per infinitā clementiā tuam te deprecor, ut horū cæcorum oculos adaperias, quò mala sua cognoscant. Si

11 hominem illū, quem vobis hic depinximus debili in hærentem genistæ, ridentem tamen, & volenti cuiquam eū illic abstrahere dicentem se nolle, quia optimè illic erat, aspiceretis, nonne illū dementissimū diceretis? Sic utique. Dementior autem est qui existens in lethali culpa, ridet, & volente illū Domino à peccato abstrahere, atque ad veniam inuitante non vult tantū suscipere beneficiū, sed in illo miserissimo statu persistere mauult. Nisi enim demens esset, malitiae tormentum sentiret, atque illud effugeret. Quādo Cain dixit: Ero profugus, & vagus, noluit tam significare se per vniuersum orbem profugū esse gressurum, quam perturbationem illam, & inquietem spiritus, quæ cordis malitiae, atque peccato connexa est. In eo autē, quod dixit: Omnis, qui inuenit me, interficiet me: significat peccatorem in nulla re voluptatem penitus reperire, neque aliquid esse, quod sibi non sit carnifex atrocissimus. Sæpenumero paraphrasis Chaldaica quādo vult dicere quenquam diuino cultū, atque ministerio esse dandam, his verbis hoc dicit: Et terror non ascendet super caput eius. Quasi significans eos, qui à Deo recedunt, in continuis afflictionibus, ac terroribus commorantur: quarū nullus est expers, nisi qui vni Deo placere curat. Vnde dicens Beatus Paulus: Radix omnium malorum est cupiditas, addit: Quam quidam appetentes errauerunt à fide, & inferuerunt se doloribus multis, id est, peccatis multis: iuxta Hebraicā phrasim peccata dolores appellant. Ab his ergo doloribus, atque tormentis protegit Deus suos. Ideoque dicit sapientia: Iustorum animæ in manu Dei sunt, & non

Gen. 4.

1. Tim. 6.

Tom. j. Qq tan-

tanget illos tormentū malitiarū. A corporalibus autē tormentis illos plerunq; non defendit, sed ad maiorē ipsorū gloriam, atq; coronā ipsos vsq; ad mortē permittit saepenumero tribulari: sicut apparet in hoc glorioso viro, quē tantopere diligebat: de quo dicit Sanctū Euangeliū: *Misit Herodes, ac tenuit Ioannem, & vinxit eū in carcerem &c.* Carceres delinquentibus quidē, non autem iustis constituti sunt: hic autē tyrannus iustū plurimis delinquentibus dimissis, qui carcerē, & mortē etiam merebantur, iussit apprehēdi: Nimis antiquū, atq; vsitatū est hoc malū in orbe terrarum: vt Spiritus sanctus affirmat. Sūt iusti, quibus mala proueniūt: quasi opera egerint impiorū: & sunt impij, qui ita securi sunt, id est, qui ita impune viuūt, quasi iustorū facta habeant. Vbi alia trāslatio habet. Sūt iusti, quibus multa eueniūt, quasi opera egerint impiorū. Et in Hebræo, & Græco habetur: Sūt iusti quibus accidit, quasi opera egerint impiorū. In quibus omnibus verbis significat Spiritus sanctus omnia huius sæculi mala esse accidentia, quæ iustis extrinsecus eueniūt, solisq; ipsorum corporibus cum magno animorū emolumento nocere. Hac tyranhide vsus est impius Herodes propter Herodiaden vxorem Philippi fratris sui, qui eduxerat eam. Quā turpitudinē ex incauta familiaritate, quæ eū maledicta illa muliere, eō quod fratris sui vxor esset, conuersatus est, arbitrator prouenisse. Maximæ in orbe inter consanguineos, læuiros, & affines abominationes admittūtur, quæ affinitatis occasione ex nimia conuersatione dimanāt. Quapropter siquidem fratres mei saluari cupitis non solū extraneorum, verū & affiniū etiam nimias familiaritates diligenter effugite. Nouit virgo domi fratris aut materteræ suæ esse adolescentes, qui eam ad peccandū inuitent, atq; sollicitent, seq; illuc conferre vult; subq; bono proposito innitens dicit: Custodi me Domine, neq; e manu tua dimittas, tu nosti me nolle te offendere, nec tamen dubito quin illic mihi sollicitatores desint. O infelix in ignē, atq; periculū te immittis. Scis quales tibi peccandi occasiones habes, & tamen dicis: Custodi me Domine, me tibi cōmendō. Nūquid ignoras verbū esse Spiritus sancti, qui amat periculū in illo peribit? Fucis te exornas, ac vestimenta cōponis, vt te periculo exponas: & dicis: Libera me Domine. Istud est dicere Deo, vt mentiatur, eiusq; verbū mendax sit. Vis quasi papilio ignē circumdare, neq; in illo cremari? Longē opinione falleris. Per

reue-

Eccles. 9.

Eccles. 3.

16 reuerentiam Dei vos deprecor fratres, vt oculos aperiat, sensuualitatisq; occasiones diligentius, quā ignem fugiatis: Quando Saul abstulit à David filiā suam Michol, dicit sacer textus illā dedit Phalti filio Lais. Postea verò cū ei ablata fuit, vt David restitueretur dicit. Misit Hisboseth, & tulit eam à viro suo Phaltiel filio Lais. Mirabile quidē, quando ei Michol data est vxor, dicebatur Phalti, quādo verò ei ablata est, vt redderetur David, vocabatur Phaltiel, quod significat: res Dei fortis. Hocq; ei nomen attribuitur, quia heroicū opus est foeminam iuuenē, atq; decoram intactam seruare, sicut eam ipse seruauit. Hoc vtique opus fuit diuinæ fortitudinis, eo quod fuerit difficillimū, quod nemini profus licet apprehendere, magnæ enim temeritatis factum esset.

17 Dicebat autem Ioannes Herodi: Non licet tibi habere vxorem fratris tui. Cū filij huius sæculi totam foelicitatem in voluptatibus sitā esse ducant, eis absq; inuersione frui vellent. Nollent, vt eas sibi quis quā molestijs, aut reprehensionibus commiseret, ideoq; eos, à quibus reprehendūtur, odio habent. Sicut apparet in hac maledicta muliere, quæ in tantū viri sancti odiū deuenit, vt ne molestiā illā pateretur, eū vellet occidere. Hoc autem iniquum desiderū opere cōplere non pēterat, quia Herodes metuebat Ioannem, sciens eū virū esse iustum, & sanctum, & custodiebat eū, & audito eo multa faciebat, & libenter eū audiebat. O quot bona dicit hic Spiritus sanctus de hoc homine, & tamen tantā immanitatē admisit, & tandē condēnatus est. Quid ergo tibi accidet infernalis homo, qui iustos non vereris, neq; eorum verba audis, quod si aliquando audis, ne minimū quidē eorum exequeris, siquidem & si Herodes iustū timebat, eiusq; conciones audiebat; & multa, quæ ab eo sibi præcipiebantur, faciebat, & tamen dānatus est? O quam certa erit condēnatio tua, nisi opportunū tibi remediū curaueris adhiberi. Cura igitur, o frater, diuina verba audire, illa quæ exequi. Anima duerte Deū dicere: Attende tibi ipsi, ne fiat verbum occultum in corde tuo. Quod perinde est, ac si diceret: Horrea non sunt constructa, vt triticum in eis inclusum in perpetuū custodiatur, neque ab eis villo vnquam tempore prodeat, neq; arcē factę sunt ad pecunias perpetuo conseruandas, sed, vt illic exeāt, & dominus earū eis fruatur. Quid autē aliud est intellectus, nisi horreū recipiēs granū, & arca, in qua diuini verbi the-

Q. 2. fau-

Dent. 4.

saustus includitur: Ne igitur istic abscondit⁹ maneat sed ad animū¹⁹ reficiēdū proficiat: ne fiat verbū occultū in corde tuo. Nec verò contentus sis aliquid, aut multū etiam eorum, quæ tibi præcipiūtur, efficere, sed fac vniuersa. Nam infelix Herodes audito Ioāne multa faciebat: verū quia non omnia fecit, idcirco condemnatus est. Vnū nanque ex præcipuis prætermittēbat, videlicet, adulteram domo dimittere. In Prouerb. enim dicitur: Qui tenet adulteram, stultus est: & insipiens. Et in Græco contextu habetur: Stultus est, & impius: & sic legit Diuus Hieronymus. Nō nimis dolet Diabol⁹, quod peccator aliqua bona opera faciat, dū modo ipsius cor aliquo vitio maneat alligatum: sic enim se illum tutō tenere existimat. Contingit lanium indomitum bouem in carnificinam deuinctum fune deducere: utque eum alligatū defert, huc, atque illuc digredi finit. Quod si quis ei dicit: Nō vides hunc bouem huc, atque illuc curitare, & huc, atque illuc diuertire respondet: Nihil mea interest: cum enim hoc tunc deuinctus sit, satis securū eum defero. O infelix peccator cū Diabolus voluntatis pedem sensuali amore, siue proximi odio deuinxerit, aut effrenata pecuniæ cupiditate ligarit, teq; sic securum sibi esse ducat, nulla poena afficitur, etsi aliquot bona opera facias, & quolibet curras, dummodo peccato isto firmiter vinctus sis: sic enim te in infernum deducet, sicut Herodem deduxit, quia audito Ioanne licet multa, non tamen omnia faciebat.

Et cum dies opportunus accidisset, Herodes natalis sui cenam fecit principibus, & tribunis, & primis Galilæe. Diligenter, quæso perpendite, quomodo Sanctus Euangelista conuiuū opportunū ad tantū hoc malū perpetrandum appellarit. Fecit hic infelix homo primarijs, diuitibusq; regni sui conuiuium: non verò pauperibus. Hoc est ingenium diuitem, atq; potentium huius sæculi, diuitias suas cum diuitibus, qui eis non indigent, consumere, quæ admodum fluij totam, quam deferunt aquam, in mare inmittunt, vbi tanta illius est abundantia, ripas autem iuxta quas defluunt, aridas, sterilesq; relinquunt. Non utiq; hi consiliū obleruāt Spiritus sancti dicentis: Fili elemosynam pauperis ne defraudes, & animam esurientē ne despicias. Quasi dicat: Animaduertere quod tibi superest, non esse tuū, sed pauperis, ne illi sua neges, scito te illi ista negantem eū decipere. Diem, in quo natus est, celebrabat hic tyrānus. Nullus vniq; iustus in diuinis literis dicitur diem,

Prou. 18.

Hiero sup. il
lud. Matt. 19

simile.

simile.

Eccles. 4.

22 diē, in quo natus est, celebrare. Mali autē hos dies celebrant: dies natalis erat Pharaonis, qui faciens grande conuiuium pueris suis recordatus est inter epulas magistri pincernarum. Nam hi præsciti hoc sæculum beatitudinem suam esse ducunt: ideoque diē illum, quo in eum ingressi sunt, celebrant. Iusti autem cum sæculum hoc exilium esse ducant, tantæ calamitatis, atque miserię introitum non celebrant.

Cumq; intrasset filia ipsius Herodiadis, & saltasset, & placuisset Herodi, dixit ipse puella: Perte à me quod vis, & dabo tibi. Et iuravit illi, quia quicquid petieris dabo tibi, licet dimidiū regni mei. O quā vilitatū est profanos homines in eos sese liberales ostendere, qui in suorum turpiū appetitū executione sibi placent. O terribilem miseriā, etsi de conducto viuas, omnēque substantiam tuā venalē habeas, non recordaris te in dies in maiorem redigi paupertatem, si pauca ista bona, quæ possides, effrenate consumēs ijs, qui appetitui, sensualitque tuæ placent, larga munera præbes. Si verò à te elemosyna petitur, & duos obolos porrigis, cor tibi astringitur, teque iam perditum remanere suspicaris. Hoc est signū, ex quo tanquā Herodes præscitus esse colligeris. Nam vnum ex præcipuis prædestinationis signis est, liberalitas in pauperes. Sicut enim diuina prædestinatio liberalissimum quoddam est beneficium, quod Deus in electos suos contulit, sic ex eo provenit, illos esse liberales. Ad hoc respexit bonus ille seruus Abrahæ, qui quærens vxorem patriarchæ Isaac cū in inter alias plurimas illā miraculose cognoscere cuperet ardenti spiritus affectu Dominum deprecatus est dicens: Puella, cui dixerō: Inclina hydriam tuam, ut bibam: & illa responderit: Bibē: quin & camelis tuis dabo potū, ipsa est, quā præparasti seruo tuo Isaac, & per hoc intelligā, quod feceris misericordiā cū Domino meo: Et sic ad literam actū est, sicut illic sacro contextu refertur. In modicis serui Dei probantur, siquidem, ut hic perspiciamus, Sancta Rebecca largitatem suam in modica aqua frigida demonstrauit, etiā cū iuxta puteū existeret. Et Diuus Martinus eam ostendit in dimidio pallio, quod parui forsan æstimabatur, pauperi largiēdo: nō enim Deus tā dona, quā quo præbentur corde considerat. Tā de corūque liberalitas iustū reddit, ut postquam Dauid loquēs de Messia dixerat: Speciosus forma præ filijs hominū: addiderit statim dicens: Diffusa est gratia in labijs tuis. Quasi significās vnū

Gene. 40.

Gene. 24.

Psalm. 44.

Tom. j.

Q9 3

ex ijs,

ex ijs, quibus Christus Saluatoris mundi speciosus fuit, fuisse in eo, quod quæcunque egeni peccatores à se petebat, libentissime cōcedebat. Propter oblectationē, quā ex maledictę illius puellę saltatione tyrannus iste percepit, iniquā hęc promissionē fecit: quā vt adimpleret, horribilē admisit immanitatem. Ex maledicto Cain processit inventor musicę Iubal, ad cuius sonū saltationes fiunt. Nam de illo dicitur: Ipse fuit pater canentium cithara, & organo.

Gene. 4.

Augu.

Hieron. in
epi. ad Eu-
stho.

Eccles. 9.

Ex his autē saltationibus quot mala procedāt, nulla poterit lingua declarare. Quocircā dicit B. Augustinus libro de vitę honestate: Melius est, id est, minus malū est, in diebus festis arare, quā choręas ducere. Hoc dicit vir sanctus per exaggerationem, nam neutrum in die festo fieri oportet. Et D. Hieronymus dicit: Se sepe numero fatigari repræsentationibus saltationū, & choręarū, quas Romę perspexerat. Quod sit tantū virum, ac tā sanctum sola harū profanitatum recordatio in solitudine perturbabat, quid peccatori earū aspectus in mūdo causabitur? Ideo admonet Spiritus sanctus dicens: Cū saltatrice ne assiduus fueris: nec audias illā, ne forte pereas in efficacia illius. Quantū autē hęc sint exose Deo stupēdo quodā patet euentu. Guillelmus libro de apibus affirmat, foeminā quandā inanē atq; profanā omnibus fere festiuis diebus cōsueuisse vitorū, ac foeminarum cōgregata caterua in his choręis, ac saltationibus sese occupare, cumq; die quadā in cāpo saltaret cū alijs foeminis iuxta iuvenes scipionib⁹ ludētes, quorū vnus volēs globū scipione percutere, illum forte manu dimisit, saltatricemq; illam in capite percussit, & protinus eā mortuā humi proiecit. Cū autē qui aderāt cum clero illā humare vellēt, ecce (inquit) apparuit nigerrim⁹ taurus, seu potius Diabolus tauri figurā gerens, aerē terribilibus mugitibus replēs, qui cornibus loculū humi deiecit, cadauerq; in frustra dissecuit, quod tā abominabilē de se foetorē emittebat, vt illud dānatę animę corpus esse satis manifestē demonstraret: quæ fuerat instrumentū, atq; occasio, quō alij creatorē suū offenderent. Vt sciatis quantū malū sit vos profanitatibus istis intēdere. Vt puella regis promissionē audiuit, dixit matri suę: *Quid perā?* At illa dixit ei: *Caput Ioannis Baptistę.* O maledictā matrē, quæ filię suę tale cōsuluit. Cauete ne malę cōscientiæ hominē consulatis: hic enim vos penitus perdet, licet pater vester sit. Aliter quidem Sanctus Tobias filio suo con-

sule-

28 sulebat dicens: Omnibus diebus vitæ tuę in mente habeto Deū, & caue ne aliquando peccato consentias, & prætermittas præcepta Dei nostri. Hęc & ijs similia, quæ sanctus senex illum admonuit, oportet, vos parentes liberos vestros erudire, atque exhortari, alijque amicos, ac socios vestros commonere debetis.

Tob. 4.

Maledicta verò puella quasi talis matris filia diligenter consilium hoc executā est, dixitq; regi: *VELO, vt protinus des mihi in disco caput Ioannis Baptistę.* Perpendite verbum: protinus: in quo significatur quanta cū solitudine, atq; anxietate mali immanitates, enormitatesq; suas exequi curāt. Veloces pedes eorū ad effundēdū sanguinē dixit Dauid. *Da mihi in disco, ait.* Quid? nunquid necessario in disco tibi caput est offerendū? sic. Veniat quasi poma post prædiū, id est, [*Por fructa de postre.*] Hoc cōuiuium cōpleat: hoc 29 matris meę stomachum fedit: hoc deniq; ipsius appetitui satisfaciat. At maledictus rex, *Missis spiculate præcepit afferri caput Ioannis in disco.* Credibileq; est cū carnifex ad carcerē accederet, virū sanctum humi prostratum, altissimęq; diuinarum rerum contēplationi intendentē reperisse. In quo valde pensanda est mansuetudo, qua carnificē ex regis iusso illi caput ablaturū se venire nunciantem audinit, & quā ardenti spiritus affectu diuinę maiestati gratias agere cœpit, quia tā fortunatum se faciebat, vt propter ipsius Dei honorē moreretur, & quomodo prōptissimo animo responderet: non solum hęc, sed si mille etiā vitas haberē pro eius gloria, atq; honore libentissimē darē. Sicq; summa animi alacritate sacrum collū ab atrocissimo carnifice ingulandū extendit. O quam meritō gloriosus hic vir dicere posset illud Hieremię di- 30 centis: *Posuit me quasi signum ad sagittam.* Deus enim illum posuit in album in quod fideles aspicerent, & per eum in Iesu Christi cognitionem deuenirent. Cū sagittarij volunt sagittas suas in scopum infigere: albam papyrum ponunt, quæ scopum in terra latentem demonstrat. Scopus est verbum diuinum humanitatis nostrę terra coopertum, & ex paupere matre in præsepi natū. Et Beati Ioannis Baptistę vita, religio, austeritas, in solitudine conuersatio, fuit album, in quod homines, intendentes, eiusque prædicationes aspicientes in diuini Saluatoris sui cognitionē deuenirent. Sed postquā sagittarij sagittas tuas in scopum emiserūt, papyrū adiungunt, atq; dirūpunt. Sic factum est Diuo Ioanni. Etenim postquā tam apertū de filio Dei humanato per-

Psalm. 12.

Hier. 3.

simile.

Qq 4

hibuit

hibuit testimoniū, ab hoc sæculo sublatus, & eū despectu iugula³¹ tus est. Abscissum igitur gloriosi viri caput attulit carnifex in disco, & dedit illud puellæ, & puella dedit matri suæ. O sacratissimum gloriosi Baptistæ caput, quomodo sacrilegi hite quasi pila ludunt. Denique tanquam optimus, ac primarius vir in Dei tui ministerio, & veritatis defensione moreris iugulatus. O tale caput, quo melius in puri viri humeris aliud non extiterit, neque prudentius, neque sapientius: caput à Deo promissum, ab Angelo nunciatum, miraculosè conceptum, cum alacritate & multorum gaudio natum, caput, in quo erat lingua, qua Iesus Christus verus Deus fuit præconio nunciatus: & qua dulcissimum illud verbum prolatum est: Ecce agnus Dei, ecce qui tollit peccata mundi. Ecce quomodo sacrilegi illius conuiuij exitus fuit mors gloriosi Baptistæ. Aduertite finem festorum, ac³² deliciarum sæcularium. Qualis autem alius futurus erat earum finis, nisi crudelitas, peccatum, ac maledictio? O si Deus filijs huius sæculi oculos aperiret, quò serpentem cauda apprehendentes, id est, peccati, eiusque voluptatis exitum aduertentes, ipsam met insaniam in virgam conuerterent, qua inferni caput infringent, sicut Moyses Pharaonis confregit. Plantam pedis Esau, apprehendit patriarcha Iacob, non autem caput, sed pedem, qui & patris benedictionem adeptus est. Et sic ego credo eum, qui æternas benedictiones adepturus, suauissimumque inuitorum: Venite benedicti patris mei, auditurus est, nō caput quidem, neque faciem peccatorum sæculariumque voluptatum, quæ sunt eorum initia: sed pedes potius aspicere debere, illorum, videlicet, exitus considerando, & quomodo hæc omnia in³³ æterna maledictione infeliciter finiuntur. Sicque illa diligenter fugiet, ac in virtute, diuinaque gratia conseruabitur, qua celestis gloriæ beatitudo comparatur. Ad quam nos perducatur Iesus Mariæ filius. Amen.

CPRO. Hæc festiuitate quatuor conciones reperies Dominica secunda aduentus Domini super illud Euangelium: Cum audisset Ioannes in vinculis opera Christi: quæ omnes paucis demptis huius gloriosissimi. Sancti decollationi facile poterunt adaptari.

I N.

I N F E S T O N A T I -

uitatis sacratissimæ Virginis Mariæ Concio Vnica:

Liber generationis Iesu Christi filij David filij Abraham. Matth. i.

2

LIBROS, Ac scripturas in orbe terrarū esse necessarias ex hominū malitia dimanauit. Etenim pristinis quondam temporibus non erant scripturæ: tanta quippe inter homines veritas florebat, vt vnicus lapis eorum promissiones, & cōtractus stabiliret, Iacob, *Gene. 31.* atque Laban in mutuam fidem seruandam

lapi dum acerum cumularunt: quem vocauit Laban. tumulum testis, & Iacob acerū testimonij, vterque iuxta proprietatē linguæ suæ. Et patriarcha Abraham fundū emit: solumque vendentis verbū pro firmissima subscriptione, contractuque suffecit. *Gene. 23.* Nūc autem adeo humana malitia accreuit, vt etiam firmissimas quasque syngraphas cōpluribus testibus comprobatas abnegent, atque defraudent: ad rectam quarum executionem litibus ac iudicij opus est. Quid igitur esset, si soli verbo fides haberetur? Vix enim homines vera loqui norunt: quod manifestum est signum interioris deprauationis conscientiarum ipsorum. Nam vt dicitur: *Prov. 12.* Qui quod nouit, loquitur, iudex iustitiæ est: qui autē mentitur, testis est fraudulētus. Alia trāslatio habet: Qui quod nouit, loquitur, index iustitiæ est: & sic habet Græcus cōtextus & Paraphrasis Chaldaica. In quo significatur quēquā veritatē loqui, iudiciū esse, ex quo elici potest eū iustitia interiūs esse præditū: cōtra verò qui mēdaciū loquitur satis apertè se iustitia carere significat. Cumque olim homines syoceritate illa essent, quādo Deus circumcisionis legē Abrahamæ dedit, solo verbo, nō autē scriptura vsus est: ex illoque de manu in manum vsque ad Moysen descēdit: patres namque illā liberos suos erudiebant. Postea vero cum Deus adeo inter homines malitiā accreuisse perspiceret, neque contractus, aut testes sufficere videret præ dolis, quos homines ad veritatem

Q 9 5

tatem.

tatem celandam repererunt, intelligens si diuinam legem suam 4
hominum oribus committeret, etiam in eam fraudes, ac menda-
cia eos inferturos esse, præcepit Moyfi, vt legem, quam illi ad
Hebræos dedit, literis mandaret. Posteaq; hanc reuocans præce-
pit sanctis Euangelistis, vt librum conficerent, gratiæq; legem
scriberent. Et quanuis literis mandata, & ab ipsis etiam declara-
ta est (alios enim locos aliorum expositionem esse perspicimus)
nihilominus tamen Diabolus homines filios perditionis, Satha-
nicoq; spiritu repletos excitauit, qui lucidam Euangelij aquam
audeant conturbare, ne diuini pastoris Iesu Christi oues illam bi-
bant varios errores, atq; hæreses excogitantes. Quid autem hi fa-
cerent, si hoc sacrosanctum Euangelium non fuisset scriptum?

Incipit igitur sanctum Euangelium dicens: *Liber generationis*
Iesu Christi. Quando Deus misit Moysem in Ægyptum, virgam 5
Exod. 4. manu deferebat, vt populum Israël à seruitute, qua premebatur
eriperet. Mittensq; ipse Dominus sanctos Apostolos ad prædi-
Luc. 9. candum, animasq; à culpæ seruitute liberandas, dixit eis: Nihil tu-
leritis in via neq; virgam. In quo illam timoris, atq; rigoris legē
esse significauit, in qua plurimis afflicti verberibus homines ad
bonū ducebantur. Hæc autem gratiæ, atque amoris est lex, & per
amorem homines ad illius obseruantiam alliciendi sunt. Ideoq;
statim à dulcissimis quibusdam verbis exorditur, singulare quod-
dam, atque supernum referens beneficiū, quod Deus nostri amo-
Prover. 8. re captus naturam humanam assumens in nos cōtulit. Quod mi-
rifice declarauit recensens verbum diuinum plurima opera, quæ
cum æterno Patre in mundi constitutione confecit his verbis:
Quando præparabat cœlos, aderam: quando certa legē, & gyro 6
vallabat abyssos, quando æthera firmabat sursum, & librabat fon-
tes aquarum, &c. cum eo eram cuncta componens. In fine tan-
dem conclusit dicens: Et deliciae meæ esse cum filiis hominum.
Quasi diceret: Nec verò gustus, suauitasque mea in his omnibus
existerat: nam deliciae meæ esse cum filiis hominū. O admirabi-
le mysterium. Hic quippe Dominus quodammodo significat,
naturam humanam assumere sibi dulcius fuisse inter cætera om-
nia opera, quæ ad extra operatus est. Hocque, quo tantopere de-
lectatus est, vult in initio sui sancti Euangelij memorari. Ideoq;
incipit: Liber generationis Iesu Christi. Et subsequitur statim:
Filius David, filius Abraham. Vt peccatores ad agendam pœni-
tentiam,

7 tentiam, atque ad exposcendam veniam excitaret, prius Davi-
dis, quam Abraham filius voluit nuncupari. Accidit pauperes
ostiatim eleemosynas mendicare. Inredientesque in aliquod
atrium alium pauperem panem in sacculum, pecuniasque in cru-
menam includere vident: protinùsque dicunt: Hic oportet nos
eleemosynam petere: nam vbi tam larga eleemosyna huic pau-
peri data est, nobis etiam magna donabitur: nam pius aliquis
Dominus ac liberalis in hac domo commoratur. Quia paupe-
rem eleemosynam accepisse viderunt, petendi & ipsi confiden-
tiam conceperunt. Idcirco voluit æternus Deus, vt sanctus Euan-
gelista peccatorem David in initio scilicet genealogiæ filij sui Ie-
su Christi collocaret, atque tantum hoc beneficium, & eleemo-
synam coram nobis reciperet, qualis est eum sanctis Patriarchis
8 Abraham, Isaac, & Iacob anteponi: quò hinc nobis miseris, ege-
nisque peccatoribus confidentia oriatur, quòd siquidem tantus
hic peccator tantam, tamque supernam accipit eleemosynam,
etiam nos eam recipiemus, si sicut oportet, petierimus. Nam Do-
minus hic, vt dixit Moyfes cognominatur: misericors, & clemēs
patiens & multæ miserationis, qui aufert iniquitatem, & scele-
ra, atque peccata. Et David in gentem superni Regis Iesu Chri-
sti gloriam non in armis quidem, neque cohortibus, sed in ani-
mis ad se alliciēdis atque à sceleribus semouēdis sitam esse signi-
ficat his verbis: Coram illo procident Æthiopes, & inimici eius
terram lingent, id est, terram deosculabuntur. Quod perinde est,
ac si diceret: Sua luce, & pietate adducet eos, vt adorent eū. Mos
est enim Asia, vt cum corā regibus suis apparent, terrā deosculē-
9 tur in signum reuerentiæ. Quis igitur, o fratres mei, quātūvis du-
rus hæc audiēs non mollescit, & tanti, tāque boni Dei amore non
tabescit, qui peccata dimittere, atq; in homines beneficia cōferre
goriam, maiestatemq; suā esse ducit? Quis quantumcunq; pec-
cator sit, non confortatur, vt ad huius clementissimi patris ostiū
accedat? Nam licet verum sit, eum dixisse: Si auerterit se iustus à
iustitia sua, & fecerit iniquitatem, omnes iustitiæ eius, quas fece-
rat, non recordabuntur, etiā in eodē capite dixit: Si impius egerit
pœnitentiam ab omnibus peccatis suis quæ operatus est, omnium
iniquitatum eius, quas operatus est, nō recordabor: in iustitia sua,
quam operatus est, viuet.

Itaq; tāta est Dei pbitas, & misericordia, vt quāuis homo pro-
pter

Exod. 34

Psal. 71

Ezechiel. 18

pter vnū peccatū mortale vniuersa opera bona, quæ fecit, amit-
 tat, si tamē postea verā illius egerit pœnitentiā illa ipsi omnia re-
 stituat. Et sic dixit per Ioelē: Reddā vobis annos, quos comedit
 locusta, bruch⁹, & rubigo, & eruca. Valde notādū est Dñm dicere
 parua hæc animalia tot annorū fruct⁹ comedisse, vt nos doceret,
 quā modicis rebus homo quā plurimū honorū operū fructum
 amittit. Miserabile vtiq; est hominē propter bestialē voluptatē,
 propter vnū honoris punctū, ac deniq; propter minimā quanq;
 vtilitatē lethale peccatū admittere, & propter hoc cōplurium an-
 norū fructus, ac merita perdere. Verum, vt hic significat Dñs in
 hac promissione, quā facit, postquam dixit: Cōuertimini ad me
 in toto corde vestro, in ieiunio, & fletu, & plāctu, efficax ad illos
 recuperādos remediū habet. Si agricola, cuius omnes fructus, ac
 fata tēpestas furibūda disperdidit, sciret se lachrymis illos omnes
 esse recuperaturū, quot lachrymas effunderet? Tu igitur, ô pecca-
 tor, qui per lachrymas, atq; pœnitentiā peccatorū tuorū incōmo-
 da resarciri credis, quæ nullatenus corporis detrimētis conferri
 possunt, quare tanta tāq; opportuna occasione nō vteris? Præci-
 piebat Deus, vt quinquagesim⁹ quisq; annus esset indulgētiæ, in
 quo vna ex libertatibus, ac beneficijs, quæ in Hebræos utebatur,
 erat, quod homo, qui in seruū venūdatus fuerat, in pristinā liber-
 tatē rediret, & fundus vēditus priori domino restitueretur. Hoc
 in illa lege quinquagesimo quoq; anno fiebat: nunc autē in lege
 gratiæ per merita sacratissimæ passionis Christi Saluatoris nostri
 fit idē, quotiescūq; homo verā vult agere pœnitentiā. De pecca-
 torib⁹ dicitur. Venūdati sunt, vt facerēt malū. Et Isaias Prophe-
 ta dicit: Quis cæcus, nisi, qui venūdatus est? Et D. Paulus pecca-
 toris nomine dicit: Ego autē carnalis sum venūdatus sub peccato.
 Ex his omnibus locis manifestè apparet quomodo peccator, vt
 suis turpibus appetitibus satisfaciat, seipsum, coelestēq; heredita-
 tē vendit, & Sathane seruus efficitur. Eia fratres, nunquid hic ali-
 quis alienatus, & vēditus adest? Est nē hic aliquis, qui actualiter
 in peccato persistat? Animaduerte peccator, tibi non opus esse
 quinquagesimū indulgētiæ annum expectare, statim quippe te
 redimere potes, statim pœnitentiā age, ad ostiū patris misericor-
 diarum protinus confuge, diuinæque ipsius gratiæ elemosy-
 nam recipies, qua redemptus, in libertatem maneat restitutus.
 Filij Dauid, filij Abraham. Reges ac principes alienigenæ semper
 sunt

13 sunt subditis suis exosi, Reges autem propriæ nationis semper
 magis diliguntur. Vnde qui Dauidem in regem vncturi conuene-
 rūt in Hebron, dixerūt ei: Ecce nos os tuum, & caro tua sumus. 2. Reg. 5.
 Quasi dicerent: Rationi consentaneū est, vt nos cū amore guber-
 nes: nosq; tibi libenter obediamus, atq; seruiamus, si quidem tan-
 ta est inter nos, & te affinitas, & tu nostras es. Sic gloriosus Euan-
 gelista Matthæus, vt Hebræos ad Iesu Christi vniuersalis celo-
 rum, terræq; regis amorem (quibus peculiariter hoc Euangeliū
 scripsit) alliceret, statim in initio dicit: Filij Dauid, filij Abraham.
 Quod perinde est, ac si diceret: Attendite me vobis non suade-
 re, vt aduenam in regem ac Messiam recipiatis, qui vos tyranni-
 cè tractabit: sed principem vestratem, consanguineū, fratremq;
 vestrum, filiū Dauidis, & Abraham, sicut & vos. Et tamen infide-
 14 les illi, atque ingrati eū recipere noluerūt: gentes autem aq; ex-
 teræ nationes ad illorū confusionem eū receperūt. De quo mul-
 to anrea ipse Deus querebatur per Prophetam dicens: Populus, Psalm. 17.
 quem non cognoui, seruiuit mihi, in auditu auris obediuit mihi:
 filij alieni mentiti sunt mihi, filij alieni inueterati sunt, & claudi-
 cauerunt à semitis suis. Hebræos vocat filios quia sicut pater cle-
 mētissimus præstantiora in eos, quàm in alias mūdi nationes con-
 tulerat beneficia. Alienos autē illos appellat ob ingratitudinē,
 ac rebellionem, qua à sanctissima ipsius obediētia alienati sunt.
 Filij Dauid, filij Abraham. O quàm disparia nomina assumit
 Deus in nouo testamento ab ijs, quæ in veteri lege capiebat. Tūc
 quippe plerūque vocabatur Deus Abraham, Deus Isaac, Deus
 Iacob, Deus hominū iustorū, quos sicut Dauid peccasse nesci-
 15 mus. Nūc autem filius Dauid, maximus peccatoris filiusq; Abra-
 hæ iusti dicitur. Tunc iustorū Deus ac peccatorū hostis appella-
 batur: postquam autem homo factus est, Deus Dauid, & Deus
 Abraham, Deus iustorum, & Deus peccatorum esse dicitur, qui
 non iustos modò sed peccatores etiam recipit, amplectitur, at-
 que ad plurimas cum eis misericordias faciendas inuitat. Fidelis
 sermo (inquit Apostolus) & omni acceptatione dignus. O ver-
 bum omni dulcore, ac suauitate repletum. Ecquod est marmor,
 quod audiens te non confringitur? Ecquis te amoris visceri-
 bus non recipit? Ecquod est verbum istud, ô Sancte Apo- 1. Tim. 1.
 le, quod tantopere exaggeras? Quia Christus Iesus (inquit) ve-
 nit in hūc mundū, peccatores saluos facere. Hos igitur fratres in
 Chri-

Christo Iesu foelicissimos nuncios libentissimè suscipite, si qui-
dem omnibus necessarij sunt. O Deus angelorum, omniumq;
beatorū spirituum gloriosa corona, Iesu Christe fili Dei, quàm
aptissimè Domine tibi quadrant signa, quæ sponsa dete refert.
Vbi interrogata: Qualis est dilect⁹ tuus o pulcherrima mulier ū?
inter alia complura respondit dicens: Caput eius aurum opti-
mum, comæ eius sicut elatæ palmarum nigræ quasi coruus. Hoc
est comæ eius, quæ sunt ipsius cogitationes, & affectiones par-
tim palmæ, partim verò coruo similes sunt. Palmæ, & coruo spō
sicapillos comparat. Per palmam utiq; iustus, per coruum autē
significatur peccator. Et ita vult dicere sponsa eius cogitationes
& affectiones & iniustis, & in peccatoribus esse sitas: non autē
in omnibus peccatoribus, sed in similibus David, qui cum Na-
than Prophetam à Deo missum se reprehendēte audiret, statim
culpam suam cognouit, & illius poenitentiam egit, dicens: Pec-
caui Dño. Quapropter frater peccator animaduerte quid tibi di-
catur. Ne tardes conuerti ad Dominum, & ne differas de die in
diem: subitò enim venit ira illius, & in tempore vindictæ disper-
det te. Qui riuulum crescere, nubesq; densissimas, & plurimis im-
bribus mittendis aptissimas intuetur, quare protinus eum non
præterit, priusquam multum exuberet, & quasi mare efficiatur,
quod nequeat pertransiri: Fratres siquidem peccastis, occasio-
nesq; sæpius peccādi videtis, vosq; adeò male propensos appeti-
tus habere videtis, qui sunt tanquā nubes magnis imbribus im-
mittendis dispositæ: antequam plura vitia pluant, & in vobis
peccatorū mare efficiatur, velociter salite & veram agite poeni-
tentiam, ne expectetis quoad vsq; eneruati sitis vt vix vobis re-
mediū possitis adhibere. Et erit Deus vester, nam peccatorū fi-
lias fieri, & vocari voluit, quò noueritis, nullū vnquā filiū tanto
cum amore patri suo fauisse, sicut Deus cōuerso peccatori indul-
get, & auxiliatur. Ne sis ex illis, de quibus dicitur: Iniquitates
suar capiūt impiū, & funibus peccatorū suorū constringitur. Et
aliam trāslatio habet: Iniquitates suæ capiēt impiū, & funibus pec-
catorū suorū cōstringetur. In quibus significatur, peccatores, qui
se sceleribus suis quasi funibus vinciri patiūtur, nō solum in præ-
senti illa esse cōmissuros, sed adeò in eis esse perseveraturos tāq;
deprauatos se esse experturos, vt quasi mala cōsuetudine, & quia
suis malis propātionibus resistere nesciūt, quasi (inquā) impotē-
tes,

Cantic. 5.

2. Reg. 12.

Ecclesiast. 5.
Simile.

Prouerb. 5.

tes, in eis vsq; ad mortē se persistere patiātur: quorū Iesus Chri-
stus nō vult filius appellari. Et hæc est vna ex rationibus, ob quas
cūm Dñs se Davidis tati peccatoris filiū nominaret, noluit, vt in
sua genealogia alij reges scriberētur, à quibus ipse linea recta ori-
ginē ducebat: sicut adnotat B. Hieronymus: quia sic peccatores
fuerunt, vt vsq; ad vitæ terminū in malis suis perseverare volue-
rint. Et hæc etiā fuit causa, quare cūm mētio fieret de Iacob, &
quomodo genuit Iudam, illic voluerit addi, *Et fratres eius*: Et cur
cūm sanctus Euāgelista de Abraham meminerit, cuius gemini fue-
rūt liberi Isaac, scilicet, & Ismahel, Isaac autē duos habuerit filios
Iacob, & Esau, neq; de Ismahele, neq; de Esau mētionē faceret, cū
tamen de omnibus filijs Iacob meminerit. Quod si quis diceret:
Nō est facta mētio de Ismahele, neq; de Esau, quia ad Christi Re-
dēptoris nostri genealogiā nō pertinebāt, ad hoc respōdeo, neq;
etiā vndecim Patriarchas præter Iudā ad Dñi generationē spe-
ctasse, quos tamē voluit spiritus sanctus illic ascribi. Cuius ratio
est, quia Ismahel, & Esau ita mali fuerunt, vt derelicta fide idola
adorauerint: & Esau ex fide tenetur vsq; ad mortē fuisse peruer-
sū. De Ismahele etiā iuxta cōmuniore opinionē idē tenetur. At
reliqui vndecim Patriarchæ licet peccatores fuerint, fidē tamen
nō reliquerūt, sed in veri Dei cognitione permāserūt: & credibi-
le est eos verā egisse penitētiā, & saluos factos fuisse. Et quia fidē
non deseruerūt, voluit Dñs, vt honorarentur, & fidelissimi serui
sui Iacob filij nominarentur. Conuertere igitur, o frater pecca-
tor, nunc, cūm tempus habes opportunum, antequam cor tuum
magis deprauetur, & suauissimis indulgentijs perfrueris, quibus
Deus peccatoribus conuersis indulgere, ac fauere cōsuecit. At-
tende quid Hieremias conuerso cuidam peccatori dicat: Audiēs
audiui Ephraim transmigrantem scilicet, & dicentem: Castiga-
sti me Domine, & eruditus sum quasi iuuenulus indomitus, cō-
uerte me, & conuertar, quia tu Dñs Deus meus. Et quia eū cum
hac cognitione perspexit, dicit ei: Si filius honorabilis mihi
Ephraim, id est, profecto es. Si puer delicatus, id est, certe es mihi,
sicut puer delicatus: quia ex quo locutus sum de eo, adhuc recor-
dabor eius. Idcirco conturbata sunt viscera mea super eum, mise-
rās miserabor eius ait Dñs. O verba dulcissima. Ecquis est adeò
rebellis, qui ad tantæ clemētiæ Deū non conuertitur, qui peccato-
rem conuersum tam pijs visceribus recipit?

Hieron. in Ho-
mil. sup. hoc
Euang.

Hierem. 31.

Pro-

Prosequitur Sanctus Euangelista vniuersos hos memorans ²² patriarchas, duces, ac reges, quo ad usque ad, *Ioseph virum Mariæ accedit*. Et valde notandū est, cū tot conugaliū virorū meminerit, nullū tamen vxoris suæ virū appellasse. Non dixit Abraham virū Saræ, neq; Isaac virū Rebeccæ, nec Iacob virum Liæ, neq; Dauidem virū Bethsabæe: solum autem Ioseph, qui nunquam ad sacratissimam sponfam suam accessit, nec cū ea vir fuit, siquidem simul vsq; ad mortem virgo permanfit, virū Mariæ vocat. ^{4. Reg. 4.} Notabile profecto est hoc. Quod vt intelligatis, notandū vobis est sæpenumero Eliseū prophetam virum Dei vocari: & sæpenumero etiam seruum Dei ibidem appellari. In quo significatur vir ille Dei ministerio fuisse deditissimū, eiusq; diuino amorini mium submissus. Ita hic vocans Sanctus Euangelista Beatum Ioseph virū Mariæ significat coelestem hunc virum magis dictum fuisse reuerentiæ, purissimoq; amorī sanctissimæ virginis, sponse suæ, quàm alij patriarchæ vxores suas dilexerunt. Nam admirabilis pietas, honestas, ac māsuetudo huius purissimæ virginis eum ad hoc faciendum inuitabat. *De qua natus est Iesus, qui vocatur Christus*. Cum sacer Euangelista vniuersos hos sanctos reges, prophetas, ac deniq; patriarchas retulisset, in fine tandem huius gloriosissimæ reginæ meminit significans eam esse quasi pretiosissimum quendam liquorē ex illis omnibus destillatum. Sicut ex multis diuersis rosis, herbis, ac floribus odoriferis in sublimatorio destillatis aqua pretiosissimi odoris, atq; fragrantissimæ solet exire, quæ Angelorum aqua vocatur, in qua omnis illarū herbarum virtus videtur exire: sic ex omnibus his rosis, ac floribus, quos hic Sanctus Euangelista recensuit, processit hæc beatissima virgo vniuersis virtutum, coelestiumque gratiarum floribus exornata, quæ per omnes illos diuisa fuerunt: sicut aqua suberrima quæ deuotorum suorum corda fulciret, atque recrearet. ^{Cant. 3.} Dixit sponsus, Quæ est ista, quæ ascendit per desertum, sicut virgula fumi ex aromatibus myrrhæ, & thuris, & vniuersi pulueris pigmetarij? Hi storaces, myrrhæ, diuersaq; aromata sunt omnes hi Domini progenitores, quorum hæc sacra historia meminit. Fumus autem odorifer qui ex illis omnibus ad Deum placandū exiit, fuit superne hæc cælorum imperatrix, in illa patriarcharum pietas, in illa prophetarum zelus, in illa sacerdotū pius affectus, atque deuotio, in illa deniq; regum magnanimitas, ac præ-

²⁵ præstantissima virtus exiit: *De qua natus est Iesus, qui vocatur Christus*. Ex his verbis inferitur, ineffabiles esse gratias, quas Deus in hanc beatissimam virginem contulit, siquidem illam, vt de ea nasceretur, elegit. Aedes, quæ regibus potentibusq; imperatoribus construuntur, et si ex lapidibus, ac lignis, sicut & aliæ fiant, ^{simile.} semper tamen opere, pulchritudine, atq; amplitudine aliarum sunt longè dissimiles. Sic quauis gloriosa hæc domina osibus, & carne, sicut & reliqui filij Adæ constet, quia tamen domus est diuinæ fabricata maiestati, nulla hominum, aut Angelorum lingua explicari possunt opera, pulchritudo, perfectiones, gratiarum deniq; genera, quibus eam Dominus exornauit. Caro propinquior osi suauior, ac delicatior est reliqua. O Christe dulcissime animarū nostrarū amor, tu domine es os medulla, eximiaq; ²⁶ suauitate repletū. Curate fratres hoc os rodere, sacratissima eius vulnera fugite, mirificæq; consolationis liquorem animabus vestris haurietis. Et illud rodentes rogate cum Propheta dicentes: Sicut adipe, & pinguedine repletur anima mea, & labijs exultationis laudabit os meū. Relinquire ista sæcularia ossa, quæ sunt arida, neq; medullam habent. Attendite honores, diuitias, dignitates, & omnia, quæ vobis mundus dare potest, ossa esse amaritudine plena, ne illa rodere solliciti sitis. Per meditationem assiduamq; diuinarū rerū cōtemplationem sacratissimum hoc os rodite, vbi animabus vestris solatium, ac remedium inuenietis. Caro autem huic osi propinquior est sacratissima virgo Maria mater ipsius. Quod si per magni Abraham æstimamus, quia (vt inter alia ei Dominus reuelauit) quadragesimus Iesu Christi filij eius auus futurus erat quanti ergo æstimari oportet, atq; laudari illam adeo ei coniunctam, vt ipsius Iesu Christi fuerit genitrix? Et sic fuit dulcissima, suauissima, tenerrima, clementissima, sanctissima deniq; pura creatura omnium, quæ sunt, fuerūt, ac futuræ sunt. Si quidem igitur, & consanguinitate, & virtutum similitudine tam coniuncta est sacratissimo filio suo, diligentissimè curemus eam valde diligere, atq; ipsius esse deuoti, & in omnibus necessitatibus nostris eam in diuino Dei conspectu auxiliatricem, atq; aduocatam cōstituamus. Super omnia autē eam deprecemur, vt nobis diuinā illius gratiā consequatur, qua locupletati æterna beatitudine fruituri ad ætherea regna migremus. Quod nobis præstare dignetur idē Iesus Mariæ filius. Amen.

In eodem Festo Natiuitatis sacratissimæ Virginis Mariæ Concio Secunda.

Liber generationis Iesu Christi filij David, filij Abraham. &c. Matth. i.

Alde notandū est, quare cū sacrū Euangelium admirabilibus Christi Saluatoris nostri operibus sit plenum, in eoq; cœlestis ipsius doctrina contineatur, & de sacratissima eius vita, & morte agatur, Sanctus Euangelista illud appellarit librum generationis Iesu Christi, siquidē non solū generationis eius, sed & omnium etiam istorum est liber? Dico eum, librum generationis Iesu Christi illud inscripsisse, quia ipsius generatio, & incarnatio cæterorum omnium mirabilium actuum, quæ propter nos gessit, extitit fundamentum. Vnde antiqui patres hoc magnopere cupiebant, hoc cum lachrymis, ac suspirijs postulabant, scilicet, vt verbum diuinum hominem factum viderent: & beneficia, quibus indigebant, eius nomine postulabant. Et ita Dauid precabatur dicens: Respice vineam istam, quam plantauit dextera tua, id est, potentia tua, & super filiū hominis, quem confirmasti tibi, id est, fac hoc, quia filius tuus id persoluet. Hoc super eius terga cadat. Vnde paraphrasis Chaldaica in hoc loco dicit: Et super Regem Christum sicut vulgò dicere solemus: Da mihi centū aureos super Petrū, id est, *[Acuenta de Pedro]*: ille namque fidei iussor erit mihi, & eos pro me tibi soluet. Ideoq; sancti illi patres Deum citò hominem fieri cupiebant. Nato postquam humanam naturam assumpsisset, quodcunq; opus efficeret, & quocunq; actu voluntatis eius, vniuersum mundum redimere posset. Vnde loquens Diuus Paulus de verbi diuini incarnatione dicit: Ingrediens mundum (scilicet Christus Iesus in sanctissima conceptione sua) dicit: Quia hostias, & oblationes, & holocaustomata & pro peccato nolui-
sti, nec placita sunt tibi. Tunc dixi: Ecce venio, vt faciam Deus
volun-

Psalm. 79.

Hebr. 10.

4 voluntatem tuam. Additq; Sanctus Apostolus: In qua voluntate sanctificati sumus per oblationem corporis Christi Iesu semel. Hic actus illius sanctissimæ voluntatis Christi Saluatoris nostri, eo quò infinitæ esset personæ, per se infiniti erat meriti, & quantum ex se ad nostram redemptionem, ac sanctificationem sufficiens. Verum non est contentus optimus Iesus hoc vno actu, sed statim illic in purissimæ genitricis suæ visceribus sacratissimum corpus suum vniuersis laboribus, crudelissimæque morti, quam passurus erat, obtulit. Et hæc est causa, quare redempti vocamur: sicut dicit Beatus Paulus, Christus nos redemit. Et alibi: Dedit semetipsum pro nobis, vt nos redimeret ab omni iniquitate. B. Ioānes ait: se vidisse beatos spiritus immaculatum agnum laudantes, atq; dicentes: Redemisti nos Deo in sanguine tuo. Etenim redempti idem est quod iterum empti. Dicimur autem sæpenumero empti, quia singula Christi Redemptoris nostri opera nos emere sufficerent. At verò propter nostram exemplum, atq; vt exactissimū suum erga nos amorē ostēderet, tot opera perficere, totq; labores perpeti voluit, vt nos iterū, atq; iterum emeret. Præcepit Deus Moyse dicens: Tolle vitulum de armento, & mactabis eū in conspectu Domini iuxta ostiū tabernaculi testimonij; & carnes eius combures foris extra castra, eo quò pro peccato sit. Notabile quidem est quòd cū vitulus hic pro peccato immolatus Christi Reparatoris nostri figura fuerit, deprecans postea Dauid mundi redemptionem dixit: Benigne fac Domine in bona voluntate tua Sion, vt ædificentur muri Hierusalem. Tunc acceptabis sacrificium iustitiæ, oblationes, & holocausta: tunc imponent super altare tuum vitulos. Quomodò vnum alteri consonat? Illic præcipit Deus vnum offerri vitulum: hic autem dicit Dauid, ad vacuas sedes restaurandas plurimos vitulos esse offerendos. Ad hoc respondeo: quāquam Christus vnus est, plurimos tamen fuisse propter plurima sacrificia, in quibus se obtulit, videlicet in natiuitate frigus patiens, in circuncisione sanguinem effundens, in purificatione seruum emptum se efficiens, in prædicationibus frigora, & calores sustinens, denique in sacratissima passione sua crudelissimos labores ac tormenta perpetiens. O si hæc attentis animis cōsideraremus quantopere confunderemur, videntes quā arcti, ac parci sumus in ministerijs ei exhibendis, qui tot pro no-

Gala. 3.

Tit. 2.

Apo. 5.

Exod. 29.

Psalm. 50.

Rr 2

bis

bis opera perfecit, totq; labores, ac tormenta tolerauit. Ex hac
 consideratione dimanabat, quod quantumuis multa, & magna
 iusti in huius liberalissimi Domini obsequio fecissent, semper
 tamen se nihil fecisse iudicabant: semperq; se illi alia maiora mi-
 nisteria exhibituros esse proponebāt. Vt legitur de Seraphico Pa-
 tre nostro Fracisco, qui plenus optimis operibus paulò ante mor-
 tē suā magna se facturū esse proponebat: fratribusq; suis dicebat:
 Eia fratres acceleremus, festinanterq; laboremus: nam hucusque
 parum, aut nihil effecimus. Et de Abbate Arsenio dicitur, quòd
 cūm prope obitum esset, eius facies quasi sol splendebat. Et la-
 bia mouentem quasi aliquid loqueretur eū discipuli eius inter-
 rogarunt, quid nam diceret. Quibus ille, Venerunt, inquit, hūc
 angeli vt me viderent: quos ego rogabam, vt aliquod vitæ spa-
 tium mihi à Domino Iesu Christo ad agendam poenitentiam
 impetrarent. O beatum virum, qui post multos annos, quos in
 diuino ministerio perseveranter consumpserat, sibi nihil fecisse
 videbatur. Eundem spiritum habebat Propheta David extunc
 intelligens, quam plurima verbum diuinum incarnatum sui cau-
 sa esset facturū. Et ita postquam plurimos annos sanctis exerci-
 tationibus consumpserat, dicebat. Et dixi, nūc cepi, scilicet, Deo
 seruire. O miseri nos quam vice versa facimus: nam vix duos
 dies ieiunamus, vix duas horas in oratione cōsumimus, vix duos
 obolos propter Deū pauperibus erogamus, & iam nos sanctissi-
 mos arbitramur, atq; ad perfectionis fastigium peruenisse puta-
 mus. Quod est modici amoris Dei signū: nosq; in eius liberalita-
 tem oculos non conijcere est manifestum iudiciū: quæ tanta est,
 vt plurima, quæ in nos beneficia confert, vnicum appellet. Et sic
 vbi nos legimus. Confiteantur Domino misericordiae eius, &
 mirabilia eius filijs hominū, id est, quæ fecit filijs hominū: quo-
 tiescunq; hæc verba in hoc psalmo repetūtur (etenim sæpe dicū-
 tur) alia translatio habet: Cōfiteatur Domino misericordia eius,
 & mirabilia eius. In quo adnotatur tam ineffabilem esse Dei cha-
 ritatem, & tantopere nobis benefacere delectari, vt misericor-
 dias omnes, quibus nobiscū vritur, vnam esse ducat, ac vocet. Si
 hoc attenta animi consideratione volueremus, nullis operibus,
 quæ in huius optimi, ac munificentissimi Domini ministerio fa-
 ceremus, essemus contenti.

Cūm igitur præcipuū, quod mūdus exoptabat, quoq; indige-
 bat,

psalm. 76.

psalm. 106.

10 bat, esset, vt Deus homo fieret, ex hoc voluit Sanctus Euangeli-
 sta sacrum Euangelium suum inscribere dicens: *Liber generationis Iesu Christi.* Cūm Sanctus Iob laboribus, atque afflictionibus,
 quibus eum Deus tradidit, circumseptus existeret eum allocutus
 est dicens: An extrahere potes leuiathā hamo? Et ibidē affirmati-
 uè dicit: in oculis suis quasi hamo capiet eū. In his verbis signi-
 ficat Spiritus sanctus eadē astutia quā piscator ad piscē apprehē-
 dendū exquirat, Deū ad Diabolū expiscandū vsum fuisse. Pesca-
 tor quippe acceptā arundinē humeris defert, atq; ad fluuiū se cō-
 fert, quò vbi peruenit, setam suam, id est, (*su sedal*) explicat, quo
 vsque hamum detegit, quem cibo tegit, & in flumen immittit,
 accedensque piscis cibum esturus delitenti hamo faucibus adhæ-
 ret. Sic Deus Diabolum piscatus est. Huius quippe piscationis
 11 seta est genealogia diuini Saluatoris nostri Iesu Christi. Hanc se-
 tā explicuit B. Matthæus dicēs: Liber generationis Iesu Christi
 filij David, filij Abraham. Abraham genuit Isaac, Isaac autem
 genuit Iacob. Et sic paulatim processit quousque hamum dete-
 xit, quem quidem discooperuit, cum dixit: *De qua natus est Iesus,*
qui vocatur Christus. Hic est hamus cibo coopertus: nā Diaboli ci-
 bus est humana natura. Hoc autē verū esse probatur ex eo, quod
 Iob dixit: Foenū quasi bos comedit. Et Isaias dicit: Omnis caro
 foenū. Ergo caro diaboli cibus. Aliter etiā hoc probatur: Iniecit
 Deus homini maledictionem dicens: Puluis es, & in puluerem
 reuerteris. Serpenti autem dixit: Terram comedes cūctis diebus
 vitæ tuæ. Si ergo omnis homo est terra, & Diabolus terrā come-
 dit, sequitur, hominē cibū esse Diaboli. O infelicem miserorū
 12 hominum calamitatem. Animaduertite qualem eorum super-
 bia, atque elatio habuerit exitum, cūm Sathanæ cibus fuerint ef-
 fecti. Et quandiu terrenus homo, atque peccator in hoc orbe ver-
 satur, contemplamini eum inter Diaboli dentes volutari, qua-
 si eius cibus, quem ipse mandit. Caue autem ò infelix ne te
 semel in inferni stomachum deglutiat: in quem si semel fue-
 ris ingressus in æternum ibi manebis, neque vllò vnquam tem-
 pore valebis exire. Nunc quandiu te inter dentes versat, & in
 hoc mundo commoraris, si voles, remedium tibi poteris adhibe-
 re, atque à tam infelici statu erumpere. Atque hinc intelligetis
 quid significet, baculus, quem episcopus manu gerit, qui est simi-
 lis dentiscalpio, id est, (*escarpiadientes*) vt diaboli dentes scalpat.

Tom. j.

Rr 3

atque

Iob. 40.

simile.

Iob. 40.

Isai. 40.

Gene. 3.

atq; ab eius ore, & potestate peccatores subtrahat. Itaq; baculus 13
ille significat vnū ex præcipuis muneribus ac exercitationibus
prælati esse debere, sancta doctrina, pio exemplo, paternis ad-
monitionibus, asperis reprehensionibus, grauib; deniq; sup-
plicijs peccatores à diaboli dentibus, hoc est, à peccato curare ab-
strahere, atq; ad veram reducere poenitentiam.

Cum igitur hoc ita sit, quod hamus est verbū diuinū, cibūq;
humana natura, tunc hamus cibo fuit opertus, cū verbū caro fa-
ctū est: tuncq; arundini fuit alligatus, cū cruci fuit affixus. Acce-
densq; Sathanas hunc cibū morfurus videns eum hominē, sicut
& reliquos, quando in cruce expirauit, arbitratus est se illū, sicut
& alios in infernū esse deducturū, verū in quasi piscis hamo diui-
nitatis adhæsit, apprehēsusq;, ac captiuus remansit. Idcirco dicit
Iob: in oculis suis, id est, realiter, & vere, quasi hamo capiet eum. 14
Et quia aduentus filij Dei in mundum erat ad homines à pecca-
to liberandos, eosq; ad verā poenitentiam agendam inuitandos,
voluit in initio Euangelij sui de Dauide mentionem fieri, eūq;
patriarchis omnibus ac regibus anteponi. Notum vobis esse cre-
do fratres mei David pauperulum fuisse pastorem, atq; ex illo
infimo statu à Domino fuisse erectum, & populi Israel regem
constitutum, & prophetiæ dono, alijsq; singularibus beneficijs,
tā in corporalibus, quā in spiritualibus fuisse affectū. Quorū om-
niū immemor minima quadam occasione cōmotus turpissimū
cōmittens adulteriū diuinam maiestatem offendit. O quantopere
nos à leuissima quaq; peccati occasione cauere oportet. Parū pro-
dest arborē diligenter excolere, nisi illius custodiendæ sit cura:
nam in momento rodere potest iumentū quod in decenno non 15
crescit, & parua scintilla breui comburit ædificium, quod longo
tempore fuit erectū: sic minima quaq; occasione pretiosissima
castitatis gēma deperditur. Nā licet flos pulcherrimus sit, est ta-
men tenerimus, & minimo quoq; aquilonis flatu marcescit, &
quacunq; leuissima pruiua arefcit. Nunquā incoelix Thamar ar-
bitrata fuit se pretiosam margaritā, quā toto vitæ suæ tēpore ob-
seruarat, tā leui occasione esse amissurā, qualis fuit, scilicet, fratrem
suū Amō cōuenire, & cubiculū in quo infirmus iacebat intrare,
ibiq; absq; testibus cum solo solam manere. A deo debilis, atque
eneruatus homo ex peccato remansit, vt ipse suamet concupi-
scentia inuitatus, cum à nullo alio prouocetur exterius, in pec-
cata

16 cata prolabatur. Quid igitur faciet, si eū occasio delectabilis rei
præsentia, & peccati opportunitas inuitat? Si homo ex graui
morbo conualecens præ nimia fragilitate, atq; imbecillitate vix
stare potest, & huc, atq; illuc decedit, quid faciet, si ab alijs violen-
ter impellatur? Certus vtique erit eius casus. Neque verò bonis
propositis confidendum est: cum vir tam sanctus, sicut David,
qui dixit: Non mouebor in æternum, oblata occasione tanta
ruina prolapsus est. Ideo dicit Beatus Bernardus: O homo vis *Bern.*
in periculo esse securus? time securitatem. Vis à Dæmonio li-
berari? time & Angelos de cælo. Nec verò in adulterio Davidis
malitia constitit, sed inde etiam in horrendum, atque immane
concidit homicidium. Idcirco primum peccatum maximè ti-
mere debemus: illud enim alijs, atque alijs aditū patefacit. Super
17 quo mysterium quoddam sanctæ scripturæ vobis recensere vo-
lo. Quando Saul se contulit ad Pythonissam volēs ab ea discere *1. Reg. 28.*
succesū belli, quod aggredi conabatur, eiq; apparuit Samuelis
imago, clademq;, ac euerfionē totius familię suę crastina die fu-
turā esse declarauit, etiam huius tantæ calamitatis, atq; supplicij
causam illi explicuit dicens: Quia non obedisti voci Domini, ne-
que fecisti iram furoris eius in Amalech, idcirco quod pateris, fe-
cit tibi Dominus hodie. Mirabile vtique est, quod cum Saul
tantas immanitates, totque peccata perpetrasset qui ira excan-
descens septuaginta Domini sacerdotes sacrosanctis paramen-
tis indutos iussit occidi, urbemque sacerdotalem Nobe igni suc-
cendit in fontem, bouesque, oues, camelos, atque asinos gladio
interemit, quod nunquam crudelissimus ille hominum Nero *1. Reg. 22.*
18 effecit: nam ille de hominibus vlciscens in iumenta non concitabatur,
neque de illis supplicium sumebat. Et hanc atrocissimam
crudelitatem, aliaque complura peccata silentio prætermittens,
illam vnā insipientem clementiam causam euerfionis eius assignat.
Quare arbitramini vmbra illam Samuelis huius solius inobedi-
entię meminisse, cum tamen ex se non fuerit tantum peccatum,
sicut & cætera? Huius vtique rei causa fuit, quia propter illam
primam inobedienciam meruit, vt cum Deus è manu sua dimitteret:
& sic eius anima diuina gratia, atque virtute spoliata remansit.
Hæcque fuit cæterorum omnium causa malorum. O vtinam eterna
maiestas fratres charissimi mētes vestras illuminet, vt ex hoc
stupēdo exemplo discatis primū

2. Reg. 12.

Iaan. 21.

Baruch. 4.

Psal. 38.

peccatū magnopere timere, siquidē istud alijs compluribus ma-
 lis ianuam aperit. Hic peccator Dauid, qui diuinam maiestatem
 tam grauitē offendit, tantam postea poenitentiam egit, vt non
 solum peccatorum veniam impetrarit, verū quā maxima
 ab ipso Deo beneficia, indulgentiaſque perceperit. Statimque
 ei Dominus filium ex ipsamet Bethſabee cōceſſit, iuſitque per
 Nathan Prophetam, vt amabilis Domino vocaretur, eo quōd
 Dominus diligeret eum. Attendite differentiam. Prius quā
 Dauid poenitentiam ageret, ne vitam quidem puero ex adulte-
 ra nato concedere voluit: post actam verō poenitentiam non vi-
 tam modō, sed & regnum, gloriam, honorem ac sapientiam tri-
 buit. Et quod plus est, filio peccatoris conuerſi dilecti sibi nomē
 imponit. Super illa verba, quæ Diuus Petrus Domino dixit: Do-
 mine hic autem quid? notat Beatus Chryſoſtomus quā potens
 sit vera poenitētia. Nam prius quā D. Petrus in illā trinā nega-
 tionē incidere, non est ausus Christū Redēptorē nostrū in vlti-
 ma coena interrogare quis nā eū traditurus esset, sicq; B. Ioannē
 tanquā Christo magis familiarē interceſſorē adhibuit. Post quā
 autem peccauit, acerrimāq; egit poenitentiā tantā cū diuino Re-
 dēptore familiaritatem fuit adeptus, vt iam ausus fuerit eū de B.
 Ioāne percontari, cū eū de propria ipsius morte certioſam feci-
 ſet. Satis apertē in hoc poenitētiæ excellentia splēdet, quæ nō so-
 lū peccatorū in pristinū diuinæ necessitudinis statum restituit,
 sed sæpenuerō etiam ad arctiorem Dei familiaritatem eue-
 hit. Et ita dicit Baruch Propheta: Sicut enim fuit sensus vester,
 vt erraretis à Deo, decies tantum iterum conuertentes requi-
 retis eum: qui enim induxit vobis mala, ipse rursus adducet
 vobis sempiternam iucunditatem cum salute vestra. Talem Do-
 minus virtutem huic salubri medicamini poenitentiæ contu-
 lit. Optimē hoc norat sanctus ille rex, qui dixit: Eripuisti ani-
 mam meam, vt non periret, proieciſti post tergum tuum omnia
 peccata mea. O admirabilem exaggerationem. Proieciſti (in-
 quit) post tergum tuum omnia peccata mea: quasi Deus pecca-
 torum omnium veri poenitentis extiterit immemor.

Considera igitur obstinate, atque obdurate peccator quā
 bonus, atque benignus est Deus, & quot indulgentijs in con-
 uerſos peccatores vititur, quæ omnia profunt ad durum istud,
 atque marmoreum pectus tuum mollesciendum, atque vt re-
 his

22 his indulgentijs, & blanditijs ad sui amorem alliciat: siquidem
 in principio genealogiæ suæ, atque in cornu (vt aiunt) lunæ tan-
 tum peccatorem sicut Dauidem conuerſum collocat, atque su-
 blimat. Quem tanta probitas non obstupefaciet? Ecquod ō Do-
 mine vel saxum cor tanta clementia non liqueſcit? maximē
 sciens omnes peccatores quantumcunque abominabiles ad te
 conuerſos pietatis tuæ ianuas apertas reperire, misericordiæque
 tuæ mensam illis esse præparatam, vt tecum ad edendum cum
 tanta familiaritate confideant, quasi tota tibi vita seruiſſent?
 Quod nam maius aliud testimoniū huius veritatis exquirimus,
 quā quod tu Domine dedisti dicens: Gaudium erit in celo
 super vno peccatore poenitentiam agente, quā super nonagin-
 ta nouem iustis, qui non indigent poenitentia? Quando in do-
 23 mo Magnatis arietes, aut vituli, siue alia domestica occiduntur
 animalia, eo quōd hoc nimis vsitatum sit, nullum festum agi-
 tur, neque de eo ratio habetur. Si autem dominus in venatio-
 nem se conferens immanem interficit belluam, aprum, siue cer-
 uum, aut aliquam aliam feram, tunc omnes domestici eius de-
 lectantur, in equis curſitant, tubis canunt, aprum ramis, ac
 floribus circundant, omnes denique hilari animorum alacritate
 proclamant. Iusti animalia sunt domestica in domo Dei ha-
 bitantia: quorum mortificatio, spiritalisque prouentus non
 tantæ lætitiæ materia est Angelis, eo quōd nimis vsitatus est.
 Quando autem supernus princeps Iesus Christus diuinæ inſpi-
 rationis cœlestisque verbi sui venabulo peccatorem, quasi im-
 manem belluam vitiorum suorum nemoribus inclusum, suis-
 24 que bestialibus appetitibus indulgentem transfixo ipsius cor-
 de, mundo, culpeque occidit: quænam lingua satis poterit ex-
 plicare, quanta hilaritate venationem, conuersionemque istam
 Angeli in cœlestibus mansionibus celebrant? Quomodo
 aprum ramis, ac floribus circundant, siquidem qui prius fe-
 rus, atque obscœnus sicut aper erat, iam nunc Spiritus sancti do-
 nis, quasi ramis manet exornatus? & qui prius in diuino conspe-
 ctu erat informis, iam nunc formosus efficitur? Et quanta cum
 exultatione dicit Deus ministris, idest, Angelis suis: Eia An-
 geli mei præ alacritate proclamate, omnes exultemus, atque
 huius peccatoris conuersione gaudeamus. O Deus infinitæ
 pietatis, si hodie verbis meis conferres efficaciam, vt acutissi-

cet oculus meus, nec miserebor, & cum clamauerint ad aures
 meas voce magna, non exaudiam eos. O patres, & domini Eccle-
 siastici oculos aperite, per immensam Dei charitatem vos de-
 precor: caute ne in præcipitium, in quod illi inciderunt, & vos
 incidatis ad vestram cõdemnationem, totiusq; populi detrimẽtũ.
 Nã si vos, quorum est iram Dei placare in maiori indignatione
 persistitis, quis nobis in necessitatibus nostris remedium im-
 petrabit? Cũ Deus in populũ Israel esset iratus, magnamq; in eo
 ederet stragẽ, ac plurimos interficeret dicitur, Moy sen ad fratrem
 suũ Aarõ sese contulisse, eiq; dixisse: Tolle thuribulũ, & hausto
 igne de altari mitte incensum desuper, pergens citò ad populũ,
 vt roges pro eis. Perrexit ergo sanctus sacerdos, & medius in-
 ter mortuos, & viuos existens adeò efficacem ad Deum immi-
 sit orationem, vt eum voluntati suæ subiecerit, neque enim
 plures interfecit. O munde, munde, nunquid non vides Deum
 terribilia de his regnis supplicia sumere? Est nẽ hĩc aliquis Aarõ,
 qui diuinũ hunc Dominũ thuribulo suo mitigare intẽdat? O
 patres sacerdotes optimẽ nostis vos quando sacratissimã hostiã
 erigitis, æternum Patrem infiniti pretij thuribulo suffire. Nam
 illic est deificata, gloriosaq; caro Iesu Christi filij eius, quæ quasi
 thuribulum sacratissimis plagis est perforata, ipsa eadem, quæ
 fuit flagellis cæsa, crucifixa, & denique mortua: quæ omnia il-
 lic repræsentantur. Et per hoc altissimum sacrificium pluri-
 ma Deus in mundum beneficia confert. Si autem Aaron eisdem
 peccatis, quibus populus grauaretur, quomodo Dei furo-
 rem placaret? Ergo si vos, sicut & alij sæculares sceleribus estis in-
 secti, verendum est, vos non solum diuinam iram orationibus
 vestris non esse placaturos, sed vestris etiã peccatis eã esse accẽsu-
 ros. O Deus æterne, Deus æterne per tuã diuinã clementiã te de-
 precor, vt eos illumines, vt quàm boni esse teneantur, intelligãt,
 atq; in tanta puritate ac sanctitate perseuerent, vt inter diuinam
 maiestatem tuam, populũque sint intercessores, atq; patroni.
Abraham genuit Isaac, Isaac autem genuit Iacob. Et sic Sãctus Euã-
 gelista de patre in patrem progreditur, quousq; ad sacratissimã
 virginem Mariam peruenit: de qua natus est Iesus, qui vocatur
 Christus. Aqua ex terra, per quam præterit, saporem elicit. Si
 per venas argenteas, aut aureas transit, dulcissima est, sapidissi-
 ma, atque utilissima. Sic etiam Beatissima hæc virgo, quasi
 aqua

Numb. 16.

simile.

34 aqua sacrosancta à sanctorũ patriarcharũ, regũ, atq; prophetarũ
 virtutibus saporem assumpsit, à quibus originem duxit. Ex his
 verbis: *De qua natus est Iesus*, Apparet fundamentũ virtutũ huius
 cœlestis sceminæ, & immaculatæ conceptionis puritas, atque in-
 tegerrimæ ipsius vitæ sanctitas illucescit. Quando Iuda templũ
 Dñi à Chaldeis euersum reedificauit, cogitauit de altari holocau-
 storũ, quod profanatum erat, quid de eo faceret: & incidit illi cõsi-
 liũ bonũ, vt destrueret illud, ne fortè illis esset in opprobriũ: quia
 contaminauerunt illud gentes, & demoliti sunt illud. Quoniam
 licet eũ purificarent, dicere tamen possent gentes. In hoc altari
 prius fuit idolũ nostrum. Ne igitur contumelia illa afficerentur,
 illud euertit. Sic etiam cũ purissima virgo Maria in mente diui-
 na in matrem Dei esset electa, si in originale peccatũ corrueret,
 35 licet ab eo sanctificaretur, nihilominus tamẽ dicere posset Satha-
 nas: Prius ego illius possessionem habui. Ne autem sacratissi-
 ma eius mater hanc ignominiam pateretur, eam Dominus præ-
 feruauit. Valde notandũ est Christũ Redemptorem nostrũ in
 hoc Sancti Euangelij capite matrem quidem, non autem patrẽ
 habere dici: cum tamen D. Ioannes ei patrem, non autem matrẽ
 assignarit dicens: In principio erat verbum, & verbũ erat apud
 Deũ, & Deus erat verbum. At Beatus Paulus patrem simul, &
 matrem ei assignat dicens: Misit Deus filiũ suũ factum ex mulie-
 re. O rem mirabilem. In omnibus epistolis Sancti Pauli non re-
 peritur, eum sacratissimæ virginis, nisi in hoc loco meminisse:
 quam nunc tam siccè nominat dicens: factum ex muliere: quod
 magnam affert admirationem. Ecquid est hoc Apostole sancte?
 36 Hoc honore afficis, quam vniuersæ Beatorũ spirituum Hierar-
 chiæ, omnesq; terræ sancti, vt imperatricẽ honorant? Aliter qui-
 dem eam D. Ioannes de illa loquens honorauit, cùm dixit: Sig-
 num magnũ apparuit in cœlo, mulier amicta sole, & luna sub pe-
 dibus eius, & in capite eius corona stellarũ duodecim. Ecce quã-
 ta cum maiestate de hac cœlesti regina loquitur. Quomodo igitur
 o vir sancte illam tam siccè mulierem appellas? Dico Beatũ
 Paulum eam magis hĩc, quàm Beatũ Ioannem illic commen-
 dasse: siquidem hĩc eam Dei genitricem appellat, quæ cùm mu-
 lier esset, Deum hominem fecit, scilicet humanum copus illi mi-
 nistrans: quæ est suprema dignitas, in quam pura creatura eue-
 hi potest: & quod de ea dicatur: De qua natus est Iesus. Quando
 quic-

1. Mach. 4.

Ioan. 1.

Gala. 4.

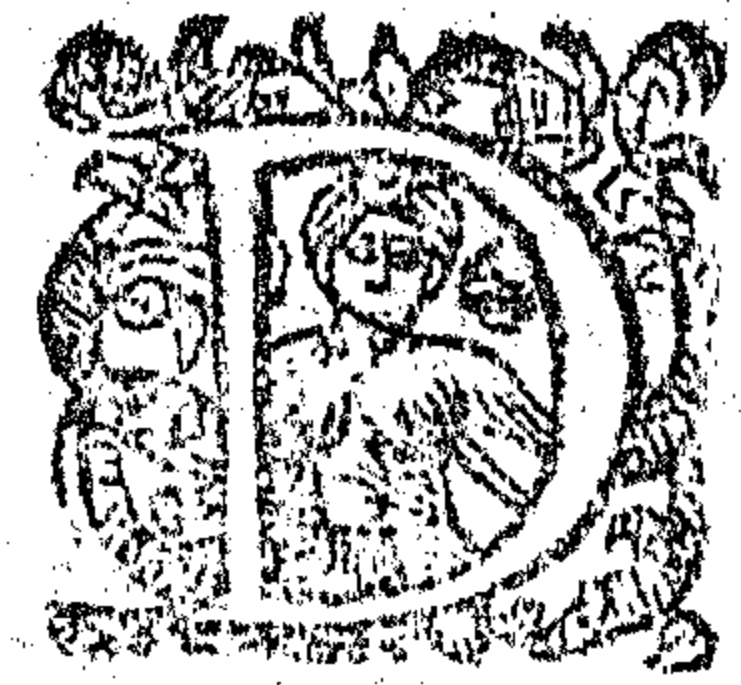
Ioan. 12.

simile.

quicquam peritissimo artificio faciendum commendas, dicitis ei: ³⁷
Domine fac istud quasi tibi faceres. In quo dicere vis, Domine
omnem, qua polles peritia, in hoc faciendo adhibe, fac istud, si-
cut melius poteris. O Deus infinitæ magnitudinis, quia sacra-
tissimam hanc virginem, sicut tibi fecisti, idcirco eam talem per-
fecisti, ut vniuersæ intellectuali creaturæ admirationem afferat
maximam. Quam siquidem tanto Deus affecit honore, nos etiã
totis viribus, totoq; conatu veneremur, eiusq; deuotissimi simus
ipsius virtutes, præstantissimaq; operacurantes imitari, quorum
sedula, diligentiq; executione abundantem gratiæ cœlestis am-
plitudinem consequamur, postq; huius arctissimæ vitæ cur-
sum in sacrosancta illius societate æterna gloriæ beatitudine per-
frui mereamur. Ad quam nos perducatur idem Iesus Mariæ fi-
lius, Amen. ³⁸

In eodẽ Festo Natiuitatis Bea- tissimæ Virginis Mariæ Con- cio Tertia.

*Liber generationis Iesu Christi Filij David, Filij
Abraham, Matthæi. i.*

^{psalm. 70.} **D**IVINVS Ille ac Regius Psalter David, in
Psalmo septuagesimo, in quo iuxta Hebræo-
rum, Christianorumque interpretum senten-
tiam de Messia loquitur, dicit: Suscipiant
montes pacem populo, & colles iustitiam.
Vbi per montes, & colles sacrosancti Domi-
ni Apostoli, atque discipuli significantur: qui sacrum Euan-
gelium susceperunt (quod ab effectu pax, & iustitia nun-
cupatur, eo quod veram animorum pacem, atque iustitiam
homines docet) ut illud humano generi communicarent, si-
cut eis Dominus ipse præcepit dicens: Euntes in mundum
vniuersum prædicare Euangelium omni creaturæ. Idcirco
eis

^{Marc. 16.}

² eis necessum fuit illud præsentibus verbo docere: absentibus
autem in monumentis relinquere. Ideoque librum genera-
tionis, operum, doctrinæque Iesu Christi scripserunt. Et
enim hæc omnia hoc nomen, generatio, significat iuxta sen-
tentiam Beati Chrysostomi qui ait: Generatio non est so-
la cuiusque natiuitas, sed tota negotij œconomia, idest, re-
rum administratio. Et sic dicitur Ecclesiastici, 24. c. à gene-
rationibus meis adimplemini, idest, ab operibus, & fructi-
bus meis. Et Genesis, 6. c. de Noë dicitur quod fuit vir iu-
stus in generatione sua, hoc est, in vita sua. Et sic incipit
Sanctum Euangelium. *Liber generationis Iesu Christi filij David,
filij Abraham.* Vbi valde notandum est, referentem Sanctum
Euangelistam progenitores Christi Iesu filij Dei quatenus ho-
³ minis tam de bonis, quam de malis meminisse quales fue-
runt Thamar, Bethsabee, Salomon, & Acaz, alijque hu-
iuscemodi. Deus enim filium suum quatenus hominem ni-
hil perdere duxit, si tam de malis, quam de bonis patribus
nascetur. In hoc nos voluit erudire, neminem, eo quod à
malis parentibus oriatur, condemnandum, neque quod ab
optimis maioribus originem ducat, esse saluandum. Nam, ut
ait Philosophus, per ea, quæ insunt nobis à natura, neque
laudamur, neque vituperamur. Cum ego parentes meos non
elegerim, quasi qui pyra eligit in emporio, neque eorum ini-
quitas, neque probitas mihi decori, siue honori esse deberet,
nisi quatenus ipsorum vitia, aut virtutes imitarer. Verum est,
me bono plusquam malo parenti debere, quia non solum mihi
⁴ corpus dedit, sed animum etiam meum sua sancta doctrina, opti-
moque pietatis exemplo virtutibus imbuit: filij quippe naturali
quadam propensione parentes imitantur. Ideoque filij sapientia,
& probitas in parentis honorem, & gloriam redundat, sicut affir-
mat Ecclesiasticus dicens: Gloria patris est filius sapiens. Si duo
bus pictoribus singulas imagines depingendas commendatis, ijque
artis suæ peritia sunt æquales, perspicuum est, eum, cui melius
exemplar dedistis, perfectius opus facere teneri. Sic boni paren-
tis filius melior, quam alius esse tenetur, quia meliorem, perfectio-
remque imaginem, & exemplar habet, quo gubernari possit. Atque hinc
elicim⁹ quãtũ Deo vniuersali omnium patri debeam⁹. Sic exagge-
rat D. Paulus dicens: Patres quidem carnis nostræ habuimus erudi-
tores,

*Chrysof. ho-
milia. 2. in
Matth.
Ecclesiast. 24.
Genes. 6.*

*Aristotel. 3.
Ethic. cap. 5.*

*Ecclesiast. 3.
Simile.*

Hebr. 12.

tores, quibus & reuerbamur, quanto magis patri spirituum ob-
temperabimus, vt viuamus? Patres carnis nostræ appellat eos,
qui nos genuerunt. Vnde infertur quàm vanum, ac stultum sit
quenquam de solo carnali genere gloriari. Dic infœlix, ab ijs, de
quibus gloriaris, quid aliud, præter bestiale istud, minorisq; per-
fectionis, quàm brutorum corpus accepisti? Profectò si de cor-
poreis rebus gloriaturi essemus, multò plura habēt bruta animã
ria, de quibus gloriantur, quàm hominēs: Nam si magnum cor-
pore te iactas, maior est elephas. Si de perspicaci visu, gloriaris,
perspicacioris intuitus est lynx & aquila, si de velocitate, velocior
est ceruus, si de fortitudine fortior est leo: si de valetudine, cūcta
animantia rationis expertia non tot laborant morbis, quot vnū
hominis corpus. Quæ cū ita sint, ò inanis homo cur de paren-
tibus tuis gloriaris, qui nihil aliud, nisi miserum istud, atq; cor-
ruptibile corpus tibi dederunt? Etenim idcirco Diuus Paulus
parentes nostros patres carnis nostræ vocat: atque inde conficit
argumentum dicens: Si ijs, qui nobis vilem hanc, grauidamque
carnem dederunt, magnam obedientiam, ac reuerentiam debe-
mus exhibere: quanto maiorem reuerentiam, atque honorē præ-
stare tenebimur patri spirituum, quibus similes Angelis sumus?
Ideoq; si naturali inclinatione liberi parentes imitantur, si qui-
dem nos ter verus pater, qui animas nostras creauit, est Deus: to-
tis viribus, totoq; conatu eū sequamur, atque imitemur. Sic nos
admonet idem Sanctus Apostolus dicēs: Sicut portauimus ima-
ginem terreni, portemus imaginem cælestis. Hoc similitudine,
quam adhibet Rubertus Abbas, intelligetis. Dicit quippe: Sol
bisariam his inferioribus rebus illucescit. Nam in opacis, densis-
que corporibus eorū perfectiones, aut imperfectiones tantū mo-
do manifestat. Si solis radius parietē illū illustrauerit, videbitis
vtrum sit rectus, an reflexus, aliasq; perfectiones, aut imperfe-
ctiones in eo perspicietis. Si autem corpus, in quod reuerberat,
est perpolitū, tersum siue diaphanum, non solum illum demon-
strat, sed aliud etiam perfectius in eo opus efficit, scilicet, in eo
imaginem suam repræsentat. Sic Deus in hunc mundū veniēs,
& cū hominibus conuersans in duris, atq; obstinatis, tanquam in
opacis corporibus nullam aliam effecit operationem, nisi eorū
imperfectiones ostendere: sicut apparuit in Phariseis, alijsque
præscitis peccatoribus. At bene affecti ad plura illi profuerunt:

nam

1. Cor. 15.

Rubertus.
simile.

8 nam in eis quasi in lucidissimis speculis repræsentatus est. Tales
igitur (ait D. Paulus) nos omnes esse oportet, vt cœlestis patris
nostri Iesu Christi imago in nobis appareat, ita vt qui vos vide-
rit, Iesum Christum quodammodo in nobis perspiciat. O bea-
tos nos, si vita, humilitas, patientia, ac deniq; māsueto nostra
fuerit imago in terra cœlestis patris nostri, qui est in cœlis.

Notandum est etiam in hoc sacro Euangelio non solum in-
tendisse spiritum diuinum prædecessores Christi Saluatoris no-
stri recensere: verum virtutes etiam sacratissimæ virginis Mariæ
Dominæ nostræ in eis depingere voluisse, quò nobis innotescer-
ret, diuinum reparatorem ortū fuisse ex matre nobilissimæ pro-
sapię quantū ad corpus, & egregiarū virtutū quantū ad animam:
quæ quidem virtutes in his sanctis patriarchis, atque proph-
9 tis, quos hīc annumerat, insculptæ fuerunt. Dissentaneū namq;
esset filio dissimillimo omnium, qui in orbe fuerunt, matrem etiã
alijs non esse dissimilem, talemq; vt, nisi filius in se sanctissimus
esset, eo quòd ex tam præclara radice natus fuerit, ipsa mater eū
sanctū efficere quodammodo sufficeret, siquidem virtutū om-
nium præstantissimū fuit exemplar. Vnde fatendū nobis est, eam
secundū spiritū filio suo propinquorem fuisse, quàm alias crea-
turas. Et quanuis maximum sit eam tam propinqua cognatione
sacratissimæ Iesu Christi filij sui humanitati fuisse coniunctam,
multò tamen maius fuisse arctissima affinitate diuinitati eius ef-
se propinquam præ admirabili virtutum ipsius imitatione, &
præ cælestibus donis, quæ illi communicata sunt. Alloquens
sponsus singularem hanc virginem dicit ei: Murenulas aureas fa-
10 ciemus tibi vermiculatas argento. Aliaque translatio dicit: Ima-
gines aureas faciemus tibi cum stigmatibus argenteis. Faciemus
tibi ò sponsa charissima, imagines, exemplaria, siue figuras aureas
cum signis argenteis. Quasi diceret: laudes tuæ ò virgo præcla-
rissima vix recenseri possunt, sicut meritorum tuorum postulat
magnitudo, sed faciemus tibi imagines aureas: hoc est, incorru-
pribilibus figuris, sicut auro virtutes, atq; excellentias tuas de-
pingemus. Hæ figuræ, & exemplaria sunt hi sancti patriarchæ,
& prophætæ in perpetuū duraturi. Et quemadmodū argentū ni-
mis sonat, sic etiam virtutes, laudesq; tuæ nimium resonabunt. Ha-
bet se quodammodo sacra pagina cū hac gloriosa Domina, sicut
beatorū spiritus cū Deo in cœlestibus mansionibus se habēt.

Tom. j.

S f

De

Cant. 2.

Psalm. 64. De quo dicit Dauid: Te decet hymnus Deus in Sion. Vbi D^o ⁱⁱ
 Hieronym^o trāstulit: Te decet silentiū, laudis Deus in Siō. Quo
 modo arbitramini Deum à sanctis in cælo collaudari? Nunquid
Psalm. 148. illic musicæ cōcentus esse putatis? Hic quia rudes, tardiq; sumus
 excitatoribus indigemus. Idcirco dicit Dauid laudate Dñm in
 sono tubæ, laudate eum in psalterio, & cithara, laudate eum in
 cymbalis bene sonantibus. Organa, cantica, & cymbala tepidi-
 tatem nostram vrgent, quò ardenti spiritus affectu, atq; feruore
 Deum laudemus. In cælo autem nihil horum est necessarium,
 ideò Deus noster illic in silentio collaudatur. Sic igitur sacra
 scriptura eximias huius sanctissimæ virginis laudes quasi silen-
 tio præterit: Has aureas imagines, atque exemplaria nobis an-
 te oculos proponit, vnum Abraham, vnum Isaac, vnum Iacob
 &c. nobis adducit: tacensque reliqua silentio præterit. Dicitum ¹²
 quippe (vt aiunt) sapienti sat est, id est, [*Abuen entrededor pocas pa-
 labras*]. Primum exemplar, atque imago pretiosissimæ huius vir-
 ginis est Abrahā. Cui dixit Dñs. Egrederere de terra tua, & de cog-
 natione tua, & de domo patris tui, & veni in terrā, quam mon-
 strauero tibi. In quo singularis eius puritas figurata est. Terra,
Psalm. 50. domusq; nostra est peccatū & sic dixit Dauid. Ecce enim in ini-
 quitatibus cōceptus sum. Tāque procul ab hac terra immacula-
 ta hæc columba commorata fuit, vt illam nunquam tetigerit: si-
Eccles. 24. cut ipsa dicit in illis verbis, quibus hodie sancta mater Ecclesia
 illam glorificat, scilicet, Ab initio, & ante sæcula creata sum. O
 virgo singularis, quomodo dicis: Ab initio creata sum? Nūquid
 tu non es filia Diuæ Annæ? nonne multò post mundi creatio-
 nem nata es? Verum est: sed dico me ab initio fuisse creatam, ¹³
 quia Deus me creauit, sicut quos ab initio creauit. Si Lusita-
 niæ Rex drachmas similes drachmis Castellæ facere iuberet, di-
 cerēt Lusitani: Hæ drachmæ sunt Castellæ. Quomodo illas Ca-
 stellanas appellas, siquidē in Lusitania factæ sunt? Dico illas ef-
 se Castellanas, quia Castellæ cuneis munitæ sunt, sicut & drach-
Augu. libr. 12. de ciuit. Dei. ca. 9. à med. Tom. 3. D. Tho. 1. p. q. 62. art. 3. mæ Castellanz. Sic dicit sacratissima virgo Maria: Non me la-
 tet me Diuæ Annæ filiam esse: sed creauit me Deus instar An-
 gelorum, quos ab initio creauit. Nā, vt Beatus Augustinus &
 Diuus Thomas affirmant: omnes Angeli in gratia creati fue-
 runt. Atque etiā illam Beatus Hilarius alloquens dicit: O virgo
 benedicta, quæ omnes Angelos vincis puritate. Dicit Angelos
 ab ea,

¹⁴ ab ea, puritate superari, quia Angeli quanuis in gratia fuerint
 creati, ab ea excidere potuerunt, sicuti reuera multi corruerunt.
 At verò sanctissima virgo ita fuit in gratia creata, vt statim in
 illa fuerit confirmata. Aedificationē excelsam profundo oportet *simile.*
 inniti fundamento. Cūq; purissima hæc virgo à Deo fuerit crea-
 ta, vt defensionis nostræ altissimus, atque firmissimus murus exi-
 steret (sicut ipsa affirmat dicens: Ego quasi murus, ex quo facta *Cant. 8.*
 sum corā eo, quasi pacē reperiēs) rationi cōsentaneū fuit, eā tam
 firmū, atq; profundū habuisse fundamētū. O fratres mei si maxi-
 mum, in quo versamur, discrimen intelligeremus, quā velociter
 ad huius muri protectionē confugeremus. Sicuti rex pretiosi cu-
 iusdā thesauri custodiam cōmendaret, quē si amitteret, morte so-
 luturus esset, illumq; in lutea domo locaret, quæ rimis, ac forami-
¹⁵ nibus vndiq; pateret: quanto cum timore homo ille persisteret?
 Nunquid igitur ignoratis Diuū Paulum dicere. Habemus the-
 saurum absconditū in vasis fictilibus? Hic thesaurus est animus *2. Cor. 4.*
 noster, quē in huius miseri corporis custodia habemus inclusum:
 de quo dicit Iob. Nec caro mea ænea est. Adeò debile est corpus *Iob. 6.*
 nostrū, vt minimo quoq; ictu prosternatur. Præterea est domus
 plurimis patēs ianuis, quæ sunt quinq; sensus, per quēlibet quo-
 rū thesaur^o hic surripi potest. Quòd si vulgò dicitur: Dom^o bipa-
 tēs difficilis est custoditu, quid erit domus quinq; ianuas habēs?
 Præterea eius expugnatores, scilicet, Diaboli fortissimi sunt.
 Aduersus iram regiā non est vlla domus fortis, dici solet vulgò.
 Diabolus autem rex est super omnes filios superbiz, ait Iob. Si *Iob. 14.*
 quidem igitur imbecillitas nostra tanta est, tamque terribilibus
¹⁶ ictibus oppugnamur, thesaurusque pretiosissimus, pœna verò,
 qua, si eum amiserimus, afficiemur, æterna, quid nobis agen-
 dum erit in tanto discrimine constitutis? Ad hoc nobis cœlestis
 hæc imperatrix respondet dicens: Ego quasi murus, videlicet,
 ad fragilitatem vestram à Sathanicis ictibus protegendam. Fœ-
 lices illi, qui in omibus tentationibus, ac tribulationibus suis
 statim ad hunc murum confugiunt, eius auxilium, interuen-
 tumque expetentes. Hi namque remedium ad resistendum
 inuenient, neque à diabolicis congressibus deuincuntur, nec
 pretiosissimum hunc thesaurum deperdent. Quia autem tam
 fortis murus futura erat, idcirco eā Deus cum fundamentis de,
 ab initio, quæ est gratia, creauit: sicq; peccati terra eam nulla-
 S f 2 tenus

tenustetigit. Et quomodo istud, ô sacra virgo probabis? Pro-17
 bationem negatiuam dicunt iuris consulti difficillimam esse
 peractū: fit autem per vnam indirectam affirmatiuam. Occi-
 sus est homo in hac via: omnes hac prætereuntes suspiciosi habē-
 tur, & in omnes culpa confertur. Vult igitur quisquam proba-
 re, se illū non occidisse, probandū est ei, se, quando homo ille in-
 teremptus fuit, ab illinc procul abfuisse. Mortuus est Adam per
 venenosi serpentis malitiam, atq; in nos omnes huius mortis cul-
 pa collata fuit. Et sic dicit D. Paulus: Omnes peccauerūt, & egēt
 gloria Dei. Probat autem sanctissima virgo, se multò antea, quā
 Adam interficeretur, in mente, volūtateq; diuina fuisse præser-
 uatam, dicente sancta matre Ecclesia eius nomine illud Prouer.
 Nondū erant Abyssi, & ego iam cōcepta eram. Prius quam pec-
 catū nominaretur, aut quid esset, cognosceretur, iam Deus illam 18
 in mente sua sanctam futuram esse decreuerat. Exiuit etiam Bea-
 tissima hæc virgo de cognatione sua perfectissimam virginitatē
 vouens, atq; obseruans. Etenim hoc est hominū cognatione reli-
 cta Angelorū propinquitatem suscipere. Vt enim B. Hierony-
 mus ait, Angelis est cognata virginitas. Etiam Abraham huius
 celestis reginæ præclarū in misericordia fuit exemplar. A deo
 quippe misericors erat hic sanctus, vt in seruore diei in ostio do-
 mus suæ pauperes peregrinos reficiendos expectaret. Quam ob-
 rem, vt ait B. Paulus, Angelos hospitio excipere meruit. Quis
 igitur clementior, atq; misericordior illa, quæ per antonomasiam
 misericordiæ mater appellatur? In pietate, ac liberalitate probata
 est quæ futura erat sponsa Sancti Isaac. Quod si ad nubendum
 Isaac sponsa liberalis, ac misericors requirebatur: quanto libera- 19
 lior, ac misericordior esse deberet, quæ Deo esset nuptura, & ip-
 sius filiū genitura? Vnde illam sancta mater Ecclesia verbis illis
 glorificat, dicens: Quasi oliua speciosa in campis. Nō eam appel-
 lat oliuam horti conclusi, ad quam difficilè potest accedi, sed cā-
 porū, quia omnes ad eius misericordia perfruendū facile accede-
 re possunt. In omnibus his virtutibus oportet nos celestem hæc
 virginem imitari, castos misericordesq; esse curantes. Ad quarū
 alteram consequendam magnopere altera fauet: ad interiorē
 puritatem, corporisq; castitatem impetrādā misericordia val-
 de conducit. Præcipiebat Deus ad purificandū leprosum in sini-
 strā manu oleū effundi. Parū intererat ad leprosi purificatio-
 nem,

Roma. 3.

Prouer. 8.

Hieron.

Herb. 13.

Gene. 24.

Eccles. 24.

Leuit. 14.

20 nē, quod oleū in dextera, siue in sinistra manu funderetur. Sic ta-
 men Deus præcepit, vt significaret ad spiritalem cordis purifica-
 tionem multū conducere, oleum in manu sinistra effundi, per
 quam misera hæc vita designatur, in qua misericordiam nos
 oportet exercere. Nam in dextera manu, quæ celestem gloriam
 significat, non erit opus oleum effundi: nulla enim ibi miseria
 erit, cui necesse sit remedium adhiberi. Non opus erit nudum
 operiri, neque esurientem satiari, vbi omnes beatorum spiri-
 tus refectissimi, præstantissimoque splendore illustrati erunt.
 Nec necesse erit ægros curari, aut mortuos sepeliri, vbi in
 perpetuum perfectissima valetudine viuunt. Nec necesse erit
 ignaros doceri, vbi minimus quisque beatorum omnibus huius
 sæculi sapientibus est sapientior. Ideoque Deus præcipit in si-
 21 nistra huius vitæ manu oleum effundi, vbi magnam miseria vi-
 get. Pauperes corporalibus premuntur ærumnis: ideoque cor-
 poralibus eleemosynis eis subueniri necesse est. In diuitibus ve-
 rò spirituales sunt miseriæ, & idcirco spiritualibus subsidijis eis
 oportet occurri. Diuites spiritualibus miserijs esse repletos vel
 ex eo colligi potest, quod tanta cum solitudine terrestria quæ-
 runt, atque custodiunt. Siquis tibi aulam medicaminibus ple-
 nam, hinc vasa vnguentis referta, illic ampullas salubribus liquo-
 ribus repletas ostenderet, tibi que diceret: Hæc omnia sunt ad
 mihi medendum, eis nanque omnibus indigeo, nunquid illius
 misericordia motus ei non diceret: O frater Deus tibi valetu-
 dinem conferat: plurimis te credo morbis laborare, siquidem
 tot indiges medicamentis. Ecquid arbitramini fratres esse diui- 22
 tias, & sæcularia bona? Beatus Gregorius hoc explicat dicens: D. Greg. lib.
 Bona tēporalia medicamēta sunt instituta ad nostrā necessitatē 8. moral. c.
 subleuandā. Introducit te diues in domū suā, diuitiasq; suas tibi 20.
 ostēdit dicens: Vide Dñe horrea mea plena frumento, cellaria
 mea vino repleta, thecas meas vestibus abūdantes, capsas deniq;
 meas numis exuberantes aspicio. Merito quidē eū miserari po-
 tes: nam ex eo quod tot medicamenta quæ sunt, plurimis mor-
 bis laborare colligitur: Nimiū te esurire credo frater mi (ei dicere
 potēs) siquidē quindecim modij tritici vni homini quotānis suf-
 ficiūt: tibi vero quatuor mille vix sufficiūt. Multū te sitire suspi-
 cor siquidē bibacissimo cuique parua quædam cuppa vini suf-
 ficīt: tibi verò vix viginti sufficiunt. Et sic de alijs. Ecce quomo-

do locupletior est egenior, & miserior. Et ex hoc colligi etiã po²³ test, sensuales eius appetitus viuiores, vrgentioresq; esse, siquidem eum ad tot quærenda, quibus sibi satisfaciatur, commouent. Qua propter spiritali sancte admonitionis, salubrisq; cõsiliij elemosyna indiget. Quia igitur tot in hoc seculo corporales, spiritalisque miserie vigent, ideo nos oportet hinc duplex hoc misericordiarum genus sacratissimam, clementissimamq; hanc virginem imitantes exercere.

Abrahã genuit Isaac. Hic S. Patriarcha est secundũ sanctissimæ huius virginis exemplar, atq; figura. In eo namq; illius patiẽtia, & obediẽtia delineata est. Legitur enim de Abraham: Tulit ligna holocausti, & imposuit super Isaac filiũ suũ: qui onus illud equo animo suscepit. Hanc etiã gloriosissimã virginẽ plurimis Deus laboribus oneravit, quæ omnia libentissimẽ, ac patiẽtissimẽ tolerauit. Et ita eã sacrosancta mater Ecclesia verbis illis glorificat, quæ in sancta hodiernæ epistolæ lectione decantat dicẽs: Quando preparabat cœlos, ad eã: quando certa lege, & gyro vallabat abyssos, quando æthera firmabat sursum, & librabat fontes aquarũ, quando circumdabat mari terminum suum: & legem ponebat aquis, ne transirent fines suos quando appendebat fundamenta terræ cum eo eram cuncta componens. Hæc omnia ad literam de diuina sapientia intelliguntur, quæ cum æterno patre cuncta creauit. At verò Sancta Ecclesia illa sacratissimæ virgini Mariæ Dominæ nostræ attribuit, quæ reparationis nostræ operibus affuit, magnosque labores in eis simul cum pretiosissimo filio eius compassa est. Cœlos, hoc est iustos diuinus hic Dñs in cruce præparauit, sicuti latomus in vno loco lapides præparat, & in alio illos cõstruit. Sic Dominus sanctos in cruce præparauit, gratiã, scilicet, qua iustificarentur, illis promerẽs vt illos in cœlestis gloriæ constructione collocaret. Tuncque certa lege vallabat abyssos. Ante sacratissimam ipsius mortem bonos, & malos inferni deuorabat abyssus, et si diuersis eos locis reponebat: in cruce verò legẽ eis Dominus sanxit, vt malos tantũmodo deglutiret. Illic etiã æthera firmabat sursum, qui sunt Angeli. Nam, vt dicit Beatus Bernardus super illum locum: Factus est pro nobis sacrificium, Angeli per merita Dominicæ passionis in gratia perstiterũt: & sic firmitatẽ illã eis in cruce promeruit. Ibidẽq; librabat fontes aquarũ: nam in cruce lachrymis, pijs operibus, poenitent-

26 tentiæq; nostræ pondus contulit, & valorem. Illic appendebat fundamenta terræ. Fundamenta terræ, quibus terrestres filij huius sæculi innituntur, sunt diuitiæ, honores, voluptates, ac cætera huiusmodi: quæ omnia quasi latrones supernus Iudex Iesus Christus in cruce suspendit. Cũ enim illic nudus, contumelijs, atque opprobrijs affectus, tormentisq; crudelissimis vndiq; circumseptus existeret, nihil terrestre quicquam apud nos valere debere nos docuit. Et sicut homines oculos, ac nares occludũt, ne longo ex tẽpore suspensa hominũ cadauera perspiciant, aut eorũ factorem percipiant, quia nauseam, & horrorem gignũt, ita etiã nos sæcularia omnia fugituros, atque execratorios esse demonstrat. Dicit igitur sancta Ecclesia sacratissimæ virginis nomine: Quando filius meus in cruce pendeat omnes illos labores 27 perferens, atque hæc ineffabilia beneficia in homines conferens, cum eo eram cuncta componens. Nam corpus illud sanctissimum, in quo verbum diuinum illa omnia operabatur, meum corpus erat, illud enim à purissimis visceribus meis suscepit, ego illic cum eo afflictionibus, atque angustijs onusta morabar. Sanctissimus filius meus illic corpore: ego verò anima crucifixa eram. Illius caput spinis coronatum erat, meum autem cor doloribus circumseptum. Et quanquam hoc grauissimum fuit onus, maiori tamen illud patientia tolerauit, quam Isaac onus sibi à patre impositum pertulit.

Isaac autem genuit Iacob. Sanctus hic patriarcha aliud etiam exemplar, atque figura fuit excellentiarum huius gloriosæ reginæ. Dicitur sanctus hic vir tota nocte cum Domino fuisse colluctatum, cui adueniente aurora dixit Dominus, Dimitte me, iam enim ascendit aurora. Vnum ex nominibus, quæ diuinæ literæ sanctissimæ virgini imponunt, est: aurora. Et sic dicitur: Quæ est ista, quæ progreditur quasi aurora con surgens? Aurora dicitur quasi aurora rorans. Manẽ enim excidit ros, quo herbae, ac flores in virore, ac pulchritudine sua conseruantur: & plurimi flores, qui nimio solis æstu marcuerant, auroræ distillantis rore reuirescunt. Hæc omnia speciosissimæ huius auroræ rores spiritaliter efficiunt, qui sunt cœlestes ipsius faoures, & auxilia, quibus perfusi iusti tanquam flores in gratiæ pulchritudine, ac virore cõseruantur. Qui verò præ concupiscẽtiæ calore marcuerant, gratiãq; perdiderant, his cœlestibus roribus

irrigati conuertuntur eamq; recuperant. Sõnus in aurora perce-²⁹
ptus est dulcissimus: ita etiam somnus contemplationis myste-
riorũ, quæ Deus in hac admirabili virgine fuit operatus, est de-
uotis, pijsque animis suauissimus. Manè ardua quæque, ac mag-
ni ponderis negotia optimè peraguntur. Sic, si cum Deo aliquid
agere vultis in hac aurora fieri oportet, idest, sacratissimã hanc
virginem mediatricẽ constituere debetis. Antequã hæc aurora
mũdo illucesceret, luctamen, & contetio inter Deũ, & homines
erat. In tota legis veteris nocte homines Deo peccatis suis bellũ
inferebãt: Deus autẽ eos grauissimis supplicijs impugnabat. Vn
de dicit Propheta. Exacerbauerunt eũ in cõsilio suo, & humilia-
ti sunt in iniquitatibus suis. Hoc est, tribulati, & afflicti sunt pro-
pter peccata sua. Adueniente autẽ hac splendidissima aurora di-
cit Deus humano generi: Dimitte me, iam enim ascendit aurora. ³⁰
Hoc est, rationi dissentaneũ est plures inter me, & vos esse cõtẽ-
tiones, & luctamina, cũ talem habeatis aduocatã. Ex hac aurora
procedet sol iustitiæ Christus Iesus, filius meus, qui vos in mei
amore inflãmabit: sicuti reuera fecit, quãtũ est ex se, sanctissimo
rũ, exẽplorũ, coelestisq; doctriinæ suæ radios im mittẽs. Hic S. Pa-
triarcha Iacob humillimus fuit, atq; summisissimus: de illo nan-
que refert scriptura: Prospiciẽs fratrem suũ Esau ipse progrediẽs
adorauit pronus in terram septies donec appropinquaret frater
eius. O admirabilem viri sancti humilitatem, qui ante pedes ho-
minis peccatoris septies fuit cõsternatus. Posteaq; cũ eũ Pharaõ
interrogaret dicens: Quot sunt dies annorũ vitæ tuæ? respondit:
Dies peregrinationis vitæ meæ cõtũ triginta annorũ sunt parui,
& mali. Vbi etiam eius humilitas illuxit: siquidem annos, quos ³¹
optimè in diuino ministerio cõsumperat, paruos appellauit, &
malos. In his omnibus profunda sacratissimæ virginis humilitas,
& mira submissio satis delineata est. Quod apparet in eo, quod
Dei mater electa dixit: Ecce ancilla Dñi. Et in suo cãtico dixit:
Quia respexit humilitatẽ ancillæ suæ: ecce enim ex hoc beatã me
dicent omnes generationes. Vbi reuera confessã est, cũ ipsa esset
ex se vilissima, atq; abiectissima, eò quòd De⁹ infinitæ clemẽtiæ
suæ oculos in eã iniecerit, sic beatã illã effecisse. At, quæret quis-
piam, ynde gloriosæ huic Dominæ tã perfecta humilitas adue-
nit? Etenim humilitas, atq; animi submissio ex vno triũfontium
dimanare cõsuefcit. Nonnullis quippe ex plurimis, grauissimisq;
sc-

Psal. 105.

Gene. 33.

Gene. 47.

Luc. 1.
Ibida.

³² sceleribus admissis aduenit. Ideoq; aliquando permittit Deus nõ
nullos superbos in grauia peccata corruere, & propterea ignomi-
nia affici, vt pudore, confusi humiliantur. Vnde Dauid ait: Prius
quã humiliarer, ego deliqui. Videamus ergo, nõ quid humili-
tas huic sacratissimæ Dñæ aduenit, eo quòd peccatũ aliquod ad-
miserit? Non utiq; nõ ex hoc illi fonte dimauit, abiecta quippe,
& vilis est humilitas ex peccato dimanans. Alijs aduenit humili-
tas non ex grauibus peccatis, quæ admiserint: sed ex timore, quo
se illa cõmittere posse cognoscunt. Et hoc admonet B. Paulus di-
cens: Qui stat, videat ne cadat. Ecquis adeò erit elatus, qui assi-
dua offendicula, quæ sunt in humana vita perspicens, nõ humi-
lietur? Si eleemosy nam facis inani gloria oppugnaris. Si illã ne-
gas impietatis, & auaritiæ argueris. Si inferiores tuos punis, ira re-
pleris: si eos impunes dimittis, in omisionis, ac remissionis cul-
pã incidis. Si nimirũ comedis, incidis in gulam: si non comedis, pi-
gritia repleris. Si tibi beneficia conferuntur, in ingratiudinẽ la-
beris, nisi illa accipias, proximorũ tuorum famam obtrectas. O
Deus infinitæ potetia (quæ tua est pietas) nos tot, ac tantis peri-
culis libera. Ex horũ periculorũ consideratione magna prudenti-
bus oritur humilitas, considerantibus, se, si nõ cadunt, cadere pos-
se. Verum neque ex hoc fonte sanctissimæ huius virginis humi-
litas dimanauit: nam non solum non peccauit, sed confirmatio-
nis suæ conscia fuit, seque peccare non posse certè cognouit. Et
sic dixit: Beatã me dicẽt omnes generationes: intelligebat enim
se in æternũ fore beatã. Alijs prouenit humilitas ex plurimis be-
nificijs, quæ ab alijs perceperunt. Et sic semper humiles incedũt,
³⁴ & vt Hispanè dicimus (*pecho por tierra*): quia tanta se beneficio-
rum multitudine deuinctos animaduertunt, vt nullatenus se il-
lis satisfacere posse cognoscant. Ex quo fonte huius gloriosæ
virginis humilitas mira profluxit. Ex sic iure optimo dicere pos-
sumus, illam iuxta hoc humillimam purarum omnium creatu-
rũ esse oportere, quia maiora beneficia, quã omnes à diuina
manu percepit. Et tanquam gratissima cognoscens quanto bene-
ficio-
rũ numero esset astricta, seque nullatenus tot tantisque be-
nificijs satisfacere posse perspicens semper in diuino cõspectu
profundissimè humiliata fuit. Et propter hanc humilitatem di-
sposita est, vt à diuina maiestate indies beneficia maiora perci-
peret. Hanc igitur fratres charissimi submississimã, atque humil-

Psal. 118.

1. Cor. 10.

linā virginem diuino gratissimam cōspectui suppliciter deprecemur, vt nobis auxiliū consequatur, quò hīc humiliemur. Quāto enim profundius in hoc sēculo humiliati fuerimus, tantò celsius nos diuina maiestas per gratiam, & in futuro per gloriā sublimabit. Ad quā nos perducatur Iesus Mariæ filius, Amen.

In eodem Festo Natiuitatis sacratissimæ Virginis Mariæ Concio Quarta.

Liber generationis Iesu Christi filij David, filij Abraham. Matthæi. i.

Beatus Paulus Apostolus in ea, quam scripsit ad Romanos mirificam Patriarchæ Abrahamæ fidem valde commendat dicens: Qui contra spem in spem credidit. Et Paulò inferiùs addidit: Plenissimè sciens quia quæcunq; promisit Deus, potens est facere. Ideo & reputatum est illi ad iustitiam. Hęc omnia dicit Sanctus Apostolus, quia hæc quæ illi Deus promisit, humano videri, impossibilia videbantur: videlicet, senem centenarium in longæua, & sterili vxore filiū esse geniturū: deinde iubens illi filiū sacrificare sibi, in illo tamen omnes gentes esse benedicendas. Nō solūm autē in diuinis literis hæc fides, verūm & profunda ipsius humilitas, atq; obediētia maximè cōmēdatur. Nam cū Deus eū bis alloqueretur, pronus in faciē cecidit. Præcipienteque ei Domino, vt ipse se, filiumq; suū Ismahelem, ac vniuersam familiā circūcideret, cū iā nonagenarius esset, dicit sacer text. Cūque finitus esset sermo loquentis, omnia opere compleuit in ipsa die sicut præceperat ei Dominus. Posteaque promittens ipse Deus se in Patriarcham Isaac singularia beneficia esse colaturum ei causam assignauit dicens: Eo quòd obediērit Abraham voci meæ, & custodierit præcepta, & mandata mea. Quasi diceret: Non propter iustitiam tuam hæc in te beneficia confero, ideo nē superbias: sed quia patris tui obediētia singularis hæc, &

Roman. 4.

Genes. 17.

Genes. 22

3 & plura promeruit. In quo quantum Deus operum iustorum hominum meminerit, quāmq; tenaci ea memoria teneat, demonstratur, & per aliorum merita alijs benefacere declaratur. Et in hoc admonemur, vt etiam obediētes simus, siquidem Deus obtemperantibus sibi tam abundantia dona retribuit, sicut Hieremias Propheta docet dicens: Non cesset manus tua: est enim merces operi tuo. Optime hoc vnusquisque iustorum intelligit: siquidem in Prouerbijs dicitur: Mens iusti meditabitur sapientiam, id est, meditabitur, quomodo debeat obedire. Et alia translatio habet: Mens iusti meditatur obedientiam. In quo denotatur perseverantia, qua iustus confiderat quomodo obediturus sit: siquidē in præsentī in eo meditat, idemq; in futuro tempore faciet. Vbi etiam alij transtulerunt: Mens iusti meditabitur sapientiam. In quo Deo parere singularem obedientiam esse significatur. Deniq; adeo sanctus hic Patriarcha Dei timenserat, cognoscēs cōtinuū tēporaliū honorū successum maximū reprobationis signū esse, vt cū sibi Deus aduersus quatuor reges victoriā cōcessisset veritus fuerit, nē forte Deus hoc ipsum premio donās se ab æterno excludere vellet. Cū autē Deus illū tā opere diligeret, statim voluit eū illo timore liberare certiorē faciens, se illū ab æterno præmio nō exclusisse: vt patet inferiùs dicēs ei: Noli timere Abraham: Ego protector tuus, & merces tua magnanimis. Quasi diceret: Ne timeas: nā præmiū tuū præcipuū, nō tēporale quidē, sed æternū erit. O si timor hic hominū cordibus dominaretur quantò magis prosperis, quā aduersis euentibus contristarētur. Cū vero non futura quidem, sed præsentia solū cōsiderent, calamitatibus contristantur, & patientiam amittunt, diuinamq; maiestatem sæpe offendunt: prosperitatibus autem delectantur. Longū quidē esset, si nūc huius sancti Patriarchæ Abrahamæ, filijq; eius Isaac, & nepotis Iacob virtutes recēserē vellemus. Quod cū ita sit, valdē mirādū est, quare spiritus sanctus Dauid his sanctis Patriarchis præferre voluerit, illūq; prius commemorauerit dicēs: *Liber generationis Iesu Christi filij David, filij Abraham.* Cuius triplex assignatur ratio. Prima est: quæ quæadmodū peccata, quæ ex pura malitia sine occasione cōmittuntur, Deo sunt nimis execrabilia: sic virtutes, sine occasione peractæ gratissimæ sunt diuinæ maiestati. Dicit Deus: Tres species odiuit anima mea & aggrauor valdē animæ illorum: pauperem superbum

Hierem. 31

Prou. 5.

Genes. 14.

Genes. 15

Eccles. 25.

bum: diuitem mendacem: & senem insensatum: Dignâ utique sunt hæc verba pensati. Quid Domine? nunquid alia peccata non sunt, quæ tibi magis aduersentur, maioremque malitiâ præferant? Sûnt utique: nã pauperem superbire, inanitas magis, & amētia, quàm peccatū esse videtur. Diuitem mentiri, negligentia potius, & mala consuetudo, quàm graue facinus dici potest. Senem que fœminas adamare, & sonalia ex canis suspendere deliri, caducique potius hominis, quàm peccatoris factū esse videtur. Dico, si hæc peccata in superficie, atque ut in litera sonant, considerentur, alia cōplura grauiora esse peccata, Deoque execrabiliora, quæ homini maius afferunt detrimentū. Si autē attēdatur, quod sub hoc cortice Spiritus sanctus significat, & quid in his rebus expetit, ea diuine maiestati nimis odibilia esse cognoscuntur. Vnde hoc dicere perinde est, ac si diceret: His grauissimè peccatis offendor, quæ faciendi nullā aliā homo occasionē habet præter suāmetipsum malitiā. Et sic dico pauperem superbū mihi esse odibilē. Pauperem mētiri non est mirū: necessitas enim sæpenumero hominē ea dicere, atque aliquando facere inuitat, quæ ipse minimè vellet. Diuitem superbire, nō est mirandū. Cū enim domū suā rebus omnibus adeo refertā, se tā pretiosis vestibus indutū, tantā auri, argenti, copiam, tantū famulatū, nihil denique temporale sibi deesse perspiciat, quid mirū si superbiat, ac inani arrogantia efferatur? Diuitem autē mētiri, pauperēque superbire, hoc magnā malitiā præsupponit, siquidē sine occasione fit. Iuuenēque imprudentē errare, operaque inconsiderate peragere, nō est mirandū: aliquod enim excusationis genus habere videtur. Senē autē, qui iam prope est, ut ab hac vita discedat, insanire, qua potest excusatione subleuari? Quia hæc peccata eius sunt cōditionis, ut homo ad ianuā illis aperiendā nullā habeat occasionē, neque facti huius excusationē, sed illa ex pura malitia perpetrarit: idcirco apud Deum adeo sunt execrabilia. Quæ admodū igitur hæc peccata, quia ex pura malitia & sine occasione committuntur, diuine maiestati odibilia esse dicuntur: sic vice versa bonū opus, quod sine occasione perficitur, ipse gratissimum est. Status diuitū, atque potentū huius sæculi plurimas habet malorum occasiones. Vnde reddēs Ezechiel Propheta rationē, quare Sodomitæ, atque Gomorrhæi adeo mali fuerunt dicit: Hæc fuit iniquitas Sodomæ sororis tuæ superbia, saturitas panis, & abūdātia, & otium ipsius & filiarū eius. Et vbi primū diuina scriptura

Ezechi. 16.

Gene 13.

9 ptura retulit abundantiam vallis Sodomæ, vbi quinque illæ nefandæ vrbes sitæ erant dicens illam esse quasi paradysum Dei, statim addidit dicens: Homines autem Sodomitæ pessimi erant, & peccatores coram Domino nimis. Causamque vniuersalis diluuij dicit fuisse; quia filij magnatum, atque eorum, qui, quia Dei loco alijs præerant, dii vocabantur, ob parentum suorum potentiam filias hominum, idest, alienas vxores alijsque viris matrimonij vinculo alligatas tyrannicè vsurpabant, eisque tanquam proprijs utebantur: solummodo quia earū illis pulchritudo placebat. Et hoc significant verba illa: Videntes filij Dei filias hominum quod essent, pulchræ, acceperunt sibi vxores ex omnibus, quas elegerant. Cum igitur diuitem magnatumque conditioni tot malorum adhæreant occasiones, necessumque fit quentio quam illorum magnam sibi inferre violentiam, ut aliquid Deo gratum, æternæque beatitudinis dignū efficiat. Maximi Deus æstimabat Dauid, quia cū rex potens esset, tamque liber, atque omnibus rebus abūdaret, adeo humilis fuit, ut dixerit: Ego autē mendicus sum, & pauper. Quasi diceret: omnia mea ita possideo: quasi ostiatim ea fuisse mendicatus. Et sic diuitijs illis, atque potentia vsus est, ut omnia illa in Dei seruitute consumeret: sicut ipse fatebatur dicens: Fortitudinem meā ad te custodiam. Si quidem igitur Deus diuitem, potentiumque virtutes tanti æstimat, eo quod inter multas malorum occasiones fiant, curate fratres charissimi, qui in isto statu constituti estis, vobis violentiam inferre, occasiones istas superantes, pijsque operibus intendentes, siquidem diuinæ maiestati adeo grata sunt. Qui autem pauperes estis, Deum glorificate, qui vos in ea conditione collocavit, vbi plurimæ vobis sunt bonorum occasiones, dummodo labores eius æquo animo toleretis. Secundò voluit Dauid cæteris patribus anteponi, ut nos doceret in aliqua re oculos constituere, quæ nobis causa sit humilitatis. Spiritus sanctus ait: Quanto magnuses, humilia te in omnibus, & coram Deo inuenies gratiam. Pretiosæ margaritæ auro cæleri solent, quod illarū splendore est valde contrarium. Et quia si immediatè super aurum construuntur, splendorem amittunt, idcirco aurifices inter eas, & aurum parum luti collocare consuecunt, ut ita gemmæ nitorem suum conseruent. Magnates, atque potentes viri dicuntur illustres, quia inter cæteros plebeios homines sunt tanquam margaritæ

Gene. 6.

Psalm. 39.

Psalm. 58.

Eccles. 3.

Simile.

garitæ pretiosæ. Hi tanquam gemmæ statuum suorum auro sunt cælati. Alij quippe quinque, alij decem, alij deniq; viginti quotannis mille aurei redduntur. Hoc autem aurum animi splendori, atq; virtuti vehementer aduersatur. Idcirco inter aurum istud & gemmas lutum, id est, humanæ fragilitatis, festinæq; mortis aduentus assiduam considerationem oportet imponi: & cum hoc luto pretiosæ margaritæ in virtutis, diuiniq; timoris splendore conseruabuntur. Ideo dicit spiritus diuinus: Quanto magnus es, humiliare in omnibus. Vt autem profundius humilieris, in ea, quæ te ad humilitatē, tuiq; ipsius abiectiōem prouocent, oculos conijce, sicut in fragilitates, defectusq; tuos, & in aliquē, si fortē in genere tuo vilis fuerit, & abiectus. Hoc quippe nos hic Dominus erudit. Qui cum filius verus esset Dei, & sanctissimæ virginis Mariæ, ple-
runq; filius hominis, non autem Dei vocabatur, quia hic est hu-
milior titulus. Sic etiam cum quatenus homo hos duos inter cæ-
teros haberet progenitores, Abrahā, scilicet, & David, prius in
hac sancti Euangelij lectione Davidis, quam Abrahæ filius vo-
luit nuncupari: quod ob maiorem fecit humilitatem.

Tertiò hæc sanctorum Patrum seriem ita disposuit, vt nos doceret, talem sedem nobis in domo Domini esse concedendā, quæ
læ opera nostra in diuino ipsius fauore, & gratia nobis dederint.
Itaque si peccator poenitentiā agere volet, & plurima virtutis ef-
fecerit opera, in diuino conspectu multis iustis poterit anteponi.
Et sic dicebat D. Ioannes. Quod vidimus, & audiuius, annun-
ciamus vobis, vt & vos societate habeatis nobiscum, & societas
nostra sit cū Patre, & cū filio eius Iesu Christo. In quibus verbis
manifestat B. Apostolus ad quantā sublimitatē peccatores perue-
nire possint, si voluerint: siquidē sanctorū Apostolorum in Apo-
stolica vita, quam gesserunt, comites esse possunt. Quod cum ita
sit fratres dilectissimi, tanto, tãque salubri poenitentia remedio
vti curate, siquidem ad tantā sublimitatē animos erigit. Meritò
etiam hic queri potest, quomodo diuinus humilitatis magister
Christus Saluator mundi tã curiosus fuerit, vt sic minutim genea-
logiam suam veluerit scribi, in quo visus est sæcularium homi-
num, & de generis potius nobilitate, ac splendore se iactantium
quam bonorum operum claritate nitere, curantium fatuæ va-
nitati fauere. Videturque voluisse, vt hic nobilitatis suæ testi-
monium à maioribus suis illectum (id est, (Vna Executoria de
hidab-

I. IOANN. I.

15 *hidalgua*] scriberetur: cum tamen ipse dixerit: Claritatem ab ho-
minibus non accipio. Non ego (inquit) honorem ab hominibus
capiō: imo potius eis gloriam, ac splendorem impertior. Dico
relictis alijs rationibus, quas super hoc Euangelium superius af-
signauimus dominum in hoc non curiosum quidem videri, sed occa-
sionem potius præbere voluisse, quo sanctissimæ genitricis suæ
præclarissima pietas, atq; eximia sanctitas clarius illucesceret. So-
lā sæcularē nobilitatē in ea constituit: omnia alia bona huius sæ-
culi ab ea separauit. Neque enim eā diuitijs locupletauit, neq; ad
sublimes sæculariū dignitatū gradus illā euexit: sola generis no-
bilitate illustrauit. Nā quæ admodū literarū scientia super gene-
ris nobilitate cōstituta magis apparet: ita vt par in duobus viris,
altero nobili, altero infimæ conditionis sapientia magis in illo,
16 quàm in hoc splendeat: sic etiam virtus in nobili, quàm in igno-
bili genere clarius illucescit. Idcirco non solū Dñs sacratissimam
genitricem suam plurimis virtutibus voluit exornare, sed illud
etiam, quod eas tutilantiùs faceret splendere, in illa voluit collo-
care. Quia præclarissimæ huius celestis reginæ virtutes vniuer-
so mundo heroico pietatis exemplo futuræ erant, vt sublimiùs
efferrerentur, atq; omnibus apertius innotescerent, tanta eam re-
gij sanguinis nobilitate decorauit. Voluit etiam genus suum scri-
bi, vt quod innocentissima hæc Domina passa est, intelligere-
tur. Circa quod oportet vos animaduertere, in humana vita di-
uersa martyriorum incruentorum esse genera. Quenquam esse
iuuenem sanū, & speciosum, & castitatē obseruare genus est mar-
tyrij. Hic etenim stimulū, & tortorem carnis suæ habet, à quo
17 passim colaphizatur, & assiduò contorquetur. Quenquam esse
diuitem, & simul sobrium certum est etiam martyrij genus.
Quenquam rebus omnibus abundare, & tamen non laurè, sed
parce comedere, ac ieiunare, martyrij genus esse videtur. Quen-
quam Deum non offendere, sed quoad potest ei seruire curare,
seque pauperē, infirmū, tribulationibus concussum & ab omni-
bus abiectum malos autem diuites, prosperos, atque potētes ad-
uertere, magnum est martyrij genus.

At inter hæc omnia tormentorum genera vnum mihi marty-
rium peculiarius esse videtur: scilicet, virginē nobilissimā, quæq;
à tot regibus originē ducebat, adeò pauperē esse, vt victū sibi ne-
cessariū manib; cōpararet. Hoc martyrio voluit De; sacratissimā
geni-

I. IOANN. 5.

genitricē suā cruciari, quod cū inter filias hominum esset nobiliss-
 sima, tā pauper esset vt præ summa inopia in stabulo pareret. O
 virgo singularis, quæ neq; similit̃ visa es, nec habere sequentē. O
 martyr incōparabilis quis amodo, ò Domina mea paupertatē
 oderit, siquidē Deus te, quā maximē diligebat, pauperrimā eise
 voluit? In hac etiā Sancti Euangelij lectiōe docemur, quā
 parui Deus nobiles æstimat, nisi virtutibus illucescant: quando
 quidē in hac sacra Domini genealogia plurimi reges intexun-
 tur, qui nunc gehennalibus ignibus cōburuntur: Ioram Rex fuit
 filius Iosaphat, & auus Saluatoris, & tamen in inferno nūc pro-
 pter tyrānides, quibus vsus fuit, ardet. Achaz rex fuit & filius re-
 gis, & pater regis, & auus Iesu Christi filij Dei, & tamen inferni
 nūc cruciatibus contorquetur. Et Amon rex etiā fuit paterq; san-
 ctissimi Regis Iosif, filiusq; Manassis, qui magnā dicitur egisse
 pœnitentiā: auusq; fuit filij Dei, & propter ipsius abominatio-
 nes in inferno cōmoratur. Idcirco nemo arbitretur, eò quòd no-
 bilis, aut etiam filius sanctorū sit, se esse saluandum. O sancte
 Deus si per diuinā dispensationē inferni carceres hodie visere-
 tis, quot reges, duces, atque magnates illic perpetuis cruciatibus
 torqueri videretis. Idcirco iure optimo dicit B. Hieronymus:
 Nobilitas vera est clarū esse virtutibus. Dignū est etiā scitu qua-
 re Sanctus Euangelista tres reges Ocozian, Ioan, & Amasiā ab
 hac Domini genealogia sustulerit. Nā Ioram genuit Ocozian:
 Ocozias autē genuit Ioan, Ioas autem genuit Amasiam: quibus
 omnibus prætermisissis ad Osiā migravit, qui fuit filius Amasie,
 Siquis dicat, eos fuisse silentio prætermisissos, quia maximi pec-
 catores fuerunt, non hæc vtiq; causa fuisse videtur, alij enim tot
 tantaq; peccata cōmiserunt, quos tamen Sanctus Euangelista re-
 censuit, sicut apparet in idololatrijs, atq; abominationibus Salo-
 monis, qui tot à Deo perceperat beneficia. Quare igitur hoc me-
 morato alios prætermisit? Dico eū sic fecisse, vt diuini verbi ex-
 cellentiā, eiq; atque ipsius ministris debitā reuerentiā demon-
 straret. Etenim hos tres reges diuino verbo restitisse, Deiq; mini-
 stros immaniter tractasse legimus. Dicitur Ioas occidisse Zacha-
 riā, quia ei vera dicebat. Et dixit Rex Amasias prophetæ cuidā
 ipsum Dei nomine reprehendēti: Nūc consiliarius regis es? Quie-
 sce, ne inrerficiam te. Eximia est diuini verbi laus quòd quia il-
 lud contēperunt eius derisores Deus à genealogia sua tollat, &
 dicat:

4. Reg. 8.

4. Reg. 18.

4. Reg. 21.

Hieron. in
epist. ad Ce-
lan.

4. Reg. 12.

1. Paralip.

24. c. 25.

21 dicat: Nolo patrem meū, meum esse patrem, quia verbum meū
 spreuit. Vnde infertur, quā grauibus supplicijs puniendi sunt
 sanctissimi Euangelij contēptores, quod diuino ipsius ore præ-
 dicatum fuit. Quando Hierusalem destructa fuit, destructionis
 illius Deus causam assignans dixit: Quia subsannabāt nuncios
 Dei, & parui pendebant sermones eius, illudebantque Prophe-
 tis, donec ascenderet furor Domini in populū eius, & esset nul-
 la curatio. O rem dictū, atque auditū metuendam. Quod suppli-
 ciū fratres mei vos à diuina maiestate percepturos speratis, qui
 nūc Euangelicæ doctrinæ prædicatorum verba tam parui æsti-
 matis, eorumque sermonibus illuditis, & eos obirectatis? Deus
 mentes vestras illuminet, quò tantum malum cognoscentes ab
 eo resipiscatis.

22 Progreditur Sanctus Euangelista Patriarchas hos recensens
 quoadusque ad sacratissimam Virginem Mariam peruenit. De
 qua natus est Iesus, qui vocatur Christus. In his verbis includitur causa
 perfectionum singularium sanctissimæ huius Dominae. Etenim
 quæ species, quæ virtus, quæ gratia, quæ denique gloria Dei ge-
 nitricem deducebat? Laxis habenis contemplamini, mentē diffu-
 sissimè extendite. Virginemque cogitatione depingite purissi-
 mam, prudentissimam, speciosissimam, deuotissimam, humilli-
 mam, mansuetissimam, omnibus denique gratijs, omnibus per-
 fectionibus, atque virtutibus refertissimam: & tamen quicquid
 mente concipere poteritis si cum innumeris huius cælestis Im-
 peratrici excellentijs conferatur, quasi nihil esse videbitur. Di-
 uus Paulus dicit de Abraham: Non per legem promissio Abra-
 hæ, vt hæres esset mundi, sed per iustitiā fidei. Admirabilis pro-
 missio fuit hæc Abrahamæ facta, vt totius mundi esset hæres. At, vbi
 tanta promissio legitur adimpleta? In Christo vtiq; reparato-
 re nostro, de quo dixit ipse Sanctus Apostolus, quem constituit
 hæredem vniuersorū. Et ipse Dominus dixit: Data est mihi om-
 nis potestas in cælo, & in terra. Quia verò Abrahamæ eius agnus fuit,
 ideo totius mundi hæres dicitur esse, cum Christus Redemptor
 noster illius hæres extiterit. Vnde infertur quantò maiori ratio-
 ne gloriosa hæc Domina cælorum terraq; vocetur Imperatrix,
 cum ipsa sit genitrix, de qua natus est Iesus. Nō luit Spiritus fan-
 ctus eius virtutes scribi, neque aliud quicquid de illa in hoc fan-
 cto Euangelio dicitur, nisi: De qua natus est Iesus, quib; à tibi quib; per-
 fectionem

2. Para.

36.

2. Para.

Rom. 4.

Hebr. 1.

Matt. 25.

Tom. j.

T t

fectiorem

genitricē suā cruciari, quod cū inter filias hominum esset nobiliss⁸ si ma, tā pauper esset vt præ summa inopia in stabulo pareret. O virgo singularis, quæ neq; similit̃ visa es, nec habere sequentē. O martyr incōparabilis quis amodo, o Domina mea paupertatē oderit, siquidē Deus te, quā maximē diligebat, pauperrimā eise voluit? In hac etiā Sancti Euangelij lectione docemur, quā parui Deus nobiles æstimat, nisi virtutibus illucescant: quando quidē in hac sacra Domini genealogia plurimi reges intexuntur, qui nunc gehennalibus ignibus cōburuntur: Ioram Rex fuit filius Iosaphat, & auus Saluatoris, & tamen in inferno nūc propter tyrānides, quibus vsus fuit, ardet. Achaz rex fuit & filius regis, & pater regis, & auus Iesu Christi filij Dei, & tamen inferni nūc cruciatibus contorquetur. Et Amon rex etiā fuit paterq; sanctissimi Regis Iosifæ, filiusq; Manassis, qui magnā dicitur egisse¹⁹ pœnitentiā: auusq; fuit filij Dei, & propter ipsius abominaciones in inferno cōmoratur. Idcirco nemo arbitretur, eō quod nobilis, aut etiam filius sanctorū sit, se esse saluandum. O sancte Deus si per diuinā dispensationē inferni carceres hodie viseritis, quot reges, duces, atq; magnates illic perpetuis cruciatibus torqueri videritis. Idcirco iure optimo dicit B. Hieronymus: Nobilitas vera est clarū esse virtutibus. Dignū est etiā sciri quare Sanctus Euangelista tres reges Ocozian, Ioan, & Amasiā ab hac Domini genealogia sustulerit. Nā Ioram genuit Ocozian: Ocozias autē genuit Ioan, Ioas autem genuit Amasiā: quibus omnibus prætermisiss ad Osiā migravit, qui fuit filius Amasiæ, Si quis dicat, eos fuisse silentio prætermisiss, quia maximi peccatores fuerunt, non hæc vtiq; causa fuisse videtur, alij enim tot²⁰ tantāq; peccata cōmiserunt, quos tamen Sanctus Euangelista recensuit, sicut apparet in idololatrijs, atq; abominationibus Salomonis, qui tot à Deo perceperat beneficia. Quare igitur hoc memorato alios prætermisiss? Dico eū sic fecisse, vt diuini verbi excellentiā, eiq;, atq; ipsius ministris debitā reuerentiā demonstraret. Etenim hos tres reges diuino verbo restitisse, Deiq; ministros immaniter tractasse legimus. Dicitur Ioas occidisse Zachariā, quia ei vera dicebat. Et dixit Rex Amasias prophetæ cuidā ipsūm Dei nomine reprehendēti: Nūc consiliarius regis es? Quiesce, ne interficiam te. Eximia est diuini verbi laus quod quia illud contēperunt eius derisores Deus à genealogia sua tollat, & dicat:

4. Reg. 8.

4. Reg. 18.

4. Reg. 21.

Hieron. in epist. ad. Celan.

4. Reg. 12.

1. Paralip. 24. c. 25.

21 dicat: Nolo patrem meū, meum esse patrem, quia verbum meū spreuit. Vnde inferitur, quā grauibus supplicijs puniendi sunt sanctissimi Euangelij contēptores, quod diuino ipsius ore prædicatum fuit. Quando Hierusalem destructa fuit, destructionis illius Deus causam assignans dixit: Quia subsannabāt nuncios Dei, & parui pendebant sermones eius, illudebantq; Prophe^{2. Para.} tis, donec ascenderet furor Domini in populū eius, & esset nulla curatio. O rem diētū, atq; auditū metuendam. Quod suppliciu fratres mei vos à diuina maiestate percepturos speratis, qui nunc Euangelicæ doctrinæ prædicatorum verba tam parui æstimatis, eorumq; sermonibus illuditis, & eos obirectatis? Deus mentes vestras illuminet, quod tantum malum cognoscentes ab eo resipiscatis.

22 Progreditur Sanctus Euangelista Patriarchas hos recensens quoadusque ad sacratissimam Virginem Mariam peruenit. De qua natus est Iesus, qui vocatur Christus. In his verbis includitur causa perfectionum singularium sanctissime huius Domina. Etenim quæ species, quæ virtus, quæ gratia, quæ denique gloria Dei genitricem deducebat? Laxis habentis contemplamini, mentē diffusissimē extendite, Virginemque cogitatione depingite purissimam, prudentissimam, speciosissimam, deuotissimam, humillimam, mansuetissimam, omnibus denique gratijs, omnibus perfectionibus, atque virtutibus refertissimam: & tamen quicquid mente concipere poteritis si cum innumeris huius cælestis Imperatricis excellentijs conferatur, quasi nihil esse videbitur. Diuus Paulus dicit de Abraham: Non per legem promissio Abrahæ^{Rom. 4.} hæres vt hæres esset mundi, sed per iustitiā fidei. Admirabilis promissio fuit hæc Abrahæ facta, vt totius mūdi esset hæres. At, vbi tanta promissio legitur adimpleta? In Christo vtiq; reparatore nostro, de quo dixit ipse Sanctus Apostolus, quem constituit hæredem vniuersorū. Et ipse Dominus dixit: Data est mihi omnis potestas in cælo, & in terra. Quia verò Abrahā eius auus fuit, ideo totius mundi hæres dicitur esse, cum Christus Redemptor noster illius hæres extiterit. Vnde inferitur quanto maiori ratione gloriosa hæc Domina cælorum terraq; vocetur Imperatrix, cū ipsa sit genitrix, de qua natus est Iesus. Noluistis Spiritus sancti eius virtutes scribi, neque aliud quicquam de illa in hoc sancto Euangelio dici nisi: De qua natus est Iesus, quia cæ tibi quod per-

Tom. j. T t fectionem

2. Para. 36.

2. Para.

Rom. 4.

Hebr. 1. Matt. 25.

fectiorem poteris, mēte contemplandam reliquit. Vbi enim totum, quod est illam Dei genitricem esse, positum est, non opus erat pluribus. Nam si qua remaneret virtus, quin scriberetur, extimares illam in sacrosancta Dei genitrice non fuisse: ideoque omnia voluit prætermitti. Nam si tales effecit Deus alias virgines, quæ sanctissimæ genitricis suæ ancillæ fuerunt, qualem eā oportuit effecisse? Idcirco dixit David: Adducentur Regi virgines post eam: quia omnes sunt illi inferiores, neque tanta perfectione pollent. Ex his etiam verbis: De qua natus est Iesus: vna peculiaris excellentia denotatur amoris, quo cælestis hæc Domina Deum amauit. Amor quippe est sicut aqua, quæ naturaliter descendit, & non sine artificio ascendit: si quod autem est artificio, ascendit quousque origini suæ adæquatur. Vnde Beatus Iacobus dixit: Omne datū optimū desursum est descēdens à patre luminū. Inter dona verò optima vnū peculiare nimis est amor: qui à Deo ad homines, & inter homines à parētibus ad liberos descendit. Vt autē hic amor velut aqua ad suū fontem iterum ascendat, vsus est Deus artibus suis diuina illi præmia constituēs cum dixit: Ego diligentes me diligo. Et Ioannes ait: Si quis diligit me, Pater meus diliget eum, & ad eum veniemus, & mansionem apud eum faciemus. Si autem duplex amoris terminus ita connexus daretur, vt alter esset alterius principium, & è contra, absque arte, sed naturali cursu amor ad alterutrum terminum suauiter duceretur. Hoc solum modo inter Christum Saluatorem nostrum, & sanctissimam Virginem matrem eius fuit inuentum. Nam ille, quia est Deus, est sui matris initium: ipsa verò, quia mater, causa est filij quatenus hominis. Itaque mater à filio procedit, & sic naturali cursu amor à filio ad matrem defluit. Et quia filius à genitrice dimanat, naturali etiam fluxu amor matris ad filium descendit. Ideoque singulariter ipsa dicere potest illud Canticorum: Dilectus meus mihi, & ego illi. *De qua natus est Iesus, qui vocatur Christus, id est, vnctus, non materialibus quidem olei vnctionibus, sicut reges, ac sacerdotes vngi consueverant: sed oleo lætitiæ, gratiæ, ac misericordiæ. Ad laudandam, comendandam, id est, [paracardaria] atque ex ea panem efficiendum, quo homines induantur, opus est eam oleo conspergi, & sic facilis est adaptatu. [Asi podemos decir que no vno modo para labrar*

27 labrar y cardar al hijo de Dios para que se vistiese nuestra desnudez, hasta que fue Christo vngido y humanado]. Sicque tam mitis, atque suavis mansit, vt ineffabili patientia sacratissimam carnem suam plurimis verberibus, sacratissimum caput acutissimis spinis, diuinisque pedes, ac manus suas crudelissimis clauis, [sufria ser cardados y laurados.] O benedictus, & glorificatus talis Deus, qui tales modos exquisiuit, quibus, furorem suum, quo propter scelera nostra in nos erat concitatus, mitigaret, nosque misericordiæ suæ visceribus indueret. Tullius dicit: Furor viri nusquam melius mansuescit, quam per prudentem mulierem. Nec verò mirum est viros à foeminis domari, ac mitigari, siquidem ipsa bruta etiã animantia domare consueverunt. Nam naturales Philosophi dicunt, vnicornem animal esse ferocissimum, quod nulla potest arte domari: cui si offeratur Virgo, statim in eius sinum immittitur, ibique se vinciri patitur. Dicit David: Dilectus quemadmodum filius vnicornium. Quæ verba Deo nostro aptè applicari possunt: qui cum esset quasi vnicornis adeo ferox, atque terribilis, vt nullis vnquam orationum, suspiriorum, atque lachrymarum artibus sancti Patres eum vincire, aut domare potuerint, vbi primum purissima illa Virgo Maria in conspectu eius dixit: Ecce Ancilla Domini: statim quasi mansuetissimus agnus mitigatus est, & in purissimorum ipsius viscerum sinu se humanitatis nostræ vinculis alligari passus est. Et glossa super Iob dicit, vnicornem vt primum vincitur, statim mori. Sic vnigenitus filius Dei vbi primum incarnatus est, statim per voluntatem, ac votum obijt se se in illo instanti morti offerens. Diues coram egenis de diuitijs se se iactare non solet, nam se coram illis de substantiæ multitudine iactare, esset dicere: Petite, petite à me. Sic Rex quantumuis sit clemens gaudet seuerus, ab omnibus æstimari. Noster autem diuinus Saluator Iesus Christus inter tot pauperes, atque peccatores, quot in hac sancti Euangelij lectione recensentur, vult vocari Christus, hoc est, gratiæ, ac misericordiæ diues, mansuetissimus, clementissimusque, vt omnibus innotescat, se magnopere desiderare, vt homines ab ipso beneficia petant, & confidenter ad se accedant, atque ex clementia sua fructum percipiant.

De qua natus est Iesus qui vocatur Christus. Hoc sigillum humanū esse perfecit. Cū Deus aliqua minus perfecta, sicut aquā & terrā

Et 2 creasset,

psal. 44.

Simile.

Iacob. x.

Prov. 4.

Ioan. 14.

Cant. 2.

Simile.

Tullius.

psal. 28.

Luc. 1.

Gloss. sup.

Iob. 19.

Gene. 1.

creasset, illa perspexit, bonaque esse vidit. Quando autem de fir-
 mamento locutus est, et si grandis, atq; mirifica machina est; non
 tamen dicitur: Vidit Deus quod esset bonum. Et hæc ratio hu-
 ius disparitatis assignatur, scilicet, quia creaturus erat solem, qui
 firmamentum illud erat illustraturus, quod est cælum stellatum,
 vt omnes illas stellas in eo sitas decoraret, atque radiaret. Sic etiã
 non dicitur de homine: Vidit Deus quod esset bonum, quia etiã
 vacuus mansit quousque formatus est solius Iesus Christi,
 qui huiusmodi natura illustrauit, ac decorauit. Annulus aureus
 exactissime fabricatus, in quo vacuum aliquod remanet, nõ di-
 citur perfectus, etiam si sit aureus, quousque in eo pretiosa mar-
 garita cæletur. Sic natura humana, licet rationalis sit, non fuit
 prorsus perfecta, quousq; diuinitas in ea cælata fuit, Deo illam
 assumente. Hoc ipse promiserat per Michæam. Nam vbi nos le-
 gimus: In domo pulueris, paluere vos: o ispergite; alia transla-
 tio habet. In domo pulueris, puluere me conserui. Id est, in ven-
 tre beatissimæ Virginis Mariæ, ibi ego (ait Dominus) cooperiat
 lato, vt lutum vestrũ perficiam. Ex eo quod purissima hæc Vir-
 go domus Dei fuit, vbi Deus puluere coopertus est, & tam len-
 ter habitauit, inter alia nobis vnum commodum peculiare pro-
 denit. Quando plurimorum expensis domus instruitur, rationi
 consentaneum est, omnes, quorum expensis erigitur, quotan-
 nariorum reddituum eius esse participes. Hæc autem sanctissi-
 ma Virgo domus est Dei, quodam modo nostris expensis instru-
 eta. Nam si Adam peccasset, (vt ait Beatus Augustinus, & D.
 Thomas) nunquã illa Dei genitrix fuisset: ideo huius dignita-
 tis oblatio peccatum extitit. Itaq; illam Dei esse genitricem [Nos 32
 esto intellecta insticia original] modo expl. cato. Tot igitur nostris
 expensis Dei domus, & mater fuit electa: rationi consentaneum
 est, vt diuinarum, quæ tam admirabili dignitate lucrata est, nos
 participes faciat in diuino semper conspectu pro nobis interce-
 dens. In hoc die sancta mater Ecclesia canit, dicēs: Natiuitas tua
 Dei genitrix Virgo gaudiũ annũciauit vniuerso mũdo. Est quis-
 qui in carcere vincit vociferans, & dicens: Quando iam tandem
 e carcere exibo? Hic enim & catenis, & arumnis circumseptus
 teneor. Cui dicit quispiam; Latere frater, Rex enim te isthinc le-
 uaturus est. Ille promisit. Iterum venit alius, & dicit illi: Certo
 festo Regem velle te isthinc abstrahere, ac libertate donare. Ali-
 qua

simile

Mich. I.

simile

D. Augu.

in ser. 36.

de ver-

bis aposto.

serm. 8.

9. 20.

mo. 10.

D. Thom.

3. p. 1. r.

art. 3.

simile

simile

33 qua hi nunciij vincitum consolatione permulcent. Si, verò ve-
 nit alius, & dicit: Frateriam papyrus in mensa posita est, in qua
 Rex libertatis tuæ syngrapham scripturus est: hoc audiens me-
 ritò lætitia exultat. O Virgo sacrata quàm meritò dicimus: nati-
 uitas tua gaudium annuntiauit vniuerso mundo. Nam etsi Pro-
 phetæ Deum nos à culpæ carcere abstracturum esse prædixe-
 runt, huius tamen beneficij tempus non ita apertè assignabant.
 Hodie verò nobis nuntiatur virginalem, candidamque papy-
 rum, quæ est tu, in qua Pater æternus suum diuinum, in finitum-
 que verbum erat scripturus, quod est salutis nostræ chirographũ
 Iesus Christus, iam in huius seculi mensa esse collocatam. Et ma-
 iori etiam iure nunc gaudere possumus, quàm cum nata es, siqui-
 dem iam hæc omnia in homines sunt collata beneficia. Hocque
 34 vnum superest, vt ex illis fructum percipiamus, vt per ea diuine
 gratiæ compotes effecti ad æternæ beatitudinis gloriam perue-
 nire mereamur: ad quam nos perducatur Iesus Mariæ filius, Amē.

¶ S V P E R hoc Euangelium, liber generationis, quatuor
 conciones reperies in Festo Conceptionis Virginis Ma-
 riæ in aduentuali volumine.

IN FESTO EXAL- tationis Sanctæ Crucis Concio Prima.

Nunciudicium est mundi, &c. Ioan. 12.

A P I E N T I S S I M E utiq; Beatus Au-
 gustinus super illam primam creaturarum in-
 structionem adnotauit, Deũ cum singula quæ-
 que priuatim crearet, dixisse, omnia bona esse:
 postquam autem totam orbis molem confecit,
 non solum illa omnia bona, sed valde bona vo-
 casse. Et sic illic dicitur: Vidit Deus cuncta, quæ fecerat, & erant
 valde bona. Nam præter probitatem, quæ res in se priuatim sunt

Augu. su-
per Gene.

Gene. I.

Tom. j. Tr 3 prædita,

*Simile.**Simile.**Isai. 9.**Psal. 70.*

præditæ, ex ipsarum coniunctione alia illis accidentalibus probitas exoritur. Experientia quippè comperimus quauis singulæ voces suauiter ac dulciter priuatim sonent, ex ijs tamen aggregatis longè suauissimum, ac præstantissimum exoriri concentum. Et rosæ, ac flores licèt singuli sint odoriferi, atque decori, ex illorum tamen congregatio ne fit suauissimus, & longè pulcherrimus fasciculus. Sic etiam singulis creaturis peculiaris quædam erat probitas, cunctis tamen consideratis earum probitas perspicacius illucebat. Idem de mundi reparatione dicere possumus. Licèt quippè singula opera, quæ Christus Saluator noster effecit, superna sint admiratione dignissima; ex ijs tamen cunctis consideratis alia multò mirabilior, atque sublimior resultat, admiratio. Quis peculiariter attenda animi consideratione cogitabit quomodo Deus homo factus est, quomodo in stabulo natus est, quomodo è cælo Angelos, è Iudæa pastores, deniq; ab Oriente reges adduxit, qui eum in stabulo adorarent, quomodo circumciscus, quomodo in templo oblati, quomodo Herodis persecutionem fugiens in Ægyptum se contulit, quomodo quadraginta dies in solitudine ieiunauit, quàm ineffabili charitate prædicauit, quàm præstantia, & singularia miracula operatus, quomodo solo hominum amore vincus in cruce mortuus est, cuius cor præ singulari harum rerum consideratione, amore ac teneritudine non liquefiat? si verò hæc cuncta, quæ Deus in homines præstantissima contulit beneficia simul considerauerit, nõ obstupefiat? Idcirco sanctus Isaias Propheta de diuino Salvatore nostro dicit: Et vocabitur nomen eius admirabilis. Nam si vnum quodque eorum, quæ ob salutem nostram operatus est, magnam affert admirationem, quanto maiori admirationi cuncta nobis erunt? Quanto maiora beneficia David à Domino percipiebat, tanto diligentius se Deum laudaturum esse fatebatur, dicens: Ego enim semper sperabo, & adijciam super omnem laudem tuam: quoniam nõ cognoui literaturam. Vbi alij verterunt: quoniam non agnoui numerum. Hoc est, quia tot sunt beneficia tua Domine, vt nequeant numerari. Ideò os meum tota die annuntiabit iustitiam, & bonitatem, & misericordiam, & laudem tuam. Et quauis cunctorum recordatio beneficiorum maiorem affert admirationem, atque efficacius mouet, quàm singulorum consideratio, tamen, vt hæc coniuncta, & vniuersalis cælestium beneficiorum

beneficiorum recordatio hanc efficiat operationem; opus est singula quæque lentissimè ruminari: inter quæ ineffabile sacratissimæ Redemptoris nostri mortis mysterium, atque beneficium ad maiorem teneritudinem solet hominum animos commouere. Seneca refert, cum in ciuili quodam bello vir nobilis domi suæ ab hostibus occidendus quæreretur, fidelissimum atque amantissimum eius famulum velociter se se illius vestibulis induisse, annulosque digitis imposuisse, vt hostes illum esse, quem quærebant, existimantes eum interimerent, sicque virili, atque præstanti animo mori voluit, vt Dominus suus remaneret incolumis. O humanus amor, atque fidelitas, quo peruenire potes. Dicite, quæso, quid Dominus iste superstes tanto se famuli beneficio deuinctum animaduertens facere tenebatur? Quanto fidelissimi illius serui amore caperetur? quàm beneuolè illius liberos, si qui fortè remanserant, pertractaret? Quanta igitur teneritudine corda nostra mollesceri deberent recordantibus nobis non seruum quidem, sed Deum, ac Dominum nostrum infinito nostri amore deuinctum mori voluisse, vt nos in perpetuum viueremus? Seruus ille heroicum illum amoris actum effecit, ingenti beneficiorum, quæ à Domino acceperat multitudinè astrictus: Deus autem noster hoc longè præstantissimum charitatis opus perfecit, non ministerijs quidem nostris inductus, sed varijs potius sceleribus nostris offensus. O immensam Dei probitatem, atque clementiam, quibus verbis satis dignè poterit recenseri? nullis utique. Eò beneficium hoc altero præstantius est, quò infinita Dei Maiestas est humili atque abiecta serui conditione sublimior. Quo igitur amore, qua gratiarum actione, quibus laudibus tanto huic beneficio satisfieri oportet? Quod si quis dicat, non Deum quidem, sed humanitatem fuisse perpeffam, verum est, eum non quatenus Deum, sed quatenus hominem mortuum fuisse. At, dic mihi, quid debes filio Dei, qui sacratissimam illam humanitatem indissolubili vnione, admirabilique hypostatico vinculo sibi coniunctam, cui suum esse personale communicauit, ineffabilique charitate dilectam tui causa torquentis, tamque atroci morti libenter exposuit? O cælum, & terram, & creaturæ etiam insensibiles, naturæ vestræ limites transgrediētis nobiscum tantū hoc beneficiū collaudate, meritaq; Deo

Pro illo gratias agite. Hoc adeo Prophetam commouebat, ut dixit: *Benedic animam meam Domino, & omnia, que intra me sunt Domini sancto eius. Rationemque reddens addidit: Qui redimit de interitu vitam tuam. Super quo notandum est, ut vera redemptio esse dicatur, duplicem venditionem fieri oportere, alteram in qua venditur, quod alienatur, alteram vero, in qua prior venditio dissoluitur, & res alienata redimitur. Per primum peccatum facta est prior venditio, in qua se se homo diabolo vendidit, sicut & nos omnes facimus, cum peccamus. De hac venditione dixit Apostolus humani generis nomine (ad illud, *Isaiæ* alludens: *Eccè enim in iniquitatibus vestris venditi estis.*) Ego autem carnalis sum venundatus sub peccato. Hanc autem venditionem dissolui, nosque Deo restitui oportet. Et de hoc sic prædixit *Isaias* Propheta: *Gratis venundati estis, & sine argento redime mini.* Quomodo o sancte Propheta illos gratis venundatos fuisse testaris. Quomodo venditum dici potest, quod pro nihilo datur? Quando quid pretiosum vili venundamus, illud nos gratis dare affirmamus. Quomodo autem fuit redemptio, siquidem nihil datum fuit? Quomodo illam redemptionem dicis, si fuit sine argento? Hoc utique dicit, quia totum, quod homo ad redemptionem suam adhibet, est parum: præcipuum enim Deus adhibuit, siquidem sacratissimam vitam suam proposuit, eamque morti atrocissimæ tradidit. Deum igitur dilectissimi fratres intentis animis collaudate, quia tot expensis suis vos redimere dignatus est. Nec verò gratissimi esse cessetis: si quidem hæc beneficia tam recentia sunt hodie in diuino conspectu, quam ipsa die qua in nos collata fuerunt. Et hoc significat *Dauid* dicens: *Exaltauit cornu populi sui, ubi alij transtulerant: Exaltabit cornu populi sui.* Et sic est in contextu Græco: & sic etiam legit *Diuus Hilarius*. In qua interpretum varietate significantur opera, que vnigenitus Filius Dei ad populum suum extollendum perfecit, ita illum pristinis quondam temporibus à peccati lapsu erigere potuisse, ut semper idem facere possint, & vsque ad nouissimam sæculi consummationem effectura sint. Ideoque dicit Propheta: *Exaltauit, & exaltabit cornu populi sui.* Et siquidem semper sunt recentia beneficia, semper etiam gratitudinem recentem esse oportet: sin minus ipsamet beneficia ob ingritudinem nostram in iudicium nobis, & condemnationi-*

nationem conuertentur. Hoc nos diuinus Magister in hodierna sancti Euangelij lectione mirabiliter erudit. Vbi de sacratissima ipsius morte sermonem faciens dicit: *Nunc iudicium est mundi, nunc princeps huius mundi eiecietur foras.* Hoc est, nunc pro mundo sententia proferetur: nunc mundus tyrannica Diaboli seruitute liberabitur. O Christe potentissime cælorum, terræque imperator, spirituumque diuitiarum liberalissime largitor, quare Domine singulare hoc, quod in mundum beneficium confers, mundi iudicium appellas? Nonne melius diceres: Nunc singulare quoddam in mundum confertur beneficium, quod neque humanis, neque Angelicis linguis valet explicari? Dico Dominum Redemptorem in his verbis significasse singulare hoc beneficium iis, qui ex eo fructum recipere noluerint, esse iudicium. O rem dictu, audituque tamen edam: quod maiora Dei beneficia nobis sunt maiora iudicia, nisi ex illis fructum percipere voluerimus. Quando Dominus filium viduæ suscitauit, omnes timor dicitur accepisse, & quando dixit Paralytico: *Tolle grabatum tuum, & vade in domum tuam, & surrexit: videntes turbæ timuerunt.* Et in actibus dicitur: *Multa prodigia, & signa per Apostolos in Hierusalem fiebant, & metus erat magnus in vniuersis.* Mirabile quidem, quia filium Dei sacrosantosque eius Apostolos mortuos suscitare videtis, timore comprehendimini? Si illi viuos occiderent, & terram aperiri iuberent, que illos degluteret, aliqua timendi ratio esse videbatur: at quia eos tot pia opera facientes cernitis ideo timetis? sic utique: quia hæc misericordiarum sunt terribilia iudicia ingratis. Quapropter fratres charissimi quando Deus aliqua in vos contulerit beneficia, & quando accepta consideraueritis, valde timete, ne vobis in iudicium, & condemnationem conuertantur. Et sic dicit *D. Gregorius*: *Cum enim augetur dona, rationes etiam crescunt donorum.* Tanto ergo esse humilior, atque ad seruiendam Deo promptior quisquam esse debet ex munere, quanto se obligationem esse conspexit in reddenda ratione. Vnde in Apocalypsi dixit quidam Angelus *Diuo Ioanni*: *Beati qui lauant stolas suas in sanguine Agni, id est, beati, qui ex pretiosissimo sanguine, ac sacratissima morte immaculati Agni Iesu Christi fructum percipiunt: ut sit potestas eorum in ligno vitæ, id est, in cruce, & per portas intrēt*

ciuitatem. Hæ portæ sunt illa sacratissima Domini vulnera. ¹⁴
 Per has portas ingrediuntur in cælestem ciuitatem omnes iusti,
 qui conscientiarum maculas sanguine, qui ab eis defluxit, lauare
 curant. Statimq; addit dicens: Foris canes, & venefici, & impu-
 dici, & homicidæ, & idolis seruietes, & omnis, qui amat, & facit
 mendacium. O terribilia verba. Quod est vel marmoreum cor,
 quod hæc audiens timore non infringitur? Extra ciuitatem Dei
 in profundo inferni remansuri sunt hi omnes, quorum hic men-
 tio fit: non solum quia peccarunt, sed etiam quia post admissum
 peccatū in cœlesti, atq; salubri immaculati agni sanguinis laua-
 ero maculas suas abluere noluerunt. Eia canes, qui proximorū
 vestrorum famam obtretationis dentibus laceratis: eia carnales
 qui sensualium voluptatum aquis estis submersi: eia idololatræ,
 qui pecuniam, honorem, ventremq; tāquam Deos adoratis, quo
 modo obstupendam hanc comminationem non pertimescitis?
 Quid expectatis? quomodo detinemini? Quare modo non curritis,
 cum opportunum tempus habetis, vt diuinis sacramentis cū im-
 maculati agni Iesu Christi virtute lauemini? Animaduertite, v-
 nū ex ijs, ob quæ diuinus hic reparator de vobis conqueri potest,
 esse, quia sic frustra ipsius merita deperdi finitis, neq; eis vti vul-
 tis. Vnde in colloquio quodam, quod cum æternō patre suo ha-
 buit, postquam posuit eum, sicut saggittam electā, vt refert *Isaias*
49. propheta, vt quantam vim, atq; efficaciam opera, & verba sua ad
 durissima quæq; corda redigenda habeant, manifestet, addidit
 dicens: In vacuum laboraui: sine causa, & vane fortitudinem meā
 consumpsi. Ego iudicium meum cum Dño, & opus meum cum
 Deo meo. Hoc est, frustra omnes vires, diligentiamq; meā in ho-
 minibus saluandis adhibui: sed Deus fit iudex, qui nouit, me ni-
 hil intentatum reliquisse, nihilq; subtraxisse quominus eorum
 saluti conferrem: optimèq; scit, omnes, qui pereūt, non mea qui-
 dem, sed ipsorum culpa perire. O inferam hominum pertinaciā,
 atq; duritiem, ad quos à malis suis coercendos omnia, quæ Deus
 fecit (remanente in eis libero arbitrio) non suffecerunt. Beatus
 Bernardus verbum illud: Sitio: exponens dicit: Quid Dñe nun-
 quid crudelius siti, quàm clavis, ac cruce torqueris? Omnibus
 omnia quæ hucusq; tulisti, æquo animo tacuisti: & solum modo
 desiti conquereris? Ad hoc respondet: cum omnia, quæ Dñs di-
 xit, atq; perfecit, ad salutē nostram dirigerentur, nunquā cōque-
 stum

17 stum fuisse de ijs, quæ in ipso erāt, sed ob eā, quæ ex parte nostra
 deficiebant: nam hoc solum eius intentionem poterat impedire.
 Amorē vtiq; humilitatem, poenitiā, dispositionē deniq; no-
 strā sitiebat: solus namq; harum rerum defectus, corū quæ pro-
 pter nos fecit, effectum poterat impedire. Et sic ob ea tantū suspi-
 rat, quæ ad saluationē nostrā ex nostra metipsoꝝ parte deficiūt. ^{10. 19}
 Atq; hinc pendet solutio maximi cuiusdā dubij, quod inest ver-
 bis illis Beati Ioannis dicentis: Sciēs Iesus, quia omnia cōsumma-
 ta sunt vt cōsummaretur scriptura dixit: Sitio. Quomodo o san-
 cte Euangelista omnia iam consummata esse dicis, siquidem tot
 adhuc mysteria adimplenda supererant? Nōdū enim mortuus
 fuerat: nondum atrocissimus ille mucro sacrosanctum eius latus
 transfixerat: nondum ē mortuis resurrexerat: nondū discipulos
 suos diuini spiritus gratia fultos in vniuersum mūdum sanctum
 18 Euangeliū prædicaturos miserat? Respondeo cœlestē saluatōrē
 nostrū tantū iam sui erga nos amoris ostendisse, vt quæcunq; sa-
 luti nostræ ex ipsius parte deerant, iam perfecta putari possent.
 Nihil cōficiendū manebat, in quo aliquod dubiū, aut difficultas
 inesset, nisi quod nobis faciendū supererat. Beatus etiam Augu-
 stinus verbū illud valde perpendit, vbi dicitur: Vnus militū lan-
 cea latus eius aperuit. Non vtiq; dicit sanctus Euangelista eius la-
 tus fuisse percussum, sed apertum, vt significet nihil esse in Iesu
 Christo Salvatore nostro, quod nobis non pateat. Corpus eius
 vndiq; patet. Hoc solū super est, vt disponamur, & ad ineffabilia
 illa beneficia colligēda ingrediāmur. O infælices, ac miseri pec-
 catores quomodo vniuersæ hæc rationes durissima ista corda vo-
 19 bis non cōpungunt? Quomodo tot, tāq; præstātia beneficia præ-
 termittere non confundimini? A deo deuincti iniquitatibus ve-
 stris à Sathana detinemini, vt ne pedē quidem ad ea consequen-
 da mouere velitis. Merito quidem dixit David de peccatoribus ^{Psal. 12. 40}
 loquens: Declinantes autem in obligationes. Vbi alia translatio
 habet: Declinātes autem in obliquationes. In quo apparet pec-
 cata non solum obligationes, & vincula vocari. [Mas también se
 llamau dobleces, enredos, y marañas.] Ita q; adeo illis animus deuin-
 citur, obliquatur, intricatusq; remanet, vt sibi sæpenumero nul-
 lum modum, quo ab eis se explicet, atque resoluat, reperire pos-
 se videatur.

His igitur sacratissima Iesu Christi mors iudiciū est, & cōfēna-
 tio

tio. Ideoque dicit: *Nunc iudicium est mundi.* Et statim addit: *Nunc princeps huius mundi eijcietur foras.* Diabolum huius mundi principem vocat, quia mundanis hominibus tanquam mancipijs dominatur: ipsique eius voluntate promptissime exequuntur. Si eis precipit de aliorum moribus obrectare, obrectant, si carnalibus voluptatibus indulgere, indulgent; & quamvis aliam abominationem statim ipsius imperio admittunt. Nec vero contentus est diabolus quod illi sua sint mancipia, sed vult etiam, ut ipsis, quas committunt, abominationibus deseruiant. Unde Beatus Petrus de peccatoribus quibusdam alios in peccata inducentibus, eisque flagitia persuadentibus dicit: Libertatem illis promittentes cum ipsi serui sint corruptionis: a quo enim quis superatus est, huius & seruus est. Idcirco Divus Paulus discipulum suum Timotheum diligenter hortatur, ut curet quod peccatores a diaboli laqueis resipiscant, a quo captivi tenentur ad ipsius voluntatem. O miseros homines, qui maledictæ diaboli voluntati obediunt. In cruce igitur supernus dux Iesus Christus maledictum hunc principem superavit: & ad hoc in illam ascendit, ut simul illo devicto nos ab eius tyrannica potestate redimeret, atque ad diuinam sui obedientiam redigeret. Quod si quis dicat: Divus Ioannes de hoc diuino Redemptore loquens dicit: Et baiulans sibi crucem exiit in eum, qui dicitur Calvaria, locum: si eam sibi baiulabat, quomodo dicit illum ad salutem nostram in eam ascendisse? Sic utique verum est, quod nobis eam tulit, sibi enim neque gratiam, neque gloriam essentialem per illam meritus est. Accidentalibus autem gloria minima fuit tot, tantorumque merces laborum: At tam ineffabili charitate nos diligit, ut utilitatem nostram suam ipsemet esse ducat. Ideoque cum Divus Ioannes dicere posset: Exiit baiulans nobis crucem: dixit: Exiit baiulans sibi crucem: cum non ob sua quidem, sed ob nostra scelera pateretur, ut significavit David, dicens ipsius nomine: Infixus sum in limo profundi, & non est substantia: Substantia hic fundamento accipitur, sicut cum Divus Paulus dixit: Est autem fides sperandarum substantia rerum. Quomodo o Sancte Apostole si dem substantiam appellas, si quidem hoc præter cætera inter Dei nostrasque virtutes interest, videlicet, quod nostræ sunt accidentia, quæ possunt abesse, & adesse absque corruptione subiecti: Dei

autem

autem sunt cum ipsius essentia identificata, iuxta quod fides non substantia quidem, sed accidens est. Ad hoc tamen spondeo, hanc substantiam idem esse, quod fundamentum. Et sic vult dicere gloriosus Apostolus, fidem omnium Theologicarum fundamentum esse virtutum. Sicut enim accidentia substantiæ innituntur, sic spei, & charitatis fides est fundamentum, atque substantia, totumque spirituale ædificium, quod celestis beatitudo comparatur, illi innititur. Ideoque dicit Beatus Paulus eam esse sperandarum rerum substantiam. Ita etiam hic: Et non est substantia idem est quod; & non est fundamentum. Omnibus utique conspectum est, nisi peccatum fuisset admissum, labores, afflictiones, atque dolores futuros non fuisse. Itaque si labores in mundo sunt, hi peccatum ingressi sunt: quam ob rem poenæ merito culpæ dicitur fundamentum. Unde infixus sum in limo profundi, & non est substantia significat: In summo poenarum, atque laborum, o Pater æternæ, & in angustia, afflictionis, ac doloris profundo pelago submersus demoror, nec vero in me fundamentum, hoc est, culpa reperitur. Innocens, ac totius sceleris exper tormenta perpetior. O benedictus, & glorificatus talis Redemptor, & benedicta hæc charitas: quippe cum propter aliena peccata, & ob prædestinatorum gloriam promerendam patiar, de se tamen dici vult: Exiit baiulans sibi crucem. Ecquis hæc attentè considerans non ardentissimi amoris ignibus inflammatur? Idcirco de hac sacratissima morte sermonem faciens, statim hic subdit, dicens: *Et ego si exultatus fuero a terra, omnia traham ad me ipsum.* O Angelorum gloria Iesu Christe fili Dei, quomodo summa veritas cum sis, & omnia, quæ hic dicit, sufficienter expleveris, si quidem iam in cruce sublatus, ei que suffusus fuisti, omnia tamen ad te non attraxisti? Quomodo tot, tamque obstinatos peccatores in orbe reliquisti? Dico Dominum sic dicere, quod dominos homines postquam tot beneficia per ceperunt, tamque ineffabilis charitatis signa viderunt, facere oporteret. Ecquis ægrota medicinam, ac valera diem fugit, ut hunc esse putaret? Aut quis sibi persuaderet captivum redemptionem suam, atque libertatem esse neglecturum? Profecto postquam vniuersus Dei filius crucifixus fuit, peccata nobis impossibilia admissa esse deberent. Hoc significavit Isaias Propheta, dicens: Quomodo cessavit exactor, qui erit tributum? Contrivit Dominus baculum impiorum, & conquevit,

In eodem Festo Exaltationis

Sanctæ Crucis Concio

Secunda.

Nunc iudicium est mundi, nunc princeps huius mundi eijcietur foras, &c. Ioan. 12.

Hodie solennis sacrosanctæ Crucis exaltatio ab alma matre Ecclesia celebratur. Et quamvis gladium, quo sponfus est occisus, ab sponta custodiri, ac reverenter honorari, inhumanum, atque abominabile videretur: sanctam tamen Ecclesiam festum Crucis celebrare, quæ fuit instrumentum, quo sacratissimo sponso eius mors illata est, nec inhumanum est, necesse videtur. Illa enim non instrumentum quidem passionis filij Dei, sed amorem eius, mortis ipsius causam esse ducit: sicque illa veneratur, non quatenus Dominus poenam intulerunt, sed quatenus illis diuinus Redemptor tantam à diabolis, atque peccatis, quæ subvertit victoriam reportavit, mundumque qua premebatur Sathani ca tyrannide, ac servitute liberavit. Oportet autem vos scire fratres in Christo Iesu hoc signum crucis apud complures orbis nationes multò ante mundi redemptionem permagni fuisse æstimatum. Nam Arabes, qui maximi fuerunt Astrologi inter alias figuras, atque imagines, quas in lapidibus, & ære insculpebant, crucis signum plaris æstimabant, alijsque omnibus præferebāt, ut refert Marsilius Ficinus libro de triplici vita. Ab Ægyptijs etiam antiquis magni fiebat: qui priusquam characteres ad scribendum inuenissent, diuersarum rerum, sicut arborum, animaliumque figuris utebantur: inter quas figuras signum etiam crucis habebant: quo futuræ vitæ, aut salutis spem significabāt. Sicque ab eis plaris æstimabatur; & ideò illud in Dei sui Serapis petore depingebant. Hoc narrat Rufinus, quod refert Petrus Eremita. His omnibus præfigurari visa est singularis reverentia, quæ in sancta Ecclesia vniuersali sacrosanctæ cruci erat exhibenda, eo quod mundi reparationis, ac redemptionis fuerit instrumentum.

Marsil.

Rufin. lib. 2. Eccle. histo.

Petrus Eremita. lib. 8. de honesta disciplina.

Instrumentum. D. Paulus in ea, quam scripsit ad Ephesios, dicit: Benedictus Deus, & pater Domini nostri Iesu Christi, qui gratificavit nos in dilecto filio suo, in quo habemus redemptionem per sanguinem eius in remissionem peccatorum. Ut autem quodam modo intelligatis quale fuerit hoc redemptionis beneficiū, quæ diuini Redemptoris sanguine in cruce perfecta fuit, considerandum vobis est genus humanum vtriusque mali, culpæ, scilicet, & poenæ, captiuitate fuisse deuinctum. Cōtemplamini modò generis humani redemptionem nondum esse peractam, vniuersosque homines fame, siti, doloribus, atque angustijs oppressos frigori, æstuique expositos in hoc mundo, velut in atrio inclusos commorari, quos quidam è sublimi loco prospiciens miraretur, ac miseraretur: cui Deus diceret: Quindecim dies ibi commorare, videbisque, quam merito isti hæc omnia patiantur. O quot mala videret. Quosdam etenim in se inuicem digladiantes, quosdam aliorum bona diripientes, quosdam alios decipientes, quosdam alienis vxoribus tanquam proprijs vtentes: alios denique mortem sibi inuicem inferentes aspiceret. Hic alios falsò iurantes, illic blasphemantes, illic denique proximorum famam murmurationibus obrectantes intueretur. Profecto iam tandem tot insultationes perspiciens deficeret: illisque obstupefactus diceret: O homines infernales, o peruersa, & maledicta gens, qualem vitam ducitis? qua captiuitate tenemini? Nunc dico, quæ vestra sunt scelera, nobiscum satis misericorditer agi. Dicitis quæso, æquis vobis vitam concedit, quò tam tyrannicè, atque iniquè viuatis? Ecquis vos cibis, potat, ac vestit? Ecquis vobis terram cælum, solemque largitur, cum tamen inferno dignissimi sitis? Si autem huic obstupefacto diceret Deus: His irà corruptis, omnique bono indignissimis volo remedium adhibere, vnigenitumque filium meum concedere, qui humanam assumens naturam eorumque causa sanguinem suum in cruce diffundens mortem acerbissimam patitur, ut illos à culpis suis liberet, ac poenæ: quas postea perpessi fuerint, eis ad æternam gloriæ coronam impetrandam conducant. O quantam illius animo infinita hæc pietas, atque clementia admirationem afferret; & quam indefesso spiritus feruore in mensam Dei probitatem, ac misericordiam commendaret. Hoc vtrique in mundi redemptione actum est. Et præ tam ineffabilis beneficii consideratione gratitudine plenus Sæctus Apostolus.

Tom. j. Vy solus

Ephes. v.

Lapi. 14.

Psal. 96.

Tertul. lib. 3.
adner. Mart.D. Ambr.
in epi. 1. ad

Cor. 2. Au-

gu. sup. Psal.

96. & Iusti.

Martyr. in

Dialo. Con-

tra Tripho.

Iud. 5.

solus dicit, Benedictus Deus, & pater Domini nostri Iesu Christi, qui gratificauit nos in dilecto filio suo. Quia verò hæc redemptio in cruce facta fuit, idcirco eam venerari, atq; in cœlum vsq; laudibus debemus extollere. Loquens Salomon de arca Noe dicit: Benedictum est lignum, per quod fit iustitia. Quæ verba maiori ratione de sancta cruce dicere possumus: si quidem in ea singularis iustitia facta est, cū genus humanum à Diaboli seruitute, qui illud tyrannicè vsurpabat, fuerit vindicatum. Et ita dixit summa veritas, cū iam morti appropinquaret: *Nunc iudicium est mundi, nunc princeps huius mundi eijcietur foras.* Idest, nunc de mundo iudicio contendendum est, & Dño suo est restituendus: princepsq; qui eum iniuste possidebat, eijcietur foras; vt verus, ac legitimus eius Dominus Deus illi dominetur: quod iudicium, atq; iustitia in benedicto crucis ligno perfectum est. Vnde Dauid vniter sum mundum inuitat, vt propter hanc iustitiam, & redemptionem exultet dicens: Dñs regnavit, exultet terra, lætentur insulæ multæ. Vbi Hugo cardinalis alijque doctores legunt: Dominus regnavit à ligno, exultet terra: hoc est, Dominus regnum suum cruce redemit. Et sic Tertullianus & D. Ambrosius & Sanctus Augustinus & Iustinus martyr dicunt Iudæos verbū hoc à ligno: quod erat in hoc psalmo à Biblijs delevisse, vt sacratissimum crucis mysterium obscurarent. Et ita recipit sancta mater Ecclesia in suo hymno dicens: Impleta sunt quæ concinit Dauid fidelis carmine dicens: In nationibus regnavit à ligno Deus: O admirabilem; atq; inauditum regnandi modum! In libro iudicum dicuntur Debora, & Barach, quum Dominus Hebræos à tyrannica Sifaræ seruitute liberavit, canere cœpisse, atq; inter alia dixisse: Noua bella elegit Dominus: quia, scilicet, tyrannum illum debilis foemine Iahelis manibus interfecerat. O quam merito nunc etiam cuncti dicere possumus: Noua bella elegit Dominus: siquidem tubarum clangore moenia Hierico fecit excidere, quasi fortissimis queisq; machinis oppugnarentur: siquidem vna virga Pharaonis potentiam dissipavit: siquidem a sinu mandibula per manus Sampson innumeros Philistæos occidit: siquidem per manus imbecillæ Judith Olophernem interemit: siquidem deniq; per manus pastoris Dauid funda procerum, atq; horribilem Philistæum Goliath humi proiecit, & capite multavit. Hæc omnia Dæmonem debilem, atq; ignominioso crucis instrumento, à Redem-

VV

amo T

dem-

redemptore nostro superandum esse figurabant, vt animaduertit D. Paulus dicens: Vt per mortem destrueret eum, qui habebat mortis imperium, idest, Diabolum, & liberaret eos, qui timore mortis per totam vitam obnoxij erant seruituti. Aduertite nihil secundum naturam cursum sine semine nasci vt manifestè apparet in plantis, in brutis, atq; in hominibus. At diabolus suo subtili ingenio semen, quod est peccatum, vnde mors oriretur, inuenit. Ex quo tanquam ex semine in hominis corde seminato, mors est exorta, sicut ipse Apostolus affirmat dicens: Per vnū hominem in hunc mundum intravit, scilicet, peccatum, & per peccatum mors. Et quia Dæmon maledictum hoc semen in hominis corde seuit, dicit Sanctus Apostolus, quod habebat mortis imperium. Venit autem Christus supernus mundi reparator, illumque qui mortis habebat imperium, destruxit mortis suæ merita, gratiamq; vnde vita æterna dimanat, in cordibus seminando. Et sic grande quoddam mysterium reperietis, quod referunt Sanctissimi doctores Cyprianus, Epiphanius, Augustinus, Hieronymus, & Chrysostomus. Horum omnium doctorum sententia est sanctam crucem admirabili diuini spiritus prouidentia super Adæ sepulchrum fuisse collocatam, ideoq; montem illum caluarie nuncupari, quia caput humani generis ibi iacebat: vt vnde mors oriebatur, inde vita resurgeret. Et vt siquidem caput illud vetitæ arbori inhærendo, & ex eius fructu comedendo nos omnes infecerat, atq; in peccatum induxerat: hoc alterum sacratissimi reparatoris caput crucis instrumentum assumens, omnes nos ad se attraheret, atq; à peccati nexibus liberaret. Et hoc est quod dicit D. Paulus: Et de peccato damnauit peccatum in carne, vt iustificatio legis impleretur in nobis, qui non secundum carnem ambulamus, sed secundum spiritum. De peccato damnauit peccatum significat, (*Que a costa del mismo peccado lo destruyo.*) Sicuti vulgo dici solet: suis proprijs copijs illo principi bellum inferitur, ipsi que absque dubio destruetur. Ecquæ sunt copiae peccati? labores utique, ac mors. Destruentque Christus Saluator noster peccatum laboribus, & morte ipsum met suis copijs euertit. Quæ omnia fecit, vt iustificatio legis impleretur in nobis, qui non secundum carnem ambulamus, scilicet, eius effrenatis appetitibus satisfaciens, sed secundum spiritum, idest, ea quæ spiritui nostro valde conducunt operamur.

adem

VV 2

Ideo-

Hebr. 2.

Roma. 5.

Cyprianus
sermone de
resurrect.

Epiph. lib. 2.

Hæres. c. Vltimo. Aug.

serm. 71. de
immolationeIsaac ubi D.
Hier. citat:et idē senti
re affirmat.Chrys. Hom.
83. in Ioan.
c. 19. Tom. 2

Roma. 8.

Ideoque postquam dixerat: *Nunc princeps mundi huius eijcietur foras: Addidit dicēs: Et ego si exaltatus fuero à terra, omnia traham ad me ipsum.* Dicitque Sanctus Euangelista: *Hoc autem dicebat significans qua morte esset moriturus.* Scilicet, morte crucis. Plurima hic notanda occurrunt. Primò posset quispiam dicere: Siquidem princeps mundi huius Sathanas iam ab eo fuit expulsus, nil iam est, cur eum timeamus, iam ad libitum nostrum viuere possumus. Ad hoc respondeo, quauis Dæmon à mundo quatenus princeps fuerit expulsus, non tamen quatenus Sathanam fuisse reiectum. Sathanas quippe idem est, quod calumniator, tētator, persecutor, & accusator. Quapropter fratres sollicitè vigilemus: ad nostrum enim exercitium illum Dominus, vt Sathanam in mūdo reliquit. Mysteriorē dixit Dominus: Videbam Sathanam sicut fulgur de cœlo cadentem. Nam quemadmodum cum fulgur corrui, quæcunq; reperit, comburit, destruit, ac factore coinquinat: sic Sathanas homines vitijs inflammate, factoreq; , ac corruptione replere conatur. Et sicut qui aduersarium suum deuincere vult, eum non patitur requiescere, sed semper cum eo dimicat, ne denuò vires, ac spiritum recipiat: sic vos oportet semper Sathanæ resistere, donec eum superetis, ac pedibus submittat. Sicuti faciebat Dauid, qui dicebat: Persequar inimicos meos, & comprehendam illos, & non conuertar, donec deficient. Quando Sanctus Eliseus præcepit Regi Ioæ, vt arcum contenderet dicens: Pone manum tuam super arcum: & cum posuisset ille manam suam, posuit Eliseus manus suas super manus regis: nisi Ioas defecissetur, sed diu perseveraret, sicut eum Eliseus admonebat, siquidem tale ab eius manibus percipiebat auxiliū, 15 Syrios penitus euerteret, integramque ab eis victoriam reportaret. In quo significatum est, quòd siquidem homo in hoc spiritali conflictu Dei habet auxiliū, quo aduersus Dæmonem dimicare potest, nisi defatigaretur, sed plurima in eum tela conijceret, integram ab eo victoriam compararet. Quapropter fratres siquidem tam præstanti auxilio adiuuamini, vnusquisq; virili, ac præstanti pectore dicat: Persequar inimicos meos, & comprehendam illos, & non conuertar, donec deficient. Secundo super hæc verba notandum est, vbi nostra translatio dicit: Omnia traham ad me ipsum: in contextu Græco haberi: Omnes traham ad me ipsum, id est, omnes electos. Ex quo colligitur signum re-

proba-

16 probationis eorum, qui diuinum hunc Redemptorem non sequuntur. Quocirca fratres charissimi lamentamini, & cum magna cordis vestri afflictione singuli dicite. O Christe superne mundi Saluator, cordiumq; dulcissime deprædator, quàm malum est signum me per affectionem, atq; amorem à te tā procul abesse. Quando accipiter aucupem fugit, solet auceps in arborem ascendere, & inde recentes, rubrasq; carnes, & cruore perfusas manu tenens, eiq; demonstrans ad eum proclamat. Oseas dicit: Ephraim quasi auis euolauit. Vbi mysticè per Ephraim intelligitur omnis homo, qui præ cæteris mundi creaturis ratione, consilio, iudicio, liberiq; arbitrij vsu locupletatus est. At velut auis per peccatum à diuina Dei obedientia recessit. Quem, vt ad se reduceret diuinus auceps Iesus Christus in arborem crucis ascendit: illincq; sacratissimam carnem suam cruore perfusam ei ostendens illum accersit. Vulnere quippe, quibus illic transfusus fuit cælestia quædam sunt ora, quæ peccatorem vocant, vt ad Dominum conuertatur. Sanguis etiam ibi profusus ad eum clamat: de quo dicit D. Paulus, quòd est melius loquens, quam sanguis Abel. O Christe vere animarum amator, qua lingua poterit explicari quanta cum charitate peccatores è cruce vocaueris? nec verò nunc desinis ad eorum corda interiùs propulsare, vt ad te conuertantur. A deò autem sunt surdi atq; insensati, vt voces tuas nolint audire. O quàm meritò ad confusionem nostram dicere possumus illud Isaïæ dicentis: Eleuabit signum in nationibus procul, & sibilabit ad eum de finibus terræ, & ecce festinus velociter veniet. Hoc dixit Sanctus Propheta de Chaldeis, qui, vbi primum Deus permisit, velocissimè ad tyrannides suas exercendas perrexerunt. Nos autem, quibus ipse Dominus in cruce efficacissimè proclamauit, suauissimisque vocationibus accersuit, vt nos ad eum per amorem, obedientiam, atq; imitationem conferamus, nequaquam ei volumus obedire. Accipiter saturatus, aut cum carnes, quas in monte reperit, comedendo moratur, aucupis vocationibus non occurrit. Hæc est etiam ratio, ob quam nos Dei vocibus non respondemus, quia, scilicet, huius sæculi carnalitatibus, ac turpitudinibus vehementer intendimus. Incrassatus est dilectus, & recalcitrauit, incrassatus, impinguatus, dilatatus, dereliquit Deum, factorem suum, & recessit à Deo salutari suo: inquit Moyses de plebe Israëliti-

Tom. i

V v 3

ca.

Luc. 10.
Simile.

Psalm. 17.

4. Reg. 13.

Simile.

Oseas. 9.

Hebr. 12.

Isai. 50.

Simile.

Deut. 32.

ca. Idemque de Christiano populo dici potest: grandique cordis miseratione superaddi. Hic autem populus sic à Domino sceleribus elongatus ne tanto quidem tamque ineffabili Dominicæ mortis beneficio ad Dei amorem atque obedientiam vult reduci: O fratres in Christo Iesu per immensam ipsius probitatem vos deprecor, ut erubescatis vos adeo ingratos esse, nec tam ineffabili beneficio debitam gratiam referre.

Tertio super illa sancti Evangelij verba notandum est Dominum, si quidem dicit, se in cruce pendentem omnes suos ad se esse allectorum, in hoc significare voluisse se omnes electos suos ad crucem, ut simul cum ipso cruci configatur, adducere. Et ita dicit D. Paulus. Qui sunt Christi, carnem suam crucifixerunt cum vitijs, & concupiscentijs. Vbi maxime verba hæc: Qui sunt Christi, à vobis vellem adnotari. Nam licet qui non sunt Christi carnem suam crucifigunt, si quidem maxime nos labores perpetiuntur, ut sæcularia consequantur: vitia tamen, & concupiscentias suas non crucifigunt: imo potius eas vividiores indies relinquunt. O quot labores patitur avarus, libidinofus, & ambitiosus: hos autem labores non ob crucifigenda quidem, sed ob augenda, & conservanda vitia perferunt. Qui vero Christi sunt, utrumque, carnem scilicet, cum vitijs crucifigunt. Quemadmodum qui crucifixus est nec pedem, nec manum commovere potest, sed omni motui est fixus: sic qui est Christi carnem, cupiditatem, ac desideria sua crucifigit, ne ad quicquam faciendum, aut cupiendum, quod divinæ legi dissonet, moveantur. Et ita dicit Deus per Baruch Prophetam: Delicati mei ambulant vias asperas. Tunc iusti animæ indulgent, cum corpus asperè tractant. Ideoque dicit Dominus eos, qui animam delicatam, suavisque indulgentijs circumseptam habere volunt, vias asperas ambulare, id est, poenalibus, ac laboriosis operibus intendere. In quarto Regum volumine legitur incolæ Ierico Eliseo prophetæ dixisse: Ecce habitatio civitatis huius optima est, sicut tu Domine prospicis, sed aquæ pessimæ sunt, & terra sterilis. Ipse autem petijt vas sale plenum, illudque in aquas immisit dicens: Hæc dicit Dominus: sanavi aquas has, & non erit in eis ultra mors, neque sterilitas. Aptissime mundum hunc Iericho, quod rem mutabilem significat, possumus appellare, siquidem tam instabilis est, tantaque ac tam crebra passim vestigia, & motum commutatio in eo est. Et habitatio huius mundi optima est: in ea enim æternam vitam possumus promereri. Aquæ verò sunt pessimæ,

Gal. 5

Baruch. 4.

4. Reg. 2.

22 pessimæ, quæ sunt carnis desideria effrenati que appetitus. Hæc aquæ huius mundi incolas affligunt, efficiuntque, ut terra, quæ est vita humana, sterilis, atque infructifera sit. Nam sæpe numero carnales appetitus efficiunt, ut bonorum operum, quæ facimus, meritum amittamus: propter illas enim bona opera non divino quidem, sed nostro potius amore ducti efficiamus. Ad harum igitur aquarum salubre remedium nobis præcipit maximus Eliseus Christus Iesus filius Dei, ut vas crucis cum sale prudentiæ in eas immittamus, ut sanetur, vitaque nostra fertilis, & meritoria efficiatur. Tunc autem hoc facimus, cum poenalibus, ac laboriosis exercitationibus carnem nostram mortificamus.

Alius sensus horum verborum est: *Omnia Abraham ad me ipsum*: hoc est, hoc beneficio illos omnes devinciam, ut per amorem sese ad me conferant, meque per obedientiam, imitationemque sequantur. Omnes (inquit): quia beneficium in omnes collatum fuit. In libro Exodus dixit Deus Moyse: Primogenitum hominis pretio redimes. Quasi diceret: Volo, ut filius regis quinque siclis, filius autem pastoris non quatuor, sed quinque etiam redimatur. O grade mysterium. Quippe cum in populo illo tantum inter divites, & pauperes, inter reges, & subditos discrimen futurum esset, omnes pari quinque siclorum pretio vult redimi. Hoc fecit, ut significaret, nos omnes tam pauperes quam divites quinque sacratissimis Salvatoris nostri vulneribus esse redimendos: sicque omnes pari fide, amore atque obedientia ei servire debere. Nec verò te potes excusare dicens te debile esse, cum omnibus ex una eademque cruce, & dominica morte robur, ac fortitudo dimanarit. Cum nutritrix Miphiboseth filij Ionathæ infantem brachijs deferret, cum eo cecidit, ut autem tener erat, crus ei contra fractum fuit, & claudus effectus est. Sic excidere primo pariter nostro Adam per culpam cum omnes seminariet, & originaliter in illo essemus omnes claudi, atque ad in cælum interfaciendum inhabiles fuimus effecti. At quemadmodum claudus pes ligneus apponitur, ut possit incedere: sic Deus nostri misertus ligneam nobis pedem tribuit, quæ est crux, passio, ac mors unigeniti filij sui: cuius meritis clauditate liberamur, ut apti, atque expediti per hanc spiritalem viam possimus incedere. Hoc igitur ligneo pede charissimi fratres, utinam, & per modum, ac viam, quam vos docuimus, ad vestrum divinum caput tendere incipite, ut

Exod. 13.

V v 4

in vobis

in vobis sententia illa impleatur: *Omnia traham ad me ipsum.* 25
 Et si obscurissimis verbis Dominus hic de morte, & cruce sua locutus est: illa tamen Hebræi, qui aderant, optimè intellexerunt. Et respondit ei turba, Nos audiuimus ex lege quia Christus manet in æternum, quomodo tu dicis: Oportet exaltari filium hominis? Mirabile quidem est, quòd cum hic de Dominica morte mentio fiat, dicatur: Oportet exaltari filium hominis quem hoc oportebat, ò suauissime animarum nostrarum amator: nos vtiq; propter prædictos effectus. Pastores montibus ignem applicare, eosq; comburere solent, quò postea fœnum, herbaq; abundantia ad armenta pecudesq; pascendas nascatur. Sic nos oportebat, vt hic diuinus mons complurium tribulationum ignibus vreretur, quo nobis tanta spiritualium pastuum sacramentorum, donorum, virtutum, gratiar, ac deniq; gloriæ abundantia nasceretur. O fœlices animi, qui vberissimi huius montis partibus de pasci curant. Nobis etiam necessarium erat filium hominis exaltari, vt scutum quoddam haberemus, quò nos ab hostibus protegeremus. Vnde Hieremias Propheta dicebat: Dabis scutum cordis laborem tuum. Labor per antonomasiam sacratissimam Christi Redemptoris nostri mortem, atq; passionem significat. Quod scutum siquidem iam nobis pater æternus concessit quando Diabolus te, ò frater tentationis ictu percutere conabitur, illo te proteget: hoc enim ipse sponsus sponsam in canticis exhortatur dicens: Surge, propera amica mea, & veni columba mea in foraminibus petrae. Columba cum se ab accipitris nimis afflictam, & infestatam aduertit, in cauernis petrae se includit, ibiq; secura moratur. O Christiana anima si te Diabolicis, aut carnalibus tentationibus persecutam experiris: ad petrae foramina, quæ sunt dulcissimi Redemptoris tui vulnera, confuge. Nam, vt ait Diuus Bernardus, vbi firma, tutaq; requies, nisi in vulneribus Iesu Christi? O benedictum tale refugium, vbi non à Diabolo, & mundo solùm, sed à metuenda ipsius Dei ira se se homo tuetur. Caue autem ne adeò sis infidelis, vt scutum istud accipias, quò te in peccatis tuis defendas cum charitatis zelo à proximis tuis corripis. Nōnulli sunt ita peruersi, atq; corrupti, quibus si dixeris: Quare tot peccata committitis? Quare Deum non timetis, & à vijs vestris pessimis conuertimini, antequam à diuino furore denoretur? respondēt: Maxima est

Simile.

Iherem. 3.

Cant. 2.

Bernard.

est Dei misericordia, ingentiq; Iesu Christi filij eius merita, hæc nobis proderunt, ne condemnemur. O cæci, ac miseri quomodo vos à Sathana decipi sinitis? quia ex tanto sacratissimæ Domini Iesu Christi mortis beneficio ansam assumitis in sceleribus, atq; abominationibus vestris perseuerandi. De hoc ipse Dominus per Dauid Prophetam queritur dicens: Supra dorsum meum fabricauerunt peccatores, prolongauerunt iniquitatem suam. Hic dorsum significat passionem, ac tormenta Domini. Et ita vbi nos legimus. Corpus meum dedi percutientibus, & genas meas dedi vellentibus, Septuaginta interpretes transtulerunt: Dorsum meum dedi ad flagella, & genas meas ad alapas. Tunc q; peccatores super optimi Iesu dorsum fabricat, cum ipsius passioni fidentes ruspiter, flagitioseq; viuere, ac peccata peccatis superaddere audent. Caueamus fratres charissimi à tam maledicta fabricatione, ac ædificatione. Oportebat etiam filium hominis ad doctrinam, eruditionemq; nostram exaltari. In libro Genesis dicitur Patriarcha Iacob sese deuinxisse pecudes Laban custodire, dummodo ei agnos tribueret, qui diuersis coloribus nascerentur. Quo sibi à Laban concesso, Iacob hoc artificio utebatur. In canalibus virides, excoxiatq; virgas ante ouium oculos proponebat, quò cum oues conciperent, virgas illas multicolores contemplantes diuersis coloribus agnos producerent. Omnes nos complures pecudes habemus, quæ sunt animæ potentia corporalesq; sensus: quod pecus ne amittatur, Dei custodia indiget. Vt enim ait Dauid: Nisi Dominus custodierit civitatem, frustra vigilat qui custodit eam. Et propter hoc beneficium, quod in nos confert, vult vt ei diuersorum colorum agnos præbeamus per quos diuersarum virtutum genera designantur. Albus quippe color puritatem, niger humilitatem, viridis spem, rubicundus denique charitatem, & miram in laboribus patientiam significat. Vt autem Deo placeatur, nō sufficit quæquã vna harum virtute fulgere, sed omnibus eum præditum esse oportet. Parum prodest homini castitas cum superbia, & minus humilitas cum luxuria. Vnde Beatus Gregorius in Homilia super euangeliū: Sint lumbi vestri precincti sic dicit: Nec castitas magna est sine bono opere, nec bonum opus quicquã est sine castitate. Atq; vt animæ efficacissimum sanctarum virtutum conciperent desiderium, illasq; exequentes gloriosos pareret fortis, hac singulari industria usus est. æternus

Psal. 128

Isai. 53

Genes. 30

Psal. 126

Gregor.

Vv 5

Deus:

Deus: videlicet, viridē, & excoriatā virgam in crucis canalē locavit, vbi sanctorū animæ reficiuntur. Hæc viridis virga est Iesus Christus Saluator noster: ipse etenim dixit cum ad mortē pergeret: Si in ligno viridi hæc faciūt, in arido quid fiet? Hæc q̄; viridē & excorticatā plurimisq; verberibus excoriatam, vibicibusq; ac cicatricibus confirā virgā posuit æternus Pater, quū in crucis canalē locari permisit, vt oues, quæ sunt fidelīū animæ cœlestem sponsum suum tot coloribus circumspersum, verberumque diluio in cruce perfusum contēplantes feruida diuersarū virtutū concipiant desideria, illaq; opere exequantur, quibus Deo, cui tanta est earum cura, cōplaceant, atq; deseruiant. Sicq; diuinā gratiā promereantur, qua cœlestis beatitudinis gloria cōparatur. Ad quā nos perducatur idē Iesus Mariæ filius, Amen.

¶ S V P E R Hoc Euangelium duplicem concionem in Sabbato ante Dominicam Palmarum in volumine quadragesimali reperies.

INFESTO S. MATTHÆI APOSTOLI CONCIO PRIMA.

Vidit Iesus hominem sedentem in telonio Matthæum nomine, &c. Matth. 9.

Deus in principio domum suam ex Angelis construxit, qui omnes iusti fuerunt, atq; in gratia creati. Verū sicut dicit Iob: In angelis reperit prauitatem, & ita cecidit huiusmodi ædificij pars maxima per peccatū, & malorum Angelorum ruinam. Volensq; ipse Deus hūc casum reficere, domumq; suā re-ædificare, ab hominibus etiam iustis exorsus est, qui fuerunt primi parentes, vterq; in originali iustitia creati: at illicō, desecerunt, siquidem protinus peccauerunt. Dicit igitur Deus: Scio quid faciam: siquidem Angelico quoq; deo donis meis locupletatos

3 tatos sese viderunt superbiendi occasionem sumpserunt: hominesque tanto affecti beneficio ingrati, atque inobedientes fuerunt. Ego peccatores accersiam, Ecclesiæque meæ illos fundamenta locabo, quò miserum, atque abiectum statum, vnde illos sustuli, perspicientes humilientur, perseuerent, & non excidant. Et sic peccatores inuenit, peccatores vocat, iustosque eos reddit, ac iustos in Ecclesia sua constituit. Sicuti latomus, qui rudes lapides demolitur, in sculptosque in ædificatione constituit: sic Deus Diuum Petrum, Paulum, atque Matthæum perfecit, aliosque sacros Apostolos cœlauit, eosque Ecclesiæ suæ fundamenta supposuit. Et sicut faber cedrum inter rubos, ac spinas videns eam illinc aufert, & dolat, atq; optimè paratam ædificij columnam eam cōstituit, sic maximus artifex Iesus Christus vidit hominem Matthæum nomine sedentem in telonio, quasi cedrum inter spinas, illicq; eum sustulit dicens: Sequere me. Et à cupiditatibus, sæcularibusq; negotijs circumscissum, absolutum, atq; dolatum vnā ex quatuor Ecclesiæ suæ sanctæ columnis illum cōstituit, qui sunt sacrosancti quatuor Euāgelistæ. Quādo peritissimus quispiam medicus in ciuitatem denuo ingreditur, si quem inuenit ægrum ab alijs medicis desperatum, atq; depositum, maximam in eo curando, ac sanando adhibet diligentiam vt famā sibi, celebremque opinionem comparet, atq; alij infirmi eum ad sibi medendum accersiant. De Christo Redemptore nostro dicit Beatus Augustinus: Magnus de cœlo venit medicus, quia magnus in terra iacebat ægrotus. Et quanquam omnes peccatores dicuntur, & sunt infirmi, Diuum tamen Matthæum ægrotū à terrestribus medicis desperatum, atque depositum fuisse dicere possumus. Nam infirmitas, in quam publicani, vectigaliumq; conductores incidere solent, est avaritia, atq; cupiditas, quam nisi Deus potentæ suæ dextera tangat, est penitus incurabilis. Diuina nos misericordia custodiat, ne in tantum malum corruamus. De quo dixit Beatus Paulus: Radix omnium malorum est cupiditas: quam quidam appetentes errauerunt à fide, & in seruerunt se doloribus multis. Hæc est sæculi anima, ac spiritus, qua homines ad mille iniustitias, ac peccata perpetranda mouentur. Hæc etiam est diaboli stimulus, quo suos compungit, vt ne vna quidē tranquillitatis hora fruatur: ex hac etiam idololatriadi-
manat. Hebræi ex auro, & argēto, quod ex Ægypto subtraxerūt vitulum

Simile.

Simile.

August.

1. Tim. 6.

Exo. 32.

Psal. 33.

Matt. 19.

Ezech. 22.

Quid.

1. Reg. 15.

vitulum, quem adorauerunt, conflagravit. Cumque vnus esset, dixerunt tamen vt habetur in Exodo: Hi sunt Dij tui Israël, qui te eduxerunt de terra Ægypti. Eum multos, cum vnus esset, appellarunt; quia singuli aurum, diuitiasque suas, quas attulerant, vt vitulus conflagraretur, adorabāt. Sic modò avari aurum, diuitiasque suas adorant, siquidem in eis amorem, affectumque suum constituunt, & earum causa Dei obliuiscuntur, illique inobediunt. Hæc etiam tyrannos atque crudeles homines reddit. Et ita vbi nos legimus in Psalmis: Diuites egerunt, & esurierunt, in Hebræo contextu habetur: Leones egerunt, & esurierunt. Ita que idem est diues avarus, ac leo crudelis, hominumque destructor. Demum tam graue peccatum est, vt Christus Iesus Saluator noster dixerit: Facilius est camelum per foramen acus intrare, quàm diuitem intrare in regnum coelorum. Quod non delibidinoso quidem, neque de inuido, aut de superbodixit: Ex quo quantum quàmque nociuum sit hoc vitium apertè colligitur. Sicque Deus se de illo supplicium sumpturum promittit dicens per Ezechielem Prophetam: Ecce complosi manus meas super avaritiam tuam, quam fecisti. Idest: Ego manum meam restringam, & contracto pugno avaritiam tuam percutiam. Quare autem ò Domine avaritiam contracto pugno percuties? Vtique, vt maius sit supplicium, quando grauisimum est peccatum. Et siquidem tu pugnum tuum contraxisti, neque manum tuam pauperum necessitatibus aperire voluisti: ego manum meam complodam, & coarctabo, vt te diuini cruciem. O terribilia verba: quomodo illa avari audientes toto corpore nõ contremiscunt? Quia vti que præ avaritia quodammodo insensibiles redduntur. Quidius fluium esse testatur, in quem quicquid ingreditur, in lapidem protinus conuertitur. Et quanuis illud est mendum, ac fabula: de avaritia tamen hoc iure optimo dicere possumus. Ipsa etenim est flumen, in quod vbi primùm homo ingreditur, durus quasi lapis efficitur, diuinisq; cõminationibus redditur insensibilis. Insuper hæc omnia dico, avaritiã esse incurabilẽ morbũ. Luxuriã quippe tẽpus, & etas lōgeua refrēnat: at hic morbus nõquid senectute curatur? Nõ vtiq; imò tũc vehemētius dominatur, vt apparet in maledicto Saule, qui in senectute cupidus, & avarus fuit effectus, vt dicitur in libro primo Regũ: & ppter hoc peccatũ a Deo repulsus est, sicut ibidẽ ei

annuncia-

9 annunciauit Samuel propheta dicens: Quia proiecisti sermonẽ Domini proiecit te Dominus. Hoc autem fecit quãdo pepercit optimis gregibus ouium, & armentorum, & vestibus, & arietibus, & vniuersis, quæ pulchra erãt regis Agag, nec voluit perdere ea, videlicet, cupiditate deuictus. O quot sunt hodie in orbe Saules, qui iuuenes cum essent liberales, atq; amici Dei erãt, postquam autem senuerunt, avari, ac cupidi redditi sunt. Quid autem erit eis, qui a iuuentute avaritiam didicerunt? Quãdo igitur morbus hic senectute non curatur, quoniam medicamẽto sanabitur? nunquid calamitatibus? Superbiã labores, ærumnã, ac pressurã mederi consuescunt: cupiditas verò eis magis accrescit. Nam necessitas est velut pondus horologij, quod rotas attrahit, neque eas requiescere sinit: sic necessitas cupidum, atque avarũ 10 apprehendit, atque sollicitat, ne vnquam quiescat, sed semper inquietus satagat, & in cupiditate magis accrescat. Nec verò morbus hic abundantia curatur: siquidem experientia comperitur, quòd Crescit amor numi quantum ipsa pecunia crescit. Et qui diuitias ad cupiditatem extinguẽdam perquirat, similis est oleũ in ignem, ad illum extinguendum proijcienti, qui eũ magis accendit. O fratres in Christo Iesu per viscera misericordiã Dei nostri vos deprecor, vt vallo cor vestrum circumdetis, ne avaritia vlteriũs progrediatur: nam etiam & mare limitibus, & littoribus est obsessum, vos autem nunquam saturamini. De inferno dixit Isaias Propheta: Dilatauit infernus animam suam, & aperuit os suum absque villo termino. Idem vti que de singulorum 11 vestrum corde dicere possumus: siquidem nullo termino cupiditatem vestram circumdatis. Quòd si quis quærat quomodo terminus hic sit cordibus imponẽdus, respondeo, illum sanctis cõsiderationibus imponi posse, recordando vitam cras esse finientiam, omniaque terrestria in hoc sæculo esse relinquenda, sicuti dominus dixit diuiti arbitranti se diuitijs suis diu esse fruiturũ, his verbis: Stulte hac nocte animam tuam repetunt a te: quæ autem parasti cuius erunt? Adiditque vlteriũs dicens: Sic est qui sibi thesaurizat, & non est in Deum diues. Etiam valde meritorium fore sentio, si que madmodum iustus paupertatem vouet, sic etiam diues, cui omnia necessaria suppetunt, se nihil amplius acquiratarum esse promitteret. Quod siquidem nullus diuitum 12 facere vult, neque diuitiarum acquisitionem taximoderatur,

sentio

sentio reges optimè facturos, si leges sancirent, nequis postquam triginta mille aureos haberet, aut aliam maiorem, siue minore pecuniæ quantitatem obtineret, amplius emptionibus, & venditionibus intenderet, sed vestigalia emeret, & ex illorum redditibus viueret. Nam cum homo centum millia aureorum possidet, propter bonam ipsius opinionem omnes ei fidunt, sicque omnia sibi comparat lucra, alij verò mercatores in dubijs tantum negotiationibus, paruique lucri cariùs ementes & vilijus vendentes versantur. Itaque omnia, ex quibus pingue lucrù elici potest, diuites emunt, os autem abrosum, atque inutile pauperibus derelinquunt. Quando aquila venatum exit, nulla aliarum auium pinguem prædam potest aucupari, omnia ipsa comprehendit viles tantummodo, & debiles relinquens aues. Sic locupletissimi quique mercatores optima quæque, & maximij lucri sibi comparant. Regesque taxim istam eis constituentes optime esse facturos, patet. Nam diuinæ literæ etiam diuitijs regis limites, taximque in veteri lege constituerunt dicentes: Cum fuerit rex constitutus, non multiplicabit sibi equos, neque habebit argenti, & auri immensa pondera. Si autem rex auri, & argenti, quæ ad reipublicæ vtilitatem, defensionemque subordinat, taxim debet habere: quanto maiori ratione priuati hominis auro, & argento taxim debet statuere, qui nihil aliud expetit, nisi se locupletare, licet cum aliorum notabili detrimento ditetur? Hic igitur erat morbus incurabilis, quo Beatus Matthæus laborabat. Venitque peritissimus medicus Iesus Christus, & illum mirabiliter vno verbo curauit dicens: Sequere me. Sicque alios, qui eodem morbo laborabant, vt simul cum eo curarentur, ex-
citauit.

Dicit igitur Sanctum Euangelium: *Vidit Iesus hominem sedentem in thelonio.* Sedens orbem suis negotijs reuoluebat. Heû, heû, millies heû, quàm ad literam hoc idem in orbe terrarum agitur. Sedens quippe malus mercator in sede alienum sanguinem fugit, illincque hamos emittit, quibus in Flandria, Venetijs, & vbiq; terrarum numos expiscetur. Iurisque peritus in sella sua sedens, librosque reuoluens maioratus instituit, modicoque labore innumeram acquirit numerorum multitudinem. Pauper autem agricola terram cum sudore vultus sui à solis ortu, usque ad occalum maximo cum labore perfodiens vix
se alit:

simile.

Deut. 17.

se alit: tu vero in auaritiæ cathedra sedens amplas, sumptuosasque ædes cõstruis. Audi ergo ô peccator, quid tibi Habacuc Prophe-
ta Dei nomine dicat: Væ qui congregat auaritiã magnã domui suæ, vt sit in excelso nidus eius, & liberari se putat de manu mali. Congregasti confusionem domui tuæ: cõscidisti populos multos, & peccauit anima tua. Quia lapis de pariete clamabit, & lignum, quod est inter iuncturas ædificiorum, respondebit. Væ illi (ait Dominus) qui diuitias cum auaritiã domui suæ congregat: væ qui terram deprædatur, vt nidum suum in sublime ferat, nomenque suum in excelsum tollat. Dicite mihi, in quem scopum tendit mercator? qualis est eius finis, & intentio, cum alios decipit? Ad quid respicit iuris consultus, qui heri à gymnasijs venit, & iam terræ dominatur, amplasque domos ædificat, & pingues maioratus instituit? Videlicet, vt sit in excelso nidus eius. O infelix si statu, in quo Deus te locauit, contentus viueres, neque te alijs præponere, nomenque nouum illustri viri velles acquirere, in conditione tua tranquillus cum bona conscientia tu, & filij tui viueretis. At cum superbias, inanique gloria efferaris, & generis tui principem te velis efficere omnia tibi in perniciem, & temporalem, & æternam conuertuntur, miser autem liberari te putas de manu mali. Animaduerte amentiam: arbitratur quippe miser hie sibi non esse præparatum infernum. Cogitasti confusionem domui tuæ. Malam telam confusionemque domui tuæ orlus es nam tu, & filij tui mala ista persoluetis. Et enim etiam & ipsi parietum lapides aduersum te conclamabunt: trabesque & postes ipsi iniro artificiorum perpolitij, atque in sculpi, qui domicilium tuum fulciant, viretaque rebus, ac sudoribus alienis confita, thronus tuus sedesque heroicæ maiestatis omnia hæc aduersum te proclamabunt. Quid ergo respondebis ô infelix: quando hæc, & tuametipsum conscientia, atque Dæmones te in diuino cõspectu accusauerint? Nunc igitur, ô frater, si quidem tempus tibi suppetit, opportunam tibi remedium adhibe: & animaduerte: vnusquisque in qua sede illi Sathanas collocatit, & in quanto inferni periculo verferur. Et si quidem omnes Deus passim diuinis inspirationibus accersit, velociter surgant, tantumque discrimen euerent. Hoc est vnum malum ob quod Deus inter alia de hominibus maxime queritur: scilicet, quod postquã peccauimus ab
ipso

Hab. 2.

Isai. 67.

ipso reuocati nolimus ad eum conuerti. Et sic dicit per Isaiã Prophetam: Et vos, qui dereliquistis Dominum, qui oblitus estis mõtem sanctum meum, idest, Ecclesiam eorum, videlicet, quæ in sacro baptisate promisistis, obliuiscetes: qui ponitis fortunæ mensam, & libatis super eam. Glossa super hoc dicit, Deam fortunæ temporalis esse honoris, diuitiarum, atq; autoritatis incrementum, ad quæ augenda omnia, quæcunque peraguntur, sunt quædam sacrificia, quæ Deo fortunæ immolatur. Et qui hæc faciunt, tanquam idololatræ mensam, atque altare huic Deo erigunt, quos hæc Deus vehementer comminatur dicens: Numerabo vos in gladio, & omnes in cæde corruetis, idest, in peccato vestro moriemini. O quàm dura comminatio, quomodo ij, qui se tanto scelere comprehensos sentiunt, non trepidant, & incertore conficiuntur. Et valde notandum est Dominum hic absolutè non dicere, se propter hæc peccata illos esse puniturum. Sed pro eo (inquit) quod vocavi, & non respondistis, locutus sum, & nõ audistis, sed pertinaciter faciebatis malum in oculis meis. Vbi apparet Dominum magis conqueri, quod homo post peccatũ ad eum nolit conuerti, quàm quod ipsum peccatum aduiserit. Hoc etiam est valde pensandum, quod dicit: & faciebatis mala in oculis meis. In quo peccatorum impudentia detegitur, qui cũ se à Deo perspicere cognoscant à malis tamen suis non cessant. Mittit Dominus puerum suum aliquò, qui pergens cum alijs pueris in via ludit. Accedit dominus ad ianuam, eumq; prospicit. At ille cũ se à Domino suo videri aduertit, statim à ludo desistit, & currens domini sui mandatum exequitur. Magnæ enim impudentiæ genus esset, eum scientem se à domino videri, in ludo, atque inobedientia perseuerare. Omnes nos à Domino Deo nostro cum diuersis mandatis mittimur. Viris coniugatis quædã, clericis alia, religiosis alia, singulis denique iuxta conditionem suam singula præcipiuntur. Plerique autem secularibus nãnjs intenti, Dei præcepta exequi negligimus. At si attentè consideramus, nos à Deo perspicere, hæc consideratio nos debet ab omnibus istis ludicris impedimentis reuocare. Quod si hæc considerãtes nihilominus tamen in eisdem peccatis pertinaciter commoramur, hoc maximè impudentiæ, ac deprauationis est signum. Ideoque magno eum affectu dicit hæc Dominus: Et faciebatis malum in oculis meis.

Non

simile.

21 Non utique sic fecit Beatus Matthæus: sed vbi primum bonus Iesus in eum oculos coniecit, & dixit: *sequere me, protinus surgens secutus est eum.* O fratres mei quoties à Deo vocati fuistis, semper autem eius vocationibus ob surdescitis sursum, deorsum, interius, exteriusq; vos accersuit, sursum gloriam vobis promittens, deorsum vos inferno comminans, interius conscientiæ moribus, exterius deniq; calamitatibus, ac morbis deterrens. Habet se in hoc sicut veterinarius calceator, Hispanè [Herrador.] Præterit viator pulcherrimum deferens equum, quem vendere non vult, tũc veterinarius vngulam equi clauo transfigit, quò viator cernens equum claudum, quem vltro vendere noluit, vendat inuitus. O ineffabilem Dei probitatem, quot peccatorum corpora morbis transfigit, alijsque laboribus premit, vt siquidem se spõte sua diuinæ Maiestati committere nolunt, saltem laboribus, morbisque compulsi se se illi tradant. Et sic dicit David cum ipso Deo loquens: *Contere brachium peccatoris, & maligni: quæretur peccatum illius, & nõ inuenietur.* Quod si hucusque omnes hæc vocationes nõ profuerunt, aduertite, quæso, fratres, nam viam etiã vos erudit, qua ad eum ire possitis: non etenim in salutis vestræ expetitione defeciscitur. Et ita vbi nos legimus in libro Proverbiorum: *Viam sapientiæ monstrabo tibi, educam te per semitas æquitatis: alia translatio habet: Viam sapientiæ monstravi tibi, eduxi te per semitas æquitatis: & sic est etiam in paraphrasi Chaldaica.* In qua translationũ varietate denotatur assidua perseuerantia, qua Deus nos vocat, ducit, salutemque nostram curat: siquidem dicit: *Monstrabo, & monstravi. O benedictus, & glorificatus talis Deus.* O infelices, qui tantæ clementiæ sunt rebelles. Quomodo fieri potest, quin huius ineffabilis probitatis Dei consideratione moueamini, qui tam amorosis visceribus vobis dicit idem quod diuo Matthæo: *Sequere me?* Quasi dicat: *Hucusque laborasti, diuitias, honorem, voluptatemque sequens: nũc autem, ecce ego adsum, quem paucioribus passibus, minorique difficultate consequere.* Hoc dicit per Isaiã Prophetam his verbis: *In multitudine viæ tuæ laborasti, nec dixisti, quiescam; vitã manus tuæ inuenisti, propterea non rogasti me.* O verba perpetua recordatione dignissima. In multitudine (inquit) viæ tuæ laborasti: quia totum hominis malum in eo consistit, quòd quam sibi liber viam amplectitur, voluntatemque suam Dei beneplacito

simile.

Psal. 9.

Prou. 4.

Isa. 57.

Tom. j.

X x

cito

cito derelicto, atque neglecto vult exequi. Etenim si es auarus, ²⁴ carnalis, superbusque talis es, quia tu is esse vis. Diciturque via- rum multitudo, quia homo est multicupidus. (*hoc est anto ad- 70*), & ex vno in aliud præcipitium deuenit semper condemna- tionem suam perquirens. Nequit enim homo per has vias, ad quas à deprauatis appetitibus suis commouetur, sine magno labore, accordis afflictione procedere. Et non dixisti, quiescā. Obstupē- dum est utiq; quòd cum peccator aduertat laborem, ac defatiga- tionem, quam in scelerum suorum executione perpetitur, non tamen dicit: Nunc tandem volo requiescere, atq; à tanto labore, & agone liberari. Volo hanc malam sceminam derelinquere, in cuius societate tot sunt anni, ex quo creatorem meum offendo. Volo ab iniusta hac lite desistere, domumque meam redire. Nolo iam amplius pauperes insectari, nolo, ut mei causa iurisperiti ²⁵ animas suas in infernum detrudant, iniustam litem meam tractā- tes. Non dixisti: Quiescam. Et quare? Quia vitam manus tuæ in- uenisti. Vulgo dicere consuefcitis: Hic homo ex manibus suis vi- uuit. Ita dicit hic Deus: tuis pessimis operibus, ac negotiationi- bus, quæ sunt manus tuæ, honorem, diuitias, auctoritatem deniq; inuenisti. Et quannishoc te ex parte molestia afficiat, in laborē que inducat, ex altera tamen parte delectat, & ita illud sequeris. Propterea (inquit) non rogasti me. Quandiu vos mundus oble- stat, resque vobis prospere succedunt, Dei non recordamini: tūc solummodo ad Deum conuertimini, quando vobis mundus est omnino contrarius. Tunc, ut paulò ante dicebamus necessitate compulsi. Deum deprecamini, ut vos deducat, atq; ad suam mi- sericordiam recipiat. Nonnulli autem adeò duri, atque proterui ²⁶ sunt, ut ne laboribus quidem oppressi ad Dominū conuertātur. Etiam per euāgelicos prædicatores vos o fratres charissimi Deus passim accersit, qui assiduò vobis in pulpitis Dei nomine dicūt: Sequere me. O patres prædicatores per imitāsam Dei clemētiā vos rogo ut vnusquisq; vocationē suā cōsideret, sciatq; diuinum hūc Dñm veile cōcionator es suos eos esse, qui, sicut dixit Chri- stus summ⁹ prædicator Matthæo. dicere possint populo: *Sequere me.* Sic faciebat D. Paul. qui Corinth. hortabatur dicens: Imitato- res mei estote, sicut & ego Christi: Ego mundū negligo, ego icui- no, ego labores patior propter gloriā Dei: sic vos etiā facite. O Dñe per infinitā tuā clemētiā te quesum⁹, ut eos in orbē cōcio- natores

²⁷ natores mittas, qui merito in pulpitis vniuersæ plebi dicere possint: Sequere me. Et, imitatores mei estote, sicut & ego Christi. Hoc fratres charissimi in orationibus vestris assiduò Deū effica- cissime vos oportet rogare, ut vobis prædicatores cōcedat, qui tā opere, quā verbo vos rectè, pièq; viuere doceant. Simulque eum rogate, ut prius mentes vestras illuminet, atque clarificet, quòd ea, quæ ipsius concionatores prædicauerint, animis vestris confi- deant, in eisque imprimantur. Dominus enim dixit: Scriptum est in prophetis: Erunt omnes docibiles Dei. Omnis, qui audit à patre, & didicit, venit ad me. In quo significauit prius oportere mentes nostras à cœlesti Patre diuinitus illustrari, ut sic tandē ministrorum eius verba cordis aure percipiamus. Quarto Re- gum volumine, & secundo Paralipo. dicitur, sanctus rex Eze- chias, cum res diuini ministerij reficere, ac restaurare vellet in ²⁸ vniuersum Israel nuncios misisse, ut omnes ad festi celebratio- nem vndique conuenirent. Profecti sunt igitur tabellarij lite- ras deferentes, in quibus sic scriptum erat: filij Israel conuertimini ad Dominum Deum Abraham, Isaac, & Iacob, & reuer- tetur ad reliquias, quæ fugerunt manus regis Assyriorum. Et sequitur ibi: Igitur cursores pergebant velociter de ciuitate in ciuitatē illis irridētibus, & subsannantibus eos. In Iudæa vero fa- cta est manus Dñi, vt daret eis cor vnum, vt facerent iuxta præ- ceptū regis, & principū verbū Domini. Eccè quā manifeste, pa- tet in hoc exēplo, Dei manū, atq; impulsū esse necessariū, ut cū nostro emolumēto verba diuina audiamus. Et præsupposito, quod diuino commoti auxilio, qui vsque adhuc in peccato mor- ²⁹ rabamini, hunc publicanum imitantes ad Dominum conuerti vultis, veramque agere poenitentiam, scitote in hoc sancto opere duo concurrere oportere, misericordiam, scilicet & ius- titiam, quarum alteram Deus, alteram vero peccator debet adhibere. Quod cum ita sit, te vellem o peccator interrogare, vtram harum ponere velis? misericordiam ne, an iustitiam? Di- cestu: Misericordiā ponere volo. Ego autē licet maior fortasse peccator, quā tu, nō misericordiā quidē, sed iustitiā potius adhi- bere volo. Et ratio est, quia si ego misericordiā pono, Deus iusti- tiā adhibebit. Si autē Deus iustitiam adhibet, quid mihi erit? Si quidē dicebat David: Nō intres in iudiciū cū seruo tuo Domine quia nō iustificabitur in cōspectu tuo omnis viuēs. Quod si ego

Ioan. 6.

4. Reg. 17
2. Para. 30

[Sal. 142]

iusitiam adhibuero, Deus misericordiam ponet. Sic affirmat Di-
 1. Cor. 11. uis Paulus ad Corinthios, dicens: Si nosmetipsos dijudicare-
 mus, non utique iudicaremur. Ne tu o peccator misericordiam po-
 nas corpori tuo immoderate indulgens, illudque leniter, ac deli-
 cate tractans: sic enim Deus iustitiam ponet, teque in perpetuum
 condemnabit. Sed iustitiam potius adhibe, scelera tua in iudicium
 coram ratione adducito, teque metipsum pro tuorum qualitate
 delictorum condemna, illa vere contritionis, atque doloris ense
 trucida, poenasque tantorum scelerum dignas in te quod melius
 poteris, exequere, sicque Deus misericordiam ponet, malisque
 tuis remedium adhibebit. Quando David dixit: Miserere mei
 Deus secundum magnam misericordiam tuam: addidit, dicens:
 Quoniam peccatum meum contra me est semper. Quasi diceret:
 Domine iuxta probitatem, legemque tuam mihi parcere debes: 31
 nam ego iustitiam pono, peccatumque meum punio, illudque
 capitalem hostem, atque contrarium semper esse duco.

Conuersus Beatus Matthæus grande, splendidumque Domi-
 no conuiuium fecit, ad quod alios plurimos Publicanos inuita-
 uit, & peccatores. Et sic dicit sanctum Euangelium, *Et factum est,*
discumbente eo in domo, ecce multi Publicani, & peccatores venientes dis-
cumbant cum Iesu, & discipulis eius. Hoc fecit vir sanctus, ut om-
 nes, velut ipse, conuerterentur. Etenim hoc est seruorum Dei in-
 genium, desiderant quippe omnes Deo seruire, illumque dilige-
 re. Et sic ubi primū David dixit: Benedicam Dominum in om-
 ni tempore, semper laus eius in ore meo, statim addidit: Magnifi-
 cate Dominum mecum, & exaltemus nomen eius in idiplum.
 Statim omnes inuitat, ut secum ipsum Deum collaudent. *Et vi- 32*
dentos Pharisei dicebant discipulis eius: Quare cum Publicanis, & peccato-
ribus manducat Magister vester? Liberet nos Deus ab hominibus
adeo malignantibus, qui etiam in innocentissima immaculati
agni Iesu Christi vita maculam esse duxerunt. Gaudete, &
exultate qui moerore afficimini, eo quod absque culpa ve-
stra de vobis malignantes detrahunt. Etenim quando purissi-
mam Iesu Christi vitam murmurationis nouacula tetigerunt,
quid mirum si de vobis, qui estis quasi formicæ etiam detrahant?
 Totius sanctitatis atque virtutis Magistrum dicunt deprava-
 tis conuersationibus delectari: tu verò vis opera tua ab omni-
 bus collaudari? longo profecto opinione falleris. A quo animo
 frater

33 frater ista patere Deum que glorifica, quia ad maiorem gloriæ
 coronam te illa via dedocit, quam ipse cucurrit. Vos autem ob-
 trectatores, atque homines peruersè iudicantes diuinæ iustitiæ
 rigorem timete: malitiam enim istam acerrimè punire consue-
 scit. Vt autem quàm graue sit peccatum vestrum apertius co-
 gnoscatis, illudque cum vera correctione maiori odio habeatis,
 metuenda illa sapientiæ verba notate, vbi dicitur: Benignus est *Sap. x.*
 enim spiritus sapientiæ, & non liberabit maledictum à labijs suis,
 quoniam renum illius testis est Deus, & cordis illius scrutator
 est verus, & linguæ eius auditor. Horum, quæso, verborum mo-
 dum, vimque accuratè perpendite: diligenter enim ea conside-
 ranti admirationem afferunt maximam: quorum sensus est. Et si
 spiritus diuinus benignissimus, & clementissimus est, nihilomi-
 34 nus tamen maledicum hominem à peccatis, quæ verbo suo com-
 mitit, minimè liberabit: nouit enim quanta cum malitia pec-
 cat. Vbi verbum illud, non liberabit, significat quàm indignus
 sit venia malitiosus homo, qui corruptis visceribus de proximis
 suis detrahit, atque illos infamat, huncque istius peccati difficil-
 limè dignam poenitentiam acturum esse designat: seroque te ab
 hoc detractionis vitio esse liberaturum. Vellem etiam à vobis ad-
 uerti hic, vbi nos legimus: Spiritus sapientiæ non liberabit ma-
 ledictum à labijs suis; aliam translationem sic habere: Spiritus sa-
 pientiæ benignus est, & non liberabit maledicum à labijs suis:
 & sic est etiam in contextu Græco, vbi apparet idem esse male-
 dictus, & maledicus. Vt sciatis hominem murmuratorem in di-
 uinis literis per antonomasiam maledictum appellari. Quod cū
 35 ita sit fratres in Christo Iesu tam pestilens vitium execramini,
 veramque illius, & cæterorum agite poenitentiam, gratiamque
 que suam vobis Dominus largietur, qua cælestis
 gloriæ beatitudinē comparetis: ad quā
 nos perducatur Iesus Mariæ
 filius, Amen.

In eodem Festo Sancti Matthæi Apostoli Concio Secunda.

Vidit Iesus hominem sedentem in telonio Matthæi nomine, &c. Matth. 9.

N V M ex ijs, quæ peccatores ad agendam pœnitentiam maxime commouent, est eis sanctorum, qui prius peccatores fuere ante oculos exempla proponi. In prophetia Hieremiæ dicitur Rex Sedechias iussisse sanctum Prophetam in puteum iniici, in quo non erat aqua, sed lutum: quia ea prædicabat, quæ sibi, suisque displicebant. Quod cum vir nobilis eius amicus audiret, ad Regem ingressus est, petijtque ne Hieremiam tam misera morte in illo horrendo loco interire permitteret: Rexque illius precibus exoratus Hieremiam à puteo præcepit auferri. Impetrata facultate abierunt quidam eiusque funes, quibus se vinciret, atque à puteo exiret, immiserunt, simulque veteres pannos, quibus circumdaretur, iniecerunt dicentes: Pone veteres pannos sub cubito manuum tuarum, & super funes, ne ei à puteo exeun-
 ti asperi funes officerent. Singuli peccatores dicere possunt quod dixit David: Infixus sum in limo profundi, & non est substantia, id est, fundamentum. Nam postquam in foelix homo in profundo peccati pelago iacet, nullum in se habet fundamentum, cui innitatur, nisi Deus pro sua misericordia eum illinc abstrahat. Hoc autem plerumque modo Deus peccatores à peccati puteo abstrahit. Mittit, scilicet, concionatores, qui eis funes immittant, quibus adhærentes ab eo exeant: hi verò funes sunt variæ sancti Euangelij promissiones, & minæ, vt illud: Pœnitentiam agite: appropinquauit enim regnum cælorum: & alibi: Nisi pœnitentiam habueritis, omnes similiter peribitis. Hi autem funes asperrimi sunt: nam peccata lamentari, occasiones fugere, ieiunare, corpus flagellare, cæterisque sanctis exercitationibus interdere, asperum est sensualitati. Ne igitur peccatorē feriant, hisque funibus

Hierem. 39.

psal. 68.

Matth. 3.

Luc. 13.

4 funibus aliquantulum facilibus, atque suauibus possit adhæ-
 re, veteres illi pannos immittunt, quæ sunt priscorum exempla sanctorum, qui peccatores, sicut ipsi cum fuerint, ad Dominum tandem conuersi sunt, asperrimamque pœnitentiam egerunt. Nō solum autem veteres, sed novos etiam pannos ei debent immittere, quæ sunt exempla virorum, qui nunc maximam, ac saluberrimam pœnitentiam faciunt. Non enim Deus Ecclesiam suā deseruit, vt plurimi in ea sancti nō sint nūc, sicut & olim. Quem
 admodum fructuum alij verni, alij autem hybèrni sunt: piscium que alij in vno, alij verò in alio tempore sunt gratiores, auiumque & animalium alia in vno, alia in alio tempore sunt suauiora, quæ omnia diuina prouidentia sunt instituta, non solum ad hominū alimoniam, sed ad ipsorum etiam indulgentiam, ac voluptatem, qui autem corporum voluptatem tam diligenter curauit, quomodo animarum saluti prouidere negligeret? Principes, qui magnos venatores esse iactant, ostia sua capitibus, pedibus, cornibusque; ferarū, & aquilarum, aliarumque; auium rapinæ rostris exornata habere consuescunt. Quod si quis querat, vnde tot animalium capita, pedes, ac cornua dimanant, totque auium rostra processerint? responderet ei, ne mireris: nam Dominus huius domus est venator insignis, & omnia hæc animantia venatus est. Sic Deus ostia sua peccatoribus peccato mortuis, quos quasi magnus venator in huius sæculi nemore occidit, qui tanquam feræ pratis, sensualibusque voluptatibus pascebantur, habet exornata. Quò tu ò peccator contemplans quod Deus alijs peccatoribus effecit, veniē fiduciam concipias, teque acutissimis diuini ipsius amoris sagittis percuti, ac transigi patiaris. Admirans Iob naturæ vires dicebat: Ferrum de terra tollitur, & lapis calore solutus in æs vertitur. Mirabile utique est, parum terræ adeò condensari, vt lapis, ferrum, & æs fiat, ex quo gladius conflatur, & ex lapide conficiatur æs, ex quo cymbalum efficitur. Mirabilius autem est, Deum ex terrenis, carnalibus, ac turpibus peccatoribus admirabili charitatis suæ calore acutissimos gladios conflare, quibus aliorum peccatorū corda concidat, & ad se alliciat, cymbalaque; perficere, quibus alios ad sui ministeriū conuocet. Ecquid est Beatus Matthæus? Ecquid sancta Magdalena? Ecquid Diuus Paulus? Ecquid sunt hodie plurimi, quos nostrismet oculis multa peccata committere vidimus, nunc autem

simile.

Iob. 28.

In eodem Festo Sancti Matthæi Apostoli Concio Secunda.

Vidit Iesus hominem sedentem in telonio Matthæi nomine, &c. Matth. 9.

M V M ex ijs, quæ peccatores ad agendam poenitentiam maxime commouent, est eis sanctorum, qui prius peccatores fuere ante oculos exempla proponi. In prophetia Hieremiæ dicitur Rex Sedechias iussisse sanctum Prophetam in puteum iniijci, in quo non erat aqua, sed lutum: quia ea prædicabat, quæ sibi, suisque displicebant. Quod cum vir nobilis eius amicus audiret, ad Regem ingressus est, petijtque ne Hieremiam tam misera morte in illo horrendo loco interire permitteret: Rexque illius precibus exoratus Hieremiam à puteo præcepit auferri. Impetrata facultate abierunt quidam ei que funes, quibus se vinciret, atque à puteo exiret, immiserunt, simulque veteres pannos, quibus circumdaretur, iniecerunt dicentes: Pone veteres pannos sub cubito manuum tuarum, & super funes, ne ei à puteo exeunti asperi funes officerent. Singuli peccatores dicere possunt quod dixit David: Infixus sum in limo profundi, & non est substantia, id est, fundamentum. Nam postquam infelix homo in profundo peccati pelago iacet, nullum in se habet fundamentum, cui innitatur, nisi Deus pro sua misericordia eum illinc abstrahat. Hoc autem plerumque modo Deus peccatores à peccati puteo abstrahit. Mittit, scilicet, concionatores, qui eis funes immitant, quibus adherentes ab eo exeant: hi verò funes sunt variæ sancti Euangelij promissiones, & minæ, vt illud: Poenitentiam agite: appropinquauit enim regnum cælorum: & alibi: Nisi poenitentiam habueritis, omnes similiter peribitis. Hi autem funes asperrimi sunt: nam peccata lamentari, occasiones fugere, ieiunare, corpus flagellare, cæterisque sanctis exercitationibus interdere, asperum est sensualitati. Ne igitur peccatorē feriant, hisque funibus

Hiere. 39.

psal. 68.

Matth. 3.

Luc. 13.

4 funibus aliquantulum facilibus, atque suauibus possit adherere, veteres illi pannos immittunt, quæ sunt priscorum exempla sanctorum, qui peccatores, sicut ipsi cum fuerint, ad Dominum tandem conuersi sunt, asperrimamque poenitentiam egerunt. Nō solum autem veteres, sed nouos etiam pannos ei debent immittere, quæ sunt exempla virorum, qui nunc maximam, ac saluberrimam poenitentiam faciunt. Non enim Deus Ecclesiam suā deseruit, vt plurimi in ea sancti nō sint nūc, sicut & olim. Quem admodum fructuum alij verni, alij autem hyberni sunt: piscium que alij in vno, alij verò in alio tempore sunt gratiores, auiumque; & animalium alia in vno, alia in alio tempore sunt suauiora, que omnia diuina prouidentia sunt instituta, non solum ad hominum alimoniam, sed ad ipsorum etiam indulgentiam, ac voluptatem, qui autem corporum voluptatem tam diligenter curauit, quomodo animarum saluti prouidere negligeret? Principes, qui se magnos venatores esse iactant, ostia sua capitibus, pedibus, cornibusque; ferarū, & aquilarum, aliarumque; auium rapinæ rostris exornata habere consuescunt. Quod si quis quærat, vnde tot animalium capita, pedes, ac cornua dimanant, totque auium rostra processerint? responderetur ei, ne mireris: nam Dominus huius domus est venator insignis, & omnia hæc animantia venatus est. Sic Deus ostia sua peccatoribus peccato mortuis, quos quasi magnus venator in huius sæculi nemore occidit, qui tanquam feræ pratis, sensualibusque voluptatibus pascebantur, habet exornata. Quò tu o peccator contemplans quod Deus alijs peccatoribus effecit, veniē fiduciam concipias, teque acutissimis diuini ipsius amoris sagittis percuti, ac transfigi patiaris. Admirans Iob naturæ vires dicebat: Ferrum de terra tollitur, & lapis calore solutus in æs vertitur. Mirabile utique est, parum terræ adeò condensari, vt lapis, ferrum, & æs fiat, ex quo gladius confletur, & ex lapide conficiatur æs, ex quo cymbalum efficitur. Mirabilius autem est, Deum ex terrenis, carnalibus, ac turpibus peccatoribus admirabili charitatis suæ calore acutissimos gladios conflare, quibus aliorum peccatorū corda concidat, & ad se alliciat, cymbalaque; perficere, quibus alios ad sui ministeriū conuocet. Ecquid est Beatus Matthæus? Ecquid sancta Magdalena? Ecquid Diuus Paulus? Ecquid sunt hodie plurimi, quos nostrismet oculis multa peccata committere vidimus, nunc autem

simile.

Iob. 28.

poenitentiam maximam agere, plurimasque virtutes operari perspicimus? Ecquid (inquam) aliud sunt, nisi acutissimi quidam gladij, ad corda nostra diuino amore ferienda, & cymbala, quæ nos ad diuinam obedientiam accersunt?

Eia peccatores, quid facitis? quis vos in peccatis vestris detinet? Quare aliorum exemplis commoti, qui tam debiles, atque imbecilles sunt, ac vos à sceleribus vestris non exitis, veramque illorum agitis poenitentiam? O corda adamantibus duriora, quæ talibus gladijs se percuti non patiuntur, nec ex sanctæ Ecclesiæ artificijs, fructum percipiunt, quæ ad eos vt hoc faciant, commouendos, hæc sancta illis exempla proponit. Inter quæ vnum efficacissimum est, quod in hodierna sancti Euangelij lectione refertur vbi dicitur: *Vidit Iesus hominem sedentem in telonio.* Referunt Ethnicorum historiæ postquàm insignis ille pictor Apelles imaginem Helenæ mirabiliter depinxerat, suammet effigiem in eadem tabula depinxisse, quò tam insignis illius operis, quàm admirabilis illius auctoris memoria posteris remaneret. Hoc quodammodo Euangelista fecisse videtur: qui cum imaginem, totamque Saluatoris nostri vitam mirabilibus coloribus tanquam in tabula ad salutem, doctrinamque nostram depinxisset, seipsum etiam in sculpsit, id est, suam admirabilem conuersionem descripsit: non ad gloriam quidem suam, (siquidem suam vilem viuendi rationem narrans, nomen suum retulit, quod alij Euangelistæ noluerant explicare) sed ad gloriam Dei, qui tam clementer eum à periculosa illa publicanorū conditione liberauit. Quæ ita corrupta, deprauataque erat, vt volens Dominus perditissimum hominem significare, dixerit: Sit tibi tanquam Ethnicus, & publicanus. Et dicit, quòd vidit eum sedentem in telonio. In hoc verbo, sedentem, bonū aliquod, quo publicanus hic præditus erat, fortè significatur. Nā quando munus est periculosum, sicut argentariorum, mercatorum, vectigalium exactorum, & ministrorum iustitiæ, si hi munera sua velociter, & inaduertēter exequuntur, magna inde inconuenientia dimanabunt, plurimos in eis defectus admittent. Si autem sedentes, pacati que illa exercuerint, ad illaque diligenter aduerterint, etsi munera hæc periculosa sint, illa tamen inculpabiliter poterunt exercere. Vnde colligitur, quantum errant qui tempus vanè frustra que consumunt: postea verò res magni ponderis, quæque ad officia sua spectant,

io spectant, velociter, & perturbate, quasi sine vlla attētionē faciūt. Propter hoc asperrimè Christus Saluator noster Hebræos reprehendit dicens: Facto vesperè dicitis: Serenum erit, rubicundum est enim cœlum, & mane, hodie tempestas, rutilat enim triste cœlum. Faciē ergo cœli dijudicare nostis, signa autem temporum non potestis? Quasi diceret, rerum inutilium magnam curam habetis, in illisque tempus vanè consumitis, signa verò, & miracula, quæ ego perfecì, & quotidie facio, non consideratis, quæ si considerassetis, vtique me mundo promissum Messiam iuxta legem Moyse esse cognosceretis. Leones, & aquilæ, quæ vnguibus aucupantur, semper eos contractos habent, ne quid eis officiat, tantummodo in necessitatis tempore illos relaxant, quando venaturæ sunt. Sic prudentes viri sapientia, ingenio, viribus ac denique tempore tunc solùm vtuntur, cum eis maximè necessaria sunt. Et sic dicebat David: Fortitudinem meam ad te custodiam. Et forsitan fessio illa B. Matthæi significat curam, & animaduersionem, quamunus suum exercebat, etsi periculosum erat: quæ aliqua dispositio fuit, vt Deus in eum oculos immitteret, eumque conuerteret. Quauis communiter dicitur, in hoc verbo, sedentem, ineffabilem Dei misericordiam reuelari. Etenim quemadmodum cum Diuus Paulus leonino illo furore inflammatus Damascum properabat, vt Iesu Christi Saluatoris nostri sequaces disperderet, atque deuoraret, milleque infernis dignissimus erat, tunc vocatus est, vt in cœlum diuinitus raperetur: sic cum Beatus Matthæus negotia Diuinæ maiestatis offensa sedens, & tranquillus exerceret, tunc eum accersuit, ac iustificauit.

12. Tres peccatorum gradus refert David: quorum alij per scelerum viam gradiuntur, alij in ea stant: alij autem sedent, quorum vltimi sunt pessimi. Ideoque virum, qui nullo horum modorum peccat, laudat dicens: Beatus vir, qui non abiit in consilio impiorum, & qui in via peccatorum non stetit, & in cathedra pestilentiæ non sedet: sed in lege Domini voluntas eius. In cathedra pestilentiæ sedebat Beatus Matthæus: & quod (credo) minus cogitabat, erat hæc misericordia, quam Dominus cum illo fecit. O ineffabilis Deus, & quàm incomprehensibilia sunt iudicia tua, & quàm indignis nobis singularia passim beneficia confers. Ecquis de diuina misericordia desperabit, siquidem tantum peccatorem ad misericordiam Dominus recipit? Si qua ciuitas regem offendisset,

Matth. 23

simile.

Psalm. 58

Psalm. 1

simile.

fendisset, vnus autem præcipue ciuis inter omnes peculiaris esset offensor, rex autem non solum huic ignosceret, sed præ eminenti cuidam domi suæ muneri eum præficeret: merito vniuersa ciuitas veniam sibi ab ipso rege concedendam posset sperare. Siquidem igitur Deus corruptissimo huic Publicano non solum ignoscit, sed duobus præcipuis domi suæ Apostolatus, scilicet, & Euangelij muneribus eum præficit, merito nos possumus sperare, quantumcunque magnis, corruptisque peccatoribus ad ipsum tamen verè atque ex animo conuersis veniam nobis esse concedendam.

simile.

Et ait illi: Sequere me. In hoc ei præcepit, vt diuitias derelinqueret, ante quam ab eis desereretur. Sunt enim diuites quasi neogamæ, Hispanicè [*Novias*] pauperes, quibus vestes, vitæ, atque monilia, quibus exornentur, solummodo in diem matrimonij contrahendi commodantur: quo finito, domino suo cuncta redduntur, ipsæque rudibus, tritisque vestibus domi suæ manent. Sic diues tandiu diuitias suas possidet, quandiu huius vitæ nuptiæ durant: quibus peractis corpus veteri inuolutum sindone manet in sepulchro. Hoc dicuntur mali in inferno confiteri dicentes: Diuitiarum iactantia quid contulit nobis? Transierunt omnia illa tanquam vmbra.

Sap. 5.

Et surgens secutus est eum. Illic videretis eum vsuraria chirographa diligentissimè disrumpentem: illic illicitos contractus dissoluentem: illic pignora dominis reddentem: illic debita dimittentem, illic vsuras restituentem: illic denique eleemosynas liberalissimè largientem. Itaque breuissimè se rebus omnibus sæcularibus expediuit. O efficacissimum verbum: *Sequere me.* Quasi diceret: diuitias sollicitus, atque anxius quæris? Ego te locupletissimam venam ostendam, ex qua plurimas breui tempore diuitias abstrahas. Diues esse vis? Ego te diuitem esse volo. Verum veræ diuitiæ non ibi sunt, vbi tu quæris. Sequere igitur me, & ego illas tibi ostendam. Suadeo tibi (dixit Diuinus hic Dominus in Apocalypsi) emere à me aurum probatum, vt locuples fias. Quo autem pretio aurum istud emitur, nisi Dominum ipsum sequendo, perfectissimasque illius virtutes imitando? O admirabilem Dei potentiam, quæ tam paucis verbis

Apo. 3.

16 bis tantum peccatorem mollefecit, atque conuertit! Ecce adimpletum quod hæc summa veritas dixit per ipsum Beatum Matthæum, vbi postquam exaggerauit, quàm difficilis sit diuiti avaro ingressus in coelum, addidit dicens: Apud homines hoc impossibile est: apud Deum autem omnia possible sunt. Videbitis rupem, quæ nullis malleis poterit infringi, fulgur autem è coelo corruens in instanti eam mediam dissecat. Idem obdurato peccatori accidit: ad quem mollefaciendum cum humana non sufficiant artificia, diuina vocatio in momento mollefacit, atque conuertit. O quanta est hæc confusio nobis, qui toties ab ipso Domino vocamur, sicuti in Prouerbijis significatur, vbi dicitur: Sapientia foris prædicat: in plateis dat vocem suam: in capite turbarum clamat: in foribus portarum vrbs profert verba sua dicens: Vsq̄ue quò paruuli diligitis infantiam? Et quanuis nos toties, & tam diuersis in locis vocat: immobiles tamen quasi lapides in sceleribus nostris manemus. O quàm merito dicitur in eodem libro Prouerbiorum: Iter pigrorum quasi sepes spinarum: via iustorum absque offendiculo. O admirabilem metaphoram. Contemplamini hominem vndique crudelissimis, & acutissimis vepribus circumseptum, qui sic se animaduertens, ne ab illis compungatur, in eodem loco quietus commoretur. Talem dicit Spiritus Sanctus esse peccatorem, cui poenitentia, ieiunium, disciplinæ, sanctæ exercitationes, alienæ substantiæ restitutio, peccati, occasionisque eius desertio, hæc omnia sentum, spinarumque 18 murus altissimus esse videntur, per quæ ne prætereat, in peccatis quietus manet. Hæc autem, quæ malis spinarum valla videntur, sunt iustis via plana, & sine offendiculo. O serui Dei, quàm optimi huius veritatis testes estis, siquidem per omnes sanctas exercitationes tam velociter curritis, illasque tam planas, atque suaues reperitis. Et notandum est, quòd hic, vbi nos legimus: Iter pigrorum quasi sepes spinarum: alia translatio habet: Iter impiorum. Ex quo apparet idem esse dicere, pigrum, atque impium: pigrumque impium, & crudelem esse animæ suæ. Daniel Propheta dicit: Indiebus illis, ego Daniel lugebam trium hebdomadarum diebus. Panem desiderabilem non comedi: & caro, & vinum non introierunt in os meum

Matth. 19

Prou. 1

Prou. 15

Dan. 10

Tyrannus.

os meum. Super hæc verba dicit sapientissimus pater Nicolaus¹⁹ Tyrannus Hebræis Babylone sub seruitute commorantibus Syrum primo anno, quo regnare cepit, facultatem concessisse redeundi in Iudæam. Quia verò nonnulli eorum diuitias iam Babylone possidebant, terramque nouerant, in qua plurimos annos vixerant, & ei affecti erant, à seruitute exire noluisse, sicque quasi duos annos in eadem captiuitate commoratos fuisse, quoadusque sanctus Daniel diuturnam hanc perfecit orationem, Deumque abundantibus lachrymis, atque suspirijs deprecatus est, vt illam Babylonis affectionem ab eorum cordibus euelleret. Cuius oratio tertio anno regni Syri exaudita est, Hebræiq; ab illa seruitute prodierunt. O vtinam Deus nunc plurimos nobis concederet Daniele, qui Deum lachrymis, ieiunijs, prolixisque orationibus precarentur, vt maledictas has affectiones ab hominibus, qui tantopere captiuitate delectantur, auferret, eosque ab huius sæculi amore euelleret, ac misera, qua præmuntur, seruitute liberaret. Hoc fratres mei quotidie in orationibus vestris Deum rogate, quando vestra maxime refert. Et factum est discumbente eo in domo, scilicet, Matthæi. &c. Plærunque in peccatoris conuersione sanctos Euangelistas de conuiujs meminisse comperietis. Magdalena ad Saluatoris pedes in conuiuio accessit. Quando Zachæum vocauit, celebratum est conuiuium. Quo die filius prodigus in domum patris sui redijt, factum est conuiuium: & quo die Dominus Diuum Matthæum vocauit, atque conuertit, etiam dicitur celebratum fuisse conuiuium. Ex hoc apparet, quam suavis est Deo conuersio peccatoris. Quo nam die homines conuiuia sua celebrare consuecunt? In illis utique quos solenniores maiorisque lætitiæ ac voluptatis habent. In paschis, in liberorum matrimonijs, &c. O fratres quam suavis est Deo, quamque delectabilis dies, quamque solenne pascha, in quo anima perditam ad ipsum conuertitur, siquidem statim curat habere conuiuium. Credo etiam hoc conuiuium à B. Matthæo fuisse præparatum, ad lætitiã significandam, qua plenus erat, eo quòd à tanto malo se liberum animaduertebat, quasi qui à crudelissima immanis tyranni seruitute se videt ereptum. Sic Diuus Augustinus in libro suarum confelsionum canere cœpit, ac dicere cum se peccati videt immunem: Dirupisti Domine vincula mea, tibi sacrificabo hostiam laudis. Dicitque ibidem; Quam suaue mihi subito factum

D. Aug. lib. confes.

22 factum est carere suauitatibus nugarum: & quas amittere metus erat, tunc dimittere gaudium fuit. Vnde comparans Isaias Propheta lætitiã hanc gaudio, quo afficiuntur ij, qui plurimam superatis hostibus spolia colligunt, his verbis: Lætabuntur coram te, sicut exultant victores capta præda, quando diuidunt spolia: rationem subdidit, dicens: Iugum enim oneris eius, & virgam humeri eius, & sceptrum exactoris eius superasti. O quam suaue, ac dulce est hominibus ambitionum, cupiditatum, atque libidinum, se immunes experiri, securaque conscientia esse, quod est beatitudinis quoddam celestis exemplar. Et sic in Actibus Apostolorum de conuerso Eunuchò dicitur: Ibat per viam suam gaudens. O Matthæe, Matthæe, quam merito conuiuium facis, & quam aptè dicere potes: Congratulamini mihi, quia inueni non 23 quem, sed animam meam, me ipsum, qui perieram. Fecit etiam conuiuium, vt illa occasione alios Publicanos amicos suos accerseret, quò cum vitæ autore conuersantes, & comedentes ad eum conuerterentur. Non quippè contentus est iustus peccatum deferere, & ad Deum accedere, sed cum ipse per amorem ad Deum veniat, vellet, vt omnes etiam venirent; hocque omnibus modis expetit. Hoc sponsæ desideria significabant, quæ non contenta erat dilectum suum videre, sed omnes etiam inuitabat, vt ad illum accederent, illo fruerentur, & eius pulchritudinis admirabilis, sicut & ipsa, amore caperentur, dicens in libro Canticorum: Egredimini filia Sion, & videte Regem Salomonem in diadema, quo coronauit illum mater sua in die desponsationis illius, & in die lætitiæ cordis eius. Quid? nonne tibi sufficit illum solum 24 lam videre, eoque perfrui? Nunquid non vereris ne forte alia femina tam decorum, ac desiderabilem eum videntes concupiscant? Hæc utique sunt terrestres, ac rusticæ huius sæculi cogitationes. Non est, inquit, sponsus meus sicut homines huius sæculi, qui vt vnam diligant, alias odio habere consuecunt. Sponsus meus omnes sine villo detrimento meo diligit: omnes summo opere diligit, cum tamen ego eius dilectissima esse non desinam: ideoque volo omnes illum amare, illoque frui. Hoc desiderio ardebat Diuus Augustinus, qui dicebat: Vbi gustaueram Domine lumen tuum, freudebam, quòd alijs indicare non possem. Et ipse Deus hoc præcipit in Apocalypsi, dicens: Qui audit, dicat: veni. In tertio Regum volumine dicitur Deus Eljam Prophetam

*Isai. 9.**Act. 8.**Cant. 3.**Augusti.**Apoc. 22*

Prophetam è monte, in quo erat, descendere, Eliseumque in 25
 Prophetam vngere, & ad sui ministerium accersire iussisse.
 3. Reg. 19 Dicitque sacer textus: Profectus inde Elias reperit Eliseum
 arantem. Cumque venisset Elias ad eum, misit pallium suum
 super eum. Qui statim relictis bobus cucurrit post Eliam, &
 ait: Osculor, oro te, patrem meum, & matrem meam, & sic
 sequar te. Cui dixit Sanctus Elias: Vade, & reuere, quod
 enim meum erat, feci tibi. Sicque vir sanctus mundum relin-
 queos, vltimum tandem ei vale dicens tulit par boum, & ma-
 stauit illud, & aratro boum coxit carnes, & dedit populo, & co-
 mederunt. Ecce quomodo Eliseus cum mundum relinque-
 rer, Deoque vellet ex animo seruire, ciuibus suis in signum
 lætitiæ cordis sui fecit conuiuium. Considerate fratres Deum
 concionatères suos nunc mittere, qui vos ad eius ministerium 26
 accersiant, & à terrestri amore, atque affectione auellant: ter-
 ram nanque, sicut Eliseus aratis, animæ potentijs, corporif-
 que sensibus terrenis bonis, ac delicijs intendentes. Vt igitur
 vos ab his terrenis exercitationibus reuocemus, vobis prædi-
 camus, diuinæque misericordiæ pallium super vos immitti-
 mus, vos ad veniam, Dei que amorem, & gratiam inuitantes.
 Nonnulli autem vestrum diuino verbo tacti post concionato-
 rem, sicut Eliseus post Eliam pergitis dicentes: O Pater con-
 cione tua cor meum vulnerasti. Vellem utique saluari, mun-
 dumque hunc, à quo tot ab hinc annis decipior, derelinquere.
 At deosculor patrem meum, & matrem meam. Vellem certè
 monachus esse, verum parentes, & fratres habeo, quos maxi-
 mè diligo. Litem nunc ago; negotijs quibusdam magni pon- 27
 deris intendo. Hæc expediam; & postea tempus mihi remane-
 bit, in quo quæ mihi consulis, faciam. Fratres feci quod meum
 erat. Nemo velit excusari dicens, se plurimis esse negotijs im-
 plicatum. Siquidem hæc res vestra pluris interest, nunc, cum
 tempus habetis, illam peragite. Ego hoc vos admonens facio
 quod meum est. Iam vos ad diuinam misericordiam inuitaui.
 Hoc diuino pallio opetimini, quando Dominus illud vobis li-
 beralissimè concedit. Cessate iam arare, atque per terram sensi-
 bus, ac potentijs serpere. Diuini amoris igne animalia ista, simul
 & iugum seruitutis, quo illa opprimitis, concremate: & hoc erit
 ciuibus vestris solenne conuiuium, facere. Nam heroicam pieta-
 tis,

28 nis, & conuersionis exemplum, quod eis in hoc perhibebitis, ma-
 gis eorum animis, quam cibi optimè conditi corporibus prode-
 runt. O quantoperè vnus peccatoris conuersio alios peccatores
 eius familiares commouet, & quam diligenter illius pio concita-
 ti exemplo idem facere curant. Et sic adimpletur illud: Qui au-
 dit, dicat: veni. Eia peccatores, nunquid adest aliquis, qui Deo
 gloriam reddere velit? Est ne aliquis, qui velit cessare iam terram
 arare? Est ne qui charitatis pallio velit operiri? O vtinam Deus
 nunc efficaciam his meis sermonibus conferret, quò viscera ve-
 stra penetrarent, & ad Deum conuerteremini, siquidem vestra
 tanti refert.

Animaduertite autem quomodo huius sancti viri desiderium
 fuerit adimpletum, siquidem hic sacer contextus dicit: *Ecce mul-*
 29 *ti Publicani, & peccatores venientes discumbebant cum Iesu, & discipu-*
lis eius. O ineffabilem Dei probitatem. Ecquis potentissimum
 Dominum, ante cuius conspectum cælestes potestates conster-
 nuntur, adeò propter hominum salutem humiliatum, vt cum
 infamibus, immundisque peccatoribus ad mensam sederit,
 contemplans non obstupescet? Murmurantibus autem de hoc
 Pharisæis immanibus, ac misericordiæ totius expertibus respon-
 dit summa misericordia, dicens: *Non est opus Valentibus medico, sed*
male habentibus. O verba terra, & cælo locupletiora. O verba
 suauitate, mira que consolatione repleta, in quibus se se Domi-
 nus medicum appellauit, significauit que se tanquam medicum
 cum ægrotis conuersari oportere. Quid enim faceret æger, si
 à medico reijceretur? Benedicant tibi sancti, cunctaque bea-
 30 torum spirituum Hierarchiæ, ô Christe dulcissime hominum
 amator, qui tantum nobis animum addis, quò te confiden-
 ter appellemus, & quantumcunque grauibus sceleribus vul-
 nerati simus, ad te tanquam ad cælestem salutis nostræ medi-
 cum accedamus. Nam quauis corruptissima quæque vulne-
 ra, grauissimi que morbi sint ægro nociui; medico tamen eis
 peritè medenti sunt honorabiles. At, rationi dissentaneum
 est hominem debilem, atque imperfectum ex his Domini ver-
 bis occasionem assumere cum peccatoribus conuersandi: hoc
 enim solis perfectis licet. Ideò Beatus Paulus ait: Scripsi vo- 1 Cor. 5
 bis in Epistola, ne commisceamini fornicarijs, aut auaris,
 aut idolis seruientibus. Si is, qui frater nominatur inter vos,
 est

1. Cor. 15.

Agg. ai. 2

Prov. 7.

Hebr. 12.

est fornicator, aut auarus, aut idolis feruens, aut maledicus, aut ebrius, aut rapax, cum huiusmodi nec cibum sumere. Et inferius dicit: Corruptunt enim bonos mores colloquia praua. Hoc mirificè in Aggæo propheta significatur. Vbi præcepit illi Dominus, vt sacerdotes interrogaret: Si tulerit homo carnem sacrificatam in ora vestimenti sui, & tetigerit de summitate eius panem, aut omnem cibum: nunquid sanctificabitur? Et dixerunt, nõ. Et dixit Aggæus: Si tetigerit pollutus in anima ex omnibus his, nunquid contaminabitur? Et dixerunt: contaminabitur. Et respondit Aggæus, & dixit: Sic populus iste, & sic gens ista ante faciem meam, dicit Dominus. In his omnibus significatur, virtutem eius esse qualitaris, quæ non nisi magno labore valeat comparari: vitia verò facillimè quasi figentem arenibus stipulis adherere. Non enim sanctificatur homo, eo quòd sancta tetigerit: immundus autem ad immunda accedens, immundior redditur, hoc est, homo debilis, & imperfectus ad ea accedens, à quibus contaminari potest, redditur imperfectior, magisque perueritur. Idcirco dicit Sapiens: Discede ab iniquo, & deficient mala abs te. Et alia translatio habet: Discede ab iniquo, & discedent mala abs te. Et in hac translatione clarius ostenditur, quantum prodest homini ab iniquo recedere: Dicit enim: Si tu ab iniquo discesseris, mala quasi fugientia à te proficiantur, neque in te requiescere poterunt.

Addiditque vterque Dominus, dicens: *Entra discite, quid est misericordiam volo, & non sacrificium.* O admirabilem sententiam, & Deo vtique dignam, quæ infinitam eius charitatem, probitatemque manifestat. Nam cum sacrificiorum religio ad diuinæ ipsius maiestatis gloriam spectet: misericordia verò ad hominũ miseras subleuandas dirigatur, tanta est Dei pietas, vt quasi gloriæ suæ in memoriam nostrorum necessitatibus diligentissime subuenire, maxime velit: sicque sibi sacrificium offerri vult, vt cum misericordia sit coniunctum: & ipsum etiam misericordiæ opus sacrificium appellat. Nam Beatus Paulus dicit: Beneficiæ, & communionis nolite obliuisci: talibus enim hostijs promeretur Deus. Estque valde notandum Dominum propter illorum malorum / Hominum murmuracione ab incepto bono opere nõ destitisse, quod per eos imitatores facere debent. Signum quippe imperfectionis, nimiaque imbecillitatis est

34 est propter murmuraciones malignantium ab incepto bono destitit. Nam vt ait David. Sagittæ paruulorum factæ sunt plagæ eorum. Pueri balistas cum sagittis scirpi afferre consuecunt quibus vix muscas ferire possunt. Et satis imbecillus puer esset, qui harum sagittarum ictus timeret. Tales quidem sunt, qui ob cauillatorum, atque obtrectatorum verba bonum desinunt operari. Vniuersa gentium contradictio templi ædificationem Israelis non poterat impedire: altera namque manu ædificabant, altera verò gladijs dimicabant, vt patet in libro secundo Esdræ. Multò quidem minori impedimento esse debent malignantium, corruptorumque hominum cauillationes solidis, verisque Dei feruis, quominus incepta bona protendant: nec alijs quantunvis acerbis contradictionibus oportet eos à sancto proposito reuocari. Sic enim merita magis, magisque in dies accrescunt, gratiaque cœlestis augetur, qua æternæ beatitudinis gloria comparatur. Ad quam nos perducatur Iesus Mariæ filius, Amen.

Psal. 63.

2. Esdræ. 4.

IN aduentuali volumine quatuor habes conciones in festo Sancti Andræ, in quibus complura reperies, quæ huic sancto Euangelio poteris applicare: præcipuè verò de diuini visus effectibus, deque cœlesti Dei uocatione.

IN FESTO DEDICATIONIS S. Michaelis Archangeli

Concio Prima.

Accesserunt discipuli ad Iesum dicentes: Quis putas maior est in regno cœlorum. &c. Matthæi. 18.

Hodie glorioso cœlestis nobilitatis principis B. Michaeli Archangelo festum sancta mater ecclesia celebrat in memoriam, scilicet, egregij illius triumphij, quem à Diabolicis copijs reportauit illius callidissimi serpentis vexilla humi prosternens, iustorumque insignia in cœlestibus sedibus stabiliens. Itaque in illius gloriosæ victoriæ recordationem sancta ecclesia militans quasi assiduis improbi

huius antiqui hostis concussibus fatigata, ne ab illo superetur, 2
 hunc sacrum diem huius heroici principis laudibus dedicavit,
 quò eius semper auxilio muniatur. In quo bellica quadam arte
 via est. Solent quippe reges in nouis prælijs veteranis, armo-
 rumque peritissimis ducibus vti, eorumque auxilio fulciri, &
 sapientia, ac experientia gubernari, qui aliàs iam ab hostibus vi-
 ctorias reportarint. Cùmque potentissimi huius principis au-
 xilio cœlestis Ecclesia triumpharit, Ecclesia militans, quæ hu-
 meris arma semper asportat, etiam triumphare desiderans in sui
 auxilium veteranum hunc ducem accersit, ne solum contentus
 sit, Dæmones è cœlestibus mansionibus eiecisse, sed illos etiam
 ex animis nostris expellat, qui sunt alij cœli maioris pretij, at-
 que valoris. Certissimum vtiq; est, Dæmones magnopere
 desiderare aditum ad gloriam, quam ipsi amiserunt, nobis im- 3
 pedire. Et siquidè Beatus Michael nobis sedes, quas ipsi possi-
 debant, expediuit, iustum est, quòd eum rogemus, vt iter etiam,
 quo ad illas properemus, expediat. Et quòd gloriofus hic prin-
 ceptus, cæteri que cœlestes spiritus in peccatoris conuersione lætã-
 tur, sicut summa veritas affirmat dicens: Gaudium erit corã An-
 gelis Dei super vno peccatore pœnitentiam agente: rationi con-
 sentaneum est eius festum à nobis summa cum alacritate, & gau-
 dio celebrari.

In hac sacra solennitate Euangelium hoc nobis proponitur, in
 quo de humilitate agitur, quia primus ille Angelus, qui malorũ
 omnium fuit dux, per superbiam corruit, cùm à Deo perfectio-
 nibus illis præditus, quibus pura creatura poterat exornari fue- 4
 rit creatus. Et sic eum appellauit principium viarum Dei. Deus
 non iter facit, quia semper immobilis manet. Eius viæ non sunt,
 quibus ille ad nos, sed quibus nos vadimus ad eum. Hæ autẽ sunt
 creature, per quarũ considerationẽ ad eius cognitionẽ, atq; amo-
 rẽ accedimus. Illũmq; principium viarum Dei appellari, est pri-
 mam Dei creaturam in perfectionis primatu vocari. Ex quo hu-
 ius miseri, atq; infœlicis Angeli perfectio declaratur, siquidẽ sa-
 cra pagina eum principium viarũ Dei nominat. Homines non
 ad libitum suum primogenitos suos gignunt, sed, sicut Deus
 disponit, sicque aliquando sunt debiliores, & insipientiores vni-
 uersæ domus. Deus autẽ quod voluerit, esse, perfectionẽque crea-
 turis suis concedere potest. Ergo huic primogenito (vt ita dicã)

plures

3 plures perfectiones erat daturus, quàm alijs puris creaturis. Ille
 autem animaduertens se decorum, & præ cæteris exornatũ, non
 fuit, hoc contentus. Nunquam quippe superbia, & ambitio ijs,
 quæ possident, sunt contentæ: sed statim omnia, quæ superbus
 consecutus est eius oculis vilescunt, & parua videntur, ideoq; plu-
 ra desiderat. Hic infœlix Angelus se ipso noluit contineri, sed
 super ea, quæ à Deo acceperat, ascendere conatus est. At atten-
 dite superbiæ eius finem. Ei quippe dicit Isaias: Detracta est ad
 inferos superbia tua. Et quemadmodum sancta scriptura nobis
 hunc Angelum superborum ducẽ depingit, eumq; cum ipsius se
 quacibus cœlum per superbiam amisisse testatur: sic etiam alte-
 rum Angelum humilium ducem repræsentat B. Michaelem,
 qui cum eius sectatoribus æternã beatitudinem humilitate me-
 ruerunt. Et hæc est causa præcipua, ob quam sancta mater eccle-
 sia hoc nobis Euangelium in huius heroici principis, cæterorum
 que Angelorum solennitate proponit: vt scilicet, cognoscamus
 æternum Dei esse decretum, neminem prorsus ad gloriam,
 quam illi possident, ascensurum, nisi per humilitatis viam, quam
 ipsi prius ambularunt. Nam sic etiam Christus Saluator noster
 corporis sui gloriam comparauit, vt affirmat Diuus Paulus di-
 cens: Humiliauit semetipsum factus obediens vsque ad mor-
 tem: propter quod & Deus exaltauit illum. Monstruosumque
 esset corpus, (qui sunt credentes,) alia ianua, quam caput in-
 gredierentur.

6 Dicit igitur sanctum Euangelium. *Accesserunt discipuli ad Ie-
 sum. Cùm Deus sit pater misericordiarum, gaudet, nos ad ipsum
 cum dubijs, ac difficultatibus nostris accedere. Tuncque ad eum
 confugimus cum & eum deprecamur, vt in negotijs nostris nos
 illuminet, & erudiat, atq; eorum mentes clarificet, quos nobis in
 Ecclesia sua præceptores reliquit: & ad ipsos viros sanctos, atq;
 eruditos confugiãus, qui eius nomine nos doceant, dubijsq; no-
 stris respondeant. Et quia hoc Hebræi non fecerunt, idcirco de
 illis conquestus est Deus per Isaiam prophetam dicens: Et os
 meum non interrogastis. Vbi iustos, sapientesq; viros, quos ha-
 bet in terra, os suum appellat. At, non debetis Deum curiosa in-
 terrogare, sicut hodie Apostoli fecerunt dicentes: Quis putas maior
 est in regno cœlorũ? Quid vestra interest nosse vtrum Ioannes
 Baptista factior sit Euangelista? Quid, & his similia querere? De*

Y y 2

vestra

I/ai. 14.

Philip. 2

Isai. 30.

Luc. 15

Iob. 40.

Genes. 3. vestra fpiritali falute agite, & curiositates iftas inuiles præter-
mittite. Principium perditiõis mundi fuit curiositas. Hæc Euã
Eccles. 3. euertit: quippe cui cum diceret Dæmon, Eritis ficut dij fcientes
bonum, & malum: illa curiositate fuit excæcata, feque fupera-
ri paffa eft. Ideò dicit Sapiens: In pluribus operibus eius, fcili-
cet, Dei, ne fueris curiosus: fed quæ præcepit tibi Deus, illa cogi-
ta femper: O admirabilem fententiam. Fœlix qui eam cufcõ-
Simile. dierit. Quærite fratres, quomodo cœleftis beatitudo compara-
tur, & quomodo Sancti ad gloriam, quam poffidēt, peruenerūt,
& deniq; quomodo vos illos oportet imitari: quis autem maior
fit Sanctus, nolite perfcutari. Propõnitur puellæ duplex labor,
quo illorum exemplo alios faciat, illa verò totum tempus confu-
mit perfcutando vter fit melior. Fila bonum eft te exemplar
iftud contemplari, atque laudare: præcipuè tamen idcirco tibi
proponitur, vt alios labores iftorum exemplo perficias. Quid
prodeft, me de Sanctorum meritis perfcutari, eosque lauda-
re, fi nullum eorum exemplum imitari volo? Præcipua ra-
tio, ob quam nobis Dominus illos ante oculos propofuit, fuit, vt
eos imitemur.

Veruntamen hîc dicere merito poffumus Sanctos Apoftolos
non curiositate quidem, fed potiùs ambitione commotos Domi-
num hoc interrogaffe. Eorum enim intentio erat fcindi quifnã
eorum huic Ecclefie militati præfurus effer. Sed ambitionem
iftam celarunt quærentes, quifnam in triumphanti maior effer
futurus, ex vno alteram elicere prætendentēs. Ambitioforum
enim hominum eft ingenium, bonorum defideriorum colore
ambitionem fuam operire. Simulant enim fe propter pro-
ximorum vtilitatem prælaturas, ac dignitates expetere. Ab-
falom maxima regnandi, patremque fuum è regali fede detur-
bandi cupiditate flagrabat. Videtis autem quomodo iniquum
hoc defiderium pij zeliperfona fimulabat. In fecundo namq;
2. Regum. 15. Regum volumine de illo dicitur: Manè confurgens Abfalom
ftabat iuxta introitum portæ in via, & omnem virum, qui
habebat negotium, vt veniret ad Regis iudicium, vocabat Ab-
falom ad fe, & dicebat: De qua ciuitate eft tu? Qui dicebat:
Ex vnatribu Ifrael ego fum feruus tuus. Sum ex hoc, aut illo
populo, & apud Regem litem ago. Respondebatq; ei Abfalom:
Videntur mihi fermones tui boni, & iufti, fed non eft qui audiat
constitu-

11 i constitutus à Rege. Dicebatq;: Quis me conftituat iudicem fu-
per terram, vt ad me veniant omnes, qui habent negotium, & iu-
fte iudicem? Hæc q; dicens, & illos maximo amore complectēs
folicitabat corda filiorum Ifrael. Nihil minus infelix hic, quam
populorum commodum expetebat: ambitionem tamen fuam
iufitix zeli colore induebat. Etiam & Apoftoli quanuis fim-
plices erant, ambitionem tamen fuam deuotionis pallio fuperin-
duunt, fignificantes fe defiderare cognofcere, quis maior fanctus
effer in cælo. Si milites effer, non vtiq; mirum effer in eos am-
bitionem ingredi: aut fi Alexandri Magni, fiue Iulij Cæfaris fo-
cij effer, non mirarer illos ambitione fcaterere. At Iefu Chrifti
veri totius humilitatis magiftri, atque exempli difcipuli cum
effer, in eos tam peftiferam honorum cupiditatem, mortiferã
12 que peftem introiffe, maximam affert admirationem. O quam
merito dixit Dauid: Veruntamen vniverfa vanitas omnis ho-
mo viuens. Exijt Loth Sodomis, vt patet in Genefi. Cum autē
filias fuas fecum tuliffet, ipfæ eum inebriarunt, maximaq; abo-
minationes admittere fecerunt. Nemo fecurum fe effer ducat,
quia effer in religione dicens, hic fecurus fum: extra Sodomæ,
mundique immunditias fum. Nam quanuis quis Sodomis
exierit, fecum tamen paffiones fuas filias carnis fuæ defert, quæ
illum inebriabunt, atque peruertent, vt Deum offendat, nifi fo-
licitus, & cum timore viuat. Ideò dicitur in Ecclefiaftico: Ho-
Eccles. 18. mo sapiens in omnibus metuit, & in diebus delictorum atten-
dit ad inertia. Hoc effer, quan diu in hoc mundo viuit, non fe fe-
curum effer ducit. Dies delictorum funt hi præfentis vitæ, fi qui-
13 dem in ijs omnibus homo peccare potest. In illisque attendit
fapiens ad inertia, vt fugiat illa. Vbi alia tranflatio habet. Ho-
mo sapiens in omnibus metuet. In quo fignificatur, quam afi-
duus fit timor in fapiente, fi quidem metuit, & metuet. Ecquis
talem in viris ab ipfo Deo edoctis miferiam perfpiciens non ti-
mebit? Quanuis pineum fimulacrum diuerfis coloribus fit de-
pictam, femper tamen pñum redolet. Sic etiam, quanuis ho-
mo compluribus fir virtutibus exornatus, femper tamen homi-
Simile. nem redolet. Ideò Dauid dixit in Pfalmo: Dominus fcit cogita-
tiones hominum, quoniam vanæ funt. Quapropter iufos etiam
cum magna vigilantia viuere oportet. Hoc Dominus in difcipu-
los fuos permittit, nuncq; in multos iufos permittit incidere ad

*Psal. 1
Rom. 8.*

*Chrysostomus
hemit. super
Epistola. ad
Roman. 2.*

2. Reg. 23.

maius ipsorum bonum, & emolumentum. Nam de singulis iu-
14
stis dicit David: Omnia quæcunque faciet, prosperabuntur. Et
Diuus Paulus dicit: Diligentibus Deum omnia cooperantur in
bonum. Etenim etiam ex peccatis iustus commodum abstrahe-
re solet: quia ex illis, quàm parum valeat, experitur, sicque hu-
miliatur, ac diligentius euigilat. Mirificè hoc Diuus Chryso-
stomus perpendit factum Davidis combinans, qui intuens Beth-
15
sabee, concupiuit, & peccauit, adulterioque coniunxit homici-
dium. Postea verò cum in castris existeret aduersus Philistæos,
qui Bethlehem obsidione premebāt, siti perstrictus, quia tem-
pus messis erat, vt dicitur in libro secundo Regum, dixit: O si-
quis mihi daret potum aquæ de cisterna, quæ est in Bethlehem.
Allataque est illi aqua. Et postquam vas in manibus habuit,
scrupulam sensit bibendi eam, & sic humi diffundens Do-
mino sacrificauit. Dic Rex sancte, quare aquam effundis,
qua tantopere indiges? Ecquid mali faceres illam bibens?
Ex hoc cognoscetur. (ait Beatus Chrysostomus) quantum
emolumentum iusti ex ruinis eliciunt, quippe qui prius illicito
assentiens appetitui corrumpit alienamque concupiuit, ac vsurpauit
uxorem, nunc tam expertus, ac præuigilans euadit, vt licito sitis
appetitui nolit assentiri.

*Et aduocans Iesus paruulum statuit eum in medio eorum, & di-
xit: Amen dico vobis, nisi conuersi fueritis, & efficiamini sicut
paruuli, non intrabitis in regnum cælorum. Voluit utique diui-
nus Magister his verbis funum in discipulorum suorum pe-
storibus elatum comprimere: sicque extra quod illi fuerant
percontati, eis respondit. Illi solum quæsierunt: Quis pu-
16
tas maior est in regno cælorum? Diuinus autem Magister
significans eos non solum à maiori, sed ab ingressu etiam
illius procul abesse, respondit, etiam ad ius habendum in-
grediendi in regnum cælorum eis necessariam deesse condi-
tionem, videlicet, quod in pueros essent conuertendi. Statim-
que quæstionem eis soluit dicens: Quicumque ergo humiliauerit
se, sicut paruulus iste, hic maior est in regno cælorum. Ac si in his
omnibus diceret: Ad ingrediendum in regnum cælorum ne-
cessarium est, vos paruulos effici. Et quò magis in hac san-
cta pueritia profeceritis, eò maiores eritis in illo beatissimo
regno. Non loquitur hic Dominus de paruulis illis, de qui-
bus*

Preu. 1.

17
bus in Prouerbijs dicitur: Vsq; quo paruuli diligitis infantiam,
& stulti ea, quæ sunt noxia cupiunt? Nam hi sunt peccatores in-
sensati. Quemadmodum enim quicquid pueris datur, etsi vene-
num, aut culter acutissimus sit ad os deferre, seq; illo interimere
consuescunt: sic peccator insipiens quicquid videt, licet mortife-
rum sit, statim ad animi os, quæ est affectio, atq; consensus, addu-
cit, seq; illo interficit. Sed de illis loquitur qui sunt pueri per ama-
bilitatē, suauitūq; rerū, quæ in eis sunt, imitationē, quales sunt, synce-
ritas, puritas, atq; simplicitas gratissima, & alienatio quæ dā to-
tius superbix, vanitatis, & ambitionis: quæ in veto humili repe-
riri solent. Vera namq; humilitas in quatuor rebus consistit. Pri-
ma est, quod humilis se ipsum nihili æstimat, sed præ propria
vilitatis cognitione pro nihilo ducit. Secunda est, quod neminē
18
negligit. Tertia, quod mundum contemnit. Quarta, & vltima,
quod contemptum negligit, & nihili æstimat: ita quod deum eō-
temnitur, contemptum illum pro nihilo habet. Hæc est mag-
na perfectio, & fastigium humilitatis. Illarum quadraginta
duarum mansionum, quas sacra pagina refert filios Israel fecisse,
ex quo egressi sunt Ægypto, quousque terram promissionis
intrauerunt, quadagesima fuit in Helmon-deblathaim, vt dicitur
in libro Numerorum. Mansiones illæ figuræ fuerunt graduum
cæli, quæ est vera terra quietis iustis promissa. Postquam illi
Hebræi Ægypto exierunt, rubrum mare transierunt, ad palmas
que venerunt, vbi aquas dulces repererunt, mansionesque suas
postea facientes ad Helmon-deblathaim accesserunt. Sic etiam
primus humilitatis passus est, cum homo ab Ægypto, hoc est à
19
sui ipsius ignorantia exit, cognoscens vilitatem suam, & mala,
quæ commisit: illumque oportet mare rubrum præterire, corpo-
ralibus, scilicet, afflictionibus, cilicijs, disciplinis, atq; ieiunijs de-
passionibus suis vindictam sumendo vsq; etiam ad sanguinis ef-
fusionē, si opus fuerit. Et inde ad palmas veniet, vbi dulces aquas
de fontibus hauriet: hoc est de se ipso victoriam reportabit: ibiq;
suauitatem, ac spiritalem consolationē bibet, quam victorite de
nobis metipsis comparatæ triūphus secū affert. Verum nec ideo
in terram promissionis adhuc introibit: sed virili constantique
animo illū iter facere oportet, quoad vsq; perueniat ad Helmō-
deblathaim, qui iuxta Beatum Hieronymum, significat oppro-
brium & contemptum.

Numer. 33

*D. Hiero. in
tract. mans.
fili. Israel.*

Cumq; iam ad hanc perfectionem peruenerimus, vt iniurias 20
nobis illatas minimè sentiamus, sed potius cõtemni gaudeamus
in tam sublimem statum ascēdemus, vt in vltimo iam huius glo-
riose scalæ gradu pedibus persistentes manibus cælestibus man-
tionibus hæreamus, cum cælestis illius Hierusalem ciuibus con-
uersantes. O fratres in Christo Iesu summa animi contentione
per hanc scalam ascendere incipite, quò singularem hanc perfe-
ctionem consequamini: siquidem dicit Dominus: *Nisi conuersi
fueritis, & efficiamini sicut paruuli, non intrabitis in regnum cælorum.*
Magnæ utique senibus est confusio, quòd volens Dominus
exemplum humilitatis, & synceritatis adducere, non senem qui-
dem, sed paruulum aduocauit: cum tamen ipsi summopere te-
neantur alijs præbere pietatis exemplum. Nam quauis in iu-²¹
uentute aliquantulum fuerint negligentes, in senectute tamen
ob diurnam, qua secularium vanitatum experientia pollent,
illas iam odisse deberent, diligenterque curare, vt quod in iuue-
tute perdiderunt, in senectute recuperarent. Nullus est, qui no-
ctis crepusculo aduentante ianuas domus suæ non claudat, illius-
que angulos diligentius consideret. Tunc enim fures aliena diri-
pere solent. In Apocalypsi dicit B. Ioannes se vocem audisse di-
centem: *Væ terræ, & mari: quia descendit Diabolus ad vos ha-
bens iram magnam sciens, quòd modicum tempus habet. Qua-
si dicere: Væ secularibus, & Ecclesiasticis, væ diuitibus, & pau-
peribus, væ magnis, & paruulis.* Diabolus enim sciens se modicū
tēporis habere, in quo vos superare possit, diligentissimè laborat
multosq; ac varios tentandi modos excogitat, quibus vos euertat,²²
ante quàm tempus finiatur. Quia verò scit, naturaliter senes mi-
nus quàm iuuenes esse victuros, idcirco in senectute illos dilige-
ntius insectatur. Hoc etiã David significauit dicens: *Ipsi calcaneū
meū obseruabunt.* Calcaneū, id est, senectutem, & posteritatē.
Ideo diligentius eos animi ostia, id est, sensus claudere oportet,
atq; etiã propter exemplū, quod adolescentibus perhibere tenē-
tur. In Ecclesiastico dicit Spiritus sanctus: *Presbytero (hoc est
seniori) humilia animā tuā, & magnati humilia caput tuam.* In
quibus verbis dotemur plus honoris etati, quàm diuitijs esse per-
hibendū: siquidē longæuo animā, diuiti verò, atq; potenti solū
caput iubet inclinari. Et siquidē iuuenes hanc senibus reuerentiā
debent: senes multò magis bonū exēplū adolescentibus exhibe-
re

Simile.

Apoc. 12.

Eccles. 4.

ad romam
iamm. d. m.
abast. ill.

23 retinentur. Indecorūq; est capitis canitie sensus canitiē nō esse
cōiunctā, cuius causa longæuis reuerentia debetur. Nā in libro
Sapientie dicitur: *Senectus venerabilis nō diuturna, neq; anno-
rum numero cōputata.* Cani autē sunt sensus hominis, & ætas *Sapient. 4.*
senectutis vita immaculata. Verū, heu heu, & millies heu quātū
est circa hoc lachry mandū si corruptio, morūq; deprauatio cōsi-
deretur, quæ in hac misera tēpestate senes inuasit, cum eos tā cupi-
dos, ambitiosos, ac vanos, sicut iuuenes experimur, & fortè mul-
tò peiores. O cæcos, ac miseros vos, quos in pœnā dissolutionū,
scelerūq; quæ in iuuentute cōmissistis, Deus è manu sua dimisit,
quò malis assuefacti ab eis recedere nesciatis: quod ad maiorē ve-
stri cōdēnationē fiet. Vt autē cognoscatis quàm execrabilia sunt
diuinæ Maiestati scelera senectutis, animaduertite, vbi nos legi-
²⁴ mus in Ecclesiast. *O diuit anima mea senē fatuū, & insensatum,* *Eccles. 25.*
& aggrauor valde animæ illius, in cōtextu Greco haberi. *O diuit
anima mea senē adulterū.* In quo significatur senū peccata ad eò
diuinæ Maiestati esse odibilia, quasi quodāmodo essent adulte-
ria: quod est maximū gen⁹ exaggerationis. Pudeat ergò nūc vos
Fratres mei turpissimæ vitæ vestræ, cum caput, & barbas canis
infitas habeatis. Et scitote etiã *Egyptios* quauis Ethnicos senem
per cygnū significare consueuisse, qui quo senior est, eò suauius
cōcinit. Sic vos quò seniores estis, eò sanctius virtutis, ac pietatis
exēplū perhibere tenemini. Quod nisi ita sit, nō est cur de canis
gloriemini. Vt enim dicitur in Ecclesiastico, *Melior est puer sa-
piens rege senē, & stulto.* Sicuti melius est pyrum licet viride
²⁵ melle, saccarouè conditum, quàm maturum, & putridum: sic
plus valet puer virtute præditus, quàm senex vitijs putre-
factus. Et quia senes tales erant, non aduocauit Iesus senem,
sed paruulum.

Etiam suspicor, quòd si nunc diuinus Magister puerum ad-
uocaret, vix eum cum illa puritate, ac innocentia reperiret, vt
de illo dicere posset: *Nisi efficiamini sicut paruulus iste, nō intrabitis in
regnum cælorum.* Vix enim rationis vsum attingunt, cum iam
compluribus sceleribus corrumpuntur: cuius causa est paren-
tum negligentia. Nam in Prouerbijs dicitur: *Virga, atque cor-
reptio tribuit sapientiam, puer autem, qui dimittitur voluntati
suæ, confundit matrem suam.* Vbi alij transtulerunt: *Correctio
tribuit sapientiam.* In quo significatur, solam correctionem in

Eccles. 4.

Simile.

Prouer. 2.

pueris esse sapientiae causam. Quid autem erit, si verborum cor-
reptioni virga, & supplicium misceatur? Hoc utique maioris
erit efficaciam. At, carnalis amor, quo liberos vestros diligitis, ef-
ficat, ut nec verberibus nec reprehensionibus in illos utamini:
vnde à prima infantia quodammodo Diaboli esse incipiant.
Gregorius. 4
lib. Dialog. Diuus Gregorius in dialogis rem obstupendam de puero quo-
dam refert. Scilicet, quod Romae homo quidam filium quin-
que annorum charissimum habebat: qui patris negligentia de
Deo in illa tenera aetate blasphemabat. Cumque die quadam
in matris brachijs existeret, vociferari coepit dicens: Tolle, tol-
le eos pater. Quid vides puer? dixit pater. O pater, ait puer,
video Mauros. Et hoc in agone, ac furore persistens de Deo
blasphemare, coepit, sicuti consueverat: & in illo instanti expi-
rauit, ductusque est à Diabolo in infernum. O quam horren-
dum, ac aeterna memoria dignum est hoc. Ego vos deprecor
fratres per infinitam Dei probitatem, ne in liberis vestris pijs mo-
ribus instruendis negligentes sitis dicentes eos adhuc pueros esse,
& cum maiores fuerint à vobis esse docendos siquidem infel-
lix puer ille, cum quinque esset annorum tanta potuit scaterere ma-
litia, ut à Diabolo corpore, atque animam in infernum arripi merere-
tur. Ideo admonens nos Diuus Petrus, ut tanquam pueri essemus,
visus est non audere nobis consulere, ut essemus, quasi pueri ali-
quot iam annos ageremus, sed dixit: Sicut modo geniti infantes ratio-
nabiles, & sine dolo lac concupiscite, ut in eo crescatis in salutem.
Additque hic Dominus dicens, Quidquid boni vni ex minimis illis
factum fuerit, sibi fieri, seque illud esse soluturum: qui autem eos scanda-
lizauerit, aeternis esse supplicijs afficiendum. O quam horren-
dum esse deberet homini considerare animam proximi sui per-
petuis inferni tormentis sua causa esse cruciandam. Si sanguis
Abel sic ad Deum vociferabatur aduersus eum, qui illius cor-
pus occidit: quanto magis clamabit infelix anima contra illum
à quo fuit occisa, & cuius causa gratiae vitam perdidit? O quo-
modo conqueruntur, o quomodo vociferantur, o quomodo in
perpetuum damnati ijs in inferno maledicunt, qui condemna-
tionis suae causa fuerunt. Ut autem hoc vos magis deterreat, au-
dite quid dicat Deus per Hieremiam Prophetam, quae sunt ex
terribilioribus verbis totius sanctae scripturae. Quid niteris (ait
Domianus bonam ostendere viam tuam ad quaerendum dilectio-
nem.

*I. Petri. 2.**Hiere. 2.*

29° nē, quae insuper & malitias tuas docuisti vias tuas, & in alis tuis
inuentus est sanguis animarum pauperum, & innocentium. O ani-
ma sanguinolenta, quae tot animas occidisti non pudet te fami-
liarem meam te ostendere, postquam tot immanitates admisi-
sti. Non erubescis amicitiam, amoremque meum quaerere? quae
non es contenta tot scelerum maculis infici sed maledictas vias
tuas alios docuisti? & in alis tuis inuentus est sanguis animarum pau-
perum, & innocentium. Hoc est, in operibus, malisque exemplis, quibus
quasi alis infamia tua ad omnium aures peruolat: ibi inuentus est
sanguis non mortaliū quidem corporum, sed immortalium animarum
pauperum innocentium, quostuo scādalo, quasi gladio acutissimo iu-
gulasti, quo aeternis supplicijs cruciarentur. Et posthac omnia cum
animae illae tua causa in inferno patiantur, mecum, in coelesti gloria
30° te regnaturam, aeternisque delicijs fruituram speras? O quam
metuenda sunt haec. Quomodo ea audientes non obstupe-
scimus? O lutores, o libidinosi, o lenones, o tyranni, o usurarij,
qui alios persuasionibus vestris ad creatorem suum offendendum
concitatis non obstupescitis haec, quae Dominus hic di-
cit, audientes? Etenim vos omnino ab amore, atque gratia sua
videtur eijcere, ut absque vlllo remedio in perpetuum maneat, cum
vnicuique vestrum dicat: Cur niteris bonam ostendere viam
tuam ad quaerendam dilectionem? Quod si quis dicat: Ego nemi-
ni sermonibus persuadeo, ut Deum offendat. Ideo Dominus sub-
didit dicens. Et in alis tuis inuentus est sanguis animarum paupe-
rum. Vt significaret homines dupliciter solere proximos suos ad
peccandum inducere: vno modo illos invitando, verbisque commouen-
do: altero modo malis exemplis suis eos prouocando. Et illi, qui ho-
rum alterum facit dicit hic pater misericordiarum: Cur niteris, bonam
ostendere viam tuam, ad quaerendam dilectionem? Quid? Anne Dominus
hic infinitae clemetiae suae nobis ostia claudit, quod de illa penitus
desperemus? Non utique. Sed his exaggerationibus utitur, quotato-
rum scelerum gravitatem clarius cognoscatis: atque ut significet, quod si ea,
quibus digni estis vobis esset supplicia inflicturus, vbi primum quis
vnam animam perderet, protinus eum absque vlllo remedio in perpe-
tuum dimissurus esset. Quod cum ita sit fratres charissimi, qui
vos in hoc deliquisse cognoscitis, acerrimam poenitentiam
agite, & usque ad profundum abyssum submississima cordis
humilitate conuertimini veniam vos semper indignissimos esse iu-
dican-

dicantes, tamque horrendas immanitates, & abominationes. cō 32
tinuis lachrymis lamentantes, & omnibus possibilibus rationi-
bus eos ad Dei ministerium, quos peruertistis, reducere curate.
Ex ijs quæ dicta sunt, oportet vos intellexisse, quā merito dixit
Dominus: *Vae homini illi, per quem scandalum venerit.* Statimq; nos
monet, vt hæc scandala fugiamus, dicens: *si manus tua, vel pes tuus
scandalizat te, abscinde eum, & projice abs te.* Permanū, pedē, atq; oca-
lum intelligit hic diuinus Magister quidquid quauis nobis uti-
lissimū sit, quod à nobis præcipit amoueri, si nobis peccandi oc-
casioni fuerit diuinæ gratiæ suæ conseruationē pluris æstima-
bus, quā quodlibet aliud emolumētū, quod nobis à creaturis pro-
uenire possit. Additq; Dñs dicens: *Bonū est tibi ad vitam ingredi de-
bile, vel claudū, quàm duas manus, vel duos pedes habentē mitti in gehennā
ignis.* Nemo in vitā æternā, nisi integer omniumq; defectuū im- 33
munis ingredietur. Sed vult dicere, qd si cum aliquo defectu in eā
esses ingressurus, melius esset te aliqua corporis tui parte carētē
in vitam æternam ingredi quam integrum gehennalibus crucia-
tibus cōtorqueri. Vbi, quo integrior esset, eō plus ignis ille quid
torquere posset, haberet.

Denique concludit Dominus dicens. *videte ne contemnatis
vnum ex pusillis. Dico enim vobis, quia Angeli eorum semper vident fa-
ciem patris mei, qui in caelis est.* O Domine infinitæ pietatis, bene-
dicat tibi anima mea, & vniuersus iustorum chorus te glorificet,
qui ad eō vilissimos hos terræ vermiculos æstimas, vt Ange-
los gloria coronatos nobis concedas, qui summa cum diligen-
tia, & amore in nostri ministerio occupentur. Verum quid
miramur, quod nobis Angelos in pædagogos dederis, si qui-
dem vnigenitum filium tuum nostra causa in cruce moritu- 34
rum nobis dedisti? In his verbis nos admonet Dominus, ne pro-
ximos nostros contemnamus, quantumcunque viles, & abiecti
nobis esse videantur: siquidem eos tanti æstimat, vt eorum mi-
nistros Angelos faciat. Et ita dicit B. Hieronymus. Magna di-
gnitas animarū, vt vnaquæq; habeat ab ortu natiuitatis in custo-
diam sui Angelum deputatū. Ab ortu natiuitatis, inquit, Quia,
quemadmodū cum poma sunt in hortovnus & idem custos hor-
tū simul, & poma custodit: at postquā poma ex horto abstrahun-
tur, alter ad hortū, alter ad poma custodiēda requiritur custos: sic
quādiu infans in genitricis vtero cōmoratur, idē Angelus matris
custos.

Hiero. c. 18.
Matt. To. 9.
D. Tho. 1. p.
q. 113. art. 5
simile.

35 custos matrem, filiumque custodit. Sed postquam è matris vul-
ua profertur, protinus Deus in eius custodiam Angelum mittit.
Quibus igitur ministerijs tantum Domino benefici um persol-
uemus, qui tales nobis pædagogos, magistrosq; concessit? Et
enim vnus Angelus plura nos docere potest, quàm multi con-
cionatores. Et ita de illo Angelo, qui apparuit Danieli dicitur:
Vox sermonum eius, vt vox multitudinis. Et si vnus erat, qui lo- *Dani. 10*
quebatur, complures tamen voces sonare videbantur. In quo sig-
nificatū est vnū Angelū plusquàm multos homines docere posse.
In hoc autem ministerio nihil aliud expetunt, quàm nos sibi
ipsis similes reddere. Nam quemadmodum, nisi per imitationē
Dæmones fuerimus, non condemnabimur, sic nisi per imita-
tionem Angeli fuerimus, non saluabimur. Et licet Angeli tā po-
36 tentes sint, aliquādo non cōtentus est Deus nobis ordinariū An-
gelū ministrare, sed iustis etiā in eorū auxiliū Angelorū mittit
exercitus. Quādō quippè Iacob fratrem suū è Mesopotamia veniēs *Genes. 32*
timebat, fuerūt ei obuiā Angeli Dei. Vbi notādū est, sanctā scri-
pturā nō dicere, illos missos fuisse, vt significet amorē, ac prōpti-
tudinē, qua in auxiliū nostrū veniūt. Et si reuera missi fuerūt, ve-
nisse tamē libēter, & vltrò dicūtur, quia summa cū charitate ve-
nerūt; nō autē vnus, sed tot, vt eos perspiciēs sanctus Patriarcha
dixerit: *Castra Dei sunt hæc.* Attendite, quot Angelos Dñs in
auxiliū iusti mittit, siquidē eos Iacob, exercitus Dei, & castra vo-
cauit. Præ cæteris Angelis gloriosum Archangelū Michaelē pe-
culiari deuotione, ac reuerentia sancta ecclesia veneratur: cuius
vnū ex præcipuis munus est, animas à corporis ergastulo exeū-
37 tes in cōueniētibus gloriæ mansionibus collocare. Cū enim ani-
mæ iuxta merita, quibus ab hoc sæculo exierint exornatę, inter
Angelorū choros cōstituendæ sint: B. Michael eas in loco ipsa-
rū meritis debito collocat. Sicq; sancta mater ecclesia illū Dei no-
mine laudās decātat: Archāgele Michael cōstitui te principē su-
per omnes animas suscipiēdas. In cuius signū eū animas in state-
ra perpēdentē sancta mater ecclesia repræsentat. Quid princeps
gloriose perpēdis? Merita vtq; appēdo, vt animas in superinis
mansionibus debito ordine collocē. O quātoperē tūc optimisope-
ribus onerati esse gauderemus, quę cū Dei charitate perfecta tā-
tū valent, vt in chronicis ordinis Minorū. 2. p. l. 4. dicatur quod
cūta maximus quidā peccator, qui multi erāt anni, ex quo pec-
cata

cata sua non confitebatur, nocte quadam duos fratres huius sanctissimæ Religionis in domum suam excepisset, quorum sanctis admonitionibus, nocte illa conuersus est: cūque eadem nocte alteri eorum peccata sua confiteri vellet, ille respondit, se tunc ex itinere fatigatum esse, eumque admonuit, vt illa nocte bene præpararetur cumque crastina dies illucesceret, confiteretur. Idemque vir nobilis maxima cum deuotione, pioque affectu stipulas manibus suis detulit, quibus lectulus conficeretur, in quo serui Dei nocte illa requiescerent. Eademque nocte in somnis reuelatum est eidem sancto fratri virum illum esse defunctum: cuius animam cum Diaboli deferre vellent, sanctum Angelum eis obstitisse dicentem, illam iam non esse, eorum. Dicentibusque Diabolis eam nullis meritis esse munitam, ob quæ ipsorum manus euaderet, dixit Angelus eius custos iudici: Adducantur paleæ, quas manibus suis noctu detulit, vt pauperum fratrum lectulus sterneretur. Paleæque illæ in altera lance constitutæ, quas homo peccator cum peccatorum suorum dolore diuini Redemptoris nostri meritis innitens adhibuit, grauius appenderunt, quàm vniuersa scelera, quæ in tota vita sua commiserat. Sicque anima illa à Diabolis liberata fuit, & à sancto Angelo in saluationis locum deducta. Exurgensque frater cum socio suo ad viri nobilis cubiculum se contulit, eumque reuera defunctum inuenit. O immensam Dei probitatem, atque clementiam. Si ergo modicæ paleæ cum charitate concessæ tantum valuerunt, quid plurima bona opera valebunt, quæ iustum diuino amore facere solent? Curate ergo fratres charissimi diligentissimè pijs vos exercitationibus exercere, vt illa hora vos sanctus Michael cum magno pondere inueniat, ineffabilique hilaritate æterna præmia percipiatis. Verum heu quam terribili pauore deterrebitur anima, quæ tunc se adulterijs, homicidijs, furtisque oneratam, auri autem charitatis vacuum inuenerit. Daniel Propheta explicans Balthassari sensum scripturæ, quæ in pariete viderat, dixit ei. Mane, numerauit Dominus regnum tuum: & compleuit. Appensus es in statera, & inuentus es minus habens. O verba terribilia. Quantumcunque potentes simus, quantumcunque diuitiarum habeamus quibuscumque regnis, ac nationibus dominemur, manè vita nostra finietur, meritaque ac demerita nostra perpédentur. At, vt illi, cui B. Michael dixerit: Appensus es in statera, & inuentus es minus habens. Frater

Danie. 5.

41 Frater inuenio te non habentem pondus amoris, neque bonorum operum: quapropter abi in infernum, vbi sempiterno tormentorum pondere comprimaris. O terribilem stateram. Ecquis adeo insensatus nunc est, qui bonorum operum diuino amore ornatorum aceruum maximum cumulare non curat, ne in illa vltima hora tam horribilem audiat sententiam. O Christe vere mundi Saluator per infinitam clementiam tuam te supplices exoramus, oculos nunc nobis adaperias, quò inuenti à Beato Archangelo Michaelis meritis, gratiaque repleti, eius manibus in coelesti gloria collocemur. Ad quam nos perducatur Iesus Mariæ filius, Amen.

In eodē Festo dedicationis sancti Michaelis Archangeli Concio Secunda.

Accesserunt Discipuli ad Iesum dicentes: &c. Mat. 18

Odie Sancta Mater Ecclesia diuini spiritus lumine gubernata sancti Archangeli Michaelis, vnaque omnium Angelorum festum dignissimum celebrat. Nā siquidem, vt dicit Apostolus, Omnes sunt administratorij Spiritus in ministerium missi propter eos, qui hæreditatem capiunt salutis, rationi consentaneum est nos omnes venerari, omniumque festum lætis animis celebrare. Et quauis, Spiritus sublimiorum Hierarchiarum in terram mitti non solent vt affirmat B. Dionysius his verbis: Merito igitur illa prima coelestis fruitio ab altissimis spiritibus agitur, cum sit ordo omnibus celsior, atque sacratior: vt ante conspectum diuinæ maiestatis continuo satisfaciatur, perpetuoque locata sit hætenus ille, spiritus tamē sublimioris Hierarchiæ ad spiritus inferioris chori, & hi ad alios inferiores Angelos cum salutis nostræ negotijs mittuntur. Et sic quasi [Postas de correo] quorum alter in vnum locum peruenit, alter verò inde ad alterum proficiscitur, aut sicuti qui ludit [Al vino te lo doy] diuinæ reuelationes, atque mysteria de ore ad os veniunt, quousque ad nos accedunt. In hoc autem festo sacrum hoc nobis proponitur

Hebr. x.

Dion. lib. 7.
de coelesti
Hierarchia.

proponitur Euangelium in quo dicitur: Accesserunt discipuli ad Iesum. Dicitur Lucas hanc historiam referens sic dicit: Intrauit autem cogitatio in eos, quis eorum maior esset. Et Beatus Marcus dicit: In via inter se disputauerant, quis eorum maior esset. Hic autem sanctus Matthæus dicit, eos non solum in illa cogitatione, quam D. Lucas, neq; in disceptatione, quam sanctus Marcus recenset, stetit: sed ulterius progressos fuisse, & cū hac quæstione, ac difficultate ad Dominum accessisse. Hic humanæ miseræ casualque discursus, atq; processus manifestatur: & quomodo peccatum ad executionem peruenit, manifestè declaratur. Etenim prius intra hominis cor secretò celebratur: deinde in ordinatis, pessimisq; verbis ore profertur: vltimò tandem ad executionem peruenit: Sicut accidit in his sanctis viris, qui prius hoc cogitauerunt, deinde inter se disceptauerunt, vltimò deniq; negotium ad sanctissimum magistrum suum detulerunt. Hinc igitur elicimus, quòd nisi mala nostra ulterius progredi velimus, statim eorum caput in cogitatione scindam⁹. Et ita dicit Dicit Hieronymus: Fœlix, qui, vt ait Dauid, allidit paruulos suos ad petram. Singulare remediū est in vita Christiana ad sceleribus obuiandū illa sanctissimæ Petræ ictu statim, cū accrescere incipiunt, confringere, scilicet, cogitationem protinus diuertendo ad Iesum Christum crucifixum, proprioq; cruore perfusum, lachrymisq; conspersum, & in profundo quodam tormentorum pelago submersum, vt nos à peccato liberaret, contemplandum. Et de illo, qui hoc non facit, dicit Dauid: Concepit dolorem, & peperit iniquitatem. Maximè hic est etiam adnotanda dulcissima, suauissimaq; Dei providentia, qui ad nostram edificationem, & consolationem homines electissimos in hanc imbecillitatem, non semel quidem, sed sæpius permittit incidere. Dicitur enim Lucas dicit, quòd in vltima coena facta est contentio inter eos, quis eorum videretur esse maior. Et Beatus Matthæus refert filios Zebedæi ambitione commotos primas sedes in regno cœlorum experisse, aliosque discipulos hoc intelligentes indignatos fuisse. Itaque in tota Euagelica historia nullum aliud vitium in sanctos Apostolos, dum Christo conuersabantur in vita mortali, præter hanc maledictam Christianæ vitæ tineam dicitur inuasisse. Et sic vtrique est, quòd ambitio, atque superbia est familiarius vitium hominibus Deo dicatis, ac religiosis. Plurimiq; ferè sine labore

Luc. 9.

Marc. 9.

Hieron. lib. de
cust. virgi.

Psal. 7.

Luc. 22.

Matth. 20.

6 bore gulam comprimunt, carnem suam castigant, & in spiritus seruitutem redigunt: & non solum eleemosynas largiuntur, sed omnibus etiam, quæ possident, abrenunciāt, seque sanctissimæ religionis iugo vltro submitunt, alijs denique sanctis exercitationibus intendunt: de quibus tandem vana quædam alijs domnandi cupiditas sæpe triumphat, cum cæteris in omnibus anteponi desiderent. Ac sæpenumero sanctiores viri inanum laudū desiderio apprehendi consuecunt, omnesque eorum actus illis placent, ac spiritali quadam superbia euanescent, & prope sunt, vt dicant cum Diuo Paulo: Bonum certamen certavi, cursum consummaui, fidem seruauit: in reliquo reposita est mihi corona iustitiæ. De quibus dici potest illud Apocalypsis: Dicit, quòd diues sum, & locupletatus, & nullius egeo, & nescis, quia tu es miser, & miserabilis, & pauper, & cæcus, & nudus. Ideo sæpenumero Deus electos suos in præsentī vita aliquibus minoribus vitijs tentari, atque aliquando permittit incidere, quòd vilitatem suam cognoscant, neque in hoc abominabile vanitatis, superbiæq; spiritalis vitium corruant. De se fatetur Beatus Paulus, dicens: Ne magnitudo reuelationum extollat me, datus est mihi stimulus carnis meæ. Vilissimum, valdeque ignominiosum erat altissimæ huius sancti Apostoli perfectioni, eū turpibus propriæ carnis stimulis cruciari. Verum hoc ad profundæ ipsius humilitatis conseruationem ita necessariū fuit. Corpora, quæ prospera semper valetudine perfruuntur, & nimia sunt carne refecta, quæ à medicis plethorica nuncupantur, iuxta Hippocratis aliorumq; medicorum communem sententiam, nimium periculosa, grauissimisque morbis propinqua sunt. Ideoque satius ducunt, si parua quadam infirmitate laborent. Sic spiritus virtutibus, meritisque repleti, qui que nullam in se imperfectionem, imbecillitatemve sentiunt, pestifero spiritalis elationis vitio sunt valde propinqui, videlicet, ob ipsorum imbecillitatem. Ideoque Deo bonū videtur illos aliquibus imbecillitatibus humiliare, ne in maiora, & periculosiora peccata prolabantur. Permisitque Dominus sanctos Apostolos in hoc vitium ambitionis incidere, cū, vt in nullo quantumuis perfecto statu securitatem esse nouerimus: sicque timidi semper, atque solertes viuere curaremus: tum etiam ad nostram consolationem, vt cognoscamus, atque speremus, Dominum, siquidem has in suis miserias tolerauit, etiam in

2. Tim. 4.

Apoc. 3.

2. Cor. 2.

simile.

nobis, quandoquidem imbecilliores sumus, has, & alias esse latu-
rum. In hoc etiam loco illud consideratione dignissimum est, sci-
licet, quantum inter iustorum, aliorumque peccatorum, qui à ve-
ræ cognitionis suæ lumine derelicti sunt, tentationes inter sit. Ni-
mirum, quia iusti cum tentationibus oppugnâtur, eas Iesu Chri-
sto verò salutis, vitæque magistro reuelant, eiusque consilijs li-
benter obediunt, sicut hic sacrosancti Apostoli fecerunt. Et qui
in tentationibus suis hunc diuinum magistrum consulit, val-
dè propinquus est saluti. Peccatores in tentationibus suis præ-
ter carnem, vtilitatem, dignitatemque suam consulunt neminem:
quas etiam alijs sibi similibus reuelant, idè que tam certa est eo-
rum ruina. Et sic, vbi nos legitur: Consilium malignantium ob-
sedit me: alij translulerunt: Concilium malignantium obsedit
me. Et sic est in contextu Græco, & in paraphrasi Chaldaica, & 10
sic etiam legit Beatus Hieronymus. In qua dictionis varietate si-
gnificatur, ex malorum congregatione cõsiliium proficisci, quod
illud recipienti maximè obest. Quapropter charissimi in Chri-
sto fratres caute, ne in tentationibus vestris, aut in alijs negotijs
malignantes, peruersæque conscientia homines consulatis: hi
enim vos perdent. Sed ad diuinæ sapientia fontem Iesum Chri-
stum confugite, illosque qui sunt eius loco consulite.

*Et aduocans Iesus paruulū, statuit eum in medio eorum, & dixit: Amē
dico vobis: nisi conuersi fueritis, & efficiamini sicut paruuli, non intrabitis
in regnum cælorum.* O quam metuenda sententia. Profectò, si eius
vim penitus intelligeremus, corda præ dolore, ac mœrore nobis
confringerentur. In qua nobis summa, infallibilisque veritas di-
cit, tantum nobis ad ingrediendum in cælum deesse, quàm pro-
cul à puerorum innocentia, & puritate distamus. O Deus infini-
tæ maiestatis, quid faciam? Quomodo tam difficile opus appreh-
endam, quale est, hominem, sicut me peccatis assuefactum ad
puerilem innocentiam, synceritatemque redire? Ne contriste-
mini fratres. Non enim hic Dominus dicit: Nisi efficiatis vos
sicut paruulos: sed, nisi efficiamini sicut paruuli. Aliunde
namque nobis hæc ad puerilem innocentiam conuersio pro-
uentura est. Nos enim hoc nequimus efficere. Hæc, inquit
Propheta, mutatio dexteræ excelsi. Non utique manus no-
stræ, hoc est opus, sed diuinæ gratiæ, cui nihil est impossibile.
Bonum liberi arbitrij, vsum ex nostra parte ponamus, efficaci-
que

12 que desiderio, ac toto animi conatu diuinam misericordiam
deprececur, vt quod fragilitas nostra non obtinet, id in no-
bis ipsa perficiat. Dicit Dominus: Nisi conuersi fueritis, quia
omnia peccata sunt auersio à Deo, & conuersio ad creaturas.
Oportetque nos à creaturis auerti, faciemque, id est, amo-
rem, & affectionem ad Deum conuertere. Sicque homo ad
puerilem innocentiam attingendam disponitur. Quaquidem
præcallebat Saul, cum iam vir perfectæ esset ætatis, quo tem-
pore in Regem fuit electus, siquidem de illo dicit sacra Scri-
ptura: Filius vnus anni erat Saul, cum regnare cœpisset. Quod 1. Reg. 13.
significat eum in illa ætate sicut puerum vnus anni esse synce-
rum. At, quæret quispiam: quare Dominus hic suos sanctos
discipulos reprehendit, significans eis illos nullum ius habere
13 ad regnum cælorum possidendum, quia in eodem regno ma-
iores esse volebant, cum tamen vniuersis Christianis liceat ex-
optare cunctis beatis gloria præcellere? In hac utique vna par-
te ambitio non vitiosa quidem, neque culpabilis est, sed tan-
ta potius, atque laudabilis. Vnde petitio Elisei Prophetæ ad
sanctum Eliam meritò laudatur. Ipse etenim in quarto Re-
gum volumine dixit: Obsecro, vt fiat in me duplex spiritus 4. Reg. 2.
tuus. Quid, vir sancte, nunquid tu magistro tuo melior esse
vis? Sic utique: Deus enim vult, vt absque aliorum despectu
alijs antecedere probitate curemus. Sicque ei Elias Dei nomi-
ne dixit: Rem difficilem postulasti: attamen si videris me quan-
do tollar à te, erit quod petisti. Sicque reuera, quod experijt,
impetrauit. Multò autem melius est cupere hominem maiorem
14 esse in regno cælorum, quàm exoptare duplici Eliæ spiritu pol-
lere. Nam hominem desiderare maiorem esse in regno cælo-
rum est desiderare maiori gloria perfrui. Hoc autem deside-
rium maiorem Dei charitatē eius animo inesse significat: quod
enim non amamus, illo frui non optamus. Amor namque est re-
quies centrumque desiderij, vt acutissimè dicit Scotus. Ergo si
amor Dei est bonus, & adeò bonus, vt per eum cætera om-
nia sancta efficiantur, quare illius auiditas erit iniqua? Dicit 4. distin.
idem subtilis doctor Scotus, nec sine Christianæ Theologiæ 49. q. 3.
fauore, beatitudinem in Deo amando, siue fruendo consistere. 4.
Actus enim, inquit, animæ, quem Theologi fruitionem vo-
cant, nihil aliud est, quàm illa voluntatis cū re dilecta connexio,

id est, ipse amor. Si igitur hominis gloria est Deum amare, & in 15
 Dei amore omnibus Seraphim excellere cupere possumus, imò
 sanctum est, quare increpandi erunt sancti Apostoli, quia in re-
 gno celorum maiorum, siue præminentiam exoptabant? Ad
 hoc respondeo, cælestem magistrum hinc non reprehendisse desi-
 derium præcellendi alijs in regno celorum, sed mediū: quo pri-
 matum hunc adipisci conabantur. Illi quippe in hoc sæculo alijs
 honore, dignitateque præstātes in futuro sæculo maiores esse vo-
 lebant. Arbitrabanter enim eum, qui maior hinc esset, maiorem
 etiam, præstantioremque illic esse futurum. Ad quod eis respon-
 dit Dominus, hanc non esse viam cælestis primatus adipiscen-
 di, sed profundam potius humilitatem, voluntariamque propriæ
 personæ abiectioem.

Ideoque illis dicit: *Nisi conuersi fueritis, & efficiamini sicut paruuli, 16*
non intrabitis in regnum celorum. Et quicumque humiliauerit se sicut paru-
lus iste, hic maior est in regno celorum. Quid hoc est Domine? Nun-
quid sacra pagina iustos non appellat viros? Nonne dicit Da-
uid: Beatus vir, qui non abiit in consilio impiorum? Beatus
vir, qui timet Dominum? Et Isaias Propheta eos misericordiæ
viros appellat. Quomodo tu dicis, eos sicuti pueros esse debere?
 Dico illos viros nuncupari in oppositionem aliquarum pueri-
 lium imperfectionum, quales sunt ignoratio, atque debilitas. Iu-
 sti verò imbecilles non sunt, sicut pueri. Nam si à mundi primor-
 dio, præsertimque postquam filius Dei suum sacrosanctum Euā-
 gelium prædicauit aduerteritis, in eis tam in viris, quam in foe-
 minis; tam in pueris, quam in senibus opera cernetis, quæ per se
 sumptatoti mundo stupori, ac pauro fuerunt, maiori que pom- 17
 pa, atque triumpho, quam Cæsarum, Dariorum, Romanorum-
 que omnium Imperatorum victoriæ celebrari meruerunt. Quid
 virilius esse potuit, quam teneras, nobiles, diuites, omnibusque de-
 licijs, atque indulgentijs educatas virgines sæcularibus volupta-
 tibus, fastuque dimisso, seque, ætatem iuuenilem, pulchritudi-
 nem admirabilem, libertatem inæstimabilem, & denique vitam
 super hæc omnia desiderabilem contemnentem, sponso suo Iesu
 Christo eius causa moriendo omnia cōsecrasse? aliasque quam
 plurimas id quotidie studiosissimè exoptasse? Maximè commē-
 dat Valerius Maximus heroicum P. Scipionis Africani factum,
 quia cum Carthaginē in Hispania deuastasset, ei allata est virgo
 quadam

Psal. 1.
Psal. 111.
Isai. 57.

Valerius
Max.

18 quædam deuincta: quam cum desponsatā esse cognosceret, seu-
 sualem appetitum, atque libidinem vincens illam tangere no-
 luit: quod factum omnium, quæ fecit, illustrissimum esse dici-
 tur. Quid igitur dicerent hi de illis, quæ corpus, & animam suam
 non ad vnum diem, sed ad totam vitam sub aliena voluntate Do-
 mino consecrantes quotidie de mundo, diabolo, deq; semetipsis
 summa cum hilaritate triumphant? Merito igitur iusti vocan-
 tur viri, cum puerilibus imbecillitatibus careāt. Vult autem Do-
 minus eos sicut paruulos effici per imitationem rerum amabi-
 lium: quæ illis insunt. Et ita dicit Beatus Petrus: Deponentes igitur
 omnem malitiam, & omnem dolum, & simulationes, & inui- 1. Petr. 2.
 dias, & omnes detractiones, sicut modo geniti infantes rationabi-
 les, & sine dolo lac concupiscite, vt in eo crescatis in salutem: si ta-
 19 men gustatis, quoniam dulcis est Dominus. O admirabilem ex-
 cellentis Apostoli doctrinam, quam præcisè nos docet, quas con-
 ditiones viro iusto oportet inesse: videlicet, quod sit humilis, &
 paruulus in Christo Iesu. Hæc omnia, quæ sanctus Apostolus
 nobis hinc præcipit derelinquere, sunt veteres Adæ reliquiæ.
 Deus in hominis corde sanctam quandam simplicitatem, synce-
 ritatemque seruerat: quam diabolus auellēs eius loco malitiam,
 dolum, simulationem, inuidiam, ex qua obrectatio tāquam ex
 mortifero quodam fonte dimanat, odium, atque alia pleraq; ma-
 la seminavit. Hæc igitur omnia, inquit Diuus Petrus, euellite:
 & tanquā pueri lacte, quod est Euangelica doctrina aliti in om-
 ni virtute, sanctitateque in dies magis, ac magis accrescere cura-
 te. Verum animaduertite quid dicat: scilicet, quod ita pueri si-
 20 mus, vt simul rationabiles existamus, hoc est, ratione vtamur.
 Non vult nos in ignorance, quæ ex peccato processit, sed in pu-
 ritate pueros imitari. Et ita dicit D. Paulus: Fratres nolite pueri 1. Cor. 14.
 effici sensibus, sed malitia paruuli estote, sensibus autem perfe-
 cti estote. O miseros nos, quam vice versa hoc perficimus, quod
 hinc à sancto Apostolo docemur: siquidem in malitia dæmones,
 in sensibus autem pueros imitamur. Habes accensam in mensa
 lucernam, puerque quem in brachijs habes, tanquam insipiens
 vult lucem manu contrectare. Tu verò dicis: Caue puer, nam cre-
 mat. Nec dum hæc dixeras, cum ille iterum lucem arripere ten-
 tat. Tu verò secundo dicis: Caue, cremat. At licet sæpius eum
 moneas, quum minus arbitraris, lucem apprehendit, ac manibus

ustus vociferari incipit. Quousque combustus est, tibi non 21
 credidit, quia puer est. Fortè fortuna præterit viam homo
 cum cymbalo eleemosynam sancto Antonio petens, idest, (*Pi-
 diendo para sant Anton*) Puer autem obstupescit in domum
 velociter currit. Quid fugis puer? Mater (inquit) quia venit
 sanctus Antonius. Vidistis ne? Lumen comburens eum non
 terret, nec matri credere vult, quoadusque crematur: Beatus
 autem Antonius sanctus tam benedictus illum obstupesci-
 cit. Est puer, non est mirum ei isthac accidere. O homines,
 quam insipientes pueri sensibus redditi estis? Existit tu o pec-
 cator domo tua ad peccandum. Dicit tibi conscientia tua: Sub-
 siste homo, quia cremaberis: nam ista, quam alloqui vis, non
 est mulier, sed diabolus conscientia tua: Et negotium illud,
 quod conficere niteris, non diuitias tuas augebit, sed te in in- 22
 fernum potius detrudet. Tu verò pertinax iterum, atque ite-
 rum ad peccatum redis. Quousque peccatores vruntur, con-
 scientijs suis credere nolunt, nec diuinæ legis vocibus fidem
 adhibere volunt. Diuus Lucas dicit de illo diuite epulone: Mor-
 tuus est autem diues, & sepultus est, & in inferno. Sic enim
 legit Beatus Augustinus, & sic est in contextu Græco. Eleuans
 autem oculos, cum esset in tormentis illic miser ille diues o-
 culos adaperuit, qui sic clausos habuit in hac vita, ad ea facien-
 da, quæ sibi magis necessaria erant, & ad illa timenda, quæ si-
 bi conueniebant. Aduenit morbus, siue labor, qui est cœle-
 stis eleemosynarius, admonitio, quam tibi Deus mittit, vt
 cordis tui crumenam aperias, & monetam contritionis profe-
 ras, atque à tua mala viuendi ratione respicias, tu verò in labo- 23
 re incipis lamentari. Quid ploras puer? (*Que viene sant Anton*)
 Quia me pauperem ægrum, ignominij affectum experior.
 Ideo ploras? Dicere potius deberes: O benedicta talis pauper-
 tas, ac talis infirmitas, siquidem Dominus his medijs tete à ge-
 hennalibus cruciatibus liberare conatur. Ne timeas infelix:
 non enim Diuus Antonius pueros edit, imò potius illos ser-
 uat. Non tibi labores isti eueniunt, vt pereas, sed, vt salueris.
 Ecce quomodo sensibus pueri sumus, cum ea, quæ timere non
 debemus, maximè timeamus; illa verò quæ meritò timenda
 sunt, non horreamus. Idcirco nos admonet Diuus Petrus vt
 simus, quasi modo geniti infantes rationabiles. Et Diuus Pau-
 lus:

Luc. 16.

D. Aug.
Ser. 2. de
diuers.

24 Paulus: Nolite (inquit) effici paruuli sensibus, sed malitia paru-
 uuli estote. At, attendite sanctum vniuersæ Ecclesiæ pasto-
 rem concludere dicentem: Si tamen gustatis quoniam dulcis
 est Dominus. Hoc opus, hic labor est: hic tota res est. Si Deum
 gustatis, illoque delectamini, vniuersa, quæ hic docemur,
 vobis facillima videbuntur. Verum quomodo Deum gusta-
 bitis, si nunquam cum illo conuersamini? O æterne Deus, o per-
 enn timeris infinitæ suauitatis, ac dulcedinis fons, quomodo homines
 te gustabunt, si nec die, nec nocte vnã horam expediti sunt,
 qua diuinis istas aquas bibitori accedant?

Fratres in Christo Iesu pro salute, remedioque vestro vos
 deprecor, vt quotidie modico aliquo tempore vos curetis sæcu-
 laribus negotijs expedire: in quo ad suauissimum cælorum Do-
 minum paulisper alloquendum accedatis, quò eius suauitatem
 25 gustetis. Hoc enim modo vobis via patefiet, quid, quod nos
 hic sanctus Apostolus erudit, exequamini. Hoc humiliatis Euā-
 gelium in Angelorum celebritate decantatur, quia ipsi humili-
 mi, ac submississimi sunt. Eorumque submissio ex hoc satis aper-
 tè colligitur, quòd nos maximo cum amore, ac diligentia comi-
 tantur, nobisque ministrant, cum vilissimi, turpissimi, atq; abie-
 ctissimi simus terræ vermiculi: illi verò adeò nobiles, vt filij 38
 Dei in sacris literis nuncupentur. Vt patet in libro Iob, vbi dicit
 Deus: Quis dimisit lapidem angularem eius, cum me laudarent
 simul astra matutina, & iubilarent omnes filij Dei? Vbi glossa,
 Astra (inquit) matutina, & filij Dei, idest Angeli. Amor autē exi-
 mius, quo nobis deseruiunt, in illa mirabili visione, quam san-
 ctus Elifeus Propheta perspexit, seruoque suo Giezi ostendit, de-
 claratus est. Vidit quippe montem equis, curribusque flammis 4. Reg. 6.
 26 feris plenū, qui omnes eorū custodiæ paratissimi erāt. Hiq; erāt
 sancti Angeli, qui in figura ignis apparuerūt, vt significarēt, amo-
 rē, & diligentiam, qua ministeriū illud executuri cōuenerāt. Vnde
 per ignominiam, & abiectionē dicit Ezechiel propheta cū Lucife 28
 ro loquēs: Et tu Cherub extētus posui te in monte sancto Dei, in
 mediolapidū ignitorū ambulasti. Quasi diceret: Cū in medio ex-
 cellentium, diuinoque amore candentiū creaturarum existeres,
 frige factus, & in carbonem algidum conuersus es. Vbi val-
 de notandum est, cum Lucifer Seraph esset, hic tamen Cherub
 appellari: nam Cherub scientiam, seraph autem significat chari-
 tatem.

Orige. ho-
mi. 10. et
13. super
Lucam.
simile.

Tob. 5.

tatem. Et quia scientia peccato non repugnat, charitas autem 27
cum eo esse non potest, ideò Lucifer, post ruinam Cherub, non
verò Seraph nuncupatur. Hæc etiam omnia maximæ sunt no-
bis confutioni. Si enim Deus ad vnum iustum, scilicet, Eliseum
custodiendum tantam Angelorum multitudinem misit, quàm
innumerabiles erunt, quos in suæ protectionem Ecclesiæ mit-
tit? Quod si omnes sunt quasi ignei currus, quomodo cuncti
amore non exardescimus, & non hoc diuino igne cremamur?
quomodo tam algidi in tam boni Dei ministerio incedimus?
Maxima utique est miseria nostra, siquidem tanto bono non
vtimur. Præsertim cum, vt dicit Origenes super Lucam, post
Christum natum efficacius Angeli nos custodiant. Quod hoc
exemplo clariùs apparebit. Si pauperulo iter facienti iumen-
tum, quod oneratum ducebat in terram procideret, & fortè 28
fortuna tunc Rex illac præteriret, qui ex equo descenderet, pau-
perculumque iuaret, ac diceret: Frater ne mœreas, ego enim
te asinum leuare iuuabo: tu isthinc, & ego hinc eum appren-
damus: sicque asinum vtrinque tenentes è terra leuarent: quid,
quæso, Duces, Comites, ac Marchiones efficerent, cum Regem
hoc facere, aut saltem intentare perspicerent? Absque dubio ex
equis velocissimè descenderent, & ad Regem concurrerent, di-
cerentque: Sistat, sistat regia maiestas, hoc enim nos facie-
mus. Quod si Rex nollet ab illius pauperis adiutorio desistere,
nec illi profectò desisterent, sicque omnes illum efficacissimè
adiuarent. Ita postquam cælestes ciues Regem præcellæ ma-
iestatis humi prostratum, hominemque factum viderunt, vt
lapsam hominem erigeret, cuncti efficacius illum modò iu- 29
uant. Et sic, quanuis antea coadiutores Dei vocarentur, nunc ta-
men nomen hoc eis aptius quadrat. Atque hinc intelligeris ver-
ba illa, quæ Angelus Raphael dixit Tobia: Ego sum, inquit,
Azarias magni Ananiae filius de filijs Israel. Quæ verba dif-
ficillima sunt. Nam hic re vera erat Angelus Raphael: An-
gelus autem nullius erat filius. Angeli quippè non alij ab alijs,
sicut animalia gignuntur: quomodo igitur dixit: Sum Ana-
niae filius? Dico illum, vt se Angelum esse celaret, metapho-
ricè fuisse loquutum, quò res, quas peracturus venerat, cum
maiori Tobia merito perficerentur. Verumque erat, eum esse
de filijs Israel: nam pro filijs Israel, non autem pro idololatri
stabat.

30 stabat. Eratque Azarias, id est, coadiutor Dei in animarum
salute. Ananiaque significat filium gratiæ Dei: & ipse filius
erat gratiæ Dei in gratia creatus, & confirmatus. Estque val-
dè notandum, quàm in promptu inuenerit Tobias hunc An-
gelum, & quomodo eum fuerit comitatus, & ad plura, quàm
Tobias petebat, se se astrinxit, vt videre est in ipsa historia, ca-
pit. 5. Ex quo frater intelliges quàm in promptu sit Angelus
tuus, & quomodo te in pluribus ducit, quàm tu ab eo petere
nolsti. Idemque Angelus postea dixit Tobiae seniori: Quan-
do orabas cum lachrymis, ego obtuli orationem tuam Domi-
no. Non utique deferunt Angeli orationes nostras, vt à Deo
intelligantur, siquidem, vt ait Apostolus, omnia nuda, & aper-
ta sunt oculis eius: sed vt eum deprecentur, vt sibi reuelet, quæ
31 propter illas orationes, ac bona opera nobis vult conferre be-
neficia, quorum ministros se se Angeli offerunt, vt perpendit
Lyra super Tobiam. Sicque in eodem Tobia contingebat Nam
ipsemet Angelus, qui eius preces in conspectu diuinæ maie-
statis obtulerat, venit minister beneficiorum, quæ Deus illi
fecit, cum ei visum restituit, filium custodiuit, aliaque illi bo-
na dedit, quæ in eodem capite recensentur. Cum Ioseph fra-
tres suos quæreret, inuenit eum vir errantem in agro, vt patet
in Genesi. Meritoque dicere possumus hunc Angelum fuisse. *Gen. 37.*
Nam dicenti Ioseph se fratres suos exquirere, cum vir eum de
ipso, neque de fratribus eius percontatus non fuisset, statim ei
dixit, vbi eos inueniret: quod si homo esset, nequaquam fa-
cere posset. Ex quo etiam apparet, quàm in promptu sunt
32 Angeli ministerio seruorum Dei. Quod etiam in Daniele per-
spicitur, quem absque dubio leones deuorarent, nisi Angelus
Domini eorum ora obthuraret. Et sic ipse dixit: Deus meus
misit Angelum suum, & obthurauit ora leonum, & non no-
cuerunt mihi. At, attendite illum vltèrius dicere: Quia co-
ram Deo iustitia inuenta est in me: sed & coram te Rex deli-
ctum non feci. Quasi diceret: Ideò me Angelus tanto hoc pe-
riculo liberauit; quia nec Deum, nec proximum offendi. Quod
si Angeli nostri nos à plurimis laboribus, atque infortunijs,
quibus premimur, non eripiunt: huius causa forsitan est, quia
sumus maximi peccatores: vultque Deus, vt hac ratione puri-
ficemur. Quia Angeli in nostri ministerio tam diligentes se
præbent,

præbent, ideò eos sacra Scriptura cum alis depingere consue-
uit: quia ad bonũ nostrum perficiendum volant. Et sic eos vidit
Iſai. 6. Iſaias Propheta, qui affirmat se perspexiſſe quosdam Seraphim.
Et erant, inquit, ſex alæ vni, & ſex alæ alteri: duabus velabant
faciem eius, & duabus velabant pedes eius, & duabus volabant.
Illos in capite, medio, & pedibus alas habere, ſignificat diligen-
Pſal. 90. tiam, qua nos in initio, medio, ac fine operum, vitæque noſtræ
libentiſſimè inuuant. Et ſic dicit Dauid: Angelis ſuis Deus man-
dauit de te, vt cuſtodiant te in omnibus vijs tuis. Vbi alij verte-
runt: Angelis ſuis Deus mandabit de te: & ſic eſt in contextu
Græco, & in Paraphraſi Chaldaica. In qua translationum va-
rietate quàm aſidua de nobis Deo ſit cura, ſignificatur: quia ite-
rum, atque iterum Angelis præcipit, atque præcipiet, vt nos
vbiq; cuſtodiant. Et quanquam illi obediens ſunt valdè: di-
cit tamen ſanctus Propheta, Deum illis mandaſſe, atque manda-
turum, vt ſignificet, quàm meritò ſinguli iuſti dicere poſſint?
Pſal. 39. Dominus ſolicitus eſt mei. Dicitq;: In omnibus vijs tuis. Pri-
ma quippe hominis via eſt, ex quo in matris ſuæ ventre genera-
tur, quoaduſque in lucem prodiſt: atque illic eum diabolus ſuffo-
caret, niſi ab Angelo cuſtodiretur. Secunda via eſt vitæ diſcur-
ſus, qui totus eſt properatio ad mortem. Tertia tandem, & vlti-
ma via eſt, ex quo anima à corpore ſegregatur, quoaduſque ad
locum, quem eius opera meruerunt, deducitur. Vt dicitur in Euā-
Luc. 16. gelio D. Lucæ de paupere Lazaro: Factũ eſt, vt moreretur men-
dicus, & portaretur ab Angelis in ſinũ Abraham. O quot hîc ade-
ſtis, qui ante multum temporis mortis agone prememini, vbi ab
vniuerſo mundo deſeremini. Tempus adueniet, in quo quære-
tur: Vbi eſt vxor huius defuncti? & reſpõdebitur: Foris eſt mœ-
rore contracta, peneq; exanimata. Vbi ſunt eius liberi? etiam
foris lamentantur. Ecquis eum comitatur? clerici tantum, ac reli-
gioſi. Et quid dicunt? Subuenite, aiunt, ſancti Dei: occurrite An-
geli Dñi ſuſcipientes animam eius, offerentes eam in conſpectu
altiſſimi. Eia Angeli Dei hîc in hac via ei fauete, hîc eum comi-
tamini, vbi ab amicis, liberis, atq; ab ipſa vxore deſeritur. Quod
illi fideliffimè, & diligentiffimè faciunt dominicum exequen-
tes præceptũ, quod illi iubet, vt nos in omnibus vijs noſtris cu-
ſtodiant. Et quia hoc diligentiffimè faciũt, idcirco in capite me-
dio, ac pedibus alas habere dicuntur.

Tantusq;ue

36 Tantusq;ue eſt zelus, quo ſalutem noſtram expetunt, vt di-
cant ſacræ literæ illos inter ſe contendere, non quòd ſe odio ha-
beant, cum eorum voluntates ſint charitate cõfirmatæ, diuinæq;
voluntati conformes. Dicuntur autem noſtri reſpectu accidenta-
liter contendere: vnusquisq; enim pro clientibus ſuis, quos ſub
ſua protectione ſuſcepit, exorat; & aliquando etiam ante quàm
Dei voluntatem nouerint, contraria deprecantur. Et ob hanc pe-
titionum diuerſitatem alij aduerſus alios contendere dicuntur:
vt dicitur in prophetia Danielis. Vbi dicitur ſanctus Propheta
Dominum fuiſſe deprecatum, vt populum Iſraeliticum, Perſarum
ſeruitute detentum liberaret, Angelusq; eorum cuſtos
Prophetæ preces offerebat: Angelus autem cuſtos Perſarum ei
reſiſtebat. Vnde Angelus Hebræorum dixit Danieli: Ego ve-
ni propter ſermones tuos: princeps autem regni Perſarum reſti-
tit mihi viginti, & vno diebus: & ecce Michael vnus de principi-
bus primis venit in adiutorium meum. Hunc principem regni
Perſarum dicunt ſancti Doctores Hieronymus, & Gregorius
eſſe Angelum, qui vniuerſæ Perſiæ curam gerebat. Et hic cura-
bat Hebræos ab illo regno nõ exire, quò ethnici eorũ conuerſa-
tione, ſanctõq; pietatis exẽplo in Dei cognitionem deuenirent,
atq; ad eũ conuerterẽtur. Angelus autem Hebræorũ expetebat,
vt ab illis idololatriſ proficiſcerentur, ne ipſorũ conſortio peruer-
terẽtur. Sicq; hoc inuicẽ expetẽtes aduerſabãtur: quoaduſq; ve-
nit B. Michael, qui in Iudæa præerat ſynagogæ, Angelumq; Iſ-
raelis adiuuit, & à Dño impetrauit, vt populũ ſuũ ſeruitute libe-
raret; Diuinaq; voluntate perſpecta duo illi Angeli nõ amplius
38 contenderũt. Hoc fratres dilectiſſimi à glorioſo Principe ſancto
Michaele inſtantiffimè vos oportet expoſcere: vt quẽadmodũ
Hebræis auxiliatus eſt, quò ab infidelib; illis proficiſcerẽtur, ſic
etiã vobis faueat. Idololatrę ſunt luſores, qui plerimas horas in il-
lis chartarũ imaginibus adorãdis conſumunt. Quòd ſi ab aliquo
reprehẽdũtur, reſpõdẽt. Quid igitur facturi ſum; niſi luſerim;?
Attendite Chriſtianorũ hominũ reſponſionẽ: quali nihil aliud
eſſet, cui poſſent intẽdere, cum in tãto breuiſſimè cẽlũ amittẽdi,
atque in infernum in perpetuũ prolabendi periculo verſentur.
O inſœlices vos. Iam ignis infernæ fornacis eſt accenſus, in quẽ
iuſſum eſt, vt ob ſœclera veſtra detradamini, voſq;ue terribiles il-
li cruciatus expectant: & tamen abſq;ue vlllo timore parum
hoc

hoc temporis, quod vobis in hoc sæculo superest, in quo tanto malo remedium possitis adhibere, ludendo vultis amittere? Vnde, quæso, hi in tantam insensibilitatem, atque in semetipsos immanitatem deueniunt, nisi, quia illos comprehendit maledictio

Psal. 113. Prophetæ. Qui postquam de idolis dixerat: Os habent, & non loquentur, oculos habent, & non videbunt, &c. addidit, dicens: Similes illis fiant, qui faciunt ea, & omnes, qui confidunt in eis. Hoc est, Idololatræ similes fiant ipsis rebus, quas adorant. Si quidem insensibilia venerantur, in eisque confidunt, insensibiles etiam sicut ipsa reddantur, ne malum, in quo morantur, intelligant. Liberet nos Deus à tam terribili maledictione. In hac suspicor vos, ô lutores, incidisse, si quidem tam insensibiles quodammodo estis, quàm ipsæ chartarum, quas adoratis imagines. Etiam libidinosi amatores, avari ac cupidi sunt idololatræ: sicut affirmat Apostolus, dicens: Hoc enim scitote intelligentes, quia omnis fornicator, aut immundus, aut avarus, quod est idolorum seruitus, non habet hæreditatē in regno Christi Dei Vbi alia translatio habet: Qui est idolorum seruus, & sic est in contexto Græco, Quod relatiuum singulis membris oportet referri, hoc modo: Omnis fornicator, qui est idolorum seruus, aut immundus, qui est idolorum seruus, & sic de alijs, nō habet hæreditatem in regno Christi Dei. Ecce miseriam, in quam infelices hi deueniunt, cum tam abominabilium idolorum sint serui. Gloriosum igitur Archangelum Michaelem, fratres charissimi, deprecamini, ut siquidē Hebræis fauit, quò ab idololatris illis exirent, vobis etiā auxilietur, ut à mala horum idololatrarū societate recedatis, ne vos suis deprauatis exemplis, ac conuersatione corrumpat: *41*

sed puri, mundi; in diuina gratia conseruemini,

qua cælestis gloriæ beatitudo comparatur: ad quam nos perducatur:

Iesus Mariæ filius,

Amen.

In

In eodem Festo dedicationis
S. Michaelis Archangeli
Concio Tertia.

Accesserunt discipuli ad Iesum, &c. Matth. 18.

2. **C**VM Deus infinitè sit bonus, ab æterno se se in diuinarum personarum productione infinitè communicauit: ita quòd nulla Patri, Filioq; perfectio insit, quam non Spiritui sancto vterque communit. Cumque se interiùs ita communicaret, exteriùs etiam communicari voluit. Sicque sui admirabili potentia ingentem hanc orbis molem construxit: quæ tanta creaturarum diuersitate nitescit, vt eam Propheta contemplans in admirationem raptus dixerit: Quam magnificata sunt operatua Domine: *Psal. 13.* omnia in sapientia fecisti. In hac autem speciosa machina cælum empyreum peculiari quadã pulchritudine exornauit, illud Angelis replens. Non dicimus Deum Angelis illud impleuisse, eo quod Angeli locum occupent; nam omnia millia millium Angelorum, quæ sunt in cælo in minima quaque vnguis parte poterunt commorari, cum nullum occupent locum. *D. Thom. 1. p. q. 61. art. 4.* Experientia *D. Thom. 1. p. q. 52. ar. 1. et. 2.* comperimus cætum mille lucernarum flammæ paruum quoddam domicilium capere posse, nec alias ab alijs impediri, nisi lucernarum materialia corpora eis impedimento essent. *3* Si autem in materiali luce, quæ aliquid habet corporis, hoc est, quanto magis erit in Angelis spiritualibus, qui corporibus carent? Dicimus autem cælum empyreum à Deo Angelis fuisse repletum, quia omnes, quos voluit, creauit; & in hoc diuina eius volūtas fuit impleta. Hos hominibus longè præstantiores subtilibus intellectibus, efficacibusque voluntatibus creauit. Vnde illos alloquens David, dicit: Benedicite Domino omnes Angeli eius, potentes virtute, facientes verbū illius ad audiendã vocem sermonū eius. *Psal. 102.* Benedicite, inquit, Deo, quia vos tam potentes, atque ad diuinã ipsius voluntatem exequendam expeditos creauit. Non solum autem eos tam excellentes natura creauit, verum, vt ait Dions

Augusti-

Aug. lib. 12. de ciui sa. ca. 9. a medio. Tom. 3. D. Tho. 1. p. 4. 62. ar. 3. Eccl. 24. Rom. 6. Cypri. tra cta. de cae lo. & la bore. Bern. sup. cant. Cypri. su. Isa. Theod. & oecum. Super Epist. ad Heb. Ti. 1. c. 1. Petri. 1. Colof. 2.

Augustinus & B. Tho. eos omnes in gratia creauit. Sicq; verba illa Eccl. declarari solent: Ab initio, & ante saecula creata sum: quibus sancta mater Ecclesia sacratissimam virginem Mariam Dominam nostram glorificat: quia fuit in gratia creata, sicut Deus Angelos creauit ab initio. Sicuti pictor, qui in Hispania secundum Romanam consuetudinem pingit, Romanum pinxisse dicitur. (que pinto in Romano) Tantumque nonnullis sacratissimam virginem in gratia creatam fuisse videtur, vt hoc concedere nolint. Quid? non miramini Deum in gratia creasse illos, qui Diaboli futuri erant, aeternisque inferni cruciatibus condemnandi: maximum vero, atque incredibile ducitis, illam in gratia, suaque amicitia creasse, quam caeli, terraeque imperatricem praedestinauit, atque in matrem suam praelegit? Et si quidem Angeli in gratia creati fuerunt, sequitur, quod in fide Christi Iesu creati sunt. Nam Beatus Paulus ait: Gratia Dei vita aeterna in Christo Iesu Domino nostro. Hoc est, per gratiam Dei mediante Christo Iesu Domino nostro aeternae beatitudinis vita comparatur. Vnde sequitur Angelos, qui in gratia creati sunt, in fide Iesu Christi filij Dei, scilicet, quod humanam naturam esse assumpturus fuisse creatos. Et sic apparet iuxta doctrinam sanctorum patrum Cypriani, Bernardi, Cyrilli, Theodoretii, & oecumenij, omnes Angelos in fide viuam, quod filius Dei homo factus erat, fuisse creatos, quo Deo parentes, fideq; sibi ab ipso intimam credentes aeternam beatitudinem, finemq; ob quem creati fuerunt, mererentur. Et praeterea ad Tit. dicitur: Paulus seruus Dei Apostolus autem Iesu Christi secundum fidem electorum Dei: & agnitionem veritatis, quae secundum pietatem est in spiritu vitae aeternae, quam promissit, qui non metitur, Deus ante tempora saecularia: hoc est, in illo primo instanti, antequam caeli moueretur. Tunc autem nulla aderat creatura, cui supernum illud beneficium posset promitti, nisi Angelis. Et B. Petrus dicit Angelos bono exoptasse mysterium Christi tanquam commune Angelorum, atq; hominum bonum adimpletum videre, his verbis: In quem desiderant Angeli prospicere. Graeci autem legunt: In quem desiderant Angeli prospicere, referentes relationem, quae ad diuini saluatoris mysteria, quae ipsi iam expleta videre cupiebant. Et D. Paul. dicit. Et estis in illo repleti, qui est caput omnis principatus, & potestatis. Repleti intelligitur de gratia, quam vnus quisq; indiget tanquam membrum corporis eius mystici, cuius caput

caput ipse est. Quae etiam dicit Apostolus omnium principatum, ac potestatum esse caput, ac principem. Et sic Angeli virtutem, qua pollent, a Christo Redemptore nostro tanquam a proprio capite receperunt. Inter hos autem Angelos praecipue fuit Lucifer. Hic cum se a deo speciosum, gratijsq; refertum animaduerneret, in superbiam elatus aduersum creatorem suum peccauit: aliosq; angelos corrupit, vt Deo derelicto ipsum sequeretur. Tantumq; illius malitia potuit efficere, vt breuissimo quodam temporis spatio tot Angelos peruerteret, quot homines a mundi primordio, vsq; ad ipsius consummationem saluerunt: sicuti tractat B. Augu. & Magister sententiarum. O quam efficacis concionator esset Lucifer. O quam cito auditorum animos sermone conuerteret. O rem sanguineis lacrymis deplorandam. Tota quae dragesima, ac toto etiam anno concionator vociferatur, & viscera ipsa cum voce profundit, vt vnam animam Diaboli ancillam conuertat, nec dum conficere potest, vt a peccato recedat: Lucifer autem non in vna quidem vrbe, sed in toto caelo empyreo concionatur breuissimè tot Angelos peruertit, Quale peccatum infelices illi Angeli admiserint, scitum est difficillimum. Ratioq; huius difficultatis est, quia omne peccatum, quod per voluntatis assensum admittitur, error aliquis in intellectu praecedere solet: eò quod omnis peccatus sit ignorans, vt Aristoteles affirmat: in Angelorum vero intellectu error aliquis esse non potuit. Cum enim error sit alicuius culpe poena, vbi nulla culpa praecessit, nulla potuit esse poena. Quapropter qui melius, veriusque de hac materia loquuntur, dicunt, hoc peccatum non commissionis quidem, sed omissionis fuisse. Nam hoc peccati genus committi potest absq; eo quod in intellectu error praecedat, cum, scilicet, non aduertimus quod diligenter advertere tenemur. Mali autem Angeli in primo suae operationis instanti, quam eximiã dignitatem, & omnia, quae a Deo acceperant, cognouerunt, statim in secundo instanti omnium auctorem venerari, eiq; pro tot beneficijs gratias agere, summaq; tanquam summum bonum charitate diligere, seq; totos ipsius obedientiae, ac ministerio tradere tenebantur. Quae quia cum debuerant, non fecerunt, hoc peccatum omissionis admiserunt. Se enim cum iam praesentes aspicerent, in semetipsis gloriati sunt, & corda sua extulerunt: sicq; Dei aequalitatem exoptarunt, quae eis, a nemine dependere. Et in hoc statuit D. Tho. aequalitatem cum Deo: quod arbitratum est Lucifer se per se metipsum fore beatum. Cumq; Lucifer, & eius sequaces sanctos Angelos in suam opinionem adducere conarentur, exurrexit princeps gloriosus Michael tanquam praestans

Aug. in Enchirid. Magi. in 2. sen. d. 9

Aristo. 3. Ethic. c. 3.

D. Tho. 1. p. quae. 93. art. 3.

Apoc. 12 præstantissimus illorum omnium dux, & Dei gloriã honorem-
que propugnauit. Ideo quippe dicitur Michael, hoc est, quis si-
cut Deus? Et sic dicit Beatus Ioannes: Factum est prælium ma-
gnum in cælo: Michael, & Angeli eius præliabantur cum draco-
ne; & draco pugnabat, & Angeli eius, & non valuerunt, nec lo-
cus inuentus est eorum amplius in cælo. Merito quidem dicit
prælium magnum, siquidem de re tam graui contendebant, vide
Bern. ser- mo. 17. sicut per Cant. Alexan. Alens. 3. p. 9. 74. m. 4. Lactan. li. bro. 2. c. 9. licet, vtrum Deo gloria, & honor reddendus esset, nec ne? Vel se-
cundum Bernardum, vt declarat Alexander Alensis, & secundum
Lactantium; vtrum sacratissima Christi Saluatoris humanitas
esset adoranda? Vt autem Diuus Ioannes Luciferi venenosam
rabiem significaret, eum draconem appellat. Certamen vtrinque;
non corporalibus quidem, sed spiritualibus iæctibus, qui duriores
sunt, rationibus pugnantes, sicut viri docti in gymnasijs facere so-
lent, aggressi sunt: & vtriq; quod melius poterant, opinionem
suam defendentes naturales vires vehementissimè applicuerunt.

Cumque adhuc viatores, & pœnæ capaces essent, maiori affli-
ctione, atque tormento affecti sunt boni, quia tantam diuino ho-
nori contumeliam inferri perspexerant, quam si materialibus
vulneribusicerentur. Nullus vnquam extitit dux, qui tam virili-
ter regis sui ius propugnaret, tantumque in eo defendendo labo-
raret, quam benedicti Angeli Dei sui honorem, & gloriam pro-
tegerent dimicauerunt. Et plurimi in illo conflictu maiori sunt affe-
cti cruciatu, quam præstantissimus quisque Martyr: sicque ma-
gno cum labore cælestem beatitudinem comparauerunt. Et quan-
uis Lucifer maioribus naturalibus viribus pollebat: Sanctus ta-
men Michael diuina gratia, sacrisque Iesu Christi meritis adiu-
tus illi præcelluit: quæ quidem merita iam æterno Patri erant ac-
cepta: sicut inferius affirmat Beatus Ioannes, dicens: Ipsi vicerunt
propter sanguinẽ Agni. Diuus Chrylostomus dicit: Quum Pha-
risæus, & Publicanus orabant in templo, duo pariter exercitus
alter in alterum dimicabant. In Publicano peccatorum manus
existerat, quorum dux erat humilitas: in Phariseo autem virtu-
tum castra morabantur, quarum dux erat superbia. At demum vicit
humilitas. Quid igitur esset in cælo, cum in B. Michael, atque
Angelis eius virtutum exercitus dimicaret, quarum dux erat hu-
militas: in Lucifero autem, & angelis eius inobedientiarum, ef-
frænarumque affectionum copiarum morarentur, quarum dux
erat

Chrylost. homil. de Saul & David.

13 erat superbia, quomodo fieri posset quin Angeli boni victoria
reportarent? Hæc autem victoria non fuit parta illos retractan-
do, aut falsæ eorum sententiæ arguendo, eosque conuertendo. Nã
Angeli, vt tenet B. Thomas & Henricus de Gadauo ante electionẽ
sunt liberi: post electionem verò nullam habent libertatem. An-
gelica enim voluntas adeo efficax est, vt siue bonum siue malum
apprehendat, adeo illi adherat, vt nequaquam illud dimittere pos-
sit. Quemadmodum gladius acutissimus manu præstantissimi
viri in corticem immissus clypeum adeo fortiter illi adheret, vt
ipse met vir, a quo fuit immissus eum non possit abstrahere: sic
boni Angeli, qui bonum semel apprehenderunt, adeo illud pe-
netrauerunt, vt in perpetuum ei mentibus affixi remaneant: qui
verò malitiam susceperunt, adeo illi firmiter sunt infixi, vt in-
14 æternum pertinaces extiterint. Voluntas humana, cum non
sit tam acuta, atque efficax, non sic apprehendit bonum, nec
malum, ideoque facillè vtrunque dimittit. Ideoque victoria,
quam a Diabolis boni Angeli reportarunt, fuit illos a malis non
fuisse deuictos, sed potius eos a cælestibus mansionibus, vbi crea-
ti fuerant, expulisse. Ideoque dicit Beatus Ioannes, vbi supra,
& proleptus est draco ille magnus, & Angeli eius eum illo mis-
sifunt, videlicet, vt æternis cruciatibus torqueantur. Vnde, Fra-
tres dilectissimi, Diuus Petrus metuendum quoddam elicit ar-
gumentum in hunc modum. Si enim Deus Angelis peccatis
non peperit: sed detractos in tartarum tradidit cruciados, quid
faciet tibi o peccator? Et sanctus Iudas in sua canonica dicit: An-
gelos verò, qui non seruaerunt suum principatum, sed derelique-
15 runt suum domicilium, in iudiciũ magni Dei vinculis æternis
sub caligine seruauit. Hic aduertunt doctores Græci, illud vo-
cabulum principatum in Græco sermone dignitatẽ, originemque
significare, id est, quia non seruauerunt originalem dignitatẽ, in
qua creati sunt, quæ fuit vltima fides, ob quam ad æternam felici-
tatem illi habebant. Et quia hunc principatum non custodierunt
dicit sanctus Apostolus illos a Deo in magnam, & horribilissimum
tremendi iudicij diẽ fuisse seruatos, vt eos in æterna vincula sub
caliginosi, infernalisque ignis potestate detrueret. Hoc autem dicit:
quia Deus igni illi potentiam conferet, qua eos illic semper deti-
neat, vt quæuis velint, nullo possint exire, sicut nunc exeunt: nec
aliquid, quod eis tormento nõ sit, valeat cogitare: nã eorum voluntas,

D. Tho. 1. p. q. 64. art. 2. Enric. de Gand. lib. 2. d. 6. simile.

2. Petri. 2.

Iud. 15.

Tom. j. A a a. atque.

atque intellectus etiam illo terribili igne tenebuntur. Si ergo 16
 maledictos hos Angelos Deus propter unicum voluntatis mo-
 tum in æterna tormenta proiecit, quid faciet tibi tot quotidie sce-
 lera perpetranti, quem diu ad poenitentiam expectat? Etenim An-
 gelis secundum D. Thom. sententiam nullum concessit poenitentiae
 tempus, sed statim ad eam agenda inepti remanserunt, neque illa age-
 re potuerunt. Tu vero, qui cum illam faciendi libertatem habeas, pe-
 nitentiam agere non vis, quo supplicio dignus eris? Quomodo in-
 felix hæc audiens non contremiscis? Verum ad deo peccatis es dedi-
 tus, atque submersus, ut merito de te dici possit illud Iob dicentis: Te-
 tendit aduersus Deum manum suam, & contra omnipotentem roborata
 tus est. Cucurrit aduersus eum erecto collo. Mitte frater manum in
 pectus, & conscientiam tuam, & hæc omnia tibi contingere cog-
 nosces. Siquidem omnibus viribus totoque conatu sceleribus 17
 tuis quotidie omnipotentem Deum offendis, & tam erecto collo,
 tamque hilari vultu manes, quasi aduersus lignum aliquod,
 aut marmoreum Deum, cui non est auditus, neque intellectus,
 peccasses: omnia quippe istis, quæ hic sanctus Iob dicit, significan-
 tur. Audi ergo quid spiritus sanctus de te, deque alijs tui simili-
 bus dicat. Corda (inquit) filiorum hominum implebuntur mali-
 tia, & contemptu in vita sua, & post hæc ad inferos deducuntur.
 Et alia translatio habet: Et post hæc ad inferos deducuntur. Et
 sic est in contextu Græco, & sic legit Beatus Hieronymus. O-
 terribilia verba! Ecce quod est marmor hæc audiens, quod timore
 non laceretur, in quibus certitudo condemnationis, ac tormen-
 torum peccatoris malitiæ diuiniq; contemptus repleti, nisi in me- 18
 liorem frugem se recipiat, ad deo infallibilis esse significatur, qua-
 si iam actualiter in gehennales cruciatus iaceretur? Etenim hoc
 significat verba illa, deducuntur ad inferos. O æterne Pater lumi-
 num per infinitam clementiam tuam te deprecor, ut horum execrorum mentes
 illumines, quo nunc, cum opportunum tempus habent, perveram poeni-
 tentiam ad te convertantur, prius quam tuo tremendo furore glutian-
 tur. Super hanc Angelorum ruinam velle fratres aduertatis, quod cum
 infelices sese illo coelo repulso perspiciant, infernali superbia
 concitati in aliud multo præstantius ascendere, quæ est anima no-
 stra, illiusque contra Dei voluntatem dominari conantur. Super quo
 etiam in hoc sæculo inter Angelos bonos & malos assiduam geritur
 certam. Nam ut aiunt D. Greg. B. Tho. & Magister, sicut singuli
 homi-

D. Tho. 1. p.
 q. 64. art. 2.
 Iob. 15.

Eccles. 9.

B. Greg. hō.
 34. in eu. r.

19 homines singulos Angelos habent in custodiam: ita etiam sin-
 gulos habent diabolos aduersarios ad virtutis exercitationem. Ita
 dicitur in Ecclesiastico. Omnia duplica unum contra unum, & non
 fecit quicquam deesse. O admirabilem Dei providentiam, quot re-
 bus hominibus consuluit. Contra frigus quippe calorem, contra fa-
 mem cibos, contra sitim aquam, & vinum nobis concessit: Et aduersus
 diabolum animam euertere conantem, Angelum, a quo protegatur,
 immisit. Est autem valde lamentandum, cum in celo Empyreo
 Angeli sancti victoriam de Diabolis reportarint, in hoc seculo fre-
 quentius Diabolos superantes animarum prædam asportare, si qui-
 dem multo plures a Dæmonijs, quam ab Angelis deferuntur: non
 propter Angelorum negligentiam, sed ob culpam nostram, & quia caro
 nostra pro Sathana stat, estque instrumentum, quo a Diabolo su-
 20 peramur. Atque hinc intelligetis quare illam Beat. Paulus An-
 gelum Sathanæ vocauerit dicens: Datus est mihi stimulus car-
 nis meæ Angelus Sathanæ, qui me colaphizet. Quare d. sancte
 Apostole angelum Sathanæ carnem appellas? Nunquid caro
 spiritalis est. Annon est caro, sicut Dæmones ex coelo prola-
 psa est? Non utique. Sed video carnem meam intima quadam
 Diabolo societate coniunctam, ita, ut eius artes, ac stratagemata
 non carnis quidem, sed diaboli, & Angeli Sathanæ esse videan-
 tur. Quod cum ita sit, fratres dilectissimi, carnem vestram ieiun-
 ijs cilicis, disciplinisque mortificare curate, ne illius causa vin-
 camini. Hoc nos diuinus Magister noster erudit. Qui cum in de-
 sero cum Diabolo dimicaturus esset, prius quadraginta dies ieiuna-
 uit. O Christe superne electorum dux, quid hoc est Domine?
 21 Quando quis certamen est aggressurus, prius comedit, ne in con-
 flitu deficiat: tu vero ante prælium ieiunas? Si bellum esset cor-
 porale, merito posses mirari, quia in corporali conflictu corpora-
 libus viribus opus est. At certamen hoc erat spiritale, ad quod
 aggrediendum insignia sunt arma ieiunia, aliaque poenales exer-
 citationes, quibus caro maceratur, & spiritus fulcitur. Nam, ut
 ait Paulus: Dum infirmior, fortior sum. Corporali namque ieu-
 nio, & afflictione caro in spiritus seruitutem redigitur, qui illi prius
 aduersabatur: sicque quæ antea Sathanæ fuerat instrumentum, iam
 spiritus redditur auxiliatrix. Ut igitur nos celestis Magister eru-
 daret, quomodo in spirituali pugna victuri essemus, prius quam certamen
 aggredere, sacratissimum corpus suum ieiunijs, frigori b^o, iogisq;
 vigilijs

D. Tho. 1. p.
 q. 113. art. 2.
 Eccl. 9. 114.
 art. 1. Mag.
 in. 2. d. 2.
 Eccle. 42.

2. Cor. 12.

2. Cor. 12.

22
Exech. 26. vigilijs voluit macerare: Pro magno supplicio dixit Deus Hierosolyma: per Ezechielem Prophetam: Lapidem tuos in medio aquarum ponent. Quibus verbis mystice significauit, quam necessariam sint poenales exercitationes spiritali vite conseruandae. *Simile.* Habet pauper agricola fundum iuxta agrum diuitis, atque potestis diuesque paulatim sulcos fundi pauperi subtrahit. Pauper vero, ne diues in fundum suum se seclum mittat, inter eos, & diuitis agrum proceros emittit lapides: qui diuiti impedimento sunt, ne illud pauperi inferat detrimentum. Haec vita est fundus, quem colimus, ut fructum in altera metamus. Est autem nobis terribilissimus hostis, qui quotannis, & quotidie etiam in fundum nostrum se se immittit. Quod si mihi fidem non vultis adhibere, in vos metipsum oculos conijcite, & animaduertetis quomodo magis, ac magis in dies peccatis, ac peruertimini, & in sceleribus vestris magis confirmamini. Quando vero minus arbitrati fueritis adeo vos Diabolus possidebit, ut in infernum detradat. Ne igitur fundum vestrum sic surripiat, se seque in eum fraudulenter immittat, inter vos, & illum limites lapidum constituite: qui sunt ieiunium, vestium asperitas, silentium, recollectio, atque oratio, &c. Exijs intelligetis quantum sit Dei supplicium permittere, quod hi lapides carnalium illecebrarum aquis euertantur: & quantum bonum sit eis animum circumdare carnem spiritui submitiendo. Quod si fecerimus, Angeli boni victoriam belli, quod propter nos cum diabolis gerunt, nequaquam amittent. Ut autem fratres noueritis quantum opere vos Angelorum ministerio, diligentiaque oporteat uti, animaduertite, quid consuluerit Deus populo Israel in libro Exodi dicens: Ecce ego mit-
 24
Exo. 23. tam Angelum meum, qui praecedat te, & custodiat in via, & perducate in locum, quem praeparauit tibi. Obserua eum, & audi vocem eius, ne contemnendum putes, quia non dimittet, cum peccaueris, & est nomen meum in illo. In quibus verbis manifeste significat Dominus se aliquando Angelis facultatem concedere, ut nos corporalibus afflictionibus puniant: sicut magister autem per pedagogum, qui videns discipulum suum indulgentijs altitatum bonum esse nolle, feris verberibus eum caedit. Et sic dicitur in secundo Regum volumine: Cum vidisset Dauid Angelum descendentem populum magna, scilicet peste, dixit: Ego sum, qui peccavi, vertatur obsecro manus tua contra me: Timeamus
 igitur

25 igitur dilectissimi fratres haec verbera: credibile namque est ob scelera nostra plurimas pestes, morbos, egestates, ac tempestates per Angelorum ministeria nobis euenire. Quod si nos in meliorem frugem non receperimus, caueamus, ne in sempiterna tormenta corruamus.

In hac sacra solennitate sacrosanctum hoc Euangelium decantatur, quia in illius fine agitur de assistentia, & perseverantia, qua Angeli custodes hominum salutem in diuino conspectu impetrare conantur. Etenim hoc significant verba haec. *Angeli eorum semper vident faciem patris mei, qui in caelis est.* In cuius initio recensetur infirmitas, in quam Sancti Apostoli inciderunt, & medicamen, quod illi Dominus docuit adhibendum. Infirmitas vero erat ambitio. Haec homines desertis patrijs profunda maria nauigare, vltimasque orbis regiones sollicitos peragrare cogit. Haec est tinea viri secularis, clerici, monachi vestem & rudem etiam rustici agricolae saccum rodit. Hac perniciosissima peste Dominici discipuli contacti accesserunt, ut diuinum Magistrum suum interrogarent dicentes: Quis putas maior est in regno caelorum? Et aduocans Iesus paruulum statuit eum in medio eorum: & quae sequuntur, vsque ibi: Quicumque ergo humiliauerit se, sicut paruulus iste, hic maior est in regno caelorum. Notabile quidem est, quod cum tot, tamque eximiae sint virtutes, dicat tamen Dominus iuxta humilitatis mensuram caelestem beatitudinem concedi, & quanto quis humilior fuerit, tanto maiori in caelorum regno gloria afficietur. Cur non dixit: Qui maiorem egerit poenitentiam, qui largiores erogauerit elemosynas, qui diutius ieiunauerit, qui plus temporis in oratione consumpserit, hic maior est in regno caelorum? Ad hoc possemus respondere illud Matthaei. Ita pater, quia sic fuit placitum ante te. At, dicere possumus Dominum hoc fecisse propter pristinum odium, quo superbos execratur. Et sic dixit Diuus Iacobus: Deus superbis resistit, humilibus autem dat gratiam. Nam vera magnitudo sophisticam, & fictam naturaliter odit. Cumque Deus vere sit maximus, eos execratur, qui paruuli cum sint, licu ti reuera omnes in eius comparatione sunt tanquam nihil, magnifice aestimant. Inter mirabilia opera, quae in orbe fabricata sunt unum ex praestantioribus fuit templum Salomonis, in cuius constructione infinita pendere auri, atque argenti copia consump-

Matth. 11.

Iacob. 4.

Isai. 66.

ta est. Quo expleto ad eò elati remanserunt Hebræi, ut magnū 28
quoddā ministeriū se Deo perhibuisse putarent. Quos, ut ab hac
elatione tolleret, dixit eis Isaias propheta ipsius Dei nomine:
Hæc dicit Dominus, Cælum sedes mea; terra autem scabellum
pedum meorū. Quæ est ista domus, quam ædificabitis mihi? &
quis iste locus quietis meæ? Idest quæ domus est hæc excelsa, in
gentiq; maiestati meæ? Quid mihi opus est illa? Si domū cōstru-
xistis, vobis utiq; construxistis, scilicet, ut me in ea deprecemini
& delictorū veniā consequamini. Si ergo o Domine hoc, quod
humano videri tantū est, tibi tamen tā vile videtur: quid tibi po-
terit cōplacere? Etenim permagni nostra refert hoc scire. Qui
apud reges plurimū valere desiderant, primū debent perscrutari
quæ regi sint grata. Quātō igitur pluris nostra interest nosse quæ
grata sint Deo? Ne autē hæc quærendo fatigaremur, statim per 29
ipsum Prophetā inferiūs explicat dicēs: Ad quē respiciā, nisi ad
pauperculum, & contritū spiritu, & tremētē sermones meos?
O ineffabilē Dei probitatē, in quo bonū, foelicitatemq; nostrā
constituit. Si diceret: Solūm mihi sapientissimi nobilissimi, po-
tentissimi, speciosissimi deniq; placent: quid facerent, qui rebus
his carent? At, in re tantummodo foelicitatem nostram statuit,
quam omnes facere poterunt, si ad illam faciendā se se dispone-
re voluerint: his enim Dei auxiliū non deerit. Pauperculum vo-
cat hic humilē. Ille quippe verus est humilis, qui paupertatem,
nuditatēq; suam agnoscit: qui ex se nihil aliud, nisi peccata se
habere cognoscit: qui quicquid boni habet, quicquid gratiarum
siue naturę, siue fortunę, illud se à Deo accepisse non dubitat: qui
non iudicio, sapientiæ, consilio, nec viribus suis nititur, sed om- 30
nē spem suā in Deo constituit: & quasi pauper locupletissimæ
ipsum mensuram micæ semper efflagitat. Hic cum Deum offendere
maximē timeat, eius sermones tremat propter summum deside-
rium, quo ei placere studet. Et sic quum concionator Dei nomi-
ne comminatur, tremat, quum pollicetur, sperat: cum iubet, ob-
temperat: cum loquitur, auscultat: cum vocat, prestō est. Hunc,
qui in oculis suis est nihil, a morosis Deus oculis intuetur, & non
solūm semel in eum aspicit, sed iterum atq; iterum quasi rem si-
bi gratissimam cernit. Ideo que non dicit: Ad quem aspiciam:
sed, Ad quem respiciam? Et qui sic minor est, hic in diuino con-
spectu maior erit. Hæc medicina ambitioni medetur.

Postea

31 Postea subdidit Dominus dicens: *Qui scandalizauerit unum
de pusillis istis.* Extra rem videtur hic Dominus de scandalis
agere, cum tamen de illis aptissimè loquatur. Accesserunt
Apostoli cum ambitione, atque peccato. Et vbi primum su-
pernus Magister in illis, qui totius Ecclesiæ principes futuri
erant, peccatum inspexit, statim de scandalo agit. Quasi di-
ceret: Difficile est principi atque prælato inesse peccatum,
absque eo quod in inferiori scandalum sit. Quauis aliqua stel-
larum splendorem amitterent, aliæ tamen lucidæ perseverarēt,
at si sol lucem amittit, omnes remanent obscuræ. Et sic dicit
Oseas Propheta: Audite hoc Sacerdotes, & domus regis aus-
cultate, quia vobis iudicium est, quoniam laqueus facti estis spe-
culationi, & sicuti rete expansum subter Thabor. O quā
32 meritō magnatibus, & principibus huius sæculi, si male viuunt
dicere possumus: Vos estis laqueus, & rete, quo Diabolus plu-
rimas animas aucupatur. Vtitur Sathanas artificio, quo colum-
barum aucupes uti consuecunt. Hi quippe columbam maio-
rem, quam aucupari possunt, accipiunt, quæ à longinquo vi-
deatur, ei que oculos auellunt, & iuxta illam retia tendunt.
Quam cum aliæ quietam aspiciant, ad eam se conferunt.
Tunc auceps retia contrahit, & quinquaginta, aut centum
coniunctim apprehendit. Sic Diabolus virum præclaræ fa-
mæ, egregiæque autoritatis apprehendit, eumque aliquo vi-
tio excæcat: atque illa cæca columba alios complures, qui im-
pio eius exemplo peruertuntur, aucupatur. Per Isaiam Pro-
phetam dicit Deus: Omnes bestię agri venite ad deuoran-
dum. Statimque addit dicens: Speculatores eius cæci omnes.
33 Et paulò inferiūs: Ipsi, inquit, pastores ignorauerunt intelli-
gentiam, omnes in viam suam declinauerunt. Quasi dicat:
Omnia vitia, quantumuis turpia, & bestialia sint ad everten-
dum populū securè poterunt introire: siquidem Diabolus
principes eius, & gubernatores peccatorum caligine obcæca-
uit, atque ita peruertit, ut singuli appetituum suorum viam se-
quantur. Si Angeli rebellauerunt, huius rebellionis causa fuit, quia
contra Deum præstantissimam, quam fecerat, creaturam insur-
rexerunt, qui fuit Lucifer. Vtinam soli impugnarēt nos
maligni spiritus ait Beatus Bernardus, & nihil nocerent homi-
nes perniciosi exemplis. Nam plus mouent facta, quàm dicta:

Simile.

ose. 5.

Simile.

Isai. 56.

Bernard.

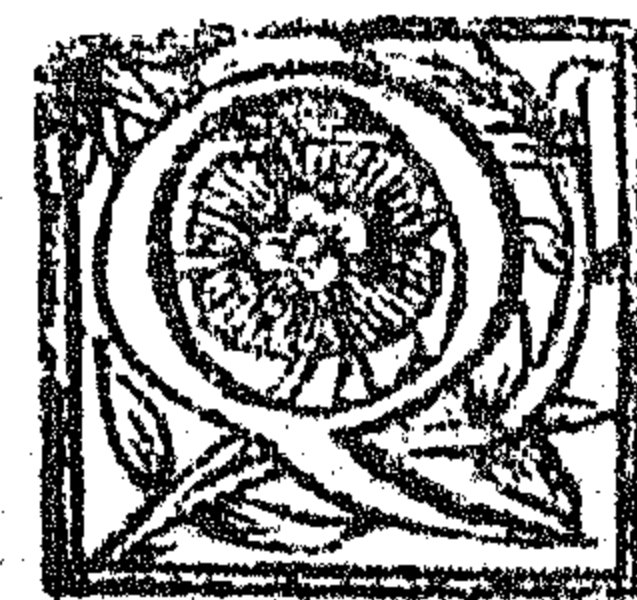
Diaboli que nihil aliud faciunt, nisi nobis suadere malitiam ver³⁴
bis. At malum exemplum corruptam naturam ad malum vehe-
menter inclinat. O fratres dilectissimi per immensam Dei cha-
ritatem vos deprecor, ne tantum humeris vestris onus impona-
tis, quale est vnus animæ cōdemnatio. Animaduertite, vos quā-
tū est ex vobis, quando facitis, vt aliquis mortaliter peccet, adeo
immanes esse, quasi eum protinus in perpetuos inferni cruciatus
detrueretis, & quasi eum immittentes diceretis: Illuc ito cum
omnibus Diabolis passurus in sæcula sæculorum. Nam prop-
ter illud lethale peccatum iā peccator ille pœnis illis manet astri-
ctus. Quod si postea pœnitentiam egerit, hoc per infinitam Dei
misericordiam fiet: tu verò quantum est ex te, iam illud ei dam-
num intuleras. Equis igitur hæc intelligens deinceps diligen-
tissimè non cauebit, ne tam grauiter diuinam Maiestatem offen-
dat, ne ve tantum proximo suo afferat detrimentum.

Vt munda a scandalis. Id est, hi, qui in mundo versantur, in peri-
culo sunt, infelices sunt ob scandala, quæ in eo quotidie oriuntur.
At, vae homini illi, per quem scandalum venerit. Quis dixit hoc vae?
Quis hoc suspirium edidit? Quis tam metuendum protulit ver-
bum? Ille, qui hominū corda perscrutatur, ille, qui iudex nouissi-
mus est futurus, ille, qui peccatorū qualitatem nouit appendere,
hic dicit: Vae. In magno periculo versatur ægrotus, quando illū
medicus lamentatur. Infelix reus, cuius iudex lecta sentētia ma-
nu frontem percutit dicens, vae. Infelix tu, o scandalose homo.
Iam enim supernus iudex sententiam aduersus te legens, te plo-
rat, & dicit: Vae homini illi, per quem scandalum venit. Et Pau-
lō antea dixerat: Qui scandalizauerit, &c. Expedit ei, vt suspen-
datur mola asinaria in collo eius, & mergatur in profundum ma-
ris. In quibus verbis videtur assignare remedium, quod potest
adhiberi, ne scandalosus homo proximis suis officiat. Nam ho-
minem, cuius collo alligata mola in profundum mergitis, ibi
eum absconditis, ita vt nullo vnquam tempore amplius videat-
ur. Sic gubernatores deberent publicum peccatorem, scanda-
losum in aliquem locum includere, vbi nunquam amplius ap-
pareret, ne tantum proximis suis detrimentum afferret. O fra-
tres, quibus regionum gubernatio incumbit, Deus vos illumi-
net, quò terram diligentissimè ab omnibus scandalis mundare
noueritis, publicosque peccatores ab ea relegeris, quorum causa
Deus

³⁷ Deus vrbes punire consuescit. Vt sic cum puritate sanctitateq;
vuentes diuinam gratiam mereamur, qua cælestis gloriæ beati-
tudo comparatur. Ad quam nos perducatur Iesus Mariæ filius,
Amen.

In eodem Festo dedicationis Sancti Michaelis Archangeli Concio Quarta.

Accesserunt discipuli ad Iesum dicentes, &c.
Matth. 18.

¹ **Q**UIDE nauigandi arte præcepta tradunt pericu-
losa loca diligenter aduertere solent, vbi sunt sco-
puli sub æquore delitentes, quos vbi primum na-
ues furibundis ductæ impulsibus pertingunt, lace-
rari consuescunt: & in chartis nauigationis illos in-
sculpunt, quò nauæ ab eis recedant. Cumq; vita nostra sit con-
tinua quædam ad coelestem portum nauigatio, charta ac norma
nauigationis, quæ est sacra Scriptura nos pericula, quæ sunt in
hac nauigatione, sapienter erudit. Inter quæ vnum ex præcipuis
est superbia, & elatio, quam plurimi attigerunt, & perierunt, si-
cut apparet in Angelis, alijsque compluribus, qui eam attingen-
tes vt sacra pagina refert, infelicitè perierunt. Hic etenim est
² spiritualium incommodorum, ruinarumque fons. Et sic dicitur
in libro Prouerbiorum. Contritionem præcedit superbia, &
ante ruinam exaltabitur spiritus. Hæc infelicem Absalon
impulit, vt, cum tanti parentis esset filius, tamque bona doctri-
na educatus, tantam publicè impudentiam, & foeditatem ad
Dauidis patris sui contumeliam admitteret, cui similem bar-
barorum nemo legitur perpetrasse vt dicitur in libro secundo
Regum. Tetendit autem Absalon tabernaculum in solario, ingres-
susque est ad concubinas patris sui coram vniuerso Israele. Et
prius quàm tantam committeret abominationem, refert sacra-
tus textus causam huius fuisse, vt cum audiret omnis Israel,
quòd
Aaa 5

Prou. 16.

2. Reg. 16.

quod fœdaret patrem suum, roboraretur cum illo manus eorum. Et maledicta Athalia interfecit omne semen regium, vt, scilicet, se in ambitione sua sustineret, sicut habetur in quarto Regum volumine. Longumque esset recensere quot, quantasque ruinas homines fecerint, eo quod periculosum hunc tetigerint ambitionis scopum. Hæc optimam reipublicæ gubernationem perturbat. Nam ambitiosi, ne inferioribus displiceant, vt quod expetunt, consequantur, complura eorum peccata consentiunt. Sicut aucupes, vt aues ad laqueos suos attrahant, earum cantus imitantur: auceps perdicum quasi perdix cacabat: aucepsque coturnicum tanquam coturnix garrat: sic qui alijs cupiunt dominari, vt subditorum animos aucupentur, eorum sese ingenijs, affectionibus, ac voluntatibus accommodant. Et ita respublicæ, Ecclesiasticæque, ac sæculares congregationes deprauantur, ac subuertuntur propter ambitiosorum præsidium, ac gubernatorum dissimulationem. Hæc est simoniæ mater. Ambitiosus enim omnes vias aggreditur, vt expetita consequatur: quod magnopere diuinam iram prouocat, vt apparet in libro Regum tertio. Vbi dicitur: Quicumque volebat, implebat manum Ieroboam, & fiebat sacerdos excelsorum: & propter hanc causam euersa est domus Ieroboam, & deleta de superficie terræ. At si sacerdotij idolorum venditio tam acri supplicio punita fuit: quid supplicij de Ecclesiasticarum dignitatum, sublimiumque, ac diuinorum sacramentorum administrationis venditione sumetur? Quomodo igitur, qui grauibus his sceleribus se infectos aduertunt, toto corpore non contremiscunt, sed secure, quieteque viuunt? Vbi nos legimus in Prouerbijs: Qui exaltat os suum, quærit ruinam, alia translatio habet: Qui exaltat ostium suum, quærit ruinam. Et sic est in contextu Græco, & in Paraphrasi Chaldaica. In quo significatur, superbiam in verbis, & in operibus, fastis, sumptuosisque ædium constructionibus grandium ruinarum, coelestiumque suppliciorum esse causam. Quid autem accidet ei, qui sacram dignitatem pecunijs emens, per simoniam exaltat ostium suum? Siquidem Christiani estis, & hæc firma fide tenetis, quomodo ij, qui huiusmodi sceleribus culpati estis, non trepidatis? quomodo seueram Dei iustitiam non timetis? Quis

vos

6 vos dementauit, & synderesin rationis inuoluit, vt in tanto periculo tam securi, quietique viuaris? O cæcos, ac miseros vos, quam euidentis est hoc vestræ condemnationis indicium. Philosophus quidam testamentum fecit, in quo magnam pecuniæ quantitatem homini insipientiori, qui reperiri posset, legauit: huiusque testamenti executorem alterum Philosophum statuit. Tunc temporis Romæ consularatus vacauit: consulem quippe suo munere abutentem senatus iussit occidi: statimque alter in illam dignitatem fuit electus, quam ille hilari animo suscepit. Quod cum Philosophus testamentarius cognouisset, statim se ad consulem denudò electum contulit, eique prædictam defuncti pecuniam obtulit. Quem cum consul interrogaret, cur hæc sibi pecunia daretur, ille respondit, Hoc faciens impleo testamentum, in quo iussa est hæc pecunia dari insipientiori, qui reperiri posset. Et iuxta hanc conditionem tu es huius pecuniæ legitimus hæres: siquidem prædecessoris tui exitium miserimum perspiciens idem munus libentissime suscepisti. Ex quo tu stultissimus totius vr̄bis esse probaris.

7 Quod si Ethnici stultum esse ducebant, qui temporales dignitates sibi oblatas libenter accipiebat propter infalices earum exitus, & quia ingentium ruinarum causa esse consuecunt: quomodo Christiani illos non insipientes iudicabimus, qui non solum Ecclesiasticas dignitates libenter accipiunt, sed cum magno etiam animi sui detrimento illas aliquando pecunijs emunt? Sciens igitur coelestis magister Iesus Christus Redemptor noster ambitionem non solum per se pessimam esse, verum aliorum etiam complurium malorum esse seminarium: ideo namque dixit Dauid: Non veniat mihi pes superbiæ, significans superbiam, & ambitionem pedem esse, quo peccati machina sustententur) accedentibus discipulis suis ad eum mortifera hac peste contactis, percontantibusque: *Quis putas maior est in regno cælorum?* (sicut sacrosancti Euangelij historia refert) *Aduocans paruulum statuit eum in medio eorum, & dixit, &c. vsq; ibi: Hic maior est in regno cælorum.* At quærat quispiã: Siquidem charitas

psalm. 35.

charitas est virtutum omnium præstantissima, quare dicit Dominus eum, qui plus humilitatis habuerit, non autem qui maiori charitate præstiterit, fore maiorem? Respondeo Dominum non ratione quidem solius humilitatis eum maiorem futurum affirmare, sed propter virtutes, quas humilior sua maiori humilitate comparabit. Huius quæstionis occasio ex eo processit, quod, cum tributum non à priuatis quidem, sed à patribus tantum familias exigere, Dominus pro se, & pro Diuo Petro illud exoluit, in quo eum vniuersorum caput futurum esse declarauit. Et quia cæteri ambitiosi erant, ambitio verò est mater inuidiæ, efficitque ne ambitiosi alios in honores, ac dignitates, quas ipsi expectant efferi patiantur, hac rabie concitati ad Magistrum veræ humilitatis accesserunt. Qui, ut superbiam illam, ac ambitionem in eorum animis reprimeret, aduocans paruulum, statuit eum in medio eorum. Prophetæ quando aliquid in auditorum animis vehementer imprimere conabantur non contenti erant id solis verbis dicere, sed aliquibus exterioribus signis, atque operibus illud significabant. Hoc autem Dei iussu faciebant. Sic Isaias Propheta, ut significaret, quàm nudi, omnibusque spoliati remansuri erant propter peccata sua habitatores Hierusalem, se vestibus exiit, ut patet in ipsius Prophetia. Et Sanctus Propheta Hieremias, ut significaret Hebræos ob ipsorum flagitia esse vincendos, & confringendos se se catenis circumcinxit, vnaque confregit. Sic, cum Dominus plurimas humilitatis normas verbo tradidisset, nunc, ut eam discipulorum suorum animis efficacius imprimeret, illum eis puerum ante oculos proponit, quasi viuum quoddam humilitatis exemplar. Tanquam præceptor, qui alios scribere vult docere, charateres in papyro scribit, quò illorum exemplo discipuli alios eorum similes efficiant, Sic etiam Deus in illius pueri innocentiae papyro humilitatis, puritatis, & sinceritatis charateres inscripsit, illosque discipulorum suorum oculis proposuit, ut inde ipsi eos addiscerent. Qui infantes domi vestræ habetis, Deum laudate, qui tales vobis præceptores concessit, qui die, noctuque vobis prædicent, si eorum ingenia attentis animis volueritis aduertere, quomodo sine cupiditate
superbia

Isai. 20.

12 superbia, & inuidia viuunt, nullius famam obtrechant, neminem vlciscuntur, & facile parcunt. Et dixit: *Nisi conuersi fueritis & efficiamini sicut paruulus iste, non intrabitis in regnum caelorum.* O res obstupenda, quæque illam profundè consideranti magnam affert admirationem: quòd Dominus hominibus cum ipso tandiu conuersantibus, & pariter in vna, eademque mensa edentibus dicat: *Nisi conuersi fueritis.* In quibus verbis eis significauit, ad æternam salutem eis non sufficere esse Apostolos, nec mundo relicto tritis vestibis, & sine calciamentis in ipsius sedtatione incedere, nisi tanquam pueri redderentur. Quod si Sanctis Apostolis hoc erat necessarium, quomò magis illi hac conuersione indigebunt, qui laxis habenis mundum sequentes, eum toto corde suo amplectuntur? Quid ad hoc dicitis fratres? *Ecquis ipsum Deum audiens dicentem: Nisi quis conuertatur, & sicut paruulus efficiatur, in regnum caelorum ingredi non posse, sciensque quàm procul ab hac conditione abhorreat, non erubescit? O quàm meritò dixit David: Nolite extollere in altum cornu vestrum, id est, ne mune-^{Psal. 74.} nere, dignitate, diuitijs, sapientia, viribus, generisque vestri nobilitate superbiatis. Etenim hæc omnia per cornu significantur: quandoquidem hoc modo in regnum caelorum non introibitis. Statimque subdit dicens: Nolite loqui aduersus Deum iniquitatem. Ne dicatis: Si quidem Deus nobis hoc tam difficile præcipit, è caelo nos videtur expellere. Ne tantam iniquitatem, atque malitiam ore proferatis. Præcepta quippe difficilia non desperantes quidem, sed humiles, Deumque timentes homines reddunt. Nam etsi hominem ad puerilem innocentiam redire difficile est, si tamen ille, quod in se est, fecerit, Deus reliqua adhibebit. Ut autem quod in vos est facere noveritis, notandum vobis est pueri humilitatem à Diuo Bernardo ita definiti: Humilitas est virtus, qua homo vilissima sui cognitione sibi ipsi vilescit. Ad quod præstandum præteritorum recordatio peccatorum multum conducit: quorum causa homo Sathanæ seruus fuit, æternisque inferni cruciatibus condemnatus. Multam etiam prodest consideratio cupiditatis, ac sollicitudinis, qua prius hæc secularia, & vilissima perquirebat. In Genesi dicitur Abimelech Saræ dixisse: *Ecce mille argenteos dedi fratri tuo hoc erit tibi in velamen,*
oculo:*

oculorum ad omnes, qui tecum sunt: & quocunque perrexe-
 ris, memento te deprehensam. Sic ego vos moneo fratres, vt
 cum diuitias, pecunias, domos, ac vineas vestras, oculis perspex-
 eritis, memineritis, quam solícite ista omnia quæsieritis, quam-
 que captiuum cor vestrum in horum appetitu duxeritis: hoc
 enim vos confundet, atque humiliabit. Gloriosus Paulus
 postquam magnus fuerat electus Apostolus semper miseriam
 suam ante oculos deferbat. Et sic dicebat: Prius blasphe-
 mus fui, & persecutor, & contumeliosus. Et rursus: Ego
 sum minimus Apostolorum, qui non sum dignus vocari
 Apostolus, quoniam persecutus sum Ecclesiam Dei. Mul-
 tum etiam ad humilitatem impetrandam conducit confide-
 rare quantum nobis deest ad hoc, vt Christianam perfectio-
 nem attingamus. Hac consideratione dicit Diuus Ioannes
 Climacus patrem quendam eremitam elatos superbiæ impe-
 tus comprimere consueuisse. Heroicarum quippe nomina
 virtutum in cubuli parietibus habebat inscripta, perfectæ,
 scilicet, charitatis, Angelicæ castitatis, profundæ humilita-
 tis, mundissimæ denique orationis. Et quam ei aliqua sui
 ipsius præsumptio inanis obrepebat, dicere solebat: Ad
 experientiam nos conferamus. Virtutesque illas legebat,
 quas vt legerat, dicebat: Quando his omnibus virtutibus
 florueris, tunc intelliges quam procul ab sis a Deo: quas etsi
 haberes seruus tamen esses inutilis: quia quod debueras fa-
 cere, fecisti. Has, & alias rationes oportet vos dilectissimi
 fratres exquirere, vt in vestri æstimatione vilescatis. Simul-
 que illud Ecclesiastici adimplere curate, vbi dicitur: Humilia
 valde Spiritum tuum, vt enim ibidem dicitur, Magna potentia
 Dei solius, & ab humilibus honoratur. Sicque dispositi, ac diui-
 na ope adiuti ad hanc admirabilem conuersionem, de qua hic
 Dominus loquitur, peruenietis. Et sicut pueri bonæ indolis
 se doceri, & corripí libentissimè patiuntur, sic vos pati, atque
 etiam desiderare debetis, sicuti faciebat Beatus Gregorius, qui
 in Epistola quadam dicit: Ab omnibus corripí, ab omnibus
 emendari paratus sum. Et solum mihi amicum æstimo, per cuius
 ius linguam ante apparitionem districti iudicis meæ maculas
 mentis tergo. Atque etiam Doctor ille Doctorum Beatus Au-
 gustinus dicebat: Ego & senex, & Episcopus paratus sum a pue-
 ris

I. Tim. I.
I. Cor. 15.

Eccles. 7

Eccles. 3.

Gregor.

Augus.

ris doceri. Quod mirabile in viri sancti humilitatem, magnamque
 superbiæ nostræ confusionem, quia tantò perè ab alijs doceri, ac
 corripí recusamus. *Præsupposito igitur dilectissimi fratres, vos amodò quasi*
pueros malitia viuere curaturos, alphabeta vos erudire volo,
quod semper ante mentis oculos deferatis, iuxta quod bona ope-
ra faciatis. A. animam vobis esse significabit. B. bonam spiri-
talem naturam esse designabit, C. animam istam pretiosissimam
non quidem genitam fuisse, sed creatam. D. Deum illam creaf-
se. E. Deum istum à quo creata fuit, æternum esse, animamque
istam in æternum aut in celo gloriosam, aut in inferno suppli-
cij cruciatam esse duraturam. F. hæc omnia nos à fide doceri,
neque naturalitate intelligi posse. G. significabit, quantum
19 fides sit donum Dei præstantissimum, sine gratia tamen pa-
rùm prodesse. H. ad hanc gratiam conseruandam, humilita-
tem esse necessariam. I. humilitatem à iuuentute incipere oportere.
L. ad humilitatem à iuuentute consequendam opus esse
corpus suis imperfectionibus limare. M. hoc mortis recorda-
tione faciendum esse designabit. N. etiam corporalium appe-
tituum negationem esse necessariam. O. Sanctarum simul
exercitationum operationem requirit. P. denique in eis perseue-
rantiam necessariam esse significabit. Hoc A. B. C. fratres cha-
risissimi addiscite, illudque in cordibus vestris scribite, die, no-
cturneque perlegite, & quæ per illud significantur, exequimini,
quò sicut oportet in hac sancta, spiritalique pueritia profi-
ciatis.
 20 *Et qui suscepit unum paruulum talem in nomine meo, me suscipit.*
 Hic suscipere non solum domo excipere, verum quodcunque etiã
 aliud beneficium conferre significat. Et in hoc sensu locutus est
 Diuus Paulus in ea, quam scripsit ad Romanos, dicens: Suscipite
 te inuicè, sicut & Christus suscepit vos, id est, adiuuate vos inuicem.
 Et quemadmodum beneficium, quod in pauperem confer-
 tur, sic & incommodum, quod eidem infertur, in se Dominus
 suscipit dicens: *Qui scandalizauerit, &c.* Quamobrem fratres
 mei ne paruulos inhumanitè tractetis. Nam quamuis illi hinc
 de vobis nequeant, vltimè siquidem Dominus totum per-
 secutionem, iniuriamque suam esse docuit, ipse de vobis vin-
 dictam sumet, quando vos minus arbitrati fueritis. Quando
 Iezabel

Roman. 15

Lezabel vineam, vitamque Naboth abstulit, impunem se ueniam esse putauit. Deus autem tantam illam iniquitatem factis puniuit: siquidem eius cadauer canibus esca fuit, vt patet in quarto Regum volumine. Hoc autem supplicium nihil est in comparatione poenarum, quibus in inferno in perpetuum cruciabitur. Nonquam David, etsi potuit, Saulem occidere voluit. Deus autem non est oblitus iniuriarum, quibus David a Saule fuit affectus, & sic cum vltis est, vt dicitur in libris Regum: vbi tanta angustia dicitur afflictus, vt se ipsum interemerit, sicque ad inferos in æternum descendit. Scitote oppressi iniurij, quo affecti, quauis offensoribus vestris ignoscatis, nihilominus tamen, nisi iuxta vires suas integram egerint satisfactionem, diuinam iustitiam munere suo esse fundaturam. Obseruandum est etiam paruulos ab illis scandalizari, qui eos persecuntur, illudant, contemnuunt, qui iniuste illos tristitia afficiunt: quoniam, quantum est ex se illis sunt deserendæ virtutis occasio. Eos etiam scandalizant, qui mala illis perhibent exempla: & multo etiam magis, qui eos largitionibus, aut verbis ad peccandum inducunt. Dicitque Dominus, ei, qui alio modo istorum proximum suum scandalizat, *Expedire, vt suspendatur mola asinaria in collo eius.* Super quo notat Diuus Hieronymus, Dominum hac phrasivsum fuisse iuxta Palæstinæ consuetudinem: ij enim peccatores grauissimis onustos sceleribus hac morte damnabant. Vt igitur adhaerere, quæstione graue peccatum admittit, qui alium scandalizat, maximam poenam, quam tunc infligebat, assignauit. Timere igitur fratres charissimi diuini iudicij seueritatem. Attendite quantopere verebatur Apostolus, ne in hoc peccati genus incidere, qui dicebat: Si esca scandalizat fratrem meum, non manducabo carnes in æternum, ne fratrem meum scandalizem. Et rursam: *Bottom*, inquit, estimabit magis mori, quam, vt gloriam meam quis euacuet. Gloriam autem suam appellat, se Euangelio, quod prædicabat, nullum ponere offendiculum. Et in ea, quam ad Romanos scripsit, vobis persuaderet, vt ab hoc maledicto vitio abstineatis, dicit: Sic autem peccantes in fratres, & perentiores cõsuetudinem in firmam in Christo peccatis. Quod autem claris huius malie effectus intelligatis, eueru quædam metuendū vobis recensabo, quem.

4. Reg. 9

1. Reg. 11

Hierony.

1. Cor. 8

1. Cor. 9

Roman. 8

24 quem refert Diuus Hieronymus, dicens: Prætextata nobilissima quondam foemina iubente viro Hymetio, qui patris Eustochij virginis fuit, habitum eius, cultumque mutauit, & neglectum crinem mundano more pexuit vincere cupiens, & virginis propositum, & matris desiderium. Et ecce tibi eadem nocte cernit in somnis venisse ad se Angelum terribili voce minitantem poenas, & hæc verba frangentem: Tu ne ausa es viri imperium præferre Christo? Tu caput virginis Dei tuis sacrilegis atrectare manibus? Quæ iam nunc arescent, vt sentias excruciatam quod feceris, & finito mense quinto ad inferna duceris. Sin autem perseueraueris in scelere, & marito simul orbaberis, & filijs. Omnia per ordinem expleta sunt: & seram miseræ poenitentiam velox signauit interitus. Hæc ille. O quam obstupendus casus. Ecce 25 quis hæc audiens, si quando simile scelus perpetravit, toto corpore non contremiscit? Etenim hoc non ita contigisse credere nemo potest, præsertim cum idem scriptor, & testis oculatus Beatus Hieronymus extiterit. Quid igitur ad hoc dicitis corruptissimi homines, qui non estis contenti mali esse, verum proximos etiam vestros corruptitis, atque peruertitis? Mirabileque est magnæque confusionis in omnibus ferè statibus maiores plerumque magis scandalizare. Vnde pro eo, quod nos legimus: In circuitu impij ambulant, secundum altitudinem tuam multiplicasti filios hominum. Beatus Hieronymus ex Hebræo vertit. In circuitu impij ambulant, cum exalati fuerint vilissimi filiorum hominum. Id est, ex eo, quod iniqui sunt principes, prouenit multorum malitia. Vbi que, quocunque vertaris, peccatores videbis. 26 In circuitu impij ambulant. Quod si tot, tamque mali sunt peccatores, hoc plerumque ex maiorum culpa dimanat.

Hoc humilitatis Euangelium in hac sacra Angelorum festiuitate decantatur: eo quod illi gloriam, qua fruuntur, profunda humilitate, qua Domino seruiunt, illumque amarunt, atque adorarunt, quo tempore mereri potuerunt, sunt assecuti. In libro Apocalypsis refert Diuus Ioannes, se in spiritu in montem excelsum fuisse deductum, sibi que ciuitatem sanctam Hierusalem illic fuisse ostensam, & Angelum, qui cum alloquebatur virga aurea, quam manu gerebat ciuitatem fuisse dimensum, hominisque mensuram Angeli esse reperiisse. In quo significauit homines etiam per eandem humilitatis viam ad hanc gloriam iter

Hieron. in epistol. ad Latam.

psal. 11

Hiero.

Apoc. 21

facere oportere: siquidem vna, eademque est hominis, atq; An-
geli mensura. Vnde nunquam inanes, atque superbos huius sæ-
culi tanta animi contentione honores, celebremque sui æstima-
tionem exquisisse comperimus, quam diligenter sancti sui ipso-
rum despectum expetebant: quia vt sanctis Angelis similes ef-
sent, hanc humilitatis virtutem summopere exoptabant. Atque
hoc etiam magnopere sancti Angeli intendunt, videlicet, nos si-
bi similes reddere: ipsi enim vacuas coeli sedes Angelis iterum
adimplendas esse cognoscunt. Angeli vero alij ab alijs, quemad-
modum homines non generantur, neque Deus plures angelos
vult creare. Quid ergo remedij est, quò sedes illæ Angelis im-
pleantur? Remedium est, quòd, quemadmodum qui aurum ha-
bere desiderant, neq; illud naturale possunt adipisci, artificiale fa-
cere curant secundū artis alchimix normas: sic quandoquidē ad
sedes illas reficiendas naturales Angeli haberi nequeunt, artifi-
ciales eos facere curant. Alchimistę magnā metalli, argenti, scili-
cet, & stanni copiā liquefactā per auri venas immittunt: sicque
stanni, & argenti colorē amittens paulatim auri splendorē acqui-
rit. Sic etiā sancti Angeli curant, vt homines per pœnitentiā, la-
chrymarū, orationis, ieiuniorū, aliarūque sanctarū exercitationū
venas immittantur: sicq; paulatim hominū colore dimisso An-
gelorum nitorem acquirant. O admirabilē sanctorū Angelorū
alchimiam, & artificium, qui talē in tam miseris creaturis, sicuti
peccatoribus, operationem faciunt, vt ad Angelorum humilita-
tem, diligentiam, amorem, charitatemque perueniant. Laudans
Deum sanctus Propheta Dauid dicit ei: Domine Deus meus, 29
magnificatus es vehementer. Vnumque, in quo est magnifica-
tus assignat dicens: Qui facis Angelos tuos spiritus, & ministros
tuos ignem vrentem. Efficit eos ignem ab effectu per metapho-
ram: quia ignis illuminat, calefacit, & trāsmutat res, in quas ope-
ratur. Et hæ sunt Angelorum exercitationes, nos ab hominibus
in Angelos cōmutare, nos illuminando, diuinoque amore inflā-
mando, & cō pluribus imperfectionibus expurgando. Illucet
nobis intellectibus nostris adiuncti: sicut fax accensa alteri con-
iuncta maiorē emittit splendorē. Et sic, vbi nos legimus in Psal.
Emitit Angelus Domini in circuitu mentiū eū B. Hiero. ver-
tit ex Hebręo: Castrametatur Angelus Domini in circuitu timē-
tiū eum. Quia Angelus in animam nequit introire, iuxta illam
castra

Simile.

Psal. 103.

Simile.

Psal. 33.

30 castra sua constituit, & in ipsam operationes suas emittit. Vnde
B. August. dicit: Sancti Angeli visionem suam miro quodāmo
do spiritui nostro infundūt. Nā spirituales creaturæ, qualis est An-
gelus, & anima, sunt, vt ait sanctus Dionysius, similes speculo,
quod si coram altero collocetur, vnius imagines in alterū reuer-
berant, atq; in eo imprimūt. Sic Angelus coram anima mūda
positus, eo quod sit speculum voluntarium, in ea, quas vult co-
gitationes imprimat. Et hinc est quòd animi puri assiduæque cō-
templationi deditissimi per Angelorum illustrationes myste-
ria nimis profunda sæpè numero consequuntur: simulque nos
inflamant, diuini que amoris in nobis ignem accendunt. Ex-
perientia namque comperimus, quòd, si solis radij in cōcauum,
mundumque speculum reuerberant, & illi stupæ applicantur,
in illis ignis incenditur. Sic etiam, cum diuini amoris radij in
Angelos reuerberent, qui sunt specula lucida, & præ humilita-
te concava: si eis animæ nostræ, quasi stupæ aridæ, effræatarum
que passionum humore carentes fuerint coniunctæ, diuini amo-
ris in eis ignem accendunt mirabilibus operationibus, quas
in ipsis animabus efficiunt, aut species earum transformantes,
aut alias cogitationes ab eis subtrahentes, & alias adhibentes, aut
efficacissimis illas rationibus inducentes. Et ita iustorum animę
similes illis quatuor animalibus efficiuntur, de quibus dicitur in
Prophetia Ezechielis: Et aspectus eorum, quasi carbonum ig-
nis ardentium, & quasi aspectus lampadarum. Duo hic san-
ctus Propheta dicit. Scilicet, illa sancta animalia similia esse
carbonibus igni accensis, lampadibusque ardentibus: vt nos do-
ceat iustum non solum accensum carbonem, sed ardentem
etiam lampada esse oportere. Hoc quippe inter prunam, &
lampada interest, quod pruna etsi candens est, alijs tamen lu-
cere non potest: lampas autem potest. Iustum igitur sibi pru-
nam, alijsque lampadem per pium exemplū esse oportet. Ame-
mus igitur fratres charissimi, atq; veneremur sanctos Angelos,
qui bonū nostrū tam ardentem exoptant. Nullus vnquā extitit
sponsus, qui honorē, bonūq; spōsæ suæ adeò zelaretur, sicut An-
gelus animæ, que sibi custodiēda cōmittitur: qui ex spirituali ei⁹
prouentu singularē accidentaliter percipit voluptatē. Quāto igitur
amore, ac reuerētia tales, tātosq; patronos debem⁹ honorare, quo-
rū fauore tot, tantaq; nobis bona proueniūt? Pudeat ergo nos

Simile.

Ezech. 1.

coram eorum oculis, & multò magis coram Deo, qui nobis presentior, quàm Angeli adest, vllum vnquam peccati genus admittere. Et ex diuinis, quæ in nos conferunt, beneficijs, fructum percipere curemus, quò diuina gratia locupletati cum ipsis cælesti beatitudine fruituri ad sydereæ regna conscendere valeamus. Quod nobis præstare dignetur Iesus Mariæ filius, qui viuit, & regnat in sæcula sæculorum, Amen.

IN FESTO S. P. N.

Francisci Concio

Prima.

Confiteor tibi Pater Domine cali, & terræ, &c.
Matthæi. ii.

Luc. 10.

BEATVS Lucas causam assignat, quare Dominus hæc verba protulerit, dicens: Cum diuinus Magister ad Dei verbum prædicandum discipulos suos per diuersas vrbes, & castella misisset: illos eius præcepto peracto hilares propter admirabilem prædicationis suæ operationem rediisse. Quos nuncios cū Christus Redemptor noster audisset, in ipsa hora exultauit in Spiritu sancto anima illa sanctissima, quæ semper Deum per claram visionem contemplabatur, eo quæ perfectè fruebatur, noua quadam, & accidentali exultatione perfusa. Quod gaudium in inferiore etiam animæ portione, exteriorique sensuum potentias dispersum est. Atque hoc cælesti gaudio sanctissima eius lingua commota prorupit: *Confiteor tibi Pater*. Tantum est animas ad Deum conuerti, vt non solum sit gaudiū coram Angelis Dei super vno peccatore poenitentia agente: sed ipse Deus, vt Isaias Propheta dicit, exultet: Gaudebit, inquit, sponsus super sponsam, & gaudebit super te Dominus Deus tuus. O eximiam Spiritus sancti similitudinem, qua alacritate afficitur nobilis adolescens cum virginem, quam diu adamauerat, & illius causa molestus

Luc. 15.

Isai. 62.

3 **stius** afflicus, & perditus incedebat, in vxorem ducit. Huic utique gaudio comparat hic sanctus Propheta lætitiā, quam Dominus ex peccatoris conuersione percipit. In quo significat, quòd si Deus denuò lætari posset, propter hoc gaudium singulare perciperet. Atque etiam ex hoc Christus Redemptor noster quatenus homo lætatur, vt hic apparet, quia exultauit in Spiritu sancto. O quanta animi contentione nos oportet curare conuersionem nostram, vt hoc gaudium Deo, ac cælestibus ciuibus afferamus. Et quia hoc emolumentum nostrum est: Confiteor tibi Pater, dicit verus animarum amator, Domine cæli, & terræ. O Pater æternæ, ô superne Pater luminum, maximè vellem cuncta membra mea in expeditissimas linguas conuertere, quibus tibi dignas agere gratias possem. *Quia abscondisti hæc à*
4 *sapientibus, & prudentibus, & reuelasti ea paruulis.* Ad horum verborum intelligentiam oportet nos scire quinam sint hi sapientes, atque prudentes, de quibus hic Dominus loquitur. Diuus Thomas duplex virtutum statuit genus. Quorum alterum nos cum hominibus foedere coniungit, & à damno illis inferendo coercet, quas virtutes politicas vocat. Alterum verò nos ad diuinæ puritatis imitationem inducit, Deoque similes reddit. Et has virtutes purgatorias appellat, ex quibus prudentiam ita definit: Prudentia est omnia mundana diuinorum contemplatione despiciere: omnemque animæ cogitationem in diuina sola dirigere. Ex hac autem virtute temperantia proficiscitur. Quæ sic ab ipso ibidem definitur: Temperantia est relinquere, in quantum natura patitur, quæ corporis vsus requirit. Et hæc virtus prudentiam, ex qua ipsa processit, augmentat, atque corroborat. Quando enim rudis tunica, asperumque cilicium carnem mordet, quando modicus, infulsusque cibus, durusque lectus corpus molestia afficit, quando frigus vrget, quando lapides nudos offendunt pedes, & quando tribuli eos compungunt, quid faciet tunc seruus Dei, qui sponte sua, atque vt Deo placeret, hæc elegit, nisi spiritum ad Deum suum propter ipsum, & propter eius exemplum in cruce pendentem erigere, & labores perferendo confirmari, nimiumque consolari? Maximè iuuat, vt spiritus ad Deum erigatur, tot intra te stimulos, atque excitatores habere, quibus spiritum ad Deum erigere assiduò conciteris. Ideo perfectionis cupidū has duas sententias in corde suo scribere oportet, vt quod

D. Thom.
1.2. q. 61.
art. 5.

ipsæ docent, quibuscunq̄ poterit, rationibus exequatur. Quò
 sicut nullum est tempus, in quo homo vlllo, aut vllis Dei benefi-
 cijs non fruatur: ita etiam vix sit tempus, in quo Deum non lau-
 det cognoscens se toties non esse respiraturum, quoties summæ
 illius, atque infinitæ probitatis, ex qua tot bona proueniunt, me-
 minisse deberet. Ex quibus binis virtutibus oritur sapientia, vt
 Eccli. 38. Spiritus sanctus affirmat in Ecclesiastico, dicens: Sapientia scri-
 be in tempore vacuitatis, & qui minoratur actu, sapientiam per-
 cipiet: quia sapientia replebitur. Ecce quàm apertè dicit diuinus
 spiritus hominem per temporalium rerum desertionem, & præ-
 caelestium contemplatione sapientiam acquirere, illaque reple-
 ri. Hæc sapientia est, vt ait Diuus Bernardus, instar nominis sui,
 scilicet, sapida scientia. Vnde sapientia intellectus simul, & vo-
 luntatis connotat actum. Etenim ex eo quod est sciëntia, est actus
 intellectus, & quatenus est sapida, atque delectabilis, est actus
 voluntatis. Hæc omnes virtutum exercitationes faciles, ac sapi-
 das reddit, efficitque vt iustus quoddam caelestis gloriæ in ani-
 mo ferat exemplar. Et sic vbi nos legimus: Quàm speciosa vete-
 ranis sapientia, & gloriosus intellectus, & consilium; alia transla-
 tio habet, quàm speciosa veteranis sapientia, & gloriosus intelle-
 ctus, & consilium. Et sic est in contextu Græco. Vbi qui hac di-
 uina sapientia fruuntur, gloriosi vocantur: eo quòd suauissimam
 atque dulcissimam, & caelesti quodammodo gloriæ similem vi-
 tam degant. Qui his virtutibus excellent, veri sunt sapientes, at-
 que prudentes. Quod cum ita sit, quomodo summa veritas æter-
 num Patrem suum mysteria sua à sapientibus, atque prudenti-
 bus dicit abscondere? Dico duplex esse genus sapientiæ. Et sic di-
 cit sapiens in Prouerbis: Sapientia hominum non est mecum,
 & noni scientiam Sanctorum. Sapientia hominum est scire, &
 gaudere proximos decipere, & omnibus rationibus, etiam cum
 peccato sæcularia querere. De hac dicit Beatus Iacobus: Non
 est enim ista sapientia deforsum descendens à patre luminum,
 sed terrena, animalis, & diabolica. Liberet nos Deus à tali sa-
 pientia, quam talibus nominibus sanctus Apostolus vocat. Dia-
 bolicam eam appellat, quia cathedrarij, & magistri, qui eam ho-
 mines docent, sunt diaboli, qui sunt spiritus erroris, & sic eos
 nuncupat Beatus Paulus, dicens: Spiritus autem manifestè
 dicit, quia in nouissimis temporibus discedent quidam à fide
 atten-

9 attendentes spiritibus erroris, & doctrinis dæmoniorum. Et
 Diuus Ioannes in Apocalypsi hos diaboli equos appellat, dicēs
 de illis: Potestas equorum in ore eorum: quibus, videlicet, nobis
 officiunt: Dicitque equos nobis officere, bellumque inferre,
 quia etsi à diabolis commouentur, ipsi tamen sunt, qui suis cor-
 ruptissimis verbis homines peruertunt. Quorum etiam doctrina
 diabolica, terrena, & animalis ab effectu nuncupatur, quia ho-
 mines terrenos, diabolicos, & animales efficit: & his Deus sua
 diuina mysteria celat. At, valdè miror, ô Christe Angelo-
 rum gloria, peccatorumque iustificator te, cum summa sis
 misericordia, dicere: Confiteor tibi pater, quia abscondi-
 sti hæc à sapientibus, & prudentibus. Quia æternus Pa-
 ter humilibus mysteria sua reuelat, te delectari, eique gra-
 tias agere bene mihi videtur, te autem gaudere, illumque lau-
 dare, quia illa à superbis abscondit, hoc mihi maximam affert
 admirationem. Quomodo rem tam metuendam audientes
 non obstupescimus? videlicet, clementissimum Iesum de sup-
 plicio superbis inflictio gaudere scientes? In hoc significatur
 Deus non solum quatenus Deus de malorum condemnatio-
 ne lætari, propter ordinem diuinæ iustitiæ, qui illic seruatur
 sicut ipse dicit in Prouerbis. Quia, inquit, vocaui, & renui-
 stis, extendi manum meam, & non fuit, qui aspiceret: despe-
 xistis omne consilium meum, & increpationes meas negle-
 xistis, ego quoque in interitu vestro ridebo. Diligenter atten-
 dite Dominum dicere, se omnes posibles rationes, & media
 quæsiisse, vt peccatores ad se conuerteret, videlicet, eos inte-
 riùs sanctis inspirationibus, exteriusque concionatorum voci-
 bus accersiendo, plurima in eos beneficia conferendo, atque
 interdum illos seueris supplicijs puniendo. Quia vero ex ijs
 omnibus fructum percipere noluerunt, dicit se in eorum in-
 teritu, & condemnatione risurum. Non solum, inquit, Deus
 quatenus Deus iniquorum, in quantum diuinæ legis suæ trans-
 gressorū supplicijs gaudet, verum Christus etiã Saluator noster
 iisdem quatenus homo delectatur. Et ita dicit Dauid: Lætabitur
 iustus, cum viderit vindictam, & manus suas laubit in sanguine
 peccatoris. Iustus per antonomasiam dicitur diuinus repara-
 tor noster. Et hic iustus lætabitur, cum viderit vindictam. Et
 dicit eum in hac vltione manus suas esse loturum. Eom

manus lauare, est innocentiam suam ostendere, seque supplicij illius, ac scelerum, quæ admiserunt, in fontem esse demonstrare. Sicuti vulgo dici solet: Ego in hac remanus meas abluo, id est, non sum huius rei culpatus, siue, non sum huius criminis reus: sic Christus Saluator noster dicit: Si homines mali fuerunt, & in sceleribus perierunt, hoc non accidit, quia ego illos non monui, non, quia sufficiens illis auxilium denegavi: non, quia eis prædicatores, aut sacramenta defuerunt. Hoc erit Dominum Iesum Christum manus in eorum sanguine lauare, ostendere quàm sit innocens condemnationis eorum. Nec verò solus Christus filius Dei, sed & cuncti etiam iusti malorum condemnatione lætabuntur.

Doctores
in. 4. d. 50
s. Tho. ibi-
dem. q. 2.
ar. 4. q. 1.
& sequē.
scotus. q. 3
lit. d. et. e.
Richar. et
Dura. q. 3.
simile.
psal. 72.

(Sicut tractant Doctores Theologi.) Non solum non afficientur in cerore liberi videntes in die iudicij parentes suos æternis cruciatibus condemnatos, nec è conuerso, quia beati erunt, idè quæ nulla poterunt affici molestia, verum ex illo diuinæ iustitiæ actu lætitiã percipient, non quatenus damnati sunt eorum liberi, siue parentes, nec quatenus sunt homines, sed in quantum sunt cælestium præceptorum transgressores. Eia filij Adæ diuitias diligenter acquirite, alienaque bona fraudulenter arripite, vt liberos vestros locupletetis, & eorum causa in Tartara prolabimini, quò ipsi postea vestra condemnatione lætentur. O stulti, qui in æternum inferni ignem eorum causa descendere vultis, qui ne vnãquidẽ horam in hoc sæculo propter vos tormenta paterentur. Si aliquo vestrum graui morbo laborante dicerent medici: Nequaquam æger hic euadere potest mortem, nisi integra hora humanæ carnis fumo suffiatur; nunquid vxor, siue liberi vestri manum, aut pedem in accenso prunario propter valetudinem tuam vna hora morari paterentur? Suspicio vtiq̃e neminem eorum non vnãquidẽ horam, verum ne centesimam eius partem tormentum istud esse passurum. O cæci, cæci, quis vos ita excæcauit, vt propter eos, qui si opus esset tam parum vestra causa paterentur, creatorem vestrum offendatis, atque in æterna tormenta corruatis? Per immensam Dei clementiam vos deprecor charissimi fratres, ne ad eò creaturas diligatis, vt earum causa creatorem vestrum deseratis, in eiusque indignationem incidatis. Attendite quid dicat Dauid ipsum Deum alloquens: Perdidisti omnes, qui fornicantur abs te, id est, qui te deserunt seiungendo se à te, creaturasque diligendo plus quam te.

Et

15 Et alia translatio habet: Perdidisti omnem, qui fornicatur abs te. Et sic est in contextu Græco, sic etiam legit Diuus Augustinus. Vbi adnotatur, quauis plurimi sint peccatores, singulostamen ita peculiariter à Deo puniri, quasi vnus esset in orbe puniendus. Inter quæ verbum illud, perdidisti, perpendi oportet: In quo significatur, nisi peccator sese in meliorem frugem recipiat, tam certam esse illius condemnationem, quasi iam esset in æterna tormenta proiectus. Quamobrem vnusquisque sibi opportunè consulat, & ad Deum conuertatur, ne in illud tempus deueniat, in quo mitissimus agnus Iesus Christus propter illius supplicium patri suo gratias agat, sicut hîc fecit, dicens: Confiteor tibi Pater, quia abscondisti hæc à sapientibus, & prudentibus. Additque vlteriùs, dicens: Et reuelasti ea paruulis. O Deus

16 infinitæ sapientiæ, vt quid Domine paruulis mysteria tua reuelas? Nam si sunt humiles, præ illorum cognitione superbient. Non est hæc veræ humilitatis excellentia, atque proprietas. Nã hæc virtus diuinis donis accrescit: quia verus humilis omnia dona, gratiasque sibi à Deo datas quasi onera suscipit. Non tam quod recipit, quàm rationem, quam de illo redditurus est, & debitum sibi impositum considerat: & sic non effertur, sed sub donorum pondere humiliatur, gemit atque suspirat: quemadmodum arbor, quò fructibus est onustior, eo propensior est in terram. Estque valde notandum poma vana, & interiùs abrosa vermiculis, non arborem in terram declinare, sed solida potiùs, sana, atque interiùs plena. Hinc certum quoddam elicitur signum quo diuina dona ab ijs, quæ diabolus fingit, separentur. Etenim

17 cum diuina dona sint solida, eos, à quibus possidentur, ad maiorem humilitatem propendunt, quàm si eis non inessent. At quæ dona diabolus fingit, hominem inanem reddunt, atque superbum. Nonnulli dicere solent: Deus abstulit à me dona sua, vt me humiliaret. At forsitan meliùs dicerent Deum ab eis illa subtrahere, vt illos confundat propter eorum superbiam, negligentiam, atque ingratiudinem. Nam ad hominem humiliandum, dona sua Deus conferte consuecit. Nouit quippè Deus ea esse dona sua, quæ hominem aliquo vitio non corruptum humiliant: sicuti bonum vinum vas, in quo infunditur, melius facit. At si vas est aliqua corruptione infectum, vinum corrumpit. Et sic dixit Beata Elisabeth sacratissimæ Virgini Mariæ Domina nostræ:

Bbb 5 Benedicta

Luc. 1.

Benedicta inter mulieres, & benedictus fructus ventris tui. 18
 Quasi diceret. Siquidem tu adeo benedicta es, ut absque meis
 meritis tam sollicita ad me visendam veneris, tantaque animi
 submissione me salutaris, non dubito quin is sit fructus ven-
 tris tui, qui hæc in te operetur, teque ad tam profundam hu-
 militatem inclinet. Non solum autem qui plura à diuina lar-
 gitate beneficia percipit humilior esse solet, quia ea quasi
 onera suscipit, & quia ipsa dona eum ad humilitatem incli-
 nant: sed etiam humiliatur, quia cognoscit, se quo plura à

1. Cor. 15.
 Psal. 139. diuino auxilio indigere. In Psalmis dicit Dauid: Tu forma-
 sti me, & posuisti super me manum tuam. In quo signifi-
 cat, sicut homo à Deo esse hominis accepit, sic Dei manu,
 atque auxilio indigere ad hoc esse conseruandum. Esse au-
 tem hominem sanctum, etiam ex diuina manu percepit.
 Nam si Deus te hominem formauit, tu verò te sanctum fe-
 cisti, plus quam Deus effecisti: plus enim est quenquam
 esse sanctum, quam esse solum hominem. Ergo si te hominem
 facere non potuisti, quia, ut ait Propheta, Ipse fecit nos
 & non ipsi nos, minus te sanctum facere potuisti. Et si qui-
 dem Dei manu ad homines esse conseruandum indiges,
 multo magis tibi opus est diuino auxilio ad sanctitatem cu-
 stodiendam.

Prou. 11.

Psal. 18.

Prou. 9.

Et reuelasti ea paruulis. Multo antea diuinus spiritus coele-
 stem hanc doctrinam erudierat: siquidem in Prouerbis di-
 cit: Vbi humilitas, ibi sapientia. Et in Psalmo: Testimonium,
 inquit Domini fidele, sapientiam præstans paruulis, id est,
 humilibus. Et iterum in Prouerbis: Sapientia, ait, misit an-
 cillas suas, ut vocarent ad arcem, & moenia ciuitatis: si quis est
 paruulus, veniat ad me. Ancillæ sapientiæ sunt diuinæ inspi-
 rationes, & vocationes, quæ etiam in maioribus, & sublimiori-
 bus mundi statibus proclamant. Etenim hoc significat vocare,
 seu clamare ad arcem, & ad moenia ciuitatis. Ex quo apparet
 etiam in excelsis statibus hos paruulos reperiri posse, sicuti
 reuera inueniuntur? Nam isti sunt, qui diuina luce collustra-
 ti animorum suorum inopiam, & nuditatem, cognoscentes
 ad saluatoris sui gratiam tota auiditate confugiant. Dives, & po-
 tens erat Patriarcha Abraham, cum in Mambre conualle mora-
 retur

21. retur: siquidem ex seruis suis solummodo exercitum con-
 flare potuit, quo quatuor reges superauit. Et tamen adeo hu-
 milis erat, ut diceret: Loquar ad Dominum meum, cum
 simpuluis, & cinis. Non dicit se esse solam terram, quæ ad
 fornaceos parietes conficiendos prodest: neque solum cine-
 rem, ex quo lixiuium fit: sed puluerem simul, & cinerem,
 quod nihil prodest, se esse affirmavit. Quasi diceret: Et si mi-
 ser, atque inutilis sum, nihilominus tamen loquar ad Do-
 minum meum. O quantum ad humilitatem impetrandam con-
 duceret, nos in quolibet statu sumus, quam miseri, atque inu-
 tiles simus, considerare. Quanquam Beatus Paulus ad tan-
 tam peruenerat celsitudinem, ut dixerit: Abundantius illis
 omnibus laboravi, non ego autem, sed gratia Dei mecum in-
 ferius tamen subdit dicens: Cum autem mortale hoc induerit
 22. rit immortalitatem. Vbi alia translatio habet: Cum autem
 corruptum hoc induerit incorruptionem. Et sic est etiam in
 contextu Græco. Ex quo apparet sanctum Apostolum, quan-
 tum in se, non solum mortalem, sed quid corruptum etiam
 se iudicasse, quod ex se factorem emittit, & quicquid ad il-
 lud accedit corrumpit. O admirabilem viri Sancti cog-
 nitionem, & humilitatem. O beatos illos, qui eum imitari
 curant. Præcipue cum illud verbum, corruptum hoc, de om-
 nibus intelligatur. Per humilem, paruumque portam ma-
 gni nequeunt introire, nisi inclinentur. Portam vero cæli
 imā, humilemque esse probatur ex eo, quod est arcta, & angusta si-
 cuti dixit Dominus: Contendite intrare per angustam por-
 tam. Ergo siquidem est angusta etiam est ima. In libro nan-
 que sapientiæ dicitur: Omnia in mensura, & numero, & pon-
 dere disposuisti: essetque enormis, & sine proportione por-
 ta sublimis, & nimis angusta. Ergo si est arcta, & in proportio-
 ne constructa, necessario erit ima. Siquidem igitur ima, & hu-
 milis est, si per eam ingredi volumus, oportet nos inclinari, at-
 que humiliari. Ad hanc etiam humilitatem impetrandam ma-
 xime prodest corporalis paupertas libenter, & cum spiri-
 tus feruore suscepta. Hæ sunt duæ illæ alæ, de quibus dicitur
 in Apocalypsi: Datae sunt mulieri alæ duæ, ut vola-
 ret in desertum. Mulier illa sideribus coronata, & sequitur
 23. et absque dubio est sacratissima virgo Maria Dei genitrix, quæ his
 18.
 15.
 15.
 12.
 12.
 12.

binis alis cunctis diebus vitæ suæ volauit, & multum condu-²⁴
xerūt ad hoc, vt inter alios sanctos adeo singularis esset. Etenim
hoc significat duabus alis in desertum volare. Ideo que hodie tā
pauci sunt veri humiles, quia pauci sunt sanctæ paupertatis, tem-
poraliumque bonorum abnegationis amatores.

Has igitur dilectissimi fratres duas alas ad huius sacratissimæ
præceptricis imitationem curemus adipisci. Verum animad-
uertite, auem quando sedet, alas sustinere, quando autem volat,
ipsam ab eis sustineri. Ideo o anima Christiana si cum per mor-
tem è terra surrexeris, ad gloriam aduolare, atque ab his duabus
alis adiuuari, necnon, & vsque illuc perducere volueris (summa
nanque veritas dixit: Beati pauperes spiritu, quoniam ipsorum
est regnum cælorum) magnum te oportet nunc in eis sustinen-
dis studium adhibere, quanuis tibi graues aliquantulum videan-²⁵
tur: postea enim ipsæ te sustinebunt. O seraphice Paternoster
Francisce quid de te, de tua profunda humilitate, quid de ad-
mirabili paupertate profabor? Ideo in tua sacra solennitate
sanctum hoc Euangelium decantatur, quia in his duabus virtu-
tibus singularis extitisti. Conradus refert Apelli celebri quon-
dam pictori iussum fuisse, proceræ staturæ Gigantem depin-
gere. Cumque illi difficile videretur eum tantum, quantus à
se petebatur, depingere, grandem in illa tabula manum pin-
xit, simulque duos Gigantes, qui oblongis quibusdam lignis
vnum illius manus digitum demetiebantur, quod ex digiti ma-
gnitudine Gigantis proceritas innotesceret. Itaque quanuis
Gigantem pingere nequiverit, digitum tamen illius depinxit,
ex quo proportionabiliter, Gigantis, cuius ille digitus erat, ²⁶
magnitudo perspiceretur. Hic gloriosus pauperum Patriar-
cha in omni virtutum genere tantus extitit, vt non solum to-
tam eius magnitudinem minimè valeam explicare; verum ne
vnam quidem eius virtutem possim penitus recensere. Nam, si
quanta, quamque excellens eius humilitas, aut paupertas, si-
ue charitas fuerit, declarare possem: ex hoc quodammodo
quasi per digitum proportionabiliter mirificæ perfectionis il-
lius magnitudo perspicere posset. Nullus vnquam tam diuitia-
rū, quam ille sanctissimæ paupertatis cupidus extitit. Vnde reb-
etiam necessarijs, non, nisi cum facultate reddendi eas alij, si que
pauperiore inueniret, utebatur. Quippe qui neminem pau-
periore,

periore, quam se esse, poterat tolerare: atque etiam quia vr-
gentiorem necessitatem iustæ possessionis titulum esse ducebat.
Inferius facultatem habet recipiendi in se omnes ad eum descen-
dentes, non tamen licet ei quenquam dimittere. Talis mihi quo-
dammodo esse videtur paupertas eorum, qui volunt petendi, &
recipiendi, non autem alijs pauperioribus se ea, quibus vtuntur
largiendi habere facultatem: quæ quidem paupertas merito po-
test auara vocari. Non talis erat huius sancti patris inopia. Pro-
funda verò eiusdem humilitas, quibus poterit orationis viribus
explicari? De Christo Redemptore nostro dicit Beatus Paulus:
Humiliauit semetipsum. Nam, quenquam, cum ab omnibus con-
temnitur, humilem esse, non est mirandum: quum autem à cun-
ctis honoratur, permagnique æstimatur, tunc humilitate clare-
²⁸ re seq; ipsum humiliare, hoc est præstantissimū, atque admirabi-
le humilitatis genus. In hoc sanctus hic vir cælestē veræ humili-
tatis magistrum vehementer fuit imitatus. Quippe qui quanto
maiori honori ab alijs habebatur, tanto profundius se humiliaba-
bat, viliorque apud se erat. In libro Exodi Irgitur Deus Moyse
dixisse: Veni, mittam te ad Pharaonem, vt educas populum
meum, filios Israel de Ægypto. Tantoque à Deo affectus hono-
re, qualis erat eum tanto populo præferri, semetipsum humilians
respondit, dicens: Quis sum ego, vt educam filios Israel de Ægy-
pto? Quasi diceret: Ad nihil aliud profum Domine, nisi ad modi-
cas has oues custodiendas, quod etiam vix facere sufficio. Erat
enim Moyses valde humilis. Quod ex eo inferitur, quia de illo di-
citur in libro Numerorum: Erat enim Moyses vir mitissimus su-
²⁹ per omnes homines, qui morabantur in terra. Quæ mansuetudo
sine humilitate maxima nequaquam poterat possideri. Et quia
tam humilis, mitisque erat, ei dixit Dominus ipse: Videbis po-
steriora mea. Nonnullique dicunt, Dominum hinc ei promississe
illum sanctissimam, quam accepturus erat, humilitatem esse vi-
surū, quæ dicitur posteriora, eo quod est res minus nobilis Iesu
Christi filij Dei. Quæ promissio in monte Thabor fuit adimple-
ta. Idem discursus inter Deū sanctissimumque hunc virum Fran-
ciscum fuisse videtur. Quem Deus in principio suæ conuersio-
nis accersuit, per os crucifixi eum alloquēs, dixit que: Francisce
vade, & repara domum meam, quæ, vt cernis, labitur. Quasi dice-
ret: Populum meum à culpæ seruitute cura subtrahere. Cumq;
submi-

Philip. 1.

Exod. 3.

Num. 12.

Exod. 33.

submississimus esset, arbitratus est, Deum sibi precipere materia
 30 le illud templum restaurare. Hoc, inquit, mihi Deus præcipit, ut
 lapides humeris meis afferam, materialesque hos parietes refice-
 re curem: neque enim ego ad plura proficio. In hoc ego tibi Do-
 mine ministrabo, leproforum ulcera lauabo, nudis pedibus, tri-
 tisque vestibus incedam, ægrisque necessaria ministrabo: quod etiã
 utinam facere proficim. O, maioribus te volo Francisce. Volo, ut
 exemplo, doctrinaque tua complures homines ab huius sæculi
 Aegypto, ad sacram quãdam religionem educas, ubi Angelicam
 potius quã humanam vitam degant: quo maxime vniuersalis
 Ecclesia reparabitur. Et quia hæc sacrosancta religio ad magnũ
 totius orbis remedium extruebatur, idcirco eam vir sanctus ita
 constituit, ut non solum sibi, sed alijs etiam eius fratres viuerent.
 In prælijs non militibus solum, tympanistis, ac tubicinibus opus
 31 est, qui bellatores instrumentis suis fulciant, eisque animum ad-
 dant: sed speculatores etiam, qui præparatas perscrutentur infi-
 dias, & duces, qui sicut oportet, copias moderentur, sunt nimirũ
 necessarii. Cumque verum sit, sanctissimam hanc Ecclesiam mi-
 litantem appellari, quia Christiani in ea continuum aduersus
 mundum, diabolum, & carnem bellum gerunt, non solum reli-
 gionibus indigebat, quæ oratione sua, diuinarumque rerum con-
 templatione, quasi tubicines, tympanistæque alios fideles incita-
 rent, sed necesse etiam erat religiones esse, in quibus hæc omnia,
 & plura etiam fierent. In quibus viri doctissimi virtutibusque re-
 fertissimi essent, qui quasi speculatores Sathanæ insidias perscu-
 tentur, deque illis populum moneant, hosque Dei exercitus tan-
 quam duces præstantissimi ducant, doceantque quomodo eis
 32 præliandum sit, quò victoriam consequantur. Hoc fuit vnum ex
 mysterijs, quæ paruulo huic, humilique Francisco Dominus re-
 uelauit. Et quemadmodum postea dixit Dominus Moyse: Pos-
 teriora mea videbis: sic etiam oranti huic seraphico viro in cu-
 iusdam montis fastigio Dominus apparuit, dixitque: O Fran-
 cisce, posteriora mea tibi ostendere volo, & quæ hominum cau-
 sasum perpeffus, demonstrare. Dolores, vulneraque mihi infli-
 cta videbis. Sicque illa in eius sanctissimo corpore impressit. O
 verè beatum virum, cuius carnem etsi carnifex non percussit, nõ
 idcirco immolati agni fuit similitudine priuatus. Lex perfectæ
 necessitudinis non patitur quenquam aliquid possidere, quod
 amico

simile.

33 amico suo non comunicet. Sicque Christus Redemptor noster ei
 potestatem suam in tot miraculorum operatione comunicauit.
 Non solum autem hoc illi concessit, sed eum singulari quadam
 gloria insigniuit. Vulnera quippè illa, quibus mundum è tyran-
 nica diaboli seruitute liberauit, quibus Sathanam, ac Tartarã su-
 perauit, quibus cælestis paradisi ianuam referauit, que non in au-
 reis quidem, aut sericis taperibus impressa, sed suomet sacratissi-
 mo corpori infixæ reliquit, in sacro etiam fidelissimi amici sui
 corpore imprimere dignatus est. Mirabile quidem, quod filius
 Petri Bernaldon, qui quondam à patre suo quasi in sanus vincu-
 lis fuerat inclusus, propter eximiam Angelicæ vitæ puritatem
 ad tantam celsitudinem perueniret, ut ipse vnus cum Iesu Chri-
 sto potentissimo cælorum Imperatore post gloriosam corpo-
 34 rum resurrectionem inter omnes sanctorum choros his diuinis
 charismatibus insignitus illucesceret. Neque enim illustrissi-
 mam hanc gloriæ prærogatiuam, quam ei Dominus in hoc sæ-
 culo communicauit, ab eo postea volet auferre. Magnoperè
 commendat sacra Scriptura amorem, quo Ionathas Davidem
 ex bello venientem, Gygantisque Goliath caput deferentem
 dilexit. In cuius testimonium spoliavit se tunica sua, & dedit
 eam David, & reliqua vestimenta sua vsque ad gladium, & ar-
 cum, & balneum. Insignis amicus, qui dedit omnia, quæ dare
 potuit, animamque ipsam si posset, utique daret. Et quia nõ po-
 tuit, eum suis armis, ac vestibus exornauit. Si ergo vestium armo-
 rumque largitionem sacra pagina, quasi magnum amoris signũ
 commemorat, quale amoris signum fuit, non vestes quidem,
 35 quæ sunt extra corpus, sed sacratissima illa vulnera, quibus san-
 ctissimum Domini corpus erat insignitum, fidelissimo amico
 suo conferre? Ecquis tam nouum tamque admirabile, atque in
 sæculo inauditum beneficium non collaudet, & præ alacritate
 proclamet? Ecquis admirabilem fidelitatem, qua Deus amicos
 suos tractat, non admiretur? Ecquis tanto miraculo non obstu-
 pescat, illudque adoret?

1. Reg. 18

Hunc igitur tantum, tamque bonum Deum fratres charissi-
 mi ex toto corde diligamus, siquidem est amatum dignissimus. *Et
 reuelasti ea paruulis. Ita dater, quia sic fuit placitum antè re.* Hæc Domi-
 ni sententia nos in omnibus laboribus nostris debet consolari.
 Hæc etenim Iob in suis maioribus afflictionibus petuicebat. Et
 sic

Iob. 1. sic dicebat: Sicut Domino placuit, ita factum est: sit nomen Do-³⁶
 mini benedictum. O quanta cum serenitate conscientiae inter
 tumidiores huius saeculi fluctus, procellasque viueremus, si con-
Ibidem. siderare vellemus nihil nobis sine diuina dispensatione contin-
 gere. Sicuti Sanctus Iob faciebat, qui dicebat: Dominus dedit
 Dominus abstulit. Et quia Dominus quatenus homo, & aeter-
 no Patre minor, illi gratias egerat, nunc seipsum aequalem esse affir-
 mat, dicens. Omnia mihi tradita sunt a Patre meo. Quauis non
 nulli dicunt, eum hic de omnibus rebus, quae ad mundi redem-
 ptionem pertinent, loqui, quae ipsius manibus Pater aeternus
 commendauit. Sunt enim plerique fideles, qui contristari solent,
 cum cogitant, salutem suam non tam in manibus suis, quam in
 diuina voluntate, ac dispositione sitam esse, quasi eam in mani-
 bus suis certior, securiorque, quam in Dei manibus habe-³⁷
 rent. Cui vanae solitudini, ut Dominus occurrat, aeternum Pa-
 trem illam manibus suis commisisse declarat, qui quantum est
 ex se nequaquam ouem, quam tanto labore quaesuit, inuenta-
 que super humeros collocauit, perire patietur: praecipue cum eius
 amore captus manus suas innocentissimas cruci affigenda tam
 libenter extenderit. Quod cum Dauid intelligeret, spiritus sui sa-
 lutem his diuinis manibus commendabat, dicens: In manus tuas
Psal. 30. Domine commendo spiritum meum. Statimque huius confide-
 tiae causam assignans addit: Redemisti me Domine Deus veri-
 tatis. Quasi diceret: quibusnam manibus melius spiritum meum
 potero commendare, quam illis, quae pro me in cruce pepend-
 erunt? Eia pusillanimes confidenter accedite, salutemque vestram
 potentissimis his manibus propter vos in cruce pendetibus com-³⁸
 mendate. Et quauis veritas sit infallibilis haec omnia in diuini
 huius Redemptoris manibus esse sita: at satis conformius literae
 dicimus eum de aequalitate, qua aeterno Patri par est, loqui. Om-
 nia mihi tradita sunt a Patre meo, id est, omnem eius potestatem
 essentiam, sapientiam, & denique quicquid Pater est, mihi tra-
 didit. Sicque protinus addit: Et nemo nouit Filium nisi Pater,
 nec Patrem quis nouit, nisi Filius. Id est, nemo unam diuinam
 personam comprehendit, nisi alia, quia est etiam infinita, sicut
 & illa. Ne vero arbitrarentur eum diuitias, magnitudinemque
 hanc sibi soli velle, statim subdit: Venite ad me omnes, qui labo-
 ratis, & onerati estis, & ego reficiam vos. O benedictus, & glo-
 rificatus

³ rificatus talis Deus. Benedicta sit, o Christe reparator vitae san-
 ctissima lingua tua, qua tam sancta, gloriosaque verba protulisti,
 quae corda nostra magnopere consolantur. O diuites, atque po-
 tentes huius saeculi haec audientes confundimini, siquidem di-
 uitijs, potentiaque vestra vos soli frui vultis. Ex quo colligitur
 diuina charitas in vobis non morari. Nam in Canticis dicitur de
 anima sancta: *Canti. 7.* Quam pulchri sunt gressus tui filia principis.
 Verbum autem Hebraicum in hoc loco significat idem quod fi-
 lia liberalis, atque profusa. Sicque illam sponsus liberalem, genero-
 sam, atque magnanimam appellat secundum Hebraicam proprie-
 tatem, quae quod in aliqua re praestantissimum est, filium illius
 rei appellare consuecit. Ne sitis fratres similes infelici illi diui-
 ti, de quo dicit Dominus, eum secum loquentem dixisse: Ani-
⁴⁰ ma habes multa bona posita in annos plurimos, requiesce, co-
 mede, bibe, & epulare. Omnia sibi volebat: ideoque dixit illi
 Deus: Stulte hac nocte animam tuam repetunt a te: quae au-
 tem parasti, cuius erunt? O verba metuenda. Cauete fratres
 mei, ne illa Deus in vobis exequatur, ibidem namque summa ve-
 ritas dicit: Sic est qui sibi thesaurizat, & non est in Deum diues.
 Quid ad hoc respondetis diuites, qui vobis omnia cumulatis?
 Nunquid non auditis quid hic dicatur: Sic est, qui sibi thesauri-
 zat? Quomodo non veremini, ne veniant diaboli, animasque istas
 a corporibus vestris arripiant, quod in perpetuum crucientur?
 Discite fratres dilectissimi ab hoc superno Magistro. Attendi-
 te quomodo vniuersos accersit, ut diuitiarum suarum participes
⁴¹ efficiendi ad eum accedant, dicens: Venite ad me omnes, qui la-
 boratis. Ad illum igitur cum perfecta obedientia properemus,
 ut diuina ipsius gratia refecti aeterna beatitudine fruituri
 ad caelestia regna conscendere mereamur.

Quod nobis praestare dignetur
 idem Iesus Mariae fi-
 lius. Amen

(?)

Tom. j

Ccc

IN

In Festo S. P. N. Francisci

Concio secunda.

Confiteor tibi Pater Domine celi, & terra
Matthæ. II.

Non utique contentus erat altissimus hominum reparator, Iesus Christus filius Dei, quod sanctissima eius anima tanquam gloriosa Deum semper glorificabat, sed quotiescunque eternus eius pater aliquod in humanum genus beneficium conferrebat,

statim celestis Magister in gloriosa conversione, gratiarum que actione prorumperebat, sicut apparuit in illo mirabili miraculo: ut habetur in Evangelio Beati Iohannis. Vbi dicitur: Cum gratias egisset, distribuit discumbentibus. Eundemque stylum observavit, cum ab hac vita discessurus sacrosanctum Eucharistiae sacramentum voluit instituire: ut patet in Epistola priori ad Corinthios. Vbi dicitur: Gratias agens fregit, & dixit: Accipite, & manducate. Et in resurrectione Lazari gratias egit Patri: quia ipsum semper audiebat. Atque etiam hic pro animarum conversione gratias agit: ne consideratio hæc absque spiritali profectu prætereat. Hic enim est fructus, quem ex divini Salvatoris nostri vitæ, doctrinæ que correctione recordatione que percipere debemus, scilicet, videre, atque animo perscrutari, quid nobis in ea sit imitandum. Inter cætera servorum Dei studia vnum ardentissimum fuit, ut in hoc sacratissimo caput suum instantissime imitaretur. Ex quibus admirabilis in hac re fuit spiritus seraphici Patris Nostri Francisci, qui statim in initio conversionis suæ Deum laudare non cessabat: & rudi, tritoque capitulo coopertus in nemore divinas laudes Gallicè decantabat. Interrogatusque à latronibus, quis nam esset, eximia spiritus ebrietate soporatus, respondit, Præco sum magni Regis. Ad hanc sanctissimam exercitationem inuitabat vir Dei omnes sequaces suos. Gallus media nocte somno resurgens statim alas excutit, & canere incipit, statimque illius vocibus, exemploque alij

quam

104.6.

1. Cor. II.

104.11.

Simile

4 quamplurimi concitati alas similiter quatunt, atque cucurrunt. Sic seraphicus hic vir media nocte, dum medium silentium tenerent omnia, quando homines culpæ tenebris immergi Dei penitus obliuisci videbantur, nouo quodam spiritus feruore surrexit: desideriorumque ac cupiditatum suarum alas temporalium omnium puluere excutiens creatori suo laudes canere coepit. Statimque eius exemplo alij multi viri a sæculi sopore surrexerunt, alasque suas secularibus rebus excusserunt easdemque laudes concinere coeperunt. Quales fuerunt Beatus Antonius, sanctus Bernardinus, sanctus Ludouicus Caroli regis Siciliae filius, Seraphicus doctor Diuus Bonauentura, alijque complures viri sanctissimi, quales ex illius tempore vsque adhuc semper in hac sacrosancta religione floruerunt. Nec

5 vero contentus erat, socios, filiosque suos erudire, ut in te, omnibusque creaturis Deum laudarent, ad quod de sole, luna, & stellis cantica componebat, sed syluestres etiam beluas, aëreas aues, & aquoreosque pisces ad diuinas laudes inuitabat. Et sæpenumero ipsæ irrationales creature diuinitus excitatæ in hoc gloriosi sancti spiritui parebant. Hoc oportet esse Christiani viri munus, scilicet, creatorem, conservatoremque suum, ex cuius manibus torquodidie beneficia percipit, collaudare. Estque hoc munus tanti emolumentum, ac meriti, ut cum Magnus Apostolus Paulus dixisset: Implemini spiritu sancto, statim medium ad hoc faciendum explicat dicens: Loquentes vobis met ipsis in psalmis, hymnis, & canticis spiritalibus cantantes, & psallentes in cordibus vestris, Domino gratias agentes semper pro omnibus in nomine Domini nostri Iesu Christi Deo, & patri. O admirabilem Doctrinam Deus corda nostra illuminet, quo eam intelligamus. Multa nos hic diuinus Apostolus docet. Primum admonet, ne contenti simus Deum in cordibus nostris laudare, sed eum linguis etiam nostris extollam: quod laudis genus multum conducit ad animos ad maiorem deuotionem excitandos. Secundo nos hortatur, hanc laudem ex cordis intimo perficisci debere: ne sit oratio turdi, aut picæ dicentium. Laudet Christum, & Deo gratias, cum quid dicat, præ se ignorat: ideo dicit: Canentes, & psallentes in cordibus vestris Domino. Estque valde inter cætera pensandum quomodo dicat: Loquentes vobis met ipsis. In quo nos docet non Dei quidem,

Ccc 2

sed

Ephes. 5

sed nostrum potius esse proventum nos Domino gratias agere. 7
 Ex his namque laudibus Spiritus noster fructum percipit, quia
 eis nova beneficia comparamus. Dicit etiam has laudes, & gra-
 tiarum actiones pro omnibus esse referendas. Quod dupliciter
 intelligi potest. Primo modo, ut pro omnibus tam prosperis,
 quam aduersis euentibus gratias agamus, siquidem utraq; pari
 amore diuina ex manu proficiscuntur. Pari amore, quo pater
 filium alit, quando perspicit opus esse, illum verberat. Et ita di-
 cit idem Apostolus: Fili mi noli negligere disciplinam Domini,
 neq; fatigeris, dum ab eo argueris: quem enim diligit Dominus,
 castigat: flagellat autem omnem filium, quem recipit. Ideoq;
 etiam quando à Domino flagellamur, ei gratias agere tenemur.
 Altero modo intelligitur illud, pro omnibus; ut pro omnibus
 bonis, quæ Deus in proximos nostros confert, ei gratias agamus. 8
 Siquidem experientia comperimus, linguam pro calceis, qui
 pedibus, pro chirothecis, quæ manibus, & denique pro vesti-
 bus, quæ corpori dantur, gratias agere: & omnia membra con-
 gaudent refrigerio, quo aliquod eorum afficitur. Cùm igitur
 omnes simus vnius corporis membra, rationi consentaneum
 est, ut alij pro beneficijs, quæ alij percipiunt, gratias aga-
 mus. Non solum autem debemus gratias agere pro omnibus
 hominibus, sed etiam pro omnibus creaturis irrationalibus,
 & insensibilibus. Si rex duobus pinguibus commendatis, idest,
 [*Encomiendas*] Duos infantes donat, qui adhuc ratione non
 vtuntur, hoc autem facit propter eorum parentem, ille tenetur
 regi pro eis gratias agere. Nec verò vir nobilis, si gratitudine præ-
 ditus est, solum hoc facit, sed infantulos etiam secum defert, &
 eis dicit: Osculamini filij pedes regis maiestatis pro eo, quod
 in vos contulit beneficio. Quid Domine, non ne vides pueru-
 los istos nec loqui scire, nec rationi uti, nec pro his beneficijs
 gratias agere posse, nec quæ illis loqueris, intelligere? Ut quid
 eos ita profaris? Omnia, inquit, isthæc intelligo. Verùm
 hac diligentia, & artibus vtor, ut gratitudinem beneficiorum,
 quæ filijs meis mea causa sunt collata, demonstrarem. Sic cog-
 noscens homo, vniuersas excellentias, quibus creaturæ irratio-
 nales, atque insensibiles sunt exornatæ, propter eum eis à
 Deo communicatas fuisse, pro illis omnibus illum laudare te-
 netur: illasque quantum est ex se ad Dei laudes debet inuita-
 re.

Hebr. 12.

Simile.

re. Sic faciebat David, qui nullam prorsus creaturam in celo,
 terraque prætermisit, quam ad diuinas laudes non inuitaret, ut
 que etiam & abyssos, atque dracones dicens: Laudate Domi-
 num de cælis &c. Laudate eum sol, & luna. &c. Laudate Do-
 minum de terra dracones, & omnes abyssi. O sancte rex nun-
 quid ignoras istas irracionales, insensibilesque creaturas Deo
 gratias agere nescire? Ut quid eas tam ardenti spiritus feruore
 ad id faciendum, quod nesciant inuitas: Hoc utique facio, in-
 quit, ut gratitudinem ostendam, quam habeo propter perfe-
 ctiones, quibus illas mea causa ditauit. Etenim pulchritudo, qua
 celos exornauit claritas, quam soli concessit, influentiæ, quas
 tribuit stellis, sapor, & odor, quo fructus, ac poma decorauit, v-
 bertas, qua terram fecundauit, &c. hæc omnia sunt commen-
 data, quibus eas propter me donauit. Et sicut pater dicit pueris
 rationis expertibus: Osculamini pedes regis pro eius in vos col-
 latis beneficijs, sic ego vniuersas creaturas inuito, ut creatorem
 suum collaudent propter excellentias, quas in eis posuit. Etiam
 vos super hæc verba pro omnibus oportet aduertere, quòd
 quemadmodum in foro non omnia pari pretio venundantur,
 sed singula singulis pretijs alia vilioribus, alia carioribus ven-
 duntur, sic siquidem Deus in nos alia maiora, & alia minora cõ-
 fert beneficia, quãuis cõsiderato amore, ex quo utraq; procedunt,
 ex infinita charitate dimanant, & sic pro omnibus summo amore
 gratiæ debentur, tamẽ ipsa in se alia maiori quam alia sunt grati-
 tudine digna, sicq; illis ad maiores Domini laudes oportet nos
 ardentiùs incitari. Dicitq; in nomine Domini nostri Iesu Chri-
 sti, ut nos doceat, Dominum illum, qui Deus, paterq; noster est, ut
 oportet, extollere, donum esse ipsius, sicq; nos ab eo illud instan-
 tissimè postulare debere per merita, scilicet, Iesu Christi
 Domini nostri. O vtinam cœlestem hanc doctrinam Chri-
 stianus populus exerceret. Per immensam illam charita-
 tem, qua pater misericordiarum tot in nos passim bene-
 ficia confert, vos deprecor dilectissimi fratres, ut sanctæ huic
 exercitationi assuefacti assiduò intendatis, quo linguæ, cor-
 daque vestra diè noctuque non cessent tam debitum tributum,
 tamque meritorium munus, sicut diuinas laudes exolue-
 re.

Psal. 148.

Dicit ergo Dominus: Confiteor tibi Pater &c. Vsq; in
 Tom. j Ccc 3 & reucla-

Scot. in. 2. d.
42. q. 1.

& reuelasti ea paruulis. Reuelatio soli intellectui fit. Vt autem ¹³ noueritis quare Dominus prudentibus superbis mysteria sua recondit, & humilibus illa reuelat: notandum vobis est, voluntatis affectionem omnibus, quæ in intellectu existunt, virtutem conferre: nam animi vires in voluntate fixæ sunt, vt affirmat subtilis doctor Scotus. Sicque intellectus sine voluntate quamuis sit acutus, debilis tamen, impotens, atque insufficiens est ad cogitationes suas exercendas, nisi voluntatis viribus adiuuetur. Hocque vsque adeo verum est, vt licet Deus infinitas habeat perfectiones, quarum vnaquæque est infinita, quia diuinæ essentia est identificata, nulli tamen earum, nisi soli voluntati omnipotentia conuenit, quatum ad executionem effectuum. Infinita est Dei bonitas, quia est perennis bonorum omnium fons, infinita est eius sapientia, infinita misericordia, atque iustitia, ¹⁴ verum nec eius sapientia, probitas, misericordia, siue iustitia quicquam aliud faciunt, quam diuina ipsius voluntas vult. Ea, quæ sunt, fuerunt, & futura sunt Deus intellectu ab æterno cognouit, eaque voluntati proposuit: ipsaque decreuit quomodo, & quando singula quæque facienda essent. Itaque diuinæ voluntati omnipotentia attribuitur. Sic in nobis animæ vires ex voluntate dimanant, ipsaque intellectus cogitationibus efficaciam confert. Nam perspicuum est ea, quæ sine affectione cogitantur, in intellectu consumi, atque deficere, neque vltius progredi, quæ autem cum affectione cogitantur, nisi potestas deficiat, opere compleri. Atque hinc intelligetis vnum ex ijs, quæ inter bonos, & malos intersunt, vtrisque etenim bonæ, malæque cogitationes adueniunt. At vbi primū mala cogitatio boni intellectui ¹⁵ obrepat, cum voluntas bona sit, beneque affecta, illi non inclinatur, nec ei vires addit, sicque in iusto mala cogitatio facile deficit. Cū vero in malū praua cogitatio ingreditur, vt voluntas deprauata est, ad eam propendet, ei que vires confert, ita, vt ad desiderium perueniat, sicque anima perditur. Quando duo pila ludunt, si vbi primum pila per æera volans ad alterum peruenit, statim eam repellit, lucratur, si verò illam recipit, nec protinus pellit, statim ei dicitur. Defecisti, ludum amisisti. Prava cogitatio est pila à Diabolo immissa, quam si, vt ad te accedit, protinus repellis, lucraris, & coram Deo mereris. Si vero aduertenter eam in animo esse pateris, nec illico reijcis, deficis, & pro tunc ludum tuæ
saluatio

Simile

¹⁶ saluationis amittis, si cogitatio eius rei erat, quæ desiderata, peccatum mortale esset. Quia cum illam in intellectu lenter commorari passus fueris, te periculo exposuisti, vt voluntas eam diligeret, ei que vires tribueret, ita quod ad desiderium perueniret. Ideoque Ecclesiasticus intellectum solem appellauit dicens: Homo sensatus in sapientia, scilicet, intellectus, manet vt sol. Et de malis dicitur in libro sapientia: Sol intelligentia non est ortus eis. Quemadmodum enim sol radijs suis mundo illucescit, sic intellectus cogitationibus, notis que suis animam illustrat. Et sicut radij solis quoadusque in aliquo obiecto sistunt, ac reflectuntur, dispersi, debilesque procedunt, vt in media aeris regione perspicitur, qui quia illic non sistunt, sed velociter transeunt, nullum calorem gignunt. Vt primum autem ad terram, aut ¹⁷ ad quicquam aliud firmum perueniunt, calorem causantur, & aliquando vsque adeo fulciuntur, vt ignem accendant, precipue si in lucidum & concanum speculum [de a zero] reuerberent. Sic cogitationes ex intellectu quemadmodum radij ex sole prodeuntes, prius quam in voluntate sistant, debiles, atque imbecilles exeunt. Adeo vero in ea sistentes fulciuntur, vt si illa sit munda, & per humilitatem concava, ignem diuini amoris inflamment. Sic contigit David, qui de se dicit: Dixi, custodiam vias meas, vt non delinquam in lingua mea. Hoc est, cogitatione mea contemplatus sum quomodo me à peccatis custodirem. Et quid inde subsequutum est rex sanctus? Concaluit cor meum intra me, & in meditatione mea exardescet ignis. Ecce quomodo sancta cogitatio in recta voluntate ignem amoris incendit. Hoc est mysterium, quare Christus Redemptor noster fidem sinapis grano comparauit dicens: Si habueritis fidem, sicut granum sinapis, & dixeritis monti huic: Transi hinc, transibit. ¹⁸ Alia sunt seminum grana tam parua, & minora etiam grano sinapis, quibus Dominus posset parua fidem conferre, nisi ad aliud, quam ad paruitatem respexisset. At eam sinapis grano comparauit, quia quantumcunque paruum est, si dentibus conteratur, statim cremat, & ex eo ad nares fumus ascendit. Ita etiam quantumcunque parua fides in intellectu commoretur, si voluntatis affectione conteritur, assiduè que ruminatur, statim ipsa voluntas inflammatur, & ex ea fumi ad Deum deuotionis ascendunt.

Ecclesi. 27.

Sap. 5.

Psalm. 38.

Matth. 17.

Atq; ut granum sinapis nihil prodest, nisi teratur, ita fides in intellectu sine voluntatis affectione inutilis est. O infelices Christiani, qui nunc in inferno cruciamini, & sempiternis ignibus torquebimini, qui auos, proauos, at auosque vestros Christianos veteres iactabatis, quid vobis fides vestra profuit? Nihil vti quis, nisi, ut sit nouus quidam tortor à quo affligamini. Dei furorem fratres charissimi valde timete, nec sola fide contenti sitis: sed illius mysteria ruminantes eam diligite: ad hoc enim illam Deus intellectibus vestris infudit. Sicque vos oportet intelligere verba illa Beati Pauli de illa loquentis, illudque Propheta Abacuc citantis, scilicet, iustus ex fide viuit: Hoc est, iustus ex fide tanquam ex principio iustificationem suam elicit: & per illam consequitur gratiam, qua viuit. Quod non facit peccator, qui ex fide, quam habet fructum non percipit, ut per eam conuertatur, diuinamque gratiam consequatur. Et nota nonnullos hic transtulisse: Iustus ex fide viuet. Et sic est in contextu Græco. In quo significatur iustus per fidem, qua nunc viget, gratia vitam fuisse consecutum, gloriaque, quam sperat vitam esse consecuturum, quia ijs, quæ à fide docetur, uti scit. Idcirco fides in intellectu sine charitate persistens, otiosa, mortuaque dicitur: Nam in translatione nostra in biblijs correctis legimus apud Beatum Iacobum, Fides sine operibus otiosa est. Vbi alij transtulerunt: Fides sine operibus mortua est. Et sic est in contextu Græco.

Hac igitur salubri, vtilique doctrina præsupposita intelligetis quare Deus superbis prudentibusque huius seculi mysteria sua non reuelat; scilicet, quia ex diuinis ipsius reuelationibus intellectui factis fructum non percipiunt, neque eas voluntatis affectione diligunt. Ipse enim dixit: Ne mittatis margaritas vestras ante porcos, ne forte conculcent eas pedibus suis. Cumque diuina eius mysteria sint margaritæ pretiosissimæ, non vult eas illis ostendere, qui ex illis fructum non sunt percepturi. Sapientes enim, atque prudentes huius seculi nolunt sapientiam ad se illius causa in meliorem frugem recipiendum, sed solummodo ad sciendum, ut cum illa in intellectu maneat, seque sapientes esse glorientur. Vna ex magnis tentationibus, quibus Diabolus multas animas venatus fuit, atque venatur, est hic sciendi appetitus, quo

eis

22 eis suadet, ut in solis scientijs acquirendis totam vitam cōsumant. Hoc telo mundum evertit dicens primis parentibus: Eritis sicut dii scientes bonum, & malum. Et ita dicit Seraphicus Doctor Bonaventura: Usque hodie arbor scientiæ complures priuat arbore vitæ. Pretiosior nanque est drachma scientiæ caritate coniuncta, quam mille pondera sine diuino amore.

Hos miseros tanquam porcos Deus margaritarum suarum indignos ducit, eosque ipsorum culpa in cæcitate sua derelinquit. Ideoque dicit: *Confiteor tibi pater, quia abscondisti hæc à sapientibus, & prudentibus, & reuelasti ea paruulis*: Scilicet, qui beneficijs à te sibi factis vti sciunt. Tunc luna maiorem à sole recipit claritatem, cum ab eo longius abest: tuncque in sua plenitudinis perfectione consistit, quum quam distantissime esse potest ab illo distat. Et

23 quanto altius ascendens ad solem accedit, tanto remanet obscurior, ac solis splendore priuata. Sic anima eò magis à diuino sole illustratur, quò longius per sui ipsius, propriæque vilitatis cognitionem indignam se reputans, quæ ad eum possit accedere, ab illo recedit. Tunc enim eam magis clarificat, & sua diuina mysteria abundantius docet. Si autem superbit, & in cogitatione sua dignam se ducens ad eum accedendi conatur ascendere, ruc quasi luna ad solem accedens, obscura manet, & cæca. Estque hic valde notandum, cum Dominus æternum Patrem suum alloquatur, prius eum patrem, quam Dominum nuncupare dicendo: Confiteor tibi pater Domine cœli, & terræ. In quo nos docuit, ad hoc, quòd quis bonus Dominus sit, prius eum bonum patrem esse oportere: ut eius dominatio non Ethnica quidem, sed

24 Christiana sit. De qua gentilica dominatione dixit Dominus: Principes gentium dominantur eorum, & qui maiores sunt, potestatem exercent in eos. O quam cœlestis doctrina, Dominus eam in cordibus eorum, qui alijs dominamini, dignetur imprimere, quò inferiorum vestrorum patres, ac Domini esse noueritis. Hoc credo pristinis quondam temporibus nimium vstitutum fuisse: Dauid enim in primo Regum volumine Saulem ipsum persequentem alloquens dixit ei: Pater mi vide & cognosce oram chlamydis tuæ in manu mea. Non solum autem Reges, sed & diuites etiam patris nomine vocari consueuerant. Sequenti quippe capite hæc Dauid Nabali de Carmelo misit mandata: Quæcunq; inquit, inuenit manus tua da si-

Cec 5

lio tuo

Genes. 3.
D. Bonau.

Simile.

Matth. 20.

1. Reg. 24.

Rom. 1.
Abac. 2.

Iaco. 2.

Matth. 2.

lio tuo David. Quod etiā apud Ethnicos seruabatur, vt patet in 25
 libris Regū vbi serui Naamā leprosi eū alloquētes, suadētēsq; vt
 S. Prophetę Elisei iussa cōpleret, dixerūt: Pater, & si rē grādē di-
 xisset tibi Propheta certē facere debueras. Ecce quomodo Dñm
 suū hi serui patrē appellarūt. O quāta est nobis cōfusio vidētib⁹
 quāmpcul ab hac clemētia & synceritate distam⁹: siquidē in hac
 misera tēpestata cōplures Principes, ac Dñi (quę ipsorū est in in-
 feriores immanitas) leones poti⁹ ac lupi rapaces, quā patre svo-
 cari possunt. Per infinitā Dei potentiā, ex qua omnis prouenit
 dominatio, vos deprecor ó dñi, aduertatis, vos quantò magis
 Dei potentiā imitami tātò diligētius ipsius virtutē clemētiā
 & pietatē imitari debere: quò sic dominiū exerceatis, vt simul &
 patres possitis appellari. Etiā hīc est valde notādū diuinū magi-
 strū ea, quę eternus ipsius pater humilibus reuelat in hoc loco nō 26
 explicare, sed solū modo dicere: Abscōdisti hęc à Sapientibus
 & reuelasti ea paruulis. Quę sunt hęc ó summe Doctōr seculi?
 Quare ea, quę eternus Pater tuus suis cōfert beneficia, & myste-
 ria quę illis reuelat peculiariter nō explicas? Tot tātāq; Deus in
 eos quib⁹ se reuelare vult beneficia cōfert, vt ipsamet sapiētia Ie-
 sus Christus nomē, quod eis imponat inuenire nō posse videatur.
 Sunt etenim inexplicabilia Dei beneficia præ ipsorū magnitudi-
 ne atq; excellētia. Et sic dicitur in lib. Sapiētie, Optauit, & datus
 est mihi sensus. Nō utiq; explicat hīc sapiēs quid sibi datū fuerit:
 significās nullis prorsus verbis Dei dona explicari posse, sed di-
 cit inferius: Innumerabilis honestas per manus illius. Et paulò
 post, In finitus enim thesaurus est hominibus. O admirabilē Dei
 liberalitatē. Etenim ad eū se humilibus cōmunicat, vt eius dona 27
 innumerabilia, atq; infinita dicantur. In libro Genesis præcipit
 Deus Abrahę, vt sibi filiū suū immolaret. Et solū modo quia hoc
 Genes. 22. N. facere voluit ei dixit: Quia fecisti rē hęc. Ecquid est hoc Dñe:
 nullū ei nomē imponis? O benedictus talis Deus, qui tārū suis
 defert honorē, eorūq; sibi exhibita ministeria tanti æstimat, vt
 nullū eis nomē inuenire videatur. Quod si ministerijs hominum
 Deo exhibitis nomē nō reperitur, quomodo eius in homines col-
 lata beneficia, cū sint innumerabilia, satis apto vocabulo poterūt
 explicari? O foelices, qui tanto tāq; liberali Domino seruiunt, si
 quidem tam lautam mercedem accipiunt. Et reuelasti ea paru-
 lis. Ecquis mysteria, quę celestis hīc pater humili Francisco re-
 ue-

uelauit, satis dignē valeat explicare? Quamuis autem inexplica-
 bilia sint, de duobus tamen peculiariter sermonē faciam. Alterū
 est, quomodo Deus ei reuelauit, qua ratione posset Diabolū su-
 perare. Quod cū Gigas Goliath populū Israel opprobrijs obiur-
 gasset, nullus erat qui aduersus eū auderet exurgere. Apposuit-
 q; Dñs in corde David minoris filij Isai à proprijs fratribus ob-
 iurgati atq; despecti, vt aduersus eū confurgeret. Cūq; Saulis ar-
 mis esset munitus neq; cū eis posset incedere illa exiit, fundāq;
 cū lapidibus accepit, & ad Gigatē se cōtulit, quē superauit. Cre-
 dibileq; est eū hęc omnia diuina instrūctū reuelatione fecisse, nā
 alioquin nō diceret Regi tāta cū certitudine atq; fiducia: Nūc va-
 dā & auferā opprobriū populi. Statimq; addidit dicēs: Dñs, qui
 eripuit me de manu leonis & de manu yrsi, ipse me liberabit de-
 manu Philistęi huius. Sic Deus huic glorioso viro sui æstimatio-
 ne paruulo atq; à fratribus suis neglecto reuelauit quomodo Sa-
 thanā deberet lapidibus in sectari, qui in illis tēporibus hominū
 tyrānicē dominabatur, ipsiq; passionis ac mortis Iesu Christi iā
 penē immemores Diaboli obediētie atq; volūtati submissierāt.
 Cūq; celestis hīc vir huius seculi diuitijs se se indutū atq; im-
 plicatū cerneret, quasi David Saulis armis, diuina reuelatione il-
 lustratus eas reliquit, seq; cūctis secularibus exiit, fundāq; acce-
 pit, quę fuit regula, quā instruxit. Quę meritò potest funda vo-
 cari. Nā quēadmodū funda ex multis funibus cōficitur, sic eius
 regula ex plurimis præceptis atq; cōsilijs cōposita fuit. Et hac fū-
 da durisq; lapidib⁹, id est trib⁹ votis essentialib⁹ vsq; adhuc Sata-
 nā per se perfectorūq; ac spiritualium virorū multitudinē qui in
 ipsi⁹ religione floruerūt & modo persistūt crudelissimē insecta-
 tur. Altera peculiaris reuelatio fuit de sacratissimę passionis ipsi⁹
 mysterio quod sic ei reuelauit, vt in sacro sancto ipsi⁹ corpore il-
 lud impresserit diuinis eū vulnerib⁹ exornās. Ad hominū corda
 Iesu Christi crucifixi amore inflāmāda pictores ligneos crucifi-
 xos depingere solēt, quos qui absq; cordis teneritudine aspexe-
 rint satis duri cordis erūt. Quod si lignei crucifixi hominū mani-
 b⁹ fabre facti hoc efficere possunt, quātò efficacius hīc Frāciscus
 imago viuā sanctificata diuinisq; Iesu Chři manib⁹ elaborata ad cor-
 dis teneritudinē ipsiusq; Iesu Chři mortis cōpassionē durissimū
 quēq; posset adducere? Per pphetā Zachariā percōratur etern⁹
 Pater vnigenitum filium suum dicens: Quid sunt plagę istę in
 me-

1. Reg. 17.

Zacha. 13.

medio manuum tuarum? Cui filius respondens dicit: His plagatus sum in domo eorū, qui diligebāt me. Hoc dicit, quia Synagoga illa, vbi crucifixus vulneratusq; est, domus erat, in qua complures fideles Dei amici habitabāt, qui eū singulari charitate diligebant. Inde autem, vbi eum diligentius amare deberent exierunt, qui ei crudelissimam mortem intulerunt. Hic gloriosum hunc virum interrogare possumus dicentes: Quæ sunt plagæ istæ? O beate Francisce in medio manuum tuarum? Ipseque iure optimo potest respondere: Qui me magnopere dilexit, ille me vulneravit: qui pro me mortuus est ille me sacris his stigmatibus insigniuit. O eximiam viri sancti prærogatiuam. Maximi quidem æstimaretur linteum sacrosanctæ Virginis Mariæ Dominæ nostræ manibus elaboratum. Ecce igitur præstantissimum hoc opus, quod Deus consultò suis proprijs manibus perficere voluit, vt corda nostra in sui ministerium inflammaret. Quapropter meritò dicere potest verba illa Beati Pauli Apostoli ad Galatas dicentis: De cætero nemo mihi molestus sit: ego enim stigmata Domini Iesu in corpore meo porto. Hoc est, iam me nemo despiciat: iam me omnis homo diligit, & veneretur siquidem diuini Saluatoris mei Iesu Christi vulneribus elaboratus illustratusq; sum. Sacratissimæ virgini coelorum terræq; imperatrici dixit sanctus Simeon: Tuam ipsius animam doloris gladius pertransibit. A deoq; benedicta eius anima tenerimumq; cor dolore fuit transfixum, vt teste Beato Hieronymo plusquam martyr extiterit. Hoc autem fuit preciosissimæ huius virginis priuilegium, quod à suomet filio martyrrium accepit. Noluit quippè diuinus Dominus purissimum sanctissimæ matris suæ corpus à tortoribus contrectari. Quo priuilegio suum etiam fidelissimum seruum Franciscum vti voluit: qui diu celesti amore excandescens martyrrium ab Ethnicis se accipere flagrabat. Vnde in eius laudem decantat ecclesia: O martyr desiderio. Etenim non permisit eum hominum manibus martyrio consecrari, sed ipse suismet manibus eum martyrio decorauit: sicque peculiariter sacratissimæ passionis suæ illi mysterium reuelauit.

Postquam Dominus æterno Patri gratias egit, quia sua parulis atque humilibus mysteria reuelat & reuelauit præcipueque, vt in eum crederent & vt filium Dei naturalem acciperent: quò ho-

34 quo homines intelligerent quantum eis hoc reuelans contulit beneficium, eiusque doctrinam diligentius sequerentur: statim addit dicens: *Omnia mihi tradita sunt, à patre meo: & nemo nouit filium, nisi pater, nec patrem quis nouit nisi filius?* Quasi diceret: Cum me habeatis, omnia animarum uestrarum salutis necessaria habetis: quæcunque enim æternus Pater habet, mihi tradidit. Itaque potentia, probitate, sapientiaque par sum Patri. Et siquidem vobis in omnibus subuenire possum, venite ad me omnes, qui laboratis, & onerati estis, & ego reficiam vos. O foelices, qui diuinæ huic vocationi respondēt: nam quantò diligentius ab huius sæculi oneribus se se explicuerint, & quantò expeditiores ad coelestem hunc sponsum accesserint, tantò vberius ab eo reficiuntur. Quòd quàm plurimi sancti religiosi, qui à primordijs ecclesie in ea extiterunt perspicua experientia sentiunt, atq; senserunt. Et sic dicit Beatus Dionysius Sanctos Apostolos religiosi sui temporis diuina nomina imposuisse. Nam modo illos Therapentos, id est, cultores propter diuinum cultum, cui continuo intendebant appellare consueuerant: modò verò eos monachos propter solitudinem desertumq; ipsorum viuendi modum, quo vni Deo ministrabant vocare solebant. Et Beatus Thomas huius dictionis, monachus, significationem extollit dicens: Monachum significare diuersis sensibus impartibilem vnitatem. Vir enim vxori astrictus (vt ait Apostolus) sollicitus est quæ sunt mundi, quomodo placeat vxori, & diuisus est. Vir autem religiosus integer atque vnissimus Domino custoditur. Complura dicit illic Diuus Dionysius de hac re: sicque statim in Apostolorum tempore religiosi fuisse probantur: qui grauissima huius sæculi onera, vt se Deo arctius coniungerent effugerunt. Ideoq; ab ipsis Apostolis, sicut ibidem gloriosus hic Doctor affirmat maximi æstimati fuerunt. Enim verò quanuis nō omnes religiosi esse teneantur, omnes tamen huic diuinæ vocationi tenentur obedire suauissimum sancti Euāgelij iugum humeris suscipientes, & ab hoc coelesti magistro, quæ nos hic docet addiscentes, videlicet, *Discite à me, quia mitis sum, & humilis corde.* Non utiq; contentus est Dominus, quod vestitu, loquela vultus deniq; aspectu humiles simus: sed vult etiam nos intrinsecus in corde humilitatē gerere. Etenim pleriq; vestitu sermoaq; sunt humiles: in corde autē Luciferina superbia extolluntur.

Ad

Galat. 6.

Luc. 2.

Dionys. de
eccl. Hierar.
c. 6.D. Tho. 2. 2.
q. 88. art. 11
1. ad Cor. 7.

Ad hanc humilitate atq; animi submissione consequenda fratres
 charissimi: optimū est remediū vos semper cū maioribus dime-
 tiri: Nā si eū minoribus vos dimetiamini statim superbiētis. Et
 enim quātūcūq; minima statura quis sit, si cum nano se metiatur
 maximus sibi esse videbitur. Et quantūcūq; procerā corporis
 staturā quis sit, si Giganti conferatur, minimus apparebit. Vir no-
 bilis, qui in pago cōmoratur, quātūcūq; modicos habeat reddi-
 tus maiori superbia effertur magisq; sibi præsūmit, quā Dux lo-
 cupletissimus. Quia eū vilibus ac rusticis hominibus cōuersatur,
 & egenis illius pagi agricolis cōparatur, inde ei tāta sui meriti
 estimatio puenit: quādo autē in urbē se cōfert, plurimosq; magna-
 res maximo vultu fastu corripit pudore cōfunditur, & inter eos
 humilis atq; abiectus incedit. Idē accidit in spiritualibus. Nā, si in
 adulteros, homicidas, vsurarios, atq; lufores, quis oculos cōijciat
 cū se illa peccata nō admittere videat in eius corde inanis quēdā
 præsumptio & superbia exoritur: arbitraris se optimū esse. Si ve-
 rō plurimos istos virtutēq; pręditos cōsideret eorū puritatē in-
 quāq; vitā assiduāq; diuinarū rerū cōtēplationē feruorēq; ardē-
 tissimū, quō ad diuina sacramēta frequēter accedunt, eximiam
 pietatem qua pauperibus elemosynas largiuntur, crebras disci-
 plinas, cilicia, ieiuniaq; quibus corpora sua mortificāt, ineffabi-
 lem patientiam ac māsuetudinē, inuictumq; animi robur, quo
 durissimas quāsq; calamitates atq; iniurias patiuntur considerās
 obtupescet, pudore cōfundetur, atq; magnopere humiliabitur,
 intelligens quā procul ab illa iustorum perfectiōne ab sit. San-
 ctus Iob, qui inter Ethnicos morabatur in eis uentus stantēre no-
 lebat, sed eos in vnum Deum infinitam eius perfectionem con-
 siderans iaciebat, sicq; profundē humiliabatur, atq; dicebat. Nūc
 oculus meus videt se. Idcirco ipse merēprehēdo, & ago pōnitē-
 tiam in fauilla & cinere. Gloriosus etiam pater noster Franciscus
 hac assidua cōsideratione utebatur, & dicebat. Ecquis ies tu Do-
 mine, & quis sum ego? Et prę assidua cōtēplatione immensę
 Dei probitatis, & summe puritatis, atq; pietatis sacratissimę vni-
 geniti filij eius humanitatis miserā vilitatēq; suā cognoscebat,
 licq; vitā suā profunda cū humilitate traducebat. Nō solū autē
 sanctissima Redēptoris mūdi vitę cōtēplatione cor eius tene-
 ritudinē liquefiebat, sed, ut de tigride dicitur quod tanto homi-
 nem odio insectatur, vt nō solū eū discerpere velit, verū & quā-
 cunque

Simile.

Simile.

Iob. 42

4. Quocunq; eius similitudinem cernens in eam ferocissimus inueha-
 tur, atq; dilaniet. E contra quōdā Sanctus hic patet tanta amoris tene-
 ritudine diuinū mundi reparatorem diligebat, vt agnū, aut
 ouem occidens, illa parua Iesu Christi similitudine, quā in illis
 animantibus perspiciebat, totus amor liquefceret: quia in eis
 quodammodo pręstantissimę celestis agni patientiā & man-
 suetudinis imago refulgebat. Aeternus misericordiarū pater, qui
 admirabili potētia sua debilem hominē sicq; & obbreue osse & car-
 ne cōflatū ad tantū perfectioris gradū facie ascēdere, ipse mē-
 tes nostras illuminet, & corda cōmoueat, vt illius exēplo ab vni-
 genito filio suo māsuetudinē, verāq; cordis illius māsuetudinē adifica-
 mus, sacrosantumq; legis suę iugum perfectā cū obedientia de-
 feramus, quo celesti gratia referti ad etherea regna perpetua bea-
 titudine fruiari cōscendere valeamus. Quod inobis pręstare
 dignetur idē Iesus Mariae filius, Amen.

In Festo S. P. N. Francisci

Concio Tertia

Confiteor tibi pater Domine celi & terra, quia abscon-
 disti hac a sapientibus, &c. Matth. II.

Vm in diuinis literis Saluatoris nostri Iesu Chri-
 sti imitatio Christianis viris maximē cōmēdetur
 vnum ex illis in quibus fidelissimiq; eius ami-
 ci illum cōantur imitari. Nē assidua diuinarum
 laudū frequentatio, quę quidem diuinę maiestati
 gratissima est, sicut ipse Deus per Prophetā dicit in Psalmo, Sa-
 crificiū laudis honorificabit me, & illic iter, quo ostēdā illi salu-
 tare Dei, id est, salutē magnā. Perpedite, quāso, verbū illud: Illic
 iter. In quo significatur in laudū sacrificio iter pādi, per quod ho-
 mo plurima spiritalia dona in diuino cōspectu solet adipisci. Nā
 diuinę laudes sunt pręstantissimi quidam actus amoris. Cum
 enim homo debita attentione, atque affectione Deum laudat,
 & dicit: Benedicta sit tuā maiestas, benedicta sit tuā bonitas
 atque sapientia, &c. magis gaudet, sibi que complacet Deum
 illis

Iai. 49

Colos. 3.

Philip. 4.

Psalm. 15.

Psalm. 77.

illis excellentijs esse præditū, quā si eadē sibi inessent. Ad hanc sanctā exercitationē nos gloriosus Apostolus Paulus inuitat dicens: Omne quod estis, facitis in verbo aut in opere, omnia in nomine Dñi Iesu Christi. (scilicet facite, vt alia trāslatio habet) gratias agentes Deo, & patri per ipsum. Prius utiq; dixit, Omne, & postea subdidit, Omnia. Quēadmodū enim ingrato homini vniuersa inter manus (vt aiūt) cōsumūtur, & euanescent: sic etiā illi qui, p̄ omnibus Deo gratias agere nouit, omnia crescūt & ad oculū adaugētur. Dicitq; Deo, & patri, vt nobis efficacius quod vult persuadeat. Quasi dicat, Tanto, tāq; bono Dño gratias agere necessestis, quicū esset Deus omnipotens patrē vestrū se vocare nimē dedignatur: vobisq; tanquā filijs charissimis subuenit. Dicitq; per ipsum, scilicet Christū: vt significet tantū, tāq; excellēs esse hoc op̄, vt sine Iesu Christi Saluatoris nostri meritis nequa quā sicut oportet valeat exerceri. Et ad Philippēses nobis hoc maxime cōmēdat dicens: Nihil solliciti sitis: sed in omni obsecratione cū gratiarū actione petitiones vestræ innotescāt apud Deū. Quasi diceret, Nulla secularis sollicitudo sufficiat vobis rē tā necessariā impedire: sed hęc omnibus huius seculi negotijs præferatur. Inter omnia verō beneficia, p̄pter quæ nos oportet Deū laudare, illiq; gratias agere, vnū ex præcipuis est, quia tot tāq; innumerabilibus gētib; in infidelitatis tenebris derelictis nobis quod credimus, reuelauit. Sic faciebat Dauid, qui dicit in Psalmo, Funes ceciderūt mihi in præclaris. Vel, vt vertit Felix, In iucūdis, & elegātib; & amoenis. Vel, vt vertit B. Hiero. In pulcherrimis. Etenim hereditas mea præclara est mihi. Statimq; addit dicens: 4 Benedicam Dñm, qui tribuit mihi intellectum, in super & vsq; ad noctē increpauerunt me renes mei. Sub metaphora loquitur hic Dauid de præsentis vitę statibus. Quēadmodū, cū inter vnus substantiæ cohæredes partitiones & iura fiunt, & funibus vinea seu fundus diuiditur, posteaq; sortes mittuntur: tunc cui melior hæreditatis pars accidit, ille dicitur fortunatior: sic iussit Deus filijs Israel, vt inter se terram promissionis diuiderēt, vt patet in libro Psalmorū, vbi dicitur: Et sorte diuisit eis terram in funiculo distributionis. Notādūq; est, sicut Deus in sua æterna prædestinatione cœlestē hæreditatē electis suis diuisit, quibus singulos quosq; gloriæ gradibus esset donatur⁹ statuēs: sic etiā ex tūc præsentis vitæ status tāquam media ad hęc beatitudinē consequēdā ordinata

5 ordinata decreuisse. Itaque non solum eos ad gloriam, sed ad media etiam atque opera, quibus est imperranda, Deus iustos prædestinavit. Et sic dixit ipse Dauid Iesu Christi nomine: In capite libri scriptum est de me, vt facerem voluntatem tuam. Deus meus volui, & legem tuam in medio cordis mei. Hęc verba citat Beatus Apostolus Paulus in ea, quam scripsit ad Hebræos, hoc modo dicens: ingrediens mundum, scilicet Christus, dicit: Hostiam & oblationem noluisti, corpus autem adaptaisti mihi, in capite libri scriptum est de me, vt faciam Deus voluntatem tuam. Tunc Christus quatenus homo in mundum fuit ingressus, cum in purissimis sacratissimæ Virginis genitricis suæ visceribus fuit conceptus. Statimq; beatissima eius anima intellexit, quod etiam si ipsa gloriosa atque beata erat, gloria illa inferiori portio 6 ni non erat communicanda, nec in sacratissimū eius corpus diffundenda, quoad usque moriens in cruce æterni Patris voluntatem faceret. Sciensq; hoc ita in capite libri diuinæ prædestinationis scriptum statutumq; esse: cœlestemq; Patrem suum hunc sacratissimi corporis sui glorificationis, mundi que redemptionis modum statuisse, protinus illum acceptauit. Quemadmodum igitur in libro diuinæ prædestinationis scriptum erat, quod Christus Redemptor noster perfecturus erat, mediaque, quibus purissimi corporis sui glorificationem erat adepturus: sic etiam scriptum est iustos ad æternam beatitudinem consequendā Dei voluntatem esse facturos: scriptumque est quemodo, & in quo statu vitam acturi sunt, vt hanc diuinam voluntatem adimpleāt. Hocque diuinæ voluntatis decretum Dauid sortem diuisionis 7 appellat, sicuti quæ facta est in terra promissionis. Non verò dicitur fors, eò quod ex parte Dei, cuius nutu sic omnia cœlestia atque terrestria gubernantur, vt ne frondes quidem arboris absque eo, quod sic ab æterno decreuerit, moueantur, casu eueniat: sed dicitur, fors respectu nostri, quia nemo scit vt iūm sibi talis, aut talis fors sit euentura. Quia vt Ecclesiastes dicit: Omnia in futurum seruātur incerta, scilicet, quo ad nos. Atque etiam quia sicut ille, cui in sortibus hæreditatis bona pars accidit, lætatur: sic homo debet exultare videns se à Deo in perfectiorem tutiorem que statum in terra eligi. Idcirco gaudebat Dauid, gratiasq; Domino referebat, eò quod eius fors in illustrissimum statum, quē Deus in terra habebat, incidere. Illum nanque ad synagoga iu-

Psalm. 39.

Hebr. 10.

Eccle. 9.

tum accersuit, idēque dicebat: Benedicam Dominum, qui tribuit mihi intellectum. Quanto igitur maiori ratione Christiani viri, qui in lege gratiē viuimus, dicere debemus: Funes ceciderūt mihi in præclaris. Inter Christianos autem multo maiori iure religiosi viri hoc dicere possunt. Vnusquisque igitur singulari cordis lætitiā perfusus exclamet: Funes ceciderunt mihi in præclaris, in iucūdis, in elegantibus, in amœnis, in pulcherrimis. Id est, funes ac sortes ceciderunt mihi in sacrosancti Euangelij luce, & in orthodoxæ fidei lumine, siue in sanctæ religionis statu. O Deus infinitæ misericordiæ, vtinam mihi cor esset vniuersis omnium Seraphim amoribus exuberans, quo te pro tanto quod in me contulisti beneficio satis dignè laudarem. Etenim hæreditas mea præclara est mihi: vbi Beatus Hieronymus transtulit: Hæreditas mea speciosissima est mihi. Et Chaldaica paraphrasis habet: Hæreditas mea complacuit super me. Et iuxta vtramque translationem ij, qui religiosi sumus non solum gaudere, Deoq; gratias agere debemus, eo quod tam perfectum, tamque desiderabilem, nobisque iucundum statum elegerimus: verum etiam, quia ipsum statum super nos complacere videmus. Hæreditas mea complacuit super me. Non est mirum statum tam perfectū. Totque, ac talium feruorum Dei Angelicam societatem, quot sub ista, quam tu professus es, regula militantur, tibi placere, nimiumque iucundum esse. Hoc autem permagnum est, quod tā excellens præstantium virorum caterua super te complacuit in sui que societatem admittere non recusauit. Ex hoc autem quid sequitur? Benedicam Dominum, qui tribuit mihi intellectum. Deum laudare nō cessabo eo quod mihi mentis oculos aperierit, quo secularibus vanitatibus derelictis tam rectum, atque securū iter ad cælū fuerim aggressus. Insper & vsq; ad noctē increperunt me renes mei. Hoc duplici expositione solet illustrari.

Altera est: Non contentus ero Deum ore laudare, sed tam ex animo diuinæ ipsius maiestati me tradam, tamq; asperam faciā poenitentiam, vt semper totum corpus, atque vniuersa membra mea de me conqueratur. Etenim hoc significat, renes mei, id est, potentia corporales quinque sensuum. Quemadmodum mūdani omnia, quæcunq; possunt, animæ subtrahunt; corpori verò vniuersa, quæ vult libentissimè præbent, sicut faciebat ille, de quo dixit Ecclesiastes: Omnia, quæ desiderauerunt oculi mei, nō negaui

negauit eis, neque prohibui cor meum, quin omni voluptate frueretur, animamque semper lædunt, atque iniurijs afficiunt, ita, vt de eis assiduo conqueratur: sic vice versa seruus Dei totus indulgendo animæ debet intendere, atque ita corpus suum tractare, vt semper de illo queratur, quia nō sinit illud dormire, quandiu vellet, quia non loqui, quia non deambulare, quia non edere, ac bibere, sicut exoptat. Ita nos admonet Beatus Paulus, dicens: *Ephes. 4.* Deponite vos secundum pristinam conuersationem veterem hominem, qui corrumpitur secundum desideria erroris. Renouamini autem spiritu mentis vestræ & induite nouum hominem, qui secundum Deum creatus est in iustitia, & sanctitate veritatis. Ille iustitiam & sanctitatem veritatis operatur, qui à malis recedens, cum spiritus feruore ac diligentia bona perficit. Et sic dicere solemus cum aliquem quidquam feruentissimè facere videmus [*Esto de veras va.*] Quod si quid tepidè ac remissè facit, dicimus [*Parece que ha xey's esso de burla.*] Hæc autem omnia vsque ad noctem, hoc est, vsque ad mortem perseverare debēt. Atq; etiā valdè necessarium est hæc à principio diei, hoc est, ab initio vitæ exordiri. Nā diuinę maiestati pura & sancta iuuentus gratissima est. Et ita dicit Michas Prophetas: *Micha. 7.* Præcocas ficus desiderauit anima mea, quæ statim ineunte vere dulces sunt atq; iucundæ, per quas intelliguntur illi, qui vbi primum ratione vti coeperunt, virtutē incipiunt exercere. Altera expositio horū verborū, Insper & vsq; ad noctē increperunt me renes mei est: tāta cū reuerentia genuflexus humiq; prostratus, tamq; perseveranter Deū laudabo, quo ad vsq; prædefatigatione renibus laborem totumq; corpus meū de me conqueratur. Super quo notandū est, quādo Sanctus Prophetas Esdras spiritu prophetico vetus testamentū prophetasq; quos Chaldæi cōbuserāt, scripsit, addidisse titulos Psalmis: q; maximè authenticos habēt, eò quod illos diuino spiritu illustrat⁹ ad Psalmorū intelligentiā addiderit: quos semper nō in genituo quidē, sed in datiuo casu ponit, sicut ex Græco & Hebræo cōtextib⁹ apparet, vbi datiuus quidē casus, nō autē genitiui ponūt. Quos titulos in datiuo locauit, vt significaret aliū esse autorem Psalmi præter eū, à quo fuit prædict⁹. Et sic vult dicere: Psalm⁹ reuelatus ab Spiritu sancto Dauidi. Notādumq; est plarorumq; Psalmorum titulum esse Lamnasseach, quam dictionem Latini interpretes verrere solent secundum Græcum idiomam sine m.

Dicuntque hunc titulum, in finem, præponi ad significandum Iesum Christum Salvatorem mundi. De quo dicit Beatus Paulus: Finis legis Christus ad iustitiam omniconfidenti. Quia vix est Psalmus, in quo non agatur, aut de eius diuinitate, aut humanitate, siue de ijs, quæ instituit sacramentis: atque etiam ad Psalmorum cantores hoc titulo in finem exhortandos, vt corda ad Christum salutem nostram erigentes, illum pro omnibus, quæ in mundum contulit beneficijs, collaudarent. Veruntamen Beatus Hieronymus verbum illud Hebraicum, quod alij transferunt in finem, transtulit ipse, victori. Et Felix transtulit vincenti, quod idem est. Atque etiam dicit dictionem, lamnasleach, significare, danti æternitatem, & effundenti sanguinem, quæ omnia Christo Redemptori nostro, de quo David prophetabat, mirificè quadrant. At Nicolaus de Lyra titulum ipsum elucidans, dicit; 15
Nicol. Lyra. hostitulos ab ipsis Psalmorum cantoribus apponi consueuisse, quibus se inuicem ad eos feruentius, ac deuotius decantandos excitabant. Tanto enim conatu cantores illi Psalmorum diuinas laudes dicebant, vt omnes vires suas in eis decantandis adhiberent. Et exhortantes se ad inuicem dicebant: In finem, hoc est, Deum vsque adeo collaudemus, vt præ nimia defatigatione cessemus: in finem, id est, vsque ad mortem Deum laudibus extollamus. Sic faciebat David, siquidem dicebat: Increpauerunt meretrices mei. Idemque nos facere oportet. Ita nos admonet Ecclesiasticus his verbis: Benedicentes Dominum exalate illum, quantum potestis; maior est enim laude. Et sic vbi nos legimus in Psalmo: Te decet hymnus Deus in Sion, in paraphasi Chaldaica habetur: Coram te reputatur, sicut silentium laus Deus in Sion. 16
Eccle. 43. Tam infinita est Dei probitas, vt vniuersæ cunctorum laudes Angelorum, atque Sanctorum, si cum ijs, quæ ei debentur, conferantur; silentium esse reputentur. Quod cum ita sit, quomodo dicit David alio in loco: Laudate Dominum secundum multitudinem magnitudinis eius? Ecquis potest Deum infinite laudare? Vult dicere, vt cognoscamus Deum infinitis laudibus esse dignissimum, & cum hac consideratione quantumcunque illum laudemus, semperque nos modicum fecisse putemus, curemusque illum amplioribus laudibus semper efferre, laudantesque eum dicamus, sicut cælestis magister noster: Confiteor tibi Pater Domine cæli, & terræ. Hæc duo vobis diligenter pensanda sunt, scilicet,

17 licet, eum esse Patrem, à quo diligimini, qui que à vobis diligi vult: ipsumque seuerum esse Dominum, qui vult, vt sibi cum tremore ac reuerentia seruiatis: sicut pater gaudet, vt à se cum amore beneficia postulemus. Sicque postquam per Hieremiã Prophetam Israeliticæ synagoge, & eius nomine vniuersis, ac singulis quibusque peccatoribus dixerat: Tu autem fornicata es cum amatoribus multis, & inferius: Frons, inquit, mulieris meretricis facta est tibi: noluisti erubescere, statim addidit: Ergo saltem amodo voca me: Pater meus, Dux virginitatis meæ es tu. O benedictus talis Deus. Benedicant tibi, ô Deus viscerum meorum vniuersæ cælestes Hierarchiæ, quia tam dulcibus verbis tuum ineffabilem erga nos amorem, desideriumque ardentissimum, quo nobis subueniendi flagras manifestè demonstras. Attende peccator, quid tibi Deus infinitæ maiestatis dicat: quamuis plurima, & grauissima quæque dissolutissimè, atque impudentissimè peccata commiseris: saltem amodo nouam viuendi rationem aggredere, id est, *[Hæc libro nouo]* meque patrem appella, & tanquam filius mihi obedire incipe, maximaque cordis tui cõtritione me Ducem totumque bonum tuum esse fateri, cui primum iuuentutis amorem præstare deberes. Nunquid perseverabis in finem? Nunquid semper eris adulter? Nunquid superbia, auaritia, immanitas denique tua vsque ad mortem erit doratura? Bonum erit te iam à vitijs resipiscere, saltem amodo voca me, pater meus, Dux virginitatis meæ es tu. Quid ergo tam dulcibus sermonibus, ô peccator respondes? Quomodo fieri potest, quin eos considerans cor illud marmoreum tibi confringatur, & tam clementi patri te rebellem esse non pudeat? Verum animaduerte, licet Deus sit Pater, Dominum etiam esse seuerum, qui te nisi ex infinita ipsius clementia fructum perceperis, acerrimè puniet. Hæc omnia dilectissimi fratres vobis dixi commotus occasione laudum, quas noster supernus magister Iesus Christus hic æterno Patri suo agit dicens: *Confiteor tibi Pater, &c. vsque ibi: Et reuelasti ea paruulis.*

Experientia comperimus exeuntis solis radijs ceram lique fieri, lutum verò obdurari. Vnde prouenit, quòd vnus & idem solis radius tam dispares operetur effectus? Ex diuersa utique dispositione materialium, in quibus operatur. Sic accidit quotidie in spiritalibus rebus: vnus namque atque idem sermo alios mollescit, & alios obdurat, non propter doctrinæ diuersitatem. Idem etiam

Tom. j. D d 3. Apосто-

Apostolorum tempore contingebat: etenim alij eorum concio 20
nibus conuertebantur, alij vero eosdem in se stabantur. Ideoque
dicit Dominus: confiteor tibi pater. O Christe totius clementiæ
magister, quomodo ferri potest, te proter proteruorū peccatorū
casus atque supplicia Deo gratias agere? Vnus ex præcipuis
charitativi amoris effectibus est alienarum calamitatum affe-
ctiosa compassio. Et ita dicebat David: Exitus aquarum dedu-
xerunt oculi mei, quia non custodierunt legem tuam. Nullus
est adamas adeo durus sicut charitas ad calamitates tolerandas:
siquidem dicit Apostolus: Charitas omnia suffert. Neque est
tam mollis cera, quæ tam facile liquefiat, sicut ipsa charitas
ad alienas ærumnas, atque labores sentiendos. Quomodo igitur,
o clementissime Iesu cum spiritus exultatione dicis:
Confiteor tibi pater, quia abscondisti hæc à sapientibus. Cum hæc Lachry 21
marum potius, atque mœroris, quam gratiarum actionis & læ-
titiæ materia sit. Ad hoc respondet Beatus Chrysostomus di-
cens: Dominum non propter verba illa: Abscondisti hæc à sa-
pientibus: sed propter hæc: Reuelasti ea paruulis, æterno patri
gratias agere. Sicut Beatus Paulus dicit: Gratias ago Deo meo,
quoniam fuistis serui peccati, obedistis autē ex corde. Vbi pro
obedientia, quam Romani sancto Euangelio præstiterunt, gra-
tias agit: dolens tamen peccati captiuitatem. At, meo videri, ali-
ter huic dubio responderi potest, & quidem illi magis satisfacit,
videlicet, Dominum non solum propter beneficium in humi-
des collatum, sed etiam pro superborū supplicio, in quo diuinæ
potentiæ atq; iustitiæ splendor illucescit, Deo gratias agere.
Non enim minori laude dignus est iudex, cū de malo supplicium 22
sumit, quam cū bonū præmijs afficit. Et ita quādo Deus Pharao-
nē cū exercitu eius in mare demersit, plebs Israelitica Deū cātibus
collaudare cepit, dicens, Cantemus Dño: gloriose enim magnifi-
catus est, equū, & ascēsorē proiecit in mare. Et in Apocalyp. di-
cit B. Ioannes: Audiui, quasi vocē magnam tubarum multarum
in caelo dicentiū. Alleluia. Laus & gloria Deo nostro est qui ave-
ra & iusta iudicia sunt eius: qui iudicauit de meretrice magna,
quæ corrupit terrā, & vindicauit sanguinē sanctorū suorū de ma-
nibus eius. Et iterū dixerūt: Alleluia. Ecce quomodo iusti malo-
rū supplicio delectantur propter diuinæ iustitiæ splendorē, quā-
quā verū est cū hoc gaudio etiā cōpati, quod simpliciorū misereā-
tur

Psal. 118.

1. ad Cor.
13.

Rom. 6.

Exo. 14.
Apoc. 19

23 tur ipsorū calamitatē contēplantes, sicut tractant Doctores theo-
logi in Quarto distinctione quinquagesima. Vbi dicunt, quod
licet beati diuinæ iustitiæ pulchritudinē spectantes, illa delectā-
tur, damnatorū tamen miserā aduertentes maxima contristatē-
tur cōpassione, nisi gustu, quē ex Dei visione percipiunt, impe-
diantur. Et qui sunt hi sapientes, quos Deus ita punit? Illi uti-
que, qui sapientiam non ad Dei quidem gloriam, sed ad ostenta-
tionē, atque superbiam possident. Beatus Paulus in epistola ad
Romanos sic dicit: Reuelatur enim ira Dei de caelo super omnē
impietate, & iniustitiā hominū illorū, qui veritate Dei in iniu-
stitia detinent, Ethnicosq; Philosophos adducit in exēplum, de
quibus sic dicit: quia cū cognouissent Deū, non sicut Deū glorifi-
cauerūt, aut gratias egerunt, sed euauerūt in cogitationibus suis
& obscuratū est insipies cor eorū. Dicentes enim se esse sapientes,
stulti facti sunt, & mutauerunt gloriā incorruptibilis Dei, in si-
24 militudinem imaginis corruptibilis hominis, & volucrū, & qua-
drupedū, & serpentū. O quā seuerū Deus de illis Philosophis
supplicium sumpsit. Quia sapientia sua superbiuerunt nec illa Deū
glorificauerūt, permisit illos in terribiles errores incidere. Sic plu-
rimi theologo sapientesq; inter Christianos viros magnas faciūt
ruinas, atq; in ingētes incidūt errores, eo quod non ad Dei quidē
gloriā, sed ad inanē ipsorū ostentationem sapientia vfi sunt, ideo
obscuratū est insipiens cor eorū. Deus per immensam misericor-
diā suā nos tam terribili supplicio atq; etiā peccato, propter quod
id solet immittere, liberet. O fratres charissimi ij, qui sapientes
estis, hæc tam digna timore, timete: curateq; corda vestra humi-
25 liare. Sic enim Deus indies magis ac magis mentibus vestris illu-
cescet, cordaq; vestra diuini amoris igne ardentius inflāmabit:
siquidem hic dicit: Et reuelasti ea paruulis, quia sapientiam ad
te diligendum volunt. In Apocalypsi dicit Deus: Ecce dedi co-
ram te ostium apertum, quod nemo potest claudere: quia modi-
cam habes virtutem, hoc est, ostium caeli & diuinorū mysteriorū
cognitio. Dicitq; se illi hoc beneficiū contulisse, quia modicam,
inquit, habes virtutē, & obseruasti verbū meum, & nomē meū
non negasti. O incōmutabilis Deus hæc modicam virtutē appel-
las? Si te permagni æstimat verboque tuo diligenter obtem-
perat, quid amplius eum vis facere? Modicā, inquit, in tui repu-
tatione virtutem habes, sed apud me magna est. O quis hoc

Rom. 1.

Apoc. 3.

vnuerſis ſanctæ Eccleſiæ ſtudioſis prædicaret. Fratres ſapien- 26
tiam ſtudetis, ſapientes quæ eſſe cupitis? Humiliamini, mētēſq;
veſtras purificate: diuina ſacramenta frequentate: Dei legem ob-
ſeruate: ſacroſanctum eius nomen veneramini. latiffimūque vo-
bis ad ſapientiam aditus pateſcit.

Ut autē hoc facere ſciatis, ad Ieſum Chriſtum filiū Dei con-
fugite, qui dicit: *Omnia mihi tradit a ſunt a Patre meo: & nemo nouit Fi-
lium niſi Pater, nec Patrem quis nouit, niſi Filius.* In quo ſuam infinitā
potentiam ſapientiamque ſatetur, ſeque nobis fauere, noſque il-
luminare atque docere, virtutibusque, ac ſpiritualibus donis exor-
nare poſſe, demonſtrat. Quod non ſolum ſcit, & poteſt, ſed face-
re uult, cum noſ tam ſuauiſſis ſermonibus accerſiat, dicens: Ve-
nite ad me omnes, qui laboratis, & onerati eſtis, & ego reficiam
uos. Hic affirmat ſumma ueritas peccatum eſſe pondus, pondus, 27
inquam, tam graue, ut vnū ueniale peccatum, ſi in altiffimum
quemque Seraphim incideret, cum illo gloria frui non poſſet.
In Apocalypſi enim dicitur: Non intrabit in eam aliquid coin-
quinatum. Quale igitur, quantumque pondus erit vnū lethā-
le peccatum? Quāuis nullus alius eſſet infernus, niſi aſidui con-
ſcientiæ morſus, moleſtiaque, quam peccatum ſecum habet, hoc
ſolum deberet homines à ſceleribus reuocare. Hæc ratione pru-
dens Abigail Davidis furorem mitigauit, ne ex ingrato Nabal
ſupplicium ſumeret, dicens: *Malitia Domine mi non inuenia-
tur in te omnibus diebus uitæ tuæ. Cumque fecerit tibi Dominus
Domino meo omnia bona, quæ loquutus eſt de te, & conſtue-
rit te ducem ſuper Iſrael, non erit tibi hoc in ſingultum, & in ſcu-
pulum cordis, quod ſanguinem innoxium effuderis, aut ipſe te 28
ultus fueris. Quibus uerbis a deo placatus eſt David, ut non ſolū
ulterius non fuerit progressus: uerum ei maximas retulerit gra-
tiarū actiones, dicens: Benedictus Dominus Deus Iſrael, qui mi-
ſit te hodie in occurſum meum, & benedictum eloquium tuum,
& benedicta tu, quæ prohibuiſti me hodie ne irem ad ſanguinē,
& uleiſcerer me manu mea. Quamuis in Iſaia dicitur: Onus Ba-
bylonis, quod uidiſt Iſaias filius Amos, qui Propheta in Hieru-
ſalem morabatur, & ex inde Babylonis onus uidebat. In quo ſi-
gnificatum eſt peccatores, eò quod tanta confuſione ſecularium-
que rerum tumultu, ac ſolitudinum pelago ſunt immerſi uix
peccatorum pōdera ſentire. Qui Hieroſelymis commoratur, &
ia*

29 in Spiritus ſancti pace, & tranquillitate requieſcit peccati graui-
tatem cognoſcit: atque illam uerè intelligit, ſi quando tanquam
debilis ac miſer homo, peccat.

Si quidem igitur peccatum ex ſe grauiſſimum quoddam eſt
onus, & cum anima ſpiritualis ſit ad profundum inferni pelagus
eā deſcendere facit, ſumma animi contentione fratres chariſſimi
ad potentiſſimum illum Dominum recurramus, qui noſ tam cle-
menter accerſit: ut noſ illo exoneret, gratiamque conferat, quæ
libentiſſimè diuinæ ipſius legis iugo ſubmittamur. De quo hic
dicit: *iugum meum ſuaue eſt, & onus meum leue.* Hoc nequaquam mun-
dani credere uolunt, uidelicet, iugum Dei eſſe ſuaue. Iugū equi-
dem mundi, & diaboli ſuauiſſimum eſſe ducunt, quia illis latè
uoluptatibus frui concedit: iugum uerò Dei grauiſſimum arbi-
tratur, quia uitia prohibet. Filij Iſrael in Aegypto Pharaoni, ope-
rumque præpoſitis, ac Latomis obediebant. Quia uerò licet ab
eis opprimerentur, per eos tamen ſibi licebat peccata committe-
re, hanc ſeruitutem non eſſe ducebant: Moyſi autem obtempera-
re, qui eis uitia tantummodo prohibebat, captiuitatem grauiſſi-
mam iudicabant. Et ita dicebant: *Conſtituamus nobis ducem, Num. 14.
& reuertamur in Aegyptum.* In hac miſeria plerique homines
ſunt immerſi, quod mundo, diabolo, ſeu carni ſeruire, captiuita-
tem eſſe non ducunt; quanuis in eorum ſeruitute complures cala-
mitates patiantur, ſcilicet, quia illis eſt peccandi libertas. Sola
Chriſtiana, & multo magis religioſa uita illis ſeruitus eſſe uide-
tur, quia in illa ſuis turpibus appetitibus liberè ſatisfacere nequeunt.
O frater religioſe, ſi attente conſideraſes, quāto operè in huius ſæ-
30 culi Aegypto homines fatigantur, ut diuitias acquirant, familiam-
que alant, quāto apertè cognoſceres, quāto meritò dixerit Do-
minus: *iugum meum ſuaue eſt,* & quod antea dixerat: *Transire ad
me omnes, qui concupiſcitis me, & à generationibus meis ad-
implemini: hoc eſt, à fructibus, & muneribus meis.* Spiritus enim
meus ſuper mel dulcis, & hæreditas mea, ſuper mel, & fauum.
Eccle. 24.
Mellis, fauique nomine vnuerſas ſæculi uoluptates, quæ ab ſpi-
ritualibus guſtibus ſuperantur, Dominus ſignificauit. Quem igitur
hec tanta indulgentia, tãque ſuauiſſis uocatio non mouet? Quare
illi o dure peccator, nõ reſpondeſ? Quare potiùs mūdo te ad in-
znes has uoluptates, quarum amariffimus eſt exitus, inuitanti,
quāto Deo ad tantum te bonum uocanti crediſ? Etiam & Ariſto

hoc sequitur, quod quanto plus virtutis suæ in vna re consum-
 pserit: tanto minus ei remanebit quod in altera possit adhibere.
 Habes cuppam optimo repletam vino duoque illi foramina, &
 caniculas facis, certum est quāto plus vini per alteram fuerit ef-
 fusum, tanto minus esse remansurum quod per alteram exeat.
 Duo animi nostri canales sunt intellectus, atque voluntas, & sic
 quanto plus animus intellectu operatur, tanto minus potest vo-
 luntate perficere: quo magis speculationi intendit eo minus vir-
 tutis habet ad affectum. Idcirco dixit sponsus sponsæ: Auerte
 oculos tuos à me quia ipsi me euolare fecerunt. O dulcissime ani-
 marum nostrarum amator, quomodo nobis oculos à te auertere
 jubes? in quem nisi in te debemus aspiceret? in quem animus me-
 lius poterit oculos conijcere, quam in totum bonum suum? Ad
 hæc verba intelligenda notandum est, mentis oculos non esse, ut
 aliqui dicunt intellectum & voluntatem: voluntas namque cæca
 est, quid cæcius affectione? quomodo igitur cæca cum sit mentis
 oculus esse potest? Ideo fatendum nobis est solum intellectum
 esse mentis oculos. Quod si quis dicat, quomodo cum vnus sit
 intellectus mentis oculi appellantur? Ad hoc respondeo etiam
 in corpore vnam tantum esse potentiam visiuam, quæ binis ocu-
 lis communicatur: sic in animo vna est intellectiua potentia
 cuius duplex est portio, superior, scilicet, & inferior. Superior, est
 intellectus quatenus superiora, id est, spiritalia atque cælestia co-
 gnoscit: siue quatenus eorum contemplationi ruminatiōque
 intendit. Portio verò inferior, est idem intellectus, quatenus
 terrestria intelligit: & ita, quia duplicem habet portionem,
 mentis oculi conuenienter appellatur. De his binis oculis di-
 xit sapiens: Oculi sapientis in capite ipsius. Sententia hæc im-
 pertinens apparet: vbi enim nisi in capite oculi esse debe-
 rent? Nunquid aliquis oculos habet in calce? non vtiq̄ue, ve-
 rum hic de alio capite loquitur sapiens, videlicet, de illo,
 de quo dicit Apostolus: Ipsum dedit caput super omnem
 Ecclesiam. Hoc militantis atque triumphantis Ecclesiæ ca-
 put est Christus, verus Deus & homo: dicitque Salomon sa-
 pientem virum oculos, hoc est intellectum cogitationesque
 suas in Deo statuere, qui est Iesus Christus ipsius caput. Stulti
 quippè oculos intellectum, cogitationesque in calce, hoc est, in
 terrestribus rebus sitas habent. Hi enim aliquid præter seculares
 nãnias.

simile.

Cant. 6.

Eccle. 2.

Aphes. 1.

6 nãnias cogitare nolunt: siquidem igitur Salomon dicit sapientis
 oculos, id est, intellectum, cogitationesque in Deo sitas esse debe-
 re, sponsus autem admonet animam vt à se oculos auertat, quo-
 modo hoc intelligi oportet? sic vtiq̄ue: Salomon docet optimū
 esse intellectum nostrum Deum diuinæque mysteria, eius con-
 templari. Sponsus autem dicit ne tanta sit hæc contemplatio, vt
 in ea sistatur: sed postquam intellectus diuina mysteria, sicut in
 præsentī vita intelligi possunt fuerit contemplatus, protinus si-
 stat, locumque cedat, quo voluntas ea possit amare. Contempla-
 mini intellectum se habere cum voluntate, sicuti nutrix cum in-
 fante, quæ postquam cibum dentibus mandit in eius ore conli-
 tuit vt illum puerulus gustet atque eo alatur. Si autē nutrix post
 quam cibos mādīt eos deglutiret, puero noceret, illumque sine-
 ret esurire. Sic intellectus noster est nutrix, cuius est veritates
 spirituales consideratione ruminare: verum non vt in hoc tota res
 sistat, sed vt postquam eas intellexerit, voluntati applicet quo
 eas gustet, illarumque sensu & cognitione ad bonum ardentius
 inflammetur. Quod nisi sic fiat quamuis intellectus manet illu-
 strior, voluntas tamen algida, tenuisque quasi puer alimento pri-
 uatus manet. Ecce vnum ex fontibus, vnde multa mundi mala
 dimanant: sunt etenim plurimi, qui decem aut viginti annos in
 intellectu illustrando complures pijsimas veritates addiscētes,
 conterunt; sicque illum acutissimum reddunt, vix autem vnam
 horam volarati tradunt, quò illarū amore atque affectione ca-
 piatur, atq; ita intellectus acutus, voluntas verò arida manet &
 hebes. Cum tonsores monachos tondent, sedet vnus in sella, lin-
 teoque collo circūdato & barbajam madida tonfor nouaculam
 exacuit & in capsam includit, aliamque quasi terram curtationi-
 bus plenam extrahit qua illum tondet, & penè excoriat. Itaque
 nouaculam exacuerit, nihil aliud fuit quam monachum illud de-
 re. Sic plurimi sunt viri docti curiosi & mali, qui multos annos
 intellectum complurium scientiarum studijs exacuant, estque
 frater Christus (quia caro nostra & frater noster est) iuxta sanctę
 Ecclesiæ repræsentationē in crucis sella barba sacrosancto cruce-
 re madefacta, linteoque (quod fuit sacratissima genitricis eius
 velum) circūdatas, & supernus hic frater expectat, vt tu mu-
 nus tuum exequaris. *Que le hagas la barba.* Id est, vt cum honores
 scientia quam didicisti tibi, ministrans tu vero ex literarum stu-
 dijs

simile.

dijs venis & quando illi manus applicas & reipublicæ muneribus fungi incipis non ijs quæ intellectus didicit, sed voluntatis tuæ malitia vteris: non Domino intellectus sapientia ministras sed potius deprauata voluntate quasi nouacula curtationibus plena & ferrugine cooperta illum offendis.

His sapientibus atque prudentibus & eis similibus mysteria sua pater æternus abscondit, & hi sunt de quibus dicit hic Dominus: confiteor tibi pater quia abscondisti hæc à sapientibus & prudentibus. Hyberno tempore dicere solemus, absconditus est sol quando illum non videmus, quia nebulæ inter nos & eum sese inseruerunt, verum ille ex se sicut antea patet. Sic sol iustitiæ Deus ex se nobis illuminandis promptissimus est: at miseri peccatores tot ambitionum, passionum, elationumque nebulas interponunt vt diuinos radios ad se non sinant accedere. Sicque quantumcunque literarum addiderint cæci tamen manent ita vt in eis compleatur quod dixit Iob Propheta de Deo loquens, qui apprehendit sapientes in astutia eorum: per diem incurrent tenebras, & quasi in nocte sic palpabunt in meridie hoc est, iusto Dei iudicio sapientia repleti cum sint vitæ, viam quasi ignorantes essent non inueniant. Has igitur fratres mei passiones & peccata subtrahite quo diuini radij ad vos accedant. Ideo Propheta Deum precabatur in Psalmo: Bonitatem, & disciplinam, & scientiam doceme. Hoc est, prius Domine me virtutem edoce, & super hoc fundamentum sapientiam mihi tribue: etenim sapientia sine probitate non solum eam possidenti, verum & vniuersæ Reipublicæ solet officere. Et de hac sapientia dicit Beatus Apostolus: scriptum est: perdam sapientiam sapientium, & prudentiam prudentium reprobabo. Idcirco sponsus sponsæ dicit: murenulas aureas faciemus tibi vermiculatas argento. O cœlestis sponse, quare in sponsæ tuæ ornamentis secularium hominum stylum non obseruas (Las arracadas de plata) argento celari atque circundari solent: aureæ verò argento non celantur, quomodo tu viceversa facis? Huius mysterium est quod per aurum charitas, per argentum verò sapientia designatur: murenulæque quas Deus animæ sponsæ suæ tribuit sunt cœlestia diuini spiritus dona charitatisque, & super hoc aurum optimè sapientiæ emblemata atque argentum assidet. O si Deus nobis plurimos viros sanctos

spiritus

12 spiritualisque ac cœlestis sapientiæ gnaros concederet, quantam in animabus nostris operationem facerent. Vnus olim concionator vniuersum mundum conuertebat, nunc autem vix tot concionatorum prouentum experimur. Seraphicus pater noster Franciscus tanta spiritus efficacia dicitur prædicasse, vt aliquando contigerit finita concione ad eum triginta viros habitum eius perituros sese contulisse quibus omnibus ipse concessit. Et in quodam capitulo, quod in sancta Maria de portuuncula celebravit, tanto tamque feruenti spiritu de mundi contemptu concionatus est, vt illo sermone innumeri ad huius sanctæ religionis habitum suscipiendum fuerint conuersi, peractaque concione ex illis quingentos nouitios recepit. Ecce quomodo literarum ignarus diuino spiritu in se commorante, afflatus hominum cordibus

13 dominabatur, cœlestis hic pater qui mysteria sua superbis abscondit humilibus illa reuelat, & ideò in prouerbij dicitur: Vbi humilitas, ibi sapientia. Quemadmodum natura nihil patitur esse vacuum, sed siquid vacuum esset terra ascenderet & illud adimpleret, sic etiam diuina gratia & cœlestis sapientia vbi primum cor superbiæ ac vanitatis est vacuum, illico descendit è cœlo & illud adimplet. Et quia sancti sui met ipsorum tam vacui erant ideò diuinus spiritus illos cœlestibus donis impleuit. Hoc significauit quod fecit Eliseus Propheta iubens vasa vacua oleo adimpleri, & sic dicit beatus Paulus de se suisque socijs sanctis Apostolis: *Mente excedimus Deo.* & alia translatio habet, *mente excedimus Deo, vbi Deo est in datiuo, casu quæ per inde est ac si diceret, iam à nobis met ipsis profiliuimus iam affectionibus effrenatisque passionibus vacui sumus, vt Deus in nobis diuinæ sapientiæ suæ thesauros constituat.* & translatio Syriaca habet, *mente insanuimus Deo: idemque significat verbum Græcum quod est in hoc loco, in quo declaratur quomodo iusti profunda humilitate commoti proprij amoris expertes in sui met ipsorum contemptum talia faciunt ad Dei gloriam vt mundanis hominibus insanix videantur.* Et sic dixit quidam ipsi Beato Paulo: *insanis Paule, multæ te literæ ad insaniam vertunt.*

Ideo diuinus Redemptor æterno Patri gratias agit, dicens: *Confiteor tibi pater &c. vsque ibi, & reuelasti ea paruulis. Ita pater quoniam sic placitum fuit ante te. Solam æterni Patris voluntatē reddit vnigenitus filius eius sufficientem causam, cur Deus*

mysteria

Simile.

Iob. 5.

Psal. 118.

I. Cor. 1.

Cant. 1.

Prover. 12.

4. Reg. 4.

2. Cor. 5.

Act. 26.

mysteria sua humilibus detegit, licet alia sint quantum vna est, quod tam grata est humilitas Deo, ut illius etiam imago compleat, & sic dicebat bonus Iesus: Si uide paruos venire ad me, illosque magno cum amore complectebatur, quia in eis humilitatis imago relucet: sicuti quia ei uirginitas placet, uoluit eius imaginem aliquo honore affici, ut apparuit in libro Numerorum, ubi cum nonnullas urbes euerit iubeat eam omnibus, quae in illis erant, uirginitatem intactas atque indenes relinquere iussit: non quod in se illam uirginitas placeret, sed quia erat sibi placentis uirginitatis imago, sicut etiam quia summum sacrificium quod Christus Redemptor noster aeterno Patri erat oblaturus, tam gratum eis futurum erat: idcirco veteris legis hostiae sibi placebant, quia diuinae illius sacrificij erant imago. Sic puerorum humilitas, quia uere humilitatis sibi tantopere placet, ut illa exornatos inueniens animos eos caelestibus muneribus repleat: est imago ideo ei maxime placet. Nec uero necesse est in alieno horto herbas colligi, ex quibus emplastrum conficiatur, quo superbiae uulnere faciatum cor curetur: sed merito dicere possumus, quod Propheta Michaeas ad aliud propositum dixit: Humiliatio tua in medio tui. Ille quidem his uerbis significare uoluit, tu o popule Israel, si punctus atque humiliatus es, in medio tui est tui causa supplicij. Verum ego dico tibi, o superbe peccator, quod ad tui humiliationem in medio tui, in tuo met horto herbas colligere potes, ex quibus efficax ad cor tuum humiliandum unguentum conficias. Attende quot medicamenta coniunxerit Iob, & haec omnia in te reperies. O homo, inquit, natus de muliere, breui uiuens tempore, repletur multis miserijs, qui quasi flos egreditur & con-
 teritur, & fugit uelut umbra, & nunquam in eodem statu permanet. Primam miseriam hominis assignat hic sanctus Propheta esse ex muliere nasci. Est enim mulier res tam miserabilis, ut uolens Isaias Propheta Dei nomine Aegyptum contemnere dixerit: Erit Aegyptus quasi mulieres. Dicite, quae so, ex musca, quid nisi musca nasci potest? & ex aranea, quid nisi aranea potest oriri? Natura quippe nec Gigantes ex musca, nec ex aranea leones nasci patitur. Homo igitur natus de muliere (ait Iob) quasi dicat, vis humiliari? infimum principium, ex quo prodijsti considera: non equidem eris Elephas, siquidem ex musca ortus fuisti. Nec uero hoc solum, sed, breui uiuens tempore: uix miser homo natus.

18 natus est cum iam e vita discedit. In hac autem breui uita repletur multis miserijs. Dic o homo, si cum esuris Deus cibos suos tibi subtraheret, quale tormentum sentire? quatuoridua fames te sufficeret interimere: quod si Deus te mori non permetteret ista tibi fames acerrimum esset tormentum. Quid autem esset trium hebdomadarum, & quid trium annorum fames? Eset utique imago inferni; & si sitires, Deusque tibi multos dies aquam denegaret, utique siti perires, quod si Deus te illa siti mori non sineret, tormentum tuum semper accresceret, & ita in omnibus corpora libus appetitibus considerare potes, quos nisi Deus temperaret, cuncti te ita torquerent, ut in temetipso reperires infernum. Quomodo igitur potes o uilissima creatura superbire cum sis arumarum abyssus, & poenarum infernus? O ineffabilem Dei sapientiam, quae tam admirabili prouidentia hominem tot miserijs ob-
 19 sedisti, quo in temetipso res quibus se humiliaret, posset inuenire. Dicit ulterius sanctus Propheta: Qui quasi flos egreditur & conteritur. Hominem utique flori confert propter pericula, quibus est expositus. Oritur flos in campo, & quantumuis decorus sit primum frigus adueniens illum exsiccatur, flat uentus & illum deiecit, ingruit hyber eum que suffocat: uiget aestus & eum arefacit: uenit bos, & eum terit: accedit iumentum, & illum carpit: aduenit homo, & eum euellit. O flos agri quot periculis es expositus. O humana uita quanto maioribus es oppugnata periculis, siquidem uas aquae frigidae, tenuis uentus, tegula excidens e tecto hominem quantumuis fortem atque decorum sufficit interimere. Quasi flos egreditur, & conteritur, & fugit uelut umbra. In hoc continuum rapidumque eius defectum significat, ipsiusque uitam semper minui demonstrat. Hoc etiam proprium est umbrae, in quo ei similis est homo, uidelicet, quod umbra tam longa est uesperis, quam mane: sic infelix homo in senectute, in fine diei uitae, tam longam uiuendi spem habet, quam cum iuuenis in initio uitae erat. [O sancta Maria Senora] quanta est haec confusio, quod hominem longae uisus canis conspersum, atque annis onustum tam uanum, cupidum, ambitiosum, sicut iuuenem uiginti quinque annorum, & magis fortasse uideamus. Unde hoc prouenit? ex eo utique quod uix sibi persuadere potest se cito esse moriturum. Est uelut umbra, quae in occasu solis tam longa est, quam in ipsius ortu. O caece, caece, quam longam opinionem falleris.

Tom. j. Eee leris.

leris. Attende quæso, per immensam Dei charitatem, frater
 1. Petr. 4. charissime, quod tibi singularique nobis gloriosus Apostolus Pe-
 trus dicit: *Viuant secundum Deum in spiritu, scilicet, homines,*
 & protinus addit rationem reddēs: *Omniū autem finis appro-*
 pinquabit. Vbi alia trāllatio habet: *Omniū autem finis appro-*
 pinquauit: & sic est in contextu Græco. In quo significatur om-
 niū finis ad eō esse propinquus, vt iam aduenisse possit existi-
 mari. Dicit tandē Sanctus Iob: *Et nunquam in eodem statu per-*
 manet. Tanquam Tritonem ereum qui omnibus ventis immu-
 tatur, atque etiam infelix homo mutabilior est, quia vento &
 sine vento, tentatione, & sine tentatione mutatur: nulla quippè
 eius propositis firmitas inest: maximè verò si est peccator, & ita
 Sap. 4. in libro sapientiæ dicitur: *Adulterinæ plantationes non dabunt*
radices altas. Ecce igitur fratres, materiam, ex qua curandę super
biæ medicamentum conficere debetis O si ex quot horis die no-
ctæque in inutilibus rebus pertractandis consumitis, vnā sal-
tem horam quotidie hæc attentè consideraretis, quantū animis
vestris emolumentū afferretis. Verum heu, heu, & millies heu,
ita vos terrestrium amatores perspicio, vt si vnā quotidie horā
huic piæ exercitationi intenderetis, quotidianam vobis alimo-
niam defuturam crederetis, hi verò qui studiosi estis scientiam
prorsus memoria fugituram esse putaretis: cum tamen longè fal-
lamini, & vice versa sit, siquidem dicit hic Dominus & reuelasti
ea paruulis. O seraphice Pater noster Francisce, quam meritò in
tua sacra solennitate sacrosanctum hoc Euangelium decantatur:
siquidem in oculis tuis tā paruulus extitisti. O quot horas, dies,
 & annos sanctis considerationibus consumpsisti, modos exqui-
 23 rens, quibus te profundius humiliares, & coram omnibus vilef-
 ceres. Atque ita sacram hanc religionem instituit super profun-
 dam humilitatē illam stabiliens: ideòq; voluit fratres suos mino-
 res appellari, quò in re, & in nomine semetipfos despicerēt. Mira-
 bile est, quod sacre literæ dicūt. De duob⁹ filijs Adā Cain maior
 natu reprob⁹ fuit: ex duobus filijs Abrahā, maior natu Ismael cō-
 muniter creditur à Deo fuisse reprobatus: ex duobus filijs Isaac,
 Esau primogenit⁹ reprobatus fuit: ex filijs Iacob, maiores infideles
 fuerunt patri suo, fratrisque sui proditores: ex filijs Isai, maiores
 proprii fratris sui Dauid contēptores & exprobratores fuerunt.
 Hæc omnia significant maioratus multorū malorum occasio-
 nes

24 nes esse. Quapropter homines quasi mortiferā pestem eos fuge-
 re oporteret. Ideòq; sanctissimus hic pater filijs suis paupertatē
 maximè cōmendauit, secularesq; voluptates diligenter effuge-
 re docuit, atq; cū in omnibus terrestribus bonis minores essent:
 in laboribus & poenitentijs maiores esse admonuit. Hæc enim
 omnia ad humilitatē passionūq; mortificationē valdè conducūt.
 Significansq; hanc humilitatem & mortificationē quæ in filijs
 suis esse oportet, voluit exteriorem habitum cinericij esse coloris.
 In libro Leuitici præcipiebat Deus sacrificium in ciuitate in
 25 interiori templi parte offerri, cineres verò extra ciuitatem proj-
 ci: in quo exterius interioris signum esse debere significauit. Vi-
 dētes quippè Hebræi cineres extra castra per eos sacrificiū immo-
 latū, animaliaq; iā mortua atq; combusta esse cognoscebant: ita
 voluit gloriosus hic Pater exteriore habitū cinericij coloris signū
 esse, ex quo animalitas & sensualitas in fratribus suis iā Deo im-
 molata, diuiniq; amoris igne cremata esse perspiceretur. Ex quo
 inferitur mal⁹ frater qui sensualitatē suā nondū cremauit, sed po-
 tius eam viuam elationibus, passionibus, effrenatisq; affectioni-
 bus seruat, hominū & multò magis sui ipsius siquidem hoc eter-
 nis supplicijs soluet, esse deceptor. In sacco Benjamin dicit sacra
 Gene. 44. Scriptura, vas Ioseph fuisse repertum. Benjamin minimus fra-
 trū suorum, humillimū hunc virū minimum in sanctæ Ecclesiæ
 titulis satis apertè representauit. Et quemadmodum Benjamin
 quinq; portionibus super fratres suos in conuiuio Ioseph dona-
 tus fuit, vt dicit in Genesi: Sic B. Franciscus super oēs fratres suos
 Gene. 43. religionū fundatores quinq; portionib⁹ donat⁹ est. Pro quo no-
 26 ta quod Tit⁹ Lini⁹ lib. 2. deca. 1. dicit in imperio Romano pome-
 riū murorū, id est, [Laronda] fuisse consecratū, ita vt nullus in eo
 posset arare, aut ædificare: verū si quis Romanus Imperator im-
 perij terminos propagaret, Senatū ei facultatem concedere con-
 sueuisset, vt muros Romæ ampliaret, ac sublimaret. Cum sancti
 Patriarchæ religionū perspicerēt, quā arctum esset in mūdo Dei
 imperiū, viriliter cōtra vitia dimicarunt, fideiq; imperiū semper
 crucis vexillū sequētes profusus ampliarūt, & tāquā viris à qui-
 bus Dei imperiū in sæculo fuit ampliatū, quali singulare priuile-
 giū concessū est, vt alios sublimiores muros super vetera sanctæ
 Ecclesiæ moenia cōstruerēt. Veteres tauri sunt, decē legis præce-
 pta, quibus in Dei obediētia cōtinemur: ipsi vero sup hos muros
 Ee 2 alios

alios maiores erexerunt, multorum, videlicet, consiliorum ob-
 27. seruationem multò maioris perfectionis, quam præceptorū ob-
 seruantiam, superaddentes, qualis est perpetua castitas, pauper-
 tas, & obedientia. Hi fuerunt Diuus Basilius, Diuus Benedictus,
 Beatus Augustinus, qui Spiritu sancto ducti viuendi normas sta-
 tuerunt, sub quibus innumerabiles serui Dei vixerunt & viuunt,
 horum sublimium murorum astrictione circumsepti. Nuncque
 iam penè in fine sæculorum Beatus Dominicus, & Beatus Fran-
 ciscus vno eodemque tempore consurrexerunt. Mirabileque est
 cum virorum sanctorum in mundo penuria frequentissima sit.
 Deum gemina hæc luminaria simul protulisse, quæ non solum
 Apostolica vita claruerunt, sed Apostolicis etiã miraculis, mor-
 bis medebantur: mortuos suscitabant: dæmones expellebant: &
 hi sicut dij naturæ præcipientes, eam suo nutui submittebant. 28
 Cum enim naturæ autor naturalia ordinibus & classibus dispo-
 suerit & singulis classibus vnum quasi caput præfecerit: sicut in
 ordine calidorum ignem calidissimum esse voluit, & in ordine
 rutilantium corporum solem præ cunctis fecit illucescere: sic cū
 etiam gratiæ sit autor & Dominus, non est mirum si in spiritali-
 bus idem, quod in naturalibus obseruarit. Atque ita sanctissi-
 mos hos viros, quasi duarum tantæ sanctitatis religionum ca-
 pita constituit, à quibus omnes illarum religiosi longè maximè
 excederentur. Ex his sanctis Patriarchis dico minimum Benia-
 min, id est, Beatū Patrem nostrum Franciscū, præ omnibus quin-
 que portiones accepisse. Cum enim in montis Aluernæ fastigio
 profundæ contemplationi deditus esset supernus Ioseph Iesus
 29. Christus ad eum descendens, splendidissimum ei conuiuium
 fecit, vulnera sua, redemptionisque nostræ signa in sacro ipsius
 corpore imprimens. Ardentissimo martyrij desiderio Sanctus
 hic flagrabat: cuius suscipiendi causa se in Syriam ad Ethnicos
 contulit, vbi maximos labores perpessus est, diuinaque dispen-
 satione quod expetebat, non fuit adeptus. Fidelissimus autē eius
 amicus Iesus Christus è cælo in terram desiderio huic satisfactu-
 rus, descendit; dicitque illi: Francisce ego meis manibus nouo
 quodam martyrij genere te afficere volo. O mirabilem inter cæ-
 teros martyrem. Alij martyres ex tyrānorum manibus marty-
 rium pertulerunt. Beatum Laurentium, Decius: Beatos Petrum
 & Paulum, Nero: aliosque sanctos martyres, Iulianus & alij
 martyrio

30. martyrio coronarunt: Diuus autem Francisco ipsemet Christus
 Iesus manibus suis martyriū contulit. Prudentes viri, qui in alie- *simile.*
 nis domibus habitant, nihil ornamenti illis adhibēt, sed illas Do-
 minis suis reficiendas reliquunt: quidquid enim illis facerent hoc
 vtiq; perderent. Hæc in quibus viuimus, corpora sunt, domus
 in vitam solum conductæ. Et ita de hominibus dicit Iob: Qui ha- *Iob. 4.*
 bitant domos luteas. Hæcque domus mūdani exornant, indulgē-
 tijque & preciosis cibis ad maiorem confusionem incommodū
 que ipsorum fulciunt. Beatus verò Franciscus sicut prudens no-
 luit corpus suum exornare, neq; inordinate fulcire, sed totū Do-
 mino suo dimisit: quod ipse Dominus tanquam suum venit ex-
 ornatum, suaque regia trophæa in eo locauit: sicut reges in domi-
 bus suis facere solent, significantes se solos, & non alium eis do-
 31. minari. O Francisce, ait bonus Iesus, totus es meus, nullus præter
 me tui dominatur: cogitationes, desideria, verba, opera, cor, ani-
 mus, corpus denique tuum totum est meum: idcirco te regalib⁹
 trophæis insignire volo.

Ecce quinq; partes, quibus præ fratrib⁹ suis donatus fuit, idè
 que nomen Benjamin illi optimè quadrat. Et sicut in sacco Ben-
 iamin vas Ioseph fuit inuētum, ita in habitu sancti Francisci, sa-
 crum Iesu Christi passionis, afflictionum, atq; dolorum calicem
 oportet inueniri. O infelicem fratrem, qui sub hoc sacco super-
 biam, ambitionem, humanaq; voluptates abscondit: liberet nos
 Deus à tanta abominatione, quod sub tantæ sanctitatis habitu
 quisquā profanè, ac turpiter viuere velit. Curemus patres mei,
 vt sub hoc habitu & sacco omnis mortificatio & poenitētia inue-
 32. niatur. Etenim hoc gloriosus Pater noster intēdit, scilicet, vt no-
 minè, requie, humanaq; voluptate minores: laboribus verò, pau-
 pertate, ac poenitentia maiores essemus. In libro Iudicum dicitur *Iudi. 7.*
 Deus Gedeoni iussisse exercitum contra Madianitas confla-
 re, eoque conflato quod sequitur publici præconis voce declara-
 ri iussit: Qui, inquit, formidolosus & timidus est, reuertat. Atq;
 etiam iussit, vt illos secum deferret ad bellum, qui lingua lambe-
 rent aquas, sed qui curuatis genibus biberēt, illuc ire prohiberet.
 Iussit præterea, vt omnes fictiles urnas in manibus deportarent,
 ac candelam incensam in vnaquaque ipsarum: & cum primum
 aduersus hostes irruerent, ipsas simul defrangerent urnas; & sic
 detectis luminaribus deterrendo superarent: præcepitque Ge-

deonem tanquam Principem suam vnam prius infringere dicē- 33
 tem, quod me videritis facere, hoc facite. Sic præcepit Deus vali-
 do huic duci Francisco, vt ad diabolum superandum, non pusilla
 nimes quidem, qui minimo quoque strepitu deterrētur, qui vno
 ieiunio nocturnāq; vigilia deficiunt, qui vna orationis hora affli-
 guntur, sed fortes, magnanimosque milites eligeret, qui nullo la-
 bore deficiant, & nunquam terga vertant: vt enim ipse Dominus
 dixit: Nemo mittens manum ad aratrū, & aspiciens retrō, aptus
 est regno Dei. Qui arans, faciem retrō conuertit sulcos sicut oportet, nō faciet: quapropter in hoc significatur eum, qui bonis ope-
 ribus intendens ad terrena simul affectuosē respicit Deo nō pla-
 cere. Quid igitur erit illi, qui non solum retrō aspicit, verum san-
 ctis exercitationibus relictis secularem atque profanam vitā de-
 git? Quia vxor Loth retrō aspexit, versa est in statuā salis: idem 34
 que malis religiosis accidet: in salis enim statuam in inferno con-
 uertentur in hoc sensu, quod sicut sal in ignem proiectus, strepi-
 tum edit, & circumstantibus admirationem affert: sic mali reli-
 giosi alijs damnatis in inferno admirationē afferent, dicentibus:
 Quid hic ne erat ille, qui in monasterio pœnitentiæ habitu ami-
 ctus vinebat? qui ieiunabat? qui noctu dieque in choro decanta-
 bat? quomodo in tam miserum locum deuenit? Regem, Ducem,
 Magnatem, & denique diuites sæculi condemnari, non est mi-
 rum, quia temporalibus bonis ac voluptatibus fruētes, multas
 peccandi occasiones habebant: pauperem verò monachum, tot
 miserijs ac paupertate circumseptum in infernum detrudi, nimis
 obstupendum erit. Idcirco patres mei, constanti animo per om-
 nes calamitates præterire, nec aliqua occasione ab incepto desi- 35
 stere nos oportet: nec flexis genibus aquam secularium bonorū
 bibere: sed corporibus nostris dominantes (etenim hoc significat
 fictiles vrnas manibus deportare) animis interius diuina gratia
 inflammatis ieiunijs, disciplinis, cilicijsq; in hostium congres-
 su, id est, tempore tentationis nos curemus infringere, sicque in
 hunc gloriosum ducem oculos conijcientes victores euademus:
 qui quidem corpus suum acri pœnitentia prius confregit, qua-
 propter meritō dicere potuit quod dixit Gedeō, quod me facere
 videritis, hoc facite. Nec verò contentus est Deus ad milites suos
 animandos, quod gloriosus hic pater corpus suum vitæ asperita-
 te confringeret, sed ipsemet illud amplius fregit sacris vulneri-
 bus

Luc. 9.

36 bus facians. Quis igitur tali exemplo non fulcietur & in virtu-
 te vterius progredietur in dies augmentum gratiæ promerens
 qua cælestis gloria comparatur: ad quam nos perducatur Iesus Ma-
 riæ filius, Amen.

¶ IN Festo Sancti Mathiæ super hoc Euangelium vnam
 concionem reperies, secundam scilicet, illius festi, &c.

I N F E S T O O M- nium Sanctorum Con- cio Prima.

Videns Iesus turbas ascendit in montem, &c.

Matthæi. 5.

I N G V L A R E Dei beneficium fuit le-
 gem nobis eum tribuere, qua gubernemur.
 Cum enim homo vilitatem suam considera-
 ret, infinitamq; Dei maiestatem contempla-
 retur, non vti que auderet Deo seruire, si Deus
 illi absolute præciperet, serui mihi: nec quæ
 sibi placerent, ministeria declararet: sibi enim
 videretur se tãto Dño nequaquam posse ministrare. Deus autē
 nobis legē sancies, & in quibus sibi à nobis seruire veller, assignās
 hac nos cōfusione liberauit. Vade tantū hoc beneficiū Propheta
 considerans, dicit: Propter legē tuā sustinui te Dñe: hoc est, nisi
 ministerium Domine quod tibi à me exhiberi vis, certo limite
 statuisses, & nisi mihi legem dedisses, obstupescerem, & defice-
 rem cogitans, quomodo vilitas mea tantæ maiestati posset mini-
 strare, legemq; mihi stabiliens animum addidisti, quod intelligā
 rem hanc à me facile posse cōprehendi. Ne hoc fratres parui esti-
 metis, nec falsa statera pendatis: supernum enim diuinæ clemen-
 tiæ donū est vos credere, si illa quæ Deus vobis in lege sua propo-
 suit seruaueritis, vitā aternā adepturos esse. Non solum autē be-
 neficiū fuit Deum nobis legē statuere, quia illa nobis animum
 addidit, sed etiam quia ipsa nobis viam ostendit, qua deberemus

Psal. 129.

Ecc 4 ince-

psal. 118. incedere. Hęc omnia comprehendit ipse Dauid, dicēs: Lex Dñi
 3 immaculata conuertens animas, testimonium Dñi fidele sapien-
 tiam præstans paruulis, iustitiæ Dñi rectę lætificātes corda, præ-
 ceptum Domini lucidum illuminans oculos. Hoc primum dicit
 Propheta legē Dei in suis obseruatoribus efficere, quod animas
 conuertit: prius enim peccatores ex animis extra se incedebant,
 & hoc facit illos illuminans. Præcepta q̄; Dei testimonia vocat,
 quia fideles veri q̄; testes sunt voluntatis Dei, explicant q̄; quid
 Deus amet, quid ve oderit, & quid nos amare, quid ve odisse ve-
 lit. Dicuntur q̄; iustitiæ Domini, quia Deus illis iustificatur, ma-
 nifeste q̄; probat quantum salutem nostram exoptet, cum tam
 facilia nobis præcipiat. Ideo lætificātes corda, atq; etiam hoc am-
psal. 118. plius ipse Dauid exaggerauit, dicens: Declaratio sermonū tuorū
 illuminat. Vbi alij legunt: Ostium sermonum tuorum illumi-
 nat, id est, non solum qui mādāta tua perscrutatur, verū & qui
 solummodo ad ostiū, hoc est, ad res claras eorū peruenit, illumi-
 natur. Non solum verborum tuorum medulla, sed cortex etiam
 hominem illustrat, quo hilariter viam, qua ambulat, perspiciat.

Non autem contentus est Deus singulare hoc in nos legis be-
 neficium contulisse, sed ipsemet suo ore sacratissimo illam pro-
 ferre voluit, & ita dicit sanctum Euangelium: *Videns Iesus turbas*
&c. vsq; ibi: Et aperiens os suum docebat eos. Ex his verbis apparet
 quam suauiter quamq̄; hilari animo sanctum Euangelium
 debemus accipere. Quæcunq̄; in veteri testamento scripta
 sunt, sacra Scriptura est, sicut & quæ in nouo: verū quæ admo-
 dum si quis ad fontem bibiturus accederet, qui duplici canale al-
 tero aureo, altero ferreo prorumperet, quāuis valde sitiret, & ali-
 quis in aureo canale biberet, exspectaret donec ille bibendi finē
 faceret, vt in illo biberet, quamuis vna, eademq̄; est aqua, & ex
 eodem fonte dimanans: quia peculiaris quidam gustus ex aqua
 per aureum canalem transeunte percipitur. Ita sacra Scriptura
 quamuis tota est aqua diuina, & ex vno, qui est Deus, fonte pro-
 cessit, multo tamen dulcior est quæ per aureum canalem, id est,
 sacratissimū Iesu Christi os præterijt quam quæ per ferreos cana-
 les, id est, antiquos Prophetas exiuit. At, licet verbum hoc ape-
 riens os suū, partim magnæ sit consolationis, (sicut exaggerat B.
 Paulus, dicens: Multifariā, multisq̄; modis olim Deus loquens
 Patribus in Prophetis nouissimē diebus istis loquutus est nobis
 in

simile.

Hebr. 1.

6 in filio, quem constituit hæredem vniuersorum, per quem fecit
 & secula: hoc est, aduertite quanti nos Deus æstimat, & quanto-
 perē nos diligit, quia iam non per Prophetas, sed per os Filij
 sui nos alloquitur, talis, inquam, Filij, qui diuitijs atque potentia
 æqualis est illi, si qui de vnus est Deus cū ipso) partim tamen me-
 tuendum nobis est, in eo enim ostenditur, quanto magis diuinā
 legem seruare teneamur: maiorq̄; transgressio & condēnatio vio-
 latorū eius futura esse declaratur. Sic affirmat B. Paulus vbi su-
 pra, postquam supernum hoc beneficium exaggerauit, qui vbi
 primū eximias huius diuini legislatoris excellentias retulit: sub
 didit, dicens sequenti capite: Propterea abundantius oportet ob-
 seruare nos ea quæ audiuimus, ne fortē perefluam⁹. Si enim qui
 per Angelos dictus est sermo, factus est firmus, & omnis præua-
 ricatio & inobedientia accepit iustam mercedis retributionem,
 7 quomodo nos effugiemus, si tantā neglexerimus salutem? Quæ
 cum initium accepisset enarrandi per Dominum ab eis qui au-
 dierunt, in nos confirmata est contestante Deo signis & porten-
 tis, & varijs virtutibus, & Spiritus sancti distributionibus se-
 cundum suam voluntatem. O quam efficax argumentum: si
 lex vetus, inquit Apostolus, quæ per Angelos data est Moy-
 si, tantæ fuit maiestatis, vt illius transgressor extra ciuitatem
 lapidandus publicè duceretur: quam pœnam expectat trans-
 gressor legis gratiæ ipsius Dei ore prolatae, & per sacros eius
 Apostolos prædicatae? totq̄; ac tantis miraculis confirmatae?
 Vtrum decretum vellet Rex à subditis suis firmiter adimpleri,
 quod præconis voce simpliciter proferri iuberet, an quod ipse-
 met ore suo in curia promulgaret, dicens: Nolo legem hanc præ-
 conibus cōmittere, sed egomet quasi præco illam in curia mea
 8 proferam, volōq̄; duces meos atque magnates, tanquam præ-
 cones pervniuersum regnū meū illā proprijs vocibus declarare?
 Dicite, quæso, quā acriter legis huius ita promulgatae trans-
 gressores puniri iuberet? Diuinus spiritus nos illuminet, vt ex
 his intelligamus quanto maiori diligentia, atque obedientia le-
 gem ore suo prolata, ipsiusque iussu magnatum, principumq̄;
 regni ipsius sanctorum Apostolorū linguis explicitam à nobis
 velit obseruari; quā quæ per Angelos data est Moysi, Vulgo
 dici solet, nunc est misericordiæ tempus, lex nostra est amore ac
 suauitate plena: iam Deus iniurias sibi illatas eo rigore, quo, in

Ecc 5 lege

lege veteri non ulciscitur. Scitote autem o peccatores quod quanto Deus magis tacet & diutius dissimulat tanto maior vobis erit condemnatio, nisi ex eius misericordia fructum perceperitis. *Iob. 13.* Plorabat Iob dicens, Scribis enim contra me amaritudines. O magne Deus qui peccatorum meorum amaritudines scribis, non ut eorum obliuiscaris, sed ut illa suo tempore punias, nisi veram eorum feceris poenitentiam. Hoc vos oportet cogitare fratres hancque misericordiam legem volentibus illam obseruare, nolentibus autem maioris esse rigoris quam veterem ut ex predicto argumento intellexisse debuistis. Atque etiam super haec verba aperiens os suum aliud efficacius & terribilius potest confici argumentum deductum scilicet, ex alijs ipsius Apostoli verbis dicentis. Reuelatur enim ira Dei de caelo super omnem impietatem, & iniustitiam hominum eorum, qui veritatem Dei in iniustitia detinent, id est, Deus mihi reuelauit iram, magnumque supplicium suum de caelo esse descensurum super homines, qui crudelitatem iniustitiamque magnam admiserunt, Dei veritate, quam intellexerunt, non utentes. Quae fuit haec veritas? quia (inquit) quod notum est Dei manifestum est illis. Hi sunt gentiles qui Dei omnipotentiam, probitatem, ac sapientiam (etenim hoc est notum Dei) intellexerunt; quomodo hoc intellexerunt? statim inferius dicit: Deus enim illis manifestauit. Quomodo autem manifestauit? hoc etiam dicit: inuisibilia enim ipsius a creatura mundi per ea, quae facta sunt intellecta conspiciuntur: sempiterna quoque eius virtus, & diuinitas, ita ut sint inexcusabiles, quia cum cognouissent Deum, non sicut Deum glorificauerunt. O nimis seueram sententiam. Deus nobis spiritum conferat, quo eius vim intelligamus. *II*

Contemplamini totum hunc mundum esse scripturam quamdam, cuius characteres sunt sol, luna, stelle, ceteraque omnes creaturae, cunctosque hos characteres non semper omnipotentiam, bonitatem, sapientiam, ac denique pulchritudinem vniuersalis eorum creatoris docere: qui vno verbo cuncta creauit, eorumque esse sua infinita prouidentia conseruat. Itaque dicit hic sanctus Apostolus nos sic a creaturis Deum, eiusque attributa doceri, ut nullus sit adeo barbarus, qui, nisi tantam maiestatem dilexerit, atque coluerit, iniuste condemnatur. Hoc quippe significant verba illa, ita, ut sint inexcusabiles. Quod si super eos ira Dei descendit, qui a sole, luna, stellis, alijsque creaturis

addiscen-

12 addiscentes eum non coluerunt: quanto terribilius super nos conruet, nisi eum coluerimus, & amauerimus, cum non solum per insensibiles creaturas, per prophetas, atque per Angelos, sed per sacrosanctummet ipsius os fuerimus edocti? Siquid rex per coquos suos aliquibus preciperet, quod illi facere contemnerent ab ipso rege crudeli morte punirentur, rexque ipse idem alijs ore suo iuberet, illique hoc facere nollent, nonne illos multo maiori supplicio dignos esse iudicaretis? O vtinam ex ijs scelerum nostrorum grauitatem, cognosceremus. Praecepit Deus coquis suis, id est, soli, lunae, atque elementis, quae quicquid esturi sumus, condiunt, ut gentibus Deum diligendum, atque honorandum esse nunciarent: quia vero ei obedire noluerunt, in grauissimas, ut hic ait Apostolus, poenas, & abominationes inciderunt, & per *13* eas in aeterna supplicia deuenerunt, deque illis dicit gloriosus Apostolus quod sunt inexcusabiles. Nobisque etiam praecipit proprio ore aperiens os suum ut eum diligeremus & coleremus: quod nisi fecerimus quid nobis erit? quale excusationem afferemus, si illi inexcusabiles sunt? quomodo Dei iram fugiemus qui legem sanguinemque eius postquam talia documenta percipimus pedibus conculcamus? Quis igitur tam ferreus est qui haec audiens non expauescat? Quis tam amens qui his argumentis non respiscat? & si haec ipsa nihil apud vos efficiunt quid agam? quo me vertam? quid ultra dicam si vos non religio non Domini timor, non Christi crux, non clauis, non alape, non flagella, ceteraque eius tormenta & beneficia tangunt tangat saltem vel amor vestri, malorumque vobis impedientium metus ne hanc temporis opportunitatem que vobis diuino beneficio contingit vacua abire sinatis, sed etiam pietatis & *14* iustitiae operibus expedites diuinisque legibus & praecipis obedientes, & aeternis cruciatibus liberari, & ad coelestem gloriam ipso donante peruenire valeatis. Et aperiens os suum docebat eos dicens: beati pauperes spiritu quonia ipsorum est regnum caelorum. In Macedonia fons esse dicitur ex quo quae biberint oues si nigrae sint albae redduntur. Quod vtrum verum sit, necne parum nostra interest perscrutari, at quod ego ut verum affirmo, est quod Zacharias Prophetapredixit his verbis: In die illa erit fons patris domui David & habitantibus Ierusalem in ablutione peccatorum, & menstruat. O Christe dulcissime animarum nostrarum amor tu vere es fons hic multo antea promissus. Haecque coelestis doctrina, quam ore tuo docuisti, est

aqua

Zach. 13

aqua salubris, quam bibens anima quantumvis nigra sit, super riuem dealbatur. Quapropter fratres accedite, hancque vitalem aquam bibite, caelestem hanc doctrinam amoris visceribus suscipite, ita tamen, ut protinus illam non euomatis. Quod autem erit remedium, ut in stomacho retineatur, digeratur, & in spiritu operationem faciat? Beatus Paulus illud assignat, dicens: Calciati pedes in preparationem Euangelij pacis, qui pro imbecillitate stomachi nihil in eo retinere potest, pedes calcare debet, ne terram tangant, quod calceis operi caleant, & in stomachum calorem emittant, ut quae recipit, valeat retinere. Tolle frater peccator (tibi quippe dico) affectiones tuas a terra, appropinquatis mortis memoria illas operi: terrestres utilitates, quas filij huius saeculi anxij quaerunt, abijce, & nihili aestima, haec namque cor, quod est stomachus animi, frige faciunt, impediuntque; ne tibi diuina consilia profint. Per viscera Iesu Christi crucifixi vos deprecor, siquidem assiduo verbum Dei audire gaudetis, ut illud conseruare atque opere exercere curetis, & haec sancta Beati Pauli doctrina utamini, quod animi pedes, id est, affectiones calefiant, & cor inflament, & sic ex aqua vitae ab hoc diuino fonte dimanante fructum percipiat. Mirabile visu est, unde Dominus hic initium sumit. O mirabile exordium, non utique sapientissimus magister rhetoricae ambages exquisiuit, ut ad quod volebat dicere perueniret: sed statim in principio summam totius Euangelicae legis ostendit, dicens: Beati pauperes spiritu. Prius de spiritus paupertate loquutus est, quia cupiditas fuit initium mali. Statim in principio mundi curauit Sathanas hominibus persuadere cupiditatem quiddam esse diuinum, Deumque cupidum esse, & sic eis dixit in Genesi rationem reddens, quare illis Dominus prohibuerit, ne ex arbore in medio paradisi existente comederent. Scit enim, inquit Deus, quod in quacunque die comederitis ex eo, aperientur oculi vestri, & eritis sicut Dij, scientes bonum & malum. Quasi diceret: Scitote Deum cupidissimum esse aliquidque super vos habere velle, ne verò essetis similes illi vobis yertuit, ne ex hac arbore comederetis, scit enim vos ubi primum ex ea comederitis, sibi similes esse futuros. Mulierque hoc credens Deo similis esse concupiscens, comedit, viroque suo ut comederet, persuasit, atque ita probat Iustinus Martyr libro contra Gentiles, quod ex eo quod homines cogitarer, in Deo cupiditatem

Ephes. 6.

Gene. 3.

18 tem fuisse, & quod possent homines dii esse, ac ne essent, Deum curasse, idololatria manauit. Et ita dixit Diuus Paulus: Radix omnium malorum est cupiditas, & post primorum parentum cupiditatem Cain primus filius, qui ex eis ortus est cupidus & avarus temporalium bonorum fuit. Idcirco eum sacra Scriptura testatur, agricolam fuisse. Et Iosephus, inquit, eum pro cupiditate terram coluisse. Et ubi nos legimus, Cain fuit agricola, alia translatio habet, fuit vir acquisitionis; atque haec cupiditas ipsum, ut peiora offerret, excacauit atque eclipsauit. Eclipsis ex interpositione terrae inter solem & lunam efficitur: cumque terra sit opaca in ea solis radij detinentur, nec ulterius progredi possunt. Sic in homine (mundo, scilicet, contracto) temporalium rerum cupiditas in voluntate sita impedit, quod minus rationis, & intellectus radij animam clarificent, & ita caeca manet infelix. Sicque tenet Hebraei cupiditatem adeo Cain excacasse, ut nullam aliam praeter hanc vitam esse crediderit, & ob hanc causam fratrem suum Abel occidisse dicunt. Abel namque futuram vitam praemiumque bonis, & supplicium malis esse tuebatur; quae omnia Cain negabat, super qua contentione illum interemit. Et quia cupiditas in hominibus malorum omnium fuit initium, incipit diuinus magister ab eius contrario, dicens: Beati pauperes spiritu. Haec verba trifariam declarantur. Primo modo, quod beati sunt, qui temporalibus bonis affluentes in eis affectionem suam non statuunt. Et ita dicit Ecclesiasticus: Beatus diues, qui inuentus est sine macula, & qui post aurum non abiit, nec sperauit in pecunia & thesauris: quis est hic, & laudabimus eum, fecit enim mirabilia in vita sua. O quam foelices nuntij sunt hi diuitibus, quod eis Dei nomine dicatur eos in vita miracula facere posse. Si quemquam compedibus, catenisque vinctum tam celeriter quam alium absolutum atque expeditum currere videretis, nonne illud miraculum esse diceretis? Hoc utique facit diues virtute praeditus. Diuitiae quippe sunt compedes atque catenae, quibus homo vincitur, ne in spiritali via progredi possit. Hominem vero temporalibus bonis obsessum per virtutem pariter cum paupere currere, nec diuitijs inquinari, aut fiduciam in eis statuere, miraculum est. Et ita iuste de illo dici potest: Fecit mirabilia in vita sua. Et ita Beatus Chrysostomus dicit, temporalium bonorum contemptum alijs miraculis esse mirabiliorem. Nam in alijs miraculis totum Deus facit

1. Tim. 6.

Gene. 4.

simile.

Eccle. 31.

simile.

Chrysost.

homi. 27.

in. 2. Cor.

facit

facit, hominem in eorum instrumentum assumens. Deum visum 21
 homini tribuere & mortuum suscitare, non mirum est, quan-
 do quidem ipse est, qui totum facit, nec ex tua parte vlla resis-
 tia est: at in hac spiritus paupertate, non solum Deus operatur,
 sed tu ipse etiam, qui tuam voluntatem & affectionem cogis ea
 nempe a bonis temporalibus extrahendo. Secunda horum ver-
 borum significatio est, quod ij, nempe, beati sunt spiritu, qui non
 solum ea possidendo, spiritum, & affectionem in illis collocatam
 non habent: verum etiam, qui ea profus relinquunt, cum intelligat
 quantum viam spiritualem impediunt: sicuti faciunt ij, qui in sa-
 cris religionibus se recipiunt, & semetipsos spiritu & voluntate
 pauperes efficiunt. Quamquam sanctus Iob, ignem, aerem, homi-
 nes, ac Demones aduersus eum praelium contulisse, intellexit,
 ac cunctis eum bonis priuasse, quia tamen illos haec omnia Deo
 permittente fecisse, sciebat, coepit exclamare dicens: Nudus
 egressus sum de utero matris meae, & nudus reuertar illuc. Do-
 minus dedit Dominus abstulit: sicut Domino placuit ita factum
 est, sit nomen Domini benedictum. O mirificam consideratio-
 nem. Nudus egressus sum. Nihil mihi subtrahitur: siquidem ni-
 hil mecum in sepulchrum sum delaturus. Et siquidem nihil ab-
 straxi de ventre matris meae, & nihil est meum, cum Deus mihi
 omnia dederit & ipse, quae sua erant abstulerit, sit nomen eius be-
 nedictum. Religiosus autem potest exclamare dicens: Tu Do-
 mine Iob bona dedisti, & tu ipse illa ministrantibus Diabolis,
 igne atque hostibus subtraxisti: verum ego mei ipsius carnifex
 esse volo, non expectabo, ut ignis aut Daemon bona, quae mihi
 dedisti a me auferat, sed ego propter te me illis abdicabo. Deus
 me ditauit, & ego propter eum, & ut illi efficacius seruiam diui-
 tijs me spoliabo. O beatos, qui ut se totos Deo tradant sic secu-
 laribus rebus se expediunt. Beatus enim Augustinus dicit: Quae
 delectat vera libertas ab amore mutabilium rerum liber esse ap-
 petat. Et ad vestri confusionem Senecae dictum, licet Ethnici,
 vobis referam. Dicit ille ad Lucillum fatens se hanc libertatem af-
 sequutum fuisse: Vaco mi Lucille, vaco. & ubicunq; sum, meus
 sum: rebus enim non me trado sed comodo. Profecto quot hic ver-
 ba, tot sunt sententiae. Eleganter ait, non me trado, sed comodo.
 Quia tradere est semetipsum alienare verumque mancipium effice-
 re: comodo vero est tantum negotijs intendere, quantum pra-
 cisa

Iob. 1.

Seneca ad
Lucillum.

24 cisa necessitas postulat: & statim ad se reuertit. Verum quid mi-
 serabilius esse potest, quam cum filius Dei ad nos libertatem do-
 nandos in mundum venerit: quod in Ethnico reperitur id Chri-
 stiano viro deesse? B. Paul. exclamat dicens: Fratres non sumus
 ancillae filij, sed libere, qualibetate Christus nos liberauit. Vos
 autem, o fratres, miserima temporalium bonorum seruitute nihi-
 lominus detineri vultis? Maxima profecto est vilitas vestra: Etiam
 in hoc secundo sensu, quibus Deus temporalia bona non dedit, aut
 quae possidebant abstulit, & paupertate contenti sunt eumque toto
 corde glorificant: quia eos in illo statu constituit, quem in mun-
 do praedicauit, ad quem ipsi fortasse nunquam accederent, nisi a
 Deo pauperes facti fuissent, pauperes spiritu vocantur. Felices
 certe sunt, qui in hoc magnum se a Deo beneficium accepisse co-
 gnoscunt. Gloriosus Apostolus Petrus dicit: Charissimi obsecro
 vos, tamquam aduenas, & peregrinos abstinere vos a carnalibus desi-
 derijs, quae militat aduersus animam. Et B. Pau. dicit: Non habemus
 hic manentem ciuitatem, sed futuram inquirimus. Ergo Deum in hac vita
 Christiano diuitias, nobilitatem, & magnitudinem denegare, signum
 est eum haec omnia illi in caelo reseruare Deumque nolle illum hic laborare
 isthaec in caelum deferendo, siquidem peregrinatur. Magnam Rex illi
 faceret beneficium, cui non solum diuitias daret, sed etiam in ipsius do-
 mo collocaret. Si ergo domus nostra est caelum, magnam Deus illi
 beneficium confert, cui requiem, & diuitias in caelo reseruat.

Fratres, qui pauperes estis oculos aperite, discrimenque cognosce-
 te, quod in vita Christiana inter pauperes, atque potentes est, vos
 quippe a Deo in eo statu collocati estis, ubi passim multae mer-
 26 di occasiones offeruntur si modo patientiam habetis. Diuites autem in
 statu tanto remotiori a Christiana perfectione siti sunt: quanto pro-
 pter eorum superbiam mundo, & populo eius sunt magis deuincti. Vna
 ex grauioribus temptationibus, quibus in hoc mundo pauperes oppug-
 natur, est quod cogitat si diuites essent multa misericordiae opera
 abundantisque gratiae digna se esse facturos. O benedicta sit diuina
 maiestas, quae summa liberalitate huius temptationis occasionem ade-
 mit: non enim plus a nobis pro gloria petit, quam habemus. Et
 ita dicit Beatus Paulus: Si enim voluntas prompta est secun-
 dum id quod habet accepta est, non secundum id quod non
 habet. Cumque Deus diuitias, & paupertatem singulis det,
 iniustus utique esset, si ab aliquo quod non illi dedit, exposceret.

Gala. 4.

I. Petri. 2.

Hebr. 13.

Simile.

5. Cor. 8.

Ita

Itaque etiam rebus illis, quibus bona fortunæ prodesse possunt, non sunt necessaria: siquidem sine illis propter solam voluntatē Deus idem præmium, & gloriæ gradum tribuit. Tertia significatio horum verborum est, quod beati pauperes spiritu sunt, qui propter Deum, non solum se omnibus temporalibus bonis exuerunt: sed etiam propriæ voluntatis, & spiritus sui domini esse noluerunt: & ita semetipsos spoliantes prælatorum suorum voluntati, per perfectam obedientiam se se tradiderunt. Et ita dixit Diuus Ioannes Climacus, perfectam obedientiam propriæ voluntatis esse sepulchrum, & humilitatis resurrectionem. Dicitq; hy drargyronem, Hispanicè [*Argone*] nobis perfectæ obedientiæ exemplo esse debere. Hic quippè omnia metalla penetrat, quò vsque se se illis submittit, & nulli commiscetur immunditiæ. Talem oportet esse seruum Dei sicut hy drargyronem, qui nunquā sistat, sed Dei cunctorumque prælatorum voluntatem non solum maiorum, sed & inferiorum etiam faciat. Et ita dicitur: Filij sapientiæ Ecclesia iustorum, & natio illorum obedientia, & dilectio. Sicuti de generibus dicere solemus: Homines illius generis, omnes habiles, aut læpidi, siue ingeniosi euadūt: sic dicit hīc Spiritus sanctus: Iusti omnes cælesti quadam sapientia sunt prudentes: omnesque adeò sunt obedientes, vt ipsa obedientia valeant appellari. Atque hoc est eos pauperes esse spiritu.

Dicit vltèrius Dominus: *Beati mites, quoniam ipsi possidebunt terram.* In mundo mites appellantur, qui prompto sunt ingenio, vt quæcunq; rogentur, omnibus conformentur. Itaque eos mundus paratos inuenit ad quæcunq; in eis imprimere vult. Hicque mites, & bene morati vocantur, quia nulla in eis resistentia reperitur. Hoc autem bonum ingenium est amplissima ianua, per quam animæ destructio ingreditur. Idè Seneca nolebat iuuenes, & virgines amerosos & conuersatione dulces, sed potius infillos, atque inspidos acresque esse, quò virtute præditi essent. Nam sicut vinum, quod cum primum in cuppam inijcitur, aptū est bibitu, facile corrumpitur: quod autem serò coquitur, atq; in initio asperum est, postea perfectius est, & diutius cōseruatur: sic etiam virgines, & iuuenes conuersatione suauis atque amerosi à mundo facile corrumpuntur: asperi verò atque inspidi facilius in virtute cōseruantur. Non de hac mansuetudine, quæ spiritui atque virtuti maximè officit, Dominus loquitur: sed de cælesti quadam

Eccli. 4.

simile.

30 quadam virtute, qua vir in calamitatibus furori resistit. Vnde patientia est dulcedo mentis, quia animum possi acceptam iniuriā, tanta cum dulcedine remanere facit, ac si illam non accepisset. Etenim ex iniurijs nobis illatis, & calamitatibus aduenientibus nobis tristitia atque ira solet obrepere, patientiaque nos hac tristitia liberat, sicut affirmat Beatus Augustinus, & Diuus Thomas: Patientia hominis est, qua mala equo animo toleramus, id est, sine perturbatione tristitiæ: ne animo iniquo bona deseramus, per quæ ad meliora perueniamus. Et de ijs, qui hac mansuetudine pollent, dicit Dominus: Beati mites, quoniam ipsi possidebunt terram. At quæret quispiam, de qua terra loquatur hīc Dominus. Nunquid de hac materiali terra, quam pedibus conculeamus? Non credo: hæc enim mansuetudine non acquiritur, neque possidetur, sed cupiditate potius, superbia, armis, ac prælijs. Nunquam Alexander Magnus quæ comparauit, acquireret, nisi ciuitates acerrimè expugnasset. Nec Iulius Cæsar, Romano imperio dominaretur, nisi tyrannide, atq; artificijs vteretur. Mānsuetudine huius mundi terra potius amittitur, quàm acquiritur. Ergo de alia terra loquitur Dominus. Meritoque dicere possumus, eum hīc loqui de terra, de qua alibi dixit: *In patientia vestra possidebitis animas vestras.* Cū enim mititas, atque patientia tam propinquæ sorores sint, idem, quod de vna, etiam de altera dicitur. Et sic profectò mites sunt animæ suæ domini, quod est maius, quàm mundi totius imperium. Vt enim summa veritas dixit: Quid prodest homini, si vniuersum mundum lucretur, animæ verò suæ detrimentum patiat? Qui verò patientia, & mititate non pollet, animæ suæ non dominatur. Ira enim, & moror illam in laboribus, & calamitatibus possident. Vnde de aliquo dicere solemus: Ille sui non dominabatur, quando hoc fecit. Per has virtutes, ac cæteras, quas hīc Dominus docet, quasi per amplissimas vias sancti ad gloriā, quam modò fruuntur, iter fecerunt: quorum vniuersale festum hodie sancta mater Ecclesia celebrat. Hocque sanctorum omnium esse festum maximè est miseris peccatoribus consolationi, qui in hoc exilio viuimus. Si enim festiuitas de solis cælestibus Hierarchijs esset, aliqua terrestribus hominibus diffidentia esset occasio. Si que festum de solis Apostolis, & discipulis, qui in autoris vitæ Iesu Christi societate saluati sunt, celebraretur, quid faceremus ijs, quibus tantæ di-

Augusti.
lib. de pa-
tientia. c.
2. in prin.
Tom. 4.
D. Thom.
2. 2. q. 136
art. 1.

Luc. 21.

Luc. 9.

Tom. j.

Fff

gnitatis

gnitatis fors nō contigit? Quod si de solis sanctis Martyribus es-
 set, qui ob nostrā sanctissimā fidei testimonium sanguinē glo-
 riosum effuderunt, quid faceremus, qui propter hanc infallibilē
 veritatem adhuc sanguinem non effudimus? Quod si de solis Ere-
 mitis, qui asperrimam in cauernis terræ vitam egerunt, solenni-
 tas fieret, quid facerent, qui sine illo rigore in ciuitatibus commo-
 rantur? Si que festum de solis Sanctis virginibus fieret, quæ car-
 nales voluptates contempserunt, quid facerent, qui virgines nō
 sunt? Ideō Sanctorum omnium festū celebratur, in quibus mul-
 ti sunt, qui non fuerunt Apostoli, non Martyres, non Eremitæ,
 nec virgines, sed latrones, homicide, vsurarij, aut adulteri extite-
 runt: & veram poenitentiam agentes salui facti sunt: quō nos quan-
 tumuis graues peccatores simus, spem veniē capiamus; eosq; imi-
 tantes veram ex puro corde poenitentiam faciamus. Quod cum
 fecerimus, diuinam gratiam impetrabimus; posteaque cælesti
 beatitudine in eorum societate fruere mur: ad quam nos perdu-
 cat Iesus Mariæ filius, Amen.

In eodē Festo omniū Sanctorū Concio Secunda.

Videns Iesus turbas ascendit in montem, &c.

Matthæi. 5.

DIGNISSIMA est ponderatione benedi-
 ctio illa, quā Beatus Paulus Romanis iniicit, di-
 cēs: Deus autem spei repleat vos omni gaudio, &
 pace in credendo, vt abundetis magis in spe, &
 virtute Spiritus sancti. Deū appellat Beatus Apo-
 stolus, Deum spei: ipse enim verus est autor, & largitor illius.
 Vnumque profectō, in quibus apertius Deus esse manifesta-
 tur, est, quōd inferrimum hominis cor ita confortat, vt ad ea,
 quæ sperat propēsius, quā ad ea, quæ videt, inclinetur: & plus
 apud eum valeant quæ credit, quā quæ proprijs manibus con-
 trectat, ac sensibus percipit. Et in hoc ostenditur quantum Deus
 apud homines valet, & vtrum ab eis, vt Deus habeatur, an non.
 Huiusq;

Rom. 15.

- 2 Huiusq; spei optat sanctus Apostolus nos abundantia repleti.
 Quanto nanq; maior, atq; viuidior fuerit hominis spes, tanto fer-
 uentius difficilioribus rebus offertur, faciliusq; presentia negli-
 git: hincque acerrimæ poenitentię, deliciarumq; despectus oriū-
 tur. Hæc fecit, vt D. Basilius coram iudice illum cōminante, sua-
 denteq; vt relicta orthodoxa fide principi sub poena mortis obe-
 dret, memorabilia illa verba responderet: Vtinam aliquid mihi
 esset digni muneris, quod offerrem ei, qui maturius Basiliū de
 nodo follis huius absolueret. O admirabilem viri sancti feruorē.
 O quam ardentem in sacro eius pectore spes vigeat. Notandum
 que est, eum corpus follem appellare: quod alij carcerem, alij ve-
 rō sepulchrum vocāt. Hic autem vir sanctus hoc vocabulo illud
 nūcupat, quia corporis stimuli sunt flatus, quibus animus effra-
 natis cupiditatibus inflammatur. Diabolusq; illud quasi follem
 3 assumit, quo cordis humani fornacē accendat. Et B. Paulus licet
 diuino spiritu repletus dicit: Si secundum hominē ad bestias pu-
 gnauit Ephesi, quid mihi prodest, si mortui non resurgūt? Ex quo
 apparet gloriosum Apostolum præmij spe commotum illū con-
 siliū aggressum fuisse. Deniq; tam pretiosa, tamq; efficax est
 spes, vt ipse S. Apostolus dicat: Spe enim salui facti sumus. Spes
 autē, quæ videt, nō est spes: nā quod videt quis quid sperat? Si au-
 tem, quod nō videmus, speramus, per patientiam speramus. Ad-
 mirabilis est spei commēdatio, sanctū Apostolum de illa dicere:
 Spe salui facti sumus: nō quia sola spe saluemur: sed quia cōplu-
 rium bonorū est fons, quorū vnū est paciētia: de qua hic S. Apo-
 stolus meminit. Vt diuinus Magister Iesus Christus præstantis-
 4 simam hanc virtutem hominum animis imprimeret, tam glorio-
 sam mercedē illis promisit, qui virtutes, quas in hodierna sancti
 Euangelij lectione docemur, fuerint operati. Et sic apertius os suum
 dicebat: Beati pauperes spiritu, quoniam ipsorū est regnum celorum. Quā
 meritō diuina lex, quā supernus hic legislator mūdo sancit, vo-
 catur Euangelium. Sic quippe illam inscripsit B. Matthæus, qui
 legem gratiæ primus scripsit. Euangeliū nanq; idem significat,
 quod latus nūcius. Ecce quā apte illi nomē hoc quadrat, si qui-
 dē tā hilaris nūcius filijs Adæ refertur, cum eis tā vili precio res
 tam inæstimabilis, sicut celorū regnū promittatur. Quanquam
 lex vetus grauissima, obseruatuq; difficillima erat, terrena pro-
 tunc eius obseruatoribus Dñs promittebat, vt patet in Leuitico,
 Eff 2 vbi

Rom. 15.

1. Cor. 15.

Rom. 8.

Genit. 26. vbi eis dicit: Si in præceptis meis ambulaueritis, dabo vobis plu-
uias temporibus suis: & terra germinabit germen suum, & po-
nis arbores replebuntur. Apprehendet messium tritura vinde-
miam, & vindemia occupabit sementem: & comedetis panem
vestrum in saturitate. Aliaque ibidem eis temporalia bona pol-
licetur.

Idcoque quamvis Deus tot Moyfi fecerat beneficia, vt cū mo-
dicarum, earumque alienarum ouium pastoresset, eum tanti po-
puli ducem, Pharaonisque Deum quodam modo effecerit, com-
pluraque mirabilia illi operanda commiserit, nihilominus tamē
Exod. 33. ipse Deo dixit: Si inueni gratiam in conspectu tuo, ostende mi-
hi faciem tuam. Et inferius dicit: Ostende mihi gloriam tuam,
quasi cætera omnia respectu huius parui faceret. Verumque est
vniuersa terrestria homini satisfacere non posse. Nunc autem
iam maiora sunt præmia, & quod nobis præcipitur multo fa-
cilius. Estque valde notandum, cælestem magistrum singu-
lis virtutibus singula præmia stabilire, nouit enim tepiditati no-

simile.

stræ sic esse necessarium. Accidit Regem in venatione deper-
di, atque in pastorum tugurium deuenire, vbi famelicus magnis
precibus cibum petit, quem cum pastores non cognoscant, arbi-
trates eum esse illusorē, illius vocibus obsurdescunt. Quos adeo
duros Rex perspicens, dicit eis: Date mihi cibos, & ego illos vo-
bis satis superque persoluam: ego enim sum Rex. Illaque pro-
missione illos commouet, quo id sibi exhibeant ministerium.
Cum verò in aula regia existens quicquam seruis suis præcipit,
aliquid ne illis pollicetur? Non utique, sed absolute imperat: illic
enim cognoscitur, illeque foelicem se ducit, cuius ministerio Rex
vti velit. Sic maximus ille Rex infinitæ maiestatis in suo regno
cælestis gloriæ, vbi à Beatis cognoscitur, seruis Angelis suis præ-
mia non promittit, sed præcipit vni celos mouere, alijs homines
custodire, alijsque alia diuersa ministeria iubet exhibere. Nō ve-
rò dicit: Hoc mihi ministerium præstare, & ego vobis illud ex-
soluam. Illi enim se se foelicissimos ducunt, cum sibi quicquam
ab eo præcipitur: nempe, quia illum cognoscunt. Nos verò,
qui hanc diuinæ maiestatis cognitionem nō habemus, vt ad sui
ministerium moueat, omnia hæc nobis præmia proponit. Non
poterat efficax per suasio reperiri, vt norat Beatus Eucherius,
quia homines honoris, consolationis, vitæque cupidissimi ad Dei
legem

8 legem obseruandam mouerentur, quam cælestis regni, æternæ
vitæ, infinitæque consolationis eis facta promissio. At dicit quis-
quam: Pater hoc utique credimus: verum præsentibus solum bo-
nis commouemur: ideoque tam negligenter futura bona licet ætere-
na, tamque diligenter præsentia, licet temporalia expetimus. Ad
hoc sic respondeo: Si hanc regulam in omnibus à vobis obserua-
ri viderem, non adeo mirarer: sed eam nisi cum Deo seruari non
cerno. Nimis enim visitatum est homines præsentia, certaque bo-
na pro futuris, & incertis mutare. Quod si mihi nō creditis, quos
quot in Indias nauigant, interrogate illique vobis dicent, se bo-
norum, quæ illi in reportare sperant, confidentia commoueri, vt
domus suæ requiem deserentes, coniugales voluptates spernen-
tes, liberorumque præsentiam, amicorum, denique suauissimā
9 conuersationem relinquētes illuc iter faciant: seque tumentibus
maris fluctibus committentes vitæ periculo passim exponant.
Hæc igitur, quæ vos temporalium bonorum cupiditate commo-
ti facitis, à vobis Dei nomine petimus, vt in eius ministerium fa-
ciatis: scilicet, vt bona temporalia incerta pro futuris certis, &
æternis contemnatis. Adhuc hi miseri respondebunt se illis fu-
turis, incertisque bonis efficacius commoueri, quia corporalibus
oculis cernuntur. His utique accidit sicut Hebræis cum manna.
Qui, cum illud omnia saperet, vt patet in libro sapientiæ, vbi di-
citur: Deseruiens vniuscuiusque voluntati ad quod quisque vo-
lebat, conuertebatur, coturnices tamen Aegyptiacasque ollas ex-
optabant, vt patet in Exodo: Si quis eos interrogaret: Vt quid
querimini, quia vobis deest, quod est in manu vestra? Si carnium
10 ollas, sique coturnices concupiscitis, in manu vestra est, manna,
hæc, & alia vobis sapere. Vt quid querimini, cum coram oculis
semen habeatis, quod solo voluntatis vestræ motu omnes fert fru-
ctus, cum tamen non feratur, nec ad hoc terra excolatur? Respon-
derent, hoc solum sibi in manna esse odiosum, atque peræsum,
licet enim eius effectus, & sapor eorum voluntati erat confor-
mis: oculis tamen semper vnum, atque idem esse videbatur: ho-
mines verò plaris rerum speciem, exterioremque apparentiam,
quàm earum essentiam æstimant. Homines contenti sunt sa-
pientes, fortes, boni, diuites, nobilesque æstimari, quamuis ij non
sint. Et quia hæc Dei præmia in hoc saeculo exterius non appa-
rent, ideo infelices filij Adæ eis tam parum commouentur. O

Sap. 6.

Exod. 16.

diabolicam cæcitatem, sanguineisq; lachrymis ploratu dignissimam. Fratres mentis oculos aperite, illosq; in eternis præmijs figite, quæ Deus per has virtutes iter facientibus præparauit: nec ea propter breuia, inaniaq; huius sæculi bona velitis amittere. Dignissimum est hic etiam scitu Dominum pauperes spiritu mites, atq; plorantes beatos appellare. In quo manifestatur spiritalis gustus, atque suauitas, quam iusti in virtutum exercitatione percipiunt. Communiter rei nomen illius imagini accommodare solemus. Quemadmodum, si quis papyrum manu teneat, in qua est depictum templum, quælitus quid manu teneat, verè respondebit, si dicat se templum manu tenere, cum reuera solam eius imaginem teneat, sanctorumque imagines assignantes dicimus: Hic est *Diuus Petrus*, siue *Diuus Paulus*, aut *Beatus Franciscus*: sic etiam iusti hic, & alijs in locis sacrae Scripturae beati vocantur, quia quandam cælestis beatitudinis imaginem in animis ferunt: illius bonis etiam in hac vita quodammodo incipiunt frui. Et hoc est mysterium, quod refert *Beatus Ioannes* in *Apocalypsi*, dicens: Angelus ostendit mihi ciuitatem sanctam Hierusalem descendentem de cælo. Vbi notandum est, quod cum gratia, charitas, pax, Spiritus sancti suauitas, conscientiaque securitas iustis communicatur, tunc quodammodo cælestis Hierusalem in terram descendere dicitur, vt in illis resideat. Et hoc est quod in *Dominica oratione* postulamus, cum dicimus: *Adueniat regnum tuum*. Hoc est, dona, gustus, spiritualesque consolationes, quibus iusti in cælo fruuntur, huc ad nos in terram aliquantulum descendant. Loquensque sanctus *Dauid* de hac iustorum suauitate dixit: *Memoriam abundantia suauitatis tuae eructabunt, & iustitia tua exultabunt*. Vbi verbum hoc, eructabunt, diligenter pensandum est. In quo tanta spiritalis iustorum gloria esse significatur, vt eorum corda totam rapere nequeant. Et alia translatio habet: *Et iustitiam tuam exultabunt*: & sic legit *Diuus Hilarius*. Itaque verbum, quod in nostra translatione est neutrum, illa actiuum facit.

In quo diuina exaggeratione denotantur iusti Dei iustitiam lætificare. Id est, si Deus lætitiâ percipere posset, iustum hilarem percipiens deum lætaretur. O benedicta talis probitas, atque amor. Fratres hæc audientes non stupetis. Nunquid

in cordibus vestris desiderium nouum non oritur tam bono Domino seruiendi, qui seruos suos tot afficit indulgentijs, vt etiam in hoc sæculo illos beatos efficiat? Nec verò nimis mirandum est iustos diuino spiritu repletos (cuius fructus secundum *B. Paulum* est gaudium & pax) voluptatem ex virtutum exercitatione percipere, siquidem in virtute Ethnici voluptatem reperire fatebantur. Super quo hoc vos maxime obstupesciet. Iam (credo) audistis hominem extitisse Epicurum nomine, qui voluptatem adeo dilexit, vt in ea beatitudinem sitam esse dixerit. Hic cum animorum immortalitatem, diuinam providentiam, præmiumque bonis, ac supplicium malis esse non crederet, omnesque vias ad voluptatem diligenter exquireret, subtiliter docuit hominem ad voluptatem impetrandam vitia fugere, virtutemque amplecti oportere. Quid hoc est, o Epicure? Quid tibi cum virtute, siquidem ei præmium dandum esse non credis? Et quomodo vitia fugienda esse doces, cum ea nullo esse puniendâ supplicio credas? maximeque cum secum afferant voluptatem? Respondet: Cum voluptatem nimium diligam, eamque in omnibus rebus exquiram, nihilque delectabilius virtutis honestate, & pulchritudine reperiam, ideo voluptatem inuenire volentem, vt illam sequatur, admoneo. Cumque in omnibus mœrorem, amaritudinemque voluptati contrariam fugiam, nihilque animum crudelius torqueat, quam conscientia peccatorum, ideo illa fugienda esse doceo. In cuius confirmationem hanc verissimam protulit Philosophus ipse sententiam. Potest enim nocenti contingere, vt lateat, latendi fiducia non potest. Quam sententiam sic *Seneca* declarat. Ideo, inquit, non prodeit latere peccantibus, quia latendi etiam si facultatem habent, fiduciam non habent. Ideoque à continuo metu, & angore animi tuti esse non possunt. O res miranda, hominem voluptati deditissimum tale proferre: quod tamen tu cum Christianus sis, animique immortalitatem, & cælestium bonorum, infernaliumque tormentorum æternitatem credas, minime dicis. Hoc cælum hoc terram, hoc muta elementa, hoc saxa ipsa, atque marmora, si id quidem fieri posset, lamentarentur, & obstupescerent. Et quemadmodum iusti, quia quandam cælestis beatitudinis imaginem in conscientia gerunt, beati vocantur: sic mali, quia quoddam in animis inferni habent

exemplat, & iam in hoc sæculo quodammodo maledicti, atque 17
 damnatis similes sunt, idcirco maledicti vocantur; ut in Psalmo:
Psal. 118. Maledicti, qui declinant à mandatis tuis; atque in alijs compluri
Isai. 3. bus sacræ paginæ locis. Ideoque postquam Isaias Propheta di-
 xerat: Dicite iusto, quoniam bene, quoniam fructum adinven-
 tionum suarum comedet: statim subdit, dicens: Væ impio in ma-
 lum, retributio enim manuum eius fiet ei. Sicut mali ludos, volu-
 ptates, cibos, Dei que offendendi modos, sic iusti sanctas exerci-
 tationes, quibus ipsi magis placeant, diligenter exquirunt. Et vtri-
 que etiam in hac vita inventionum suarum fructus gustare inci-
 piunt: sicque iusti cordis exultatione fruuntur: peccatores verò
 conscientia moribus contorquetur. Vnde verba illa Beati Pau-
1. Cor. 7. li dicentis: Qui flent, tanquam non flentes sint; & qui gaudent,
 tanquam non gaudentes sint: de bonis, ac malis dici possunt. Qui 18
 enim diuina sunt gratia repleti, quanuis nudi sint, plurimis que
 erumnis obsideantur, quanuis fleant, tanquam non flentes sunt,
Prov. 12. quia in medio horum laborum spiritus gloria fruuntur: ut dicitur
 in Proverb. Secura mens quasi iuge conuiuium. Peccatores que
 licet temporalibus voluptatibus delectentur, si eorum corda pa-
 tescerent, carbonibus nigriora, tristiora que reperirentur. Et ita
Eccle. 33. et si gaudent, sunt tanquam non gaudentes, sicut affirmat Eccle-
 siasticus, dicens: Præcordia fatui quasi rota carri. Rota carri non
 vncta semper stridet, talia sunt viscera peccatoris. Cū enim Spi-
 ritus sancti vnctione careant, semper strident, & inquieta sunt
 propter interiorum conscientia morsum, & obtestationem.
 Quod si quis dicat: Pater nonnulli peccatores scelerum pelago
 innatant, nec tamen ad eorum corda mœror accedit; quomodo 19
 tu dicis in eis quandam esse imaginem inferni? Hoc vti que ma-
 gnæ deprauationis est signum. Tempore belli [*Quando disparan. 7*
suenan. los tiros del artilleria,] & præ armorum strepitu mundus cor-
 ruerit videtur, si qui sunt illic ebrii rident, læti que sunt, atque
 quieti, quasi omnia tranquilla, & pacifica essent. Quomodo hi
 tanto periculo expositi, rident, atque lætantur? Sunt quippe
 ebrii, & insani, illum que armorum strepitum aliquem arundi-
 nem ludum, aut rem magnæ lætitiæ esse putant: ideoque cū
 eos lamentari oporteret, rident, & exultant. Credite mihi fra-
 tres, vitia huius sæculi sunt vinum inebrians homines: quibus si
 nimis indulgeant, tanquam ebrii, insensati, atque irrationabiles
 manent.

eo manent. Contra hos exclamat Isaias, dicens: Væ qui potentes 15
 estis ad bibendum vinum, & viri fortes ad miscendam ebrie-
 tatem. Hi igitur sic inebriati non sentiunt in quanto discrimi-
 ne versentur, & ita cum flere deberent, lætantur, & rident. Es-
 cū prædicatores in pulpitis, siue illorum amici charitatiue il-
 los hortantur, & inferni cruciatibus comminantur: omnia illu-
 dunt, exaggerationes que ac dicendi modos esse arbitrantur: ac
 tam securi alacres que manent, quasi quæ fides, sanctum que; Euan-
 gelium prædicat mendacia essent.

Dicit igitur diuinus Magister: *Beati pauperes spiritu, quoniam*
iporum est regnum celorum. Hunc locum grauissimi Doctores
 exponentes varias protulere sententias sanctitate, ac veritate
 conformes. Hoc autem nunc dicere mihi visum est, spiritus
 21 paupertatem esse voluntariam quandam temporalium bono-
 rum abdicationem, & renuntiationem, ita ut nihil terrenum,
 ac temporale hominis cordi dominetur: dicitur que paupertas
 spiritus, quia maxima spiritus voluntate diligitur. Sicut quum
 quenquam magna spiritus affectione spiritualia videmus effice-
 re, dicimus: Ille est spiritu feruidus: sic commendans Diuus
 Paulus Lacedæmones dicit: Altissima paupertas eorum abun- 2. Cor. 8.
 dauit in diuitias simplicitatis eorum: quia secundum virtu-
 tem testimonium illis reddo, & supra virtutem voluntarij
 fuerunt. Quæ paupertas, quia nimis voluntaria, ideo altis-
 sima, & magni meriti erat: virtutum enim actus quo ma-
 gis voluntarij sunt, eo magis sunt meritorij. Hanc paupertatem
 hic summus mundi Magister commendat, qua effra natam tem-
 22 poralium bonorum cupiditatem, & affectionem conatur euer-
 tere. Sedebat sanctus Ionas sub vmbra viridis hederæ, & læ-
 tatus est super hederam lætitia magna. Et parauit Deus vermem,
 & percussit hederam, & exaruit. Hic diuinæ huius sententiæ
 doctrina cælestis delineata fuit. Per hederam temporalia bo-
 na significantur. Hedera enim, si arbori, aut alicui rei soli-
 da hæreat, nimis in altum tollitur: si minus per humum ser-
 pit. Hoc etiam temporalibus rebus est proprium. Quæ si
 hospitali, carceri, pauperi que adhæreant, vsque ad cælum af-
 cendant: quod si alicui pietatis operi non adhærent, per ter-
 ram serpunt. Cū enim soli pompæ, vanitati que deseruiant,

ad caelum non ascendunt. O quam eximia consideratio hæc. ²³
 O fratres diuites, ne diuitias vestras in terra manere patiamini, thesaurizate vobis thesauros in caelo, operibus misericordiarum illas impendite, & sic ascendent, vt eas in caelo custodias reperiat, cum illic iueritis. Sub huius hederæ vmbra sedet homo gaudens, cum temporalibus fruitur bonis. At vermis quidam ore suo hederam hæc abrofit, & fecit arefcere. O Christe vitæ reparator, & animarum nostrarum amor dulcissime, Tu es Domine hic vermis. Et ita per Prophetam dixisti: Ego sum vermis, & non homo, quia non es homo superbus, & malus, sicut cæteri homines. Tu Domine viridem hæc hederam abrofiti, cum sacratissimum ostium aperiens dixisti: Beati pauperes spiritu, quoniam ipsorum est regnum caelorum. Ex tunc æstimatæ sunt diuitiæ a iustis sicut res arida, & ²⁴ absque vera pulchritudine: multique ab eis affectionem abstrahentes illas libentissimè, ardentissimoque spiritus feruore reliquerunt. Verum ~~væ, væ, væ~~ vobis, o Christiani, multos etenim vestrum alloqui volo. Dicite, si superni huius magistri discipuli estis, vnde vobis tantus diuitias possidendi agoni aduenit? Vnde vobis tam detestabilis hæc auri fames processit? Quo modo cum hederam a diuino hoc verme fuerit abrofa, atque arefacta, vobis tamen viridis, ac decora videtur? Si Dominus dixisset: Beati diuites, quoniam ipsorum est regnum caelorum, non esset mirum, si tanta sollicitudine diuitias quæreretis. Cum autem dixerit: Beati pauperes: tam anxij illas exquiritis? Quæ amentia est ista fratres, quod cum Christianam religionem profiteamini Ethnicè, barbarèque viuatis? Vos estis Christiani professione, sed Ethnicè conuersatione. Viuite, viuite secundum fidem, quam habetis, ne vos metipfos decipiatis. Hæc temporalium bonorum abnegatio diuino amore corda maximè fulcit. Et ita ²⁵ vbi nos legimus in Isaia, Laudabit te populus fortis, septuaginta interpr. transtulerit. Benedicet tibi populus pauperum. In quo ostenditur in diuina phrasi idè esse, pauper & fortis. Hæc enim voluntaria paupertas est certissima quædam via ad fortitudinè consequendam.

Subditque diuinus Magister dicens: *Beati mites: quoniam ipsi possidebunt terram.* Hæc virtus ex superiore proficiscitur. Nisi enim quis

²⁶ quis honorem, diuitiasque dilexerit, quanuis eas amittat, aut alius quis subtrahat, non rapietur in iram: quia in amissione rerum (ait Diuus Augustinus) tantus oportet quod sit dolor, quantus in illis erat amor. Et sic vbi nos legimus in Isaia, Conculcabit eam pes, pedes pauperis, gressus egenorum, Sept. interp. verterunt: Conculcabunt eam pedes, pedes mansuetorum. Itaque quos vna translatio pauperes, hos alia mansuetos appellat. In quo significatur paupertas spiritus fons esse, ex quo mansuetudo dimanat. Et hæc virtus hominem inclinatur, vt nocentibus sibi beneficiat. Te persequenti non officere, ex patientia prouenit, eidem verò proficere, ex mansuetudine proficiscitur. Superbia homines mouit, quò ferociter, atque tyrannicè huius terræ dominarentur: at terra viventium non ty-

²⁷ ranni de quidem neque ferocitate sed patientia potius, & mansuetudine comparatur. Et sic dicitur in Prouerbijs: Arma & gladij in via peruersi: custos autem animæ suæ longè recedit ab eis. Vbi alij transtulerunt: Arma, & gladij in via superbi: In quo ostenditur superbia peruersum hominem ad tyrannides exercendas, armisque & gladijs vtendum commouere. At custos animæ suæ mansuetè recedit ab eis: quia super omnia æternam beatitudinè nititur possidere. Aliquam in humano corde iram exurgere non est mirum: valde tamen mirandum est hominem rationalem eam sic accrescere pati vt eius mancipium efficiatur. Et sic dixit Patriarcha Iacob loquens de Simeon, & Leui, Qui in furore suo occiderunt virum, Maledictus furor eorum: quia pertinax, & indignatio eorum, quia dura. Maledictum vocat furorem, quia pertinax. Moyses duos viros Hebræos, qui secundum nonnullorum sententiam, erant Dathan, & Abiron, decertantes vixit. Eo charitate commotus, dixit ei, qui faciebat iniuriã: Quare percussisti proximum tuum? Qui iratus in eum respõdit: Quis constituit te principem super nos? Num occidere me tu vis; sicut heri occidisti Aegyptiæ? Cognoscensq; Moses homicidiũ, quod fecerat, esse reuelatũ, fugit ab Aegypto. Trãsaatisq; postea quinquaginta, & pluribus annis reuertens Moyses in Aegyptũ octogenariũ, vt populũ Israël Pharaonis seruitute liberaret, et hoc fecit miracula, vbi primũ ad solitudinè accesserunt, Dathan & Abiron quos ipse quòdammodo parauerat, primũ eam similitates cõcitarunt. Ex quo apparet

quam

Gene. 9.

Ephes. 4.

Gene. 4.

quam altas ira, & odium in illorum maledictorum hominum ani-
 mis radices egerat, siquidem adhuc post quinquagesimum annu-
 durabat. Deus nos liberet odio cordi imprefso: tot enim vires col-
 ligit, adeoq; hominem exæcat, vt eum alium hominem impel-
 lat occidere. Quam execrabile autē hoc Deo sit, patet ex ijs, quæ
 dixit in Genesi: Sanguinem, inquit, animarum vestrarum requi-
 ram de manu cunctarum bestiarum. Hoc est, etiam in brutis ani-
 mantibus immanitatem haurit punitam. Quod si Deus promittit
 brutum animal, quod hominem occidit, a se esse puniendum:
 quale supplicium de homine sumet, qui rationalis cum sit, qua-
 si immanis bellua furore se finit exæcati, fratremque suum in-
 terimit? Equis audiens Deum animalia, quæ nullam admit-
 tunt culpam, esse puniendum, non obstupescit? Ideo nos Bea-
 tus Paulus admonet, dicens: Irascimini, & nolite peccare. Sol
 non occidat super iracundiam vestram: nolite locum dare dia-
 bolo. Dicens hic sanctus Apostolus: Irascimini, non nobis
 permittit irasci, sed vult dicere: Si tanquam homines imbecil-
 les ira concitati fueritis, statim eam comprimite, quod saltem ad
 lethale peccatum non perueniat. Quod si tanta fuerit miseria
 vestra, vt eam snatis accendere, sol non occidat super illam.
 Hoc enim Sathanas maximè vult, scilicet, vt iram in vobis ali-
 quantulum requiescere patiamini. Hic quippè fons erit, ex
 quo ipse multa mala eliciet. Ideoque statim addit, dicens: No-
 lite locum dare diabolo: Quod si quis quærat, quomodo ira su-
 perari possit, sensualitasque domari, hæc vtiq; sicut noua mula
 domabitur, quoadiu compedibus deuinctam tenetis, nec eam sol-
 uitis, quousq; dometur. Sic tu o frater sensualitatem tuam, quasi
 mulam indomitam compedibus alliga silendo, nec iniurijs re-
 spondēdo, tibiq; metipso interius resistendo, ita, vt quauis pas-
 sio te sollicitet, vt vlciscaris, tunc conforteris assiduos charitatis
 actus exercens, Deumque rogans, vt cor tuum mitiget, tibi que
 nocenti benefaciat. Atque etiam considera hominem sibi dam-
 num inferenti Dei esse ministrum, quo te propter scelera tua pu-
 nit. His compedibus bestiam hanc vincire debes, nec eam soluas
 quousque quietam, nimitque domitam experiaris.

*Beati qui lugent, quoniam ipsi consolabuntur. Valde notandum est
 primū iustū, qui in mūdo natus est, luctū fuisse vocatum. Et hic
 fuit Abel, qui significat luctū. Et Seth natus est filius, quē voca-
 uit*

32 uit Enos: iste cepit inuocare nomē Dñi. Et Enos significat ho-
 minē afflictū. Itaq; prim⁹ iust⁹, & prim⁹, qui cepit inuocare no-
 mē Dñi, hoc est, eū predicare, aliosq; docere, vt eum inuocarent,
 atq; laudarēt, nomina habuerūt, quibus significatū est iustorū vi-
 tā super terrā esse debere continuū luctū, & afflictionē pro abo-
 minationibus, quæ committendæ erant. Hic autem fletus nō re-
 quiritur in oculis, sed sufficit, si sit in corde. Nam loquens Deus
 cum Samuele dixit ei: Quousque tu luges Saul, cum ego proie-
 cerim eū, ne regnet super Israel? Non plorabat Samuel, vt puer,
 sed tristis erat. Et hoc vocat Dominus fletum. Sic dicimus eos,
 qui ob sua, alienaque peccata contristantur, lamentari, quia ve-
 rò lugent, consolabuntur. Per has vias sancti ad Deum peruene-
 runt. Per spiritus paupertatem iter fecerunt sancti Apostoli, fa-
 33 ciuntque sancti, atque humiles religiosi. Per mansuetudinem, &
 patientiam gressi sunt gloriosi Martyres, & per lachrymas pro-
 cesserunt sancti sacerdotes, qui aliena peccata plorarūt, verique
 poenitentes, qui sua lamentantur. Per misericordiam ambula-
 runt sancti confessores, plurimique sancti coniugati. Per cordis
 puritatem sanctæ virgines ad ætherea regna peruenerunt. At
 vos quotquot ad estis fratres, interrogo, per quam harum viarum
 iter facitis? Timeo quidem, ne quis, aut ne qui adsint, qui per nul-
 lam earum gradiuntur: qui nec pauperes spiritu, nec mites, nec
 mundi corde sunt, nec peccata sua flere norunt. Et tamen securi-
 viuunt, ridentque & delectantur, cum extra cæli vias ambulent,
 quasi omnia, quæ sanctum hoc Euangeliū docet, fabulæ essent.
 Fratres mei Deum timete, perditionem vestram lamentamini,
 34 feruentissimeque per sanctas has vias iter facere incipite,
 diuinamque gratiam consequemini, qua cælestis
 gloria comparatur: ad quam nos perdu-

1. Reg. 17

cat Iesus Mariæ filius,
 Amen.

In

In eodē Festo omniū Sanctorū

Concio Tertia

Videns Iesus turbas ascendit in montem. &c.
Matth. 5.

Hier. 3.

Magna cum exaggeratione dixit Hieremias Propheta: Bonum est viro, cum portauerit iugum ab adolescentia sua. Sedebit solitarius, & tacebit: quia leuauit se super se. Quasi diceret: Hæc tria, scilicet, hominem sedere, id est, quiescere, & statu suo contentum viuere, solitariūque esse, vt peccandi occasiones fugiat, Deoque impensius vacet, & tertium, scilicet tacere, non impetrat, nisi, qui leuauit se super se, hoc est, qui sui Dominatus est. Vtque facilius, & suauius ad tantam sublimitatem perueniatur, dicit hic sanctus propheta, multum conducere, si cursus multò antea capiatur, id est, si homo ab adolescentia sua diuino iugo se subiecerit. In quibus verbis ostenditur quam pretiosum sit silentiū. Ideoq; illud magnopere D. Iacobus commendat dicens. Sit omnis homo velox ad audiendū, & tardus ad loquendum. Vt enim sapiens ait, in multiloquio non deerit peccatum: qui autem moderatur labia sua, prudentissimus est. Nam, si cut ex interiori horologii ordine, aut perturbatione ipsius exterior moderatio, aut inordinatio provenit: sic ex interiori cordis compositione exterior verborum, atque operum etiam moderatio proficiscitur. Non solum autem inter viros diuinę fidei lumine illustratos, sed etiam inter eos, qui illa caruerunt, silentiū maximè commendatur. Sicut enim nonnulli bene loquendi artes, qualis est rhetorica, faciunt: sic Socrates bene tacendi librū composuit. Non enim minor est scientia, nec minus necessaria scire bene tacere, quā bene loqui. Et ita discipulis suis primo quinquēnio silentiū iubebat obseruare, dicebatq;. Loqui ignorabit, qui tacere nescit, Et Plutarchus, Pauca, inquit, loquētibus paucis legibus opus est. Dicitq; inferius, Sicut vasa vacua magis, quā plena sonant, sic stultos loquaciores esse sapiētibus. Et quē admodū duæ cuppe, altera vacua, & altera plena solo sonitu differūt, sic

Iac. 1.

Prov. 10.

Simile.

Socrates

Plut. de
educati. li
beror.

4 Sic stultus tacēs à sapiēte nō differt: eiusq; verba ipsius in sapiētia patefaciūt. Hoc silentiū à diuinis literis adeo cōmendatū nos super n^o Magister Iesus Christus Dei filius suo diuino exēplo mirifice docuit. Nā quasi triginta annostā diligēter silentiū custodiuit, vt vsq; ad illud tēpus in sancto Euāgelio nō dicatur fuisse locutus, nisi cū sacratissimæ genitrici suæ dixit: Nesciebatis, quia in his, quæ patris mei sunt, oportet me esse? Et quæ illic in tēplo in medio doctorū locutus fuit, quæ, vt ibidē sanct^o Euāgelista refert, talia erāt, vt oīs, qui eū audiebāt obstupescerēt super prudentia, & respōsis eius. Et postquā pertā ineffabiliū miraculorū operationem se mundo manifestauit, parum etiam locutus est.

Luc. 2.

Ideoq; dicit sanctus Euangelista. *Aperiens os suum docebat eos.* De homine semper loquēte non est cur dicatur: aperuisse os suū. 5 siquidem ferè semper illud habet apertum: quod si aliquando tacuit, quasi miraculose illud clausisse dici potest. Qui verò tacens est & silentium obseruat, per exaggerationem os suum dicitur aperuisse. Et ita dicit Sapiens: In ore fatuorum cor illorum, & in corde sapientium os illorum. Stulti cor habent in ore, quia sine prudentia, quicquid imaginantur, locuntur: sapientes verò os habent in corde, quia prius quam loquantur, diligenter considerant quid sint locuturi, & vtrum deceat loqui, nec ne. Discamus igitur fratres ab hoc diuino magistro adeò silentium obseruare, vt per admirationē de singulis nobis dici possit: Aperies os suum. Dicit igitur sanctum Euangelium: *Videns Iesus turbas ascendit in montem.* Etiam B. Ioannes dicit: Vidi turbā magnā, quā 6 dinumerare nemo poterat ex omnibus gentibus & tribubus, & linguis, & populis stantes ante thronum in conspectu agni aucti stolis albis, & palmæ in manibus eorum, & cantabant voce magna dicentes: Salus Deo nostro, qui sedet super thronum, & agno. Non est hæc turba, sicut illa, de qua sanctum Euangelium loquitur. Hi, quorum meminit Euangelium, adhuc in periculo so huius sæculi mari versabantur: illi vero iam in securo portu morabantur. Illi candidis, isti vero maculosis vestibus induti erant. Isti adhuc in campo vulneribus concisi dimicabant, nec quo modo sibi esset à prælio exeundum sciebant: illi vero palmas victoriæ partæ manu tenebant. Isti salutem exquirebant: illi verò Deo & agno iam gratias agebant propter salutem, quam per ipsius agni merita fuerant affecti. Denique istæ

Eccl. 21.

Apoc. 7.

istæ

istæ sunt turbæ, quæ turbantur: illæ verò sunt turbæ totius turbationis immunes. O foelicissime beatorum status, quando tandem te perfruemur? Hunc fratres diuinum Magistrum pervias, quas nobis in hodierna sancti Evangelij lectione demonstrat, sequamur: per has enim ad illam æternam foelicitatem peruenitur.

Videns ergo Iesus turbas, scilicet, intuitu miserationis, ascendit in monte. Videlicet, ut sciremus ad spiritalia negotia tractanda quietem, solitudinem que requiri. Et cum sedisset: Sedit utique sicut doctor in cathedra. [Que porta le graduo el eterno Padre.] cum dixit: Ipsum audite. Et propheta Joel dicit: Filia Sion exultate, & lætamini in Domino Deo vestro, quia dedit vobis doctorem iustitiæ, & descendere faciet ad vos imbrem matutinum, & serotinum. Suauissimam supremi huius doctoris doctrinam animorum foecundatricem vocat sanctus Propheta opportunam pluuiam. Et qui prius, cum legem scripturæ dedit, cum fulgurum, tonitruorum que strepitu, quo populum terruit, est loquutus: ipse nunc sedens mansuetudine loquitur, & suauissimo sermone auditorum corda permulcet. Sedit diuinus Magister, ut vos doceret prælatos [my de assiento,] & cum tranquillitate ad animarum salutem attendere debere: siquidem hoc est vnum ex præcipuis muneribus, quæ tenentur exhibere. Væ autem illis, qui lautissimè epulantur, & bibunt, voluptatibusque lenter indulgent; quæ verò ad animarum salutem pertinent, vel non faciunt, vel celerrimè, & quasi per transfennam faciunt. Isaias Propheta de prælatis Synagogæ querebatur, dicens: Speculatores eius canes muti non valentes latrare, videntes vana, dormientes, & amantes somnia. O utinam malum hoc in eis stetisset, neque ad nostra in foelicissima tempora peruenisset: in quibus non desunt aliqui, qui sunt canes muti, non valentes latrare. Cani latrati, si panis fragmentum immittatur, statim latrare cessabit. Multi prædicatores in monasterijs suis religiosi, aut in Ecclesijs suis canonici cum essent feruenter concionabantur, & vitia reprehendebant, qui, ut primè episcopoparui præficiuntur, protinus tacent. Balaam dixit: Si dederit mihi Balach plenam domum suam auri, & argenti, non poterò præterire sermonem Domini Dei mei, ut vel boni, vel mali quid proferam ex corde meo: sed quicquid Dominus dixerit, hoc loquar. Mirabile est, cum hic homo barbarus, & malus esset, auro tamen & argento corrumpi nequijse, quò veritatem taceret: tunc

verò,

verò, ô Christiane, quacumque re vinci. Verum est Deum aliquando permittere prælatos canes mutos esse in poenam scelerum subditorum: sicut ob A sia peccata prohibuit, ne Beatus Paulus Apostolus, sanctique eius socij in ea prædicarent: ut dicitur in actis Apostolorum. Vetati sunt à Spiritu sancto loqui verbum Dei in A sia.

Et cum sedisset, accesserunt ad eum discipuli eius. Scilicet, qui cælestem illam doctrinam audire ardentius cupiebant: ne quod verbum præmitterent, atque ut diuinum illud semen, quod postea in mundo saturi erant, melius colligerent. Vt illis, qui sæculares fabulas terrenasque res audire cupientes, diuinum verbum audire recusant. Recensens Ezechiel admirabilem illam visionem, quam vidit, vbi subditos rotas currus, quem sancta animalia vehunt, appellat, dicit, rota vna iuxta Cherub vnum, & rota alia iuxta Cherub vnum. Vbi quos prius vocarat animalia, nunc Cherubim appellat. Animal enim aliquam ignorationem præferre videtur: Cherub autem significat magnam scientiam, quæ prælatis per hæc sancta animalia, & Cherubim significatis nimis necessaria est. Vnde Beatus Paulus diuersa dona referens, quæ Deus in ministros suos diuisit, sic ait: Qui dedit quosdam pastores, & doctores. Vbi significauit, necesse esse animarum pastorem esse doctorem, id est, sapientia præditum. Dicitque Ezechiel singulas rotas singulis Cherubim esse coniunctas: significans quam diligenter subditos prælatis suis in hære, eorumque sancta verba audire, & vestigia sequi oporteat. Et sic dicit: Cū euntibus ibant, & cum stantibus stabant. Vtque ostenderet se spiritualiter sub hac metaphora loqui, subdidit: Quia spiritus vitæ erat in rotis, id est, quia vitæ rotæ erant, & spiritu, ac ratione ducebantur.

Tales erant sacri Domini discipuli. Ideoque; *Cum sedisset, accesserunt ad eum: & aperiens os suum docebat eos. Ecce completum quod ipse multò antea per Isaiam Prophetam promiserat, dicens: Ego ipse qui loquebar, scilicet, per Prophetas: Ecce adsum. Ecce ego, ait Dominus, ad maiorem vestri consolationem vobis per os meum loquor. Beati, qui ex diuino illo ore verba audire meruerunt, & ex illis fructum perceperunt: & beati, qui nunc eis debitam reuerentiam obseruantes, illa adimplere curant. Hunc supernum Dominum fratres exorate, ut siquidem vos ore proprio docere dignatus est, vobis spiritum conferat, quò sanctam eius doctrinam*

Tom. j.

Ggg

exequa-

Ezech. 1.
v. 10.

Ephes. 4.

Isai. 52.

exequantini. Attendite sapientem dicere: Qui conseruat le-
Eccli. 35. gem, multiplicat orationem. Vbi alia translatio habet: Qui
 conseruat verbum, multiplicat orationem. In quo significa-
 tur ad vnum tantum Dei verbum opere complendum opus es-
 se orationes multiplicari. Tanta quippe est cordis nostri debi-
 litas, atque rebellio. Hic Dominus os suum aperiens docuit,
 quid semper tacens suo sancto docebat exemplo. Aperuit ho-
 nus Iesus os suum, vt cor reuelaret: nos autem ora nostra sole-
 mus aperire, vt corda celebemus. Aperuit Dominus illud os di-
 uinum & ex illa locupletissima sacri pectoris capsa *in x-*
stimabilis valoris abstraxit, nobisque dedit, quod vitam no-
 stram ditaret: Deus os & cor aperuit: nos vero os aperimus, &
 cor claudimus. Cum lingua sit clavis ad aperiendum, in ali-
 quibus ea vtuntur ad claudendum. Afirmat quis, tibi se esse
 amicissimum, cum tibi sit inimicus: itaque oris verbis cordis
 odium tegit: quem si mentiri dicas: magna se iniuria affici, du-
 cit. Mentiri decorum, hoc tamē sibi dici, contumeliosum iudicat.
 Erat res os aperite sicut Dominus suum aperuit, scilicet, vt sin-
 gulares veritates loqueretur, vtilissimamque doctrinam eru-
 dit, dicens: *Beati pauperes spiritu, quoniam ipsorum est regnum celo-*
rum. Pauperes spiritu re vera sunt, qui relictis omnibus secula-
 ribus, eorumque affectione nudum Christum nudati sequun-
 tur: quæ est apostolica virtus. Alij dicunt pauperes spiritu esse,
 qui quauis bonis temporalibus affluant, eis tamen cor non ap-
 ponunt. Implent enim quod Dauid dicit dicens: Diuitiæ si af-
Psal. 61. fluant, nolite cor apponere. Alij affirmant pauperes spiritu es-
 se, qui studiosissime omnia relinquere vellent, quia tamen libe-
 ris, ac familia sunt astricti, hoc facere non possunt. Ego vero hos
 non pauperes spiritu iudico, sed pauperes spiritu quoad deside-
 rium: quauis ad sublimem hanc, Apostolicamque virtutem
 non peruenerunt. Sicuti dicitur martyr desiderio qui efficacissi-
 me martirium exoptat: nec tamen absolute martyr appel-
 latur, nec à sancta Ecclesia, vt martyr honoratur: sic hi non
 sunt absolute pauperes spiritu, quousque omnia, maxime-
 que semetipfos relinquunt. Hæc est sublimis, & rara nimis
 virtus. Ideoque diuinus magister illam in initio quasi omnium
 caput locauit: quia complurium bonorum est fons: siquidē illa
 homo suimetipsum alienatus diuinæ prorsus voluntati subijci-
 tur:

16 tur. Vt autem, quanti hoc interest, cognoscatis: aduertite, animū
 nostrum esse velut flammam ignis: quæ lucernæ adhærens abs-
 que requie sursum ascendit: sic animus corpori iunctus semper
 cupit ascendere sursum. Itaque vna ex propensionibus animi
 est cupere esse beatum. Deus autem dicit: Mea est potentia, per
 me reges regnant, & per me principes imperant. Quid igitur fiet,
 vt hoc dominandi, & sursum ascendendi desiderium, quo ani-
 mus flagrat, impleatur? Remedium est Dei voluntati parere, il-
 lamque sibi beneuolam reddere. At, quomodo Dei volunta-
 tem nobis beneuolam reddemus? Nostram vtique illi submit-
 tendo. Si enim voluntas nostra fuerit Dei voluntati conformis,
 erit vtraque vna, & voluntas nostra nimis potens erit si tu nihil
 aliud voles, quam quod Deus vult, Deus volet quod tu vis: si-
 cut affirmat Dauid dicens: Voluntas timentium se faciet. Etiam
 17 Lucifer, & eius sequaces sursum ascendere, & regnare cupie-
 runt. Quia vero sese diuinæ voluntati subijcere noluerunt, mi-
 serissima quadam seruitute captiui remanserunt. Nulla huius se-
 culi seruitus potest animæ operationes deuincire. Mancipium
 enim delinquēs pedibus, manibusque vincitur: at quauis corpore
 sit ligatus, animo tamē liber manet, & quidlibet cogitare potest.
 Dæmones verò diuinæ voluntatis catena ligatas habet cogitatio-
 nes, ita, vt nihil nisi molestum, quodque ipsis cruciatui sit, cogi-
 tare possint, neque ab hoc cogitationes diuertere possunt. Diui-
 næ voluntati subijci noluerunt, & libertatis appetitus eos in tā
 infelicē captiuitatem induxit. Quod cū ita sit fratres pauperes
 spiritu esse curate, Dei voluntati vos prorsus submittentes quo il-
 18 lud animi desiderium impleatur, ad quod corporalis paupertas
 multum conducit: animum enim expedit, vt se vincendo, perfe-
 ctæque obedientiæ actus producendo intendat.

Quod si quis dicat: Primis parētibus dixit Deus: Dominami
 ni piscibus maris, & volatilibus coeli, & vniuersis animantibus,
 quæ mouētur super terrā, in quibus verbis eos ditauit, tēporaliū
 que rerū omniū Dominos fecit: vt quid ergo nunc dicit: *Beati*
pauperes spiritu? Quia vtrique multū inter est inter tēpus, & tempus.
 Quando nauis per trāquillū mare nauigat, quod onustior, eò secu-
 rior est: exorta vero tēpestate oportet illā exonerari ne submer-
 gatur. Vnde procellæ tempore nauis ne pereant pretiosissima
 quæque in mare proijciunt. In statu innocentiae huius mundi

mare tranquillum erat. Ideoque quanuis homines temporalibus¹⁹ bonis onustissimi essent, tuti nauigare possent, nec ea illis impedimento, sed potius occasione essent Deum, à quo illa receperunt, efficacius amandi atque laudandi. Ideoque Deus primos illos parentes diuitijs, & dominatione tantoperè oneravit, videlicet, ut in humana vita tutius nauigarent. At postquam per peccatum in huius mundi mari procella exorta est, in magno periculo nauigant homines temporalibus rebus nimis onusti. Ideoque nos oportet eis expediri, atque illa relinquere, ne pereamus, & in perpetuum condemnemur. Quod si istes dicens, etiam post excitatam procellam Deum amicissimos sibi Abraham, Isaac, & Iacob plurimis diuitijs locupletasse: & in lege veteri sæpe illas pro legis obseruatione promississe, atque dedisse: respondeo cum Diuino Paulo dicente: Hæc in figura facta sunt nostri. Dabat Deus pa²⁰ tribus illis temporalia bona in figuram spiritualium diuitiarum, quas in lege gratiæ largiturus erat. Sicuti, qui firmum ædificium constructuri sunt, ligneam prius machinam Hispanicè [Cimbrias] astruunt, super qua illud instituunt, quo perfecto illa humi prosternunt: sic temporalia priscorum patrum bona fuerunt, quasi lignea machina, super quam ineffabiles legis gratiæ spirituales diuitiæ constructæ fuerunt. Siquidem igitur verum habemus ædificium, oportet nos ligneam struem humi proicere.

Exod. 14. Aperuit Deus mare, per quod Moyses cum exercitu suo pede sicco præterijt: ita, ut utrinque, quasi parietes aquæ facti fuerint, quas Hebræi non attingebant, neque madefiebant. Et Beatus Petrus Christo Redemptori nostro dixit: Domine iube me venire ad te super aquas. At ipse ait: Veni. Et descendens Petrus²¹ de nauicula, ambulabat super aqua, ut veniret ad eum. Quærat quispiam: Siquidem Deus voluit Beatum Petrum super aquas maris ambulare, quare non iussit Hebræis etiam super mare præterire, siquidem utrunque miraculum erat? Aut cur non diuisit aquas maris, sicut Hebræis, ut per eas Diuus Petrus sicco pede transiret? Dico Deum hæc omnia mysteriosè perfecisse, videlicet, ut significaret, quid inter legis gratiæ, & veteris cultores interesse deberet. Moyse, & exercitui eius præcepit per medias aquas sicco pede præterire, significans illos à se temporalibus bonis esse ditandos: velle tamen eos neutro pariete maculari, id est, ne in eis bonorum, quæ nondum acquisierant, cupiditas, nec co-
rum,

rum, quæ comparauerant, esset auaritia. Hi quippè sunt duo fluitus, quibus temporalia bona homines submergere solent. Diuus autè Petro imperat super aquas incedere, illas, scilicet, pedibus conculcando, ut significaret legis gratiæ obseruatores, quorum fundamentum, & dux ipse est, omnia temporalia bona conculcantes per huius sæculi mare transire debere. Ideo diuinus magister cælestem concionem suam exorditur, dicens: Beati pauperes spiritu, quoniam ipsorum est regnum cælorum. Ipse Dominus se alibi regnum Dei appellauit, dicens: Si in digito^{LUC. 11.} Dei eicio dæmonia, profestò peruenit in vos regnum Dei. Hoc est, iam mundus possidet quod optabat. Et iterum: Regnum, inquit, Dei intra vos est. Sicque hoc sensu verba hæc possumus de^{LUC. 17.} clarare: Lætentur pauperes, seque foelices ducant: ego enim æterni Patris regnum, regnum ipsorum sum. Beatos se iudicent talè maiorum possidentes: ego me liberaliter pauperibus spiritu dono: iam amodò me suum esse ducant. O benedictus tam liberalis Dominus. Omnes te cælestes Hierarchiæ, cunctique huius sæculi iusti collaudent: quia sic pauperes magnificare voluisti. Iam nos magni æstimemus fratres, ne sæcularibus immunditijs inquinemur, siquidem si volumus, tanti regni domini esse possumus. At dicet quispiam, si Christus, quatenus homo, est regnum Dei, quomodo est etiam regnum pauperum spiritu? Respondeo eum Dei esse regnum quoad regimen: ipse enim dixit: Descendi de^{Ioan. 6.} cælo; non ut faciam voluntatem meam, sed eius, qui misit me. Atque hinc intelligetur, quare Diuus Iacobus diuinum hunc Salua^{Iacob. 2.} torem insitum verbum appellauit. Arbor quippè insita stirpem, cui ingeritur, in sui vltimū reducit, & iuxta naturam suam fructū ferre facit. Hocque verbum diuinum sacratissimæ humanitati suæ fecit illam gubernans, inducensque opera facere secundum ipsius verbi naturam. Et quanuis regnum hoc, quoad gubernationem regnū Dei sit, quoad redditus tamen, & merita est pauperum. Quo si diuites frui volunt, à pauperibus illud emere debent, operibus misericordiæ in eos videntes, siquidem regnum pauperum est.

Dicit vltèrius Dominus: *Beati mites, quoniam ipsi possidebunt terram.* Mundus beatos vocat, qui bona sua viribus defendunt: miserosque, ac pusillanimes iudicat eos, qui se ab alijs contèni, & affligi patiuntur. Cælestis verò magister mites commendat, qui ne-

mini vim inferunt: qui iniurijs affecti facile parcunt: qui in per-
 secutione ira, atque amaritudine non tumescunt: qui honorem,
 potius, ac diuitias, quam conscientiae tranquillitatem amittere vo-
 lunt. Ad quam virtutem conseruandam multum conducit ho-
 minem animo contemplari omnes calamitates à Dei manu pro-
 uenire: sicut affirmat Amos dicens: Si erit malum in ciuitate,
 quod Dominus non fecerit. Vnde cum sanctus Iob infortunio-
 rum suorum nuncios accepit, scidit vestimenta sua, & tonsa capi-
 te corruens in terram adorauit. Et inter alia dixit: Dominus de-
 dit, Dominus abstulit: sit nomen Domini benedictum. Hæc om-
 nia fecit, vt significaret se non esse lapidem insensibilem, sed sicut
 hominem illa infortunia sentire. Quæ licet senserit, patientiam
 tamen, & cordis tranquillitatem non amisit, sed pro omnibus
 Deum laudat æquo animo bona, & mala ab eius manu recipiens. 26
 Super quo notat Origenes huius sancti viri prudentiam, nolentis
 diabolo honorem illum tribuere, quia ei bona sustulerat. Licet
 enim sacra pagina dicat eum à diabolo fuisse tentatum, illumque
 mala omnia orsum fuisse: vir tamē Dei dicit, Dominum hæc sibi
 sustulisse. Nunquam enim diabolus, vel minimum capillum ei
 auellere potuisset, nisi sibi per Dominum licuisset. O si hoc pro-
 fundè considerarem, cum nos aliqua calamitate oppressos ex-
 perimur, quam sereni, atque tranquilli per eam transiremus. Hu-
 ius altissimæ virtutis fuit mansuetissimus agnus exemplar. Et sic
 dixit: Discite à me, quia mitis sum, & humilis corde.

Cum Dominus ad vnam Samariæ urbem cum discipulis suis
 accessisset, eius incolæ illum domi excipere noluerunt. Qua im-
 manitate perspecta Iacobus, & Ioannes dixerunt: Dñe vis, di-
 27
 cimus, vt ignis descendat de cælo, & consumat illos? Attendite,
 quantā in hoc verbo, dicimus, impatientiam manifestant. Etenim
 protinus vlcisci volebant. Quod significatur in verbo illo de præ-
 senti. Nisi fortè hic accipiatur, dicimus, pro dicamus. Nam alia
 translatio habet: Domine vis dicamus, vt ignis descendat de
 cælo, & cōsumat illos, sicut Elias fecit? Et sic est in cōtextu Græ-
 co, & in trāslatione Syriaca: vbi eorum furor magis modificatur.
 At mitissimus Dominus conuersus increpauit illos, dicens: Ne-
 scitis cuius spiritus estis. Filius hominis non venit animas perde-
 re, sed saluare. O bone Iesu, ô Angelorum gloria, quam meritò
 dicis: Discite à me, quia mitis sum: siquidē in toto vitæ tuæ dis-
 cursu

28 cursu hæc, & his similia nobis mansuetudinis exempla præsti-
 risti. De his mitibus dicit Dominus: Quoniam ipsi possidebunt terram.
 His enim terrena bona sicut auaris non dominantur: sed tãquam
 domini illa possident. Vel aliter: Possidebunt terram; quia quan-
 uis à propria patria, & terra eijciantur, vniuersum orbem cōmu-
 niter ad Deo seruiendum suum esse ducunt, nec plus vnā, quàm
 aliam diligunt. Et sic vbi nos legimus: Deijcitur, sed non peri- 2. Cor. 4.
 mus, alia translatio habet: Humiliamur, sed non confundimur.
 In quo docemur, nullam iustorum persecutionem, neque exilium,
 in ipsorum detrimentum resultare, sed potius omnes eorum la-
 bores, & angustias maiori eis gloriæ coronæ que esse.

Beati qui lugent: Non quidem ob incōmoda, quia tristitia sæculi
 mortem operatur. Nam vt peccatores ea liberentur, multa pecca- 2. Cor. 7.
 29 ta cōmittere solent. At sancta tristitia ex spiritali dāno per pec-
 catum illato proficiscitur. Quando Deus diluio terram purifi- Gene. 7.
 care voluit, rupti sunt fontes abyssi magnæ, & cataractæ cæli
 apertæ sunt, & facta est pluuia super terram. Itaque ex superiori,
 & inferiori, ex cælo & terra processerunt aquæ, quibus purifica-
 tus est orbis. In quo significauit Deus, ad hoc, vt in nobis lachry-
 marum diluuium fiat, quo conscientiae nostræ purificetur, opus
 esse consideratione amissæ gloriæ, & promeriti inferni ob scele-
 ra nostra. Et ex hoc metuendo principio procedit amor. O fra-
 tres mei, si ex quot horis vanè consumimus, vnā saltem horam
 æterna bona, quæ sceleribus nostris amissimus, & inferni tormē-
 ta, quibus digni facti fuimus, contemplaremus quantumuis duri
 essemus, lachrymarum mari nataremus. Beati qui lugent. Signum
 30 quippè est in eis diuinum spiritum flare. De quo dicit Dauid: Psal. 147.
 Flabit spiritus eius, & fluent aquæ. Sicut cum flat Auster adeò simile.
 omnia madefiunt, vt ipsi etiam parietes aquam distillent: sic etiā
 cum diuinus spiritus fauoribus suis flat durissimos quosque lapi-
 des, id est, obstinatos etiam peccatores conuertit, facitque eos abū-
 danter lachrymas saltem interiores effundere. Quoniam ipsi consolabū-
 tur. Hic, scilicet, per gratiam, & postea per gloriam: ad quam
 nos perducatur Iesus Mariæ filius, Amen.

In eodē Festo omniū Sanctorū

Concio Quarta.

Videns Iesus turbas ascendit in montem, &c.

Matthæi. 5.

O ECU.

Psal. 4.

Psal. 115.

Coloß. 2.

simile.

Psal. 126.

ECUMENIVS Doctor Græcus, & antiquus super Epist. ad Rom. 2. c. inquit in illis verbis Psalmi quarti: Sacrificate sacrificium iustitię, & sperate in Domino, illud, & esse declaratiuū: ita, vt dicere velit, id est, sicut accipitur alibi: Sacrificabo hostiam laudis, & nomen Domini inuocabo: id est, nomē Domini inuocabo. Et alibi: Videte ne quis vos decipiat per Philosophiam, & inanem fallaciam, id est, per inanē fallaciam. Ex quo patet sanctum Prophetam in illis verbis spem appellare sacrificium iustitię. Nam infinitę Dei probitati, & veritati spes iure debetur: est q̄; sacrificiū diuinę maiestati gratissimū: simulq̄; humanum cor ad virtutum exercitationē, laborumq̄; tolerantia maximē fulcit. Lusoribus pilę verno tempore nimis necessariū est linteum ad sudores ex assiduis corporis motibus procedentes abstergēdos: maximeq̄; si vnus pilas à duobus, vel tribus immixtas reijcere debet. Iusti in hoc sæculo similes sunt lusoribus pilę. Et ita dicit David: Sicut sagittę in manu potentis, ita filij excussorum. Excussores sunt reiectores. Hoc vocabulo iustos, quorū filij, quasi velocissimę sagittę in virtute volant, sanctus Prophetam nuncupat, quia semper pilas sibi à mundo, diabolo, & carne immixtas reijciendo intendunt. Diabolus aereas pilas iustis iniicit, eos superbia, inaniq̄; gloria tentans: mundus cupiditatis, & auaritię: caro autem luxurię, sensualisq̄; turpitudinis pilas immittit. Et sicut lusores pilam velociter non reijcientes, sed eā manu detinentes defectum admittunt, & ludum perant: sic iusti, si aduertenter malas cogitationes à mundo, diabolo, & carne oblatas retinent, Deum offendunt. Ne igitur hos defectus admittāt, Deumq̄; offendant, diligēter curāt à se protinus has pilas emittere. In his autem laboriosissimis exercitationibus oportet eos linteospei mercedis præcingi, quod est linteum vtrinq̄; perfectum, id est [Zoalla labradā a dos hāzes.] Est enim spes glorię animi, & corporis.

4 poris. Hoc linteo sudores & fatigationes, quas in spiritali vita patiuntur, abstergunt: hocq̄; cor ad perseverandum vsq̄; in finem fulcitur. Et sic vbi nos legim⁹ in Psalmo: Credo videre bona Domini in terra viventium; alij verterūt: Nisi credidissem me visurū bona Dñi in terra viventium. Est hæc oratio more Hebræę linguę præcisa: quę ad nostrum propositum hunc sensum efficit. Cum multi aduersum me hostes consurgerēt, in tot angustias reductus fui, vt, nisi diuinam probitatē in terra viventium me visurū esse sperarē, iam penē deficerē. Ideo cum Dñs humillimū illud, simulq̄; laboriosum opus facturus, scilicet, discipulorū pedes loturus esset, prius linteo se præcinxit. Scilicet, vt nos doceret ad laboriosa, humiliq̄; opera faciendā, nosq̄; mortificationis actibus exercendos spei æterni præmij, qui est ipse Deus, linteo nos præcingi oportere. Et cum Dominus glorioso corpore surrexit, sudarium in sepulchro plicatum reliquit, sicuti postea sancti Apostoli repperunt: vt significaret post vniuersalem corporum resurrectionem iam linteospei non opus esse, siquidem, quod sperabamus, iā possidebimus. Etiā vt sanctus Iob significaret quā necessaria & utilis est spes præmij, prius humanam vitā militiā appellauit, dicens: Militia est vita hominis super terrā: & sicut dies mercenarij dies eius. Sicut seruus desiderat vmbra, & sicut mercenarius prætolatur finem operis sui: sic & ego habui menses vacuos, & noctes laboriosas enumeravi mihi. Ecce quomodo vitā iusti, vernos, hybernosq̄; menses quietis, saturitatis, & indulgentię expertes prætereuntis vitę mercenarij confert, qui toto die laborat mercedis spe fultus, noctemq̄; propinquare desiderās, vt illā accipiat, atq̄; fruatur. Illāq̄; militis armis onasti, noctu dieq̄; magnos labores perferētis vitę cōparat: qui hac vna spe fulcitur, scilicet, quod expugnata vrbe, quam obsidione premit, eius spolijs ditabitur. Sanctus David nobis omnibus dicit: Circundate Sion, & complectimini eā, id est, quasi præstātes milites caelestē Hierusalē obsideamus, nec ab obsidione desistamus, quousq̄; eā expugnemus. Vt enim summa veritas dixit: Regnum celorum vim patitur, & violenti rapiunt illud. Vt autem constātius dimicare cōcitemini: audite, quid de hac beatissima vrbe D. Ioannes dicat: Vili, inquit, ciuitatē sanctā Hierusalē habentē claritatem Dei, & habebat iurū aliū, habentē portas duodecim. Ab Oriente portę tres, ab Occasu portę tres, ab Aquilone portę tres, ab

Austro portæ tres: & muros ciuitatis ex lapide iaspide: ipsa uero ciuitas aurum purum simile vitro mundo. Dicit se uidisse sanctam Hierusalem (non utique de peccatrice loquitur, quæ Dominum Deum suum occidit: sed de cœlesti, ubi ei perfectissimè obeditur) illamque ab omnibus quatuor orbis partibus portas habere, significat homines ex omnibus nationibus posse saluari, sicuti reuera plurimi saluabuntur. Illamque ex singulis partibus tribus portis esse patentem significat, singulos in illam ingressuros siue ex oriente, siue ex occasu per sanctissimæ Trinitatis fidem diuina gratia, & charitate uiuificatam ingredi oportere. Et murus sublimis significat cœlestium bonorum firmitatem, neque enim sunt ullo unquam tempore peritura. Ideoque ex uiridi iaspide esse dicitur. Viridis autem color ualde delectat. Sicque unum ex ijs, quibus iusti in celo maximè delectantur, est scire bona, quibus fruuntur, firmissima esse, nunquamque finienda. Totaque ciuitas ex auro purissimo, & quasi vitro transparente dicitur esse. Per aurum charitas designatur. Et ita dixit Deus: Suadeo tibi emere à me aurum, quo locuples fias. Charitasque huius sæculi plerunque non est exacta, sed focibus infecta. Ideo nanque à Deo in tot laborum fornacem immittimur, ut charitas nostra purificetur. Et qui cum charitate satis exacta, & pura ex hac uita non discesserint, per purgatorij clibanum præteribunt. Et sic dicit Diuus Ioannes ibidem: Non intrabit in eam aliquid coinquinatum. Charitas enim cœlestium spirituum est aurum exactissimum, omnique fæce carens. Diciturque tanquam vitrum esse transparens. In hoc sæculo quamuis charitate præditi simus, nescimus tamen, neque uideamus, an nobis insit, at in celo. Charitas est aurum transparens. Norunt enim iusti se in charitate persistere, atque à Deo diligere, Deumque ab ipsis amari, intrinsecoque amore alios ab alijs inuicè redamari. Ecce diuitias urbis, quæ nobis iubetur expugnari. Quid uobis uidetur? Si tale est exterius, quale erit interius? Si audiretis copias constari ad urbem expugnandam, in qua nihil est aliud, nisi aurum exactissimum, quam celeres, alacrique animo illam oppugnaturi pergeretis, sperantes uos ab ærumna, atque egestate exituros: quãtò igitur diligentius ad tam splendida, æternaque bona comparanda confortari debemus? Eia igitur fratres circumdate Sion, & complectimini eam.

Vna

10 Vna ex causis, ob quas hæc sancta Ecclesia, militans appellatur, est, quia cum triumphante bellum gerit. In cuius signum postquam Adam peccauit, collocauit Deus ante paradysum uoluptatis Cherubim, & flammineum gladium ad custodiendam uiam ligni uitæ, ut significaret, nisi Adam peccasset, absque prælio hominem in paradysum in gressurum fuisse: post peccatum uero necesse esse milites huius sanctæ Ecclesiæ cum illius habitatoribus dimicare, quousque illos superent. Illi nobis assiduò acutissimas immittunt sagittas, quæ sunt inspirationes, illuminationes, & inflammationes, quas nobis sancti Angeli à Deo impetrant, quibus corda nostra feriuntur. Nos etiam hinc eis creberrima debemus immittere tela. Oratio acutissima est sagitta. Nam in Eccl. dicitur: Oratio humiliantis se numbes penetrat. Cum flemus, gemimus, & suspiramus, sagittas immittimus, quibus celos traicimus, & Dei cor vulneramus. Ipse enim dicit in canticis: Vulnerasti cor meum soror mea spòsa, in uno oculorum tuorum, & in uno crine colli tui. Quod si uina oculorum ad eum eleuatione, uinaque sancta cogitatione vulneratur, quid erit, si plurima suspiria, & lachrymæ profundantur? Et quemadmodum emissarius, idest (el artillero) ferreum globum in uacuum fistulam. i. (arcabuz) inijcit, simulque posito sulphureo puluere ignem applicans eum iacit, & quemlibet percutit: sic eleemosyna in paupere temporalium bonorum uasculo quasi in fistula collocata sanctæ intentionis pulueri mista diuini amoris igne applicito tam uelox erumpit, ut ad celos ascendens ipsius Dei, atque Angelorum eius viscera feriat. Necnon poenitentia, cæteraque pietatis opera nostra sagittæ sunt, quibus totam cœli curiam vulneramus. Et quasi illa expugnata Dñs illius gubernator nobis facultatè concedit in eam tempore à se statuto ingrediendi, ut ineffabilibus illius diuitijs perfruamur. Quando milites urbem expugnant, accidit aliquando ignauiores, & timidiores maiorem prædæ partem arripere. Et quantumcumque quisque bonorum sibi capiat semper tamen secum queritur dicens: O si plus capere possem. In celo autem non sic erit: neque enim ignaui plusquam fortes cõsequetur. Nam, ut D. Paul. ait, unusquisque propriam mercedem accipiet secundum suum laborem. Omnesque cõstet manebunt. Singuli namque illud psalmi dicere poterunt. Implebis me lætitia cum uultu tuo, satiabor, cum apparuerit gloria tua.

Ecquis

Ecquis igitur tãtã boni spe fultus, quasi miles præstãtissimus nõ incipiat dimicare? O miserũ illũ, qui hæc audiens nõ magis commouetur, quã si ea nõ audiret, aut nõ crederet. Vt celestis magister Iesus Christus hanc tã necessariã in cordibus nostris spei virtutẽ imprimeret, tot in hoc sancto Euangelio præmiorũ genera virtutum operarijs promisit. Et in fine cõclusit, dicens: Gaudete, & exultate, quoniã merces vestra copiosa est in cælis. Non specificat quodnam sit præmiũ, tantũ enim est, quod nullis verbis possit explicari. Magnum quoddã ad hoc propositũ in Canticis mysteriũ reperietis. Scilicet, cum sponsa dilectũ suũ quæret, ei filia Sion dixerũt: Qualis est dilectus tuus, õ pulcherrima mulierũ? Ipsaq; eius perfectiones cõcepit recensere, dicens: Dilectus meus candidus, & rubicundus, electus ex millibus. Caput eius aurum optimum. Comæ eius, sicut elatæ palmarum. Oculi eius sicut colũbæ. Genæ eius sicut areolæ aromatum. Labia illius distillãtia myrrham primam. Manus illius tornatiles, auræ plenæ hyacinthis. Guttur illius suauissimũ: totus desiderabilis. Mirabile est, quot res inuenit, quibus singula conferat mēbra, comparans autõ caput, &c. Solũ guttur nulli rei cõparauit, sed tantũ dixit: Guttur eius suauissimũ. In quo significauit in hoc sæculo potentiã, misericordiam, sapientiã, ac liberalitatẽ esse, ex quibus quodãmodo Dei potẽtia, sapiẽtia, probitas, ac liberalitas possit inuestigari, quæ omnia per illa spõsi mēbra significãtur: ali quãq; inter vtrãsq; similitudinẽ esse posse, licet omnia, quæ in Deo sunt, res huius sæculi infinite præcellũt. At spõsi guttur, qui sunt gustus, quibus in gloria beati fruũtur, nulli huius sæculi rei posse conferri. Et quia sponsa nihil in orbe reperit, cui illud mēritõ posset cõparare, solũ modo dixit: Guttur eius suauissimũ. Ecquis igitur fratres mei, hæc audiens nõ expergiscitur, sæcularibusq; relictis tã necessaria, & præstantia bona perquirat? O superne pater luminũ, hos, quæso, cæcos illumina, quò quid ipsorũ negligẽtia prætermittat, apertẽ cognoscãt. Per viscera misericordie tuæ, his verbis meis efficaciam confer, quò aliquid hodie in eorum cordibus operẽtur, vt per has vias pergere feruẽter incipiãt, quas vnigenitus filius tuus diuinũ os suũ aperiẽs in hodierna sancti Euãgelij lectiõẽ nos docuit. Quarũ prima est: *Beati pauperes spiritu, quoniam ipsorũ est regnũ calorũ.* B. August. probat aliquãdo in diuinis literis hoc nomen, spiritus, ventũ significare. Vt in Psalmo: Ignis, grando,

Cant. 5.

Augusti.
libra. 2. de
serm. Dñi
in monte
homi. 5.
psal. 148.

grando, nix, glacies, spiritus procellarum. Et in Act. Apost. Factus est repente de cælo sonus, tanquam aduenientis spiritus vehementis. Quapropter, inquit, rectẽ intelliguntur hic pauperes spiritu humiles, & timentes Deum, id est, non habentem inflantem spiritum. Vnde infertur superbos esse diuites venti, & sic præ superbia tumẽtes, vanos, vacuosq; incedere. Quãtum autem facinus sit superbia, patet ex supplicio, quo Deus eam punire consuecit: quod maximum est vt affirmat David, dicens: Retribuet abundanter facientibus superbiam. Vbi alij vertunt: Retribuit abundanter facientibus superbiam. Et sic est in contextu Græco, & in paraphrasi Chaldaica. In qua translationum varietate significatur, Deus non solũ eos in inferno esse puniturus, sed in hac etiam vitamagnis calamitatibus, & laboribus, illos affligere solere. Iusti autem sunt pauperes spiritu, id est, vento, atque superbia, quia humiles sunt. Hæc virtus adeo grata est Deo, vt omnes pœnas, quas Deus per peccatum hominibus infligit, fuerint ad eos humiliandos: & quasi salubri quodam medicamine à superbia sanandos. Miratur Beatus Augustinus, cur cum Eva postquam creata fuit, virago fuerit appellata, cum post peccatum morte damnaretur, vitæ nomen acceperit. Tunc enim appellata fuit mater cunctorum viuentium, vt patet in Genesi. Vbi postquam sacra Scriptura retulerat pœnas, quibus Deus primos parentes punijt, immediatẽ dicit: Et vocauit Adam nomen vxoris suæ, Eva, eo quòd mater esset cunctorum viuentium. Melius illi nomen hoc conuenire videbatur, statim postquam formata fuit, cum immortalitatis & iustitiæ donum acceperat: quã postquam in eam mortis fuit prolata sententia. Quomodo nomen vitæ cum mortis sententia quadrat? Respondet idem Doctor, aptissimẽ illi nomen vitæ tunc impositũ fuisse, cum ei dona illa, quæ superbiendi occasione fuerunt, subtracta sunt: & cum se tot miserijs subiectam vidit, quæ illi passim humilitatis occasione futuræ erant. Quò ærumnarum cognitione admonita coram Deo se humilians, vitam recuperaret, quam celestium donorum abusione perdiderat, & in ea conseruaretur. O admirabile Dei artificium, quam apertẽ manifestat quantoperẽ nos humiles esse desideret: siquidem nos tot laboribus obsedit, qui semper quasi concionatores nos humilitatem admoneant. Et sic vbi nos legimus in Psalmo: Non apponat vltra magnificare

Act. 1.

psal. 30.

Augusti.
libra. 11. c.
37. super
Gene. ad
liter.
Gene. 3.

psal. 9.

gnificare se homo super terrā. Beatus Hieronymus ex Hebræo 19
vertit: Non apponat vltra magnificare se homo de terra. Id est,
si quidem homo est terra vilissima in gentibus miseris refertissi-
ma, iam non est cur se magnificet, atque superbiat. Vbi illud, vltra,
referendum est ad illud primum peccatum admissum, quan-
do labores hi non erant, qui omnes humiliaiones appellantur.
2. Cor. 12. Quo vocabulo vtitur Dominus Paulus, dicens: Ne iterum cum ve-
nero, humiliet me Deus apud vos, & lugeam multos ex his, qui
ante peccauerunt, & non egerunt poenitentiam. Vbi hanc affli-
ctionem appellat humiliacionem.

Ex hac humilitate mansuetudo, & cordis tranquillitas pro-
ficiscitur, qua homo super terram pacifice viuit. Ideoque Domi-
nus protinus addidit: *Beati mites, quoniam ipsi possidebunt terram.* Et
quia sicut in lucida, quietaque aqua perspicacius cernitur, quid 20
in ea insit, quam in turbida, & reuoluta: sic etiam viri mites, atque
tranquilli mentem clariorem, aptiusque dispositam habent ad sce-
lera sua cognoscenda, quam ira, & passione turbati: cumque ea co-
gnoscant, protinus lamentantur. Ideoque postquam dixit: *Beati
mites, illico subdidit: Beati qui lugent, quoniam ipsi consolabuntur.* Hoc
non de omnibus lugentibus intelligitur. Nonnulli enim tam fa-
ciles sunt ad plorandum, ut lachrymas in manicis gerere videan-
tur. Vix calamitatem audiunt, cum lachrymarum imbres immit-
tunt. Non loquitur hic Dominus de his lachrymis. Laus enim de
moralis opere debet esse, quod facere, aut praetermittere sit in ho-
minis facultate. Nam, ut Aristoteles ait, per ea, quae insunt nobis
lib. 2. Ethic. à natura, neque laudamur, neque vituperamur. Fateor tamē non
eo. c. 5. 10. nullos naturalibus passionibus vti melius, quam alios scire. Sicut 21
mo. 5. vnus & idem cibus ab vno coquo optimè condietur, & ab altero
simile. disperdetur: sic decor, vox, ingenium, lachrymarum facilitas, ce-
teraeque naturales passiones, quibusdam sunt occasio boni, quia
eis vti sciunt, alijs verò mali propter eorum peruersitatem, atque
malitiam. Ex quo infertur insipientis esse dicere cuiquam: Ne
sis cholericus, ne sis tener corde: quia haec naturales passiones sunt.
Dicere autem ei debetis: Ista cholera, cordis facilitate, ac lachry-
mis vtere sapienter. Cum miserandam fabulam tibi audien-
ti lachrymas oculi destillant, confundere, quia propter ea la-
chrymaris, cum peccata tua non plores. Nec in modicas hic Do-
minus lachrymas, tristitiamque commendat, quam ex viris, aut
filijs

22 filij obitu percipis; qua ita excruciaris, ut dixerem dominam: qui-
dem velis audire, in quo Deum vlcisci velles videris. Diuinae
voluntati conformare, & soror, attendeque si viro orbata fu-
isti. Deum tibi illius loco manere, qui viduarum sponsus, &
orphanorum pater appellatur. Audi Beatum Paulum dicen- 2. Cor. 7.
tem: Saeculi tristitia mortem operatur. Lachrymae verò, quas
hic diuinus magister laudat, sunt exacta quaedam tristitia,
perfectusque dolor, qui Christiani cor dirumpat, recordan-
tis se Deum offendisse, quem super omnia diligere deberet:
simulque considerantis huius clementissimi patris immen-
sam pietatem, qui eum ad veniam expectauit, atque ad
ignoscendum facillimus est. Et hac consideratione cor tene-
rum redditur, suspiriaque atque aliquando affluenter lachry-
23 mas destillat. De hac dicit ibidem sanctus Apostolus: Quae *ibidem.*
enim secundum Deum tristitia est, poenitentiam in salutem
stabilem operatur. Lachrymae etiam ob aliena peccata san-
ctissimae sunt. Ezechiel Propheta ministros iustitiae Dei vi- *Ezech. 9.*
dit, qui egressi sunt, & percutiebant eos, qui erant in ciui-
tate, coepitque plorare, dicens: Heu, heu, heu Domine Deus,
ne disperdas omnes reliquias Israel. Et priusquam illi inci-
perent interficere: vidit hominem deferentem atramentarium:
cui dixit Deus: Signa Thau super frontes virorum gementium,
& dolentium super cunctis abominationibus, quae fiunt in me-
dio eius. Soli, qui praenimia charitate aliena peccata lamentaban-
tur, interitum euaserunt.

Eia fratres, nunquid horum aliqui adsunt? Vbinam sunt
24 cygni, semper in aquis mundissimis innatantes? Vbinam sunt
iusti, qui non suas tantum, sed proximorum etiam imperfe-
ctiones lamentantur? De his dicit Dominus: *Beati qui lugent,
quoniam ipsi consolabuntur.* De his, quae ex Euangelica lectione su-
persunt, cum tempus agendi non suppetat, aliquot saltem par-
tos breuiter percorram: quarum vna haec est: *Beati misericor-
des, quoniam ipsi misericordiam consequentur.* Misericordia duo con-
notat: alterum alienae miseriae cognitionem: alterum verò ef-
ficacem voluntatem misero succurrendi: hocque posterius
quaedam de proximi labore compassio comitatur. Quod si
virtutem hanc secundum duo illa priora considerauerimus, eam
in Deo perfectissime reperiemus: ipse enim omnes homi-
num

gnificare se homo super terrā. Beatus Hieronymus ex Hebræo 19
vertit: Non apponat ultra magnificare se homo de terra. Id est,
si quidem homo est terra vilissima ingentibus miserijs refertissi-
ma, iam non est cur se magnificet, atque superbiat. Vbi illud, vl-
tra, referendum est ad illud primum peccatum admissum, quan-
do labores hi non erant, qui omnes humiliatōnes appellantur.
2. Cor. 12. Quo vocabulo vtitur Dominus Paulus, dicens: Ne iterum cum ve-
nero, humiliet me Deus apud vos, & lugeam multos ex his, qui
ante peccauerunt, & non egerunt poenitentiam. Vbi hanc affli-
ctionem appellat humiliatōnem.

Ex hac humilitate mansuetudo, & cordis tranquillitas profi-
tiscitur, qua homo super terram pacificè viuit. Ideo que Domi-
nus protinus addidit: *Beati mites, quoniam ipsi possidebunt terram.* Et
quia sicut in lucida, quietaque aqua perspicaciùs cernitur, quid
in ea insit, quam in turbida, & reuoluta: sic etiam viri mites, atq;
tranquilli mentem clariorem, aptiusq; dispositam habent ad sce-
lera sua cognoscenda, quam ira, & passione turbati: cumq; ea co-
gnoscant, protinus lamentantur. Ideo que postquam dixit: *Beati*
mites, illico subdidit: Beati qui lugent, quoniam ipsi consolabuntur. Hoc
non de omnibus lugentibus intelligitur. Nonnulli enim tam fa-
ciles sunt ad plorandum, vt lachrymas in manicis gerere videan-
tur. Vix calamitatem audiunt, cum lachrymarum imbres immit-
runt. Non loquitur hic Dominus de his lachrymis. Laus enim de
moralis opere debet esse, quod facere, aut prætermittere sit in ho-

Aristote. minis facultate. Nam, vt Aristoteles ait, per ea, que insunt nobis
lib. 2. Ethic. à natura, neque laudamur, neque vituperamur. Fateor tamē non
co. c. 5. 10- nullos naturalibus passionib⁹ vti meliùs, quam alios scire. Sicut
mo. 5. vnus & idem cibus ab vno coquo optimè condietur, & ab altero
simile. disperdetur: sic decor, vox, ingenium, lachrymarum facilitas, ce-
teræque naturales passiones, quibusdam sunt occasio boni, quia
eis vti sciunt, alijs verò mali propter eorum peruersitatem, atque
malitiam: Ex quo infertur insipientis esse dicere cuiquam: Ne
sis choleric⁹, ne sis tener corde: quia hæ naturales passiones sunt.
Dicere autem ei debetis: Ista cholera, cordis facilitate, ac lachry-
mis vttere sapienter. Cum miserandam fabulam tibi audien-
ti lachrymas oculi destillant, confundere, quia propter ea la-
chrymaris, cum peccata tua non plores. Nec immodicas hic Do-
minus lachrymas, tristitiæque commendat, quam ex viri, aut
flij

22. filij obitu percipis, qua ita excæcaris, vt de rem diuinam qui-
dem velis audire, in quo Deum vlcisci velle videris. Diuinæ
voluntati conformare, ô soror, attendeque si viro orbata fue-
sti. Deum tibi illius loco manere, qui viduarum sponsus, &
orphanorum pater appellatur. Audi Beatum Paulum dicen- 2. Cor. 7.
tem: Sæculi tristitia mortem operatur. Lachrymæ verò, quas
hic diuinus magister laudat, sunt exacta quædam tristitia,
perfectusque dolor, qui Christiani cor disrumpat, recordan-
tis se Deum offendisse, quem super omnia diligere deberet:
simulque considerantis huius clementissimi patris immen-
sam pietatem, qui cum ad veniam expectauit, atque ad
ignoscendum facillimus est. Et hac consideratione cor tene-
rum redditur, suspiriaque atque aliquando affluenter lachry-
23. mas destillat. De hac dicit ibidem sanctus Apostolus: Quæ *Ibidem.*
enim secundum Deum tristitia est, poenitentiam in salutem
stabilem operatur. Lachrymæ etiam ob aliena peccata san-
ctissimæ sunt. Ezechiel Propheta ministros iustitiæ Dei vi- *Ezech. 9.*
dit, qui egressi sunt, & percutiebant eos, qui erant in ciui-
tate, coepitque plorare, dicens: Heu, heu, heu Domine Deus,
ne disperdas omnes reliquias Israel. Et priusquam illi inci-
perent interficere: vidit hominem deferentem atramentarium:
cui dixit Deus: Signa Thau super frontes virorum gementium,
& dolentium super cunctis abominationibus, quæ fiunt in me-
dio eius. Soli, qui præ nimia charitate aliena peccata lamēaban-
tur, interitum euaserunt.

Eia fratres, nunquid horum aliqui adsunt? Vbinam sunt
24. cygni, semper in aquis mundissimis innatantes? Vbinam sunt
iusti, qui non suas tantum, sed proximorum etiam imperfe-
ctiones lamentantur? De his dicit Dominus: *Beati qui lugent,*
quoniam ipsi consolabuntur. De his, quæ ex Euangelica lectione su-
persunt, cum tempus agendi non suppetat, aliquot saltem par-
tes breuiter percorram: quarum vna hæc est: *Beati misericor-*
des, quoniam ipsi misericordiam consequentur. Misericordia duo con-
notat: alterum alienæ miserix cognitionem: alterum verò ef-
ficacem voluntatem misero succurrendi: hocque posterius
quædam de proximi labore compassio comitatur. Quod si
virtutem hanc secundum duo illa priora considerauerimus, eam
in Deo perfectissimè reperiemus: ipse enim omnes homi-

num aruminas manifeste cognoscit: eisque cum sibi placet, libe-
 tissime subuenit. Tertia vero pars in eo non reperitur: est enim
 totius doloris, ac passionis immunis. Vnde huic diuinæ miseri-
 cordiæ tanquam fonti perenni multos Dei effectus Dauid attri-
 buit. Et sic eum in Psalmo dixit: Misericors, & misericors Domi-
 nus: longanimis, & multum misericors; illud, &, non est illie co-
 pulatiuum, sed causale. Vultque sanctus Propheta dicere: Ideo
 est longanimis, quia multum misericors. Et alibi: Quonia tu Do-
 minus suavis, & mitis, & multæ misericordiæ omnibus inuocan-
 tibus te; illud, &, vltimum, etiam est causale, non verò copulati-
 uum. Et vult dicere: Quia tibi Domine infinita inest miseri-
 cordia, quæ ex multis beneficijs, quæ facis inuocantibus te, declara-
 tur, ideo es suavis, & mitis. Itaque Deum esse erga homines lon-
 ganimem, mitem, atque suauem dicit Dauid ex eo prouenire, 26
 quod est multum misericors. Ex quo infertur, quod si singularis
 hæc misericordiæ virtus nobis inesset, in eaque Deum nostrum
 imitaremur, qui singulari cognomine misericordiarum pater ap-
 pellatur, ex illa mirabiles erga proximos nostros effectus proce-
 derent. Quia verò hæc nobis deest, ideo nos fratrum nostrorum
 necessitatibus passim desumus: quia vnusquisq; solus bonis suis
 frui vult. Hortulanus, qui ex arbore nihil aliud vult, quam pul-
 chritudinem amoenitatem, atque vmbra refrigerationem, non
 superfluos eius ramos abscindit, sed illos accrescere gaudet, quò
 maiorem faciat vmbra. Qui verò non vmbra quidem, sed fru-
 ctus expetit, diligenter superfluas virgas amputat, vt humor, quo
 illæ alendæ erant, in fructum vertatur. Sic, qui ex status sui arbo-
 re nihil aliud, quam tranquillitatem, saturitatemque temporalē 27
 expetit, hic non curat superflua abscindere, quæ animæ virorem
 atque virtutē ad se alliciunt, eleemosynas, scilicet, ex ijs largien-
 do: sed potius vectigalia, honores, possessionesque suas crescere
 gaudet. Sibi que sub earum vmbra indulgens, dicit quod incoe-
 lix ille diues animæ suæ dicebat: Anima, inquit, habes multa bo-
 na posita in annos plurimos; requiesce, comede, bibe, & epulate.
 Qui autem ex statu suo, quasi ex arbore beatitudinis fructū pro-
 dire curat; hic omne superfluum ab illa extrahit, quod conscien-
 tiæ officit, illudque pauperibus elargitur: & aliquando etiam nō
 superflua solum, sed etiā necessaria demit. Et de his omnibus di-
 cit Dominus: Beati misericordes, quoniam ipsi misericordiam
 consequentur.

Psal. 102.

Psal. 85.

simile.

Luc. 12.

28 consequentur. O diuites huius seculi gaudete. In his enim ver-
 bis Dominus viam vobis aperit, qua ad cælum pergere, atque
 ingredi possitis. Quod si hac non introieritis, non (credo) videbi-
 tis faciem Dei. Non enim ostium aliud video, quo in eius atriu
 ingredi valeatis. Non intrabit is per spiritus paupertatem, si qui-
 dem spiritu, & voluntate diuites estis: Non per mansuetudinē,
 cum tam solliciti diuitias acquiratis, atque seruetis. Non per la-
 chrymas, cum vna voluptate transacta statim aliam quærat.
 Non per famem iustitiæ: nam etsi iustitiam cupitis, illam domi-
 vestrae videre nolletis. Non per cordis puritatem: siquidem tot
 illud cupiditatibus, atque immunditijs obscænum geritis. Non
 per pacem: siquidem tot quotidie lites agitis. Non per toleran-
 tiam persecutionum, siquidem qui vos in pallij pilo tangit, eui-
 tam, honoremque curatis adimere. Quo igitur ostio ad celestem
 beatitudinem vultis introire? Vultis ne foris manere, vt æternis
 inferni cruciatibus torqueamini? O cæci cæci oculos aperite, di-
 uinam maiestatem laudate, qui vos absque remedio relinquere
 noluit. Audite quid ipse quibusdam dicat cum magna eorū pec-
 cata retulisset: Veruntamen quod superest, date elemosynam, Luc. 11.
 & ecce omnia inuadunt vobis. Idem vobis ego ipse nomino
 dico: Estote misericordes: de bonis vestris cum misericordia pau-
 peribus subuenite, sicque ad veram poenitentiam agenda dis-
 ponemini, & misericordia vtentes illam à Domino conse-
 quemini.

Beati mundo corde, quonia ipsi Deum videbunt. Nonnulli grauissimi
 doctores, nō absque probabilitate asserunt, beatitudinē in Dei
 visione consistere. At probabilis valde mihi sententia videtur
 dicentium nostram beatitudinē precipue in Dei amore, huius
 que diuini amoris fruitione sitam esse. Cuius ratio est, quia, sicut
 Deus peccatorem in terra iustificat: ita illum in cælo glorificat.
 Credimusque Deum ad peccatoris iustificationem fidei funda-
 mentum proponere, cuius sedes est intellectus: cœlesti quo hæc
 ædificium per spem erigitur: sed præcipue in charitate consistit,
 cuius sedes est voluntas. Sic est in glorificatione. Illius quippe
 principium est visio intellectui facta: præcipuum tamē illius in
 voluntatis amore consistit. Et siquidem secundum philosophū
 experimur in humana generatione priora imperfectiora esse: Arist. 9.
 sic oportet nos fateri in illa diuina regeneratione, nō ex eo quod
 meta. text.
 com. 15.

Tom. j. H h h intelle-

intellectus in glorificatione sit prior, sequi, cum esse perfectio- 31
rem: sed in voluntate potius, quæ Creatori suo perfectè coniun-
gitur, perfectionē esse statuendam. Si enim beatis daretur optio,
potius eligerent visionis carentiam, quam vnum veniale pecca-
tum committere: quam obrem magis beati amorem quàm visio-
nem faciunt, & ex consequenti amor præmium & vltimus finis
erit; cum finis vltimus sit id, quod magis amatur, & desideratur.
Corda igitur vestra, fratres, per veram pœnitentiam purificate,
Deumque laudate, qui mundis corde diuinam visionem polli-
cetur, non ut ibi sistant, sed ut ad gustum, ac fruitionem amoris
accedant.

*Beati qui persecutionem patiuntur propter iustitiam: quoniam ipsorum
est regnum celorum. Valdè pensandum est soli paupertati spiritus,
persecutionumque tolerantiaæ celorum regnum in præmium à 32
Domino absolutè promitti, cum alijs virtutibus non tam absolu-
tè, atque vniuersaliter illud polliceatur. Fecit hîc Dominus sicut
pater multas habens filias, alias decoras, & alias informes: qui in
decoris totam substantiam suam seruare videtur: pulchris enim
tantam dotem non esse necesse cognoscit. Et sic prisca quondam
consuetudo fuit apud Malagatas, quod pater pulchas, & indeco-
ras habens filias eas in forum proferebat: & qui pulchram vxo-
rem ducere volebat: indecoræ dotē præbebat: & sic vtraque nu-
bebat. Sic supernus mundi Saluator, videns mansuetudinem, mi-
sericordiam, & pacem, cordisque puritatem filias esse valdè de-
coras, non illis tam absolutas dotes assignauit. Paupertas verò,
& persecutionum tolerantia sunt, hominum videri, deformes:
ideo clarioribus verbis maximam dotem illis oportuit assignari. 33
His virtutibus totis viribus, totoque conatu sancti, qui tranqui-
li, atque pacifici Deo fruuntur, intenderunt. Et si quidem, ut nos
ex oîle, & carne constitierunt, nosque eundem fautorem habe-
mus, idemque expetimus, quod ipsi instantissimè quæsierunt,
eos diligentissimè curemus imitari, quò gratia repleti cum illis
cælesti gloria perfruamur: ad quam nos perducatur Iesus Mariæ
filius, Amen.*

F I N I S.

S A L M A N T I C A E,
Excudebat Ioannes Ferdinandus.

1584.

Simile.